

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KANCELLIETS BREVBØGER

VEDRØRENDE DANMARKS INDRE FORHOLD

I UDDRAG

UDGIVNE VED

GUNNAR OLSEN

AF

RIGSARKIVET

1642—1643

KØBENHAVN

I KOMMISSION HOS C. A. REITZELS FORLAG

1957

Forord

Efter arkivar Emil Marquards død overdrog rigsarkivar Axel Linvald undertegnede at fortsætte udgivelsen af Kancelliets Brevbøger.

Fra arkivar Marquards hånd forelå udarbejdet manuskript for året 1642, og heraf var 4 ark sat i 1. korrektur.

Ved udarbejdelsen af manuskriptet for året 1643 og af registrene er fulgt de samme principper, der har været anvendt i de foregående bind. Et par mindre ændringer er dog foretaget efter samråd med rigsarkivar Linvald. Således er der ved brevene anført, hvorvidt der findes indlæg ved pågældende sag, tilkendegivet ved et »I«. Desuden benyttes i stednavne-registret ved skånske stednavne de nuværende svenske former, såfremt de pågældende navne har kunnet identificeres.

København, januar 1957.

Gunnar Olsen.

1642.

1. Jan. (Glückstadt). Aab. Brev, at Søfren Terkelsen, Tolder i Glückstadt, indtil videre for sin egen Person maa være forskaaet for den paabudte Akcise. J. R. 10, 157 b. Orig. i D. Kanc. Orig. aab. Breve sagligt ordnede IV, 4.

2. Jan. (—)¹ Kgl. Konfirmation paa den af Borgemestre og Raad i København under 21. Sept. 1640 udstedte Lavsskraa for Bryggerne i København. Sj. R. 21, 204 b².

— Oprejsningsbrev for Christen Rasmussen Bagge af Hammel i Nørrejylland til, som om Gerningen nylig var sket,

---

¹ I KD. III, 236—42 er denne Lavsskraa gengivet som Nr. 346 med Datoen: 2. Jan. 1643. Nedenunder er med Sj. R. XXI, 204, som eneste Kilde skrevet: »Indført først i Aaret 1643, saa Aarstallet 1642 vistnok skal være 1643.« Oluf Nielsen kender for denne Lavsskraa øjensynlig kun denne Kilde, og Forandringen af Aarstallet til 1643 kan altsaa ikke stamme andetsteds fra, saa meget mindre som Bryggerlavets Arkiv ikke synes bevaret. Nu er imidlertid denne Lavsskraa ikke indført først i Aaret 1643, men sidst i Aaret 1642, idet der umiddelbart efter Slutningen af Brevet med Datoen Glückstadt den 2. Jan. 1642 i en Linje tværs over Siden staar: Anno Domini.....1643, hvorefter følger det første aabne Brev af 1. Jan. 1643. Og endelig er det her omhandlede aabne Brev dateret Glückstadt. I Jan. 1642 var Kongen i Glückstadt, men i Decbr.-Jan. 1643 var han i København. Grunden til Misforstaaelsen i KD. er nærliggende: Brevene i Sj. R. 21 fra 1. Jan. til 31. Dec. 1642 er indført af Lave Beck, som 1. Jan. 1643 afløses af Markvor Rodsten Pallesen. Da man havde glemt at indføre Lavsskraaen paa sin Plads i 1642 under 2. Jan., har man ladet Markvor Rodsten begynde med at indføre den som et Supplement til 1642, og først derefter er han begyndt paa Indførslen af Brevene fra 1643. Da Brevene altid indførtes ret længe efter Udstedelsen, jævnlig indtil et Par Aar efter, er der intet mærkeligt derved, men Forandringen af Skriften har saa formodentlig faaet Udgifveren af K.D. til at tro, at Indførslerne for 1643 allerede begyndte med dette Brev. Brevets rigtige Datum er saaledes: Glückstadt, den 2. Jan. 1642.

at genrejse den mod ham anlagte Sag for Manddrab. Den 26. August sidstforleden blev der oversvoret ham Manddrab anlangende et Drab, som er begaaet paa en Person, ved Navn Christen Nielsen. Han anser sig for højlig forurettet herved og agter at indstævne forskrevne Sandemændstov for dets Overdommer, men hertil behøver han Kongens Oprejnsning, da han ikke efter Loven har indstævnet bemeldte Sandemændstov inden 6 Ugersdagen til Landstinget. J. R. 10, 157 b.

11. Jan. (Christianpris). Miss. til Lauridts og Henning Pogwisch. Hans Markdanner til Søegaard har berettet, at Halvdelen af Søegaard Hovedgaard og andet Gods ved Arv er tilfaldet afdøde Frederik Markdanners Børn, og at de endnu er umyndige, saa at de ikke selv kan forestaa samme Gods. Han har derfor begæret, at der paa Tinge maa udtages 8 uvildige Mænd, som nøje skal undersøge Gaardens Grund og Ejendom med Hensyn til Skov, Mark, Ager og Eng, hvorefter de selv skal taksere, hvad der aarlig billigt tilkommer Børnene af den dem tilfaldne halve Part og deri medregne Bøndernes Hovning, Ægt og Arbejde. Adressaterne skal saa snart som muligt paa Tinge udtage 8 uvildige Mænd, som skal undersøge Gaardens Ejendom af Skov og Mark, Ager og Eng, hvorefter de selv skal taksere, hvad der aarlig i Penge billigt kan tilfalde Børnene af den halve Part, hvilken Afgift Hans Markdanner siden vil yde og gøre Børnene Regnskab derfor, saa længe til de selv kan forestaa det. Dersom de eragter det gavnligt for Børnene, tillader Kongen, at de opretter en skriftlig Forpagtning med ham for en tilbørlig Afgift, for at han kan have noget vist at rette sig efter og i Fremtiden gøre Børnene Regnskab derfor. F. T. 5, 173 b.

14. Jan. (—). Miss. til Hans Boesen om at levere denne Kommissarieskriver Matthis N. 1993 Rdlr. 3 Ort, som denne siden skal betale Kaptejn Staffen paa hans Kompagni. Sj. T. 27, 271. K.

15. Jan. (—). Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Jørgen Holst, Bogfører, der vil lade Jydske Lovbog, af hvilken der kun er saare faa Eksemplarer at faa, trykke paany, hvis det maa ske med Kongens Vilje, maa lade samme Jydske Lovbog trykke paany; dog skal han anvende sin største Flid paa, at den kan blive trykt korrekt. For at han bedre kan faa sine Omkostninger dækkede, bevilger

Kongen, at ingen i de næste 12 Aar maa eftertrykke denne Bog eller, hvis den trykkes andetsteds, indføre den her i Riget til Salg. Hvis nogen gør det, skal han have forbrudt alle de Eksemplarer, de har med at føre, den ene Halvdel til Kongen, den anden Halvdel til Jørgen Holst. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling)¹. Sj. R. 21, 107. K.

15. Jan. (Christianpris). Miss. til Steen Beck til Vannaas og Melchior Oldeland til Uggersløfgaard, Rentemestre. Da der er opstaaet nogen Trætte mellem Lavværgen og Formynderne for Enken og Børnene efter Mickel Søfrensens, forrige Forstander for Vartous Hospital, paa den ene Side og Inspektørerne over fornævnte Vartou paa den anden Side om adskillige Antegnelser og Mangler, der er gjort i Mickel Søfrensens Regnskaber, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest at fordrø Parterne for sig, nøje gennemse fornævnte Antegnelser og siden bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Sj. T. 27, 271 b.

— Miss. til Sigvart Urne om at hjælpe denne Henrik Rantzau til Smol, holstensk Raads Tjener til at faa fat i en Mand, som er undveget fra Henrik Rantzaus Tjeneste og opholder sig dér paa Valløe. Sj. T. 27, 272.

— Miss. til Rigsraaderne Hr. Tagge Thott og Hr. Christopher Ulfeldt, Skaane, Hr. Mogens Kaas og Hr. Hans Lindenov, Fyen, Jørgen Vind, Jørgen Seefeld og Hans Lindenov, Sjælland, og Hr. Jørgen Urne, Hr. Just Høgg og Gregers Krabbe, Jylland. Da Kongen jo længer jo mere kommer i troværdig og fuldkommen Erfaring om den store Fare, hvori disse Lande og Riger er stedt som Følge af, at den uophørlige Uro i Tyskland vedvarer, og som Følge af de deraf følgende farlige Intentioner og Anslag, saa at Kongen fast ikke har Aarsag at tvivle paa, at der vil komme fremmed Indkvartering

---

¹ Lignende Paategninger paa Koncepterne findes oftere i den følgende Tid. Da de muligvis kan have nogen Betydning som Oplysning om Initiativet til Udfærdigelsen, er de medtaget her saaledes, at de er sat i Parantes efter Brevets Tekst og foran Angivelsen af Stedet, hvor Brevet findes. De er aldrig medtaget i Kopibøgerne. ² Det indførte Brev er stilet til Hr. Tage Thott og Hr. Kristoffer Ulfeldt, Skaane.

i Fyrstendømmet Holstein og de tilgrændsende Steder, saafremt det ikke i Tide forekommes og forhindres, og da Kongen derfor eragter det for uforbigængeligt at stille sine Undersaatter saadan Farlighed for Øje og tillige give dem Anledning til at betænke og berede alle mulige og tidige Defensionsmidler, skal Adressaterne ved første Lejlighed forskrive Ridderskabet i Skaane¹ til Malmø til den 30. Marts førstkommende og dér give dem saadan Kongens Forsorg og Betænkende at forstaa og derhos tilkendegive, at det er Kongens Begæring, at de af deres Midte vil bevilge et befuldmægtiget Udvalg, som kan være til Stede i København paa førstkommende Herredage, hvor der da skal berammes en bestemt Dag i bemeldte Herredage, paa hvilken der kan tages videre Beslutning om, hvad der bedst kan findes nødigt og tjenligt og optænkes til Fædrelandets og alle Indbyggernes egen Konservation. Sj. T. 27, 272. K.

15. Jan. (Christianpris). Miss. til Niels Lykke, Ritmester. Denne Albret Itzen, Handelsmand i København, har berettet, at Jens Bang, Indvaaner i Aalborg, skylder ham en Sum Penge, som han nogle Gange har anmodet ham om, men ikke kunnet faa. Albret Itzen beretter nu, at Niels Lykke skylder bemeldte Jens Bang 300 Rdlr., hvorfor han har anmodet Kongen om, at disse 300 Dlr. maa blive staaende hos Niels Lykke, indtil Jens Bang har tilfredsstillet Albret Itzen tilbørligt. Niels Lykke skal lade disse 300 Rdlr. blive staaende hos sig og maa ikke betale dem til Jens Bang, før Albret Itzen er blevet tilbørlig betalt. J. T. 10, 419.

17. Jan. (—). Miss. til Gunde Lange. Denne Albret Itzen, Indvaaner i København, har berettet, at han har forstrakt Jens Bang, Indvaaner i Aalborg, med 1500 Rdlr. i rede Penge. Disse Penge har han nogle Gange anmodet om, men har endnu ikke faaet dem, hvorfor han agter at søge Pengene af ham med Lov og Ret. Gunde Lange skal hjælpe Albret Itzen med uden vidtløftig Proces og Ophold at faa disse Penge med Omkostningerne, saavidt han lovlig og med Retten har at fordre. J. T. 10, 419 b. K.

---

¹ Det indførte Brev er stilet til Hr. Tage Thott og Hr. Kristoffer Ulfeldt, Skaane.

17. Jan. (Christianpris). Aab. Brev om, at da Kongen for nogen Tid siden¹ har forordnet Hendrick Villemsen til Konsul i Dynkircken og nu siden, for at fremme Handelen i Spanien, har anset det for bedre at betro ham Bestillingen som Konsul i St. Luca, har Kongen nu for samme Konsulsbestilling bevilget ham 1000 Speciedlr. af de 1600 Rdlr., som Kongen har bestemt til Underholdning for to Konsuler i Spanien. Denne hans aarlige Løn skal begynde fra den Tid, da han først fik tilbudt Bestillingen som Konsul i Dynkircken, nemlig fra Mikkelsdag 1640. Kongens Resident ved det kgl. Hof i Spanien skal aarlig betale fornævnte Hendrick Villumsen disse 1000 Speciedlr. paa hans Begæring af de 1600 Rdlr., som i hans Instruks er ansat til Underholdning for to Konsuler i Spanien, fra den Tid, da han først fik Tilbud om Konsulsbestilling. Sj. R. 21, 107 b. K.

—² Miss. til Eiler Ulfeldt i Spanien³. Da Kongen nu er forvisset om Kardinal-Infantens⁴ Død, skal Eiler Ulfeldt snarest begære Audiens hos Kongen af Spanien⁵ og overfor denne aflægge Kongens tilbørlige Condolence i Anledning af hans Broders Død. Hannibal Sehested til Nøragergaard, Embedsmand paa Bahus Slot, har paa Hjemrejsen ikke kunnet besøge hans Broder Kardinal-Infanten og træffe Aftale med denne om, naar den om Handelens Sikkerhed i Spanien oprettede Kapitulation skulde begynde at gælde, da Frankrig gjorde ham Vanskeligheder med Passene dertil, og Kongen har siden ikke kunnet sende nogen derhen for at forhandle derom i Bryssel, som Kongen gerne havde villet, paa Grund af den store Uvished, som en Tid lang raadede om, hvorvidt Kardinal-Infanten var død eller levende. Da der ligger begge Kronerne ikke ringe Magt paa, at fornævnte Kapitulation træder i Kraft med det Første, skal Eiler Ulfeldt af Kongen af Spanien begære, at den maa træde i Kraft den 1. Maj førstkommende eller deromkring, naar den første Saltflaade ankommer til Spanien, hvorefter Kongen ogsaa vil lade ske alvorlig Anordning om, at den skal begynde og efter-

¹ De to sidste Ord er glemt i K. og J. R.   ² I Sj. T. er Brevet dateret Christianpris den 15. Marts, sikkert ved en Fejlskrift. Det er indført mellem Miss. af 15. og 18. Jan. Den 15. Marts var Kongen i København, ikke i Christianspris.   ³ De to sidste Ord findes kun paa Udskriften af K.   ⁴ Kardinalinfant Ferdinand af Spanien, Statholder i de spanske Nederlande, † 9/11 1641.   ⁵ Filip IV af Spanien.

kommers fra samme Tid i Kongens Riger. Han skal fremfor alt give nøje Agt paa, at intet af, hvad der saaledes er akkorderet, paa deres Side bliver krænket eller forbliver upaaagtet af Kongen af Spaniens Ministre og Underofficerer i Havnene. Om de Klager, som en Del af Kongens Undersaatter har mod den spanske Krone, og som Kongen af Spanien sidst har lovet at afhjælpe, skal han idelig sollicitere og gøre flittig Instans, at saadant efterkommes tilbørligt, og underrette Kansleren om, hvad enhver kan have at forvente for deres Skade og Krav. I Særdeleshed skal han erindre Kongen af Spanien om, hvad der skulde behandles¹ i Bryssel baade med Hensyn til de i Kongens Riger værende hollandske Undersaatters Rekconciliation og til Registrering af Skibe, som er af hollandsk Bygning, saavel som til de Klager, som Kongens Undersaatter har mod Dynkarcken², at de ikke maa blive glemt, men at Kongen snarest af Kongen af Spanien maa blive underrettet om, hvorledes Kongen kan lade samme Sager behandle i Bryssel, og denne akkorderede Kapitulation om Handelen maa have Gænge baade dér og i Spanien. Dersom mod Forventning noget af de 100,000 Cahitzes Salt skulde blive liggende i Spanien, efter at Terminen i de næste 5 Aar er udløbet, skal han nu straks hos Kongen af Spanien andrage om, at samme resterende Salt, naar Portugal er bragt under Lydighed, maatte hentes derfra; ellers kan han ogsaa forhøre sig om, hvor dyrt man i Spanien kunde sælge noget af samme Salt til andre, og snarest give Underretning herom. I Anledning af, at Kongen af Spanien har begæret Skibe til Købs, kan han underrette denne om, at der endnu ikke har meldt sig nogen, som skulde slutte saadant Køb med Købmændene i Danmark, og at der ikke er fulgt noget Svar eller Resolution fra Kongen af Spanien paa den danske Gesandts sidste Indlæg til de spanske Kommissarier før hans Bortrejse fra Spanien. Kongen af Spaniens Begæring vedrørende det Forbud, som denne har udstedt mod Sejladsen paa Portugal, og som han ved sin Minister Gabriel de Roy³ har anmodet Kongen om at notificere sine Undersaatter, for at disse kan tage sig i Vare, er nu offentliggjort, men Kongen venter til Gengæld,

¹ Saaledes K.; Sj. T. har: forhandles. ² Saaledes K.; Sj. T. har: Dynkierchen. ³ Spansk Handelskommissær Gabriel de Roy.

at Kongen af Spanien ligeledes gør en saadan Anordning til sine egne Admiraler, Kaptejner og andre Skibsofficerer, at der ikke under Prætekst af Sejladsen paa Portugal, enten ved de dynkierckske eller de spanske Flaader, foretages noget ubilligt mod Kongens Undersaatter, hvor de maatte støde paa dem, men at de tager mere Hensyn til Kongens Pas end tilforn. Fornemmelig skal han føre Kongen af Spanien til Gemyt og siden overfor Conde Duque¹ af det, som hoslagt sendes ham, paavise, hvor ilde de kejserlige Ministre mod al Ret og Billighed af Hensyn til deres egen Interesse forholder sig mod deres egen Herre, som Kongen formoder uden hans Vidende, idet de trods det gode, gamle Venskab, som altid har været mellem Kongen og Huset Østerrige, daglig foretager allehaande, som i ikke ringe Grad er skadeligt for Kongen og Kongens Riger og i mange Maader præjudicerligt for Kongens Reputation, at Kongen af Spanien vil lade saadanne vidt udseende Sager være sig magtpaaliggende og af det meget, som han formaar ved det kejserlige Hof, gøre noget gældende ved sin Minister for at bevare godt Venskab. Og da Kongen ogsaa gerne saa Kongen af Spanien i roligere Stand, end han desværre nu befinder sig, og da det fornemmelig afhænger af de mod ham unerede hollandske Provinser, saa har Kongen til Kongen af Spaniens Behag ladet saadant forsøge hos dem [de hollandske Provinser], som han [Ejler Ulfeldt] videre kan finde Underretning om i hosføjede Skrifter, som han kan kommunikere de spanske Ministre. Hvad Kongen af Spanien videre begærer maatte ske, vil Kongen billigen lade sig være magtpaaliggende, hvorfor Kongen af Spanien snarest skal underrette Kongen om, hvad der deri synes raadeligst og tjenligst. Der tilstilles ham hoslagt Kongens Ratifikation paa fornævnte Kapitulation, hvorfor han ogsaa straks skal anmode om Kongen af Spaniens Ratifikation in legitima forma derpaa, underskrevet Philippus og ikke yo el Rey. Han skal ellers i alle Punkter og Klavsuler konferere den med Originalen, at intet deraf afviger i Ord eller Mening; naar han er færdig dermed, skal de tilstille ham den, hvorimod han igen skal levere

---

¹ Formentlig Don Gaspar de Guzman, Greve af Olivares. Se isøvrigt om denne Sag L. Laursen: Danmark—Norges Traktater IV Nr. 17, 1641 10/20 Marts. Handelstraktat mellem Danmark—Norge og Spanien, Indledningen.

Kongens Ratifikation til dem. Da Kongen har forordnet Hendrik Villumsen til Konsul i St. Lucar og andre dér omkring liggende spanske Havne, skal han ligeledes underrette Kongen af Spanien herom, præsentere ham og erhverve Kongen af Spaniens egen Skrivelse til Guvernørerne i de Byer, som Konsulatet omfatter, om, at de skal acceptere bemeldte Kongens Konsul og lade ham nyde samme Privilegier, som plejer at forundes andre allierede Kroners¹ Konsuler. Sj. T. 27, 272 b. K.

18. Jan. (Christianpris). Følgebrev for Oluf Brockenhuus, Befalingsmand over Lyse² Klosters Len, til Bønderne til Svenstrup Gaard efter Hr. Jost Høg til Giorsløf, Rigens Kansler og Embedsmand paa Kalø Slot, at de skal svare Oluf Brockenhuus fra 1. Maj førstkommende. Sj. R. 21, 108 b. K.

— Aab. Breve om, at der skal afholdes Herredage i København den 18. April førstkommende, lydendis Ord fra Ord med de samme Navne ut supra pag. 164 [d. v. s. af 1. Maj 1641]. NB. Udi det Brev til Raadet blev i Slutningen indført, at Raadet skulde møde i København Paaskeaften [9. April] i det seneste for før Herredagene at raadslaa med Kongen om nogle af Rigens Bestillinger, og fik Hr. Christoffer Urne og Hr. Oluf Parsberg ogsaa Brev at møde til samme Tid. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling). Udt. i Sj. T. 27, 275. K.³

— Miss. til Niels Vind, hvorved der gives ham Fuldmagt til at dømme sammen med de andre i Admiralitetet i København i alle Sager vedrørende Søhandelen, som falder enten i København, i Øresund eller andetsteds, saavel i Norge som i Danmark, om Skibene sendes til København, og Sagerne lovlig indstævnes for ham og de andre. Han skal ellers rette sig efter Kongens forrige Befaling til hans andre Meddommere. Sj. T. 27, 275. K.

21. Jan. (—). Miss. til Malte Juul. Han skal lade Mickel Krabbe, Præst i Rame Sogn i hans Len [Bøvling], faa Kronens

---

¹ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Kronens.   ² Sj. R. har ved en Fejlskrift: Lycke Klosters Len.   ³ I K. findes det aabne Brev og Brevene til Rigsraaderne, Landsdommerne og Stiftslensmændene; alle disse opregnes. Paa de sidstnævnte 3 K. er skrevet: Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling. Brevene til Odensegaards Len er dateret Se ndfr. S. 12.

og Kirkens Part af den Tiende¹, som afdøde Simon Nielsen i Houmark havde i Fæste, uden Fæste, men for den sædvanlige aarlige Afgift, da han tilforn har faaet Kongens Brev paa at faa den første Tiende dér i Lenet, der maatte blive ledig. J. T. 10, 420.

25. Jan. (Christianpris). Miss. til Hans Boesen, Mønsterskriver. Af de Penge, som henstaar i Fæstningen Christianpris, skal han til Frederik von Buckwald, Oberstløjtnant, levere 9000 Rdlr., som han skal modtage til sit Regiment indtil Afregning. Disse 9000 Rdlr. og de andre Penge, som han efter Kongens Befaling² har leveret til Kaptejn Staffen til hans Kompagni, skal han igen modtage af Unionsskatten og indtil videre Ordre ned-sætte i Kælderen paa Haderslevhus Slot. Sj. T. 27, 275 b. K.

29. Jan. (Glückstadt). Miss. til Tolderne i Øresund om at lade Casper Gomes, Borger i Glückstadt, eller hans Fuldmægtig passere gennem Sundet med et Parti Jernkugler, som han har tilforhandlet sig, og som igen skal leveres til Dynkiercken, naar han ankommer til Sundet med det og betaler den sædvanlige Told og Ret-tighed deraf. Sj. T. 27, 275 b. K.

— Miss. til Henning Pogwisch. Da Klaus Brockenhuus til Norskouf, Landsdommer paa Fyen, snarest agter at holde Skifte med sine Børn, skal han rette sin Lejlighed efter, naar Skiftet skal foretages, da at paatage sig Værgemaalet for hans Datter Jomfru Margrete Brockenhuus, paase, at der paa Skiftet kun vederfares hende, hvad der er Ret, og, naar Skiftet er afsluttet, over-levere hendes Værgemaal til hendes rette Lavvæрге. F. T. 5, 174.

30. Jan. (—). Aab. Brev hvorved Jacob Rolfsen af Ham-burg fik Tilladelse til at indkræve sit Tilgodehavende i Jylland, da han ikke er Borger i Hamburg, men kun Indvaaner. Udt. i Sj. R. 21, 109.

— Miss. til Hendrik Ramel. Han har begæret at vide, hvor stort Følge Landgreverne af Hessen³ har med sig. Kongen

¹ Der nævnes ikke hvilken, men af Præstens Ansøgning af 2. Jan. 1642 fremgaar det, at det er Tjenden af Hov, s: Hove Sogn, der grænser op til Ramme Sogn. (D. Kanc. Indl. t. Reg. og Tegn. og henl. Sager). ² Af 14. Jan. s. A. ³ Vilhelm Kristoffer (f. 1625) og Georg Christian (f. 1626) Sønner af Landgreve Frederik af Hessen-Homburg.

ved det ikke, men hvad deres Traktement angaar, da skal han akkordere derom med Mester Biørn. Sj. T. 27, 276. K.

30. Jan. (Glückstadt). Miss. til Henning Valkendorf om, at han skal afhænde de Øksne, der staar paa Valdemars Slots Ladegaarde, til afdøde Steffen Rodes Arvinger og tage Betalingen derfor paa Renteriet af de Penge, som de kan have at fordre hos Kongen. F. T. 5, 174.

31. Jan. (Christianpris). Instruktion for Oberstløjtnant Fredrick von Buchwald om med sit Regiment at forfølge sig til Danmark og indtil videre Ordre forblive i efterskrevne Kvarterer: Oberstløjtnanten skal have Kvarter i Ribe, Ritmester Rantzau i Horsens og Vejle, Ritmester Debberen i Aarhus og Ritmester Lykke i Skanderborg, Grenaa og Mariager. J. R. 10, 158.

2. Febr. (Glückstadt). Miss. til Frederick von Buchwald. Han har tilforn faaet Befaling til med sit Regiment at begive sig ind i Danmark, hvor hvert Kompagni skulde tage sit Kvarter efter de ham af Kongen givne forrige Ordre. Da Kongen nu er blevet anderledes til Sinds, skal han befale de 2 Kompagnier, som allerede kan være paa Marsch eller endnu ikke kan være rykket op, at tage deres Kvarter, det ene i Ribe og det andet i Kolding, medens de andre 2 Kompagnier indtil videre skal forblive i deres Kvarterer, som de hidtil har haft. J. T. 10, 420.

— Miss. til Jørgen Vind, Jørgen Seefeld og Hans Lindenov. De har for nogen Tid siden¹ faaet Befaling til at forskrive Adelen i Sjælland til at møde i København førstkommande 30. Marts og dér forholde dem Kongens Begæring. Da Kongen nu erfarer, at Adelen og Ridderskabet i Lolland og Falster plejer at forskrives sammen med de sjællandske, skal Adressaterne forskrive Ridderskabet i Lolland og Falster sammen med det sjællandske og overfor dem tilsammen fremsætte Kongens Begæring. Sj. T. 27, 276. K.

3. Febr. (—). Bestalling for Jens Lauridtsen, Indvaaner i Glückstadt, som Kaptejn med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr. og en Hof-

¹ 15. Jan. s. A.

klædning for sig selvanden fra Mikkelsdag Aar 1641 at regne, at betale af Rentemestrene. K. Udt. i Sj. R. 21, 109.

3. Febr. (Glückstadt). Miss. til Hr. Jørgen Brahe. Der tilsendes ham en Seddel, som Færgemanden i Assens har givet Kongens Kancellibud, og hvis Indhold han selv videre kan se. Han skal nøje undersøge, om nævnte Bud ved Guds Vejrlig er blevet opholdt i Assens, og om der i den Tid er kommet nogen anden over dette Færgested, og snarest lade Kongen det vide. F. T. 5, 174 b.

— Lignende Miss. til Ventsel Rotkirk, hvem der blev tilsendt en Seddel fra Byfogden i Korsør. Udt. i F. T. 5, 174 b.

— Miss. til Ernst Normand. Af hans Erklæring har Kongen set, at han ikke kan faa nogen vederhæftig Mand, hvem han kan overlevere Værgemaalet for de efterladte Børn efter den afdøde Præst i Østersnee, og som med Flid kunde forestaa det efter Kongens forrige Befaling til ham. Han skal alvorligt befale Borgemestre og Raad i Vejle til Værger for de umyndige Børn at forordne 4 vederhæftige Mænd, som kan modtage deres Gods og Formue og i Fremtiden gøre dem Regnskab derfor. Dersom Borgemestre og Raad ikke efterkommer, hvad han paa Kongens Vegne befaler dem herom, skal de selv være Børnenes Værger, tage deres Gods og Formue til sig og i Fremtiden gøre dem Regnskab derfor. J. T. 10, 420 b.

— Miss. til Tønne Friis til Hesselager, Befalingsmand paa Stjernholm Slot, Hendrick Bilde til Tiersbeck, Johan Brockenhuus til Lerbeck og Hendrick Rantzau til Møgelkier. Da der er opstaaet Trætte mellem Ernst Normand til Selsøe, Embedsmand paa Koldinghus Slot, paa Kronens Vegne og Hendrick Thott til Boltinggaard etc. paa egne Vegne om ret Markeskel fra Forup¹ Gærde til Aalpolcken² igennem den Mose, som ligger mellem³ Forup og Jelling, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at indstævne Parterne for sig til belejlig Tid paa Aastederne og efter Stedets Belejlighed og gamle og nye Dokumenter, som lægges i Rette for dem, dømmes, hvor det Skel mellem Forup og Jelling bør gaa og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af

¹ Faarup, d. v. s.: Faarupgaard, Jelling S., Tørrild H. ² K. har: Aalpølcken.
³ J. T. har: igennem.

lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i de udeblivendes Sted. J. T. 10, 421. K.

5. Febr. (Glückstadt). Aab. Brev¹ om Afholdelse af Herredage i København den 18. April førstkomende. Orig. (for Odensegaards Len) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Henning Valkendorf om at lade det aabne Brev om Herredagen i København den 18. April læse og forkynde. Orig. i Landsark. i Odense.

6. Febr. (—). Miss. til Ernst Normand om at sende disse Breve, som tilsendes ham, nemlig til hver Stiftslensmand i Jylland, til Raadet og til Landsdommerne sammesteds, med de hosføjede aabne Breve med et sikkert Bud straks til hver af dem, saa at der ikke sker nogen Forsømmelse. J. T. 10, 421 b. K.

10. Febr.² (—). Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Denne Peter Widau, Borger i Hamborg, har berettet, at han forurettes af Caspar Ditmer, Borgemester i Næstved, idet han for fornævnte Peter Widau for kort Tid siden hos Jørgen Villomsen, Indvaaner i Odense, har arresteret en Pengesum paa 600 Mark lybsk, hvorved han, Peter Widau, mener, der er sket ham Uret, som det videre kan ses af hans hosfølgende Supplikation. Adressaten skal i fornævnte Peter Widaus Nærværelse fordre bemeldte Borgemester for sig og undersøge Sagen fra begge Sider, hvorledes det forholder sig dermed, og af hvad Aarsag sligt er sket, hvorom han siden snarest skal underrette Kongen. Sj. T. 27, 276 b.

13. Febr. (—). Aab. Brev, hvorved Jacob Grubbe til Kabbel faar fornyet et Ekspektancebrev, som Kongen har givet ham den 12. Sept. 1635 paa Kirkens Part af 3 Korn-tiender, der ligger i Harsyssel ved hans Gaard Kabbel, nemlig paa Lehm³, Nissum⁴ og Fabierig Sogne, som han maatte faa

---

¹ Jvfr. 18. Jan. ovfr. ² Dette Miss., der er indført i Afsnittet Februar som sidste Brev for Afsnittet Marts, er i Sj. T. dateret 10. Marts. Dette maa være en Fejlskrift for Februar. 10. Febr. var Kongen endnu i Glückstadt, men 10. Marts i København. ³ Lem: o: Nørlem, Skodborg H. ⁴ Nørre-Nissum, Skodborg H.

for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift, naar de to Bønder, som havde dem i Fæste, døde. Dette Brev, beretter han, er frakommet ham, og han har derfor ansøgt Kongen om Fornyelse af det, dog kun saafremt Lensmanden ikke vil bruge dem paa Kongens Vegne, og Bønderne ikke besværes for meget derved. J. R. 10, 158 b.

13. Febr. (Glückstadt). Miss. til Erik Grubbe og Bispen i Aarhus, Dr. Morten Madsen. Da der for kort Tid siden¹ er udgaaet Befaling til Otte Skeel til Katholmb og Mogens Arenfeldt til Rugaard, Befalingsmand over Mariager Kloster, om et Mageskifte mellem Jørgen Kruse til Hiermesløfgaard og Hospitalet i Aarhus, skal de give Møde, naar samme Mageskifte foretages, og nøje paase, at der kun vederfares Hospitalet, hvad der er ret. J. T. 10, 422. K.

— Miss. til Henrick Lange. Da Jakob Grubbe til Kappel har berettet, at Fjerdeparten af Nisum og Lem² Kirkers Korn-tiende er forfalden, og begærer dem til Fæste efter det forrige Brev, som Kongen har givet ham derpaa, skal han lade Jakob Grubbe faa forskrevne forfaldne Anparter af nævnte Kirkers Korntiender for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift, naar han anmoder ham derom. J. T. 10, 422. K.

16. Febr. (—). Miss. til Hr. Jørgen Urne. Det berettes, at denne Martin Lydervaldt, Kaptajn Steffens Løjtnant, er forløvet fra dette Kompagni. Da Kongen erfarer, at han har forholdt sig flittig og vel ved samme Kompagni, skal Adressaten akkommodere ham, indtil der kan forefalde nogen Lejlighed til ham, saa at han indtil da kan have sit Ophold. J. T. 10, 422 b. K.

28. Febr. (Haderslev). Miss. til Frederick Urne og Erick Grubbe. Da Sten Bilde til Kiergaard, Befalingsmand paa Rugaard, har begæret Kongens Befaling til dem om straks at begive sig til Rørbeck og taksere Gaarden med tilliggende Skove, undersøge, om der ligger nogle Huse paa bemeldte Rørbecks Grund, og give Sten Bilde det beskrevet, befales det dem med første Lejlighed at begive sig til bemeldte Rørbeck, taksere Gaarden og de tilliggende

---

¹ 18. Okt. 1641. ² Saaledes K. J. T. har ved en Fejlskrift: Lenum(?). Meant er Lem o: Nørlem og Nisum, Skodborg H. Herregaarden Kappel ligger i Nørlem S.

Skove, nøje undersøge, om nogle Huse, som paavises dem, er øde og om de ligger paa Gaardens Grund, og give Sten Bilde det beskrevet. F. T. 5, 174 b.

3. Marts (Haderslev). Miss. til Ernst Normand. Denne Thommis Jensen Smed, Indvaaner i Haderslev, har berettet, at Betalingen for det Smedearbejde, som han har forfærdiget paa Vandkunsten paa Koldinghus Slot, forholdes ham, og at han ikke kan faa Betalingen herfor. Han skal straks og uden Forsømmelse betale nævnte Thommis Jensen for det Arbejde, som han har forfærdiget paa Koldinghus Slot, efter den med ham derpaa oprettede Kontrakt, saa at han ikke skal kunne beklage sig videre over Ernst Normand, da Kongen herefter vil være forskaanet for saadant videre Overløb. J. T. 10, 422 b (m. Datum: 13. Marts). K.

6. Marts (Antvorskov). Miss. til Hr. Frederik Reedtz [Vordingborg] om straks og uden Forsømmelse at sende 8 Læster Kalk af den Kalk, der brændes i Faksøe, til Sorø Kloster og føre Betalingen derfor til Regnskab. Sj. T. 27, 277. K.

— Lignende Miss. til Sigvart Urne [Trykgevælde Len]. Udt. i Sj. T. 277. K.

— Miss. til Gregers Krabbe. Da det berettes, at nogle Borgere i Ribe i nogle Aar har tilforhandlet sig Egetømmerlast i Grømsted¹ i Nedenæs Len i Norge og ført den bort derfra, som de videre kan se af hosføjede Memorial, skal han nøje undersøge Sagen, og dersom han kan formærke, at forskrevne Mænd, som bemeldte Memorial meddeler, ikke har ført nævnte Tømmerlast til Ribe og solgt den dér, skal han tiltale dem derfor og lade dem straffe som de, der i de Maader har overtraadt Kongens Forordning. J. T. 10, 423. K.

7. Marts (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Øresund om at lade Frederik Möseken, Hertug Frederik til Kurlands Vinhandler, passere frit gennem Sundet med den Vin, som han har indkøbt til Hertugens Hofholdning. (Otto Brock[enuus]). Udt. i Sj. T. 27, 277. K.

8. Marts (—). Miss. til Otte Marsvin [Dronningborg] om nu straks og herefter aarlig for Betaling at sende 100 Randers Spegelaks

¹ Grimstad, Nedenæs Len.

til Kongens Køkkenskriver og levere 20 til Kongens anden Køkkenskriver i Rosenborg Have. (Otte Brock[enhuus]). J. T. 10, 423 b. K.

9. Marts (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Øresund om at lade Hertug Hans, Biskop af Lübeck og Hertug til Slesvig og Holsteins Vinskænk,¹ denne ene Gang passere toldfrit gennem Sundet med 12 Foder Rhinskvin, som er indkøbt til Biskoppens Hofholdning. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Udt. i Sj. T. 27, 277. K.

— Miss. til nedennævnte Lensmænd. Da Kongen ikke tvivler om, at der i hans Len findes en Del Undersaatter, som ønsker at tilforhandle sig noget af det Salt, som Kongen har liggende i Spanien, og allerede efter Kongens Anordning har Skibe i Beredskab for at afhente det i Betragtning af de store kongelige Benaadninger og Friheder, som Kongen har forundt dem, tilsendes der dem herhos trykte Pas, hvori de kan tilføje Skippernes og Skibenes Navn, Skibenes Drægtighed og Last og Stedet, hvor Skipperen er bosat, hvorefter de siden selv kan undertegne og uddele dem efter den om Salthandelen udsendte Forordning. Siden skal de i Renteriet gøre Regnskab for de Penge for samme Salt, for hvilke der efter den udstedte Anordning bør gøres Regnskab, idet de har nøje Tilsyn med, at der ikke begaas Underslæb med fornævnte Pas, og at der ikke uddeles flere end fornødent. Næmlig: Hendrick Thott (Bergenhus) tilsendes 10 Pas, Hr. Christoffer Urne (Aggershus) og Hannibal Sehested (Baahus) hver 8 Pas, Hr. Corfits Ulfeldt (København) 5 Pas, Hr. Tagge Thott Ottesen (Malmøhus), Hans Uldrick (Helsingør) og Erik Grubbe (Aarhus) hver 2 Pas og Gunde Lange (Aalborg) og Palle Rosenkrantz (Augdesiden) hver 1 Pas. Sj. T. 27, 277. K.

— Miss. til Kapitlerne i Viborg, Aarhus, Ribe, Roskilde og Lund. Kongens Undersaatter af Adel i Danmark har for kort Tid siden ved deres dertil af hver Provins Deputerede i København godvillig bevilget endnu i 2 Aar at ville udskrive Folk af deres egne Bønder og lade dem eksercere til Landeværn og til Indkøb af Lunter og Krudt til disse Folk at give 8 Sk. af hver Td. Hartkorn og 2 Sletdlr. af hvert Hundrede, de har paa

---

¹ K. har i Teksten kun: Fuldmægtig. Paa Bagsiden af K. findes angivet, at det er Vinskænken.

Rente. Da alle Kongens Undersaatter, af hvad Stand og Kondition de end er, i højeste Maade er interesseret i Fædrelandets Velstand, Kon-servation og Defension, har Kongen med Danmarks Riges Raads Be-tænkende anset det for godt at tilholde ogsaa de andre Stæn-der i Riget at bidrage til saadan nødvendig Defen-sions Forraad og Midler, paalægges det dem snarest at frem-sende en Designation paa det Kannikegods, de Prov-stier eller gejstlige Beneficier, som hver af dem nyder enten for sit Embede eller for sin Person, under deres Hænder og overlevere en Fortegnelse over deres Tilgodehavender, i Jylland til Stiftskommissarierne i N. Stift, i Skaane til Landkommissarierne og i Sjælland til Niels Trolle, for at fornævnte Stiftskommissarier siden kan oppebære samme Kontribution af dem, nemlig 8 Sk. af hver Td. Korn og 2 Sletdlr. af hvert Hundrede, som nogen af dem i Kapellet har paa Rente, til Pinsedag førstkommende. (Udenfor er skrevet:) NB. Til Bisperne i Aalborg og Odense findes Fol. 288. Sj. T. 27, 277 b. K.

9. Marts (Kbhvn.). Lignende Miss. til Bisperne i Aalborg og Odense¹, dog med følgende Slutning: De skal snarest forhandle med Professorerne, Provsterne og andre Gejstlige un-der deres Stift om ligeledes at give 8 Sk. [af hver Td. Hartkorn] og 2 Sletdlr. af hvert Hundrede, som nogen af dem enten har stillestaaende hos sig eller udestaaende paa Rente. Denne Hjælp skal Adressaterne siden modtage og levere den til Stifts-kommissarierne i Fyen til Pinsedag førstkommende i det seneste med specificeret Fortegnelse paa hver Person og Post især. Sj. T. 27, 288². K.

— Miss. til Hr. Corfitz Ulfeldt om at tilholde Borgerne i K ø-benhavn og Kongens Tjenere under Renteriet, Hol-men, Arsenalet og deslige, som ikke sorterer under Borger-skabet, at give 2 Dlr. af hvert Hundrede, som de har paa Rente, til Pinsedag førstkommende senest til Landets Forsvar. Sj. T. 27, 278 b. K. (Tr.: K. D. V, 243 f.).

---

¹ Det indførte Miss. er stilet til Bispem i Odense. ² Brevet er indført først i April 1642 sammen med et Miss. af 31. Okt. 1641. Nedenfor er skrevet: NB. Disse tvende Breve skulde tilforn have været indført.

9. Marts (Kbhvn.). Miss. til Christian Harboe. Da Envold Seefeld til Refs og Viffert Seefeld til Viffertsholmb saavel som deres andre Søskende agter snarest at foretage Skifte med deres afdøde Moder Fru Else Nielsdatter, skal han give Møde, naar Skiftet foretages, paatage sig Værgemaalet for Jomfru Maren Seefeld, paase, at der kun vederfares hende, hvad der er ret, og siden overlevere hendes Værgemaal til hendes rette Værgæ. J. T. 10, 423 b.

— Lignende Miss. til Axel Juul om paa Skiftet efter Fru Else Nielsdatter at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Anne Seefeld. J. T. 10, 424.

— Miss. til Axel Urne til Kielderup og Jørgen Kruse til Ryomgaard om at give Møde paa ovennævnte Skifte efter Fru Else Nielsdatter, bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller bilægge dem ved endelig Dom og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den fastsatte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 10, 424 b.

— Miss. til Oluf Daa og Hendrick Below. Da Hendrick Thott til Boltinggaard, Embedsmand paa Bergenhus Slot, snarest agter at levere fra sig Værgemaalet for sin Søster Jomfru Anne Thott, som han hidtil har forestaaet, skal de rette deres Lejlighed efter at være til Stede ved Overleveringen og bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom. (Otto Brock[enhuus.]). J. T. 10, 424 b. K.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Søfren Lauridtsen i Siorgen¹ i hans Len [Nyborg] har berettet, at han af Adressaten tiltales for en Foderokse i aarlig Landgilde, siden han er blevet mageskiftet til Nyborg Slot fra Ifver Vind til Nørhollumb, øverste Sekretær og Embedsmand paa Lundenæs Slot. Da det af et Tingsvidne og af Adressatens Erklæring ses, at han ikke uden sin allerstørste Fordærvelse er i Stand til at levere samme Foderokse i aarlig Landgilde, skal han lade fornævnte Søfren Lauridtsen være forskaanet for bemeldte Foderokse og afkorte den i Jordebogen. F. T. 5, 175.

— Miss. til samme. Christen Lauridtsen og Hans Ander-

---

¹ Det ses ikke, hvad der er ment.

sen i Øster Oubye¹ i hans Len [Nyborg] har berettet, at deres Gaard er brændt ved en stor Ildebrand 3. Paaskedag sidstforleden med alt det Gods og Formue, de havde, hvorved de er kommet i stor Armod, og de har derfor andraget om at faa forundt noget Tømmer fra de næstliggende Skove til Genopbyggelse af deres Gaard og om at blive forskaaner for et Aars Landgilde og Hovning, medens de genopbygger deres Gaard. Han skal lade dem faa det fornødne Tømmer i de nærmest liggende Skove til Genopbyggelse af deres Gaard og lade dem være forskaanet for et Aars Landgilde, Ægt og Arbejde, medens de bygger samme Gaard op. F. T. 5, 175 b.

9. Marts (Kbhvn.) Miss. til Henning Valkendorf. Han har begæret at vide, om han af Indkomsten af Valdemars Slot skal betale de 8 Sk. af hver Td. Korn, som Stænderne sidst har bevilget. Han skal betale denne Kontribution af bemeldte Indkomst. F. T. 5, 176.

— Miss. til Sten Bilde. Da det af hans Beretning ses, at Øksensstalden paa Skinderup er meget brøstfældig, saa den nødvendigvis maa repareres, skal han lade gøre et Overslag paa de Materialier og paa, hvor meget af hver Slags der behøves dertil, og tilsende Kongen det. Denne vil saa gøre videre Ordinans derpaa. Om Loftet i Vinterstuen og i Sengekammeret samt om Dørgerichtet og Lister skal han fortinge med en Mester, som skal dønnike fornævnte Lofter. Hvad han med Billighed kan forlange derfor, skal Sten Bilde betale ham. F. T. 5, 176.

— Aab. Brev, hvorved Jomfru Anne Thott faar Bevilling til at være sin egen Værge og herefter selv oppebære Landgilde, Stedsmaal og al anden Oppebørsel af sit Jordegods. Dog skal hendes nærmeste Værge nøje paase, at hun ikke anvender noget til Unytte, ej heller maa hun sælge eller afhænde noget af sit Gods uden sin Værges Raad og Samtykke. J. R. 10, 159.

— Miss. til Otte Gjøe. Kongen har for nogen Tid siden givet Hendrick Thott til Boltinggaard, Embedsmand paa Bergenhus Slot, Befaling og Fuldmagt til at afhænde det Strøgods, som hans Søster Jomfru Anne Thott maatte have og som maatte ligge hende ubelejligt. Da han endnu ikke har faaet nogen Køber der-

¹ Øster-Aaby, Skaarup S., Sunds H.

til, men selv vil købe noget deraf, gives der Otte Gjõe Befaling og Fuldmagt til at forhandle derom med Hendrick Thott og give ham Skøde paa det, som han køber. Han skal i alle Maader have Jomfru Anne Thotts Gavn og Bedste i Agt. Sj. T. 27, 279. K.

10. Marts (Kbhvn.). Miss. til Mogens Pax, Otte Brahe Stensen, Otte Brahe P[edersen] og Niels Trolle. De har for nogen Tid siden¹ faaet Befaling til at besigte og paakende en Trætte mellem Korsør Borgere og Lensmanden paa Antvorskov Slot [Ventzel Rotkirk] om en Græsgang paa Haldskouf, som Kongens Befaling videre omhandler. Nu har Kronens Bønder i Korsør Len berettet, at de ogsaa lider stor Skade paa deres Græsgang, fordi bemeldte Lensmand har indelukket nogle af deres Vange m. m., som de angiver, som det videre kan erfares af deres hosføjede Supplikation. Adressaterne skal sammen med den i Kongens forrige Befaling til dem undersøge, om denne Indelukkelse kan være dem til nogen Skade, og indsende Beretning derom til Kancelliet. (Otte Brocken[huus]). Sj. T. 27, 279. K.

— Miss. til Niels Trolle. Da det berettes, at en Del af Kronens Bønder i Roskilde Len er meget højt forskyldet, medens andre derimod kun giver ringe Landskyld, skal han gøre sit Bedste, for at dette kan afhjælpes og udlignes, saa at det kan gaa lige- ligt til paa alle Sider. Endvidere vil Kongen forstrække Bønderne dér i Lenet med 8 Læster Sædebyg af Lenets Korn, som han efterhaanden igen skal indkræve af dem. Hvad det Hus angaar, som skal sættes paa Kongens Vej, skal den, som bor i det, have fri Græsgang paa Roskilde Hede til hans Fænød og ellers nyde det samme, som de andre nyder, der bor paa Kongens andre Veje. (Otte Brock[enhuus]). Sj. T. 27, 279b. K.

11. Marts (—). Miss. til Otte Gjõe. Da Hendrick Thott til Boltinggaard, Embedsmand paa Bergenhus Slot, med det Første agter at levere Værgemaal for sin Søster Jomfru Anne Thott fra sig til hende selv, skal Otte Gjõe rette sin Lejlighed efter at være til Stede ved Overleveringen, paase, at der kun vederfares hende, hvad der er Ret, og give Hendrick Thott Kvittering med hende til Vitterlighed. Sj. T. 27, 280.

¹ 13. Nov. 1641.

11. Marts (Kbhvn.). Miss. til de Højlærde i København om at forhandle med Doctorer, Magistre og andre Lærde samt deres Enker, Værger og andre Stedfortrædere om ligeledes at give 8 Sk. [af hver Td. Hartkorn] og 2 Sletdlr. af hvert Hundrede, som nogen af dem enten har stillestaaende hos sig eller udestaaende paa Rente. Denne Hjælp skal Adressaterne siden tilstille Landkommisærerne i Sjælland til Pinsedag førstkommende i det Seneste med rigtig Fortegnelse paa hver Person og Post især. [Iøvrigt enslydende med Miss. af 9. Marts ovfr. til Kapitlerne i Viborg m. fl.]. Sj. T. 27, 280¹. K.

— Miss. til Tolderne i Øresund om at lade Kongen af Polens Fuldmægtig passere toldfrit gennem Sundet med 24 Foder Rhinskvin, der er indkøbt til Kongen af Polens Hofholdning. (Efter Hr. Kanslers Befaling Ifver Krabbe Ja[kobsen]). Udt. i Sj. T. 27, 280 b. K.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm. Da Kongen har antaget denne Morten Calles som Skovrider paa Bornholm, skal Holger Rosenkrantz lade bygge til ham et Hus næst og belejligt ved Vildtbanen, for at han kan have sin Residens deri, saa længe han forbliver i Kongens Tjeneste. Sk. T. 6, 480.

— Miss. til Henning Valkendorf og Sti Pors. Da Erick Kaas til Lindskouf har begæret 5 Gaarde² i Leggebølle i Holmblid³ Sogn, 1 jordegen Bolig i Hemmetved⁴, 1 Bol⁵ i Kieldebye⁶, 1 Bol i Leggebølle, 1 Bol i Hvercken⁷, endvidere nogen Jord, kaldet Haufverskouf, i Fodslet Mark, 2 Gaarde i Fodslet, 1 Gaard i Brandsbye og nogen Jord paa Leggebølle Mark, alt paa Langeland, til Mageskifte for 3 Gaarde i Lungelse⁸, 4 Gaarde i Fulsbølle Sogn og 2 Gaarde i Lundisse⁹ Sogn, ligeledes alt paa Langeland, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. De skal advare Otte Thott til Nes, Embedsmand paa Tranekær Slot, om

---

¹ Tr.: H. Matzen: Kbhvns. Univ. Retshist. I. Tillæg S. 38. ² Der nævnes ikke Gaardenes Antal, men kun Beboernes Navne. Her er nævnt 6 Navne, efter Skødet af 28. Maj 1642 var der 5 Gaarde. ³ Humble S., Langelands Sdr. H. ⁴ Fejlskrift i J. T. for: Hennetved. ⁵ F. T. har ved en Fejlskrift: j boer. ⁶ Fejlskrift for: Kiædebye. ⁷ Derefter følger: Hans Povelsen i nock begerendis... Stedet er forskrevet. ⁸ Longelse. ⁹ Lindelse.

Besigtelsen, for at han kan være til Stede og paa Kongens Vegne give til Kende, hvad han har at bemærke. F. T. 5, 177b.

11. Marts (Kbhvn.). Miss. til Otte Thott. Da Kongen har befalet Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Oden-segaard, og Sti Pors til Skoufsgaard at besigte noget Gods, som Erick Kaas til Lindskouf har begæret til Mageskifte, skal han give Møde ved samme Besigtigelse, naar han advares derom, give til Kende, hvad han har at bemærke paa Kronens Vegne, og medunderskrive Besigtelsen. F. T. 5, 176b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Hr. Claus Juel¹, Provst i Sunds Herred, har berettet, at han efter Loven skulde være Værge for sin Datterdatter, hvad han besværer sig over paa Grund af sin Alderdom og Svaghed. Adressaten skal i hans Sted forordne en anden dygtig Værge for hans Datterdatter. F. T. 5, 176b.

— Miss. til Jockum von Buchwald. Han og Christian Normand til Ølstedgaard har for nogen Tid siden² faaet Befaling vedrørende Skifte mellem Fru Hylleborrig Aschersleben, Enke efter Niels Skinkel, til Siøhollumb og hendes Søn Morten Skinkel. Da hun beretter, at denne Befaling endnu ikke er efterkommet, fordi Christian Normand paa Grund af sin Sygdom og Skrøbelighed ikke kan give Møde, skal Jockum von Buchwald i hans Sted tage en anden god Mand til sig, aabne det uskiftede, forseglede Bo, registrere saavel det som hvad andet, der ellers findes paa Gaarden, dens Bygninger og Jorder, taksere det og give det beskrevet. Endvidere skal de taksere en Gaard i Odense. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan give Møde, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 5, 177.

— Miss. til Hans Uldrik [Gyldenløve]. Louis de Geer af Sverrig har andraget om at maatte lade sin Fuldmægtig passere gennem Sundet med 140 Jernstykker paa 12 Pd., 8 paa 6 Pd., 3 paa 2 Pd. og 2 Pund Kugler. Naar hans Fuldmægtig ankommer dertil, skal Adressaten gøre den Anordning, at samme Munition faar Tildelse til at passere uden Ophold. Udt. i Sj. T. 27, 280 b. K.

12. Marts (—). Lignende Miss. til samme om at lade Fuldmæg-

¹ Klavs Nielsen Juul, Præst i Kirkeby og Lunde, Provst i Sunds Herred.

² 7. Okt. 1641.

tigen for Jacobus de la Gardie, General Feltherre i Sverrig, uden Ophold passere gennem Sundet med 60 Stykker paa 12 Pd., 150 paa 8 Pd., 150 paa 6 Pd., 60 paa 4 Pd., 80 paa 3 Pd. og 100 paa 2 Pd. Sj. T. 27, 281. K.

12. Marts (Kbhvn.). Bestalling for Jacob Rubbens som Skibsbygmester med Tjeneste hvor og naar det befales ham, med en aarlig Løn af 900 Rdlr. og 60 Speciedlr. i Hyre, fra den 30. Juli 1641 at regne, at udbetale aarlig af Rentemestrene. Han skal være forpligtet til at undervise de Personer, som er i Kongens Tjeneste, i sit Haandværk, og hvert Aar, naar han modtager sin Løn paa Renteriet, skal han her aflevere en Liste over samme Personer. Sj. R. 21, 109. K.

— Aab. Brev¹ om, at det berettes, at adskillige gamle Kapitelsresidenser i Roskilde er meget forfaldne, saa at det vil kræve store Omkostninger, hvis de skal repareres og vedligeholdes, og Prælaterne og Kannikerne sammesteds har derfor anmodet om Tilladelse til at sælge disse gamle og forfaldne Residenser (som Professorer og Kannikerne ikke selv vil beholde). Kongen tillader dette. De Penge, som de faar for dem, skal sættes paa Rente, og Renten deraf skal hvert Aar tilfalde dem, hvem de Residenser tilhører, som sælges. Archidiakonens Residens bevilges til et Kommunitetshus, dersom den nuværende Archidiakon er tilfreds dermed. (Nedenfor er skrevet:) Denne Kopi skulde have været tilføjet in Martio indført. Sj. R. 21, 136 b. K.

— Aab. Brev, hvorved Mathis Jakobsen og Caspar Jakobsen, Sønner af Dr. Jacob Mathisen, Hofprædikant, faar Bevilling paa den Præbende, kaldet Falsterboe, i Lunde Domkirke, som nu er ledig efter afdøde M. Niels Jørgensen. De skal rette sig efter Kapitlets Statutter og, naar deres Alder tilsteder det, residere ved Lunde Domkirke. [Iøvrigt med Artikel 1—2]. Sk. R. 5, 363 b.

— Aab. Brev om, at Borgerne i Kristianopol herefter maa forskaanes for halv Told af Øksne, Heste o. a. og for halv Sise af fremmed Øl. Sk. R. 5, 364. (Tr.: CCD. V, 107).

— Aab. Brev om, at Borgerne i Kristianopol maa hugge

---

¹ Indført mellem Brevene af 12. Maj.

i Skovene til deres Fornødenhed efter Lensmandens Udvisning. Sk. R. 5, 364. (Tr.: CCD. V, 107 f.).

12. **Marts (Kbhvn.)**. Miss. til Lunde Kapitel. Dr. Henricus Custerus, Livmedikus hos Prinsen [Christian (V)], har berettet, at han for nogen Tid siden har faaet Kongens Brev¹ paa det første ledige Vikarie i Lunde Kapitel, men at Kapitlet ikke efter samme Brev vil overdrage ham noget Vikarie. Kapitlet skal snarest erklære sig herom, og dersom der ikke findes nogen ældre Ekspektant i Kapitlet end Custerus, maa han beholde forskrevne Vikarie. Sk. T. 6, 480 b.

— Miss. til Erick Krabbe. Han har tidligere faaet Kongens Befaling ved uvildige Dannemænd at gøre Afslag paa Landgilden af de øde Gaarde og øde Aalebroer og Grunde, der ligger til Fæstningen Christianopol. Da det nu berettes, at han har efterkommet denne Kongens Befaling og taget Tingsvidne inden Østerherreds Ting, dateret den 30. Novbr. 1640, om dette Afslag paa de øde Gaardes Landgilde, maa han efter samme uvildige Dannemænds Taksering gøre sit Bedste for at lade Godset besætte og siden aarlig gøre Regnskab derfor i Rentekammeret. Sk. T. 6, 480 b.

— Miss. til Erick Grubbe og Bispen i Aarhus. Da Otte Skeel til Katholmb har begæret 1 Hospitalet [i Aarhus] tilhørende Gaard i Sønder Herred i Kalø Len, kaldet Brougaard, hvoraf Ejendommen er bortfæstet til 2 Mænd i Grindov² og 2 Stykker Eng til Hr. Søren Kielsen i Aalsø og en Mand i Grindov, til Mageskifte for 2 Gaarde i Lyngbye By og Sogn i Sønder Herred i Kalø Len og for 1 Strykke Jord, kaldet Gysholt, som en Mand i Øxmølle har i Fæste, skal de besigte begge Parters Gods og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Aarhus Hospital. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 425 b. K.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Da Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, har begæret 2 Halvgaarde i Øster Oubye i Sunds Herred i Nyborg Len til Mageskifte for hans Gaard i Skrefshauge³ i Vindingh Herred og, dersom dette ikke er tilstrækkeligt, da for andet nærmere belejligt Gods, skal han indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Nyborg]. F. T. 5, 178 b.

¹ 12. Febr. 1639. ² Grenaa. ³ Skrøbeshave, Vindinge H.

13. **Marts (Kbhvn.).** Miss. til Sten Bilde. Da Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, har begæret 1 Gaard, Schrefshauge,¹ og 1 Hus paa samme Gaards Grund samt 1 Gaard i Øster Oubye, begge liggende til Dalum Klosters Len, til Mageskifte for 1 Gaard i Brylle i Odense² Herred og 1 Gaard i Brendtsbye³ i Lunde Herred, skal han indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. F. T. 5, 179 b.

— Miss. til Hr. Hans Lindenov. Han har begæret at maatte mageskifte med Bønderne Anders Hansen Krogshøye og Hans Eskildsen i Heckeboølle. Da det efter Tingsvidne, udstedt paa Vends Herreds Ting den 20. Juli 1641, befindes, at Bønderne har faaet nøje Vederlag, tillader Kongen, at Mageskiftet bliver ved Magt og stadfæster det efter Tingsvidnets Lydelse. F. T. 5, 180.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Da Mogens Sehested til Holmegaard, Befalingsmand paa Skivehus, har begæret 6 Gaarde og 3 Gadehuse i Ellerup i Gudbierig Sogn i Gudme Herred, som ligger til Nyborg Slot, til Mageskifte for 1 Gaard i Refsvindinge By og Sogn, 1 Gaard i Frørup By og 1 Gaard, Torpe⁴, begge i Frørup Sogn, alle i Vinding Herred, og 2 Gaarde i Tofvering⁵ By i Vefveling Sogn i Skoueboe⁶ Herred, alt i Fyen, og, dersom dette ikke er tilstrækkeligt for yderligere Jordegods i Fyen, skal Adressaten indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. [Nyborg]. F. T. 5, 180.

— Miss. til Anders Bilde om, at Kongen efter hans Begæring forløver ham til at begive sig til Danmark og blive her i en 2 Maaneders Tid for at forrette sine nødvendige Ærinder, dog at han ordner det saaledes, at der i hans Fraværelse ikke forsømmes noget dér paa Landet. Sk. T. 6, 481.

— Miss. til Ifver Krabbe. Rentemestrene har berettet, at Madts Rasmussen, Borgemester i Varberg og forrige Byfoged i Halmstad, resterer med Regnskaberne for Sagefald for Byfogedbestillingen fra 1. Maj 1618 og til den Tid, da han

---

¹ F. T. har: i Schrefshauge. ² F. T. har: Odersenherret. ³ Brandsby, Lunde H. ⁴ Nu: Taarup, Frørup S., Vindinge H. ⁵ Tevring, Veflinge S., Skovby (ikke: Skovbo) H. ⁶ Skovby H.

blev Stillingen kvit. Ifver Krabbe skal tilholde ham straks endelig og uden videre Forhaling at klarere for samme Restance og betale, hvad han bliver Kongen skyldig. Saafremt han ikke tilstiller Ifver Krabbe rigtig Kvittans, skal denne tiltale ham ved Retten og tage Dom over ham, saafremt han ikke selv vil stande Kongen til Rette derfor. Sk. T. 6, 481.

13. Marts (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Kongen for nogen Tid siden¹ til Ungdommens bedre Forfremmelse har ladet oprette nogle Gymnasier i Stiftsskolerne i Danmark og til Underhold heraf har tillagt dem nogle Kannikedømmer. Da det nu berettes, at der ved Bispen i Viborgs Død² er blevet et Kanonikat, kaldet Kølsens Præbende, ledigt, og da Kapitlet i Viborg har begæret, at samme Kanonikat maa blive perpetueret til Underhold af en Konrektor sammesteds, tillader Kongen dette, da det kan ske til Bedste for Ungdommen, dog at den nuværende Skolemester og hans Efterfølgere til Konrektor præsenterer 3 dygtige Personer, af hvilke Bispen skal udtage én, som han eragter mest bekvem dertil, hvorved han altid nøje skal paase, at alene Ungdommens Bedste søges ved dette Udvalg. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. R. 10, 159. K. Orig. og samtidig Kopi i Landsark. i Viborg.

— (Glückstadt). J. T. 10, 422 b se 3. Marts.

14. Marts (Kbhvn.). Mageskifte mellem Jockim Beck til Gladsax, Befalingsmand over Christianstads Len, og Kronen. Sk. R. 5, 364 b. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Hr. Niels Knudsen, Sognepræst til Lyndelse og Hessinge³, har berettet, at hans Formand, afdøde Hr. Peder Jensen, har efterladt sig 2 Kuld Børn, og da det befindes, at samme Børn ikke saa nær dér i Landet har nogen Slægtninge, at de kan overtage Værgemaalet, har han andraget om, at der maa blive forordnet vederhæftige Mænd til at overtage Værgemaalet for hans Formands efterladte Børn og til at overtage deres Gods og Formue paa Skiftet og siden tilbørlig forestaa det, da han, som han meddeleer, vil ægte bemeldte Hr. Peders Enke og ikke

---

¹ 17. Maj 1639. ² Dr. Hans Wandal († 1641 ^{18/12}). ³ Niels Knudsen Arreboe, 1642 Præst til Vester-Hæsinge og Sandholts-Lyndelse, Salling H. Hans Formand døde 1641.

vil indtræde i et uskiftet Bo. Adressaten skal til Værger for fornævnte to Kuld Børn forordne vederhæftige Mænd, som kan modtage deres Gods og Formue paa Skiftet og fremdeles forestaa det tilbørlig og siden i Fremtiden, naar bemeldte Børn bliver deres egne Værger, overlevere det til dem med rigtigt Regnskab. F. T. 5, 181.

14. Marts (Kbhvn.). Miss. til Erick Grubbe og Bispen i Aarhus. Det berettes, at der for rum Tid siden til stor Skade for Hospitalet [i Aarhus] paa Grundlag, som det nu formenes, af en vrang Beretning er gjort et Afslag paa 12 Ørte Korn af Kolt og Holm¹ Tiender². For at der skal ske Hospitalet tilbørlig Ret, skal de undersøge bemeldte Tienders Indkomst, gøre Overslag over, hvad der billig kan taales at afgives, og dersom de findes at være gode for deres forrige Afgift eller bedre, skal de forhøje og sætte Afgiften, eftersom den kan taale og det kan være forsvarligt³. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 426. K.

— Miss. til Hr. Jost Høg og Tønne Friis. Da det berettes, at T i e n d e r n e til Hospitalet i Aarhus aldrig har været forbedret eller forhøjet, men at der kan taales at gives langt mere deraf, end der nu sker, saa at det kunde være Hospitalet til stor Nytte og Gavn, skal de snarest undersøge Indkomsterne af bemeldte Hospitals Tiender, ligne og lægge dem mod den sædvanlige Afgift og siden forhøje hver Tiende, saa meget som den kan taale, saa at der kan ske Hospitalet Fyldest og Ret. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 426 b. K.

15. Marts (—). Aab. Brev om, at M. Hans Thømesen maa faa det første Kald, der bliver ledigt, dog at han bliver kaldet lovligt efter Ordinansen. Udt. i Sj. R. 21, 110.

— Miss. til Hendrik Ramel. Da det berettes, at den forrige Theolog dér ved Akademiet⁴ er død, skal han snarest til samme Professorat tilskrive Dr. Salomon Glasius, Superintendent i Grevskabet Schwartzburg, om han for den Løn vil begive sig her ind i Riget og paatage sig samme Professorat saavel som den Prædikestol samme-

---

¹ Koldt og Holme, Ning H. ² K. har derefter først haft: idet Hospitalsforstanderen har faaet tilovers 7 eller 8 Tdr. Korn mere end det først var takseret for i Jordebogen. Dette er atter slettet. ³ Der er foretaget omfattende Rettelser i K. Teksten synes derfor ikke helt sikker. ⁴ Joakim Krakowitz, Prof. theol. († ⁹/₂ 1642).

steds, som Krakovitz har betjent. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 281. K.

15. Marts (Kbhvn.). Miss. til Dr. Jesper Brochmand om straks at levere Johan Braem, Borger i København, de Penge, som er i Beholdning og staaende hos ham af dem, der er indsamlet til Løsepenge for Fanger i Tyrkiet, og tage Bevis af ham herpaa, der skal passere for nøjagtig Kwittering. Ligeledes skal han af ham tage et Kreditbrev til Spanien paa denne Sum Penge, overlevere dette Kreditbrev til Hendrik Villomsen og af denne tage Bevis paa, at samme Penge, naar de bliver leveret dér, skal bruges til Raçon af Fanger i Tyrkiet. For disse Penge skal han siden gøre Regnskab og indsende det til Kancelliet. Ligeledes skal Adressaten forhandle med Johan Braem om, at denne skal give 3 Procent af fornævnte Penge saa længe, indtil Hendrik Villomsens Bevis for, at samme Penge er leveret, indkommer her. Han skal siden indsende Erklæring herom til Kancelliet. (Efter Hr. Kanslers Befaling konciperet). Sj. T. 27, 281 b. K.

— Miss. til Jockum Beck om at lægge 1 Gaard i Gueløff¹, 2 Gaarde i Fielkinge, 1 Gaard i Kyllingerød² og 1 Gaard i Paarup, alle i Villands Herred i Skaane, som Kongen har faaet til Mageskifte af ham, ind under Christianstads Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indtægt af dem. Sk. T. 6, 481 b.

— Aab. Brev om, at Kapitelsherrerne i Aarhus har berettet, at Sognemændene til Domkirken dér ikke vil efterkomme at yde deres Tiender dér tilbørligt, og naar de tiltales derfor ved Lov og Ret, og der gives Varsel, vil de ikke møde, fordi der ikke gives dem alle Varsel, kun for dermed at forhale og forhindre Retten, saa at Domkirken lider Tab derved. Til Rettens ydermere Fremme bevilger og tillader Kongen forskrevne Kapitelsherrer, at naar der kun gives Borgemestre og Raad og de to Sognemænds Fuldmægtige³ Varsel, skal Sagen have sin Fremgang, og Varslet regnes for lovligt og nøjagtigt. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. R. 10, 159 b. K.

— Miss. til Gunde Lange. Erick Juel til Hundsbeck, Landsdommer i Nørrejylland, har berettet, at der straks ved Pandumgaard,

¹ Gualøv. ² Killingerød. ³ K. har først haft: de tvende Kirkers Fuldmægtige.

hvormed Kongen har forlenet ham, ligger 3 Gaarde i Pandum By, hvis Enge ligger næst op til Gaardens Magt, til Fortrængsel for Gaarden, hvorfor han har begæret, at det maa bevilges ham, at han maa afbryde samme 3 Gaarde og bruge deres Ejendom under Gaarden [Pandumgaard] for dermed at forbedre Gaardens Avl. Han skal snarest undersøge, om Bønderne til fornævnte Pandumgaard er i Stand til uden Fordærvelse for sig at drive Avlen til Pandumgaard, om nævnte 3 Gaarde blev lagt under dens Brug, og indsende udførlig Erklæring til Kancelliet. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 426 b. K.

16. Marts (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Sundet. Hans Matthisen, Indvaaner i Helsingør, har andraget om Bevilling til her fra Riget at udskibe et Parti Stormhatte, som er tilsendt ham fra Sverrig, og som ligger i Helsingør, og til at lade det passere gennem Sundet. Naar fornævnte Hans Matthisen henvender sig til dem herom, skal de lade ham passere med disse Stormhatte. Sj. T. 27, 282. K.

— Miss. til Hendrik Ramel om at optage 2 Sønner af Hr. Jens¹ i Gisløf i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 27, 282.

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt [Helsingborg] om hver Uge til Brug for Kongens Husholdning at sende 8 ferske Laks og 6 Par Urhøns til Helsingør, hvor de skal leveres paa Kronborg Slot og siden sendes derfra til Københavns Slot. Sk. T. 6, 482.

— Miss. til Hans Uldrik [Gyldenløve]. De første Laks og Urhøns, som Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup hver Uge sender dér til Slottet [Kronborg], skal han straks sende til Københavns Slot. Otte Brock[enhuus]. Sj. T. 27, 282. K.

17. Marts (—). Miss. til Dr. Jesper Brochmand og Dr. Hans Resen om at revidere Regnskaberne for Opførelsen af den nye Kirke². (Efter Hr. Kanslers Befaling konciperet). Sj. T. 27, 282. K. (Tr.: KD. V, 244).

— Miss. til Christian Bülow og Henrick Lindenov. Da Jomfru Margrethe Rosenkrantz Jacobsdatter til Gundestrup har

---

¹ Jens Jespersen Stampe († 1642), Sognepræst i Gislev, Gudme H. ² Trinitatis Kirke i København.

begæret 2 Gaarde, der kaldes Sluisaas og Laurød, i Alrumb Sogn i Helsingborg Len til Mageskifte for 2 Gaarde i Fylborne¹ i Helsingborg Sogn og Len og, saafremt der ikke kan ske Kronen Fyldest derved, for yderligere Udlæg i samme By, og da hun yderligere har begæret 1 Gaard, kaldet Rye, i Allerup² Sogn i Malmøhus Len til Mageskifte for 1 Gaard i Puerløf³ i Rønneberg Herred, skal de snarest besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Hr. [Tage] Thott til Ericksholm og Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Befalingsmænd paa Malmøhus og Helsingborg, at give Møde ved Besigtelsen, naar de advares derom af Adressaterne. Sk. T. 6, 482.

17. Marts (Kbhvn.). Miss. til Hr. Christoffer Ulfeld om at give Møde, naar Christian Bülow til Ingelstedgaard, Befalingsmand paa Laholm, og Henrick Lindenov til Øfvidskloster foretager ovennævnte Besigtelse, og han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. Sk. T. 6, 483.

— Lignende Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen. Udt. i Sk. T. 6, 483.

— Miss. til Hr. Henrick Hvítfeldt. Da Henrick Lindenov til Øfvidts Kloster har begæret 1 Gaard i Aasumb By og Sogn i Landskrone Len, som følger Præsten med sin Herlighed og Rente, og nogle faa Skæpper Land og Læs Eng, som følger Degnen i Aasumb Mark, hvori Præsten og Degnen har samtykket, til Mageskifte for nogle⁴ af hans Gaarde i Brandsted By (hvor Præsten og Degnen er bosiddende), skal han nøje undersøge dette Godes Lejlighed og snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Bejlighed og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sk. T. 6, 483.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Andersen. Da Jockumb Beck til Gladsax, Befalingsmand over Christianstads Len, har begæret Juspatronatus til Anderum⁵ Kirke i Albo Herred, 1 Selvejergaard Nøsdalle⁶ i Brønnested Sogn i Gyngø Herred, Lille Hiufleboeg Kongens Mølle i Raufnelund⁷ Sogn i Albo Herred, samt Kronens Skovpart, nemlig Oren, i forskrevne Albo Herred, liggende midt imellem Jockumb Becks

---

¹ Filborne, Luggude H. ² Fejlskrift i Sk. T. for: Allerum. ³ Fejlskrift i Sk. T. for: Querløf, d.v.s.: Kværlev. ⁴ Der nævnes Navne paa 3 Beboere. ⁵ Andrarum, Albo H. ⁶ Næsdale, Brønnestad S., Göinge H. ⁷ Raflunde S., Albo H.

Skov paa den ene Side og en Skovpart, som tilhørte afdøde Axel Rosenkrantz til Glimminge, paa den anden Side, alt i Christianstads Len, til Mageskifte for 2 Gaarde¹ i Quinge² By og Sogn, 1 Gaard i Axel-torp, 1 Gaard i Aggerup, 1 Gaard i Snørup³ og 1 Gaard i Maglerød, alle i Maglerød Sogn i Gynge H., 1 Gaard i Fielking By og Sogn, 1 Gaard i Zaasløf⁴ og 1 Gaard i Horne, begge i Vibye⁵ og 3 Gaarde i Opmands By og Sogn, alle i Villands Herred, 1 Gaard i Ørmetoft⁶ i Væe Sogn, 1 Gaard i Efverød By og Sogn, 1 Gaard i Østre Vramb Sogn og By, 1 Gaard i Lille Hiem og 1 Gaard i Eskerød i Maglehiemb Sogn, 1 Gaard i Øster Glimminge⁷, 1 Gaard i Quernbye, 1 Gaard i Ingelstrup, 2 Gaarde i Houfbye, 1 Gaard i Hammenhøy, 1 Gaard i Abildtorp og 1 Gaard i Ørm⁸, alle i Ingelstad Herred, Kurre Møller⁹, 2 Gaarde i Klandbye¹⁰ i Færs Herred, alt i Christianstad Len, og yderligere for fornævnte Jus 1 Gaard i fornævnte Hammerhøy, skal han med det allerførste undersøge dette Godsdes Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Christianstads Len. Sk. T. 6, 483 b.

17. Marts (Kbhvn.). Mageskifte mellem Christian Skeel til Valløe og Kronen. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling). J. R. 10, 160¹¹. K. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Mageskifte mellem Christian Skeel til Valløe og Kronen paa Viborg Kapitels Vegne. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling). J. R. 10, 164 b. K. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Otte Marsvin om at lade 1 Gaard i Romholt i Chreisterup¹² Birk, hvoraf der gives Skyld til Bierregraf og Lesten Kirker, og 1 Gaard i Aarup, hvoraf der tillige gives Skyld til Præsten i Aallum efter den Landgilde, han tilforn havde i Fusing Birk, og til Aallum Kirke, begge i Jylland, indskrive i Jordebogen¹³ og

---

¹ Der nævnes kun Beboernes Navne, ikke Antallet af Gaarde eller Godssets Art. ² Kviinge, Gynge H. ³ Nu: Snuggarp. ⁴ Fejlskrift i Sk. T. for: Haasløf. ⁵ Nu: Gustaf Adolfs S., Villands H. ⁶ Ørnetofte, Væ S., Gærs H. ⁷ Glemminge, Ingelstad H. ⁸ Ørum, Hørup S., Ingelstad H. ⁹ Sk. T. har: Kurremøllere, og 2 Navne. ¹⁰ Klamby, Brandstad S., Færs H. ¹¹ Omtrent midtvejs i Mageskiftet er der udenfor skrevet: Gabriel Akeleje Knudsens Skrift den 3. Maj Ao. 1643. ¹² K. har: Chrestrup. Ment er: Romalt, Kristrup, Søn-derhald H. ¹³ Formlen afviger fra den sædvanlige om at lægge ind under Lenet [Dronningborg] o.s.v.

gøre Regnskab for den visse og uvisse Rente og aarlig Indkomst. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 427 b. K.

18. Marts (Kbhvn.). Miss. til Sigvart Urne. Da Gabriel Laxmand til Frøsløf har begæret 4 Gaarde¹, 4 Ejendomsgaarde, 1 øde Jord med et Hus, 4 Ejendomshuse samt følgende Kirkegods: 2 Gaarde og 1 (Hus)², 1 øde Jord, som Præsten i Haufløf bruger, 2 Kirkens Huse og Anneksgaarden, alt i Frøsløf By og Sogn i Stevns Herred, til Mageskifte for 2 Gaarde i Helsted By og Sogn, 2 Gaarde i Holtuog³ By og Sogn, 1 øde Jord i Raabye, 1 Gaard i Bielckerup i Stoere Hedinge Sogn, 2 Gaarde i Siersløf, 1 Gaard i Torøye i Smerup Sogn og i Stedet for fornævnte Kirkegods 1 Gaard i Bielckerup i Stoere Hedinge Sogn, 1 Gaard og 2 Huse i Holtued⁴ By og Sogn, 1 Gaard i Haufløf By og Sogn, 1 Hus i Helsted By og Sogn og i Stedet for Anneksgaarden i Frøsløf 1 Gaard i Lille Hedinge By og Sogn, skal han snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Tryggevælde]. Sj. T. 27, 282 b. K.

— Lignende Miss. til Roskilde Kapitel om at indsende Erklæring om, hvorvidt 3 Kapitelsgaarde i Frøsløf, som Gabriel Laxmand har begæret til Mageskifte for 1 Gaard i Siersløf, 1 Gaard i Bielckerup, begge i Stoere Hedinge Sogn, og 1 Gaard i Raaby i Holtuog Sogn, kan bortskiftes fra Kapitlet. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling). Udt. i Sj. T. 27, 283. K.

— Miss. til Hendrik Ramel. Kongen har for nogen Tid siden til det kongelige adelige Akademi i Sorø funderet og perpetueret et Kannikedømme i Aarhus Kapitel, hvormed afdøde Eiler Qvitzov sidst havde været forlenet af Kongen, og har derom udstedt et aabent Brev⁵, der lyder paa, at den nuværende eller fremtidige Hofmester skal nyde samme Kannikedømme med Bønder, mensalia, Fællesgods og andet Tilliggende ligesom de andre residerende Kanniker dér. Kongen vil alene have dette Brev forstaaet saaledes, at det hele Corpus skal være funderet og perpetueret til

---

¹ Der nævnes i hele Miss. ikke Antallet af Gaarde eller Huse, heller ikke, om det er Gaarde eller Huse, men kun Beboernes Navne. ² Saaledes Skødet af 1. Aug. 1642. Sj. T. har kun 3 Navne. ³ Holtug, Stevns H. ⁴ Ogsaa dette er Holtug. ⁵ 3. Juli 1640.

Akademiet, men hvad angaar Nydelsen af bona mensalia og communia og andet Tilliggende samt Senium, ligemed de andre residerende Kanneriker dér, da skal Brevet forstaaes saaledes, at Adressaten skal nyde det for sin Person, saa længe han er Hofmester paa Akademiet, og naar han enten bliver forløvet fra samme Bestilling eller dør, da skal den, der følger efter ham i samme Bestilling, begynde sit Senium fra den Tid, da han ved sin Hofmesterbestilling blev Medlem af Kapitlet. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 283 b. K.

18. Marts (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Øresund om at lade Fru Hedevig af Stettin, Pomerens Befuldmægtigede, denne ene Gang passere toldfrit gennem Øresund med 12 Foder Rhinskvin. (Otte B[rockenhuus'] Befal.). Udt. i Sj. T. 27, 283 b. K.

— Miss. til Erick Krabbe [Kristianopol] om, at han af Kongens Ingeniør dér, Hans Jacobsen, skal forlange tilbage de 106 Egestolper og de Læster Kalk, som han har laant denne. Sk. T. 6, 484 b.

— Miss. til Ernst Normand og Erick Grubbe. Da Jørgen Juul til Aggersbøel har begæret 2 af Horsens Hospitals Gaarde i Krollerup i Østersne Sogn i Koldinghus Len til Mageskifte for 1 Gaard i Vrigsted Kier i Bjærge Herred og 1 Gaard i Butterup¹ i Hatting Herred i Stjernholms Len, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befaleet Tønne Friis til Heselager, Befalingsmand paa Stjernholms Slot, at overvære Besigtelsen, skal de advare ham om den. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 428. K.

— Miss. til Tønne Friis om at give Møde paa Kongens Vegne, naar Ernst Normand til Sielsøe og Erick Grubbe til Tiele, Befalingsmand paa Koldinghus Slot og Havreballegaard, foretager ovennævnte Besigtelse. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 428. K.

— Miss. til Gregers Krabbe. Madts Lassen, Tolder i Ribe, har berettet, at nogle henrettede Troldkvinder dér har bekendt, at de for nogen Tid siden af Kongens Toldkiste har ladet udtage en Del Penge. Han hævder nu, at der er udtaget 400 Rdlr. af nævnte Kiste, og begærer, at disse Penge maa blive erstattet ham

¹ Bottrup, Ølsted S., Hatting H. Se iverdrikt Noterne til Miss. af 26. April 1641.

af forbemeldte Personers efterladte Gods og Formue. Saafremt han med troværdige og sanddru Vidnesbyrd kan bevise, at han straks har angivet og aabenbaret saadant for andre dér i Byen, da nævnte 400 Dlr. var udtaget af Toldkisten, tillader Kongen, at han maa faa Erstatning derfor af de henrettedes Formue. (Konciperet efter Ifver Vinds Befaling). J. T. 10, 429. K.

19. Marts (Kbhvn.). Aab. Brev om Privilegier for Christianshavns Købstad. Sj. R. 21, 110. K¹. Orig. paa Perg. i Kbhvns. Stadsarkiv. (Tr.: CCD. V, 108 f. KD. I, 656 ff).

— Miss. til Dr. Fabricius, Dr. Thomas Fincke, Dr. Oluf Worm, Dr. Simon Pauli, Dr. Otte Sperling og Dr. Christen Stugaard. Bartskeererne i København har berettet, at en Mand ved Navn Dr. Johannes Cunradus Saur modtager adskillige Patienter for at kurere dem, ikke blot til stor Forhindring i deres Kur og Næring, men ogsaa (som de mener) til højeste Svækkelse af deres Privilegier, som det fremgaar af deres Supplikation og de derpaa førte Vidnesbyrd, hvoraf der meddeles dem en Kopi. De skal fordre fornævnte Johannes Conradus Saur for sig, nøje forhøre ham og undersøge, om han er tilstrækkelig erfaren saavel i Kirurgi som i Medicin til, at han maa antage og kurere Patienter, og om han i nogen Maade har handlet imod Bartskeerernes Privilegier, og snarest indsende deres Erklæring herom til Kancelliet. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 284. K.

— Miss. til Falck Gjøe og Eyler Høg. Otte Skeel til Katholm har berettet, at han for rum Tid siden har købt Broholm Gaard af Claus Brockenhuus til Nørskov, Landsdommer i Fyen, efter det til Otte Skeel udstedte Skøde og de Kontrakter, som de har underskrevet med hverandre, hvori det bl. a. fastsættes, at naar han efter en

---

¹ Som K. er der af Kancelliet her henlagt en (beskadiget) Koncept til Privilegierne for Kristianshavn af 11. Juni 1639, paa hvis Bagside Paategningen: »Christian[shaffns] priuilegier Haffnie denne 11. Iunij 1639. R.« er overstreget og den nye Paaskrift: »[Christianshaffns pr]iuilegi[er] Haffnie 19. Martij 1642. Reg.« derefter er paaskrevet. Men Teksten er ikke ændret i Overensstemmelse med de nye Privilegiers Tekst. Saaledes mangler navnlig de nye Afsnit 8 og 9 om Dommene og det ferske Vand. Hensigten har øjensynlig været at benytte det gamle Koncept til Udarbejdelsen af den nye Affattelse, men dette er ikke sket.

af ham og hans Medarvinger underskrevet Overvisning havde erlagt saa mange Penge, som nævnte Gaard og Gods beløber sig til, til Kreditorerne, skulde han¹ levere Kreditorernes indløste Gældsbreve til Claus Brockenhuus, hvorimod denne og hans Medarvinger skulde give Otte Skeel nøjagtig Kvittering for fornævnte Køb. Han har for mere end Aar og Dag siden efter hans og Medarvingernes skriftlige Begæring indløst sin Haand og Segl, og der resterer nu kun en ringe Sum Penge paa forskrevne Køb, og det har været ordnet allerede for lang Tid siden, men skønt han mange Gange selv eller ved andre har anmodet Claus Brockenhuus om at modtage hans Kreditors Breve, som han efter hans og hans Medarvingers Begæring har indløst, og Claus Brockenhuus efter Kontrakten skulde lade ham vide, til hvem han skulde betale den øvrige Rest Penge, som er til Rede, saa har denne dog ikke gjort nogen Ende derpaa, men endogsaa ladet et Parti af sit Boskab blive staaende paa Broholm, skønt han havde lovet, at det skulde blive afhentet og Husene blive gjort ryddelig for Otte Skeel. Denne har endog nogle Gange skaffet ham Vogne til at føre samme Gods bort med, men han har dog endnu ikke ført det bort, hvilket ikke alene er Otte Skeel til Hinder, men endog til største Skade paa Husene, som er brøstfældige paa Tag og Tømmer og trænger til at repareres, idet Godset staaer under Forsegling paa de Steder, hvortil det ikke kan tilstedes Arbejds mændene at komme uden Mistanke, og det heller ikke kan ske paa Grund af Forseglingen. Da Adressaterne efter Kontrakten om Købet af Broholm med Samtykke fra begge Sider skulde afgøre de muligt opkommende Stridigheder, har Otte Skeel begæret Kongens Befaling og Fuldmagt til dem til at indstævne Claus Brockenhuus og hans Medarvinger og Otte Skeel (til en af dem berammet bestemt Tid og Sted saa snart som mulig), for at han da kan faa leveret fra sig Kreditorernes af ham indløste Breve og erlægge den øvrige Del af Pengene, og dersom Claus Brockenhuus og hans Medarvinger ikke møder eller ikke vil kvittere ham efter Kontraktens Formelding, at han da i deres Nærværelse maa nedsætte og indlægge de indløste Breve og Resten af Pengene i Retten og de

---

¹ Udenfor er skrevet: Christopher Valkendorfs Skrift. — Skriften skifter paa dette Sted i Brevet.

ved en retmæssig Sigelse, naar han har gjort dem rigtigt Regnskab, give ham samme Handling beskrevet, samt dersom Claus Brockenhuus og hans Medarvinger ellers paa deres Side og Otte Skeel for sig imod Forhaabning har noget at proponere, som der kunde være Tvist om, at de da skulde bilægge det i Mindelighed eller afgøre det ved Dom, og endelig at de skal fastsætte en bestemt Dag, da Claus Brockenhuus og hans Medarvinger skal møde paa Broholm og udtage det Gods, de har staaende dér, og som bør flyttes. Otte Skeel kunde da skaffe Vogne, som kunde flytte Godset for Claus Brockenhuus til hans Gaard i Svendborg. Saafremt han og hans Medarvinger ikke gør det, skal Adressaterne aabne de forseglede Døre, hvor Godset staar, registrere, hvad der findes, og siden lade det komme paa Vogne og føres til Svendborg, for at Otte Skeel engang for alle kan komme til Ende med slig langsom Uendelighed og Forhindring og faa Gaarden, som han har købt, og faa repareret de Huse, som er brøstfældige, og som ellers ved yderligere Forhaling vil geraade i større Forfald. F. T. 5, 181 b.

19. Marts (Kbhvn.). Miss. til Peder Lange og Jørgen Krag. Da Ifver Vind til Nørholmb, øverste Sekretær og Embedsmand paa Lundenæs Slot, af Ribe Kapitel har begæret 3 Kapitler tilhørende Gaarde i Hodeskouf i Øster Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Tinkerdale i Ginding Herred, 1 Gaard i Sedden i Skads¹ Herred og 1 Gaard i Graaheide i Nørre Herred, gives der dem Befaling og Fuldmagt til med det allerførste at besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet². J. T. 10, 430. Samtidig Kopi, uden Adressater, som Bilag til nedenstaaende Miss. til Ribe Kapitel om samme Sag i Landsark. i Viborg.

— Miss. til Kapitellet i Ribe om at lade møde for sig, naar Peder Lange til Kiergaard og Jørgen Krag til Enderup foretager ovennævnte Besigtelse og paa Kapitlets Vegne lade give til Kende, hvad det har at bemærke. J. T. 10, 429 b. Orig. i Landsark. i Viborg.

21. Marts (—). Aab. Brev hvorved en Studiosus, Johan Steensen, faar Bevilling til at admitteres til Kald, naar han tilforn af Professorerne har taget sin Attestats og Certifikats, og han siden

---

¹ J. T. har ved en Fejlskrift: Slotsherred. ² Slutningen af Missivet er ikke indført.

kan kaldes lovligt efter Ordinansen. Han er paa sidste almindelige Herredag frikendt af Danmarks Riges Raad for afdøde Pofvel Sørensens Død, med hvem han var geraadet i Slagsmaal, men det blev dog (da han imod sin Stands Pligt havde understaaet sig at forfægte sin Ret med en Degen) forbudt ham at nyde noget gejstligt Kald her i Riget, indtil han kunde faa Kongens særlige Be-naadning dertil. Af Universitetets Professorer berettes det nu, at for-nævnte Johan Steensen har været udenlands og lagt gode Fundamenter til sine Studier, og at han her paa Universitetet har forholdt sig saaledes, at de ikke har haft Grund til at beklage sig over hans Levned eller Vindskibelighed. (Konciperet efter Ifver Vinds Befaling). Sj. R. 21, 111 b. K.

21. Marts (Kbhvn.). Miss. til Hospitalsforstanderne i Slagelse om at optage Pofvel Abrahamsen Bøsseskytte og hans Kvinde, som begge er blinde, i Hospitalet. Udt. i Sj. T. 27, 284 b.

— Lignende Miss. til Hospitalsforstanderne i Roskilde om at optage i Hospitalet sammesteds Jørgen Skotte, Andres Thomesen Moseboe¹ og Mathusalem Lauritsen, Bøsseskytter, som ogsaa er blinde. Udt. i Sj. T. 27, 284 b.

— Miss. til Tolderne i Øresund. Der tilsendes dem hoslagt en Fortegnelse paa adskillige Species, som de skal indkøbe i Sundet til Brug for Kongens Hofholdning. (Otte Brock[enhuus]). Sj. T. 27, 284 b. K. (Bilag:) Fester Køkkenskrivers Fortegnelse paa adskillige Species²: Dette skal aarligen indkøbes og til Proviantskriveren leveres³: Hvedemel 8 Læster, Hvedetvebak 4½ Læst, hollandske Oste 200, ingemacht⁴ Negenaugen⁵ 30 Fatkens⁶, Negenaugen, tørre, 30 Skok, ingemacht Ousters⁷ 250 Tønnekens⁸, Stør, ingemacht, 12 Tønnekens, Bøckling⁹ 6 Tønder, Sprött¹⁰ 30 Straa, Rischebøtten¹¹ 100 Skok, flamske Sild 8 Tønder, Texer Keis¹² 12, Anthionen¹³ 12

---

¹ I Miss. af 30. Marts ndfr. kaldes han Morseboe. ² Udskrift paa K. ³ I K. lyder Teksten: Tolderne i Øresund skal have Order paa efterskrevne, som skal leveres aarlig til Proviantskriveren. ⁴ Syltede. ⁵ Negenøje, Lampret. ⁶ Smaafade. ⁷ Østers. ⁸ Smaatønder. ⁹ Røgede Sild. ¹⁰ Sprött, røgede Brislinger. ¹¹ Rigiske Botten (Butten), røgede og saltede Flynder. ¹² K. har: Kies = Kæse, Ost. ¹³ Formentlig Ansjosjer.

Fatkens. Foruden hvad Køkkenskriveren lader affordre. Naar Hans Maj. er her, vil og foreskrives¹: Risikes², tørre Risikis, Manna, Pommeranser, Citroner, Kastanier³, Granater, Agurker. (Teksten i K., der bagpaa betegnes som Kopi, er underskrevet:) Fester Walter E. H.

21. Marts (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Maren, M. Niels Jørgensens Enke, der er bosat i Lund, faar Bevilling til at blive siddende i sin Mands Bo (som er rigtig registreret og vurderet) endnu en to Aars Tid fra dette Brevs Datum at regne. Hun har berettet, at hendes Søn Christian Nielsen for nogle Aar siden har begivet sig til fremmede Steder for at fortsætte sine Studier, men har nu paa fjerde Aar ikke hørt noget fra ham og ved ikke, om han er død eller i Live. Nogle af hendes afdøde Husbondes Udarvinger vil derfor tilforhandle sig deres Arv, og hun har derfor ansøgt om, at hun maa blive siddende i Boet (som er rigtig registreret og vurderet), indtil hun kan faa sikker Kundskab om sin Søns Tilstand. Kongen bevilger dette, dog at hun skal være forpligtet til at sætte nøjagtig Kavtion for, at intet af Boet i Mellemtiden forrykkes. Sk. R. 5, 366.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen og Hr. Christoffer Ulfeldt. Kongen har for nogen Tid siden meddelt denne Morten Lydervald for den flittige og tro Tjeneste, som han en Tid lang har gjort som Løjtnant under Kaptejn Stephans Kompagni, en Anbefalings-skrivelse til afdøde Hr. Jørgen Urne. Som Følge af nogle Forhindringer er fornævnte Morten Lydervald blevet opholdt, og da Hr. Jørgen Urne i Mellemtiden er død, har han paany ansøgt Kongen om en Anbefalingsskrivelse til Adressaterne. De skal lade ham faa Vartpenge, indtil der bliver en Kaptejnsplads ledig. Sk. T. 6, 485.

— Aab. Brev, hvorved det tillades, at Annekspræstegaarden til Asperup og Roslef⁴ Sogne i Hindsgavl Len paa Fyen maa lægges og bruges under Hovedpræstegaarden til samme Sogne. Hr. Erick Nielsen, Sognepræst til Asperup og Roslev, har berettet, at han i henvend 8 Aar har haft Trætte med en Bonde, som har besiddet hans Annekspræstegaard, og at Gaarden i denne Tid er blevet

---

¹ Ordene: Naar ... og ud findes kun i K. Ved de følgende Poster er Mængden ikke angivet. ² Norsk: Riske, spiselig Mælkehat. ³ K. har Formen: Castandell. ⁴ Rorslev, Vends H.

meget forfalden, saa at den ikke kan hjælpes uden stor Bekostning, og paa sidste Herredag er der gaaet Dom i Sagen, hvorefter Bonden skal fravige Gaarden. Da Bonden har været Aarsag til, at Gaarden er blevet forfalden, og hverken Præsten eller Bonden har Midler til at genopbygge Gaarden, har Præsten andraget om Bevilling til at lægge Annekspræstegaardens Ejendom under den Gaard, som er den rette Præstegaard, og som han residerer paa, da samme Ejendom bekvemmelig kan bruges under Residensgaarden, og om at han og hans Arvinger maa være og blive fri og utiltalt for den Sag i alle Maader. Kongen bevilger dette. F. R. 4, 271 b.

21. Marts¹ (Kbhvn.). Miss. til E. Grubbe om at tiltale og kende Dom over Berntt Clodt i Aars, der har Møllen smstds. i Fæste, fordi han ikke efter sin Forpligtelse har leveret Klæde paa vort Klædekammer. Tr. i Udt. i Hubertz: Aktst. vedk. Aarhus II, 94. Reg. 2. R. II, 2, 16363.

— Miss. til Erick Grubbe. Bernt Klod, Indvaaner i Aarhus, har i Aaret 1634² kontraheret med Kongen om af den Mølle, som han har i Brug af Kongen, og som ligger i Aarhus, i Stedet for Landgilde aarlig at levere et vist Antal Klæde paa Kongens Klædekammer, som hans Kontrakt videre formelder. Da det nu berettes, at han ikke efterkommer samme Kontrakt, skal Erick Grubbe lade fornævnte Bernt Klod forfølge ved Lov og Ret, tage Dom over ham og siden stede og fæste forskrevne Mølle bort igen, saa at der aarlig gives den samme Landgilde paa Havreballegaard af den, som tilforn³ er gaaet deraf, hvorfor han skal gøre Regnskab i Rentekammeret. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 430b. K.⁴

— Miss. til Axel Urup. Da Kongen har forordnet denne Brevviser Jens Christensen Randers til Arkelimester paa Christianpris, skal Axel Urup antage denne og snarest sende den anden, som nu er dér, til Tøjhuset for Københavns Slot. (Efter Ifver Vinds Befaling). J. T. 10, 431. K.

— Miss. til Hendrik Ramel. Naar denne Caspar Markdanner

---

¹ I Overskriften staar 21. Maj. ² 22. Juli 1634. ³ Se aab. Brev af 14. Aug. 1633, jvfr. 12. Okt. og 16. Nov. 1633. ⁴ Tr. i Udt. i J. R. Hubertz: Aktst. vedk. Staden og Stiftet Aarhus II, 94, m. Bemærkn.: I Overskriften staar: 21. Maj.

henvender sig til ham hermed, skal han straks optage ham i Akademiet og forholde sig med ham som med de andre adelige Børn dér. Udt. i Sj. T. 27, 284.

21. **Marts** (Kbhvn.). Miss. til samme om at optage Laurits Christensen, Søn af M. Christen Thorendal, Sognepræst til Nørre Vremb og Bing Sogne, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 27, 284 b.

22. **Marts** (—). Lignende Miss. til samme om at optage Frans Brockenhuus i Sorø Akademi. Udt. i Sj. T. 27, 284.

— Aab. Brev om, at de Tømmermænd, der arbejder paa Rasmus Jensens Skibe i København, imidlertid fritages for Udskrivning. Sj. R. 21, 112. K. (Tr.: KD. III, 229).

— Miss. til Tolderne i Øresund om den Told, der skal oppebæres af Lybeckerne i Sundet. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 285. K. (Tr.: CCD. V, 109 f.).

— Miss. til Eiler Ulfeldt. Villom Leyel har berettet, at Kongens Skib Christianshavn, som var blevet arresteret under Øen Teneriffa, endnu holdes tilbage af Guvernøren over samme Ø, ved Navn Don Luis Fernandes de Cordua, imod det af Kongen af Spanien ved den danske Gesandt gjorte Tilsagn til Kongen, og ved langvarig Proces opholdes fra sin Rejse fra Indien, til ikke ringe Skade og Forsømmelse for Kongen. Adressaten skal gøre udførlig Henvendelse herom til Kongen af Spanien og de fornemste Ministre og med Flid arbejde paa, at fornævnte Guvernør alvorligt tilholdes ikke alene at lade fornævnte Skib Christianshavn passere uhindret, men at han ogsaa exemplarisk advares saaledes, at baade han, hans Efterfølgere og deslige Officerer maa vide, at de herefter ikke behandler og opholder Kongens Undersaatter saa utilbørligt, men langt hellere hjælper dem paa det bedste efter den gode Forstaaelse, der er mellem Kronerne, for at Kongen igen kan have Aarsag til i lige Maade at lade Kongen af Spaniens Undersaatter vederfares al god og naadig Medfart. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 285. K.

— Aab. Brev, hvorved Ture Hansen faar Bevilling til alene for Betaling at holde Herberg og Losemente med Rostocker og Dansk¹ Øl samt Vin og andet, som den rejsende

¹ Danziger Øl.

Mand, der skal rejse fra Ronneby til Fæstningen Christianopol, kan behøve, efter afdøde Kaptejn Jockum Speigelberg, som har haft Bevil-
ling herpaa¹, dog at han skal være forpligtet til at sælge det for en
rimelig Pris, saa ingen med Billighed kan beklage sig derover. Sk. R. 5,
366 b.

22. Marts (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Jørgen Schult til
Klindstrup², Befalingsmand over Ulfsten³ Kloster, faar Bevil-
ling til i sin Sognekirke til fornævnte hans Gods Klindstrup at
lade forfærdige sin Begravelse, dog at det sker paa hans egen
Bekostning og uden Skade for Kirken. Han og hans Arvinger skal ved-
ligeholde den uden Bekostning for Kirken. F. R. 4, 272.

— Miss. til Ernst Normand. Hans Skriver paa Koldinghus
Slot, Jørgen Staalsen⁴, har berettet, at han, medens Kongen
forrige Aar holdt Hoflager dér, efter Ernst Normands Befaling
har indkøbt Viktualier, som er forbrugt til Hofholdningen, og
ogsaa i adskillige andre Maader har udgivet en Sum Penge, at han, da
Lenets Indkomst ikke kunde slaa til hertil, har taget af Skatten⁵,
fordi der ikke var andre Midler for Haanden, og at han nu tiltales her-
for af Ernst Normand. Denne skal rette sig efter at give Møde i Kø-
benhavn næstkommende Herredag, hvor Kongen da vil tage denne Sag
til Forhør. Indtil da skal Jørgen Staalsen være utiltalt, og den Forfølg-
ning, som Adressaten har over ham, skal han lade forblive indtil videre.
J. T. 10, 432 b. K.

— Miss. til samme. Da Kongen har bevilget, at Hr. Madts Chri-
stensen, Sognepræst i Grindsted og Heinsvig Sogne i
hans Len [Koldinghus], maa faa $\frac{1}{2}$ Rdlr. af hver Kirke i Ribe
Stift, som har Formue, til Opbyggelse af den Residens, som
nylig er bevilget ham, skal Ernst Normand paase, at samme Herr Madts
Christensen anvender samme Hjælp alene til Opbyggelse af nævnte
Præsteresidens. J. T. 10, 432. K.

---

¹ Bevilling af 23. Juni 1634 til at holde Herberge i Lykkeby. ² Fejlskrift
i F. R. for: Findstrup (nu: Holstenshus), Diernisse S., Salling H., som Jørgen
Schult 1636 havde købt. ³ Udsten Kloster. ⁴ Han kaldes i K.: Staalsen, paa
Bagsiden: Staalsen og i J. T.: Stoelsen, Staalsen og Staaelsen. ⁵ K. har derefter
haft: hvilket han og haver gjort, efterdi han havde intet andet at tage af og.
Dette er igen slettet. ⁶ 10. Jan. 1641.

22. Marts (Kbhvn.). Miss. til Gregers Krabbe [Lensmand paa Ribehus] og Dr. Johan Borckersen [Biskop over Ribe Stift]. Da Herr Madts Christensen, Sognepræst til Grinnsted¹ og Heinsvig² Sogne i Koldinghus Len, har berettet, at den Gaard, som nylig er blevet bevilget ham og hans Efterfølgere til Præsteresidens, er ganske forfalden og ikke har den Formue, at den kan opbygges deraf, og har begæret at faa bevilget en ringe Hjælp af de Kirker i Ribe Stift, som har Formue, har Kongen bevilget, at han af hver Kirke i Ribe Stift, som har Formue, maa faa ½ Rdlr. til samme Gaards Opbyggelse. De skal ordne det saaledes, at nævnte Hr. Madts Christensen med det første faar denne Hjælp af Kirkerne i Ribe³ Stift, som har Formue, til Opbyggelse af fornævnte Residens. J. T. 10, 432. K.

— Miss. til Christoffer Hvas. Denne Karen Engelbredtsdatter har berettet, at skønt hun nogle Gange⁴ har erhvervet Kongens Befaling til ham om at tilholde Anne Jensdatter, Enke efter Peder Nørkier i Hindsel, at overlevere til hende de Breve, som findes under Forsegling i hendes Hus, og som Karen Engelbredtsdatter mener med Rette tilkommer hende, saa har dog fornævnte Anne Jensdatter endnu ikke villet efterkomme Kongens Befaling efter Adressatens Paamindelse, idet hun indvender, at hun ikke tør gøre det uden i de andre Medarvingers Nærværelse, og hvad hun ellers kan indvende. Da en Del af de omtalte Arvinger ikke vil møde, medens man om en anden Del ikke ved, hvor de bor, gives der ham Befaling til at advare dem, som er tilstede, nemlig Hr. Christen⁵ i Saal, Erick Pedersen i Thisted og Lauridts Jensen i Vaaer⁶, om til en bestemt Tid at give Møde i Hindtsel. Dersom de ikke efterkommer dette, skal han aabne den beseglede Kiste, som findes i Hindtsel, udlevere de Breve, der med Rette kan eragtes at tilkomme forskrevne Karen Engelbredtsdatter, til hende eller hendes Fuldmægtig mod nøjagtig Revers, som igen skal indlægges i Kisten, som siden igen skal besegles af Adressaten, for at Kongen en Gang for alle kan forskaanes for videre Overløb. J. T. 10, 431 b.

---

¹ K. har: Grinnsted. J. T.: Grimsted. ² J. T. har kun: Hein-. ³ Ordene: »i Ribe« er glemt i J. T. ⁴ Se 29. Nov. 1641. ⁵ Kristen Pedersen Nørkjær, Præst i Sal og Ejsing, Ginding H. ⁶ Formentlig: Varde.

23. Marts (Kbhvn.). Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gulland om til Kongens Behov dér paa Gulland at lade bestille 52 Tylder 20 Alen Tømmer og 18 Tylder 18 Alen Tømmer. Det skal være i Beredskab til den Tid, da Kongens Skib sendes derhen for at afhente det. — Postscriptum: Han skal skaffe det Skib, som sendes efter dette Tømmer, saa mange Render, som det kan medføre foruden Tømmeret. Sk. Sk. T. 6, 485.

24. Marts (Frederiksborg). Miss. til Hr. Christian Thomesen, Jørgen Vind og Hannibal Sehested. De skal snarest og saa snart ske kan revidere Hofmønsterskriver Hans Boesens sidste Omslagsregnskab og, dersom det befindes rigtigt, kvittere ham derfor. (Ottke Krag). Sj. T. 27, 285 b. K.

— Miss. til Statholderen. Naar han kan være oppe, og det kan ske for Kongens andre Befalinger, skal han være til Stede og sammen med Hr. Christian Thomesen til Stugaard, Kansler og Embedsmand i St. Knuds Kloster, Jørgen Vind til Gundestrup, øverste Rentemester, og Hannibal Sehested til Nøragergaard, Embedsmand paa Dragsholm og Baahus, revidere Hofmønsterskriver Hans Boesens sidste Omslagsregnskab og, dersom det befindes rigtigt, kvittere ham derfor. Sj. T. 27, 285 b. K.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas og Bispem i Fyen [Dr. Hans Mickelsen]. Da Hr. Christen Thommesen til Stoufgaard, Kansler og Befalingsmand i St. Knuds Kloster, har begæret, at Ellested og Gisløf Sogne samt Herrested og Rysling Sogne i Fyen (uanset at Herrested og Ellested hidtil har haft én Præst og Gisløf og Rysling en anden) maa annekteres til Hobe, da Ellested og Gisløf Kirker begge er Hr. Christen Thommesens Sognekirker til hans Gaard Lyckesholmb, og den største Part af Sognemændene i disse to Sogne er hans Tjenere, og Ellested og Gisløf Kirker er hverandre mest belejlige. Adressaterne skal med det allerførste og saa snart som muligt indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt forskrevne Ellested og Gisløf Sogne efter Hr. Christen Thommesens Begæring kan annekteres og betjenes af én Præst og ligeledes Herrested og Rysling af én Præst. F. T. 5, 183.

25. Marts (—). Miss. til Rentemestrene¹. Kongen har bevilget, at

¹ Halvdelen af K. med Adressaterne mangler.

denne Brevviser Anders Jensen Grove paa Tøjhuset i København maa undervise i at lave Fyrværkeri, og hvad andet mere der sammesteds er at lære, saa han i Fremtiden kan være Kongen og Riget til Tjeneste dermed. Adressaterne skal maanedlig indtil videre lade ham faa Kostpenge og Hofklædninger ligesom andre hans Lige, som er blevet informeret sammesteds. Sj. T. 27, 286. K. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

25. Marts (Frederiksborg). Lignende Miss. til Christoffer Svencke med Anmodning om at forordne, at fornævnte Anders Jensen Grove bliver informeret i at lave Fyrværkeri, og hvad andet der er at lære paa Tøjhuset. Sj. T. 27, 286. K.

— Kgl. Konfirmation paa et mellem Peder Galt og Dr. Johan Borkardsen, Superintendent over Ribe Stift, under Forbehold af Kongens Tilladelse, afsluttet Mageskifte, hvorved Peder Galt til Dr. Johan Borkardsen afstaar den Præbende og Kannikedømme med senium og anden Rettighed, hvormed Kongen har forlenet ham i Ribe Kapitel, hvorimod Dr. Johan Borkardsen igen til Peder Galt afstaar det Vikariat i Lunde Kapitel, hvormed han er forlenet, og som kaldes Altare Beatæ Virginis in medio pavimento. [Med Artikl. 1—2]. (Efter Iver Vinds Befaling). J. T. 10, 169. K.

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at denne Brevviser Jens Christensen, boende i Egvad Annekspræstegaard i Lundenæs Len, maa nyde og beholde den for den Skyld og Landgilde, som afdøde Hr. Ulrick Sandberg, forrige Befalingsmand paa Lundenæs Slot, paa Kongens Vegne har takseret den til, nemlig 2 Varboe Ørter Rug, 1 Varboe Ørte Byg, 1 Skovsvin eller 1 Rdlr. i Stedet, 1 Varboe Pd. Smør og 1 Rdlr. Gæsteri, samt al anden Herlighed, som bør gange af samme Gaard. Der maa ikke paalægges ham videre Landgilde end ovenfor nævnt, og Gaarden skal være og blive til Lundenæs, som den hidtil efter Tingsvidne har ligget til. J. R. 10, 170. K.

26. Marts (—1). Miss. til Frederick Urne. Kongen har antaget denne Anders Nielsen til Skovrider i Silkeborg i Hans

---

¹ K. har været dateret: Kbhvn., 11. April 16412, hvilket er rettet til: Frederiksborg, 26. Marts 1642.

Worms Sted. Naar han kommer dertil, skal Adressaten indsætte ham og lade ham nyde alt, hvad hans Formand har faaet før ham. J. T. 10, 433. K.

27. Marts (Frederiksborg). Forleningsbrev for Ove Juul til Brusgaard paa det efter afdøde M. Niels Jørgensen ledige Prælatuur i Lunde Domkirke ad gratiam. [Med Artikl. 1—2]. Sk. R. 5, 367.

— Miss. til Kommissarierne i Skaane. Hvad denne Friderich Pandich har ansøgt Kongen om, kan de se af hos vedlagte Supplikation. De skal snarest indsende deres Erklæring om den til Kancelliet. Sk. T. 6, 485 b.

—¹ Miss. til Mogens Arenfeldt. Peder Ibsen, hans forrige Skriver paa Mariager Kloster, har berettet, at Adressaten har forlangt Regnskab for et helt Aar af ham, uanset at han kun har betjent Skrivestuen i omtrent 28 Uger, og tilmed i nogen Tid har ladet ham bevare med Bønder², uanset at han har leveret sine Regnskaber fra sig. Dersom han kan sætte Mogens Arenfeldt nøjagtig Borgen, skal denne lade ham komme paa fri Fod igen indtil Sagens Uddrag og til hans Regnskaber bliver revideret. Kongen har befaleet Tønne [Friis]³ til Hesselager og Erick Grubbe til Tiele, Lensmænd paa Stjernholm og Ruballegaard⁴, at revidere Regnskaberne. J. T. 10, 545 b.

28. Marts (—). Bestalling for denne Brevviser Anders Nielsen som Skovrider i Liuségaard Herred, Giern Herred og i Veirsløf og Tvelum Birk i Silkeborg Len med en aarlig Løn af 16 Dlr., 4 Dlr. om Maaneden til Kostpenge, en sædvanlig Hofklædning og Foder og Maal paa en Hest, at betale af Lensmanden paa Silkeborg Slot aarlig i rette Tid. Det skal staa ham frit at skyde og omkomme alle de fremmede Hunde, som maatte befindes i Kongens Enemærkeskove. Han skal altid være til Stede, naar Skovfogderne efter Lensmandens egenhændige Seddel udviser Skov og selv have Skov-

---

¹ Indført mellem Miss. af 29. og 30. Dec. 1642. ² Formentlig: holde fængslet af Bønder. ³ Efternavnet er glemt i J. T. ⁴ Formentlig en Fejlskrift for Areballegaard = Havreballegaard, d.v.s. Aarhusgaard, hvor Erik Grubbe var Lensmand.

mærket og dermed mærke, hvad Skovfogden udviser. [Iøvrigt med Artikk. 1—4 og 6]. J. R. 10, 170b.

29. Marts (Frederiksborg). Aab. Brev, hvorved denne Peder Tygesen Bartskær, som har nedsat sig i Hillerød for at bruge sit Haandværk, faar Eneret paa at bruge sit Haandværk dér. Sj. R. 21, 112 b¹. K. Orig. i D. Kanc. Orig. aab. Breve sagligt ordnede XIV (m. Paategn. om at være læst paa Frederiksborg Birketing Torsdagene den 5. Maj 1642, den 6. Juli 1643 og den 14. Novbr. 1644 og paa Kregme Birketing Fredagen den 6. Maj 1642).

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Han har berettet, at nogle af Kronens Bønder i hans Len [Antvorskov] har haft stor Misvækst forgangen Sommer 1641, eftersom han har ladet det syne ved 8 Mænd og selv har erfaret det, og at de desuden er saa forarmede, at de ikke kan blive ved Magt, uden at de faar noget Afslag. For at fornævnte Kronens Bønder desto bedre kan blive ved Magt, tillader Kongen, at de hver maa faa følgende Afslag paa deres Landgilde for det Aar, nemlig: i Norderup Peder Hansen og Hans Jensen $\frac{1}{2}$ Pd. Byg og Jens Nielsen, som næsten er øde, $1\frac{1}{2}$ Pd. Byg, Christoffer Nielsen 1 Td.; i Skafteløf Anders Nielsen, Jens Ibsen, Hans Bertelsen, Hans Pedersen, Peder Christensen, Hans Jensen og Niels Gorisen $\frac{1}{2}$ Pd., Jens Bertelsen 1 Td.; i Hierrestrup² Hans Andersen $\frac{1}{2}$ Pd.; i Skoufsøe Jørgen Andersen, Jørgen Jensen, Mads Svendsen og Christen Pedersen $\frac{1}{2}$ Pd., Hans Fynboe og Niels Baad 1 Td.; i Vedbyesønder Christen Jensen og Hans Lauritsen $\frac{1}{2}$ Pd., Oluf Lauritsen 1 Td.; i Sønderup Nørre Søfren Nielsen, Hans Christensen og Madts Hansen $\frac{1}{2}$ Pd., Jens Christensen 1 Td.; i Hallelouf Hans Nielsen Brygger, Laurits Søfrensen, Jørgen Ibsens Kvinde og Niels Jensen $\frac{1}{2}$ Pd., Anders Søfrensen, Laurits Eskildsen og Niels Ibsen 1 Td.; i Aasløf³ Søren Sørensen, Niels Pedersen, Jens Hansen, Niels Nielsen, Hans Møller, Jep Ibsen, Søren Nielsen og Peder Knudsen 1 Td.; i Salberge⁴ Jacob Nielsen $\frac{1}{2}$ Pd., Jens Madtsen og Peder Hansen 1 Td.; i Nesbye under Skoven Anders Jensen, Jens Mickelsen, Jørgen Oelsen og Anders Nielsen $\frac{1}{2}$ Pd., Jens Rasmussen 1 Td.; i Steenstrup Niels Madtsen 1 Pd.;

¹ Tr.: J. D. Herholdt: Archiv for Lægevidenskabens Hist. 1. H. S. 171.

² Herrestrup, Nordrup S., Slagelse H.   ³ Aarslev, Sønderup S., Slagelse H.

⁴ K. har: Solberg; ment er: Solbjærg, Løve H.

i Ollerup Niels Christensen 1 Td., hvilket han skal føre til Regnskab. Desuden har han berettet, at de med flere paa Grund af deres store Fattigdom ikke har Sædekorn, med mindre Kongen vil hjælpe dem ved at laane dem 12 Læster Byg. Kongen tillader, at han efter sin egen Anmodning laaner dem, der er saa forarmede og trænger haardt dertil, 12 Læster Korn til Sædekorn. (O. Krag m. p.). Sj. T. 27, 286. K.

29. Marts (Frederiksborg). Miss. til Claus Rafn¹, Byfoged i København. Kongen tillader, at Karen Andersdatters Bo, som for nogen Tid siden er registreret, maa skiftes i 2 lige store Lodder. Naar Gælden først er betalt af Fællesboet, og der siden er gaaet rigtig Lod, skal den ene følge Hans Uldrik Gyldenløve til Vindinge, Befalingsmand paa Kronborg Slot, og den anden fornævnte Karen Andersdatter. Han skal straks bringe dette til Ende. Sj. T. 27, 287. K.

— Miss. til Henning Valkendorf og Dr. Hans Mickelsen. Da Dr. Christoffer Skult i Odense har pantsat noget Bøndergods til sine Stifbørn for deres Fædrearv, og han nu efter Kongens derom udstedte Forordning endelig skal afhænde det til Adelspersoner, skal de være til Stede, naar Dr. Christoffer Skult i andre tilbørlige Maader tilfredsstiller sine Stifbørn for deres Fædrearv. F. T. 5, 183 b.

— Aab. Brev, hvorved Christen Nielsen faar Tilladelse til at indgaa Ægteskab med Inger Knudsdatter, som tilforn havde forset sig med Lejermaal med Niels Pedersen i Meilvong, uanset at de var beslægtede med hverandre i 2. og 3. Grad, dog skal hun efter sin Formue give noget til det nærmeste Hospital. J. R. 10, 172 b.

— Forleningsbrev² for Christian Sinklar til Sinklarholm paa det efter afdøde Hr. Palle Rosenkrantz ledige Prælatur og Kannikedømme i Aarhus Domkirke. Naar han ikke længere er forhindret i Kongens daglige Tjeneste til Hove, skal han residere ved Domkirken. [Med Art. 1—2]. J. R. 10, 173. K.

30. Marts (—). Miss. til Dr. Jesper Brockmand og de ældste Borgemestre i København om at lade Jørgen Skotte, Anders

¹ Navnet findes kun i K. ² Paaskriften paa K. har først haft: Ekspektancebrev, hvilket er rettet til: Confirmatsbrev. Det er et almindeligt Forleningsbrev.

Thomesen Morseboe og Mathusalem Lauritsen, Bøsse-skytter, blive optaget i Vartov Hospital. Udt. i Sj. T. 27, 287 b. K. (Tr.: KD. V, 244).

30. Marts (Kbhvn.). Miss. til Ifver Krabbe. Bønderne i Træsløf og Tryming Byer har begæret at maatte forskaanes for at udgive Oldensvin, da de i langsommelig Tid ikke har udgivet dem, fordi de er Ugedagstjenere og gør dagligt Arbejde til Varberg Slot. Da Kongen af hans Erklæring, af Tingsvidne og af Renteriet erfarer, at deres Beretning er sandfærdig, tillader Kongen, at de indtil videre maa være forskaanet for at yde Oldensvin. Sk. T. 6, 485 b.

31. Marts (Frederiksborg). Aab. Brev, hvorved Adam Berg, Tilsynsmand paa Frederiksborg Slot, som har begæret paa sin egen Bekostning til saavel Fremmedes som Indlændiskes Efterretning at maatte lade trykke en Beskrivelse af, hvad der er værd at se paa Frederiksborg Slot, saavel i Bygning som Mobilier, faar Bevilling til at lade denne Beskrivelse trykke og alene at sælge og forhandle den i Danmark og Norge i de 10 næste Aar. Hvis nogen eftertrykker den enten her i Riget eller andetsteds og indfører den i Danmark og Norge og forhandler den uden hans Tilladelse, skal han have forbrudt alle de Eksemplarer, som han saaledes indfører og forhandler, den ene Halvdel til Kongen, den anden Halvdel til Adam Berg. Sj. R. 21, 112b. K.

— Miss. til Hans Uldrik Gyldenløve. Da det berettes, at Underups Mænd i Veyby Sogn i Kronborg Len har lidt stor Misvækst forgangen Aar, saa at de ikke kan blive ved Magt, uden at der sker noget Afslag paa deres Landgilde, og da han efter Kongens Befaling har erklæret, at de kan blive nogenlunde ved Magt og yde den øvrige Landgilde, dersom de maatte blive forskaanet for forgangen Aars Byglandgilde, tillader Kongen, at de maa forskaanes for forgangen Aars Byglandgilde, nemlig: Peder Knudsen 1 Pd. Byg, Jep Olufsen ½ Pd. Byg og Svend Olufsen og Anders Hansen 16 Skpr. Byg. Han skal føre det til Regnskab. (Efter Ifver Vinds Befaling). Sj. T. 27, 287 b. K.

— Miss. til Niels Trolle. Afdøde Hr. Jørgen Urnes Arvinger har begæret at maatte nyde Hafvelse¹ Kirketiende til Son-

---

¹ Sj. T. har: Hauelse og Hafvelse, K. har: Haulsøe og, overstreget: Hualsøe. Ment er: Hvalsø Sogn, Voldborg H., i hvilket Hovedgaarden Sonnerup laa.

nerup for rimelig Fæste og sædvanlig Afgift, eftersom afdøde Hr. Jørgen Urne har haft den før dem. Kongen bevilger det. Sj. T. 27, 287 b. K.

1. April (Frederiksborg). Miss. til Jørgen Seefeld [Ringsted Kloster] og Jægermesteren [Achim v. Bredow]. Da det berettes, at der sker stor Skade i Ringsted Vildtbane af Frederik Parsberg til Vogenserup ved noget Gods, som er tilfaldet ham arveligt efter afdøde Fru Sophia Parsberg, bestemmer Kongen, for at forebygge saadant, at Kongens Ejendom dér skal adskilles fra hans ved Gærder og Grøfter. De skal snarest erklære sig om, hvor mange Roder der er fornødne til at indelukke den. (Efter Ifver Vinds Befaling). Sj. T. 27, 289. K.

2. April (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved det bevilges, at der i Hillerød ikke maa være flere end 5 Skræddermestre, og forbydes nogen at nedsætte sig dér eller opholde sig dér for at bruge deres Skrædderhaandværk, med mindre de vil tjene en af de 5 Mestre. Skrædderne Peder Olufsen, Niels Nielsen, Anders Ifversen, Simon N¹ og Niels Andersen, som en Tid lang har været bosat og brugt deres Haandværk i Hillerød, har berettet, at der her i Menigheden² og i deres Haandværk trænger sig ind adskillige løse Kompaner³ og Bønhaser, som betager dem Brødet og andet, som de skal have at leve og skatte af, skønt en Del af dem har lært meget lidt af Haandværket, og de har derfor andraget om, at der ikke maa være flere end 5 Mesterskræddere bosiddende i Hillerød, og at det maa forbydes andre at opholde sig her i Menigheden. Kongen erfarer, at Menigheden her tilstrækkeligt kan betjenes af 5 Mestre. Sj. R. 21, 114. K.

— (Frederiksborg). Bestalling for Christoffer Claudi som Kongens Jæger med en Aarsløn af 20 Kurantdlr., 4 Kurantdlr. i Maanedspenge, 20 Kurantdlr. til en Æreklædning, 8 Kurantdlr. til en Hofklædning, 6 Kurantdlr. til en Jagtklædning, til hans Hest 64 Tdr. Havre, 1 Pd. Rug og 1 Pd. Malt, at udrede af Rentekammeret og Provianthuset. Han maa ikke selv skyde eller lade noget skyde i Kongens Vildtbane, uden at det befales ham af Achim von

¹ Efter Fornavnet Simon er der i K. en aaben Plads til Efternavnet. I Sj. R. er ogsaa Fornavnet udeladt, saa at der kun nævnes 4 Mestre. ² D.v.s. Kommunen (tysk: Gemeinde). ³ Sj. R. har ved en Fejlskrift: Compagnier.

Bredow, bestalter Oberstløjtnant og Jægermester, hvem han skal være lydagtig og hørsom i alting og som skal have Magt til at afsætte ham fra hans Bestilling, hvis han ikke er villig, flittig, hørsom og tro. Sj. R. 21, 113 b. K¹.

2. April (Frederiksborg). Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Kronens Bønder i Blangsløf og Renge² dér i Vordingborg Len har andraget, at de Gaarde, som de bebor, er meget forsatte paa deres Landgilde, og at de kun har ringe og unyttig Jord og Engbund at bruge, saa at de ikke kan blive ved Magt og besidde Gaardene, medmindre de faar bevilget noget Afslag paa deres aarlige Landgilde, og af hans Erklæring paa deres Supplikation erfarer Kongen, at deres Beretning er sandfærdig, og at de ikke kan taale at yde den Landgilde, som de hidtil har givet. For at de kan blive ved Magt og Gaardene besættes, skal han med største Flid undersøge deres Lejlighed og siden selv under Forbehold af Kongens Godkendelse give dem Afslag paa deres aarlige Landgilde saaledes, at der ikke fragaar Kronen for meget. Sj. T. 27, 289. K.

— Miss. til samme. Bymændene i Eggersburg By³ har berettet, at deres Agermark er Sandmark og derfor ganske ringe og ufrugtbar, og at de alligevel er forsat paa deres aarlige Landgilde, hvorfor de har begæret noget Afslag paa deres Landgilde, for at de kan blive ved Gaardene, hvilket ikke lettelig kan ske, uden at der bevilges dem nogen Forlindring. Da Kongen af hans Erklæring derpaa erfarer, at deres Opgivelse er sandfærdig, tillader Kongen, at enhver af de fornævnte Eggersburg Bymænd, der tilsammen er 28 Gaarde, paa Landgilden af hver af deres Gaarde herefter aarlig maa faa et Afslag paa 1 Td. Korn. Han skal lade det forandre saaledes i Jordebogen og siden gøre Regnskab derfor i Rentekammeret. (Ifver Vind). Sj. T. 27, 289 b. K.

— Miss. til samme. Kronens Bønder i Leckinge og Beldringe dér under hans Len Vordingborg har andraget om at maatte faa 8 Læster Sædekorn. Kongen tillader, at han lader dem tilsammen faa 8 Læster Sædekorn, hvilket de som sædvanlig skal betale, hvormed

---

¹ Som K. er benyttet K. til Bestalling for Augustinus Kribel af 1. (2.) Maj 1641, hvori Navn og Datering er overstreget og ændret. ² Ring, Hammer S. og H. ³ Vester-Egesborg, Hammer H.

han skal have i Agt, at de ikke bliver forsømmelige med Betalingen. Sj. T. 27, 290. K.

2. April (Frederiksborg). Miss. til Sigvort Urne. Det berettes, at der ligger en Ellemose i Tryggevælde Mark ved Halsted¹, som, dersom den blev ryddet, vel kunde give over 100 Læs Hø. Han skal lade samme Ellemose rydde ved Bønderne, der ligger til Tryggevælde, dog at det sker paa de Tider, da Bønderne ikke derved hindres fra deres Avl. Da det berettes, at det Vand, som skal forbruges i Bryggeret, Køkkenet og Staldene dér paa Gaarden [Tryggevælde] altsammen skal »opvognes«, hvilket giver stort Besvær, og det paastaas, at der bekvemt kan kastes en Brønd, hvorved dette Besvær kunde ophæves, tillader Kongen, at han maa lade kaste en Brønd paa et belejligt Sted, dog med den ringest mulige Bekostning, som han skal føre til Regnskab. N. T. 7, 103.

3. April (—). Skøde paa et af Fredrik Urne til Brentved, Embedsmand paa Silkeborg Slot, da han var forlenet med Frederiksborg og Kronborg Slotte, til Simon Christensen i Hillerød, forrige Skriver paa Frederiksborg Slot, udvist Stykke Jord i Grønholt Skov, som strækker sig i Nordost og ad Skoven uden fra Maroldte Vej udfor Hans Guldsmeds Vang op i Skoven 86 Roder, derfra ned i Øster 80 Roder, derfra ned mod Hans Pedersens Jord 73 Roder, derfra til Hans Guldsmeds Jord ud med Maroldte Vejen 92 Roder. Han skal indhegne den med en Grøft uden Skade for Skoven, i hvilken den ligger. Simon Christensen har andraget Kongen om Skøde paa fornævnte Jord. Sj. R. 21, 114b. K. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Bispen i Fyen [Dr. Hans Mickelsen]. Af den Erklæring,

---

¹ Med Halsted er ment Hellested, Stevns H. I et udateret Brev fra Sivert Urne til Iver Vind [D. Kanc. t. Reg. og Tegn. samt henl. Sager 1641—45] er de to her omhandlede Sager opført som Punkt 3) og 4), hvortil der er føjet Kongens Resolution. Punkt 4) lyder: Der er kun ringe Højbjærgning til Tryggevælde, mens maatte jeg faa en Befaling, at jeg skulde lade rydde en Ellemose, som ligger ved Helsted Aa (formentlig Stevns Aa eller Tryggevælde Aa, der skiller Hellested Sogn fra Karise Sogn), kunde det være stor Hjælp, efterdi Hans Majestæts Heste saa vel som Prinsen ofte kommer der forbi. Sivert Urnes Brev kan saaledes dateres: Før 2/4 1642. Hvorledes det er gaaet til, at dette Miss. er indført i N. T., kan ikke oplyses. Det er, som rimeligt er, ikke medtaget i NRR.

som Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Embedsmand paa Nyborg Slot, har indsendt, har Kongen erfaret, at Ellested og Gisløf Kirker godt kan annekteres og fremtidig, efter Begæring af Hr. Christian Thommesen til Stoufgaard, Kansler og Befalingsmand i St. Knuds Kloster, betjenes af én Præst og Herrested og Rysling af en anden, tilmed da Ellested og Gisløf ligger hinanden nærmest. Han skal straks gøre den Anordning, at Ellested og Gisløf Sogne, begge som Sogneskirker til Hr. Christian Thommesens Gaard Lyckisholmb, annekteres og herefter betjenes af én Præst, og at ligeledes Rysling og Herrested Sogne herefter annekteres. F. T. 5, 184. Orig. i Landsark. i Odense.

6. April (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Kongen for 8 Dage siden har bevilget Peder Søfrensen, Borgemester i Ribe, Landgilden af en af Kronens Halvgaarde i Farrup¹ By og Sogn i Riberhus Len, som aarlig skylder 7½ Skpr. Byg, 1 Svin, 1 Høne, ½ Gaas, 12½ Skpr. Havre, 1 Læs Hø og 3 Mark Gæsteri, hvilket ialt beløber sig til 29 Skpr. 1⅔ Fjerdingkar Hartkorn, for Bondeskylden af en Bondegaard i Brynom² By og Sogn i Aalborghus Len, som aarlig skylder 2 Skpr. Rug, 14 Skpr. Byg og 20 Skpr. Havre, hvilket tilsammen beløber sig til 44 Skpr. Hartkorn, saa at den Bondeskyld, Kongen har faaet af ham, beløber sig til 14 Skpr. 2½ Fjerdingkar³ Hartkorn mere end den Landgilde, som han til Gengæld har faaet af Kongen, og da denne har forundt afdøde Niels Friis til Krastrup⁴ samme Bondegaard i Aalborghus Len til Mageskifte, har fornævnte Peder Søfrensen andraget om til Vederlag at faa bevilget, at han af forbemeldte Halvgaard maa beholde Fæste, Ægt og Arbejde. Da forskrevne Bondeskyld beløber sig til 14 Skpr. 2½

---

¹ Farup, Ribe H. ² K. har først haft: af en Bondegaard i Aalborghus Len i Bryndum Sogn i Skadts Herred... Derefter er der tilføjet: og By, hvilket igen er slettet og derefter paany tilføjet, medens Ordene »i Skadts Herred« er slettet. Endelig er tilføjet Strykket om, at Kongen har forundt afgangne Niels Friis til Krastrup samme Bondegaard udi ~~for~~ Aalborghus Len til Mageskifte. Da Gaarden ligger i Aalborghus Len og Skads H. hører under Riberhus Len, har man med Rette slettet Ordene: i Skads H. Mageskiftet med Niels Friis, som var død i 1639, afsluttedes 30. Nov. 1635 (se Kr. Sk.), og ved dette fik han 9 Gaarde i Brøndum By i Salling Sogn i Slet Herred. Der maa her være Tale om en af disse. J. R. har: Brynom Sogn og By. ³ Maa vel være en Fejlskrift for: 2⅓ Fj. ⁴ J. R. har ved en Fejlskrift: Kierstrup.

Fj. Hartkorn mere end forskrevne halve Gaards Landgilde, som han til Gengæld har faaet af Kongen, bevilger denne, at fornævnte Peder Søfrensen til Vederlag paa Livstid maa beholde Fæste, Ægt og Arbejde af forbemeldte Halvgaard. (Efter Ifver Vinds Befaling). J. R. 10, 173 b. K.

9. April (Kbhvn.). Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm om, at det tillades ham at rejse til København til Herredagene i en Maanedstid, dog at alting i hans Fraværelse ordnes saaledes, at intet dér paa Landet bliver forsømt. Sk. T. 6, 486.

— Miss. til Jockum Beck om, at han fik Forlof til at rejse fra Christianstads Befæstning ned til København til Herredagene, dog at han kommer igen snarest mulig, og at Biørn Ulfeldt til Møllerød i hans Fraværelse ligger i Slotsloven. Sk. T. 6, 486.

— Miss. til Corfits Mormand og Mogens Mormand. Claus Maccabæus til Etterup har berettet, at de for nogen Tid siden har gjort Indførsel i noget Gods, der tilhører Anders Pedersen, Foged paa Løfverød, hvilket Marckus Lauritssøn, som bor i Varberg Len, nu har, og har begæret at faa en Kopi af samme Indførsel. Naar han anmoder derom, skal de give ham en Kopi af denne Indførsel. Sk. T. 6, 486.

10. April (—). Aab. Brev, hvorved denne Brevviser Anders Hansen, der har sit Tilhold i Valdkier, faar Bevilling til at indlade sig i Ægteskab med hvilken Kvindeperson, Gud ham vil tilføje. Han har berettet, at han har forset sig og beligget en anden Kvindeperson i sit Ægteskab, idet han hævder, at han havde stor Aarsag dertil deri, at hans Ægtestaldbroder, straks efter at de var kommet i Ægteskab med hinanden, forlod ham. For denne hans Forseelse blev han og hans Hustru skilt fra hinanden ved Kapitlet i Lund, og hans Hustru fik Tilladelse til at gifte sig igen, men han ikke, medmindre han efter sand Levnedes Forbedring kunde faa Kongens Bevilling dertil. Da fornævnte Anders Hansens Hustru i Begyndelsen af deres Ægteskab forlod ham, og hans Forseelse kan være foraarsaget derved, og da han, siden de er blevet skilt, har forholdt sig kristelig og ærlig, bevilger Kongen hans Ansøgning. Sk. R. 5, 367 b.

11. April (—). Miss. til Ventsel Rotkirk. Boe Boesen, Ridefoged i Koldinghus Len, har paa forrige Herredag i København

erhvervet sig Kongens Befaling til Borgemestre og Raad i Slagelse om at lade hans Stifsøn [Hans Pedersen]s Fædrearv, som han endnu har staaende dér, være ham følgende paa Betingelse af, at Borgemestre og Raad i Kolding igen vil modtage den under deres Værgemaal efter Kongens Befalings videre Indhold¹. Denne Befaling er efter hans Beretning endnu ikke efterkommet, uanset at han har givet dem nøjagtig Sikkerhed for hans Stifsøns Fædrearv. Adressaten skal tilholde Borgemestre og Raad i Slagelse uden nogen Forhaling eller Ophold at efterkomme Kongens forrige Befaling til dem. Sj. T. 27, 290 b.

11. April (Kbhvn.). Miss. til Lauge Bilde. Hans Broder Sten Bilde til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, har berettet, at Lauge Bilde har taget Stævning over ham til næstkommende Herredage, og at Stævningen bl. a. gaar ud paa, at Sten Bilde skal tage med sig alle Breve, der vedrører deres omtvistede Sag. Dette vil han gøre, men da en Del Kister og Skrin, hvori samme Breve staar, er under Forsegling og ikke er stærke nok til at føres langt, begærer han, at Lauge Bilde skal tilholdes at lade en af sine Tjenere følge med, naar disse Kister og Skrin føres over til København, og paase, at de ikke kommer noget til. Da de begge er interesserede deri, paalægges det Adressaten at lade en af sine Tjenere være til Stede, naar samme Kister og Skrin føres over til København. Sm. T. 6, 502.

12. April (—). Miss. til Dr. Peder Vinstrup. Hr. Ebbe Hansen, Sognepræst til Brobye og Erridsløf Sogne i Gyngø Herred i Skaane, har berettet, at Præstegaarden, han beboede, er brændt, og har begæret Kongens Bevilling til, at Kirkerne i Adressatens Stift maa kontribuere noget til dens Genopbyggelse. Han skal af hver Kirke i hans Stift opkræve en vis Hjælp, som han selv synes bedst, og eftersom hver Kirke har i Formue, til Genopbyggelsen af fornævnte Præstegaard, saa han snarest kan faa denne Hjælp. Ligeledes skal han foreholde Præsterne i Stiftet, at enhver af dem ogsaa yder ham nogen Hjælp, da det er kristeligt, at den ene i saadant Tilfælde kommer den anden til Hjælp. Sk. T. 6, 486.

— Aab. Brev, hvorved Hans Jensen, bosat i Aalborg, faar

¹ Se Miss. af 30. Okt. 1641 til Ventsel Rotkirk.

Bevilling til at holde et Værtshus for Ind- og Udlændinge, indtil videre frit for al kongelig Skat og anden Bys Tyng, dog at han imod enhver, som besøger og gæster ham, forholder sig saaledes, at ingen med Billighed kan beklage sig over ham. Han har tilbudt at holde et godt og ustraffeligt Værtshus, og da der ikke findes noget offentlig Værtshus i Aalborg, bevilger Kongen hans Ansøgning. J. R. 10, 174 b.

12. April (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Hening Valkendorf til Glorup paa Kirkens Part af Korn-tienden af Vigstrup¹ Sogn, hvoraf der aarlig inden Juleaften i det seneste skal svares 3½ Ørte Rug, 3½ Ørte Byg og 2 Ørte Havre, at yde i Kirkeværgernes Hus, eller hvor Lensmanden befaler. Udt. i Tb. 155 b.

13. April (—). Miss. til Niels Vind. Da Kongen har bevilget, at de fordrevne tyske Folk i Køge selv maa kalde og underholde en Sjælesørger, saa længe de opholder sig dér, dog at han tilforn erkendes dygtig af Superintendenten i Sjællands Stift, skal Niels Vind uhindret lade dem nyde denne Bevilling og tilholde Borgemestre og Raad dér ikke at gøre dem nogen Forhindring derpaa. Dog maa ingen, som tager Borgerskab dér, under dette Paaskud unddrage sig fra den danske Menighed, men skal nu som før søge den danske Kirke, da Kongen vil have denne Bevilling forstaaet alene om de fordrevne og fremmede. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 291. K.²

— Miss. til Jørgen Vind. Han har for Kronens Bønder under Dragsholm Len andraget om, at der maa blive forundt dem 6 Læster Byg til Sædekorn. Kongen tillader dette, dog at de som sædvanligt betaler dem tilbage. Han skal paase, at de ikke er forsømmelige med Betalingen. (J. Vind). Sj. T. 27, 291. K.

14. April (—). Miss. til Hendrik Ramel. Kongen har bevilget, at denne Ofve Brockenhuus i to Aar maa faa Kost og Eksercitier frit dér paa Stedet [Sorø Akademi]. Hvis han saa bliver der længere end de to Aar, skal Adressaten vente Kongens Ordre derom. Sj. T. 27, 291 b.

---

¹ Der er ment: Vejstrup S., Gudme H. I Marginen er skrevet: Hr. Mogens Kaas, Nyborg. Gudme H. hørte til Nyborg Len. ² Tr. (m. urigtig Datum: 18. April) i Ny kirkehist. Saml. III, 213 f.

15. April (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Øresund om at lade Lougs de Geer eller hans Fuldmægtig i indeværende Sommer passere toldfrit og uhindret med følgende Kugler: 50 Skippd. à 8 Pd., 500 Skippd. à 12 Pd., 500 Skippd. à 8 Pd., 200 Skippd. à 6 Pd., 100 Skippd. à 4 Pd., 100 Skippd. à 2 Pd. og 4000 Skippd. af forskellige Slags, nemlig 24, 18, 12, 8, 6, 4, 3 og indtil 2 Pd. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 291 b. K.

— Miss. til samme om at lade Antony Bruzen eller hans Fuldmægtig, naar han henvender sig til dem hermed, passere toldfrit og uhindret gennem Sundet med efterskrevne Kugler, som han i 2 Skibe vil sende til Amsterdam, nemlig: 10 Skippd. à 2 Pd., 10 Skippd. à 3 Pd., 40 Skippd. à 4 Pd., 40 Skippd. à 5 Pd., 100 Skippd. à 6 Pd., 100 Skippd. à 8 Pd., 100 Skippd. à 12 Pd., 150 Skippd. à 6, 8 og 12 Pd., tilsammen 550 Skippd. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 291 b. K.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Andersen, Hr. Henrick Hvitfeldt til Lilløe, Falck Lykke til Bollerup, Embedsmand paa Sølvitsborg, Landskrone og St. Peders Kloster i Lund, Eyler Holck til Giedtsøholm, Henrick Lindenov til Øfvidskloster og Christian Ericksen til Fligende. Hr. Tagge Thott Ottesen til Ericksholm, Embedsmand paa Malmøhus Slot, har berettet, at der er opstaaet Trætte mellem ham paa Kronens Vegne paa den ene Side og flere Lodsejere, nemlig Corfits Gabrielsen til Ullerup, Gunde Rosenkrantz til Boserup og Dr. Niels Foss, Kannik i Lund, paa den anden Side, fordi fornævnte Hr. Tage Thott har været forarsaget til paa Torne Herreds Ting at opkræve 12 Oldinger, som kunde sværge og gøre et ret Markeskel mellem Kronens Vildtbane og følgende Byer og Torper, nemlig Dalbye, Lunderup, Hellested og Nørre Uglerup paa den ene Side og Findsløf og Sønder Uglerup paa den anden Side, hvor de da ogsaa har været, sat Sten og Stabel og givet det beskrevet, men ikke forsvarligt, som Hr. Tage Thott mener, idet de har fragaaet en Del af disse Byers rette Fæled og Sædemark, som de har haft i Brug, som det videre skal blive oplyst for dem. Hr. Tage Thott har derfor begæret gode Mænd, som kan kende og dømme om, hvorvidt forskrevne Oldinger efter deres Takst har gaaet og svoret saa rigtigt Markeskel mellem Kongens Vildtbane og disse Byer, som de kan forsvare, og hvis ikke, da at ride og udvise et forsvarligt og ret-

færdigt Skel og sætte Sten og Stabel, som det sig bør. Da de nu samtlig har betroet Adressaterne at begive sig til de omtvistede Aasteder og afgøre alle Tvistigheder, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest at begive sig til forskrevne tvistige Aasteder og nøje undersøge, om nævnte Oldingers Tov er saa lovligt, som det bør være og, dersom det befindes anderledes, da at ride og udvise et retfærdigt Skel, sætte Sten og Stabel, som forsvarligt er, og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den berammede Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i de udeblivendes Sted. Sk. T. 6, 486 b.

16. April (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Øresund om at lade en Fuldmægtig for Fru Anne, Hertuginde til Stettin og Pommern, passere toldfrit gennem Øresund med 12 Foder Rhinskvin. Udt. i Sj. T. 27, 292.

— Miss. til Aarhus Kapitel. Jacob Grubbe til Cappel har ansøgt Kongen om at bevilge ham en Plads i Altergulvet i Domkirken paa den nørre Side, 7 sjællandske Alen lang og 5 sjællandske Alen bred, til Lejersted for ham selv, hans Hustru¹ og hans Arvinger, hvorfor han til Kirken vil give 200 Rdlr. for samme Plads, som kan anvendes til Kirkens Bedste. Kongen anmoder Kapitlet om at forunde Jacob Grubbe bemeldte Plads. (Ottho Brahe). J. T. 10, 433 b. K.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Torder Joensen, Præst paa Island, faar Bevilling til at gifte sig med en Kvindeperson, som er beslægtet med ham i 3. Led, dog at han giver 200 Rdlr., som han skal levere til Lensmanden dér inden førstkommende St. Hansdag. Udt. i No. R. 6, 385 b. (Tr.: NRR. VIII, 161).

17. April (—). Skøde til Oluf Stehn, Byfoged i Christianshavn, paa en Grund paa Christianshavn. Sj. R. 21, 115 b. K. (Tr.: KD. III, 229 f.).

— Lignende Skøde for Jørgen Løskov, Borger i Christianshavn, paa en Grund paa Christianshavn. Udt. i Sj. R. 21, 116. (Tr.: KD. III, 230).

— Lignende Skøde for Anders Svendsen, Borger paa Chri-

---

¹ Ingeborg Kruse Enevoldsdatter.

stianshavn, paa en Grund paa Christianshavn. Udt. i Sj. R. 21, 116b. (Tr.: KD. III, 230).

17. April (Kbhvn.). Aab. Brev om, at denne Cornelius Lerche¹ har tilbudt Kongen sin Tjeneste i Tyske Kancelli, men da Kongen for Tiden ikke behøver den, har han tilbudt paa sin egen Bekostning at begive sig til fremmede Steder for at fortsætte sine Studier og lægge sig paa fremmede Sprog, i Synderlighed det tyske, for at han i Fremtiden kan være egnet til at være i det Tyske Kancelli, og har andraget om, dersom han til sin Tid kan findes capabel til at tjene Kongen og sit Fædreland, at han da maa blive antaget i Kongens Tjeneste. Kongen lover at give ham Plads i Tyske Kancelli, dersom han fortsætter sine Studier, beflitter sig paa fremmede Sprog og ellers forholder sig saaledes, at han kan være Kongen og sit Fædreland til Tjeneste i Tyske Kancelli. Sj. R. 21, 116b. K.

— Miss. til Eiler Ulfeldt. Denne Cornelius Lercke har andraget om at blive antaget i Kongens Tjeneste, hvilket Kongen har lovet ham, dersom han lægger sig efter Tysk og andre fremmede Sprog og fremmer sig saavidt deri, at han kan eragtes dygtig dertil. Dersom han ankommer til Spanien og henvender sig til Adressaten hermed, skal denne hjælpe ham i alle Maader til det bedste og fremme hans Forehavende. (Efter Ifver Vinds Befaling O. Kragh m. f.). Sj. T. 27, 292. K.

— Aab. Brev om, at Verner Parsberg til Lundenis har berettet, at afdøde Hr. Jens Sparres Børn, hvis Værge han er, har Jus til Toxvert Sogn, som nu er ledigt, og at han paa deres Vegne agter at kalde en ung Person, ved Navn Peder Børesen², som er i Frankrig. Han andrager nu om, dersom denne ikke kan indfinde sig inden 6 Uger, at det da maa udsættes i nogen Tid udover de 6 Uger med Kaldelsen. Kongen bevilger, at Kaldelsen kan udsættes 2 Maaneder udover de i Ordinansen fastsatte 6 Uger, hvis han ikke kan indfinde sig, dog at Verner Parsberg i Mellemtiden holder en ordineret skikkelig Præstemand i Sognet til at varetage Tjenesten, saa intet bliver forsømt. Sj. R. 21, 117. K.

— Miss. til Rentemestrene. Kongen har bevilget, at denne Jens Nielsen Smedesvend maa drage ud af Landet for at dyg-

¹ Kaldes i K.: Lerche, i Sj. R.: Lercke. ² I K. kaldes han: Peder Byrresen.

tiggøre sig i sit Haandværk, saa at han med Tiden kan være bekvem til at tjene Kongen, og at han til Gennemførelsen heraf aarlig i 3 Aar, regnet fra sidste Paaskedag [10. April], maa faa 100 Kurantdlr. af Renteriet. De skal lade ham faa disse 100 Kurantdlr. aarlig i 3 Aar fra sidste Paaskedag at regne. Sj. T. 27, 292. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

17. April (Kbhvn.) Miss. til Claus Gagge og Christian Sinklar. Hr. Christofver Ulfeldt til Svenstrup, Befalingsmand paa Helsingborg Slot, har berettet, at han til Mageskifte til sin Datter Jomfru Kiersten Ulfeldt har overdraget hendes afdøde Søster Jomfru Christense Ulfeldts Sædegaard, Vandkifve Hovedgaard, og har begæret Kongens Befaling til 2 gode Mænd om at takseres Gaardens Bygning, hvorefter de paa begge Sider, hvad Bygningen angaar, kan have at rette sig. De skal snarest begive sig til samme Gaard, takseres Bygningen og give det beskrevet. Sk. T. 6, 487 b.

— Miss. til Hr. Tagge Thott. Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard og Jørgen Seefeld til Visborg, Befalingsmænd paa Nyborg og Hald Slotte, har for nogen Tid siden erhvervet Kongens Befaling til afdøde Hr. Jørgen Urne og Jørgen Seefeld Christoffersen til Refs, Landsdommer i Sjælland og Befalingsmand i Ringsted Kloster, om den Indtægt og Udgift, som de paa afdøde Niels Friis's Arvingers Vegne har oppebaaret og igen udgivet. Da denne Befaling ikke er ført til Ende paa Grund af Hr. Jørgen Urnes Død, skal Adressaten sammen med fornævnte Hr. Jørgen Seefeld føre samme Befaling til Ende. Sk. T. 6, 488.

— Aab. Brev, hvorved Rasmus Pedersen, Skytte, i Faaborg antages til ved Faaborg og dér omkring at have Tilsyn med, at Kongens rette forordnede Toldsteder ikke forbilbes, og at der ikke udskibes noget fra ulovlige Havne til Afbræk paa Kongens Told, med en aarlig Løn af 30 Rdlr. in specie fra dette Brevs Datum at regne, og saaledes, at han maa nyde Halvparten af alt, hvad der befindes at udskibes fra ulovlige Havne og kendes til Prise. Han maa være fri for Skat og al anden Bys Tyngde, saa længe han betjener denne Bestilling. F. R. 4, 272 b.

18. April (—). Aab. Brev, hvorved Ofve Bjelke til Østraad, Befalingsmand over Backe Kloster, faar Bevilling til at ægte Jomfru Maren Juel, der er beslægtet med ham i tredje Led, dog at han

giver 500 Rdlr. in specie til Frederiksborg Skole. Sj. R. 21, 118. K. og K. (u. D.) i D. Kanc. Til Udfærdigelse renskrevne Kongebreve etc.

18. April (Kbhvn.). Lignende Bevilling til Erik Rosenkrantz til at ægte Jomfru Margrete Skeel, med hvem han er beslægtet i tredje Grad. Udt. i Sj. R. 21, 118 b. K.

— Aab. Brev, hvorved Ofve Bjelke til Østerød gør vitterligt, at han skylder Skolen i Hillerød ved Frederiksborg Slot 500 Rdlr. in specie, som han forpligter sig til til Pinsedag førstkommande at betale til Hans Uldrik Gyldenløve, Befalingsmand paa Kronborg og Frederiksborg Slotte, og Dr. Jacob Matthisen, Kongens Hofprædikant, paa fornævnte Skoles Vegne. Sj. R. 21, 117 b. K.

— Miss. til Hans Uldrick Gyldenløve og Dr. Jacob Matthiesen¹. Der tilsendes dem et af Ofve Bjelke til Østerraad, Befalingsmand over Backe Kloster, udstedt Gældsbreve paa 500 Rdlr. in specie, som han til førstkommande Pinsedag skal betale til Skolen i Hillerød ved Frederiksborg Slot. De skal til den Tid lade disse Penge modtage og paa Skolens Vegne sætte dem paa Rente hos sikre Folk. Sj. T. 27, 292 b. K.

— Lignende Miss. til samme om af Erik Rosenkrantz til Rosenholmb at modtage 500 Rdlr. til samme Skole. Udt. i Sj. T. 27, 292 b. K.

— Miss. til Laurits Ebbesen. Nogle Bønder i Karbeck i Saltø Lehn, nemlig Niels Olufsen, Laurits Christoffersen, Morten Hansen, Niels Lauritsen, Peder Hansen og Jens Søfrensen Hind har berettet, at deres Huse og Gaarde for nogen Tid siden er brændt. Da Kongen af hans Erklæring ser, at deres Opgivelse er sandfærdig, skal han lade dem faa nogen Hjælp af Bygningstømmer af Saltø Lens Skove, eftersom han eragter det nødvendigt for enhver af dem til Genopbygning af deres Huse. (Ifver Vind). Sj. T. 27, 292 b. K.

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Han har berettet, at Herredsfogden i Løve Herred i hans Len [Antvorskov] er død, og at han igen har forordnet en Person, ved Navn Jacob Christensen, til Herredsfoged. Den Gaard, som den afdøde Herredsfoged boede paa, ligger noget afsides i Herredet, og desuden er der paa den en fattig Enke med nogle smaa Børn, og da hendes Husbonde har kostet meget

¹ Kgl. Konfessionarius, Dr. theol. Jakob Madsen.

paa Gaardens Bygning, burde hun ikke vel stødes fra den. Da der er en temmelig god Gaard, der ligger bedre midt i Herredet og nærmere ved Tinget, midt i en By, kaldet Giersløf, som bebos af Laurits Olufsen, og som tilmed er mere belejligt, begærer han Kongens Bevilling til, at denne Gaard i Giersløf forordnes til Herredsfogedgaard. Kongen tillader dette, dog at der gives fornævnte Laurits Olufsen, som bor paa den, hans udlagte Fæste og Frøgæld af Rugsæden tilbage og straks skaffes ham en anden Gaard igen, saa at han ikke med Billighed kan beklage sig. Sj. T. 27, 293.

18. April (Kbhvn.). Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Han har anmodet om at faa at vide, hvorledes der skal forholdes med Kronens Gaard, Knudsbygaard, i hans Len [Vordingborg], hvormed Tygge Christensen, Kongens forrige Skibskaptajn, har været forlenet, saa længe han var i Kongens Tjeneste, og om han nu, da han ikke længere er det, maa beholde den som tilforn. Kongen tillader, at han maa beholde den, ligesom han har den nu, dog saaledes at han skal vedligeholde den og som andre Kronens Tjenere skal give en aarlig Afgift af den efter Jordebogen¹. (Ifver Vind). Sj. T. 27, 293 b. K.

— Miss. til Tolderne i Øresund om paa Kongens Vegne i Øresund at indkøbe 4 Piber Allekandt, 4 Piber Malvasier, 30 Piber fransk Vin, 28 Oksehoveder Vineddike og 4 Fade Pryssing og snarest sende det til København, Kongens Vinskænk til Hænde. Sj. T. 27, 293 b. K.².

19. April (—). Aab. Brev, hvorved Lauridts Nielsen, Kongens Skibskaptejn, faar Bevilling paa en Gaard, kaldet Pebering, som ligger under Antvorskov Slot, og som paa Gaarden boende Bonde har afstaaet til ham, uden Stedsmaal og kvit og fri for Ægt og Arbejde, dog at han af den giver den Landgilde, som er givet af den fra Arilds Tid. (Efter Hr. Cantselers Befaling konciperet). Sj. R. 21, 118 b. K.

---

¹ K. har endvidere haft: hans Avl selv drive og ikke imod Recessen til andre bortleje. Dette er atter slettet. ² Paa K. findes en Kbhvn. den 17. April 1642 dateret: Fortegnelse paa efterskrevne spanske Vin, som gøres fornøden udi K. Ms Vinkælder paa Københavns Slot og paa andre Steder til højbem. H. Ms Hofholdnings Fornødenhed. Her er, foruden de ovenfor opførte Sorter yderligere opført Poiterservin 3 Piber og Brændevin 4 Oksehoveder. Disse er atter slettet.

19. April (Kbhvn.). Miss. til Niels Trolle og Vincents Bilde. Da Gabriel Laxmand til Frøsløf har begæret 3 Roskilde Kapitel tilhørende Gaarde i Frøsløf i Stevns Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Siersløf, 1 Gaard i Bielckerup og 1 Gaard i Raabye i samme Herred, skal de med det Allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befalet Kapitlet i Roskilde Domkirke at lade dets Fuldmægtig give Møde ved Besigtelsen, skal de advare Kapitlet om den¹. Sj. T. 27, 294. K.

— Miss. til Roskilde Kapitel om at lade sin Fuldmægtig give Møde ved ovennævnte Besigtelse, naar det advares derom, give til Kende, hvad han har at bemærke, og medunderskrive og besegle den. Sj. T. 27, 295. K.

— Miss. til Niels Trolle og Vincents Bilde. Da Gabriel Laxmand til Frøsløf har begæret 4 Gaarde², 4 Ejendoms gaarde³, 1 øde Jord med 1 Hus, 4 Ejendoms huse, endvidere følgende Kirkegods: 3 Gaarde² og 1 øde Jord, 2 Kirkehuse og Anneks gaarden, alt i Frøsløf i Stevns Herred i Tryggevælde Len, til Mageskifte for 2 Gaarde² i Haldsted⁴ Sogn og By, 2 Gaarde i Holtoug Sogn og By, 1 øde Jord i Raabye, 1 Gaard i Bielckerup og 2 Gaarde i Siersløf i Stoere Hedinge Sogn, 1 Gaard i Thorøye⁵, og for fornævnte Kirkegods 1 Gaard i Bielckerup i Stoere Hedinge Sogn, 1 Gaard og 1 Hus i Holtued⁶ By og Sogn, 1 Gaard² i Haufnløf By og Sogn, 1 Hus i Helsted By og Sogn og, for Anneks gaarden i Frøsløf, 1 Gaard i Lille Hedinge By og Sogn, skal de snarest besigte begge Parters Gods og snarest indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befalet Sigvort Urne til Raarup, Lensmand paa Tryggevælde, at give Møde ved Besigtelsen, skal de advare ham om den. Sj. T. 27, 295. K.

— Miss. til Sigvort Urne om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovenstaaende Besigtelse, naar han advares derom, give til Kende, hvad han har at bemærke, og besegle den. (Efter Ifver Vinds Befaling). Sj. T. 27, 294. K.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe og Henning Pogwisch. Da Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, har begæret

---

¹ Den sidste Sætning er forskrevet i Sj. T. ² Der nævnes ikke Antallet af Gaarde, men kun Beboernes Navne. ³ Selvejergaarde. ⁴ Hellested, Stevns H. ⁵ Taarøje, Smerup S., Stevns H. ⁶ Holtug, Stevns H.

1 Gaard, Skrefshave¹, 1 Hus, som er bygget paa denne Gaards Grund, og 1 Gaard i Øster Ouby², alt liggende til Dalum Klosters Len, til Mageskifte for 1 Gaard i Brylle i Odense og 1 Gaard i Brandtsby i Lunde Herred, skal de med det allerførste undersøge dette Godes Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Da Kongen har befalet Sten Bilde til Kiersgaard, Befalingsmand paa Ruugaard, at overvære Besigtelsen, skal de advare ham om den. F. T. 5, 184 b.

19. April (Kbhvn.). Miss. til Sten Bilde om at give Møde ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, give til Kende, hvad han har at bemærke, og underskrive og besege Besigtelsen med dem. F. T. 5, 185 b.

— Miss. til Hr. Oluf Parsberg, Jørgen Seefeld, Hannibal Sehested og Gregers Krabbe om snarest at revidere de af Knud Ulfeldt til Svendstrup, Generalkrigskommissarius og Befalingsmand over Tønsberg Len, aflagte Regnskaber over de Penge, som han har udgivet til Kongens Soldateska. (Efter Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 296 b. K.

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt. Oluf Pedersen i Sellebierre er beskyldt for Lejermaal med sin Stifdatter og er af Landsdommeren tilkendt at lide paa sit Liv, og Sagen er indstævnet til denne Herredag. Da Personen imidlertid ikke selv vil møde, men derimod hans Kvinde, skal han lade forskrevne Oluf Pedersen paagribe og føre til København, hvilket Kongen vil skal ske hemmeligt og om Natten. Sk. T. 6, 488.

— Aab. Brev, hvorved N. Offenberg³, Hertugen til Nørborgs Hofmarskal, faar Tilladelse til toldfrit at udføre 6 Hopper fra Fyen. J. R. 10, 175.

— Miss. til Knud Ulfeldt om at betale det Skib, den Smakke og de Færger af Korsør, som næstforgangen Sommer førte Kongens Fodfolk derfra til Christianpris, paa samme Maade, som Færgemændene i Nyborg er blevet betalt af Hr. Mogens Kaas

---

¹ Skrbeshave. ² Øster-Aaby. ³ I Teksten kaldes han en Gang: Offuerberg, ellers Offenberg.

til Støfringgaard, Befalingsmand paa Nyborg Slot. (Efter Ifver Vinds Befaling). J. T. 10, 433 b. K.

20. April (Kbhvn.). Bestalling for Sebastian Hausler som Rigens og Kongens Hofs Gewaltiger med en aarlig Løn af 180 Rdlr., 3 sædvanlige Hofklædninger for sig selv tredje, Besolding for 3 Heste maanedlig og 10 Rdlr. for en Cludit¹, alt fra Bestallingsdagen at regne, at betale af Rentemestrene. Han har tilsagt at ville være Kongen og hans Riger og Lande huld og tro og lade sig finde villig, i hvad Maader Kongen behøver ham og lader ham tilsige. Han skal have nøje Tilsyn med, at der skaffes tilbørlig Regiment og Justits under de Folk, som Kongen holder her i Riget til Krig, og hjælpe hver Mand, som kommer for ham, til hvad der er billigt og ret. Sj. R. 21, 119. K.

— Miss. til Hannibal Sehested og Gunde Lange paa Aalborgshus. Af Restanceregistret i Rentekammeret fremgaar det, at Anders Friis resterer med efterskrevne Pengeskatter af Vempe Skibrede, først 3 Pengeskatter til Mortensdag 1635, 1636 og 1637, endvidere 3 Bygnings- og Garnisonsskatter fra 1637 til 1640, 2 Pengeskatter til Baadsmanshvervning til 1. Marts 1639 og 1640 samt 5 Unionsskatter fra 1637 til Jul 1639, og at han desuden resterer med at fordre Kvittansiarum for nævnte Len indtil 1. Maj 1640, da han blev Lenet kvit; endvidere at han resterer med følgende Pengeskatter af Thune og Aabygde Skibrede, først 3 Pengeskatter til Mortensdag 1635, 1636 og 1637, endvidere 5 Garnisons- og Bygningsskatter fra 1635 til 1640, 2 Pengeskatter til Baadsmanshvervning til 1639 og 1640 samt 5 Unionsskatter fra 1637 til Jul 1639 samt med Afgiften af samme Len fra 1639 til 1640 og med at fordre Kvittansiarum af samme Len. Dersom han opholder sig i Aggershus Len, skal de arresteres ham, indtil han sætter nøjagtig Kavtion for, at han inden 3 Maaneder efter dette Brevs Datum endelig klagør i Rentekammeret for alt det forskrevne og betaler, hvad han bliver Kongen skyldig. Sj. T. 27, 431.

—² Miss. til Otte Marsvin. Da det af det af Renteriet fremsendte Restanceregister fremgaar, at han endnu resterer med at

¹ Bøddel. ² Dette Miss., der er indført allersidst i J. T. Bd. 10, er her fejlagtigt dateret: 1641. K. har saavel under Teksten som paa Bagsiden: 1642.

forlange Kvittansiarum paa sine indleverede Lensregnska-ber og Mandtaller for Dronningborg Len fra Aaret 1640 til 1641, endvidere reterer med at fordre Kvittansiarum for Aalborghus Len, og hvad han kan være skyldig derpaa, og endelig med at fordre Kvittansiarum for Christianstads Len¹, skal han rette sin Lejlighed efter inden 3 Maaneder efter dette Brevs Datum endelig og uden Forsømmelse at gøre klart i Rentekammeret og straks betale, hvad han bliver skyldig. Dersom han findes forsømmelig heri, vil Kongen hermed have opsagt ham hans Len. J. T. 10, 547 b.

20. April (Kbhvn.). Mageskifte mellem Fru Dorethe Juel, Enke efter Ifver Krabbe til Albeck, og Kronen. Orig. (dat. 20. April). J. R. 10, 184. K. (begge dat. 30. April).

— Miss. til Hr. Mogens Kaas og Henning Valkendorf. Da Sten Bille til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, har begæret følgende til Dalum Kloster liggende Gods, nemlig: 1 langt fra Dalum Kloster liggende Gaard i Vegeltistrop² i Vends Herred, 2 Gaarde i Røgle, 1 Gaard i Gielstetorup³, 2 Gaarde i Buble og 1 Gaard i Havndrup til Mageskifte for 1 Gaard i Brendkield, 1 Skovgaard i Hofgaard⁴ med 190 Svins Olden, 2 Gaarde i Farstrup, en Part i en Gaard i Skyødbiergh, 1 Gaard i Hemmesløf og, dersom forskrevne 6 Gaarde ikke er tilstrækkelig, med yderligere Gods i Haarslev, skal de undersøge dette Gods Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheids og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra ovennævnte Kloster. F. T. 5, 185 b.

—⁵ Miss. til Erick Grubbe og Niels Friis. Da Fru Birgette Bilde, Enke efter Jens Mogensen til Ørumbgaard, har begæret 3 Aarhus Kapitel tilhørende Gaarde i Hedensted By og Sogn i Hatting Herred i Stjernholms Len i Nørrejylland til Mageskifte for 1 Gaard i Sønder Aldum i Stenderup Sogn, 1 Gaard i Oense i Ølsted Sogn og

---

¹ Otte Marsvin var forlenet med Kristianstads Len 1618—27, med Aalborghus 1627 $\frac{1}{6}$ — $\frac{2}{6}$ og med Dronningborg Len fra 1629 $\frac{30}{100}$. Han fik Kvittans for Kristianstads Len 1642 $\frac{5}{100}$, for de to andre Len 1651 $\frac{20}{100}$. ² Læsningen er usikker; der er ment: Vejlbj Taarup, Vends H. ³ Taarup, Gelsted S., Vends H. ⁴ Læsningen er usikker; der er ment: 1 Gaard med Olden til 190 Svin i Havgaard, Vigerslev S., Skovby H. ⁵ Saavel dette som det følgende Miss. har i K. først været dateret 19. April, hvilket er rettet til 20.

1 Bol i Stubberup¹, alle i samme Herred og Len, skal de snarest besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befaleet Kapitlet at lade en af dets Midte give Møde ved Besigtelsen, skal de advare Kapitlet om, naar Besigtelsen skal foretages. J. T. 10, 434. K.

20. April (Kbhvn.). Miss. til Aarhus Kapitel om at lade en af dets Midte give Møde, naar Erick Grubbe til Tiele, Befalingsmand paa Havreballegaard, og Niels Friis til Skomstrup foretager ovennævnte Besigtelse, give til Kende, hvad han har at bemærke, og besegle og underskrive Besigtelsen tillige med dem. J. T. 10, 434. K.

— Miss.² til Gregers Krabbe [Riberhus]. Da Thomis Kaas til Ørendrup paa afdøde Mogens Kaas's Børns Vegne har begæret 3 Gaarde med tilhørende Gadehuse i Lunde By, 3 Gaarde og 1 Stk. Eng i Skiedsbøl og 2 Gaarde og 1 Gadehus i Starp³, alle i Lunde Sogn, og 1 Gaard i Raatrup⁴ i Oustrup⁵ Sogn, alt i Vester Herred i Riberhus Len, til Mageskifte for 2 Gaarde og 2 Gadehuse i Krouns⁶, 3 Gaarde i Kockspandby og 1 Gaard i Myrtue, alle i Horstrop Sogn i Skads Herred i Riberhus Len, skal han snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 10, 438 b.

21. April (—). Aab. Brev om, at Jørgen Baltersen, Byfoged i Helsingør, paa Grund af den ringe Løn, der er tillagt ham, faar bevilget Femteparten af al Sagefald, der kan falde dér i Byen, og hvorpaa der gaar Dom, saa længe han forestaar denne Bestilling. Sj. R. 21, 120. K.

— Aab. Brev, hvorved denne Esben Nielsen, Indvaaner i Christianshavn, der, medens han var Enkemand, har besøvet et Kvindfolk, ved Navn Kirsten Johansdatter, som er beslægtet med hans forrige Hustru i tredje Led, faar Tilladelse til at ægte hende, dog at han til Skolen i Christianshavn inden Pinsedag førstkommende giver 50 Speciedr. Han har afsonet og staaet aabenbar Skrifte derfor. K. Udt. i Sj. R. 21, 120.

---

¹ K. har: Stobberup. Ment er: Stobberup, Løsning S., Hatting H. ² Indført mellem Miss. af 24. April. ³ Ment er: Søndertarp, Lunde S., V. Horne H. ⁴ Rottarp, Ovtrup S., V. Horne H. ⁵ Fejlskrift i J. T. for: Oustrup. ⁶ Kragense, Hostrup S., Skads H.

21. April (Kbhvn.). Skøde til Jacob Bastian¹, Borger i København, paa en Grund paa Christianshavn. Sj. R. 21, 120b. K. (Tr.: KD. III, 230).

— Miss. til Henning Valkendorf og Bispem [i Fyen, Dr. Hans Mikelsen]. Da det berettes, at der er et ret stort Forraad af den Indkomst, som er lagt til Kost for de 30 Degne i Odense, saa at der godt kan underholdes flere deraf, tillader Kongen, at endnu 6 fattige Personer, som er flittige og af god Forhaabning, maa faa hver et Maaltid om Dagen hos de andre, dog at det paases, at ingen andre faar det end de, som er nødtørftige. F. T. 5, 186b. Orig. i Landsark. i Odense².

— Miss. til Johan Brockenhuus, Niels Vind og Fru Sophie Below [særskilt til hver]. Da Kongens Skovrider i Koldinghus Len Hans Randulf har berettet, at der nu Skærtorsdag sidstforleden har været nogle Skytter i Kongens Vildtbane, og at Adressatens Skytte, ved Navn N. N., har været deriblandt, paalægges det Adressaten at holde Skytten til Stede, saa at han ikke undkommer, da Kongen agter at lade ham tiltale ved Retten. (Nedenunder er skrevet:) Johan Brockenhuuses Skytte hedder Peder Tømmermand, Niels Vinds Skytte hedder Peder, Fru Sophie Belows Skytte hedder Jørgen. J. T. 10, 435 b.

— Miss. til Jørgen Juul. Det berettes af en af Kongens Skovridere i Kolding Len, ved Navn Hans Randulf, at Adressatens Skytte, ved Navn Gabriel, og hans Frues³ Løber Thomis, som han formener nu skal være Skytte, for nogen Tid siden har været i Kongens Vildtbane, og at de med sig havde en Vogn, og at de havde skudt 2 Raadyr, som fandtes i den, tildækket med Halm. Hans Randulf skød den ene Hoppe for Vognen, og da han gjorde det, skød Jørgen Juuls Skytte Gabriel efter ham og skød hans Krudthorns Baand sønder, som hang om Halsen paa ham. Jørgen Juul skal holde forskrevne Gabriel og Thommis til Stede, at de ikke undkommer, saafremt han ikke vil stande til Rette derfor, da Kongen agter at lade dem tiltale ved Retten. J. T. 10, 436.

---

¹ I Overskriften kaldes han Bastiansen. Som K. er benyttet K. til Skøde af 17. April til Oluf Stehn. ² Tr.: Mumme: Bidrag til Odense Cathedralskoles Hist. 3. H. S. 37. ³ Ellen Arenfeldt Hansdatter.

21. April (Kbhvn.). Miss. til Ernst Normand. Hans Randulf, Skovrider i Koldinghus Len, har berettet, at der for nogen Tid siden har været nogle Skytter i Kongens Vildtbane i Koldinghus Len, hvor de har skudt 2 Raadyr og dækket dem med Halm i en Vogn¹. Han nedskød saa den ene Hest for Vognen, hvorefter en af fornævnte Skytter skød hans Krudthorn bort fra hans Side, hvilket Hans Randulf straks tilkendegav Ernst Normand med Begæring om at lade Manden straffe. Han forhalede imidlertid Sagen nogen Tid², og den, der affyrede det Skud, er derefter bortrømt³. Uanset at Kongen havde formodet, at han uden dennes Befaling havde gjort det, paalægger han ham nu med Flid at forfølge denne Sag og rejse Paatale⁴ i den, saavidt det med Lov og Ret i yderste Maader kan ske, og anvende sin Flid paa at bemægtige sig samme Skytte og hans Selskab. Desuden skal han dér i Lenet baade hos sine Ridefogder, sine Fogder og andre dér gøre den Anordning, at naar enten Hans Randulf eller andre af Kongens Skovridere dér i Lenet træffer saadanne Kompanier⁵ i Kongens Vildtbane, skal de skaffe dem Hjælp fra Bønderne, saa at de kan bemægtige sig dem og føre dem til Koldinghus Slot. (Efter Ifver Vinds Befaling). J. T. 10, 436. K.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Niels Rasmussen i Bøgildt og Mickel Jensen i Rafnholdt paa menige Sognemænds Vegne i Torning Sogn paa fornævnte Torning Sognetiende, hvoraf der aarlig i Afgift skal svares 3 Ørte Rug, 3 Ørte Byg og 6 Ørte Havre, og desuden har de aarlig udlovet 1 Ørte Rug og 1 Ørte Byg, alt at levere inden Fastelavn til Kirkeværgerne i fornævnte Sogn. Udt. i Tb. 132 b.

22. April (—). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt, Hr. Oluf Parsberg og Hannibal Sehested om at akkordere med Christen Bendtsen, Peder Nielsen og Peder Grøn, Borgere i København, om Forpagtning af

---

¹ K. har derefter haft: og der de ingen Besked vilde give fra dennem om, hvo de tilhørte, ej heller vilde følge med Kongens Skovrider Hans Randulf osv. Dette er atter slettet. ² K. har først haft: langsommelig Tid. ³ K. har først haft: hvorved den, som hannem skød, kunde gives Aarsag at bortrømme. Dette er rettet til det ovenstaaende. ⁴ I Stedet for det følgende har K. først haft: at den Skytte, som hannem skød og nu skal være bortrømt, igen kan bekommes. ⁵ D. v. s.: Kumpaner.

Kobberbjærgværket Gudsgave i Østerdalen. Sj. T. 27, 296b. (Tr.: KD. V, 244).

22. April (Kbh.). Miss. til nedennævnte Lensmænd om i deres Len at forbyde alle dem, der har Baade og Færger, at føre et Kvindfolk, ved Navn Dorrette Fredriksdaatter, som Kongen nu sender til Nordborg, over igen til Kongens Lande. Saafremt nogen fordrister sig til at gøre det, skal det koste dem det Bedste, de har. Nemlig: Hr. Jørgen Brahe [Hagenskov], Ditløf Reventlow [Romsdalen], Hr. Mogens Kaas [Nyborg], Hr. Frederik Reedtz [Vordingborg], Hr. Hans Lindenov [Hindsgavl], Hans Lindenov [Kalundborg], Erik Grubbe [Aarhusgaard] og Just Frederik v. Pappenheim [Halsted Kloster]. Sj. T. 27, 297.

— Miss. til Niels Vind om at anordne, at der paa Ladegaarden for København modtages 50 Stkr. Svin, som sendes dertil fra Provianthuset sammesteds, og befale, at der haves tilbørligt Tilsyn med dem. Sj. T. 27, 297. K.

— Kgl. Konfirmation paa det af Gabriel Kruse til Engeltoft under Datum Engeltoft den 1. Maj 1641 udstedte Brev, hvorved han til Barkagger Kirke skænker $\frac{1}{2}$ Td. Smør aarlig, som er den aarlige Landgilde af en af hans Gaarde i Slammerup¹, dog paa Betingelse af, at den Begravelse, som han i sidste og næstforleden Aar har ladet opbygge paa fornævnte Kirkegaard, og som er indbefattet i Kirken og i alle Maader er fuldstændig færdig med alt sit Tilbehør, herefter vedligeholdes, som den nu findes, med Kalk og Sten af forskrevne $\frac{1}{2}$ Td. Smør. (Den har dog nu ikke i nogle Aars Tid haft Hjælp fornøden). Kirkeværgerne for fornævnte Kirke skal oppebære samme Landgildesmør og føre det til Regnskab sammen med Kirkens anden Indkomst. Al anden Rettighed af fornævnte hans Gaard i Slammerup, det være sig Stedsmaal, Sagefald, Ægt, Arbejde eller andet, skal følge ham og hans Arvinger som hidtil. Brevet er medunderskrevet og beseglet af Jacob Grubbe til Rygle og Ifver Krabbe til Vejholm. Sk. R. 5, 368. D. Kanc.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gulland. Han har berettet, at et Kvindfolk dér paa Landet, ved Navn Maren Spillings, for

¹ Sk. R. har ved en Fejlskrift: Stammerup.

nogen Tid siden har ladet sig befinde med Signelse og Maning med et sygt Barn, og for slig hendes Gerning er der gaaet Dom over hende at rømme Landet efter Forordningen. Samme Kvinde har i nogen Tid været borte fra Landet, men er nu igen kommet dertil, og han har derfor nu begæret at faa Kongens Vilje at vide om, hvorledes der skal forholdes med hende. Hun skal fremdeles holde sig borte fra Landet. Sk. T. 6, 488 b.

22. April (Kbhvn.). Miss. til Hr. Tage Thott Ottesen og Bispem i Skaane [Dr. Peder Vinstrup]. Mester Anders Hørensens¹ i Seude har berettet, at den Præstegaard, som han beboede, er brændt, og har nu begæret en Bevilling til, at Kirkerne i Skaane Stift, som har nogen Formue, maa kontribuere noget til Hjælp til Genopbygningen af den brændte Præstegaard. Adressaterne skal af hver Kirke i Skaane Stift lade opkræve en vis Hjælp, som det synes dem selv bedst, og som hver Kirke har Formue til, til Genopbygningen af samme Præstegaard og lade ham faa samme Hjælp snarest. Ligeledes skal Dr. Peder Vinstrup foreholde Præsterne i fornævnte Stift, at enhver af dem ogsaa kommer ham noget til Hjælp, da det er kristeligt, at den ene i saadanne Tilfælde undsætter den anden. Sk. T. 6, 488 b.

— Miss. til Falck Lykke. Johan Litvitz², Kaptejn over det blekingske Kompagni, har berettet, at han af Krigsretten, som holdtes i Lund dér i Skaane den 29. Marts sidstforleden, er tilfundet at skaffe en Korporal til Stede, som er rømt fra sit Kompagni, og tilmed at blive i Arrest dér i Lund, indtil han kan faa Kongens Betænkning derpaa, men at han ikke maa faa de Domme og Breve, som er gaaet over ham i fornævnte Krigsret. Falck Lykke skal straks erklære sig til Kongen om, af hvilken Grund han ikke har kunnet faa Dommen, og straks tilstille ham samme Breve og Domme. Sk. T. 6, 489.

— Miss. til Ifver Krabbe. Følgende Kronens Bønder i Varberg Len i Sönderhalland i Verøe Sogn, nemlig: Tore Andersen, Oluf

---

¹ Teksten og Navneregistret til Sk. T. kalder ham Anders Hørensens, Overskriften Anders Hørresen. Det drejer sig om Mag. Anders Sørensen Delphin, Præst i Søfde, Fars H. ² I Bestallingen af 29. Aug. 1636 og i Navneregistret til Sk. T. kaldes han Johan Letvis.

Steffensen, Anders Haagensen, Oluf Valdsetter, Carl Andersen, Jep Byrgesen, Peder Nielsen og Lasse Pedersen i Lindome By og Biørn Nielsen, Peder Nielsen, Anders Byrgesen, Jens Mogensen, Bent Joensen, Niels Pedersen, Mogens Andersen og Jørn Nielsen i Syndvere, har berettet, at de Gaarde, som de bebø, er meget forskyldte, og at der ligger ganske ringe og ufrugtbar Ejendom til dem, hvorfor de begærer at faa bevilget nogen Forskaansel paa deres Landgilde og paa de Skatter, som herefter paabydes, for at de desto bedre kan holde Gaardene ved Magt. Da Kongen af Adressaternes Erklæring ser, at de ikke kan holde Gaardene, uden at der bevilges dem nogen Forlindring, bevilger Kongen, at fornævnte Kronens Bønder i Verø Sogn i Varberg Len maa forskaanes for Halvparten af den hidtil af dem udgivne Landgilde, og at de kun skal give halvt saa megen Skat, som der angives i de herefter udgaaende Skattebreve. Sk. T. 6, 489 b.

22. April (Kbhvn.). Miss. til Frederick Urne. Anders Nielsen og Peder Hansen i Faarvang i Silkeborg Len har berettet, at deres Gaard næstforleden Sommer er brændt, og har begæret at faa bevilget noget Afslag paa deres Landgilde. Da det af Frederick Urnes Erklæring fremgaar, at deres Opgivelse er sandfærdig, bevilges det, at de maa forskaanes for 1 Aars Landgilde, hvilket han skal føre til Regnskab. J. T. 10, 437.

— Miss. til Detløf Reventlow. Han har berettet, at der er opstaaet nogen Trætte mellem Ernst Normand til Selsøe, Befalingsmand paa Koldinghus Slot, og nogle af Kongens Undersaatter i Haderslevhus Len om Told af Øksne, som er drevet igennem Kolding og har været sat paa Foder forrige Vinter hos Adelen i Jylland, fordi der var Mangel paa Foder hos dem i Haderslevhus Len. Ernst Normand mener, at de bør erlægge denne Told, og Detløf Reventlow har begæret at faa at vide Kongens Vilje om, hvorledes der skal forholdes dermed. Kongen bestemmer, at der skal gives Told af saadanne Øksne. J. T. 10, 437 b. K.

— Miss. til Gregers Krabbe og Peder Lange om med det første at begive sig til de under Haderslevhus Slot liggende Skove, nøje besigte dem, hvorledes de er fredede og holdt ved Magt, og give det beskrevet. J. T. 10, 437 b. K.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Hans Pouch, som havde beligget en Kvindeperson og derfor fraholdtes Kald, faar Be-

villing til, naar 3 Aar er gaaet, beregnet fra dette Brevs Datum, da at tilstedes til hvilket Kald eller Skoletjeneste i Danmark eller Norge, der bliver ledigt, og som han lovlig kan blive kaldet til. N. T. 6, 390¹. (Tr.: NRR. VIII, 167).

23. April (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved denne Villem Holst², som i næsten 6 Aar har kontinueret sine Studier her paa Universitetet og allerede for 3 Aar siden har faaet sin fuldkomne Attestation og Demission og er kendt dygtig til at betjene et Præsteembede, faar Bevilling paa at kaldes til det første Præstekald, som bliver ledigt her paa Sjælland, dog at der i alting forholdes efter Ordinansen. (Efter Ifver Vinds Befaling). K. Udt. i Sj. R. 21, 121.

— Aab. Brev, hvorved Jørgen Vind til Gundestrup, øverste Rentemester og Befalingsmand paa Dragsholm Slot, faar Bevilling paa Kronens Gaard i Utterslef i Københavns Len, paa hvilken han tilforn havde tilhandlet sig Kongens Bevilling. Han maa igen nyde den som tilforn for aarlig Landgilde, dog uden Ægt, Arbejde eller anden Tynge eller Udlæg. Gadekæret, som findes derved, maa han nu som tilforn bruge alene til Fiskevand. Naar han ikke længer vil beholde bemeldte Gaard eller dør, skal den, som faar Gaarden efter ham, betale ham eller hans Arvinger for Bygningen efter Dannemænds Sigelse, eftersom det er brugeligt her i Københavns Len. (Efter Ifver Vinds Befaling). Sj. R. 21, 121 b. K.

— Pas for Oluf Glad, Kongens Skibskaptejn, som med Kongens Skib Delmenhorst er affærdiget til Spanien for at konvojere nogle af Kongens Undersaatters Skibe, som sendes dertil for at afhente Salt, og siden efter Lejligheden igen tilbage hertil. Sj. R. 21, 122. K.

— Lignende Pas for Lucas Hendriksen paa Nellebladet og Lauridts Nielsen paa De To Løver. Udt. i Sj. R. 21, 122 b. K.

— Pas for Kiøn Jockumb Graboe, Skibshøvedsmand og Befalingsmand over Jerrestad Herred, som med Kongens Skibe Den Sorte Rytter, Delmenhorst, De To Løver og Nelle-

---

¹ Udenfor er skrevet: Skulle udi Sællandske Registrat indføres. ² Han kaldes i Teksten i K. Villem (Villomb) Holstein, i Paategningen paa Bagsiden af K. og i Sj. R. Holst.

bladet, over hvilke han er forordnet til Admiral, er affærdiget til Spanien og siden efter Lejligheden igen tilbage hertil, for dér efter Kongens Befaling at forrette sit Hverv og at konvojere frem og tilbage nogle af Kongens Undersaatters Skibe, som sendes dertil for at hente Salt. K. Udt. i Sj. R. 21, 122 b.

23. April (Kbhvn.). Instruks for Kiøn Jockumb Graboe til Sjørop, Skibshøvedsmand og Befalingsmand over Jerrestad Herred, paa den ham befalede Rejse til Spanien. Han skal paa samme Rejse være Admiral for 4 af Kongens Skibe, nemlig De To Løver, Delmenhorst, Rytteren og Nellebladet, der skal være sammen i Flaade og konvojere frem og tilbage Kongens Undersaatters Skibe (enten de tilhører dem selv, eller de er fragtet af andre, som ikke nu staa i nogen offentlig Fejde eller Udstand med Kronen Spanien), som denne Gang sendes til Spanien for at hente Salt. Da alle fornævnte Skibe har Befaling til at samles i Fleckerøen, skal han med det allerførste begive sig dertil og dér vente 14 Dage, efter at han er kommet dertil, saafremt ikke de Skibe, som denne Gang har Befaling til at afhente Salt, allerede er ankommet dertil. Siden skal han med den første gode Vind fortsætte sin Rejse med dem, der er til Stede, uden at tøve længere eller afvente andre Skibe. For desto bedre at forebygge al Disordre, som hidtil tit er tilføjet Kongens Undersaatter i Spanien, skal han flittig lade besøge alle de Skibe, som er i samme Flaade, og undersøge, om de tilhører Kongens Undersaatter selv, eller om de har Kongens Sjøpas paa Latin og Dansk efter den i Spanien oprettede Kontrakt om Udførslen af fornævnte Salt og efter Kongens offentliggjorte Anordning; thi Kongen er ikke til Sinds at lade fremmede eller dem, som ikke efterkommer Kongens Anordning heri, sejle eller konvojerer under Kongens Flag og Protektion. Ligeledes skal han advare alle og enhver især, som er med i Flaaden, at ingen af dem maa fordriste sig til eller understaa sig at bringe noget, der er forbudt i Spanien, det være sig af hollandsk Manufaktur eller andet, dertil eller at have ombord fremmede Passagerer eller Baadsfolk, som er født i Holland eller andre nederlandske Provinser, som er Fjender af Kronen Spanien, saafremt de ikke vil gøre det paa deres egen Risiko og til sin Tid staa Kongen til Rette derfor. Før sin Afrejse skal han ogsaa underrette Kongens Statholdere i Danmark og Norge herom og om Tallet, Lasten, Drægtigheden og Navnene paa de Skibe, som han konvojerer, og ellers i Alting forholde sig

efter den om Salthandelen offentliggjorte Anordning, i Synderlighed dens 9. Kapitel, saavidt det angaar ham. I Søen skal han lempe sig det mest mulige efter Skibene, saa at de altid bliver sammen, og han maa ikke uden største Nødvendighed søge Havn, førend han ankommer til Cadiz eller S. Lucar. I lige Maade skal han, særlig paa Kongens og Rigens Strømme, være betænkt paa i alle Maader at have Kongens Højhed i billig Agt og Estime som sædvanlig, og som det sig bør, dog skal han betee sig venlig og beleven, saavidt det kan ske uden Forklejning af Kongens Højhed, mod enhver, som han træffer paa i Søen, hvem de end er eller kan tilhøre, tilbørlig respektere og agte fremmede Potentaters Skibe paa enhver Herres Strømme, ikke tilholde nogen fremmed Herres Skibe paa deres egne Farvand eller fremmede Strømme at gøre nogen Strygen eller Sejlfalding eller komme ombord og give Besked, men lade enhver Herres Skibe udenfor Kongens Strømme fare ubesværet. Men dersom nogen imod Forhaabning paa Hen- eller Hjemrejsen skulde understaa sig fjendtligt at angribe ham eller noget af hans medhavende Skibe, skal han efter sin Skyldighed med alle de andre, som er hos ham, sætte sig til nødvendig Modværge og af yderste Evne afværge og forhindre, at noget viderligt eller fjendtligt vederfares nogen, og ellers have Kongens Sø- og Skibsartikler i god Agt. Naar han ankommer til Cadiz eller S. Lucar, skal han med et af Kongens Skibe lade Guvernøren sammesteds saavel som Kongens Konsul i S. Lucar, om han er at finde dér, underrette om, at han er kommet dertil med en dansk Flaade for at afhente Salt, straks uden Ophold sende de Breve, som Kongen giver ham med, til Madrid til Kongens Resident Eiler Ulfeldt til Urup og siden lade Saltskibene løbe ind. Selv skal han med Kongens Skibe holde Søen dér omkring, indtil Saltskibene har indtaget deres Ladning, og siden det allerførste muligt begive sig paa Hjemrejsen med dem. Dersom de spanske Ministri, under hvad Prætekst det end maatte ske, skulde begære enten at fragte eller købe noget af Kongens eller Kongens Undersaatters Skibe, skal han rotunde¹ afslaa det, idet han skal fremføre, at dette baade udtrykkeligt er forbudt og tilmed strider mod det Løfte og Tilsagn, som nylig er givet Kongen. Sj. R. 21, 122 b. K.

---

¹ rundt.

23. April (Kbhvn.). Miss. til Niels Vind. Jørgen Vind til Gundstrup, øverste Rentemester og Befalingsmand paa Dragsholm Slot, har berettet, at han paany har tilforhandlet sig den Gaard Outersløf, som han tilforn har haft i nogen Tid, og at han dengang har erhvervet Kongens Missive¹ til Niels Trolle til Trolholm, Befalingsmand paa Roskildegaaard, som dengang var forlenet med dette [Københavns] Len, om, at han skulde hjælpe Jørgen Vind til mod billigt Vederlag at faa 3 Skpr. Jord til Skifte af hans Nabo. Da dette endnu ikke er efterkommet, skal Adressaten lade fornævnte Skifte ske, være til Stede, naar Jørgen Vind gør sin Nabo Udlæg for samme 3 Skpr. Jord, og paase, at alting gaar ligelig til, og at der sker Bonden nøjagtigt Vederlag paa et andet Sted. (Efter Ifver Vinds Befaling). Sj. T. 27, 297. K.

— Miss. til Hr. Korfits Ulfeldt. Da det berettes, at Hellig Geistes Kirkekald i København nu er ledigt, og da Kongen vel kender Sognepræsten i Middelfart Hr. Eriks² skikkelige Liv og Levnet og hans gode Gaver, skal Adressaten forfremme fornævnte Hr. Erik til Hellig Geistes Kirkekald, dog at alting gaar efter Ordinansen, saa der ikke begaas noget til Præjudits i Kaldets Rettighed. (Efter Hr. Kanslers Befaling konciperet). Sj. T. 27, 297b. K.

— Miss. til Hans Uldrick Gyldenløve³. Det paastaas, at der i de af afdøde Pofvel Sørensen, forrige Toldskriver i Øresund, førte Toldbøger skal være regnet forkert saaledes: fra den 6. Maj 1636 og til Nytaarsdag 1637 2 Rdlr. til Skade for Tolderen, fra 1639 til 1640 93 Rdlr. 20 Sk. til Skade for Kongen og 20½ Rdlr. 1 Ort 6 Sk. til Skade for Tolderen, tilsammen 116 Speciedlr. 2 Sk. Naar der skal holdes Skifte efter ham, skal Adressaten fordrø fornævnte Sum 116 Speciedlr. 2 Sk. af Boet, førend Arvingerne faar noget. Sj. T. 27, 298. K.

— Miss. til samme. Sognemændene i Veibye Sogn i Holbo Herred i Kronborg Len har berettet, at det for lang Tid siden er paalagt dette Sogn at vedligeholde de Gærder, som sættes paa Adserboe Sand, for at Landet ikke skal blive helt ødelagt

¹ 18. Juni 1634. ² Mag. Erik Johansen Monrad. ³ Sj. T. har her og i de følgende 2 Miss. kun Fornavnene.

af Flyvesand, og at hans Forgængere derimod har forskaanet dem for adskillig anden Tyng og Arbejde. Han skal saavidt muligt forskaane dem for det Arbejde, det kan tilkomme dem at gøre, og lade udvise Gærdsel til den aarlige Gærdsel, som de skal gøre til Adserboe Sand, saa Gærderne dér omkring bliver vel vedligeholdt. (Otte Brock[enhuus]). Sj. T. 27, 298.

23. April (Kbhvn.). Miss. til samme om at lade disse Hans Andersen og Anders Pedersen i Villingerødt i Esbønderup Sogn i Kronborg Kirke, hvis Gaarde for kort Tid siden er fuldstændig nedbrændt, efter deres Andragende, som efter hans Erklæring er sandfærdigt, være forskaanet for et Aars Landgilde, Ægt og Arbejde samt lade dem faa noget Bygningstømmer til Genopbyggelse af Gaardene, hvilket han skal lade udvise dem paa de steder, hvor det er Skovene til mindst Skade. (Otte Brock[enhuus]). Sj. T. 27, 298 b. K.

— Miss. til Ifver Krabbe [Tagesen, Varberg], Niels Krabbe [Halmstad] og Jokum Beck [Kristianstad], hvorved de faar Forlov til at begive sig ned til Hr. Mogens Kaas's Søns¹ Bryllup i Nyborg, dog at de anordner alting saaledes, baade i Fæstningerne og Lenene, at intet forsømmes i deres Fraværelse. Udf. i Sk. T. 6, 490.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Da Christoffer Pedersen, Byfoged i Svendborg, har andraget om for sin Bestilling at faa bevilget det, som hans Formand har haft, skal han lade fornævnte Christoffer Pedersen, saa længe han forestaar Byfogedbestillingen, faa det samme, som hans Formand har haft. F. T. 5, 186 b.

— Miss. til samme. Kongen tillader, at han for en 3 eller 4 Dages Tid maa forlægge Soldaterne, som ligger i Nyborg, til Kerteminde, for at der ikke skal opstaa nogen Tvistigheder mellem dem og Hoffolket, som kommer til hans Søns Bryllup². F. T. 5, 187.

— Miss. til Sten Bilde. Hans Madtsen i Kastesløf³ har berettet, at hans Huse og Gaarde for nogen Tid siden er brændt,

---

¹ Erik Kaas til Restrup blev 1642 22. maj i Nyborg g. m. Susanne Sparre Jensdatter. ² Erik Mogensen Kaas, g. 22. maj 1642 med Susanne Sparre Jensdatter. ³ Der er ment Kosterslev, Særslev S., Skovby H.

og har andraget om noget Afslag paa hans Landgilde og om noget Tømmer til Genopbyggelse af hans Huse. Da Kongen af Sten Bildes Erklæring ser, at hans Opgivelser er sandfærdige, skal han lade Hans Madtsen være forskaanet for et Aars Landgilde og skaffe ham noget Bygningstømmer til Hjælp til Genopbygningen af hans Huse og føre det til Regnskab. F. T. 5, 187.

24. April (Kbhvn.). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. En Person af Christianshavn, ved Navn Espen Nielsen, som, medens han var Enkemand, har besøvet et Kvindfolk, der var beslægtet med hans forrige Hustru i 3. Led, har opnaaet Kongens Tilladelse til at ægte dette Kvindfolk, dog at han til skolen i Christianshavn skal give 50 Speciedlr. og erlægge dem til Pinsedag førstkommende. Adressaten skal tilforordne en vederhæftig Mand i Christianshavn, som kan oppebære disse Penge, og hvad der herefter gives mere til samme Skole, og gøre Regnskab for dem. Sj. T. 27, 298 b.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm. Denne Brevviserske Birgete Christensdatter har berettet, at hun har erhvervet Landsdommeren paa Bornholms Dom over Jens Søfrensen, Borgemester i Rønne, paa, at han skal skaffe hende og betale hende hendes Arvegods efter Indholdet af en udskaaen Skrift, og hvad der tilkommer hende efter hendes Søster Anne, m. m., som Landsdommerens Dom indeholder, men at han ikke vil efterkomme denne Dom. Holger Rosenkrantz skal tilholde fornævnte Jens Sørensen, at han efter samme Dom straks tilfredsstiller hende, med mindre han agter straks at indstævne Landsdommeren for hans Overdommer for denne Dom, hvilket han da straks skal gøre, for at hun ikke skal opholdes længere. Sk. T. 6, 490.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe. Marie, Enke efter Steffen Rode i København, har berettet, at hun har afkøbt nogle Adelspersoner her i Landet et Parti Øksne, hvorpaa hun har faaet deres Beviser, men da samme Sedler ikke har været stilet efter Kongens sidst udstedte Forordning om Øksenhandel, maatte hendes Tjener ikke passere igennem med samme Øksne, uden at han satte nøjagtig Borgen for, at han vilde skaffe andre Sedler fra fornævnte Adelspersoner inden 8 Dage efter 1. Maj. Da denne Tidsfrist er meget kort for hende, og det er næsten umulig at frem-

skaffe disse Sedler inden den nævnte Tid, har hun begæret nogen yderligere Respit. Kongen bevilger hende Respit til at skaffe disse Sedler til Pinsedag førstkommende, dog at hun til den Tid endelig skaffer ham saadanne Sedler, som han efter samme Dag kan være tilfreds med paa Kongens Vegne. F. T. 5, 187 b.

24. April (Kbhvn.). Miss. til Malte Juul og Bispen i Ribe. Jacob Grubbe til Kappel har berettet, at der til hans Gaard Ørs er en meget gammel, udlevet Mand, ved Navn Hr. Laurids, Sognepræst til Romme Sogn¹, og at dette Romme Sogn er et ganske ringe Kald til at underholde en med², hvorfor han har anmodet Kongen om at bevilge, at naar bemeldte Præst dør, samme Kald da skal betjenes af den Præst, som da betjener Lombors Sogn, eller, om Lombore Præst³ skulde dø før Hr. Laurits, at da denne alene eller hans Efterfølger skal betjene begge Sognene, saa at begge disse Sogne altid skal betjenes af én Præst, som det videre kan ses af hans hosføjede Supplikation. De skal snarest undersøge Sagen og indsende Erklæring derom til Kancelliet. (Efter kgl. Maj. egen Befaling. Otte Brock[enhuus]). J. T. 10, 438 K.

—⁴ Miss. til Ifver Vind om at modtage⁵ 1 Gaard i Thougstrup⁶, 10 Gaarde i Sneiberg By, 1 Gaard, Kiersgaard, 1 Gaard i Lind By, 1 Gaard i Kottum⁷, 1 Gaard i Federholt, 1 Gaard i Elenholt, endvidere Kidensmølle og 1 Gaard i Helstrup, alt i Hammerum Herred i Lundenæs Len, som den 16. Juli 1641 for Retten af afdøde Eyler Qvitzovs Arvinger er udlagt for det, som Eyler Qvitzov er blevet Kongen skyldig paa hans Regnskaber for Rugaards Len, hvormed han har været forlenet, aarlig gøre

---

¹ Rom, Skodborg H. I dette Sogn laa Ørs. ² K. har her først haft: som af tvende Sognevidner, et Stokkenævn samt et Tingsvidne om Kaldets Ringhed og Præstens Entrader videre kan erfares. ³ Eskil Gregersen († ca. 1645). I Rom blev Daniel Jørgensen Dalhof først Præst i 1648. ⁴ Dateringsstedet er glemt i J. T., hvorimod K ikke har nogen Datum under Teksten. Paa Bagsiden og i J. T. er Brevet dateret 24. April. ⁵ K. har derpaa først haft: udi Lundenæs Jordebog indskriven. Dette er igen slettet. ⁶ Tovstrup. Der nævnes her og i det følgende ikke Antallet af Gaarde eller om det er Gaarde, men kun Beboernes Navne. De findes alle indført i Lundenæs Lens Jordebøger 1641—42 o. f. ⁷ Lundenæs Lens Jordeb. har: Kottumb, K. har: Kotum. Der maa være ment: Kollund, Rind S., Hammerum H.

Regnskab i Renteriet for den visse og uvisse Indkomst deraf, beregnet fra fornævnte 16. Juli 1641 og siden fremdeles. Dog skal han hvert Aar lade fornævnte Gods opbyde til Tinge. Dersom enten afdøde Eyler Qvitzovs Arvinger eller andre begærer det, skal de faa det for samme Pris, som Kongen har modtaget det for. J. T. 10, 439b. K.

25. April (Kbhvn.). Obligation, udstedt af Erik Rosenkrantz til Skolen i Hillerød ved Frederiksborg [paa 500 Rdlr. in specie]. (Enslydende med den af Ove Bjelke under 18. April udstedte Forpligtelse). Udt. i Sj. R. 21, 118, og Paategn. paa Bagsiden af K. af 18. April til fornævnte Obligation).

— Miss. til Niels Trolle og Christen Skeel. Fru Lene Barnekow, Enke efter Tønne Friis, har berettet, at hun efter sin Husbonds Død er tilsinds at bo paa sin Fædrengaard, Tullose¹, men at samme hendes Gaards Døre og Boskab efter Kongens tidligere Anordning er forseglet. De skal aabne Forseglingen, registrere, hvad der findes i Boet, og overlevere hende det under deres Hænder. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 299. K.

— Miss. til Eiler Ulfeldt. Da Kongen har afsendt en Flaade med 4 af Orlogsskibene til Spanien for at afhente Salt, skal han straks begære Audiens hos Kongen i Spanien, legitimere sig med hosfølgende Kreditiv og underrette ham herom med Begæring om, at der straks maa blive udleveret saa meget Salt til Kongens Undersaatter, som deres Skibe denne Gang kan medføre, efter den derom i Spanien oprettede Kontrakt. Navnlig skal han give nøje Agt paa, at der ikke, imod det der nylig er tilsagt Kongen, vederfares noget af fornævnte Skibe noget viderligt med Arrest eller i andre Maader. Dersom der imod Forhaabning skulde begyndes paa noget, skal han højtidelig protestere derimod og med største Flid ved særlig Audiens og paa alle mulige Maader hindre og forebygge det. Han skal ogsaa søge særlig Audiens hos Conte Duque, overlevere ham Kongens Skrivelse, forsikre ham om Kongens gode Intention og begære, at han vil lade sig det være magtpaaliggende, at fornævnte Kongens Skibe straks igen maatte blive ekspederet og faa det fornødne Salt. Sj. T. 27, 299. K.

---

¹ Fejlskrift for: Tølløse.

25. April (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Seefeld paa Hald¹. Rasmus Christensen, Sognepræst til Giern og Skanderup Kirker i Silkeborg Len, har berettet, at han for nogle Aar siden har faaet Værgemaal² for en med ham blodsforvant Pige, ved Navn Anne Thomisdatter, Datter af afdøde Sognepræst til Haasom i Skivehus Len Hr. Thomis, og at der bl. a. er tilfaldet hende en Arv efter hendes afdøde Faders Søster Anne Nielsdatter, Enke efter afdøde Hans Mogens i Viborg. Han har forvaltet den en kort Tid, men samme Pige er nu kommet i Ægteskab med en Borgersøn af Viborg, ved Navn Laurits Nielsen Thraen², som med hende har annammet en Del af samme Arv, baade Sølv, Penge og al Bo og Boskab efter rigtig Registrering, og Hr. Rasmus har ikke beholdt andet hos sig end nogle Breve og Haandskrifter, hvoraf en Part er udlagt og leveret til de fattiges Forstander og Kirkeværgerne i Viborg efter en Fundats, som fornævnte afdøde Anne Nielsdatter i sin Velmagt frivillig har givet til sin Sognekirke og de fattige Husarme og Skolebørn. De øvrige Haandskrifter og Breve og det tilhørende Register og Regnskab har han tilbudt at levere til forskrevne Laurits Thraen og gøre ham tilbørligt Regnskab for samme Værgemaal. Da denne ikke har villet modtage det, har Hr. Rasmus Christensen andraget om, at der maa blive forordnet nogle af Borgemestrene og Raadmændene i Viborg, som er bedst kendt med denne Sags Beskaffenhed, som kunde tage samme Værgemaalssag og Regnskab for sig, og bilægge Trætten mellem Laurits Thraen og ham i Mindelighed eller afgøre den ved endelig Dom. Da Arven er faldet der i Viborg, skal Jørgen Seefeld tilforordne nogle af Borgemestre og Raad i Viborg til at tage samme Værgemaalssag og Regnskab og Trætten mellem Hr. Rasmus Christensen og Laurits Thraen for sig, bilægge den i Mindelighed eller afgøre den ved endelig Dom og give deres Afgørelse beskrevet. J. T. 10, 440 b. K.

— Miss. til Mogens Arenfeldt om at lægge 1 Hovedgaard, Rebstrup i Sønderup Sogn, Karls Eng, 6 Bundgarnsstader udfor

---

¹ De to sidste Ord findes kun i K. ² Han kaldes i J. R. og i K. Thraen og Thrane, men i Sognepræst Rasmus Kristensens Ansøgning, som helt igennem er taget til Grund for Kongebrevets Ordlyd, kaldes han kun Thraen (se D. K. Indl. t. Reg. og Tegn. samt hml. Sager 1642 14. April).

Nibe og Kardyb, alt i Hornum Herred i Aalborghus Len i Jylland, som Kongen har modtaget til Mageskifte af Fru Dorete Juul til Albeck, ind under Mariager Klosters Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indtægt deraf. Han skal have i Agt, at Kongen har forbeholdt sig Strands og Vrags Herlighed af det Gods, som Fru Dorete Juul har faaet derfor af Kronen. J. T. 10, 441 b.

25. April (Kbhvn.). Miss. til Niels Krag og Erick Grubbe¹. Da der er opstaaet nogen Trætte mellem Mogens Arenfeldt til Rugaard, Befalingsmand i Mariager Kloster, og hans Skriver Peder Ibsen om dennes Regnskaber, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest at indstævne Mogens Arenfeldt og Peder Ibsen for sig, gennemgaa Peder Ibsens Regnskaber, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. J. T. 10, 442 b. K.

26. April (—). Miss. til Gregers Krabbe. Da Kongen erfarer, at Tønne Friis er død, skal Gregers Krabbe indtil videre i hans Sted modtage de Unionsskatter, som paabydes, af Lensmændene i Nørrejylland og siden levere dem til dem, der for ham fremviser Kongens Ordre derom. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 299 b. K.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen. Villum Dickmand, Raadmand i Malmø, har berettet, at han 1637 den 29. April har erhvervet Danmarks Riges Raads Dom over en Mand, ved Navn Peder Nobbe, som nu siges at opholde sig i Norge. Han har siden den Tid ikke kunnet træffe denne nogetsteds, førend han nu, den 27. Marts, er ankommet til Malmø, hvor Villum Dickmand har ladet ham arrestere og har erhvervet Borgemester og Raads Dom dér over ham paa, at han inden trende Solemærker efter hans Beskikkelse og Tilbud skal efterkomme forskrevne Rigsraads Dom og Byfogdens derefter afsagte Dom. Peder Nobbe har nu for at kunne søge Udflugt, indtil han kan komme sin Kaas, taget Stævning i Sagen til næstkommende Herredag alene for at trække Sagen i Langdrag og søge sin Flugt. Da Borgemestre og Raad i Malmø alene er vederhæftige at inde-

¹ Brevet har først været dateret Frederiksborg, 27. Marts 1642, og stilet til Tønne Friis. Dette er ændret til ovenstaaende.

staa ham for den Skade, han maatte lide som Følge af den af dem udstedte Dom, dersom han heri er forurettet af dem, skal Adressaten tilholde, at Peder Nobbe forbliver i den allerede over ham erhvervede Arrest og ikke kommer ud under noget Paaskud, før han i alle Maader tilbørlig har efterkommet saavel Rigsraadsdommen som den af Borgemestre og Raad og af Byfogden udstedte Dom eller ogsaa sætter nøjagtig Loven og Vissen ved vederhæftige Mænd. Sk. T. 6, 490 b.

26. April (Kbhvn.). Miss. til Erick Krabbe. Villum Thomesen, Landsdommer i Blekinge, har berettet, at der sidste St. Mortens Dag henad Aften er strandet en lybsk Skude under en Ø i Blekinge, kaldet Aspøe, paa hvilken der er 6 Gaarde, som Kongen har bevilget ham for hans Bestilling med vist og uvist. Denne Skude havde nogle svenske Borgere af Kalmar fragtet til deres Gods til Lübeck, og desuden var der paa samme Skude noget Gods, som tilhørte Markgreviden af Thurlach, afgangne Feltmarskal Banners Gemalinde¹. Dette Gods har han, som han beretter, med største Flid ladet bjærge, ladet Folkene, som druknede, begrave, betale Omkostningerne derved og ladet dem, hvem det bjærgede Gods tilhørte, faa deres Gods igen, i den Formening, at de Vrag, der kunde falde under samme Ø, tilhørte ham, efterdi han nyder denne Ø med vist og uvist, og han begærer nu, at dette ikke maa tilregnes ham til det værste. Kongen tillader, at det maa passere denne Gang, men hvad Vrag og Gods, der ikke har nogen Ejerman, skal tilhøre Kongen alene. Han maa herefter ikke befatte sig med saadant, men naar en saadan Hændelse indtræffer, skal han underrette Kongens Befalingsmand derom, som skal forholde sig dermed efter Recessen. Hvad Forseelse Bønderne dér paa Øen har begaaet, skal Erick Krabbe lade ham afsone, da Bønderne med vist og uvist er tillagt ham for hans Bestilling. Sk. T. 6, 491.

—² Aab. Brev, hvorved Hr. Niels Christensen, Sognepræst til Vierst³ og Bekke Sogne i Koldinghus Len, for sit Kalds

¹ Johanne Margrete, Markgrevinde af Baden Durlach, g. m. Johan Baner, svensk General, † 1641. ² J. R. har, formentlig ved en Fejlskrift, 20. April. Brevet er i K. saavel under Teksten som paa Bagsiden dateret 26. April. ³ Verst, Andst H.

Ringheds og Præstegaardens Brøstfældigheds Skyld og for andre store Besværinger faar Bevilling til for denne Gang at faa 1 Sletdlr. af hver Kirke i Ribe Stift, som har Formue, til sin Nødtørftighed¹. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. R. 10, 175 b. K.

26. April (Kbhvn.). Beskærmelsesbrev for Anne Jensdatter af Ribe Købstad. Hun har berettet, at hun af Vilhelm Hansen, boende i Tanderup ved Ribe, er blevet eftersat, idet han er kommet i hendes Hus og har søgt efter hende i den Hensigt at faa hende sat paa Riberhus Slot efter Bekendelse af to Misdædere, som har udlagt hende for Trolddom. Hun har derfor været forarsaget at holde sig til Siden, indtil hun kunde ansøge Kongen om et Beskærmelsesbrev, og være paa fri Fod, indtil hun lovligt kunde overbevises om noget. Kongen bevilger hende dette Beskærmelsesbrev til Retten, saa at hun maa være paa fri Fod for at bevise sin Uskyldighed, indtil anderledes befindes. J. R. 10, 176².

— Miss. til Jesper Friis og Henrick Podebusk om snarest at undersøge, hvor meget der findes i Behold af de Unions-skatter, som afdøde Tønne Friis har modtaget af Lensmændene i Nørrejylland, og siden lade det levere til Hans Boesen, Kongens Hofmønsterskriver, som skal give dem nøjagtig Kvitte-ring derfor. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 443. K.

— Miss. til Mogens Sehested og M. Wichmand Hasenbart³. Niels Parsberg til Esckierd har berettet, at der i Grindelef Sogn, som hans Gaard ligger i, ligger 3 andre Herregaarde, nemlig Aastrup⁴, Grindersløf Kloster og Nørgaard, saa de er 4 tilhobe, hvorfor han kun har ringe Plads i hans Stolestade dér i Kirken. Han har derfor begæret, at han maa faa bevilget Stolestade til Esckierd i Tise Kirke, som ligger langt nærmere ved Esckierd end Grindersløf Kirke. Adressaterne skal undersøge Sagen og snarest indsende Erklæring til Kancelliet, om saadant kan ske uden Skade for Kronen og andre. J. T. 10, 443. K.

— Miss. til Frederik von Buchwald, Oberstløjtnant. Denne Madts Andersen, som tilforn har tjent som Enspænder i Kompag-

¹ K. har først haft: til sin Præstegaards Reparation. Dette er rettet som ovfr.

² Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VI, 189 f. ³ Efternavnet mangler i J. T. ⁴ Astrup.

niet under Henrik Rantzau til N., Ritmester, har berettet, at han med Venskab er forlovet fra fornævnte Kompagni, efter hvad hans Pas formelder, men at der alligevel forholdes ham 2 Maaneders Sold og 12 Rdlr. for Vaaben og »Scherpe«¹. Adressaten skal tilholde fornævnte Henrik Rantzau at betale Madts Andersen, hvad han med Rette kan have at fordre hos ham, for at Kongen kan være forskaanet for videre Overløb. (Efter Ifver Vinds Befaling). J. T. 10, 443 b. K.

26. April (Kbhvn.). Miss. til Knud Ulfeldt. Da der gaar store Omkostninger med til det gevorbne Folks Underholdning, har Kongen for at hjælpe noget herpaa med Rigsraadets Betækning bestemt, at der herefter fra den 21. April i indeværende Aar og indtil videre Ordre ikke skal holdes nogen Oberst, men at Regimenterne alene skal kommanderes ved Oberstløjtnanter. Han skal fra nævnte Tid og herefter ikke godtgøre Oberst Frederick von Baur noget Traktement. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 444. K.

— Miss. til Lauridts Ebbesen. Da Hr. Søfren Madtsen, Sognepræst til Liungaae og Skød Sogne, har begæret at faa bevilget, at han under Præstegaarden maa bruge et lille Bol, hvoraf Præsten aarlig oppebærer Landgilden, medens Herligheden altid har fulgt Kronen, tillader Kongen, at han maa beholde forskrevne Bol, hvoraf han allerede oppebærer Landgilden, kvit og fri for Ægt og Arbejde, dog skal han yde Stedsmaal og Skat til Kronen som tilforn. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 444 b. K.

27. April (—). Aab. Brev, hvorved denne Jørgen Schult til Findstrup, som har været en rum Tid i Kongens Tjeneste og endnu er det, og som for nogen Tid siden har nedsat sig i Fyen med sin Hustru, Fru Anne Margrethe von Gødtz, for sin lange, tro og flittige Tjeneste faar Bevilling for sig og sine rette Ægtebørn og Afkom paa at nyde alle de Privilegier og Friheder, som Adelen her i Danmark har. Sj. R. 21, 125. K.

— Miss. til Niels Vind. Denne Alhed Jensdatter af Køge har berettet, at hun højlig trænger til 100 Sletdlr. af den hende efter

---

¹ Waben och Scherpe (= tysk: Schärpe?), maaske et militært Udtryk: Vaaben og Skærf, for Udrustningsgodtgørelse.

hendes afdøde Fader tilfaldne Arv, som staar paa Rente i Køge hos hendes tilforordnede Værge. Da det af den af fornævnte hendes Værge afgivne Erklæring fremgaar, at dette er rigtigt, tillader Kongen at optage 100 Sletdlr. af Hovedstolen, dog at hendes Formynders paaser, at hun anvender disse 100 Sletdlr. vel. Sj. T. 27, 300.

27. April (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Øresund om at lade en Befuldmægtiget for Fru Sophia, Hertuginde til Stettin, Pommern etc., denne ene Gang passere toldfrit gennem Sundet med 12 Foder Rhinskvin. (Efter Ifver Vinds Befaling). K. Udt. i Sj. T. 27, 300.

— Lignende Miss. til samme om at lade en Befuldmægtiget for Fru Elisabeth, Hertuginde til Stettin, Pommern, passere toldfrit gennem Sundet med 12 Foder Rhinskvin. Udt. i Sj. T. 27, 300. K.

— Miss. til Otte Thott [Sølvitsborg]. Kongen har bevilget, at Herr Carl Carlsön Gyldenhielm, Friherre til Bärquare, Herre til Sundbyeholm og Lasbye, Sverrigs Riges Raad, Rigsadmiral og Præsident ved det kgl. Admiralitetskollegium samt Lagmand over Smaaland, maa lade rydde et Stykke Vej paa Kongens Grund, fra hans Jærnbjærg til Barekuld, dog at Otte Thott paaser, at Kronens Bønder ikke lider Skade paa deres Ager, Eng og Skov. Sk. T. 6, 491 b.

— Miss. til Ebbe Ulfeldt. Sackarias Sifversen, Borger i Kristianstad, har berettet, at han er forordnet til Raadmand i bemeldte Kristianstad. Han beretter videre, at han nylig er kommet i et godt Brug og Handel med Købmandshaandtering, og at han tilmed aldeles ikke er erfarende i Lov og Ret. Han befrygter derfor, at dersom han skal besværes med saadan Øvrighedsbestilling, vil hans Handel og Brug som Følge deraf gaa tilbage, og andrager om at blive forskaanet saavel herfor som fra andre Byens Bestillinger. Da han tilbyder efter sin Formue at give en Sum Penge til Hospitalet for at blive fritaget for Raadmandsbestillingen og andre Byens Bestillinger, tillader Kongen, at han maa være forskaanet derfor, og at en anden maa forordnes i hans Sted, dog at han betaler noget rimeligt derfor til Hospitalet. Sk. T. 6, 491 b.

— Miss. til Sten Bilde. Det berettes, at der ikke findes nogen Lejlighed for Hopper eller Stod ved Skenderup, undtagen hvis man indtager en stor Enghave og Græsgang fra en Gaard i Hunds-

lef, som blev købt af Claus Mule, og som tilforn har været en Enghave. Den er omgivet af en Mose, og Bønderne¹ kan der avle 30 Læs Hø eller mere, og der maa gives Bonden et Afslag paa hans Landgilde paa 1 Fjerding Smør, 1 Foderokse og 1 Ørte Byg, saafremt han skal kunne holde Gaarden vedlige. Sten Bilde skal indtage fornævnte Eng og Græsgang til Stod og Hopper fra fornævnte Gaard i Hundslef og give Bonden Afslag paa hans Landgilde paa 1 Fjerding Smør, 1 Foderokse og 1 Ørte Byg. F. T. 5, 188.

27. April (Kbhvn.). Miss. til Sten Bilde og Henning Pogwisch. Da Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, har begæret 2 Halvgaarde i Øster Oubye i Nyborg Len i Fyen til Mageskifte for 1 Gaard, kaldet Skrefshauge, i Vinding Herred, ligesledes i Fyen, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Befalingsmand paa Nyborg Slot, at give Møde ved Besigtelsen, naar han advares derom, og underskrive den med dem. F. T. 5, 188 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas om at give Møde ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom. F. T. 5, 188.

— Miss. til Frederick Urne og Hr. Axel Arenfeldt. Jørgen Arenfeldt til Vorgaard har berettet, at en Del af Jomfru Ide Arenfeldts Gods, som han² er Værge for, staar her i København³ hos Maren Ernstes i Compagnistræde, nemlig en Kuffert og 2 Skrin, som Jørgen Kruse⁴ til Hiermitslevgaard⁵ og Mogens Arenfeldt til Rygaard⁶, Befalingsmand paa Mariager Kloster, har forseglet, og har anmodet om Kongens Mission til to gode Mænd om at opbryde bemeldte Kuffert og Skrin. Adressaterne skal aabne forskrevne Kuffert og Skrin, som findes hos Maren Ernstes, hvad enten Forseglingen er brudt eller ikke, registrere alt, hvad der findes i hvert især, og give Jørgen Arenfeldt det beskrevet, saavel som hvad Mangler der synes at være sket paa Forseglingen. (Efter Ifver Vinds Befaling konciperet). J. T. 10, 445. K.

¹ Der maa vistnok være ment: Bonden, ligesom i det følgende. ² Ordene: Gods, som han . . ., er glemt i J. T. ³ Ordet: København er glemt i J. T. ⁴ Navnet Kruse er glemt i J. T. Han skrives til Hjermitlevgaard. ⁵ J. T. har: Heridsløfgaard, K. har: Herritslevgaard. Ment er: Hjermitlevgaard, Børglum H. ⁶ Rugaard, Sønner H. Dyrs. K. har: Rugaard.

27. April (Kbhvn.). Miss. til Ernst Normand. Madts Jensen i Almstock i Vorbasse Sogn, Delefoged i Slavs Herred i hans Len [Koldinghus], har berettet, at andre Delefogder dér i Lenet for deres Bestilling nyder deres Gaarde fri for Landgilde, og har begæret at maatte nyde samme Frihed. Dersom de andre Delefogder dér i Lenet er fri for deres Landgilde, tillader Kongen, at fornævnte Madts Jensen ogsaa maa være forskaanet derfor, hvilket Ernst Normand skal føre til Regnskab. J. T. 10, 445 b. K.

— Miss. til Gunde Lange. Det berettes, at Søfren Orning til Jeget har besøvet Jens Hvas til Skiørtholts Datter, ved Navn Margrethe Hvas, der er beslægtet med ham i tredje Led. Da Søfren Orning bor i hans Len [Aalborghus], skal Gunde Lange paa Kongens Vegne rejse Paatale herpaa, saavidt det kan ske med Lov og Ret, og drive Sagen til Ende. (Efter Ifver Vinds Befaling). J. T. 10, 446. K.

28. April (—). Aab. Brev, hvorved denne Hollænder, Skipper Peter Jansen Bather, som i Sundet har sejlet en Bøjert, tilhørende Teuger¹ Chrestensen, Borger i Aalborg, i Sænk, i alle Maader forsikres og befries for Tiltale fra alle dem, som er interesserede deri eller kunde melde sig efter denne Dag. Han skal være aldeles fri og kravesløs i alle Maader og maa med sit Skib og Gods uden nogen Molestation passere og repassere Sundet og uden nogen Forhindring sejle paa alle Søsteder i Danmark og Norge at losse og lade sit Skib. Carl von Krakow, statisk Resident, har tilbudt paa hans Vegne at erlægge til Teuger Chrestensen 3300 Gylden for den Skade, som denne har lidt paa sin Bøjert. Sj. R. 21, 125 b. K.

— Aab. Brev, hvorved Daniel Weinholt, som for nogen Tid siden² har faaet Eneret paa at holde en Vinkælder i Slagelse med fransk, spansk og anden hed Vin, faar Bevilling til ogsaa at indlægge, sælge og udtappe Rhinskvin, da den undertiden begæres af rejsende Folk, dog at den indlægges og udtappes i et andet Hus og ikke i det Hus, hvor den franske, spanske og anden hed Vin ligger. Endvidere har fornævnte Daniel Weinholt tilbudt at holde et offentligt Herberge for dem, der kommer til Byen, men da der findes stort Besvær derved, bevilger Kongen, at han indtil videre maa

¹ Sj. R. har, sikkert ved en Fejllæsning: Trüger; hans Navn er vel Tøger.

² 2. Maj 1641.

sidde fri for al borgerlig og Bys Tynge, dog at han skal være forpligtet til at forholde sig tilbørlig mod enhver, der tager ind hos ham. Sj. R. 21, 126. K.

28. April (Kbhvn.). Miss. til Sten Bilde om, at Kongen har bevilget, at Mickel Hansen, Herredsfoged i Skovfbyherred i hans Len [Rugaard], maa være fri for Ægt og Arbejde, Skyld og Landgilde af den Gaard, han nu bebor, saa længe han forestaar Herredsfogedbestillingen, men naar der paabydes Skat, skal han give ligesom de andre. Sten Bilde skal føre det til Regnskab. F. T. 5, 189 b.

—¹ Miss. til Erick Grubbe. Peder Ibsen, forrige Skriver paa Mariager Kloster, har berettet, at der ikke maa vederfares ham Ret paa Mariagers Byting i en Sag, som er mellem Mogens Arenfeldt til Rugaard, Befalingsmand paa Mariager Kloster, og ham, hvilket han agter at bevise, hvor og naar behov gøres. Erick Grubbe skal nøje undersøge Sagen og siden erklære sig derom til Kongen og derhos alvorligt tilholde Byfogden i Mariager, at han lader alle og enhver vederfares Ret, saafremt han ikke vil straffes tilbørligt. J. T. 10, 444 b. K.

29. April (—). Aab. Brev om, at Kongen for nogen Tid siden² har bevilget Dorethe, Jockim³ Bruns Enke paa Samsø, at en af hendes Sønner efter hendes Død maatte faa Sullemarckgaard⁴ paa Samsø paa samme Betingelser, som hun hidtil har haft den, ligeledes Kirkens Part af Korntienden af Bedtser Sogn, Kronens Part af Korntienden af⁵ Trandbiørg Sogn og en Tiende af Bedtser Kirke samt nogle Holme, nemlig Veier Ø og andre Øer, alt for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift, eftersom Kongens Benaadningsbrev videre formelder. Hun har nu berettet, at hun nu paa Grund af sin Svaghed har opladt samme Gaard, Tiender og Øer til en af sine Sønner, ved Navn Jens Jacobsen Brun, og har andraget om Bevilling for ham til at bruge dem efter det hende givne Benaadningsbrev. Kongen bevilger, at forskrevne Jens Jacobsen Brun maa bruge Søllemarckgaard og de nævnte Tiender og Øer paa samme Be-

¹ Brevet er i J. T. og i K. under Teksten dateret: 28. April, men paa Bagsiden af K.: 27. April. Den første Dato maa sikkert betragtes som den rigtige. Det er dog indført i J. T. før tre Breve af 27. April. ² 4. September 1636.

³ Han hed Jacob Brun. ⁴ Søllemarckgaard. ⁵ Ordene fra Bedtser og hertil er sprunget over i Sj. R.

tingelser, som hans Moder har haft dem, for Fæste og sædvanlig Afgift. (Efter Ifver Vinds Befaling). Sj. R. 21, 126b. K.

29. April (Kbhvn.). Miss. til Hans Lindenow. Det berettes, at Kroens og andres Bønder, som kommer til Kalundborg, understaar sig imod Kongens Forordning og nævnte Bys Privilegier at bruge adskilligt Købmandskab og Forprang i Forstaden til bemeldte Købstad Kalundborg med Korn, og hvad de ellers kan have at afhænde, og igen at tilforhandle sig, hvad de behøver til Husholdning, Borgerne dér i Byen til stor Skade og Afbræk i deres Næring og Bjering. Da sligt ulovligt Køb er imod det af Kongen udstedte Brev, dateret København den 30. August 1606, befales det ham strængt og alvorligt at holde paa, at Borgerskabet i Byen og Fremmede, som kommer til Byen, og som har Varer at afhænde, eller som vil købe af Borgerskabet, retter sig efter nævnte af Kongen udstedte Brev. Saafremt nogen understaar sig at handle herimod, skal de have alle de Varer, de handler med, forbrudt og straffes. (Efter Kong. Maj. egen Befaling. Otte Brock[enhuus].). Sj. T. 27, 300. K.

— Miss. til Henning Valkendorf om af den Unionsskat, som han har oppebaaret, at levere 8000 eller 10,000 Dlr. til Fredrik Buchwald, bestalter Oberstløjtnant til Hest, mod hans Bevis. Det vil blive godtgjort ham i den Skat, som han skal levere fra sig. F. T. 5, 189b.

—¹ Kgl. Konfirmation paa et Købebrev, hvorved Jens Høg til Vang har tilforhandlet sig et Begravelsessted i Vor Frue Kirke i Aalborg. Købebrevet er dateret Aalborg den 12. Jan. 1642 og lyder saaledes: Kristen Hansen, Superintendent over Vendelbo Stift, M. Niels Andersen, Sognepræst til Vor Frue Kirke i Aalborg, Dirick Grubbe² og Kristoffer Dehmer, Borgemestre sammesteds, Hans Feldthus, Gregers Christensen, Christen Madtsen, Christen von Ginckel, Claus Markursen³, Lauridts Lauridtsen, Hans Søfrensen⁴, Jakob Johansen, Raadmænd sammesteds, Søren Madtsen Skriver, Lauridts Pedersen Byskriver, Villom Vortmand, Peder Jakobsen, Jens Thordtsen, Thomas Lauridtsen, Lauridts Christensen, Gundi Jensen,

¹ Brevet er i J. R. dateret 29. April, i K. har det først været dateret 27. April, men er her rettet til 28. April. ² Maaske ham, der blandt Underskriverne kaldes: Dirick Rytter. ³ Saaledes K., J. R. har: Markusen. ⁴ Kaldes i Underskriften: Anders Søfrensen.

Tue Andersen, Anders Rasmussen, Jens Clemidtsen, Søfren Rasmussen Bøssemester, Niels Mogensen Beck, Jens Christensen, Mattis Sadelmager, Kield Holdensen Bøssemester, Christen Christensen Guldsmed og Anders Christensen, samtlige Borgere og alle Indvaanere i vor Frue Sogn i Aalborg, kendes og gør vitterligt, at da Jens Høg til Vang af dem har begæret et Kapel, liggende Norden ved vestre Ende af deres Sognekirke, Sønden til det gamle Kapellanhus, hvilket Jens Høg nu vil lade forfærdige og bekoste til en adelig Begravelse til sig selv, sin Frue og deres Arvinger til efter deres Død at nedsætte og begrave deres Lig og døde Legemer deri, har de med menige Sognemænd efter Jens Høgs Begæring med Lensmanden paa Aalborg Slot Gunde Lange til Brednings Samtykke solgt og afhændet forskrevne Kapel til en Arvebegravelse for ham og hans Arvinger. For samme Begravelsessted og Kapel har Jens Høg betalt dem paa Kirkens Vegne 350 Sletdlr., hver Daler beregnet til 64 Sk. dansk, og naar Jens Høg nu første Gang efter hans eget gode Tykke har ladet samme Kapel forfærdige og stafere, skal det siden altid efter denne Dag ustraffeligt vedligeholdes, som det nu er forefundet, af Vor Frue Kirke og dens nuværende og fremtidige Formyndere, Kirken til Zir og Beprydelse, uden al Skade og Forfald i alle Maader, saavidt angaar Mur, Vinduer og Tække, for hvilken Vedligeholdelse Jens Høg yderligere har givet til Vor Frue Kirke 150 Sletdlr., som ogsaa nu er betalt til dem og skal udsættes paa Rente. Den Rente, der gaar deraf, skal modtages af Kirkens Formyndere og føres til Kirkens Regnskab. Desuden har han bevilget, at Nøglen til samme Kapel maa blive i Forvaring hos Sognepræsten til Vor Frue Kirke. Dersom Jens Høg eller hans Arvinger bevilger, at noget adeligt Lig maa indsættes i fornævnte Kapel over Jorden, skal der derved ikke betages Kirken noget af dens Rettighed til den Udgift, der plejer at gaa af adelige Lig. Efter Anmodning fra dem underskriver og besegler Lensmanden, Gunde Lange, sammen med dem. [Underskrifterne. Af de 28 Navne, der, foruden Lensmandens, Superintendentens og Sognepræstens, findes i Indledningsformularen, mangler 7 iblandt Underskriverne]. (Konciperet efter Ifver Vinds Befaling). J. R. 10, 176b¹. K.

29. April (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Jørgen Rosenkrantz til Kieldgaard og hans Efterkommere, som

¹ Tr.: Hofman: Fundat. IV, 56 ff.

faar samme Kieldgaard, paa Kronens og Kirkens Part af Korn-tienden af Seld Sogn, som ligger til Jørgen Rosenkrantz's Sognekirke, og som Mogens Sehested til Holmegaard, Befalingsmand paa Skivehus, har bortfæstet til Jørgen Rosenkrantz, dog at han og de deraf yder billigt Fæste og sædvanlig aarlig Afgift, som er til Kongen 12 Ørte Rug og 12 Ørte Havre, at levere aarlig inden Fastelavn paa Skivehus Slot, hvilket er Kronens Part af Seld Sognetiende, og til Kirkeværgerne, ligeledes inden samme Tid, Kirkens Part, som er 12 Ørte Rug, 12 Ørte Byg og 12 Ørte Havre, alt i godt og ustraffeligt Korn, saafremt samme Tiender ikke skal være forbrudt¹. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. R. 10, 179 b. K.

29. April (Kbhvn.). Miss. til Dr. Johan Borckersen. Da det berettes, at der endelig behøves en Konrektor til Ribe Domskole, og at der nu ikke er noget gejstligt Beneficium ledigt, hvormed en dygtig Person kunde underholdes til samme Bestilling, har Kongen bestemt, at den, som forordnes dertil, herefter, og indtil der falder noget andet, hvormed han bekvemmeligt kan aflægges, maa nyde sin Kost i Kommunitetet. Desuden har Kongen befalet Niels Krag til Trudsholmb, Befalingsmand paa Lund Gaard i Mors, aarlig (indtil fornævnte Person bliver anderledes aflagt, som forskrevet) til hver Tamperdag, som holdes næst før Paaske, at lade levere til Adressaten 42 Rdlr. af Varsyssels Kirker og har ligeledes befalet Hendrick Lange til Deiberelund til samme Tid af Harsyssels Kirker at levere ham 43 Rdlr. og endelig befalet Mester Anders Rondorf at give ham 15 Rdlr. af de Kirker, som han har under Regnskab, og som ligger under Kronen. Han skal give enhver af dem Kvittering derfor og siden overantvorde Pengene til Konrektor. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10; 446. K.²

— Lignende Miss. til Niels Krag om aarlig indtil videre til hver Tamperdag, som holdes næst for Paaske, til fornævnte Konrek-

---

¹ K. har yderligere i Teksten haft Formlen om, at saafremt Kongen selv vil bruge samme Tiender til noget af sine Slotte, Klostre eller Gaarde, vil Kongen have sig forbeholdt at tage dem tilbage mod at tilbagegive ham Stedsmaalet. Endvidere har K. haft: Han skal til Indfæstning give Kronen 24 Rdlr. in specie og Kirken 36 Rdlr. in specie, hvilke 36 Rdlr. in specie skal føres Kirken til Indtægt i næste Aars Regnskab. Disse Afsnit er slettet. ² Tr.: P. Terpager: Ripæ Cimbr. S. 495.

tors Underhold at levere Dr. Johan Borchorsen, Superintendent over Ribe Stift, 42 Rdlr. af Varsyssels Kirker, som ligger under hans Provsti, og tage Kvittring af ham derfor. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 447. K.

29. April (Kbhvn.). Miss. til Henrick Lange om til hver Tamperdag, som holdes næst før Paaske, af Harsyssels Kirker at levere 43 Rdlr. til Dr. Johan Borchorsen, Superintendent over Ribe Stift. De skal anvendes til Underhold til en Konrektor i Ribe Domscole. Han skal aarlig, indtil Konrektoren bliver anderledes aflagt, levere Pengene til Dr. Johan Borchorsen, som skal give ham nøjagtig Kvittring derfor. (Efter Hr. Kanslers Befaling¹). J. T. 10, 447 b. K.

— Lignende Miss. til M. Anders Rondorf om til fornævnte Bisp at fremsende 15 Rdlr. af de Kirker, som han har under Regnskab, og som ligger under Kronen. Udt. i J. T. 10, 447 b. K.

30. April (—). Miss. til Hendrik Ramel om, at han efter Andragende forløves i en Maanedstid for at rejse over til Jylland, dog at han forordner en af Professorerne til i hans Fraværelse at have Tilsyn med, at alting i den Tid gaar skikkeligt og vel til. Sj. T. 27, 300 b.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1642 at regne, for Otte Thott til Ness paa Sølvitsborg Slot og Len. [Ensyldende med Forleningsbrev af 12. Juni 1632 for Tage Thott Andersen til Duege]. Sk. R. 5, 368 b.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1642 at regne, for Henrick Below til Spøtterup paa Christianopol Slot og Len. [Ensyldende med Forleningsbrev af 4. Juni 1633 for Erik Krabbe til Vejbyvad, dog at i Genanten Afløsningsprisen for hvert Faar, sikkert ved en Fejlskrift, er sat til 1 Dlr. i Stedet for ½ Dlr.]. Sk. R. 5, 371 b.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1642 at regne, for Ebbe Ulfeldt til N. paa Christianstads Slot og Len. [Ensyldende med Forleningsbrev af 14. Maj 1639 for Jokim Beck til Gladsakse, dog at der i Forleningsbrevet for Ebbe Ulfeldt er udeladt Afsnittet om Vedligeholdelse af Veje og Broer i Lenet og om Indførelse paa ét Sted i Regnskabet af Bøder for Overtrædelse af Forordningerne, der ikke

---

¹ Denne Notits gælder ogsaa for det følgende Brev, der staar paa samme Blad i K.

findes indført her saalidt som i det tidligere Forleningsbrev af 12. Juni 1632 for Malte Juul. J. Sk. R. 5, 374.

30. April (Kbhvn.). Mageskifte mellem Otte Thott til Ness, Befalingsmand paa Sølvitsborg, og Kronen. Sk. R. 5, 376b.¹ Orig. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt og Ifver Krabbe. Det berettes, at de Svenske tilholder sig tre af Kongens Øer, nemlig Hagøe, Tornø og Hvaløe, græsser deres Fænød og Kvæg derpaa og tilholder sig de Vrag, der kan falde dér. De skal begive sig til samme Øer, nøje undersøge, om Kongen og Kronen har nogen Rettighed til dem, og om de ligger indenfor de danske Grænser. Til yderligere Underretning fremsendes medfølgende Tingsvidne. Sk. T. 6, 492.

— Miss. til Eyler Holck til Giedtsholm og Henrick Lindenow til Øfvidts Kloster. Hr. Tagge Thott Ottesen til Ericksholm, Embedsmand paa Malmøhus, har berettet, at der er opstaaet Trætte mellem to af hans Bønder, ved Navn Laurits Andersen og Peder Jepsen, begge boende i Østerbye, om noget af deres Ejendom, hvorfor de har opkrævet 8 Mænd til Onest² Herreds Ting, som skulde sætte Rende og Sten imellem dem, hvilket Peder Andersen og Anders Pedersen i Skebeling³ med deres Medfølgere har efterkommet, og skal de »egensomlig«⁴ befindes at være gaaet fra den rette gamle Rende, Laurits Andersen til Vilje, og have fragaaet forskrevne Peder Jepsen et Stykke Jord, og det paa de Tider, da hans Rug stod paa sit bedste, og ganske nedtraadt og fordærvet det. Hr. Tagge Thott begærer derfor udpeget gode Mænd, som kan begive sig til Aastederne og dér kende og dømmе, om forskrevne 8 Mænd retfærdigt har sat Sten mellem Laurits Andersen og Peder Jepsen i Østerbye, og hvis ikke, da at gøre ret Skel mellem de nævnte Bønder paa de tvistige Steder. Da Hr. Tagge Thott har betroet Adressaterne dertil, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest at begive sig til de tvistige Aasteder, nøje undersøge Forholdene, om forskrevne 8 Mænd retfærdigt har sat Sten mellem Laurits Andersen og Peder Jepsen, som ret og forsvarligt kan være, og hvis ikke, da at gøre ret Skel mellem dem paa de tvistige Steder og

¹ Tr. Brudst.: L. B. Falckman: Upplýsingar etc. 2. D. S. 119 f. ² Det ses ikke, hvad der er ment. ³ Skeglinge, Froste H. ⁴ Formentlig = egenmægtig.

give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 492 b.

30. April (Kbhvn.). Miss. til Hr. Henrick Hvitfeldt om at lægge 1 Gaard i Talstrup¹, 1 Gaard i Røge Hørstad² og 2 Gaarde i Nørremønge³, alle i Rønnebjerg Herred i Landskrone Len, som Kongen har faaet til Mageskifte af Otte Thott til Nes, Befalingsmand paa Sølvitsborg Slot, ind under Landskrone Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indkomst af dem. Sk. T. 6, 493.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1642 at regne, for Arent von der Kuhla, Staldmester, paa Dalum Klosters Len. Han skal svare 800 Rdlr. in specie i aarlig Afgift af den visse Indkomst paa sin egen Bekostning paa Rentekammeret, Rentemestrene til Hænde, uden al Afkortelse. Han maa beholde Tiendeparten af den uvisse Indkomst og Tiendeparten af Oldengælden. Han skal tjene Riget med 8 geruste Heste. [Iøvrigt med Artikl. 1a, 3—12 og 16—18]. F. R. 4, 274.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1642 at regne, for Hr. Christoffer Urne til Aasmark, paa Tranekær Slot og Len. Han skal svare 300 enkende Rdlr. i aarlig Afgift af den visse Indkomst, at levere paa sin egen Bekostning paa Rentekammeret. Men det Mageskiftogods, som i afdøde Niels Friis's Tid⁴ er lagt ind under Lenet, og som der tilforn er gjort særligt Regnskab for, vil Kongen have forbeholdt sig selv alene ligesom det Gods, der herefter maatte blive lagt til Lenet, for hvilket Hr. Christoffer Urne aarlig skal gøre Regnskab. Han maa beholde Halvparten af den uvisse Indkomst og fri Olden paa hans hjemmefødte Svin. [Genantsvin]. Han skal tjene Riget med 8 geruste Heste. [Iøvrigt med Artikl. 1a, 2—14, og 16—18]. F. R. 4, 275 b.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1642 at regne, for Erik Krabbe til Strandbierrigggaard paa Stjernholm Slot og Len. Til Underhold for sig selv, sine egne Folk, Gaardens og Ladegaardens daglige Folk skal han have følgende aarlige Genant: Penge 100 Dlr., 8 Læster Rug, 12 Læster Byg, 600 Tdr. Havre, 1 Læst Smør, 100 Brændsvin, 305 Faar og Lam, 303 Gæs og 400 Høns. Han maa selv oppebære $\frac{1}{10}$

¹ Fejlskrift i Sk. T. for: Tulstrup. ² Raage Hørstad. ³ Nørre Møinge.

⁴ Niels Tønnesen Friis († 1610) var forlenet med Tranekær 1597—1610.

af den uviste Indkomst. Han skal tjene Riget med 6 geruste Heste. Ligeledes skal han have Borgemester, Raad og Menigheden i Horsens By med Byen i Befaling og til al Rette haandhæve og forsvare dem. Han skal ogsaa aarlig af Lenets Indkomst lade levere paa Københavns Slot inden Vinteren 1 Læst 1 Td. Smør og 200 Tdr. Havre. Hvad der af Lenets Indkomst, mere eller mindre, aarlig efter Kongens Befaling skal fremsendes eller i andre Maader forskrives, skal godtgøres ham i hans Regnskab. [Iøvrigt med Artikl. 1—14, 16—18, 20 og de nye Artikl. A, B og C, dog at der i Slutningen af Artikl. 14, formentlig ved en Fejlskrift, i Stedet for: til ingen anden, er skrevet: til ingen Bønder]. J. R. 10, 188 b.

30. April (Kbhvn.). Forleningsbrev, fra 1. Maj 1642 at regne, for Hr. Tage Thott Andersen til N. paa Silkeborg Slot og Len. [Ensydende med Forleningsbrevet af 25. April 1641 for Frederik Urne, dog at Antallet af Brændsvin i hans Genant, formentlig ved en Fejlskrift, er fastsat til 200 i Stedet for 300¹ i Frederik Urnes Forleningsbrev.]. J. R. 10, 191 b.

— Mageskifte mellem Jørgen Kruse til Hiermesløfgaard og Kronen paa Aarhus Hospitals Vegne. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. R. 10, 180 b. K. (Se Kr. Sk.).

— J. R. 10, 184 se 20. April.

1. Maj (—). Miss. til Hendrick Ramel om at optage Anders Albretsen (som tilforn har tjent i Kongens Kapel) i Sorø Skole og sætte ham under Disciplin som de andre Skolebørn. Udt. i Sj. T. 27, 301.

— Miss. til Holger Rosenkrantz² paa Bornholm. Denne Catharine Pussel, Enke efter David Rossel, har berettet, at hendes afdøde Husbonde den 22. Sept. 1625 har forstrakt Christian Maccabæus, der bor paa Bornholm², med 4 Maaneders Afregning, 25 Rdlr. om Maaneden, ialt 100 Rdlr. in specie, som hans Bevis udviser. Disse Penge med de siden nævnte Tid forfaldne Renter

¹ I Forleningsbrevet af 25. April 1641 for Frederik Urne staar der iij ct Brændsvin, i Forleningsbrevet af 30. April 1642 for Tage Thott Akselsen: 200 Brændsvin. Det følgende Forleningsbrev paa Silkeborg Len af 25. April 1643 for Joakim Beck har: Thoehundrede Brændsvin. Først i Forleningsbrevet af 10. April 1650 for Mogens Røg er Tallet atter rigtigt: 300. ² Kongens Kaptajn paa Bornholm.

har hun nogle Gange saavel skriftlig som mundtlig forlangt af Christian Maccabæus, men har ikke kunnet faa dem, og hun har derfor begæret Kongens Befaling til Adressaten om at hjælpe hende til Rette heri. Da hendes Fordring befindes rigtig, og hendes Midler ikke er til at søge samme Penge ved en vidtløftig Proces, skal han tilholde fornævnte Christian Maccabæus at tilfredsstille hende for forskrevne Penge med de forfaldne Renter uden vidtløftig Proces og uden Ophold, da dette i sig selv er billigt og ret. Sk. T. 6, 493 b.

1. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev om, at da det berettes, at Skovene smukt lader sig beté, og derfor god Olden formodes, forbydes det strængt, at ingen skal understaa sig at udføre magre Svin her af Riget, førend Kongen tilsiger anderledes. Orig. (medtaget) i Varberg Lens Ark. i RA.

— Miss. til Christian Bülow og Ifver Krabbe om at konferere hosfølgende Herridsvad Klosters Jordebog med Bøndernes Landgilde i samme Len og erfare, om de stemmer overens, siden underskrive og besegle samme Jordebog, hvorefter Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester og Embedsmand paa Dragsholm Slot, skal levere Lenet fra sig til Sten Beck til Vibyegaard, Rentemester og Befalingsmand i Herrisvad Kloster. Sk. T. 6, 494.

— Aab. Brev, hvorved Jockumb Gagemand, forrige Husfoged paa Nykøbing Slot, nu boende i Nykøbing, efter Ansøgning for sin lange Tjeneste faar Bevilling paa at være fri og forskaanet for al borgerlig og Bys Tyng, saa længe han ikke bruger anden Næring end at holde Værtshus, dog at han forholder sig forsvarligt mod enhver, ædel og uædel, som gæster hans Hus. Sm. R. 5, 219 b.

2. Maj (—). Instruks for Uldrik Christian Gyldenløves Studier og Eksercitier paa Sorø. [1]. Fægteren skal give ham en Lektion paa $\frac{1}{2}$ Time i hans Kammer før Middagsmaaltidet, fra Klokken halvgaaen 10 til 10. [2]. Ridseren skal undervise ham en Time om Eftermiddagen fra 2 til 3. [3]. Danseren skal undervise ham daglig $\frac{1}{2}$ Time eller længer før Aftensmaaltidet fra halvgaaen 5, indtil Aftensmaaltidet skal holdes. [4]. Fægteren skal ogsaa med Mellemrum undervise ham i Musket, Pike og Fodfane Onsdag og Lørdag Eftermiddag, naar det eragtes raadeligst, og han forløves dertil. [5]. De andre Timer om Ugen skal hans Præceptor fordele til Fremme af hans Studier efter Betænkning af dem, som har at befale og raade paa Sorø, der

i det Hele skal dirigere hans Studier saaledes, som de vil forsvare det for Kongen. Sj. R. 21, 127 b. K.

2. Maj (Kbhvn.). Miss. til Sigvort Urne til Raarup, Befalingsmand til Tryggevælde Gaard, Christen Skeel til Holbeckgaard, Vincents Bilde til Valbygaard og Gabriel Laxmand til Frøsløf. Der har i langsommelig Tid været Trætte mellem Otte Brahe Stensen til Nesbyholm paa den ene og Rønno v Bilde til Sandbygaard paa den anden Side, og da begge Parter har betroet Adressaterne at dømme i denne Tvistighed, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest at samle dem paa en bestemt Tid og Sted, bilægge denne Trætte i Mindelighed eller afgøre den ved endelig Dom og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i de udeblivendes Sted. Sj. T. 27, 301. K.

— Miss. til Mogens Pax [Holbæk]. Kronens Bønder, der bor i Tudtsøe, har berettet om den store Besværing, som de lider ved de mange Ægter og Rejser, der daglig paahviler dem, ikke alene med dem, som har Fripas og kommer fra Roskilde, men ogsaa med dem, som kommer fra Kalundborg og vil til Roskilde, og at de ogsaa undertiden tvinges til at age til Ringsted og til Sundby Færge. Dersom de længe skal besværes saaledes, frygter de for, at de skal blive fuldstændig forarmede og ødelagt, og derfor begærer de at maatte blive forskaanet i nogen Maade for slige mangfoldige Ægter. For at disse Kronens Bønder ikke alle skal blive helt forarmede, bestemmer Kongen, at de, som kommer fra Kalundborg og vil til Roskilde, og som er forsynet med rigtigt Pas og skal have fri Vogn, dem skal Kronens Bønder i Tudtsøe age til Roskilde, men de, som kommer fra Roskilde og vil til Kalundborg og har Fripas, de skal henvises til Holbæk Slot og siden derfra ages til Kalundborg. Han skal rette sig herefter, saa at Kronens Bønder i fornævnte Tudtsøe ikke besværes videre, end forskrevet staar, med Ægter. Sj. T. 27, 301 b. K.

— Lignende Miss. til Niels Trolle [Roskilde]. Sj. T. 27, 301 b. K.

— Miss. til Rentemestrene om at betale Borgemestre og Raad i Bergen 1571 Rdlr. ½ Ort og dermed indfri Kongens Hovedbrev til afdøde Jens Juel paa fornævnte Sum. Sj. T. 27, 302. K.

2. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Jomfru Helvig Gyldenstjerne faar Bevilling til at være sin egen Værge og selv være raadig over Indkomsten af sit Gods, dog at hendes Morbroder, Laurids Skinkel til Gierskouf, nøje paaser, at det ikke anvendes til Unytte, ej heller maa hun sælge noget af sit Gods uden med Samtykke af hendes fornævnte Morbroder, som ogsaa skal forsvare det, om der kommer nogen Trætte paa. F. R. 4, 277 b.

— Miss. til Laurits Skinkel. Han har for nogen Tid siden faaet Kongens Befaling til som Jomfru Helvig Gyldenstjernes Morbroder¹ at have Tilsyn med, at de Penge, som hendes Fader, Niels Gyldenstjerne, har faaet for noget af hendes Gods, der er foræret hende af hendes Venner, og som han har solgt og afhændet, bliver anvendt alene til hendes Bedste, enten til igen at købe Gods for eller ved at Pengene anbringes hos sikre Folk til Bedste for hende. Niels Gyldenstjerne har nu berettet, at der er noget Gods til Fals, som ligger lige ved det Gods, som hans Datter endnu har, og hvortil det ligger helt belejligt, og han begærer nu, at samme Gods maatte købes til hans Datter. Dersom Laurits Skinkel kan eragte, at det vil være til Gavn og Bedste for hende, skal han købe det paa hendes Vegne. F. T. 5, 190.

— Miss. til Erik Stensen. Han skal rette sin Lejlighed efter i Stedet for afgangne Hr. Palle Rosenkrantz at dømme i alle de Sager, i hvilke Lauve Bilde til Hafverløkkegaard, Landsdommer i Lolland og Falster, er interesseret. F. T. 5, 190 b.

— Miss. til Sten Bilde. Han har berettet, at han kun har kunnet faa meget ringe Arbejde af Bønderne til Treillerop, fordi de kun har haft slet og ringe Fodring, og at han derfor har været nødsaget til at lade lave Jernharver og købe Heste dertil, for at Jorden kunde drives desto bedre og Bønderne forskaanes, og han beder nu om at faa dette godtgjort i sit Regnskab. Kon-

---

¹ Lavrids Nielsen Skinkels Fader, Niels Hansen Skinkel († 1617) var g. m. Mette Bilde Stensdatter († før 17/2 1636), der i sit 1. ægteskab m. Lavrids Straale († 1596) havde Datteren Margrete Straale, g. m. Niels Gyldenstjerne Henriksen, hvis Datter var Jomfru Helvig Gyldenstjerne. Han var altsaa hendes Mormoders Søn af 2. Ægteskab.

gen tillader, at denne Bekostning maa indføres i hans Regnskab og godtgøres ham. F. T. 5, 190b.

2. Maj (Kbhvn.). Følgebrev for N. N. til Bønderne i Christianstad, Sølvietsborg, Christianopol, Silkeborg, Dalum og Stjernholms Len efter Erik Krabbe¹, at de herefter skal svare N. N. J. R. 10, 195.

— Miss. til N. N. og N. N. Da Kongen har forlenet N. N. med N. Len, skal de være til Stede, naar N. N. vil levere Slottet og Lenet fra sig, overlevere det til N. N. med Breve, Registre, Jordebøger og alt andet, som bør overleveres, besigte Bygningerne paa Slottet og Ladegaarden og de til Lenet liggende Skove og give alt beskrevet under deres Haand og Segl. Næmlig: Biørn Ulfeldt og Christian Sinklar om at levere Christianstads Len til Ebbe Ulfeldt, Christianopels Len til Henrik Belov og Sølvietsborg Len til Otte Thott, endvidere Henning Valkendorf og Henning Pogwisch om at levere Dalum Len til Arndt von der Kuhla, Peder Gersdorff og Jørgen Seefeldt [Enevoldsen] paa Hald om at levere Silkeborg til Tage Thott Andersen, Vincent Stensen og Sti Pors om at levere Tranekær til Christoffer Urne og Erik Grubbe og Jørgen Kruse om at levere Stjernholm til Erik Krabbe. J. R. 10, 195b.

— Miss. til Hr. Gregers Krabbe og Ifver Vind. Der er for nogen Tid siden² udgaaet Befaling til gode Mænd om at være til Stede paa Skiftet mellem Lauge Bilde til Haverløkkegaard og hans Broder og Svoger, Stehn Bilde til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, og Johan Brockenhuus til Lebeck efter deres afdøde Forældre og bilægge de muligvis paa samme Skifte mellem dem opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom. Da det berettes, at samme Befaling endnu ikke er tilendgjort paa Grund af Hr. Jørgen Urnes og Tønne Friis's Død, skal Adressaterne give Møde, naar samme Skifte skal holdes, og udføre samme Befaling i Hr. Jørgen Urnes Sted. J. T. 10, 448b.

3. Maj (—). Miss. til Borckard Rud. Da Fru Lene Rud,

¹ Det indførte Brev maa være kopieret efter Følgebrevet til Bønderne i Christianopels Len, som efter Erik Krabbe fra 1. Maj overgik til Remik Belov.

² 19. Okt. 1641.

Enke efter Jørgen Grubbe til Taastrup, snarest agter at foretage Skifte mellem sig og sine Børn efter deres afdøde Fader, skal han rette sin Lejlighed efter at være tilstede paa Skiftet, paatage sig Værgemaalet for Fru Lene Rud, nøje paase, at der paa Skiftet kun vederfares hende, hvad der er ret, og fremdeles forestaa hendes Værgemaal. Sj. T. 27, 302.

3. Maj (Kbhvn.). Lignende Miss. til Hr. Christoffer Urne om at være Værge for Christian Grubbe, Sigvort Urne Værge for Alexander Grubbe, Christian Bülow for Eyler Grubbe, Jacob Grubbe Knudsen for Sigvort Grubbe, Hendrick Gyldenstjerne for Jomfru Ide Grubbe, Laxmand Gyldenstjerne for Jomfru Margrete Grubbe, Christen Skeel for Jomfru Else Ameli Grubbe og Jockumb Beck for Jomfru Hilleborre Grubbe. Udt. i Sj. T. 27, 302.

— Miss. til Landsdommerne i Danmark, hver sit Brev, om efter Anfordring fra Malte Sehested til Ryhafve at meddele ham Oplysning om, hvornaar Kongens Proklama vedrørende afdøde Peder Munks og Fru Sophia Brahes Gæld, dat. Koldinghus den 16. Dec. 1640, er blevet forkyndt paa Landstinget i N. Land. Sj. T. 27, 302 b.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz og Niels Trolle. Mickel Mortensen har berettet, at han er geraadet i en langvarig Rettergang med Participanterne i det nyoprettede hispaniske Kompagni om de Indskud, som er gjort i samme Kompagni til dets Skibsindkøb. Dette Skib maatte Kompagniets Skipper afstaa endeligt i Dantzig af stor Nød og Trang, eftersom Participanterne ikke vilde yde nogen Pengeforstrækning, og Mickel Mortensen kom som Følge af en ulovlig Arrest, som Vogen Kielsen, Kompagniets Direktør i Slagelse, gjorde paa ham og Skibet her for København, og som var saa langvarig, at den Købmanden i Bardeus¹ tilhørende Vin blev fordærvet, i et ondt Marked i Dantzig og led Skade for nogle Tusend Dlr. Alt dette maatte han udstaa og mistede desuden Fragten, som et i Dantzig udstedt Bevis godtgør. For at betale denne Skade maatte han endelig afhænde Skibet for en ringe Pris, skønt han tilskrev dem [Participanterne], at det kunde være blevet indløst for 1200 fl., men de vilde ikke,

¹ Bordeaux.

og uanset at de selv har været Aarsag til, at Skibet blev solgt, og til al Skaden som Følge af den ulovlige Arrest, har han dog maattet betale dem deres Indskud fuldstændigt, fordi han ikke straks havde Beviserne til Stede fra Danzig, og de fraholdt ham hans Missive (som han havde tilskrevet dem). Da hans Missive nu er kommet for Dagen og ligeledes Beviserne fra Dantzic paa, hvad Skade han har lidt ved deres ulovlige Arrest, som Vogen Kiølsden har gjort, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til snarest at indstævne Parterne for sig og dømme mellem afdøde Direktør Vogen Kiølsdens Arvinger i Slagelse og ham efter rigtige Bevisers og Breves Indhold og give deres Kendelse beskrevet. Sj. T. 27, 302 b.

3. Maj (Kbhvn.). Bestalling for Patrick Dumbar, Major over det skaanske Regiment, paa Kompagniet i Helsingborg, med Tjeneste til Vands og til Lands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn, naar der ikke er Fejde, paa 100 Rdlr. [aarlig] og en Bondegaard, som han skal bruge og beholde uden al Afgift, Ægt og Arbejde, Skat og al anden Tyngsel i nogen Maade, fra 1. Maj 1641 at regne. Men naar han skal bruges i aabenbar Fejde, skal han i Løn om Maaneden have 16 Rdlr. til sig selv foruden den Gaard, der er udvist til ham, endvidere 10 Rdlr. til hans Løjtnant og 10 Rdlr. til en Fændrik, alt om Maaneden, saa længe som Fejden varer, og desuden dog beholde det forberørte, som han og Løjtnanten har haft i Fredstid, alt at betale af Rentemestrene. Han og hans Løjtnant skal med allerstørste Flid eksercere og afrette Knægtene i Krigsbrug, baade i København og siden, naar de ikke er i Kongens daglige Tjeneste, Opvartning og Arbejde, paa et andet belejligt Sted, som han kan ordinere dertil, saa de inden en kort Tid maa blive saaledes undervist og afrettet, som det er tilbørligt og forsvarligt. Han skal i alle Maader forholde sig efter den Ed, som han har gjort Kongen derpaa. Sk. R. 5, 378 b.

— Miss. til Otte Thott og Niels Krabbe. Da Henrik Gyldenstjerne til Svanholm har begæret 9 Gaarde, som bebos af Lejebønder, og 1 Gadehus i Haasted og 2 jordegne Gaarde i Østersløf By, alle i Østersløf Sogn, og Kronens Part af Østersløf Sogn, alt i Villands Herred i Christianstads Len, til Mageskifte for 1 Gaard i Haasløf i Vibye Sogn, 1 Gaard i Aaresløf¹ i Nosebye Sogn, 4 Gaarde i Fielckringe By og

¹ Araslev.

Sogn, 2 Gaarde i Efverød By, 1 Gaard i Lyngby, alle i Efverød Sogn, 1 Gaard i Øster Vram By og Sogn, alt i Christianstads Len, og endvidere Jus patronatus til Østerløf Kirke mod Kørsinggaard¹ i Fyen, gives der dem Befaling til snarest at begive sig til nævnte Gods, baade til det, som Henrik Gyldenstjerne begærer, og til det, som han vil udlægge derfor, og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befalet Ebbe Ulfeldt til Svenstrup, Befalingsmand over Christianstads Len, at overvære Besigtelsen, skal de advare ham om den. Sk. T. 6, 494.

3. Maj (Kbhvn.). Miss. til Otte Thott². Da Kongen har befalet Otte Thott til Nes og Nils Krabbe til Skiellerup, Embedsmænd paa Sølvitsborg og Halmstad Slotte, at besigte noget Gods, som Hendrick Gyldenstjerne til Svanholmb har begæret til Mageskifte, skal han give Møde ved Besigtelsen, naar han advares derom, og paa Kongens Vegne give til Kende, hvad han har at bemærke, og medunderskrive Besigtelsen. F. T. 5, 191 b.

— Miss. til Vincents Stensen. Frederick von Buchwald til Rostrop, bestilter Oberstløjtnant, har berettet, at en Mand, ved Navn Jørgen Nelsen, i Norge efter en Dom, som han, Frederik von Buchwald, har erhvervet over denne ved Admiralitetet, har søgt til Lavinds Landsting, og at hans Fuldmægtig i hans Fraværelse hos Vincents Stensen i Retten har deponeret den Sum Penge, som Manden da fordrede, for at han ikke skulde overile ham ved Retten og lade sig indføre i hans Jordegods. Da Frederick von Buchwald nu af Danmarks Riges Raad er frikendt for denne Sag, har han begæret Kongens Befaling til Vincents Stensen om at lade de deponerede Penge være ham følgagtig. Naar Frederick von Buchwald henvender sig til ham hermed, skal han lade denne faa den Sum Penge, som er deponeret hos ham. F. T. 5, 191.

— Proklama for Malte Sehested³ til Ryhafve til alle Lands-

---

¹ Kertinge Gaard, Bjærge H., Fyn. ² Otte Thott er, som det fremgaar af det foregaaende Miss., Fejlskrift for Ebbe Ulfeldt Kristoffersen, som fra 1. Maj 1642 var Lensmand over Kristianstad Len. ³ Malte Klavsen Sehested til Rydhave (Ginding H.), 1627 g. m. Sofie Brahe Pedersdatter († 1638), Enke efter Peder Ludvigsen Munk (Lange) († 1623), som havde købt Sæbygaard. Efter deres Datter Kirsten Munks Død (1624) var Sæbygaard tilfaldet Fru Sofie Brahe.

tingene i Danmark og Laugtingene i Norge. Kongen paabyder herved alle, det være sig adel eller uadel, som maatte have noget at fordre i Henhold til Breve, udstedt af afdøde Peder Munk til Sebyegaard og hans afdøde Hustru, Fru Sophia Brahe, inden Aar og Dag enten selv eller ved deres Fuldmægtig at tilkendegive dette, saafremt de ikke vil have deres Gæld og Fordring fortabt, og fremwise Brevene for Landsdommerne og Laugmændene, som siden skal give Malte Sehested Underretning. J. R. 10, 196b.

3. Maj (Kbhvn.). Kvittansiarum til Arvingerne efter Hr. Knud Gyldenstjerne til Tym, Høvedsmand paa Hald Slot, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Hald Slot fra 1. Maj 1612 indtil 4. Oktbr. 1627, da Rigens Fjender bemægtigede sig Jylland, for de i samme Tid oppebaarne Penge- og Madskatter, for det Inventarium, som fandtes paa Hald Slot, og for hvilket han har gjort Rigtighed og Forklaring. Han og hans Arvinger blev aldeles intet skyldig. J. T. 10, 197.

— Kvittansiarum til Arvingerne efter Knud Gyldenstjerne til Timb, forrige Befalingsmand paa Hald Slot, paa deres Regnskab for Indtægt og Udgift af Hald Slot fra 1. Maj 1629, efter at de Kejserske havde forladt Landet, til 1. Maj 1637, da han var død, for de i samme Tid oppebaarne Penge-, Korn- og Madskatter, for det af ham modtagne og af Arvingerne igen overleverede Inventarium. De blev aldeles intet skyldig. J. R. 10, 197b.

4. Maj (—). Aab. Brev om, at Jens Thomasen, forrige Skriver paa Hammermøllen for Kronborg Slot, som nu har nedsat sig i Helsingør, maa være fri for Skat og al anden borgerlig og Bys Tyng, saa længe han ikke bruger nogen borgerlig Næring. (Efter Ifver Vinds Befaling). K. Udt. i Sj. R. 21, 128b.

— Oprejsningsbrev for denne Christen Jensen Deger¹, Borger i Fakse, som for rum Tid siden inden Fakse Herredsting var Skriver i den Sag om de 3 henrettede Personer sammesteds, hvorfor der gik Fældingsdom over ham, og han siden blev dømt i Kongens Naade og Unaade, fordi han ikke efter Danmarks Riges Raads Dom sammen med de 8 Mænd var med til at begrave samme 3 henrettede Personer. (Efter Ifver Vinds Befaling). Sj. R. 21, 128b. K.

¹ I Sj. R. er Navnet læst som: Borger.

4. Maj¹ (Kbhvn.). Miss. til Rentemestrene om at betale Fru Margrete Marsvin, Hr. Jørgen Urnes Enke, hvad hun paa Jockumb Jestrums Vegne har at fordre af Kongen, eftersom de yderligere kan erfare af hosføjede Supplikation, Regnskab og Opladelsesbrev. Sj. T. 27, 290.

— Miss. til Rentemestrene. Da Søren Jensen Hellekande har begæret af Kongen at faa Betaling for de 200 Centner Krudt, som han sidstforleden har leveret til Kongens Behov paa Tøjhuset for København, skal de betale ham for de 200 Centner Krudt, naar de faar Penge paa Renteriet. (Efter K. M. egen Befaling. Otto Brock[enhuus]). Sj. T. 27, 303 b. K.

— Miss. til samme om saa snart som muligt at revidere Val-løe Regnskaber. Sj. T. 27, 303 b. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til samme. Da der er opstaaet Trætte mellem Ernst Normand til Selsø, Embedsmand paa Koldinghus Slot, og hans Skriver, Jørgen Staalsen, om nogle Penge, som Jørgen Staalsen har optaget af Kongens Skatter, hvorfor han tiltales af Ernst Normand, og han for nogen Tid siden har erhvervet Kongens Befaling² til Ernst Normand om at give Møde i København, hvor Kongen selv vilde lade Sagen tage til Forhør, skal Adressaterne straks fordre Parterne for sig, med Flid undersøge Sagens Beskaffenhed og siden give Kongen Beretning om den. (Efter Ifver Vinds Befaling). Sj. T. 27, 303 b. K. Orig.³ (med Paategning: Anlangende Ernst Normand og hans Skriver. — 7540½ Rdlr. 40 Sk. — bliver skyldig paa Skatterne ohngefehr 5000 Rdlr.) i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Otte Brahe Stensen til Nesbyholmb, Niels Trolle til Trolholmb, Befalingsmand paa Roskildegaard, Knud Ulfeldt til Hvering og Vincents Bilde til Valbygaard. Da Fru Lene Rud, Enke efter Jørgen Grubbe til Thaastrup, med det allerførste agter at holde Skifte mellem sig og sine Børn efter deres afdøde Fader, skal de give Møde paa Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give det beskrevet.

---

¹ Indført mellem 2. og 11. April. ² 22. Marts 1642, hvor han kaldes Jørgen Stoelsen. ³ Halvdelen af Brevarket med Adressaterne mangler.

Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 27, 304.

4. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hendrick Gyldenstjerne til Svanholmb. Da Fru Lehne Rud, Enke efter Jørgen Grubbe til Taastrup, med det allerførste agter at holde Skifte mellem sig og sine Børn efter deres afdøde Fader, skal han rette sin Lejlighed efter at være til Stede, naar Skiftet foretages, og paatage sig Værgemaal et for Jomfru Ide Grubbe, paase, at der kun vederfares hende, hvad der er ret, og fremdeles forestaa hendes Værgemaal. Orig. i D. Kanc. Diverse orig. kgl. Miss. 6.

— Miss. til Sigvort Urne. Han har berettet, at Forpagtningen af Lellinge, som er oprettet med Morten Mickelsen, Kongens Proviantskriver, nu er udløbet, og har begæret at faa at vide, om han fremdeles maa nyde samme Forpagtning. Kongen tillader, at han fremdeles maa beholde den. Da han anser det for gavnligt, at Haven ved Valløe bortforpagtes, eftersom den ikke kan indbringe saa meget, som Urtegaardsmandens Kostpenge kan beløbe sig til, skal han forpagte den bort. Sj. T. 27, 304b. K.

— Aab. Brev om, at Kongen bevilger, at Peder Brun, Kaptejn i Fæstningen Christianstad, maa beholde den Løn, han nu nyder, nemlig 180 Rdlr., paa Livstid; dog skal han være forpligtet til at betjene sin Kaptejnscharge, saa længe han dygteligen kan forestaa den. Kommissarierne i Skaane skal aarlig betale ham bemeldte 180 Rdlr., saa længe han lever. Sk. R. 5, 379.

— Miss. til Ebbe Ulfeldt. Kongen har for nogen Tid siden givet Søfren Jensen Privilegium paa, at han og ingen anden maa indkøbe eller udskibe Salpeter eller Krudt i Christianstads Len. Adressaten skal alvorligt holde over dette Privilegium i Christianstads Len, saa at ingen gør Søfren Jensen Indpas deri. Saafremt nogen gør ham Indpas deri, skal han lade denne tilbørlig tiltale og straffe. Sk. T. 6, 495.

— Lignende Miss. til Otte Thott om at være forskrevne Søfren Jensen behjælpelig i Sølviitsborg Len. Udt. i Sk. T. 6, 495.

— Miss. til samme. Denne Peder Haagensen har berettet, at han er blevet forurettet af Kaptejn Jens Knudsen af Røn-

nebye, idet denne uden Lov og Dom har frataget ham hans Gods og Formue, hvorfor han har rejst Tiltale mod bemeldte Kaptejn ved Retten, som Adressaten videre kan se af hosfølgende Supplikation. Peder Haagensen har endvidere begæret Arrest paa forskrevne Kaptejns Løn og Besolding, som denne maatte have at fordre paa Sølvitsborg Slot. Otte Thott maa ikke lade bemeldte Kaptejn faa nogen Besolding, dersom han maatte have noget at fordre, førend Peder Haagensen ved Lov og Ret er kommet til Rede med ham. Sk. T. 6, 495 b.

4. Maj (Kbhvn.). Ekspektancebrev for Hr. Pofvel Christophersen, forrige Sognepræst paa Langeland, paa det første ledige Præstekald i Danmark, som han kan kaldes til efter Ordinansen og Forordningen om Præstekald. F. R. 4, 278.

—¹ Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt. Patrick Dumber til Spanderup, Major i Skaane, har berettet, at Prædikestolen i hans Sognekirke Ausas for nogle Aar siden er flyttet fra det Sted, hvor den fra Arilds Tid har staaet, hvorved han hindres i at se Alteret og Præsten paa Prædikestolen, ligesom han derfor ikke kan have Stolestade til sine Folk i Kirken. Christoffer Ulfeldt skal tilholde Kirkeværgerne i Ausas Sogn at flytte Prædikestolen tilbage til det Sted, hvor den tilforn har staaet, eller til et andet bekvemt Sted i Kirken, hvor Almuen bedst kan høre Præsten. Endvidere skal de udvise ham et Stolestade til hans Folk næst ved hans egen Stol. Sk. T. 6, 500.

— Mageskifte mellem Flemming Ulfeldt til Ørebygaard og Kronen. Sm. R. 5, 220. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Just Frederick von Pappenheim om at lægge 1 øde Jord i Hielm, der har Fællesskov til 1 Svins Olden og Markeskov til 6 Svins Olden, 2 Gaarde i Navelsti, den ene med Fællesskov til 24½ Svins Olden og den anden med Fællesskov til 30½ Svins Olden, 1 (Gaard)² i Sandbye³ med Markeskov til 8 Svins Olden, alt i Lolland, som Kongen har faaet til Mageskifte af Flemming Ulfeldt til Orebygaard, ind under hans Len [Halsted Kloster], indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indkomst af dem. Sm. T. 6, 503.

¹ Brevet er indført mellem 13. og 14. Maj. Muligvis foreligger der en Fejlskrift for 14. Maj. ² Der nævnes ikke, hvad det er, men kun Beboerens Navn.

³ Fejlskrift i Sm. T. for: Sundby, Toreby S., Musse H.

4. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Jomfru Helvig Lykke faar Bevilling til at være sin egen Værge, selv oppebære Indkomsten af sit Gods, sælge sit Strøgods og købe andet samlet Gods igen, dog at det sker med hendes næste Værges Raadføring, Samtykke og Bevilling. Han skal ogsaa nøje paase, at hun ikke anvender noget til Unytte, og forsvare hendes Gods, dersom der kommer nogen Trætte paa. J. R. 10, 198 b.

— Aab. Brev, hvorved denne Joen Mickelsen, Kongens Hofsmed, faar Bevilling til paa Livstid at nyde Kronens Gaard Bistrup i Skanderborg Len fri for Skat, Landgilde, Ægt og Arbejde og al anden Tynge; dog skal han fremdeles, som hidtil, blive i Kongens Tjeneste, som han nu er i. Hans Kone bor nu paa Gaarden, men paa Grund af Alder og Skrøbelighed kan hun ikke længer besidde den og har derfor opladt og afstaaet den til Joen Mickelsen. J. R. 10, 199.

— Aab. Brev, hvorved den for nogle Aar siden givne Bevilling, hvorefter der til Istandsættelse af Domhuset¹ i Viborg og til Vedligeholdelse af det nyopbyggede Hus til Adelens Forsamlinger sammesteds maatte oppebæres 8 Sk. dansk af hver endelig Dom og 4 Sk. af hver uendelig Dom og Opsættelse, som gaar til Lands-ting, hvilken Bevilling nu er udløbet, forlænges for yderligere 10 Aar, fra dette Brevs Datum at regne. Pengene skal opkræves af Erik Juel til Hunsbeck² og Mogens Høg til Kiergaardsholmb, Landsdommere i Nørrejylland, som skal gøre Regnskab for Pengene, naar Tiden er forfalden. J. R. 10, 199 b. Orig. i D. Kanc. Orig. aab. Breve sagligt ordnede XIV.

— Aab. Brev, hvorved Erick Juel til Hu[n]sbæck, Landsdommer i Nørrejylland og Befalingsmand i Gudum Kloster, faar Bevilling paa til Ægt og Arbejde³ at bruge følgende Gaarde, der hidtil har svaret til Aalborghus Slot, nemlig: 1 Gaard i Thorup⁴, 1 Gaard i Gielstrup, 1 Gaard i Klestrup, alle i Voxleuf Sogn, 1 Gaard i Veggerbye, kaldet Høyris, 1 Gaard i Veggerbye og 2 Gaarde i Egestad⁵, dog at

---

¹ J. R. har i Overskriften ved en Fejlskrift: Viborg Domkirke. ² J. R. har ved en Fejlskrift: Hausted. ³ Til hans Gaard Pandum, der laa i Vokslev S., Hornum H., se aab. Br. af 23. Dec. 1642. ⁴ Taarup. ⁵ Dette Sted var ikke til at finde, men i et Kongebrev af 23. Dec. 1642 om samme Gaarde findes der paa dette Sted opført Søren Jensen i Byersted, og i Aalborg Lens Jordebog findes baade i 1643 og i 1646 opført Søren Jensen i Byrsted i Veggerby Sogn. Der er altsaa her ment Byrsted i Veggerby Sogn.

han aarlig i rette Tid gør Regnskab i Renteriet for samme Gaardes bisse og uvisse Indtægt. J. R. 10, 200b.

4. Maj (Kbhvn.). Kgl. Konfirmation¹ paa en mellem afdøde Mester Christen Clemedsens Enke² og Niels Krag til Trudsholmb, Befalingsmand paa Lund Gaard i Mors, afsluttet Kontrakt, hvorved hun til ham og hans Arvinger afstaar Ejendommen Liden Borrevold med 2 Fiskeparker, med alle dens Punkter og Klavsuler, saa at Niels Krag og hans Arvinger uhindret maa nyde og beholde forbemeldte Bys Ejendom med de 2 Fiskeparker, dog Byens Rettighed og den Kendelse, som gives deraf, uforkrænket. Niels Krag har berettet, at han af afgangne Mester Christen Clemedsens Enke har tilforhandlet sig en lille Viborg Bys Ejendom, kaldet Liden Borrevold, med 2 smaa Fiskeparker. Denne Ejendom har en Mand, ved Navn Simon Skriver, for nogle til 30 Aar siden haft i Pant for 20 Rdlr. Han har i Aaret 1617 opdraget den fra sig og sine Arvinger til Mester Henrick Gladbeck, som brugte den i sin Livstid. Efter hans Død har hans Arvinger i Aaret 1639 igen opdraget den til Borgemester Peder Bierring³, som i Aaret 1640 igen [solgte den til Mester Christen Clemedsen], af hvis efterladte Enke Niels Krag igen har tilforhandlet sig den og [betalt] hende derfor noget efter den videre Formelding i hendes ham derpaa givne Brev, dateret Viborg, den

---

¹ Brevet maa være forskrevet. Formentlig er det i Slutningen omtalte Brev, dat. Viborg, den 1. April 1642, af Mester Kristen Klemmensens Enke udstedt til Niels Krag og ikke, som J. R. har, til M. Kristen Klemmensen, hvilket ikke giver nogen Mening. Se ndfr. ² Vistnok Anna Block, † 1663 i Viborg. ³ Det følgende Stykke gengives ovfr. saaledes, som det formentlig skal forstaaes. Det er øjensynlig ganske forskrevet, men gengives her til Sammenligning ordret efter J. R.: » . . . Peder Bierring, som Anno 1640 det igen har af afgangne Mester Christen Clemedsens efterladte Enke tilforhandlet og hende derfor noget efter hendes hannem derpaa givne Brevs, dateret Viborg, den 1. April Anno 1642, videre Formelding til forbemeldte Mester Christen Clemedsen, hvorpaa forbemeldte Niels Krag vores naadigste Konfirmation og Bevilling er begærendes . . . « — Forholdet er vel det, at Borgemester Peder Bierring i 1640 solgte den til M. Kristen Klemmensens Kjeldorph, og da denne døde 4. Okt. 1641, var det naturligt, at hans Enke solgte den, hvilket altsaa formentlig skete ved Brevet af 1. April 1642 til Niels Krag, som derefter søgte Kongens Konfirmation paa Salgsbrevet og fik Stadfæstelsesbrevet 4. Maj 1642.

1. April Aar 1642, hvorpaa forbemeldte Niels Krag nu har begæret Kongens Konfirmation og Bevilling til, at han og hans Arvinger uhindret maa nyde og beholde den, dog Byens Rettighed og den Kendelse, som gives deraf, uforkrænket. J. R. 10, 201.

4. Maj (Kbhvn.). Miss. til Gunde Lange. Kongen har bevilget, at efterskrevne Gaarde i hans Len [Aalborghus], nemlig 1 Gaard i Thorup¹ og 1 Gaard i Klestrup, begge i Voxløf Sogn, 1 Gaard, kaldet Høyris, 1 Gaard i Vegerbye og 2 Gaarde i Byrsted, alle i Vegerbye Sogn, skal gøre Ægt og Arbejde og ellers i andre Maader svare til Pandum Gaard, hvormed Erick Juel til Hundsbeck er forlenet. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 449. K.

— Miss. til Jørgen Kruse. Otte Skeel til Katholmb og Erick Grubbe til Tiele, Befalingsmand paa Aarhusgaard, har for nogen Tid siden faaet Befaling til at taksere Stienoltis. Da denne Befaling paa Grund af Erick Grubbes Svaghed endnu ikke er efterkommet, skal Jørgen Kruse i hans Sted efterkomme samme Befaling sammen med Otte Skeel. J. T. 10, 449 b.

— Miss. til Ofve Juul. Jørgen Kruse til Hiermisløfgaard og Erick Grubbe til Tiele, Befalingsmand paa Aarhusgaard, har for nogen Tid siden faaet Kongens Befaling om til Mogens Arenfeldt til Rugaard, Befalingsmand paa Mariager Kloster, at overlevere fornævnte Mariager Klosters Len og besigte Skovene dertil. Da denne Befaling paa Grund af Erick Grubbes Svaghed endnu ikke er efterkommet, skal Ofve Juul i hans Sted efterkomme samme Befaling sammen med Otte Skeel. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 449 b. K.

— Miss. til Viborg Kapitel. Da det berettes, at Lønnen for Hørerne i Viborg er ganske ringe, har Kongen bevilget, at Indkomsten af Præbende Klitgaard, som afdøde M. Christen Hansen, forrige Superintendent i Aalborg, tilforn har været forlenet med, herefter maa anvendes til Forbedring af deres Løn. Kapitlet skal modtage Indkomsten af samme Præbende² og siden lade Hørerne

---

¹ Taarup, Vokslev S., Hornum H.   ² Overskriften lyder: ...anlangendis 60 Tønder Korn, som er lagt til Hørerne sammesteds. Dette maa saaledes være Indkomsten af Præbenden.

faa hver sin tilbørlige Del af den. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 450. K. Orig. i Landsark. i Viborg.

4. Maj (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Seefeld. Hr. Peder Justsen, Sognepræst til Liørsløf og Ørding Sogne i hans Len [Hald], har berettet, at den Præstegaard, han bebor, er ganske ringe paa Ager og Eng¹, og at hans Decimanter er baade faa og fattige, saa at han som Følge af Kaldets Ringhed ikke kan have sit tilbørlige Underhold, hvilket Adressatens Erklæring ogsaa viser at være sandt, og han andrager om, at Kongen vil hjælpe ham med noget Tillæg². Jørgen Seefeld skal snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, ved hvad Middel Hr. Peder Justsen bedst kan hjælpes uden Skade for Kronen. (Efter Kong. Maj. egen Befaling. Otte Brock). J. T. 10, 450 b. K.

— Miss. til Erick Juel. Da der straks ved Pandum Gaard, hvormed Kongen har forlenet ham, ligger 3 Gaarde i Pandum By, hvis Enge ligger næst op til Gaardens Mark til Fortrængsel for Gaarden, og da det berettes, at der kun er ganske ringe Engbjærgning til fornævnte Pandum og de 3 Bøndergaardens Enge ligger Gaarden til Fortrængsel, at Avlingen til Pandum er ringe, Bønderne desuden nok er i Stand uden Fordærv for dem at drive Avlen til Pandum Gaard tillige med Avlen til de 3 i Pandum By liggende Gaarde, tillader Kongen ham at nedbryde de 3 Gaarde og bruge deres Ejendom under Gaarden for dermed at forbedre Gaardens Avl, dog at Bønderne, som sidder paa Gaardene, enten faar deres Fæste igen eller faar andre bekvemmelige Steder, som de kan besidde. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 451. K.

— Miss. til Niels Krag. Han har berettet, at Bryggerhuset paa Lund Gaard er ganske bygfældig, saa at den ikke kan hjælpes, med mindre den ganske nedtages og genopbygges, hvortil der behøves 4½ Tylter 16 Alen Tømmer, 12 Tylter 12 Alen Tømmer, 550 Danmarks Dele og 6000 Mursten. Kongen tillader, at han lader forskrevne Tømmer og Mursten købe og lader opsætte et Bryggerhus. Dog skal han selv betale Tømmermændene, Muremestrene og alle andre Arbejds-

¹ K. har først haft: saa ganske ringe paa Ager og Eng, og Jorden i Marken saa ubejlig, at ikke i det ganske Land skal findes saa ringe en Præstegaard.

² K. har derefter haft: enten af de rige Kirkers Indkomst eller i andre Maader.

folk og ikke fører Kongen noget til Regnskab derfor. Betalingen for Tømmeret og Murstenene skal han afkorte i sin Afgift af forskrevne Len. (Efter Ifver Vinds Befaling). J. T. 10, 451 b. K.

4. Maj (Kbhvn.). Miss. til Mogens Sehested. Hr. Knud Jensen, boende i Soelbjerg paa Mors, har berettet, at hans Datter, ved Navn Anne Knudsdatter, Enke efter Hr. Mogens Jensen¹, da Sognepræst til Hosum og Ramsin Kirker i Salling i hans Len [Skivehus], har efterladt sig² trende Kuld Børn, hvilke er umyndige, og ikke har vederhæftige Brødre eller anden Slægt, som tilbørligt kan forestaa deres Værgemaal, som det nærmere kan ses af hosfølgende Supplikation. Fornævnte Hr. Knud Jensen har derfor søgt om Bevilling til, at Mogens Sehested skal tilforordne de umyndige Børn, som er det andet Kuld, vederhæftige Værger, som kan have deres Gods og Formue i Haandhævd og Forsvar. Han skal forordne fornævnte Børn vederhæftige Mænd dér i Lenet til Værger, som kan modtage deres Arvelod efter Faderen og Moderen under deres Værgemaal, forestaa det i Fremtiden under Ansvar og give Anne Knudsdatter nøjagtigt Afkald og Forvaring derfor. J. T. 10, 452.

— Miss. til Otte Marsvin. Dr. Niels Bendtsen, Medikus i Aalborg, har for nogen Tid siden³ erhvervet Kongens Befaling til Otte Marsvin om at tilholde Borgemestre og Raad i Randers uden Ophold til bemeldte Dr. Niels Bendtsen at overlevere en rigtig og lovlig Registrering, Vurdering og Skiftebreve, underskrevet og besejlet af dem, der har været til Stede paa samme fædrene og mødrene Skifte, som Brevet videre for-

---

¹ Mogens Jensen, Præst i Haasum og Ramsing, Rødding H. † 1641. ² Teksten i J. T. er uklar. Mogens Jensen var gift 3 Gange, 1) m. Mette Jensdatter Bloch († 1620), med hvem han havde 7 Børn, 2) m. Maren Jensdatter († 1634), der havde 10 Børn, 3) 1635 m. Anne Knudsdatter, med hvem han havde 3 Sønner og 1 Datter. Meningen af Brevet maa være, at Mogens Jensen har efterladt sig 3 Kuld Børn. Det første af disse, hvis Moder døde i 1620, maa vel forlængst have faaet udnævnt Formyndere eller har været myndige. Det er, som Teksten siger, det andet Kuld, det drejer sig om. Anne Knudsdatter giftede sig forøvrigt med de næste 3 Efterfølgere i Kaldet, overlevede de 2 næste og døde først under disses Efterfølger i Aaret 1703. Hendes 1. Mand havde ialt 21 Børn, medens hun i sine første 3 Ægteskaber havde 10 Børn; det 4. Ægteskab var barnløst. ³ 5. Jan. 1641.

melder, men denne Befaling er endnu ikke efterkommet, fordi Dr. Niels Bendtsen ikke til fornævnte Borgemestre og Raad vil udgive sin Kvittans og Forpligt, at han, naar Kongens Missive var efterkommet, da aldrig vilde rejse Paatale derpaa i nogen Maade, idet han mener, at om saa skete, vilde han mene, at hans Ret blev ham betaget, og han har derfor andraget Kongen om igen at udstede en Befaling til Otte Marsvin i den forrige Mening. Han skal alvorligt ved Retten tilholde fornævnte Borgemestre og Raad uden nogen Udflugt, Forhaling eller Ophold at levere Dr. Niels Bendtsen rigtig og lovlig Registrering, Vurdering og Skiftebreve, underskrevet og beseglet af dem, der har været til Stede paa hans fædrene og mødrene Skifte. Hvad den af ham forlangte Kvittans angaar, da skal der gives ham nogle Maaneders Frist til at gennemse samme Regnskab. Han skal da være forpligtet til straks at rejse Paatale, om han mener, der er sket ham Uret, eller ogsaa kvittere dem tilbørligt. (Efter Ifver Vinds Befaling). J. T. 10, 452 b. K.

4. Maj (Kbhvn.). Miss. til Niels Friis og Jørgen Kruse om at levere Fru Sophiæ Friis, Frederick Munks Enke, en af dem bekræftet Genpart af den Registrering, som er optaget paa hendes afdøde Søster Jomfru Lisbet Friis's Gaard. J. T. 10, 453 b.

5. Maj (—). Aab. Brev, hvorved Ehrhardt Stercke, Kongens Trompeter, faar Arrest paa en Sum Penge, som en Købmand i Hamborg, ved Navn Thomas Billerbeck, har staaende hos Kongen, saavidt hans rimelige Krav med dets Rente kan beløbe sig til. Han har berettet, at denne Købmand Thomas Billerbeck af hans afdøde Svoger har faaet tilstillet en Haandskrift paa 650 Rdlr., som skulde leveres i Bremen, som hans derpaa udstedte Haandskrift videre udviser, men han kan ikke faa nogen Rigtighed herpaa af Billerbeck, skønt han har rettet Henvendelse derom til ham, og der allerede er forløbet 3 Aar derved. Han har derfor begæret Kongens Arrest paa nævnte Sum med de tilbørlige Renter af en Sum, som Billerbeck har staaende hos Kongen. (Efter Ifver Vinds Befaling). Sj. R. 21, 129. K.

— Skøde paa en Grund i Mikkil Vibes Gade til Johan Funcke. Sj. R. 21, 130. K. (Tr.: KD. III, 230f.).

— Miss. til Hendrik Ramel. Han har tilforn faaet Befaling om at modtage det Gevær, der behøves til de nyudskrevne Soldater i Sorø Len, hos afdøde Hr. Palle Rosenkrantz. Da det nu berettes, at der paa Sorø er saa meget Gevær i Beholdning, som der be-

høves til samme Soldater, tillader Kongen ham at anvende dette til samme Brug. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 304 b. K.

5. Maj (Kbhvn.). Miss. til Dr. Jesper Brochmand, Biskop i København, og Provsten i Faxe om Oprettelsen af en Skole for fattige Børn i Faxe. (Efter Ifver Vinds Befaling). Sj. T. 27, 304 b. K. (Tr.: Dsk. KL. III, 290 f., jvfr. Hofmans Fundat. VIII, 407—11).

— Miss. til Rentemestrene. Sigvort Urne til Raarup, Befalingsmand paa Tryggvældegaard, har berettet, at han efter Kongens Befaling fra Øster Valløe og Lellinge Gaarde til Provianthuset og det store Bryggers for Københavns Slot har ladet fremsende, hvad der forgangen Aar og i Aar er faldet dér af Korn, Landgilde og Avl, efter Indholdet af hans Kvittering derfor. Da der for dette saavel som for de Øksne, der er solgt ifjor og i Aar til Morten Pletz¹, resterer en temmelig stor Sum Penge, skal de, naar de faar Penge ind, betale ham derfor; dog skal de straks give ham nogle Penge til at indkøbe Øksne for. (Efter Ifver Vinds Befaling). Sj. T. 27, 305. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til samme. Fru Lene Rud, Enke efter Jørgen Grubbe til Vedbye, har berettet, at der i Renteriet forholdes hende Kvittansiarum af Vestervig Klosters Len, hvormed hendes afdøde Husbonde har været forlenet, fordi Inventariet er blevet forrykket, da Fjenderne havde bemægtiget sig Jylland, og har begæret, at Kvittansiarum ikke maa blive forholdt hende af den Grund, da hendes afdøde Husbonde og hun dog desuden mistede alt, hvad de havde dér paa Klostret, hvilket hun har bevist med Tingsvidne. Kongen bevilger, at Kvittansiarum af Vestervig Kloster ikke maa forholdes hende af den Grund. Endvidere har Fru Lene Rud begæret at faa godtgjort øde og forarmet Gods og 42½ Rdlr. 8 Sk., som hun har udlagt for at lade Kongens Skat og Regnskaber føre til København. Kongen tillader, at det øde og forarmede Gods maa godtgøres hende, saavidt hun med Tingsvidne kan bevise, at det har været øde, men de 42½ Rdlr. 8 Sk. for Transporten af Skat og Regnskaber maa ikke godtgøres hende. Sj. T. 27, 305 b. K.

— Sj. T. 27, 305 se 6. Maj.

---

¹ I K. kaldes han: Marten Pletz.

5. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Hans Lindenov. Han har for nogen Tid siden¹ faaet Kongens Missive om at gøre Arrest paa det Laurits Dyr i Middelfart tilhørende Hus og hans Formue, indtil Sagen mellem ham og Sten Villumsen er afsluttet. Da der er gaaet Dom i Sagen, og Sten Villumsen er tilfredsstillet, skal han tilbagelevere forskrevne Laurits Dyr det Brev, som han har givet Adressaten, saa han igen kan være sin Gaard og Formue mægtig. F. T. 5, 191 b.

— Miss.² til Hr. Jost Høg³, Niels Krag til Trudtsholmb, forrige Landsdommer i Nørrejylland, Thage Thott Andersen⁴, Embedsmand paa Silkeborg Slot, Johan Brockenhuus til Lierbeck, Hans Dyré til Knifholdt, Erick Juell til Hundtsbeck, Landsdommer i Nørrejylland, og Hendrick Rantzau til Mogelkier⁵. Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Helsingborg Slot, har berettet, at der er opstaaet Trætte mellem ham paa den ene Side og derimod Sten Rodsten til Lerbeck paa sine egne Vegne, Hendrick Ramel til Beckeskouf paa sin Hustru Fru Margrette Skeels Vegne, Jørgen Arenfeldt til Vorgaard paa sine egne Vegne, Frederick Rantzau til Aasdal paa sin Hustru Fru Ide Skeels Vegne, Gunde Lange til Bredning og Otte Marsvin til Dybeck, Embedsmænd paa Aalborghus og Dronningborg Slotte, Otte Brahe Pedersen til Torbenfeldt, Niels Lange til Røn-nousholmb, Christen Skeel til Bangsboe paa egne Vegne, Fru Birrité Lindenov til Hammelmoese, Hr. Otte Skeels Enke, og hendes Lavværge for hende og hendes Børn Hans Skeel, Knud Skeel, Jomfruerne Karen, Beate og Sophie Skeel og deres Lavværger, og om nogen ellers kan være interesseret i samme Sag, alle paa den anden Side, om at ride og gøre rette Markeskel mellem en Part af Hr. Christopher Ulfeldts Gods, nemlig i

---

¹ 3. Juli 1641. ² Som K. er benyttet en Renskrift af det — med Undtagelse af nedennævnte Ændringer — enslydende Miss. af 26. Juni 1639 om samme Sag. Renskriften er dog, i Modsætning til J. T. 10, 93 b, dateret 25. Maj. Aarstal og Dato er ændret, Kongens Underskrift streget over og det paatrykte Segl afrevet. ³ I Stedet for Hr. Jørgen Urne til Alslev, Rigens Marsk, der var død. ⁴ I Stedet for Tønne Friis til Hesselager, Embedsmand paa Stjernholm Slot. ⁵ I Stedet for Niels Friis til Krastrup og Jockum Beck til Gladsakse, Embedsmænd paa Sejlstrup og Bøvling Slotte.

Elling Sogn: Strandbye, Strandbyelund, Mosen, Heden, Holmeren¹, Strandbye Enge, Birked, Rosigheden² og Skielremen³ med tilliggende Ager og Enge, Hede og Ejendom, som afdøde Biørn Kaas har tilskiftet sig af Kong Frederik II, og som siden redelig i langsommelig Tid til over Recessens Hævd har fulgt ham saavel som Fru Kirsten Kaas's afdøde Husbonde Oufve Urup efter adskillige Adkomsters og Dokumenters Lydelse paa den ene Side og efterskrevne Godtfolks Gods paa den anden Side, nemlig: Elling Kaarsholdt, Lierbecks Mølle, Lofmandshafve, Elling Præstegaard, Staabeckbroen, Svartkier, Kviselmeele Eng, Hie Aassens og Werssens, Tolshafve, Kragskouf, Vinvad, Vinbeck, Nielstrup, Nørtved, Skieltved og Skarenvad, med hvad der videre skal udvises dem paa de omtvistede Aasteder. Og endskønt Kongen og Danmarks Riges Raad for rum Tid siden har henvist samme Trætte til Ridemænd at ordele derom, saa gives der dog Adressaterne, for at denne Trætte engang for alle kan komme til endelig Ende, Befaling og Fuldmagt til snarest at begive sig til de omtvistede Aasteder, indstævne Parterne for sig, undersøge Sagen nøje, ride og gøre et retfærdigt Markeskel, som det sig bør, og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i de udeblivendes Sted og alligevel efterkomme denne Befaling. J. T. 10, 454. K.

6. Maj⁴ (Kbhvn.). Bestalling for Søfren Madtsen som Skolemester⁵ for Jomfru Lisebet Gyldenløve med en aarlig Løn af 100 Speciedlr., saa længe han er i denne Stilling, fra Paaske sidstforleden at regne, at udbetale af Rentemestrene. Sj. R. 21, 128. K.

— Oprejsningsbrev for denne Peder Jacobsen af Næstved, der har berettet, at Villum Davidsen, Borgemester i Næstved, som har Malttolden og Akcisen af Danskøl sammesteds i Forpagtning, har forfulgt ham ved Byting og Landsting og faaet Dom over ham for nogen Toldsvig, som hans Tjener uden hans Vidende har begaaet, hvorfor han, Peder Jacobsen, er dømt at staa

¹ Holmen. ² Raasigheden. ³ Se Note ⁴ til Miss. af 26. Maj 1639, ogsaa for de andre Stednavnes Vedkommende. ⁴ Brevet er i Sj. R. og paa Bagsiden af K. dateret 4. Maj, men under selve Teksten i K. er Datoen rettet til 6. Maj. ⁵ Overskriften har: Præceptor.

til Rette som den, der ikke vil agte Kongens Mandat. Han har afsonet til Kongen for Sagen og tilfredsstillet Villum Davidsen. (Ifver Vind). Sj. R. 21, 130 b. K.

6. Maj (Kbhvn.). Miss. til Rentemestrene. Frederik Urne til Brentved, Befalingsmand paa Troendhjemsgaard, har andraget om, at efterskrevne Poster i hans Regnskaber af Kronborg og Frederiksborg Len, hvormed han har været forlenet, maa blive godtgjort ham: 1. Det Inventarium og Kronborg Lens Indkomstkorn, som brændte paa Kronborg Slot i Aaret 1629. 2. Den Afkortning for øde og forarmet Gods i samme Len, som er sket, førend Forordningen blev udstedt om, at Lensmændene skulde korte det i deres Genant. 3¹. Flikkeriet i Aarene 1627, 1628 og 1629, som beløber sig til 774½ Rdlr. 12 Sk., og som det var nødvendigt at udføre, da Kongen ikke var til Stede, hvoraf dog Mesteparten siden er blevet betalt af Kongens eget Kammer, søges ogsaa godtgjort. Da Frederik Urne selv har underskrevet alle Fortegnelser paa det brændte Inventarium og Korn og paa øde og forarmet Gods før Udstedelsen af Forordningen om, at Lensmændene skulde korte det i deres Genant, samt paa det gjorte Flikkeri², tillader Kongen, at alt det forbemeldte maa godtgøres ham i hans Regnskab. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene. Sj. T. 27, 305 og K. (begge med Datum: 5. Maj).

— Miss. til Jørgen Grubbe til Règele og Voldemar Daa til Bonderup, Hofjunkere. Oluf Daa til Matterup har berettet, at han er geraadet i stor Vidtløftighed angaaende Værgemaalet for tre af hans Søsken, nemlig Christian Daa, Jørgen Daa og Jomfru Ide Daa, som beløber sig til over 20,000 Rdlr., som han paa deres Vegne har forvaltet i indeværende Aar. For at der kan forebygges Vidtløftighed i Fremtiden, har han begæret Kongens Befaling til Adressaterne om snarest og inden den 30. Juli førstkommende at revidere

---

¹ Som Nr. 3 har i K. staaet følgende atter slettede Afsnit: 3. Der er leveret ham noget Smør, hvorpaa der er gjort Undervægt til Mangel, skønt han ikke har faaet nogen Vægt derpaa, da det paa Frederiksborg Ladegaard af Mejersken er slaget af Gaardens Køer, og hun selv har ladet det levere, og han intet videre har haft at gøre dermed. Dette ønsker han godtgjort. ² K. har her haft den igen slettede Sætning: Disligeste den Mangel for Undervægten af det Smør, som er kommet fra Mejersken.

fornævnte hans Søskenes Regnskaber. Der gives dem Befaling og Fuldmagt til snarest og inden 30. Juli førstkommende at indstævne Parterne for sig, nøje revidere Regnskaberne og efter Revisionen give beskrevet, om noget i dem kan eragtes ubilligt, og om han eller hans Søskenes bliver hverandre noget skyldig paa fornævnte Regnskaber. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 27, 306.

6. Maj (Kbhvn.). Miss. til Niels Vind om at lade bygge 2 Huse paa Kongens Vej mellem København og Roskilde og forordne 2 Mænd til at bo i dem. (Ifver Vind). Sj. T. 27, 307. K. (Tr.: KD. V, 244 f.).

— Miss. til Hr. Christian Thommesen og Hr. Corfits Ulfeldt om at revidere Rigens Regnskaber fra 1. August 1640 til 1. Maj 1642, hvilket er 1 Aar og 9 Maaneder. Sj. T. 27, 307. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Helsingør. Der er for nogle Aar siden¹ tilfaldet denne Daniel Kruse og hans Søskenes Arve efter deres afdøde Fader, M. Hans Kruse, Sognepræst i Helsingør, men da alle hans fornævnte Børn da var umyndige og ikke selv kunde modtage deres Arv, blev den hensat under Værgemaal af deres Svoger, Claus Lauritsen, forrige Lagmand i Jempteland. Da denne nu er kommet til agters og ikke kan gøre Rede for deres Arv, har Adressaterne næstforgangen Aar 1641² faaet Kongens Befaling til at lade samme Hans Kruses Børn for deres Arvepart indføre i Claus Lauritsens Jordegods. Da det berettes, at dette endnu ikke er sket, skal de paase, at der sker M. Hans Kruses Børn, hvad der er ret og forsvarligt. Sj. T. 27, 307.

—³ Aab. Brev, hvorved Gunde Rosenkrantz til Boserup, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand over Froste Herred og Helnekirke, faar Bevilling for sig og sine Arvinger paa Kronens Part af Tienden af Boisløf og Kvistofte Sogne i Luggude Herred og Burløf Tiende i Bare Herred i Skaane, saavel som Kirkens Part af Boisløf og Quistofte, hvoraf han allerede har én, og de andre to er bortfæstet fra Hospitalet i Helsingør, for Fæste og den sædvanlige Afgift,

---

¹ 13. Okt. 1633. ² 3. Maj 1641. ³ Udenfor er skrevet: NB. Dette Brev skulde have været indført den 6. Maj.

naar de bliver ledige, dog at han efter sit eget Tilbud forbedrer hver af Boisløf og Kvistofte Tiender med 3 Tdr. Korn aarlig og afstaar en Gaard, som han har i Giørrerup, med dens aarlige Landgilde, som er 8 Tdr. Byg foruden anden Landgilde, til Hospitalet i Helsingør. Sk. R. 5, 388 b.

6. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen. Richardus Lichten, Borger i Ystad, har berettet, at hans Søn Otto Lichten for nogen Tid siden i Drukkenskab og Vildelse har forset sig imod ham, men at han dog efter Sønnens ydmyge og inderlige Bøn af faderlig Kærlighed har tilgivet ham denne Forseelse. Da han desuagtet tiltales af Byfogden sammesteds, har Richardus Lichten ansøgt Kongen om at eftergive Sønnen samme Forseelse. Da det af Adressatens Erklæring ses, at fornævnte Otto Lichten ikke er ret ved Fornuft, og at der heller ikke er sket noget, bevilger Kongen, at han maa være utiltalt for samme Forseelse, dog skal Faderen forpligte sig til at holde Sønnen velforvaret, indtil Gud under ham hans fulde Fornuft og Sands igen, for at han ikke skal overfalde andre. Adressaten skal lade ham være utiltalt. Sk. T. 6, 495 b.

— Miss. til Kommissarierne i Skaane om aarlig af Kommissarieretolden at betale de gamle og de nye Officerer, nemlig under hvert Kompagni 1 Kaptejn, 2 Sergenter og 4 Korporaler, som er forordnet til at eksercere Adelen's udskrevne Soldater. De skal betale dem aarlig, saa længe disse Kompagnier bevilges at ekserceres og at underholdes af Adelen, og gøre den Anordning, at samme Penge aarlig tilstilles Landkommissarierne i hver Provins, som saa skal gøre Adressaterne Regnskab derfor. Sk. T. 6, 496.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Da Falck Gjøe til Hvitkielde har begæret 5 Agre, som ligger i Serop¹ Sogn i Fyen til en Præstebondegaard, som Jørgen Jensen i Serop bebor, mod ligesaa meget Jord, der er bedre og belejliger for samme Gaard, skal han snarest besigte begge Parters Gods og, hvis de 5 Agre kan bortskiftes fra Gaarden, og den tilbudte Jord er Gaarden ligesaa belejlig, skal han lade uvildige Mænd ligne begge Parters Jord og derefter afslutte Skifftet. F. T. 5, 192.

---

¹ Sørup, Sunds H.

6. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Mogens Kaas. Da Falck Gjøre til Hvikield har begæret Herligheden af 4 Gaarde i Serop By og Sogn i Fyen, hvoraf de 3 kun er Halvgaarde og ligger til Præsten i St. Jørgensgaarde, og hvoraf Kronen hverken har Skyld eller Landgilde, Ægt eller Arbejde, Stedsmaal eller Sagefald, der følger Præsten, medens den fjerde Gaard skylder 1 Pd. Byg til Kirken, mens Kronen dog har al Herligheden af den, til Mageskifte for en af hans Gaarde, der ligger paa Taasing, og som aarlig skylder 1 Pd. Byg, og hvortil der ligger Skov til 30 Svins Olden, med al Herlighed og Landgilde, skal Adressaten snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Nyborg]. F. T. 5, 192 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe og Falck Gjøre. Da Mogens Sehested til Holmegaard, Befalingsmand paa Skivehus, har begæret 6 Halvgaarde, 3 Gadehuse og 1 Bol i Ellerop i Guldbjerg¹ Sogn i Gudme Herred i Nyborg Len til Mageskifte for 1 Gaard i Refsvindinge By og Sogn, 1 Gaard i Frørup, 1 Gaard i Thorup², alle i Vinding Herred, og 2 Gaarde i Thofring³ i Vøfling Sogn i Skofby Herred, alt i Nyborg Len, og dersom dette ikke er tilstrækkeligt, for yderligere andet belejligt Gods, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods⁴. Kongen har befalet Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Befalingsmand paa Nyborg Slot, at give Møde ved Besigtelsen, naar han advares derom, give til Kende, hvad han har at bemærke paa Kongens Vegne, og at underskrive den med dem. F. T. 5, 193.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas om at give Møde ved ovenstaaende Besigtelse, naar han advares derom, give til Kende, hvad han paa Kongens Vegne har at bemærke, og medunderskrive den. F. T. 5, 194 b.

— Aab. Brev, hvorved Borckord Rud til Sæbygaard faar Bevilling til at lade sin forrige Foged, Niels Lercke paa gribe, hvor han kan antræffe ham i Kongens Riger og Lande. Borckord Rud har for nogen Tid siden faaet Danmarks Riges Raads Dom⁵ over

---

¹ Fejlskrift i F. T. for: Gudbjerg. ² Taarup, Frørup S. ³ Tevring, Veflinge S. ⁴ Den sædvanlige Fortsættelse om Indsendelse af Besigtelsen til Kancelliet mangler. ⁵ Af 18. Maj 1640, se H. D. D. 1640, Fol. 328.

nævnte sin forrige Foged Niels Lercke, at han skulde gøre Regnskab for, hvad han paa hans Vegne havde haft under Hænder, men, som han beretter, er Fogeden efter Dommens Afsigelse rømt og undveget, og han har derfor andraget om Bevilling til at paagribe fornævnte Niels Lercke, hvor han er at antræffe. Sm. R. 5, 223.

6. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Mester Wichmand Hasebart, som nu er valgt til Superintendent over Viborg Stift efter afdøde Dr. Hans Vandal, og som hos Kongen har aflagt sin Ed paa at ville forestaa samme sit Embede og Kald af sin yderste Formue kristelig, trolig, gudfrygtig og ustraffelig, stadfæstes som Superintendent over Viborg Stift med al den Rente og Rettighed, som er tillagt Superintendenten dér. Han skal forestaa sit Embede troligen og nøje paase, at Guds Ord prædikkes og læres rent og purt allevegne dér i Stiftet, at Skolerne forsørges med gode skikkelige Personer til Skolemestre, der kan opdrage Ungdommen retteligen i Gudsfrygt og boglige Kunster, samt at alting med Religion gaar skikkeligt og ordentligt til efter Ordinansen. Ved Visitats og anden Bestilling, som hans Embede medfører, skal han vise sig flittig og uforsømmelig. J. R. 10, 201 b.

— Aab. Brev til Adel og Ridderskab, Fogder og Lensmænd i Viborg Stift om at yde Mester Wichmand Hasebart, der nu er stadfæstet som Superintendent over Viborg Stift efter afdøde Dr. Hans Vandel, og som har aflagt Ed som saadan, Bistand, naar han behøver det i de Sager, der vedrører hans Embede. J. R. 10, 202 b.

— Aab. Brev, hvorved Fru Berte Friis, Enke efter Hr. Albrekt Skeel til Fusinge, for sig og sine Arvinger og Efterkommere paa Fusinge faar Bevilling paa Aallum og Bierregraf Tiender for sædvanligt Fæste og Afgift, dog at hun efter sit eget Tilbud derfor skal give og perpetuere 2000 Rdlr. til to Skoler og til de fattige Husarme i forbemeldte Sogn, til hvis Bedste den aarlige Rente af forbemeldte 2000 Rdlr. skal anvendes. Hun har ansøgt om disse Tiender, da Bønderne i begge Sognene er hendes, og forbemeldte Tiender i Mands Minde har været ydet paa Fusinge. J. R. 10, 203.

— Aab. Brev, hvorved Holger Rosenkrantz Jørgensen til Rosenholm efter Begæring i 2 Aar forskaanes for at holde Rostjeneste. Han fritages i disse 2 Aar for at lade sine Heste møde

paa Mønstring, uden saa er, at der mod Forhaabning paakommer Riget noget uformodeligt eller fjendtligt. J. R. 10, 203 b.

6. Maj (Kbhvn.). Miss.¹ til Jørgen Seefeld. Da Niels Krag til Trudtsholmb, Befalingsmand paa Lund Gaard i Mors, har begæret 6 Gaarde, der ligger til Hald Slot, men i Lunde Birk til Lund Gaard, og hvis Bønder er saa forarmede, at de ikke kan drive Avlen, og tilbyder aarlig af dem at yde den visse Afgift deraf og gøre Regnskab for det uvisse, som til Gengæld skal kvitteres og slaas af for Jørgen Seefeld, skal denne snarest indsende Erklæring til Kongen om, hvorvidt disse 6 Gaarde for Belejligheds Skyld eller af anden Aarsag kan bortskiftes fra Lenet [Hald]. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 456. K.

— Lignende Miss. til Jørgen Krag om 4 Gaarde, der ligger til Dueholms Kloster. Udt. i J. T. 10, 456. K.

7. Maj (—)² Kvittansiarum til Knud Ulfeldt til Østergaard, Generalkrigskommissarius og Befalingsmand over Tønsberg Len, som efter Kongens Befaling for Hr. Oluf Parsberg til Jernet, Jørgen Seefeld til Refs, Landsdommer i Sjælland, Hannibal Sehested Nørreaggergaard, Statholder i Norge, og Gregers Krabbe til Tostelund, Embedsmænd paa Baahus Slot, Ringsted Kloster, Aggershus og Riberhus Slotte, har gjort Regnskab for Indtægt og Udgift i den Tid, han var Krigskommissarius, regnet fra 1. Maj 1640 til engang i Marts sidstforleden i indeværende Aar 1642. Han blev aldeles intet skyldig, men da Udgiften har været 636½ Rdlr. 14 Sk. 5 Penge lybsk større end Indtægten, skal han afkorte dette Beløb i sit næstfølgende Krigsregnskab og føre det til Udgift. Sj. R. 21, 131 b. K.

— Miss. til Hr. Tagge Thott og Hr. Christoffer Ulfeldt. Kongen tillader, at de afhænder og gør i Penge, hvad de ved Indførsel har faaet af Kongens Renteriskriver Christoffer Ifversen for det Løfte³, som han har gjort for Tolderen i Bergen⁴. Sk. T. 6, 496.

— Miss. til samme. Det berettes, at Borgemestre og Raad i Chri-

---

¹ Udenfor er skrevet: Erick Kr[ags] Skrift. De sidste Bogstaver af Efternavnet er skaaret bort ved Indbindingen. ² I Sj. R. er Stedet glemmt. ³ D. v. s.: Kavtion. ⁴ Peder Jensen; se herom Miss. af 18/6 1639 til ovennævnte Adressater o. a. m.

stianstad i nogen Tid har modtaget de Penge, som de omliggende Bønder har betalt til Vedligeholdelsen af Broen ved Christianstad. De skal forlange Regnskab af Borgemestre og Raad over, hvor disse Penge er anbragt, da det berettes, at Broen er ganske brøstfældig. Sk. T. 6, 496 b.

7. Maj (Kbhvn.). Miss. til Ifver Krabbe [Varberg]. Da Broen ved Laholm Slot er ganske brøstfældig, og det tilmed er bestemt, at den skal henlægges paa et andet, bekvemmere Sted, hvilket ikke kan ske uden stor Bekostning, og da samme Bro bruges af alle Indbyggere i Halland og derfor med Rimelighed bør vedligeholdes af dem alle, skal han med det allerførste af hver Helgaard i hans Len, hvad enten den er Kronens, Adelens eller Gejstlighedens, lade opkræve 1 Rdlr. og af hver Halvgaard $\frac{1}{2}$ Rdlr. til Forfærdigelse af Broen NB. og med det første tilstille Christian Bülow til Ingelsted, Befalingsmand paa Laholm Slot, samme Penge. Sk. T. 6, 496 b.

— Lignende Miss. til Niels Krabbe [Halmstad]. Udt. i Sk. T. 6, 497.

— Lignende Miss. til Christian Bülow, dog at det fra Tegnet NB. lyder: Han skal straks lade begynde herpaa [Forfærdigelsen af Broen]. Kongen har befalet Ifver Krabbe og Niels Krabbe, Befalingsmænd paa Varberg og Halmstad Slotte, ogsaa i deres Len at oppebære 1 Rdlr. af hver Helgaard og $\frac{1}{2}$ Rdlr. af hver Halvgaard og tilstille ham dem. De skal ogsaa bruges dertil. Udt. i Sk. T. 6, 497.

— Aab. Brev om Indretning af et Sorø tilhørende Hus ved Maribo Kloster til Domhus for Lolland og Falster og om Ophævelse af det aabne Brev af 20. Okt. 1641 om Bøndernes Ydelse til Reparation af Raadhuset i Maribo. Sm. R. 5, 223 b. (Tr.: CCD. V, 110 f. Kall Rasmussen: Musse Herred S. 219).

— Miss. til Ernst Normand. Da Hendrick Bilde til Tisbeck har begæret Kongens Befaling til Johan Brockenhuus til Lerbeck og Jørgen Juul til Agersbøl om at taksere et Byggested med tilliggende Jord og Landgilde i Bredal By til en billig Landtakst, hvilket Byggested Maren Madsdatter, Jens Bertelsens Enke, hidtil har haft, skal Ernst Normand snarest undersøge Byggestedets og dets tilliggende Ejendoms Lejlighed, forlange for sig de Dokumenter og Adkomst-

breve, som hun kan have derpaa, og siden indsende en udførlig Erklæring til Kancelliet derom, for at Kongen deraf kan se, om det er frit Gods eller Selvejergods og saaledes beskaffent, at en Adelsmand maa tilforhandle sig det. (Efter Kanslers Befaling.). J. T. 10, 456. K.

7. Maj (Kbhvn.). Miss. til Aarhus Kapitel. Hvad denne Hans Hansen Skaaning har andraget Kongen om, kan de videre se af hans hosføjede Supplikation. Kapitlet skal snarest indsende Erklæring derom til Kancelliet. J. T. 10, 456b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Anders Pedersen Vindelboe paa Kirkens Part af Korntienden af Svørstrup Sogn, hvoraf der aarlig i Afgift skal svares 6½ Ørte 1 Skp. Rug, 2 Ørte Byg og 2 Ørte 1 Skp. Boghvede, alt at levere aarlig inden Fastelavn til Kirkevængerne i fornævnte Sogn. Udt. i Tb. 132 b.

8. Maj (—). Miss. til Henrik Lindenov og Jakob Grubbe. Da Gunde Rosenkrantz til Boserup, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand over Froste Herred og Helnekirke, har begæret 1 Gaard i Taagerup By i Barch¹ Herred i Malmøhus Len i Skaane til Mageskifte for 1 Gaard i Katterup i Skaane, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befalet Hr. Tagge Thott til Erichsholm, Befalingsmand paa Malmøhus Slot, at overvære Besigtelsen, skal de advare ham om, naar den skal afholdes. Sk. T. 6, 497.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen om at give Møde ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, give til Kende, hvad han har at bemærke, og siden sammen med dem besegle og underskrive Besigtelsen. Sk. T. 6, 497.

9. Maj (—). Miss. til Dr. Jesper Brochmand. Da Kongen har anset det for godt, at M. Vichmand Hasenbart skal være Superintendent over Viborg Stift i afdøde Dr. Hans Vandels Sted, og da han har aflagt Ed paa at ville forestaa samme Kald med al Flid, skal Adressaten snarest ordinere ham til Biskop, for at han siden straks kan begive sig til Viborg. (Efter H. Kanslers Befaling.). Sj. T. 27, 307 b. K.²

¹ Bare H. ² Tr.: Ny Kirkehist. Saml. VI, 112.

9. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hendrik Ramel. Da det berettes, at der er stor Uskikkelighed mellem Professorerne og Eksercitiemestrene paa Sorø og mellem deres Kvinder om deres Gang og Sæde i Kirken og ellers¹, skal han gøre en bestemt Anordning saavel om deres som om deres² Kvinders Gang og Plads efter den Skik og Maner, som er brugelig paa andre Akademier i Tyskland³ og nøje paase, at samme Anordning siden holdes uden nogen videre Modsigelse. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 307 b. K.⁴

— Miss. til Laxmand Gyldenstjerne og Vincents Bilde. Søstrene Fru Lene Rud og Jomfru Anne Rud har berettet, at der efter deres afdøde Forældre⁵ er tilfaldet en Arv i Jordegods, der endnu er samlet og uafhændet, idet det er blevet tilladt Jomfru Anne Rud at forblive i Fællesskab i Boet. Men da Fru Lene Rud nu med sine Børn skal skifte deres Fædrearv, skal Adressaterne, for at Jomfru Anne Rud kan vide sin Part af Jordegodset, førend Skiftet mellem hendes Søster og hendes Søsterbørn foretages, give Møde, naar samme Skifte skal foretages, forlange fremlagt for sig rigtige Jordebøger, Regnskaber og andre Dokumenter, saavidt det er muligt at tilvejebringe dem, hvoraf der kan faas Vished om deres Jordegods og Oppebørslen deraf efter deres Forældre, og hvorefter de kan skifte. Saafremt der ikke findes fuldstændig Fortegnelse over alting, skal de enten forhandle mellem dem i Mindelighed eller afgøre Uenighederne ved endelig Dom og give det beskrevet. Sj. T. 27, 308.

— Miss. til Borckard Rud. Da der er berammet Skifte mellem Fru Lene Rud, Enke efter Jørgen Grubbe til Tostrup, og hendes Søster Jomfru Anne Rud, skal han give Møde paa Skiftet paa Fru Lene Ruds Vegne og paase, at alting gaar rigtig til efter Kongens Befaling til gode Mænd, underskrive Underretning til hende om, hvad der tilkommer hende paa Skiftet, og igen overlevere Værgemaalet til hende. Sj. T. 27, 308 b.

¹ K. har i Stedet for Ordene: om . . . ellers, først haft: naar de nogensteds tilhobe mødes. ² De sidste 3 Ord er glemt i Sj. T. ³ De to sidste Ord er senere tilføjet i K. ⁴ Fr.: E. G. Tauber: Sorø Acad. under Chr. IV og Fred. III. Akst. S. XXVI. ⁵ Knud Jørgensen Rud († 1615) og Hilleborg Gyldenstjerne Mogensdatter.

9. Maj (Kbhvn.). Lignende Miss. til Christen Skeel om at være Værge for Jomfru Anne Rud paa ovennævnte Skifte og siden overlevere Værgemaalet til hende. Udt. i Sj. T. 27, 308 b.

— Miss. til Christian Holck. Der er for nogen Tid siden¹ udgaaet Befaling til afdøde Otte Gjøre om at give Hendrik Thott til Boltinggaard, Befalingsmand paa Bergenhus Slot, Skøde paa noget Gods, som han har købt af sin Søster Jomfru Anne Thott. Da dette ikke er sket paa Grund af Otte Gjøres Død, gives der Christian Holck Befaling og Fuldmagt til at give Hendrik Thott Skøde paa fornævnte Gods. Da det endvidere var befalet afdøde Otte Gjøre at give Møde, naar Hendrik Thott vilde overlevere sin Søster Annes Værgemaal til hende selv, skal han rette sin Lejlighed efter at give Møde ved denne Lejlighed, og paase, at der kun vederfares hende, hvad der er ret, og sammen med hende til Stadfæstelse underskrive den Kvittans, som hun giver ham for samme Værgemaal. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 308 b. K.

— Miss. til Niels Krabbe. Christen Maltesen, Skolemester i Halmstad, har berettet, at man nægter ham at faa og oppebære Fæste og Landgilde af de 8 næst omliggende Degnebønder, som hans Formænd, Skolemestrene, har haft Bevilling paa at nyde Fæste og Landgilde af. Da Skolemesterens Løn ellers er saa ringe, at han ikke kan underholde sig nødtørftig af den, befales det Niels Krabbe ikke at lægge ham nogen Hindring i Vejen herfor, men langt mere være ham behjælpelig, saa at han efter den Benaadning, som hans Formænd har haft, ligesom de nyder alt, hvad der af samme Degnebønder kan tilkomme ham med Rette, for at Kongen kan forskaanes for hans videre Anmodning. Sk. T. 6, 498.

— Miss. til Ebbe Ulfeldt. Denne Tord Pedersen har berettet, at en Gaard, ved Navn Slettere², besiddes af en fremmed Mand, og at han mener, at han er den nærmeste til at burde besidde den, og han begærer derfor, at det bevilges ham, at Samfrænder maa kende og dømme derpaa, som han videre kan se af hosføjede Supplikation. Dersom Ebbe Ulfeldt finder, at han er berettiget til at besidde denne Gaard fremfor den anden, tillader Kongen, at Sagen maa sættes under Samfrænder, som kan dømme derpaa. Sk. T. 6, 498.

¹ 9. Marts 1642. ² Maaske: Sletteke, Gyng H.

10. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Peter Johansen og Peder Lauridsen, Borgere i Helsingør, som Kongen for nogen Tid siden har forordnet til Hospitalsforstandere sammesteds, fritages for alle andre Bys Bestillinger, saa længe de beklæder denne Bestilling, for at de desto bedre kan forestaa denne. (Efter H. Cantsel. Befaling. Otte B[rockenhuus]). Sj. R. 21, 132. K.

— Miss. til Hans Uldrik. Peder Johansen og Peder Lauritsen, Hospitalsforstandere i Helsingør, har berettet, at der i Klostret dér i Helsingør er stor Mangel paa fersk Vand, som ikke kan faas uden stort Besvær, og har begæret Bevilling til at maatte føre Render ind og lede Vandet fra Renderne, som løber til Kronborg Slot, ind i Klostrets Gaard. Kongen tillader, at han lader Rendemesteren lede Vandet fra Kongens Render ind i bemeldte Kloster, saafremt det ikke er til Skade for Vandet, som løber til Slottet. Endvidere begærer de at faa en Tørvemose, der ligger belejlig for Klostret, da den Mose, som tilforn er udvist til Klostrets nødtørrfuge Brug, er opskaaret. Han skal lade en belejlig Tørvemose udvise til Klostrets Brug. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Otte Brock[enhuus]). Sj. T. 27, 309. K.

— Miss. til Frederick von Bauer og Hans Pejtersen¹. Det berettes, at en af de under ham staaende Officerer, ved Navn Frederick Ziegler, Løjtnant under Kaptajn Rheders Kompagni, som nu er indkvarteret i Kerteminde, skal lægge sig efter en Adelsjomfru, ved Navn Jomfru Kirstine Oldeland, som opholder sig dér, og vil have hende til Ægte, uanset, at han ikke er af adelig Stand og ikke heller har bevist, hvorfra han er, hvorfor forskrevne Jomfrus Slægt, Venner og Værge ingenlunde vil, ikke heller bør samtykke deri. Han skal alvorlig tilholde Løjtnant Frederick Ziegler aldeles ikke at befatte sig med fornævnte Jomfru Kirstine Oldeland og ikke anmode hende videre derom, eftersom hun ikke selv er raadig at gøre noget deri uden sine Forældres Samtykke. Han skal indkvartere Løjtnanten paa andre Steder, og saa-

---

¹ Da der i Miss. bruges Udtrykket: »dine underhavende Officerer«, Du, Dig osv., kan der være udstedt et særskilt Miss. til hver af dem. Frederick von Bauer var Generalmajor, Hans Pejtersen Major.

fremt han ikke holder sig borte fra hende, befales det Adressaten strængt straks at kassere ham. F. T. 5, 194 b.

10. Maj (Kbhvn.). Miss. til Henning Valkendorf til Glorup og Sten Bilde til Kiersgaard, Befalingsmænd paa Odensegaard og Rugaard. Da Kongen har befaleet Hr. Jørgen Brahe til Hvedholm, Befalingsmand paa Hagenskov Slot, paa afdøde Tygge Brahes Børns Vegne at gøre Falck Gjøre til Hvitkiold paa sin Søster Jomfru Anne Gjøres Vegne Afregning for noget Gods, som fornævnte Tygge Brahe har afkøbt Falck Gjøre, da en Del af Pengene er betalt, men en Del endnu reterer, skal de give Møde ved samme Afregning, bilægge de mulig opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan give Møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 5, 195.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe. Da Falck Gjøre til Hvidkiold har berettet, at afdøde Tygge Brahe paa Grev Voldemar Christian til Slesvig og Holstens og hans Søskenes Vegne har afkøbt Falck Gjøre noget Gods i Egbye paa sin Søster Jomfru Anne Gjøres Vegne, hvorpaa en Part [af Betalingen] endnu reterer, skal Hr. Jørgen Brahe paa afdøde Tygge Brahes Børns Vegne og Falck Gjøre paa sin Søster Jomfru Anne Gjøres Vegne gøre rigtig Afregning om samme Gods, da han selv har solgt samme Gods paa bemeldte sin Søsters Vegne og derfor ikke alene kan gøre Afregning med dem. F. T. 5, 196.

— Aab. Brev om Fornyeelse paa 20 Aar, fra dette Brevs Datum at regne, af den Ribe By ved aab. Brev af 1639 12. Maj givne Ret til at opkræve en Afgift til Vedligeholdelse af Byens Rivere¹. J. R. 10, 204. (Tr.: P. Terpager: Ripæ Cimbriæ S. 681. CCD. V, 111).

— Miss. til Gregers Krabbe. Borgemestre og Raad i Ribe har berettet, at de foraarsages at gennemgrave Holmen, som deres Bys Revier har sit Løb omkring, for at samme Revier, som er meget fordærvet med Sand og Grunde, desto bedre kan renses, og Søfarten være desto sikrere, og har begæret, at det maa be-

¹ Indsejlingen til Byen.

vilges, at Kronens Bønder til Riberhus og Møgeltønder med Heste og Vogne maa hjælpe med nogle Dages Arbejde, indtil det kan blive gjort færdigt. Saafremt han mærker, at dette Værk foretages alvorligt af dem og har nogen Gænge, tillader Kongen, at han tilholder alle Kronens Bønder at gøre 3 Dages Arbejde ved samme Revier, naar de tilsiges (dog at de i Vester Herred, som ligger langt borte, forskaanes for det halve)¹ eller at give Penge for hver Dags Arbejde, om de besværer sig, naar de advares om at møde paa fornævnte Sted. Det skal dog have i Agt, at de ikke besværes hermed enten i deres Høst eller Høbjærgning. Da Borgemestre og Raad har begæret at maatte forskaanes for Indkvartering i den Tid, skal han forhandle med dem om, hvad de vil tilbyde godvillig at betale til deres Bys Bedste og til Fortsættelse af forskrevne Værk, saafremt Kongen vil forskaane dem for Indkvartering. Han skal saa siden snarest indsende Erklæring derom til Kancelliet, hvorefter Kongen vil resolve videre derom. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 457. K.

10. Maj (Kbhvn.). Miss. til Ribe Kapitel. Borgemestre og Raad i Ribe har berettet, at de foraarsages at gennemgrave Holmen, som deres Bys Revier har sit Løb omkring, for at samme Revier, som er meget fordærvet med Sand og Grunde, desto bedre kan renses, og Søfarten være desto sikrere. Da Kongen har bevilget, at Kronens Bønder deromkring til at forfærdige samme Værk i bekvemme Tider maa gøre 3 Dages Arbejde med Heste og Vogne, anmoder Kongen Kapitlet om at tillade, at Kapitlets Bønder, ligesom Kronens, maa gøre 3 Dages Arbejde med Heste og Vogne dér paa Stedet eller, om de ønsker det, give Penge for hver Dags Arbejde. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 457b. K.

11. Maj (—). Aab. Brev, hvorved det bevilges, at Jurgen Dehen² af Næstved, Trompeter under det sjællandske Kompagni, saa længe han betjener samme Trompeters Bestilling, maa være fri for al kongelig og borgerlig Bys Skat, Tyng og Besværing i Næstved. K. Udt. i Sj. R. 21, 132b.

— Aab. Brev om, at det berettes, at Mester Jacob Hogenvald, Kongens Søns, Hertug Christian, Prins til Danmark og Norges Liv-

¹ Parentesen mangler i J. T.   ² Han kaldes Dehen og Dehn.

bartskær, af Kongen har faaet meddelt Tilladelse¹ til at holde et Apotek i Helsingør, og at han nu er død, hvorfor hans efterladte Søn, Sylvester Hogenvald, paa Grund af de store Udlæg, som hans afdøde Fader har gjort paa bemeldte Apotek, har andraget om Bevilning til at holde samme Apotek paa Betingelse af, at der paa samme Apotek antages en dygtig Svend, som er eksamineret af Lægerne eller Apotekerne i København. Kongen bevilger, at afdøde M. Jacob Hogenvalds Søn, Sylvester Hogenvald, maa holde fornævnte Apotek, som forskrevet staa, dog at han affinder sig tilbørligt med sine Medarvinger om deres Arverettigheder i samme Apotek efter afdøde M. Jacob. Han skal til Lensmanden paa Kronborg Slot udstede en Forpligtelse om, at han vil holde Apoteket ustraffeligt i alle Maader og ellers yde al borgerlig Skat og Tynge ligesom andre Borgere i Helsingør. Det forbydes alle og enhver at præparere Medikamenter, som billig vedkommer et Apotek og dér bør præpareres, under tilbørlig Straf. (Efter H. Cantsellers Befaling konciperet). Sj. R. 21, 132 b. K.

11. Maj (Kbhvn.). Oprejsningsbrev for disse Peder Oelsen Klejnsmed, Hans Nielsen og Cort Stridbeck i Stege paa Møen, der af Danmarks Riges Raad er dømt til at lide Dele² for en Trætte, som de har haft med en Mand, ved Navn Peder Terckelsen. Siden Dommen er afsagt, har de forligt sig med Peder Terckelsen, saa at der ikke er overgaaet dem nogen Dele. Sj. R. 21, 133.

— Miss. til Dr. Johan Borkersen, Superintendent over Ribe Stift. Da Kongen af Rentemestrene erfarer, at han refter med at fordre Kvittans paa Præsteskatte, forfaldne fra St. Hans Dag 1640 til Mikkelsdag 1641, skal han rette sig efter inden 3 Maaneder efter dette Brevs Datum at klarere og betale, hvad han bliver Kongen skyldig derpaa, saafremt han ikke vil staa Kongen til Rette. Orig. i L. A. i Viborg.

— Miss. til Maldte Juul til Giersinggaard, Embedsmand paa Bøvling Slot. Rentemestrene har berettet, at Borgemestre og Raad i Lemvig refter med efterskrevne Skatter uforklaret: 4 Pengeskatter til Baadsmandshvervning, forfaldne til St. Hansdag 1635, 36, 37 og 1638, Unionsskatten til Mikkelsdag 1641, deres

---

¹ 9. Sept. 1638. ² Retsforfølgning.

aarlige Byskatter fra 1629 [af]. Tolderen og Byfogden resterer med deres Regnskaber fra 1623 til 1627, Byfogden med sine fra 1629 til 1641, Sisemesteren fra 1640 til 1641.

Borgemestre og Raad i Holstebro resterer med efterskrevne Pengeskatter: 1 Pengeskat til Mortensdag 1631, 1 Pengeskat til Baadsmanshvervning til St. Hans 1638, 4 aarlige Byskatter fra Mortensdag 1638 til Mortensdag 1642, Unionsskatten til Mikkelsdag 1641, Sisemesteren resterer med sine Regnskaber fra 1637 til 1641, Byfogden [med sine] fra 1640 til 1641.

Borgemestre og Raad i Ringkøbing rester at fordre Kvittans paa efterskrevne Skatter, som endnu er uforklaret: 2 paabudne Pengeskatter til Martini 1636 og Martini 1637, 4 Pengeskatter til Baadsmanshvervning, forfalden til St. Hansdag 1635, 1636, 1637 og 1638, Unionsskatten til Mikkelsdag 1641, 4 aarlige Byskatter fra Mortensdag 1638 til 1641, Sisemesteren og Byfogden resterer med deres Regnskaber fra 1638 til 1641. Adressaten skal tilholde dem at klarere disse Restanser inden 3 Maaneder efter dette Brevs Datum og betale, hvad de er skyldige. Saafremt der ikke tilstilles [ham] rigtig Kvittans til den Tid, skal han lade dem tiltale for Retten og tage Dom over dem, saafremt han ikke selv vil staa Kongen til Rette. Orig. i L. A. i Viborg m. Paategn. om at være læst paa Ringkøbing Raadstue, Lemvig Raadstue og Holstebro Raadstue (henholdsvis 3. Juni, 23. Juni og 29. Juni 1642).

11. Maj (Kbhvn.). Kopi af Miss. til Lensmanden [over Stjernholms Len]. Rentemestrene har berettet, at Borgemestre og Raad i Kolding resterer at fordre Kvittanser af Rentekammeret paa efterskrevne Skatter: 1 Pengeskat til Mortensdag 1632, 7 Unionsskatter, forfaldne til St. Hans- og Mikkelsdag 1638, Paaske 1639, St. Hans- og Mortensdag 1640, Fastelavn og Mikkelsdag 1641, Pengeskatterne til Baadsmanshvervning til St. Hansdag 1640 og 1641; deres aarlige Byskatter rester fra Mortensdag 1637 til 1641. Byfogden rester med sine Regnskaber fra 1623 til 1627. Hendrik Spløtt rester med hans Regnskab for Akcisen og Malttold fra Philippi (1/5) 1625 til 1627.

Borgemestre og Raad i Vejle resterer at fordre Kvittans af Rentekammeret paa efterskrevne Skatter: 3 Unionsskatter, forfaldne fra Mortensdag 1640 til Mikkelsdag 1641, 2

Pengeskatter til Baadsmanshvervning forfaldne til St. Hansdag 1639 og 1641, deres aarlige Byskatter rester til Martini 1631, 1635, 1636, 1639, 1640 og 1641. Zisemesteren rester med hans Regnskab fra 1639 til 1640, Byfogden rester fra 1635 til Mikkelsdag 1636. Adressaten skal tilholde dem at betale disse Restancer inden 3 Maaneder efter dette Brevs Datum. Saafremt de ikke til den Tid tilstiller ham rigtig Kvittans, skal han tiltale dem ved Retten og tage Dom over dem, saafremt han ikke selv vil staa til Rette derfor. Kopier i LA i Viborg.

11. Maj (Kbhvn.). Til Rentemestrene. Slangerup By har stillet Krav om Betaling for 90 Ryttere, der har været indkvarteret dér i Aaret 1628, for Kost og Underhold til dem og for Havre, Hø og Strøelse, hvilket efter medfølgende Fortegnelse er opført til 5460 [Rdlr.]¹, idet de har fremlagt Bevis fra Rentekammeret for, at der er gjort Afregning med Borgemestre og Raad i Helsingør, og at de for Kost, Havre, Hø og Strøelse for hver Rytter, som med en af Ritmesteren og Kornetten underskreven Seddel har bevist at have været indkvarteret dér, har faaet godtgjort 1½ Rdlr. 17 Sk. om Ugen. Efter denne Takst beløber Kvarter og Underholdning for 90 Ryttere i 28 Uger sig til 4226 Rdlr. 1 Ort. Endvidere kræver Slangerup By 600 Rdlr., som de har betalt til Aftakkelse af samme Rytteri, førend de kunde blive dem kvit, og de fremsender en Meddelelse fra Rentekammeret om, at Afregningen for Ventsel Rotkirk, Befalingsmand paa Antvorskov Slot, forrige Ritmester over Hoffanen, er ført til Indtægt efter det af ham udstedte Bevis, og om, at Borgemestre og Raad i Helsingør har faaet godtgjort 1700 Rdlr. i deres Afregning for adskillige Skatter, som de resterede med. Rentemestrene skal indkalde Borgemestre og Raad i Slangerup for sig, nøje undersøge, om de med Rette har noget at fordre hos Kongen, og erklære sig herom til Kongen. Endelig har de gjort Fordring paa noget Sølv, som de har forstrakt Kongen med, og paa Rentekammeret ses det af Rigens Regnskaber eller Sølvregister i Indtægten fra 1. Septbr. 1627 til 1. Maj 1628, at Slangerup By har forstrakt Kongen med 600 Lod Sølv. Dersom de ikke har faaet disse 600 Lod Sølv igen, skal Rentemestrene snarest tilfredsstille dem for dem. Sj. T. 27, 309 b. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

¹ Dette Ord mangler baade i Konc. i Sj. D. og i Orig.

11. Maj (Kbhvn.). Miss til Hans Uldrik. Afdøde Nicolai Engelbrets¹ Enke, Anne, har berettet, at hun har henvendt sig til ham med det hende for nogen Tid siden² meddelte Benaadningsbrev paa nogle Tiender, som først maatte blive ledige, og at hun af ham har begæret at faa i Fæste nogle Tiender, som var ledige efter afdøde Pofvel Malers³ Enke, men at hun ikke maa faa dem, fordi de er fæstet til fornævnte Pofvel Malers Søn. Da hun og nogle andre Enker har faaet Kongens Ekspektancebreve paa Tiender, som kunde blive ledige, og de allerede er forsynede dermed, og hun nu har det ældste Brev, skal han fæste til hende samme Tiender, som er faldet efter Pofvel Malers Enke, og befale Pofvel Malers Søn at levere hans Fæstebrev fra sig. Sj. T. 27, 310 b. K.

— Miss. til Niels Krabbe. En Del Bønder i hans Len [Halmstad] beklager sig over, at være besværet med Avlen til en af Kongens Ladegaarde, ved Navn Bisperstorp⁴, som ligger en Mil fra Halmstad, mest fordi denne Ladegaard er blevet forbedret med henved 1½ Gaards Ejendom, og Niels Krabbe har derefter meddelt, at de vilde komme bedre til Rette dermed, dersom Avlen blev skiftet saaledes, at de, der med Bekvemmelighed kan komme derhen med Vogne, at de driver Jorden, kører Høet ind og gør det Arbejde, hvortil der behøves Heste og Vogn, men de, som bor i Skovbyden⁵, kan skære Kornet, slaa Engen og gøre andet Dagsværk, uden nogen Pennings Udgift og med føje Besværing for dem. Kongen tillader, at han retter sig herefter. Sk. T. 6, 498 b.

— Miss. til Christian Bülow og Niels Krabbe. Hr. Tagge Thott Andersen, Embedsmand paa Silkeborg Slot, har berettet, at der er nogen Trætte mellem ham og hans forrige Foged, Hans Pedersen, nu Borgemester i Halmstad, om nogle Mangler, som fornævnte Hr. Thott har antegnet i Hans Pedersens Regnskaber. Adressaterne skal snarest indstævne Parterne for sig til et bestemt Sted, dømme paa forskrevne Mangler og give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke

---

¹ Nikolaus Eggebrecht, Tyske Kancellis Forvalter.   ² 14. Marts 1639.
³ Povl Rumler, Maler p. Frederiksborg, Møller p. Esrom Mølle.   ⁴ Formentlig: Biskopstorp, Halmstad H.   ⁵ Skovbyen?

kan møde til berammet Tid og Sted, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 498 b.

11. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Mogens Kaas om at lægge 1 Gaard med Skov til 6 Svins Olden i Krarup By i Salling Herred i Fyen, som Kongen har faaet til Mageskifte af Jesper Friis til Ørbecklunde, ind under hans Len [Nyborg], indskrive den i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indkomst af den. F. T. 5, 196.

— Miss. til Hendrick Gyldenstjerne og Jørgen Kaas. De skal snarest begive sig til Rønninge Søegaard i Fyen, aabne Boet dér og registrere det og taksere alle Mobilia i Boet, intet undtaget, der kan eragtes brugeligt, stykkevis efter deres rimelige Værd, inventere alle de tjenlige Breve, der maatte findes i Boet, med Numre, give det alt beskrevet og overlevere det til Melckior Oldeland, og endvidere taksere forskrevne Rønninge Søegaard med dens Avl til en bestemt Takst, for at afdøde Fredrick Marckdanners umyndige Børns Værgere derefter kan gøre Regnskab eller bortforpagte den efter Beskaffenheden af dens Avl og Jordtilliggende, og den, der forpagter den, kan blive ved Magt. Ligeledes skal de sætte en bestemt Takst paa alle Slags Korn, Smør, eller hvad Slags Species der kan nævnes i Jordebogen, saa at der aarlig kan gøres Regnskab, alt eftersom de forskellige Varer stiger eller falder, saa at det ene Aar kan bøde paa det andet, for at hverken Værgerne eller de, der værges for, skal lide Skade, men al Disput kan forebygges, som ellers til sin Tid kunde paakomme mellem Børnene og Værgerne om hvert Aars Landekøb. F. T. 5, 196 b.

— Miss. til Hr. Hans Lindenov. Hvad Jens Jensen og hans Medfølgere, Kronens Bønder dér i Hals Birk¹, har ansøgt om, kan han se af deres hosføjede Supplikation. Han skal befale sin Fuldmægtig, dersom han ikke selv saa snart kan tage derhen, at hjælpe Supplikanterne til Rette, for at Kongen kan blive forskaanet for deres videre Overløb. (Konciperet efter Ifver Vinds Befaling). J. T. 10, 457 b. K.

---

¹ J. T. har ved en Fejlskrift: hans Birk. I Overskriften har J. T. dog Hals Birk.

11. Maj (Kbhvn.). Bestalling for Nickel Helmer Kock¹, Skibskaptejn, som Generalvisitør i Norge. Han skal indtil videre forestaa Skibsvisitationen i Norge, at begynde fra dette Brevs Datum at regne, og skal holde Visitatorer og Ransagere over hele Norge, hvor det gøres nødvendigt. Saavel han som hans Tjenere og Undervisitatorer skal være forpligtet til nøje dér sammesteds at ransage og visitere alle haandterende Købmænds Skibe og Gods, om de til Kronen har ydet deres Told og Rettighed. Dersom det da befindes anderledes, skal de til Kronen konfiskere saadant Gods. Han saavelsom de maa visitere de Skibe, som har fortoldet. Særlig skal han i Lister, Mandal og Nedenæs Len ransage og have flittigt, troligt og alvorligt Tilsyn dér med alt Købmandsgods, som ind- og udføres dér, at der ikke paa nogen Maade sker Kronen for kort paa dens Rettighed, og han maa ikke se igennem Fingrene med nogen for Gunst eller Gave, ikke heller opholde nogen utilbørligt eller lade nogen vente efter nogen slig Lejlighed, men skal forrette sin Bestilling troligt og ufortrødent. Han maa ikke heller tilføje nogen af Folkene derpaa Gevalt i Ord eller Gerning, saafremt de ikke vægrer sig mod det, der billigt forlanges af dem. Han maa ikke selv og heller ikke tillade sine Folk at tage nogen Skænk eller Gave, lidt eller meget, af hvad Navn det end kan være, ikke heller spise eller drikke eller tilstede sine Folk at spise eller drikke overflødigt og til Upligt paa nogen af de Skibe, som han besigter, under højeste Straf. Han skal lønne og underholde sine Tjenere og Folk. For at fjerne al Tvivl for Visitørerne dér, skal han i sin Bestilling rette sig efter de Sedler, som udstedes af Kongens Toldbod i Norge; hvad der ikke findes indført i dem, skal han anholde og tage Dom paa, om det ikke bør være forfaldent til Kongen, uanset om samme Gods kan paastaas at være fortoldet ved andre, derefter udstedte Toldsedler. De, som med Rimelighed mener at lide Skade derved paa det Gods, som de en Gang har fortoldet, skal søge deres Skade oprettet hos de Kongens Tjenere, hvem Toldboden er overdraget, og som kan kendes at være Aarsag til saadan Forseelse, da de ikke har haft tilbørlig Agt derved, hvilket skal forkyndes hver og en af Kongens Toldere, Visitører og Toldskrivere til Efterretning. Dersom han fornemmer, at de hollandske Konvojer ind-

---

¹ Han kaldes saavel i Sj. R. som i K. Nickel Jermer og Nickel Holmer og Nickel Helmer Kock. Det sidste er det rigtige.

tager Egetømmer, skal han gøre sit Bedste for at bemægtige sig dem, tage Dom over dem og rette sig derefter, da deres Bestilling er at konvojere Flaaden og ikke handle mod Kongens Forordning. For denne hans Tjeneste bevilger Kongen ham, at han foruden hans Kaptejnbesolding maa beholde Femtedelen af alt, hvad der forbrydes, og som ikke er fundet og antastet af Kongens Udliggere eller andre, som har Befaling paa Kongens Vegne. Kongen vil skaffe ham en Pinke og Folk dertil, som Kongen selv vil underholde. Der bevilges ham indtil videre Kostpenge for sig, saa længe han sejler og er i Søen. Tolderne skal, naar han forlanger det, afgive udførlig Erklæring om, hvad han behøver Oplysning om. Fogderne, Embedsmændene og Udliggerne skal i deres Visitation forholde sig efter hans Anvisning og yde ham, hans Folk og Tjenere al Befordring, ved Nat og Dag, saa at han kan forrette sin Bestilling tilbørligt. (Nedenunder paa K. er skrevet:) NB. Miss. til Lensmændene udi Fleckerøen, Laugesund, Ofve Gedde, Statholder, Palle Rosenkrantz¹. Sj. R. 21, 134. K.

12. Maj (Kbhvn.). Pas for Nickel Holmer Kock, Kongens Skibskaptejn og Generalvisitør med Kongens Skib, kaldet N. N., til Norge, saavel Norden som Sønden Næsset, hvor han i alle Havne skal visitere alle de Skibe, som sammesteds ind- eller udskiber Varer. Dette Pas skal gælde, saa længe han er i samme Visitørs Bestilling. Sj. R. 21, 136. K.

— Fredebrev for denne Peder Christensen, der for nogen Tid siden er svoret Aaraad over og derfor gjort fredløs for et Drab, som hans Husbonde, N. N.² Rytter, gjorde. Da han har tilfredsstillet den Dødes Slægt og Venner, har Kongen nu givet ham hans Fred igen. (Eft. K. M. egen Befaling). Sj. R. 21, 137 b. K.

— Miss. til Hans Uldrick Gyldenløve. Da han har berettet, at Bønderne i Kronborg og Frederiksborg Len nødvendigvis maa have 14 Læster Byg til Sædekorn, saafremt de ellers skal kunne blive siddende paa Gaardene, skal han lade dem faa disse 14 Læster Byg, dog at der føres Tilsyn med, at der igen leveres god, ustraf-

---

¹ Der blev s. D. udsendt Miss. til disse tre om de hollandske Konvojer, der mod Forordningen hemmeligt søger at udføre Egetræ fra Norge. ⁴ Aaben Plads til Navnet.

felig Byg Tønde for Tønde i rette Tid, saa Kongen ikke lider nogen Skade derpaa. (Ifver Vind). Sj. T. 27, 310b.

12. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hendrik Ramel. Da Hendrik Mund til Tisselholdt, Kongens Skibskaptejn, har begæret følgende Sorø Kloster tilhørende Gaarde og Gods, nemlig 5 halve Gaarde i Serritsløf By i Nebel Sogn og 1 Gaard i Sønd¹ By og Sogn, alt i Vor Herred i Skanderborg Len i Jylland, til Mageskifte for 1 Gaard i Dydsted i Toksverie¹ Sogn i Borsøe Herred i Vordingborg Len, 1 Gaard i Eskenstrup² By i Kongsted Sogn i Fakse³ Herred i Tryggevælde Len, 1 Gaard i Høybye i Roskilde Len og 1 Gaard i Udbye By og Sogn i Tudse Herred i Holbæk⁴ Len, alt i Sjælland, og, dersom dette ikke er tilstrækkeligt, for yderligere Gods i Sjælland, skal Hendrik Ramel snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods, som ligger i Friheden i Skanderborg Len, for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Sorø Kloster. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 311. K.

— Aab. Brev om, at Barbara, Enke efter Gert Oserin⁵, maa være fri for Ægt og Arbejde af en Gaard i Halmstad Len, som hun⁶ tilforn har været forlenet med. Udt. i Sk. R. 5, 379b.

— Aab. Brev, hvorved Claus Mormand til Østerød faar Bevilling til at lægge øde en af sine Bondegaarde, som hedder Ottersøe og er en jordegen Gaard, og bruge Avlen deraf til sin Hovedgaard Østerød, dog skal han tilfredsstille Bonden for Bondeejendommen, saa at han ikke med Rimelighed kan beklage sig. Han har berettet, at hans Gaard Østerød er noget ringe paa Sæd og Avling, saa at han ikke deraf kan vedligeholde sin Husholdning, Rostjeneste o. a. m., og han har derfor begæret at maatte lægge fornævnte Bondegaard Ottersøe, som Kongen for nogen Tid siden⁷ har ladet Ofve Gedde til Tommerup, Befalingsmand over Bratsberg Len, faa til Mageskifte, og som Claus Mormand siden har tilforhandlet

---

¹ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Toxvorie. Ment er Dysted, Toksværk S., Baarse (nu: Hammer) H. ² Eskilstrup. ³ Sj. T. og K. har ved en Fejlskrift: Saxe H. ⁴ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Bolbeck. ⁵ Sk. R. har: Osernis, men Navneregistret dertil har, sikkert rigtigt: Oserins. ⁶ Formentlig Fejlskrift for: han. ⁷ 16. Maj 1636, se Kr. Sk.

sig af ham, øde og bruge Avlen af den til sin Hovedgaard Østerød. Sk. R. 5, 379b.

12. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Tagge Thott og Hr. Christoffer Ulfeldt. Kongen har befaleet Falck Lykke til Giesnes, bestalter Oberst og Befalingsmand i St. Peders Kloster i Lund, at lade modtage det gamle Gevær, som fandtes under Regimentet i Skaane, lade det istandsætte og igen tilstille Adressaterne det. Da Falck Lykke har anmodet om Penge til at betale Bøssemageren, som istandsætter samme Gevær, skal Adressaterne skaffe ham Penge dertil. Sk. T. 6, 499.

— Miss. til Ebbe Ulfeldt. Peder Mortensen, Raadmand i Christianstad, har andraget om at blive forskaanet for denne Raadmandsbestilling og igen forunde ham Byskriveriet og et Tingskriveri, som han tilforn har haft, som det videre kan ses af hosfølgende Supplikation. Ebbe Ulfeldt skal undersøge Sagen og træffe en forsvarlig Ordning i den. Sk. T. 6, 499.

— Miss. til Henning Valkendorf. Caspar Ditmers¹, Indvaaner i Næstved, har erhvervet Arrest paa en Person, ved Navn Peiter Vidov og Peiter Selms², som holder til i Hamborg, og paa deres Gods, hvor han kan træffe paa det her i Riget, for 400 Sletdr.. Peiter Vidov har berettet, at han [Casper Ditmers] allerede er tilfredsstillet, men desuagtet har han yderligere arresteret nogle [af Peiter Vidovs] Penge hos Jørgen Villemssen i Odense, idet han vil søge Betaling for Kost og Tæring. Heri mener Peiter Vidov, at der sker ham Uret, da Arresten ikke taler om mere end 400 Sletdr. Da Arresten ikke taler om Kost og Tæring, men kun om 400 Sletdr., skal Henning Valkendorf tilholde Jørgen Villemssen at betale forskrevne Peiter Vidov, hvad han er ham skyldig mere end de 400 Sletdr. F. T. 5, 197.

— Aab. Brev om, at Knud Nielsen, Byfoged i Randers, hvem der kun er tillagt ganske lidet for hans Byfogedbestilling, herefter maa være forskaanet for al kongelig og borgerlig

---

¹ Caspar Detmers i Næstved havde faaet Arrest paa Tilgodehavende, som Peter Vidov af Tønder og Peter Selms i Hamburg havde i Odense; se D. K. Indk. Breve og Indl. t. Reg. og Tegn. samt henlagte Sager 1640 4/5 og 1641 20/1. ² I Overskriften staar der: Pejter Vidue og Caspar Ditmers anlangende. Stedet her er uklart, idet der kun tales om een Person, og er formentlig forskrevet.

Bys Tyngge, saa længe han forestaar samme Bestilling, ligesom hans Formænd har været. J. R. 10, 204b.

12. Maj (Kbhvn.). Mageskifte mellem Jesper Friis til Ørbecklunde, Oberst for det jyske Regiment, og Kronen. Orig. J. R. 10, 205 (m. Datum: 13. Maj, Genbrevet er dateret 10. Maj). (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Kapitlet i Aarhus. Kapitlet har berettet, at der i Aarhus til Kapitlet ligger 2 gamle Residenser, af hvilke den ene er en lille Residens, som har ligget til Klokkeren ved Domkirken, og hvorved der ligger en øde Have, der er Fælleseje til Kapitlet. Den anden Residens ligger til Kantoren og er aldeles forfalden, saa at ingen kan residere i den. Kapitlet har nu begæret at maatte sælge samme Residenser og den lille Have, der ligger dertil. Kongen tillader, at de to forfaldne Residenser maa sælges, dog at Pengene, som de faar derfor, sættes paa Rente, og Rentepengene deraf aarlig skal oppebæres af den, som nu eller herefter bliver forlenet med samme Residenser. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 458. K.

— Miss. til Gunde Lange. Karen Ægidiidatter, født i Ribe, har berettet, at hendes Broder, M. Hans Ægidiisen, Rector Scholæ i Aalborg, har haft hendes Værgemaal betroet efter hendes Faders¹ Død, fordi hun ingen [andre] voksne Brødre havde, som efter Loven kunde overtage det. Han har siden den Tid haft det under Hænder, og hun har i den Tid, skønt hun nogle Gange har begæret det af ham, ikke kunnet faa det ringeste af sin Fædrearv til sit Underhold. Hun har derfor ansøgt om, at hendes forskrevne Broder, M. Hans Ægidiisen, maa faa Befaling til at levere hende Patrimonium fra sig til en anden Broder til hende, Anders Ægidiisen, som har nedsat sig i Slingerup, da hun har sit Ophold hos ham. Gunde Lange skal alvorlig tilholde forskrevne M. Hans Ægidiisen, at han inden 3 Maaneder efter dette Brevs Datum leverer forskrevne Karen Ægidiidatters Værgemaal, som han hidtil har haft under Hænder, med en rigtig underskrevet Fortegnelse over, hvad der er tilfaldet hende efter hendes afdøde Fader, fra sig til forskrevne Anders Ægidiisen, som skal give

---

¹ M. Ægidius Lavridsen, Kannik og Ærkedegn i Ribe, se D. Kanc. Indl. t. Reg. og Tegn. samt henl. Sager 21. April 1642.

ham nøjagtig Kvittering derfor og siden overtage hendes Værgemaal. J. T. 10, 458 b.

12. Maj (Kbhvn.). Miss. til Gregers Krabbe om herefter indtil videre i afdøde Tønne Friis's Sted at modtage alle de Unionsskatter, som leveres ham af Lensmændene, og give dem Kvittering derfor. Siden skal han overlevere dem til Knud Ulfeldt til Svenstrup, Generalkrigskommissarius og Befalingsmand over Tønsberg Len, mod hans nøjagtige Bevis. (Efter Hr. Kanslers Befaling. Otte Brock). J. T. 10, 459. K.

13. Maj (—). Miss. til Jørgen Seefeld. Han skal af Landkommisarierne i Nørrejylland 14 Dage efter førstkommande Pinse modtage de Penge, som Adelen dør har bevilget til Københavns Befæstning, give fornævnte Kommissarier nøjagtig Kvittering og siden sende Pengene til Hendrik Møller¹, Tolder for København. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 312. K. (Tr.: KD. V, 245).

— Lignende Miss. til Henning Valkendorf² i Fyen, Hr. Hendrik Hvitfeldt i Skaane og Niels Vind i Sjælland. Udt. i Sj. T. 27, 312. K.

—³ Miss. til Niels Krag og Erick Juell⁴. Kongen har befalet Jørgen Seefeld til Visborg⁵, Befalingsmand paa Hald Slot, at han 14 Dage efter førstkommande Pinsedag⁶ paa Kongens Vegne af dem skal oppebære de Penge, som Ridderskabet i Nørrejylland har bevilget til Københavns Befæstning, og give dem nøjagtig Kvittering derfor. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 464. K.

— Lignende Miss. til Gunde Rosenkrantz og Gabriel Kruse i Skaane og at levere Pengene til Hr. Hendrick Hvitfeldt. Udt. i J. T. 10, 464. K.

— Lignende Miss. til Lauridts Ulfeldt og Falck Gjøre i

¹ K. har derefter haft: som efter Kongens Anordning dem siden paa forskr. Befæstning skal vide at anvende. Dette er atter slettet. ² K. har her først haft: Hr. Jørgen Brahe. ³ Brevet har paa Bagsiden af K. først været dateret 18. Maj, men dette er rettet til 13. Maj. Det er indført mellem Miss. af 15. og 24. Maj. ⁴ I J. T. er Erik Juell glemt. ⁵ J. T. har: Visburg. ⁶ Pinsedag var 29. Maj; Terminen bliver derefter 12. Juni.

Fyen og at levere Pengene til Henning Valkendorf. Udt. i J. T. 10, 464. K.

13. Maj (Kbhvn.). Lignende Miss. til Niels Trolle og Christen Skeel i Jylland og at levere Pengene til Niels Vind. Udt. i J. T. 10, 464. K.

— Miss. til Hans Uldrik. Da M. Tillemand Villadsen, Slotspræst paa Frederiksborg Slot, har begæret nogle Tien-der for Afgiften, som han kan se af hosfølgende Supplikation, skal han snarest indsende Erklæring herom til Kancelliet. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 312 b. K.

— Miss. til Tolderne i Øresund om at lade Vinskænk hos Hertug Johan Christian, Hertug til Slesvig, Holsten etc., Johan Kreys den yngre, naar han ankommer til Sundet, passere toldfrit med saa megen Vin, som han har indkøbt til Hertugens Hofholdning. Udt. i Sj. T. 27, 312 b. K.

— Miss. til Ventsel Rotkirk om i Slagelse Hospital, naar der bliver Plads ledig, at optage Pofvel Abrahamsen Bøsseskyt- te og hans Kvinde, som begge er blinde. Udt. i Sj. T. 27, 312 b.

— Miss. til Niels Vind om at lade Margrete, Hendrick Rosenmeyers Enke, Borgerske i København, faa et Stykke Træ til en Aksel i Krudtmøllen. Sj. T. 27, 312 b. (Tr.: KD. V, 245).

— Miss. til Rentemestrene. Fru Lene Rud, Enke efter Jør- gen Grubb'e til Tostrup, har berettet, at hun ikke kan faa Kvit- tansiarum af Renteriet for Vestervig Len, hvormed hendes afdøde Husbonde var forlenet, for 18½ Læster Bygs Skyld, som Hans Søfrensen, Tolder i Aalborg, har modtaget, og som skulde leveres til Fæstningen Glückstadt. Da det berettes, at nævnte Hans Søfrensens Kvittans herpaa findes i Renteriet, skal de lade Fru Lene Rud faa Kvit- tansiarum paa Vestervig Len, medens bemeldte Hans Søfrensen selv skal gøre Rigtighed for de 18½ Læster Byg. (Efter H. M. egen Befal- ing. Otte Brock[enhuus]). Sj. T. 27, 313. K. Orig. i D. K. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Aab. Brev, hvorved Gregers Krabbe faar Bevilling til at tilforhandle sig 400 Fod gullandske Sten til hans Bygge- foretagende. Udt. i Sk. R. 5, 380.

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt [Helsingborg]. Johan Relling

har berettet, at Stenkarret ved Messingmøllen¹ i Skaane som Følge af stort Isbrud og Vandløb forgangen Vinter er blevet revet helt bort, saa at Møllen ligger ganske stille, og der intet kan forrettes, førend Karret igen bliver forfærdiget, til stor Skade for ham, og hvorved Værket ogsaa vil blive fuldstændig til intet. De skal tilholde alle de Bønder dér i Nørre Herred², som ligger til Helsingborg Slot, straks igen at reparere samme Brokar, eftersom de har gjort tilforn. Sk. T. 6, 499.

13. Maj (Kbhvn.). Lignende Miss. til Sten Beck [Herrisvad Kloster] om at tilholde Bønderne i Nørre [Asbo] Herred, der ligger til Herrisvad Kloster, dertil. Udt. i Sk. T. 6, 499b.

— Miss. til Ifver Krabbe. Kronens Bønder i Birkholte, Bogholte, Store Fielesøe, Lille Fielesøe, Toftegaard, Aaserboe³, Quiolt⁴, Berholm⁵ og Lundeb.⁶ i Varberg Len har berettet, at de ikke formaar at yde deres fulde aarlige Landgilde, og begærer derfor at faa noget Afslag derpaa. Af hans Erklæring erfarer Kongen, at deres Opgivelse er sandfærdig og at de ikke kan blive ved Magt, med mindre de faar halvt Afslag paa deres Landgilde, og at Gaarden Aaserboe kan yde fuldt Smørlandgilde, men maa forskaanes for halvt Gæsteri. Han skal herefter og indtil videre paa Grund af Gaardenes Ringhed lade dem være forskaanet for halv Landgilde, dog at Gaarden Aaserboe skal yde fuld Landgilde og kun give halvt Gæsteri. Sk. T. 6, 499b.

— Miss. til Hr. Tagge Thott og Hr. Christoffer Ulfeldt. Da Kongen har bevilget, at denne Jørgen Matthisen skal være Kaptejn i Blekinge i Stedet for Johan Lettis⁷, som nu er kasseret, skal han forordne det saaledes, at denne Kaptajn Jørgen Matthisen faar

---

¹ Sk. T. har: ved Mesing Mølle i Skaane. Johan Relling fik 1636 29. decbr. selvtrødie Bevilling for 10 aar paa Kronens Mølle Stagerup i Herrisvad Klosters Len i Skaane til Kobber- og Messingværket. Det maa være denne Mølle, der er ment. ² Nørre Asbo H. Staggerup ligger i Sdr. Asbo H., lige ved Grænsen til Nørre Asbo H., i hvilket Herrisvad Kloster ligger. ³ Aasebol, Gellerød S., Favraas H. ⁴ Kvigholt (nu: Qvighult), Fagerrød S., Favraas H. ⁵ Har ikke kunnet findes. ⁶ Lundebol. Der er aaben Plads efter b., Skriveren har formentlig ikke kunnet læse Slutningen paa Navnet. ⁷ Han kaldes ellers Letvis og Litvitz, se Miss. 22. april 1642 ovfr.

den Gaard til at bo paa og det, som er tillagt hans Formand for hans Bestillings Skyld. Sk. T. 6, 499 b.

13. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hendrik Gyldenstjerne og Jørgen Kaas. De skal snarest begive sig til Rønninge Søegaard paa Fyen, besigte Gaarden og dens Bygfældighed, taksere de til Gaarden liggende Skove, hvorledes de befindes at være, og overlevere Besigtelsen til Melchior Oldeland til Uggerslefgaard, Rentemester og Befalingsmand over Vesteraalens og Lovfoedens Len, for at han kan vide, hvad det er nødvendigt at anvende paa Gaarden, og hvad Skove der ligger til den. F. T. 5, 197 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Da Hr. Jørgen Brahe til Hvedholm, Befalingsmand paa Hagenskov Slot, har begæret Herligheden af nogle Jorder, som kaldes Helligkaars og Griise Jorder og ligger paa Lundagger Mark i Hagenskov Len, til Mageskifte for 1 Gaard i Brendkiele By i Odensegaards Len, skal han snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt samme Jorder for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. F. T. 5, 198.

— Miss. til Sten Bilde. Hr. Claus Hansen, Sognepræst i Munkebo Sogn i Bjærge Herred i Fyen, har berettet, at 3 af de bedste Bøndergaarde i Trellerup By i samme Sogn er lagt under Trellerupgaard, som Sten Bilde har i Forsvar, hvorved hans Indkomst er blevet meget forringet, og han har derfor begæret at faa noget forundt til Gengæld. Da det af Sten Bildes Erklæring ses, at hans Opgivelse er sandfærdig, og at hans Sogn Munkebo er ganske ringe, skal han lade Hr. Claus Hansen aarlig faa noget vist Korn, saa meget som han kan eragte, at Præsten har mistet af fornævnte 3 Gaarde, og føre det til Regnskab. F. T. 5, 198 b.

— Aab. Brev, hvorved Erick Pors til Nørregaard faar Bevilning til at tilforhandle sig sin Søster Jomfru Inger Pors's Gaard, kaldet Roelse, liggende i Harre Herred under Skivehus Len, og som ligger belejlig for hans Gaard. Da han har tilbudt at give saa meget for den, som gode Mænd kunde kende billigt, skal han betale hende for den efter 2 gode Mænds Underhandling. J. R. 10, 208 b.

— Kgl. Konfirmation paa en under Datum København den 13. Maj 1642 mellem Hr. Korfits Ulfeldt til Ugerup, Statholder i København og Befalingsmand paa Møen, og Hans Jesen, Indvaaner i Aalborg, under Forbehold af Kongens Godkendelse af-

sluttet Akkord, hvorved Hans Jesen faar overdraget Tolden af fremmed Øl, Danskøl¹, Malttold, Most, Mjød, Øleddike og dansk Brændevin i Aalborg, som Tolderen sammesteds hidtil har oppebaaret, efter Toldordinansen for et Tidsrum af 3 Aar, fra 1. Maj 1642 til 1645, mod en aarlig Betaling af 300 Rdlr. in specie, at levere i Rentekammeret hver 1. Maj. [Iøvrigt enslydende med aab. Brev af 18. Maj 1640 om Bevilling for Villum Davidsen i Næstved]. J. R. 10, 209.

13. Maj (Kbhvn.). Miss. til Christopher Hvas. Da Boe Nielsen, boende i Bromøllen i hans Len [Ørum], har berettet, at Vandløbet til samme Mølle er ganske forringet, saa at han ikke er i Stand til at give den sædvanlige aarlige Landgilde, og da det af Christopher Hvas's Erklæring ses, at hans Opgivelse er sandfærdig, skal denne til Tinge lade opkræve 8 uvildige Mænd, som kan sætte og taksere, hvad der aarlig bør gives af samme Mølle, saa Mølleren kan blive ved Magt, dog at han har Indseende med, at der ikke afgaar Kronen for meget. Hvad der saaledes afgøres til Tinge, skal han indsende til Kancelliet. Kongen vil saa resolve derpaa. J. T. 10, 459. K.

— Miss. til Gregers Krabbe. Hr. Peder Pors, Sognepræst til Vilsløf Kirke, har berettet, at der efter hans afdøde Moder og Søster er tilfaldet ham en Arvepart i et Hus i Ribe, kaldet Porsborg. I denne er der ogsaa tilfaldet hans afdøde Søsters Børn en Del, nemlig en Tredjedel af 400 Sletdaler, men da deres Fader Hr. Hans², Sognepræst i Gram, ikke har saa megen Formue, at han kan modtage samme deres Arvepart i Porsborg eller give nøjagtigt Skøde derpaa, skal Gregers Krabbe tilholde Peder Baggesen³, Borger i Ribe, som skal være forskrevne Børns nærmeste Slægt paa mød-

---

¹ Danskøl og dansk Brændevin, d. v. s.: Danziger Øl og Brændevin. ² Hans Nielsen Lend, g. 1. m. Anne Mathiesdatter Pors († 1635), Søster til ovennævnte Præst Peder Mathiesen Pors. ³ Peder Baggesen i Ribe havde i Aarene 1580—90 bygget Huset Porsborg i Ribe og opkaldt det efter sin Svigersøn, Sognepræst ved Domkirken Mathias (Mads) Andersen Pors (g. m. Anna Pedersdatter), som boede i Porsborg indtil 1616 og som var Fader til Præsten i Vilslev Peder Pors og til Anne Mathiesdatter, g. m. Præsten i Gram Hans Nielsen Lend, og Moder til de her omhandlede 2 Børn, hvis Værgemaal saaledes overdrages til deres Oldefader.

rene Side, straks at paatage sig deres Værgemaal, føre Regnskabet sammen med fornævnte Hr. Peder Pors og give ham fuldkomment Skøde paa deres Vegne paa samme Gaard Porsborg. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 459 b. K.

13. Maj (Kbhvn.). Miss. til Laurits Ebbesen. Kronens Bønder Knud Lauridssen og Peder Jenssen af Hørning i hans Len [Skanderborg] har berettet, at deres Istradhus¹ for nogen Tid siden er brændt, og har begæret at maatte forskaanes for dette Aars Landgilde. Da det af Laurids Ebbesens Erklæring ses, at deres Opgivelse er sandfærdig, skal han lade dem være forskaanet for dette Aars Landgilde, hjælpe dem til noget Bygningstømmer til dermed at genopbygge deres Huse² og føre det til Regnskab. J. T. 10, 460.

14. Maj (—). Aab. Brev, hvorved Pauel Kettelsen af Bredsted, hvem Kongen har bevilget, at et Skib, ved Navn S. Andreas, som han har købt i Randers, maa være ham følgagtigt, forpligter sig til ikke at sælge eller afhænde dette Skib til nogen fremmed, førend de 10 Aar forløbet, som er fastsat i Kongens Forordning, under største Straf. Til Forsikring havde han underskrevet dette med egen Haand og trykt sit Signet under det. Sj. R. 21, 138. K.

— Aab. Brev, hvorved Fredrik Fredriksen, forrige Ridefoged paa Københavns Slot, fritages for Byens Tyng. Sj. R. 21, 145. K. (Tr.: K. D. IV, 231).

— Miss. til Hans Lindenov [Kalundborg Len]. Jens Gregersen i Særsløf har berettet, at hans Gaard i April Maaned sidstforleden er brændt, og har derfor begæret at maatte være forskaanet for at yde dette Aars Landgilde, som er 1½ Pd. Rug, 1½ Pd. Byg og 1½ Dlr. 6 Sk. Penge. Da Kongen af Hans Lindenovs Erklæring ser, at hans Opgivelse er sandfærdig, skal han lade ham være forskaanet for dette Aars Landgilde og føre det til Regnskab. Sj. T. 313 b.

— Aab. Brev om, at Johan Hoppener har berettet, at han tiltales for, at hans Hustru i hans Fraværelse af Vanvittighed mod Kongens Forbud har solgt noget Kød til en lybsk

---

¹ Isterad eller Isteradhus, Stuehus. ² Medens Teksten har: Istradhus, staar der her Flertal: Huse. Efter Skanderborg Lens Jordebog for 1642 synes Knud Lavritsen og Peder Jensen at have haft hver sin Ejendom.

Mand, som denne siden har udført, og at han begærer at faa samme Forseelse eftergivet. Da dette er sket i hans Fraværelse af hans Hustru, bevilger Kongen, at hans Hustrus Forseelse for denne Gang maa efterlades, og han forskaanes for videre Tiltale, dog at det Kød, som saaledes er blevet solgt, skal være forbrudt og føres Kongen til Regnskab. Sk. R. 5, 380.

14. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Henrik Hvitfeldt og Bispen i Lund [Dr. Peder Vinstrup]. Det berettes, at Fielledsteds Kirke i Landskroner Len er meget brøstfældig, og at det er et saare ringe Sogn, paa en 20 Gaarde i det højeste, saa at Kirken ikke har over 10 Rdlr. i aarlig Indkomst, hvorfor det formenes, at det vilde være bedst, at Kirken kunde nedbrydes, og Sognefolkene søge det andet Sogn, som deres Præst har¹. Adressaterne skal lade Sagen undersøge og snarest indsende Erklæring derom. Sk. T. 6, 500 b.

— Aab. Brev, hvorved Alexander von Kückelsom, Provst over Assens Provsti i Fyen, som har tilforhandlet sig en jordegang Gaard i Stubberup i Baag Herred i Fyen, som ligger midt iblandt Assens Provstis Bønder, faar Bevilling til at benytte Assens Provstis Bønder til fornødent og tilbørligt Arbejde til forskrevne jordegange Gaard, dog at Bønderne derimod forskaanes for, hvad de hidtil har ydet i Arbejdspenge. F. R. 4, 278 b.

— Miss. til Just Frederick von Pappenheim om at forordne Skuder, som skal overføre noget Folk fra Hellighafn til Rodnebye, naar Knud Ulfeldt, Kommissarius, anmoder om dem. Udt. i Sm. T. 6, 503.

— Aab. Brev, hvorved denne Christen Clemendsen af Lyen² Sogn i Lundenæs Len faar Bevilling til at komme i Ægteskab med et Kvindfolk, ved Navn Anne Jepsdatter, som han har besøvet. Han har berettet, at han i sit Ægteskab har besøvet fornævnte Anne Jepsdatter og det Aar, efter hans Hustru døde, har avlet et Barn med hende. Siden har han ladet sig troløve til hende og i Kirken af Prædikestolen ladet lyse til Ægteskab for dem uden at vide, at et saadant Ægteskab, som han agtede at indgaa med hende, er mod Ægteskabsordinansen. Siden er Sagen dog blevet indstævnet for

¹ Fjellestad var Anneks til Nøbbeløv. ² Lyne Sogn, N.-Horne H.

Kapitlet i Ribe, som har paakendt, at samme Forlovelse nok kunde forblive ved Magt, saafremt Kongens Tilladelse dertil kunde opnaas, hvorfor han har begæret Kongens Bevilling til, at han og forskrevne Anne Jepsdatter, som han har besøvet, maa komme i Ægteskab sammen. Kongen bevilger dette, dog at de begge for samme [Bevilling]¹ til Hospitalet i Varde til Mikkelsdag førstkommende giver 20 Sletdr. Dersom de 20 Sletdr. ikke bliver erlagt til forskrevne Tid, skal denne [Bevilling] være forbrudt. J. R. 10, 209 b.

14. Maj (Kbhvn.). Miss. til Ernst Normand. Forleden Aar er der af Unionsskatten, som var oppebaaret i Koldinghus Len, taget en Sum Penge, der var fornøden til Kongens Hofholdning. Skønt Skatten burde være leveret paa sine tilbørlige Steder og ikke uden Kongens særlige Befaling burde være rørt, har Kongen dog bevilget, at saa meget, som der er taget af den og udgivet til Kongens Hofholdnings Fornødenhed, det igen maa udlægges af Kongens Renteri. Han skal enten selv begive sig til København med Kvittansen, der er udstedt af Kongens Renteri, eller ogsaa sende den dertil med hans Fuldmægtig, saa skal Pengene være følgagtige. J. T. 10, 460. K.

— Miss. til Rentemestrene. Der er forleden Aar af Unionsskatten, som var oppebaaret i Koldinghus Len, taget en Sum Penge, hvormed der er betalt en Del af det, der var fornødent til Kongens Hofholdning, og en Del blev anvendt paa en Galej, som blev bygget ved Kolding. Rentemestrene skal igen betale, hvad der blev taget af Skatten til de nævnte Formaal. Sj. T. 27, 313. K. Orig. i Rtk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Henrick Lange. Borgemestre, Raad og Borgere i Holstebro har berettet, at de før Fjendernes Indfald i Nørrejylland lod opsætte og bekoste et Orgelværk i deres Kirke, men at Byen i Fjendernes Tid har lidt saa stor Skade, at de ikke formaar alene at holde en Organist, som kan betjene samme Orgel, hvorfor de begærer at faa bevilget, at den Organist, som forordnes dertil, maa faa Halvparten af sin Løn af Kirkens Indkomst dér i Byen, idet de opgiver, at Kirken nok har saa mange Midler, at den er i Stand dertil. Da det paastaas, at Kirken dér er saa

¹ I Stedet for Ordet Bevilling er der to Gange afsat en tom Plads.

formuende, at den kan yde Halvparten af Organistens Løn, skal Henrick Lange gøre den Anordning, at Organisten, som betjener samme Orgel, faar Halvparten af sin Løn betalt af Kirkens Indkomst, dog at det haves vel i Agt, at der ikke loves ham for meget i Løn. Derimod har de [Byen] tilbudt, at da Kirken og Skolen dér i Byen ikke kan vedligeholdes af deres egen Indkomst, de da selv vil lægge til af deres egen Indkomst, saa de herefter holdes ved Magt som tilforn. J. T. 10, 460 b. K.

14. Maj (Kbhvn.). Miss.¹ til Erick Krabbe og Mogens Arenfeldt². Da Niels Friis til Skombstrup har begæret 2 Gaarde og nogen Jord paa Vitten Mark, kaldt Torsjord³, i Hollumb⁴ By og Sogn i Jylland til Mageskifte for 1 Gaard i Hollumb og 1 Gaard i Beder, skal de snarest besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Cancelliet. De skal underrette Lavridts Ebbesen til Donneruplund og Erick Grubbe til Tjele, Befalingsmænd paa Skanderborg og Aarhusgaard, om, naar Besigtelsen skal foretages, for at de kan give Møde paa Kongens Vegne. J. T. 10, 461. K.

— Miss. til Lauridts Ebbesen. Da Kongen har befalet Erick Krabbe til Strandberggaard og Mogens Arenfeldt til Rugaard, Befalingsmænd paa Stjernholm Slot og til Mariager Kloster, at besigte noget Gods, som Niels Friis til Skomstrup har begæret til Mageskifte, skal han give Møde ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, give tilkende, hvad han har at bemærke, og underskrive og besegle Besigtelsen med dem. J. T. 10, 462.

— Lignende Miss. til Erick Grubbe om at give Møde ved samme Besigtelse. Udt. i J. T. 10, 462 b.

— Miss. til Sten Bilde [Holgersen, Sejlstrup Len]. Kongen har bevilget, at de Kirker i Jylland, som har Formue, hver skal bidrage noget til Reparation af Sæby Kirke i hans Len, der er ganske forfalden, og har bestemt, at Niels Krag til Trudsholm og Hendrick Lange til Deibierglund hver af sit Provsti skal skaffe ham

---

¹ Som K. er benyttet K. til lignende Miss. til Tønne Friis og Mogens Arenfeldt, dat. Glückstadt den 17. Maj 1641, om samme Mageskifte. Begge Breve er enslydende. ² I J. T. og paa Bagsiden af K. er dette Miss. ved en Fejlskrift stilet til Erik Krabbe og Erik Grubbe. ³ J. T. har, sikkert ved en Fejlskrift: Jordsjord; jvfr. ovennævnte Miss. af 17. Maj 1641. ⁴ Holme, Ning H.

125 Speciedlr. og Gunde Lange af sit Provsti 50 Speciedlr., endvidere at der af samtlige Kirker i Vendelboe Stift skal skaffes ham 500 Rdlr., af Kirkerne i Viborg Stift 100 Rdlr. og af Kirkerne i Aarhus Stift 200 Rdlr., eller ialt 1100 Speciedlr., der skal leveres inden 3 Maaneder efter dette Brevs Datum. Han skal indkræve disse Penge, anvende dem til samme Kirkes Reparation og gøre Regnskab derfor. J. T. 10, 462 b. K.

14. Maj (Kbhvn.). Miss.¹ til Niels Krag, Hendrick Lange og Gunde Lange. Da Kirken i Sæby er ganske forfalden, og den kun har en saare ringe Indkomst til at hjælpe sig selv med, har Kongen bevilget, at Kirkerne i hele Jylland maa komme den til Hjælp, hver efter sin Formue, og at de Kirker i hans Provsti, som har Formue, tilsammen skal give dertil 125 Speciedlr. [resp. 125 og 50 Speciedlr.]. Han skal indkræve disse 125 Speciedlr. og inden 3 Maaneder efter dette Brevs Datum levere dem til Sten Bilde, Befalingsmand paa Sejlstrup Slot. J. T. 10, 462 b. K.

— Miss. til Gunde Lange. Kongen har bevilget, at Kirkerne i Vendelboe Stift, hver eftersom de har Forraad, skal bidrage til Reparation af Sæby Kirke, som er ganske forfalden, og tilsammen give 500 Speciedlr. Han skal paalægge de Kirker i Vendelboe Stift, som har Formue, hvad hver efter sin Formue skal yde dertil, indkræve samme 500 Speciedlr. inden 3 Maaneder efter dette Brevs Datum og levere dem til Sten Bilde, Befalingsmand paa Sejlstrup Slot. J. T. 10, 463. K.

— Lignende Miss. til Jørgen Seefeld om at indkræve 100 Rdlr. hos Kirkerne i Viborg Stift til Reparation af Sæby Kirke. Udt. i J. T. 10, 463 b. K.

— Lignende Miss. til Erick Grubbe om at indkræve 200 Rdlr. hos Kirkerne i Aarhus Stift til Sæby Kirke. Udt. i J. T. 10, 463 b. K.

15. Maj (—). Miss. til Niels Vind. Kongen har forundt Gabriel Jacobsen, Indvaaner i Køge, Forpagtningen af Øl- og Maltakcisen dér. Da han nu beretter, at der foregaar megen Urigtighed med Angivelsen af Øl og Malt, idet en Del forsviges, skal Niels Vind alvorlig tilholde alle og enhver i Køge at yde

---

¹ Det indførte Brev er stilet til Niels Krag.

den tilbørlige Told af Øl og Malt, og at der holdes nøje Tilsyn med, at ingen, som bør yde denne Told, forskaanes for den, og ligeledes, at alle de, som har og bruger Hestemøller og Haandkværne, yder den tilbørlige Told af alt, hvad der males derpaa, saa at aldeles intet i nogen Maade, som bør fortoldes tilbørligt, fordølges eller understikkes. Der-som nogen kan betrædes at omgaas urigtigt dermed, skal han lade dem tiltale og straffe vedbørligt. Han skal lade dette Brev læse paa de tilbørlige Steder til Efterretning for enhver, for at de kan vide for Skade at tage Vare. Sj. T. 27, 313 b. K.

15. Maj (Kbhvn.). Miss. til Matthias Zitzwitz om at rette sin Lejlighed efter herefter at dømme i alle de Sager, som angaar Knud Gabrielsen til Hiulerød, Landsdommer i Halland, eller hans Tjenere, og han eller de er interesseret i. Sk. T. 6, 500 b.

— Miss. til Knud Ulfeldt. Kongen har befalet¹ Anders Bilde til Damsboe, Rigens Marsk og Befalingsmand over Vestervig Len, paa Grund af adskillige Forseelser at kassere Kaptejn Arent Lychtmand² fra hans Kompagni, som ligger i Aalborg, hvilket Kompagni igen er forundt Kaptejn Jacob Andersen. Knud Ulfeldt skal lade bemeldte Jacob Andersen herefter maanedlig faa den samme Besolding, som den anden har haft før ham, fra dette Brevs Datum at regne, og saa længe han forbliver i denne Bestilling. (Efter K. M. egen Befaling. Otte Brock). J. T. 10, 463 b. K.

16. Maj (—). Miss. til Henrick Belov. Der gives ham Forlov til paa nogen Tid at begive sig fra Christianopels Fæstning til Viborg i Jylland for dér at gøre sit Bryllup³, dog at han straks forføjer sig tilbage igen og imidlertid ordner alt saaledes, at intet bliver forsømt i hans Fraværelse. Sk. T. 6, 500 b.

— Miss. til Patrick Dumbar. Naar Henrick Belov begærer det af ham, skal han begive sig til Christianopel og forblive dér, indtil Henrick Belov kommer tilbage, og imidlertid have alting i god Agt, saa at intet inden eller uden Fæstningen bliver forsømt. Udt. i Sk. T. 6, 500 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe og Hendrick Gyldenstjerne. Falck

---

¹ Under 25. Maj s. A., se ndfr. ² J. T. har: Lyctmand. ³ Han blev 19/6 1642 g. m. Pernille Qvitsov Frederiksdatter.

Gjøe Hendricksen til Hvidkiøld og Peder Brockenhuus til Nørskov, Hofjunker, paa sin Faders Vegne har berettet, at afdøde Morits Aschersleben efter Kontrakt, og hvad der er passeret i den Sag, er blevet Claus Brockenhuus til Nørskof, Landsdommer i Fyen, adskillige Penge skyldig, hvoraf der er betalt noget til forskellige Tider, og at hans efterladte Hustru, Fru Ellen Gjøe til Jerstrup, nu agter at holde endelig Afregning med Claus Brockenhuus. De skal derfor stævne Parterne for sig med deres Breve og Dokumenter, bilægge de muligt om samme Afregning opstaaende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 5, 198 b.

16. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jørgen Brahe. Fru Bergitte Gyldenstjerne, Enke efter Aksel Urne til Rygaard, har berettet, at afdøde Ejler Urne har været Værge for hendes Søn, Knud Urne til Rygaard, for hans Arvepart efter hans Farbroder, afdøde Hans Urne, men da han ikke har leveret dette Værgemaal fra sig, mener hun, at samme Værgemaal bør udleveres først af Boet, naar Skiftet efter fornævnte Ejler Urne foretages. Adressaten skal rette sin Lejlighed efter at give Møde paa Skiftet, paatage sig Værgemaal for Knud Urne, først fordre Rigtighed for hans Arvepart efter hans Værge, forskrevne hans Farbroder [Hans Urne], nøje paase, at han faar sin lovlige Del efter Ejler Urne, saavidt den arvelig kan tilfalde ham, og at der kun vederfares ham, hvad der er Ret. F. T. 5, 199 b.

— Miss. til Hr. Christian Tømmesen. Afdøde Christen Friis, forrige Kansler, har faaet Tilladelse¹ til i St. Knuds Klosters Skove at lade hugge saa meget Bygningstømmer, som der er fornødent til Stolper og Fodstykker til Reparation af Læsemesterens Residens. Da det berettes, at dette paa Grund af Christen Friis's Død ikke er sket, skal Adressaten lade Christen Friis's Arvinger faa saa mange Stolper og Fodstykker, som der behøves til Opbyggelsen af samme Residens. F. T. 5, 200.

— Miss. til Jørgen Krag til Enderupholm og Kristoffer Hvas til

¹ 15. Dec. 1637.

Hennegaard, Embedsmænd i Dueholms Kloster og paa Ørum Slot. Da Kongen har forlenet Anders Bilde til Damsbo, Rigens Marsk, med Vestervig Klosters Len, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at være til Stede, naar afdøde Hr. Jørgen Urnes Arvinger vil levere forbemeldte Len fra sig, overlevere det til forbemeldte Anders Bilde med Inventarium, Breve, Registre, Jordebøger og alt andet, som bør overleveres, besigte Bygningerne paa Slottet og Ladegaarden og de til forbemeldte Len liggende Skove, give alt beskrevet under deres Segl og overlevere det til forbemeldte Anders Bilde. J. R. 10, 210.

16. Maj (Kbhvn.). Følgebrev for Anders Bilde til Damsboe til Bønderne i Vestervig Klosters Len, at de herefter nu straks skal svare Anders Bilde til Damsboe, Rigens Marsk. J. R. 10, 210 b.

17. Maj (—). Aab. Brev om Forbud mod Legen og Stimen paa Vor Frue Kirkegaard i København under Gudstjenesten. (E. H. Cantselers Befaling). Sj. R. 21, 138. K. (Tr.: K. D. III, 231. CCD V, 113).

— Aab. Brev, hvorved det forbydes Øl- og Vintapperne og alle andre i København at betro en Student mere end 10 Speciedlr. og tage Gældsbevis af dem paa mere end samme Beløb. (E. H. Cantselers Befaling). Sj. R. 21, 139. K. (Tr.: CCD V, 111 f. H. Matzen: Kbhvns. Univ. Retshist. II, 154).

— Revers til Adelen i Danmark i Anledning af dens Kontribution til Befæstning af København. (Ovenover og paa Bagsiden af K. er skrevet:) Herefter udgiven 4 Reverser. (E. H. Cantselers Befaling.). Sj. R. 21, 139 b. K. (Tr.: CCD V, III. G. F. Lassen: Kbhvns. Befæstn. Hist. S. 137.).

— Kgl. Konfirmation paa et af Gregers Krabbe til Toestelund, Befalingsmand paa Riberhus Slot, under Forbehold af Kongens Ratifikation under Datum Riberhus den 1. Marts 1642 afsluttet Mageskifte mellem Hr. Jørgen Brahe til Hvedholmb, Embedsmand paa Hagenskov Slot, og Præsten til Gametoft, i Henhold til kongeligt Missive af København 28. Okt. 1636¹, om noget Jord paa Fyen. F. R. 40, 278 b. (Se Kr. Sk.).

¹ Missivet er af 25. Okt. 1636, se K. Brb. 1635—36, S. 671, jvfr. Miss. 11. Marts 1636 og 1. Dec. 1635.

17. Maj (Kbhvn.). Miss. til Just Frederick von Pappenheim. Han skal efter Anordning fra Hr. Tagge Thott til Ericksholm og Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Befalingsmænd paa Malmøhus og Helsingborg Slotte og Kommissarier i Skaane, aarlig af Kommissarietolden i Lolland og Falster oppebære til at betale Underofficererne¹ under Regimentet dér i Lolland og Falster, da de faar Penge i Stedet for de Bøndergaarde, som de tilforn har haft. Han skal aarlig hos Kommissarieskriveren lade forklare, hvad han i saa Maader modtager. Sm. T. 6, 504.

— Miss. til Dr. Jesper Brochmand. Da Kongen har anset det for godt, at M. Anders Andersen i afdøde M. Christen Hansens Sted skal være Superintendent over Aalborg Stift, og da han har aflagt Ed til Kongen paa at ville forestaa samme sit Kald og Bestilling med al Flid, skal Adressaten snarest ordinere ham til Biskop, for at han siden straks kan begive sig til Aalborg. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 314. K.

— Aab. Brev, hvorved Mester Anders Andersen, som nu er valgt og kaldet til Superintendent i Aalborg Stift efter afdøde Mester Christen Hansen, stadfæstes som Superintendent over Aalborg Stift med al den Rente og Rettighed, som er tillagt Superintendenten der. [Iøvrigt enslydende, mutatis mutandis, med Stadfæstelsesbrevet af 6. Maj 1642 for M. Wichmand Hasebart som Superintendent over Viborg Stift.]. J. R. 10, 211 b.

— Aab. Brev til Adel og Ridderskab, Fogder og Lensmænd i Aalborg Stift om at yde Mester Anders Andersen, der nu er kaldet til Superintendent i Aalborg Stift efter M. Christen Hansens Død, og som har aflagt Ed som saadan, Bistand, naar han behøver det, i de Sager, der vedrører hans Embede. J. R. 10, 211.

18. Maj (Frederiksborg). Miss. til Sten Beck om straks at sende alt det Messing, som fra Skaane kommer til København, ned til Kronborg Slot. Sj. T. 27, 314. K.

— (Kbhvn.). Miss. til alle Lensmændene i Danmark om at lade

---

¹ Overskriften har: Officererne under det lollandske Regimente, Teksten har: de Underofficerer under Regimentet dér udi Lolland og Falster.

hoslagte aabne Brev¹ om Handelens Frihed læse og forkynde paa de tilbørlige Steder og siden paa se dets Overholdelse. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 314. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

18. Maj (Kbhvn.). Sk. R. 5, 380 se 23. Maj.

20. Maj (—). Bestalling for Mickel Nielsen som Skovrider i Vordingborg Len med en aarlig Løn af 16 Dlr., 4 Dlr. om Maaneden i Kostpenge, en sædvanlig Hofklædning og Foder og Maal paa en Hest, Besoldingen fra dette Brevs Datum at regne. Udt. i Sj. R. 21, 140b.

22. Maj (—). Miss. til Niels Trolle og Rønnov Bilde om snarest at begive sig til Tølløsegaard og dér aabne Boet og registrere alt det Løvsøre, som findes dér, hvad som helst det end kan være, undtagen det, som er sendt dertil fra Stjernholm, og som er registreret og underskrevet; endvidere Heste, Foler, Øksne, Stude, Køer og andet Fæ saavel som Faar, Lam, Svin og Grise, som allerede skal være fremkommet til Gaarden af det, som er tilfaldet Fru Lene Barnekow, Tønne Friis's Enke, efter hendes afdøde Husbonde. I lige Maade skal de Duge, Lagener og Sengklæder, som er draget om nogle Senge i to Kamre paa Tølløse, saavel som den Himmel, der er ophængt over Bordet i Fruerstuen, hvilket altsammen skal være laant af Fremmede efter Anvisning og Beretning, ogsaa registreres. Hvad de saaledes registrerer, skal de give beskrevet. (Efter Ifver Vinds Befaling). Sj. T. 27, 314b. K.

— Miss. til Jægermesteren [Achim v. Bredow] om at lade Henrik Belov til Spøttrup for Betaling faa 4 store Dyr og 6 Raadyr af Silkeborg eller Hald Skove paa de Steder, hvor det er Vildtbanen til mindst Skade. Udt. i Sj. T. 27, 314b.

23. Maj (Frederiksborg). Miss. til Tolderne i Øresund. Naar der til Sundet ankommer Skibe, som opgiver at være Glückstadttske og har Pas fra Glückstadt, skal de tage en Kopi af deres Pas og straks sende det til Kongen, hvor han er at finde. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 315. K.

— Miss. til samme om at lade passere gennem Sundet 200

¹ Af 23. Maj ndfr.

Skippd. Kugler, som har tilhørt Arnold de Rees og har været under Hermand Kochis¹ Forvaring, og som er solgt til Johan Ditmar, Feltherren af Sverrigs Faktor. Sj. T. 27, 316b.

23. Maj (Frederiksborg). Miss. til Hans Uldrik. Nogle Personer i Helsingør har beskyldt et Kvindfolk, ved Navn Karen Knudsdatter, fra Norge for Trolddom. Da hun selv har vedgaaet det, skal han efter Lov og Ret lade tage Dom over bemeldte Kvinde og derefter ske Eksekution. Sj. T. 27, 316b.

— Miss. til Hendrik Ramel om at akkordere med Berideren dér paa Stedet² om, hvad hans aarlige Løn skal være. Kongen vil forunde ham den Løn, som Hendrik Ramel bliver enig med ham om, indtil Kongen bliver anderledes til Sinds. Endvidere befales det ham snarest at underrette Hans Vilhelm, Fægtemester i Strassburg, om, at Kongen gerne vil bruge ham som Fægtemester dér paa Akademiet. Dersom han vil paatage sig det, skal Hendrik Ramel snarest underrette Kongen derom. (Efter K. M. egen Befaling. O. B.). Sj. T. 27, 316b. K.³

— (Kbhvn.). Aab. Brev om, at da Søfren Christensen, By-skriver i København, og Peder Christensen, Borger samstedts, selvtredivte har berettet, at de med Kongens Tilladelse paa deres Bekostning agter med en Rende at lede det ferske Vand fra Emdrup Sø til hver sin Gaard og Residens, eftersom Mangel paa Vand ikke er den ringeste Bræk, som findes her, har Kongen givet dem Bevilling paa efterfølgende Privilegier: Først maa de frit og uhindret lægge Renderne fra fornævnte Emdrup Sø langs med Kongens Kørevej, uden dog at røre selve Vejen og uden al Skade for den, og ind igennem Nørreport eller Volden og siden langs Gaderne, hvor de Gaarde og Residenser, i hvilke samme Vand skal indlægges, 30 ialt, befinder sig, saaledes at hver Indvaaner og Ejermand afholder Bekostningen for hver sin Gaard. Kongen bevilger, at bemeldte Gaarde og Residenser for de nuværende og de fremtidige Ejere maa nyde, bruge og beholde samme Vand til evindelig fri Ejendom, og at samme Vand aldrig maa tages fra samme Gaarde eller forvendes til noget andet Brug. Dersom nogen i Fremtiden begærer at faa

¹ Læsningen er tvivlsom. ² Overskriften har: Berideren paa Sorø. ³ Tr.: E. G. Tauber: Sorø Acad. under Chr. IV og Fr. III. Aktst. S. XXVIII.

samme Vand, skal det ske med samtlige Ejermænds Vilje og Samtykke og saaledes, at hver, som begærer det, til Værkets Vedligeholdelse og Fremtarv skal give dobbelt saa meget, som hver enkelt nu betaler for sig for at faa lagt disse Generalrender. Desuden skal de selv bekoste Vandet ført fra den gemene Rende, som ligger i Gaden, fra det Sted, hvor de med alle Interesseredes Vilje bedst og bekvemmest kan faa det. Ikke heller skal Borgemestre og Raad eller Københavns By eller nogen anden have noget med samme Vand eller Værk at bestille, meget mindre i nogen Maade forhindre dem ved samme Vand eller Værk, enten med en Afgift for at bryde Gaden op eller med noget andet Paalæg eller anden Forhindring, som nu eller herefter kunde paatænkes eller optænkes, men det skal være og blive fornævnte Konsorter og deres Efterkommere frit og uhindret i alle Maader. Hvad der opbrydes i Byen, skal igen brolægges og istandsættes tilbørligt uden Skade for Byen. Og om det skulde ske, at Vandet i Emdrup Sø skulde formindskes, saa at Renderne af den Aarsag kom til at fattes Vand, da skal de straks uden nogen Forhindring frit faa Vand af Uttersløf og Gientofte Sø, da Kongen ved Lensmanden og Fiskemesteren har ladet Forholdene undersøge og erfaret, at det kan ske uden Skade; dog maa de ikke røre eller antaste noget af de Rør, som Kongen tilforn har ladet lægge, under Fortabelse af dette Privilegium. Skulde det hælde, at fornævnte Sø for Fiskeriets Skyld eller af en anden nødvendig Aarsag skal afledes, skal Fiskemesteren dog ikke have Bemyndigelse til at foretage det uden Kongens særlige Befaling. De skal saa nogen Tid i Forvejen underrettes derom, for at enhver kan forsyne sig med Forraad af Vand til at bruge i den Tid. Sj. R. 21, 141. K.

23. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Henrik Ramel fik Bevilling til at udføre 10 Køer og 10 Hopper fra Danmark til Rügen til det Gods, som afdøde Hans Bernikow havde dér paa Landet. (Efter Hr. Kans. Befaling. Otte Brock[enhuus]). K. Udt. i Sj. R. 21, 142 b.

— Aab. Brev om, at alle frit maa handle i Købstæderne med Fremmede. (Efter H. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 315. K. Orig. (til Kalundborg) i Landsark. i Kbhvn. (Tr.: CCD. V, 113 f.).

— Miss. til Ventsel Rotkirk og Achim v. Bredow. Kongen har af Frederik Parsberg til Vognserup begæret efterskrevne hans og hans Børns Gods paa Sjælland, der ligger i Kon-

gens Vildtbane, nemlig: 8 Gaarde, hvortil, som han beretter, der er Skov til 400 Svins Olden, med 1 Mølle og 5 Huse i Ortved i Viirsted Sogn, 1 Gaard i Testrup og 1 Gaard i Haubyre, alle i Ringsted Herred, Kastrup Hovedgaard med det Gods, han ejer dertil i samme By, med Skov til 1800 Svins Olden, og 1 Gaard i Fuleberg By og Sogn med Skov til 80 Svins Olden, alt i Flakkebjærg Herred, 1 Gaard og 1 Gadehus i Haufnløf og 1 Gaard i Skiørpinge, 3 Gaarde i Tingerup i Merløse Herred og 1 Gaard i Veyelbye i Horns Herred, hvorimod han paa sine egne og sine Børns Vegne har begæret Sæbygaard med tilliggende Ager og Eng og al anden Herlighed med tilliggende Bønder i Sæby By med 2 Gaarde, som Professorerne i København har, og 1 Gaard i Askvad, alt i Løve Herred, de Bønder, som ligger i Reerslef og i Sønderød og Taagerup, saavidt hans Gods løber op til. De skal snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det Gods, som fornævnte Frederik Parsberg vil afstaa til Kongen, ligger i Kongens Vildtbane, eller om det ellers for anden Herligheds Skyld ligger Kongen belejligt. Endvidere skal Ventsel Rotkirk snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt Sæbygaard og det andet Gods, som Frederik Parsberg begærer til Mageskifte, for Fiskeriets eller anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Antvorskov] for det Gods, som han vil afstaa til Kronen. Sj. T. 27, 315 b. K.

23. Maj (Kbhvn.). Miss. til Jægermesteren [Achim v. Bredow] om at lade Ifver Vind til sin Datters¹ Bryllup faa 4 store Dyr, 6 Daadyr og 30 Hare r. Udt. Sj. T. 27, 316.

—² Miss. til Niels Trolle og Sigvort Urne om at give Møde, naar Jordegods og Løsøre, rørligt og urørligt, efter afdøde Hr. Jens Sparre til Sparrisholmb og hans afdøde Hustru³ skal skiftes mellem deres efterladte Børn Christian Sparre og Jomfru Susanne Sparre, og bilægge alle mellem deres Værger muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom. De skal endvidere taksere Bygningerne paa deres Hovedgaarde, Sparrisholmb og Eggedegaard, i Penge, hvor højt hver af dem skal takserses i samme Skifte, og endvidere taksere fornævnte to Gaardes Avling og

¹ Anna Vind, g. 2/10 1642 m. Arent v. d. Kuhla. ² Sj. T. har først haft: Frederiksborg, hvilket er rettet til: Hafnia. ³ Sidsel Nielsdatter Parsberg († 1640).

anslaa den i Hartkorn, saavidt det befindes ikke at være takseret tilforn. Da Erik Kaas til Gudumlund bliver interesseret i dette Skifte¹, skal de indstævne ham til den Tid, da Skiftet skal foretages. De skal give dem deres afgørelse beskrevet. Hvis en af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den fastsatte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 27, 317.

23. Maj (Kbhvn.). Mageskifte mellem Axel Urup til Vafvenø, Guvernør i Fæstningen Christianpris og bestalter Obrister, og Kronen. Sk. R. 5, 380. Orig. (se Kr. Sk.)².

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt om at lægge 7 Gaarde, hvoraf 1 har 1 lille Lund, 1 lidt Underskov, og 1 giver Skyld til Karup Kirke, alle i Barsløf³ By og Sogn i Luggude Herred, 3 Gaarde og 1 Gadehus i Kvistofte By og Sogn i Rønneberg Herred, alt i Skaane, som Kongen har faaet til Mageskifte af Hr. Aksel Urup til Vafvenø, Guvernør i Fæstningen Christianpris, bestalter Oberst, ind under Helsingborg Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indtægt af dem. Sk. T. 6, 501.

— Kvittansiarum for Arvingerne efter afdøde Jørgen Grubbe til Tostrup, paa Regnskabet for Indtægt og Udgift af Vestervig Klosters Len fra 1. Maj 1624 og til i Oktbr. 1627, da de Kejserslige bemægtigede sig Jylland, for de i samme Tid oppebaarne Pengeskatter, der i den Tid er paabudt i Vestervig Birk, og for det modtagne Inventarium. De har leveret fra sig det for ham paa dette Len udstedte Forleningsbrev. De blev aldeles intet skyldig. J. R. 10, 212.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1642 at regne, for Anders Bilde til Damsboe, Rigsraad og Rogens Marsk, paa Vestervig Klosters Len. Han skal svare 500 gode enkende Rdlr. Fripenge uden nogen Afkortning i aarlig Afgift af den visse og uvisse Indkomst og af Avlen at levere paa sin egen Bekostning og Eventyr aarlig til 1. Maj i Rentekammeret; dog forbeholder Kongen sig al Told, Sise og Vrag. Han skal tjene Riget med 12 geruste Heste. Han skal have nøje Tilsyn med, at Veje og Broer dér i Lenet bliver vel vedligeholdt, og i

¹ Han blev 22. Maj 1642 g. m. Jfr. Susanne Sparre. ² Sk. R. har Datoen 18. Maj. Brudstykke (i svensk Oversættelse) tr. i L. B. Falkman: Upplysningar etc. 2. D. S. 120 f. ³ Baarslev.

sit Regnskab under en særlig Titel opføre alle de Bøder, som oppebæres for Overtrædelse af Kongens Forordninger. Han skal holde Klosteret, Kirken og Ladegaardene ved god Magt og ikke tilskrive Kongen nogen Omkostning derved. [Med Art. 10 og 18]. J. R. 10, 212 b.

24. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev om, at en stor Del tyske Borgere og andre i Helsingør har berettet, at den danske Sognepræst dér formener dem at bruge den tyske Præsts Tjeneste ved Brudevielse, Barnedaab, Syges Besøgelse og Dødes Begravelse, hvilket de mener har været anderledes bevilget i Kongens Faders, Kong Frederiks Tid, og at det er til Hinder for Udøvelsen af deres Gudstjeneste, dersom det formenes dem paa deres Sygeseng at bruge Besøgelse og Tjeneste af den, som de i deres Velmagt har været vant til at trøstes, læres og undervises af. Skønt Kongen ikke er til Sinds at gøre nogen Forandring i, at den danske Præst herefter som tilforn skal være Borgerskabets rette Sognepræst, meget mindre imod Ordinansen betage ham noget af hans Rettighed, som har fulgt ham og hans Formænd, vil Kongen alligevel, for at ingen med Rette skal kunne beklage sig over, at han til Skade for sin Gudstjenestes Andagt og Øvelse skal være undergivet nogen Tvang, tillade, at de af de tyske Borgere, som ønsker at bruge den tyske Præst enten til Barnedaab, Vielse eller Begravelse, først skal underrette den danske Præst derom og betænke og lønne ham lige saa fuldt derfor, som om han selv havde forrettet Tjenesten; siden skal det paa fornævnte Betingelse staa dem frit for at bruge den tyske Præsts Tjeneste, og ikke ellers. Men hvis nogen paa sin Sygeseng begærer Besøgelse af den tyske Præst, skal det være ham aldeles uforment at bruge denne, da i saadanne Tilfælde den syges Vilkaar bør have allermost i Agt. (Efter Hr. Kanslers Befaling. C. Holck). Sj. R. 21, 143¹. K.

— Miss. til Biskop, Dr. Jesper Brochmand, Simon Surbeck og Jacob Mickelsen, Borgemestre i København, om at optage Pofvel Abrahamsen og Maren Nielsdatter i Vartov Hospital, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 27, 317 b. (Tr.: KD. V, 245).

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Da Hendrick Thott til Boltinngaard, Embedsmand paa Bergenhus Slot, har begæret et Stykke Jord,

¹ Tr.: Hofman: Fundationer VII, 138 f.

liggende ved Spraagerlid¹ til Hr. Nels Povelsens Præstegaard i Ringe til Mageskifte for ligesaa meget og Hr. Nels Povelsen bedre belejlig Jord, skal Adressaten snarest besigte begge Parters Jord, og hvis Jorden kan bortskiftes fra Præstegaarden, og den tilbudte Jord ligger Præsten mere belejlig, lade Mageskiftet gøre til Ende af uvildige Mænd. F. T. 5, 200.

24. Maj (Kbhvn.). Miss. til Gunde Lange. Fru Birgette Lindenov, Enke efter Hr. Otte Skeel til Hammelmose, har berettet, at der er en fattig Præst, der bor paa en hende tilhørende Ø, som ligger en stor Ugesøs² ude fra Landet, og at han kun har en ganske ringe Ting til Indkomst, da de er fattige Folk dér paa Landet, som ikke vel kan lønne ham. Hun begærer derfor, at Kongen vil bevilge ham en Tiende for billig Fæste og Afgift. Gunde Lange skal lade fornævnte Præst, som bor paa nævnte Holm, faa den første Tiende, som falder, og som kan være ham noget belejlig, for billig Fæste og Afgift. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 464. K.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Andersen og Bispen i Aarhus [Dr. Morten Madtsen]. Da Hr. Cristen Thomasen til Stoufgaard, Kansler og Befalingsmand i St. Knuds Kloster i Odense, har begæret Jus patronatus til Tørring Kirke, som er hans Sognekirke³, til Mageskifte for Munckegaard, den Afgift, som Hr. Niels⁴ i Gødstrup giver af Hudkier⁵, 1 Gaard i Helstrup og 1 Gaard i Ler vadskier, alle i Snebjerg Sogn i Hammerum Herred, skal de snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt samme Jus patronatus uden Skade for Kronen kan bortskiftes mod det af ham tilbudte Gods. (Efter Hr. Kanslers Befaling. C. Holck). J. T. 10, 464 b. K.

— Miss. til Otte Marsvin. Det berettes⁶, at der blandt Borgerne i Randers findes visse og vederhæftige Mænd, som paa egen Bekostning vil opbygge en Mølle ved Hospitalet i Randers, som kan drives med det samme Vand, som kommer fra Austmølle⁷, og aar-

¹ Ordet er forskrevet og Læsningen usikker. ² Sømil. ³ Stovgaard laa i Tørring S. ⁴ Niels Kristensen, Sognepræst til Snebjerg, boede i Gødstrup. ⁵ Fejlskrift i J. T. og K. for Hundkier. ⁶ K. har først haft: Christen Skeel til Vallø har berettet, at han vil fremskaffe en vis Mand, som han vil sige god for, og som paa sin egen Bekostning skal opbygge en Mølle osv. Dette er rettet til ovenstaaende. ⁷ Ovstmølle (∴ Øverste Mølle), Borup S., Støvring H.

lig give den samme Landgilde, som der gaar af Austmølle. Han skal altid selv holde den vedlige paa Betingelse af, at samme Mølle forundes ham og hans Arvinger uden Fæste og altid blive hos ham og hans Arvinger, saa længe de yder den aarlige Skyld og Landgilde deraf, og at det baade nu og i Fremtiden forundes den, som bygger samme Mølle, Tømmer for Betaling af Kronens Skove til at opbygge Møllen og i Fremtiden reparere den. Otte Marsvin skal rette sig herefter og bortfæste¹ Møllen til den og hans Arvinger, som er vederhæftig, og som vil paatage sig Møllens Opbyggelse og Vedmagtholdelse for Betaling, og lade ham faa saa meget Bygningstømmer, som eragtes fornødent til Møllens Opbyggelse og i Fremtiden til dens Reparation, uden Fæste baade for ham og hans Arvinger, saa længe de aarlig giver den Landgilde, som er gaaet af forskrevne Austmølle. Han skal lade Møllens Landgilde indføre i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab derfor i Kongens Renteri. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 465. K.²

24. Maj (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Margrete Povelsdatter, Enke efter Anders Bertelsen, i Aarhus paa Kirkens Part af [Korntienden af] Gyling Sogn, hvoraf der aarlig i Afgift skal svares 5 Ørte Rug, 7 Ørte Byg og 3 Ørte Havre, at levere aarlig inden Fastelavn til Kirkerne³ i fornævnte Sogn. Udt. i Tb. 132 b.

25. Maj (—). Skøde til Hans Pedersen i Hillerød paa et Stykke Jord ved Frederiksborg Slot. Sj. R. 21, 144. K. (Se Kr. Sk.).

— Bestalling for Knud Ulfeldt til Hvering som Hofmarskal med Maanedsløn paa 6 Rideheste og 3 Vognheste og Hofklædninger paa sig selvsyvende; da de, som tilforn har beklædt Marskalbestillingen, altid har været forlenet med et Len, og da der nu ikke er nogen Len ledigt, bevilger Kongen ham 100 Speciedlr. om Maaned i Løn, fra 1. Maj sidstforleden at regne, at betale af Rentemestrene. Han og de ham tilforordnede Underofficerer⁴ skal have nøje Tilsyn med Køkken, Kælder og andet, hvor det er fornødent, saa at alting gaar rigtigt til efter Kongens Anordning. Sj. R. 21, 144 b.

¹ Paa Grund af gentagne Rettelser i K. er Teksten uklar. Meningen maa dog være som ovfr. gengivet. ² Tr.: S. A. Stadfeldt: Beskrivelse over Randers S. 412 f. ³ Sikkert Fejlskrift i Tb. for: Kirkeværgerne. ⁴ Underordnede Embedsmænd.

25. Maj¹ (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Øresund. Naar Lougs de Geer eller hans Fuldmægtig henvender sig til dem med dette Brev i indeværende Sommer, skal de lade for ham passere toldfrit og uhindret gennem Øresund 50 8 Punds Stykker², 500 12 Punds, 500 8 Punds, 200 6 Punds, 100 4 Punds, 100 3 Punds og 100 2 Punds Stykker samt 4000 Skippund Kugler af forskellig Slags, nemlig 24, 18, 12, 8, 6, 4, 3 Punds indtil 2 Punds. Sj. T. 27, 317. K.³

— Miss. til Jørgen Seefeld og Niels Trolle. Da Kongen erfarer, at Sørup Hovedgaard med tilliggende Gods og Ejendom er til Fals, og at Erik Grubbe har Fuldmagt af hans Medarvinger til at afhænde Gaarden, hver Td. Hartkorn i Hovedgaarden for 60 Rdlr., i Bøndergodset for 50 Rdlr. og Bygningen for 1000 Rdlr., skal de straks undersøge, om bemeldte Hovedgaard, det tilliggende Bøndergods og Bygningen er det værd, som forlanges for den, og lade Kongen det vide, før han nu rejser ud af Landet. Der tilsendes dem hoslagt Jordebogen paa samme Gods. Sj. T. 27, 318. K.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Han har faaet Kongens Befaling til at undersøge, om Sørup Hovedgaard med tilliggende Gods og Bygning kan være det værd, som forlanges for den, og til at indsende Erklæring derom til Kongen. Hvis han finder, at bemeldte Gods og Bygning er saa meget værd, skal han afslutte Købet paa Jomfru Elisabet Gyldenløves Vegne, paatage sig Værgemaalet for hende og fremdeles forestaa det. Sj. T. 27, 317b.

— Miss. til Niels Trolle. Det Kvindfolk, som er anholdt dér paa Stedet [Roskilde] for en Tyvearm, skal han lade straffe til Kaget og forsværge Danmarks Rige. Dersom hun siden træffes her i Riget, skal hun miste Hovedet. Han har anmodet om at maatte bruge de 299 Musketter med tilhørende Bandolerer og Forkerstokke⁴, som hænger i de 3 Herredskirker dér i Lenet, til de nyudskrevne Soldater. Kongen tillader, at bemeldte Gevær i det nødvendige Omfang tages til det nyudskrevne Mandskab, dog skal der have godt Tilsyn dermed, at intet deraf forkommes. (Efter H. M. egen Befaling. Br[ockenhuus].). Sj. T. 27, 318. K.

---

¹ Under Teksten er Brevet i K. dateret 24. Maj, paa Bagsiden af K. og i Sj. T. 25. Maj. ² Kanoner. ³ Ved K. ligger en hollandsk Fortegnelse over samme Skyts og Kugler. ⁴ Fourquette, Gaffel.

25. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Frederik Reedtz til Tyggestrup, Embedsmand paa Vordingborg Slot, og Frederik Parsberg til Vonslerup. Da der er opstaaet Trætte mellem Niels Trolle til Trolholm, Befalingsmand paa Roskildegaard, paa den ene og Fru Birgete Gyldenstjerne, Aksel Urnes Enke, paa den anden Side, og da Parterne paa begge Sider har betroet dem at dømme i denne Trætte, gives der den Befaling og Fuldmagt til snarest at samle dem til bestemt Tid og Sted, bilægge i Mindelighed deres Trætte om Rygegaard, dets Gods, Køb, Betaling, Kontrakter, Afregninger eller hvad Navn det kan have, og hvilke Tvistigheder der ellers maatte opstaa mellem dem, eller afgøre dem ved Dom og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den berammede Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 27, 318 b.

— Miss. til Gunde Rosenkrantz. Naar Ulrick Dreier¹ ved Børnehuset i København henvender sig til ham hermed, skal han straks i Froste Herred skaffe ham 10 Læs Valbirk og lade Bønderne hugge det. Han skal skaffe ham Fordringskab med bemeldte Valbirk derfra og til det nærmest liggende Len efter det Pas, Kongen har givet ham. Sk. T. 6, 501 b.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen til Ericksholm, Hr. Henrick Hvitfeldt til Lilløe, Embedsmænd paa Malmøhus og Landskrone Slotte, Falck Lykke til Giesnis og Henrick Lindenov til Øfvis Kloster. Da der er opstaaet adskillige smaa Irringer og Trætter mellem Eyler Holck til Giedsholm paa den ene og Gunde Rosenkrantz til Boserup, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand over Froste Herred og Helnekirke paa den anden Side vedrørende deres Gaarde Giedsholm og Boserup, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest at samles til bestemt Tid og Sted, bilægge deres Trætte i Mindelighed eller afgøre den ved endelig Dom og givet det beskrevet. Sk. T. 6, 501 b.

— Aab. Brev hvorved Hans Dyster, Borger i Aarhus, fritages for Skat, Tyng og Indkvartering, saa længe han holder oftentligt Herberge i Aarhus. J. R. 10, 214.

— Miss. til Anders Bilde. Da den Kaptejn, ved Navn Arent

---

¹ I Margenen er der udenfor skrevet: Grønninger.

Lychtmand¹, som med sit Kompagni ligger i Aalborg, har forset sig i adskilligt, befaler Kongen, at Anders Bilde skal kassere ham fra Kompagniet og lade Kaptejn Jacob Andersen faa det. (Efter H. M. egen Befaling.). J. T. 10, 465 b. K.

26. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved der gives Ifver Vind til Nørholmb, øverste Sekretær og Befalingsmand paa Lundenæs Slot, Befaling og Fuldmagt til paa Kongens Vegne at gaa i Rette med Søfren Orning, som i sit Ægteskab har forset sig med Krænkelse af en Adelsjomfru²; der er beslægtet med ham i 3. Led, hvorfor Kongen har ladet ham stævne for Danmarks Riges Raad den 10. November i København. Han skal føre Sagen tilbørligt, tage endelig Dom derpaa og tage den beskrevet. Sj. R. 21, 146. K.

— Aab. Brev, hvorved Ifver Vind faar Befaling til at gaa i Rette med nedennævnte Mænd, føre Sagen tilbørligt og tage endelig Dom derpaa og tage den beskrevet. Kongen har i denne været forarsaget at stævne for Danmarks Riges Raad til den 10. November førstkommande til København Niels Arenfeld til Ullerupgaard og hans Lovmænd Peder Bilde til Babel, Niels Skade til Aggerkrog, Niels Munk til Vraa, Svend Fredberg til Kiergaard, Anders Trutmand, Benedix Nørbye til Urup, Bendix Brade, Hans Harboe til Nielsbyegaard, Niels Harboe til Nielsbyegaard, Gotfred von Regensten til Langenov og Offe Arenfeld til Ullerupgaard³ for en Ed, som han sammen med dem har aflagt den 26. Januar sidstforleden paa Viborg Snapsting, hvilken Ed Kongen mener ikke at være gjort saaledes, at den bør staa ved Magt. Sj. R. 21, 145 b. K.

— Miss. til (unge) Hans Lindenov. Kongen har for nogen Tid siden⁴ bevilget, at afdøde Jacob Bruns Søn Jens Jacobsen paa Samsø maatte faa Kronens Part af Korntienden af Tranbjerg Sogn

---

¹ Saaledes K. J. T. har ogsaa her: Lyctmand. ² Margrete Hvas, Datter af Jens Hvas til Skørtholt (Horns H., Jyll.) og N. N. Vognsdatter Orning. ³ Af de her opførte har Anders Trutmand, Bendix Brade og Gotfred von Regensten ikke kunnet findes. I Stævningsbogen for 1642 (Fol. 86 ff.) siges i Fru Karen Dyres Stævning af de ovennævnte om Niels Arenfeldts Lovmænd, at »en Part var udlændske fremmede fordrevne og som ingen Bopæl havde eller vidste at finde.« ⁴ 4. Sept. 1636.

paa Samsø for Fæste og sædvanlig afgift, men erindrede ikke, at han lang Tid tilforn¹ havde bevilget Hr. Bertel Jensen, Sognepræst til Tranbjerg Sogn, og hans Hustru baade Kirkens og Kronens Part af Korn-tienden af nævnte Sogn, naar det blev ledigt. Hans Lindenov skal fæste Kronens Part af Korn-tienden af Tranbjerg Sogn, som nu er ledigt efter afdøde Dorrette Brun, til fornævnte Hr. Bertel Jensen og hans Hustru for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift, dog skal han efter Benaadningsbrevet udgive 2 Fæster deraf. (Ifver Vind). Sj. T. 27, 319. K.

26. Maj (Kbhvn.). Miss. til Dr. Jesper Brochmand om at optage Morten Mickelsen Stenhugger og hans Hustru, der nu bor i Varberg, i Vartov eller i Helsingørs Hospital, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 27, 319b.

— Miss. til Mickel Kock². Der tilsendes ham en Fortegnelse paa alle de Skippere af Fæstningen Glückstadt, som har Tilladelse til at sejle og bruge Købmandsskab, og hvis Navne han kan se af medfølgende Fortegnelse. Han skal nøje paase, at dersom der ankommer andre end disse her opførte Skippere med Pas, skal han lade dem tage til Pris (Bilag:) Kopi af de Glückstadtske Skipperes Rulle, som er skikket til Øresunds Toldbod³: 1. Frederik Joensens Skib, kaldet die Liebe, 28 Læster; 2. Johan Ottensen, die Hoffnung, 60; 3. Marten Martens, Fortuna, 36; Mickel Hummels, Fortuna, 45; 5. Adrian Lambertsen, das Lamm, 90; 6. Jarich Sibrands, der König David, 100; 7. Ehler Vollekers, —, —; 8. Obbe Jansen, der König David, 130; 9. Dirick Ovesen, St. Peter, 90; 10. Henrik Heinrick Meckeler, das weisse Schaf, 100; 11. Joris Decker, der verlohne Sohn, 100; 12. Wibbrandt Jansen, der grose Löwe, 70; 13. Heimon Fredrichs, St. Morten, 120; 14. Jan Jansen Schlömer, Fortuna, 85; 15. Jacob Egen, St. Maria, 80; 16. Dirick Willomsen, Fortuna, 60, 17. Peter Asmus, —, —; 18. Jacob Fetten, St. Jacob, 125; 19. Reimer Harmans, St. Jørgen, 45; 20. Jar Berns, der Schwan, 75; 21. Wessel Egberts, die Gerechtigkeit, 20; 22. Jacob Jans Voorbroeck, Brunfisch, 90; 23. Sibrant Rivers, —, —; 24. Carsten Fürchtenicht, St. Peter, 40; 25. Pappe Ja-

¹ 16. Juni 1631. ² I K. kaldes han: Nicolaus Holmer Krok, var Skibskaptajn. ³ Hvor der er forskel i Skrivemaaden i K. og i Sj. T., er her fulgt K. Stavemaaden i Skibsnavnene er dog normaliseret.

cobsen, die gülden Rose, 12¹; 26. Johan Jansen, Boerscherer, 120; 27. Meil Eppen, Fortuna, 80; 28. Nickels Petersen, —, 160; 29. Johan Mahr, —, —; 30. Jacob von Brock, der Engel Gabriel, 50; 31. Evert Tamme, Fortuna, 10; 32. Thade Tedes, Fortuna, 94; 33. Sirisch Jansen Buer, der schwarze Wasserhund, 90; 34. Peter Harmens, die gülden Sonne, 110; 35. Heinrich Jensen, Blumpott, 60; 36. Peder de Wulf, Fortuna, 30; 37. Bartoldt Albertsen, St. Povel, 70²; 38. Willem Rossmeyer, St. Maria, 90; 39. Otte Jorens, —, 150; 40. Hans Venus, —, —; 41. Christopher Henrichs, Spes, 115; 42. Hans Cornelsen, Bock, 110; 43. Jurgen Furchtenicht, —, —. (Underskrevet:) Gluchstadt ut supra. Friedrich Joensen, Lambert Lambertsen. (Afskriftens Rigtighed i K. er attereter:) Øresund Toldbod den 24. Maj Anno 1642. Jonas Heinne-march. Madts Martensen. (Efter H. M. egen Bef. Otte Brock[enhuus]). Sj. T. 27, 319 b. K.

26. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen til Jens Olufsen i Gierning³ i Hovlbjerg Herred i Dronningborg Len bevilger, at et Stykke Eng, kaldet nye Eng, som Otte Marsvin til Dybeck, Embedsmand paa Dronningborg Slot for nogen Tid siden paa Kongens Vegne og Behag har stedet og fæstet til ham, altid maa blive ved den Kronens Gaard, som han nu bebor, og ikke stedes bort derfra, dog at han aarlig i rette Tid til Dronningborg Slot giver den Skyld og Landgilde, som plejer at gaa af den. Otte Marsvin har indsendt Erklæring om, at Jens Olufsen har indstenet forskrevne Stykke Eng. J. R. 10, 214. K.

— Aab. Brev⁴ om, at Fru Anne Brahe, Enke efter Eyler Qvitzov til Elved, og hendes Børn for 2608 Rdlr. Hovedstol og 1173½ Rdlr. 4 Sk. Rentepenge paa 7½ Aar, som hendes afdøde Husbonde, fornævnte Eyler Qvitzov, paa adskillige Tider er blevet Kongen skyldig paa Regnskaberne af Rugaards Len, hvormed han har været forlenet⁵, og som ialt udgør 3782 Rdl. 4 Sk., for nogen Tid siden til Kronen har udlagt noget af hendes Jordegods ved Tanderup i Lundenæs Len, og at hun

---

¹ K. har: groes 12 Last, Sj. T. har: 122. ² Sj. T. har, sikkert ved en Fejlskrift: 20. ³ J. R. har: Giørning. ⁴ Brevet er indført i J. T. ⁵ I Brevet gentages Beløbene atter her. Sætningskonstruktionen er urigtig, men Meningen er som ovfr. gengivet.

nu med sine Børn har tilbudt, at dersom Rentepengene, som beløber sig til 1173½ Rdlr. 4 Sk., maatte efterlades, vil de² enten betale forskrevne 2608 Rdlr. Hovedstol i Rentekammeret eller til en bestemt Tid skaffe Forlovning derpaa³, for at de igen kunde faa deres jordegne Gods ved Tanderup tilbage. Kongen tillader, at forskrevne Fru Anne Brahe og hendes Børn maa faa nævnte deres Jordegods igen, dog at de straks i Rentekammeret betaler forskrevne 2608 Rdlr. og tager Kvittans derfor eller, som forskrevet staar, til Ifver Vind leverer nøjagtigt Brev og Forvaring. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 411. K.

26. Maj (Kbhvn.)⁴. Miss. til Ifver Vind. Kongen har bevilget, at Fru Anne Brahe og hendes Børn maa faa tilbage det Gods, som de har udlagt i hans Len, Lundenæs, for det, som de er blevet Kongen skyldig paa Regnskab paa afdøde Eyler Qvitzovs Vegne⁵, dog at de straks erlægger 2608 Rdlr. til Rentemestrene mod deres Kvittans eller udsteder nøjagtig Forvaring til Ifver Vind for samme Penge. Naar de fremviser samme Kvittans, eller han faar samme Forvaring, skal han lade samme Gods være dem følgagtigt. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 448. K.

— Miss. til Jørgen Seefeld (paa Hald). Der tilsendes ham Kongens Stævning over Niels Arenfeldt og hans Lovsmænd⁶, som har aflagt Ed sammen med ham den 26. Januar sidstforleden paa Viborg Snapsting. Han skal lade samme Stævning lovlig læse og forkynde for Niels Arenfeldt, Peder Bilde og Offe Arenfeldt. Ligeledes skal han lade den læse paa Viborg Landsting, da der findes 2 Personer iblandt hans Lovsmænd, som er fordrevne, og det ikke vides, hvor de er at finde. Siden skal han snarest indsende den til Kancelliet. J. T. 10, 466 b. K.

— Lignende Miss. til Ernst Normand om at forkynde samme Stævning for Niels Arenfeldts 3 Lovsmænd, Niels Munk,

---

¹ I Brevet gentages Beløbene atter her. Sætningskonstruktionen er urigtig, men Meningen er som ovfr. gengivet. ² K. har her haft: hun — hendes osv. Det er overalt rettet til: de — deres osv. ³ Ordene: »eller til en bestemt Tid skaffe Forlovning derpaa«, er baade her og længere ned i Brevet en senere Tilføjeelse. ⁴ Indført i J. T. mellem 29. April og 2. Maj. ⁵ Se 24. April 1642. ⁶ Kavtionister (Mededsmænd).

Benedix Breide og Benedix Norby, og siden snarest indsende den i Kancelliet. J. T. 10, 466 b. K.

26. Maj (Kbhvn.). Lignende Miss. til Ifver Vind om at lade samme Stævning forkynde for Niels Skade, til Gregers Krabbe om at forkynde den for Hans og Niels Harbo og til Gunde Lange om at forkynde den for Svend Fredberg. Udt. i J. T. 10, 467. K.

— Miss. til Claus Brockenhuus. Der tilsendes ham Stævning over Niels Arenfeldt og hans Lovsmænd, som aflagde Ed sammen med ham den 26. Januar sidstforleden paa Viborg Snapsting. Da der blandt dem findes to Personer, som er fordrevne, og det ikke vides, hvor de er at finde, skal han lade Stævningen lovlige læse og forkynde og siden snarest indsende den til Kancelliet. J. T. 10, 467. K.

— Miss. til Gregers Krabbe. Da Brødrene Hans og Niels Harbo paa Nielsbygaard i hans Len [Koldinghus] har aflagt Ed sammen med Niels Arenfeldt paa forgangen Snapsting, og samme Ed skulde aflægges af Riddersmændsmænd, skal Gregers Krabbe anstille Undersøgelse om deres fædrene og mødrene Slægt, og om de kan fremvise deres 16 Aner, og snarest indsende Erklæring herom til Kongen. J. T. 10, 467. K.

— Lignende Miss. til Gunde Lange [Aalborghus] om at anstille Undersøgelse om Svend Fredbergs Adelskab. Udt. i J. T. 10, 467 b. K.

— Miss. til Otte Marsvin. Bønderne, der bor ved Fladbro, har berettet, at deres Eng og Agerjord paa 1½ Milsvej druknes og sættes under Vand af Dronningborg Mølle, saa at de lider stor Skade derved, og tilbyder, dersom samme Mølle maatte blive afskaffet og Støvningen ved Fladbro ophævet, saa at Vandet kunde have sin Gang uden noget Ophold, vil de aarlig give 500 Sletdlr., som han videre kan se af deres medføjede Supplikation. Han skal give de ved Fladbro boende Bønder retmæssigt Varsel om at give Møde paa deres Værneting i Nærværelse af deres Husbondes Fuldmægtig og dér bestaa, om de aarlig vil give forskrevet 500 Sletdlr., og derefter tage et fuldkomment Tingsvidne paa, hvor meget enhver vil give, og siden lade hver Bonde indskrive i Jordebogen for sig og sine Efterfølgere paa Gaarden, hvor meget han skal give, hvorefter Otte Marsvin aarlig skal gøre Regnskab derfor i Rentekam-

meret. Saasnart dette er sket, tillader Kongen, at den Støvning ved Fladbros optages, saa Vandet ikke kan gøre Bønderne Skade paa deres Enge. J. T. 10, 467 b. K.

26. Maj (Kbhvn.). Miss. til Gunde Lange. Han har for nogen Tid siden faaet Befaling¹ til at tiltale Søfren Orning, fordi han i sit Ægteskab har besovet en Adelsjomfru, med hvem han var beslægtet i tredje Led. Da han nu selv har vedgaaet at indstævne Sagen for Kongen og Danmarks Riges Raad og tage Dom for, hvad han bør lide for samme Forseelse, skal Gunde Lange ikke rejse Paatale i denne Sag. Der tilsendes ham herhos Kongens Stævning over ham, som Gunde Lange skal lade læse og forkynde for ham og siden snarest sende tilbage til Kancelliet. J. T. 10, 468.

— Miss. til samme. Da Valdemar Lykke til Grindesløf Kloster har begæret 1 Gaard, kaldet Hvenstrup² i Fasøe Sogn i Rensherred, som tilhører de fattige i Aalborg, til Mageskifte for lige saa godt Gods og ligesaa velbeliggende i Aalborghus Len, som han vil give de fattige til Gengæld, skal han snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra de fattige, og om det Gods, som han tilbyder til Gengæld, er saa godt, at det kan gaa i Skifte mod de fattiges Gods. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 468. K.

27. Maj (—). Aab. Brev, hvorefter en Grund i Christianshavn, der er givet Tage Andersen, Borger i København, og som ikke er bebygget, er forbrudt og skødes til Hans Pedersen, By-skriver i Christianshavn. Sj. R. 21, 146. K. (Tr.: KB III, 231 f.).

— Miss. til Rentemestrene om, at de skal betale Jacob Timmermand de 56 Rdlr., som Hertug Frandts Hendrik til Sachsen—Lauenborg sidstforleden har fortæret for hos ham. (Efter H. M. egen Befaling. Otte Brock[enhus]). Sj. T. 27, 320 b. K.

— Miss. til Falck Gjøre og Laurits Ulfeldt. Da de af mange adelige paa Fyen er eligeret til at være Kommissarier paa Fyen i Stedet for Hr. Jørgen Brahe til Hvedholm, Befalingsmand paa Hagenskov, og Knud Ulfeldt til Hverring, skal de rette deres Lejlighed efter

¹ 27. April 1642. ² Hvanstrup, Farsø S., Gislum H.

straks at overtage denne Bestilling og herefter forestaa den. F. T. 5, 200 b.

28. Maj (Kbhvn.). Forleningsbrev for Hans Uldrick Gyl-denløve til Vindinge, Befalingsmand paa Kronborg og Frederiksborg Slotte, paa Hven med alt Tilliggende, vist og uvist, kun Skatten undtaget, kvit og frit uden al Afgift i nogen Maade, under Kronborg til Forbedring af hans Underholdning, saa længe han har Kronborg Len i Forlening fra....¹ sidstforleden, og til han kvitterer Kronborg Len. Sj. R. 21, 147b. K.

— Aab. Brev om, at det berettes, at Universitetet i København har nogle gamle Boder dér, som er meget brøstfældige og som ikke kan repareres uden stor Bekostning, hvorfor Professorerne har begæret at maatte sælge dem. Kongen tillader Professorerne at sælge disse Boder og Vaaninger til hvem, der vil købe dem, dog for en saadan Sum, at den i Rente giver ligesaa meget, som hidtil er betalt i Leje af Vaaningerne. Disse Penge skal altid forblive som Hovedstol ved Universitetet i Stedet for fornævnte Boder. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. R. 21, 147b. K.

— Kvittansiarum til Jørgen Vind til Gundestrup og Stehen Beck til Vandaas, Befalingsmænd ved Dragsholm Slot og Herridsvad Kloster, der i Overværelse af Hr. Christen Thomesen til Stoufgaard, Kansler, Hr. Tage Thott Ottesen til Eriksholm, Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup og Jørgen Seefeld til Refs, Landsdommer i Sjælland, Befalingsmænd i St. Knuds Kloster, paa Malmøhus og Helsingborg Slotte og i Ringsted Kloster, har gjort Kongen Regnskab for deres Indtægt og Udgift som Rentemestre fra 1. Maj 1639, til hvilken Dag de sidst har gjort Regnskab, til 31. Juli 1640, som er et Aar og 3 Maaneders Regnskaber. De blev paa dette Regnskab skyldig: afdøde Kong Frederiks Portugaliser, 1 Rosenobel, 1 dobbelt Dukat, 1 ungersk Gylden, 1 Kronegylden, 1 Goldgylden, 1 Guldkæde af Kroneguld, vog 16 Lod 3 Kvintin, 30 smaa Diamanter i gamle Guldkaster, 4 smaa løse Diamanter, 1 lang Diamant, 1 Guldring med 4 Led af rhinsk Guld og 1 Kæde med 2 smaa Perler i, vog 3 Kvintin, 1 lille Guldring med 1 grøn Sten i, 1 Guldring af Kroneguld, vejer 2

¹ Aaben Plads til Datoen.

Kroner, 1 Guldring med 3 Diamanter i, vurderet til 36 Rdlr., 1 Guldring med 1 Diamant i, takseret til 28 Rdlr., 1 forgyldt Sølvskib med Perlemor, 98½ Lod, 1 forgyldt Pokal med Dæksel, vejer 28 Lod, 5 Sølvfade, vejer 321½ Lod, 2 Dusin smaa Sølvfade og 2 Dusin smaa Sølvallerkener, 6 smaa Sølvkonfektskaale og 3 smaa Sølv-Bibægere, vejer tilsammen 193 Lod, 116 Lod adskilligt smaat gammelt, forgyldt Sølv, 1175 Lod gammelt, hvidt Rusølv, 123 Lod manqut¹ Sølv og 18 Pund svenske Kobberpenge, hvilket de fremdeles skal staa Kongen til Regnskab for. Sj. R. 21, 148. K.

28. Maj (Kbhvn.). Miss. til Eiler Ulfeldt. Da Kongen har anset det for godt at forløve ham fra Hoffet i Madrid, skal han med det første tage Afsked dér og forføje sig hjem. Kongen vil ikke mere have nogen Resident dér, men kun en Agent, hvortil han agter at bruge Hendrik Villomsen, Konsul i St. Lucas. Inden Eiler Ulfeldts Afrejse skal han installere denne i Stillingen som Agent og paa Kongens Vegne præsentere ham for Kongen i Spanien og for Conde Dugue og anbefale ham paa det bedste. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 320b. K.

— Miss. til Hendrik Villomsen. Kongen har anset det for godt, at han herefter skal være Agent ved Hoffet i Madrid, og har derfor befalet Eiler Ulfeldt til Urup at præsentere ham for Kongen af Spanien. Hans Instruks og Bestalling skal med det første følge efter. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 321. K.

— Miss. til Hans Uldrik. Det tyske Borgerskab i Helsingør har indsendt et Andragende til Kongen om deres Kirketjeneste i Helsingør, hvilket har foranlediget Kongen til at udsende et aabent Brev, som hermed tilsendes ham. Han skal tilholde Præsterne at rette sig derefter, saa at alting kan gaa skikkelig til. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 321. K. (Tr. i Udt. i Geh. Arch. Aarsb. III, Tillæg S. 113 f.).

— Miss. til Hendrik Ramel. Da det berettes, at Professorernes og Eksercitiemestrenes Residenser dér ved Sorø er til stor Bekostning og Pengeudgift, skal han gøre sig Flid for at afhænde dem enten til dem, som nu bor i dem, eller til andre, der ønsker

---

¹ Kaldes i Kvittansiarum af 5. Aug. 1640: mangot; formentlig: mængt, blandet.

at købe dem. Pengene, som han faar derfor, skal han anvende til at lade opbygge andre bekvemme Residenser for. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 321 b. K. (Tr.: E. G. Tauber: Sorøe Acad. under Chr. IV og Fr. III. Akst. S. XXVII).

28. Maj (Kbhvn.). Miss. til Bisperne i begge Rigerne. Da Kongen har bevilget Hendrik Ramel til Beckeskouf, Hofmester i det kongelige adelige Akademi Sorø og Befalingsmand i Børglum Kloster, at han til Vedligeholdelse af Bygningen paa Sorø og Professorernes Residenser maa oppebære én Gang 2 Rdlr. af hver Kirke i deres Stift, som har nogen Formue, skal de snarest oppebære disse 2 Rdlr. af hver Kirke, som har nogen Formue, og tilstille Hendrik Ramel dem til Mikkelsdag førstkommende. NB. De i Norge at levere samme Penge til Jul. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 321 b. K. Orig. (til Dr. Hans Mickelsen, Superintendent over Fyens Stift) i Landsark. i Odense og (til Dr. Johan Borkesen, Superintendent over Ribe Stift) i Landsark. i Viborg.

— Mageskifte mellem Erick Kaas til Lindskov og Kronen. F. R. 4, 281 b. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Sten Bilde. Da Fru Anne Brahe til Elved, Enke efter Ejler Qvitzov, har begæret 1 Gaard i Farsbølle i Haars¹ Sogn i Rugaards Len til Mageskifte for 1 Gaard, kaldet Gammelby², ligeledes i Rugaards Len, og endvidere har begæret nogle Stykker Jord, som Forslef og Forslef³ Bønder nu bruger, og for hvilke hun vil give dem fuldt Vederlag i nærmere og mere belejlig Jord, skal han snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. F. T. 5, 201.

— Miss. til Hr. Christoffer Urne om at lægge 2 Gaarde og 1 Gadehus i Lungelse By og Sogn, 3 Gaarde i Østerby, 1 Gaard i Fladmorse, 1 Gaard og 1 Gadehus i Hersløf i Lindsøe Sogn, 2 Gaarde i Fugelsbylle By og Sogn og 1 Gaard i Forbeck⁴, alle paa Langeland, som Kongen har faaet til Mageskifte af Erik Kaas til Lindskov, ind under Tranekær Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre

---

¹ Navnene er gennemgaaende forskrevet. Der er sikkert ment: Forsbølle i Haarslev S. ² Formentlig: Gamby, Haarslev S. ³ Fejlskrift for: Horsløf og Forsbølle Mænd. Jfr. Miss. af 16. Dec. 1642 udfr., hvor forøvrigt nogle af Navnene ogsaa er forskrevet. ⁴ Kr. Sk. har: Fæbeck.

Regnskab for den visse og uvisse Indkomst. Dog skal han have i Agt, at eftersom der tilforn af 2 Boliger i Hvercken, som Kongen nu har udlagt til Erick Kaas, er udlagt $1\frac{1}{2}$ Pd. Byg til Kirken i Hornsyld og til de fattige dér i Sognet ligeledes $1\frac{1}{2}$ Pd. Byg, skal samme Landgilde herefter ydes af de 2 Gaarde i Lungelse, som Kongen har faaet af ham, for at der dermed kan ske Kirken og de fattige Fyldest. Ligeledes forbeholder Kongen sig og Kronen alene de Strandinger, der maatte finde Sted udfor det Gods, som fornævnte Erick Kaas har faaet af ham. F. T. 5, 201 b.

28. Maj (Kbhvn.). Mageskifte mellem Fru Ide Gjõe, Enke efter Jens Juel til Lindbiørg, og Kronen. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling og [paa K. til Genbrevet:] Efter Hr. Kanslers Befaling). Orig. J. R. 10, 214 b og K. (alle, saavel i J. R. som K., dat. 29. Maj. Se Kr. Sk.).

— Miss. til Hr. Tage Thott A[ndersen, Silkeborg Len]. Da Hr. Oluf Parsberg til Jernet, Embedsmand paa Baahus Slot, har begæret nogle Agre paa Hammel Mark i Silkeborg Len, hvoraf der fra Arildstid er gaaet 4 Ørte Korn, nemlig 2 Ørte Rug og 2 Ørte Byg, til Hammel Kirke, til Mageskifte for 1 Gaard i Mallerup By i Klit Herred i Hammersyssel¹, skal han snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt forskrevne Agre for Bejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes mod det af ham tilbudte Gods. J. T. 10, 468 b. K.

— Miss. til Anders Bilde (Rigens Marsk). Movridts Stygge har andraget om at faa bevilget en Officie under Soldatesken, naar nogen bliver ledig. Da han en Tidlang har forsøgt sig i Krigen, som hans Pas formelder, og han er en dansk Mand, skal Anders Bilde forfremme ham til den første Bestilling, som bliver ledig, og som han kendes dygtig til at forestaa. J. T. 10, 469. K.

— Miss. til Fru Liene Barnekow og Jesper Friis. Kongen har tilforn ladet udgaa Missive til afdøde Tønne Friis's Arvinger om, at de inden 3 Maaneder efter dette Missives Datum skulde gøre Regnskab for de Unionsskatter, som afdøde Tønne Friis har oppebaaret af al Jylland. De har nu indberettet,

---

¹ K. har Mallerup By i Slet Herred i Hammersyssel. Efter Kr. Sk. er der ment Mjellerup (Mjallerup), Løgsted S., Slet H. i Himmer Syssel.

at alle Regnskaber, Kvittanser og Breve vedrørende Unionsskatten staar under Forsegling paa Hesselager, og da afdøde Tønne Friis's Søn¹ endnu ikke er kommet ind i Landet, har de ikke villet aabne Forseglingen og andrager om, at Kongen vil tillade, at der maa ventes noget med den, for at nævnte Tønne Friis's Søn imidlertid maa komme ind i Landet. Kongen tillader dette, men dersom han ikke er kommet ind i Landet inden St. Mortensdag, skal de aabne for Forseglingen og siden straks gøre Regnskab i Rentekammeret for Unionsskatten. J. T. 10, 469 b. K.

29. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved denne Achim von Bredow til Aggersvold, Jægermester og bestalter Øversteløjtnant, som en Tid lang har været og endnu er i Kongens Tjeneste, og som har indgaaet Ægteskab med Fru Margrethe Laxmand, afdøde Hendrik Vinds Enke, faar Bevilling for sig, sine Ægtebørn og Afkom paa at nyde alle de Privilegier og Friheder, som Adelen her i Riget har. Sj. R. 2, 153. K.

— Bestalling for Carl Jokimb Karberg som Fiskemester i Københavns, Kronborg og Frederiksborg Len med en aarlig Løn af 100 Rdlr. in specie, 20 Kurantdlr. maanedlig til Kostpenge, 2 sædvanlige Hofklædninger og frit Foder og Maal paa en Hest, hvilket skal gives ham paa Frederiksborg Slot, alt fra dette Bestallingsbrevs Datum at regne, Løn, Kostpenge og Hofklædningerne at udrede af Rentemestrene. [Iøvrigt enslydende med Bestalling af 20. Juli 1633 for Mickel von Schiernhausen]. Sj. R. 21, 153 b.

— Miss. til Hans Uldrik. Brødrene Frederik og Aleksander Villomsen i Helsingør har berettet, at de har Tiltale mod en Mand, ved Navn Hans Hybertsen, som har brugt nogle Skældsord mod dem, hvad han ogsaa kan se af deres hoslagte underskrevne Bekendelse, og de har derfor begæret Kongens Arrest over bemeldte Hans Hybertsen indtil Sagens Uddrag. Hans Uldrik skal lade Hans Hybertsen arrestere, indtil de er kommet til Ende med de Tvistigheder, de maatte have. Sj. T. 27, 322.

— Miss. til Knud Ulfeldt. Han skal straks forføje sig til Haderslevhus Slot og derfra skaffe Kongens Hoffolk, som

---

¹ Niels Friis, af 1. Ægteskab.

ankommer dertil, med Kongens egne Heste og Vogne til Rendsborghus Slot, saa at de Lørdag Aften førstkommende kan være i Rendsborg. Dersom ikke alle Hoffolkene kan komme dertil paa en Gang, skal han befale saa mange Vogne, som gøres fornødent, straks at drage tilbage til Haderslevhus og hente Resten. F. T. 5, 202 b.

29. Maj (Kbhvn.). Miss. til Gunde Lange om at lægge 1 Bol i Øster Hassing By og Sogn i Kær Herred, 1 Bol i Brodsløf By i Ingstrup Sogn og 1 Bol i Vest Hermedsløf By og Sogn, begge i Hvetbo Herred, som Kongen har faaet til Mageskifte af Fru Ide Gjøe, Enke efter Jens Juel til Lindbiørg, ind under Lenet [Aalborghus], indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Rente og Indkomst. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 470. K.

— Miss. til Ifver Vind. Han har andraget om at faa bevilget, at Kronens Bønder til Lundenæs Len hver maa age 4 Læs Mursten 4 Mile vejs for ham. Kongen tillader det, dog at det sker paa bekvemme Tider, naar Bonden ikke forsømmer sin Avl derved. J. T. 10, 470. K.

— Aab. Brev om, at da det berettes, at Hospitalet i Aarhus daglig tiltager, saa at den [Stillingen som Præst ved Hospitalet] ikke vel kan betjenes af Kapellanen i Vor Frue Kirke, som det hidtil er sket, saa befales det, at det [Hospitalet] herefter altid skal have sin egen Præst, til hvis Underhold Kongen perpetuerer det Vikarie, som Kapellanen til Vor Frue Kirke hidtil har haft, med Bønder, Tjenere, Rente og rette Tilliggende og alt, hvad der hidtil har ligget til Vikariatet, samt de to Pund Korn, som Kongens Fader har bevilget Kapellanen ved Hospitalet aarlig af Aarhusgaard til hans Underhold. Hver Gang dette Hospitalskald bliver ledigt, skal Lensmanden paa Aarhusgaard med Kapitlet i Aarhus straks igen forsyne Hospitalet med en anden dygtig Person, som kan forestaa samme Kald tilbørligt. Lensmanden paa Aarhusgaard skal aarlig lade Præsten ved Hospitalet efter dennes Begæring faa de 2 Pd. Korn. J. R. 10, 217 b. Orig. i Landsark i Viborg¹.

---

¹ Ved samme ligger et Brev af 3. Jan. 1642 fra Kristen Thomsen Sehested til Biskop Dr. Morten Madsen om denne Sag.

29. Maj (Kbhvn.). Miss. til Erick Grubbe om at tilholde Borgemester og Raad i Aarhus selv at underholde deres Kapellan til Vor Frue Kirke, som det er brugeligt andetsteds her i Riget, da Kongen har perpetueret det Vikarie, hvormed deres Kapellan var forlenet ad gratiam, til Underhold for Præsten ved Hospitalet dér. (Efter Hr. Kanslers Befaling.). J. T. 10, 470 b. K.

30. Maj (—). Aab. Brev, hvorved Hermand Holst, forrige Tolder i Øresund, fra den Tid, da han blev entlediget fra Tolderbestillingen, og herefter indtil videre fritages for al borgerlig og Bys Tyng, Besværinger og Skatter, som fra forskrevne Tid er paa budt eller herefter paabydes¹. (Efter Ifver Vinds Befaling.). Sj. R. 21, 155. K.

— Miss. til Hendrik Ramel om at optage Jørgen og Erik Jørgensen, Sønner af Hr. Jørgen i Obye, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 27, 322.

— Miss. til Hendrik Oldeland. Kongen bevilger, at han i en 5—6 Maaneder maa rejse til Holland i sine egne Anliggender, dog at han atter indfinder sig med det første, og at han altid holder sine Heste og Folk i Beredskab, om noget paabydes. Sj. T. 27, 322 f.

— Miss. til Hendrik Ramel om at forhandle med M. Biørn paa Sorø om, at Uldrik Christian Gyldenløve kan have sit Logement hos ham, indtil Gemakkerne til Herrerne paa Sorø bliver færdige. Siden skal Uldrik Christian have de Gemakker, som Herrerne nu bruger, og som skal istandsættes, førend han flytter ind i dem. Sj. T. 27, 322 b. K.

— Miss. til Niels Trolle. Da det berettes, at han har en Gaard i Gimlinge i Kongens Vildtbane i Antvorskov Len, anmoder Kongen ham om at afstaa den for et rimeligt Vederlag til Kronen. Han skal snarest erklære sig herom og tillige meddele, hvad han vil have som Vederlag for Gaarden. (Efter H. K. M. egen Befaling. Otte B[rockenhuus.]). Sj. T. 27, 322 b. K.

— Miss. til Rentemestrene. Da Hannibal Sehested til Nøragergaard, Befalingsmand paa Nøragergaard, har berettet, at han ikke

---

¹ K. har derefter haft: saa og al anden kongelig og borgerlig Tyng. Dette er atter slettet.

har modtaget noget Inventarium¹ af afdøde Peder Bases Arvinger, skal de lade Hannibal Sehested faa Kvittansiarum uden at klarere for noget Inventarium, dog at de lader Peder Bases Arvinger klarere for samme Inventarium, naar de forlanger Kvittansiarum. Sj. T. 27, 323. K.²

30. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Christian Thomesen og Hr. Corfits Ulfeldt. Da der er nogle øselske Supplikanter her, skal han forhøre dem, indhente Betænkning derom hos Anders Bilde til Damsboe, Rigens Marsk og Befalingsmand paa Vestervig Kloster, og indsende deres Erklæring derom til Kongen. Sj. T. 27, 323. K.

— Miss. til Hans Boysen, Mønsterskriver, om at lade Henning Qvitzov til Qvitzovsholm, Hofjunker, faa sin aarlig Besolding, saa længe han er ude af Riget. Sj. T. 27, 323. K.

— Miss. til Raadet og Lensmændene i Sjælland. Da Kongen har bestemt, at Brylluppet mellem hans Datter, Frøken Christiana, Grevinde til Slesvig, Holsten etc., og Hannibal Sehested, Statholder i Norge og Befalingsmand paa Aggershus Slot, skal holdes i København den 6. November førstkommende og til den Tid har indbudt en Del af sine gode Mænd, bedes Adressaten ogsaa komme til Stede til samme Tid og Sted og med Bøn til Gud forhjælpe samme deres Ægteskabs Begyndelse og bepryde det med deres Nærværelse. Ligeledes bedes de give Møde den 4. November før Brylluppet paa Frederiksborg med deres Heste og Folk og paa Andendagen følge Kongen derfra til København. Nemlig til: Hr. Christian Thomesen, Kansler, Anders Bilde, Hr. Mogens Kaas, Hr. Tagge Thott Ottesen, Hr. Christoffer Ulfeldt, Hr. Hans Lindenov, Hr. Just Høj, Hr. Christoffer Urne, Hr. Corfits Ulfeldt, Hr. Oluf Parsberg, Jørgen Vind, Jørgen Seefeld, Gregers Krabbe, Hans Lindenov, Hendrik Ramel, Niels Vind, Niels Trolle, Mogens

---

¹ Paa Tranekær, som Hannibal Sehested i December 1639 fik overdraget som Len efter afdøde Peder Basse († 1639). Som K. er benyttet et Brev fra Sten Beck til Iver Vind, idet Begyndelsen af dette: Kære Iver Vind og kære Broder. Kong. Maj. har naadigst bevilget Missive . . . , er slettet og enkelte Ord ellers er ændret. Slettet er ligeledes en Efterskrift: K. B. lad os bekomme forskrevne Missive det snarest muligt er. Udskriften er: Min kære Broder Iver Vind til Hænde.

Pax, Ventsel Rotkirk, Hr. Frederik Reedtz, Sigvort Urne, Hans Uldrik Gyldenløve og Hr. Axel Arenfeldt. Sj. T. 27, 323 b.

30. Maj (Kbhvn.). Lignende Miss. til en Del af Adelen om at give Møde til samme Tid og Sted, med Bøn til Gud forhjælpe samme deres Ægteskabs Begyndelse og bepryde det med deres Nærværelse. Sj. T. 27, 324.

— Lignende Miss. til Fruerne om at give Møde til samme Tid og Sted med deres Jomfruer. NB. I deres Breve, som skal møde i Frederiksborg, blev der derefter indført saaledes: Ligeledes bedes de give Møde den 4. November før Brylluppet paa Frederiksborg og paa Andendagen gøre Kongens Datter den Ære at gelejde hende derfra til København. Sj. T. 27, 324.

Fortegnelse over dem, som blev budt til Hannibal Sehesteds Bryllup: Fru Anne Lykke Claus Maltesens, Malte Sehested og Fru Margrete Reedtz, Mogens Sehested og Fru Lisbet Gyldenstjerne, Hans Lykke og Fru Birgete Sehested, Erik Juel og Fru Sophia Sehested, Jørgen Seefeld og Fru Karen Sehested, Fru Birgete Brahe, Enke efter Niels Sehested, Hr. Christian Thommesen og Fru Mette Rosenkrantz, Just Høg og Fru Anne Rantzau, Malte Juul og Fru Anne Ramel, Ritmester Niels Lykke, Fru Sophe Brahe Hr. Jørgen Lunges, Fru Sophe Sandberg Envold Kruses, Peder Gersdorff og Fru Anne Lykke, Hans Lange og Fru Dorrette Lykke, Niels Friis og Fru Anne Sandberg, Claus Bilde og Fru Ingeborg Parsberg, Fru Sophia Brahe¹, Otte Thotts Enke, Fru Elisabet Bilde, Sigvort Brahes Enke, Laxmand Gyldenstjerne og Fru Margrete Friis, Holger Rosenkrantz og Fru Karen Krabbe, Fru Anne Gyldenstjerne, Hr. Øldrik Sandbergs Enke, Fru Lene Rud, Jørgen Grubbes Enke, Fru Dorrete Rud, Christian Gyldenstjernes Enke, Otte Brahe Stensen og Fru Anne Bild², Holger Rosenkrantz og Fru Sophia Brahe, Hr. Tagge Thott Ottesen og Fru Ytte Gyldenstjerne, Jesper Friis og Fru Elsebe Ulfeldt, Hr. Just Høg og Fru Anne Lunge, Gregers Krabbe, Anders Bilde og Fru Sophe Rosenkrantz, Hr. Jørgen Brahe og Fru Anne Gyldenstjerne, Hendrik Ramel og Fru Margrete

---

¹ Fru Sofie Brahe Ottesdatter var g. m. 1) Otte Thott til Eriksholm († 1588),
² Erik Lange Eriksen († 1613). ² Anne Bild Nielsdatter. Sj. T. har ved en Fejlskrift: Anne Bilde.

Skeel, Otte Skeel og Fru Ide Lunge, Hendrik Lindenov og Fru Sidtsel Lunge, Hr. Frederik Reedtz og Fru Sophe Høg, Niels Krag og Fru Jutte Høg, Gregers Høg og Fru Lisbet Rodsten, Jens Høg og Fru Margrete Holk, Hans Bilde og Fru Beate Gjõe, Mogens Høg og Fru Christentse Rosenkrantz, Falk Gjõe og Fru Karen Bilde, Otte Thott til Nes, Christen Skeel og Fru Birgete Rud, Eiler Bilde, Niels Lange til Fredsøe, Sten Beck og Fru Ide Lindenov, Erik Krabbe og Fru Maren Kruse, Erik Høg og Fru Beate Skeel, Henning Valkendorf og Fru Anne Barnekow, Falk Gjõe og Fru Helvig Brahe, Vincents Bilde og Fru Karen Grubbe, Hr. Tagge Thott Andersen og Fru Lisbet Beck, Hendrik Bilde og Fru Lisbet Bryske, Hartvig Bilde og Fru Anne Kaas, Tønne Bilde og Fru Margerete Norby, Gunde Lange og Fru Anne Krabbe, Palle Rosenkrantz og Fru Ingeborg Krabbe, Eskild Gjõe og Fru Emmerents Rosenkrantz, Hendrik Sandberg og Fru Mette Friis, Melkior Oldeland og Fru Abel Sandberg, Niels Trolle og Fru Helle Rosenkrantz, Peder Lange og Fru Lisebet Friis, Niels Parsberg og Fru Helle Gyldenstjerne, Jørgen Marsvin og Fru Anne Helvig Gyldenstjerne, Jokum Gersdorff og Fru Ølegaard Hvitfeldt, Ebbe Ulfeldt og Fru Mette Grubbe, Jørgen Kaas og Fru Karen Grubbe, Hans Uldrik Gyldenløve og Fru Rigitse Grubbe, Korfits Ulfeldt og Fru Else Thott, Kasper Gersdorff og Fru Anne Ulfeldt, Fru Birgete Rosensparre, Korfits Ruds Enke, Fru Berte Friis, Hr. Albret Skeels Enke, Fru Birgete Lindenov, Hr. Otte Skeels [Enke], Fru Christentse Juel Knud Gyldenstjernes, Fru Lisbet Lunge Hr. Palle Rosenkrantzes, Fru Sidtsel Høg Ebbe Munks, Fru Anne Brahe Eilers Qvitzovs, Fru Maren Belov Christian Holcks, Fru Sophia Belov Christen Thotts, Fru Karen Lange Claus Belovs, Fru Christentse Lindenov Axel Gyldenstjernes, Fru Birgete Thott Otte Gjøes, Fru Susanne Krabbe Niels Friis's, Fru Ide Gjõe Jens Juels, Fru Birgete Bilde Jens Mogensens, Envold Seefeld og Fru Hilleborg Daa, Otte Brahe Pedersen og Fru Mette Rosenkrantz, Ventsel Rotkirk og Fru Kiersten Reedtz, Valdemar Lykke og Fru Sophia Reedtz, Ernst Norman og Fru Ingeborg Arenfeldt, Laurits Ebbesen og Fru Sophia Staverskov, Erik Grubbe og Fru Maren Juul, Otte Marsvin, Jørgen Orning og Fru Elisabeth Rodsten, Kristoffer Hvas og Fru Anne Staverskov, Jørgen Krag og Fru Anne Vind, Ifver Vind og Fru Helvig Skinkel, Mogens Hartvig Sax og Fru Elisabeth Skade, Sten Bilde og Fru Birgete Kruse, Arnt von der Kuhla, Hr. Jørgen Brahe og Fru

Anne Gyldenstjerne, Hr. Hendrik Hvitfeldt og Fru Margrete Rosenkrantz, Gunde Rosenkrantz og Fru Penelle Rosenkrantz, Ebbe Ulfeldt Christoffersen, Otte Thott, Hendrik Belov, Christian Bülow og Fru Anne Beck, Niels Krabbe og Fru Lisbet Rud, Ifver Krabbe og Fru Karen Marsvin, Just Frederik v. Pappenheim og Fru Rigitse Grubbe¹, Erik Rosenkrantz, Jørgen Høg og Fru Rigitse Parsberg, Casper Gersdorff² og Fru Anne Ulfeldt, Oluf Daa og Fru Anne Brahe, Christian Pentz og Fru Sophia Elisabet, Thomas Juel og Fru Maren Bølle³, Manderup Abildgaard og Fru Heldvig Arenfeldt, Henning Pogwisch og Fru Karen Marsvin, Claus Brockenhuus, Jacob Grubbe og Fru Ingeborre Kruse, Frants Pogwisch og Fru Hilleborre Krafse, Eiler Høg og Fru Else Krabbe, Borkord Rud og Fru Helvig Rosenkrantz, Hertvig Bilde og Fru Anne Kaas, Frants Lykke og Fru Jutte Brock, Jørgen Kruse og Fru Beate Bülow, Jørgen Urup og Fru Anne Ulfstand, Frederik Budde⁴, Jørgen Arenfeldt og Fru Heldvig⁵ Lindenov, Axel Juul og Fru Riborg Arenfeldt, Axel Juul og Fru Lisbet Friis, Jokumb Beck og Fru Else Friis, Frederik Rantzau og Fru Ide Skeel, Hendrik Rantzau og Fru Sophia Lindenov, Falk Lykke og Fru Kiersten Rantzau, Hendrik Gyldenstjerne og Fru Lisbet Podebusk, Lavrids Ulfeldt og Fru Else Parsberg, Knud Ulfeldt Jacobsen, Axel Urup og Fru Sidtsel Grubbe, Hendrik Lindenov og Fru Beate Ulfeldt, Flemming Ulfeldt og Fru Anne Elisabet v. der Groeben, Knud Ulfeldt og Fru Vivike Podebusk, Biørn Ulfeldt og Fru Margrete Brahe, Hendrik Thott og Fru Beate Rosenkrantz, Oluf Brockenhuus og Fru Karen Ulfeldt, Frederik Urne og Fru Karen Arenfeldt, Christian Rantzau, Jakob Grubbe og Fru Hilleborg Daa, Ifver Krabbe og Fru Edele Grubbe, Manderup Due og Fru Anne Skeel, Lauge Bilde og Fru Pernelle Marsvin, Otte Krag, Kield Krag, Lauge Beck, Johan Beck, Peiter Reedtz, Fru Margrete Marsvin, Jørgen Urnes Enke, Fru Jutte Gyldenstjerne Christian Grubbes, Fru

---

¹ Fejlskrift i Sj. T. for: Rigitse Urne [Knudsdatter]. Rigitse Grubbe Ejlersdatter var g. m. Aleksander Rabe v. Pappenheim. ² Sj. T. kalder ham: Giestrup. ³ Datter af Morten Svendsen [Orning] og Kirsten Ulfeldt. ⁴ Det ses ikke, om der er ment Frederik Budde Mathiassen, som var g. m. Karen Ugerup Akselsdatter, eller Frederik Budde Godslefsen, som var g. m. Anne Ugerup Akselsdatter. I den anden Fortegnelse ndfr. opføres førstnævnte Ægtepar. ⁵ Fejlskrift i Sj. T. for: Rigborg Lindenov [Hansdatter].

Anne¹ Barnekow Thønne Friis's, Fru Ellen Gjøe Mourits Ascherslebens, Fru Ellen Marsvin Knud Ruds, Fru Helvig Marsvin Gudde Galdes, Fru Anne Brockenhuus Henning Valkendorfs, Fru Jutte Bild², Otte Banners, Fru Ingeborg Parsberg Ifver Juuls og Fru Ide Lange Jens Juels. Sj. T. 27, 324b. Orig. i D. Kanc. Diverse orig. kgl. Miss. 12. (Tr.: (til Otte Krag) i T. Sehested: Hannibal Sehested I, 34, Anm. og (til Fru Birgitte Thott Otte Gjøes) i T. de Hofman: Efterretn. om danske Adelsmænd 1. D. S. 144f.).

30. Maj (Kbhvn.). Lignende trende³ Miss. som [til] Hannibal Sehesteds [Bryllup] blev skrevet til Raadet og efterskrevne Herremænd og Fruer om til samme Dag, Tid og Sted at ville møde til Brylluppet mellem Ebbe Ulfeldt til Svenstrup, Befalingsmand over Christianstads Len, og Frøken Hedevig, Grevinde til Slesvig og Holstein. Raadet og Lensmændene i Sjælland blev alle indbudt, hvis Navne er indført i Hannibal Sehesteds Breve⁴. Udt. i Sj. T. 27, 328.

. Register over de andre af Adelen, som blev indbudt til Ebbe Ulfeldts Bryllup: Hr. Christoffer Ulfeldt og Fru Maren Urup, Knud Ulfeldt og Fru Vibeke Podebusk, Biørn Ulfeldt og Fru Margrete Brahe, Hendrik Lindenov og Fru Beate Ulfeldt, Knud Ulfeldt Jacobsen, Laurits Ulfeldt og Fru Else Parsberg, Hr. Corfits Ulfeldt og Fru Eleonora, Flemming Ulfeldt og Fru Anne Lisbet Grening⁵, Ebbe Ulfeldt og Fru Mette Grubbe, Hr. Axel Arenfeldt og Fru Maren⁶ Ulfeldt, Jesper Friis og Fru Elsebe Ulfeldt, Oluf Brockenhuus og Fru Karen Ulfeldt, [Fru] Anne Ulfeldt [Povl Ramels], Fru Lisbet Daa, Jacob Ulfeldts Enke, Fru Birgete Brockenhuus Jacob Ulfeldts, Corfits Ulfeldt og Fru Else Thott, Fru Barbara Wittrup, Otte Brahe Stensen og Fru Anne Bild⁷, Hr. Jørgen Brahe og Fru Anne Gyldenstjerne, Hendrik Podebusk og Fru Sidonie Marie v. Einsiedel, Hendrik Gyldenstjerne og Fru Lisbet Podebusk, Frederik Rantzau og Fru Ide Skeel, Hr. Hans Lindenov og Fru Lisbet Sophie, Hendrik Rantzau og Fru Sophia Lindenov, Fru Birgete

---

¹ Fejlskrift i Sj. T. for: Lene. ² Sj. T. har ved en Fejlskrift: Bilde. ³ D.v.s.: tre Slags. ⁴ D.v.s. til de ovenfor opførte Rigsraader og Lensmænd paa Sjælland. ⁵ Fejlskrift i Sj. T. for: von der Groeben. ⁶ Marie Margrete Ulfeldt Jakobsdatter. ⁷ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Bille.

Lindenov Otte Skeels, Hans Lindenov og Frøken Lisbet, Hendrik Lindenov og Fru Sidtsel Lunge, Sigvort Urne og Fru Heldvig Lindenov, Hr. Christoffer Urne og Fru Sophia Lindenov, Sten Beck og Fru Ide Lindenov, Hendrik Ramel og Fru Margrethe Skeel, Hr. Tagge Thott Ottesen og Fru Jutte Gyldenstjerne, Hr. Tagge Thott Andersen og Fru Lisbet Beck, Laxmand Gyldenstjerne og Fru Margrete Friis, Fru Sophia Rantzau Mogens Gyldenstjernes, Hr. Hendrik Hvitfeldt og Fru Margrete Rosenkrantz, Hendrik Thott og Fru Beate Rosenkrantz, Jokumb Gersdorff og Fru Ølegaard Hvitfeldt, Niels Parsberg og Fru Helle Gyldenstjerne, Jørgen Marsvin og Fru Anne Helvig Gyldenstjerne, Otte Thott, Mogens Høg og Fru Christentse Rosenkrantz, Hr. Just Høg og Fru Anne Lunge, Hendrik Sandberg og Fru Mette Friis, Niels Friis og Fru Anne Sandberg, Melkior Oldeland og Fru Abel Sandberg, Holger Rosenkrantz og Fru Karen Krabbe, Niels Trolle og Fru Helle Rosenkrantz, Palle Urne og Fru Thale Ulfstand, Mogens Sehested og Fru Lisbet Gyldenstjerne, Fru Christentse Lindenov Axel Gyldenstjernes, Fru Sophie Brahe Hr. Jørgen Lunges, Gregers Krabbe, Gunde Lange og Fru Anne Krabbe, Eiler Holck og Fru Riborg Bilde, Hr. Frederik Redtz og Fru Sophia Høg, Hr. Mogens Kaas og Fru Sidtsel Friis, Frederik Parsberg og Fru Sophia Kaas, Fru Anne Kaas Albret Rostrups, Palle Rodsten og Fru Ingeborg Skeel, Axel Urup og Fru Sidtsel Grubbe, Fru Anne Kaas Præben Bilds¹, Fru Viveke Bild¹ Erik Rantzaus, Johan Urne og Fru [Pernille Jørgensdatter]² Kaas, Anders Bilde og Fru Sophia Rosenkrantz, Christian Sinklar og Fru Lisbet Belov, Fru Johanne Sinklar Jesper Gjøes, Falk Lykke og Fru Kiersten Rantzau, Jørgen Vind og Fru Ingeborg Ulfstand, Niels Vind, Otte Krag, Malte Juul og Fru Anne Ramel, Wolf Hieronymus von Kratz og Fru Sophia Ramel, Henning Valkendorf og Fru Anne Barnekow, Sten Bilde og Fru Birgete Kruse, Arent von der Kuhla, Ifver Vind og Fru Heldvig Skinkel, Ernst Normand og Fru Ingeborg Arenfeldt, Erik Krabbe og Fru Maren Kruse, Laurits Ebbesen og Fru Sophia Staverskov, Erik Grubbe og Fru Maren Juul, Otte Marsvin, Jørgen Orning og Fru Lisbet Rodsten, Christoffer

---

¹ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Billes. ² Sj. T. har en aaben Plads til Fornavnet.

Hvas og Fru Anne Staverskov, Malte Juul¹, Sten Bilde, Niels Krag og Fru Jutte Høg, Erik Juel og Fru Sophe Sehested, Jørgen Krag og Fru Anne Vind, Hertvig Sax og Fru Lisbet Skade, Mogens Arenfeldt, Jørgen Seefeld og Fru Karen Sehested, Christian Bülow og Fru Anne Beck, Niels Krabbe og Fru Lisbet Rud, Ifver Krabbe og Fru Karen Marsvin, Gunde Rosenkrantz og Fru Penelle Rosenkrantz, Hendrik Belov, Just Frederik v. Pappenheim og Rigitse Grubbe, Erik Rosenkrantz, Jørgen Høg og Fru Rigitse Parsberg, Caspar Gersdorff og Fru Anne Ulfeldt, Oluf Daa og Fru Anne Brahe, Christian Pentz og Frøken Sophia Lisbet, Thomas Juel og Fru Maren Bølle, Manderup Abildgaard og Fru Heldvig Arenfeldt, Henning Pogwisch og Fru Karen Marsvin, Claus Brockenhuus, Jacob Grubbe og Fru Ingeborg Kruse, Otte Skeel og Fru Ide Lunge, Frants Pogwisch og Fru Hilleborg Krafse, Christen Skeel og Fru Birgete Rud, Peder Lange og Fru Lisbet Friis, Laxmand Gyldenstjerne og Fru Margrette Friis, Eiler Høg og Fru Else Krabbe, Holger Rosenkrantz og Fru Sophia Brahe, Falk Gjøre F[alksen] og Fru Helvig Brahe, Borkord Rud og Fru Helvig Rosenkrantz, Otte Brahe Pedersen og Fru Mette Rosenkrantz, Falk Gjøre H[enriksen] og Fru Karen Bilde, Eskild Gjøre og Fru Emerentse Rosenkrantz, Hertvig Bilde og Fru Anne Kaas, Hendrik Bilde og Fru Lisbet Bryste, Tønne Bilde og Fru Margrete Norby, Frans Lykke og Fru Jutte Brock, Jørgen Kruse og Fru Beate Bülow, Jørgen Urup og Fru Anne Ulfstand, Frederik Budde og Fru Karren Budde, Jørgen Arenfeldt og Fru Heldvig Lindenov, Axel Juul og Fru Lisbet Friis, Jokomb Beck og Fru Else Friis, Just Høg og Fru Anne Rantzau, Fru Margrethe Marsvin Hr. Jørgen Urnes, Fru Beate Friis Hr. Albret Skeels, Fru Lisbet Lunge Hr. Palle Rosenkrantz's, Fru Jutte Gyldenstjerne Christian Grubbes, Fru Lene Barnekow Tønne Friis's, Fru Anne Brahe Eiler Qvitzovs, Fru Christentse Juel Knud Gyldenstjernes, Fru Birgete Thott Otte Gjøres, Fru Anne Gyldenstjerne Hr. Uldrik Sandbergs, Fru Ellen Gjøre Mourits Ascherslebens, Fru Ide Gjøre Jens Juels, Fru Lene Rud Jørgen Grubbes, Fru Ellen Marsvin, Fru Heldvig Marsvin Gude Galdes, Fru Dorrette Rud Christen Gyldenstjernes, Fru Anne Brockenhuus Henning Valkendorfs, Fru Birgete Rosenparre Corfits Ruds, Fru Jutte Bild Otte Banners, Fru Ingeborg Pars-

---

¹ Det ses ikke, hvem der er ment. Malte Juul Iversen er opført ovfr. med sin Hustru, Fru Anne Ramel Henriksdatter.

berg Ifver Juuls, Fru Anne Lykke Claus Malthesens, Fru Ide Lange Jens Juels, Fru Karen Lange Claus Belovs, Fru Sophia Belov Christen Thotts og Maren Belov Christian Holcks. Sj. T. 27, 328. Orig. (til Otte Krag) i D. Kanc. Diverse orig. kgl. Miss. 3.

30. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Tagge Thott og Hr. Christoffer Ulfeldt. Da der er opstaaet Trætte mellem Frederick og Alexander Villomsen i Helsingør og en Mand ved Navn Hans Hybersen, sammesteds, og de agter at føre Sagen for Krigsretten, skal Adressaterne indstævne Parterne for sig og afsige Kendelse i Sagen. Sk. T. 6, 502.

— Miss. til Otte Thott. Denne Jens af Nysted i Lolland har berettet, at han har en Retssag mod Villum Thomesen, Landsdommer i Blekinge, og har begæret, at der maa tilforordnes en anden til at sidde i hans Sted og dømmе i denne Sag. Otte Thott skal forordne en anden til at dømmе i denne Sag. Sk. T. 6, 502.

— Kvittansiarum til Hannebal Sehested til Nøragergaard, Statholder i Norge og Befalingsmand paa Aggershus, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Tranekær Slot og Len paa Langeland, hvormed han har været forlenet i et Aarstid, fra 1. Maj 1639 til 1. Maj 1640, for de i samme Tid oppebaarne Penge- og Madskatter og for det modtagne og igen overleverede Inventarium. Han blev aldeles intet skyldig. F. R. 4, 287 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Da Hendrick Oldeland til Ugersløfgaard, Hofjunker, har berettet, at en Løjtnant under Kaptejn [N.] i Kerteminde den 22. Marts om Aftenen ved 10 slet har ladet to af hans Tjenere overfalde og traktere helt ilde, skal han tilholde Major Pejtersen at undersøge Sagen, lade holde Krigsret over nævnte Løjtnant og lade ham straffes vedbørbørlig, eftersom hans Forseelse heri befindes, da Kongen ikke vil lade, at der øves saadan Vold. F. T. 5, 202 b.

— Aab. Brev, hvorved Kongen tillader og forordner, at der herefter maa være et Bryggerlav i Ribe Købstad, hvortil nogle bekvemme Bryggerhuse skal forordnes af Borgemestre og Raad; dog maa Bryggerne i samme Lav ikke udtappe i Kande- eller Pottemaal, men alene sælge i Læster, halve og hele Tønder, hvormed Borgemestre og Raad sammesteds skal have tilbørligt Tilsyn. Borgemestre og Raad

i Ribe har paa Borgernes Vegne begæret Bevilling til, at der dér i Byen maa holdes nogle visse Bryggerhuse, som bedst kunde befindes nyttige og bekvemme dertil, og at der maa oprettes et Bryggerlav dér. Da Kongen eragter, at dette ikke er til nogen Forhindring, men langt mere til Gavn og Fordel, bevilger Kongen det. J. R. 10, 218¹.

30. Maj (Kbhvn.). Miss. til Gregers Krabbe. Efterskrevne Skippere, der hører hjemme i hans Len [Riberhus], nemlig Søfren Pedersen, som ellers kaldes Søfren Prest, og Hans Hansen, bosat i Ribe, som førte en Krejer, Jens Jurgensen, som havde en Krejer og var bosat paa List, Jens Mickelsen paa Rømme, som fører et Skib paa 2 slette Stænger, og Søfren Jensen af Ribe, der fører et Skib med et Mers, har indtaget Egetømmer i Norge og forpligtet sig til at føre det til Kongens Riger og Lande. Det har de ikke gjort, men mod Kongens Forordning ført det til fremmede Steder, hvorfor nævnte Skibe og Kreier er priskendt. Da Skipperne fik dette at vide, er de draget derfra og uden Tvivl til deres Hus og Hjem. Han skal lade Skipperne opsøge og straks sende dem til København. J. T. 10, 470 b. K.

31. Maj (—). Miss. til Hr. Hans Lindenov om at forestille M. Mats Lime blandt de andre, der lader sig høre i Middelfart for det ledige Kald, og dersom Menigheden synes om hans Gaver, være ham beforderlig til at opnaa samme Kald, dog at alting sker lovligt. F. T. 5, 203.

U. D. Maj (—). Miss. til Jørgen Seefeld paa Ringsted. Da Frants Lykke til Ouregaard har begæret 2 Gaarde i Skudløse² By med de Gadehuse, som findes dér paa Grunden i Ringsted Len, til Mageskifte for 1 Gaard i Heemb³ og 2 Gaarde i Løfvetoft⁴ i fornævnte Ringsted Len, skal Jørgen Seefeld snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Bejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 431 b. K.

—⁵ Aab. Brev om, at Borgerne i Ronneby maa udføre saltet Kød. Sk. R. 5, 382 b. (Tr.: CCD. V, 114).

¹ Tr.: P. Terpager: Ripæ Cimbr. p. 669. ² Sj. T. har: Skudløse. ³ Høm. ⁴ Sj. T. har: Løftetoft, K.: Løfvetoft. Ment er Levetoft, Forslev S., Ringsted H. ⁵ Indført mellem 18. Maj og Juni Maaned.

U. D. og St.¹ Aab. Brev om, at Hr. Mads Pedersen Almin², Sognepræst i Roerslef, har berettet, at han for 3 Aar siden har forset sig med Sakramentets Uddelelse og derfor er dømt til at underholde en Kapellan, som kunde forrette Tjenesten, indtil han fik Kongens Bevilling til igen selv at maatte forrette den. Kongen tillader, at han herefter maa forskaanes og ikke holde nogen Kapellan, men selv forrette Tjenesten, dog saafremt han herefter befindes at begaa saadan eller deslige Fault, skal han lide tilbørligt derfor, og denne Benaadning ikke i nogen Maade befri ham derfor. J. R. 10, 218b.

31. Maj (Antvorskov). Miss. til Jægermesteren om at lade Peiter Apoteker i København for Betaling faa 4 Raadyr, 2 store Dyr og 10 Harer. Udt. i Sj. T. 27, 331.

— Miss. til Fiskemesteren om at lade Peiter Apoteker for Betaling faa saa megen Fisk, som han begærer til sin Datters Bryllup. Udt. i Sj. T. 27, 331.

7. Juni (Rendsborg). Miss. til Rentemestrene. Sten Bilde til Kiersgaard, Embedsmand paa Rugaard Gaard, har berettet, at afdøde Eiler Qvitzov til Elved har fæstet sig selv en Tiende, nemlig Vøfling³ Tiende, medens han var forlenet med Rugaards Len. Denne Tiende har tilforn ligget til nævnte Len. Da Afgiften af samme Tiende ikke blev ydet i rette Tid, blev han dømt fra Tienden. Efter Eiler Qvitzovs Død blev den brugt af hans efterladte Hustru, Fru Anne Brahe, som ligeledes er dømt fra den, som de kan se af hans hosføjede Indlæg, og han begærer nu at faa samme Tiende for rimeligt Fæste og sædvanlig aarlig Afgift. De skal lade ham faa Tienden for billig Fæste og sædvanlig aarlig Afgift og saaledes, at det kan ske uden Skade for Lenet, da den tilforn har ligget dertil. Sj. T. 27, 347b. K.

— Miss. til Niels Trolle om at lade bygge et Hus ved det øverste Led paa Kongens Vej⁴ til København. Deñ, der

¹ Indført mellem 30. Maj og 9. Juni. ² Fejlskrift i J. T. for: Mads Pedersen Klim. Han underskriver sig i Ansøgningen af 4. Maj 1642 Matz Pedersøren Klim, Sognepræst i Roësløf. Han var Præst i Roslev og Rybjerg, Harre H. Han havde givet nogle Kommunikanter 2 Stykker viet Brød til dem, som dertil var beredte; thi der var nogle flere Stykker Brød, end der var Personer. (D. Kanc. Indl. t. Reg. og Tegn. og henl. Sager 1642 4/5 I.). ³ Veflinge, Skovby H.

⁴ Overskriften har: Kongens Vej mellem København og Roskilde.

bebor det, skal have hel Maanedskost af Provianthuset og fri Græsning dér paa Heden til det Kræ, han kan holde. Endvidere skal Niels Trolle til ham udvise Plads til en Kaalgaard og en Toft ved Huset. Han har berettet, at et Stykke Mur ved Lensmandens Værelser paa Roskildeggaard er saa brøstfældigt, at det ikke længer kan staa. Han skal med det første lade forfærdige, hvad der hører dertil, og føre det til Regnskab. Sj. T. 27, 347 b. K.

7. Juni (Rendsborg). Miss. til samme. Kongen har i Aaret 1635¹ befalet 6 Kommissarier i nogle af Lenene paa Sjælland at revidere Ansættelsen af Bøndernes Landgilde. Da han nu har berettet, at adskillige af Kronens Bønder dér i Lenet [Roskildeggaard] er sat saa højt i Landgilde, at de ikke er i Stand til aarlig at yde den efter deres Gaardsbrug, skal han afhjælpe det saaledes, at de, som er sat for højt i Landgilde, faar Afslag derpaa, og de andre derimod faar Paalæg efter deres Gaardsbrug, idet han saavidt muligt herved skal følge de 6 Kommissariers Forretning. Paa de Gaarde, som har været Officersgaarde, eller som Kongen siden har faaet ved Mage-skifte, skal han opkræve 8 Mænd og lade deres Jord taksere, for at der kan forholdes paa samme Maade dermed, idet han dog skal paase, at der aldeles ikke afgaar Kronen noget af dens Indkomst og Rettighed, og at Jordebogens Summarum forbliver, som den nu er. Ligeledes skal han af Bøndernes Landgilde modtage 8 Læster Byg, som Kongen vil forstrække dem med til Sædekorn, og som Niels Trolle siden, til først-kommende Mortensdag, igen skal indkræve af dem. Sj. T. 27, 348. K.

— Miss. til Hans Boesen. Kongen har givet Peiter Brockenhuus til Nørskouf, Hofjunkker, Tilladelse til i nogen Tid at rejse ud af Landet. Da Kongen har forundt ham hans Besolding, medens han er ude, skal Hans Boesen lade ham faa den i den Tid. Sj. T. 27, 348.

— Miss. til Henning Valkendorf om at gøre den nøjest mulige Tingning med en Murermester efter det Overslag, som afdøde Mester Hans Stenwinkel efter Kongens Befaling har gjort, om Arbejdet paa Taarnene, Gavlene, Forenderne paa Husene med indvendige Skillerum, de seks Kvistgavle og Hvælvingerne i Kirken og i de

---

¹ 16. Maj 1635.

seks store Kældere, som skal forfærdiges paa Voldemors Slot paa Taasind. F. T. 5, 204.

7. Juni (Rendsborg). Miss. til Hr. Mogens Kaas og Henning Valkendorf. De har tilforn¹ faaet Befaling vedrørende nogle til Dalum Kloster liggende Gaarde, som Sten Bilde til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, har begæret til Mageskifte, hvorvidt de for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Da Sten Bilde nu beretter, at der enten i Kancelliet eller i hans egen Supplikation er glemt 1 Gaard i Indløf, som han ogsaa begærer til Mageskifte, skal de snarest indsende Erklæring til Kancelliet baade om denne Gaard og om de forrige Gaarde, hvorvidt de kan bortskiftes fra Lenet. F. T. 5, 204.

— Miss. til Henning Valkendorf. Da Fru Lehne Barnekow, Enke efter Tønne Friis til Hesselager, med det første agter at holde Skifte mellem sig og sine Børn efter bemeldte deres afdøde Fader, gives der ham Befaling og Fuldmagt til, naar Skiftet skal foretages, og han advares derom at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Anne, Jomfru Margrethe og Jomfru Else Friis, medens Skiftet staar paa, og nøje paase, at der kun vederfares dem, hvad der er ret. J. T. 10, 471 b.

— Lignende Miss. til Jesper Friis om paa nævnte Skifte at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Magdalene, Jomfru Dorete og Jomfru Vivecke Friis. J. T. 10, 471 b.

— Lignende Miss. til Hendrick Ramel om paa samme Skifte at paatage sig Værgemaalet for Fru Lehne Barnekow. J. T. 10, 472.

— Miss. til Peder Lange til Kiergaard og Malti Juul til Kiessinggaard², Embedsmand paa Bøvling Slot. Da Fru Lehne Barnekow, Enke efter Tønne Friis til Hesselager, med det første agter at holde Skifte og Deling mellem sig og sine Børn efter bemeldte deres afdøde Fader, gives der dem Befaling og Fuldmagt til med første Lejlighed at begive sig til afdøde Tønne Friis's beseglede Bo og aabne det, lade det Løvsøre, som findes dér, saavel som Bygningen taksere og skifte samt udtage de Breve og andre Doku-

¹ 20. April 1642. ² Gjessinggaard, Nørhald H.

menter, som findes der, saavidt som de vedrører Skiftet mellem Fru Lehne Barnekow og hendes Børn, og føre alting til en rigtig og endelig Ende, bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 10, 472.

8. Juni (Rendsborg). Miss. til Hendrick Podebusk. Da Fru Lene Barnekow, Enke efter Tønne Friis til Hesselager, med det første agter at holde Skifte med sine Børn, skal han, naar Skiftet skal foretages, og han advares derom, rette sin Lejlighed efter at paatage sig Værgemaalet for Nels Friis til Hesselager, nøje paase, at der paa samme Skifte sker ham Ret og, naar Skiftet er overstaaet, overlevere Værgemaalet til bemeldte Nels Friis. F. T. 5, 204b.

—¹ Miss. til Erick Grubbe. Denne Berendt Klodt, som har Kongens Kornmølle dér i Byen [Aarhus], har berettet, at Erick Grubbe har tiltalt ham og tager Dom paa hans Fæste, fordi han ikke har efterkommet den Kontrakt, som han har oprettet med Kongen, hvorefter han aarlig til 1. Maj skal levere Klæde paa Rentekammeret i Stedet for Mølleskylden, og har begæret at faa denne Forseelse eftergivet, faa Bevilling til at beholde Møllen, og at han aarlig maa yde Landgilde heraf i Malt, som det er sket tilforn. Kongen tillader, at Erick Grubbe maa lade ham være utiltalt for samme Sag, at han maa beholde samme Mølle, og at han maa yde den aarlige Landgilde af den i rette Tid i Malt. Han skal sætte Erick Grubbe paa Kongens Vegne nøjagtig Loven og Vissen derfor og uden straks til Kongen erlægge, hvad han hidtil er blevet skyldig. J. T. 10, 471. K.

9. Juni (—). Aab. Brev, hvorved Axel Urup til Vofnøe, Guvernør i Fæstningen Christianpris og bestalter Oberst, faar Bevilling til i Danmark, hvor ham lyster, at tilforhandle sig 150 Øksne og lade dem føre herud², naar han erlægger den tilbørlige Told og Rettighed af dem. J. R. 10, 219.

---

¹ Brevet er paa Bagsiden af K. dateret 7. Juni, men under Teksten i K. og i J. T. dateret 8. Juni. Det er indført foran Brevene af 7. Juni. ² Til Hertugdømmerne.

11. Juni (Rendsborg). Miss. til Ventsel Rotkirk. Sognemændene i Ottestrup i hans Len [Antvorskov] har berettet, at de af dem beboede Gaarde for kort Tid siden er brændt, med hvad de ejede af Gods og Formue, hvilket af hans Erklæring ses at være rigtigt, og de har derfor begæret at faa bevilget noget Bygningstømmer til Genopførelsen af deres Gaarde. Han skal lade hver af bemeldte Ottestrup Mænd faa saa meget Bygningstømmer, som er fornødent til Genopførelsen af de 14 Bindingshuse. Sj. T. 27, 348 b.

— Aab. Brev, hvorved Henrick Rantzau til Smoel, holstensk Raad, faar Bevilling til at udføre 10 Øksne fra Danmark, nemlig 7 fra hans Gaard Hobygaard¹ i Lolland og 3 fra Holgaard² i Nørrejylland, naar han erlægger den tilbørlige Told og Rettighed af dem. J. R. 10, 219.

— Aab. Brev, hvorved samme, der har berettet, at en Mand, ved Navn N. N., som i nogle Aar har tjent ham som Foged paa en af hans Gaarde, og som nu for nogen Tid siden er borttrømt fra sit Fogderi og ikke lovligt er afskediget fra fornævnte sin Husbonde, som det sig bør, faar Bevilling til at arrestere nævnte Person, hvor han træffer ham i Danmark eller i Fyrstedømmerne Slesvig og Holsten og føre ham hen, hvor ham lyster, indtil han har tilfredsstillet Henrick Rantzau rigtigt for, hvad denne har at tiltale og beskyldte ham for. J. R. 10, 319 b.

— Miss. til Ernst Normand. Frederick Jacobsen, nu Tingskriver i Tørrild Herred og Jelling Birk i hans Len [Koldinghus] har hos Kongen begæret for samme Bestilling at faa bevilget Ægt og Arbejde, Skyld og Landgilde af ½ Kronegaard, som aarlig efter Jordebogen skylder 1 Sletdlr. Penge, 5 Skpr. Rug, 1 Td. Havre, 1 Fjerding Smør og ½ Brændsvin. Da det af Ernst Normands Erklæring ses, at hans Formand i denne Bestilling har haft det før ham, tillader Kongen, at forskrevne Frederick Jacobsen maa nyde bemeldte Kronens Halvgaards Skyld, Landgilde, Ægt og Arbejde, som forskrevet staar, saa længe han forestaar og betjener samme Tingskriveri. J. T. 10, 473. K.

---

¹ Højbygaard, Fuglse H. ² Hvolgaard, Nørvang H.

14. Juni (Rendsborg).¹ Miss. til Hendrick Ramel. Kongen har bevilget, at Bernhart Walows Slægting, ved Navn Jürgen Mourits von Skønbech², maa optages i Sorø Akademi for dér at lære og nyde sine Eksercitier og Kost ligesom andre Adelspersoner sammesteds. Han skal optage ham dér paa Akademiet, naar han henvender sig til ham hermed, og forholde sig med ham som med de andre Adelspersoner dér. K. Udt. i Sj. T. 27, 349.

15. Juni (—). Miss. til Hendrik Ramel. Da de to Landgrever af Hessen, om hvilke han tilforn³ har faaet Kongens Missive, og som vil opholde sig dér paa Stedet [Sorø] for at fortsætte deres Eksercitier og Studier, nu indfinder sig, skal han anvise dem det Logement, som han har bestilt til dem. Da de ikke har nogen Hofmester med sig, skal han have Tilsyn med deres Præceptor og lade det være sig magtpaaliggende, at der omgaas tilbørligt med bemeldte Herre. Sj. T. 27, 349. K.

16. Juni (—). Aab. Brev til Bønderne i Danmark om en almindelig Landeskatt til Rigets Forsvar, at levere til Mortensdag førstkommande. NB. Laholm, Varberg, Halmstad og Christianopol forskaantes for halvt. Sj. T. 27, 331 b. (Tr.: CCD. V, 114 f.).

— Miss. til alle Lensmænd i Danmark, Norge⁴, Bornholm og Gulland, hvis Navne er indført supra pag. 339⁵, om at lade ovennævnte Forordning forkynde paa de tilbørlige Steder og siden holde vedbørligt over dem. (Efter Hr. Kanslers Befaling). K. Udt. i Sj. T. 27, 346 b.

— Aab. Brev, hvorved denne Carl Johan Blaa, forrige Borger i Helsingør, faar Bevilling for sig og sin Hustru til uden Tiltale eller Molestering at nedsætte sig, hvor de lyster, og søge deres Næring her i Riget. Han har berettet, at han for nogle Aar siden har begivet sig til Holland for dér at søge sit Brød til Søs,

1 K. har først været dateret: Kbhvn. 30. Maj. 2 Saaledes K. Sj. T. har kun: Jürgen Mourits von Skønbech. K. har først haft: en os elskelig.... Valdo, vores Hofraad, hans Slægt, ved Navn [med aaben Plads til Navnet]. 3 30. Jan. 1642. 4 K. har kun: udi Danmark og Norge. 5 Ved K. ligger en Fortegnelse over dem alle med deres Len. Dog er i Fortegnelsen glemt: Mogens Arenfeldt, Mariager Kloster.

og at han dér straks er blevet antaget som Kvartermester og har sejlet paa Bresilien, hvor han var paa Landet og paa Rejsen i 3 Aar og 8 Maaneder. Imidlertid døde hans Hustru, en bedaget Kvinde, i Helsingør, og da han fornam dette, tog han til Ægte en Kvinde ved Navn Anne Frantsdatter, som var draget fra sin Mand paa Grund af nogen Uenighed mellem dem, og som siden, fordi hun var draget fra sin Mand, for Roskilde Kapitel blev skilt fra ham ved Dom. Han har nu andraget om med fornævnte Anne Frantsdatter at maatte nedsætte sig i Helsingør eller andetsteds her i Riget, hvor de lyster, og søge deres Næring og ikke lide nogen Tiltale for, hvad Forseelse der kunde findes heri, især da hendes forrige Mand, som han før har bevilget, har eftergivet Sagen, saavidt den vedkommer ham, og lovet aldrig at ville paatale den. Desuden tilbyder fornævnte Blaa Kongen og sit Fædreland sin Tjeneste, om Kongen behøver den. Sj. R. 21, 155. K.

16. Juni (Rendsborg). Miss. til Kommissarierne om, at Kongen har befalet Lensmændene i N. Land at levere de paabudte Skatter til dem. De skal modtage Skatterne af dem, give dem tilbørlig Kvittering derfor og snarest levere Skatten til Hans Boesen, Hofmønsterskriver, mod tilbørlig Kvittans. Nemlig: Gregers Krabbe af Lensmændene i Jylland, Henning Valkendorf af dem i Fyen og Lavind, Hr. Hendrik Hvitfeldt af dem i Skaane, Halland, Blekinge, Bornholm og Gulland og Niels Trolle af dem i Sjælland, Lolland, Falster og Møen. Sj. T. 27, 340b.

— Aab. Brev til Bønderne i Norge om en almindelig Landeskatt til Rigets Forsvar. Hver Odelsbonde skal give Halvparten af sin Rente i Aar. Hvis han ikke har saa megen Indkomst, at Skatten beløber sig til 2 enkende Dlr., skal han alligevel som en Lejlending give 2 enkende Dlr. Hver 10 Kronens og Lejlendinge Bønder skal give 20 enkende Dlr., hver Tjenestedreng, som tjener for fuld Løn, og hver Løskarl, som bruger nogen Næring, skal give 1 enkende Rdlr., hver Tjenestedreng, som tjener for halv Løn, skal give ½ Rdlr. og hver Ødegaardsmand 1 Rdlr. Men hvis de er saa forarmede, at de ikke kan udgive det, skal de forskaanes og ikke udgive mere, end de kan afstedkomme. Hver Mand ved Søsiden, som bruger Fiskeri, skal give 3 Rdlr., hvor Fiskeriet er i sin fulde Gang, men kun 1½ Rdlr., hvor det er slapt. Hver Udrorskarl, som er kommet til sin Lavalder, skal give 1½ Rdlr., og hver Tjenestedreng, som udror og ikke er kommet til sin Lavalder,

3 Rigsort. Hver Nordfarsskipper, som selv har Skib og sejler i Nordlandene, og hver Styrmand, som sejler paa Nordfarsskibe, skal give 4 Rdlr. Af Savene skal de, som har Save, af hver Aargangssav give 6 Rdlr., af hver Flomsav, som gaar den største Del af Aaret, 4 Rdlr. og de andre 4 eller 2, eftersom der ringe Lejlighed hos er. Desuden skal de give Femteparten af de Deler, som skæres paa Savene. Samme Skat skal være udgivet til Mortensdag førstkommende i det allerseneste. [Iøvrigt enslydende med aab. Brev til samme af 7. April 1640]. Sj. T. 27, 333.

16. Juni (Rendsborg). Lignende aab. Brev til Bønderne i Nordlandene om en almindelig Landeskate til Rigets Forsvar, dog at hver Odelsbonde kun skal give Ottendeparten af sin Rente i Aar og mindst $\frac{1}{2}$ enkende Dlr., hver 10 Kronens og Lejlendinge Bønder 5 enkende Dlr., hver Tjenestedreng, som tjener for fuld Løn, og hver Løskar, som bruger nogen Næring, $\frac{1}{2}$ enkende Dlr., hver Tjenestedreng, som tjener for halv Løn, 1 Rigsort, hver Ødegaardsmand $\frac{1}{2}$ Rdlr. Hver Mand ved Søsiden, som bruger Fiskeri, skal give $1\frac{1}{2}$ Rdlr., hvor Fiskeriet er i sin fulde Gang, men ellers kun 3 Rigsort, hver Udrorskarl, som er kommet til sin Lavalder, 3 Rigsort, og den, som ikke er kommet til sin Lavalder, $1\frac{1}{2}$ Rigsort. Hver Nordfarsskipper og hver Styrmand, som sejler paa Nordfarsskibe, skal give 2 Rdlr. Af Savene skal der af hver Aargangssav gives 3 Rdlr., af hver Flomsav, som gaar den største Del af Aaret, 2 Rdlr. og de andre 2 eller 1. Desuden skal de give Tiendeparten af de Deler, som skæres paa Savene. Samme Skat skal være udgivet til Mortensdag førstkommende i det allerseneste. Sj. T. 27, 335.

— Miss. til Lensmændene i Norge om at lade ovenstaaende aabne Brev om en almindelig Landeskate læse og forkynde i deres Len, indkræve Skatten NB. og levere den til Hannibal Sehested, Statholder i Norge og Embedsmand paa Aggershus Slot, saa at den til Mortensdag førstkommende kan være ham tilstillet, dog at Mandtallet efter sædvanlig Vis klareres i Rentekammeret. NB. I Hannibal Sehesteds Brev blev ved dette Tegn, NB., indført: og levere den tillige med de andre Skatter til Martini førstkommende i det allerseneste paa de Steder, hvor det er befalet. Sj. T. 27, 338.

— Miss. til Hannibal Sehested om at modtage Skatten fra hele Norge af Lensmændene, Gejstligheden og Købstæderne og

straks fremsende den til Hans Boesen, Hofmønsterskriver, som skal give ham nøjagtigt Bevis derpaa. Sj. T. 27, 341.

16. Juni (Rendsborg). Forordning for Danmark og Norge om Forhindring af Luksus ved Bryllupper. Sj. T. 27, 345 b. K. Orig. i D. Kanc. Orig. aab. Breve sagligt ordnede I. (Tr.: CCD. V, 116 f. Dsk. KL. III, 291).

— Aab. Brev til Købstæderne i Danmark og Norge om en mulig Hjælp til Rigets Forsvar, at erlægge til Mortensdag førstkommende. Sj. T. 27, 341. Origg. (til Helsingør, Holbæk, Kalundborg og Vordingborg) i Landsark. i Kbhvn. og (til Vejle) i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. V, 115).

— Miss. til Borgemestre og Raad i København om Drengeskatten. Sj. T. 27, 342 b. (Tr.: KD. V, 246).

— Aab. Brev til Kapitlerne i Danmark og Norge om en mulig Hjælp til Rigets Forsvar. Sj. T. 27, 343 b. (Tr.: CCD. V, 115).

— Aab. Brev til Præsterne i Danmark og Norge om en Hjælp til Rigets Forsvar paa 8 Rdlr. in specie, at levere til Mortensdag førstkommende. (I Brevet til Trondhjem blev indført, at de Præster i Finmarken, som ingen Decimas har, skal forskaanes, og de andre, som har Decimas, skal udgive, eftersom de har Formue til). Sj. T. 27, 344. Orig. i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. V, 115).

— Miss. til Bisperne i Danmark og Norge, hvorved ovenstaaende aabne Brev til Præsterne i Danmark og Norge om en Pengeskat til Rigets Forsvar tilstilles dem. De skal indkræve Skatten og med Register og Mandtal fremsende den til følgende Lensmænd: Dr. Jesper Rasmussen [Brochmand], Sjællands Stift, til Niels Trolle, Dr. Hans Mikkelsen, Fyens Stift, til Henning Valkendorf, Dr. Anders Andersen, Vendelbo Stift, Dr. Johan Borckorsen, Ribe Stift, Dr. Morten Madtsen, Aarhus Stift, og M. Vichmand Hasenbart, Viborg Stift, til Gregers Krabbe, Dr. Peder Vinstrup, Skaane Stift, til Hr. Hendrik Hvitfeldt, M. Oluf Fock, Gullands Stift, til Holger Rosenkrantz, M. Lodvig Munte, Bergens Stift, M. Oluf Boesen, Christiania Stift, M. Thomas Chortsen, Stavanger Stift, og M. Peder Schielderup, Trondhjems Stift, til Hannibal Sehested. Sj. T. 27, 345. Orig. (til Dr. Johan Borkersen, Ribe Stift) i Landsark. i Viborg.

16. Juni (Rendsborg). Miss. til Lensmændene i Danmark¹ om at lade ovenstaaende aabne Brev om en almindelig Landeskatt læse og forkynde i deres Len, indkræve Skatten og levere den i Jylland til Gregers Krabbe, i Sjælland, Lolland og Falster til Niels Trolle, i Fyen og paa Lavind til Henning Valkendorf og i Skaane, Halland, Blekinge, Gulland og Bornholm til Hr. Tagge Thott Ottesen. Sj. T. 27, 337.

— Miss. til Holger Rosenkrantz om en almindelig Skat til Rigets forsvar af Præsterne og alle andre Undersaatter paa Gulland, som han kan se af vedlagte aabne Brev. Han skal straks levere det aabne Brev til Superintendenten paa Gulland, eller hvem der ellers er til Stede i hans Sted, og levere Pengene ligesom de andre Penge og Skatter dér fra Lenet i rette Tid til Hr. Hendrik Hvitfelt til Lilløe, Embedsmand paa Landskrone. Sj. T. 27, 341.

— Skøde til Søfren Jensen paa en Grund paa Christianshavn, som Kongen for rum Tid siden har givet afdøde Sigvort Grubbe til Hofdal, og som Jockum Beck til Gladsaxe nu har skødet til Søfren Jensen. Sj. R. 21, 156. K. (Tr.: KD. IV, 232 m. Trykfejl: 19. Juni).

— Miss. til Jægermesteren om at lade Gabriel Kruse for Betaling til sit Bryllup faa 3 store Dyr og 5 Raadyr. Udt. i Sj. T. 27, 346 b.

— Miss. til Oluf Daa. Da der snarest skal foretages Skifte efter afdøde Otte Gjøe til Turebygaard mellem Fru Birgitte Thott, hans efterladte Hustru, og fornævnte Otte Gjøes Søsken- de, skal han rette sin Lejlighed efter at møde paa Skiftet, paatage sig Værgemaalet for Fru Birgete Thott, medens Skiftet staar paa, og paase, at der paa Skiftet kun vederfares hende, hvad der er ret. Sj. T. 27, 347.

— Miss. til Københavns Højlærde². Da Kongen gerne ser, at Skolen i Hillerød ved Frederiksborg daglig maatte forbedres, anmoder Kongen dem om at anordne, at aarlig 2 af de bedst begavede Disciple, som promoveres fra nævnte Skole til Akademiet, og som har de ringeste midler til deres Ophold,

¹ De opregnes alle med deres Len sammen med Lensmændene i Norge efter Miss. til sidstnævnte i Sj. T. 27, 339 b. ² Universitetet.

straks maa blive optaget i Kommunitetet og faa deres Kost ligesom de andre dér. Sj. T. 27, 347. (Tr.: Hofmans Fundat. VII, 172. F. R. J. Dahl: Efterr. om den lærde Skole ved Frederiksborg. 1. H. Bil. S. Xf.).

16. Juni (Rendsborg). Miss. til Ifver Krabbe paa Varberg. Denne Svend Biørnsen¹ har berettet, at hans Gaard, som han bebor, og som kaldes Lille Field², i Varberg Len, har en ganske ringe Avl og Brug, men dog er sat saa højt i Landgilde og Skatter, at han næppe er i Stand til at yde den halve Part deraf, og af Ifver Krabbes Erklæring ser Kongen, at hans Opgivelse er sand, og at han ikke kan blive ved Magt og besidde Gaarden, medmindre Halvparten af hans Landgilde og af de Skatter, der herefter paabydes, efterlades ham. Adressaten skal herefter lade fornævnte Svend Biørnsen være forskaanet for Halvparten af hans Landgilde og de Skatter, der paabydes, forandre det i Jordebogen og siden gøre Regnskab derfor i Rentekammeret. Sk. T. 6, 502 b. Orig. (delvis ædt bort af Mus) i Varberg Lens Ark. i RA.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas og Bispen i Fyen [Dr. Hans Mikkelsen]. Kongen har for nogen Tid siden³ anset det for godt at annektere Ellested og Gisløf samt Rysling og Herrested Sogne. Det berettes nu, at Frants Pogwisch til Rafnholt har Jus til Herrested Kirke, hvorfor Niels Trolle til Trolholmb, Embedsmand paa Roskildegaard, og Erik Kaas til Lindskof har begæret, at Rysling, som er deres Sognekirke⁴, maa betjenes af sin egen Præst, for at de selv kan kalde en Præst dertil, naar Kaldet bliver ledigt. Adressaterne skal snarest indsende Erklæring til Kongen om, hvorvidt Rysling og Herrested kan adskilles og betjenes af hver sin Præst, naar den Præst, som nu betjener dem begge, dør. F. T. 5, 203. Orig. i Landsark. i Odense.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas om at give Bønderne i hans Len [Nyborg] Befaling til at forfærdige de Stengærder, som skal opsættes ved Skenderop. Kongen har ogsaa tilskrevet Henning Valkendorf etc. om at befale Bønderne i hans Len at hjælpe Bønderne i Adressatens Len. F. T. 5, 203 b.

¹ I Orig. kaldes han: Sven Biørgersen. ² Antagelig Lille Fjellesø, se det tilsvarende Miss. af 13. Maj ovfr. til Iver Krabbe. ³ 3. April 1642. ⁴ Niels Trolle ejede Krumstrup og Erik Kaas Toystrup, begge i Ryslinge Sogn.

— Lignende Miss., mutatis mutandis, til Henning Valkendorf om at befale Bønderne i hans Len [Odensegaard] at forfærdige de Stengærder, som skal opsættes ved Skinderupgaard. Kongen har givet Hr. Mogens Kaas en lignende Befaling for hans Len. Orig. i Landsark. i Odense.

16. Juni¹ (Rendsborg). Miss. til Jørgen Duncker. Da Kongen har befalet Kaptajn Stedingh at begive sig til Danmark med sit Kompagni og dér overtage det Kvarter, som Adressaten har, skal denne lade Kaptajn Stedingh faa samme Kvarter og selv straks med sit Kompagni begive sig til Grevskabet Pinneberg og dér indtil videre overtage Stedinghs Kvarter. J. T. 10, 474. K.

— Miss. til Knud Ulfeldt, Kommissarius. Kongen har befalet Kaptejn Jørgen Duncker med sit Kompagni at begive sig til Grevskabet Pinneberg og dér tage det Kvarter, som Kaptejn Stedingh hidtil har haft. Kaptejn Stedingh har faaet Befaling til igen at overtage Kaptejn Duncckers Kvarter. J. T. 10, 473. K.

— Miss. til Detløf Reventlow. Naar Jens Pedersen, Færgemand i Assens, henvender sig til ham hermed, skal han uden Befaling lade ham faa 2 Egetræer af Skovene i Haderslev Len. Han skal bruge dem til at reparere Færgerne med og skal paa sin egen Bekostning lade dem føre bort fra Lenet. J. T. 10, 473 b. K.

— Miss. til Ifver Vind. Hr. Jacob Hansen Duffrick, Sognepræst i Meyrup Sogn i hans Len [Lundenæs], har begæret for sit Kalds Ringheds Skyld at maatte faa Kronens Part af Meyrup Sogns Tiende uden Fæste. Kongen tillader, at Ifver Vind lader ham faa samme Tiende uden Fæste, dog at han aarlig giver den sædvanlige Landgilde deraf, hvilket Ifver Vind skal føre til Regnskab. (Ifver Vind.). J. T. 10, 473 b. K.

— Miss. til Hr. Tage Thott A[ndersen, Silkeborg], Ifver Vind [Lundenæs] og Jørgen Seefeld (paa Hald). Det berettes, at der for nogen Tid siden har været en Bro over Karup Aa, som deres Len støder op til, men at den nu er aldeles ødelagt, hvorfor den rejssende Mand, naar der er stort Vandløb, geraader i stor Fare og undertiden ikke kan komme over den. De skal med Flid undersøge Forhol-

¹ Brevet, der er indført i J. T. blandt Brevene af 16. Juni, er i J. T. fejlagtig dateret 10. Juni. K. har 16. Juni, ligesom det følgende om samme Sag.

dene og siden snarest indsende Erklæring om, hvorledes der igen kan lægges en Bro derover og den bekvemmeligst kan holdes ved Magt. J. T. 10, 474. K.

16. Juni (Rendsborg). Aab. Brev, hvorved denne Adtser Hansen og Bolde¹ Pedersdatter, som begge holder til i Varde, og som er beslægtede med hinanden i tredje Led, maa komme i Ægteskab sammen, dog at de begge for samme Benaadning skal give 50 Rdlr. in specie, 25 til Kongen og 25 til Varde Hospital, at betaales inden Mikkelsdag førstkommende i det seneste til Befalingsmanden paa Riberhus [Gregers Krabbe] og Hospitalsforstanderne i Varde. (Iffuer Vind.). K. i D. Kanc. Uindf. Conc. til J. aab. Br. Orig. i D. Kanc. Diverse orig. kgl. Bestall. etc. 1.

21. Juni (—). Aab. Brev om, at denne Georgh Ludowich Reyser af Lübeck har berettet, at han hos nogle Undersaatter adskillige Steder i Norge har Tilgodehavende at fordrø, og at denne Gæld er gjort i den Tid, da han havde en Skriver paa Cantoret i Bergen, og har begæret Bevilling til, at Lensmænd og andre Myndigheder i Norge skulde være ham behjælpelige til uden Lov eller vidtløftig Proces at faa samme sit Tilgodehavende. Det befales Kongens Fogder, Embedsmænd, Borgemestre, Raadmænd og alle andre, til hvem han henvender sig hermed, at være ham hjælperlige med at faa det ham tilkommende Tilgodehavende, saavidt han med Rette og efter rigtige Dokumenter har at fordrø, uden vidtløftig Proces eller lang Rettergang, da Kongen vil være forskaanet for saadan hans videre Overløb. J. R. 10, 220.

22. Juni (—). Miss. til Niels Trolle. Da Dr. Jesper Brochmand, Superintendent over Sjællands Stift, har henvist til Kongen at paakende, hvad Straf denne Hr. Niels Nielsen Ydsted, Sognepræst til Sandbye² og Kidserup Sogne, for sin begaaede Forseelse bør lide, skal Niels Trolle indstævne Dr. Jespers Dom til førstkommende Møde, som skal afholdes i November i København, for Kongen og Danmarks Riges Raad, der kommer til Stede, og som skal dømme i Sagen. Bemeldte Hr. Niels skal indtil Sagens Uddrag være suspenderet fra sit Embede, da Kongens Forordning siger, at dersom nogen Præste-

¹ Paa Bagsiden af K. kaldes hun: Bodel Hansdatter, i Orig. Boeld Pedersdatter. ² Fejlskrift i Sj. T. for Saaby (Kirke.), Voldborg H.

mand forser sig i Lejermaal, enten længe eller stakket før hans Bryllup, da skal han have sit Kald forbrudt. Sj. T. 27, 349 b.

24. Juni (Rendsborg). Miss. til Mogens Pax og Sigvort Urne. Kongen har for nogen Tid siden udsendt Befaling til afdøde Peder Basses og Fru Sophiæ Parsbergs Arvinger om at lade Slottet Tranekær gøre ryddeligt for det Løspøse, som fandtes dér. Deriblandt var der en forseglede Kiste, som i Nærværelse af Arvingernes Befuldmægtigede blev ført fra Tranekær Slot til Frederik Parsbergs Gaard Vognserup Gaard, hvor den nu staar under Forsegling. Der gives dem Befaling og Fuldmagt til med første Lejlighed at begive sig til fornævnte Vognserup, dér aabne bemeldte forseglede Kiste i Nærværelse af Arvingerne eller deres Befuldmægtigede, registrere de Breve, Kvittanser eller andet af nogen Vigtighed, som findes deri, og tilstille Frederik Parsberg denne Registrering under deres Hænder og Signeter. Naar alle de Breve, Kvittanser eller andet, som findes i Kisten, er registrerede, skal de atter lægge dem ned i Kisten i god Forvaring. Dersom der deriblandt findes Breve, som Arvingerne har Brug for, skal de levere disse til dem mod deres Revers. Sj. T. 27, 350.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Hr. Tagge Thott Andersen til Duegit, Embedsmænd paa Nyborg og Silkeborg Slotte, Vincents Bilde til Valbyegaard og Eiler Holck til Giedsholmb. Der er opstaaet Trætte mellem Frederik Parsberg til Vonserup paa den ene Side og Verner Parsberg til Lønnerupgaard paa sine egne, sin Søster Jomfru Anne Parsbergs og afdøde Fru Sidtsel Parsbergs Børns Vegne, Gabriel Kruse til Hiulebjerg paa sine egne og sine Børns Vegne og Fru Ingeborg Claus Bildes paa sine egne Vegne om Skifte og Deling af en stor Sum Penge og Gældsbreve, som endnu er uskiftet mellem dem efter afdøde Peder Basse, og som bemeldte Frederik Parsberg paa en Del af Arvingernes Vegne har taget til sig efter det underskrevne Revers. Da Parterne har betroet Adressaterne at forhandle om Sagen i Mindelighed mellem dem eller afgøre den ved Dom, gives der dem Befaling og Fuldmagt til paa bejlig Tid og Sted at samle og indstævne for sig Parterne saavel som Ridefogden Oluf Nielsen, forrige Skriver paa Tranekær Niels Hansen, Sier Christensen, Foged paa Sørup, Niels Ibsen, forrige Foged paa Ottestrup og nu Foged paa Skinderup, og Arvingerne efter afdøde Hans Knudskierf, fordem Foged paa Jungshofvet, som alle skal være i Re-

stance til afdøde Fru Sophia Parsberg og Peder Basses Arvinger og til Gabriel Kruse med deres Regnskaber over det, de har haft at forestaa siden deres afdøde Husbondes sidste Kvittering. Ligeledes skal de for sig indstævne Peder Thomesen, Borgemester i Rudkøbing, som ogsaa er i Restance med nogle Aars Regnskaber for det Tiendekorn, som han har oppebaaret paa lavindske Kirkers Vegne. De skal nøje undersøge alt dette, bilægge i Mindelighed de Trætter, der maatte opstaa mellem dem om fornævnte Gældsbreve og Skiftet og om det, som bemeldte Arvinger kan have at fordre hos fornævnte Mænd, saa at det en Gang for alle kan komme til en endelig Ende mellem dem, eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den fastsatte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i deres Sted. Sj. T. 27, 350b.

24. Juni (Rendsborg). Miss. til Peder Thomesen. Samtlige Arvinger efter Peder Basse har berettet, at han resterer med mange Aars Regnskab for det Tiendekorn, som han har oppebaaret af Lavinds Kirker, at han nogle Gange af Arvingernes Fuldmægtig er anmodet om at klarere denne Restance, og at han ikke har villet efterkomme Anmodningen, men har gjort adskillige Udflugter. Det befales ham hermed strængelig, naar han opfordres dertil af Arvingernes Kommissarier, som skal kende mellem afdøde Peder Basses Arvinger, da straks uden nogen Udflugt eller noget Paaskud at give Møde med hans resterende Regnskab og med de Dokumenter, Breve, Beviser og andet, der vedkommer Arvingernes resterende Regnskab, og gøre rigtigt Regnskab for Kommissarierne eller Arvingerne for Oppebørslen af fornævnte Kirkers Tiender, saafremt han ikke vil staa vedbørlig til Rette. F. T. 5, 205.

— Miss. til Jørgen Seefeld¹. Han og Kongens Jærgemester, Achim von Bredow, har tilforn faaet Kongens Befaling til at besigte noget Gods, som tilhører Frederik Parsberg til Vonserup, og som ligger i Vildtbanen, og indsende Erklæring derom. Han skal undersøge dets Lejlighed og snarest indsende Erklæring derom til Kongen i Rendsborg. Sj. T. 27, 349b. K.

¹ K. har Jørgen Seefeld, Landsdommer, og Jærgemesteren. Dennes Navn er atter slettet.

29. Juni (Glückstadt). Miss. til Dr. Jesper Brochmand. Elsebe Mourits's, Indvaanerske i Bergen, har berettet, at hendes Mand, Hans Mourits, for nogen Tid siden er sejlet fra Bergen til St. Luca i Hispanien, hvorfra han har ført en Ambassadør til Tyrkiet, hvor han er blevet taget til Fange af Tyrken, som han videre kan se af hendes hosføjede Supplikation, og hun begærer nu, at der maa bevilges hende nogle af de Penge, som er indsamlet til Løsgivelse af Fangerne i Tyrkiet. Han skal lade Elsebe Mourits's faa nogle af disse Penge til Løsgivelse af hendes Mand. Sj. T. 27, 351 b.

— Miss. til Niels Krag. En Kvinde, ved Navn Maren Nielsdatter, Otte Rasmussens Enke, i Varde har berettet, at hun for nogen Tid siden har faaet Kongens Brev paa Kirkens Part af Korntienden af Aal Sogn i Vester Herred i Riberhus Len for Fæste og sædvanlig Afgift efter de to Mænds Død, som havde den i Fæste¹, men at en anden Mand, ved Navn Jacob Jensen, i Giedbierrig som Følge af en vrang Beretning har erhvervet Kongens Missive² til Niels Krag om at fæste samme Korntiende til ham efter de to Mænds Opladelse, som han nærmere kan se af hendes hosfølgende Supplik. Han skal erkyndige sig herom, og hvis det befindes, at forskrevne Jacob Jensen har faaet samme Missive ved en vrang Beretning, maa Maren Nielsdatter faa bemeldte Tiende efter Kongens forrige til hende udstedte Brev. J. T. 10, 474. K.

1. Juli (—). Miss. til Gregers Krabbe. Lauridts Baggesen og hans Medredere i Ribe har berettet, at deres Skib er blevet anholdt, fordi Skipperen og Købmanden paa bemeldte Skib i Norge har indkøbt nogen forbudt Egelast og afhændet den paa forbudte Steder. Rederne har ikke vidst noget herom, hvilket ogsaa var ganske mod Indholdet af deres Kontrakt. Af hans Erklæring ses det, at det er rigtigt, og de har derfor begæret, at Kongen vil bevilge, at deres Skib igen maa frigives. Kongen bevilger, at deres Skib maa udleveres til dem, men han skal lade Skipperen og Købmanden tiltale for Overtrædelse af Kongens Forordning. J. T. 10, 474 b. K.

— Miss. til samme. Det berettes, at der i Ladegaarden paa Mø-

---

¹ K. har derefter haft: og nu beretter, den ene Mand ved Døden at være afgangen. Dette er rettet til: beretter, hvorledes en anden Mand o. s. v. ² 25. Februar 1641.

geltønder Slot findes en Del Huse, som ikke er fornødne. Hvad der af disse Huse ikke er nødvendigt til Øksenstalde, skal han lade nedbryde, og dersom noget af dette Tømmer er brugeligt, skal han reparere de andre Huse sammesteds dermed. Det store grundmurede Taarn, som staar i Borgegaarden, skal han lade nedbryde indtil over Kælderen og lade det tække med samme Tag og Spærværk, som er paa Taarnet. Murstenene skal han, saavidt de kan undværes, sælge. Kornlofterne, som er i det Hus, hvori Fruerstuken er, skal han lade istandsætte til dér at oplægge Korn. De Bjælker, som findes i det store Taarn, skal han bruge til Fodstykker, og hvis der ikke er tilstrækkeligt, skal han lade andre købe dertil. Hvad de gamle forfaldne Broer angaar, skal han lade dem alle nedbryde og befale Bønderne igen at opsætte Jordbroer, som kan være faste og tjenlige. Desuden skal Bønderne ogsaa skaffe Tag til Ladegaardshusene og fremdeles vedligeholde dem. Han skal snarest lade fornævnte Bygning¹ forfærdige, hvilket siden skal godtgøres ham paa Rentekammeret. J. T. 10, 475. K.

2. Juli (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved Otte Blome til Newenhusen² faar Bevilling til i Danmark at købe 60 Øksne, hvor han vil, og i Efterhøsten at føre dem herud, naar han betaler den sædvanlige Told og Rettighed deraf. J. R. 10, 220b.

— Miss. til Knud Ulfeldt, Kommissarius. Kongen har befalet, at Major Gynters Kompagni, som har ligget i Fæstningen Glückstadt, skal forføje sig ind i Riget og dér forblive i de samme Kvarterer, som de tilforn har haft, indtil anden Ordre. Og eftersom det halve Kompagni ligger i Haderslev, skal Knud Ulfeldt befale dem igen at indtage det Kvarter, som de tilforn har haft, og dersom det allerede er optaget, skal han anvise dem et andet. J. T. 10, 475b. K.

3. Juli (—). Miss. til Jægermesteren om at lade Verner Parsberg til Lunderup til sin Datters Bryllup for Betaling faa 2 store Dyr og 4 Raadyr. Udt. i Sj. T. 27, 352.

— Miss. til Ernst Normand og Dr. Johan Borquardsen. Denne M. Peder Munck har berettet, at han har haft en Forskrivelse fra Hr. Christian Tomissen til Stoufgaard til Borgemestre og Raad i Vejle om,

¹ K. har: og haver I alt for^e B.... B er svagt (der har ikke været mere Blæk i Pennen). Der maa være ment: alt det foregaaende Bygningsværk.

² Deutsch-Nienhof, Westensee S., 2 Mil fra Kiel.

at han maatte lade sig høre til Vejle Kald, som var ledigt. Dette skete ogsaa. M. Peder Munck har ladet sig høre for Menigheden dér, som syntes vel om hans Gaver og Person, men alligevel har givet Kaldet til en anden¹, som det videre kan ses af hosfølgende Dokumenter. Men han mener dog at kunne bevise, at de vilde have givet ham Kaldet, dersom han vilde have ægtet Enken i Kaldet eller hendes Datter. Adressaterne skal kalde for sig fornævnte M. Peder Munck og Borgemestre og Raad og menige Kaldsmænd i Vejle og nøje undersøge Sagen i alle dens Omstændigheder, og dersom M. Peder Munck saa for dem kan bevise, at de har villet kalde ham til samme Kald, dersom han vilde have ægtet en af Enkerne, skal han beholde samme Kald, efterdi Kongen finder, at saadanne Forslag er ulovlige. J. T. 10, 475 b. K.

4. Juli (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved Hr. Peder Lassen, forrige Sognepræst til Verumb², faar Bevilling til at faa det første Kald, der bliver ledigt, dog at han bliver kaldet lovligt efter Ordinansen. Udt. i Sj. R. 21, 157 b.

— Miss. til Christian Bülow og Ifver Krabbe Mogensen om at vurdere det Løsøre, som er tilfaldet Gabriel Kruse til Hiulebiørgs Sønner paa Skiftet efter deres afdøde Moder, forsaavidt som det ikke allerede er vurderet tilforn, og give det beskrevet til Gabriel Kruse. Sk. T. 6, 502 b.

— Miss. til Gabriel Kruse³. Det Løsøre, som er tilfaldet hans Sønner paa Skiftet efter deres afdøde Moder, skal han afhænde til Bedste for dem efter den af Christian Bülow til Ingelsted og Ifver Krabbe til Vegholm, Befalingsmænd paa Laholm og Varberg Slotte, efter Kongens Befaling foretagne Vurdering. Sk. T. 6, 503.

5. Juli (—). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Der tilsendes ham med dette Kongens Skib, Den forlorne Søn, 38 Læster Sild⁴, som han skal modtage og levere paa Provianthuset for København, og nogle Telte⁵, som han skal lade ophænge paa Tøjhuset sammesteds. Sj. T. 27, 352. K.

6. Juli (—). Miss. til Jægermesteren om at lade Gabriel Kruse

---

¹ Mag. Henrik Eriksen Pontoppidan blev Præst i Vejle 1642. ² Vejrum, Hjerm H. ³ Overskriften med Adressaten er glemt. ⁴ K. har derefter haft: som ikke er blevet brugt her, da der ingen Udspisning har været. ⁵ K. har derefter haft: som har været brugt i vor Feltejr til Fulsbøttel.

til sit Bryllup for Betaling faa 2 store Dyr og 4 Raadyr. Udt. i Sj. T. 27, 352.

6. Juli (Glückstadt). Miss. til Hendrik Ramel. Wicke Quatzen, forrige Forvalter paa de Barnekowers Gods paa Rügen, har beklaget sig over Revisionen af sine Regnskaber og har andraget om, at de maa blive revideret dér paa Landet, og dersom der kunde tilkomme ham noget, naar de er revideret, det da straks kunde erlægges til ham, samt om andet mere, som Hendrik Ramel kan se af de ham tilsendte Breve. Han skal snarest afslutte alt med fornævnte Wicke Quatzen, saa han ikke geraader i videre Vidtløftigheder, men kan komme til Endelighed med det, som han andrager om. Sj. T. 27, 352. K.

— Miss. til Sten Bilde om i sit Len [Rugaard] at lade hugge saa mange Hasselkæppe, som er fornødne til Dønnikeværket paa Skenderop, dog hvor det er Skoven til mindst Skade. F. T. 5, 205 b.

7. Juli (—). Miss. til Tolderne i Øresund om, at de herefter ikke maa lade nogen Skibe, enten de tilhører Kongens Undersaatte i Danmark og Norge med underliggende Provinser eller fremmede, passere ufortoldet gennem Øresund, naar de ankommer fra andre Steder end Kongens fornævnte Riger og deres Provinser. Enhver af Kongens egne Undersaatte skal herefter betale Told af de Varer, som de har ombord og indfører fra udenlandske Steder, ligesom fremmede, men hvad der indføres til Danmark af Kongens egne Undersaatte fra Norge eller fra Danmark til Norge af de Varer, som falder i Danmark og Norge eller de underliggende Provinser og ikke føres til fremmede udenlandske Steder, deraf skal der ikke gives højere Told, end de hidtil har givet. De Glückstadtere og de fra Christianshavn er ogsaa indbefattet heri, saa at ingen af alle Kongens Undersaatte i de nævnte Kongeriger og deres Provinser undtages herfra¹. Sj. T. 27, 352 b.

8. Juli (—). Miss. til Nickel Kock. Der tilsendes ham Kongens Resolution paa de Poster, om hvilke han har begæ-

---

¹ Et hermed enslydende Miss. til Tolderne i Sundet »efter Hr. Statholders Ordre« findes i K. i D. Kanc. Uindf. Konc. t. Sj. Miss. (Se CCD. V, S. 665, hvor dog ovenstaaende Miss. af 7. Juli synes at mangle).

ret at faa Kongens Vilje at vide. Han skal meddele Kongen Navnene paa de Skippere, som er sejlet bort og ikke er blevet visiteret; Kongen vil da finde Midler dertil. Kongen har befaleet ham at undersøge, om Visitørerne trolig forestaar deres Bestillinger; dersom han kan faa oplyst, at de gør, hvad de ikke bør gøre, skal han advare Kongen derom. Om Lodbjælkerne har Kongens Toldofficerer faaet Kongens Forordning, efter hvilken de skal rette sig; der tilsendes ham en Kopi af den. Hvad Føring angaar, da er det en Sag mellem Skipper og Baadsmand, hvad Føring de skal have, og det vedrører ikke deres Told. Den Pinke, som han har anmodet om, har Kongen befaleet Hr. Corfits Ulfeldt til Eggeskouf, Statholder i København og Befalingsmand paa Møen, at skaffe ham. Sj. T. 27, 353. K.

11. Juli (Glückstadt). Miss. til Borgemestre og Raad i København. Peder Hansen, Skibsløjtnant, har berettet, at en Mand ved Navn Sander Jensen, Handelsmand i Bergen, har taget Kongens Arrest paa en Sum Penge som Peder Hansen har at fordre hos Christen Bentsen, men at hverken Sander Jensen eller nogen Befuldmægtiget for ham har forfulgt eller paatalt denne Arrest, skønt det er paa sjette Aar siden, at nævnte Arrest er gjort, som de kan se af hosføjede Supplikation. Kongen tillader, at denne Arrest, som Sander Jensen har gjort paa det, som Peder Hansen kunde have at fordre hos Christen Bentsen, igen maa ophæves, mod at Peder Hansen giver sin Revers paa at ville tilfredsstille Sander Jensen, om denne billigt kan have noget at fordre hos ham. Sj. T. 27, 353 b.

13. Juli (—). Miss. til Henning Pogwisch og Laurits Ulfeldt. Sten Bilde til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, har berettet, at der paa hans Gaard Kiersgaard staar en Kiste med adskillige Breve under Forsegling. Da han nu skal bruge en Del af disse, gives der dem Befaling og Fuldmagt til nu straks at begive sig til fornævnte Kiersgaard, aabne bemeldte Kiste og mod en nøjagtig Revers lade Sten Bilde faa saa mange Breve, som han har Brug for, og siden igen forsegle Kisten. F. T. 5, 205 b.

— Miss. til Arent von der Kuhla. Da Kongen har befaleet Sten Bilde til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, at lade forfærdige Stengærder ved Trellerop¹, skal han straks befale Bønderne i

¹ 16. Juni 1642 ovfr.

hans Len [Dalum Kloster] at føre Sten og Kamp til 150 Favne Stengærder, som skal forfærdiges ved Trellerop inden Bartholomæi Dag førstkommende [24. Aug.] og endvidere tilholde dem, ligesom Nyborgs og Odensegaards [Lens] Bønder, at køre Materialier, Tømmer, Kalk og Sten dertil, saa meget som gøres fornødent. F. T. 5, 205 b.

13. Juli (Glückstadt). Miss. til Ernst Normand til Selsøe, Embedsmand paa Koldinghus Slot, og Jørgen Seefeld til Visborggaard. Da der er opstaaet Trætte mellem Sten Bilde til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, paa den ene Side og samtlige hans Medarvinger paa den anden Side om Rørbecks Skove i Nørrejylland og om nogle til samme Gaard liggende Huse og noget af Bøndernes Ejendom, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest muligt at begive sig til fornævnte Rørbeck, nøje undersøge, om nogle Huse ikke med Ejendom og Jord ligger og er bygget paa Rørbecks Grund og paa den underliggende Bondegaards Ejendom, endvidere skal de taksere de underliggende Skove for bestemte Svins Olden, som det er forsvarligt, og give alle Poster klarlig beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 10, 476 b. K.

18. Juli (Kbhvn.). Miss. til en Del af Adelen om snarest muligt at forføje sig til København, hvor de videre skal blive underrettet om Kongens Hensigt. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Nemlig til: Hr. Tagge Thott, Hr. Christoffer Ulfeldt, Jørgen Seefeld, Hans Lindenov, Hr. Frederik Reedtz, Niels Trolle, Vincents Bilde, Sigvort Urne, Mogens Pax, Hans Uldrik, Christen Skeel, Gabriel Laxmand, Oluf Daa, Rønnov Bilde, Frederik Parsberg¹, Hr. Hendrik Hvitfeldt, Gunde Rosenkrantz, Ifver Krabbe, Jakob Grubbe, Staller Kaas, Øversteløjtmant Kratz, Falk Lykke, Jokumb Gersdorff og Frederik Rantzau. Sj. T. 27, 354. K.

20. Juli (—). Miss. til nedennævnte Lensmænd og Landsæter i Skaaene om at rette sig efter nu paa Fredag Aften førstkommende i det seneste [22. Juli] at møde i København, hvor Kongens

---

¹ Dette og de følgende Navne findes ikke i K., men kun i Sj. T., hvortil de er taget fra det nedenfor gengivne uindførte Miss. af 20. Juli.

videre Ordre vil blive meddelt dem. Nemlig: Hr. Hendrick Hvitfeldt, Gunde Rosenkrantz, Ifver Krabbe, Vegholmb, Jacob Grubbe, Staller Kaas, Øversteløjtenant Kratz, Falck Lykke, Jockumb Gersdorff og Frederick Rantzau. K. i D. Kanc. Uindf. Konc. til Sj. Miss.

20. Juli (Kbhvn.). Instruktion for Stendtsel von Jasmund, Skibshøvedsmand, paa Rejsen til Vestersøen. Han skal med Kongens Skibe Oldenborg og Den hollandske Fregat med første gode Vind forføje sig til Elben og dér for Fæstningen Glückstadt tage ombord Kongen af Frankrigs Gesandt, Monsieur d'Avanx, med alle hans medhavende Folk og Suite og føre ham til Calais¹ eller en anden dér næst hos liggende Havn, hvor han bekvemst kan sætte Gesanden i Land, og derefter straks begive sig paa Hjemrejsen. Ellers skal han altid paa Hen- og Hjemrejsen, særlig paa Kongens og Rigens Strømme, have Kongens Højhed i rimelig Agt. Sj. R. 21, 157b. K.

— Miss. til Niels Krag til Trudsholmb, Befalingsmand paa Lund Gaard i Mors, Erick Juel til Hundsbeck, Landsdommer i Nørrejylland, Jørgen Krag til Enderupholm, Befalingsmand i Dueholms Kloster, og Christen Krag til Lydumgaard. Da der er opstaaet Trætte mellem Mogens Juel til Jullingsholm, Manderup Abildgaard til Skodborrig og Christopher Friis til Aastrup² om Skiftet efter afdøde Fru Anne Grubbe Jens Juels til Jullingsholm, deres Moder og Hustrumoder³, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at indstævne Parterne for sig, bilægge de opstaaede Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til berammet Tid og Sted, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i de udeblivendes Sted. J. T. 10, 477⁴.

— Miss. til Erick Grubbe. Da det berettes, at Vor Frue Sogn i Aarhus er ledigt, skal han tilholde Borgerskabet sammesteds ikke at kalde nogen til samme Sogn, førend han har faaet yderligere Ordre derom fra Kongen. J. T. 477b. K.

---

¹ Calais. ² Astrup (Nørre H., Salling.). ³ Børnene var: Jens Juel til Jullingsholm, Else Juel, g. m. Mandrup Abildgaard og Vibeke Juel, g. m. Kristoffer Friis. ⁴ Tr. i Udt. i O. Nielsen: Hist. Efterretn. om Malt Herred S. 65.

21. Juli (Kbhvn.). Bestalling¹ for denne Jens Schiøtt som Skovrider i Antvorskov Len med en aarlig Løn af 16 Dlr., en aarlig Hofklædning, Foder og Maal paa en Hest og 4 Dlr. om Maanednen i Kostpenge, at betale af Lensmanden paa Antvorskov Slot. Han skal nøje paase, at der ingen Geder holdes, som kan løbe ind i Kronens Skove og gøre Skade paa Underskoven. Dersom han kan finde Geder paa fornævnte Skove og bemægtige sig dem, efter at de tilforn er aflyst og forbudt, maa han enten skyde dem ihjel eller lade dem drive til Antvorskov Slot. Hvis han finder Hunde i Kronens Skove, skal han skyde dem ihjel, hvem de end tilhører. Han skal have nøje Tilsyn med, at der aldeles ikke hugges noget i Kronens Skove i fornævnte Len uden Lensmandens Bevilling, og han skal selv have Skovmærket hos sig og dermed mærke, hvad Skovfogden udviser efter Lensmandens Seddel. [Iøvrigt med Art. 1—4 og 6, dog at der i Indledningen og i Art. 1 efter Ordene: aldeles ingen Dyr hverken lidet eller stort, er tilføjet Ordene: ej heller noget Fjervildt, Gæs, Ænder eller deslige.]. K. Udt. i Sj. R. 21, 174b.

— Kvittans til Henning Valkendorff til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, paa hans Regnskab for Kierstrupgaard paa Tosing, for den visse Rente og Indkomst efter Jordebogens Formelding, for det, som det købte Jordegods og Jus patronatus dér paa Landet har indbragt, endvidere for 105 Rdlr. 37 Sk., som han har oppebaaret af den Besolding, der staar i Bierrebye Kirkebog. Endvidere har han gjort Regnskab for den uvisse Indkomst, der er faldet og oppebaaret dér, og som er Stedsmaal, Sagefald, Husbondehold, Forlov, Rømningsgods, Græsgangspenge, for Skovhugst, Vindfælder og Oldengældspenge. Ligeledes har han gjort Regnskab for Gaardens Avling, Tienderne, rede Penge for solgte Øksne og for de andre Varer, som er solgt af Gaardens Indkomst, for de Penge og andre Varer, som Kongen selv har forordnet til Tosing af sit eget Kammer, og for forleden Aaringers Besolding, alt for 2 Aar, regnet fra 1. Maj 1640 til 1. Maj 1642. Af denne Indtægt har han igen ført til Udgift de rede Penge for det købte Jordegods, som Jordebogen efter Kongens Befaling er forbedret med, Løn og Kostpenge til Gaardens daglige Folk, de

¹ Som K. er brugt K. til Bestallingen af 24. Nov. 1627 for Veit (Fidt) Lengdener som Skovrider i Antvorskov Len.

Varer, der er indkøbt til Bygningen, den Fragt, der er løbet paa, og Betalingen for den fortingede Arbejds løn til Embedsmændene¹. Betalingen for Øksne, der er opsat paa Foder paa Ladegaarden, og ellers i adskillige Maader efter hans Regnskabers videre Formelding. Udgiften lignet og lagt med Indtægten, da bliver Henning Valkendorf skyldig herpaa: 1½ Læst 4 Pd. 1 Skp. 1 Fjerd. Byg, 12 Tdr. 2½ Skpr. Havre, 18 Skpr. Boghvede, 1 Td. Ærter, 1 Okse, 7 Arbejdsheste, 2 Stodheste, 14 Hopper, 1 Fole i tredje Aar, 6 Hestepage i andet Aar, 2 Mærplage i andet Aar, 180 Tylter svenske Deler, 55 Tylter Savdeler, 6 Hesteføl, 2 Mærføl, 85 Tylter stakket Gullandsbord, 37 Tylter Vognskud, 20 Tylter blekingske Fyrreplanker, 42 Læster 4 Tdr. Kalk, 20,100 Mursten, 272 Fod gullandske Bloksten, 11½ Tylt 12 Alens Tømmer, 1½ Tylt 3 Træer 10 Alens Tømmer, 50 Lægter, 215 Spiger, 3384 Lægtesøm, 1 Skippund 15½ Pd. Stangjern, 6 Musketter, 6 Forke stokke, 6 Bandlerremme med Patroner, 3 For- og Bagstykker til Pikenerer, 3 Piker og 9 Kommissdegener, hvilket han fremdeles skal gøre videre Regnskab for. Derimod overstiger Udgiften Indtægten med 3589½ Rdlr. 1½ Ort 2 Sk., som han har at fordre. F. R. 4, 288.

21. Juli (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved den nuværende Sognepræst² til Domkirken i Aarhus faar Bevilling paa at nyde og beholde et Vikarie i Kapellet dér, kaldet Vicariatus corporis Christi, som den forrige Sognepræst har haft, saa længe han forbliver i samme Stilling. Det er blevet meddelt, at Sognepræsten³ til Domkirken i Aarhus er død, og at en anden er kaldet i hans Sted. Denne har berettet, at den forrige Sognepræst har haft ovennævnte Vikarie. J. R. 10, 220b.

22. Juli (Kbhvn.). Miss. til Borkord Rud. Da Fru Lene Rud, Enke efter Jørgen Grubbe til Taastrup, snarest vil foretage Skifte mellem sig og sine Børn efter deres afdøde Fader, skal han rette sin Lejlighed efter at være til Stede, naar samme Skifte skal holdes, paatage sig Værgemaal et for Fru Lene Rud og nøje paase, at der paa Skiftet kun vederfares hende, hvad der er Ret. Sj. T. 27, 354b.

¹ Haandværkerne. ² Mag. Kristen Nielsen Bonde. ³ Mag. Paaske Jensen († 1/6 1642).

22. Juli (Kbhvn.). Lignende Miss. til Hr. Christoffer Urne om paa Skiftet at være Værge for Christian Grubbe, Sigvort Urne for Alexander Grubbe, Christian Bülow for Eiler Grubbe, Jakob Grubbe Knudsen for Sigvort Grubbe, Hendrik Gyldenstjerne for Jomfru Ide Grubbe, Laxmand Gyldenstjerne for Jomfru Margrete Grubbe, Christen Skeel for Jomfru Else Ameli Grubbe og Jokumb Beck for Jomfru Hilleborg Grubbe. Udt. i Sj. T. 27, 354b.

— Aab. Brev om Udgivelse til førstkommande Jul af en Kontribution til Rigets Forsvar paa $\frac{1}{2}$ Rigsort af hver Td. Hartkorn og 1 Rdlr. af hver 100 Dlr., som nogen har paa Rente, ud over hans bortskyldige Gæld, at levere til Landkommissarierne i Skaane og Fyen, Stiftskommissarierne i Nørrejylland og Lensmændene i Sjælland¹, nemlig: Stiftskommissarier i Jylland: Peder Lange i Ribe Stift og Jørgen Seefeld i Viborg Stift, Landkommissarier i Sjælland: Niels Trolle og Christen Skeel, i Skaane: Gunde Rosenkrantz og Gabriel Kruse, i Fyen: Falk Gjøre og Laurits Ulfeldt². (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 354b. K. (Tr.: CCD. V, 118 f.).

— Miss. til alle Lensmændene i Danmark, quorum nomina pag. 339³, om at lade ovenstaaende aab. Breve forkynde paa de tilbørlige Steder. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Udt. i Sj. T. 27, 355b. K.⁴

— Lignende Miss., mutatis mutandis, til de Højlerde⁵ i København om fornævnte Kontribution. Sj. T. 27, 355b. K.⁶ (Tr.: H. Matzen: Kbhvns. Univ. Retshist. I, Tillæg S. 39).

— Lignende Miss., mutatis mutandis, til Kapitlerne i Danmark [Aarhus, Roskilde, Lund, Viborg og Ribe]⁷. Sj. T. 27, 356b. K. Orig. (til Roskilde Domkapitel og Kapitlet i Aarhus) i D. Kanc. Di-verse orig. kgl. Miss. 7.

¹ Blandt Stifts- og Landkommissarierne, der er opført særskilt i F. R. V., 357, er ogsaa opført Landkommissarier for Sjælland. ² Stifts- og Landkommissarierne er opført i K. til Miss. til Domkapitlerne og i Sj. T. 27, 357. ³ Dvs.: Fortegnelsen over Lensmændene i Anledning af Skattebrevene af 16. Juni 1642. ⁴ Ved K. ligger en Fortegnelse over Lensmændene i Danmark. ⁵ K. har: Rektor udi København og Professorerne. ⁶ Som K. er benyttet K. til Miss. til samme af 11. Marts 1642. ⁷ Saaledes opført i K. Ved alle 5 Kapitler er der i K. sat: +, ved Aarhus, Roskilde og Viborg tillige: O.

22. Juli (Kbhvn.). Lignende Miss., mutatis mutandis, til Bisperne i Aalborg og Odense. Sj. T. 27, 357 b. K.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt om at tilholde Borgerne i København og Kongens Tjenere, som sorterer under Renteriet, Holmen, Arsenalet eller deslige, og som ikke hører under Borgereskabet, til Brug for Rigets Forsvar at betale 1 Rdlr. af hver Hundrede, som de har stillestaaende hos sig eller udestaaende paa Rente. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 358. K.

— Miss. til Hr. Henrik Hvitfeldt. Da Kongen har begæret noget Gods paa Bornholm af Malte Juul til Maltesholm, Befalingsmand paa Bøvling Slot, til Mageskifte, og denne til Gengæld herfor har begæret følgende Gods i Gers Herred og i Albo Herred, nemlig: en Annekspræstegaard i Synderløf, som Præsten i Efverød har, og for hvilken han er villig til at tage 1 Gaard i Efverød, endvidere et Fæste, som hedder Øretorpet¹, dernæst Bestekilde i Albo Herred og 2 Gaarde i Nørløggerød² og Stianderød³, hvis det andet ikke er tilstrækkeligt, skal han nøje undersøge dette Godses Lejlighed og snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Belejlighed og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Kristianstad]. Sk. T. 6, 503.

— Miss. til Gregers Krabbe. Det berettes, at Lensmanden paa Tønderhus tilholder sig Indfæstningen af Emmerlef Kirkes Jord og Land, som han videre kan erfare af M. Anders Pedersen Rombdrup, uanset at nævnte Kirke i den koldingske Afsked er frakendt Fyrstedømmet og tilkendt Kronen. Gregers Krabbe skal med det allerførste skrive til Lensmanden derom og formane ham til at lade være med at gøre saadant eller ogsaa erklære sig om, hvorledes han understaar sig at gøre saadant, og hvad Adkomst og Rettighed han har dertil. (Efter Hr. Kanslers Befaling.). J. T. 10, 477 b. K.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas og Mogens Sehested. Da Verner Parsberg til Lynderum paa Christian Sparre til Sparrisholms Vegne og Erick Kaas til Gudumlund snarest agter at skifte Jor-

¹ Maaske: Oretorp, Gyngø H. ² Maaske det nuværende Lokare i Degeberga S., Gærs H. ³ Stianderød, Everød S., Gærs. H.

degods efter afdøde Hr. Jens Sparre, skal de rette sig efter, naar samme Jordegods skal skiftes, da at give Møde, bilægge de muligt mellem Parterne opstaaende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan give Møde til berammet Tid og Sted, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 10, 478 b.

22. Juli (Kbhvn.). Miss. til Lauridts Ebbesen. Da Christen Skeel Valløe paa sin Farbroders Søn Christen Skeel Jørgensen til Sostrups Vegne¹ har begæret 3 Gaarde i Skibye i Hallerup² Sogn i Frammeleuf Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Laasbye By og Sogn i Gern Herred, 1 Gaard og 4 Gadehuse paa samme Gaardes Grund i Ydding Sogn og By i Vor Herred, 1 Gaard i Kieldstrup i Nøddagger Sogn og 2 Gaarde i Allelef i Lynbye Sogn, alle i Sønder Herred, alt i Kalø Len, skal han snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Skanderborg.]. (Efter Hr. Kanslers Befaling.). J. T. 10, 479. K.

—³ Miss. til Mogens Arenfeldt⁴. Da Christen Skeel til Valløe paa sin Farbroders Søn Christen Skeel Jørgensen til Sostrups Vegne har begæret 1 Gaard i Thoystrup i Veyelbye Sogn i Sønderhald Herred, som ligger til Mariager Klosters Len, men i Kalø Len, til Mageskifte for ½ Gaard i Nyrup i Gislum Herred i Mariager Klosters Len, og ½ Gaard i Nuor i Malling Sogn i Ning Herred i Harballegaards Len, skal han snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Mariager Kloster]. (Efter Hr. Kanslers Befaling.). J. T. 10, 479 b. K.

---

¹ Han var da i Udlandet. I Stedet for dette Stykke har K. først haft: Christen Skeel Jørgensen til Fudsinge. Dette er, ligesom i Miss. af 23. Juli ndfr., rettet som ovfr. I Koncepterne til de øvrige Miss. om samme Mageskifte er Teksten rigtig. ² K. har: Halleuf Sogn. Ment er Skiby i Harlev Sogn, Framlev H. ³ I K. mangler Datoen under Teksten, men findes paa Bagsiden. ⁴ J. T. har først haft: Mogens Sehested; dette er rettet til Mogens Arenfeldt. K. har paa Tekstsiden rigtigt Mogens Arenfeldt, men paa Bagsiden: Mogens Sehested.

23. Juli¹ (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jost Høg. Da Christen Skeel² til Vallø paa hans Farbroders Søn Christen Skeel Jørgensen til Sostrups Vegne har begæret en Tredjedel af en Gaard i Afning By og Sogn, et til Kirken liggende Gadehus i Vester Alling By og Sogn, begge i Sønderhald Herred, og 1 Kirkebol i Ensleuf By og Sogn i Nørre Herred³, alt i Kalø Len, til Mageskifte for 1 Gaard i Glaptved i Hoed Sogn i Sønder Herred⁴, skal han snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. (Efter Hr. Kanslers Befaling.). J. T. 10, 478. K.

—⁵ Miss. til Otte Marsvin. Da Christen Skeel til Vallø paa hans Farbroders Søn Christen Skeel Jørgensen til Sostrups Vegne har begæret 1 Kirkebol i Vinge By og Sogn, 1 Stykke Eng, liggende paa Langøemark⁶, og som bruges til Østergaard, alle i Meilsom Herred, 1 Gaard og 1 Bol paa samme Gaards Grund i Moeskiærd i Hørning Sogn i Sønderhald Herred, 4 Gaarde i Aarup i Hammershøj⁷ Sogn i Sønderlyng Herred, alt i Dronningborg Len, til Mageskifte for 1 Gaard i Kristrup By, Sogn og Birk, 1 Gaard og 1 Gadehus paa samme Gaards Grund i Asferg By og Sogn og 2 Gaarde i Faarup⁸ By og Sogn, alle i Nørhald Herred, 1 Gaard i Køndrup⁹ i Boerup Sogn, 1 Gaard i Ørild¹⁰, 1 Gaard i Læsten By og Sogn og 2 Gaarde i Synderbæg By og Sogn, alle i Sønderlyng Herred, alt i Dronningborg Len, skal han med det allerforderligste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods

¹ Brevet er i J. T. og bagpaa K. dateret 22., men under Teksten i K. 23. Juli. Da der findes Missiver baade af 22. og af 23. Juli om dette Mageskifte, kan det ikke afgøres, hvad der er rigtigt. ² I Stedet for Ordene: Christen Skeel til Vallø . . . Vegne har K. først haft: Christen Skeel Jørgensen til Fusingøe. ³ Derefter har K. først haft: nok udi Kalø Len liggendes til Mariager Kloster, Sønderhald Herred, Veyelbye Sogn, Thoystrup, 1 Bol . . . Dette er atter slettet. ⁴ Derefter har K. haft: udi Mariager Klosters Len, Gislum Herred i Nyrup, 1 Halvgaard, Harballegaards Len i Ningherred, Malling Sogn i Nuor, 1 Halvgaard. Dette er atter slettet. Alle disse Stykker er indført i det foregaaende Miss. af 22. Juli til Mogens Arenfeldt om samme Mageskifte. ⁵ K. har først haft 22. Juli paa Bagsiden; dette er rettet til 23. Under Teksten er Datoen 23. Juli øjensynlig først derefter tilføjet med en anden Haand. ⁶ Maa være Fejlskrift for Langøe, Middelsom H. ⁷ Aarup hører nu til Kvorning Sogn. ⁸ J. T. har Faarup. ⁹ Kondrup, Borup S., Sønderlyng H. ¹⁰ Ørild ligger i Faarup S. i Nørhald H.

for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 10, 480. K.

27. Juli (Kbhvn.). Miss. til Mogens Pax. Fru Mette Rosenkrantz, Enke efter Otte Brahe Pedersen til Torpenfeld, har begæret at faa nogle af de Tiender ved Torpenfeld, som hendes afdøde Husbonde har haft i Fæste. Han skal af samme Tiender lade hende faa saa mange, som hun begærer, for Fæste og sædvanlig Afgift. (Efter Hr. Kanslers Befaling.). Sj. T. 27, 358. K.

29. Juli (—). Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gulland om at erklære sig om en Supplikation fra Christen Olufsen i Skefne. Udt. i Sk. T. 6, 503 b.

— Kvittansiarum til Arvingerne efter Hr. Ulrick Sandberg til Querstrup¹ paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Lundenæs Len fra 1. Maj 1603, da han fik det i Forsvar næst efter afdøde Hans Lange², og til 1. Maj 1637, da han var død, og Ifver Vind til Nørhafve, øverste Sekretær, igen blev forlenet dermed. De har ogsaa gjort Regnskab for den uvisse Indkomst, for de i samme Tid oppebaarne Penge-, Korn- og Madskatter og har leveret fra sig de Forleningsbreve, som han har faaet paa fornævnte Slot. De blev aldeles intet skyldig. J. R. 10, 221.

30. Juli (—). Bestalling for denne Adolf Kraantz som Visiterer af Kongens Salpeterhytteværker i Danmark og Fyrstendømmet med en aarlig Løn af 100 Kurantdlr., fra den 13. Marts sidst forleden at regne, at betale af Rentemestrene. Han skal paa sin egen Bekostning to Gange hvert Aar drage omkring til disse Hytter, visitere dem og fastslaa, hvilken Brøstfældighed og Mangel der findes paa samme Hytteværker, enten Bygfældighed paa Husene og Redskaberne eller Salpetersydernes Forsømmelse paa Grund af Uflittighed eller Utroskab, det være sig, hvad Brøst det end kan være, og ikke fortie noget under tilbørlig Straf, men opskrive alt nøjagtigt paa hvert Sted og levere det til Tøjhuset for København, hvorfra det siden af Tø-

---

¹ Kvelstrup, Mols H. ² Dette sidste er ikke rigtigt. Efter Hans Lange overdroges Lundenæs Len allerede 27. Juni 1599 til Birger Trolle, der 1602 1. Maj afløstes af Preben Bild († 1602). Først derefter kom Ulrik Sandberg, som døde 29. September 1636.

husforvalteren skal indleveres til Kancelliet, hvor der skal haves i Agt, hvad der videre skal ske dermed. Sj. R. 21, 158. K.

30. Juli (Kbhvn.). Miss. til Oluf Daa til Holme, Mouridts Stygge til N., Falk Olufsen, Borgemester i Slangstrup, og Hans Terckelsen, Borger i København. Frederik og Alexander Villomsen af Helsingør har berettet, at der mellem dem paa den ene og Hans Hybertsen af Helsingør paa den anden Side er opstaaet nogen Uenighed. Da Parterne har vedtaget at lade Sagen komme for Adressaterne, som enten skal bilægge den i Mindelighed eller afgøre den ved endelig Dom, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at indstævne begge Parter for sig til belejlig Tid og Sted, bilægge Uenigheden mellem dem i Mindelighed eller afgøre den ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Sj. T. 27, 358 b.

— Miss. til Rentemestrene Niels Trolle til Trolholm [Roskildegaaards Len] har berettet, at han har ført efterskrevne Landgilde til Afkortning, fordi Godset var øde og forarmet og Landgilden derfor ikke til at faa, nemlig fra 1. Maj 1637 til 1. Maj 1638: 4 Rdlr. 18 Sk. 1 Alb. Penge, 1 Læst $2\frac{1}{2}$ Pd. 4 Skpr. Rug, $1\frac{1}{2}$ Læst 4 Pd. Byg, $24\frac{1}{2}$ Td. Havre, $8\frac{1}{2}$ Lam, 7 Gæs, 14 Par Høns, $\frac{1}{2}$ Svin og $\frac{1}{2}$ Otting Smør; fra 1. Maj 1638 til 1. Maj 1639: $8\frac{1}{2}$ Rdlr. 27 Sk. $\frac{1}{2}$ Alb. Penge, 12 Pd. 4 Skpr. Rug, $12\frac{1}{2}$ Læst 5 Pd. 4 Skpr. Byg, $43\frac{1}{2}$ Td. Havre, 16 Lam, 15 Gæs, 19 Par Høns og $\frac{1}{2}$ Bolgalt; fra 1. Maj 1639 til 1. Maj 1640: 20 Rdlr. 30 Sk. Penge, $9\frac{1}{2}$ Pd. $9\frac{1}{2}$ Skpd. Rug, $\frac{1}{2}$ Læst $2\frac{1}{2}$ Pd. 6 Skpr. Byg, 20 Tdr. Havre, $6\frac{1}{2}$ Lam, $6\frac{1}{2}$ Gaas, 7 Par Høns og 1 Otting Smør; fra 1. Maj 1640 til 1. Maj 1641: $28\frac{1}{2}$ Rdlr. $9\frac{1}{2}$ Sk. 1 Alb. Penge, $10\frac{1}{2}$ Pd. 4 Skpr. Rug, $2\frac{1}{2}$ Læst 1 Pd. 6 Skpr. Byg, $37\frac{1}{2}$ Td. Havre, $12\frac{1}{2}$ Lam, $11\frac{1}{2}$ Gaas, 21 $\frac{1}{2}$ Par Høns, 1 Fjerding Smør og $\frac{3}{4}$ Svin. Da Niels Trolle har taget Dom over dem, som ikke var i Stand til at besidde deres Gaarde, og igen har indsat andre, som kunde bygge og forbedre dem og holde dem ved Magt, og til Gengæld under Forbehold af Kongens Godkendelse lovet dem 1 eller 2 Aars Frihed, ligesom Stedet behøvede det, for at Kongen i Fremtiden kunde faa Landgilde, Ægt og Arbejde af dem, tillader Kongen, at de maa lade forbemeldte Afkortning passere i hans Regnskab og godtgøre ham den. Sj. T. 27, 359. K.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm, hvorved der gives ham Forlov til at begive sig dér fra Landet til Sjælland

for at gøre sin Datters Bryllup¹, dog at han med det første igen begiver sig til Landet og i sin Fraværelse ordner alt saaledes, at intet bliver forsømt i Lenet eller paa Slottet. Udt. i Sk. T. 6, 503 b.

30. Juli (Kbhvn.). Miss. til Jægermesteren om at lade Holger Rosenkrantz paa Bornholm for Betaling faa 4 store Dyr, 8 Raadyr, 6 Daadyr og 30 Harer. Udt. i Sj. T. 27, 359.

— Miss. til Karl Jokumb Karberg, Fiskemester, om at lade bemeldte Holger Rosenkrantz for Betaling faa fornøden Fisk til sin Datters Bryllup. Udt. i Sj. T. 27, 359.

— Miss. til Sten Beck. Da Gunde Rosenkrantz til Boserup, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand over Froste Herred og Helne Kirke, har begæret Lerbecksholt i Bierre Herred i Herredsvad Klosters Len i Skaane til Mageskifte for 1 Gaard i Glimminge By i Bierre Herred eller 1 Gaard i Maholt, skal han snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Herrisvad Kloster]. Sk. T. 6, 503 b.

— Miss. til Arent von der Kuhla om at lægge 1 Gaard i Brylle i Tommerup Sogn i Odense Herred og 1 Gaard i Brantsbye i Hindstrop² Sogn i Lunde Herred i Fyen, som Kongen har faaet til Mageskifte af Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, ind under Dalum Klosters Len, indføre dem i Jordebogen og siden aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indtægt af dem. F. T. 5, 206.

— Miss. til Erick Grubbe. Nogle Borgere i Aarhus har begæret at faa det gamle, bygfældige Stenhus i Bispegaarden, som tilforn brugtes til at lægge Korn paa af Skanderborg Len. De vil dér oprette et Sejldugsvæveri, hvorved en Del fattige Folk og Børn kunde faa deres Tilværelse og Ophold. Kongen tillader, at de maa faa nævnte bygfældige Hus dertil, dog at de straks giver og tilstiller ham deres Revers for, at de vil indrette dette Sejldugsvæveri og iværksætte det med det første, saafremt de ellers agter at nyde dette Hus; thi dersom de ikke gør det, maa de ikke beholde fornævnte Hus. J. T. 10, 481. K.³

¹ Mette Rosenkrantz, g. 1642 30/10 m. Niels Vind til Grundet. ² Fejlskrift i F. T. for: Hiadstrop. ³ Fr.: I. R. Hübertz: Aktst. vedk. Aarhus II, S. 103. •

31. Juli (Kbhvn.). Miss. til Rentemestrene. Det berettes, at de gør Vanskeligheder ved at give Grev Pentz til Neuendorf¹, hollandsk Raad, Befalingsmand paa Stenborg Slot og Guvernør i Fæstningen Glückstadt, Kvittansiarum for Segeberg Slot og Len, hvormed hans afdøde Fader en Tid lang har været forlenet, fordi han ikke leverer fra sig noget Inventarium paa fornævnte Slot og Len. Da de selv har en Kopi af Inventariet paa Rentekammeret, tillader Kongen, at de derefter giver ham Kvittansiarum. Sj. T. 27, 360. K.

— Aab. Brev om, at Kongen for nogen Tid siden² har forundt Arnt Berntsen den kongelige Teglovn ved Varberg Slot for en aarlig Udgift, og at han nu begærer et lidet Bol, kaldet Aabye Kværn og liggende næst ved Tegloven, med tilliggende Mølle (som nu dog er bortfæstet til en anden), idet han derpaa vil underholde Teglarbejdsheste og Øksne. Kongen bevilger, at han maa faa dette Bol, kaldet Aabye Kværn, med tilliggende øde Mølle, dersom han kan udminde og tilfredsstille Bonden, som nu har det. Dog skal han efter sit eget Tilbud i Stedet for den aarlige Landgilde levere 2000 Tagsten deraf aarlig og paa sin egen Bekostning opbygge og vedligeholde Gaarden og den tilliggende Mølle. Da der hertil kræves nogen Bekostning, tillader Kongen, at hans Hustru og Børn, om de overlever ham, maa være forskrevne Teglovn, Mølle og Bolig næst for sædvanligt Fæste og Afgift. Sk. R. 5, 383.

— Miss. til Ifver Krabbe. Da Kongen for nogen Tid siden (for en aarlig Afgift) har forundt Arent Berntsen Tegloven for Varberg Slot, skal Adressaten alvorlig tilholde dem af Lenets Bønder, som plejer at arbejde dertil, efter det ham af Kongen under Datum København den 12. Aug. 1640 derpaa givne Brev at gøre det sædvanlige Arbejde dertil, naar det gøres fornødent, saafremt de ikke tilbørlig vil straffes derfor. Sk. T. 6, 504.

— Aab. Brev, hvorved Claus Madtsen, Borgemester i Middelfart, der tilforn³ har faaet bevilget Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Asprup og Kauslund og Kronens Part af

---

¹ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Eruendorf. ² 12. Aug. 1640. ³ 30. Dec. 1638.

Korntienden af Tanderup Sogn og Hørup Sogn i Baag Herred for Fæste og sædvanlig Afgift, naar disse Tiender bliver ledige, og som nu har begæret, at hans Hustru, naar han fæster samme Tiender, maa blive indført i Fæstebrevet og nyde forskrevne Tiender for samme Fæste, faar Bevilling for sig og sin Hustru paa at faa forskrevne Tiender, naar de bliver ledige, for Fæste og sædvanlig Afgift, og at Fæstebrevet maa lyde paa dem begge. Kongen tillader, at de maa betale Afgifterne i rede Penge, eftersom Lensmanden kan blive enig med ham derom, og Kongens Korn aarlig sælges, saa at det ikke regnes ham til Mangel i Renteriet. Derimod skal Claus Madtsen og hans Hustru skaffe nødtørftig Fodring til Kongens Heste, naar de rejser gennem Middelfart. F. R. 4, 289 b.

31. Juli (Kbhvn.). Mageskifte mellem Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, og Kronen. F. R. 4, 290. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Mageskifte mellem Hr. Jørgen Brahe til Hvedholm, Befalingsmand paa Hagenskov Slot, og Kronen. F. R. 4, 291 b. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Henning Valkendorf om at lægge 1 Gaard i Brendkielde i Odensegaards Len, som Kongen har faaet til Mageskifte af Hr. Jørgen Brahe til Hvedholmb, Befalingsmand paa Hagenskov Slot, ind under hans Len [Odensegaard], indskrive den i Jordebogen og siden [aarlig] gøre Regnskab for den visse og uvisse Indkomst af den. F. T. 5, 206 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Hr. Christian Thomesen til Stougaard, Kansler og Befalingsmand i St. Knuds Kloster i Odense, har berettet, at der gaar to Alfarveje mellem Nyborg og Svendborg, hvoraf den ene løber gennem hans Enemærkes Mark til hans Gaard Lyckesholm og den anden udenom. Da Kongen af Adressatens Erklæring ser, at den Vej, som løber udenom forskrevne Enemærker, er saa vel bekvem, at den om Sommeren, og saa længe som Kornet staar ude, kan køres, naar den da ellers holdes ved Magt af de menige Herredsmænd, og at den anden gennem Enemærket nok kan afskaffes, tillader Kongen, at den Vej, som løber udenom Enemærket, herefter maa køres som rette alfare Vej, og den anden, som løber gennem Enemærket, skal være lukket og afskaffet fra Paa-ske og til Mortensdag, saafremt den anden Vej, som ligger uden-

for, ikke er saadan, at den bekvemmeligt kan bruges om Vinteren. Endvidere skal han tilholde de menige Herredsbønder at istandsætte den Vej, som løber udenom Enemærket, og vedligeholde den forsvarlig. F. T. 5, 206 b.

31. Juli (Kbhvn.). Kgl. Konfirmation paa den af Otte Marsvin til Dybeck, Befalingsmand paa Dronningborg Slot, givne Tilladelse for Mogens Nielsen, Tolder i Randers, til at opbygge en ny Mølle ved Hospitalet sammesteds, dog paa Betingelse af, at han og hans Arvinger, der faar Møllen efter ham, fra Begyndelsen af Maj Maaned 1644 til Aarsdagen 1645, indtil hvilken Tid han skal være forskaanet for al Landgilde, siden aarlig yder deres Skyld og Landgilde til rette Tid paa de tilbørlige Steder. J. R. 10, 221 b.¹

— Miss. til Otte Marsvin. Christen Skeel til Valløe er til Sinds at lade Bierregraf Mark rebe, for at alle Gaardenes Tilliggende til hans Gaard Fussinge kan blive lige gode i Ager og Eng. Da Præstegaardens Jørd ligger iblandt Bøndernes, og Præsten gerne vil have sit for sig selv og nu har andraget derom, skal Otte Marsvin efter uvildige Dannemænds Sigelse og Ligning lade foretage Mageskifte, saa at Præsten kan faa sit ved den ene Side, i Længden og Bredden efter gammelt Maal overalt, baade i Ager og Eng, og paase, at der ved Mageskiftet vederfares ham, hvad der er Skel og Ret. (Efter Hr. Kanslers Befaling.). J. T. 10, 481 b. K.

— Miss. til samme. Det berettes, at han efter Kongens Bevilling har tilladt Mogens Nielsen, Tolder i Randers, at opbygge en ny Mølle ved Hospitalet sammesteds, og Mogens Nielsen har nu andraget om for Betaling at maatte faa en Del Kværneværk og Sten, som findes dér i Lenet [Dronningborg], og at maatte skære Tørv paa Kronens Jord, hvor det kan være bedst belejligt og ikke til nogen Skade, til nødtørftig Dæmning ved nævnte Mølle. Kongen tillader, at Otte Marsvin lader vurdere rimeligt det Kværneværk og Sten, som Mogens Nielsen begærer, og som kan være ham tjenligst til samme Mølle, og siden afhænder det til ham for Betaling. Ligeledes skal han ogsaa tillade ham paa Kronens Jord at skære nødtørftig Dæmningstørv, dog at det haves i Agt, at han ikke opgraver

¹ Tr.: S. A. Stadfeldt: Beskr. over Randers S. 113 f. S. 112 f.

samme Tørv paa nogen Eng eller Jord, der er tjenligt til andet, men alene i Moser. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 481 b. K.

31. Juli (Kbhvn.). Miss. til Kapitlet i Aarhus. Da Niels Friis til Skomstrup har begæret en øde Ejendom paa Skole Mark¹, kaldet Tyrrestrup Jord, som nogle af hans Bønder har i Fæste, til Mageskifte for 1 Gaard i Ager By og Sogn i Maelsherred² i Aarhus Len, skal Kapitlet snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Kapitlet. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 482 b. K.

— (Glückstadt). Miss. til samme. Da de paa Kongens Behag har kaldet M. Christian Nicolai³ til Sognepræst ved Domkirken i Aarhus, tillader Kongen, at han maa beholde samme Kald, da Kongen selv har hørt hans Gaver, som har behaget ham vel. J. T. 10, 482. K.

1. Aug. (—). Mageskifte mellem Gabriel Laxmand til Frøsløf og Kronen paa Roskilde Kapitels og Præsten i Frøsløfs Vegne. (Efter Hr. Kanslers Befaling tilendgjort). Sj. R. 21, 159⁴, Orig. K.

— Miss. til Sigvort Urne om at lægge 2 Gaarde i Helsted By og Sogn, 2 Gaarde i Holtug By og 1 øde Jord i Raabye i Holtug Sogn, 1 Gaard i Bielckerup⁵ og 2 Gaarde i Sierslef i Store Hedinge Sogn, 1 Gaard i Torøy i Smerup Sogn, alt i Stevns Herred, endvidere følgende Gods, som Gabriel Laxmand har udlagt til Frøsløf Kirke, nemlig: 1 Gaard i Bielkerup, 1 Gaard og 1 Gadehus i Holtug, 1 Gaard i Haunløf, 1 Gadehus i Helsted, og desuden har han til Præsten i Frøsløf mod Anneksgaarden, som han faar til Mageskifte, udlagt 1 Gaard i Lille Hedinge, alt i Tryggevælde Len, ind under hans Len [Tryggevælde], indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indkomst af dem. Han skal have i Agt, at

---

¹ Efter Miss. til Aarhus Kapitlet 21. Aug. 1641 drejer det sig om Tyrestrup paa Skaade Mark, Holme S., Ning H. ² Agri S., Mols Herred. ³ K. havde først Christen og aaben Plads til det andet Navn. Dette er rettet til Christian Nicolai. Han hed Kristen Nielsen Bonde. ⁴ Gabriel Laxmand har udstedt to Genbreve paa Kongens Mageskiftet, et til Præsten i Frøsløf og et til Roskilde Kapitel. Kongens Brev omfatter begge Mageskifterne. Paa de to K. til Gabriel Laxmands Genbreve staar skrevet: Efter Hr. Kanslers Befaling conciperet. ⁵ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Biellerup.

Kirken og Præsten faar det, som er udlagt til dem i samme Mageskifte. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling.). Sj. T. 27, 360. K.

1. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Ventsel Rotkirk. Da Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester og Befalingsmand paa Dragsholm Slot, har begæret 1 Gaard i Jemstrup¹ By i Hyllinge S. i Flakkebjærg H. til Mageskifte for 2 Gaarde² og 2 Gadehuse i Frølund og 1 Gaard i Ehrdrup³, alt i Slagelse Herred, skal han med det allerførste indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Antvorskov], og om det Gods, som Jørgen Vind vil udlægge, er godt for sin Landgilde. (Efter Hr. Kanslers Befaling.). Sj. T. 27, 361 b. K.

— Miss. til Rentemestrene. Da Sigvort Urne til Raarup, Befalingsmand paa Tryggevælde Gaard, har begæret Kongens Befaling til dem om med det første at revidere Valløe Regnskaber, som er forfaldne i afdøde Tygge Brahes Tid, for at han kan komme til Ende med sine Regnskaber for fornævnte Valløe, skal de med det allerførste revidere samme regnskaber, som er faldet i Tygge Brahes Tid. Sj. T. 27, 362. K.

— Miss. til Hr. Henrick Hvitfeldt og Hennick Lindenov. Da Henrick Ramel til Beckeskouf, Hofmester paa det kgl. og adelige Akademi Sorø og Befalingsmand i Børglum Kloster, har begæret 2 af Lunde Domkirkes Gaarde i Sadserup i Froste Herred og 2 Gaarde og 1 Mølle i Slagstrup til Mageskifte for Gaarde i Sarsløf i Bare Herred og Bøgestrup i Froste Herred, skal de snarest besigte dette Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Det er befalet Kapitlet i Lunde Domkirke at lade sin Fuldmægtig være til Stede ved Besigtelsen og underskrive og besegle den med dem. Sk. T. 6, 504 b.

— Miss. til Lunde Kapitel om at lade sin Fuldmægtig give Møde ved ovenstaaende Besigtelse, give til Kende, hvad han har at bemærke, og medunderskrive og besegle den. Sk. T. 6, 504 b.

— F. F. 5, 207 b se 2. Aug.

— Aab. Brev om, at Christian Sinclar til Sinclarsholm har berettet, at Lensmanden paa Skanderborg Slot⁴ bort-

---

¹ Jenstrup. ² Der nævnes ikke Gaardenes Antal, men kun Beboernes Navne. ³ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Tredrup. ⁴ Lavrids Ebbesen Udsen.

fæster den i hans Len liggende rette Tiende [Framlev Kirke-tiende]¹, uanset at forbemeldte Christian Sinclar har Jus patronatus til samme Kirke, der ligger til det Provsti i Aarhus Kapitel, som han er forlenet med, og har begæret, at det maa tilstedes ham og ingen anden at bortfæste forskrevne Kirketiende, naar den bliver ledig, eftersom det tilkommer ham og ingen anden at revidere Kirkens Regnskab og at have Inspektion dermed. Kongen bevilger, at Christian Sinclar selv maa bortfæste forbemeldte Kirketiende, naar den bliver ledig, og forbyder Lensmanden paa Skanderborg Slot, Kongens Fogder og alle andre herefter i nogen Maade at befatte sig med forskrevne Framløvs Kirketiende eller anden dets Jure og Rettigheder, som tilhører Christian Sinclar eller hans Efterkommere med Rette. J. R. 10, 222.

1. Aug. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Christian Sinclar til Sinclarsholmb, som af Kongen er blevet forlenet med et Provsti i Aarhus Kapitel, og som har berettet, at det vilde falde ham ganske besværligt at residere dér, faar Bevilling til at være fri for at residere ved fornævnte Aarhus Kapitel og dog nyde samme Privilegier og Friheder som de residerende Kanniker. Kapitlet skal lade ham participere i alt Fællesgods, være sig Mensalia eller andet, som kan falde ved Kapitlet. J. R. 10, 222 b. Orig. i Landsark. i Viborg.

— Miss. til Hendrick Lange. Det berettes, at han har stedt og bortfæstet Kirkens Part af Korntienden, som i Mands Minde har ligget til Idom Præstegaard, og som ikke kan undværes derfra for Kaldets Ringheds Skyld, fra Hr. Niels Christensen, Sognepræst sammesteds, til sin Skriver, Søfren Nielsen, og at nævnte Søfren Nielsen har faaet Kongens Konfirmation paa samme Tiende. Da Sognepræsten dér billigt besværer sig derover, skal Hendrick Lange forlange sit Fæstebrev og Kongens Konfirmation paa samme Tiende tilbage af forskrevne Søfren Nielsen og lade Tienden være

---

¹ Stedet er forskrevet i J. R. Navnet paa Sognet, om hvis Kirketiende det drejer sig, findes først nævnt sidst i Brevet, men er sprunget over her. Det skrives da Framløvs, men dette er en Fejlskrift for Framløff, som det ses af en Ansøgning af 1642 19/7 fra Lavrids Belov paa hans Svoger Christian Sinclars Vegne om dennes Ret til at bortfæste Framløff Kirketiende. (D. Kanc. Indl. t. Reg. og Tegn. og henlagte Sager).

Hr. Nielsen Christensen følgagtig for sædvanlig Fæste og Afgift, for at Kongen kan være umolesteret for Hr. Niels Christensens Overløb. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 482 b. K.

2. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Rentemestrene. Mette, Enke efter afdøde Peder Jensen, forrige Aksisemester i Grindøe¹, har berettet, at hun tiltales for den Aksise, som hendes afdøde Husbonde skulde have klareret for Aarene 1626 til 1627, da Fjenderne kom i Landet. Da det paastaas, at hendes Husbonde ikke alene ikke har kunnet faa denne Aksise det Aar, men at ogsaa hele hans Formue er ganske frataget ham, tillader Kongen, at bemeldte Mette Peder Jensens maa forskaanes for samme uklarede Aksise og ikke tiltales videre. Sj. T. 27, 362. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene og i Landsark. i Viborg.

— Miss. til Jægermesteren om at lade Arvingerne efter Fru Jutte Gyldenstjerne for Betaling faa 2 store Dyr og 3 Raadyr til hendes Begravelse. Udt. i Sj. T. 27, 362 b.

— Lignende Miss. til Fiskemesteren om at lade dem for Betaling faa fornøden Fisk til samme Begravelse. Udt. i Sj. T. 27, 362 b.

— Miss. til Henning Valkendorf og Dr. Hans Mickelsen. Da Fru Bergette², Enke efter Corfits Rud til Sandholt, har begæret en til Odense Hospital liggende Gaard i Vester Hessinge By i Sallinge Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Kynd Hyrop³ i Baag Herred og 1 Gaard i Verving By i Odense Herred, skal han snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Hospitalet. F. T. 5, 207 b (m. Datum: 1. Aug.). Orig. i Landsark. i Odense.

— Forleningsbrev for Jacob Ørn, Kongens Kapelmester, paa det efter afdøde M. Paaske Jensen, Sognepræst til St. Clemens Kirke i Aarhus, ledige Vikarie i Aarhus Domkirke (saafremt ingen anden har faaet Kongens Brev derpaa efter M. Paaske Jensens Død). Naar han ikke længere er i Kongens daglige Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. [Med Artikl. 1—2]. J. R. 10, 223 b.

¹ Grenaa. ² Fru Birgitte Rosensparre Olufsdatter, g. m. Korfits Rud Eriksen († 1630). ³ Orig. har: Kyøng Hyrop; ment er: Højrup, Kjøng S., Baag H.

2. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Ernst Normand. Da det berettes, at det efter den afgangne Præsts Død¹ ikke er gaaet saaledes til med Vejle Kald, som det burde², skal han foreholde Borgemestre, Raad og Borgerne, at de til deres Sjælesørger skal kalde M. Hendrick Erichsen, Rektor for Odense Skole, eftersom Kongen noksom kender hans Gaver og Skikkelighed³. Kongen haaber, at Menigheden dér i Byen noksom skal være tjent med ham. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 483. K.

— Miss. til Erick Grubbe. Da det berettes, at Præsten til Vor Frue Kirke i Aarhus⁴ nu er kaldet til Domkirken, skal Erick Grubbe underrette Borgemestre og Raad om, at det er Kongens Begæring, at de dertil vil befordre M. Christen Friis, eftersom hans Gaver og Skikkelighed. J. T. 10, 483 b. K.⁵

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Margrette Povelssdatter, Enke efter Anders Bertelsen, i Aarhus paa Venge Kirketiende, hvoraf der aarlig i Afgift skal svares 6 Ørte Rug og 6 Ørte Byg, at levere aarlig inden Fastelavn til Kirkeværgerne for Venge Kirke. Udt. i Tb. 133.

— 3. Aug. (—). Miss. til nogle af Raadet, nemlig: Hr. Christian Thommesen, Hr. Mogens Kaas, Hr. Christoffer Ulfeldt, Jørgen Vind, Jørgen Seefeld, Gregers Krabbe og Hans Lindenov, om at rette deres Lejlighed efter at møde i Kolding den 21. August førstkommende, hvor de vil erfare Kongens Vilje. [Udenfor er i Sj. T. skrevet:] Dette Mode bleff affslagen. Udt. i Sj. T. 27, 362 b. K.

— Miss. til Niels Trolle og Christen Skeel. En Del Borgere i Roskilde har berettet, at de er anmodet om af hvert 100 Dlr. Børnepenge, som de har under deres Formynderskab, at erlægge 2 Dlr. til Kongen. Kongen vil ikke have sit derom udgangne Brev forstaaet saaledes; Adressaterne skal kun oppebære 2 Dlr. af Hundrede af rede Penge, som nogen kan have paa Rente, men ikke af den Formue, der bestaar af Vaaninger, Gaarde⁶ eller Løspøse. Sj. T. 27, 362 b. K.

— Miss. til Rentemestrene. Tolderne i Malmø har berettet,

---

¹ Mag. Niels Frandsen († 1642). ² Se Miss. af 3. Juli 1642 ovfr. ³ Egnethed, af: skikket. ⁴ M. Kristen Nielsen Bonde (om Kaldet se 20. Juli 1642 ovfr.). ⁵ Tr.: I. R. Hübertz: Aktst. vedk. Aarhus II, S. 103. ⁶ K. har først haft: og ej af Jordegods eller Løspøse, som nogen i Købstæderne kunde have.

at der dér af Kronens Rum paa Toldboden er stjaalet 550 Rdlr., og har andraget om, at denne Skade ikke maa tilregnes dem, men maa blive godtgjort dem paa Rentekammeret og afkortes i deres Regnskab. Adressaterne skal godtgøre dem denne Summa Penge, som befindes at være bortstjaalet, i deres Regnskab, naar det indleveres i Rentekammeret. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 363. K.

3. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Tage Thott og Hr. Christoffer Ulfeldt. Tolderne i Malmø har berettet, at der fra Kommissarierummet paa Toldboden dér er bortstjaalet omtrent 1150 Rdlr., og har andraget om, at denne Skade ikke maa tilregnes dem, men maa godtgøres dem paa Rentekammeret ved Afkortning i deres Regnskaber. Naar deres Regnskaber forelægges Adressaterne, skal de godtgøre dem denne bortstjaalne Pengesum. Sk. T. 6, 505.

— Miss. til Hendrik Ramel. Da Kongen erfarer, at Hans Vilhelm¹, Fægtemester i Strasburg, har besluttet sig til at overtage Bestillingen som Fægtemester paa Sorø, dersom Kongen vil bevilge ham den aarlige Pension, som Hans Vilhelm, forrige Fægtemester sammesteds, har haft, og desuden give ham noget til Rejsen fra Stradtsburg hertil. Hendrik Ramel skal snarest forskrive ham hertil og siden aarlig lade ham faa ligesaa meget i Løn som afdøde Hans Vilhelm og desuden godtgøre ham 100 eller 200 Dlr. til Rejsepenge. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 363. K.²

— Miss. til samme. Da Kongen i Polen af Kongen har begæret, at Joakim a Pakmor maa blive antaget i Sorø Akademi for dér at lære sine Exercitier ligesom andre Adelspersoner sammesteds, tillader Kongen, at han dér i Akademiet maa nyde sin Kost uden Betaling og lære sine Exercitier i et Aarstid eller to. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 363 b. K.

— Aab. Brev, hvorved Jomfruene Karen, Elisabet og Margrete Qvitzov faar Bevilling til at være deres egne Værger og selv oppebære Indkomsten af deres eget Jordegods. De maa selv afhænde deres Jordegods, som er tilfaldet dem ved Arv efter

¹ Hans Vilhelm Eller fra Strassburg. Hans Forgænger var Toussaint de Beaufort († 1642), der blev ansat 1636 efter ovennævnte tyske Fægtemester Hans Vilhelm Schiffer (formentlig † 1636); se Sorø, Akademi, Skole etc. I, S. 397 f.

² Tr.: E. G. Tauber: Sorøe Acad. under Chr. IV og Fr. III. Aktst. S. XXVIII.

deres afdøde Fader, og enten købe dem et Strykke samlet Gods igen eller sætte deres Penge paa Rente; dog skal deres Lavværge nøje paase, at intet deraf anvendes til Unytte. Dersom de vil afhænde det til deres Broder [Erik], skal Falk Gjøre til Brendkilde overvære Forhandlingerne herom, deltage i dem og paase, at der ikke vederfares dem nogen Uret. F. R. 4, 293 b.

3. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Falck Gjøre. Da Kongen har bevilget, at Jomfruerne Karen, Lisbet og Margrete Qvitzov her efter selv maa være deres egne Værger og selv oppebære Indtægten af deres eget Jordegods og sælge det Gods, der er tilfaldet dem som Arv efter deres afdøde Fader, skal Falck Gjøre give Møde og underskrive og besegle med dem, naar nævnte Jomfruer sælger deres Jordegods til deres Broder, Erick Qvitzov til Sande-rop¹, og paase, at der kun vederfares Jomfruerne, hvad der er ret og billigt. F. T. 5, 207 b.

— Miss. til Ifver Vind om paa Kongens Vegne til Erick Qvitzov til Tanderup at afhænde en Gaard i Ring² Sogn i Hammerum Herred, som en Mand i Lind boede paa, for 50 Sletdlr. for hver Td. Korn og give ham fuldkomment Skøde paa samme Gaard. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 483 b. K.

4. Aug. (—). Instruks for Nicolaus Manley paa denne ham befalede Rejse. Han skal med Kongens Skibe, Lammet og Den kronede Fisk, begive sig herfra til Riga, og naar han dér har landsat de russiske Gesandter og deres Følge, skal han straks igen forføje sig tilbage hertil med samme Skibe. Dersom der paa samme Rejse paa Kongens Strømme kommer svenske Orlogsskibe til ham, bør de straks skyde det svenske Løsen og sende en Espring til ham med deres Søbreve og tilkendegive deres forhavende Rejse, men ikke besværes videre med at lade Sejlet falde eller andet i nogen Maade, men skal modtages viseligt og beskedent. Dersom han paa Sverrigs Strømme kommer til noget svensk Orlogsskib, skal han forholde sig paa samme Maade. Men dersom han paa Sverrigs Strømme møder Sverrigs Orlogsflaade, skal han stryge sit Topsejl og i andre Maader forholde sig, som det har været sædvanligt. Dog dersom han træffer svenske

¹ Formentlig Sanderumgaard, Aasum H. ² Rind S., Hammerum H.

Orlogsskibe under Pommern, Mecklenburg, Danzig eller Kønigsberg, skal han hverken stryge for dem eller anmode dem om at stryge for sig denne Gang, indtil der gives ham videre Anordning derom. Sj. R. 21, 166 b. K.

5. Aug. (Kbhvn.). Kvittansiarum til Otte Marsvin til Dybeck paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Christianstads Len fra 1. Maj 1618, da han fik det i Forlening efter afdøde Hr. Jens Sparre til Sparrisholm, og til 1. Maj 1627, da han blev det kvit, og afdøde Hr. Jørgen Urne til Asløf blev forlenet dermed, for den visse Indkomst og for de i samme Tid oppebaarne Pengeskatter. Han blev aldeles intet skyldig. Sk. R. 5, 383 b.

6. Aug. (—). Bestalling for denne Christen Jensen Holst som Rebslager paa Bremerholm, fra den 20. Juli dette Aar at regne. Sj. R. 21, 167 b. (Tr.: KD. III, 232 f.).

— Miss. til Jørgen Vind. Madts Clemindsen, boende i Høerød By, har berettet, at der paa den Gaard, som han bebor, er et gammelt, brøstfældigt Hus, som er bygget af Kongens Fader Kong Frederik, og som i høj Grad trænger til at repareres, og, da Kongen ikke har brugt det i lang Tid, ansøger han om Tilladelse til at nedtage det og sætte det paa sin Gaard. Kongen tillader, at Jørgen Vind lader ham nedtage fornævnte brøstfældige Hus, dog at han tilholdes i dets Sted igen at opsætte et andet, som kan være brugeligt for ham. Sj. T. 27, 363 b. K.

U. D.¹ (Før 7. Aug.). (—). Miss. til Sten Bilde og Henning Pogwisch. Da der til den 7. August førstkommende er berammet Skifte efter afdøde Tønne Friis, skal de rette deres Lejlighed efter at taksere Hesselagers og Ørritsløfgaards Bygninger og give det beskrevet. F. T. 5, 208.

— Lignende Miss. til Mogens Pax og Frederik Parsberg om at taksere Thølløse². Udt. i F. T. 5, 208.

7. Aug. (—). Uindf. Konc. t. Sj. Miss. se 7. Juli.

— Miss. til Hendrik Ramel om at optage Goslof Budde, Frede-

---

¹ F. T. har: »Haffniæ dend Ao. 1642. Ingen anden Datum findes her til denne Copie.« Brevet er indført mellem 3. og 26. August. ² Tølløse, Merløse H., som han havde faaet med sin 2. Hustru Lene Barnekow.

rik Buddes Søn, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig, og sætte ham under Disciplin ligesom de andre Skolebørn. Udt. i Sj. T. 27, 364.

7. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Ebbe Ulfeldt om, at han maa forløse fra Fæstningen [Christianstad]. Udt. i Sk. T. 6. 505 b¹.

— Miss. til Wulf Hieronymus Kvatz om at ligge i Slotsloven i Christianstads Befæstning i Ebbe Ulfeldts Fraværelse og at have Indseende med, at intet i Fæstningen eller Lenet forsømmes i den Tid. Udt. i Sk. T. 6, 505 b.

— Miss. til Gunde Lange. Da det berettes, at Biskoppens Residens i Aalborg skal være bygfældig, tillader Kongen, at han anvender 100 Rdlr. til Reparation af samme Residens og siden fører det til Regnskab. (Efter Hr. Kanslers Befaling.). J. T. 10, 484. K.

— Miss. til Jørgen Kruse og Mogens Arenfeldt. Da Otte Skeel til Katholm har begæret den Aarhus Hospital tilhørende Ejendom, kaldet Brogaard, som 2 Borgere i Grinnø² har i Brug, og noget Eng, der ligger hertil, til Mageskifte for noget af hans Gods i Lyngbye By og Sogn og desuden noget Ejendom, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelse til Kancelliet. Kongen har befalet Hospitalsforstanderne i Aarhus³ at lade deres Fuldmægtig give Møde ved Besigtelsen og besegle og underskrive den sammen med dem. (Efter Hr. Kanslers Befaling.). J. T. 10, 484. K.

— Miss. til Erick Grubbe og Bispen [i Aarhus, Dr. Morten Madsen]⁴. Da Kongen har befalet Jørgen Kruse til Hiermisløfgaard og Mogens Arenfeldt til Rygaardt, Befalingsmand i Mariager Kloster, at besigte noget Gods, som Otte Skeel til Katholm har begæret til Mageskifte af Kongen paa Aarhus Hospitals Vegne, skal de lade deres Fuldmægtige give Møde ved Besigtelsen, naar de advares derom, give til Kende, hvad de har at bemærke, og underskrive og besegle Besigtelsen med dem. J. T. 10, 484 b.

8. Aug. (—) Kvittansiarum til Fru Dorethe von Ahle-

---

¹ Brevet har været helt glemt. Der er bagefter i Margenen tilføjet en Bemærkning om det. ² Grenaa. ³ Se dog det følgende Miss. ⁴ I K. har det Miss. været dateret 19. April 164[2?] (det sidste Tal er revet af) og var stilet til Hospitalsforstanderne i Aarhus, men er derefter uden Ændring af Teksten stilet til Erik Grubbe og Bispen. I Stedet for Datoen er der skrevet: Efter Hr. Kanslers 164[2]. Paa Bagsiden og i J. T. er det dateret: 7. Aug. 1642.

feldt, Enke efter Hr. Detlev Rantzau til Panker, som nu paa sin afdøde Husbondes Vegne har gjort Regnskab for al Indtægt og Udgift af Steinborg Slot og Len, hvormed Hr. Detlev Rantzau har været forlenet, fra 1. Maj 1622, da han tilforn fik Kvittansiarum, og til 1. Maj 1639, da Fru Dorethe von Ahlefeldt efter sin Husbondes Død blev det kvit, og Hr. Christian Greve Pentz til Wandsbeck er blevet forlenet dermed. Hvad Inventariet sammesteds angaar, som er bortkommet i Fejden 1627, da har Kongen eftergivet det. Hun blev aldeles intet skyldig. J. R. 10, 224.

8. Aug. (Kbhvn.). Kvittansiarum til Fru Dorethe von Ahlefeldt, Datter af afdøde Baltsar von Ahlefeldt til Hilligstedt, som nu paa sin afdøde Faders Vegne har gjort Regnskab for al Indtægt og Udgift af Rendsborg Slot, Gaarden Seelenshusen og Hammer Gaard og Gods, hvormed forskrevne Baltser von Ahlefeldt har været forlenet fra 1. Maj 1615, da han fik samme Len, Gaard og Slot i Forlening efter Henrik Rantzau til Puttlos, og til 1. Maj 1626, da Sigfried Pogwisch til Hagen efter Baltsar von Ahlefeldts Død blev forlenet dermed. Efter de Regnskaber, Inventarier og Kvittanser, som hun har indleveret i Rentekammeret, blev hun aldeles intet skyldig. J. R. 10, 225.

— Miss. til Christopher Hvas. Hr. Hans Clausen, Sognepræst paa Amager Land¹ her for København, har berettet, at et afdød Kvindfolk har udlagt ham som sin Barnefader, og at samme Kvindfolk ligeledes har udlagt en anden Person, ved Navn Christen Madtsen, der nu er bosiddende i Thy i hans Len [Ørum], og som tillige med forskrevne Kvindfolk for nogen Tid siden var i bemeldte Hr. Hans Claussens Tjeneste. Da samme Christen Madtsen efter lovligt Kald og Varsel ikke har villet møde for at paahøre Vidnesbyrd med videre, som efter lovlig Medfart kunde foregives, og da samme Sag i sig selv synes noget mislig, skal Christopher Hvas sende ham over til København, for at man kan komme til en endelig Ende hermed. Naar han ankommer til København, skal det straks meddeles Kongen eller hans Statholder her, hvis Kongen er fraværende. J. T. 10, 485.

¹ Hans Klavsen, Sognepræst i Taarnby p. Amager.

14. Aug. (Glücksborg). Miss. til Gunde Lange. Niels Andersen, Herredsskriver i Han Herred, har berettet, at hans Indkomst er ganske ringe, og at han hidtil saa godt som intet har haft for sin Bestilling, som han nu har betjent i lang Tid, hvilket Kongen ser af Gunde Langes Beretning er sandfærdigt, og han har derfor begæret for aarlig Landgilde og Afgift at maatte faa et Kronens Bol, kaldet Drombshafve, i Kletsiden¹ i Kalterup² Sogn i fornævnte Herred. Kongen tillader, at han maa faa dette Bol for Fæste og Afgift, dog saaledes, at han tilbagegiver den, som nu besidder samme Bol, hans Fæste. J. T. 10, 485 b.

16. Aug. (—). Miss. til Dr. Jesper Brochmand og Kapitlet i Roskilde. Af de fremfarne Konger i Danmark, af Biskopper og andre gudfrygtige Mennesker er der udlagt og givet noget Gods, af hvis Rente og aarlige Indkomst 16 gamle, skrøbelige og fattige Folk, som tilforn har ført et skikkeligt og ærligt Levned, skal underholdes i Roskilde Hospital, og som af Bispen over Sjællands Stift og de residerende Kanniker i Roskilde Domkirke i Nærverelse af Sognepræsten til Domkirken skal optages i Hospitalet sammesteds og siden nyde og beholde samme Underholdning paa Livstid. Dette er senere konfirmeret af Kongens Fader, Frederik II. Kongen bestemmer, at der herefter altid skal forholdes saaledes dermed, at af samme 16 Personer fremtidig 8 skal være Kongens egne Tjenere, som enten paa Grund af Alderdom eller Skrøbelighed ikke længer kan forestaa deres Bestilling, og naar nogen af samme 8 Personer, som har været i Kongens Tjeneste, dør, skal der ikke optages nogen fremmed i dennes Sted i Hospitalet, men Pladsen skal staa ledig, indtil de af Statholderen i København faar at vide, om der er nogen anden af Kongens Tjenere, som nødtørftigt kan behøve denne Underholdning. Sj. T. 27, 364.

— Lignende Miss. til Ventsel Rotkirk og Dr. Jesper Brochmand om, at der blandt de 40 fattige, som skal underholdes i Slagelse Hospital og indsættes dér med Lensmandens og Sognepræstens Raad, Bevilling og Samtykke, skal være 20 af Kongens Tjenere. Udt. i Sj. T. 27, 364 b.

¹ Formentlig i Klitsiden. ² Saaledes J. T., K. har: Kolterup. Ment er Kolterup, V. Han H.

16. Aug. (Glückstadt). Miss. til Jørgen Vind og Jørgen Seefeld. Borgerne i Slangerup i Sjælland og i Maribo har berettet, at nævnte Købstæder, Slangerup og Maribo, maa holde ulige flere af Kongens Bøsseskytter og ligeledes Købstaden Maribo flere af Kongens Baadsmænd, end Borgerne i samme Steder kan taale og afstedkomme. Adressaterne skal snarest undersøge, om Borgerne i bemeldte Steder ikke er formuende nok til at underholde saa mange af Kongens Bøsseskytter og Baadsmænd, som aarlig er paalagt dem, og dersom de da befinder, at deres Vilkaar og Trafik er for ringe til at underholde saa mange, som hidtil er sket, skal de takser dem til saa mange, som deres Lejlighed kan taale at underholde. Dog vil Kongen, at Mandtallet bliver fuldt, og at de Bøsseskytter og Baadsmænd, der afkortes i Slangerup og Maribo, paalægges andre Købstæder i samme Lande, som har større Profit. De skal indsende det beskrevet til Kancelliet. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 365. K.

— Miss. til nogle af Lensmændene i Jylland¹, nemlig Gregers Krabbe [Ribe], Erick Grubbe [Aarhus], Gunde Lange [Aalborg] og Jørgen Seefeld [Enevoldsen, Hald], at levere til Jesper Friis til Ørbecklunde, Oberst over det jydsk Regiment (naar han anmoder derom) det Gevær, som han har i Beholdning paa Riberhus Slot, og som skal anvendes til Bevæbning af de nye, sidst udskrevne Soldater. Han skal tage nøjagtigt Bevis af Jesper Friis paa, hvad han udleverer til denne eller hans Fuldmægtig. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 365 b. K.

— Lignende Miss. til Jørgen Vind [Dragsholm], Jørgen Seefeld [Kristoffersen, Ringsted Kloster], Niels Trolle [Roskilde], Ventsel Rotkirk [Antvorskov], Hendrik Ramel [Sorø] og Jost Frederik v. Pappenheim [Halsted Kloster] om at levere Beholdningen af Gevær paa deres Lensslotte til Christoffer Stensen, Oberst over det sjællandske, lollandske og falsterske Regiment. Udt. i Sj. T. 27, 365 b. K.

— Miss. til Jesper Friis. Han skal til Lensmændene i Nørrejylland, som har noget Gevær i Beholdning, rette Anmodning om samme Gevær, hvilket han siden (naar det er tilstillet ham af dem

---

¹ Det indførte Brev er stilet til Gregers Krabbe.

mod hans nøjagtige Bevis derpaa) skal anvende til dermed at bevæbne de nye, sidst udskrevne Soldater af hans Regiment. Dersom samme Gevær ikke er tilstrækkeligt, skal han gøre et Overslag over, hvor meget han yderligere behøver til samme Soldater, og sende Overslaget til Hr. Corfidts Ulfeldt til Eggeskouf, Statholder i København og Befalingsmand paa Møen, som siden mod hans nøjagtige Bevis skal tilstille ham, hvad han behøver til samme Brug. (Efter Hr. Kanslers Befaling.) Sj. T. 27, 366. K.

16. Aug. (Glückstadt). Lignende Miss. til Christoffer Stensen om at forlange Gevær af Statholderen, dersom det ikke er tilstrækkeligt, hvad han faar af Lensmændene i Sjælland, Lolland og Falster, som har Gevær i Beholdning. Udt. i Sj. T. 27, 366. K.

19. Aug. (—). Miss. til Niels Trolle. Abel Marckusis, Indvaanerske i Haderslev, har berettet, at hendes søn, en af Kronens Bønder i Tudtsøe i hans Len [Roskildegård] er slaaet ihjel, som han videre kan se af hendes hosfølgende Supplikation. Da hun klager over, at hun ikke har Midler til at paatale Sagen og udføre den ved Lov og Ret, skal Niels Trolle paatage sig den og forfølge den med Lov og Ret, saavidt det er muligt. Sj. T. 27, 366b. K.

23. Aug. (—). Miss. til Niels Vind. En Mand, ved Navn Jørgen Mencke, af Wilster har berettet, at hans Søn er blevet meget ilde medfaren af den Løjtnant, ved Navn Hans Lange, som nu ligger i Køge, og hans Medkonsorter, og saaret af dem, som han kan se af disse, ham tilsendte Dokumenter. Niels Vind skal alvorligt befale fornævnte Løjtnant Hans Lange straks og uden Ophold at tilfredsstille nævnte Jørgen Mencke og hans Søn, saafremt han ikke vil tiltales anderledes og straffes derfor. Sj. T. 27, 366b.

— Aab. Brev, hvorved denne Niels Høgh, forrige Skriver paa Stjernholm Slot og Indvaaner i Horsens, paa Livstid fritages for al Skat og Indkvartering og for al Kronens og Byens Paalæg og Tynge, hvorimod han skal være forpligtet til at holde ustraffeligt aabent Herberg i Horsens for Adel og uædel, som rejser dér til Byen og begærer Herberg af ham. J. R. 10, 225b.

26. Aug. (—). Miss. til Hans Boysen om at udbetale Erick Qvitzov til Sandagger, Hofjunker, hans Besolding for den Tid, han var forløvet at rejse udenlands. Sj. T. 27, 367. K.

26. Aug. (Glückstadt). Miss. til Jacob Grubbe. Da Laurits Skinkel til Gierskov har berettet, at han snarest og inden den 18. September førstkommende agter at skifte med sine Børn efter hans afdøde Hustru Fru Helle Grubbe, skal han som Børnenes Morbroder give Møde paa Skiftet til Tid og Sted, der bliver berammet, paatage sig deres Værgemaal, medens Skiftet staar paa, nøje paase, at der paa Skiftet kun vederfares dem, hvad der er billigt og ret, og, naar Skiftet er overstaaet, igen overlevere Værgemaal til Laurits Skinkel. F. T. 5, 208.

— Miss. til Ifver Vind og Sten Bilde. Da Laurids Skinkel til Gierskouf har berettet, at han snarest og senest inden den 18. Septbr. førstkommende agter at foretage Skifte mellem sig og sine Børn efter hans afdøde Hustru Fru Helle Grubbe, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at give Møde paa samme Skifte til berammet Tid og Sted, bilægge de muligt opstaaende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. Hvis en af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til berammet Tid og Sted, skal den mødte have Fuldmagt til at tage en anden god Mand til sig i den udeblivendes Sted. J. T. 10, 486.

27. Aug. (—). Aab. Brev, hvorved Maturin du Pont, Kongens Hoffurer, som har faaet Ekspektancebrev¹ paa en Kronens Gaard, kaldet Vormstrup², i Dronningborg Len, efter den Kvindes Død, som besad den, faar Bevilling til at faa Gaarden uden Fæste og kvit og fri for Skyld, Landgilde, Ægt og Arbejde paa Livstid. Derimod skal han være forpligtet til at holde den ved god Hævd og Magt og forsvarlig Bygning. J. R. 10, 226.

— Aab. Brev, hvorved denne Lodvig König³, Indvaaner i Hamborg, faar Bevilling til i Danmark, til hvem han vil, at sælge og afhænde en Del Harnisker og andet Gevær, som han nu har henstaaende i Danmark, eller som han vil føre dertil. J. R. 10, 226b.

28. Aug. (—). Aab. Brev, hvorved Jacob Grubbe Lauritsen til Kabel, som i Aaret 1638⁴ til Mageskifte har faaet noget af Kronens Gods, deriblandt 2 Selvejrgaarde, den ene ved Navn Byskouf, i

---

¹ Se K. Brb. 1638 28. Juli, 1639 12. Febr. og 16. Marts. ² Ormstrup, Sal S., Hovlbjærg H. ³ Han kaldes König, Konning og — i Navneregistret, Kiönig. ⁴ 5. April 1638, se Kr. Sk.

Nessum¹, den anden ved Navn Brusegaard², i Lem Sogn, faar Bevil-
ling til af bemeldte Bønder at tilforhandle sig deres
Bondeskyld, da de har tilbudt at afhænde den til ham. J. R. 10, 227.

30. Aug. (Glückstadt). Miss. til Jonas Heinemarck og Mads Mor
[tensen], Toldere i Øresund, om at rette sig efter, naar nogen
Skibe eller Flaade kommer til Øresund, skal de først
fremfor nogen anden fortolde og lade visitere dem, som har
hjemme i Stafveren i Frisland, eftersom Kong Valdemar har
givet fornævnte Bys Indvaanere et Privilegium derpaa. Orig. i Kgl.
Miss. og Kvitt. m. m. til Toldere og Toldskrivere i Øresund. D. Kane.
Uindf. K. til aab. Breve og Miss. 4.

U. D. Sept. (—). Miss. til unge Hans Lindenov. Denne Jens
Brun³ har berettet, at han har faaet Kongens Brev paa nogle af
Kongens og Kirkernes Tiender paa Samsøe, paa hvilke og-
saa Provsten saavel som en af Præsterne dér paa Landet har
Kongens Ekspektancebrev, som han videre kan se af hans hos-
føjede Supplikation. Hans Lindenov skal undersøge Sagen, erkyndige
sig om, naar de har faaet disse Ekspektancebreve, underrette Kongen
derom og imidlertid ikke bortfæste fornævnte Tiender, men lade det
bero dermed, indtil Kongen kommer ind i Riget, hvorpaa Kongen vil
resolvere, hvem der skal nyde dem. Sj. T. 27, 368. K.

1. Sept. (—). Miss. til Sigvort Urne til Raarup, Befalingsmand paa
Tryggevælde Gaard, og Christen Skeel til Valløe. Hendrik Gylden-
stjerne til Svanholmb har berettet, at hans Søster Fru Jutte Gylden-
stjerne, Enke efter Christen Grubbe til Lystrup, nu er død,
men da Adelen her i Landet ikke var hjemme paa den Tid, men var i
Kongens Tjeneste og altsaa forhindret i at forsegle hendes Bo, har han
været nødt til straks at lade Boet forsegle af uvildige Danne-
mænd. Han har derfor nu begæret, at Boet igen maa aabnes af
gode Mænd, og det, der findes i det, rørligt og urørligt, intet undtaget i
nogen Maade, maa registreres, rimeligt vurderes, takseres og sættes, for
at det kan sælges til Gældens Betaling, saa at hans Søstersøns Gavn kan
rammes, eftersom han endnu ikke har naaet Myndighedsalderen efter

¹ Nørre-Nissum S., Skodborg H. ² Brunsgaard, Nørlem S., Skodborg H.

³ Jens Jakobsen Brun, se 26. Maj 1642 ovfr.

Kongens sidste Forordning. Der gives dem Befaling og Fuldmagt til med det allerførste at rette deres Lejlighed efter, naar der sker Henvendelse til dem hermed, at drage til Lystrup og Totrup¹, aabne, hvad der er forsegleet, registrere alt, hvad der findes i Boet, undtagen det de kan tænke dem er mest fornødent og tjenligst og ikke kan afhændes, uden at Nødvendigheden kræver det, taksere og vurdere det, der kan afhændes, og give Hendrik Gyldenstjerne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i den udeblivendes Sted og alligevel efterkomme denne Befaling. Sj. T. 27, 367.

1. Sept. (Glückstadt). Miss. til Jægermesteren om at lade Anne Niels Honnings, boende i København, for Betaling faa 5 Raad og 8 Harer til sin Datters Bryllup. Udt. i Sj. T. 27, 368.

— Miss. til Nels Krag til Trudsholm og Mogens Høg til Kiergaardsholm, Befalingsmænd paa Lundenæs og i Asmild Kloster, Landsdommere i Nørrejylland. Jost Høg til Bjørnholm, Ejler Høg til Dallund og Erick Kaas til Aggersborggaard har berettet, at der endnu er nogen Afregning og nogle Regnskaber om Østrop Gaard og Gods og andet mere, som der ikke er gjort Forklaring for efter deres afdøde Brødre og Svogre, afdøde Otte Høg og Thommes Høg, endvidere er det heller ikke sket om nogle Penge, som fornævnte Jost Høg har udlagt til afdøde Hr. Giert Rantzau Arvinger til dermed at indløse Aggersbøl Gaard og Gods, og hvad der ellers maatte være uforklaret mellem dem efter fornævnte deres afdøde Broder, og endelig er der uforklaret nogle Regnskaber efter afdøde Jens Giertsen, der først var fornævnte Jost Høgs og siden deres afdøde Brøders Foged over Dallund, Nelstrup og Østrop Gaarde og Gods i Fyen, som det nu tilkommer Palle Christensen paa Østrupgaard at gøre Rede for efter forskrevne Jens Giertsen, saavel som Jep Povelsen i Svendborg, som har indkøbt sig deri. Men da de holder sig borte og ikke er mødt for de forrige Kommissarier for at forklare fornævnte Regnskaber tilbørlig, har Andragerne anmodet om Kongens Befaling til Adressaterne herom. Der gives dem derfor Befaling og Fuldmagt til snarest at indstævne alle Parterne samt Palle Christensen

¹ Totterupholm (nu: Rosendal), Fakse H.

og Jep Povelsen til at møde for sig i Viborg til Mouritii [22. Sept.] førstkommende for at svare og klargøre for samme Regnskaber. Der som nogen udebliver og ikke vil møde, skal Adressaterne alligevel have Fuldmagt til at dømme paa samme Regnskaber, hvor meget deres Mangler og Beholdning med andet kan beløbe sig til i Penge, og hvor meget de bliver skyldig, saa at de, som udebliver, kan staa tilbørlig til Rette derfor og de kan komme til Ende dermed og Parterne blive tilbørlig adskilte. De skal give Parterne deres Afgørelse beskrevet. F. T. 5, 208 b.

1. Sept. (Glückstadt). Miss. til Hr. Jost Høg og Erick Grubbe. Margrete, Anders Bertelsens Enke i Aarhus, har berettet, at hun er geraadet i stor Vidtløftighed med Kapitlet i Aarhus om Domkirkens Regnskaber, som er forlangt af hende efter hendes Husbondes Død. Hun efterkom dette straks efter Befalingen og er saa ved adskillige Antegnelser og Beregning af høj Rente indviklet i en stor Gæld til Domkirken. Hun erhvervede saa Kongens Missive til Kapitlet i Aarhus om at bevise hende nogen Benaadning, hvilket dog ikke skete, da Byfogden gjorde Kapitlet Udlæg for en Del af Gælden. Sagen har siden været indstævnet til Landstinget, som har hjemfundet den til at paakendes dér. Paa Grund af Sagens store Vidtløftighed har hun nu begæret Kongens Befaling til to gode Mænd om at tage Sagen for sig. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at foretage samme Sag mellem Kapitlet og hende, forlige den i Venlighed eller ved Dom føre den til en endelig Ende¹. J. T. 10, 486 b.

2. Sept. (—). Aab. Brev om, at Kongen for nogen Tid siden² har bevilget Hr. Christian Rantzau til Breidenbergk, holstensk Raad og Befalingsmand paa Rendsborghus Slot, at han maa faa et Birk til sin Gaard Giessingholmb og oprette det af sine Gaarde i Giessing Sogn i Sønderhald Herred samt af 3 andre Gaarde i samme Herred, en, som hedder Mogenstrup, og 2, som hedder Rygaard, hvorimod han til Kongen har udlagt sit Birk Sødøring i Gielles³ Herred. Fornævnte Hr. Christian Rantzau har nu endvidere begæret under samme Birk at maatte lægge efterskrevne Gaarde,

---

¹ Enslydende med Miss. af 19. Okt. 1641 til Tønne Friis og Erik Grubbe.
² 19. Maj 1637. ³ Gierlev H.

nemlig 1 Gaard i Vejlebye, 1 Gaard i Allestrup, 2 Gadehuse i Viffvel¹, 7 Gaarde, 3 Bol og 3 Gadehuse i Liustrup², 4 Gaarde, 3 Bol og 1 Gadehus i Tustrup³, 5 Gaarde, 3 Bol og 2 Gadehuse i Nørager, 1 Bol i Kockegaart⁴, 1½ Gaard i Nimbrofte, ½ Gaard i Koed, 1 Gaard og 1 Gadehus i Ande⁵ og 1 Gaard og 1 Gadehus i Lemmer, og hvad han herefter kan tilskifte sig af Kronen i samme Herred. Kongen bevilger dette og forbyder alle Fogder, Embedsmænd og alle andre at gøre ham Hinder eller i nogen Maade Forfang paa fornævnte hans Birkeret⁶ over alle hans Tjenere i det Birk, som ligger i Giesing Sogn i Sønderhald Herred, som han nu har dér eller herefter tilskifter sig af Kronen, under Kongens Hyldest og Naade. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. R. 10, 227 b. K.⁷

2. Sept. (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved Hertug Adolph Friederich til Meckelborg og hans Fuldmægtig, Pofvel Upman, faar Bevilling til i Danmark, hvor ham lyster, at tilforhandle sig 200 Øksne, 200 Heste og 500 Faar og udføre dem toldfrit. J. R. 10, 228.

9. Sept. (Ballum). Miss. til Gregers Krabbe. Da Kongen har bestemt, at Marsklandet ved Ballom skal inddiges, skal han tage til sig Digegeveren af Bredsted og lade Søkanten fra Ballom indtil Enden af Marsken maale, saavidt det er nødvendigt at forvare den ved et Dige mod Højfloden. Digegeveren skal ligeledes gøre et Overslag over, hvor meget af samme Dige der tilkommer enhver af dem, som det tilkommer at være med til at dige. J. T. 10, 487. K.

10. Sept. (Glückstadt). Miss. til Malte Juul. Denne Frederick Kampen har berettet, at et Skib for nogen Tid siden er strandet ved Ringkøbing. I dette havde han sit Gods og sin Formue, der er kommet i adskillige Folks Besiddelse, saa han ikke kan faa sit Gods tilbage uden Vidtløftighed, som Malte Juul videre kan se af hans hoslagte Supplikation. Han skal være fornævnte

---

¹ Vivild, Sønderhald H. ² Lystrup, Vivild S. ³ J. R. har ved en Fejl-læsning af Koncepten: Tustrup. ⁴ Saaledes K., i hvilket Kanten og dermed Begyndelsesbogstaver i dette Navn og i Lemmer ndfr. er klippet bort. J. R. har: Kockegaet. Ment er Kockegaard, Nørager S. ⁵ Andi, Skjørring S., Sønderhald H. ⁶ J. R. har ved en Fejlskrift: Birkeherret. ⁷ K. har først været dateret Kbhvn. 5. Aug. 1642.

Frederick Kampen behjælpelig med igen at faa sit Gods og sin Formue tilbage uden lang Proces og Vidtløftighed, saavidt han lovlig kan bevise, at det tilhører ham. J. T. 10, 487.

11. Sept. (Haderslev). Instruktion for Kaptejn N. N. paa Jomfrusvenden. Han skal tage ombord en Snedker med hans Gods og Redskaber, som nu er i Fæstningen Glückstadt, og som tilforn har tjent Kongens Søster¹, den afdøde Kurfyrstinde, i Lichtenberg, og forføje sig med ham til København, hvor han indtil videre skal blive liggende med fornævnte Skib. Sj. R. 21, 169. K.

U. D.² (Rendsborg). Aab. Brev, hvorved denne Fredrik von Buchwald til N., bestalter Oberstløjtnant, som har berettet, at han har begivet sig fra Fyrstendømmet Slesvig og Holsten til Danmark, hvor han herefter stedse agter at bo og blive, faar Bevilling paa alle de Privilegier, som Ridderskabet i Danmark nyder. Enhver, som med Rette efter denne Dag kan have Tiltale mod ham, skal søge ham ved dansk Lov og Ret. Sj. R. 21, 169. K.

13. Sept. (Glückstadt). Miss. til Knud Ulfeldt, (Kommissarius), om at gøre Afregning med Kaptejn Georg Duncker, for at han kan betale, hvad han er blevet skyldig i Grevskabet Pinneberg og Rendsborg Amt og By. J. T. 10, 487b. K.

— (Haderslev). Miss. til Jægermesteren om at lade Erik Lykke for Betaling faa 2 store Dyr, 4 Raadyr og 20 Harer til sit Bryllup. Udt. i Sj. T. 27, 368b.

14. Sept. (—) Instruks for Kaptejn Marcus Hvitt³ for hans Ophold i Lister Dyb. Han skal sammen med den anden Kaptejn, som er adjungeret ham, have nøje Tilsyn med, at intet bliver udført toldfrit af Riget igennem Lister Dyb, men at alle Skibe, som ankommer dertil, bliver visiteret af dem og derefter fortoldet rimeligt og forsvarligt. Tolden af Heste og Fæ skal tages efter den Told, som gives af dem i Kolding, af Korn og andre saadanne Varer skal der tolde efter den Takst, som fremmede fortolder efter i Ribe. Hvad Marcus Hvitt saaledes oppebærer, skal han rigtig optegne og straks lægge det

---

¹ Kurfyrstinde Hedvig af Sachsen, † 26/11 1641 paa Slottet Lichtenberg i Sachsen. ² Indført mellem 11. og 14. Sept. Hverken i Sj. R. eller i K. er Brevet dateret. ³ I K. skrives hans Navn: Markus Weicht.

i den Kiste, der er forordnet dertil, og som bliver tilsendt ham. Han skal beholde den ene Nøgle til den og Gregers Krabbe til Tostelund, Embedsmand paa Riberhus Slot, den anden. Kaptejn Marcus Hvitt skal ogsaa holde en dygtig og flittig Dreng, som kan skrive og skal have sin Kost hos ham paa Skibet. Om hans Aarsløn skal Gregers Krabbe akkordere med ham. Sj. R. 21, 169 b. K.

14. Sept. (Haderslev). Miss. til Gregers Krabbe. Kongen har befalet Markus Weicht¹ at forføje sig med 2 Skibe til Lister Dyb og dér tage Told af de Skibe, som kommer dér, efter den ham derpaa givne Instruks, som tilsendes Adressaten hoslagt, og som han skal levere ham, naar han ankommer dertil. Samtidig tilsendes ham Toldkisten, som Markus Weicht skal have staaende hos sig. Den ene Nøgle til den skal Gregers Krabbe forvare hos sig og levere ham den anden forsegle. Endvidere skal Gregers Krabbe skaffe ham en dygtig Tjener, som skal skrive op alt, hvad der oppebæres, og akkordere med denne om, hvad hans Aarsløn skal være. Kosten skal han have hos Kaptejnen paa Skibet. J. T. 10, 487 b. K.

— Miss. til Hendrik Ramel om at optage N. N. Hardenberg i Sorø Akademi og for Betaling lade ham lære sine Eksercitier dér ligesom andre Adelspersoner sammesteds. Udt. i Sj. T. 27, 368 b.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Denne Johannes Fabricius, Apoteker i Haderslev, har berettet, at han har et Beløb paa 128 Mark 4 Sk. 6 ð lybsk at fordre hos afdøde Peder Eilerssens Arvinger, der bor i Vordingborg, og at han tilforn har faaet Kongens Missive² om at blive hjulpet til Rette dermed, saa at han uden Vidtløftighed kunde faa sit Tilgodehavende, men at dette endnu ikke er efterkommet. Adressaten skal alvorligt tilholde fornævnte Peder Eilerssens Arvinger uden langt Ophold og vidtløftig Proces at betale fornævnte Fabricius, hvad han kan bevise at have at fordre hos dem, saafremt de ikke vil tage videre Skade derudover. Sj. T. 27, 368 b.

— Miss. til Dr. Peder Vinstrup og Hr. Hans Adriansen. Vellærde Mogens Hansen har berettet, at Hr. Henrick Hvitfeldt til Lilløe haardt beskylder ham i en kongelig Stævning, som de videre kan se af hans hosfølgende Supplikation. Mogens Hansen

¹ Markus White. ² 23. April 1641.

har derfor begæret Kongens Befaling til dem om, at de skal indstævne saavel Hr. Henrick Hvitfeldt som ham for sig og da faa at vide, hvad Hr. Henrick Hvitfeldt kan have at beskyldte ham for, og dømme i Sagen. Der gives dem Befaling og Fuldmagt til at indstævne Parterne for sig til en bestemt Tid, undersøge, hvad Hr. Henrick Hvitfeldt har at beskyldte ham for, dømme i Sagen eller forlige Parterne i Mindelighed og give Parterne det beskrevet. Sk. T. 6, 505 b.

14. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Dr. Peder Vinstrup. Da der er opstaaet Trætte mellem Hr. Henrick Hvitfeldt til Lilløe etc. paa den ene og vellærde Mogens Hansen¹ paa den anden Side vedrørende Aashiem og Skabersløf Sogne, til hvilke bemeldte Mogens Hansen skal være kaldet, men som nu paa Grund af denne Trætte ikke betjenes af nogen Præst, befales det Dr. Peder Vinstrup at indsætte den Præst, som tilsendes ham af Jørgen Vind, i bemeldte Sogne til at betjene Menigheden, indtil denne Trætte mellem forskrevne Mogens Hansen og Hr. Henrick Hvitfeldt er tilendebragt. Sk. T. 6, 506.

— (Haderslev). Miss. til Henning Valkendorf. Denne Kvinde har berettet, at hun har et Tilgodehavende at fordre efter afdøde Marquort Pogwisch², og at hun har krævet det hos Marquort Pogwisch's Moder, men at denne ikke vil betale den, og hun har derfor andraget om at faa forordnet en Procurator, som kan føre hendes Sag med Lov og Ret. Henning Valkendorf skal forordne denne Kvinde en Prokurator, som kan føre hendes Sag ved Lov og Ret og altid paase, at der kun vederfares hende, hvad der er Ret. F. T. 5, 209 b.

20. Sept. (—). Miss. til Henning Valkendorf og Dr. Hans Mickelsen. Det berettes, at Hans Baltersen³, Sognepræst i Nerre⁴, for nogen Tid siden er død, og at 5 Sognemænd i nævnte Sogn ulovlig har kaldet en anden Sognepræst, men at denne Kaldelse af Konsistoriet i Odense er erklæret død og magtesløs, hvorefter der af Hendrick von Podebusk efter Ordinansen er blevet præsenteret en anden kvalificeret Person, ved Navn Jørgen Nelsen Stenlø, s,

---

¹ Mogens Hansen blev ordineret som Sognepræst her 7/12 1642, se S. Callin: Lunds Stifts Herdaminne V, 145. ² Markvor Pogwisch († 1634) var Søn af Hans Henningsen Pogwisch og dennes 1. Hustru, Karen Brockenhuus. Med Moder maa her være ment Stedmoder, Hans Pogwisch's 2. Hustru, Lisbet Rosenkrantz. ³ Orig. har: Bertelsen. ⁴ Orig. har: Neraa.

Skolekollega i Kertemind, for Sognemændene og derefter tilbørlig af de fleste af dem kaldet til deres Sjælesørger. Da denne Præsentation og Kaldelse er sket tilbørlig efter Ordinansen, og den præsenterede Person ogsaa har gode Vidnesbyrd om Lærdom og Dygtighed, skal Adressaterne med det første lade forbemeldte Jørgen Nelsen Stenløs ordinere og indsætte som Nerre Sognemænds Sognepræst¹. F. T. 5, 210. Orig. i Landsark. i Odense.

21. Sept. (Haderslev). Miss. til Jacob Grubbe og Stalder Kaas. Jørgen Vind til Gundestrup, øverste Rentemester og Embedsmand paa Dragsholm Slot, paa sin Moder Fru Anne Skovgaard til Heckebergers Vegne, Gunde Rosenkrantz paa Erick Qvitzovs Vegne, Ifver Krabbe Mogensen, Rønnou Bilde, Christian Eriksen og Fru Margrete Krabbe, Detlof Holcks Enke, paa deres egne Vegne, alle Medarvinger, har begæret denne Befaling til dem om, at de skal begive sig til Vegholm og være til Stede dér, naar de Bøger, der i langsommelig Tid har henstaaet uskiftet, bliver registreret og skiftet. Der gives dem Befaling og Fuldmagt til snarest at begive sig til Vegholm, i Arvingernes Nærværelse registrere Bøgerne, som henstaaer dér, skifte dem mellem Arvingerne og give det beskrevet. Sk. T. 6, 506.

22. Sept. (—) Instruks for Ritmester Lykkes Kompagni. Den Officer, der har faaet Befaling til at kommandere fornævnte Troupe, skal i alle Maader forholde sig saaledes og modtage sit Kvarter efter den Ordre, som Hr. Key von Ahlefeldt til Saxdorf, Befalingsmand paa Flensborghus Slot, holstensk Raad og Generalkrigskommissarius, har befalet at give dem, og som de ikke maa overtræde under Kongens Hyldest og Naade. Sj. R. 21, 170 b. K.

— Miss. til Dr. Hans Mickelsen. Denne Studiosus ved Navn Nicolaus Doroppius har andraget om at faa bevilget Skolen i Kertemind, som nu er ledig. Han skal eksaminere denne Doroppius, og dersom han finder ham saa dygtig, at han kan betjene denne Skole, tillader Kongen, at han maa faa den. F. T. 5, 210 b.

— Miss. til Knud Ulfeldt, Kommissarius, om, at Kongen har for-

---

¹ Orig. har paa Bagsiden følgende Paategning: Skolemester i Kiertemind skal have Neraa og Høyrup Sogne.

løvet bestaltet Fændrik Carl Brunov under Kaptejn Jacob Andersens Kompagni at forsøge sig 1½ Aar i fremmede Lande. Kongen har, medens han er ude, forundt ham hans maanedlige Besolding, og at hans Plads maa forblive ledig, saa at han maa indtræde igen i den, naar han kommer tilbage. Knud Ulfeldt skal lade ham faa sin maanedlige Besolding de 1½ Aar, han er forløvet. J. T. 10, 488. K.

22. Sept. (Haderslev). Miss. til Anders Bilde om at ansætte denne Løjtnant Christopher Harber under Landfolket i Danmark, naar der bliver Plads ledig. J. T. 10, 488. K.

23. Sept. (—). Miss. til Gregers Krabbe. Han skal ved højt Vand lade en paalidelig Mand maale paa de to i Lister Dyb liggende Banker, hvor mange Alen Vandet er dybt, og underrette Kongen derom, for at han derefter kan bestille de Kæder, som Tønderne skal ligge ved. J. T. 10, 488 b.

24. Sept. (—). Miss. til Arent von der Kuhla om at lade Bønderne i hans Len [Dalum Kloster] føre Sten og Kamp til 150 Favne Stengærder og køre det fornødne Tømmer, Kalk og Sten dertil. [Enslydende med Miss. af 13. Juli 1642 til samme, dog at Tidspunktet »inden Bartholomæi Dag« er udeladt]. F. T. 5, 210 b.

— Miss. til Hendrick Rantzau. Da Fru Elisabeth Sophie Rantzau, Enke efter Hr. Hans Lindenov til Hundslund, med det første agter at holde Skifte med sine Børn efter deres afdøde Fader, gives der ham Befaling og Fuldmagt til, naar samme Skifte skal foretages, og han advares derom, at paatage sig Værgemaalet for nævnte Elisabeth Sophie Rantzau, medens Skiftet staar paa, og nøje paase, at der kun vederfares hende, hvad der er ret. F. T. 5, 211.

— Fredebrev for Christen Nielsen Vinter¹ i Barner² i Aalborghus Len, der for nogen Tid siden ved et ulykkeligt Tilfælde har ihjelslaaet en Mand ved Navn Christen Christensen, barnefødt i Hersom i Rinds Herred. Da han har tilfredsstillet Kronen og den Dødes Slægt og Venner for samme sin Gerning, har Kongen nu givet Christen Nielsen Vinter hans Fred igen, saa han herefter som tilforn maa være og blive i Kongens Riger og Lande, hvor han vil. J. R. 10, 228 b.

¹ Navnet Vinter findes kun én Gang, i Slutningen af Brevet. ² Fejlskrift i J. R. for: Barmer, Sebber S., Slet H.

25. Sept. (Haderslev). Miss. til Gregers Krabbe. Frederick von Buchwald til Rastorf, bestattet Oberstløjtnant, har berettet, at 2 Humleførere i Ribe har overfaldet og slaaet hans Rytter, saa at denne er død deraf. Disse Humleførere er ikke efter Begæring blevet anholdt af Borgemestre og Raad i Ribe, men ved deres Hjælp kommet ud af Byen. Han skal befale nævnte Borgemestre og Raad at anholde fornævnte Humleførere, naar de igen kommer til Ribe, indtil Sagens Uddrag. J. T. 10, 488 b.

5. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Seefeld [Kristoffersen] om at lade efterfølgende Smaaredsel fra hans Len [Ringsted Kloster] levere til Køkkenskriveren paa Københavns Slot, nemlig: 100 Gimmerlam, 12 Fedekalve, 40 Kapuner, 80 Skok Krebs, alt at levere 30. Okt. førstkommende. Endvidere skal han den 16. Okt. førstkommende levere 40 kalkunske Høns, da de skal opsættes. Dersom fornævnte Smaaredsel ikke er at faa af Lenet, skal han købe det og fremsende det til fornævnte Tider. (Efter Hs. Maj. egen Befaling). Sj. T. 27, 369. K.¹

— Lignende Miss. til Niels Trolle paa Roskilde Bispegaard om til 1. Novbr. at fremskaffe 50 gode, fede Gimmerlam, 100 Par smaa Høns, 30 Ol Æg, 6 Fedekalve, 25 Par Kapuner og til den 16. Okt. 40 kalkunske Høns. Udt. i Sj. T. 27, 369 b. K.

— Lignende Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen paa Malmøhus om til den 28. Okt. at fremsende 120 Gimmerlam, 200 Par Høns, 50 Ol Æg og 20 Par Kapuner. Udt. i Sj. T. 27, 369 b. K.

— Lignende Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt paa Helsingborg om til den 22. Okt. at fremsende 60 Gimmerlam, 30 Ol Æg, 100 Par Høns, 10 kalkunske Høns og 20 Kapuner. Udt. i Sj. T. 27, 369 b. K.

— Lignende Miss. til Jørgen Vind paa Dragsholm Slot om til den 16. Okt. at levere 100 Gimmerlam, 10 Par Høns og 10 kalkunske Høns. Udt. i Sj. T. 27, 369 b. K.

— Miss. til Tolderne i Øresund om at lade Hertuginde Eleonora Maria til Mecklenburgs Vinskænk ved Navn Isaack

¹ Bagpaa K. er skrevet: En Part Lensmænd finge Breve om adskilligt at skaffe til Brylluppet.

Müller eller hans Fuldmægtig, naar han ankommer til Øresund, passere toldfrit gennem Øresund med 6 Foder Rhinskvin. (Efter Hs. Maj. Befaling). K. Udt. i Sj. T. 27, 369b.

5. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Henning Valkendorf og Bispen i Fyen [Dr. Hans Mickelsen]. Da Hr. Christian Thommesen til Stougaard, Kansler og Befalingsmand i St. Knuds Kloster i Odense, har begæret Holme i Gisløf Sogn i Gudme Herred i Fyen, som ligger til Odense Hospital, til Mageskifte for 1 Gaard i Askeby i Skof Herred¹, ligeledes i Fyen, skal de snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Hospitalet. F. T. 5, 211.

6. Okt. (—). Mageskifte mellem Hr. Christian Thomsen til Stougaard, Kansler og Befalingsmand i St. Knuds Kloster i Odense, og Kronen. (Konciperet og forfærdiget efter Hr. Kanslers Befaling). J. R. 10, 229. Orig. K. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Hr. Tage Thott Andersen om at lægge 1 Gaard, kaldet Munkegaard, i Sneberig² Sogn i Hammerum Herred i Silkeborg Len, som Kongen har faaet til Mageskifte af Hr. Christian Thomissen til Stougaard, Kansler og Befalingsmand i St. Knuds Kloster i Odense, lægge den ind under hans Len [Silkeborg] og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indkomst. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 489. K.

— Miss. til Jørgen Kruse og Mogens Arenfeldt. Da Otte Skeel til Katholm har begæret følgende Aarhus Hospital tilhørende Gods, nemlig 1 Gaard, kaldet Brougaard, hvoraf Ejendommen er bortfæstet til 2 Mænd i Grindov³, og af samme Gaard 2 Stkr. Eng, som er bortfæstet til Hr. Søfren Kieldsen i Aalse og en Mand i Grindov, alt i Sønder Herred i Kalø Len, til Mageskifte for 2 Gaarde og 1 Stykke Jord, kaldet Gisholt, som Niels Lauritssen i Oxmølle⁴ har i Fæste, alt i Lyngbye By og Sogn i Sønder Herred i Kalø Len, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest at besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befalet Dr. Morten Madsen, Superintendent over Aarhus Stift, at give Møde ved Besigtel-

¹ Skovby H.   ² Baade J. T. og K. har Sunberig eller Sueberig. Ment Sneberg, d.v.s. Snebjerg, Hammerum H.   ³ Grenaa.   ⁴ Øxen Mølle, Tirstrup S., Sønder H. Dyrs.

sen, skal de advare ham om, naar den skal foretages, for at han tillige med dem kan besegle og underskrive Besigtelsen. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 489 b. K.

6. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Dr. Morten Madtsen om at give Møde selv eller ved en Fuldmægtig paa Aarhus Hospitals Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, give til Kende, hvad han har at bemærke, og siden besegle og medunderskrive Besigtelsen sammen med dem. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 490 b. K.

7. Okt. (—). Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt om i Helsingborg Len at lade skyde med Vandhagl 12 Urhøns og lade fange levende 50 Par Agerhøns og sende dem til Køkkenskriveren paa Københavns Slot; de skal bruges til Frøknernes Bryllup. Udt. i Sk. T. 6, 506 b.

— Lignende Miss. til Ebbe Ulfeldt om i Christianstads Len at lade skyde 12 Urhøns og 50 Par Agerhøns. Udt. i Sk. T. 6, 506 b.

— Lignende Miss. til Otto Thott om i Sølvitsborg Len at lade skyde 24 Birkehøns. Udt. i Sk. T. 6, 506 b.

9. Okt. (—). Miss. til Niels Vind. Denne Jasper Boesmand af Amsterdam har berettet, at han for sin Fader og Broder i Holland har en stor Sum Penge at fordre hos Anders Bagger i Køge, og skønt han har faaet en skriftlig Anbefaling fra Borgemestre og Raad i Amsterdam til Borgemestre og Raad i Køge, har han dog ikke kunnet udrette noget dermed. Efter en lang Proces til Byting, Raadhus, Landsting og endelig Herredagen har han omsider bragt det saa vidt, at han den 20. Sept. sidstforleden har faaet Dom paa fornævnte Anders Bagger til Fængsel, men hidtil har han ikke kunnet træffe ham nogetsteds og mener, at han hemmeligt opholder sig hos og skjules hos sin Slægt og de fornemste i Køge. Han har derfor anmodet om Kongens Befaling til, at han, Anders Bagger, efter forskrevne Dom maa blive fængslet saa længe, til han nøjagtigt tilfredsstiller Andrage- ren. Niels Vind skal tilholde Borgemestre og Raad i Køge at være Jasper Boesmand behjælpelig med at bemægtige sig fornævnte Anders Bagger, hvor denne kan findes, saa at den Dom, han har faaet, kan efterkommes. Niels Vind skal ogsaa selv være behjælpelig, for at Jasper Boesmand engang kan komme til Ende dermed. Sj. T. 27, 369 b.

9. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Sten Bilde. Denne Brevviser, ved Navn Peder Nelsen, af hans Len [Rugaard] har berettet, at han i sidst forleden Herredage har suppliceret til Kongen om et ulovligt Dele, som var udstedt over ham af Herredsfogden i Vennebjerg Herred, men at samme Sag alligevel var blevet underkendt af Landsdommeren i Jylland, hvorfor Kongen havde ladet skrive paa hans Supplikation, at Sten Bilde skulde hjælpe ham til Rette i samme Sag. Alligevel berettes det, at dette endnu ikke er sket, men at han meget mere paany er blevet højlig forurettet i andre Maader, og han har derfor begæret Kongens Befaling til Sten Bilde om at hjælpe ham til Rette i samme Sag. Sten Bilde skal gøre den Anordning, at fornævnte Peder Nelsen bliver hjulpet til Rette, og han skal selv paase, at der kun vederfares ham, hvad der er ret og billigt, for at Kongen kan blive forskaanet for videre Overløb. F. T. 5, 211 b.

14. Okt. (Frederiksborg). Miss. til Hendrick Podebusk og Laurs Ulfeldt. Sten Bilde til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, har berettet, at der paa hans afdøde Faders¹ Gaard, Kiersgaard, staar adskillige Kister og Skrin, hvori der findes adskillige Breve, som Sten Bilde nødvendig skal bruge. Der gives dem Befaling og Fuldmagt til ved første Lejlighed at begive sig til bemeldte Kiersgaard, aabne nævnte Skrin og Kister, registrere de Breve, som findes deri, og til Sten Bilde mod hans Revers udlevere de Breve, som han begærer, og meddele ham en Kopi af Registreringen over bemeldte Breve. F. T. 5, 212.

15. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Niels Olufsen om straks fra Skaane at lade hente en Del Ørreder og sætte dem i de dertil mest bekvemme Damme ved Frederiksborg. Sj. T. 27, 370 b. K.

— Miss. til Hans Ulrik [Gyldenløve]. Naar Dronningen af Sverrig vil rejse dér fra Slottet [Frederiksborg] til Nykøbing, skal han følge hende derfra til Roskilde. Sj. T. 27, 370 b. K.

— Lignende Miss. til Niels Trolle. Naar Dronningen af Sverrig ankommer til Roskildegård, skal han ledsage hende derfra til Tryggevælde Gaard, og naar hun kommer tilbage, skal han følge hende til Frederiksborg Slot. K. Udt. i Sj. T. 27, 370 b.

¹ Erik Stensen Bilde til Kærsgaard, Vends H., † 26/6 1641.

15. Okt. (Kbhvn.). Lignende Miss. til Sigvort Urne om at følge hende fra Tryggvælde til Vordingborg og tilbage igen, og til Hr. Frederik Reedtz om at følge hende derfra til Nykøbing¹. K. Udt. i Sj. T. 27, 370b.

16. Okt. (—). Miss. til Aksel Arenfeld og Rønnov Bilde. Da Jørgen Vind til Gunstrup, Rentemester og Befalingsmand paa Dragsholm Slot, har begæret 2 Gaarde i Jenstrup By i Hyllinge Sogn i Flakkebjerg Herred i Antvorskov Len til Mageskifte for 2 Gaarde² og 2 Gadehuse i Frølund By og 1 Gaard i Erdrup, alt i Slagelse Herred, gives der dem Befaling og Fuldmagt til med det allerførste at besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befalet Ventsel Rotkirk, Embedsmand paa Antvorskov Slot, at overvære Besigtelsen, skal de advare ham om den. (Efter Hr. Kanslers Befaling.). Sj. T. 27, 371. K.

— Miss. til Ventsel Rotkirk om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, give til Kende, hvad han har at bemærke, og besegle og underskrive Besigtelsen med dem. (Efter Hr. Kanslers Befaling.). Sj. T. 27, 372. K.

— Miss. til Jesper Friis. Da det berettes, at Musketterne under hans Regiment ikke er af én Kugle³, skal han anvende sin største Flid paa at læmpe det saaledes, at Geværet under Kompagnierne omskiftes saaledes, at i det mindste hvert Kompagni kan skyde med lige [Størrelse] Kugle, og snarest indsende Erklæring derom til Kancelliet. Sj. T. 27, 372. K.

— Lignende Miss. til Falck Lykke og Christoffer Stensen. Udt. i Sj. T. 27, 372 b. K.

— Kvittansiarum til Arvingerne efter afdøde Peder Basse til Sørup og hans Hustru⁴ paa deres Regnskab for Indtægt og Udgift af Tranekær Len paa Langeland, hvormed Peder Basse har været forlenet, fra 1. Maj 1629 og til 1. Maj 1639, for de i samme Tid oppebaarne Penge —, Korn- og Madskatter og for det mod-

---

¹ K. har: og tilbage igen til Trygvælde. ² Der nævnes ikke Gaardenes Antal, men kun Beboernes Navne. ³ D. v. s.: af samme Kaliber. ⁴ Peder Basse Eriksen († 10./10. 1639) var g. m. Sofie Parsberg Nielsdatter († 25./10. 1639).

tagne og igen overleverede Inventarium. De blev paa hans Vegne aldeles intet skyldig. F. R. 4, 294.

16. Okt. (Kbhvn.). Mageskifte mellem Mogens Sehested til Holmgaard, Befalingsmand paa Skivehus, og Kronen. F. R. 4, 295. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Hr. Mogens Kaas om at lægge 1 Gaard i Refsvindinge By og Sogn med Skov til 21 Svins Olden, 1 Gaard i Frørop By og Sogn med Skov til ½ Svins Olden, 1 Gaard i Torup med Skov til 13 Svins Olden, alle i Vindinge Herred, 2 Gaarde, hver med Skov til 12 Svins Olden, i Thuring¹ i Vefling Sogn i Skovby Herred, og 2 Gaarde i Øxendrup By og Sogn i Gudme Herred, alle i hans Len, som Kongen har faaet til Mageskifte af Mogens Sehested til Holmgaard, Embedsmand paa Skivehus Slot, ind under Lenet [Nyborg], indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indkomst af dem. F. T. 5, 212.

— Pas for Johannes Meyer, hvem Kongen har befalet at forfølge sig til Fæstningen Glückstadt og at forfærdige et Landkort fra Støren og den ganske Kaas hen paa hin Side af Ribe Købstad, hvori befattes Heiligenlandt, Sild, Førde, Røm² og alle andre paa det Strøg liggende Insuler. Det befales Kongens Fogder, Embedsmænd, Amtsskrivere og ellers alle andre, som i Fyrstedømmerne Slesvig og Holstein og i Danmarks Rige har at befale paa Kongens Vegne, at skaffe ham nødtørftige Heste og Vogne, Folk og ellers alt andet, hvad han kan behøve til samme befalede Landkorts Færdiggørelse. J. R. 10, 233³. K.

— Miss.⁴ til Gunde Lange [Aalborg] om til M. Valentin Suhm, Indvaaner i København, eller hans Fuldmægtig at levere 2300 Tdr. Byg af hans Lens Indkomst i indeværende Aar efter Jordebogen ud over hans Genant. Der er akkorderet saaledes med ham, at Bønderne skal levere ham godt ustraffeligt Korn ved Landgildemaal frit i Skib inden Mortensdag i det seneste. Det skal have i Agt, at dersom han ikke faar samme Korn inden forskrevne Tid, og han siden

---

¹ Fejlskrift i F. T. for: Tevring. ² J. R. har ved en Fejlskrift: Røn. ³ Tr. i Brudst. i Hist. Tidsskr. 6. R. I, 262. ⁴ De følgende Miss. er samlet under Overskriften: Nogle Lensmænd i Fyen og i Jylland fik Breve om Korn at levere til Købmænd. Det indførte Brev er stilet til Gunde Lange.

vægrrer sig ved at modtage det, og Kongen da ikke kan forhandle det til andre (for den Pris, han tager det til), skal Gunde Lange føre det til Regnskab efter hans Kvittering. Kongen vil ikke anse nogen Undskyldning, det være sig enten om Bønderne vil undskyldte sig, at de ikke kan skaffe Kornet, eller i andre Maader, hvorledes det end kan ske. Men Gunde Lange skal alvorlig tilholde Bønderne at levere deres Landgilde til forskrevne Tid til nævnte M. Valentin Suhm, saafremt han ikke vil staa Kongen til Rette for den paakommende Skade og Omkostning. (Efter Hr. Kanslers Befaling.). J. T. 10, 490b.

16. Okt. (Kbhvn.). Lignende Miss. til samme om at levere til Maren, Hr. Nilauses Enke, Borgerske i København, 450 Tdr. Rug, til Sten Bilde om af Sejlstrup Len til fornævnte Maren, Hr. Nilauses Enke, at levere 700 Tdr. Byg og 800 Tdr. Havre, til Jørgen Orning om af Aastrup Len at levere til Jens Povfelsen, Raadmand i Christianshavn, 9 Tdr. Rug, 86 Tdr. Byg og 119 Tdr. Havre, til Laurits Ebbesen om af Skanderborg Len at levere til Rasmus Jensen i København 3500 Tdr. Byg, til Hr. Tagge Thott Andersen om af Silkeborg Len at levere til Jørgen Andersen af Helsingør 510 Tdr. Rug, 400 Tdr. Byg og 100 Tdr. Havre, til Hr. Jost Høg om af Kalø Len at levere til [Niels] Oggesen i København 1000 Tdr. Byg, til Erick Grubbe om til fornævnte Niels Oggesen at levere 50 Tdr. Rug og 600 Tdr. Byg, til Otte Marsvin om af Dronningborg Len at levere til Jacob Madtsen, Borgemester i Christianshavn, 850 Tdr. Rug, 1800 Tdr. Byg og 1500 Tdr. Havre, til Jørgen Seefeld paa Hald om at levere til Jens Jensen i København 150 Tdr. Rug, 1000 Tdr. Byg og 300 Tdr. Havre, til Erick Krabbe om af Stjernholms Len at levere til Laurids Hammer i København 90 Tdr. Rug, 400 Tdr. Byg og 250 Tdr. Havre, til Henning Valkendorf om af Odensegaard at levere til Naman Hiort i Christianshavn 1386 Tdr. Byg, til Sten Bilde paa Rugaard om [af Rugaards Len] til Ifver Kier, Borger i København, at levere 49 Tdr. Rug og 150 Tdr. Byg, til Hr. Jørgen Brahe om af Hagenskov Len at levere til Ifver Kier, Borger i København, 146 Tdr. Rug og 182 Tdr. Byg. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Udt. i J. T. 10, 491. K.

16. Okt. (Kbhvn.). Lignende Miss.¹ til Gregers Krabbe om af Riberhus og Møgeltønder Len til Hans Boyesen, Hofmønsterskriver, og Rasmus Jensen, Indvaaner i København, paa det Østerske Kompagnis Vegne, eller til deres Fuldmægtige at levere 700 Tdr. Rug, 800 Tdr. Byg og 230 Tdr. Havre. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Udt. i J. T. 10, 492. K.

— Lignende Miss. til Malte Juul om af Bøvling Len til de samme at levere 130 Tdr. Rug, 300 Tdr. Byg og 20 Tdr. Havre, til Ifver Vind om af Lundenæs Len [til de samme] at levere 416 Tdr. Rug og 450 Tdr. Byg og til Ernst Normand om af Koldinghus Len [til de samme] at levere 1800 Tdr. Byg og 2000 Tdr. Havre. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Udt. i J. T. 10, 492². K.

17. Okt. (—). Miss. til Hendrick Ramel om at optage Theophilus Sadolin, Jørgen Theophili Sadolins Søn, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 27, 372 b.

— Miss. til Niels Krabbe om at lade Bønderne i hans Len [Halmstad] af Kronens Skove faa saa meget Tømmer, som de behøver til Istandsættelse af Laholms Bro og de andre Broer. Udt. i Sk. T. 6, 506 b.

— Miss. til Jacob Grubbe og Eiler Holck. Der er opstaaet Trætte mellem en Kronens Bonde ved Navn Morten Jensen i Ingelstrup i Malmøhus Len paa den ene og Laxmand Gyldenstjerne til Biersgaards Bonde ved Navn Niels Mogensen, ligeledes i Ingelstrup, paa den anden Side om en Støvning, som Laxmand Gyldenstjernes Bonde har gjort til Fortrængsel for forskrevne Morten Jensen, som 8 Mænd har udsagt. Da deres Trætte af

---

¹ Medens alle Udtogene af Miss. i J. T. er sat i én fortløbende Række, er de i det foregaaende gengivne Miss. opførte paa én Konzept med den udførlige Tekst i det første Miss. til Gunde Lange. Paa et nyt Ark følger saa Miss. til Gregers Krabbe, gengivet i hele Ordlyden, enslydende med Miss. til Gunde Lange, og derefter paa samme Ark de sidste Lensmænd, der alle skulde levere til de samme to Personer som Gregers Krabbe. Dette er formentlig Grunden til, at disse 5 Miss. i K. er skrevet paa et særskilt Ark. ² Endvidere findes ved K. vedlagt en Fortegnelse over ovennævnte Kornmodtageres Navne og udfor hvert af dem opført Lenet, af hvilket Kornet skal leveres, og den Mængde Korn, der skal leveres.

Henrick Ramel til Beckeskouf, Hofmester for det kgl. adelige Akademi Sorø og Befalingsmand i Børglum Kloster, som da har siddet i Dommers Sted, er henfundet til gode Mænd til at paakende, om samme 8 Mænds Afsigt var saa rigtig, at den burde blive ved Magt, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til med det første at begive sig til Ingelstrup, bilægge Trætten mellem bemeldte Bønder om nævnte Støvning og om andre muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give det beskrevet. Sk. T. 6, 507.

17. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Holger Rosenkrantz [paa Gulland] om at lade bestille 12 Tylter 20 Alen gullandsk Tømmer til Sparrer og Hanebjælker til Anvendelse ved det nedbrændte Hus i Kommunitetet i København. Han skal lade det ligge i Beredskab uden Betaling, indtil Thomas Fincke sender Skuder derefter og lader det afhente. Sk. T. 6, 507b.

— Miss. til Falck Gjøre og Henning Pogwisch. Da Hr. Christen Thommesen til Stoufgaard, Kansler og Befalingsmand i St. Knuds Kloster i Odense, har begæret den Odense Hospital tilhørende Gaard i Holme i Gisløf Sogn i Gudme Herred i Fyen til Mageskifte for 1 Gaard i Askebye i Skovby Herred, ligeledes i Fyen, skal de snarest besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befalet Dr. Hans Mickelsen, Superintendent over Fyens Stift, at give Møde ved Besigtelsen, skal de advare ham om, naar Besigtelsen skal finde Sted, for at han sammen med dem kan besegle og underskrive den. F. T. 5, 213.

— Miss. til Dr. Hans Mickelsen om at give Møde ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, give til Kende, hvad han paa Hospitalets Vegne har at bemærke, og besegle og underskrive Besigtelsen sammen med dem. F. T. 5, 213b. Orig. i Landsark. i Odense.

18. Okt. (—). Aab. Brev, hvorved Otte Thott til Nes, Embedsmand paa Sølvijsborg Slot, faar Bevilling til at indlade sig i Ægteskab med Jomfru Doretea Rosenkrantz, med hvem han er beslægtet i 3. Led. Sj. R. 21, 170b.

— Miss. til nedennævnte Lensmænd. Der tilsendes dem hoslagt [4 Pas, 2 danske og 2 latinske], som de efter Forordningen skal paaskrive og levere til dem, som nu inden Vinteren vil sejle til Spanien for dér at hente Kongens Salt. For at

Købmændene kan faa større Lyst til at lade sig bruge paa samme Sejlads, tillader Kongen, at hver Læst Salt, som hidtil er blevet betalt med 11 Rdlr., herefter maa forundes dem for 8 Rdlr., hvorefter de siden skal rette sig ved Opkrævningen af Pengene, og naar de klarer sig paa Renteriet. Da Kongen ikke mener, at hans Konvojskibe denne Gang skal være nødvendige, og Købmandsskibene heller ikke alle samles paa én Tid, og det falder dem besværligt at vente den ene paa den anden, kan de bedst efter indbyrdes Aftale samles i Admiralitetet og siden fortsætte deres Rejse efter egen Lejlighed. Nemlig: Erik Grubbe¹, Hr. Tagge Thott Ottesen, Hans Uldrik Gyldenløve, Frederik Urne, Hr. Oluf Parsberg, Jens Bjelke og Ofve Gedde hver 4 Pas, Hr. Corfidts Ulfeldt og Hendrik Thott hver 12 Pas, Hannibal Sehested 8 Pas, Palle Rosenkrantz 2 Pas, alle Halvdelen danske og Halvdelen latinske. (Efter Hr. Kanslers Befaling.). Sj. T. 27, 372 b. K.

18. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Ifver Ulvsaks og Jørgen Svave. Da Fru Margrete Mormand, Enke efter Claus Gagge til Arløse, har berettet, at hun agter at skifte mellem sig og sine umyndige Børn, skal de rette sig efter til den 20. Nov. førstkommende at møde paa Arløse Gaard, taksere Bygningerne dér og en Gaard i Halmstad, tage Dannemænd til sig og vurdere det Løspøre, som de har dér, skifte det mellem dem efter dets Værdi, taksere Arløse Hovedgaard, hvor højt den med Avlingen kan sættes i Forpagtning, og give det beskrevet. Sk. T. 6, 507 b.

— Miss. til Eyler Holck om at paatage sig Værgemaalet for Fru Margrete Mormand paa samme Skifte og paase, at der kun vederfares hende, hvad der er ret. Udt. i Sk. T. 6, 508.

— Miss. til Christian Bülow og Niels Krabbe. Da Fru Margrete Mormand, Enke efter Claus Gagge til Arløse, har berettet, at hun med det allerførste agter at skifte mellem sig og sine umyndige Børn, Jomfru Sophia Gagge og Jomfru Clare Gagge, efter deres afdøde Fader Claus Gagge og ogsaa straks lade skifte mel-

---

¹ I D. Kanc. Konc. og Indl. til udfærdigede kgl. Sø- og andre Passer ligger et Omslag med to danske og 2 latinske Søpas med aaben Plads til Skibets og Kaptejnens Navne, underskrevet og besejlet. Omslaget har følgende Paategning: Passer paa Spanien. Er kommen fra Aalborg, ville intet hafve dem. Hafniæ 24. Febr. 1643.

lem dem begge indbyrdes, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at møde paa Arløse Gaard den 20. Nov. førstkomende, bilægge de mulig opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom, give det beskrevet og ellers paase, at der kun vederfares hende og hendes Børn, hvad der er ret. Sk. T. 6, 508.

18. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Claus Maccabæus om paa Skiftet at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Clare Gagge, paase, at der kun vederfares hende, hvad der er ret, og siden efter Skiftet levere hendes Værgemaal til Christoffer Mormand. Udt. i Sk. T. 6, 508.

— Lignende Miss. til Christoffer Mormand om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Sophie Gagge og herefter forestaa det tilligemed Værgemaalet for Jomfru Clare som deres rette Værge. Udt. i Sk. T. 6, 508 b.

— Miss. til Henning Valkendorf og Bispen [i Fyen, Dr. Hans Mikelsen]. Af deres Erklæring har Kongen set, at den Gaard, som Hr. Christian Thommesen til Stougaard, Kansler og Befalingsmand i St. Knuds Kloster i Odense, vil udlægge til Hospitalet sammesteds, er højere i Skyld og Landgilde end det, han faar igen af Hospitalet, hvorfor de har begæret, at Hospitalet maa købe denne Portion. Kongen tillader, at de paa Hospitalets Vegne maa købe Resten af samme Gaard, da Hospitalet har Formue dertil. F. T. 5, 214. Orig. i Landsark. i Odense.

— Miss. til samme om at paalægge den Præst¹, som er kommet i Stedet for afdøde Hr. Hans Bertelsen², forrige Præst i Nerrøe og Hørup³, aarlig at yde noget vist og saa meget, som Kaldet kan taale, til Enken og hendes Børns Underhold. F. T. 5, 214.

— Miss. til Ernst Normand. Det befales ham at tage Dom over de Heste, som er arresteret dér i Kolding for Peter Petersen Augel og Hans Salen af Hamborg, og dersom de ved Dom bliver tilkendt Kongen, skal han udtage 24 af de bedste, som Kongen vil beholde, de andre kan han levere tilbage. J. T. 10, 492.

— Miss. til Dr. Johan Borkersen, [Superintendent over Ribe Stift].

---

¹ Jørgen Nielsen Stenløse. ² Han kaldes i Miss. af 20. Sept. ovfr.: Baltser-
sen. ³ Næraa og Hørup, Skam H.

Af de Breve og Efterretninger, som han har sendt herover, har Kongen erfaret, at Hr. Jørgen Lauridsen Friis, Sognepræst i Søvel Sogn ved Stubbergaard, baade fra Prædikestolen og skriftligt har fremsat og udsprede adskillige forargelige, mod den sande kristelige Religion og Lærdom stridende Punkter. For i Tide at forekomme og ganske afskaffe saadan Forargelighed skal han snarest lade Hr. Jørgen Lauridsen indstævne for Landemodet, efter Forhør i Sagen og dens Beskaffenhed tage Dom over ham og siden rette og forholde sig efter Dommens Formelding. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 492. K., Orig. i Landsark. i Viborg. (Bagpaa Orig. er skrevet:) Paa Herr Jurgen i Søvel at dømme. Læst og paaskrevet Landemode udi Vaarde den 7. Decemb. 1642. B. Læst paa Provstemodet i Ribe 21. Juni 1643. — Præsten blev afsat 28. Sept. 1643 for falsk Lære.

20. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Hans Uldrick Gyldenløve. Kronens Bønder i Hylt¹ og Kolbecke Byer i Blistrup Sogn og i Rambløse, alle i Holbo Herred i hans Len [Kronborg] har berettet, at de i Aar har haft stor Misvækst paa deres Rugsæd, saa at de næppe har faaet saa megen Rug, at de igen kan besaa Jorden med den, hvorfor de har ansøgt Kongen om at bevilge, at de i Aar maa være forskaanet for Ruglandgilde, for at de desto bedre kan blive ved Magt. Da Kongen saavel af hans Erklæring som af de otte Mænds Af-sigt erfarer, at deres Opgivelse er sandfærdig, maa han lade bemeldte Bønder være forskaanet for dette Aars Ruglandgilde og føre det til Regnskab. Sj. T. 27, 373. K.

— Kvittansiarum til Christian Sinklar til Sinklarsholm, Hovedsmand over Hørje Len, og hans Medarvinger paa deres Faders, afdøde Hr. Anders Sinklars Vegne, paa dennes Regnskab over Indtægt og Udgift af Hammershus Len paa Bornholm fra 1. Maj 1621, da hans afdøde Fader blev forlenet dermed efter afdøde Hr. Hans Lindenov til Hundslund, og til 1. Maj 1625, da han døde, og de leverede det til Holger Rosenkrantz til Demmestrup, som blev forlenet med det. De blev aldeles intet skyldig. Sk. R. 5, 384.

¹ Højelt og Koldsbæk, begge i Blistrup S., Holbo H.

20. Okt. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Henrick von Brockdorff, bestalter Obristlieutenant, faar Bevilling til i Danmark at købe 4 eller 6 Hopper og udføre dem toldfrit. Der skal af Kronens Bønder og Tjenere skaffes ham saa mange Folk, som behøves til at trække forbeholdte Hopper gennem Kongens Lande, dersom han begærer det. J. R. 10, 233 b.

— Miss. til Lauridts Ebbesen. Denne Niels Jørgensen i Bravad¹ Mølle i hans Len [Skanderborg]² har berettet, at nævnte Mølle er ganske forfalden baade paa Tømmerværk og Dæmning, hvorfor han har begæret af Kronens Skove i hans Len at faa bevilget saa meget Egetømmer, som han behøver til nødtørftig Istandsættelse af Møllens Bygfældighed. Lauridts Ebbesen skal lade fornævnte Niels Jørgensen faa saa meget Egetømmer, som han nødtørftigt behøver til Møllens Bygfældighed, og skal tilholde Bønderne at age og dæmme, indtil Møllen igen er istandsat. J. T. 10, 492 b. K.

— Miss. til samme. Denne Jens Ibsen i Ring i Tyrsting H. i hans Len [Skanderborg] har berettet, at hans Hus og Formue er brændt, saa han derved er geraadet i stor Armod, og han har derfor begæret at blive forskaanet for et Aars Landgilde og at faa bevilget noget Bygningstømmer. Da Kongen af Adressatens Erklæring ser, at hans Opgivelse er sandfærdig, skal han lade nævnte Jens Ibsen være forskaanet for et Aars Landgilde og lade ham faa saa meget Bygningstømmer, at han igen kan opbygge sit nedbrændte Hus. J. T. 10, 493.

— Miss. til samme. Kronens Bønder i Lemmestrup, Puosborg og Randløf i Holling³ Sogn i Hads Herred i hans Len [Skanderborg] har andraget om Bevilling til i Stedet for 1 Ørte Rug i deres Landgilde at maatte levere 1 Ørte Byg. Da det baade af deres Andragende og af hans Erklæring ses, at deres Marker for største Parten er saa vaade, skidne og lerblandede, at den Rug, der avles i dem, ikke for fulde kan modtages som Landgildekorn, fordi der deri vokser adskilligt Krudt⁴, tillader Kongen, at han af dem i Stedet for 1 Ørte Rug modtager 1 Ørte Byg. J. T. 10, 493. K.

¹ Formentlig: Brovad Mølle, Erritsø S., Elbo H. ² Elbo H. hørte ellers til Koldinghus Len. ³ Byen Lemmestrup og Gaarden Porsborg ligger nu ikke i Halling, men i Gosmer Sogn, Randlev i Randlev S., alle dog i Hads H. ⁴ Ukrudt.

21. Okt. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Borgemestre og Raad og Borgerne i Aalborg indtil videre maa købe 4 Læster Rostocker Øl til deres Gildehus og indføre det fri for Sise. Orig. i Landsark. i Viborg.

22. Okt. (—). Bestalling for Johan Peitersen som Løjtnant, med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden, fra 6. Maj sidstforleden at regne, at betale af Rentekammeret. Udt. i Sj. R. 21, 171. K.

— Miss. til Lauridts Ebbesen om med dette Bud velforvaret at fremsende de Linklæder, Tapeter, Sengklæder, Tin og ellers alt andet, som Kongen lod blive staaende i Fadeburet dér paa Slottet [Skanderborg], da han sidst var i Vinterkvarter dér. J. T. 10, 493 b. K.

24. Okt. (—). Miss. til Hendrik Ramel om at optage Jørgen v. Ahlefeldts Søn i Sorø Akademi. Udt. i Sj. T. 27, 373 b.

— Miss. til Ifver Krabbe om, at han faar Forlov til at begive sig »hernelde« til Niels Vinds Bryllup. Udt. i Sk. T. 6, 508 b.

— Lignende Miss. til Christian Bülow om, at han maa forløves [til Niels Vinds Bryllup]. Udt. i Sk. T. 6, 508 b.

—¹ Mageskifte mellem Ifver Vind til Nørholm, Øverste Sekretær og Embedsmand paa Lundenæs Slot, og Kronen paa Ribe Kapitels Vegne. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. R. 10, 234. K. (Se Kr. Sk.).

— Aab. Brev, hvorved Henrik Rantzau til Schmol, holstensk Raad, faar Bevilling til fra sin Gaard Holgaard² i Jylland at udføre 50 Øksne til sin Gaard i Holsten, dog for tilbørlig Told og Afgift. J. R. 10, 237.

— Miss. til Lauridts Ebbesen. 2 af Kronens Bønder i Kragstrup³ i Aakær Len, nemlig Rasmus Simenssen og Peder Knudssen, har berettet, at al deres Gaarde og Formue er brændt, saa de derved er geraadet i stor Armod, og han har derfor

---

¹ I J. R. slutter saavel Hoved- som Genbrevet henholdsvis med Formlen: Cum consueta clausula og Cum solita conclusione. Derved er Datum og Sted blevet glemte. ² Hvolgaard, Nørvang H. ³ Kragstrup, Torrild S., Hads H.

begæret at blive forskaanet for et Aars Landgilde og at faa bevilget noget Bygningstømmer, hvormed de igen kunde opbygge deres Gaarde. Da Kongen af Adressatens Erklæring ser, at deres Opgivelse er sandfærdig, skal han lade disse Bønder være forskaanet for et Aars Landgilde og lade dem faa saa meget Bygningstømmer, at de igen kan opbygge deres nedbrændte Gaarde. J. T. 10, 493 b.

25. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Helsingør. Denne Caspar v. Beken, Fuldmægtig for Jahan v. Rødenburg, har berettet, at Barbara Cornelis, fornævnte Jahan v. Rødenburgs Kvinde, uden rimelig Grund, som han mener, med hans Barn er borttrømt fra sin Ægtemand fra Riga og nu skal findes paa et Skib, der ligger i Sundet, og nævnte Fuldmægtig har nu anmodet om, at denne Kvinde maa blive arresteret. De skal straks arrestere Kvinden og ligeledes Skibet, som hun er paa, indtil hun har taget sit Gods fra Borde, og være ham beforderlig i alt, hvad han billig kan have at begære. Sj. T. 27, 373 b. (Orig.¹ i Landsark. i Kbhvn.).

26. Okt. (—). Aab. Brev, hvorved Generalstaterne eller Admiralitetet i Amsterdam efter Andragende fra den stadske Resident, Carl von Cracow, faar Tilladelse til at optage nogle Stykker fra et af deres Skibe, som for nogle Aar siden er forlist under Skagen. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. R. 21, 171. K.

— Fredebrev for denne Mickel Skouf, Kongens Skibskaptejn, der for nogen Tid siden i Malmø er kommet for Skade at ihjelslaa en Mand ved Navn Niels Jespersen. Af Vidnerne erfares det, at Mickel Skouf ikke har givet nogen Aarsag til fornævnte Persons Død, men at han selv har været Skyld i den. Kongen har nu givet Mickel Skouf hans Fred igen, saa han herefter uhindret maa være og blive her i Riget. Sj. R. 21, 171 b.

— Aab. Brev om, at Borgemestre og Raad i Lemvig har laded foredrage, at der vilde blive tilføjet dem stor Skade, dersom 2 selvegne Bøndergaarde, der ligger ved deres By, kaldet Biergaard og Ballegaard, blev bortskiftet fra Kronen,

---

¹ Det er noget tvivlsomt, om denne Orig. er identisk med dette Miss., da den er ulæselig og meget medtaget.

da Byens og forskrevne Gaardes tilliggende Jord, Ager og Eng, er blandet mellem hverandre. De begærer derfor, at forbemeldte Gaarde maa blive hos Kronen og ikke framageskiftes til Skade og Fortrængsel for dem. Kongen bevilger, at forskrevne 2 Gaarde altid skal blive ved Kronen og ikke bortskiftes derfra. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. R. 10, 237 b. K.

26. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Ernst Normand og Erick Grubbe. Da Jørgen Juul til Agersbøel har begæret 2 Hospitalet i Horsens tilhørende Gaarde i Krøllerup i Øster Sne Sogn i Koldinghus Len til Mageskifte for 1 Gaard i Vrigstedkier i Bjærgø Herred og 1 Gaard i Botrup i Hatting Herred i Stjernholms Len, skal de snarest besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen i Kancelliet. Da Kongen har befalet Erick Krabbe til Strandbieregaard, Befalingsmand paa Stjernholms Slot, at give Møde ved Besigtelsen, skal de advare ham om, naar de foretager Besigtelsen. J. T. 10, 494. K.

— Miss. til Erick Krabbe om at give Møde ved ovennævnte Besigtelse, give til Kende, hvad han har at bemærke, og besege og underskrive Besigtelsen tilligemed fornævnte gode Mænd. J. T. 10, 495. K.

— Miss. til Erick Grubbe og Otte Skeel. Da Niels Friis til Farskouf har begæret følgende Aarhus Kapitel tilhørende Gods til Mageskifte, nemlig 2 Gaarde i Fløistrup By i Beder Sogn i Ning Herred og noget øde Jord, kaldet Tyrestrup, paa Skøde Mark¹ for 1 Gaard i Holm By og Sogn, 1 Halvgaard og 1 Bol i Bedel² Sogn, alt i Ning Herred, samt for fornævnte Jord, kaldet Tyrestrup, i Skøde Mark 1 Gaard i Aars³ By og Sogn i Mols Herred, skal de snarest besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Kapitlet i Aarhus at give Møde ved Besigtelsen, naar de advares derom. J. T. 10, 495 b. K.

— Miss. til Aarhus Kapitel om at give Møde ved ovennævnte Besigtelse, give til Kende, hvad de har at bemærke, og tillige med de gode Mænd besege og underskrive Besigtelsen. J. T. 10, 496 b. K.

¹ K. har: Skøde Mark. Ment er Tyrrestrup paa Skaade Mark, Holme S., Ning H. ² Beder S., Ning H. ³ Agri, Mols H.

27. Okt. (Kbhvn.). Kgl. Konfirmation paa den i Helsingør den 6. Jan. 1630 mellem Borgemestre og Raad i Helsingør og Claus Pedersen af Lübeck afsluttede Overenskomst om, at han skal holde tysk¹ Skole i Helsingør, og som gaar ud paa, at Borgemestre og Raad i Helsingør paa Menighedens Vegne dér i Byen har akkorderet med Claus Pedersen af Lübeck om, at han skal residere i Byen og dér holde en tysk Skole, i hvilken Ungdommen, som bliver betroet ham, kan blive undervist i Katekismus og Børnelærdom, i Skrivning og Regning, hvori han har lovet at gøre sin Flid. Der skal gives ham for hvert Barn, som kun lærer at læse, 4 Sk. om Ugen, for at læse og skrive 6 Sk. og for Skrivning og Regning tilsammen 8 Sk. Desuden skal der fra den Dag, da han begynder Skolen, betales ham 30 Sletdr. aarlig af Byens Kæmner. Saa længe han betjener denne Stilling, skal han være fri for kongelig og Byens Skat og Tynge i alle Maader og ogsaa for Vagt. Der maa ikke oprettes andre tyske Regne- og Skriveskoler dér i Byen, men han skal holde Skolen med Substitutter, saa at han kan forestaa og forrette det vel. Dog skal det være uforment at holde danske Skoler, hvis Klokkerne vil holde saadanne. Til Vidnesbyrd er deres [Borgemestre og Raads] Segl trykt under Akkorden, hvoraf han skal tilstille dem en Revers. Sj. R. 21, 172.

28. Okt. (—). Aab. Brev, hvorved Borgemestre og Raad i København faar bevilget Fornyelse paa 5 Aar af Forhøjelsen af Akcisen til Havnens Reparation. Sj. R. 21, 173. K. (Tr.: KD. III, 234).

— Miss. til Borgemestre og Raad i København. Kongen har for nogen Tid siden bevilget, at Borgemestre og Raad i København maa nyde Akcisen til Reparation af deres Havn, og de har nu andraget om at faa den bevilget for yderligere en fem Aars-tid. Kongen bevilger, at de maa nyde Akcisen endnu i 5 Aar fra dette Brevs Datum. Sj. T. 27, 374.

— Aab. Brev, hvorved denne Troels Jørgensen, som i sit Ægteskab har forset sig og beligget to Kvindepersoner og derfor er dømt til at rømme Landet, faar Bevilling til at blive i Sjælland eller andetsteds i Riget, dog maa han ikke komme i Ods-herred eller Dragsholm Birk. Sj. R. 21, 173 b. K.

¹ Overskriften har ved en Fejlskrift: dansk.

28. Okt. (Kbhvn.). Miss. til følgende Lensmænd¹: Hr. Mogens Kaas [Nyborg], Ventsel Rotkirk [Antvorskov og Korsør], Hans Lindenov [d. y., Kalundborg], Hr. Frederick Reedtz [Vordingborg], Nels Vind [København], Hans Uldrick Gyldenløve [Kronborg og Frederiksborg], Nels Trolle [Roskilde], Hr. Tage Thott Otsen [Malmø], Hr. Hendrick Hvitfeldt [Landskrone], Ebbe Ulfeldt [Kristianstad] og Ifver Krabbe [Varberg] om straks, og inden Vandet lægger til, at sende Kronens Intrader af deres Len til Proviandhuset for København. Dersom Kornet ikke fremkommer inden fornævnte Tid, nødsages Kongen til at indkøbe andet Korn i Stedet for det, som de skulde fremsende, hvilket de saa igen skal betale til førstkommende Foraar, naar Kongen siger til, i rede Penge ligesaa dyrt, som Kongen køber det. Sj. T. 27, 374. K.

29. Okt. (—). Skøde til Niels Mortensen i Christianshavn paa en Grund i Christianshavn. Sj. R. 21, 173 b. K. (Tr.: KD. III, 234).

— Aab. Brev til Bønderne i Danmark og Norge om en almindelig Landeskatt. Orig. (til Aalborg Len med Paategn: Læst paa Fleskom Herreds Ting 13. Febr. 1643, paa Kær Herreds Ting 14. Febr. 1643, paa Hinste [Hindsted] Herreds Ting den 22. Juni 1643 og paa Aal Birketing den 23. Juni 1643) i D. Kanc. Orig. aab. Breve sagligt ordnede IV, 5.

30. Okt. (—). Aab. Brev, hvorved denne Hr. Niels Pedersen, Sognepræst paa Hven, hvis Kald er saa ringe, at han næppe kan leve af det, og som han nu har haft i nogle Aars Tid, faar Bevilling til at lade sig høre, hvor noget Kald bliver ledigt, og til at faa det, saafremt han bliver kaldet dertil lovlig efter Ordinansen. K. Udt. i Sj. R. 21, 174 b.

—² Mageskifte mellem Fru Birgete Bilde, Enke efter Jens Mogensen til Ørumgaard, og Kronen paa Aarhus Kapitels Vegne. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. R. 10, 238. K. (Se Kr. Sk.).

U. D. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Otte Marsvin. Peder Lassen har

¹ Adressaterne nævnes kun i K. ² I J. R. slutter saavel Hoved- som Genbrevet henholdsvis med Formlen: Cum clausula consveta og Cum clausula solita. Derved er Datum og Sted blevet glemt.

berettet, at der ved Arv efter hans afdøde Forældre er tilfaldet ham en Tredjedel af en stor Vaaning i Randers, som skal være 3 fulde Gaardes Eje, baade i By og Mark. Denne hans Tredjedel har hans Broder, D. Søfren Hoffman, en Tid lang besiddet og foreholder ham den nu, uanset at han nu selv agter at bebo den, som det videre kan ses af hans hosføjede Supplikation. Adressaten skal uden Ophold være ham behjælpelig, saa at han kan naa til det, som han hævder at være berettiget til, nemlig hans Tredjedel i fornævnte Vaaning og den ham deraf billigt tilhørende Husleje. K. i D. Kanc. Uindf. Konc. til J. Miss.¹

1. Nov.² (Kbhvn.). Miss. til Christian Bülow [Laholm] og Bispen i Skaane [Dr. Peder Vinstrup]. Denne Niels Ericksen af Alenskiø³ i Synderboeherred i Sverrig har berettet, at Hr. Børge i Knerød har givet en Person ved Navn Svend Jensen et falsk Pas, hvormed han er rømt fra Sverrig ind i Danmark, og har begæret, at forskrevne Hr. Børge maa blive straffet derfor. De skal snarest indstævne Hr. Børge for sig, og dersom forskrevne Niels Ericksen lovlig kan overbevise ham om, at han har givet nævnte Svend Jensen falsk Pas, skal de dømme ham tilbørligt derfor. Sk. T. 6, 511.

4. Nov. (Frederiksborg). Aab. Brev om Borgeleje penge for Tiden fra 1. Nov. 1642 til 1. April 1643, som er Paaskeaften, med 9 Sk. paa hver Person om Dagen. [Ensydende med Brevene af 4. Okt. 1641, ogsaa idet Æbeltoft atter er opført med 10 og Laholm er slettet]. Sj. R. 21, 174b. K.

— Pas for N. N. til Købstæderne i Sjælland, Lolland og Falster og tilbage igen for at indkræve Borgelejepengene. [Ensydende med tilsvarende Pas af 4. Okt. 1641]. Sj. R. 21, 176b⁴.

— Lignende Pas til N. N. til Købstæderne i Fyen, Jylland, Skaane, Halland og Blekinge. Udt. i Sj. R. 21, 177.

— Miss. til Rentemestrene om straks at betale Rasmus Jensen, hvad der resterer ham paa den Hamp, som han forleden Aar

---

¹ Dette Miss. er maaske blevet erstattet ved Miss. til Otte Marsvin af 26. Dec. s. A., ligeledes om Peder Lassen. ² Indført mellem 16. og 18. Nov. ³ Det ses ikke, hvad der er ment. ⁴ Ved K. til ovenstaaende Brev om Borgeleje penge findes K. til det tilsvarende Pas af 4. Okt. 1641, men uden Rettelse af Dateringen.

har leveret til Kongens Brug. Sj. T. 27, 374b. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

4. Nov. (Frederiksborg). Miss. til Hans Uldrick [Gyldenløve] om at lade 4 af Sverrigs Kronens Orlogsskibe ved Navn Dragen, Gottenburg, Engelen Raphael og Leoparden uhindret passere gennem Øresund, naar de ankommer dertil. Sj. T. 27, 374b. K.

— Miss. til Ifver Krabbe. Følgende Kronens Bønder i hans Len [Varberg], nemlig Erick Boreesen og Peder Svendsen i Søndtorp¹, Anders Biørnsen, Oluf Henningsen og Svend Hansen i Burekulde, Niels Toersen i Noertorp, Tosten Svendsen paa Kolden, Anders Haagensen i Munketorp, Bent Jensen i Herrestrup, Byrre Nielsen paa Ørmenes og Oluf Giødesen i Stue, alle i Lande Sogn, har berettet, at der kun er ganske lidt Jord til deres Gaarde, og at Størstedelen deraf kun er Sandbakker og Stengrund og meget udygtig til at bære nogen Afgrøde, saa at de ikke kan tilvejebringe deres Landgilde uden deres største Skade, hvorfor de har begæret at forskaanes for halv Landgilde og Skat. Da Kongen af hans Erklæring ser, at deres Opførelse er sandfærdig, tillader han, at Ifver Krabbe maa lade forskrevne Bønder være forskaanet for Halvdelen af Landgilden og Skatten, hvilket han skal afkorte i Jordebogen. Hvad Skydsfærd angaar, da skal de forrette den som tilforn. Sk. T. 6, 508b. Orig. i Varberg Lens Arkiv i RA.

— Miss. til Hr. Christen Thommesen. Det befales ham at meddele disse efterskrevne Fruer, nemlig: Fru Ellen Marsvin, Fru Helvig Marsvin, Fru Maren Urup og Hannibal Sehesteds Moder², at det er Kongens Vilje, at de skal oprede begge Brudesengene³, som det sig bør. F. T. 5, 214b.

— Forleningsbrev for Gunde Rosenkrantz til Boserup, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand over Froste Herred og Helnekirke, paa det efter afdøde Holger Rosenkrantz til Rosenholm⁴ ledige Kannikedømme i Aarhus Domkirke, kaldet præbenda

¹ Sk. T. har ved en Fejlskrift: Sadtorp. ² Fru Anne Nielsdatter Lykke, Enke efter Klavs Maltessen Sehested († 1610). ³ Af Christian IV's Døtre blev to gift paa Københavns Slot den 6. Nov. 1642, nemlig Christiane med Hannibal Sehested og Hedvig med Ebbe Ulfeldt Kristoffersen. ⁴ Ordene: efter... Rosenholm er sprunget over i J. R.

corporis Christi. Naar han ikke længere er forhindret i Kongens daglige Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. (Med Artikl. 1—2). J. R. 10, 242. K.

4. Nov. (Frederiksborg). Miss. til Søfren og Niels Munk. En Kvinde ved Navn Dorrette, Madts Nielsen Enke, har berettet, at de af Erick Juel og Mogens Høg, Landsdommere i Nørrejylland, er tilfundet med Herredsfogden at møde for Niels Friis's Enkes, Fru Susanne Krabbes Bopæl for dér at udæske Vederlag for en Sum Penge, som hendes afdøde Husbonde har været Værgе for, med hvad bemeldte Landsdommernes Dom videre formelder. Det befales dem snarest at efterkomme bemeldte Dom. J. T. 10, 496b.

6. Nov. (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Jomfru Anne Thott til Sanderup paa Kirkens Part af Kornetienden af Asagger¹ Sogn, hvoraf der aarlig inden Fastelavn skal leveres 17 Tdr. Rug, 16 Tdr. Byg, 3½ Tdr. Havre, at levere paa Halmstad, eller hvor det befales. Udt. i Tb. 207b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Jomfru Anne Thott paa Aarsted Kirketiende, hvoraf der aarlig til hver Kyndelmisse [2. Febr.] skal svares 24 Tdr. Rug, 23 Tdr. Byg og 6 Tdr. Havre til Kirkeværgerne. Udt. i Tb. 208.

7. Nov. (—). Miss. til Borckord Rud. Da Fru Lene Rud, Enke efter Jørgen Grubbe til Thostrup, med det allerførste vil foretage Skifte mellem sig og sine Børn efter deres afdøde Fader, skal han rette sin Lejlighed efter at møde paa Skiftet, paatage sig Værgemaalet for Fru Lene Rud og nøje paase, at der kun vederfares hende, hvad der er billigt og ret. Sj. T. 27, 374b.

— Lignende Miss. til Hr. Christoffer Urne om paa ovennævnte Skifte at paatage sig Værgemaalet for Christian Grubbe. Naar Skiftet er sluttet, skal han overlevere Værgemaalet til hans rette Lavværgе. Sj. T. 27, 375.

— Lignende Miss. til Sigvort Urne om at paatage sig Værgemaalet for Aleksander Grubbe, Christian Bülow for Ejler Grub-

---

¹ Der maa være ment: Asige S., Aarstad H. Gaarden Sanderup ligger i det tilstødende Sogn Aastad S.

be, Frans Lykke for Sigvort Grubbe, Hr. Gyldenstjerne for Jomfru Ide Grubbe, Jakob Grubbe for Jomfru Margrete Grubbe, Christen Skeel for Jomfru Else Amelie Grubbe og Jockumb Beck for Jomfru Hilleborg Grubbe. Sj. T. 27, 375.

8. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Ebbe Ulfeldt. Kronens Bønder, Bonde Isacksen, Svend Hansen, Niels Esbornsen, Aage Jensen, Carl Fruidsen, Joen Joensen, Jens Isacksen og Anders Pedersen, i Efverød har berettet, at deres Mark er overfløjet med Sand og derved er blevet fordærvet og udygtig, saa at den ikke mere kan bruges som i deres Formænds Tid, og de har derfor andraget om at maatte forskaanes for Halvdelen af den paabudte Skat. Da det af hans Erklæring ses, at deres Opgivelse er sandfærdig, tillader Kongen, at han lader bemeldte Bønder være forskaanet for Halvdelen af den paabudte Skat. Han skal føre det til Regnskab. Sk. T. 6, 509.

9. Nov. (—). Aab. Brev om, at Berent von Waldaw, Hofraad, som har laant og paa Rente forstrakt Borgemestre og Raad i København med 10,000 Rdlr. in specie efter den til ham udstedte Obligation, faar Bevilling paa, at disse 10,000 Rdlr. in specie, naar han til sin Tid opsiger dem, og de betaales tilbage til ham, maa være ham følgagtige, uden at der efter Recessen skal betaales Sjette og Tiendepenge af dem. Sj. R. 21, 177. K.

— Miss. til Otte Marsvin. Da afdøde Eiler Urnes og Fru Jutte Gyldenstjernens Arvinger har berettet, at de med det allerførste vil skifte efter dem, og da det berettes, at han er rette Lavværge for Hr. Jørgen Urnes Børn, befales det ham i egen Person eller ved sin Fuldmægtig uden nogen Modsigelse at give Møde, naar samme Skifte skal foretages, og det begæres af samtlige Arvinger, for at de uden videre Ophold engang kan komme til Ende dermed. Sj. T. 27, 375 b.

—¹ Miss. til Sigvort Urne om, at han skal rette sig efter den af Kongen til ham udstedte Befaling, som han tilforn har faaet, om at dømme i de Tvistigheder, der maatte opstaa mellem Otte Brahe Stensen til Nesbyholmb og Fru Lisbet Daa og hendes Søn i de Sager, som Jørgen Seefeld til Refs selv kunde være interesseret i. Sj. T. 27, 390 b.

¹ Indført mellem Miss. af 26. Nov.

9. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Mogens Kaas. Kongen har befaleet, at den Pinke, som ligger i Bæltet, snarest skal begive sig til København, medens Jens Smed, Skipper paa Prinsens Jagt, har faaet Befaling til igen at forføje sig dertil med denne Jagt i den andens Sted og blive dér indtil videre. Adressaten skal skaffe nævnte Jens Smed og hans Folk fri Underholdning indtil videre. F. T. 5, 214b.

— Miss. til Niels Krag til Trudtsholm, Befalingsmand paa Lund Gaard i Mors, og Niels Friis til Farskov. Jørgen Høg til Toedsbyl har berettet, at han i nogle Aar har haft Værgemaalet for afdøde Hans Skrams Børn, Voldemar Skram, Jomfru Elle og Jomfru Ide Margrætte Skram, under Hænder, men at han med det første agter at levere disse Værgemaal fra sig til Voldemar Skram, da han nu er kommet til sin Lavalder, saa at han ikke alene kan forestaa sit eget Værgemaal, men ogsaa sine Søskenes. Adressaterne skal snarest indstævne Parterne for sig, bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom. De skal besigte Sieloufskougaards¹ Bygninger, om de er holdt ved Magt, og Skovene, om de er tilbørlig fredede, eftersom de er besøgtede af to Kommissarier, da Jørgen Høg overtog samme Værgemaal, og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til berammet Tid og Sted, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 10, 497.

— Miss. til Hr. Olluf Parsberg om at give Møde ved ovennævnte Værgemaals Overlevering og paatage sig Værgemaalet for Jomfru Elle Skram, nøje paase, at der kun vederfares hende, hvad der er ret, og, naar det er sluttet, overlevere Værgemaalet til hendes rette Lavværge. J. T. 10, 498 b.

— Lignende Miss. til Voldemar Lykke til Grindisløfkloster om at være Værge for Jomfru Ide Margræthe ved ovennævnte Værgemaals Overlevering. Udt. i J. T. 10, 498 b.

— Miss. til Ernst Normand. Nogle Bønder i Skanderup By og Sogn [20] og i Vester Vamdrup By og Sogn [11] i hans Len [Koldinghus] har berettet, at de i Aar har lidt stor Skade ved

¹ Sjelleskovgaard, Framlev H.

Nattefrost og andet Uvejr paa deres Rugsæd, saa at de ikke er i Stand til at yde deres fulde Landgilde af Rug, og har derfor begæret at forskaanes for noget deraf. Da det af hans Erklæring og Synsvidner fremgaar, at deres Opgivelse er sandfærdig, skal han lade forskrevne Bønder i Aar være fri for at yde Halvparten af deres Ruglandgilde. (Efter Otte Brockenhuus's Befaling). J. T. 10, 498. K.

9. Nov. (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Christoffer Pedersen, Indvaaner i Holbæk, paa Kronens Part af Korntienden af Udbye Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 6 Pd. Rug, 6 Pd. Byg og 4 Pd. Havre, at levere paa Holbæk [Slot] inden Fastelavn. Udt. i Tb. 17b.

10. Nov. (—). Miss. til Borckord Rud om paa Skiftet [efter Jørgen Grubbe] at paatage sig Værgemaalet for Fru Lene Rud og siden igen overlevere det til hende. Udt. i Sj. T. 27, 375 b.

— Miss. til Christoffer og Erick Stensen. Da Fru Lene Rud, Enke efter Jørgen Grubbe til Tostrup, har anmodet om Kongens Befaling til gode Mænd til at taksere Tostrup Hovedgaard med det første, skal de snarest taksere fornævnte Tostrup Hovedgaards Bygning og Ladegaards Huse for det, som den med Billighed bør taksere for ved Søkendeskifte, og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted og alligevel fuldgøre denne Befaling. Sj. T. 27, 375 b. K.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz til Tyggestrup, Embedsmand paa Vordingborg Slot, og Otte Brahe Stensen til Nesbyholmb. Fru Birgete Gyldenstjerne, Aksel Urnes Enke, har berettet, at der er opstaaet Trætte mellem hende og hendes Søn, Knud Urne, om 1000 Rdlr., som efter Kongens Befaling¹ er deponeret hos Borgemestre og Raaad i Roskilde, indtil der er holdt Likvidation mellem dem, hvorfor hun agter snarest at lade foretage Likvidation mellem sig og sin Søn om alt, hvad der har været dem imellem siden hendes Husbondes og hans Faders² Død. De skal snarest indstævne

¹ 12. Maj 1642.   ² Knud Akselsen Urne († 1622).

fornævnte Fru Birgete Gyldenstjerne og hendes Søns Værge, Hr. Christoffer Urne til Aasmark, og foretage endelig Afregning og Likvidation mellem dem saavel vedrørende fornævnte 1000 Rdlr. og vedrørende alt andet, som har været dem imellem siden hendes Husbondes Død, og give Parterne det beskrevet. (Efter Junkers Befaling). Sj. T. 27, 376. K.

10. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Christoffer Urne. Da det berettes, at der snarest skal foretages Afregning mellem Fru Birgete Gyldenstjerne og hendes Søn Knud Urne om alt, hvad der har været dem imellem siden hendes Husbondes og hans Faders Død, skal Adressaten rette sin Lejlighed efter at være til Stede, naar denne Afregning foretages, og nøje paase, at der kun vederfares Knud Urne, hvad der er ret. Sj. T. 27, 377.

— Lignende Miss. til Hendrik Gyldenstjerne om paa samme Afregning nøje at paase, at der kun vederfares Fru Birgete Gyldenstjerne, hvad der er ret. Udt. i Sj. T. 27, 377.

— Miss. til Hans Uldrik Gyldenløve¹ om af Frederik Urne til Brentved at modtage alt det Inventarium, som findes paa Hørsholm, og kvittere ham derfor. Sj. T. 27, 377. K.

— Aab. Brev om, at Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Befalingsmand paa Bornholm, har berettet, at Corfids Gabrielsen til Ullerup er ham en Sum Penge skyldig, og da han nu har afhændet sin Hovedgaard og Gods til Falck Lykke til Giesnes, Befalingsmand i St. Peders Kloster i Lund, har Holger Rosenkrantz ansøgt Kongen om Arrest paa de Penge, som nu maatte restere Corfids Gabrielsen hos fornævnte Falck Lykke. Kongen bevilger den begærede Arrest paa de Penge, som endnu kan tilkomme Corfids Gabrielsen paa samme Køb hos Falck Lykke, indtil Holger Rosenkrantz, som billigt og ret er, nøjagtig er betalt af Corfids Gabrielsen efter hans udstedte Obligationer og Pantebrev med Hovedstol og Rente. Sk. R. 5, 384b.

— Miss. til Laxmand Gyldenstjerne til Biersgaard og Jacob Grubbe til Rygle. Da Ofve Gedde til Tommerup, Befalingsmand over Bratsberg Len, har berettet, at han for nogen Tid siden² har faaet Kongens

¹ K. har først været stilet til Hannibal Sehested. ² 22. Juli 1634; se Miss. 16. Sept. 1635, Kanc. Brb. 1635—36 S. 257.

Missive om at være Væрге for afdøde Thomes Nolds Sønner, og at han snarest agter at overlevere samme Værgemaal til Christian Nold, som er kommet til sin Lavalder, og at han vil foretage Skifte mellem Christian Nold og hans Søster Jomfru Helle Margrete Nold efter deres afdøde Broder¹. Da skal de rette deres Lejlighed efter at være til Stede ved Værgemalets Overlevering, bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 509.

10. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved det tillades Hans Søfrensen, Rasmus Jensen Holst og deres Naboer, Borgere i Aalborg, paa deres egen Bekostning at anlægge en Bro over Østeraa ved Færgebroen lige for² den Gade, som kommer fra Vesteraa ved Byens Hoved, dog paa Betingelse af, at det skal være en Vindebro, for at Skuder og Baade kan lægge ind i Aaen, naar det gøres Behov. (Efter min Befaling.). J. R. 10, 243. K. Orig. (beskudiget) i Landsark. i Viborg.

— Aab. Brev, hvorved Henrick von Ahlefeldt til Linkuhl³ faar Bevilling til her i Riget at tilforhandle sig 10 Hopper og udføre dem af Riget, naar han erlægger den sædvanlige Told og Rettighed af dem. J. R. 10, 243 b.

11. Nov. (—). Miss. til Jørgen Vind og Jørgen Seefeld om straks at revidere Hofmønsterskriver Hans Boesens Unionsregnskaber fra Mikkelsdag 1641 til Mikkelsdag 1642 og, dersom de finder dem rigtige, give ham Kvittering for dem. Sj. T. 27, 377 b. K.

— Miss. til Sigvort Urne og Niels Vind. Da Hr. Frederik Reedtz til Tyggestrup, Embedsmand paa Vordingborg Slot, har begæret 9 Gaarde⁴ i Aaderup By i Tybjærg Herred, hvoraf 2 ligger til Vordingborg Slot og de øvrige til Vartov Hospital, til Mageskifte for 1 Gaard i Tingved i Merløse Herred og 1 Gaard i Allerup, til Kronen, og til Vartov Hospital Grunderup Gaard og 1 Gaard i Grunderup By

¹ Brostrup Nold. ² Saaledes K. J. R. har: fraa. ³ Lemkuhlen, Preetz Godsdistr., Holsten. ⁴ Der nævnes ikke Gaardenes Antal, men kun Beboernes Navne.

i Kongsted Sogn i Fakse Herred, 5 Gaarde og 1 Gadehus i Rønede, 3 Pd. Mel i Brødbeckes Mølle og 1 Gaard i Eskelstrup, alt i Sjælland, skal han undersøge dette Gødses Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Tryggevælde Gaard]. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 377 b. K.

11. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Christoffer Urne. Det berettes, at der til Tranicker Kirke kun findes én Klokke, som tilmed er helt lille, og at Kirken ikke er vel vedligeholdt. Da Kirkens Indkomst kun er ringe, tillader Kongen, at de Kirker paa Lavind, som har nogen Formue, efterhaanden maa kontribuere til nævnte Kirkes Nødtørft. Da Bønderne i Tranicker Len tilforn har haft Tilladelse til for Betaling at faa nødtørftigt Brændsel, Vogn- og Hjultømmer, tillader Kongen, at han ogsaa fremdeles maa lade dem faa det, dog paa de Steder, hvor det bedst kan ske uden Skovskade. F. T. 5, 214 b.

— Miss. til Anders Bilde (Rigens Marsk) om at gøre den Anordning, at de Ryttere af bestaltet Ritmester Niels Lykkes Kompagni, som er kommet ud til Segeberg, igen forføjer sig ind i Danmark til Kompagniet. J. T. 10, 499. K.

— Miss. til Hr. Olluf Parsberg til Jernit, Befalingsmand paa Baahus Slot, og Jørgen Arenfeldt til Vorgaard. Da Fru Helvig Marsvin, Enke efter Gude Galde til Nørlund, med det allerførste agter at foretage Skifte mellem sig og sine Børn, saavidt der kan tilkomme enhver af dem efter deres afdøde Fader, skal de rette deres Lejlighed efter at give Møde paa dette Skifte, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til berammet Tid og Sted, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 10, 499.

— Miss. til Jørgen Kruse om at give Møde paa ovennævnte Skifte, paatage sig Værgemaalet for Ludvig Galde¹, nøje paase, at der paa Skiftet kun vederfares ham, hvad der er ret, og naar

---

¹ J. T. har: Ludvig Gude Galdes.

Skiftet er sluttet, overlevere hans Værgemaal til hans rette Værg. J. T. 10, 499 b.

11. Nov. (Kbhvn.). Lignende Miss. til Mogens Arenfeldt om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Karen Galde, til Jørgen Marsvin om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Dorrette Galde, Jacob Grubbe Værgemaalet for Jomfru Anne Galde og Steen Bilde for Jomfru Kiersten Ellen [Galde]. Udt. i J. T. 10, 500.

— Miss. til Jomfru Anne Grubbe. Da Kongen har bevilget hende, at hun maa være sin egen Værg, dog at hendes næste Værg efter Loven skal have Indseende med hende, og da det berettes, at det er Erick Grubbe til Tiel, Befalingsmand paa Harballegaard, skal hun levere ham en af hende med hendes egen Haand underskrevet Fortegnelse paa hendes Tilgodehavender og forklare ham, hvem de staar hos, og hvem hun faar Renten af, samt en Fortegnelse paa hendes Løsøre, Guld, Sølv og Perler med Vægt, for at han ikke til sin Tid skal komme i nogen Vidtløftighed. J. T. 10, 500.

— Miss. til Mogens Sehested og M. Frants Nielsen Rosenberg. Niels Parsberg til Eskier har berettet, at der i Grindesløf Sogn, hvor hans Gaard ligger, endnu ligger tre andre Herregaarde, nemlig Astrup, Grindesløf Kloster og Nørregaard, saa de er ialt 4, hvorfor han kun har ringe Plads og Rum i hans Stolestand dér i Kirken. Han har derfor begæret at faa bevilget, at han maa have sin Stolestand til fornævnte hans Gaard Eskier i Tise Kirke, som ligger langt nemmere for ham ved Eskier end Grindesløf Kirke. De skal undersøge Sagen og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det kan ske uden Skade for Kronen og andre. J. T. 10, 500 b.

12. Nov. (—). Miss. til Niels Trolle til Trolholmb, Befalingsmand paa Roskildegaard, og Christen Skeel til Valbyegaard. Da der er opstaaet Trætte mellem Frederik Urne til Brentved, Befalingsmand paa Trondhjemsgaard, paa den ene Side og Villem Mortensens Arvinger og Jacob Hybet i Helsingør paa den anden Side om et Løfte, som de er i til Frederik Urne for en Sum Penge, som hans forrige Skriver ved Navn Hans Pedersen, der nu bor i Helsingør, er blevet Frederik Urne skyldig paa sine Regnskaber, saavel som i anden Maade, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest at ind-

stævne Parterne i Rette for sig, forhandle mellem dem om fornævnte Løfte i Mindelighed eller afgøre Sagen ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 27, 378 b.

12. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Øresund. De skal herfter af de Stralsunder, Rostocker og Kongens Søn, Hertug Frederik, udvalgte Ærkebiskop til Bremens Undersaatter i Stade og Buxtehude ikke oppebære større Told i Øresund, end de gav sammesteds i Aaret 1637, dog at de af Stralsund og Rostock medbringer et Certifikat fra Borgemestre og Raad og Hertugens Undersaatter et af denne underskrevet Certifikat for at forebygge alt Lunderrejeri. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 379. K.

— Miss. til Stien Bilde. Han skal levere Skenderop og Trelserop Gaardenes Jordebøger til Jacob Lercke, Borger i Nyborg, og siden, eftersom andre af Adelen i Fyen sælger, akkordere med ham om, hvad han aarlig efter Jordebogens Indhold skal give for hver Species, saavel for Gaardenes egen Avl som for Bøndernes Landgilde, baade i haardt Korn som i andet. Pengene skal han siden efterhaanden, naar de efter den oprettede Kontrakt til hver Termin betales ham af nævnte Købmand, tilstille Fru Vivicke Kruse. F. T. 5, 215.

13. Nov. (—). Aab. Brev, hvorved denne Dorete Søfrendatter faar Arrest paa en Skipper fra Stettin ved Navn Casper Kryger, saa at hun maa anholde ham, hvor hun kan antræffe ham. Hun har berettet, at denne Skipper Casper Kryger i Amsterdam har modtaget hende og i Nærværelse af hendes Svoger og andre Godtfolk lovet og tilsagt at ville føre hende over til Pommern (efter Begæring), saa at der ikke skulde vederfares hende nogen Spot eller Vanære paa Skibet. Men da de var kommet noget ud i Søen, og Svaghed var tilslaget hende, har han imod sit forrige Løfte og Tilsagn forbigaaet Ære og Tugt og voldelig berøvet hende, det søsyge Menneske, hendes Ære. Hun meddeler nu, at fornævnte Casper Kryger er her i Riget, og har derfor begæret Bevilling til at anholde ham, hvor hun kan paatræffe ham. Kongen bevilger dette, men dersom hun ikke kan overbevise ham om noget ulovligt, skal hun staa ham til Rette for samme Arrest. Sj. R. 21, 177 b.

13. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Gregers Krabbe. Han skal til Knud Ulfeldt til Svenstrup, Befalingsmand over Tønsberg Len, og Generalkrigskommissarius levere de Penge, som han har staaende hos sig af Unionsskatten i Nørrejylland. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 379. K.

— Lignende Miss. til Henning Valkendorf om Unions-skatteerne i Fyen. Udt. i Sj. T. 27, 379 b. K.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz til Tyggstrup, Ventsel Rotkirk, Niels Trolle til Trolholm, Befalingsmænd paa Vordingborg Slot, Antvorskov Slot og Roskildegaard, og Christen Skeel til Valløe. Da der med det første skal foretages Skifte efter afdøde Eiler Urne til Gundeslefholm og afdøde Fru Jutte Gyldenstjernes Arvinger, skal de rette deres Lejlighed efter at møde, naar Skiftet skal foretages, bilægge de mulig opkommende Tvistigheder, være sig om Jordegods, Løvsøre, Tilgodehavende eller Gæld saavel som om de Værgemaal, som afdøde Eiler Urne kan have haft, enten for afdøde Aksel Urnes Søn, Knud Urne, eller for afdøde Erick Urnes Datter, Jomfru Margrete Urne, i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 27, 379 b.

— Miss. til Hans Uldrick Gyldenløve. Hoslagt tilsendes ham Mette Kragelunds Bekendelse, hvori hun har udlagt Hans Pipers Kvinde og Anne Hyrekone, der bor i Helsingør. Han skal straks arrestere dem og i Godtfolks Nærværelse lade dem komme til Munds sammen og nøje inkvirere, om Sandheden herom kan udledes. Sj. T. 27, 380.

— Miss. til Rentemestrene. Mogens Sehested til Holmgaard¹, Befalingsmand paa Skivehus Slot, har berettet, at der i Rentieret er regnet ham til Mangel 226½ Rdlr. 16 Sk., som han har bekostet paa et Fæhus dér paa Slottet ud over det, som han havde Kongens Befaling til, og har begæret at faa disse Penge godtgjort. Da Bygningen er til Forbedring for Slottet, tillader Kongen, at disse 226½ Rdlr. 16 Sk. maa godtgøres ham i hans Regnskab. Sj. T. 27, 380. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

¹ K. har, formentlig ved en Fejlskrift: Holmsted.

13. Nov. (Kbhvn.). Miss. til nedennævnte Lensmænd om i deres Len at lade samle saa mange modne Enebær, som de kan faa, og siden fremsende dem [med det allerforderligste] til Provianthuset i København. Nemlig: Hr. Christoffer Ulfeldt [Helsingborg], Hr. Oluf Parsberg [Baahus], Ifver Krabbe [Tagesen, Varberg], Niels Krabbe [Halmstad], Christian Bülow [Laholm], Otte Thott [Sølvitsborg], Henrik Below [Kristianopel] og Ebbe Ulfeldt [Kristianstad]. Udt. i Sk. T. 6, 509 og Origg. til Hr. Kristoffer Urne (Tranekær), Hr. Oluf Parsberg (Baahus), Hannibal Sehested (Aggerhus), Frederik Urne (Trondhjemsgaard) og M. Peder Skiellerup, Superintendent i Trondhjems Stift) i D. Kanc. Orig. aab. Breve og kgl. Miss. til Kommissarier, og (til Iver Krabbe, Brevet meget beskadiget) i Varberg Lens Ark. i R. A.

— Miss. til Lauridts Ebbesen. Han har berettet, at der paa Skanderborg Slot findes adskillige Sengeklæder og andet utjenligt Inventarium. Han skal afhænde samme Inventarium for det mest mulige og føre Pengene, som han faar derfor, til Regnskab. (Efter Ifver Vinds Befaling). J. T. 10, 500 b. K.

— Miss. til Ernst Normand. Han har berettet, at Bønderne i hans Len [Koldinghus] i indeværende Aar, ikke kan tilvejebringe saa meget Smør, at de kan betale deres Landgilde dermed. Kongen tillader, at de Bønder, der ikke kan tilvejebringe Smørret, i Stedet maa give 20 Sp. Dir. for hver Td. Hvad angaar de Penge, som Stenhuggeren i Kolding fordrer efter Fortingningen for at have forfærdiget Brøndværket paa Slottet, da skal han betale denne af de Penge, som han modtager for Smørret, og føre det til Regnskab. (Efter Junkers Befaling). J. T. 10, 501. K.

— Miss. til Erick Juel og Mogens Høg. Verner Parsberg til Lynderupgaard har berettet, at Jomfru Bente Lykke Hansdatter for nogen Tid siden¹ har erhvervet Kongens Befaling til ham om i Nærværelse af Niels Friis til Farskouf og Christopher Friis til Aastrup som tilforordnede Kommissarier at overlevere hendes Værgemaal til hende, som han i nogen Tid har haft under Hænder. Denne Befaling er, beretter han, ikke blevet tilbudt ham, saa at han paa sin Side kunde have tiltaget nogle gode Mænd, og han har derfor begæret Kon-

¹ 17. Nov. 1641.

gens Befaling til Adressaterne om, naar samme Værgemaals Overlevering skal foretages, da at give Møde og sammen med de to af hende udtagne Kommissorier dømme og forhandle mellem dem om de muligt opkommende Tvistigheder. De skal rette deres Lejlighed efter at give Møde ved Værgemaals Overlevering og tillige med forskrevne to Kommissarier bilægge de muligt mellem Parterne opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom, saa at Verner Parsberg efter nøjagtig Rigtighed kan faa fuldstændig Kvittering, og give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til berammet Tid og Sted, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 10, 501.

14. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Hr. Peder Olufsen, forrige Kapellan i Slagelse, maa forfremmes igen til Kald, naar han kaldes lovlig efter Ordinansen. Udt. i Sj. R. 21, 178.

— Miss. til Rentemestrene. Borgerne i Bogenese har andraget om at faa eftergivet den Unionsskat, som de resterer med og ikke har klareret paa Rentekammeret, fordi de, som de hævder, paa Grund af deres store Armod ikke kan tilvejebringe den. Kongen tillader, at de maa være aldeles forskaanet for de Unionsskatter, som de resterer med fra Aaret 1641 og til nærværende Tid, dog at de herefter i rette Tid erlægger, hvad der bliver paabudt. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 380 b. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Henning Valkendorf. Borgerne i Bogenese har hos Kongen ansøgt om at faa eftergivet de Unionsskatter, hvormed de resterer, og som de hævder, at de paa Grund af deres store Armod ikke kan skaffe tilveje uden deres fuldstændige Ruin. Da det af hans Erklæring ses, at der hersker den største Armod blandt Borgerne dér, tillader Kongen, at de maa være forskaanet for de Unionsskatter, som de resterer med indtil Aarene 1641 og 1642, dog paa Betingelse af, at Borgemestre og Raad anvender, hvad de kan faa af samme to Aars resterende Skatter, til Reparation af Kirken sammesteds. Han skal tilholde dem at rette sig efter herefter i rette Tid at erlægge, hvad det paabydes deres By at udgive, da Kongen ikke er til Sinds yderligere at forunde dem saadan Benaadning, men langt mere, om de befindes efterladende, vil lade dem tilbørlig tiltale derfor. F. T. 5, 215.

14. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Melchior Oldeland og Peiter Reedtz om, at de straks og uden Ophold forhører de Tvistigheder om Regnskaber og andet, der er opstaaet mellem Ernst Normand til Selsøe, Befalingsmand paa Koldinghus Slot, og hans Skriver, Jørgen Staalsen, og afgiver en udførlig skriftlig Relation derom. De kan tage til sig saa mange Renteskrivere, som der behøves, for at dette straks kan blive forrettet. Sj. T. 27, 381.

— Miss. til Jørgen Vind om straks at affærdige Kongens øverste Bygmester, M. Leinert Blasius, til Tranekær Slot og befale ham at besigte Bygningen sammesteds og give beskrevet, hvor meget den befindes brøstfældig, og hvad der behøves til dens Reparation. Naar dette leveres ham, skal han fremsende de Materialier, som efter Bygmesterens Fortegnelse gøres fornøden dertil, til Tranekær Slot, saa der kan begyndes paa Bygningens Reparation saa snart som muligt til Foraaret. (Efter Junkers Befaling). Sj. T. 27, 381. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt. Denne Knud Jensen i Badest¹ har berettet, at han af Adressaten er forordnet til at holde Herberge for vejfarende Folk, som rejser mellem Sverrig og Danmark, og at der deri gøres ham stor Forfang af 2 Kanniketjenere i Trommerup, idet de mod Adressatens Forbud, ligesom Knud Jensen, holder Logement, og hvad andet rejsende Folk kan have fornøden. Adressaten skal holde alvorligt Indseende med, at der ikke sker ham Indpas i, hvad der er bevilget ham, af nogen, saalænge han forholder sig tilbørligt mod rejsende Folk. Sk. T. 6, 510.

—² Kvittansiarum til Mogens Høg til Kiærsgaardsholmb, Landsdommer i Nørrejylland og Befalingsmand i Asmild Kloster, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Lundegaard Slot og Len i Mors fra 1. Maj 1627 til 1. Maj 1640, da han har leveret samme Slot og Len med Inventarium fra sig til Niels Krag til Truitsholmb med sit Forleningsbrev og Registreringen paa det Inventarium, som han har leveret fra sig. Han blev aldeles intet skyldig. J. R. 10, 252 b. K.

¹ Baastad. ² Brevet er dateret 14. Nov., men indført mellem Breve af 20. og 26. Nov.

15. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved M. Jørgen Thimian, Murermester i København, faar Skøde paa en Grund paa Christianshavn. Sj. R. 21, 178b. K. (Tr.: KD. III, 234).

— Miss. til Ifver Vind. En Mand ved Navn Peder Mortensen, bosiddende i Lundenæs Len, har berettet, at hans Hustru til forskellige Tider har ligget to af deres Børn ihjel og for denne Forseelse er dømt fra sit Liv, og af hans Supplikation og af Præstens og flere andres Vidnesbyrd fremgaar det, at Grunden til, at det er sket, er, at nævnte hans Kvinde har været sindssyg. Ifver Vind skal lade forskrevne Peder Mortensen tiltale og tage Dom over ham, fordi han ikke har haft bedre Tilsyn med sine Børn, eftersom hans Kvinde var beladen med saadan Svaghed. J. T. 10, 502.

— Miss. til Hendrik Ramel om at optage Jørgen Lauritsen, Søn af Kiersten, Enke efter Lauridts Jørgensen i København, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 27, 381b.

16. Nov. (—). Lignende Miss. til samme om at optage 2 Sønner af Hr. Hans Dynesen i Maribo i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 27, 381b.

— Miss. til samme om at optage Theophilus, Søn af Mester Jørgen Theophili Sadolin, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 27, 384.

— Aab. Brev, hvorved Anne Lauridtsdatter faar Bevilling til igen at indlade sig i Ægteskab, dog at hun ikke tager Lauridts Nielsen, med hvem hun har avlet et uægte Barn, hvorfor hun er blevet skilt ved Roskilde Kapitel. Udt. i Sj. R. 21, 178.

— Aab. Brev, hvorved denne Giertrud, afdøde Christoffer Saxsis¹ Enke, faar Bevilling til at beholde paa Livstid Gæstegaarden Vindbyeholt paa samme Betingelser, som hendes afdøde Husbonde, fornævnte Christoffer Sack, har haft den. (Paa K. er skrevet:) (Efter Ifver Vinds Ordre. Sj. R. 21, 179. K.

— Miss. til Sigvort Urne. Giertrud, Enke efter Christoffer Sax, som er bosiddende i Kongens Gæstegaard Vindbyholt,

---

¹ Sj. R. har: Sachis, K. Saxcis, Sack og Sach. Efter Bevillingen af 24/4 1638 hed han Sach.

har berettet, at der paa hendes Sædejord, der ligger til Vindbyholt, staar en Del gamle forfornede Ege, der ikke kan bære Olden, og som er Jorden til stor Skade og Afbræk. Han skal undersøge, om samme Ege ikke er tjenlige og saa gamle, at de ikke kan bære Olden, og dersom det befindes saaledes, skal han tillade hende at afhugge og rydde dem. Hvis noget deraf findes bekvemmeligt til Kongens Skibsbygning, skal han lade det udkære og, naar Vejen er god, sende det til København. Sj. T. 27, 383 b.

16. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Vind. 12 af Kronens Bønder i Lumbsaas i hans Len [Dragsholm] har berettet, at de aarlig lider stort Afbræk og Misvækst paa deres Kornsæd, fordi deres Vange ligger ved Stranden paa en Odde, og har begæret at faa bevilget noget Afslag paa deres Landgilde. Da Kongen af hans Erklæring ser, at deres Opgivelse er sandfærdig, skal han herefter aarlig i Landgilden af hver af forskrevne Gaarde afkorte $\frac{1}{2}$ eller en hel Td. Korn, eftersom Væksten er, og han eragter det tjenligt, og føre disse Afslag til Regnskab. (Efter Junkers Befaling). Sj. T. 27, 381 b. K.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Nedennævnte Kronens Bønder, nemlig: Peder Nielsen, Niels Jensen, Rasmus Pedersen, Niels Hemmingsen, Henning Hansen, Gregers Pedersen, Laurids Thomesen og Hans Boesen i Langebek By i Stensbye Birk i Vordingborg Len har andraget om noget Afslag paa deres Landgilde, eftersom de baade er sat for højt i Landgilde, saa at de ikke kan yde den, og desuden kun har ringe Brug og ond Jord, der ligger i en Skovegn i Kongens Vildtbane, saa at meget af deres Korn aarlig forødes af Dyrene. Da det af hans Erklæring fremgaar, at Bøndernes Opgivelse er sandfærdig, tillader Kongen, at hver af dem aarlig maa nyde et Afslag paa 1 Otting Smør paa deres Landgilde, for at de desto bedre kan blive ved Magt. Han skal føre det til Regnskab. (Efter Ifver Vinds Befaling). Sj. T. 27, 432. K.

— Miss. til Hr. Henrick Hvitfeldt. Kronens Bønder i Aske, Røstange og Hallerød Sogne i hans Len [Landskrone] har berettet, at de i indeværende Aar har lidt stor Skade paa deres Rugsæd ved Mus, hvilket de har bevist ved Tingsvidne, og af hans Erklæring ses det, at deres Opgivelse er sandfærdig, hvorfor de har andraget om nogen Forlindring. Han skal lade alle Kronens Bønder i fornævnte Sogne være fri og forskaanet for saa meget af dette

Aars Landgilde, som deres Skat i dette Aar beløber sig til. Han skal føre det til Regnskab. Sk. T. 6, 510b.

16. Nov. (Kbhvn.). Miss. til samme. Kronens Bønder i Klandbye Bye i hans Len [Landskrone] har berettet, at der er helt ringe Brug og Avl til deres Gaarde, saa de ikke vel kan taale at give hel Skat. Han skal lade andre Bønder, som er formuende og besidder store Gaarde, efter Skattebrevens Formelding hjælpe disse, som har ringe Brug. Sk. T. 6, 511.

— Miss. til Rentemestrene. Ifver Krabbe til Jordberg, Befalingsmand paa Varberg Slot, har berettet, at de i hans Regnskaber har ført noget øde og forarmet Gods til Mangel, og har begæret at faa godtgjort dette øde og forarmede Gods efter Jordebogen, Kongeskat og Madskats Register, naar det med Tingsvidne kan bevises at have været øde og forarmet. Kongen tillader, at de godtgør ham det i hans Regnskaber, saavidt som han med nøjagtige Tingsvidner kan bevise, at det har været øde og forarmet. Sj. T. 27, 382. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Ernst Normand om snarest til Københavns Slot at sende de fleste af de Heste, som for nogen Tid siden er dømt til Prise i Kolding¹ fra de Hamborgere, og som kan tjene til Postvognsheste. Han skal lade dem levere til Niels Vind til Grundet, Embedsmand paa Københavns Slot. (Efter Junkers Befaling.). J. T. 10, 502. K.

— Miss. til Niels Vind. Kongen har befalet Ernst Normand til Selsøe, Befalingsmand paa Koldinghus Slot, snarest at sende hertil nogle Heste, der er prisdømt i Kolding. Naar de kommer hertil skal han modtage dem og siden bruge dem for Postvogne. (Efter Junkers Befaling). Sj. T. 27, 382. K.

— Miss. til Niels Vind. Da Kongen har befalet, at der skal anlægges en Vej mellem Frederiksborg Slot og Roskilde, skal han med det allerførste lade færdiggøre det, som det tilkommer Bønderne til Københavns Slot at forfærdige. (Efter Junkers Befaling.). Sj. T. 27, 382 b. K.

— Miss. til Otte Thott. Han skal i den tilstundende Vinter i hans Len [Sølvitsborg] lade hugge 150.000 Enebærsta-

¹ Jvfr. Miss. til samme af 18. Okt. 1642.

ger, saafremt der ikke er nogen i Behold af de nogle Millioner, som Kongen for nogen Tid siden har befalet skulde skæres, da Hr. Tagge Thott Andersen var forlenet med Lenet. Han skal lade dem hugge paa de Steder, hvorfra de bekvæmst kan føres til Ladestederne. Erick Ottesen til Vatne, Tilsynsmand paa Bremerholm og Befalingsmand i Halsne Kloster, skal underrettes om, hvor og paa hvad Steder de skal afhentes. Sk. T. 6, 510.

16. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Erick Ottesen. Kongen har befalet, at der i den tilstundende Vinter i Sølvitsborg Len skal hugges 150.000 Enebærstager, som skal bruges til Kongens Søn Prinsens Behov i Nykøbing. Naar han faar Underretning om, paa hvilke Ladesteder de skal afskibes, skal han til Foraaret sende Skibe dertil, som skal afhente Enebærstagerne og siden føre dem til Nykøbing Slot. (Efter Junkers Befaling.). Sj. T. 27, 383. K.

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Denne Clemend Pedersen, Indvaaner i Slagelse, har berettet, at han, efter at han havde kvitteret Skriverstuen paa Antvorskov, i en 3 Aarstid har opholdt sig i Slagelse og at han i den Tid ikke har kunnet anmode om Borgerskab dér i Byen, fordi Kongens Regnskab endnu var uklarerede og Restancen uindkrævet. Da det blev tilladt ham at bruge nogen Handel dér i Byen og faa nogen Jord i Marken, har han dog givet Skat og udstaaet anden borgerlig og Bys Tyng. Da Kongens Regnskaber var klareret, har han anholdt om Borgerskab og blev ogsaa antaget dertil, og han mente saa, at han det næste Aar, efter at han havde taget Borgerskab, skulde være fri for Skat og anden Bys Tyng efter den derom udgaaene Forordning. Det blev dog ikke tilstedt ham, men han blev af Byfogden dømt til at udstaa al borgerlig Tyng, siden han tog Borgerskab, og han har nu andraget Kongen om at bevilge ham, at han det næste Aar, efter at han havde taget Borgerskab, maa være fri for Skat og al anden Bys Tyng. Ventsel Rotkirk skal træffe den Anordning, at fornævnte Clemend Pedersen efter Forordningen i det næste Aar, efter at han har taget Borgerskab, maa blive forskaanet for Skat og al anden borgerlig og Byes Tyng. (Efter Junkers Befaling.). Sj. T. 27, 383. K.

— Miss. til Peder Basses Arvinger, Fredrick Parsberg med de andre. Peder Thommesens Enke Anne, boende i Rudkøbing, har berettet, at Nøglen til Toldkisten dér, som hendes afdøde

Husbonde nogen Stund har haft i Forvaring, har været under Forsejling, siden Peder Basse, som i nogen Tid har været forlenet med Tranicker Slot, døde, saa at hun ikke har kunnet faa de Penge, som findes i den. Han og de andre Arvinger efter afdøde Peder Basse skal rette deres Lejlighed efter snarest at levere Nøglen til fornævnte forseglede Toldkiste fra sig til Hr. Christoffer Urne til Aasmarck, Embedsmand paa Tranicker Slot. F. T. 5, 215 b. Samtidig Afskrift i D. K. Diverse Breve, Dokumenter og Akter sagligt ordnede II, 3.

16. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved M. Frants Nielsen Rosenberg, Præst i Lund, som nu er valgt og kaldet til Superintendent i Viborg Stift efter M. Wichmand Hasebards Død, og som har aflagt Ed til Kongen, stadfæstes som Superintendent i Viborg Stift med al den Rente og Rettighed, som er tillagt Superintendenten dér. [Iøvrigt enslydende, mutatis mutandis, med Stadfæstelsesbrevet af 6. Maj for M. Wichmand Hasebart som Superintendent over Viborg Stift.]. (Efter Hr. Kanslers Befaling conciperet.). J. R. 10, 245. K.

— Miss. til Dr. Peder Vinstrup. Da Kongen har bestemt, at Mag. Frants Rosenberg i afdøde Mag. Vichmand Hasebards Sted skal være Superintendent over Viborg Stift, hvorefter han har aflagt Ed for Kongen paa med al Flid at ville forestaa samme sit Kald og Bestilling, skal Dr. Peder Vinstrup snarest ordinere ham, for at han siden straks kan begive sig til Viborg. Sk. T. 6, 510b.

— Aab. Brev til Adel og Ridderskab, Fogder og Lensmænd i Viborg Stift om at yde M. Frants Nielsen Rosenberg, Præst i Lund, der nu er kaldet til Superintendent i Viborg Stift efter M. Wichman Hasebards Død, og som har aflagt Ed som saadan, Bistand, naar han behøver det, i de Sager, der vedrører hans Embede. (Efter Hr. Kanslers Befaling.). J. R. 10, 244b. K.

— Miss. til Ifver Kaas til Ulstrup og Christopher Hvas til Hennegaard, Befalingsmand paa Ørum Slot. Fru Karen Dyre har andraget om en Befaling til dem om at indsætte hende i Ulderupgaard¹ med det Tilliggende, der endnu er i Behold til den, og registreret Løsøret sammesteds. De skal med det allerførste, det er mu-

¹ Ullerup, Sennels S., Hillerslev H. Fru Karen Dyre Hansdatter havde bragt den med i sit Ægteskab med Niels Arenfeldt.

ligt, indsætte Fru Karen Dyre i forskrevne Ullerup Hovedgaard og dens tilliggende Gods og ligeledes registrere Løspret dér, dog at enhver, som enten ved Pant eller Indførsel eller i andre Maader kan være berettiget i nævnte Gaard, dens tilliggende Gods eller Løspøre, har sin Ret ubetagen og forbeholden. De skal siden give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til berammet Tid og Sted, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 10, 502 b.

16. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Orning. Fru Karen Dyre har berettet, at Niels Arenfeldt hidtil har haft Kronens Part af Korn-tienden af Aaste¹ Sogn i hans Len [Aastrup] i Fæste, som han nu ikke længer kan beholde, fordi han begiver sig ud af Landet, og har begæret at faa denne Tiende i Fæste efter ham. Han skal stede og fæste nævnte Kronens Part af Korn-tienden af Aaste Sogn til Fru Karen Dyre for rimelig Fæste og sædvanlig Afgift. J. T. 10, 503.

— Miss. til Axel Urne til Kiellerup og Niels Parsberg til Eskier. Hendrick Sandberg til Bøgested har berettet, at der findes adskillige Regnskaber og Breve i Viborg Kapitel blandt afdøde Niels Friis til Krastrups² Breve vedrørende Værgemaal for Hendrick Sandbergs Hustru Fru Mette Friis, for hvilket han endnu ikke har faaet Rede og Rigtighed, og har begæret Kongens Befaling til dem om af fornævnte afdøde Niels Friis's Breve, som findes i Viborg Kapitel, at udlevere til ham de Breve og Regnskaber, som vedkommer ham og hans Hustru, angaaende forskrevne Værgemaal mod hans Revers, for at han deraf kan faa nogen Rigtighed at vide og erfare, hos hvem han har at søge samme Værgemaal. Naar han har gennemset samme Breve og Regnskaber, skal de igen nedlægge dem i afdøde Niels Friis's Kister og Skrin, hvoraf de blev taget, og give ham hans Revers tilbage. De skal snarest muligt begive sig til Viborg Kapitel, dér iblandt afdøde Niels Friis's Breve udtage, hvad der vedrører ham og hans Hustru Fru Mette Friis's Værgemaal og tilstille ham dem til at gennemse mod hans Revers. Naar han har gennemset dem, skal de uden Forhaling igen nedlægge dem i afdøde Niels Friis's Kister

---

¹ Formentlig: Aasted, nu Horns H., Jylland. ² J. T. har ved en Fejlskrift: Knostrup.

og Skrin, hvoraf de er taget, og igen tilstille ham hans derfor udgivne Revers. Dog skal alle de, der er interesseret deri, advares om at give Møde, naar fornævnte Brevkister og Skrin aabnes. Hvad de foretager deri, skal de give beskrevet til de interesserede, som begærer det. Hvis en af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til berammet Tid og Sted, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 10, 503.

16. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Otte Marsvin. Hvad Kiersten Mickelsdatter, Enke efter Pofvel Skriver i Randers, har berettet om den lange Forhaling og Ophold, som sker hende imod Kongens Intention og Mening med Revisionen af hendes afdøde Husbondes Regnskaber, kan han se af hendes hosføjede Supplikation. Han skal straks give alvorlig Befaling til de dertil forordnede om, at de uden al videre Tergiversation og Ophold reviderer disse Regnskaber og efterkommer Kongens Befaling, saa denne her efter kan blive forskaanet for hendes videre Overløb. J. T. 10, 504.

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Niels Krag til Trudsholmb, Befalingsmand paa Lund Gaard i Mors, til forbermeldte Gaard Lund maa faa 6 Kronens Gaarde, som ligger paa Mors i Lunde Birk, og som hidtil har svaret til Hald Slot, og lade oppebære deres aarlige visse og uvisse Landgilde og bruge dem til Ægt og Arbejde til fornævnte Gaard Lund, dog at han for deres aarlige visse Landgilde aarlig betaler Rentemestrene paa Kongens Vegne efter sædvanlig Renteritakst og i rette Tid gør Regnskab for den uvisse. Dog skal hans Tiendepenge af forbermeldte, som af de 6 Gaarde kan tilfalde ham, altid være ham frit forbeholdt. (Efter Hr. Kanslers Befaling.). J. R. 10, 244. K.

— Miss. til Rentemestrene. Kongen har bevilget, at Niels Krag til Trudsholmb, Befalingsmand paa Lund Gaard i Mors, til denne Gaard Lund maa faa 6 Kronens Gaarde, som ligger i Lunde Birk, og som hidtil har svaret til Hald Slot; dog skal Afgiften af disse 6 Gaarde afkortes Jørgen Seefeld til Visborg, Befalingsmand paa Hald Slot, i hans aarlige Afgift af dette Slot og paalægges Niels Krag efter sædvanlig Renteritakst. (Efter Hr. Kanslers Ordre). Sj. T. 27, 382 b. K. Orig. i D. Kanc. Orig. Miss. til Rentemestrene.

17. Nov. (—). Miss. til Jørgen Seefeld. Kongen har bevilget Niels Krag til Trudsholmb, Befalingsmand paa Lund Gaard i Mors,

at han straks til forskrevne Gaard Lund maa faa 6 Kronens Gaarde, der ligger i Lunde Birk, og som hidtil har ligget til Hald Slot. Han skal straks lade de 6 Gaarde være ham følgagtig, dog skal Afgiften afkortes Jørgen Seefeld og igen paalægges Niels Krag. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 505. K.

17. Nov. (Kbhvn.). Kgl. Konfirmation paa et mellem Christian Friis til Vore¹, Hofjunker, og hans Broder Jørgen Friis til Lindholmb, ligeledes Hofjunker, afsluttet Mageskifte af deres Gaarde, Vore og Lindholmb, der er tilfaldet dem ved Arv efter deres Fader, afdøde Hr. Christian Friis til Kragerup, Kongens Kansler. Da Jørgen Friis endnu ikke har naaet sin Lavalder, har hans Broder, Christian Friis, begæret Kongens Konfirmation paa dette Mageskifte, for at førstnævnte kunde være mere sikker paa dette Skifte. (Efter Ifver Vinds Begæring). Sj. R. 21, 179 b. K.

— Aab. Brev, hvorved denne Jesper Bosman² faar Bevilgning til at lade Anders Bager, som skylder ham en Del Penge, efter den over ham erhvervede Dom hæfte og fængslet føre til Københavns Slot, da det ikke kan vides, hvor han egentlig er at træffe. Det befales alle Lensmænd, Borgemestre og Raadmænd og alle andre, der har nogen Befaling, at lade fornævnte Anders Bager hæfte, hvor han paatræffes, og sende ham fængslet til Københavns Slot. Sj. R. 21, 180. K.

— Miss. til Anders Bilde (Rigens Marsk). Der er gaaet Dom over Niels Arenfeldt, at han inden 6 Uger efter den 10. Nov. sidstforleden ikke maa lade sig finde i nogen af Kongens Riger og Lande, og ligesaa at de 11 Lovsmænd, nemlig Peder Bilde, Niels Skade, Niels Munk, Svend Fredberg, Anders Thrutmand, Benedix Norby, Benedix Breide, Hans Hårboe, Niels Hårboe, Gotfred von Regensten og Offe Arenfeldt, som har gjort Lov med ham, ogsaa inden 6 Uger efter nævnte Tid i 20 Aar skal holde sig borte fra alle Kongens Riger, saafremt da ikke de af dem, som befindes i dem, vil lide derfor som vedbør. Anders Bilde skal nøje lade undersøge, om Niels Arenfeldt og hans 11 Lovsmænd efterkommer Dommen, som forskrevet

---

¹ Vaar, Slet H.   ² Baadsmænd.

staar, og dersom ikke, da skal han lade dem, der handler derimod, paa-gribe og sende velforvaret til Københavns Slot og levere til Niels Vind til Grundet, Befalingsmand paa Københavns Slot. J. T. 10, 504b. K.

17. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Niels Vind. Kongen har befaleet Hr. Anders Bilde til Damsboe, Rigens Marsk og Befalingsmand i Vestervig Kloster, at sende Niels Arenfeldt og alle dem af hans Lovmænd til København, som ikke efter den af Kongen og Danmarks Riges Raad afsagte Dom holder sig borte fra Kongens Riger og Lande. Naar Anders Bilde sender nogen af dem til Niels Vind, skal denne lade dem indsætte i det blaa Taarn og straks underrette Kongen derom, for at han straks kan faa dennes videre Ordre derom. Sj. T. 27, 386.

— Oprejsningsbrev for Anders Bondesen i Damstrup til at rejse og forny den mod hans Fader, Bonde Nielsen, rejste Drabssag. Han beretter, at han med Vidnesbyrd agter at bevise, at hans Fader har handlet i Nødværge, da han begik det omhandlede Drab, men det er ikke tilladt ham at føre videre Vidnesbyrd paa de 16 Mænds Dom, uden at han kan skaffe sig Kongens Oprejsning i Sagen, hvilket han derfor har begæret. Kongen bevilger ham dette Oprejsningsbrev, for at fornævnte Anders Bondesen kan føre nye Vidnesbyrd i Sagen til bedre Oplysning af den. Sk. R. 5, 385.

— Aab. Brev, hvorved Anders Lauritsen faar Bevilling til at ægte Margrete Jacobsdatter, Datter af Jens Andersen i Ellestrup. Denne Jens Andersen har berettet, at nævnte hans Datter, Margrete Jacobsdatter, har forset sig med Lejermaal med Anders Lauritsen og siden har indladt sig i Ægteskab med Peder Pedersen i Lorup¹. Denne er derfor nu ved Kapitelsdom skilt fra hende, og Jens Andersen har derfor ansøgt om Tilladelse til, at Anders Lauritsen nu maa ægte hende. Kongen bevilger dette, dog at han derfor giver 25 Rdlr. til Kronen og 25 Rdlr. til det nærmest liggende Hospital. Sk. R. 5, 385 b.

—² Mageskifte mellem Otte Skeel til Katholm og Kronen

---

¹ Formentlig Fejlskrift for Porup, d.v.s.: Paarup, der ligger i Ø. Sallerup Sogn, ligesom Ellestrup. ² I J. R. slutter saavel Hoved- som Genbrevet henholdsvis med Formlen: Cum clausula adhiberi solita og Cum clausula consveta. Derved er Datum og Sted blevet glemt.

paa Aarhus Hospitals Vegne. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. R. 10, 246. K. (dog kun til Hovedbrevet). (Se Kr. Sk.).

17. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved denne Rasmus Peder- sen, Indvaaner i Randers, paa Livstid fritages for al Skat og Indkvartering og for al Kronens og Byens Paalæg og Tyng- e, hvorimod han skal være forpligtet til at holde ustraffeligt aabent Herberge for Adel og uædel, som rejser dér til Byen og begærer Herberg af ham. J. R. 10, 250.

— Miss. til Malte Juul om at tilholde 3 Lemvigborgere, som har tilforhandlet sig noget frit Jordegods af Chri- stopher Friis til Astrup og Mogens Sehested til Holmgaard, Befalingsmand paa Skivehus, at de skal afstaa og oplade det til Jacob Grubbe til Kabel for den Pris, som de selv har købt det for, da det er imod Recessen, at ufri Folk tilforhandler sig og nyder Adels- gods. (Efter Ifver Vinds Ordre). J. T. 10, 505. K.

— Miss. til Sten Bilde (paa Sejlstrup) og M. Anders Andersen (Su- perintendent over Vendelbo Stift). Da der findes stor Uskikkelig- hed med Stolestaderne i Thors Kirke i Vendsyssel i Sejlstrup Len, saa en Del af dem, der giver mest, har de nederste Stolestader, er der for nogen Tid siden¹ udgaaet Befaling til Sten Bilde, Befalings- mand paa Sejlstrup Slot, og afdøde M. Christen Hansen, Superin- tendent over Vendelbo Stift, om snarest at begive sig dertil og gøre en skikkelig Ordning om, hvorledes der herefter skulde forholdes med alle Stolestaderne i samme Kirke, ingen undtaget, og give det beskre- vet. Da denne Befaling paa Grund af M. Christen Hansens Død endnu ikke er efterkommet, skal de inden 6 Uger efterkomme Kongens for- rige Befaling og gøre en bestemt Anordning, hvorledes der herefter skal forholdes med alle Stolestaderne, saavel Adelsens som andres, ingen undtaget, i nævnte Kirke. (Efter Ifver Vinds Ordre). J. T. 10, 505 b. K.

— Aab. Brev om, at Henrik von Qualen skal have Inspek- tion med de matematiske Instrumenter paa det nylig op- byggede Taarn². Sj. R. 21, 181. K. (Tr.: KD. III, 234 f).

— Bestalling for denne Brevviser Lauridts Nielsen som Skovrider i Københavns Len med en aarlig Løn af 16 Dlr., en sædvanlig Hofklædning, Foder og Maal paa en Hest og 4 Dlr. om Maa-

¹ 16. Decbr. 1640. ² Rundetaarn.

neden i Kostpenge, at betale af Lensmanden paa Københavns Slot, fra 7. Septbr. sidstforleden at regne. [Iøvrigt enslydende med Bestallingen af 21. Juli 1642 for Jens Schjøtt som Skovrider i Antvorskov Len og med Artikl. 1—6, dog saaledes, at der i Indledningen efter Ordet: Dyr er tilføjet: »ej heller noget Fjedervildt, Gæs, Ænder eller andet saadant«, og i Artikl. 1 og 4 efter Ordet Dyr er tilføjet: »eller Fjedervildt«]. Sj. R. 21, 181 b.

17. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Otte Brahe Stensen til Nesbyholm, Niels Trolle til Trolholm, Befalingsmand paa Roskildegård, Knud Ulfeldt til Hverring og Vincendts Bilde til Valbygaard. Fru Lene Rud, Enke efter Jørgen Grubbe til Thostrup, agter den 1. Maj 1643 førstkommende at holde Skifte og Deling mellem sig og sine Børn efter deres afdøde Fader. Da de tilforn har faaet Kongens Befaling til at give Møde paa samme Skifte og bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at indstævne for sig til bemeldte Tid alle afdøde Jørgen Grubbes Arvinger med deres Lavværger til København, bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 27, 384.

— Miss. til Mogens Pax og Frederik Parsberg. Da Fru Lene Rud, Enke efter Jørgen Grubbe til Thostrup, har begæret Kongens Befaling til dem om at begive sig til Nøragergaard for at taksere Bygningerne og alt andet dér, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest at begive sig til fornævnte Nøragergaard, nøje taksere Bygningerne og det altsammen til, hvad det i Søgkendeskitte kan gaa og skattes for, og med det allerforderligste give Fru Lene Rud det beskrevet. Sj. T. 27, 384 b. K.

— Miss. til Jægermesteren om at lade Holger Rosenkrantz's Arvinger for Betaling faa 4 store Dyr, 4 Daadyr og 3 Raadyr. Udt. i Sj. T. 27, 384 b.

U. D. og St.¹ Lignende Miss. til samme om at lade Fru Edel

¹ Indført umiddelbart efter det foregaaende til Jægermesteren og blandt Miss. af 17. Nov. Hendes Ægtefælle, Gabriel Laxmand til Frøslev, døde 6. Nov. 1642.

Rosenkrantz faa 2 store Dyr, 4 Daadyr og 6 Raadyr. Udt. i Sj. T. 27, 384b.

17. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Seefeld og Ventsel Rotkirk. Det berettes, at der formenes Mester Bjørn¹, Professor i det kongelige adelige Akademi Sorø, noget af det Rum og Bygning, som med Rette henhører til den Part af den Residens, som han bebor, og Hendrik Ramel til Beckeskouf, Hofmester for Akademiet Sorø og Befalingsmand i Børglum Kloster, har til bedre Oplysning begæret, at det maatte befales nogle gode Mænd at komme til Aastederne, besigte samme Lejlighed og faa fastslaet, om der har været nogen billig Aarsag til denne Klage, og hvorvidt der med Rette tilkommer bemeldte M. Bjørn Part i samme Residens. De skal snarest begive sig derhen, besigte samme Residens og siden indsende Erklæring til Kancelliet, om der hidtil er sket M. Bjørn noget for kort, og hvor meget der bør ligge til hans Part af Residensen. Sj. T. 27, 385.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Kronens Bønder paa Lange² i Vordingborg Len har berettet, at de er sat altfor højt i Landgilde, og har begæret i Stedet for den at maatte give hart Korn efter sædvanlig Takst, nemlig 3 Tdr. Byg for hver Fjerdings Smør. Kongen tillader dette efter hans egen Erklæring. Efter Ifver Vinds Ordre. Sj. T. 27, 385 b. K.

— Miss. til Hr. Tagge Thott, Hr. Christoffer Ulfeldt, Hr. Corfits Ulfeldt og Jørgen Vind. Hans Haumand, Indvaaner i København, har paa sine egne og de andre ostindiske Bewinthebberes Vegne andraget Kongen om at faa forordnet 4 af hans gode Mænd og Raader til at gennemgaa og afgøre de ostindiske Regnskabers Mangelsposter. De skal rette sig efter at kende og dømmе om de Mangelsposter, der er slaet³ af de forrige tilforordnede Mænd, og gennemgaa deres Dokumenter til Fastsættelse af, hvorledes han og de andre ostindiske Bewinthebberer har forvaltet deres betroede Bestilling, og give det beskrevet. Sj. T. 27, 385 b. K.

— Forpligtelse, hvorved Søfren Orning, hvem Kongen har ladet

¹ Bjørn Sørensen Drachard, Mag., Professor i Sorø Akademi og Skole.

² Muligvis er der ment: Langebæk, Kallehave S., Baarse H., jvfr. Miss. til samme af 16. Nov. ovfr. ³ D.v.s.: fastslaet, fastsat af de forrige Revisorer.

indstævne til Møde i København, fordi han i sit Ægteskab har krænket en Adelsjomfru¹, med hvem han var beslægtet i 3. Led, hvilken Sag Kongen for Forbøns Skyld har ladet falde uden Dom, mod at han i 5 Aar drager af alle Kongens Riger og Lande, med Tak for den saaledes beviste Naade paa sin adelige Ære, Tro og Love forpligter sig til at drage af Kongens Lande og Riger inden førstkommende Paaske og ikke lade sig finde dør i fem Aar. Til Bekræftelse heraf har han underskrevet og beseglet dette Brev. Sj. T. 21, 180 b. K.²

17. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Henning Pogwisch og Frants Pogwisch. Da Fru Bergette afdøde Corfits Ruds til Sandholt har begæret 1 Odense Hospital tilhørende Gaard i Vester Hessinge By i Salling Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Kyng Højrop i Baag Herred og 1 Gaard i Veringe i Odense Herred, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest at besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befalet Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, og Dr. Hans Mickelsen, Superintendent i Fyens Stift, at give Møde ved Besigtelsen, skal de advare dem om, naar Besigtelsen skal finde Sted. F. T. 5, 216.

18. Nov. (—). Miss. til Henning Valkendorf og Bispen [Dr. Hans Mikkelsen] om at give Møde ved ovenstaaende Besigtelse, naar de advares derom, give til Kende, hvad de har at bemærke paa Odense Hospitals Vegne, og forsegle og underskrive Besigtelsen sammen med fornævnte gode Mænd. F. T. 5, 216 b. Orig. i Landsark. i Odense.

— Aab. Brev om, at Søfren Orning til Egede, der af Kongen var stævnet til det Møde, der nu er holdt her i København, fordi han i sit Ægteskab havde krænket en Adelsjomfru, som var ham beslægtet i 3. Led, og da Kongen paa Forbøn har ladet Sagen falde uden Dom paa Betingelse af, at han inden Paaske førstkommende drager af Kongens Lande og Riger og i de 5 næstefølgende Aar ikke lader sig finde i dem, eftersom hans Forpligtelse udtaler, har anholdt om Bevilling til, at han, naar de 5 Aar er forbi, maa forskaanes for al videre Tiltale for den Sag.

¹ Margrete Hvas. ²Paa K. har Iver Vind skrevet: Min Broder Jürgen talte K. M. til om Tiden. Ovenover i Marginen er ved Teksten efter Ordene: »paa min adelig Ære, Tro og Love« med samme Haand tilføjet: »inden Paaske førstkommendis.«

Kongen bevilger, at han maa komme og bo igen i Kongens Riger og Lande og ikke for den Sags Skyld være Mand disværrer i nogen Maader. (Efter Junkers Befaling.) Sj. R. 21, 183. K.

18. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at denne Skibskaptejn Robert Villomsen aarlig herefter udover den hidtidige Besolding maa faa 50 Kurantdlr. fra St. Mortensdag at regne. (Paa K. er skrevet:) Efter Ifver Vinds Befaling. K. Udt. i Sj. R. 21, 183 b.

— Lignende aab. Brev om, at Isack de Faas¹ fik en Forbedring paa 50 Kurantdlr. fra Mortensdag sidstforleden at regne. Udt. i Sj. R. 21, 183 b. K.

— Aab. Brev, hvorved Giertrud Andersdatter, som havde ladet sig besove i sit Ægteskab, fik Bevilling til at gifte sig igen, da hendes Mand var afgaaet ved Døden. Udt. i Sj. R. 21, 183 b.

— Miss. til Erik Ottesen. Han skal indtil videre aarlig lade Hr. Anders Jørgensen, forrige Skolemester paa Holmen, faa 10 Speciedlr. af de fattiges Blok paa Holmen. Sj. T. 27, 386.

— Miss. til Hannibal Sehested om herefter at lade Unionsskatter af Norges Rige levere til Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Helsingborg Slot, og tage hans Bevis derpaa. (Efter Hr. Kanslers Befaling.) Sj. T. 27, 386. K.

—² Miss. til Gregers Krabbe. Alle de Penge af Unions-skatte, som herefter efter Kongens Anordning tilsendes ham af Lensmændene i Nørrejylland, skal han levere til Knud Ulfeldt til Svenstrup, Generalkrigskommissarie og Befalingsmand over Tønsberg Len, mod hans Bevis. (Efter Hr. Kanslers Befaling.) Sj. T. 27, 392 b. K.

— Lignende Miss. til Henning Valkendorf i Fyen, Niels Trolle i Sjælland, Lolland og Falster og Hr. Hendrick Hvitfeldt i Skaane, Halland og Blekinge. Udt. i Sj. T. 27, 392 b. K.

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt om at levere Unions-skatte af Norge, som Hannibal Sehested, Statholder i Norge og Befalingsmand paa Aggershus Slot, efter Kongens Anordning tilsender

---

¹ Saaledes skrevet under Teksten i K. I Sj. R. kaldes han Isack Faas. ² Brevet, der i Sj. T. er indført mellem Miss. af 28. og 29. Nov., har i K. været dateret den 28., hvilket er rettet til 18.

ham, til Knud Ulfeldt til Svenstrup, Generalkrigskommissarius og Befalingsmand over Tønsberg Len, mod hans Bevis. Sk. T. 6, 511 b.

18. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Niels Pedersen, som for 11 Aars siden i sit Ægteskab har forset sig med Lejermaal og derfor ved Kapitelsdom er blevet skilt fra sin Hustru, faar Bevilning til at gifte sig igen med hvilken Person, Gud ham vil tilføje, dog ikke med hende, som han tilforn har besøvet. Udt. i Sk. R. 5, 385 b.

— Miss. til Henrick Below om at tilholde Kampestenhuggeren i Christianopel at forføje sig til København, hvor han vil faa nærmere Ordre af Jørgen Vind. Udt. i Sk. T. 6, 511 b.

— Miss. til Mathis Zitzewitz om at ligge i Slotsloven paa Varberg Slot i Ifver Krabbes Fraværelse og paase, at alting i Fæstningen og Lenet gaar skikkeligt og ret til. Udt. i Sk. T. 6, 511 b.

— Aab. Brev om, at Lauridts Skinkel til Gielskouf har berettet, at hans Børns Morbroder, Jacob Grubbe til Kappel, og han har kontraheret med hinanden om, at fornævnte Lauridts Skinkel skal erlægge Penge for det Gods, som han i deres afdøde Moders levende Live har afhændet af det Gods, der er tilfaldet hans Børn efter deres afdøde Moder Fru Helle Grubbe, og har begæret Kongens Konfirmation paa samme Kontrakt. Da forskrevne Lauridts Skinkels Børns Morbroder mener, at det vil være til Børnenes Gavn og Bedste, bevilger Kongen, at Kontrakten maa forblive ved Magt. F. R. 4, 298 b.

— Aab. Brev, hvorved Instrumentisterne i Horsens, som er antaget af Borgemestre og Raad, faar Eneret til at spille til Barsler, Bryllupper og andet Værtsskab dér i Byen og i Stjernholms Len. (Efter Ifver Vinds Ordre). J. R. 10, 251 b. K. Orig. i Landsark. i Viborg.

— Miss. til Rentemestrene. Kongen har den 23. Maj sidstforleden antaget denne Bernt Lauridtsen til Skibsløjtnant med en aarlig Løn af 150 Kurantdlr. Da Kongen nu ikke længer behøver ham i denne Tjeneste, skal Adressaterne afbetale ham til denne Dag. Sj. T. 27, 386 b. K. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Anders Bilde. Kongen lod forgangen Sommer antage denne Bernt Lauritssen som Skibsløjtnant¹. Da hans

¹ J. T. har ved en Fejlskrift kun: Løjtnant.

Tjeneste ikke længer behøves, skal han hjælpe Bernt Lauritssen til en Bestilling under Landfolket, naar der bliver nogen ledig, som han kan eragtes dygtig til at forestaa. J. T. 10, 506. K.

18. Nov. (Kbhvn.). Miss. til samme. Af hosfølgende Supplikation kan han se, hvad denne Peder Hansen, Borger i Aarhus, har berettet om Overlast og Vold, der er tilføjet ham af en Korporal, der har sit Kvarter dér, i hans Hus og ellers, og om, at han af Ritmesteren, der er indkvarteret sammesteds, ikke kan faa tilbørlig Betaling for, hvad hans Folk og Heste har fortæret hos ham. Adressaten skal gøre den Anordning, at saadan Modvillighed bliver alvorlig straffet, andre til Eksempel, og at han efter Kongens Ordinans faar, hvad der med Rette kan tilkomme ham af Ritmesteren for hans Hestes og Folks Fortæring, og ogsaa faar de Penge, han har laant Ritmesteren. J. T. 10, 506. K.

— Miss. til Erick Lunov og Claus Dyre. Fru Anne Kaas, Albret Rostrups Enke, har berettet, at nogle af hendes Husbondes Breve og andet staaar under Forsegling i Viborg. De skal paa hendes Begæring aabne forskrevne Breve og mod en nøjagtig Revers optage dem og udlevere til hende, hvad der deraf kan tilkomme hende, dog at de først advarer alle de interesserede derom. Hvad de optager og leverer hende, derover skal de nedlægge en af dem underskrevet Fortegnelse ved de andre Breve. J. T. 10, 506b.

19. Nov. (—). Pas for Thomas Brodersen, Rigens Skriver, som altid skal rejse dertil, hvor Herredagene holdes, paa Heste og en Vogn og fri Færger over Færgstederne til og fra Herredagene, naar og hvor de holdes. Orig. i D. Kanc. Diverse orig. Bestall. etc. 2.

20. Nov. (—). Miss. til Hendrick Gyldenstjerne og Jørgen Kaas. Da afdøde Fru Emerentse Pedersdatters¹ efterladte Børn agter at holde Skifte med hverandre indbyrdes, skal de, naar Skiftet skal foretages, rette deres Lejlighed efter at taksere Norskoufs Bygning for, hvad der er ret og billigt, for at Peder Brockenhuus, Hofjunker, kan vide derefter at tilfredsstille sine Søskende. F. T. 5, 217.

¹ Emerentse Pedersdatter Baden, g. 1) m. Hans van Mehlen († 1609), 2) m. Klavs Ejlersen Brockenhuus, Landsdommer p. Fyen.

20. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jørgen Brahe og Henning Valkendorf. Claus Brockenhuus til Norskouf, Landsdommer i Fyen, har for nogen Tid siden¹ af Kongen faaet to Befalinger til Falck Gjõe til Hvitkiøld og Ejler Høg til Dallund om at tilendebringe Skiftet efter afdøde Fru Emerentse Pedersdatter mellem hendes efterladte Børn og deres Kreditorer. Dette har de efterkommet, forsaavidt Kreditorerne angaar, men da det ikke er sluttet mellem Arvingerne selv, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at indstævne alle Arvingerne for sig, naar de begærer det, bilægge de mulig opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom. Dersom nogen af de interesserede, efter at være citeret til samme Tid, forsømmer at indstille sig, skal Adressaterne afsætte deres Part og alligevel afslutte Skiftet og give Parterne det beskrevet. F. T. 5, 217.

— Aab. Brev om, at menige Sognemænd i Sulsted og Aistrup Sogne i Nørrejylland har berettet, at de ikke har nogen residerende Degn dér i Sognene, men at de hidtil dér i Sognene har været betjent af en af Aalborg Skole. Det er derfor tit og ofte sket, at ingen kommer for at forrette Tjenesten, naar Storm, Uvejr og Sanddrag falder ind. For at de herefter selv i Sognene kan faa en Substitut², som kan betjene dem i Kaldet, bevilger Kongen, at de til Resident for forbemeldte Degn maa faa et Kronens Bol, som ligger til Sejlstrup Slot, i forbemeldte Sulsted Sogn. J. R. 10, 251 b.

— Miss. til Gunde Lange. En Mand ved Navn Claus Mouridtsen har berettet, at han har tiltalt en Kvinde ved Navn Maren Ibsdatter, som begge bor i hans Len [Aalborghus], om Ægteskab, men at hendes forrige Mand har været beslægtet med fornævnte Claus Mouridtsen i 2. og 3. Led, og han har derfor andraget om at maatte indlade sig i Ægteskab med forskrevne Maren Ibsdatter. Kongen bevilger dette, dog at de skal give til Kongen efter deres Formue. Gunde Lange skal tinge med dem begge efter deres Formue, modtage det og føre det til Regnskab. J. T. 10, 507. Orig. i Landsark. i Viborg.

---

¹ 29. Juni og 8. Sept. 1640. ² Overskriften har: maa bekomme en residerende Degn.

20. Nov. (Frederiksborg). Miss. til Anders Bilde om at akkommodere denne Franck Hermarck¹ under det jydsk eller skaanske Regiment, naar nogen Office bliver ledig. J. T. 10, 507. K.

— Miss. til Sten Bilde. En Mand ved Navn Niels Christensen af Søndervraa i hans Len [Sejlstrup] har berettet, at den Gaard, som han bebor, er sat for højt i Landgilde, saa at han ikke kan yde samme Landgilde uden sin største Ruin, hvilket han ogsaa beviser med Tingsvidner, og begærer derfor at faa Afslag paa samme Landgilde. Da hans Formand paa samme Gaard har haft Afslag, skal denne Mand ogsaa have Gaarden paa samme Afgift, som hans Formand har haft den. J. T. 10, 509.

— Miss. til Otte Marsvin. Da Fru Helvig Marsvin, Enke efter Gude Galde til Nørlund, har berettet, at hun med det allerførste agter at skifte mellem sig og sine Børn efter deres afdøde Fader, skal Otte Marsvin rette sin Lejlighed efter, naar Skiftet skal foretages, da at give Møde, paatage sig Værgemaalet for Fru Helvig Marsvin og paase, at der kun vederfares hende, hvad der er ret. J. T. 10, 507 b.

21. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Gunde Rosenkrantz. Da Henrick Ramel til Beckeskouf, Hofmester paa det kongelige adelige Akademi Sorø og Befalingsmand i Børglum Kloster, har begæret 1 Fæste i Gummerup i Froste Herred, hvoraf Landgilden følger Harløse Kirke, men Herligheden Kronen, til Mageskifte for 1 Fæste i Starrerup i Færs Herred og endvidere har begæret 2 Gaarde i Roelsberg By i samme Herred til Mageskifte for Gods i Turrebye, hvorved der bedst kan ske Kronen Vederlag, skal han snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sk. T. 6, 511 b.

— Miss. til Anders Bilde til Dambsoe, Rigens Marsk, Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Hr. Jørgen Brahe til Hvedholm, Befalingsmænd i Vestervig Kloster, paa Nyborg Slot og paa Hagenskov Slot, og Falck Gjøre til Hvidkield. Fru Lene Barnekow, Enke efter Tønne Friis til Tølløse, og samtlige Tønne Friis's efterladte Børn og Arvinger har berettet, at der snarest skal foretages Skifte mel-

¹ Saaledes K. J. T. har Hermarck (eller Hermank).

lem alle Tønne Friis's Børn. De skal snarest indstævne Parterne for sig, bilægge de mulig mellem dem opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til berammet Tid og Sted, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i de udeblivendes Sted. J. T. 10, 508 b.

21. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hendrick Podebusk. Da det berettes, at der snarest skal holdes Skifte efter afdøde Tønne Friis, skal han rette sin Lejlighed efter at være til Stede paa Skiftet, paatage sig Værgemaalet for Nels Friis, medens Skiftet staar paa, nøje paase, at der kun vederfares ham, hvad der er Ret, og, naar Skiftet er overstaet, overlevere hans Værgemaal til hans Lavværge. F. T. 5, 217 b.

— Lignende Miss. til Jesper Friis om at være Værg for Jomfru Malene Friis. Udt. i F. T. 5, 217 b.

— Lignende Miss. til Hendrick Gyldenstjerne til Svanholm om at være Værg for Jomfru Dorette Friis. Udt. i F. T. 5, 217 b.

— Lignende Miss. til Ejler Høg om at være Værg for Jomfru Vivicke Friis. Udt. i F. T. 5, 217 b.

— Lignende Miss. til Christian Skeel til Fusinge om at være Værg for Jomfru Margrethe Friis. Udt. i F. T. 5, 218.

— Lignende Miss. til Frants Pogwisch til Rafnholt om at være Værg for Jomfru Else Friis. Udt. i F. T. 5, 218.

— Lignende Miss. til Henning Valkendorf til Glorup om at være Værg for Jomfru Anne Friis. Udt. i F. T. 5, 218.

— Miss. til Gregers Krabbe. En Mand, ved Navn Søfren Jessen, i Kielsing har berettet, at han til Ægte har ombedet en Enke ved Navn Mae Thomiskone i Giessing, begge boende i hans Len [Riberhus]. Denne Kvindeperson er beslægtet med Søfren Jessens forrige Hustru i 3. Led, og han har derfor begæret Tilladelse til at indlade sig i Ægteskab med denne Mae Thomiskone. Da det af Gregers Krabbes Erklæring ses, at det ikke kan gøres bevisligt, at Søfren Jessens forrige Hustru og Mae Thomiskone har været hinanden nærmere beslægtet end i 3. Led, bevilger Kongen, at de maa indlade sig med hverandre i Ægteskab, dog at de begge giver til Kongen efter deres Formue. Gregers Krabbe skal derfor tinge med

dem begge efter deres Formue, modtage det og føre det til Regnskab. J. T. 10, 508.

22. Nov. (Kbhvn.). Kgl. Konfirmation paa et af Hans Uldrik Gyldenløve til Vindinge, Befalingsmand paa Kronborg og Frederiksborg Slotte, paa Kongens Vegne under Datum Frederiksborg den 9. Juni 1641 udstedt, af ham underskrevet og besejlet Fæstebrev, ved hvilket han til Christoffer Hansen, Skriver paa Frederiksborg, paa Livstid steder og fæster en af Kongens smaa Vange, kaldet Wendzels Vang, for en aarlig Betaling af 30 Sletdr., at betale hvert Aar til Mortensdag paa Frederiksborg Skrivestue. Denne Vang, som Hans Uldrik Gyldenløves Formand Frederik Urne til Brentved havde ladet Christoffer Hansen faa til Leje for samme aarlige Betaling, har tilforn ligget til Faurholm Ladegaard, førend den blev nedbrudt, og Christoffer Hansen beklager sig nu over, at han har megen Ufærd paa samme Vang af Hillerøds Indvaaneres Svin og Kvæg, fordi den ligger saa nær ved Byen. Han har derfor begæret at faa samme Vang paa Livstid, for at han desto bedre kan indgærde og inddige den, saa at han kan beholde den i Fred og have nogen Nytte af den for sin Afgift. Hans Uldrik Gyldenløve har nu paa Kongens Vegne stedet og fæstet til fornævnte Christoffer Hansen forskrevne lille Vang paa Livstid i den Længde, Vidde og Bredde, som den er forefundet. Han skal selv vedligeholde Gærderne og Grøfterne omkring den undtagen Gærdet mellem Wendzels Vang og Kongens Folehave, som er indelukket fra samme Vang, og som Slotsfogden paa Frederiksborg altid i Tide paa Aaret skal lade lukke og vedligeholde. Han skal have samme Vang fri for Tiende og al anden Tynge og Besværing, som den har været, medens Kongen selv havde den i Brug. Det forbydes alle og enhver at gøre ham nogen Hinder, Forfang eller Skade paa samme Vang, enten paa Gærde, Græsgang eller i anden Maade, enten før eller efter at han om Aaret har ladet den høste, efterdi samme Vang er indelukket for sig selv, saa han ikke ligger til Fælled eller Horne¹ med nogen anden. (Efter Ifver Vinds Befaling.). Sj. R. 21, 184. K.

— Miss. til Knud Ulfeldt, Kommissarius. Kongen har befalet Kommissarierne i hver Provins, som oppebærer Unions-skatte af Lensmændene, siden at overlevere samme

¹ I Fællesskab eller til Græsning for Kvæg, jvfr.: under Hov og Horne.

Skatter til Adressaten. Naar de anmoder ham derom, skal han modtage samme Skatter af bemeldte Kommissarier og give dem nøjagtigt Bevis derpaa. Efter Hr. Kanslers Befaling. Sj. T. 27, 386 b. K.

22. Nov. (Kbhvn.). Miss. til de højlærde i København. Kongen har af Frederik Parsberg til Vognserup begæret noget af hans Jordegods, der ligger i Kongens Vildtbane i Sjælland, til Mageskifte, og da Frederik Parsberg til Vederlag har begæret 8 eller 9 Gaarde i Trønninge By, som skal ligge til Universitetet i København, skal de snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes. Sj. T. 27, 386 b. K.

— Lignende Miss. til Mogens Pax om 2 Gaarde, som ligger til Holbæk Slot, i Sønder Jerneløse Sogn, den ene Gaard i Lille Knapstrup, den anden i Bonderup. Udt. i Sj. T. 27, 387. K.

— Lignende Miss. til Roskilde Kapitel om at erklære sig om en Halvgaard i Bierrebye¹ By og Sogn, som Madts Pedersen korteligen fradøde. Efter Ifver Vinds Ordre. Udt. i Sj. T. 27, 387. K.²

— Miss. til Niels Trolle. Kongen har af Frederik Parsberg til Vognserup begæret noget af hans Jordegods, der ligger i Kongens Vildtbane i Sjælland, til Mageskifte, og da Frederik Parsberg til Vederlag har begæret 2 Gaarde i Dramstrup i Jerløse Sogn i Merløse Herred, af hvilke den ene, kaldet Baskegaard, ligger til Roskilde Bispegaard og den anden ligger til en Præst i Roskilde, og desuden 1 Gaard i Lille Knastrup og 1 Gaard i Bunnerup, der ligger til Holbæk Slot, skal Niels Trolle snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt fornævnte Gods, baade det, som ligger til Bispegarden og Præsten, og det, som ligger til Holbæk Slot, for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan mistes. Sj. T. 27, 387. K.

— Aab. Brev om, at da Kongen har befalet, at Nyborg Skibsbro snarest skal istandsættes og føres saa langt ud, at man, naar det er Lavvande, bekvemt kan komme ind til den med Færger og Smakker for at indskibe og udskibe, befales det, for at samme Skibsbro des bedre kan forfærdiges og siden vedligeholdes, alle og enhver, baade

¹ Stifts-Bjærgby, Tudse H. ² Foran dette Brev har der i K. staaet et lignende Miss. til Niels Trolle om at erklære sig om samme Mageskifte, men dette er slettet og i Stedet er udfærdiget det følgende, særlige Miss. til ham.

Indlændiske og Udlændiske, at betale 1 Hvid af hver Tønde Gods og Korn, som de indskiber og udskiber ved Nyborg. F. R. 4, 299.

22. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Mogens Kaas. Han skal gøre den Anordning, at Skibsbroen ved Nyborg snarest istandsættes og forlænges saa meget, at man ved den kan indskibe og udskibe med Færger og Smakker, naar det er Lavvande. For at Skibsbroen siden desto bedre kan vedligeholdes, har Kongen ved det aabne Brev, som vedlagt tilsendes ham, paabudt, at der til samme Brug af hver Tønde Gods og Korn, som ind- og udskibes dér, hvad enten det er af fremmede eller Indbyggere, skal gives 1 Hvid i Told. Han skal forordne en Person, som kan oppebære denne Hvid og aarlig gøre Regnskab derfor paa tilbørlige Steder, og paase, at ikke Pengene anvendes til andet Brug. F. T. 5, 218.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Andersen. Afdøde Hr. Jørgen Urne samt Gunde Lange til Bredning, Erick Juel til Hundsbeck og Mogens Høg til Kiergaardsholm, Landsdommer i Nørrejylland, Befalingsmand paa Aalborghus, i Gudumkloster og i Asmildkloster, har faaet Kongens Befaling, dateret Glückstadt, 9. August¹ sidstforleden, om at skulle bilægge de mellem Jesper Friis til Ørbecklunde paa den ene Side og Axel Juel Nielsen til Biørrensholm paa den anden Side mulig opkommende Tvistigheder om Biørrensholm efter Kongens til dem udgangne Befaling. Da denne Befaling endnu ikke er efterkommet, fordi Hr. Jørgen Urne siden den Tid er død, skal Adressaten i afdøde Hr. Jørgen Urnes Sted sammen med de 3 andre gode Mænd snarest føre Kongens Befaling til Ende. J. T. 10, 509.

— Miss. til Gunde Lange. Hans Sørensen, Tolder² i Aalborg, har berettet, at der i Byens Fædrift ligger et Morads, som ej til Fædrift³ eller andet synderligt Brug er tjenligt, hvorfor ogsaa Borgemestre og Raad sammesteds har solgt en Del af samme Morads til nogle af Borgerne, og han har nu begæret at maatte tilforhandle sig Resten af samme Morads, der ligger mellem Fjorden og

¹ Brevet er dateret 13. August 1641; se K. Brb. 1640—41 S. 527 f. (J. T. 10, 386 b.). ² K. har først haft: Borger og Handelsmand; dette er streget over og Ordet: Tolder skrevet ovenover. Dette er ikke kommet med i J. T. ³ Ordene: »Fædrift . . . . ej til« er sprunget over i J. T.

Aaen, for den Pris, som den lovlig og billig kan blive vurderet til af uvildige Dannemænd. Da det af Gunde Langes Erklæring ses, at samme Morads, som bemeldte Hans Søfrensen er til Sinds at ville tilforhandle sig, ikke i nogen Maade er Byen tjenlig, tillader Kongen, at samme Morads vurderes af uvildige Dannemænd og afhændes til ham. Gunde Lange skal have i Agt, at de Penge, han giver derfor, bliver anvendt til Bedste for Byen. (Efter Ifver Vinds Befaling.). J. T. 10, 509 b. K.

22. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Malte Juul. Niels Krag til Trudtsholmb, Befalingsmand paa Lund Gaard i Mors, har begæret, at da hans Gaard, kaldet Volbierig Gaard, med tilliggende Gods er dreven til Laas, Kongen da for billig Fæste og sædvanlig Afgift vil bevirke, at han maa nyde nogle Stykker Jord, der ligger i hans Mark ved nævnte hans Gaard Volbierig, af hvilke Jorder Ringkøbing Skole og Hee Kirke hidtil har haft Afgiften, til Gaarden for sig og sine Arvinger, naar de, som nu har dem i Fæste, dør. Malte Juul skal snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorledes det er beskaffent med samme Jorder. (Efter Hr. Kanslers Befaling.). J. T. 10, 510. K.

— Miss. til Christian Normand. Borckard Rud til Sebygaard har berettet, at en af hans vornede Sønner, ved Navn Peder Mickelsen, for kort Tid siden er rømt bort fra ham, og da hans Tjenere søgte efter ham, fandt de ham hos Christian Normand og hans Bønder, som da lagde dem Hindringer i Vejen, saa at de ikke kunde faa fat paa Peder Mickelsen. Dersom fornævnte Peder Mickelsen findes hos Christian Normand eller paa hans Stavn, skal han lade ham være Borckard Rud eller hans Fuldmægtig følgagtig, og dersom det kan bevises, at Christian Normands Bønder har gjort Borckard Ruds Tjenere Hindringer i at blive ham mægtig, og han derved er bortkommet, skal han tilholde sine Bønder igen at skaffe ham til Stede. J. T. 10, 510.

23. Nov. (—). Aab. Brev, hvorved Alexander von Kückelsom, der nu er forlovet af Kongens daglige Tjeneste, faar Bevilling for sig og sin Hustru paa at nedsætte sig i hvilken Købstad han vil, og være forskaanet for Skat, Indkvartering, Vagt og al anden borgerlig og Bys Tyng, saa længe han og hans Hustru ikke driver borgerlig Næring og Haandtering. (Efter Junkers Befaling.). K. Udt. i Sj. R. 21, 185 b.

23. Nov. (Kbhvn.). Bestalling for denne Gerhart¹ Pipers til at tage Vare paa Tapetseriet² paa alle Kongens Slotte og forny og renholde det. Sj. R. 21, 185 b. K. (Tr.: KD. III, 235.)

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Hr. Olluf Parsberg til Jernit paa Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Høiberg Sogn, Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Elsborg Sogn og Kirkens Part af Korntienden af Vinderslef Sogn, hvoraf der særlig skal svares: af Hviberg Sogn: 4 Ørte Rug, 2 Ørte Byg og 2 Ørte Havre [til Kronen] og ligesaa meget til Kirkeværgerne, af Elsborg Sogn: 2 Ørte Rug og 2 Ørte Byg til Kronen og ligesaa meget til Kirkeværgerne og af Vinderslef Kirke 3 Ørte Rug, 4 Ørte Byg og 3 Ørte Havre til Kirkeværgerne for Vinderslef Kirke, alt at levere aarlig inden Fastelavn paa Silkeborg eller i de næst omliggende Købstæder, hvor det bliver anvist ham af Hr. Tage Thott eller hans Efterkomere. Udt. i Tb. 133.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for samme paa Kronens Part af Korntienderne af Hørup, Lefvering og Vinderslef Sogne, hvoraf der aarlig skal svares 9½ Ørte Rug, 11 Ørte Byg og 10 Ørte Havre, at levere aarlig inden Fastelavn i det seneste til Hospitalsforstanderne i Randers. Udt. i Tb. 133.

— Miss. til Christian Ericksen og Eyler Holck. De har tilforn³ faaet Befaling til at levere Landkisten til Gabriel Kruse til Hiulegaard, og han har nu berettet, at de har efterkommet denne Befaling, men at de gør Vanskeligheder ved at give beskrevet, hvad der fandtes i Landkisten, idet de mener, at Kongens Befaling ikke tilholder dem det. Det har forundret Kongen ikke lidt, at de nærer Betænkelighed herved, ti hvad skulde han gøre med Landkisten, hvis der ikke blev leveret ham, hvad der var deri. De skal med det første give beskrevet, hvad der findes i Landkisten. Sj. T. 6, 512.

— Miss. til Ebbe Ulfeldt. Da Malte Juul til Giessinggaard, Embedsmand paa Bøvling Slot, til Mageskifte for noget Gods paa Bornholm, nemlig 1 lille Hovedgaard og 1 Mølle, som Kongen har

¹ I Sj. R. og paa Bagsiden af K. kaldes han Giert, i Teksten i K. Gerhart.

² Overskriften har: Silkefarvers Bestilling. ³ 30. Okt. 1641.

begæret af ham, har begæret 11 hele og halve Gaarde, deriblandt nogle jordegne, i Bestekilde i Albo Herred i Christianstads Len, Annekspræstegaarden til Efverød Præst, liggende i Synderløf, 1 Fæste i Øretorp¹ og 3 Gaarde i Nørsløgerød og 1 Gaard i Stiandered, alle i Gers Herred, skal han med første Lejlighed besigte begge Parterers Gods og snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Bejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Kristianstad]. Sk. T. 6, 512 b.

23. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Eyler Holck. Laxmand Gyldenstjerne til Biersgaard og Jacob Grubbe til Rygle har for nogen Tid siden² faaet Befaling til at være til Stede ved Skiftet mellem afgangne Brostrup Nolds Arvinger. Da det nu berettes, at Laxmand Gyldenstjerne paa Grund af Svaghed ikke kan give Møde, skal Eyler Holck til berammet Tid og Sted indtræde i Laxmand Gyldenstjernes Sted og sammen med Jakob Grubbe efterkomme samme Befaling. Sk. T. 6, 513.

— Miss. til samme og Jacob Grubbe. Da der med det allerførste skal foretages Skifte mellem afdøde Brostrup Nolds Arvinger, skal de med første Lejlighed begive sig til Magle Hovedgaard og taksere dens Bygning og Gaardens Avling, hvis de ikke tilforn er takseret ved Søkendeskite, eftersom det ellers er brugeligt ved Søkendeskite her i Landet. Sk. T. 6, 512 b.

— Aab. Brev, hvorved denne Niels Hansen, som er forordnet til Herredsfoged i Bjærg Herred, efter Ansøgning for sin Bestilling faar bevilget en øde Gaards Grund i fornævnte Bjærg Herred, som hans Formand har haft, saa længe han forvalter samme Herredsfogeds Bevilling tilbørlig. Gaarden skylder aarlig 5 Tdr. 3 Skpr. Byg, 10 Skpr. Havre, 1 Otting Smør, 1 Lam, 2 Gæs, 2 Høns og 2 Mark Penge. F. R. 4, 299 b.

— Aab. Brev om, at Borgemestre, Raad og Borgerne i Bogense har berettet, at de for nogen Tid siden har besluttet til de jordegne i Byen at skifte og dele en Del af Bogense Bys fælles Jord, som ligger Syd for Bogense, efter Dronning Kir-

¹ Formentlig Oretorp. ² 10. Nov. 1642.

stens Privilegier¹ og afdøde gode Mænds Afsigt. Den 19. Marts sidstforleden har de foretaget de omtvistede Aasteders Beskaffenhed og efter Privilegierne og efter fornævnte gode Mænds Afsigt og med Samtykke af Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Oden-segaard, delt og skiftet saaledes, at hver Jordegen i Bogense By skal have en Gaards Ejers Rettighed baade i Ager og Eng, som det har været brugeligt, baade før og siden Privilegierne udgik. Da Borgemestre, Raad og Borgerne i Bogense nu har begæret Kongens Stadfæstelse herpaa, konfirmerer og stadfæster Kongen Dronning Kirstens Privilegier, som er givet dem paa fornævnte Jord og Ejendom, i alle deres Ord og Punkter, eftersom de udførlig formelder og nu forefindes. F. R. 4, 299 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe. Alexander von Kückelsom, der i lang Tid har været i Kongens Tjeneste, har andraget om Bevil-ling for sig og sin nuværende Hustru paa at nyde den Ejendomsgaard, som han har tilforhandlet sig i Hagenskov Len i Fyen, for en bestemt Sum Penge om Aaret i Stedet for alt det, der ydes af samme Gaard til Kronen, hvad det end maatte være, og paa for sin og sin Hustrus Livstid at være forskaanet for Ægt, Arbejde og anden Besværing og Paalæg. Kongen bevilger dette. Hr. Jørgen Brahe skal lade taksere og fastsætte, hvad Alexander von Kückelsom og hans nuværende Hustru aarlig bør give i Penge af samme Ejendomsgaard for alt, hvad der bør ydes Kronen af den, hvad det end kan være, og aarlig oppebære samme Penge af ham og hans Hustru. Ligeledes skal han lade ham og hans nuværende Hustru være forskaanet for Ægt, Arbejde og anden Besværing og Paalæg, saa længe de lever. Men naar der paabydes Skat, skal de yde den ligesom andre Kronens Tjenere, eftersom de eragtes gode til. F. T. 5, 218.

— Miss. til Henning Valkendorf. Da Kongen har anset det for godt, at Hr. Corfits Ulfeldt til Urop, Statholder i København og Befalingsmand paa Møen, til 1. Maj førstkommende skal overtage Vodemar Slot paa Tosing med Tilliggende, efter den Tid forvalte det, oppebære Indkomsten deraf, levere den til Grev Voldemar Christian, Kongens Søn, og have Tilsyn med de Bygninger sammesteds, som allerede er under Hænder eller herefter skal bygges. Henning Valkendorf skal til 1. Maj førstkommende til Hr. Corfits Ulfeldt

¹ Dronning Christines Privilegier af 18. Marts 1504.

overlevere Jordebogen paa Godset med, hvad dertil hører, og da tage endelig Kvittans af Kongen. F. T. 5, 218 b.

23. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Jørgen Munk til Harridtskier har ladet sig indføre i Vorsnesgaard og det tilliggende Gods for det, som Truid Bryske er ham skyldig. Laxmand Gyldenstjerne¹ har berettet til Kongen, at han har haft ringe Føje dertil, og har begæret, at Kongen skal forbyde Jørgen Munk at befatte sig med forbeholdte Gaard eller noget af dens Løspøre eller tilliggende Ejendom og købe eller tilforhandle sig noget deraf, indtil han har indstævnet samme Indførsel til Rigets første almindelige Herredage. Det forbydes alle og enhver at købe eller i nogen Maade tilforhandle sig Vorsnesgaard eller noget af dens Gods, Løspøre, Skov eller Ejendom, hvad det end kan være, indtil Laxmand Gyldenstjerne er kommet til Ende dermed. J. R. 10, 250 b.

— Miss. til Jørgen Munk. Laxmand Gyldenstjerne til Biersgaard har berettet, at Jørgen Munk har ladet sig indføre i Vosnisgaard og Gods for den Gæld, som Truid Bryske er ham skyldig, hvortil han dog mener, at Adressaten ikke har nogen Føje eller Ret, og han har derfor begæret Kongens Befaling til denne om, at han ikke maa befatte sig med samme Gaard og Gods, indtil han kan faa samme Indførsel indstævnet for Kongen og Danmarks Riges Raad til første almindelige Herredag. Kongen befaler hermed Jørgen Munk, at han skal holde sig fra forskrevne Vosnisgaard og dets tilliggende Gaarde og Gods og aldeles ikke befatte sig med den, saa længe Laxmand Gyldenstjerne har indstævnet samme Indførsel. J. T. 10, 513.

— Miss. til Hr. Tage Thott Andersen. Kronens Bønder i Silkeborg Len har andraget om af Kronens Skove at faa bevilget nødtørftigt Bygningstømmer og Vogntømmer, som deres Formænd har haft før dem, endvidere at det maa tilstedes dem at have Geder i de Sogne og Byer, hvor der ingen Krat eller Underskov findes, hvorpaa Gederne kan gøre Skade. Han skal lade Bønderne i Silke-

---

¹ Jomfru Lisbet Albertsdatter (Skaktavl) til Vosnæsgaard var Søster til Sofie Friis, g. m. Frederik Munk, til Karen Friis, g. m. Truid Bryske, og til Margrete Friis, g. m. Laxmand Gyldenstjerne. De tre ovennævnte Personer var altsaa Svogre indbyrdes og til Jomfru Lisbet Friis til Vosnæsgaard.

borg Len faa nødtørftigt Brændsel, Hjul- og Vogntømmer og nogen Hjælp, naar det er fornødent til Bygning. Han skal have nøje Tilsyn med, at naar der udvises dem noget til Bygning, det da anvendes paa deres Gaarde. Det tillades ogsaa, at de maa holde Geder paa de Steder, hvor der ingen Krat eller Underskov er; dog skal der have Tilsyn med, at denne Bevilling ikke misbruges. J. T. 10, 511. K.

23. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Gregers Krabbe om at tilholde Præsterne i Malt Herred i hans Len [Riberhus] aarlig hver at levere fra sig en rigtig underskrevet Fortegnelse paa alle dem, som er bosiddende i deres Sogn og har Plov, og aarlig levere denne Fortegnelse til den, som modtager det Brokorn, der gives til Kolding Bros Vedligeholdelse. J. T. 10, 510b. K.

— Miss. til Ditløf Reventlow. Kongens Mandat, udstedt 1640 den 8. Jan. paa Haderslevhus Slot, og som bl. a. gaar ud paa, at dersom Bønderne i Malt Herred findes forsømmelige og ikke aarlig i rette Tid erlægger det Byg og Brokorn, som de skal yde til Kolding Bros Vedligeholdelse, skal deres Husbønder selv yde det og staa Kongen til Rette derfor i alle Maader. Thomis Juel til Sønderskouf og Erick Juel til Hundsbeck har paa deres egne og deres Naboers Vegne, som har Bønder i nævnte Malt Herred, besværet sig herover og begæret at blive forskaanet for saadant, idet de har tilbudt strængt at ville tilholde deres Bønder at yde samme Brokorn i rette Tid. Kongen bevilger, at de maa være forskaanet for at staa til Rette, dersom deres Bønder ikke i rette Tid erlægger samme Brokorn, dog at de alvorlig tilholder deres Bønder at levere samme Brokorn aarlig i rette Tid og lader dem, som ikke gør det, straffe tilbørlig. J. T. 10, 511. K.

— Lignende Miss., mutatis mutandis, til Thomis Juel og Erick Juel om, at de maa være forskaanet for at staa til Rette, dersom deres Bønder i Malt Herred ikke i rette Tid erlægger Brokornet, dog at de alvorlig tilholder deres Bønder at levere samme Brokorn aarlig i rette Tid og lader dem, som ikke gør det, straffe tilbørlig. J. T. 10, 511b. K.

— Miss. til Lauridts Ebbesen. Kongen har for nogen Tid siden bevilget Joen¹ Mickelsen, Kongens Hofsmed, en Gaard i Bø-

¹ Overskriften har: Jonas, ellers kaldes han: Joen.

strup i Skanderborg Len efter hans Faders Død. Denne Gaard er for omtrent 8 Aar siden nedbrændt, hans Forældre har ikke siden den Tid været i Stand til at genopbygge den, som den tilforn var, og da nævnte Joen Mickelsen nu er og fremdeles forbliver i Kongens daglige Tjeneste, og han altsaa heller ikke kan opbygge Gaarden, skal Lauridts Ebbesen lade opsætte en nødtørftig Bygning paa samme Gaard, forsaavidt det ikke allerede er sket af hans Forældre, og lade de Tømmermænd, som findes dér ved Slottet, tilhugge Husene. Det Tømmer, der behøves dertil, skal han lade hugge i Kronens Skove paa de Steder, hvor det er Skovene til mindst Skade. J. T. 10, 512. K.

23. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Otte Marsvin. Det berettes, at Enken paa Kronens Gaard, Vormstrup¹, i hans Len [Dronningborg], hvilken Gaard Kongen har forundt sin Hoffurér, Mathurin du Pont, naar Enken afgaar paa Grund af Alder, i sin Alderdom vil indlade sig i Ægteskab med en Person ved Navn Hans Jacobsen, og det kan ventes, at dette sker i den Mening, at naar denne Person, som vil tage hende til Ægte, har fæstet Gaarden, vil han siden fremdeles beholde den til Besiddelse og dermed skille forskrevne du Pont af med den eller ogsaa faa ham til at give ham hans udlagte Fæste igen, medens Kongens Benaadningsbrev dog gaar ud paa, at du Pont efter hendes Død skal have Gaarden uden Fæste. Otte Marsvin skal advare fornævnte Hans Jacobsen om, at saasnart forskrevne Enke dør, skal Gaarden følge du Pont, og hvad Fæste han nu udgiver, skal ikke leveres ham igen. Saasnart Enken dør, skal Otte Marsvin lade Gaarden være du Pont følgagtig uden Ophold eller Forhaling i nogen Maader. J. T. 10, 512 b. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Aalborg. Da det berettes, at der gaar mange unge Drengébørn omkring i Aalborg By og hverken holdes til Skole eller noget Haandværk, skal de aarlig til Børnehuset her sende 8 eller 10 saadanne Drengébørn, velklædte og med hver 2 en Underdyne og en Hoveddyne²; dog skal samme Drengé ikke være under 16 Aar gamle. J. T. 10, 513 b. K.

— Kvittansiarum til Hr. Jost Høg til Giorsløf, Rigens Kans-

¹ Ormstrup, Sal S., Hovlbjerg H. ² Saaledes K. J. T. har, formentlig ved en Fejlskrift: Overdyne.

ler og Befalingsmand paa Kalø Slot, paa hans Regnskab for al vis og uvis Rente og Indkomst, som ligger til det kongelige adelige Akademi Sorø og Maribo Kloster, fra den 2. Nov. 1623, da han blev forordnet til Hofmester dér, og til den 1. Maj 1640, da han blev entlediget derfra, og Henrik Ramel til Beckeskouf blev forordnet til Hofmester i hans Sted. Han blev aldeles intet skyldig. (Efter Junkers Befaling). Sj. R. 21, 186. K.

24. Nov. (Kbhvn.). Kvittansiarum til samme paa hans Regnskab for de Korn-, Penge- og Madskatter, som han efter Kongens Skattebreve har oppebaaret i Sorø Klosters Len og Birk fra 1. Maj 1623, da han blev forlenet dermed, og til 1. Maj 1640, da han igen er blevet det kvit, efter den af Rentemestrene Jørgen Vind til Gundestrup og Stehen Beck til Vibyegaard under Datum København den 12. Septbr. 1640 udstedte Kvittans. Han blev aldeles intet skyldig. (Efter Junkers Befaling). Sj. R. 21, 187. K.

—¹ Pas for Stehen Bilde til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, som undertiden selv maa rejse til København af Hensyn til Skinderup Regnskab og Kvitteringer og Overførelse af Penge eller sende sine Folk med Penge og undertiden maa oversende Fogden paa Skinderup til Sjælland og Jylland for at købe Øksne til Skinderup og Trelderup, paa Heste og 2 Vogne til ham selv og ellers til Fogden og hans Folk, Heste og en Vogn, samt fri Færger over Færgstederne. Sj. R. 21, 188. K.

— Aab. Brev, hvorved Jomfru Anne Mund faar Bevilling til selv at forestaa sit Gods og oppebære Landgilde, Stedsmaal og anden Oppebørsel deraf, da hendes Broder Hendrick Mund til Selsøgaard² har samtykket deri, dog at hendes rette Værge har nøje Tilsyn med, at det ikke anvendes til Unytte, og ogsaa forsvarer det, om der paakommer nogen Trætte. (Efter Junkers Befaling.). K. Udt. i Sj. R. 21. 188b.

— Lignende Bevilling for Jomfru Else Mund til at være sin egen Værge. Udt. i Sj. R. 21, 188b.

---

¹ Sj. R. har Datoen: 4. Nov., men da K. under Teksten kun har aaben Plads til Dagen og paa Bagsiden: 24., og da Brevet er indført blandt de øvrige Breve af 24. Nov., beror Datoen i Sj. R. formentlig paa en Fejlskrift. ² Serritslevgaard, Vor H.

24. Nov. (Kbhvn.). Lignende Bevilling for Jomfru Margrethe Urne til at være sin egen Værge, da Hr. Christoffer Urne til Aasmark, Befalingsmand paa Tranekær Slot, som hendes rette Værge har samtykket heri. K. Udt. i Sj. R. 21, 188 b.

— Aab. Brev om, at Sophia, Hans Mortensens Enke, Børgerke i København, har berettet, at Mickel Pofvelsen, Byfoged i Marstrand, skylder hende 160 Rdlr. efter et vigtigt Haandskrift, og hun ikke kan faa sin Betaling, uden at hun med stor Bekostning skal søge ham ved Retten i Marstrand, men da han har indladt sig i Ægteskab med en Kvinde, ved Navn Karen Harboes, som har 1000 Dlr. staaende hos Roland Crappe, som denne skylder hende, begærer hun nu at faa forundt Kongens Arrest paa 160 Rdlr. med Renter, for at enten han, Mickel Pofvelsen, skal indfri sit Haandskrift eller hun faa sin Betaling af forskrevne 1000 Dlr. Kongen bevilger, at hun maa faa Arrest paa 160 Rdlr. med Renter hos fornævnte Roland Crappe, indtil hun bliver betalt, saa at fornævnte Roland Crappe ikke maa levere disse 160 Rdlr. med Renter fra sig eller levere dem til nogen paa Mickel Pofvelsens Vegne, førend hun er betalt. (Efter Olluf B[rokenhuus's] Befaling.). Sj. R. 21, 189. K.

— Miss. til Hendrick Ramel om at optage Daniel Jensen, Søn af Hr. Jens Kristensen paa Fur, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 27, 387 b.

— Miss. til Jørgen Vind, Stehn Beck og Melckior Oldeland¹, Rentemestre. Kongen har bevilget, at Kongens Skippere, Styrmand og andre, hvem der er bevilget Vinterfetalje, dette Aar maa faa 8 Rdlr. for hver Okse. De skal gøre den Anordning, at nævnte Folk faar disse Penge. (Efter Junkers Befaling). Sj. T. 27, 388 b. K. Orig. i D. Canc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til samme. Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, har for nogle Aar siden² faaet Kongens Befaling til at modtage Indkomsten af Byg i et Aar af en Del Kirker i Assens Provsti i Fyn og af en Del andre Kirker i samme Land³, som Kongen havde bevilget til Istandsættelse af St. Hans Kirkes Bygning og Residenserne for Præsten og Kapella-

¹ Navnene er kun opført i K. ² 6. Okt. 1635. ³ Se Miss. 2./9. 1636, 6/1. og 18./4. 1637 m. fl.

nen sammesteds. Dette Korn og Indkomst har han modtaget, har anvendt det til Reparation af fornævnte Kirke og Residenser og har nu begæret, at hans Regnskaber derover snarest maa blive revideret. Rentemestrene skal snarest revidere dem, for at Henning Valkendorf kan faa Kvittering derfor. Efter Junkers Befaling. Sj. T. 27, 388 b. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

24. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hans Ulrick Gyldenløve. Han har bedret, at efterskrevne Bønder, nemlig 4 Gaarde i Siersløvmøster¹, 1 Gaard i Lyndbyemagle², 1 Gaard i Alsinderup³, 3 Gaarde i Uvelse, 1 Gaard i Smedbylille⁴, 1 Gaard i Jørlunde og 1 Gaard i Stoere Rørbeck, som er ganske forarmet, medens de andre Gaarde er øde, saa at de ikke kan besidde dem, med mindre de forskaanes for dette Aars Landgilde. For at Gaardene saavel som Bønderne desto bedre kan blive ved Magt, tillader Kongen, at de maa være forskaanet for dette Aars Landgilde, hvilket han skal lade afkorte i Jordebogen. Sj. T. 27, 389. K.

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Kongen har af Frederik Parsberg til Vognserup begæret noget af hans Jordegods, der ligger i Kongens Vildtbane i Sjælland til Mageskifte, og Frederik Parsberg har nu til Vederlag begæret et lille Stykke Skov, der ligger mellem Vinstrup Sø og Castrupfang⁵ i Antvorskov Len og er ganske lukket ude fra Kongens Vildtbane, samt et Stykke Ejendom, som ligger mellem Taasemølle og det Stengærde, som lukker mellem Vildtbanen og Castrupfang, og dersom det ikke kan bortskiftes, fordi det ligger udenfor Gærdet i Vildtbanen, tilbyder han at give Kongen Forsikring med Brev og Segl for sig og sine Arvinger, at de aldrig vil tilregne sig nogen Herlighed med Skytteri paa samme Ejendom, forsaavidt den ligger udenfor Gærdet mellem fornævnte Taasemølle og Gærdet til Vinstrup Sø. Ventsel Rotkirk skal snarest indsende Erklæ-

---

¹ K. har: Siersløvmester. Ment er: Sigerslevøster, Strø H. ² Antagelig er der ment: Store-Lyngby, Lille-Lyngby S., Strø H. ³ Alsønderup, Strø H., 3 Gaarde i Uvelse. ⁴ K. har rigtigt: Sundbylille, som ligger i Hjørlunde S., Lyngby-Frederiksborg H. ⁵ I J. T. er dette ved en Fejlæsning blevet til Thastrupfang; lidt nedenfor har J. T., ligesom K., Castrupfang. Ved Vinstrup Sø er antagelig ment Tjustrup Sø, idet baade Vinstrup og Tjustrup ligger ved Søen, der almindeligvis kaldes Tjustrup Sø. Vinstrup ligger endvidere ved Kastrup Storskov, der hører til Kastrup Hovedgaard i Fuglebjærg Sogn.

ring til Kancelliet om, hvorvidt fornævnte Ejendom for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes. Sj. T. 27, 387 b. K.

24. Nov. (Kbhvn.). Miss. til samme om, at han herefter og indtil videre hver Uge skal skaffe Uldrick Christian Gyldenløve i Sorø en Tinsmørkande fuld af Smør. I Kanden, der er leveret ham, kan der gaa $3\frac{1}{2}$ Skaalpund og 10 Lod Smør, saa Kanden med Smør ialt vejer $7\frac{1}{2}$ Skaalpund 4 Lod. Sj. T. 27, 388. K.

— Miss. til Sten Beck. Bønderne i 7 Sogne i Herrisvad Klosters Len har berettet, at deres Rugsæd forrige Sommer er ganske ødelagt af Mus, og har derfor andraget om nogen Forskaansel paa deres Landgilde. Kongen tillader, at hver Helgaard, som har lidt saadan Skade, i indeværende Aar maa faa et Afslag paa 1 Rdlr. og hver Halvgaard paa $\frac{1}{2}$ Rdlr. Sk. T. 6, 513.

— Miss. til Henning Valkendorf. Han har berettet, at 2 Gaarde i Dinstrop¹ i hans Len [Odensegaard] er sat for højt i Landgilde. Den ene, som Hans Christoffersen paabor, er kommet fra Skiennerup² NB³. Kongen tillader, at han giver den, som igen vil fæste denne Gaard, et Afslag paa $1\frac{1}{2}$ Pd. Byg paa hans aarlige Landgilde og lader ham faa noget Bygningstømmer. For den anden Gaard, der bebos af Rasmus Rasmussen, maa han ligeledes give denne et Afslag paa hans aarlige Landgilde paa $1\frac{1}{2}$ Pd. Byg. F. T. 5, 219. Samtidig Afskrift i Landsark. i Odense.

— Miss. til Gregers Krabbe. Han har begæret at faa at vide, hvorledes der skal forholdes med de Skippere i og uden Ribe, som har forset sig med Egelast. Han skal lade dem tiltale som Overtrædere af Kongens Mandater og siden tage Dom over dem. (Efter Ifver Vinds Ordre). J. T. 10, 513 b. K.

— Miss. til Ifver Vind. Efterskrevne Kronens Bønder i Lundenæs Len, nemlig Las Jensen i Herbergbeck⁴ og Claus Pedersen i Foestum, har berettet, at deres Gaarde for nogen Tid siden er brændt, og har begæret at maatte forskaanes for et Aars Land-

¹ Den samtidige Afskrift har: Dristrup, ment er: Drigstrup, Bjærge H., Fyen.

² Ordene: »er kommet fra Skiennerup NB.« findes kun i Afskriften; F. T. har paa dette Sted Ordene: ... paabor, da ere vi ... med en Rasur i Ordene: da ere.

³ I Margenen er tilskrevet: NB. Dette er den Gaard, som Henrik Gyldenstjerne har faaet af Kong. Majt. ⁴ K. synes at have: Herebechsbech.

gilde. Da Kongen af hans Erklæring ser, at deres Opgivelse er sandfærdig, skal han lade fornævnte Las Jensen og Claus Pedersen være forskaanet for et Aars Landgilde, hvad han skal føre til Regnskab. (Efter Ifver Vinds Begærende). J. T. 10, 513 b. K.

24. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Lauridts Ebbesen. Erick Krabbe til Stranbeckgaard¹, Embedsmand paa Stjernholm Slot, har berettet, at de Bønder, der ligger til Stjernholm Slot, ikke er i Stand til at skaffe Rytteriet, som er indkvarteret i Horsens, saa meget Hø og Rufoder, som de behøver, og har begæret, at Kongen vil befale, at Bønderne i hans [Lavrids Ebbesens] Len [Skanderborg] maa komme dem til Hjælp med at fremskaffe Hø og Rufoder. Lauridts Ebbesen skal gøre den Anordning i hans Len, at Bønderne dør kommer Stjernholms Bønder til Hjælp med at fremskaffe Hø og Rufoder til Rytteriet, som er indkvarteret i Horsens, saa vidt det er muligt, da sidstnævnte Bønder ikke er i Stand dertil. (Efter Junkers Befaling). J. T. 10, 514. K.

25. Nov. (—). Bevilling paa Næringsfrihed til Hofskrædderen Christian Biergraff, Kongens Hofskrædder, i Danmark og Fyrstendømmerne. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. R. 21, 189 b. K. (Tr.: KD. III, 235).

— Aab. Brev om, at Anne Lucas Hammers, Kongens Farvers Kvinde i København, hvis Mand er alvorlig syg og næppe kan leve, og hendes Børn efter hans Død maa beholde Farveriet. (Efter Junkers Befaling). Sj. R. 21, 190. K. (Tr.: KD. III, 235 f).

— Miss. til Vincendts Bilde og Sigvort Urne. Frederik Parsberg til Vognserup har berettet, at to af hans Sønner endnu er udenlands, og at der er anvendt og endnu daglig medgaar og anvendes en stor Del Penge paa deres Rejse. Han har derfor begæret Kongens Befaling til Adressaterne, som han foregiver er de nærmeste Blodsforvandre og Svogre til fornævnte hans to Sønner, om, at de skal tage deres Arvepart og Lod i Jordegods for sig, gøre Overslag over den, taksere den og ansætte den aarlige Indkomst for hver af dem i rede Penge, hvad enhver af dem retmæssigt kan faa af samme deres Gods, indtil de selv kommer tilbage til Landet og kan tage deres Gods under

¹ J. T. har: Stranbeckgaard, K.: Steundbroegaard. Han skrev sig til Strandbygaard (Skodborg H.).

deres eget Værgemaal og Forsvar, saa at de kan vide, hvad de aarlig kunde have til Indkomst at fortære. Hvad de da kan eragte, at der retmæssigt skal gives hvert af Frederik Parsbergs Børn aarligt af deres Gods, skal de give beskrevet under deres Hænder og Signet. Ligeledes begærer han, at de skal være til Stede paa hans Sønners Vegne, som endnu er udenlands, naar det Løvsøre af Guld, Sølv, Perler, Klenodier og Ædelstene, som efter rigtig underskreven og forseglet Registrering findes i Boet efter deres afdøde Moder¹, skal skiftes og deles mellem Frederik Parsberg og hans Børn, saa at baade han og hans Sønner kan vide, hvad der med Rette kan tilkomme dem, samt at de har nøje Indseende med, at der sker fornævnte hans Sønner, hvad der er ret. Adressaterne skal samles paa bejelig Tid og Sted, naar Frederik Parsberg begærer det af dem, gøre Overslag over hans Sønners Gods og give beskrevet, hvad det aarlig kan beløbe sig til i Penge. Endvidere skal de give Møde, naar bemeldte Løvsøre og² Guld, Sølv, Perler, Klenodier og Ædelstene bliver skiftet og delt mellem Frederik Parsberg og hans Sønner, og paase, at der kun sker dem, hvad der er ret. Sj. T. 27, 389 b.

25. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hendrick Ramel om at tage Hans Hansen, Søn af Hr. Hans i Tersløf³, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 27, 390.

— Miss. til Niels Krabbe og Christian Bülow. Hr. Tagge Thott Andersen, Befalingsmand paa Silkeborg Slot, Sten Beck til Vandaas, Rentemester og Befalingsmand i Herrisvad Kloster, Lauge Beck til Førsløf og Johan Beck til Nesbyholm, Sekretærer, har begæret Kongens Befaling til dem om, at de snarest skal begive sig til en deres Moder, Fru Elisabeth Bille, Sigvort Becks Enke tilhørende Sædegaard ved Navn Klackerup i Halland og taksere den paa Bygning, Ejendom og Herlighed for det, som den bør taksere for ved Søkendeskitte. De skal snarest muligt rette sig efter at taksere samme Klackerup Gaards Bygning, Ejendom og Herlighed, som forskrevet staar, og give det beskrevet. Sk. T. 6, 513 b.

— Aab. Brev, hvorved Erick Jørgensen, Borger i Odense,

¹ Mette Dresselberg Vilhelmsdatter († 1635). ² Formentlig Fejlskrift for: af. Se ovfr. ³ Hans Sørensen Vendelbo, Præst i Tersløse og Skellebjerg, Merløse H.

der har berettet, at han for nogen Tid siden har affærdiget en af sine Tjenere, ved Navn Giert Schueling, med en anselig Mængde Kramgods og andre Varer til Norge, hvor han paa Erick Jørgensens Vegne skulde forhandle dem og gøre Rigtighed for dem, men at bemeldte Giert Schueling ikke alene nu paa ottende Aar trods hyppig skriftlig Paamindelse og Anfordring er udeblevet med Resten af hans Varer, men heller ikke vil bekvemme sig til i nogen Maade at gøre Rigtighed, uanset at han, Erick Jørgensen, nok har Midler under Hænder, ved hvilke han kunde søge sin Skade oprettet, faar Bevilling til at arrestere nævnte Giert Schueling eller hans Gods i Norge, hvor det kan findes eller antræffes, indtil der er sket rigtigt Regnskab mellem dem, og han kan faa sin Betaling, dog at Erick Jørgensen stiller nøjagtig Forsikring, at hans Tiltale og Krav er rigtig. F. R. 4, 300 b.

25. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Christian Normand til Ølstedgaard og Laurits Skinkel til Gierskouf. Da Jørgen Hartvig har begæret Kongens Befaling til dem om, at de snarest skal forføje sig til Nels Munks Gaard Allesvraae og dér foretage Skifte mellem Nels Munk og hans Børn efter hans afdøde Hustru¹, skal de snarest begive sig til fornævnte Allesvraae, dér foretage Skifte mellem Nels Munk og hans Børn, bilægge de muligt mellem Parterne opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom, give Parterne det beskrevet og, naar Skiftet er overstaaet, overlevere det, som er tilfaldet Børnene, til fornævnte Jørgen Hartvig som deres rette Værge efter Loven. Hvis en af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den berammede Tid og Sted, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 5, 219 b.

— Miss. til Rubeck Pors om at sidde i Landstinget i Lauge Bildes Fraværelse. Udt. i Sm. T. 6, 504.

— Miss. til Gregers Krabbe. Da Kongen af hans Erklæring om Bygfældigheden paa Broen paa Riberhus Slot og dens Reparation erfarer, at der i det ringeste skal anvendes 339 Speciedlr. derpaa, tillader Kongen, at han lader samme Bro istandsætte og anvender fornævnte 339 Speciedlr. derpaa. Han skal føre det til Regnskab. J. T. 10, 514 b. K.

¹ Sidsel Mortensdatter Skinkel.

25. Nov. (Kbhvn.). Miss. til samme. Peder Christensen og Lars Marquarssen i Thauterup¹ og Hans Nielsen, Søfren Hansen og Søfren Christensen i Boerup og Mousevraa² i Oxby Sogn, alle i Riberhus Len, har berettet, at deres Gaarde er meget forskyldet, og ganske ringe paa Avlen og Byg og at Agrene og Engene, som ligger dertil, er ganske meget fordærvet af Sand og Sandfog, saa at de ikke kan give deres fulde Landgilde, og de har andraget om nogen Forlindring paa deres aarlige Landgilde. Da Kongen af hans Erklæring ser, at deres Opgivelse er sandfærdig, og at nævnte Bønder ikke kan besidde Gaardene, medmindre de faar følgende Afslag, nemlig: Peder Christensen og Lauridts Markordsen³ i Toutterup begge 2 Ørte Rug, Hans Nielsen i Borup $\frac{1}{2}$ Mark 6 Sk. 2 Alb. Hellemis⁴, $\frac{1}{2}$ Mark 6 Sk. 2 Alb. Voldemis, 1 Svin, $6\frac{1}{2}$ Mark 2 Sk. 2 Alb. Gæsteri, Søfren Hansen sammesteds $\frac{1}{2}$ Mark 4 Sk. Hellemis, $\frac{1}{2}$ Mark 4 Sk. Voldemis, $\frac{1}{2}$ Pd. Smør, 1 Svin og $6\frac{1}{2}$ Mark 2 Sk. 2 Alb. Gæsteri, Søfren Christensen i Mousevraa 16 Torsk og 9 Skpr. Byg, bevilger han, at de aarlig maa faa det anførte Afslag paa deres Landgilde. Han skal aarlig afkorte saa meget i nævnte Bønders Landgilde, som forskrevet staar, og siden tilholde dem at give Resten af deres Landgilde, hvilket han skal indskrive saaledes i Jordebogen og siden gøre Regnskab derefter. (Efter Junkers Befaling). J. T. 10, 514 b. K.

— Miss. til Hendrick Lange. Han skal lade Hr. Søfren Jensen⁵, Sognepræst til Eysing Sogn i Adressatens Provsti, efter den ham allerede for rum Tid siden givne kgl. Bevilling⁶ fremfor nogen anden faa den første ledige Tiende i hans Provsti, som han begærer og kan være tjent med, for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift. (Efter Ifver Vinds Ordre.). J. T. 10, 515. K.

— Miss. til Gunde Lange. Det berettes, at Hans Jessen, som i Aalborg er forordnet til at oppebære Akcisen og Smaatolden, ikke er vederhæftig, og da han tilforn selv har lovet at ville

---

¹ Tofterup, Starup S., Skads H. ² Bordrup og Mosevraa, Oksby S., V.-Horne H. ³ D. s. s.: Marquarssen ovfr. J. T. har ved en Fejlskrift: Mortenssen. ⁴ J. T. har: Hellemis — Voldemis. Ment er Hellemisse, alle Helgensdag, 1. Novbr., og Voldermisse, Valborgsdag, 1. Maj, begge Dage var Betalingsterminer for Afgifter o. lign. ⁵ K. har: Hr. Severin Jensen. Wiberg Præstehist. kalder ham Severin Jensen Vildberg. ⁶ Dette Ord er glemt i J. T.

stille nøjagtig Vissen og Borgen, for at der ikke skal ske Kongen nogen Skade ved hans Forsømmelse, skal Gunde Lange yderligere tilholde ham at efterkomme samme sit Løfte. Saafremt ingen vederhæftig Danemand vil love for ham, skal Gunde Lange forordne en anden i hans Sted til at have Inspektion med samme Smaatold og af fornævnte Hans Jessen fordre det, som han efter hans Forpagtningsbrev hidtil kan befindes at være Kronen skyldig. Da det endvidere berettes, at bemeldte Hans Jessen paa fremmede Steder uden Riget har ladet sig sammengive med sin Hustru, skal Gunde Lange lade ham adspørge, af hvad Aarsag han ikke har villet lade sig vie til sin Hustru her i Riget, hvorefter han skal indsende Erklæring derom til Kongen. J. T. 10, 515 b.

25. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen til Olluf Parsberg til Jernit, Befalingsmand paa Baahus Slot, forpagter Laksefiskeriet ved Quistrum. Orig. i D. Kanc. Orig. aab. Breve sagligt ordnede IV. 2.

26. Nov. (—). Miss. til Tolderne i Øresund om at en Fuldmægtig for Hertug Frederik Vilhelm, Kurfyrste af Brandenburg, maa passere toldfrit gennem Øresund med 12 Fade Rhinskvin. Udt. i Sj. T. 27, 391. K.

— Miss. til Rentemestrene. Kongen har bevilget Fru Dorrette Juel, Enke efter Ifver Krabbe til Kongstedlund, at de Mangelsposter vedrørende øde og forarmet Gods og for Afholdelsen for de privilegerede Personer, der henstaar uklareret i Mariager Klosters Regnskaber, maa passere og godtgøres denne Gang under Hensyn til, at hendes afdøde Husbonde, fornævnte Ifver Krabbe, har gjort stor Bekostning nogle Gange med Rejser med sit tilforordnede Kompagni, som han kommanderede, til og fra Holstein. Dog vil Kongen herefter hverken af dette Len eller af andre Len, som haves paa bestemte Afgiftspenge, høre eller anmodes videre om nogen Afkortning, men de skal rette sig efter Forleningsbrevene, hvilket Rentemestrene skal rette sig efter. Konciperet efter Ifver Vinds Begæring. Sj. T. 27, 390 b. K.

— Miss. til Rentemestrene. Kongen har eftergivet Hr. Christoffer Urne til Aasmak, Befalingsmand paa Tranekær Slot, den Mangel, som i Renteriet er gjort ham til Antegnelse, paa 1000

Rdlr., som for nogle Aar siden blev bortstjaalet af Tolden til Baadsmandsvaaninger, som han havde modtaget af Lensmænd og Toldere i Norge og sendt ned til Danmark. Endvidere maa der godtgøres ham Halvdelen af det, der er forstrakt Kongens daværende Faktor Johan von Delden i Aaret 1632 til Leverance af Munition til Aggershus Befæstning, paa Regnskabet for Skatten og Tolden, der var bestemt til Officerers Traktement og anden Defension i Norge, nemlig det ene Tusind Rdlr., hvorimod han til Kongen har afstaaet al Prætension paa og Ret til det nylig opdagede Kobberværk i Guldbrandsdalen. Sj. T. 27, 391. K.

26. Nov. (Kbhvn.). Miss. til samme. I det Restanceregister, som de for nogen Tid siden har tilstillet Kongen, findes antegnet, at Borgemestrene og Raad i Kongsback resterer fra Aaret 1631 med Kontributionen til Fæstningen i Fyrstendømmet Holstein, men af disses Erklæring ser Kongen nu, at de ikke har faaet nogen Befaling derom, og der er ikke heller udgaaet noget derom fra Kancelliet. De skal derfor slette Borgemestrene og Raad i Kongsback for bemeldte Kontribution i Restancebogen. Endvidere skal Byfogden i Falkenberg tiltales for Kommissariatolden fra Aarene 1628 til 1631, men det berettes nu, at han har klareret i Rentekammeret for 1628 til 1631, men at han ikke har forstaaet at skille Kongens Told fra Kommissariatolden, og at han for de andre 3 Aar, nemlig fra 1631 til 1634, har klareret hos Kommissarierne, som hans Kvittanser derom viser. De skal derfor tilbagegive ham, hvad de har modtaget af ham af Kommissariatolden, saa at han kan erlægge den paa de tilbørlige Steder og faa sin tilbørlige Kvittans. (Efter Ifver Vinds Befaling). Sj. T. 27, 391b. K. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Hvad disse Supplikanter har meddelt om den Arv, som de mener tilkommer dem efter afdøde Christen Hansen, forrige Skriver paa Vordingborg Slot, kan han se af deres hosføjede Supplikation. Han skal hjælpe dem til Rette, saavidt det kan ske med Lov og Ret, saa at de uden vidtløftig Proces kan faa, hvad der billigt kan tilkomme dem. Sj. T. 27, 392.

— Aab. Brev, hvorved Hans¹ Bang, Borgemester i Mittel-

¹ Overskriften har ved en Fejlskrift: Jens.

fart, der har berettet, at en Mand, ved Navn Jørgen Høybertz, af Amsterdam skylder ham over 1200 Rdlr., og uanset at fornævnte Jørgen Høybertz af Borgemestre og Raad i Amsterdam er tilfundet til Likvidation, som er insinueret ved Notarius publicus, endda ikke i nogen Maade har villet bekvemme sig dertil eller i nogen Maade tilfredsstille Hans Bang, faar Bevilling til at arrestere det Gods og Tilgodehavende, som nævnte Jørgen Høybertz maatte have her i Riget, og deraf faa saa meget, som han med Rette kan bevise tilkommer ham, dog at han stiller nøjagtig Kavtion for at ville stande Jørgen Høybertz til Rette for den Skade og Bekostning, denne derved lider, saafremt Hans Bang ikke har nogen Ret til saadan Fordring. F. R. 4, 301.

26. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Mogens Kaas. Han har berettet, at Kronens Bønder under Nyborg Slot altid for hver Foderokse har givet Kronen $1\frac{1}{2}$ Rdlr., baade i hans Formænds Tid og siden han har faaet Lenet overdraget, indtil der nu i Renteriet er gjort ham Antegnelser derpaa gaaende ud paa, at der aarlig skal gives 2 Rdlr. for hver Foderokse, hvorfor han har begæret at faa Kongens Vilje at vide om, hvorledes der skal forholdes dermed. Han skal tilholde Bønderne at give 2 Rdlr. for hver Foderokse, hvad han skal føre til Regnskab. F. T. 5, 220.

— Aab. Brev om, at Hr. Jørgen Knudsen¹, Sognepræst til Hiortenes² Sogn i Aalborghus Len, har berettet, at han i Aaret 1602 paa Grund af sit Kalds Ringhed af Kongen har faaet bevilget noget Afslag paa Leerup og Tranum Sogns Tiendeafgift, som han havde i Fæste, men at samme Tiender siden den Tid som Følge af Sandfog er meget svækket, saa at den Afgift, som Kongen da bevilgede, nemlig 6 Tdr. Rug og 16 Tdr. Byg, nu ikke kan ydes deraf, hvilket han ogsaa har bevisliggjort³, hvorfor han har begæret at faa yderligere nogen Forlindring paa forskrev-

---

¹ J. R. kalder ham i Overskriften fejlagtig: Jørgen Lavridsen. ² I sin udaterede Ansøgning skriver han, at han er Præst i Hiortels Sogn i Han Herred. Han var Præst i Hjortdal Sogn, V. Han H. (D. Kanc. Indl. t. Reg. og Tegn. og henl. Sager 1642 6/10). ³ Ved Paategning af 6. Okt. 1642 af Gunde Lange, Lensmand paa Aalborghus og ved Tingsvidne af Han Herreds Ting af 20. Juni 1642.

ne Tiendeafgift. Kongen bevilger, at Hr. Jørgen Knudsen herefter kun skal yde 2 Parter af forbemeldte Tiendeafgift. J. R. 10, 241 b.

26. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Hans Kyssow, Hofjunker, faar Bevilling til, hvor han vil i Danmark, at tilforhandle sig 2 Heste og udføre dem toldfrit. J. R. 10, 253 b.

— Aab. Brev, hvorved denne Hans Jensen Worm, forrige Skovrider i Silkeborg Len, som for sin Alderdoms og Svagheds Skyld ikke mere kan betjene denne Skovriderbestilling, faar Bevilling paa, at han og hans Hustru paa Livstid maa beholde den Bondeejendom, som de nu bebor, kvit og fri for den Landgilde, som gaar af den til Kronen, nemlig 6 Skpr. Rug, 2 Tdr. Byg, 4 Skpr. Havre, 1 Slagteko, 1 Svin, 1 Sletdlr. Gæsteri, 20 Æg og 6 Sk. Leding¹, men han og hans Hustru skal vedblivende gøre den Ægt og Arbejde af den, som de hidtil har gjort af den, da Hr. Tage Thott Andersen, Embedsmand paa Silkeborg Slot, har erklæret, at den ikke kan mistes derfra. (Efter Ifver Vinds Befaling). J. R. 10, 253 b. K.

— Miss. til Gregers Krabbe. 2 Kronens Bønder i Grimstrup i Skads Herred, nemlig Knud Nielsen og Peder Andersen Roest, i hans Len [Riberhus] har berettet, at deres Hus og Gaard for nogen Tid siden er brændt, og har derfor begæret at maatte blive forskaanet for et Aars Landgilde. Da Kongen af hans Erklæring ser, at deres Opgivelse er sandfærdig, skal han lade dem være forskaanet for et Aars Landgilde og føre det til Regnskab. J. T. 10, 516.

— Miss. til Gunde Lange. Denne Peder Nielsen i Vester Thorup i Aalborghus Len har berettet, at Avlingen til hans Gaard er meget forsvækket af Sandflugt og endnu daglig bliver værre, saa han ikke kan yde sin sædvanlige Afgift, og har derfor begæret nogen aarlig Nedsættelse paa hans Landgilde. Da Kongen af hans Erklæring og Tingsvidne ser, at denne hans Opgørelse er sandfærdig, bevilges det, at der herefter aarlig maa afkortes ham Tredjeparten af hans Landgilde. Gunde Lange skal kun lade 2 Parter af den Landgilde, som han plejer at give, oppebære af ham, hvilket han skal indskrive i Jordebogen og siden gøre Regnskab for. J. T. 10, 516.

27. Nov. (—). Aab. Brev, hvorved Rasmus Bentsen² og Peter

¹ Dette Ord er glemt i J. R. ² Han kaldes i Overskriften og i Navne-registret Rasmus Boesen, men i Teksten Bentsen.

de Rus, Borgere i Randers og Viborg, som med Kongens Tilladelse agter at anlægge et Garveri til Punt- og Rødlæder og Korduane i en af Købstæderne Randers eller Viborg, faar Bevilling til i de næstfølgende 10 Aar at være forskaanet for al borgerlig Skat og Tyng og for Indkvartering, hvorimod de skal være forpligtet til aarlig til Kongens Behov for rimeligt Køb at fremskaffe saa meget af bemeldte Læder, som Kongen behøver, og ikke uden Kongens Samtykke afhænder det til nogen anden, førend det fornødne deraf er leveret til Kongens eget Brug. J. R. 10, 254b.

27. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Tage Thott Andersen. Han har berettet, at der i hans Len [Silkeborg] er et Kvindfolk, som er beligget 4 Gange, de 2 sidste Gange af en ledig Person, og da denne Person har forpligtet sig til at ægte hende, har Kongen benaadet hende for Kagen og bestemt, at Lensmanden, som dengang var forlenet med Silkeborg Slot, skulde modtage hendes Bøder for hendes Forseeelse. Disse Bøder har hun ogsaa betalt, men efter at hun har betalt disse Bøder, er den Person, som havde forpligtet sig til at ægte hende, rømt bort, og Adressaten har derefter begæret at faa at vide Kongens Vilje om, hvorledes der skal forholdes hermed. Kongen tillader, at fornævnte Kvindeperson maa forskaanes for Kagen, da hun har betalt sine Bøder, dog skal Karlen tilholdes at ægte hende efter sin Forpligt, saafremt han kan opspørges enten dér i Lenet eller andetsteds. J. T. 10, 516b.

— Miss. til samme. Han har berettet, at Taget paa Kornladen dér paa Silkeborg Slot er meget forfaldent, saa at det ikke kan istandsættes uden meget stor Bekostning, om det skal overhænges med Tagsten, og han mener, at det er bedre at lade den tække med Langhalm, dersom det maatte blive befalet Bønderne dér i Lenet aarlig i de næste 3 Aar af hver Gaard at yde 3 Traver Langhalm dertil. Kongen tillader, at hver Mand dér i Lenet, som besidder en Helgaard, aarlig i de efterfølgende 3 Aar skal yde 3 Traver Langhalm dertil og hver Halvgaard $1\frac{1}{2}$ Traver. Han skal tilholde Bønderne dér i Lenet aarlig i de følgende 3 Aar at yde 3 Traver Langhalm af hver Fuldgaard og $1\frac{1}{2}$ Traver af hver Halvgaard, hvilket han skal lade oplægge paa fornævnte Lade, dog at det sker med den lideligst mulige Bekostning. (Efter Junkers Befaling). J. T. 10, 517b. K.

— Miss. til Axel Urup. Kongen er hidtil blevet anmodet om

Kontribution pro quota for det Gods i Holsten, som han har tilforhandlet sig dér, og som er lagt under Fæstningen Christianpris. Da det i sig selv er billigt, at de selv kontribuerer lige med de andre til Landsens Nødtørft og Fornødenhed, skal Axel Urup paa den Manér, paa hvilken det bedst kan ske, anordne det saaledes, at de, som er lagt under fornævnte Fæstning, herefter, naar der skal ydes nogen Landhjælp eller Kontribution, saavidt det vedrører dem, pro quota selv erlægger den. Hvad der kan tilkomme dem at erlægge indtil denne Dag, vil Kongen lade betale for dem. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 518. K.

27. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Mogens Arenfeldt. Det berettes, at der i Sne Sogn i Vrads Herred i Silkeborg Len ligger 4 Gaarde, nemlig Hundtskofvit, Nordvig, Arreschouf og Søegaard, som svarer til Mariager Kloster, og at disse Gaarde ikke kan gøre Ægt eller Arbejde til Mariager Kloster, fordi de ligger saa langt derfra. Han skal tilholde Bønderne paa disse Gaarde, at de herefter lige med andre Kronens Bønder, der i Vrads Herred ligger til Silkeborg, gør Ægter, naar der sker Henvendelse til dem med Kongens Pas¹, og til Fogden, da Landevejen fra Fyen og til Viborg altid falder dér forbi. (Efter Junkers Befaling). J. T. 10, 518b. K.

28. Nov. (—). Kvittansiarum til Arvingerne efter Hr. Hans Lindenov til Hundtslund paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Kalundborg Len fra 1. Maj 1624 til 1. Maj 1639, for de i samme Tid oppebaarne Penge-, Korn- og Madskatter og for det modtagne og igen overleverede Inventarium. De blev aldeles intet skyldig. Sj. R. 21, 190b. K.²

— Aab. Brev, hvorved en Mand ved Navn Anthonius Møller, der bor paa en af Kronens Gaarde ved Navn Birkengaard i Kalundborg Len, faar Bevilling paa Livstid for sig og sin Hustru Hennicke Pofvelsdatter paa samme Gaard, da han har anvendt sin Formue paa Gaardens Brøstfældighed; dog skal

---

¹ J. T. har her: naar med vores Passer besøges og til Fogden. Dette er en Fejllesning for Konzeptens: naar de bliver med vores Passer besøgte og tilsagt. K. har først haft: naar nogen Landevejen fra Viborg og til Fyen forreiser. Dette er ændret til det ovenstaaende. ² K. er dateret 14. (eller 24.) Nov. 1642 og paa Bagsiden 28. Nov.

de herefter gøre og give, hvad der hidtil er gjort og givet af samme Gaard. Skulde det ske, at fornævnte Hennicke Pofvelsdatter overlever sin Mand, og hun igen vil forandre sig, da skal hun igen udgive det Fæste, som altid er givet af bemeldte Gaard, nemlig 50 Rdlr., og paany igen fæste Gaarden. Sj. R. 21, 191 b. K.

28. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hans Uldrick [Gyldenløve]. Kongen har bevilget, at Visitør i Øresund Hans Pipers Gaard og Gods, som har været under Forsegling, igen maa aabnes og tilstilles ham, da han har sat nøjagtig Borgen for sin Hustru. Hans Uldrick skal lade Hans Pipers Gods aabne og tilstille ham det til hans egen Forvaring. Endvidere har Kongen bevilget, at Hans Piper maa tage sig en Prokurator, enten dér i Byen eller andetsteds, hvor han kan faa en, der kan føre hans Sag. Dog skal Hans Uldrick paase, at det ikke tilstedes ham at tage nogen, som ikke er ret svoren Prokurator. Sj. T. 27, 392.

— Miss. til Sten Bilde og Henning Pogwisch. Kongen har for nogen Tid siden¹ bevilget, at Kronens Part af Korntienderne paa Fyen og Langeland for et Aar skulde oppebæres af Kongens Lensmand Henning Valkendorf, som skulde anvende dem til Reparation af St. Hans Kirke og Sognepræstens og Kapellanens Residenser. Da Henning Valkendorf nu beretter, at der endnu resterer Indkomsten af en Del af disse Tiender, skal de indstævne for sig til bestemt Tid og Sted hver Kirkes Patroner og Forsvar, hvor da hver af dem skal gøre Rede for, hvad de allerede har leveret, og hvad de resterer med. Denne Restance skal de i indeværende Aar levere til Henning Valkendorf. Siden skal de samle disse Indkomster til Kirken til én samlet Kapital, saa at fornævnte St. Hans Kirke kan vide, hvad Kapital den har. F. T. 5, 220.

— Ekspektancebrev for Dr. Jacobus Timmermann, som agter at nedsætte sig som Medikus i Ribe, paa den første ledige Præbende og Kannikedømme i Ribe Domkirke. Kongens Farfader Kong Christian III har i Aaret 1545, for at der i Ribe kunde bo og holdes en Doctor eller Licentiat medicinae til gode og bedste for den menige Mand dér i Landet, bevilget og forordnet et Præbende og Kannikedømme i Ribe Domkirke til Underhold for en

¹ 6. Okt. 1635.

Dr. eller Lic. med., saa den Dr. eller Lic. i samme Kunst, som bor i Ribe, skal have et af de 12 Præbender og Kannikedømmer i Ribe, baade in bonis communibus, in optionibus og ellers i andre Maader lige med andre Kanniker, der bor ved Domkirken dér. Dr. Jacob Timmermann har nu meddelt, at han agter at nedsætte sig i Ribe og lade sig bruge i samme Kunst af hvem, der behøver hans Tjeneste, og har derfor andraget om at faa det første ledige Præbende og Kannikedømme i Ribe Domkirke. Da Kongens Farfader har funderet og anordnet det saaledes, bevilger Kongen, at Dr. Jacob Timmermann maa faa det første ledige Præbende og Kannikedømme i Ribe Domkirke og beholde det, saa længe han er bosiddende dér og forholder sig tilbørligt mod enhver. Dog skal han være forpligtet til baade nu straks, og naar han faar forbemeldte Præbende og Kannikedømme, at sidde i Kapitlet med andre residerende Kanniker og dømme i slige Sager, der forelægges dem. Dog de for dette Brevs Datum udgivne Ekspektancebreve hermed uforkrænket. [Med Artikl. 1—2.]. J. R. 10, 255 b. K.

28. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Kansler Reventlow. Naar Diderick N¹., Kongens Sølvpop, henvender sig til ham hermed, skal han lade ham faa 2 Raadyr og 4 Harer, som Kongen har forundt ham², fra de Steder, hvor det er til mindst Skade for Vildtbanen. J. T. 10, 519. K.

29. Nov. (—). Miss. til Niels Trolle om i sit Len [Roskildgaard] til Brug for Kongens Hofholdning at indkøbe 50 gode, fede Gimmerlam og 60 Par Høns og levere dem paa Københavns Slot til Køkkenskriveren inden 2. Dec. førstkommende. Han skal sørge for, at de kommer frem inden ovennævnte Tid. Efter Junkers Befaling. Sj. T. 27, 392 b.

— Lignende Miss. til Jørgen Seefeld om i Ringsted Len at indkøbe 50 Lam og 60 Par Høns og fremsende dem til den 8. Dec., til Jørgen Vind om i Dragsholm Len at indkøbe 50 Lam og 60 Par Høns, at leveres inden den 14. Dec., og til Hr. Tagge Thott Ottesen om i Malmøhus Len at indkøbe 150 Lam, 200 Par Høns og 38 Ol Æg, at leveres inden den 23. Dec. Udt. i Sj. T. 27, 393. K.

— Miss. til Sigvort Urne. Det berettes, at 2 Gaarde i en By, ved

---

¹ Aaben Plads til Navnet, baade i J. T. og i K. ² K. har derefter haft: til sit Bryllup. Dette er atter streget.

Navn Fiskerhofvet i hans Len [Tryggevælde] for nogen Tid siden er brændt, og at de Mænd, som beboede Gaardene, ikke er saa formuende, at de kan genopbygge dem. Han skal paa hver af fornævnte Gaarde lade opsætte 10 Bindinger Hus. Sj. T. 27, 393. K.

29. Nov. (Kbhvn.). Miss. til M. Lenart¹ Bygmester om snarest at forføje sig til Lellinge Gaard og undersøge, hvad der skal reparereres paa den, da det berettes, at Bygningen dér er helt brøstfældig. Sj. T. 27, 393. K.

— Aab. Brev om, at Kongen for nogen Tid siden² til Christoffer Bring, forrige Skriver paa Malmøhus, har forpagtet Akcisen af Malt, Øl, Mjød, Eddike og Brændevin i Malmø og Ystad, og at han nu klager over, at det nu ikke gaar saa rigtigt til dermed, som det burde, idet der findes mange, som ikke anmelder eller rigtigt fortøder den Malt, de fører til Møllerne for at males, saa at han derved kommer for kort og tager Skade paa den Afgift, han har lovet at betale Kongen for samme Forpagtning. Det befales derfor alle Møllere, som har Møller i eller udenfor Malmø og Ystad, ikke at modtage noget Malt eller andet, før der leveres dem Christoffer Brings Toldseddél derpaa, ligesom Borgerskabet ikke maa føre noget til Møllerne for at males dér, førend de har anmeldt til Christoffer Bring og faaet hans Toldseddél derpaa. Hvis nogen forser sig herimod og ikke efterkommer denne Befaling, skal de tiltales og straffes som de, der sidder Kongens Befaling overhørig. Sk. R. 5, 385 b.

30. Nov. (—). Aab. Brev om, at da Kongen har anset det for billigt, at Enkerne efter de afdøde Professorer paa det kongelige adelige Akademi Sorø skal nyde noget godt af deres Mands Tjeneste, perpetuerer og giver Kongen hermed til deres Underholdning Kronens Part af Tienden af Stege paa Møen, Storehedinge, Alsted og Fenisløf³ Sogne, naar de bliver ledige, naar de, der nu har Livsbrev paa dem, dør. Hofmesteren sammesteds skal modtage dem med al deres Rettighed, Stedsmaal og Afgift og aarlig levere enten 40 Tdr. Korn af alle Slags efter Tidens Lejlighed og Enkernes Nødtørft, først til den, der først er blevet Enke, eller Værdien deraf efter

¹ Han kaldes i K.: Leinert og Leonard. Ment er Kongens øverste Bygmester, Lennert Blasius. ² 19. Maj 1640. ³ Fjenneslev, Alsted H.

Landekøb, om Enkerne begærer det, og siden en efter anden af Enkerne paa Rad, eftersom de har mistet deres Husbonde, saa vidt Indkomsten af forskrevne Tiender kan strække til. Hvis Indkomsten af Tienderne kan forslaa til mere end 40 Tdr. til hver Enke, naar alle Tienderne er blevet ledig, bør det udgives til den eller de Enker, som mest trænger dertil. Denne aarlige Indkomst skal Enkerne beholde, saa længe de forbliver i deres Enkesæde. (Efter Herr Kanslers Befaling). Sj. R. 21, 192. K.

30. Nov. (Kbhvn.). Pas for Henrik Blome til N., Kongens Overskænk, som undertiden maa sende sine Heste og Folk fra Fyrstendømmet Holsten til København eller derfra¹ til Fyrstendømmet for at opvarte Kongen dermed, paa Heste og 1 Vogn, fri Færger over Færgstederne til hans Heste og Folk, enten de hænder at komme for Helgen Havn² eller Bælt frem og tilbage, saa de uden al Forsømmelse og Ophold kan komme afsted. Sj. R. 21, 193. K.

— Miss. til Rentemestrene. Bondelensmændene³ i Varberg Len har berettet, at der paa Renteriet er gjort Antegnelse ved den Frihed, som de for deres Bestilling har nydt paa deres Gaardes Skyld og Landgilde fra 1629 til 1631, og ligeledes har Bønderne paa Officersgaardene i samme Len faaet gjort til Mangel, at de har siddet fri for Kongeskatter og Madskatter i fire Aar, fra 1629 til 1633, idet de hævder, at de altid har nydt saadan Frihed. Da Kongen af Renteriet erfarer, at fornævnte Bondelensmænd altid har været forskaanet for Skyld og Landgilde og Officersgaardenes Bønder altid for Penge- og Madskatter, skal de ogsaa forskaanes for disse Aaringer. Sj. T. 27, 393 b. K.

— Miss. til samme. Da der er opstaaet Trætte mellem Christoffer Ifversen, forrige øverste Renteskriver, og afdøde Renteskriver Rasmus Christensens Arvinger om de Penge og andet, som Rasmus Christensen har modtaget af Christoffer Iversen paa Kongens Vegne og igen udgivet, og da Kongen har anset det for godt, at 4 Renteskrivere skal gennemse det, skal Rentemestrene anmelden til Borgemestre og Raad i København, at de skal tilholde afdøde Rasmus Christensens Arvinger

¹ Disse sidste Ord er glemt i Sj. R. ² Heiligenhafen, Holsten. ³ K. har derefter haft en Tilføjelse: Herredsfogderne og Tingskriverne. Dette er atter slettet.

at navngive 2 Renteskrivere, som de paa deres Side vil betro dertil¹. Dersom de ikke vil nævne nogen, skal Rentemestrene paa deres Vegne udtage 2 dertil, som skal efterkomme dette sammen med de 2, som Christoffer Ifversen skal nævne. Sj. T. 27, 393 b. Orig. (med 2 Bilag) i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

30. Nov. (Kbhvn.). Miss. til samme. Fru Sophia Rantzau, Enke efter Mogens Gyldenstjerne til Sjøgaard, har berettet, at der i Rentekammeret er gjort hende til Mangel i 5 Aars Regnskaber for Varbergs Len Afkortningen for brændte, øde og forarmede Møller og Gaarde, uanset at det med rigtige Tingsvidner er bevist, at der aldeles intet har været at faa, og har begæret at faa fornævnte 5 Aars Mangler godtgjort. Kongen bevilger dette, for saavidt det med rigtigt Tingsvidne kan bevises, at der intet har været at faa. (Efter Junkers Befaling). Sj. T. 27, 394. K.

— Aab. Brev om, at da Borgemestre, Raad og menige Borgere i Simbrishavn har besluttet at bygge en Havn til Sikkerhed for den søfarende Mand og har begæret nogen Hjælp af Kongen dertil, bevilger Kongen, for at deres Forehavende kan have desto bedre Fremgang, dem dertil de Skatterestancer, som de indtil denne Dag reterer med, og som beløber sig til omkring 450 Dlr., og endvidere bevilger Kongen, at de i de næste 3 Aar maa være forskaanet for de Skatter, der paabydes i den Tid. Dog skal de straks begynde paa Havnen og fortsætte dermed, saa at den kan være færdig inden 6 Aar. Sk. R. 5, 386.

— Miss. til Ebbe Ulfeldt. Indbyggerne i Cimbrishavn har ansøgt Kongen om at komme dem til Hjælp med at lade sætte nogle Brokar for Cimbrishavns By, eftersom der tilforn har været en sikker Havn dér, hvilket vilde være til Sikring for hele Østerstrandsiden af Skaane. Kongen bevilger, at de af Kronens deromkring liggende Skove dertil maa faa 500 Bøge. Ebbe Ulfeldt skal i de næst deromkring liggende Skove udvise 500 Bøge paa de Steder, hvor Skovene er tykkest groet, for at de andre tilbageblivende

---

¹ Efter en ved Orig. vedlagt Udskrift af Københavns Raadstuebog for 1. Dec. 1642 mødte Rasmus Kristensens Moder Karen S., Kristen Fyrbøders Løværg, Niels Kristensen Islænder, og Rasmus Kristensens Broder, Hans Kristensen.

Træer desto bedre kan vokse til og bære Olden. Endvidere skal han tilholde Kronens Bønder i Albo Herred og Gærns Herred i hans Len [Kristianstad], at hver Fuldgaard gør 2 Rejser fra Skoven til Cimbrishavn med samme Bøge og hver Halvgaard en Rejse, naar Vejen og Føret er godt, og de tilsiges dertil, dog skal han tage Forpligtelse af Borgemestre og Raad i Cimbrishavn paa, at de vil begynde paa Havnen med det første og fortsætte dermed og ikke aflade, førend den er helt færdig. Sk. T. 6, 513 b.

30. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved det bevilges, at der aarlig maa holdes 2 Markeder i Simbrishavn, et paa St. Hansdag Midsommer og det andet om Efterhøsten St. Francisci Dag, den 4. Oktober. Sk. R. 5, 386 b. (Tr.: CCD. V, 119¹).

— Miss. til Hr. Christoffer Urne. Kongen har bevilget, at Tranicker Slot, som er ganske brøstfældigt, maa repareres, og har derfor befalet Jørgen Vind til Gundestrop, Rentemester og Embedsmand paa Dragsholm Slot, at sende dertil alle de Materialier, som efter Overslag af Kongens Bygmester, der skal besigte Brøstfældigheden, er fornødne dertil. Den Arbejdsløn eller anden Bekostning, som udkræves dertil, skal Adressaten tage af Tranicker Lens Indkomst og siden føre den til Regnskab. F. T. 5, 220 b.

— Miss. til Hr. Tage Thott. Anne Folckersdatter² paa Vinderslefgaard i hans Len [Silkeborg] har berettet, at hun anmodes om at give Landgilde af en Eng, kaldet Ømølle Eng, som ligger straks dér ved Gaarden, og som i en 6 Aars Tid har været brugt til Gaarden uden Afgift, og hun begærer herefter som hidtil at maatte være forskaanet for samme Afgift. Da hun beviser, at hun hidtil ikke har givet noget af samme Eng, skal han lade hende være forskaanet for samme Afgift. Endvidere skal han lade hende nyde alt, hvad der har ligget til Vinderslefgaard³ og bør ligge til den med Rette for den Afgift, som Christen Holck lod den sætte til, og ikke yderligere besvære hende. Og dersom nogen Ejendom, Skov, Mark eller Eng⁴ er

---

¹ I CCD er Brevets Datum 30. Nov. blevet forvekslet med Markedets Datum 4. Okt. ² K. har: Folchursdatter. ³ K. har her haft: i afgangne Christen Holcks Tid. Dette er atter slettet. ⁴ Ordene: »Ejendom, Skov, Mark eller Eng« er sprunget over i J. T., der kun har: og dersom nogen er der fra tagen og kommen o.s.v.

taget og kommet derfra, skal han rejse Paatale derpaa ved Retten, saa det igen kommer til Gaarden, og ellers hjælpe hende til Rette i alt. J. T. 10, 519. K.

U. D. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Hans Lauritsen Skrædder i Vomb, som i sit Ægteskab har forset sig med Lejermaal og derfor for Lunde Kapitel er blevet skilt fra sin Hustru, faar Bevilling til igen at indlade sig i Ægteskab. Sk. R. 5, 386b.

1. Dec. (Kbhvn.). Bestalling for Jacob Sincklar til N. som Løjtnant til Skibs og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 150 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra dette Brevs Datum at regne, at betale af Rentekammeret. Udt. i Sj. R. 21, 193b. K.

— Aab. Brev, hvorved denne Drude Svendsdatter faar Bevilling til igen at indlade sig i Ægteskab. Hun har for nogle Aar siden været i Ægteskab med en Person ved Navn Niels Urtekræmmer, men har i dette Ægteskab ladet sig beligge, for hvilken Forseelse hun og hendes Mand er blevet skilt ved Kapitlet, idet det blev tilladt ham at gifte sig igen, men ikke hende, med mindre hun kunde faa Kongens Bevilling dertil. Da hun siden sin Forseelse har forholdt sig tilbørlig, bevilger Kongen, at hun igen maa gifte sig, dog ikke med den Person, som tilforn har beligget hende, eller med nogen, som Kongens Forordninger om Ægteskab ikke tilsteder hende at ægte. Sj. R. 21, 193b. K.

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Sognemændene i Ottestrup Sogn i hans Len [Antvorskov] har berettet, at de af dem beboede Gaarde for kort Tid siden er fuldstændig brændt, med hvad de ejede af Gods og Formue, hvorfor de har begæret at faa noget Bygningstømmer til Genopførelsen af deres Gaarde. Ventsel Rotkirk skal til hver af bemeldte Ottestrup Mænd igen lade opsætte 14 Bindinger Hus. Hvad Lauridts Jensen, Lauridts Pedersen, Jens Olufsen og Christen Persen i Heininge anbelanger, da vil Kongen efter deres Begæring have dem forskaanet ogsaa for dette Aars Landgilde. Sj. T. 27, 394b.

— Miss. til Hendrick Ramel om straks at optage Gabriel Kruses Søn Niels Kruse i Sorø Skole. Udt. i Sj. T. 27, 394b.

— Kvittansiarum til Otte Thott til Nes, Befalingsmand

paa Sølvitsborg Slot, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Tranekær Slot og Len, fra 1. Maj 1640 til 1. Maj 1642, for de i samme Tid oppebaarne Unions-, Penge-, Korn- og Baadsmændsskatter, for Kirkernes Pengeforraad og andre i samme Tid paabudte Skatter og for det modtagne og igen overleverede Inventarium. Han har leveret fra sig det for ham paa dette Len udstedte Forleningsbrev. Han blev aldeles intet skyldig. F. R. 4, 301 b.

1. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Sten Bilde og Henning Pogwisch. De har for nogen Tid siden¹ faaet Befaling til at besigte noget Gods, som Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, har begæret til Mageskifte af Kronen. Da han nu yderligere har begæret $\frac{1}{2}$ Gaard i Holmdrop i Skaarup Sogn til Mageskifte for 1 Gaard i Sanderop² By i Skellerup Sogn i Vindinge Herred, og, dersom denne ikke er tilstrækkeligt, for yderligere Gods, skal de, saafremt Hr. Mogens Kaas til Stougaard³, Embedsmand paa Nyborg Slot, eragter, at det af Henning Valkendorf tilbudte Gods er saa højt i Landgilde, at der sker Kronen Skel og Fyldest, indføre denne Gaards Landgilde og Ejendom i de forrige Gaardes Likvidation og rette sig efter Kongens forrige Befaling til dem og snarest indsende Besigtelsen i Kancelliet. F. T. 5, 220 b.

— Miss. til Erick Krabbe og Bispen i Aarhus. Da Peder Seefeld til Dalsgaard har begæret et til Horsens Hospital liggende Bol i Nifve By og Sogn i Henste Herred⁴ til Mageskifte for 1 Bol i Brosholdt⁵ By i Skiol Sogn i Bjærge Herred eller ogsaa et andet Bol i Vrested⁶ By i Nørsagger⁷ i Bjærge Herred, skal han snarest indsamle Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt disse Bol for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Hospitalet. (Efter Hr. Kanslers Befaling konciperet.). J. T. 10, 520. K.

— Miss. til Hr. Jost Høg. Da Hartvig Bilde til Møllerup har begæret 3 Gaarde i Kielstrup By i Kalø Len til Mageskifte for 1

¹ 27. April 1642. ² Saaderup, Skellerup S., Vindinge H. ³ Sikkert en Fejlskrift i F. T. for: Støvringgaard. ⁴ Formentlig Fejlskrift for Vifve By og Sogn i Hindsted Herred. ⁵ Læsningen er usikker. I K., hvor der er rettet i Navnet, synes at staa: Beisholt. Maaske er der ment Bisholt; Vester-Bisholt ligger i Skjolde S. ⁶ K. synes ogsaa at have Vrested (ogsaa i dette Navn er der rettet). Der kan være ment Vrigsted, der dog er et særligt Sogn, stødende op til Nebsager. ⁷ K. har: Nørsagger. Antagelig er ment: Nebsager Sogn.

Gaard i Hoerstved By og Tolstrup Gaard, begge i Sønder Herred og 1 Bol i Eggens By i Mols, skal han snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Kalø]. (Efter Hr. Kanslers Befaling.). J. T. 10, 520 b. K.

2. Dec. (Kbhvn.).¹ Miss. til Niels Trolle. Der tilsendes ham herved 50 Fjerdinger med Penge, som han skal sende videre til Jørgen Seefeld til Refs, Landsdommer i Sjælland og Befalingsmand over Ringsted Kloster, med hosføjede Miss. Sj. T. 27, 395. K.

— Lignende Miss. til Jørgen Seefeld om at sende ovennævnte Penge videre til Ventsel Rotkirk [Korsør]², til denne om at sende ovennævnte Penge videre til Hr. Mogens Kaas [Nyborg], til denne om at sende Pengene videre til Henning Valkendorf [Odensegaard], til denne om at sende dem videre til Hr. Jørgen Brahe [Hagenskov Len], den ene til den anden, indtil Haderslevhus³. Sj. T. 27, 395. K.

— (Frederiksborg). Miss. til Kansler Detlof Reventlow. De 50 Fjerdinger Penge, som fremsendes til Haderslevhus Slot, skal han lade blive staaende velforvaret dér indtil videre Ordre. J. T. 10, 521. K.

3. Dec. (Kbhvn.).⁴ Miss. til Henrick Lindenov og Jockum Gerstorff. Da Jockum Beck til Gladsax har begæret 3 af Kronens Gaarde og 1 Gaard, som ligger til St. Peders Kloster i Lund, alle i Anderum⁵ i Albo Herred i Malmøhus Len, til Mageskifte for henholdsvis Gods i Oxe By og i Vintrii i Oxis Herred, ogsaa i Malmøhus Len, og for 1 Gaard i Høgesterøe⁶, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest at besigte Parternes Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. De skal advare Hr. Tagge Thott Ottesen til Ericksholm, Befalingsmand paa

¹ K. er dateret: Frederiksborg. ² Tr.: P. Friis Edvarsen: Underr. om Schiel-schiør S. 462 med Dateringssted Frederiksborg. ³ Sj. T. har: hver til hinanden indtil Haderslev, K. har paa Bagsiden: fra dennem og paa Vejen til Haderslevhus at fremskikke. ⁴ Indført mellem 14. og 16. Dec. Udenfor er skrevet: »Dette Brev skulde været indført først udi denne Maaned.« Denne Udskrift kunde tyde paa, at Brevene ovfr. af 4. Maj og 1. Nov., som er indført i Sk. T. henholdsvis efter 13. Maj og mellem 16. og 18. Nov., er urigtigt dateret, da man ellers kunde vente en lignende Udskrift ved dem. ⁵ Andrarum, Albo H. ⁶ Høgserød, Froste H.

Malmøhus Slot, og Falck Lykke til Bollerup, Befalingsmand over St. Peders Kloster i Lund, om, naar Besigtelsen skal foretages, for at de selv kan møde og paa Kongens Vegne give til Kende, hvad de har at bemærke, og underskrive og besege Besigtelsen med dem. Sk. T. 6, 515.

3. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Falck Lykke om at give Møde ved ovenstaaende Besigtelse, naar han advares derom, give til Kende, hvad han har at bemærke paa Kronens Vegne, og besege og medunderskrive Besigtelsen. Sk. T. 6, 514.

— Miss.¹ til Hr. Tagge Thott Ottesen om at give Møde, naar Henrick Lindenov og Jockum Gerstorff foretager Besigtelse af Gods mellem Kronen og Jockum Beck. Udt. i Sk. T. 6, 521, b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas og Henning Valkendorf. Da Hendrick Mund til Serisløfgaard, Skibshøvedsmand, har begæret nogle Sorø Akademi tilhørende Gaarde i Skanderborg Len i Nørrejylland til Mageskifte for nogle Gaarde i Sjælland og, dersom dette ikke er tilstrækkeligt, for noget Jordegods² i Vejstrup By og Sogn i Nyborg Len, som bebos af Rasmus Smed og Anders Hansen, skal de forde disse Bønder for sig, under deres Ed faa nøje Oplysning af dem om fornævnte Gaardes Ejendom og Landgilde og snarest sende det, som de erfarer, beskrevet til Sigvart Urne til Rorup, Embedsmand paa Tryggevældegaard, og Rønnov Bilde til Sandbygaard, som har faaet Befaling til at tilendebringe dette Mageskifte. F. T. 5, 221.

— Miss. til Erick Krabbe og Erick Grubbe. Da Hendrick Mund til Serisløfgaard, Skibshøvedsmand, har begæret nogle Sorø Akademi tilhørende Gaarde i Serisløf By i Nebel Sogn og i Synd³ By og Sogn, alt i Vor Herred i Skanderborg Len i Nørrejylland, til Mageskifte for Gods i Sjælland og Fyen, skal de kalde for sig de Bønder, som nu besidder fornævnte Akademis Gaarde i Skanderborg Len og af dem ved deres Ed nøje faa at vide fornævnte Gaardes Ejendom og al Landgilde. Hvad de saaledes erfarer, skal de med det første skriftlig meddele Sigvart Urne til Rorup, Embedsmand paa Tryggevælde Gaard, og Rønnov Bille til Sanbygaard, som har Befaling til siden at føre dette Mageskifte til Ende. (Efter Hr. Kanslers Befaling.). J. T. 10, 521 b. K.

---

¹ Udenfor er skrevet: Dette Brev skulde have været indført tilforn. ² Der nævnes kun Navnene paa 2 Beboere, men ikke, om det er 1 eller 2 Gaarde. I det følgende er der dog Tale om flere Gaarde. ³ Søvind.

5. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Sigvort Urne og Rønnou Bilde. Da Hendrick Mund til Serisløfgaard, Skibshøvedsmand, har begæret nogle af Sorø Akademis Gaarde i Skanderborg Len i Nørrejylland til Mageskifte for noget af hans Gods i Vordingborg, Roskilde, Ringsted, Tryggevælde og Holbæk Len i Sjælland og i Fyen, skal de indkalde for sig de Bønder, som sidder paa hans Gaarde i fornævnte Len i Sjælland og af dem under deres Ed nøje erfare nævnte hans Gaardes Ejendom og Landgilde. Kongen har ogsaa befalet Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Embedsmand paa Nyborg Slot, og Henning Valkendorff til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, ligeledes at skaffe Oplysning om Landgilde og Herlighed for de Gaarde paa Fyen, som han vil udlægge til Akademiet, og ligeledes Erik Grubbe til Tiele og Erik Krabbe til Stranbierregaard, Befalingsmænd paa Stjernholm Slot og Harballegaard, paa samme Maade at anstille Undersøgelse om Ejendom og Landgilde for de Gaarde i Nørrejylland, som han begærer af fornævnte Akademi, og skriftligt tilstille Adressaterne disse Oplysninger. Der gives dem Befaling og Fuldmagt til, naar disse skriftlige Oplysninger tilgaar dem, da at ligne og lægge alt dette Gods, give det beskrevet og snarest indsende deres Besigtelse til Kancelliet. Da Kongen har befalet Hendrick Ramel til Beckeskouf at give Møde ved Besigtelsen, skal de advare ham om, naar den skal foretages. Sj. T. 27, 395.

— Miss. til Hendrick Ramel om at give Møde, naar Sigvort Urne til Raarup, Befalingsmand paa Tryggevælde Gaard, og Rønnou Bilde til Sandbygaard foretager ovennævnte Besigtelse og Likvidering, og han advares derom, og give til Kende paa Sorø Akademis Vegne, hvad han har at bemærke, og forsegle og underskrive deres Afgørelse sammen med dem. Sj. T. 27, 396.

— Aab. Brev, hvorved Fru Birgette Mund, Mogens Pax's Enke, faar Bevilling paa Livstid paa to Tiender, nemlig Kirkens Part af Ogerop og Grundløss¹ Sogne i Merløse Herred for Fæste af Lensmanden paa Holbæk Slot og siden for sædvanlig aarlig Afgift, ligesom hendes afdøde Husbonde Mogens Pax har haft dem før hende. Bønderne i fornævnte Ogerup og Grundløss Sogne skal være forpligtet til at fremføre Tienden i Neget til Holbæk. (Efter Hr. Kanslers Befaling konciperet.). Sj. R. 21, 194 b. K.

¹ Agerup og Grandløse, Merløse H.

6. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Erick Krabbe. Kronens Bønder, der ligger til Stjernholm Slot, og som daglig gør Arbejde til Slottet, har andraget om at faa bevilget, at Bønderne paa Hiernøe, som ogsaa ligger til Stjernholm Slot, maa komme dem til Hjælp nogle Dage i Høsten med at slaa og rive Hø og skære eller meje Kornet. Kongen tillader, at Bønderne paa Hiernøe, da Øen er omflydt, aarlig maa gøre nogle Dages gangende Arbejde i Høstens Tider til fornævnte Stjernholm Slot. Erick Krabbe skal tilholde dem at gøre forskrevne Arbejde, men skal dog ikke paalægge dem mere Arbejde, end de kan taale og blive ved deres Gaarde, da de dog kun er Fiskere. (Efter Junkers Befaling). J. T. 10, 522. K.

7. Dec. (—). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Hr. Niels Aagesen, Sognepræst i Varberg, paa Grimeton Kirke- tiende, hvoraf der aarlig til hver Mortensdag skal svares 36 Kurant- dlr., at levere til Kirkevængerne. Udt. i Tb. 208.

8. Dec. (—). Miss. til Henning Valkendorf og Frants Pogwisch. Da Sten Bilde til Kærsgaard, Befalingsmand paa Rugaard, for nogen Tid siden har begæret nogle Gaarde, der ligger til Dalum Klosters Len, men som ligger langt fra Dalum Kloster, nemlig 1 Gaard i Vejelby- Torup, 2 Gaarde i Røgle, 1 Gaard i Gieldsted-Torup, 2 Gaarde i Bigøle¹, 1 Gaard i Herrendrop² og 1 Gaard i Indsted³, alle i Vends Her- red, til Mageskifte for 1 Gaard i Brendkil, 1 Skovgaard med 190 Svins Olden i Hafdegaard⁴, 2 Gaarde i Farstrup, 1 Part i en Gaard i Skydebierg, 1 Gaard i Hammersløf⁵ og, dersom disse 6 Gaarde ikke er tilstrækkelige, for yderligere 1 Gaard i Haarsløf, men da Sten Bilde, medens han begærede dette Mageskifte, har tilforhandlet sig 2 Gaarde, den ene i Alsted By i Alsted Sogn⁶, den anden i Lunde By og Herred, som ligger Dalum Kloster en Milsvej og 1½ Mil nærmere end den Gaard i Hammersløf og den i Haarsløf, og da han derfor tilbyder i Stedet for disse 2 Gaarde i Hammersløf og Haarsløf at give fornævnte Gaarde i Alsted By og Sogn og i Lunde By og Herred, gives der Adres- saterne Befaling og Fuldmagt til snarest at besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. De skal underrette Arent von

¹ Fejlskrift i F. T. for: Bubbøl. ² Harndrup. ³ Fejlskrift i F. T. for: Inds- lev. ⁴ Efter Skødet er ment: 1 Gaard, Havgaard, osv. ⁵ Hemmerslev, Særsløv S., Skovby H. ⁶ Fejlskrift for Allesø By og Sogn.

der Kuhla, Staldmester og Befalingsmand i Dalum Kloster, om naar Besigtelsen skal foretages, for at han kan give Møde paa Kongens Vegne, give til Kende, hvad han har at bemærke, og underskrive og besege Besigtelsen med dem. F. T. 5, 222.

8. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Arent von der Kuhla om at give Møde ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, give til Kende, hvad han har at bemærke paa Kongens Vegne, og medunderskrive og besege Besigtelsen. F. T. 5, 222.

—¹ Miss. til Niels Parsberg og Erick Lykke. Voldemar Lykke til Grindeslef Kloster har berettet, at der har tilhørt hans afdøde Farmoder, Fru Dorette Krabbe, nogle Ejendomsbreve vedrørende hendes Hovedgaard, Grindesløf Kloster, med mere Gods og Ejendom, som er indsat i Forvaring i Viborg Domkirke. Adressaterne skal med første Lejlighed begive sig til Viborg og dér udtage alle de Breve, som vedrører nævnte hans Hovedgaard med anden Ejendom, og imod en rigtig Revers tilstille Valdemar Lykke dem, for at han desto bedre kan vide fornævnte Gaard og Gods's Breve. Denne Revers skal de indlægge i Stedet for Brevene og igen forsegle Kisten. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 522 b. K.

10. Dec. (—). Miss. til Sigvort Urne om at rette sin Lejlighed efter at give Møde i København paa Jomfru Anne Becks Vegne den 15. Decbr. tilkommende, naar Sten Beck til Vanaas, Rentemester og Befalingsmand paa Herrisvad Kloster, gør samtlige sine Søskende Regnskab for deres afdøde Broders Værgemaal, medens han har forestaaet det, revidere det og give Sten Beck Kvittering og fuldkomment Afkald derfor. Ligeledes skal han give fuldkomment Afkald for det Gods, der ved Arv er tilfaldet hende efter hendes Fader, Sigvort Beck, samt paa hendes Vegne underskrive og forsegle den Forening og Fuldmagt, som er afsluttet mellem fornævnte Søskende og deres Broder Sten Beck, nemlig om at Vibye-gaard's Lod, som tilfaldt ham efter deres afdøde Fader, ikke er saa god paa Ejendom og Herlighed, som nogen af de andre Brødrers Lodder, hvorfor de alle har bevilget ham, at han maa beholde Vandaasgaard, som tilfaldt ham og dem tilsammen til at skifte efter deres afdøde

---

¹ Under Teksten i K. er Brevet ved en Fejlskrift dateret 1640.

Broder¹, og de har givet ham Fuldmagt til at sælge fornævnte Vibye-
gaards Lod eller selv beholde den for Penge til dermed at betale deres
afdøde Broders Gæld, hvorefter Resten skal føres til Regnskab og siden
skiftes mellem ham og dem alle. Da deres Moder, Fru Lisbet Bilde,
Enke efter Sigvort Beck til Førsløf, agter i levende Live at
skifte sit Gods mellem alle sine Børn, skal Sigvort Urne lige-
ledes give Møde, naar samme Skifte skal foretages, og være fornævnte
Jomfru Anne Becks Værge, saa længe Skiftet staar paa, og give
fuldkomment Afkald saavel herfor som for det forrige Skifte efter deres
afdøde Fader, nøje paase, at der paa Skiftet vederfares hende, hvad der
er ret, og, naar Skiftet er sluttet, overlevere hendes Værgemaal til hen-
des rette Lavværge. Sj. T. 27, 396b.

10. Dec. (Kbhvn.). Lignende Miss. til Melkior Oldeland om
at være Værge for Jomfru Margrete Beck. Udt. i Sj. T. 27,
397b.

— Lignende Miss. til Jørgen Vind og Niels Trolle om at
give Møde i København den 15. Decbr. tilkommende ved oven-
nævnte Regnskab for Værgemaal og Skifte, bilægge de
muligt indfaldende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved
endelig Dom og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af
lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte
have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T.
27, 397b.

— (Frederiksborg). Miss. til Erick Grubbe. Det berettes, at Palle
Rosenkrantz til Vedslesgaard², Befalingsmand over Augdesiden,
for nogen Tid siden har indstævnet Søfren Frost, Indvaaner i
Aarhus, som nu er død, og hans Medkonsorter til at møde
paa Oddernis Tingstue for dèr at svare til, hvad nævnte
Palle Rosenkrantz paa Kongens Vegne har at beskyldte dem
for, og som Stævningen videre omhandler. Erick Grubbe skal befale
fornævnte afdøde Søfren Frosts Arvinger at give Møde til samme Tid
og Sted, som Stævningen formelder om, og da at svare til det, de an-
gives for. Medens Sagen hænger i Proces, skal han straks forsegle af-
døde Søfren Frosts Bo og lade det forblive under Forsegling indtil

¹ Jokum Sivertsen Beck, som var † 1642.   ² Vesløsgaard, V. Han H.

Sagsens Uddrag, saa at intet deraf i nogen Maade udføres eller forkommes. J. T. 10, 523 b.

13. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Rentemestrene om paa Haanden at forstrække denne Robert Wricht Stenkulsgraver¹ med 50 Rdlr. og føre det til Regnskab. (Efter Junkers Befaling). Sj. T. 27, 398 b. K.²

— Miss. til Hendrick Ramel. Kongen har for nogen Tid siden³ befalet Bisperne i begge Riger med det første af hver Kirke i deres Stift, som har nogen Formue, at oppebære 2 Rdlr. til Vedligeholdelse af Bygningen paa Sorø og Professorernes Residenser sammesteds. Naar Biskopperne lader fornævnte Penge levere til ham, skal han modtage dem, give dem Kvittering derfor, anvende dem, hvor det gøres fornødent, og siden føre dem til Regnskab. Sj. T. 27, 398 b.

— Miss. til Otte Thott. Kongen har affærdiget denne Peder Madssen Bødkersvend til Sølvitsborg Slot for dér at hugge 50,000 Fade Knapholt til Kongens Bødkerhus's Fornødenhed. Adressaten skal skaffe ham nødtørftig Hjælp til at lade hugge samme Tømmer og straks lade det føre til et bekvemt Ladested, hvorfra det kan føres til København. Sk. T. 6, 514 b.

— Miss. til Hr. Henrick Hvitfeldt om at lade Kaptejnen i Landskrone faa fri Vogn, naar han rejser til de Steder, hvor Kompagniet er indkvarteret, eller naar han bliver tilkaldt til Krigsret. Udt. i Sk. T. 6, 514 b.

— Kvittansiarum til Arvingerne efter Ifver Krabbe Nielsen til Albeck paa Regnskab for Indtægt og Udgift af Mariager Klosters Len fra 1. Maj 1634 og til 1. Maj 1641, da han var død, for de i samme Tid oppebaarne Penge- og Kornskatter og for det modtagne og igen overleverede Inventarium. De blev aldeles intet skyldig. J. R. 10, 257 b. K.

— Miss. til Erick Juell og Mogens Høg. Kongen har tilforn⁴ befalet Just Friis til Vaskergaard og Christoffer Friis til Asterop at begive sig til Viborg og dér udtage og registrere de Breve, som

---

¹ Sj. T. har: Stenkulskræffer. ² Dette og de følgende K. til Sj. T. er en Del beskadiget af Fugt. ³ 28. Maj 1642. ⁴ 22. Febr. 1641.

findes dér i Domkirken og vedrører Adelen, og levere enhver det, der vedkommer dem, mod deres nøjagtige Revers. Da det berettes, at dette endnu ikke er sket, skal Adressaterne snarest lade registrere, hvad der af gamle Breve findes indsat af Adelen i Viborg Kapitel, og mod nøjagtigt Revers lade tilstille enhver, hvad der med Rette kan tilkomme ham deraf. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 524. K.

13. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Viborg Kapitel. Kongen har befaleet Erick Juel til Hundsbeck og Mogens Høg til Kiergaardsholm¹, Befalingsmænd over Gudum Kloster og Asmund² Kloster og Landsdommere i Nørrejylland, at udtage og registrere de Breve, der af Adelen er indsat i Viborg Domkirke, og lade enhver faa de Breve, der vedkommer ham, mod hans nøjagtige Revers. Naar der sker Henvendelse til Kapitlet herom, skal de lade fornævnte Erick Juel og Mogens Høg faa de Breve og Dokumenter vedrørende Adelen, som maatte findes dér, og som de begærer af Kapitlet. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 525. K. Orig. i Landsark. i Viborg.

— Miss. til Mogens Sehested. Da Voldemar Lykke til Grindersløf Kloster har begæret nogle Agre og et Stykke Eng, der ligger til Grindersløf Præstegaard, til Mageskifte for ligesaa megen og bedre belejlig Jord, som han vil udlægge til samme Præstegaard, og da Kongen af den af Hr. Jens Thøgersen, Sognepræst dér, afgivne Erklæring ser, at de Jorder, som Voldemar Lykke vil udlægge til ham, er bedre og Præstegaarden mere belejlig end dem, han begærer til Mageskifte, skal Mogens Sehested under Forbehold af Kongens Approbation afslutte dette Mageskifte mellem Voldemar Lykke og Præstegaarden, dersom de af Voldemar Lykke begærede Jorder for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes derfra, og Præsten er fornøjet dermed. (Konciperet efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 524b. K.

— Miss. til Jørgen Seefeld og Verner Parsberg (til Sødal). Voldemar Lykke til Grindersløf Kloster har begæret en Aalborg Hospital tilhørende Gaard ved Navn Hvemstrup³ i Farsøe Sogn i Gislum

---

¹ J. T. har ved en Fejlskrift: Kirkegaardsholm. ² Asmild Kloster. ³ Hvanstrup.

Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Foulum, 1 Gaard i Vamdrup, begge i Gislum Herred, og yderligere 1 Halvgaard i Rygdrup i Henste Herred¹, dersom fornævnte 2 Gaarde ikke er tilstrækkelig. De skal snarest besigte dette Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befalet Gunde Lange til Brening, Embedsmand paa Aalborg Slot, at være til Stede, skal de advare ham om Besigtelsen, for at han tillige med dem kan besegle og underskrive Besigtelsen. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 525 b. K.

13. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Gunde Lange om at give Møde ved ovenstaaende Besigtelse, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han paa Aalborg Hospitals Vegne har at bemærke. (Efter Hr. Kanslers Befaling. L. Below). J. T. 10, 527. K.

14. Dec. (—). Miss. til Hendrick Ramel om at optage Hans Andersen, Søn af Hr. Anders Hansen i Helsted, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 27, 398 b.

— Miss. til Sten Beck og Melkior Oldeland om at undersøge den Skade, Jakob Madtsen, Borgemester i Christianshavn, har lidt, ved at Ernst Normand, Befalingsmand paa Koldinghus, har gjort ham Indpas i det Landgildekorn, Kongen har indvist paa. Sj. T. 27, 399. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene (Paaskrift paa denne:) Herpaa udgivet Stævning Parterne for os at møde i Kbhvn. 13. Febr. 1643. — Anno 1643 den 14. Febr. er denne K. M. Befaling læst i Retten af Kommissarierne i begge Parters Nærværelse, i Kbhvn. ut supra. (Tr.: KD. V, 246).

— Miss. til Ernst Normand. Kongen har befalet Stehn Beck og Melkor Oldeland, Rentemestre, for sig at indstævne saavel ham som Jacob Madtsen, Borgemester i Christianshavn, og kende mellem dem om den Indpas, som Borgemesteren beretter er gjort ham af Ernst Normand i det Landgildekorn, som han efter Kongens Befaling² skulde have af Lenet [Koldinghus]. Det befales ham at rette sig efter at møde, naar han tilsiges af Rentemestrene, med hvad han mener at kunne forsvare sig med. J. T. 10, 527 b.

— Miss. til Henrick Gyldenstjerne. Af hans Erklæring har

¹ Dette er tilføjet senere i K. Røjdrup ligger i Stenild S. og nu i Gislum H.
² 16. Okt. 1642.

Kongen set, at han vil afstaa den Gaard, der ligger i Kiørsinge i Fyen, mod de 55½ Td. 1 Skp. 1 Fjerdingskar Korn, som Kronens Gods beløber sig mere til i Ejendom end det, som han vil udlægge derfor ved det Mageskifte, som han har begæret af Kongen i Skaane. Han skal snarest indsende Erklæring om, hvad Gods han vil udlægge til Kronen for det Jus patronatus til Østerløf Kirke, som han har begæret af Kronen. Siden vil Kongen videre resolve, om han vil have forskrevne Mageskifte tilendebragt eller ikke. Sk. T. 6, 514b.

15. Dec. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Admiralitetslavet i København faar Bevilling til sise frit at faa 1 Læst Rostocker Øl, som de agter at bruge næstkommende Jul i deres Lavshus. (Efter Junkers Befaling). Sj. R. 21, 195. K. Orig. i D. Kanc. Orig. aab. Breve sagligt ordnede IV, 4.

— Aab. Brev, hvorved Johanne, Peder Fuchs's Enke, boende i Helsingør, hvis afdøde Husbonde i langsommelig Tid har været i Kongens Tjeneste, faar Bevilling paa at være fri for Skat og al anden borgerlig og Bys Tyng i Helsingør, saa længe hun ikke bruger nogen borgerlig Næring og Haandtering. (Efter Junkers Befaling). K. Udt. i Sj. R. 21, 195.

— Miss. til Rentemestrene. Jørgen Stambergers Arvinger af Dantzig har berettet, at der for rum Tid siden er frataget dem 20 Læster Rug, fordi det da mentes at være Hamborger Korn, og har begæret, at dette Korn maa blive erstattet dem. Da de med Certificats og andre bevislige Dokumenter nu noksom for Kongen har demonstreret, at samme Korn har tilhørt dem og ikke nogen Hamborger, skal Rentemestrene gøre den Anordning, at der, saafremt der er Korn i Forraad, skal gives dem 20 Læster Rug igen; hvis ikke, skal Adressaterne snarest muligt lade dem faa Penge. Sj. T. 27, 399. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til samme. Simon Christensen, forrige Skriver paa Frederiksborg Slot, har berettet, at han som Følge af en ubevidst Forseelse skal svare til 6 Læster Korn paa et afregnet Bevis, som i Frederiksborg Slots Regnskab for Aar 1629 til 1630 er ført til Udgift som leveret til afdøde Jacob Thommesen, forrige Proviantskriver, og som nu ved Revisionen af hans Regnskab ikke findes at være ført til Indtægt i hans Regnskab. Da Simon Christensen nu tilbyder at levere samme Korn, skal de anordne, at samme 6 Læster Korn

modtages af ham. Sj. T. 27, 399 b. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

15. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Niels Vind. Da det berettes, at M. Oluf Bentsen, Sognepræst i Køge, ikke forholder sig som en retsindig Guds Ords Tjener i Liv og Levned, men langt mere øver sig i Drukkenskab og begaar Slagsmaal og anden Uskikkelighed, skal Niels Vind nøje udspørge og undersøge, om det forholder sig saaledes og, hvis det er rigtigt, lade opkræve Vidnesbyrd derom. Sj. T. 27, 400¹.

— Bestalling for denne Brevviser Giert Clausen som Sallerpetersyder i Malmøhus Len. Befalingsmanden over Malmøhus Len skal skaffe ham fri Færge over Færgestederne. [Iøvrigt enslydende, mutatis mutandis, med Bestallingen af 13. Marts 1639 for Johan Giestelsen]. Sk. R. 5, 387.

—² Mageskifte mellem Hr. Oluf Parsberg til Jernidt, Befalingsmand paa Baahus Slot, og Kronen. J. R. 10, 259. K. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Jørgen Seefeld paa Hald. Hr. Peder Justesen, Sognepræst til Liørsløf og Ørdinge Sogne paa Mors, har andraget om for sit Kalds og sin Præstegaards Ringheds Skyld at faa bevilget, at 2 Gaarde i Ørdinge By under hans Len [Hald] maa lægges til Præstegaarden, og tilbyder at ville give den sædvanlige Landgilde deraf. Da Kongen af Jørgen Seefelds Erklæring ser, at det godt kan ske, tillader han, at nævnte 2 Gaarde herefter maa lægges til fornævnte Præstekald, dog saaledes at han og hans Efterfølgere aarlig giver Kronen den sædvanlige Afgift og Landgilde, som hidtil er gaaet deraf, og de Skatter, som herefter bliver paabudt og bør gives af de nævnte 2 Gaarde. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 528. K.

— Miss. til Jørgen Krag. Hr. Peder Jostesen, Sognepræst til Liørsluf og Ørdinge Sogne i Mors, har andraget om at faa bevilget, at 1 Gaard i Ørdinge By, liggende til hans Len [Dueholm]³, herefter maa lægges til Præstegaarden, som han bebor, og

¹ Tr.: Ny kirkehist. Saml. III, 177, jvfr. S. 846. ² I J. R. slutter Hoved- og Genbrevet med de sædvanlige Formler: Cum clausula consveta og Cum clausula solita. Dateringen er derfor ikke kommet med. ³ Formentlig af Skarpenbergs Gods paa Mors, der var lagt til Dueholms Len.

perpetueres dertil for sædvanlige Landgilde og Afgift. Jørgen Krag skal snarest indsende Erklæring om, hvorvidt fornævnte Gaard billigt kan lægges til Præstegaarden, naar der aarlig af den skal gives den sædvanlige Landgilde og Afgift, og om der derved ikke sker Kronen for kort. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 529. K.

15. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Tage Thott (Andersen) om at lægge 1 Gaard i Mollerum¹ By i Slet Herred i Hammer Syssel, som aarlig skylder 1 Pd. Rug, 1 Pd. Byg, 1 Svin, 3 Mark Gæsteri, 1 Pd. Smør og 3 Rdlr. Arbejdspenge, og som Kongen paa Hammel Kirkes Vegne har faaet til Mageskifte af Hr. Oluf Parsberg til Jernit, Embedsmand paa Baahus Slot, for de paa Hammel Mark liggende Agre, som hidtil har tilhørt Hammel Kirke, til Hammel Kirke, indskrive den i Kirkebogen og herefter til evig Tid lade den med dens Rente, Stedmaal, Landgilde og Herlighed følge fornævnte Kirke. J. T. 10, 528 b. K.

16. Dec. (—). Aab. Brev om, at Kongen har bevilget², at de fordrevne Tyskere, som opholder sig i Køge, maatte kalde sig en tysk Prædikant, som kunde betjene dem i Deres Saligheds Sag. Skønt det berettes, at Deres Kaldsbrev til Hr. Justus Teichmejers af sine Aarsager er underkendt, har Kongen dog, da bemeldte fordrevne Folk endnu har andraget om, at det maa tillades dem at lade samme Præst prædike for dem og betjene dem som Sjælesørger, bevilget, at bemeldte Hr. Justus Teichmejers maa prædike for de fordrevne Tyskere og for de fremmede Soldater, som befinder sig i Køge og betjene dem som deres Sjælesørger, dog saaledes, at alle de, som har Borgerskab der i Byen, ingenlunde maa unddrage sig fra al den Rettighed, som de er den danske Præst skyldig. Bevillingen skal gælde indtil videre. Sj. R. 21, 195³. K.

— Miss. til Niels Vind. Der tilsendes ham en Kopi af det aabne Brev og Bevillingen, som Kongen har meddelt den af de fordrevne Tyskere i Køge kaldede Prædikant, hvis Indhold han nærmere kan se af Brevet. Han skal have Tilsyn med, at samme aabne Brev bliver holdt og efterkommet. Sj. T. 27, 400 b.

— Aab. Brev om, at Rasmus Andersen har berettet, at Chri-

¹ Mjallerup (Mjellerup), Løgsted S., Slet H. ² 23. Okt. 1641. ³ Tr.: Ny Kirkehist. Saml. III, 217.

stoffer Bring¹ af Malmø skylder ham en temmelig stor Sum Penge og til Betaling af dem til ham har udlagt et af Stephan Degener af Rostock udstedt Haandskrift paa 120 Rdlr. Rasmus Andersen krævede samme Rostocker for disse Penge, og denne lovede da straks at betale ham dem i Kjøbenhavn. Han er dog rejst bort, og Betalingen er ikke sket, men da der endnu tilkommer ham nogle Penge her i Byen, begærer Rasmus Andersen nu at faa Arrest paa de Penge, der tilkommer Stephan Degener her i Byen, indtil denne betaler ham efter den af ham udstedte Obligation. Kongen bevilger, at Rasmus Andersen maa faa Arrest paa fornævnte Stephan Degeners Penge og Gods, hvor og hos hvem det kan paatræffes her i Byen, indtil han bliver betalt fuldkommen skadesløs. (Efter Otte Brockenhuuses Befaling.). Sj. R. 21, 195 b. K.

16. Dec. (Kbhvn.). Pas for denne Græker² Johannes Chrysaules til i Kongens Riger og Lande at søge Hjælp hos Undersaatterne til Løskøbelse af hans Kvinde og Børn, som sidder fangne i Tyrkiet. Sj. R. 21, 196 b. K.

— Miss. til Hendrick Ramel. Der er opstaaet Trætte mellem Doctor Kruck og Mester Biørn, Professorer i det kongelige adelige Akademi Sorø, om et Skillerum, som skiller deres Vaaninger og Studerekamre i den Residens, som de bebod. De Kommissarier, som Kongen har befalet at besigte disse omtvistede Steder, har afgivet en Erklæring om, at bemeldte Mester Biørn ikke har nogen rimelig Grund til at besvære sig over Kruck, og at Sagen bedst kan bilægges ved, at Skillerummet mellem deres Studerekamre bliver opført lige ved det Plankeværk, som adskiller deres Gaardsrum. Han skal anordne det saaledes, at samme Skillerum bliver opført lige ved Plankeværket, for at deres Tvistighed derved kan dæmpes og afskaffes, og Kongen kan blive forskaanet for videre unødigt Molestering og Overløb herom. Sj. T. 27, 400³.

— Miss. til Hendrick Villomsen. Der tilsendes ham hoslagt

---

¹ I et overstreget Stykke i K. har der staaet: Christopher Bring af Malmø, forrige Skriver paa vort Slot Malmøhus. ² Betegnelsen Græker findes kun i Overskriften, ikke i Teksten. ³ Tr.: E. G. Tauber: Sorø Akad. under Chr. IV og Fr. III. Aktst. S. XXVIII f.

to kongelige Missiver¹, det ene til Conde Duque, det andet til Emanuel Pantoxa, hvis Indhold han kan se af hosføjede Kopier. Han skal derfor straks anholde om Audiens hos Conde Duque, overlevere ham Kongens Missive og siden snarest underrette Kongen om, hvad Svar og Besked han faar derpaa. Ligeledes skal han anholde om, at der maa blive givet Don Francisco de Melos² Plenipotens og Fuldmagt i alle forefaldende Tilfælde til at forhandle med Kongen og slutte i de Negotier, som kan indfalde mellem Kongen og Kronen Spanien saavel som de nederlandske Provinser. Især skal han forlange, at fornævnte Don Francisco de Melos maa faa speciel Befaling til at føre til Ende, hvad der nylig fra Hoffet i Madrid er remitteret til Cardinal Infante angaaende Klagerne fra Kongens Undersaatter om Trafik og Handel, og ligeledes til at føre al nabolig og fortrolig Korrespondance med Kongen efter det seneste Løfte og Tilsagn. Af den skriftlige Ordre, der gives denne herom, og af Conde Duquis Svar skal han anmode om en Kopi og tilsende Kongen den in duplo med Originalerne. Desuden skal han snarest underrette Kongen om, hvor meget Salt Kongens Undersaatter allerede har afhentet fra Spanien, og hvor meget der endnu er i Behold. Da Kongen har afhændet og opladt hele det Parti Salt, som endnu er tilbage, til sin Faktor Albret Baltser Berns, skal Adressaten herefter ikke lade nogen faa udleveret Salt undtagen paa de Pas, der allerede maatte være udstedt til nogen før dette Brevs Datum. Fornævnte Albret Baltser skal han ellers assistere med Raad og Daad, saa at han hverken ved Indladning af fornævnte Salt eller al anden Handel forurettes mod den om Udførelse af dette Salt og Handelens Frihed i Spanien oprettede Kapitulation. Da Kongen har bestemt, at alle hans Undersaatter i begge Riger og Fyrstendømmer, som handler paa Spanien, herefter skal give 1 Rigsort af hver Læst af det Gods, som de ud- og indfører dér, og da Kongen har akkorderet med Albret Baltser om, at han af hver Læst Salt, som

---

¹ De to latinske Miss., ad Ducem d'Olivares og ad Emanuelene Pantocham, er indført i T. K. u. A. — 1670, Latina Fol. 239 b og 241. Sidstnævnte kaldes her Pantocha og Pantoka. Han hed Manuel Pantoxa; se L. Laursen: Danmark-Norges Traktaer IV. ² I Latina kaldes han Franciscus de Mello. Han var Generalstatholder i de spanske Nederlande.

han indlader dér, skal give $\frac{1}{2}$ Rdlr. til Underholdning af Kongens Tjenere dér, skal Adressaten herefter oppebære samme Rigsort af Kongens Undersaatter og nævnte $\frac{1}{2}$ Rdlr. af Albret Baltser, hvoraf han faar bevilget sin aarlige Besolding, som i hans Agentbestalling er fastsat til 2500 Rdlr.; dog skal han selv deraf underholde de Officialer, som han behøver og forordner paa adskillige Steder til Handelens Fortsættelse. Hvad der endnu resterer ham paa hans Besolding fra den Tid, da han betjente Konsulsbestillingen, maa han ligeledes tage deraf. For Resten af fornævnte Kendelse, som Købmændene herefter skal betale af hver Læst, skal han aarlig gøre Regnskab i Rentekammeret og indsende en af ham underskrevet Designation derover, som siden skal konfereres med de Kvittanser, som han giver Købmændene for fornævnte Rigsort og $\frac{1}{2}$ Rdlr. af hver Læst. Der tilsendes ham herved en Kopi af den med Albret Baltser oprettede oprettede Overenskomst om samme Salt, for at han desto bedre kan have i Agt, at han ikke foretager noget præjudicerligt eller viderligt dermed mod Kongen eller Spaniens Krone. Endelig skal han snarest underrette Kongen om, hvad der blev svaret paa Begæringen om Forlængelse af Tilladelsen til Udførsel af Salt fra Spanien, og hvorvidt det er kommet med den Ratifikation, der skulde ske paa den nylig om Handelen med Spanien oprettede Kapitulation, og ellers i alle Maader varetage Kongens og hans Undersaatters Gavn og Bedste. Sj. T. 27, 400b.

16. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Hans Uldrick. Det berettes, at Visiør i Øresund Hans Pipers Kone imod Loven har aabnet et Skab, som stod under Forsegling, og deraf udtaget adskilligt, som hun mente var hende tjenligt. Da hendes Husbonde for i Tide at forebygge al Vidtløftighed og Klammer har tilfredsstillet Kongen for hendes Handlemaade og til Kongen har afstaaet hele den Part, der kan tilkomme ham i et nylig prisdømt engelsk Skib, hvorpaa Thomas Sylvester er Skipper, skal Hans Uldrick lade denne Sag helt falde og ikke rejse nogen Tiltale eller Proces mod Hans Pipers Kone. Sj. T. 27, 402.

— Miss. til Rentemestrene. M. Staphan Hansen, Professor i Historie paa det adelige Akademi Sorø, har ansøgt Kongen om at forstrække ham med nogle Penge til Hjælp til at købe 100 Ris Skrivepapir til Trykning af Saxo Grammaticus. De skal

lade fornævnte M. Staphan Hansen faa 150 Rdlr. dertil, naar han begærer-dem. Sj. T. 27, 402 b¹.

16. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Hendrick Ramel om, at Kongen har forløvet Uldrick Christian Gyldenløve til Skinderup at maatte begive sig til København nu til Jul førstkommende. Udt. i Sj. T. 27, 402 b.

— Aab. Brev til Bønderne i Danmark om en Kornskat til Flaaden, at udgive inden førstkommende Fastelavn. Sj. T. 27, 403. Samtidige, bekræftede Afskrifter (til Koldinghus og Riberhus Len) i D. Kanc. Diverse Breve, Dokumenter og Akter sagligt ordnede IV, 3. (Tr.: CCD. V, 120).

— Miss. til alle Lensmændene i Danmark, »hvis Navne er indført siden ved Pengeskatten«², hvorved ovenstaaende aabne Brev til Bønderne om en Kornskat til Flaaden kommuniseres dem. De skal straks og uden al Forsømmelse lade det læse og forkynde i deres Len, snarest lade dem lægge og skrive for Kornskatten, saa at alting gaar ligelig og ret til, saa den rige hjælper den fattige. Siden skal de indkræve samme Hjælp, saa at de kan fremsende den til den bestemte Tid til Provianthuset for Københavns Slot saa snart som mulig, da der ligger Kongen og Riget stor Magt derpaa. Saafremt nogen i deres Len befindes saa forarmet og betrængt, at de ikke formaar at yde samme Kornskat, skal de forskaanes for den, og det skal godtgøres Adressaterne i Renteriet med nøjagtigt Tingsvidne, som disse selv med egen Haand skal paategne. Sj. T. 27, 404.

— Miss. til Ebbe Ulfeldt. Borgerne i Fæstningen Christianstad har berettet, at Christianstads lange Bro er noget brøstfældig, og at de ikke er i Stand til at reparere den, medmindre Kongen vil hjælpe dem med Tømmer. Endvidere har Borgerne i Christianstad berettet, at Fjorden mellem Christianstad og Aahus paa de Steder, hvor den er smal, grundet og tilforn er oprenset, nu er faldet til igen og fyldt med Sten og Jord, hvorved Borgerne lider stor Skade og Afbræk i deres Handel. Han skal lade fornævnte Christianstads Borgere faa saa meget Bygningstømmer af Kronens Skove, som

¹ Tr.: E. G. Tauber: Sorøe Acad. under Chr. IV og Fr. III. Aktst. S. XXIX.
² D.v.s. Fol. 420 i Sj. T.

behøves til fornævnte lange Bro. Dernæst skal han erkjendige sig hos Borgerne om, hvor meget der kan sættes paa hver Vogn, som kører over Broen, i Afgift, saa at Broen i Fremtiden kan holdes ved Magt deraf. Endelig skal han lade gøre et Overslag over, hvad det vil koste at rense Fjorden mellem Christianstad og Aarhus og vedligeholde den sejlfærdig, og hvad Middel Borgerne kan vide, saa at Fjorden kan renses paa de Steder, hvor den er smal og opfyldt, og siden fremdeles vedligeholdes. Han skal snarest indsende Erklæring herom til Kancelliet. Sk. T. 6, 515 b.

16. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen om at tilholde Mickel von Smirtzhusen, der holder til i hans Len [Malmøhus], straks at forføje sig til København og her imod Knud Ulfeldt til Hverring, Hofmarskal, erklære sig om, hvorledes han har modtaget Dommene i Frederiksborg Len med Tilbehør, og hvorledes han har leveret dem fra sig. Han skal tage med sig, hvad han har af skriftligt derom. Sk. T. 6, 516.

— Miss. til Sten Bilde i Fyen. Da Fru Anne Brahe, Enke efter Ejler Qvitzov til Elved, har begæret 1 Gaard i Farsbyl i Harsløf Sogn til Mageskifte for 1 Gaard i nævnte Harsløf Sogn og endvidere har begæret nogle Jorder i Hedelycken, som de Harsløf og Farsløf¹ Mænd og en Mand i Gammelbye² har i Fæste, til Mageskifte for noget Jord i Hulbjerg³ og Jordbjerg⁴ Mark, som skal ligge dem mere belejligt end deres egen, skal han snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt denne Jord for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Rugaard]. F. T. 5, 223.

— Miss. til Ifver Vind. Kongen har tilforn⁵ eftergivet Fru Anne Brahe, Enke efter Eyler Qvitzov til Ellevid, Renten af de 2608 Rdlr., som hendes afdøde Husbonde var blevet skyldig paa sine Regnskaber i Rentekammeret. Hun har nu berettet til Kongen, at hun ikke kan tilvejebringe denne Kapital i rede Penge, og har begæret, at Kongen af det Jordegods, som hun har udlagt til denne for samme Penge i hans Len [Lundenæs], vil modtage, hvad der svarer til Kapitalen, og lade hende faa

¹ Fejlskrift i F. T. for: Farsbøtte, Haarslev S., Skovby H. ² Gamby, Haarslev S. ³ Det ses ikke, hvad der er ment. ⁴ Hjortebjerg, Haarslev S., Skovby H. ⁵ 26. Maj 1642.

det øvrige tilbage. Ifver Vind skal af fornævnte Jordegods, som Fru Anne Brahe har udlagt til Kongen, modtage det bedste¹, saa meget som Kapitalen kan beløbe sig til, og lade hende faa det øvrige igen. Han skal anvende sin største Flid paa at sælge samme Gods det bedst mulige, til Gavn og Bedste for Kongen. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 530. K.

17. Dec. (Kbhvn.). Bestalling for denne Hans Jensen som Humlevrager i Sjælland og i Malmø og Landskronø i Skaane. Det berettes, at den Humle, som indføres i Riget, i adskillige Maader er forfalsket til stor Skade saavel for Bryggerne som for Indvaanerne, der forbruger Øllet. Kongen har derfor forordnet Hans Jensen til Humlevrager de nævnte Steder med følgende Bestemmelser: 1. Ingen Humle maa vejes, sælges eller oplægges, uden at den er vraget eller mærket. Hvis nogen herimod befindes at veje, lade veje, sælge eller købe uvraget Humle og oplægge den i Huse eller indtage den i Kældere, skal de ikke blot have denne Humle forbrudt til Kongen og Byen, men skal ogsaa straffes tilbørlig derfor. Dog maa den Humle, som Bønderne fører til Købstæderne eller har faaet paa Landet, og som er vokset her i Riget, frit sælges og forhandles til enhver uden Vragning. 2. Skal vrages: 1) al gammel, hengemt Humle, 2) al Humle i falsk Pakning, 3) al Humle, som løber an eller har været varm, 4) al Humle, som utilbørlig er blandet med gammel eller ny Sand, Frø, Blade og saadant, 5) al Humle, som er blandet med gammel, hengemt Humle. 3. Vrageren maa paa fri Steder bese eller opskære alle Sække og Humlepakninger og baade have Magt til at bese Humle saavel i Skibet, i hvilket det indføres, som naar det udskibes paa Land. Hindrer nogen ham heri eller overfalder ham med ærerørige Skældsord, har han forbrudt den Humle, han har med at føre, til Kongen og Byen og desuden to² eller 3 Mark til Kronen og Byen, eftersom han enten begaar Vold eller lader ærerørige Ord falde. 4. Skal fornævnte Vrager og hans Undervrager vrage Humle for enhver, eftersom han bliver tilsagt af dem, saaledes at ingen, som anmelder sig senere, bliver betjent før de, der først har meldt sig. 5. Vrageren maa, naar han bliver tilsagt, ikke op-

¹ Ordene: »det bedste« er en senere Indføjelse i K. ² Sj. R. har ved en Fejlskrift: 40 eller 3 $\mathcal{L}$.

holde nogen Købmand over en Time, medmindre han er i Gang med at vrage andre Steder, eller ogsaa at han tilsiges mod Natten og i Utide. 6. Han maa heller ikke for Had eller Avind, Gunst eller Gave vrage enten til Skade eller til Fordel for nogen, men skal forholde sig deri, som han vil ansvare det for Gud og Kongen, og den Humle, som er tjenlig og ulastelig, skal han uden Ophold tegne, men vrage den, som er fordærvet og ond. 7. Paa de Steder, hvor Vrageren ikke selv kan være til Stede, maa han have en Undervrager eller en Fuldmægtig, dog skal han i den Bestilling ansætte saadanne Folk, som ikke foruretter eller opholder nogen, men Folk, som i alle Maader forholder sig, efter hvad hans Bestilling byder, medmindre baade han og hans Fuldmægtige vil staa Kongen til Rette derfor. 8. Skal forskrevne Hans Jensen, Humlevrager og Karmester¹ saavelsom hans Fuldmægtige i Nærværelse af Kongens Foged i hver By paa Raadstuen, hvor han efter Kongens Forordning har Tilsyn med Humle, forpligte sig til at forholde sig efter denne Forordning fromt og redeligt. 9. For denne Tjeneste og Bestilling, som han indtil videre skal være i, saafremt han forholder sig tilbørligt deri, skal han af hvert Skippund² nyde 10 Sk. danske, hver Rdlr. in specie beregnet til 96 Sk., som skal betales ham af dem, der falholder Humlen og lader den vrage, hvad enten Humlen er ond eller god. Og for at han skal forholde sig desto flittigere i samme Bestilling, har Kongen desforuden bevilget, at han maa nyde $\frac{1}{6}$ af den Humle, hvormed der efter lovligt Bevis begaas nogen Svig og som derfor vrages af ham. (Efter Ifver Vinds Befaling.). Sj. R. 21, 196b. K.

17. Dec. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Hr. Anders Jensen, Sognepræst til to Sogne³ under Kintservigs Præstegæld i Hardanger Len, paa sidste Herredag i Bergen paa Grund af adskillige Klager, som Almuen har ført mod ham, er blevet suspenderet fra sit Embede, hvorefter Hr. Anders Olufsen er blevet fremsendt fra Skibsflaaden og forordnet til at betjene samme Sogne. Siden har fornævnte Hr. Anders Jensen faaet Bevilling til selv

---

¹ Teksten har: Kaarmester. ² K. har: Schippdt, hvilket i Sj. R. fejlagtigt er gengivet som: Skiepe. ³ Odda og Ullensvang, Annekssogne til Kinsarvik S., Hardanger Len. Se iøvrigt herom Miss. af 3. Jan. 1641 til Erik Ottesen Orming, tr. NRR.

igen at maatte forestaa sine Sogne, men Hr. Anders Olufsen har trods al Paamindelse vist sig noget modvillig og vægret sig ved at afstaa Kaldet til sin rette Sogneherre og er derfor af Lensmanden [Erik Ottesen Orming, Hardanger Len] og Bispen [Mag. Ludvig Munthe] fradømt Retten til at betjene baade dette og andre Kald. Efter bemeldte Hr. Anders Olufsens flittige Ansøgning har Kongen nu bevilget, at han maa indtræde i sin forrige Tjeneste som Skibspræst, indtil han, om noget andet Kald bliver ledigt, lovlig efter Ordinansen kan kaldes og forfremmes dertil. (Efter Ifver Vinds Befaling). Sj. R. 21, 198 b. K.

17. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Hans Lindenov. Hr. Bertel Jensen, Sognepræst til Tranbjerg Sogn paa Samsø, og Jens Brun, boende paa Søllemargaard, har begge faaet Kongens Ekspektancebrev paa Tienden af fornævnte Tranbjerg Sogn, og Jens Brun nyder nu hele Tienden, medens Hr. Bertel Jensen har begæret at faa bevilget Halvparten af samme Tiende. Hans Lindenov skal saavidt muligt forhandle mellem dem og arbejde paa, at Jens Brun i Mindelighed overlader Halvparten af Tienden til Hr. Bertel, da Præstens Brev skal være det ældste, for at Kongen maa forskaanes for videre Anmodning herom. Sj. T. 27, 404 b.

— Miss. til Vincents Bilde. Da Fru Lisbet Bilde, Enke efter Sigvort Beck til Førsløf, og hendes Børn med det første agter at give hverandre Afkald for det, der er tilfaldet dem arveligt efter afdøde Sigvort Beck og Jockum Beck, og da hun tillige agter i levende Live at skifte med sine Børn de Gaarde og Gods, som hun har arvet efter sin afdøde Husbonde, skal han give Møde, naar fornævnte Afkald, Skifte og Deling skal foretages, være Fru Lisbet Bildes Værge og sammen med hende forsegle og underskrive, hvad der bliver sluttet mellem hende og hendes Børn. Sj. T. 27, 405.

— Miss. til Jørgen Kruse. Hr. Olluf Parsberg til Jernit har berettet, at der er nogen Disput om et Mageskifte, som hans [Jørgen Kruses] afdøde Moder Fru Else Marsvin for nogle Aar siden har gjort, i Anledning af en Gaard i en By Veldts, som nævnte Fru Else Marsvin har udlagt til Kongen. Denne Gaard er siden efter Fru Else Marsvins Død paa Lod tilfaldet Fru Karen Sehested paa hendes Søn Tygge Kruses Vegne uden de andre Medarvingers Vidende, eftersom der ingen Jordebog er fundet paa

samme Arvegods. Fru Karen Sehested har siden ofte protesteret paa sin Søns Vegne og erklæret ikke at kunne afstaa samme Gaard i Veldts By, men at ville beholde den, og Hr. Oluf har derefter begæret Kongens Befaling til Adressaten som bemeldte Tyge Kruses rette Lavværg om, at efterdi Mageskiftet er gjort i hans afdøde Moders Livstid, som da ejede den omtvistede Gaard lige med det andet Gods, og da der siden vilde opstaa videre Vidtløftighed deraf, dersom samme Skøde skulde forandres, saa skulde Jørgen Kruse for Gaarden i Veldts af samtlige Arvinger paa Tyge Kruses Vegne modtage saa mange Penge, som samme Gaard mest kan være værd eller sælges for, og siden anvende dem til Bedste for Tyge Kruse. Jørgen Kruse skal snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt denne Hr. Oluf Parsbergs Begæring kan efterkommes uden Skade for Tyge Kruse. (Efter Hr. Kanslers Befaling.). J. T. 10, 530 b. K.

17. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Ernst Normand. Den engelske Resident i Hamborg har berettet, at Hans Due, Borger i Kolding, skylder nogle engelske Købmænd, som residerer i Hamborg, en Sum Penge, som han har faaet af dem, som det fremgaar af det Regnskab, som herhos tilsendes ham, og at de ikke kan faa deres Betaling uden stor Vidtløftighed. Ernst Normand skal fordre Hans Due for sig og strængt og alvorligt tilholde ham, at han uden lang Forhaling betaler de engelske Købmænd, saavidt de med rigtige Dokumenter kan bevise, hvad han er dem skyldig, og saafremt det ikke befindes at være hamborgsk Gods, saafremt han ikke vil stande til Rette derfor som vedbør¹. J. T. 10, 531 b.

18. Dec. (—). Aab. Brev, hvorved Jomfru Anne Rosenkrantz fik Tilladelse til at forestaa sit Gods, dog ikke at sælge noget af det, medmindre det sker med Samtykke af hendes rette Lavværg, som ogsaa skal have hendes Gods i Forsvar. Udt. i Sj. T. 21, 199.

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Da Kongen har bevilget, at Eggert Raufn, Berider paa Antvorskov Slot, maa faa lige saa meget i aarlig Løn, som Eiler Berider har, skal Ventsel Rotkirk lade ham faa samme aarlige Løn, regnet fra Paaske sidstforleden og indtil videre, og føre det til Regnskab. Sj. T. 27, 405.

¹ Se herom Miss. af 22. Febr. og 19. April 1640.

18. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Niels Trolle [Roskildegaard]. Han har begæret af Lenets Landgilde at maatte holde tilbage 4 Læster Byg, for at de øde og forarmede Gaarde og Bønder dér i Roskilde Len kan forstrækkes dermed til Sædekorn. For at Gaardene og Bønderne desto bedre kan blive ved Magt, tillader Kongen, at han maa have disse 4 Læster Byg i Beholdning og forstrække Bønderne dermed til Sædekorn, som han saa siden igen skal fordre tilbage af dem. Sj. T. 27, 405 b.

— Miss. til Hr. Henrick Hvitfeldt om til Kongen at købe 8 eller 10 Møllesten, Halvparten 3 Alen brede, Halvparten 2 eller 2½ Alen brede, saa tykke som de er at faa og af god Grund. Naar de er købt, skal han underrette Rentemestrene derom, for at de kan lade dem afhente. Hvad de koster, skal han føre til Regnskab. Sk. T. 6, 516 b.

19. Dec. (—). Miss. til Mogens Sehested og Jørgen Rosenkrantz. Borgemestre og Raad i Skive har berettet, at der er opstaaet Trætte mellem dem paa Byens Vegne og en af deres Medborgere ved Navn Niels Madtsen om et Stykke Jord og en Plads, hvor Torvet holdes, og hvorpaa deres Byting ligger, fordi Borgemestre og Raad dér i Byen for omtrent 70 Aar siden har forpligtet sig og deres Efterfølgere til enten at holde Ejermanden til samme Jord fri for den aarlige Skat eller ogsaa at optage Bytinget og frigøre Pladsen. Da fornævnte Niels Madsen, som nu ejer Pladsen, ikke har den synderlig fornøden, ikke heller vil afstaa den til Byen for en rimelig Betaling, og Byen ikke heller godt kan undvære den, og da de ogsaa besvære sig over [ikke]¹ at kunne betale de Skatter, som nu paabydes, for ham, da der nu gives mere i Skat end paa de Tider, har de anmodet Kongen om at forordne 2 gode Mænd, som kunde taksere fornævnte Torv og Plads, hvorefter Niels Madtsen kunde tilfredsstilles. Adressaterne skal snarest begive sig til Aasterderne og siden tilholde Borgemestre og Raad at betale og tilfredsstille fornævnte Niels Madtsen for samme Plads, saa han siden ikke har videre Aarsag til at prætere noget derpaa. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 532 b. K.

20. Dec. (—). Miss. til Vincents Bilde og Sigvort Urne. Da

¹ Dette Ord synes at mangle i Teksten.

Frands Lykke til Ourgaard har begæret 2 Gaarde med tilhørende Gadehuse i Skuderløse i Ringsted Len til Mageskifte for 1 Gaard i Høm og 2 Gaarde i Løfvetoft¹, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. De skal underrette Jørgen Seefeld til Refs, naar Besigtelsen skal foretages, for at han selv kan være til Stede og give til Kende paa Kongens Vegne, hvad han har at bemærke. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 27, 405 b. K. (beskadiget).

20. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Seefeld om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, give til Kende, hvad han har at bemærke, og besegle og underskrive Besigtelsen med de gode Mænd. Sj. T. 27, 406 b.

21. Dec. (—). Miss. til Tolderne i Øresund om at lade Kongen af Polens Fuldmægtig passere toldfrit gennem Sundet med 24 Foder Rhinskvin, naar de ankommer dertil. (Efter Ifver Vinds Befaling). Sj. T. 27, 406 b. K.

— Miss. til samme. Naar der herefter ankommer Skibe til Sundet med svenske Certifikater, skal de hver Uge med Posten tilstille Peder Vibe, Resident i Stockholm og Befalingsmand over Apostels Gods i Norge, en rigtig Designation paa Skibenes indehavende Gods efter Certifikaterne og paa Skippernes og Skibenes Navne. Sj. T. 27, 406 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Denne Nels Søfrensen, Murermester, har berettet, at han i indeværende Aar har forfærdiget adskilligt Arbejde paa Nyborg Slot, at Arbejdet siden er besigtet af Kongens øverste Bygmester Lennart Blasius og af ham vurderet til 365 Rdlr. Han beder nu om at faa disse Penge betalt. Adressaten skal betale ham fornævnte 365 Rdlr. af Lenets Indkomst og føre det til Regnskab. F. T. 5, 223 b.

— Miss. til Just Friderick von Pappenheim. Han skal nøje undersøge, om der hos Adelen eller andre i Lolland for Betaling kan faas 2000 Palisader, 1½ Kvarter i Kanten og 8 sjællandske Alen lange, og snarest indsende Erklæring til Kongen om, hvad de skal koste Stykket. Endvidere skal han snarest afgive Erklæring om, hvor mange Penge han har i Forraad til samme Værks Fort-

¹ Levetoft, Ringsted H.

sættelse, og hvem der har kontribueret til Nakskovs Fortifikation, forklare det med Mandtal i Rentekammeret og snarest indsende Erklæringen til Kancelliet. Sm. T. 6, 504.

21. Dec. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Jens Block i Arden, Herredsfoged i Aalborghus Len, hvis Gaard i forbemeldte Arden, som han bebor, for nogen Tid siden er brændt, hvorved han har lidt stor Skade, faar bevilget en ved hans Gaardsrum liggende Gaard, kaldet Torupheden, med et Gadehus, og som bebos af en gammel udlevet Kvinde, naar hun dør, eller han godvillig kan udmindle hende deraf, at lægge den under sin Gaards Brug, dog at han af den giver Kronen al den Rettighed, Landgilde, Ægt, Arbejde, Skat og alt andet, som hidtil er givet af den, og holder Gaarden ved god Hævd og Magt. Gunde Lange til Bredning, Embedsmand paa Aalborghus Slot, har afgivet Erklæring om, at Gaarden Torupheden og Gadehuset uden Skade for Kronen i saa Maade nok kan bevilges ham. J. R. 10, 261 b.

— Aab. Brev, hvorved Jesper Hansen i Bøel i Lønborg Birk, Kronens Bonde til Lønborg Bisgaard i Lundenæs Len, som af Ifver Vind til Nørholmb, øverste Sekretær og Befalingsmand paa Lundenæs Slot, er forordnet til at tage Vare paa Fiskeriet i Skiern Aa, som ligger til Lundenæs, men som intet nyder derfor, faar Bevilling paa at forskaanes for at gøre Ægt og Arbejde til forbemeldte Lønborggaard, saa længe Tilsynet med Fiskeriet er betroet ham af Lensmanden. J. R. 10, 262 b.

— Aab. Brev om, at Gregers Lauritsen, Ridefoged til Lundenæs Slot, har berettet, at han for nogen Tid siden har fæstet en Gaard, kaldet Nørgaard, i Skiern Sogn og Birk i Lundenæs Len og et Bol i Engsig straks ved forbemeldte Nørgaard¹, som Bonden, der boede derpaa og var forarmet, maatte fraflytte, endvidere at han i forbemeldte Engsig har tilforhandlet sig en Part i Bondegaard, som den, der beboede den, ogsaa maatte forlade paa Grund af Armod, hvilket altsammen ikke kan være mere end en Fuldredsels Gaard² i Lenet eller Sognet, og at Avlen dertil lettelig kan drives med

¹ Saaledes K.. Dette er i J. R. blevet til: Engsigstrup hos forb. Nørgaard.

² Læsningen er tvivlsom. I K., der er meget medtaget af Svamp, mangler disse Ord.

én Plov. Han har nu begæret at faa Bevilling til, at han og hans Hustru maa bruge Avlen til forbemeldte Part Bondeejendom og Fæstebol¹, der ligger under forbemeldte Nørsgaard, for sædvanlig Landgilde efter Jordebogen og anden kongelig Rettighed, dog fri for Ægt og Arbejde. Da det med Tingsvidne er bevisliggjort, at sligt hans Angivende er sandfærdigt, at der til Nørsgaard og al den anden nævnte Ejendom ikke ligger større Brug, end at det lettelig kan drives med én Plov, bevilges det herved, at forbemeldte Gregers Lauritsen og hans Hustru Maren Frantsdatter maa nyde forbemeldte Kronens Bol i Engsig, som han har i Fæste, og ligeledes Avlen af den Part Bondeejendom sammesteds, som han har tilforhandlet sig, under forbemeldte Nørsgaard for den sædvanlige Skyld og Landgilde og anden Herlighed, som plejer at gives deraf, samt at de begge paa Livstid maa have samme Ejendom fri for Ægt og Arbejde, saa længe de bor paa forbemeldte Nørsgaard. J. R. 10, 263. K (meget medtaget af Svamp.).

21. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Gregers Krabbe [Riberhus Len]. Efterskrevne Kronens Bønder i Gjording Herred i hans Len, nemlig Jacob Jensen, Peder Lauridsen, Jens Eriksen, Thomas Olufsen, Thøste Andersen, Peder Nielsen, Thomes Christensen, Thomes Olsen, Madts Thorresen² og Knud Pedersen i Thimmerbye³, Jørgen Jensen, Anders Villadsen, Peder Pedersen, Niels Jørgensen, Joen Pedersen, Povel Pedersen, Therkel⁴ Nielsen, Jens Nielsen, Hans Lauridsen Bruun, Thomis Nielsen, Threckel⁵ Christensen, Hans Kioldsen og Jens Kioldsen i Vilsleff⁶, Peder Thomesen, Hans Pedersen, Niels Thosten, Jens Søfrensen, Niels Hansen⁷, Olluf Thomsen, Frandts Pedersen, Peder Jensen, Olluf Nielsen, Laurids Pedersen, Jep Nissen og Hartvig Mortensen i Darumb, Claus Carlsen, Laurids Kaelsen⁸, Hans Pedersen, Peder Hansen og Søfren Ifversen i Lild Darumb⁹ alle i Gørding Herred, har berettet, at de den 27. Juni sidstforleden har lidt stor Skade paa deres Agre, Enge og Kornsæd ved Storm og Vandflod, hvorfor de har andraget om at faa nogen Forlindring paa deres Landgilde i indeværende Aar. Da det af hans Erklæring

¹ I J. R. er dette Sted forskrevet og blevet til: forbemeldte Partbondegaard liggendes under. ² Fejlskrift for: Thomesen. ³ Tømmerby, Sneum S., Gørding H. ⁴ J. T. har ved en Fejlskrift: Threttill. ⁵ Sikkert Fejlskrift i K. for Therckel. J. T. har: Threttell. ⁶ J. T. har ved en Fejlskrift: Volsleff. ⁷ Han kaldes længere nede: Niels Pedersen. ⁸ Saaledes ogsaa i K. ⁹ Lille Darum.

ses, at samme deres Opgivelse er sandfærdig, har Kongen bevilget, at forskrevne Mænd maa forskaanes for følgende Landgilde i indeværende Aar, nemlig alle ovennævnte Bønder i Thimmerbye for Tredjeparten af deres Rug-, Byg- og Havreskyld, Jørgen Jensen, Anders Villadtsen, Peder Pedersen, Niels Jørgensen, Joen Pedersen, Povsel Pedersen, Therkel Nielsen, Jens Nielsen, Hans Lauridtsen Bruun, Thomes Nielsen og Therkel Christensen i Vilslef¹ for Halvparten af deres Rug- og Havreskyld og Tredjeparten af Bygskylden, Thomes Nielsen, Hans Kiildsen og Jens Kiildsen i fornævnte Vilslef for Halvparten af deres Smørskyld, alle ovennævnte Bønder i Darumb for Halvparten af deres Rug- og Bygskyld, de 2 Parter af Havreskylden og Halvparten af Gæsteripengene, de 5 nævnte Bønder i Lild Darumb for al deres Rugskyld og Halvparten af deres Byg- og Havreskyld. Han skal i indeværende Aar lade dem være forskaanet for fornævnte Landgilde og føre det til Regnskab. (Efter Junkers Befaling.) J. T. 10, 533 b. K.

21. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Gregers Krabbe. Efterskrevne Kroens Bønder i Skads Herred i hans Len [Riberhus], nemlig: Christen Hansen, Niels Lambertsen og Olluf Madtsen i Veldbech², Jes³ Pedersen og Morten Hansen i Rørkier, Niels Søfrensen, Søfren Nissen og Thomas Pedersen i Gammelbye, Jens Hansen, Peder Farsen og Christen Madtsen i Made⁴, Hans Hansen og Peder Nissen i Uggelvig⁵, Jens Thommesen i Jerne, Hans Christensen⁶ i Løcke, Madts Mickelsen og Søfren Jensen i Spongsberg⁷, Søfren Nielsen og Søfren Nissen i Vognspil⁸, Thomas Madtsen, Lauridts Hansen, Søfren Hansen, Eskild Jensen, Hans Mortensen, Morten Nissen, Hans Søfrensen og Erick Ericksen i Nourup, Anders Madtsen og Lauridts Lauridtsen i Hierting, Jens Christensen, Anders Povvelsen, Søfren Nielsen og Søfren Jepsen i Fourfeld, Hans Søfrensen, Hans Hansen og Christen Jensen i

---

¹ J. T. har: Vidlsleff. ² J. T. har ved en Fejlskrift: Veldborg. ³ J. T. har ved en Fejlskrift: Jens. ⁴ K. har: Madde. Ment er: Maade, Jerne S., Skads H. ⁵ Uglvig, Jerne S., Skads H. ⁶ J. T. har her, ligesom flere Steder i det følgende, misforstaaet Konzeptens Tegn: $\mathfrak{X}$ = det skrevne Tegn for græsk X = Christ og læst det som O. J. T. har derfor flere Steder i det følgende Ostensen — Osten for Christensen — Christen. Her er hver Gang skrevet Christensen — Christen uden Bemærkning. Dette gælder ogsaa for det næste Miss. ⁷ J. T. har ved en Fejlskrift: Stougsberg. Ment er: Spangsbjærg, Jerne S. ⁸ Vognsbøl, Jerne S.

Thobil¹, Jens Søfrensen, Anne Søfrens, Nis Frandtsen, Jep Throulsen, Jørgen Søfrensen, Peder Thygesen og Thøste Ingvorsen i Allerup, Hans Madtsen, Madts Orbensen, Chresten Nielsen, Peder Søfrensen og Søfren Knudtsen i Boldisagger, Gierlof Hansen, Hans Søfrensen, Jens Kallesen, Niels Jensen Krag, Hans Jespersen, Niels Jensen, Thomas Hansen, Morten Hansen, Ellin Jeppis, Hans Orbensen, Lauridts Hansen, Christen Nielsen, Jens Thomsen, Hans Christensen, Nis Nissen, Søfren Jensen og Nis Søfrensen i Thierrebørre Sogn og By, alle i Skads Herred, har berettet, at de den 27. Juni sidstforleden har lidt stor Skade paa deres Agre, Enge og Kornsæd ved Storm og Vandflod, hvorfor de har andraget om at faa nogen Forlindring paa deres Landgilde [i indeværende Aar]. Da det af hans Erklæring ses, at samme deres Opgivelse er sandfærdig, og at de ikke uden Nedsættelse af deres Landgilde kan blive paa deres Gaarde og blive ved Magt, har Kongen bevilget, at forskrevne Mænd maa forskaanes for følgende Landgilde i indeværende Aar, nemlig: de 3 Bønder i Veldbeck for Tredjeparten af deres Rugskyld og Halvparten af Havreskylden, de 2 Bønder i Rørkier for Tredjeparten af deres Rugskyld, de 3 Bønder i Gammelbye og de 3 Bønder i Made for al deres Rug og Havreskyld, de 2 Bønder i Uggelvie for den halve Rugskyld, Jens Thomsen i Jerne for Halvparten af hans Rugskyld og Tredieparten af hans Havreskyld, Hans Christensen i Løcke og Madts Mickelsen og Søfren Jensen i Spongsberg Halvparten af deres Rugskyld, Søfren Nielsen i Vognspil Halvparten af hans Rug- og Havreskyld, Søfren Nissen sammesteds Fjerdeparten af hans Smørskyld, de 8 Bønder i Nourup for al deres Rugskyld og Gæsteripenge, Anders Madtsen og Lauridts Lauridtsen i Hierting for al deres Rugskyld, Svin og Gæsteripenge, de 4 Bønder i Fourfeld for Halvparten af deres Rugskyld og Landgildesvin, de 3 Bønder i Thobil for Halvparten af deres Rugskyld, Jens Søfrensen, Anne Søfrens, Nis Frandtsen, Jep Throulsen og Thøste Ingvorsen i Allerup for Halvparten af deres Rugskyld og al Byg- og Havreskyld, Hans Madtsen, Peder Søfrensen og Søfren Knudtsen i Bollesagger Tredjeparten af deres Skyld, Madts Orbensen og Chresten Nielsen sammesteds al deres Rugskyld, Gierlof Hansen, Hans Søfrensen, Jens Kallesen, Niels

---

¹ K. har: Thovibil. Ment er: Tobøl, Guldager S., Skads H.

Jensen Krag, Hans Jespersen, Niels Jensen, Thomes Hansen, Morten Hansen, Ellen Jeppis, Hans Orbensen, Lauridts Hansen, Christen Nissen¹ og Nis Søfrensen² i Thierrebørre Halvparten af deres Rugskyld og Fjerdeparten af deres Smørskyld. Han skal i indeværende Aar lade fornævnte Mænd være forskaanet for forskrevne Landgilde og føre det til Regnskab. (Efter Junkers Befaling.). J. T. 10, 535. K.

21. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Gregers Krabbe. Efterskrevne Kronens Bønder i Kalslund Herred i hans Len [Riberhus], nemlig: Jørgen Jensen³, Peder Hansen, Morten Søfrensen, Niels Hansen, Peder Hansen og Niels Hansen i Jedsted⁴, Hans Christensen, Johan Raddef, Lauridts Hansen, Therckel og Jørgen Knudsønner, Jens Jepsen, Hans Lauridtsen, Jens og Frandts Hanssønner, Anders og Knud Christensønner, Hans Nielsen, Madts Jensen og Jens Hansen i Farup, Frandts Nielsen, Palle Nielsen, Villum Hansen og Hans Lauridtsen i Thanderup, Niels Hansen, Christen Hansen, Anne Thermens og Peder Knudsen i Kierckebye, Niels Simmenssen, Madts Ollesen, Niels Knudtsen, Hans Jepsen og Søfren Bendtsen i Meyelbye, Niels Jepsen, Clemend Hansen, Niels Hansen, Christen Pedersen, Escke Madtsen, Jep Christensen, Morten Andersen, Thomas Mickelsen, Lauridts Hansen, Hans Adtsersen og Peder Nielsen i Kierbylt, Kield Hansen i Ondaften⁵, Hans Christensen, Jep Christensen, Lauridts Ebbesen, Niels Hansen, Anders Poufvelsen, Thomes Christensen, Peder Nielsen, Christen Thommesen og Morten Hansen i Hillerup By, alle i Kalslund Herred, har berettet, at de den 27. Juni sidstforleden har lidt stor Skade paa deres Agre, Enge og Kornsæd ved Storm og Vandflod, hvorfor de har andraget om at faa nogen Forlindring paa deres Landgilde. Da det af hans Erklæring ses, at samme deres Opgivelse er sandfærdig, og at de ikke uden nogen Nedsættelse af deres Landgilde kan blive paa deres Gaarde og blive ved Magt, har Kongen bevilget, at forskrevne Mænd maa forskaanes for følgende Landgilde i indeværende Aar, nemlig: de 6 Bønder i Jedsted for Halvparten af deres Rug-, Byg- og Hav-

---

¹ Han kaldes ovfr.: Nielsen. ² Navnet staar der 2 Gange, den ene Gang maaske for Nis Nissen. ³ K. har: Jessen. ⁴ Saaledes maa der vistnok læses i K., J. T. har: Indsted. Ment er: Jested, Vilslev S., Ribe H. ⁵ Det ses ikke, hvad der er ment, og Kield Hansen nævnes ikke blandt dem, der faar Nedsættelse. — Ondaften, nu Lundgaard, Farup S., Ribe H.

reskyld, de 14 Bønder i Farup for Halvparten af al deres Kornskyld, al Svin og Gæsteri, Frandts Nielsen, Palle Nielsen og Hans Lauridtsen i Thanderup, de 4 Bønder i Kierckebye, de 5 Bønder i Meelbye for al deres Skyldkorn, al Svin og Landgildepeng, Villum Hansen i fornævnte Thanderup for al hans Skyld og Landgilde, de 11 Bønder i Kierbøl for Halvparten af deres Kornskyld og Halvparten af Svin og Gæsteripeng, og de 9 Bønder i Hillerup for Halvparten af deres Landskyld, al Smørskyld, Svin og Gæsteripeng. Han skal i indeværende Aar lade fornævnte Mænd være forskaanet for forskrevne Landgilde og føre det til Regnskab. (Efter Junkers Befaling.). J. T. 10, 538. K.

21. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Gregers Krabbe. Efterskrevne Kronens Bønder i Hvidding Herred i hans Len [Riberhus], nemlig: Niels Thogesen af Uder Bierum, Niels Pedersen, Lytt Rellufsen og Lauridts Ibsen i Øster Vedsted, Jep Hansen, Niels Bertelsen og Thoste Bertelsen i Hvidding, har berettet, at de den 27. Juni sidstforleden har lidt stor Skade paa deres Agre, Enge og Kornsæd ved Storm og Vandflod, hvorfor de har andraget om at faa nogen Forlindring paa deres Landgilde i indeværende Aar. Da det af hans Erklæring ses, at samme deres Opgivelse er sandfærdig, har Kongen bevilget, at forskrevne Mænd maa forskaanes for følgende Landgilde i indeværende Aar, nemlig: Niels Thogesen af Uder Bierum for al hans Skyld og Landgilde, de 3 Bønder i Øster Vedsted og de 3 Bønder i Hvidding for Tredjeparten af al deres Kornskyld. Han skal indeværende Aar lade fornævnte Mænd være forskaanet for forskrevne Landgilde og føre det til Regnskab. (Efter Junkers Befaling). J. T. 10, 540. K.

22. Dec. (—). Aab. Brev om, at denne Eyler Multzan for en aarlig Løn af 210 Kurandlr. og en sædvantig Hofklædning aarlig, fra Mortensdag sidstforleden at regne, at betale af Tolderne i Helsingør, har forpligtet sig til paa sin egen Bekostning og med sine egne Folk at renholde og vedligeholde alle Kroner og Lysepiber paa Kronborg Slot og ligeledes restaurere og holde ved Magt alle de Vandrender og Rør, som er ført ind paa Kronborg, og som gaar til Posten paa Borggaarden, til Fadebursstuen, Bryggerset, Kælderen, Hvælvingen samt til Stalden i Lundegaarden og Lundehaven, og ligeledes til at holde Posten paa Kronborg Slot vedlige. Dersom der skal laves noget nyt ved

disse Render, skal der paa Slottet, hvor Arbejdet skal foretages, skaffes ham de nødvendige Render og Bøsser, men alt Arbejdet skal han udføre paa sin egen Bekostning og med sine egne Folk. Sj. R. 21, 199 b. K.

22. Dec. (Kbhvn.). Kgl. Konfirmation paa det af Erik Grubbe til Tielle, Befalingsmand paa Aarhusgaard, under Datum Aarhusgaard den 30. Nov. 1642 til Hans Pedersen, Raadmand i Aarhus, og hans Hustru, Kirsten Lauridsdatter, under Forbehold af Kongens Godkendelse udstedte Fæstebrev paa en Eng kaldet Deigholmb, liggende ved Terpkierd¹ i Lisbjerg Herred, og et Stykke Jord og Eng i Holmstrup Mark, som Søfren Frost og hans Hustru, Mette Lauridsdatter, tilforn havde i Fæste, og han er fradød, og som Mette Lauridsdatter nu har afstaaet og opladt til Hans Pedersen og hans Hustru. Det fæstes til dem paa Livstid, dog at de aarlig i rette Tid yder den rette Afgift, saafremt dette Fæstebrev ikke skal være forbrudt. Sj. R. 21, 201. K.

— Miss. til Roskilde Kapitel. Kongen havde forlenet afdøde M. Wichmand Hasebard, forrige Superintendent over Viborg Stift, med et Kannikedømme ved Roskilde Domkirke. Hans Hustru Maren Jørgensdatter har nu ansøgt om (skønt det kunde være noget mod Kapitlets Statutter), at da hendes Husbonde er død saa kort før Mortensdag², hun dog maa faa dette Aars Indtægt af nævnte Kannikedømme, og at først det næstfølgende Aar maa regnes for hendes Naadsensaar. Kongen bevilger dette. Sj. T. 27, 407.

— Miss. til Sten Beck. Kongen har til hans Len, Herrisvad Kloster, sendt sine Tømmermænd for at hugge adskilligt Tømmer dér i Lenet til Kronborg Volde, nemlig følgende: 15 Par hele Kartoveplanker, 8 Par 3 kvarte Stykker, 10 Par halve Kartoveplanker, 10 Par til Feltslanger, Hjulfølge til 23 Par hele og halve Kartover, endvidere til 10 Par 3 Kvarter Kartover, til 10 Feltslanger og 20 Akseler. Naar der sker Henvendelse til ham hermed, og Tømmermændene kommer dertil, skal han lade Bønderne være dem behjælpelig med at hugge samme Tømmer og siden føre det til Helsingborg Slot. Sk. T. 6, 516 b.

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt. Naar forskrevne Tømmer

¹ Terp Kær, Lisbjerg S., V. Lisbjerg H. ² Han døde 9. Sept. 1642.

fra Herrisvad Kloster ankommer dertil [Helsingborg], skal han sende det videre til Kronborg Slot. Udt. i Sk. T. 6, 517.

22. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Tagge Thott og Hr. Christoffer Ulfeldt. Da Fossebroen ved Laholm Slot skal lægges og opbygges af ny, har Hans Pedersen, Borgemester i Laholm, med flere tilbudt at skaffe Materialerne til samme Bro, og dersom det begæres, vil de paa deres egen Bekostning lade Broen forfærdige. Dersom Adressaten eragter, at forskrevne Hans Pedersen og hans Medkonsorter kan fuldføre og tilendebringe samme Værk, skal han akkordere med dem derom. Kongen tilsender ham derhos Overtømmersmand Hans Anemøllers Overslag over, hvad samme Bro kan komme til at koste. Dog skal Adressaten selv heri anordne, som det tykkes ham godt. De dertil fornødne Penge skal han modtage paa de tilbørlige Steder. Sk. T. 6, 517.

— Miss. til Arent von der Kuhla. Da det berettes, at der paa Dalum Kloster findes adskilligt Inventarium, som for Mestedelen er ubrugeligt og utjenligt, skal han lade samme Inventarium vurdere og siden sælge til hvem, der vil købe det. De Penge, som han faar derfor, skal han føre til Regnskab. F. T. 5, 224.

— Miss. til samme. En af Kronens Bønder paa en Gaard i Ladbye under Dalum Klosters Len har for nogen Tid siden andraget om Afslag paa hans aarlige Landgilde, og Kongen har derefter befalet Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, og Henning Podebusk til Hollegaard nøje at undersøge Gaardens Lejlighed, besigte og taksere dens Jord og sætte Gaarden til en rimelig Landgilde. Da Kongen af disse gode Mænds Erklæring ser, at Laurits Pedersen, som nu besidder samme Gaard i Ladbye, og hans Efterfølgere kan blive ved Magt og yde sin aarlige Landgilde i rette Tid, dersom han maa faa et Afslag paa Gaardens Landgilde paa 1 Pd. Byg og 1 Otting Smør, tillader Kongen, at fornævnte Laurits Pedersen og hans Efterfølgere maa faa afkortet 1 Pd. Byg og 1 Otting Smør i deres Landgilde. Han skal indskrive det i Jordebogen og siden føre det til Regnskab. F. T. 5, 224.

— Aab. Brev, hvorved Offe Skade¹ til Kierbygaard faar

¹ J. R. har overalt i Teksten Otte Skeel, kun paa dette Sted og i Overskriften er det rettet til det rigtige Offe Skade, som K. har.

Bevilling til, at de Kannikebønder, som han nu har til det Kannikedømme i Aarhus Kapitel, hvormed han er forlenet, og de Bønder, som han herefter ydermere faar til samme Kannikedømme, og som ligger i det samme Herred, som forbemeldte Kierbygaard ligger i, skal gøre Ægt og Arbejde til Kierbygaard lige med samme Gaards Tjenere, dog ikke førend Kierbygaard er tilfaldet ham ved Arv, eller han kan tilforhandle sig den. (Efter Ifver Vinds Ordre). J. R. 10, 264 b. K.

22. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Kapitlet i Aarhus. Kongen har for rum Tid siden forlenet Offe Skade til Kierbygaard med et Kannikedømme i Aarhus Kapitel, hvorpaa dette siden¹ har faaet Kongens Missive om, at han skulde nyde Fællesgodset lige med de andre privilegerede Kapitularer, saa længe han staaer i Tjeneste hos Hertug Frederik, Hertug til Slesvig, Holsten og Ærkebiskop til Bremen, Kongens Søn. Kapitlet maa herefter ikke formene Offe Skade noget af Fællesgodset eller andre Privilegier, som de andre privilegerede Kapitularer sammesteds nyder. (Efter Ifver Vinds Befaling). J. T. 10, 541. K. Orig. i Landsark. i Viborg.

23. Dec. (—). Oprejsningsbrev for Niels Trolle til Troldholmb, Befalingsmand paa Roskildegaard, til, som Gerningen nylig var sket, at forfølge Sagen om Drabet paa Henrick Marquarsen af København. Han har berettet, at der forleden Aar, 1641, opstod Slagsmaal i Tudse mellem Pouel Andersen i Tudse og Otte Totts Foged, Lauridts Jensen, og en af Maren Hr. Nelausens Tjenere, Henrick Marquarsen af København, og at denne Henrick Marquarsen i samme Slagsmaal fik tilføjet Skade og straks derefter døde. Sagen blev fortiet og ikke straks paatalt efter Loven, da den Dødes Frænder ikke var til Stede, men den Dødes Moder ved Navn Abel, Enke efter Marquar Lavmandts, af Haderslev har nu andraget Kongen om Oprejsning i denne Sag for Niels Trolle til at rejse Paatale i denne Sag. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. R. 21, 202. K.

— Miss. til Rentemestrene. Kongen har bevilget Erik Juel til Hundsbeck, Landsdommer i Nørrejylland og Befalingsmand i Gudum Kloster, at han herefter maa nyde de Gaarde i Klæstrup²,

¹ 3. Nov. 1636. ² Klæstrup.

Höyris, Vegerbye¹, Torup², Geldstrup og Byersted, som Kongen for nogen Tid siden³ har forundt ham til Ægt og Arbejde til Panum⁴, for en bestemt aarlig Afgift, nemlig 1 Td. Rug eller Byg for 1½ Rdlr., 1 Td. Smør for 16 Rdlr., 1 Td. Havre for 3 Rigsort og Resten a l'advenant efter Renteritakst; dog skal han efter Kongens forrige Brev aarlig gøre Regnskab for den uvisse Indtægt af dem i Rentekammeret. Sj. T. 27, 407. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

23. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Tagge Thott. Han har begæret at faa Kongens Vilje at vide om, hvorledes der skal forholdes med den Kvindeperson ved Navn Sidsel Nielsdatter, som ved sin Børnefødsel ikke har brugt saa ordentlige Midler, som hun burde, hvorved Barnet er fundet dødt hos hende. Da der er gaaet Dom over hende, og denne funderer sig paa Kongens Forordning, skal han efter Dommen lade ske Eksekution over hende. Sk. T. 6, 517.

— Aab. Brev, hvorved Erick Juel til Hundtsbeck, Landsdommer i Nørrejylland og Befalingsmand i Gudum Kloster, faar Bevilling til at nyde de Gaarde⁵ i Klestrup, Höyris, Vegerbye⁶, Torup, Geldstrup og Byersted, hvoraf Kongen for nogen Tid siden har forundt ham Ægt og Arbejde til Pannum⁷, for en aarlig Afgift, nemlig 1 Td. Rug eller Byg for 1½ Rdlr., 1 Td. Smør for 16 Rdlr., 1 Td. Havre for 3 Rigsort og Resten a l'advenant efter Renteritakst, dog at han efter det forrige Brevs Indhold aarlig skal gøre Regnskab for det uvisse. J. R. 10, 265 b. K.

— Miss. til Ernst Normand. Enken efter M. Niels Frandsen, forrige Sognepræst i Vejle, har berettet, at der efter hendes Husbonde ikke er tilfaldet hende de Midler, at hun kan underholde sig deraf. Ernst Normand skal hjælpe hende til Rette, saa hun nyder den Rettighed, som andre Præsteenker i Kjøbstæderne plejer at nyde. J. T. 10, 541 b.

— Miss. til samme og Bispen i Ribe (Dr. Johan Borkersen). Fru Soffi Below, Enke efter Christen Thott til Faarup, har berettet, at

¹ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Vngerbye.   ² Taarup.   ³ 31. Okt. 1641.

⁴ Pandum, Vokslev S., Hornum H.   ⁵ J. R. har ved en Fejlskrift: den Gaard.

⁶ Det aabne Brev af 4. Maj 1642 har: i Veggebye en Gaard, kaldet Höyris.

⁷ Pandum, Hornum H.

der er opstaaet nogen Trætte i hendes Kirke, Jelling Kirke, mellem Bønderne, som søger samme Kirke, om deres Stolestader, saa en Del af hendes Bønder ikke har nogen bestemte Stolestader. De skal snarest gøre en saadan Anordning, at alting i Kirken gaar skikkeligt og ordentligt til, saa at de, som tiender mest til Kirken og er ældst, faar de bedste Stolestader, og at de Stole, som staar i Altergulvet, afskaffes, saafremt de kan eragte, at der foruden dem er bekvem Plads i Kirken til Sognefolkene. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 542. K.

23. Dec.¹ (Kbhvn.). Miss. til de samme. Fru Maren Below, Enke efter Christen Holck til Hastrop, har berettet, at der er opstaaet Trætte i hendes Sognekirke, Thyregøed Kirke, mellem Bønderne, som søger samme Kirke, om deres Stolestader, saa en Del af hendes Bønder ikke har nogen bestemte Stolestader. De skal snarest gøre en saadan Anordning, at alting i Kirken gaar skikkeligt og ordentligt til, saa at de, som tiender mest til Kirken og er ældst, faar de Stolestader, som det efter slig Lejlighed billig tilkommer dem at have. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 542 b. K.

24. Dec. (—). Aab. Brev om, at denne Alexander Arrat, Skibskaptejn, skal have en aarlig Forbedring af sin Løn paa 50 Kurantdlr., fra denne Dato at regne, at betale af Rentemestrene. (Efter Ifver Vinds Befaling). K. Udt. i Sj. R. 21, 203. K.

— Miss. til Sigvort Urne. Kongen har befalet Jørgen Vind til Gundestrup, Sten Beck til Vibyegaard og Melkior Oldeland til Uggersløfgaard, Rentemestre, at gøre Afregning med ham for det, som han efter Kongens Befaling i Aar og tilforn har leveret af Øster Valløe og Lellinge til Proviandhuset for København og andetsteds, og straks betale ham. De Penge, som han modtager i Renteriet for disse Leverancer, skal han sætte paa Rente hos sikre Folk. Han har spurgt, hvorledes der herefter skal forholdes med Indkomsten af Øster Valløe og Lellinge. Han skal aarlig sælge den saa dyrt som mulig, hvor han bedst kan, og sætte Pengene derfor paa Rente, ligesom de andre. Sj. T. 27, 407 b.

---

¹ Brevet, der i K. er dateret 23. Dec., har i J. T. ogsaa været dateret 23. Dec., men dette synes at være rettet til: 24. Dec. Det er indført mellem Brevene af 23. og 24. Dec.

24. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Rentemestrene. Sigvordt Urne til Raarup, Befalingsmand paa Tryggevælde Gaard, har efter Kongens Befaling leveret Indkomsten af Kongens Gaarde Øster Valløe og Lellinge til Provianthuset for København og andetsteds. De skal med det allerførste gøre Afregning med ham og straks betale ham, hvad der kan tilkomme ham baade for i Aar og tilforn. Sj. T. 27. 408. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til samme. Alhed Villom Leyels i København har berettet, at hendes Mand, fornævnte Villom Leyels, paa fjerde Aar har været borte i Kongens Tjeneste paa den ostindiske Rejse, og hun begærer derfor, at der maa bevilges hende en Lavværg, som i hendes Husbondes Fraværelse kan forestaa hendes Gods og Formue. De skal befale Renteriskriver Anders Søfrensen straks at paatage sig Værgemaalet for fornævnte Alhed Villom Leyels. Sj. T. 27, 408. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Ebbe Ulfeldt. Kronens Bønder i Kiøbinge og Gringelsted i Gærs Herred i Christianstads Len har berettet, at deres Marker Dag for Dag fordærves af Sand, og at de i nogle Aar har lidt stor Skade paa deres Kvæg, som er død bort, og for det tredje at de er Ugedagstjenere til Hammers Ladegaard, hvormed de har stort Besvær, foruden de mange, vidtløftige Ægter med Kalk, Sten og andet, som de gør til Fæstningen. De har derfor begæret nogen Lindring enten paa Landgilde eller paa Skat. Da det af hans Erklæring fremgaar, at deres Opgivelse er sandfærdig og at de er Ugedagstjenere til Hammers Ladegaard, bevilger Kongen, at samme Kiøbinge og Gringelsted Bymænd herefter indtil videre maa være fri for halv Skat, naar der paabydes Skat, ligesom andre Ugedagstjenere. Sk. T. 6, 517b.

— Miss. til samme. Kronens Bønder af Opmand, Vonge og Nessum Sogne i Villands Herred i Christianstads Len har berettet, at de i Aar har lidt stor Skade paa deres Sæd og Afgrøde, idet Mus har skaaret Størsteparten af det over paa Marken, hvorved de ikke alene har lidt Skade paa Kornet, men ogsaa paa Straaet og Foderet, og de har derfor begæret at faa nogen Forskaansel paa dette Aars Landgilde. Da det af hans Erklæring ses, at deres Opgivelse er sandfærdig, bevilger Kongen, at Kronens Bønder i Opmand, Vonge og Nessum Sogne maa faa saa stort et Afslag paa deres Land-

gilde i Aar, som den i Aar paabudte Skat beløber sig til. Han skal føre det til Regnskab. Sk. T. 6, 518.

24. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Henning Valkendorf om at lade afdøde Staffen Rodes Arvinger faa de Staldøksen, der i indeværende Aar er staaende paa Tosing. Betalingen for dem skal han forlange i Rentekammeret af det, som Kongen er blevet afdøde Staffen Rode skyldig. F. T. 5, 224b.

— Miss. til Hr. Jost Høg. Da der endnu behøves en Sum Penge til at færdiggøre den nye Kirke i København, skal han til St. Hansdag førstkommende levere Halvdelen af den Beholdning¹, der findes i Kirkerne i Odense Provsti, hvormed han er forlenet, til Dr. Niels Pofvelsen, Prof. theol. paa Universitetet i København, mod dennes Bevis. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 543. K.

26. Dec. (—). Bestalling for Villem Meckelborg som Konsul i Dynkerken med en aarlig Løn af 1000 Speciedlr. fra 1. Maj 1643 at regne, at udbetales af Renteriet af de Penge², som gives af hver Læst Salt og anden Købmandsvare i Spanien og i Dynkerken. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. R. 21, 203. K.

— Bestalling for denne Jacob Mortensen som Skovrider i Kronborg og Frederiksborg Len med en aarlig Løn af 16 gamle Dlr., en sædvanlig Hofklædning, Foder og Maal paa en Hest og 4 Dlr. om Maaneden i Kostpenge, at betale af Lensmanden paa Frederiksborg og Kronborg, »og lyder ellers hans Brev som det Brev, Jørgen Christensen fik, pag. 92«, [d.v.s.: Bestalling af 20. Okt. 1641 for Jørgen Christensen som Skovrider i Dragsholm Len]. Udt. i Sj. R. 21, 203 b. K.³

— Miss. til Sigvort Urne. Da det berettes, at de Soldater, som er indkvarteret i Store Hedinge, ikke længer kan blive i Kvarter dér, fordi den Fetalje, og hvad de ellers behøver, ikke mere findes til Købs dér, skal han straks anordne, at disse Soldater fjærnnes fra Store

---

¹ K. har først haft: Indkomst. ² Stykket: af de Penge... Dynkerken er en Tilføjelse i K. og har faaet følgende Ordlyd: af de Penge, som til Residenten til Lastepenge i Spanien gives af Salt og andre Købmandsvarer. ³ Som K. er benyttet K. til Bestalling af 29. Dec. 1632 for Jørgen Hansen som Skovrider i Kronborg og Frederiksborg Len.

Hedinge og begiver sig til Vordingborg. Kongen har befalet Hr. Frederik Reedtz til Tyggestrup, Befalingsmand paa Vordingborg Slot, at indkvartere dem dér. Sj. T. 27, 408 b.

26. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Kongen har befalet Sigvort Urne til Raarup, Befalingsmand paa Tryggevældegaard, at fjerne de Soldater, som ligger i Hedinge, fordi den Fetalje, og hvad de ellers behøver, ikke mere findes til Købs dér, og lade dem begive sig til Vordingborg, hvor de indtil videre skal ligge i Kvarter. Naar disse Soldater ankommer til Vordingborg, skal han skaffe dem tilbørligt Kvarter hos Borgerne dér. Sj. T. 27, 408 b. Orig. i Landsark. i Kbhvn.

— Miss. til Niels Krabbe. Han har tilforn¹ faaet Kongens Missive om at lade Bønderne i hans Len [Halmstad] af Kronens Skove faa Tømmer til Reparation af de Broer, som dér i Lenet befandtes bygfældige, saavidt det behøvedes, og Skovene kunde taale. Kongens Mening er, at han ikke maa lade nogen anden faa Tømmer af Kronens Skove end udelukkende Kronens Bønder og kun uden Skade for Skovene. Adelens Bønder maa med Hensyn til, hvad det tilkommer dem at forfærdige, gøre som tilforn. Sk. T. 6, 518.

— Miss. til Hr. Olluf Parsberg og Valdemar Lykke. Valdemar Skram til N². og hans Medarvinger, nemlig Jomfruerne Edel³ og Ide Margrette Skram, har berettet, at Jørgen Høg til Thoedbølle, som hidtil har forestaaet deres Værgemaal, nu efter Kongens Befaling har leveret Værgemaal fra sig, og samtlige Søskende har derfor begæret Kongens Befaling til Adressaterne om at skifte den dem efter deres Forældre tilfaldne Arv og give enhver sin Qvota rigtig beskrevet i rigtige Lodder og Skiftebreve. Der gives dem Befaling og Fuldmagt til efter deres Lejlighed at foretage samme Skifte, indstævne Parterne for sig til en bestemt Tid, dele det fornævnte Søskende tilfaldne Arvegods rigtigt mellem dem, saa at enhver faar sin Qvota i rigtige Lodder og Skiftebreve, og give hver af dem det beskrevet. J. T. 10, 543 b.

— Miss. til Otte Marsvin. Hvad Peder Lassen af Randers har

---

¹ 17. Okt. 1642. ² Aaben Plads i J. T. til Navnet. Han skrev sig til Sjelle-skovgaard (Framlev H.). ³ Ellen Skram Hansdatter.

andraget om, kan han se af hans hosføjede Supplikation. Han skal snarest hjælpe ham til Rette med hans Prætension, saavidt det er muligt, og Lov og Ret kræver det, saa at han engang kan komme til en endelig Ende med hans Broder, Dr. Søfren Hofmand, og faa, hvad der med Rette tilkommer ham. J. T. 10, 544b.

27. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Ifver Krabbe [Tagesen, Varberg]. Det berettes, at nogle Fremmede har betinget sig nogle Staldøksne dér paa Egnén, som de maaske formener at kunne udføre toldfrit fra Riget. Da ingen Staldøksne efter Kongens Forordning maa udføres fra Riget uden de, som opfodres paa Kronens, Adelens og Borgerskabets eget indavlede Foder, befales det ham at lade alle og enhver, hos hvem han kan erfare, at saadanne Øksne er betinget, og som maa sælge dem, forstaa, at de selv, som vil sælge disse Øksne, skal erlægge Tolden til Kronen, førend de maa passere ud af Riget, om de bliver solgt enten til nogen Slagter eller til andre, som vil anmode om eller tilholde sig nogen Toldfrihed, da Kongen ikke vil tilstede nogen Afgang i Kronens Told og Rettighed af Øksne, al den Stund hverken ædel eller uædel er forskaanet derfor. Sk. T. 6, 518b.

— Lignende Miss. til Niels Krabbe [Halmstad], Christian Bülow [Laholm], Otte Thott [Sølvitsborg] og Henrick Below [Kristianopol]. Udt. i Sk. T. 6, 519.

— Bestalling for denne Bernt Henricksen Grou som Skovrider paa Langeland med en aarlig Løn af 16 gamle Dlr., en aarlig Hofklædning, Foder og Maal paa en Hest og 4 Dlr. om Maanednen i Kostpenge, at betale af Lensmændene paa Tranekær Slot. Han skal under højeste Straf lade sig være forment uden Befaling selv at skyde noget Dyr, lidet eller stort, men dersom det befales ham at skyde noget Dyr eller andet, skal han gøre det med største Flid og siden forsende det til de Steder, det befales ham. Han skal nøje paase, at der ingen Geder holdes, som kan løbe ind i Kronens Skove og gøre Skade paa Underskoven. Dersom han kan finde Geder paa førnævnte Skove, efter at de tilforn er aflyst og forbudt, maa han enten skyde dem ihjel eller lade dem drive til Tranekær Slot. Hvis han finder Hunde i Kronens Skove, skal han skyde dem ihjel, hvem de end tilhører. Han skal have nøje Tilsyn med, at der aldeles ikke hugges noget i Kronens Skove paa Langeland uden Lensmandens Befaling, og hvad der i saa Maader bevilges af Lensmanden, skal han mærke med at lade Kronen

slaa paa og lade dem vurdere af Skovfogden selvferde, hvor mange Læs hvert Træ kan anslaa til, optegne det og antegne i Skriverstuen, hver Gang han mærker hos Skovfogderne. Han skal holde nøje Tilsyn med Gærderne paa Langeland, at de er saa lovlige, som de bør være, at Dyrene ikke lider Skade paa dem. [Iøvrigt med Art. 1 og 2]. F. R. 4, 302 b.

29. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Christoffer Urne. Da Kongen har forordnet denne Bernt Hendrichsen til Skovrider paa Langeland, som han videre kan se af hans Bestallingsbrev¹, skal han lade ham faa en Vaaning til at bo i paa de Steder, hvor han bedst kan have Tilsyn med Vildtbanen. F. T. 5, 224 b.

— Miss. til Rentemestrene. Ventsel Rotkirk, Befalingsmand paa Antvorskov Slot, har berettet, at der i hans Len [Antvorskov og Korsør] har været nogle forarmede Bønder, af hvilke en Del havde faaet øde Gaarde og ikke havde Formue til at yde Skatten til Mortensdag 1632 og til Mortensdag 1633 og Kornskatten til Fastelavn 1633, hvorfor der er gjort Antegnelser i hans Regnskaber, og han har nu begæret, at dette maa godtgøres ham, da han med Tingsvidne kan bevise, at de har været saa forarmede, at de ikke har kunnet yde samme Penge og Kornskatter. Efter hvad han meddeler, er der af øde og forarmede Bønder i Antvorskov Len ialt 51 Landbønder, 2 Ugedagsbønder og 82 forarmede Husmænd; i Korsør Len beløber det sig af Skatterne til Mortensdag og Fastelavn til 17 Rdlr. og 11 Skpr. 1 Fjerdingkar Korn og endvidere i Korsør Regnskaber fra 1623 til 1633 til Afkortning for øde og forarmede 5 Pd. 1 Td. Korn, 7 Tdr. 2 Skpr. Havre og 16 Sk. i Penge. De skal godtgøre Ventsel Rotkirk, for saa vidt som han med nøjagtigt Tingsvidne kan bevise, at de har været saa forarmede, at de ikke har kunnet yde deres Penge- og Kornskatter. Sj. T. 27, 409. K. (beskadiget). Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Aab. Brev om Afholdelse af almindelig Herredag 17. April førstkommende i København. [Enslydende, mutatis mutandis, med det aabne Brev af 1. Maj 1641]. (Nedenunder er skrevet:) »De andre Breve om Herredagene, nemlig de til Raadet, Landsdommerne og Stiftslensmændene, lyder Ord fra Ord som de supra pa-

¹ F. T. har ved en Fejlskrift: Befalingsbrev.

gina 165, alene at Tiden derudi er forandret«. [D.v.s.: enslydende med Miss. af 1. Maj 1641, se K. B. 1640—41, S. 463 f.]. Sj. T. 27, 409 b. Orig. (m. Paategn.: Læst paa Lavinds Landsting den 1. Febr. 1643) i D. Kanc. Orig. aab. Breve sagligt ordnede.

29. Dec. (Kbhvn.). Aab. Brev til Bønderne i Danmark om en almindelig Landeskate til Rigets Forsvar, at levere til St. Hansdag førstkommende. [Ensydende med aab. Brev om en almindelig Landeskate af 16. Juni 1642, dog at Skattebeløbene kun er det halve, og med følgende Tilføjelse: »Og skal foruden samme Unionskat endnu udgives af hver Selvejergaard 1 Rigsort og af hver Fæstegaard $\frac{1}{2}$ Rigsort, som til anden Rigens Nødtørft anvendes skal.« »NB. Christianopol, Halmstad, Varberg og Laholm blev forskaaet for halv Unionskat, skal dog udgive ligesaa vidt som andre til den anden Rigets Nødtørft.« Sj. T. 27, 410 b. Orig. (til Varberg Len) i Varberg Len) i Varberg Lens Ark. i RA. (Tr.: CCD. V, 120.)

— Aab. Brev til Bønderne i Norge om en almindelig Landeskate til Rigets Forsvar, at levere til St. Hansdag førstkommende. [Ensydende med aab. Brev til Bønderne i Norge af 16. Juni 1642, dog at Skattebeløbene her kun er det halve, og med følgende Tilføjelse:] Yderligere skal hver Fuldgaard foruden fornævnte Unionskat give Kongen $\frac{1}{2}$ Rdlr. og hver Halvgaard 6 Sk. danske, som skal anvendes til anden Rigets Nødtørft. Sj. T. 27, 412.

— Aab. Brev til Bønderne i Nordlandene om en almindelig Landeskate til Rigets Forsvar, at levere til St. Hansdag førstkommende. [Ensydende med aab. Brev af 16. Juni 1642, dog med følgende Ændringer:] Hver Nordfarsskipper, som selv har Skib og sejler i Nordlandene, og hver Styrmand, som sejler paa Nordfarsskibe, skal give 1 Rdlr. Af Savene skal der af hver Aargangssav gives 1 $\frac{1}{2}$ Rdlr., af hver Flomsav, som gaar den største Del af Aaret, 1 Rdlr. og de andre 1 eller $\frac{1}{2}$. Sj. T. 27, 414.

— Miss. til Lensmændene i Danmark¹ om at lade ovenstaaende aabne Breve om en almindelig Landeskate læse og forkynde i deres Len, indkræve Skatten og levere den i Jylland til

¹ De opregnes alle med deres Len sammen med Lensmændene i Norge. Sj. T. 27, 420.

Gregers Krabbe, i Sjælland, Lolland og Falster til Niels Trolle, i Fyen og paa Lavind til Henning Valkendorf og i Skaane, Halland, Blekinge, Gulland og Bornholm til Hr. Hendrick Hvitfeldt. Sj. T. 27, 416.

29. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene i Norge om at lade ovenstaaende aabne Brev om en almindelig Landeskatt læse og forkynde i deres Len, indkræve Skatten NB. og levere den til Hannibal Sehested, Statholder i Norge og Embedsmand paa Aggershus Slot, saa at den til St. Hansdag Midtsommer kan være ham tilstillet, dog at Mandtallet efter sædvanlig Vis klareres i Rentekammeret. NB. I Hannibal Sehesteds Brev blev ved dette Tegn indført: og levere den tillige med de andre Skatter til St. Hansdag paa de Steder, hvor det er befalet. Sj. T. 27, 417 b.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gulland om en almindelig Skat af Præsterne, den gejstlige Stand og alle andre Undersaatter, som han kan se af hosføjede aabne Brev til Præsterne paa Gulland. Han skal straks levere det til Superintendenten paa Gulland, eller hvem der ellers er til Stede i hans Sted, og levere Pengene ligesom de andre Penge og Skatter dér fra Lenet til Hr. Hendrick Hvitfeldt. Sj. T. 27, 419.

— Miss. til Gregers Krabbe. Da Kongen har ladet udgaa aabent Brev til Lensmændene i Nørrejylland om, at de skal levere de paabudte Skatter til ham, skal han modtage disse af dem, kvittere for dem og snarest levere dem til Knud Ulfeldt til Svenstrup, Generalkrigskommissarius og Befalingsmand over Tønsberg Len mod hans tilbørlige Kvittans. Sj. T. 27, 419.

— Lignende Miss. til Henning Valkendorf om at modtage Skatterne af Lensmændene i Fyen og Lavind, til Hr. Hendrick Hvitfeldt om Skatterne i Skaane, Halland, Blekinge, Bornholm og Gulland og til Niels Trolle om Skatterne i Sjælland, Lolland, Falster og Møen, og at alle disse Kommissarier siden skulde levere dem til forskrevne Knud Ulfeldt. Udt. i Sj. T. 27, 419 b.

— Miss. til Hannibal Sehested om at modtage Unionskatten fra hele Norge af Lensmændene, Gejstligheden og Købstæderne og straks fremsende den til Knud Ulfeldt til Svenstrup, Generalkrigskommissarius og Befalingsmand over Tønsberg Len. Den anden paabudte halve Ort af hver Fuldgaard og 6 Sk. af hver

Halvgaard til anden Rigets Nødtørft skal leveres til Hr. Corfits Ulfeldt til Eggeskouf. Han skal af dem begge tage nøjagtigt Bevis paa, hvad han tilsender eller leverer hver af dem. Sj. T. 27, 419b.

29. Dec. (Kbhvn.). Aab. Brev til Købstæderne i Danmark og Norge om en mulig Hjælp til Rigets Forsvar, at erlægge til St. Hansdag Midsommer førstkommende. Sj. T. 27, 420. Orig. (til Holbæk og Vordingborg) i Landsark. i Kbhvn. og (til Aarhus, Ribe, Skagen og Vejle) med vedlagt »Mandtal paa Drengene efter Skattebrevet, der tjente efterskrevne i Vejle«¹ i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. V, 120).

— Miss. til Borgemestre og Raad i København om Udredelse af Drengekatten til St. Hansdag førstkommende. Sj. T. 27, 421. (Tr.: KD. V, 246 f.).

— Miss. til Kapitlerne i Danmark og Norge om en mulig Hjælp til Landets Forsvar. Sj. T. 27, 422. (Tr.: CCD. V, 121).

— Aab. Brev til Præsterne i Danmark og Norge om en Hjælp til Rigets Forsvar paa 4 Rdlr. in specie, at levere til St. Hansdag førstkommende. [Iøvrigt enslydende med aab. Brev til samme af 16. Juni 1642, ogsaa Tilføjelsen i Brevet til Trondhjem]. Sj. T. 27, 422 b. Orig. i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. V, 120 f.).

— Miss. til Bisperne i Danmark og Norge, hvorved ovenstaaende aabne Brev til Præsterne i Danmark og Norge om en Pengeskat til Rigets Forsvar tilstilles dem. De skal indkræve Skatten og med Register og Mandtal fremsende den til følgende Lensmænd: Dr. Jesper Brochmand i Sjælland til Niels Trolle, Dr. Hans Mickelsen i Fyen til Henning Valkendorf, Dr. Johan Borckorsen i Ribe Stift, Dr. Morten Madtsen i Aarhus Stift, M. Anders Andersen, Vendelbo Stift, og M. Frans Rosenberg, Viborg Stift, til Gregers Krabbe, Dr. Peder Vinstrup i Skaane til Hr. Hendrick Hvitfeldt, M. Oluf Fock til Holger Rosenkrantz, M. Lodvig Munte, Bergens Stift, M. Oluf Boesen, Opsloe Stift, M. Thomas Chortsen, Stavanger Stift, og M. Erick Bredal, Trondhjems Stift, til Hannibal Sehested. Sj. T. 27, 423 b. Orig. (til Dr. Jachan Borkersen, Ribe Stift) i Landsark. i Viborg.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt om at modtage den for-

---

¹ D.v.s.: Mandtal paa dem, der havde Tjenestdrengene. [Ialt 16 Drengene à 1 Rdlr.].

uden Unionsskatten anordnede særlige Skat til anden Rigets Nødtørft, naar Lensmændene tilstiller ham den, og anvende den til den nye Fortifikation for København. Sj. T. 27, 424b. (Tr.: KD. V, 247).

29. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Oluf Brockenhuus. Naar Kongens Fadebur herefter passerer gennem Landet, og Niels Trolle til Trolholm, Befalingsmand paa Roskildegaard, aviserer ham derom, skal han tilsige Kronens Bønder i Svendstrup Len til at gøre samme Fadebursægter som andre Kronens Bønder og lade dem, der befindes modvillige heri, tiltale og straffe tilbørligt. Ligeledes skal han, naar der paabydes Skat, selv lade Skatten indkræve af Bønderne dér i Lenet og levere den paa de tilbørlige Steder. Sj. T. 27, 424b.

— Miss. til Ifver Krabbe [Varberg], Niels Krabbe [Halmstad] og Holger Rosenkrantz paa Bornholm, hvorved det tillades dem at begive sig til Ofve Bjelkes Bryllup, naar det skal holdes, men straks forføje sig tilbage igen og tilforn ordne alt saaledes, at intet forsømmes i deres Fraværelse. Udt. i Sk. T. 6, 519.

— Miss. til Gregers Krabbe. Kongen har bevilget, at den Pige af Ribe maa komme hjem igen, og har befalet denne Brevviser at føre hende frem. Naar hun kommer til Ribe, skal Gregers Krabbe befale nogen af hendes Slægtninge at tage hende til sig og have nøje Opsyn med, at hun tilholdes at frygte Gud. J. T. 10, 545.

30. Dec. (—). Miss. til Sten Beck og Melkior Oldeland. Der er udgaaet Befaling til Jørgen Seefeld til Refs, Landsdommer i Sjælland og Befalingsmand i Ringsted Kloster, om at tiltale Indbyggerne i Ringsted for den fjerde Termin af Kontributionsskatten, som skulde have været udgivet af Ringsted By i Aaret 1627, og som de resterer med. Ringsted Bys Befuldmægtigede har imidlertid bevist, at samme Termins Kontributionsskat er leveret til Jacob Hansen, Skriver hos afdøde Jacob Ulfeldt, som dengang var Befalingsmand sammesteds, og han har leveret den til Clemend Sørensen, som dengang var Zahlmester her i Sjælland, efter den Kvittering, som han har givet Jacob Hansen derpaa. Da de saaledes har bevist, at denne Termins Skat er erlagt, skal Adressaterne kvittere dem for den og slette dem i Restancebogen. Da fornævnte Clemend Sørensen efter Kvitteringen har modtaget denne

Termins Skat, og det paastaas, at han ikke har ført den til Indtægt i sit Regnskab, har Kongen befalet Ernst Normand til Selsøe, Befalingsmand paa Koldinghus Slot, at kræve disse Penge af ham, hvilket skal være Adressaterne til Underretning. Sj. T. 27, 425. Orig. (m. Datum: 31. Dec.) i D. Kanc. (Indk. Miss. til Rentemestrene).

30. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Ernst Normand. Det berettes, at Clemens Søfrensen, der nu opholder sig i Vejle, i Aaret 1628, da han var Zahlmester i Sjælland¹, efter afdøde Hr. Claus Daa, som dengang var Generalkommissarius sammesteds, har oppebaaret dennes Besolding af daværende Befalingsmand paa Ringsted Kloster, afdøde Jacob Ulfeldt til Bavelser Skriver, Jacob Hansen, og har modtaget 36 Speciedlr., sidste Kvartals Skat af Ringsted By af den i Aaret 1627 paabudte Skat, som hans derfor udstedte Kvittering viser, men at disse Penge ikke er ført til Indtægt i hans Regnskab. Ernst Normand skal tilholde nævnte Clemens Søfrensen nu straks og inden 6 Uger at klarere for nævnte 36 Speciedlr. i Renteriet og inden den Tid skaffe sig Kvittans derpaa af Renteriet eller fordre dem af ham ad Retten. J. T. 10, 546.

— Miss. til Rentemestrene. Da Kongen har bevilget Ifver Prip, Berghopmand og Befalingsmand i Reins Kloster, en aarlig Løn af 700 Rdlr. for Berghopmandsbestillingen efter Indholdet af hans Bestalling², skal de kvittere ham disse 700 Rdlr. i Afgiften af Reins Kloster, beregnet fra dette Brevs Datum og til 1. Maj 1644, og da den aarlige Afgift af Reins Kloster kun er 600 Dlr., skal Ifver Prip aarlig tage det syvende Hundrede Daler fra Kobberværket i godt Kobber, Skippundet beregnet til 53 Rdlr. Sj. T. 27, 425 b. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Hendrick Ramel om at optage to Sønner af Hr. Mass i Aarbye, Hans og Anders Madsen, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 27, 426.

— Miss. til Sten Beck og Melkior Oldeland. De skal med det allerførste skaffe sig at vide og indsende en udførlig Erklæring

---

¹ Klement Søfrensen var nu Borgemester i Vejle. ² Bestalling af 30. Dec. 1642 som Bjergshopmand over Kongens Kobbervjærgværk i Østerdalen. No. R. 6, 460. (Tr.: NRR VIII, 248—51).

til Kongen om, hvor stor en Part Kongen har i det Ostindiske Kompagni, og hvor meget det tilkommer Kongen for sin Anpart at betale Roland Crapey af hans Gage for den Tjeneste, han har gjort Kongen og Kompagniet. Sj. T. 27, 426.

30. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Vartov Hospitals Forstandere om at optage Birgete, der er Datter af afdøde Drabant Hans Kellinghuses Enke, og som har den faldende Syge, i Hospitalet. Sj. T. 27, 426. (Tr.: KD. V, 247).

— Miss. til Claus Raufn, Byfoged i København, om at undersøge, om Vognmændene i København tager højere Vognleje pr. Mil end fastsat i Ordinansen. Sj. T. 27, 426b. (Tr.: KD. V, 247f).

— Miss. til Just Frederick von Pappenheim. Borgerne i Mariboe har klaget over, at de er takseret til at holde 14 Baadsmænd og Bøsseskytter, idet de hævder, at deres Bys Næring er ganske ringe, og at andre Byer i Lolland, som Nakskov og Rødbye, har langt større Næring end de, hvorfor de har begæret nogen Forlindring derpaa. Han skal nøje undersøge fornævnte Bys Lejlighed og siden indsende Erklæring til Kancelliet, om ikke Mariboe kan forskaanes for at holde 6 Baadsmænd og Bøsseskytter, og de 6 kan lægges paa Nakskov og Rødbye, 3 paa den ene og 3 paa den anden eller ogsaa 4 paa Nakskov og 2 paa Rødbye, da det berettes, at de i Rødbye har god Næring baade med Sejladsen og i andre Maader. Sm. T. 6, 505.

31. Dec. (—). Aab. Brev om, at da Sophia Brun har ladet sig forføre og forset sig i Lejermaal, bevilger Kongen, at den, som vil indlade sig i Ægteskab med hende, det være sig gejstlig eller verdslig, maa gøre det uhindret uden derfor i nogen Maade at lide noget, navnlig under Hensyn til, at slig Forseelse er begaaet af hende i hendes Ungdom som Følge af letfærdige Listigheder af den Person, som havde gjort hende Forhaabning og Fortrøstning om Ægteskab. Sj. R. 21, 204.

— Miss. til Ernst Normand. Anders Madtsen, der nu er bosat i Kolding, har for nogen Tid siden ladet bede om Sophie Brun og siden ved saadan falsk Indbildning forført og besøvet hende og dog straks derefter trolovet sig med en anden. Da saadanne letfærdige Forhold ikke bør være ustraffet, skal Ernst Normand ved sin Fuldmægtig efter de Dokumenter, som Johan Bram leverer ham i denne Sag, paa det skarpeste lade ham tiltale, forfølge og

tage Dom over ham, for at en saadan Gerning, andre til Afsky, exemplariter kan blive straffet¹. J. T. 10, 546 b.

31. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Sten Beck og Melkior Oldeland. Palle Rosenkrantz til Vislefgaard², Befalingsmand over Augdesiden, har ladet Bernt Berntsen, forrige Foged over Lister Len, sætte i det Blaa Taarn, fordi han resterer med nogle Skatter af fornævnte Len. Da Bernt Berntsen nu har andraget om at forløves fra det Blaa Taarn og tilbyder at sætte nøjagtig Forsikring og Kavtion for, at han vil gøre klart for samme resterende Skatter, naar Palle Rosenkrantz eller hans Fuldmægtig begærer det, skal Adressaterne af fornævnte Bernt Berntsen tage nøjagtig Forsikring og Kavtion for, at han vil klarere disse resterende Skatter i Renteriet, naar Palle Rosenkrantz eller hans Fuldmægtig begærer det. Sj. T. 27, 426 b. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Hendrick Ramel. Da han har begæret at blive forløvet i en Maanedstid fra Akademiet, tillader Kongen dette, dog at han tilforn gør den Anordning, at der paa Grund af hans Fraværelse ikke forsømmes noget i Akademiet. Sj. T. 27, 427.

— Miss. til Staller Kaas til Rosendal, Sten Beck til Vibyegaard, Melkior Oldeland til Uggersløfgaard og Niels Vind til Grundet, Befalingsmænd i Herrisvad Kloster, Vesteraalen og Lofoten og paa Københavns Slot. Da der er opstaaet Trætte mellem Christoffer Gjøre til Oxhalt paa den ene og hans forrige Foged Johan Vidou paa den anden Side, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at indstævne Parterne for sig til bestemt Tid og Sted, bilægge fornævnte Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i de udeblivendes Sted og alligevel efterkomme denne Befaling. Sj. T. 27, 427.

— Miss. til Sigvort Urne. Da Niels Trolle til Trolholm, Befalingsmand paa Roskildegaard, har begæret Jus patronatus til Rye Kirke, 1 Gaard i Uglestrup, 1 Gaard i Egbye, 1 Bolig i Kyndeløse, 1 Gaard

---

¹ En næsten enslydende Skrivelse til N. N. er 18. Jan. 1643 udsendt i København af den udvalgte Prins Christian (V). Konc. i Prins Christian (V)s Arkiv. ² Fejlskrift i Sj. T. for: Vesløsgaard, V. Han H.

i Giefvinge og 1 Gaard i Vinderup, alle i Voldborg Herred i Roskilde Len til Mageskifte for 2 Gaarde i Liungbye By og Sogn, 1 Gaard i Vejlebye og 1 Gaard i Øsemagle og, dersom dette ikke er tilstrækkeligt, for yderligere 1 Gaard i Lille Kallebye i Liungbye Sogn eller ogsaa afstaa saa meget af de begærede Gaarde, som der mangler i hans Gaarde, skal han snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Tryggevælde]. Sj. T. 27, 427 b.

31. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Ventsel Rotkirk. Kongen har af Niels Trolle til Trolholmb begæret 1 Gaard i Gimblinge By og Sogn i Flakkebjerg Herred i Antvorskov Lens Vildtbane, og Niels Trolle har derefter tilbudt at afstaa ikke alene denne Gaard, men ogsaa 1 Gaard i Gryderup i Tornbye¹ Sogn i Korsør Len til Mageskifte for 1 Gaard i Bøgelund By i Antvorskov Len, skal han snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sj. T. 27, 428.

— Miss. til Niels Trolle og Vincents Bilde. Da Hr. Frederick Reedtz til Tyggestrup, Befalingsmand paa Vordingborg Slot, har begæret 9 Gaarde i Odderup² i Tybjerg Herred i Vordingborg Len, hvoraf de 7 Gaarde ligger til Vartov Hospital, til Mageskifte for 1 Gaard i Rønnede, 1 Gaard i Eskelstrup i Fakse Herred og Halvdelen af 1 Gaard i Søstrup By og Sogn, hvoraf den anden Halvdel tilhører Kronen, og, dersom dette ikke er tilstrækkeligt, for yderligere 1 Gaard i Tingvid og 1 Gaard i Allerup for Kronens ovennævnte Gaarde og yderligere for ovennævnte Vartov Hospitalsgods Grunderupgaard og 1 Gaard i Grunderup By, som bruges til Grunderupgaard, 4 Gaarde og 1 Gadehus i Rønnede samt 3 Pd. Mel i Brødbeckes Mølle, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest at besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. De skal underrette Vartov Hospitalsforstandere om, naar samme Besigtelse skal foretages, for at de selv eller deres Fuldmægtige kan give Møde ved Besigtelsen og give til Kende, hvad de paa Hospitalets Vegne har at bemærke. Sj. T. 27, 428 b.

— Miss. til Vartov Hospitalsforstandere om enten selv

---

¹ Gryderup ligger i Boeslunde S., Slagelse H. Med Tornbye maa være ment Taarnborg S., Slagelse H. ² Gaderup, Næstved, St. Mortens Landdistrikt, Tybjerg H.

eller ved deres Fuldmægtige at give Møde ved ovenstaaende Besigtelse, naar de advares derom. Sj. T. 27, 430. (Tr.: KD. V, 248).

31. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Ebbe Ulfeldt. Da Jokum Beck til Gladsax har begæret Jus patronatus til Anderumb¹ Kirke i Albo Herred, 1 Selvejrgaard, Nøsdalle, i Brønstad Sogn i Gynge Herred, Lille Huifleboe², Kongens Mølle og Kronens Skovpart, nemlig Oren, alt i Raflund Sogn i Albo Herred, hvilken Skovpart ligger midt imellem Jockum Becks Skov paa den ene Side og en Skovpart, som tilhørte afdøde Axel Rosenkrantz til Glimminge, paa den anden Side, alt i Christianstads Len, til Mageskifte for 1 Gaard³ i Quinge By og Sogn, 1 Gaard i Maglerød, 1 Gaard i Axeltorp, 1 Gaard i Aggerup, 1 Gaard Snørup, alle i Gynge Herred, 1 Gaard i Fielkinge By og Sogn, 1 Gaard i Haasløf i Viebye Sogn, 1 Gaard i Horne og 3 Gaarde i Opmand By og Sogn, alle i Villands Herred, Ørmetoft i Væ Sogn, 1 Gaard i Efverød By og Sogn, 1 Gaard i Lille Hiem i Maglehiem Sogn og 1 Gaard i Eskerød, alle i Gærs Herred, 1 Gaard i Østre Glimminge, 1 Gaard i Querne By, 1 Gaard i Ingelstrup, 2 Gaarde i Hofbye, 1 Gaard i Hammendhøy, 1 Gaard i Abildtorp og 1 Gaard i Ørum, alle i Ingelstad Herred, Kurremøllere⁴ og 2 Gaarde i Klandbye, alle i Færs Herred, saa meget heraf, at det svarer til Kronens Gods, og for fornævnte Jus 1 Gaard i Hammendhøy, skal han snarest nøje undersøge Gods og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Kristianstad]. Kongen har befaleet Dr. Peder Vinstrup, Superintendent over Skaane Stift, sammen med Adressaten at erklære sig om fornævnte Jus patronatus og snarest indsende denne Erklæring til Kancelliet. Sk. T. 6, 519.

— Lignende Miss.⁵ til Bispen i Lund [Dr. Peder Vinstrup] om sammen med Ebbe Ulfeldt til Svendstrup, Befalingsmand i Christianstads Len, som ligeledes har faaet Kongens Befaling, snarest at indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Jus patronatus for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes. Sk. T. 6, 520.

---

¹ Andrarum, Albo H. ² Formentlig: Julebo, Raflunde S., Gynge H. ³ Der nævnes ikke Antallet af Gaarde, men kun Beboernes Navne. ⁴ Der nævnes Navne paa 2 Beboere. ⁵ Alle Gaardene opregnes, ligesom i det foregaaende Miss.

31. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Henrick Belov og Bispen i Skaane [Dr. Peder Vinstrup]. Da det berettes, at Borgerne i Fæstningen Christianopel med stor Bekostning maa sende deres Børn i latinsk Skole paa fremmede Steder, fordi der hidtil ikke er oprettet nogen Skole i Christianopel, endvidere at Almuen dér tiltager temmelig stærkt, saa at det er nødvendigt at antage en Kapellan, som med Sognepræsten kan forrette Gudstjenesten tilbørlig, skal Adressaterne undersøge, ved hvad Midler fornævnte Skole maa funderes, og hvoraf forskrevne Kapellan kan faa sit Underhold, saa at han kan forestaa Kirken og betjene Skolen som Skolemester samt have en Hører, som tillige med ham kunde informere Ungdommen og synge i Kirken. De skal undersøge, om det, som Christianopels og hele Herredets Kirker kontribuerer til Rønnebye Skole, herefter kan mistes derfra, idet denne Kontribution ellers kunde komme Christianopels Skole til stor Hjælp. De skal give denne Erklæring beskrevet og snarest indsende den til Kancelliet. Sk. T. 6, 521.

— Miss. til Gunde Lange. Afdøde Hr. Hans Lindenov til Hundslund har i nogle Aar været forlenet med Hals Birk, der ligger under Aalborghus Len, og har aarlig gjort Regnskab for det. Da Hr. Hans Lindenow nu er død, skal Gunde Lange igen modtage fornævnte Hals Birk under Lenet, indskrive det i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvise Indkomst. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. T. 10, 547. K.

1643.

1. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Rigsraaderne Hr. Christian Thomassen, Hr. Mogens Kaaes, Hr. Christoffer Ulfeld, Hr. Christoffer Urne, Hr. Oluf Parsbjerg, Jørgen Seefeld, Hans Lindenow, Anders Bilde, Hr. Tage Tott, Hr. Just Høgg, Hr. Corfitz Ulfeld, Jørgen Wind, Moegens Krabbe om at møde i Odense den 20. Februar. Sj. T. 28, 1.

— Miss. til Tolderne i Øresund. De skal lade Henrich Slebeskes Vinskænk hos Hertug Hans, Biskop af Lübeck og Hertug til Slesvig og Holsten, naar han kommer til Sundet, passere toldfrit for denne ene

Gang med 12 Foder Rhinskvin, som han har indkøbt til fornævnte Hertugs egen Hofholdning. Sj. T. 28, 1 b.

1. Jan. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Skibskaptajn Oluf Blad, saa længe han er i Kongens Tjeneste, maa faa 300 Courant Dlr. og de sædvanlige Hofklædninger. Det skal begynde fra Brevets Dato og gaa til Aarsdagen derefter. Rentemestrene skal aarlig udbetale ham de 300 Courantdlr. og give ham Hofklædningerne. Sj. R. 21, 209.

— I lige Maade fik Daniel Husom Brev paa 300 Courantdlr. aarlig, at regne fra Nytaarsdag til Nytaarsdag. (Som Brevet til Oluf Blad). Sj. R. 21, 209 b.

2. Jan. (—). Miss. til Rentemestrene. Hans Piper, Visitør i Øresund, har forbrudt sin Part af det forsnigende Gods, som er dømt til Prise i det engelske Skib, som Thomas Sylwester var Skipper paa. Rentemestrene skal tage hans Part og føre det til Regnskab for Kongen. Hvad den anden Visitør Hermand Hunemyer tilkommer i samme forsnigende Gods, skal de lade ham beholde, og det i de Varer, som er tilovers og ikke bevilget til de fattiges Forstandere. Han skal have det til en billig Pris. Sj. T. 28, 1 b. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Niels Wind. Jesper Baadsmann har igen beklaget sig over, at skønt han nogle Gange har været ved at ertappe Anders Bager i vor Købstad Køge, og han endog har bestilt Bysvendene til at paagribe ham, skal han dog være undkommet, fordi mener han, Bysvendene holder med ham. Han begærer, at andre maa faa Befaling om at paagribe ham, og meddeler, hvor han er at træffe. Niels Wind skal befale sin Ridefoged at følge fornævnte Baadsmann, naar han forlanger det, og naar Ridefogden træffer fornævnte Bager i Kiøge eller Strøbye, skal han lade ham paagribe og føre til Fængsel her i København. Sj. T. 28, 2.

—¹ Miss. til Tolderne i Sundet. Fru Sophie, født til Slesvig Holsten, Hertuginde til Stettin, Pommern etc., har anmodet om at faa 12 Foder Rhinskvin til hendes [Hofholdning]². Kongen bevilger, at hendes Fuldmægtig denne ene Gang maa passere toldfrit gen-

¹ Indført mellem 26. og 27. Januar. ² Mgl. i Brevbogen, findes i Koncepten.

nem Sundet med de 12 Foder Rhinskvin til hendes Hofholdning. Sj. T. 28, 13. K.

2. Jan.¹ (Kbhvn.). Miss. til Henrich Møller. En Skipper Goslich Gertsen fra Memlig² har berettet, at han er kommet her til Byen med sit Skib og Gods. Han har, efter hvad hans Toldseddel viser, fortoldet alt sit Gods i Øresund. Her har han af sin Ladning oplagt 20 Sække Humle og dermed brudt sin Bunke³ [taget Hul paa sin Ladning], hvorfor der er fordret fuld Told af Skib og Gods. Da Skipperen har betalt fuld Told i Øresund, er Kongen tilfreds med det, og han maa forskaanes for yderligere Told. Sj. T. 28, 4 b.

— Aab. Brev, hvorved Christoffer Ifversen, forrige øverste Renteskriver, til førstkommende Paaske bevilges at maatte leje den Bod og Have uden for Østerport i Bredegade, som tilkommer Kongen, og som af Christoffer Ifversen er blevet udlagt for det, han er blevet Kongen skyldig. Han skal beholde det, indtil anderledes tilsiges, for en aarlig Leje af 20 Speciedlr. S. R. 21, 209 b. (Tr. KD. III 236).

— Aab. Brev om, at Hans Søfrensen, Malmø, for nogle Aar siden har betroet en Hamborger ved Navn Jacob Hambroch et Parti Gods og rede Penge, hvad denne hidtil har forholdt ham, skønt han er dømt til at betale ham. Hans Søfrensen har forhvervet Kongens Arrestbrev paa fornævnte Hambrochs Gods, hvor han kan finde det, og han har nu meddelt, at han mener, at Hambroch skal have nogle Tilgodehavender i Danmark. Han begærer nu, at han maa ved Retten lade sig indføre for 600 Speciedlr. Kongen bevilger, at Hans Søfrensen ved Retten maa lade sig indføre i, hvilken Gæld Hambroch tilhørende her i Danmark han kan finde for 600 Speciedlr. Dog skal han, naar han kommer til Ende med Hambroch, igen erlægge de 600 Speciedlr. til Kongen, eftersom alt Hamborggods, der findes i Landet, ellers hører Kongen til. Hvis Hans Søfrensen kan faa Kundskab om saadan Gæld til Hambroch, og de, som Gælden staar hos, vil benægte den, da skal det ske for Øvrigheden med deres Ed. Sj. R. 21, 209 b.

— Til Lauridtz Ebbesen. 6 Landboe Bønder i Stenbæksholm liggende under Soltøe har givet Kongen til Kende, at de

¹ Indført d. 9. Januar. ² Muligvis Memel. ³ Bunke: Skibsdæk.

1641 har maattet give 15 slette Daler for en halv Td. Smør og 1642 14 slette Dlr. Da samme Bønder kan og vil yde deres Smørlandgilde aarlig, skal de ikke paalægges at give Penge, men kan de ikke tilvejebringe Smør, skal de betale efter Landekøbet. J. T. 9, 1.

2. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Aars Kapitel. De har meddelt, at det er imod Kapitlets Statutter og Privilegier, at Christian Sinclar til Sinclarsholmb efter Kongens Begæring skulde nyde commun Gods, da han ikke residerer ved Domkirken. Men da andre af Adelen, som har været i Kongens Tjeneste, nyder samme Privilegier ved andre Kapitler og ved deres eget, er det stadig Kongens Villie at lade ham nyde bona communa, dog skal han ikke befatte sig med procuratorium tutorum mensalia. J. T. 9, 1b. Orig. i Aarhus Bispearkiv. Landsark. Viborg.

— Miss. til Just Frederick v. Papenheim. Kongen erfarer, at han paa Rentekammeret har leveret Commissarietolden af Halsted Klosters Len fra Philippi Jacobi Dag 1632 til 1637, som nu igen efter vores Restancebrev skal leveres og forklares for Commissarieskriveren i Skaane. Han skal igen tage den i Toldkisterne ved Rødbye og Nachskof af Kongens og Kronens Told, og Kongen vil, at samme Told maa blive uforrentet. Sm. T. 6, 506.

4. Jan. (—). Miss. til Niels Wind. Anders Jørgensen og Peder Børgesen i Risbye har meddelt, at deres Gaarde forleden Sommer er afbrændt ved en ulykkelig Ildebrand, og af hans Erklæring ses, at deres Meddelelse er rigtig. De beder om Afslag i deres Landgilde, og han maa forskaane de to Bønder for et Aars Landgilde. Efter Otte Brockenhusis Befaling. Sj. T. 28, 2b. K.

— Miss. til Frederick Redtz. Hr. Hans Jespersen Bierbye, Sognepræst i Kong¹ Sogn i Vordingborg Len, har anholdt om, at Kongen aarlig for Betaling vilde lade ham faa noget Brændeved, da der ikke ligger Skov til Præstegaarden, og da der ikke kan faas noget til Købs. Han maa aarlig for Betaling faa seks gode Læs Ved. Sj. T. 28, 2b.

— Miss. til Niels Trolle. Oluf Brockenhus, Befalingsmand paa Suenstrup, har berettet, hvorledes Kronens Tjenere under Svenstrup bliver tilsagt til at gøre Ægter af Roskildgaards Tjenere,

¹ Køng.

naar Kongens Fadebur rejser gennem Landet, og saafremt de da ikke straks møder paa de Steder og Tider, der er paabudt dem, bliver de tiltalt og pantet af Roskildegaaards Tjenere. Naar slige Rejser forefalder herefter, skal Oluf Brockenhus selv tilsige Bønderne i sit Len. Og dersom nogen af bemeldte Svenstrupgaaards Tjenere findes enten forsømmelige eller modvillige og ikke kommer til den bestemte Tid, de er tilsagt til, skal Oluf Brockenhus have at vide, hvem disse Bønder er, saa han selv efter Kongens udgangne Befaling kan lade dem tiltale og straffe, som vedbør. Ligeledes skal han selv, naar Skat paabydes, lade Bønderne under Svenstrup Len lægge [i Læg] og selv indfordre Skatterne og siden paa tilbørlige og forsvarlige Steder levere dem. Sj. T. 28, 3. K.

4. Jan. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen antager Bastian Schuemand Koch til at tjene paa Frederiksborg Slot baade som Kok og Slagter. Han maa for begge Bestillinger aarlig faa 70 Rdlr. og 2 Rdlr. i Kostpenge hver Uge. Lønnen skal regnes fra 13. Dec. forrige Aar. Rentemestrene skal aarlig udbetale ham ovennævnte aarlige Løn. Sj. R. 21, 210 b.

— Miss. til Aars Kapitel. Al Indkomst og anden Rettighed, der indtil denne Dag er faldet af det Kannikedømme, som afgangne Doktor Peder Sax havde der i Kapitlet, skal følge hans efterladte Hustru, saa hun kan nyde det uden Modsigelse. J. T. 9, 2.

— Aab. Brev om, at Peder Lassen faar et Kannikedømme i Aarhus. Da et Kannikedømme i Aarhus Domkirke er ledigt efter afgangne Dr. Peder Sax, har Kongen bevilget, at Peder Lassen af Randers efter Kapitlets Statutter maa faa samme Kannikedømme, og det med Bønder og Tjenere og al dets Rente og rette Tilliggelse og nyde, bruge og beholde det ad gratiam. Dog skal han bo og residere ved Aarhus Domkirke og gøre samme Tynge og Tjeneste som andre residerende Kanniker sammesteds. Han skal være den gejstlige Ordinats, som er udgaaet om Religionen og Kapitlets Statutter, aldeles undergoven. Han skal ogsaa bygge og forbedre den Gaard og Residens, han faar, og holde den ved Magt og Hævd. Han skal holde Bønderne, som ligger dertil, ved Lov og Skel og ingen af dem forurette mod Loven eller besvære dem ved ny Indfæstning og usædvanligt Paalæg og ikke lade Skovene, som ligger dertil, forhugge til Upligt i nogen Maade. J. R. 10. 266.

4. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Ebbe Ulfeld. Den lange Bro for Christianstad er ganske brøstfældig, og den maa absolut ombygges. Overtømmeren Hans Ahnemøllers har optegnet, hvormeget Tømmer der skal bruges til den. Hans underskrevne Fortegnelse er indleveret til Kancelliet og leveret Ebbe Ulfeld. Han skal i Kronens Skove i hans Len [Christianstad], hvor Tømmeret er lettest at faa, i bekvem Tid lade hugge saa meget, som der er Brug for, og lade det føre til Stedet. Desuden er det højligt fornøden, at 12 Stenkister bliver udsat paa Aarhus Aamunding sammen med, hvad der ellers hører til. Overtømmeren har ogsaa beregnet, hvor meget Tømmer, der skal bruges, og Ebbe Ulfeld skal ogsaa i Tide lade dette Tømmer hugge og føre til Stedet. Han faar tilsendt Afridsningerne af samme Stenkister og af det andet, som skal laves der. Han skal med det første meddele, hvilke Lens Tjenere og hvilke Herreder der kan hjælpe Christianstads Tjenere med at fremføre samme Tømmer. Sk. T. 7, 1.

— Hans Ahnemøllers Fortegnelse paa Tømmer og andet, der behøves til Christianstads Bro og Aarhus Aaminde. Den lange Bro for Christianstad, som er 661 Alen lang, er ganske brøstfældig og skal bygges helt fra ny. Dertil behøves efterskrevne nye Egetømmer, eftersom det gamle Tømmer, som sidder i Broen, er forðærvet. Til 116 Hamre med fem Pæle under hver Hammer, hvoraf hver Pæl til de 44 Hamre skal være 18 Sjællands Alen lang, og til de 72 Hamre deraf skal hver Pæl være 24 Alen lang. Det beløber sig til 220 Bropæle, hver 18 Sjællands Alen lang, og 360 Bropæle, hver 24. 320 Stykker, 12 Alens Tømmer til Krydsbaand at forbinde med. Til Hamrene i sig selv behøves 116 Bjælker, hver 14 Alen lang. Til Brobjælker behøves 464, hver 14 Alen lang. Til Rækker, Stiver og Poster behøves 464 Stykker, hvert 16 Alen lang. Til Vindebro behøves 10 Bjælker, hver 14 Alen lang. Til at beklæde Bro og Vindebro med behøves 22 Tylvter Egeplanker, hver 12 Alen lang og 4 Tommer tykke. 15.000 Ottetommersøm. 1500 Hækkebolter, hver $\frac{3}{4}$ Alen lang. Nye Beslag til Vindebro. Skal bruges, som her fattes, en Kobberbuk med tilbehørig Kran og Taffel. Til 12 Stenkister paa Aarhus Aaminde at udsætte dertil behøves 56 Tylvter 14 Alen Tømmer, 56 Tylvter 10 Alen Tømmer, 1584 Jærnbolte, som skal være $2\frac{1}{3}$ —3 Korter¹ lange. For hver Stenkiste

¹ Kvarter = 6 Tommer.

at hugge 85 Rdlr. er 1020 Rdlr. 52 12 Alens Pæle til at nedslaa for de yderste Brokar. 52 3 Kvarter lange Hækkebolter. Paa den nørre Side 400 8 Alen lange Pæle og 40 Tylvter 10 Alen lange Planker. Paa den søndre Side 250 8 Alen lange Pæle og 25 Tylvter 10 Alen lange Planker. Til Arbejdsløn for forskrevne Pæle og Planker at tilhugge 325 Rdlr. Herforuden de nødvendige Plidsfolk til at sætte Stenkisterne, med Sten at forfylde dem og Pælene at nedbukke. Buk i Kran og nødtørftig Kran fattes til forn. Arbejde. Til Herresteds Grøften behøves 1500 7 Alen lange Pæle, 150 Tylvter 10 Alen lange Planker, 5½ Tusinde 5 à 6 Tommersøm. Og samme Grøft 2 à 3 Alen at fordybes. Til Mølle Grøften behøves 60 Pæle, hver 12 Alen lang, 15 Tylvter 10 Alen Planker, 300 Syvtommersøm, 800 Femtommersøm, og samme Grøft skal fordybes 2 à 3 Alen. I samme Grøft er 2 à 3 Sluser fornøden, som maa mures med Klinker og Cement. — Christianstad 21. December 1642. Hans Ahnemøller. Sk. T. 7, 1.

4. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Tagge Tott og Hr. Christopher Ulfeld. Kongen har hørt, at den lange Bro ved Christianstad skal være ganske brøstfældig, saa den maa bygges fra ny. Denne Bro kan paa ingen Maade undværes. Da Adelens Tjenere bruger Broen lige saa meget som Kronens, skal de med det første forskrive Adelen deromkring, som har Tjenere, til et vist Sted og forlange af dem, at deres Tjenere ogsaa maa age det Tømmer, der er fornødent, til Broen, naar de tilsiges. Kongen skal med det første have Besked om deres Svar. Sk. T. 7, 2 b.

— Hr. Christopher Ulfeld fik Brev om at lade indkøbe i hans Len til Hofholdningens Fornødenheder gode Gimmerlam eller gode Gieldevædre 100, Høns 100 Par, Æg 20 Vol¹, ligeledes at lade skyde og fange 40 Par Agerhøns og 20 Birkhøns og sende dem til Køkkenskriveren paa Københavns Slot til 10. Januar. Henrik Huitfeldt fik Brev om til 16. Januar at skaffe 80 gode Gimmerlam, 100 Par Høns, 20 Vol Æg, 20 Par Agerhøns. Udt. i Sk. T. 7, 3.

— Miss. til Henning Valkendorff. Da Kongen har hørt, at der ved St. Hans Kloster ikke skal være noget Fængsel, som en Fange kan sættes i, skal Henning Valkendorff lade gøre et Fængsel, hvor en eller to kan indsættes. Omkostningerne skal han føre til Regn-

¹ Vol = Ol = 4 Snese.

skab. Det skal dog ske med den ringest mulige Omkostning. F. T. 5, 225. Orig. Diverse orig. Lensbreve og orig. kgl. Miss. til Lensmændene 1572—1660.

7. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Corfildtz Ulfeld. Kongen har akkorderet med Johan Bram, Kongens Faktor og Handelsmand i København, at han skal erlægge paa Kongens Kaaber¹ i Østerdalen nu til førstkommende Michaelis til Iffuer Prip, Berghopmand og Befalingsmand paa Rint² Kloster, 11,000 Rdlr., som han skal anvende til Bjergværkets Fortsættelse sammesteds. Corfitz Ulfeld skal tilholde Johan Bram, at han uden nogen Forsømmelse erlægger de 11,000 Rdlr. Sj. T. 28, 3 b. K.

9. Jan. (—). Miss. til Ventsel Rotkirk. Henrich Rommel til Beckeskouf, Hovmester paa det kgl. adelige Akademi i Sorø og Befalingsmand paa Børlum Kloster, meddeler, at der paa fornævnte Sorø Len ikke findes Lejlighed til at grave Ler og brænde Teg, hvad fornævnte Akademi i høj Grad trænger til til dets Bygninger. Da der ved en Landsby kaldet Kindetofte under Ventsel Rotkirks Len³ ikke langt fra, hvor Lenet begynder, er Mulighed for at faa Ler paa en Plads af Størrelse paa omtrent 3 Tdr. Sæds Jord, som er indhegnet af fornævnte Bys Fælle og bortfæstet til en Smed, skal Ventsel Rotkirk med det første give en Erklæring, om nævnte Stykke Jord kan lægges under Sorø Akademi til nævnte Brug, og om hans Len kan undvære det. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 4. K.

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Han skal med det første indsende en Afridsning [Tegning] af Kaarsør Kirke, samt en rigtig Fortegnelse over, hvor meget Borgerskabet sammesteds godvilligt vil contribuere til at forbedre Kirken og gøre den større. Ligeledes skal han erklære, om han kender noget andet tjenligt Middel til at sætte dette i Værk. (E. Hr. Cantsefers Befaling). Sj. T. 28, 4b. K.

— Miss. til Rentemestrene. Afgangne Christian Uldrich Gyldenløfue har overdraget en af Kongen udstedt Obligation paa 2300 Rdlr. in Specie med dens paaløbne Renter, som var udstedt til Christoffer Urne, Rigsraad og Befalingsmand paa Tranquier, dengang fornævnte Christian Uldrichs Værg, til afgangne Niels

¹ K. har Kaaberbergv. ² Reen Kloster i Stadbygdens Præstegæld, Søndre Trondheims Amt. ³ Korsør og Antvorskov.

Tolder og hans Arvinger. Kongen vil nu, at Niels Tolders efterladte Enke maa faa den nævnte Sum med de paaløbne Renter udbetalt, naar de har nogle Penge i Forraad. Sj. T. 28, 5. Orig. D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

9. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Mogens Kaas. Jens Terkelsen, Borger i Nyborg, har tilkendegivet Kongen, hvorledes hans Hustrus forrige Mand, afgangne Hans Mortensen, fordem Borger i Nyborg, skal være død for to Aar siden uden at efterlade sig Børn, hvorfor hans Slægtninge, som bor i Fyrstendømmet Slesvig, er berettiget til deres Arveparter. Straks efter hans Død har hans Hustru Mette Terkelsdatter fornøjet fornævnte Arvinger med den Forsikring at holde dem kvit og fri fra Sjette- og Tiendepenges Udgift. Jens Terkelsen foregiver nu, at han af Borgmestre og Raad i Nyborg tiltales for fornævnte 6. og 10. Penge, og beder om, at Kongen vil lade ham være forskaanet for dem. Da Forordningen om Sjette- og Tiendepenge ikke gælder for andre end dem, som er uden for Riget, og ikke for dem, som bor i Fyrstendømmet Slesvig, da fornævnte Hertugdømme ligger under Danmarks Krone, vil Kongen, at Borgmestre og Raad i Nyborg skal tilholdes, at de lader Jens Terkelsen være utiltalt for Sjette- og Tiendepenges Udgift. F. T. 5, 225.

10. Jan. (—). Miss. til Ventsel Rotkirk. Kongen har befalet, at hans Seng og n. skal sendes til ham. Han skal tage den i Forvaring, lade den sætte i Skjul og sørge for, at intet tages fra den. Den skal staa til Raadighed for Overbjergmand Siegfried von Lytkow, naar han forlanger det og tager Læs paa i Kaarsør og ager til København. Sj. T. 28, 5 b.

— Miss. til Dr. Jesper [Brochmand]. Kongen har fundet for godt, at hæderlige og højlerde Mand Erick Bredal skal være Superintendent over Trundhiembs Stift i Peder Skielderups Sted. Da han har gjort sin Ed paa at ville forrette sit Kald med al Flid, skal Jesper Brockmand med det allerførste ordinere ham til Biskop, saa han straks kan begive sig til Trundhiemb. (Efter H. Cant-selers Befaling). Sj. T. 28, 5 b. K.

— Miss. til Hans Uldrich [Gyldenløve]. Han har berettet, at Asminderød Kirketiende er takseret for højt, saa ingen vil have den i Fæste. Der maa gøres et Afslag paa den paa 3 Tdr. Byg og 2 Tdr. Rug, hvilket skal føres til Regnskab. (Efter Ifver Vinds Be-

faling conciperet). (Incl. Skrivelse fra Hans Uldrich Gyldenløve dat. 1643 4/1). Sj. T. 28, 6. K.

10. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Erick Ottesen. Kongen har fundet for godt, at der herefter aarlig af Skibsbøsserne skal gives 70 Spdlr. til Niels Christensen Spend, Sognepræst ved Holmens Kirke. De skal bruges til Lys, Vin og Brød i Kirken og til de syge. Erich Ottesen skal herefter aarlig lade ham faa de 70 Spdlr., og han skal siden skaffe Kapellanerne Vin og Brød til de syge, hvis det gøres fornødent. Da Søfren Christensen, Kapellan paa Holmen, har berettet, at han i nogle Aar selv har bekostet Vin og Brød til de syge, som han har besøgt, saa skal Erich Ottesen hvert Aar give ham 10 Spdlr., som ogsaa skal tages af Skibsbøsserne. Da Kongen har hørt, at der gives Penge af Boderne i København saavelsom af dem ved St. Anne Bro til Præsterne, saa skal der indsættes en vis Person til at indkræve disse Penge aarlig. Disse Penge skal deles i fire Parter, de to til Holmens Sognepræst og de to til de tvende Kapellaner sammesteds. Sj. T. 28, 6. K. (Tr.: KD. V 230). (Incl. Brev fra Erik Ottesen dat. 1643 5/1).

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Han skal skikke Kongens Sengevogn, som staar paa Nyborg Slot, til Assens, naar Hans Sigfrid v. Lütchow, Overberghopmand, ønsker det. Der skal den tage Læs og føre det til Nyborg. Han skal have Indseende med, at intet af samme Vogn bliver forrykt. F. T. 5, 225 b.

— Miss. til Henning Paawisk. Fru Ingeborg Gyldenstiern, afgangne Hans Oldelands Efterleverske, har foregivet, hvorledes hun med alt betræffende hendes afgangne Husbonds Børn med deres forordnede Værge har akkorderet om, hvilken Arv der kunde tilfalde dem efter deres Faders Død, undtagen med Henning Paawisk, som paa Skiftet er forordnet at være Hans Oldelands Værge. Hun begærer at maatte slutte en lignende Akkord med ham paa Hans Oldelands Vegne. Da Kongen har indset, at det ikke kan blive Hans Oldeland til nogen Skade, men til større Gavn, paalægger han Hans Paawisk, at denne paa Hans Oldelands Vegne tager Forsikring af bemeldte Fru Ingeborg Gyldenstiern, saavidt som enhver af hendes andre Sønner har faaet, og giver hende nøjagtig Kvittans derpaa. F. T. 5, 225 b.

11. Jan. (—). Miss. til Lucas Henricksen. Naar Ifver Børgesen

rejser herved til Danmark, skal Axel Modt forordnes til at kommandere paa Marekatten i hans Sted. Sj. T. 28, 6. K.

11. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Niels Vind. Feldberederne her i København skal af Kronens Skove her i Lenet for Betaling have en Bøg til Hammer til deres Mølle. Sj. T. 28, 7. K.

— Miss. til Gunde Rosenkrantz. Kronens Tjenere i Froste Herred har meddelt og bevist, at deres Korn forrige Aar blev opædt paa Marken af Mus, og de beder derfor om nogen Forskaansel. Han skal give Bønderne, der ligger i hans Len, og som har lidt Skade af Mus, saa stort Afslag paa forgangne Aars Landgilde, som den paabudne Skat kan beløbe sig til. Han skal føre det til Regnskab. Sk. T. 7, 3.

—¹ Miss. til Kommissarierne i Skaane. Kongen erfarer, at 2 Sergeanter og 4 Korporaler ikke er nok til at exercere de Soldater, Adelen har bevilget, i Synderlighed i Skaane, Halland og Blekinge, da der alene her er 2 Kompagnier. Der er allerede tilforordnet 2 Sergeanter yderligere, og Kongen vil, at disse 2 bliver der, og at de tillige med de andre Officerer betales af Kommissariatolden. Hvis der heller ikke er Officerer nok til Adelen andre Kompagnier i de andre Provinser, vil Kongen, at Kommissarierne, hvor det er nødvendigt, tilforordner endnu 2 Sergeanter, der ligesom de andre skal betales af Kommissariatolden. Sk. T. 7, 4b.

12. Jan. (—). Aab. Brev. Da Fru Sophie Sandberg afgangne Endvold Kruses til Tulsted har ladet anholde, at Kongen vilde bevilge hendes tvende Døtre Jomfru Anne og Jomfru Birgete Kruse, at de efter hendes dødelige Afgang selv maatte forestaa deres Arvegods, saa bevilger han, at nævnte Jomfruer selv maa være deres Arvegods raadig efter deres Moders Død, dog at de ikke sælger og afhænder noget af Godset uden deres næste Værges Raad og Samtykke. J. R. 10, 267.

— Miss. til Christoffer Ulfeld, Hr. Henrich Huitfeld, Otte Tott og Ebbe Ulfeld. Da Kongen har hørt, at Christianstads lange Bro skal være aldeles brøstfældig, og at det er nødvendigt, at den bliver repareret i Tide, saa skal de med det første mødes og tak-

---

¹ Indført mellem 12. og 13. Januar.

sere Skovene i Kronens nærmeste Len for saa meget Tømmer, som af enhver af fornævnte Skove bedst kan findes tjenligt til Christianstads Bros Fornødenhed. Det skal være paa de Steder, der ligger nærmest ved Christianstad. De skal med det første befale at lade fornævnte Tømmer hugge og føre det hen paa Stedet, hvor det skal forarbejdes, saa det efterkommes, inden Vinteren er forbi. Sk. T. 7, 3 b. (Incl. Brev fra Ebbe Ulfeld dat. 1643 4/1).

12. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Ebbe Ulfeld. Da Kongen har hørt, at den lange Bro foran Befæstningen Christianstad er aldeles brøstfældig, saa det er fornødent, at den straks bliver repareret, skal han af Borgmester og Raad der i Byen faa at vide, hvorfor den Part af Broen, som ligger inden for Byens Enemærke, og hvortil de af visse Sogne hidindtil har oppebaaret en Del Penge, ikke er blevet holdt vedlige. Han skal ogsaa faa at vide, hvad disse Penge er blevet anvendt til. Han skal ogsaa erklære sig om, hvorfor fornævnte Bro ikke er blevet holdt vedlige af de Sogne og Landsbyer, som skulde holde den vedlige. Endelig skal han meddele, paa hvilken Maade nævnte Bro bedst kan istandsættes, naar det Tømmer, der er nødvendigt til dens Reparation, er færdigt og ankommer paa Stedet. Sk. T. 7, 3 b. (Incl. Brev fra Borgmestre, Raad og menige Borgerskab i Christianstad dat. 1643 3/1).

— Miss. til Ebbe Ulfeld. Søren Jensen, forrige Skriver over Christianstads Len, har meddelt, at han har haft 2 Tjenere, som har indkrævet hans Restancer i Christianstads Len. Disse forholder ham hans Penge og vil ikke gøre rigtigt Regnskab. Ebbe Ulfeld skal alvorligt tilholde dem, at de gør rigtigt Rede og Regnskab for det, de har opkrævet af hans Restancer, og straks afleverer det til ham eller hans Fuldmægtig, saafremt der ikke skal findes paa andre Midler som at tvinge dem med Fængsel, andre modvillige til Eksempel. Sk. T. 7, 4.

— Aab. Brev om, at Søren Jensen i Christianstads og Sølvborgs Len maa lade hugge saa mange Asketræer, som han har fornøden til Picker, Lanser, Hellebarder og Partisaner paa de Steder, hvor han bedst og tjenligst kan bekomme dem. Han skal paa egen Bekostning føre Træerne fra de Steder, hvor de bliver hugget. Sk. R. 5, 389.

13. Jan. (Fr.borg). Miss. til Kapitlet i Lund. Kongen har hørt, at

Kapitlet skal fordre Skat og Kontribution af Præsterne og Skolemesteren i Malmø af det Gods, de saavel som deres Formænd nyder og har nydt pro officio. Da de tidligere af Sigvort Urne til Rorup, Befalingsmand paa Trygeveld, og afgangne Dr. Madtz Jensen, dengang Superintendent i Skaane Stift, er frikendt for Eders Krav i samme Sag, hvad der skal være dem noksom bekendt, og da det desuden ikke er rimeligt, at de skal betale for deres Formænd for den Indkomst, de ikke har haft, saa skal Kapitlet forskaane dem for saadan Anmodning og Tiltale. Sk. T. 7, 4 b.

14. Jan. (Kbhvn.). Miss til Frederich Urne. Rasmus Andersen Bred, den forrige Skriver paa Kronborg, blev for nogle Aar siden angivet for at have ladet afskrive et falskt Tingsvidnesbyrd angaaende nogle Bønders Landgilde i Hørsholm Len. Da Kongen ikke ved, om Sagen imod ham er blevet procederet, skal Frederich Urne meddele ham, hvad der er gjort ved den Sag. Sj. T. 28, 7.

— (Fr.borg). Miss. til nogle Lensmænd i Jylland og paa Fyn. De skal i deres Len indkøbe og samle de fleste Malurter, som der er til at bekomme, og med det allerførste med Skib sende dem til Provianthuset i København. J. T. 9, 2.

— Miss. til Ebbe Ulfeld og Bispen i Skaane. Henrich Gyldenstiern til Svanholm har af Kongen til Magelæg begæret jus patronus til Østersløf Kirke i Christianstads Len, hvorimod han tilbyder at ville udlægge efterskrevne Jordegods i Christianstads Len: 1 Gd. i Førsløf, Mogens Knudsen paabor, et fæste sammesteds, som han bruger under samme Gd. Endnu en Gd. i Vinsløv. De skal med det første afgive Erklæring til Kongen om fornævnte jus patronatus til Østerløf Kirke kan mageskiftes mod det Gods, Henrich Gyldenstiern vil give for den. Erklæringen skal indsendes til Kancelliet. Da Henrik Gyldenstiern erklærer, at han ikke ved, hvad ovennævnte Gods skylder, fremsendes hermed en Seddel til hans Fuldmægtig paa Karsholm, som skal gøre dem bekendt med, om Godsets Landgilde beløber sig til saa meget, som fornævnte jus patronatus er værd. De skal siden erklære sig derom. Sk. T. 7, 5.

18. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Rentemestrene. Kongen har bevilget Anders Jensen Gram en Klædning og 100 Spdlr. Rentemestrene skal lade ham faa denne Klædning og disse Penge og føre det til Regnskab. Sj. T. 28, 7 b.

18. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Just Frederich v. Paapenheimb. Han har efter Kongens Befaling tiltalt Peder Rasmussen, forrige Byfoged og Tolder i Saxkiøbing for 194 Rdlr., han resterede paa sit Regnskab. Han har derfor i Betaling faaet en forfalden jordegen Bondegaard i Aalholm Len i Musse Herred i Lageruppe By. Den skal være lovbuden en Dag til Tinge, men ingen har villet købe eller indløse den. For at den ikke skal blive helt øde, skal den sættes for en billig Landgilde, som den kan taale, og siden bortfæstes som Fæstegaard og lægges under Aalholm. Sm. T. 6, 507.

19. Jan. (—). Miss. til Jægermesteren. Kongen har bevilget, at Steen Beck til Vandaas, Rentemester og Befalingsmand paa Herridtzvad Kloster for Betaling maa faa til afgangne Hr. Tage Tott Andersens Begravelse fire store Dyr, otte Raadyr og tredive Harer. Jægermesteren skal lade Steen Bech faa de nævnte Dyr og Harer for Betaling fra de Steder, hvor Vildtbanen tager mindst Skade deraf. Sj. T. 28, 7 b.

— Miss. til Fiskemesteren. Fiskemesteren skal lade Steen Beck til Vandaas, Rentemester og Befalingsmand paa Herridtzvad Kloster, til Hr. Tage Tott Andersens Begravelse faa 8 Karper, 24 Brasen, 28 Gedder, Karudser til 10 Fade og Aborrer til 10 Fade. Sj. T. 28, 8.

— Miss. til Rentemestrene. De har gjort Hanibal Seested, Raad, Statholder i Norge, Befalingsmand paa Agershus, ansvarlig for det øde og forarmede Gods, som findes til Afkortning i Bohus Lens Regnskab, men da der skal findes rigtige Tingsvidner derpaa, skal det denne Gang godtgøres ham. Sj. T. 28, 8.

— Miss. til Tolderne i Øresund. Naar Hs. kgl. M. Hertug Johan Christian, Arving til Norge, Hertug til Slesvig-Holstens Vinskænk Johan Krøyes den Yngre kommer til Sundet, skal Tolderne lade ham toldfrit passere med saa megen Rhinsk- og Franskvin, som han har indkøbt til fornævnte Hs. kgl. M. egen Hofholdning, og som plejer at passere igennem. Sj. T. 28, 8 b. K.

— Miss. til Tolderne i Øresund. De faar Befaling om at lade Hendes kgl. M. Fru Hedvig af Stetin og Pommerns Fuldmægtig passere toldfrit gennem Sundet denne ene Gang med 12 Foder Rhinskvin. Sj. T. 28, 8 b. K.

— Miss. til Hans Uldrick. Rasmus Andersen, den forrige Skri-

ver paa Kronborg, er for nogen Tid siden blevet anklaget for at have skrevet et falskt Tingsvidne. Da han endnu ikke er blevet tiltalt for det, skal Hans Uldrick lade ham tiltale efter de Dokumenter som Frederich Urne til Brentved, Befalingsmand paa Gaarden i Trundhiemb, forrige Befalingsmand paa Kronborg, har leveret, og fordre Dom over ham. Sj. T. 28, 9.

19. Jan. (Kbhvn.). Christoffer Ulfeld og Sten Beck fik Befaling om i deres Len at samle saa meget træsket Træ som muligt og sende det til Tøjhuset i København. Udt. i Sk. T. 7, 5 b.

20. Jan. (—) Miss. til Knud Ulfeld. Han skal møde efter sin Lejlighed i Odense til den 20. Februar. Efter Hr. Kanslers Befaling. Sj. T. 28, 9. K.

— Miss. til Erik Ottesen. Kongen har befalet, at Holger Rosenkrantz til Frølinge, Befalingsmand paa Gulland skal lade hugge 15.000 Lægter, hver 8 Alen lange, som skal bruges til en Dyrehave ved Nykøbing Slot, og han skal lade Erik Ottesen vide, ved hvilken Havn de er at finde, og naar de er færdige, saa han kan sende Skib efter dem. Naar Holger Rosenkrantz sender Bud derom, skal han straks sende et Skib til Gulland, som kan indtage Lægterne og føre dem til Nykøbing. Sj. T. 28, 9. K.

— Miss. til Ventsel Rotkirk og Bispen¹. De har for nogen Tid siden faaet Missive om 20 fattige af Kongens Tjenere, som skal antages i Slagelse Hospital blandt andre fattige. Kongen vil nu, at naar en Plads bliver ledig i Hospitalet, skal der skiftes med de armes Indtagelse saaledes, at der først indtages en af Kongens Tjenere og saa en anden vedtørfattig fattig, dernæst en af Kongens Tjenere og derefter en anden, indtil de fattiges Tal i samme Hospital bliver fuldt. Dog vil Kongen i Overensstemmelse med den tidligere udgivne Missive, at naar der bliver en Plads ledig for en Kongens Tjener, skal Statholderen i København derom adviseres, og naar der ikke er nogen, som begæres derind, maa en anden fattig indtages i hans Sted. Efter Hr. Kanslers Befaling. Sj. T. 28. 9 b. K.

— Miss. til Hans Uldrick Gyldenløfve. Han har meddelt, at efterskrevne Kronens Gaarde i Kronborg Len er øde og for-

¹ K. har Bispen i Sjælland.

armede. Nogle unge Karle og Husmænd er nødt til at skulle antage dem, men der meddeles, at de ikke kan blive ved Magt, medmindre de bliver forskaanet for dette Aars Landgilde. Nemlig: I Søborg Sogn i Hedtz¹herred Rasmus Thuesen, Blidstrup Sogn, Bankebjerg², Hans Olsen, Heslebjerg, Jens Pedersen, Kolsbeck³, Jacob Jensen, Høgild, Jens Andersen Gris, Rambløse, Jep Gries og Hans Kanter, Karleboe, Mauritz Olsen. Kongen bevilger, at fornævnte Kronens Bønder maa være fri for at udgive dette Aars Landgilde, og det skal saaledes føres til Regnskab. (Efter Junkers Befaling). Sj. T. 28, 10. K. (Incl. Brev fra Hans Uldrick Gyldenløve dat. 1643 4/1).

20. Jan. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Peter Stampken antages som Glarmester. Han skal udføre alt nyt Arbejde med at sætte Vinduer i, samt det Flikkeri, der ellers kan være fornødent paa Københavns Slot og andet steds i Københavns Len. Kongen skal dog forskaffe ham det Glas og Bly, han har Behov for. For tro og ærlig Tjeneste skal han til Besolding for sig selv aarlig have 20 Dlr. og en sædvanlig Hofklædning eller 10 Dlr. i Stedet for, og til en Svend 12 Dlr. Deslige skal han fra Provianthuset hver Maaned have Fetallie for 5 Dlr. Tjenesten skal regnes fra dette Brevs Dato. Rentemestrene skal give ham Pengene og Provianskriveren Fetailien og lade det føre til Regnskab. S. R. 21, 210b. (Tr. KD. III 242). (Incl.: Ansøgningsskrivelse fra Peter Stampke, Glaser).

— Aab. Brev. Jan Ettersen, Borger i København, har begæret, at der maa tilstedes ham at indrette en Papirmølle enten oven eller neden for hans Valkemølle, dog saaledes, at ingen flere Papirmøller maa tillades i 20 Aar i Sjælland. Kongen bevilger ham at maatte indrette Papirmøllen oven eller neden for hans Valkemølle, ligesom det forbydes at oprette Papirmøller paa Sjælland i 20 Aar. Dog skal Jan Ettersen snarest muligt indrette Papirmøllen, saafremt han agter at nyde Kongens Bevilling. S. R. 21, 211b. (Tr. KD. III 242).

— Aab. Brev. Oluf Brochenhuus, Befalingsmand i Lyse Kloster, begærer at maatte bevilges Svenstrop Degnedom og Gaard, som Hr. Jost Høgh til Giørsløf, Rigens Kansler og Befalingsmand i Lyse Kloster, har givet ham.

¹ K. har Hedsherred. ² K. Backebierg. ³ K. Kalsbeck.

lingsmand paa Calløe paa visse Vilkaar med Kongens Bevilling har afstaaet til ham at nyde og beholde efter hans dødelige Afgang. Han tilbyder derimod at ville afstaa Kantordømmet i Osloe Domkirke i Norge, som han nu er forlenet med. Kongen bevilger ham Svenstrup Degnedom og Gaard efter Jost Høgs Død, dog at han til Gengæld skal afstaa Kantordømmet ved Osloe Domkirke. Sj. R. 21, 211 b. K.

20. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Holger Rosenkrantz. Han skal straks i Kronens Skove paa Gulland lade hugge 15.000 Lægter, hver 8 Alen lange, der skal bruges omkring en Dyrehave. De skal føres ned til Vadestedet, hvor de bekvemt kan udskibes. Han skal med det første sende Bud til Erich Ottesen til Vatne, Tilsynsmand paa Bremerholm og Befalingsmand over Halsnør Kloster, om, ved hvilken Havn de ligger, saa han kan sende Skib efter dem, naar de er færdige. Sk. T. 7, 5 b.

21. Jan. (—) Forordning om en vis aarlig Forsamling i København. Da den daglige Erfaring noksom udviser, hvilken stor mærkelig Bekvemmelighed der findes i de Provinser, som har et bestemt Sted og Tid, hvor og naar enten de, der har Penge at udsætte paa Rente, eller den, som trænger til at laane dem, ved, hvor de kan faa det, og da saadanne Steder i Jylland og Fyn er uformærket indført til gavnlig Brug og endnu beholden, har Kongen med Rigets Raads Raad og Samtykke fundet for godt at forordne den fjortende Dag for Julehelg til Terminsdag for Sjælland og Skaane at holde i København, saaledes at de, som efter denne Dag udsætter eller optager Penge paa aarlig Rente, herefter skal være pligtige at rette og stilere deres Breve til bemeldte Termin. Hvis nogen herefter i Sjælland og Skaane bruger anden Stil i deres Breve, skal samme Breve agtes som gjort mod Forordningen og derfor udygtige og kraftsløse til at forbinde nogen til Betaling i Rettergang. Dog skal ikke hermed være ment Kontrakter og andre Breve, som udfærdiges for Køb eller anden Handel, og som ikke kan henføres til en enkelt Termin, videre end enhver Lovlighed det kunde lide og medbringe. Hvorefter alle og enhver kunde vide sig at rette og for Skade tage Vare. Sj. T. 28, 10. K. Orig. D. Kanc. Originale aabne Breve sagligt ordnede. (Tr.: samtidigt paa 2 Blade, KD. V 260. CCD. V 121).

— Miss. til Sigvard Urne. Bartholomeus Hogensen, Borger og Indvaaner i København, har meddelt, at han har over 500 Rdl. at fordre hos Hans Durick, Herredsfoged i Faxe Herred i Sigvard

Urnes Len. Bartholomeus Hogensen har erhvervet Dom over ham, at han skal betale efter hans Haandskrifts Formelding, men det er ikke sket endnu. Han beder nu om, at han, indtil han bliver betalt, maa oppebære Herredsfogdens Fogedkorn af Faxe Herred, da han ikke kender andre Midler, hvorved han ellers kan blive betalt. Kongen befaler Sigvard Urne at sørge for, at Bartholomeus Hogensen fremtidig faar udbetalt Halvdelen af Herredets Fogedkorn, indtil han faar betalt, hvad han efter Dommens Indhold kan fordre. Sj. T. 28, 11.

21. Jan. (Kbhvn.). Aab. Brev. Kongen har for nogen Tid siden forlovet Hans Jacobsen, som tjente for Skibsløjtnant, fra hans Bestilling. Da han nu tilbyder sig til samme Tjeneste, har Kongen igen antaget ham til Løjtnant. Han skal lade sig bruge til Lands og Vands, hvor Kongen behøver ham, og hvor det bliver ham tilsagt. Han har lovet at være Kongen og hans Lande og Riger huld og tro, i alle Maader at vide og ramme deres Gavn og deres Skade og Fordærv det mest mulige afværge. I aarlig Besolding skal han have 150 Courant Dlr., sædvanlig Hofklædning selvanden regnet fra dette Brevs Dato, saalænge han forbliver i Tjenesten. Rentemestrene skal give ham Besoldingen og Hofklædningen. Sj. R. 21, 212. (Inkl. Ansøgning fra Hans Jacobsen 1643 12/1).

— I lige Maade fik Ifver Hansen Kaptajnsbrev, eftersom han var afsat af sin Tjeneste. Ansættelsen skal gælde fra 8. Oktober 1642. Han skal i aarlig Besolding have 250 Courante Dlr. Udt. i S. R. 21, 213.

— I lige Maade fik Søfren Christensen Løjtnantsbestilling, eftersom han var afsat af sin Tjeneste. Det skal gælde fra Brevs Dato. I aarlig Besolding skal han have 250 Courante Dlr. Udt. i S. R. 21, 213.

— Miss. til Ernst Normand. Frederich Gabrielsen, Bogbinder i København, har ladet andrage, hvorledes han for 2 Aar siden, da han var i Kolding, i sit Hus havde indtaget en rejsende Mand fra Norge ved Navn Hans Hansen. Denne blev syg i hans Hus og døde. Han kostede ham 49 Sldlr. 3 Mk. 10 Sk., og han har intet faaet til Gengæld udover nogle gamle Klæder, som er vurderet for 6 Sldlr., selvom Hans Hansen havde haft et Skrin med sig med nogle Haandskrifter i og nogle Breve paa Penge at indfordre. Disse blev straks forsejlet i Byfogdens og andre Godtfolks Nærværelse. Da Frederich Gabrielsen

drog fra Kolding, fik han intet af Byfogden. Nu beder han om at faa Resten af hans udlagte Bekostning af det, som fandtes i Skrinet. Ernst Normand skal hjælpe Frederich Gabrielsen til Rette, saa han faar Resten af de udlagte Begravelsesbekostninger. Dog skal der haves i Agt, at der intet ubilligt er opskrevet. J. T. 9, 2 b. (Incl. Ansøgning fra Frederik Gabrielsen 1643 20/1).

21. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Malte Jull. Han skal rette sin Lejlighed efter med det allerførste at begive sig til København, hvor han skal erfare Kongens Villie. J. T. 9, 3.

— Miss. til Steen Bille.¹ Henrich Gyldenstiern til Svanholmb har i Magelæg udlagt til Kronen af hans Jordegods paa Fyn i Odensegaards Len i Kiørsinge 1 Gaard, som aarlig skylder 3 Pd. Byg, 1 Otting Smør, 3 Mk. 2 Sk. Erridspenge. 1 Dlr. Gæsteri. Han skal modtage denne Gaard under Rugaards Len, indskrive den i Jordebogen og lade gøre Rede og Regnskab for dens aarlige Rente og Indkomst. F. T. 5, 226. Orig. i D. Kanc. Besigtelser og andre Indlæg til Skøder og Mageskifter.

— Aab. Brev Borker Rud angaaende. Da Borker Rud til Sebygaard har andraget, at ved et Mageskifte, som han havde med Kronen i Halsted Kloster Len, opgav Bønderne ikke hele deres Landgilde for Lensmanden og Commissarierne. Han beder om at maatte faa bevilget denne Landgilde, nemlig hos Jens Christensen i Kalekernes 1½ Mark, hos Rasmus Mortensen af Vraget 4 Skæpper Byg til Halsted Kirke, tilsammen i Hartkorn 1 Tønde 5½ Skæppe. Da han nøjagtig beviser, at denne Landgilde er fortiet, og da Kronen har faaet fuldkomment Vederlag for den, maa Borker Rud uhindret nyde fornævnte Landgilde. Forbydende alle især Kronens Fogeder og Lensmænd at gøre herimod. Sm. T. 6, 508 b.

— Miss. til Erich Rosenkrans. Da Borker Rud til Sebygaard forleden er sket Forkort paa et Mageskifte, fordi Bønderne fortiede deres Landgilde, vil Kongen, at han uhindret skal nyde

---

¹ I D. Kanc. Diverse originale Lensbreve og originale kgl. Miss. til Lensmændene 1572—1660 findes et enslydende Brev stilet til Henning Valkendorf, hvorefter denne skal modtage Gaardene under Odensegaards Len. Miss. af 1643 27/1 viser imidlertid, at det er Steen Bille, der har faaet Brevet.

denne Landgilde. Erich Rosenkrans skal føre dette til Regnskab. Han skal dog sørge for, at Halsted Kirke sker Skel og Fyldest for fornævnte 4 Skæpper Byg af det Gods, som fornævnte Borker Rud har udlagt til Kongen og Kronen. Sm. T. 6, 509.

21. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Ebbe Ulfeld. Da Henrik Gyldenstiern til Svanholm, til Magelæg har udlagt nogle Gaarde til Kronen af hans Jordegods i Skaane i Christianstads Len mod Kronens Gods i samme Len, skal han indtage samme Gods i Lenet, lade det indskrive i Jordebogen og gøre Regnskab for det. Sk. T. 7, 6. (Se Kr. Sk. I 534).

— Aab. Brev om Mageskifte mellem Kongen og Henrick Gyldenstiern paa Gods i Skaane og Fyn. Sk. R. V 389 b. (Kr. Sk. I 534).

— Henrich Gyldenstierns Genbrev paa forskrevne Mageskifte. Sk. R. V 391.

22. Jan. (—). Aab. Brev. Kongen har antaget Hr. Niels Augesen, forrige Sognepræst i Varburgh, til at være Sognepræst i Christianshafn. Han skal i denne Tjeneste saavel som i Liv og Levned forholde sig kristeligt, ærligt og vel, som det anstaar sig en retskaffen Sognepræst. Kongen har bevilget ham, indtil Christianshafn kan saa vidt tiltage, at de selv kan underholde en Sognepræst, at han aarligt af Renteriet skal have en Betaling paa 170 Courant Dlr. Rente-mestrene skal udbetale ham denne Løn, indtil Christianshafn selv bliver i Stand til det. S. R. 21, 213. (Tr.: KD. III 243).

23. Jan. (—). Miss. til Erich Ottesen. Skibet, kaldet «Makrel-lens», som for nogen Tid siden blev taget til Prise, maa i den tilstundende Sommer gøre fem Rejser for Hans Uldrich Gyldenløve til Windinge, Embedsmand paa Cronborg og Fredrichsborg, fra Sundet til hans fornævnte Gaard med Sten og andet, han til Bygning kan have fornøden. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 116. K.

— Miss. til Lensmændene i Sjælland, Skaane, Halland og Blekinge. Der tilsendes dem en trykt Plakat¹, der skal forkyndes paa tilbørlige Steder, saa enhver kan vide at rette sig derefter. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28. 12. K.

— Miss. til Rentemestrene. Henning Walkendorff til Glo-

¹ Sandsynligvis Forordningen om en Terminsdag fra Sjælland og Skaane.

rup, Befalingsmand i Odense har tilkendegivet, at han i sit Regnskab er draget til Ansvar for 40 Speciedlr., som han i 1635 har betalt for Hans Uldrich Gyldenløfue til Vindinge i hans Logemente i Odense, da han var Kongens Kammerjunker. Da han i den Tid var i Kongens Tjeneste, skal Henning Walkendorff godtgøres de 40 Speciedlr. i hans Regnskab. Desuden har Henning Walkendorff andraget, at Kongen er blevet ham 3023 Rdlr. 1 Ort 11 Sk. 1 Alb. skyldig, dernæst 1500 Rdlr. for Flæsk, han efter Befaling har indkøbt til Flaadens Fornødenhed. Disse Penge skal betales ham, naar der kommer Penge til Renteriet¹. Sj. T. 28, 12. K. Orig. Indk. Miss. til Rentemestrene.

23. Jan. (Kbhvn.). Aab. Brev. Hr. Jesper Friis til Ørbechlund, bestalter Oberst, har ladet andrage, at afgangne Tønne Frisis trende Døtre, nemlig Jomfru Magdalene, Dorrette og Vivicke Friis, skal være tilfaldet noget Strøgods efter deres afgangne Forældre, hvilket ikke kan føres til Nytte for dem, som det burde, formedelst det ligger saa vidt adspredt i adskillige Lande, nemlig i Skaane, Halland, Blechind, Sjælland, Falster, paa Langeland og i Fyn. De søger derfor Kongens Bevilling til at sælge det, fordi deres Fordel bedre kan søges af Penge end af Godset. Kongen bevilger, at Jesper Friis maa sælge Strøgodsset og sætte Pengene paa Rente eller indkøbe andet samlet Gods, eftersom han synes det bedst og gavnligst for dem. S. R. 21, 213 b. (Inkl. Ansøgning fra Jesper Friis 1643 17/1).

— Miss. til Henning Walkendorff. Han har meddelt, at der er gjort Antegnelser i hans Regnskab af Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester og Befalingsmand paa Dragsholm, og Hans Lindenov til Hundslund Kloster, Befalingsmand paa Kallundborg, Raad, paa 78½ Rdlr. 6 Sk., som han har bekostet paa at føre 9700 og nogle Rdlr. Unionsskat til Haderslev, og derfra til Kolding og siden tilbage igen til Knud Ulfeldt til Suenstrup, Generalkrigskommissarius, som da ikke var til Stede. Han begærer, at disse Penge maa godtgøres ham i Unionsskatten, som han nu modtager. Kongen tillader, at de

¹ Paa en Seddel ved det originale Miss. er noteret: Efter Hofmesters Ordre herpaa betalt: Den 8. Marts 1500 Rdl. til Flæsk. Den 21. September 1000 Rdl. paa Lensmændenes Regning.

78½ Rigsdlr 6 Sk., som han har udlagt, maa tages af Unionsskatten, som han nu modtager. F. T. 5, 226.

24. Jan. (Kbhvn.). Frederich Urnis Quittansiarum paa Cronborg og Frederiksborg Len. Frederick Urne til Brentved, Befalingsmand over Thrundhiembgaards Len og Jempteland i Norige, har nu gjort Rede og Regnskab for Croneborg og Frederichsborg Slotte samt Abrahamstrupgaardtz Len, som han har været forlenet med fra Philippe Jacobi Dag 1627. Deslige for den visse Afgift for Hørsholmgaard og Kongens Andel af 4 Korntiender, der har været ham bevilget fra Philippi Jacobi 1637 og til Philippi Jacobi 1641, da han er blevet fornævnte Forleninger og Forpagtninger kvit. Han blev aldeles intet skyldig. S. R. 21, 214.

— Bestalling for Hans Nielsen som Skovrider i Abrahamsstrup Len. Kongen tilskikker Hans Nielsen til med største Flid at vare paa Kronens Skove paa Abrahamstrop i Frederichsborg Len, at der aldeles ingen Dyr, lidet eller stort, bliver skudt eller ødelagt. Hvis han kommer over nogen, der understaar sig i at skyde eller ødelægge noget Dyr i Kronens Skove, eller træffer nogen gaende uden for Alfarveje med lange Rør i fornævnte Skove, skal han gøre sig sin yderste Flid for at blive dem mægtige og føre dem til Frederiksborg. Hvis han ikke kan blive deres Overmand, skal han følge dem og udspørge, hvem de er og siden angive det til Lensmanden. Der maa ikke ses gennem Fingre med dem. Findes nogen Krybskytter af Almuen, som vil ødelægge Dyr eller gaa med lange Rør i Skovene uden for Alfarveje, og han ikke kan blive dem mægtig, og de heller ikke vil følges med ham og give Besked for dem, hvem de tilhører, da skal han have Fuldmagt at skyde et Lod i dem og ingen Tiltale eller Skade derfor at lide. Han skal ogsaa under højeste Straf selv være forment uden Befaling at skyde noget Dyr, lidet eller stort. Men dersom det bliver befalet ham at skyde noget Dyr, Ænder eller lignende, skal han gøre det med største Flid og siden forskikke det til de Steder, det bliver befalet ham. Han skal ogsaa have Indseende med, at der ingen Geder holdes, som kan løbe ind paa Kronens Skove og gøre Skade paa Underskuddene. Hvis han selv skulle træffe Geder i Skovene, og det før er aflyst og forbudt, maa han enten skyde dem ihjel eller lade dem drive til Frederichsborg Slot. Hvis han træffer nogen Hunde i Skovene, skal han skyde dem ihjel, hvem de end kunde tilhøre. Han skal ogsaa have Indseende med, at der intet

hugges i Kronens Skove under Abrahamstrop uden Lensmandens Befaling. Hvad der bliver bevilget af Lensmanden, skal han mærke med Kronen paaslaget og lade det vurdere af Skovfogeden selv, hvor mange Læs hvert Træ kan agtes for, optegne det og lade det antegne i Skriverstuen, hver Gang han udmærker til Skovfogeden. Han skal have Tilsyn med Gærderne paa Abrahamstrop Skove, at de er saa lovlige, som det sig bør, saa Dyrene ikke kan bekomme Skade derpaa. Han skal forholde sig trolig og flittig i Tjenesten, intet forsømme, være Lensmanden paa Frederichsborg hørig og lydlig. I Besolding skal han aarlig have 16 gamle Dlr., indtil anderledes tilsigendes vorder. Lensmanden skal fornøje ham med Pension, Hofklædning og Kostpenge. Sj. R. 21, 215.

24. Jan. (Kbhvn.). Aab. Brev om at Frederich Urne til Brentved, Befalingsmand over Trundhiemsgaards Len i Norge nu endelig har gjort Rede og Regnskab for al Indtægt, Udgift og Afkortning af Kronens Slot og Len Silkeborg, som han har været forlenet med, beregnet fra Philippi Jacobi Dag 1641 til Philippi Jacobi Dag 1642, da han kom fra samme Slot og Len, der med klart Inventarium blev overleveret til Hr. Thage Thott Andersen. Deslige for de Unions-, Baadsmands- og Pengeskatter, saavel som Kornskatter, han har oppebaaret i Silkeborg Len. Ligeledes har han indleveret hans Forleningsbrev samt Registre paa det Inventarium, han har modtaget paa Silkeborg Slot og igen leveret fra sig. Han blev aldeles intet skyldig efter de Regnskaber, Mandtaller, Registre, Kvittansers og Bevisers Lydelse, som han har indsendt til Rentekammeret til Jørgen Vind til Gundestrup, Danmarks Riges Raad, Steen Beck til Vandaas og Melchior Oldeland til Uggerslefgaard, Rentemestre. Frederich Urne og hans Arvinger maa være kvit, fri og kravesløs for al ydermere Krav, Tiltale og Maning for al Indtægt og Udgift af Silkeborg Slot og Len fra den Dag, han blev forlenet med det, til Philippi Jacobi Dag 1642, da han igen er blevet det kvit. J.R. 10, 268. K.

25. Jan. (—). Miss. til Niels Vind. Da Præsten i Køge har afstaaet sit Kald skal Niels Vind lade Borgmestre og Raad i Køge vide, at Kongen gerne ser, at Slotspræsten Christen i København bliver befordret til samme Kald, da hans Gaver og Skikkelighed er Kongen noksom bekendt. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 12 b. K.

— Aab. Brev om, at Anders Bille til Damsboe, Raad, Marsk og

Befalingsmand paa Vestervig Kloster, har gjort endelig Rede og Regnskab for Kronens Slot og Len, Arensborg paa Øsel, som han har været forlenet med, ligeledes for Strandvrag fra Philippi Jacobi Dag 1634 til Philippi Jacobi 1642, da han med klar Inventarium leverede det til Valdemar Christian, Greve til Slesvig og Holsten. Han er aldeles intet blevet skyldig. Han og hans Arvinger skal herefter være aldeles fri og kravesløvs for al yderligere Krav og Tiltale i alle Maader. Sk. R. 5, 393.

26. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Steen Beck og Melchior Oldeland. Da Rasmus Jensen, Borger i København, tilbyder at cavere for Bernt Berntsen, forrige Foged over Lister Len, for 3000 Spec.dlr., at han ikke skal drage her af Byen, førend han til Palle Rosenkrantz til Visleffgaard¹, Befalingsmand paa Agdesiden, naar denne hidkommer, klarer alle resterende Skatter, som staaar tilbage af Lister Len paa Agdesiden, skal de modtage samme Kaution. Sj. T. 28, 12 b. K. Orig. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Konfirmats paa et gammelt Kongebrev. Ifver Vind til Nørholmb, øverste Sekretær og Befalingsmand paa Lundenæs, har for Kongen fremlagt Kong Christian d. 3.s aabne Brev om en Forening, der er gjort mellem afgangne Otte Clausen til Nørholmb og det menige Borgerskab i Varde om en Mølle, som er bygget uden for Varde, der lyder saaledes: Christian d. 3. gør alle vitterligt, at 1542 Tirsdagen næst efter Søndagen Cantate³ paa Rettertinget i Varde i Nærværelse af Johan Friis til Hesselager, Kongens Kansler, Erick Banner, Danmarks Riges Marsk, Peder Ebbesen til Birkelse og Jørgen Quitzov, Rigens Kansler, Kongens Mænd og Raader, var skicket Otte Clausen til Nørholmb paa den ene og tiltalede Borgmestre, Raadmænd og menige Borgerskab i Varde paa den anden Side for en Mølle, som de nylig havde opbyggt der for Byen og dermed gravet og støfnet ind paa Otte Clausens Grunde og Enge i den gamle Aa, ham til Hinder og Forfang. Otte Clausen fremlagde et Kong Frederiks Mageskiftebrev indeholdende, at hans Søskende og han havde med Kongens Fader [Kong Hans] mageskiftet Nørholmbgaard med sin Mølleledam, Damsbord og fri Forstrog til og derfor igen udlagt Kronen Fyldest i andet af deres Arvegods i Lundenæs Len til Vederlag. Dertil sva-

¹ Vesløsgaard. V. Hanherred. ² 9. Maj.

rede Borgmestre, Raadmænd og menige Borgere i Varde og derimod fremlagde et forsegleet Brev indeholdende, at Kongen havde undt dem at maatte opbygge dem en Vandmølle der for Byen til deres og deres Bys Behov og givet dem af Kronens Jorde og Grunde, som de har bygt samme Mølle paa, og de mente derfor, at Otte Clausen ikke havde Ret at formene eller med Rette kunde gøre dem Hinder paa samme Mølle. Derimod fremlagde Otte Clausen en Landstingsdom, udgivet paa Viborg Landsting indeholdende, at hans Oldefader Hr. Strange Nielsen havde ladet opdæmme en Fiskegaard og Støfning, som var imellem forbemeldte Varde By og Nørholmgaard, som aldrig havde været Fiskegaard, og deslige tvende Tingsvidner udgivet paa Østre Herreds og Skads Herreds Ting indeholdende, at der var 18 Synsmænd tiltagen af hver af de nævnte Herreder, som var over samme Mølle og Sluse, og de havde vundet, at Møllen, som Varde Borgere for deres By i saa Maade havde opbyggt, støfner Otte Clausen baade paa hans egne Enge og Laksefiskeri til Hinder og Skade. Otte Clausen spurgte derfor i Retten, om samme Mølle var saa lovlig opbyggt, saa den burde være ved Magt eller ej, med flere Ord og Tale, som dem derom paa begge Sider løb imellem. Da efter Sagens Lejlighed, og da Kongen vilde, at der maatte ske dem Ret paa begge Sider, havde Kongen selv med fornævnte Raader begivet sig til samme Aasted og besigtet Lejligheden, og efter begge Parters Bevilling og Samtykke blev der saa paa begge Sider i Dag venligen og endeligt forligt, at Borgemestre, Raadmænd og menige Borgere i Varde og deres Efterkommere skulde nyde og beholde fornævnte Mølle med Støfning og alt andet, ligesom den nu er, og selv opbygge det og holde det ved Magt med Sten og andet Tilbehør og deraf aarligen til god Rede yde og fornøje Otte Clausen og hans Arvinger Halvdelen af al den Landgilde eller Told, som de aarligt faar eller lader opbringe af forbemeldte Mølle. Deslige Halvdelen af al Fæste og Herlighed, saa tidt og ofte som samme Mølle bortfæstes. Dersom Borgmestre, Raadmænd eller menige Borgere i Varde eller deres Efterkommere enten med Villie eller af Forsømmelse lader samme Mølle forfalde og ikke holder den ved Magt, da skulde de paa Otte Clausens eller hans Arvingers Anfordring straks være pligtige til at optage og oprykke de Pæle og Stene, som de nu har sat i Aaen, dersom de har afdæmmet den gamle Aa af sin Arilds Rende, og siden lade Aaen have sit rette Løb, efter-

som den har haft det af Arilds Tid. Givet Aar, Dag og Sted som forskrevet staar. Johan Friis, Kansler. Da Ifver Vind har begæret Kongens Konfirmation paa forbemeldte Brev, har han konfirmeret og stadfæstet hans Farfaders Brev angaaende Varde Mølle, som forskrevet staar i alle sine Ord og Punkter, forbydende Kongens Fogder, Embedsmænd, Borgmestre og Raad i Varde paa Byens Vegne og alle andre at hindre eller gøre nogen Forfang mod Ifver Vind og hans Arvinger. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. R. 10, 268 b. K.

26. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Christoffer Ulfeld og Hr. Henrik Huitfeld. Da Blokhuset ved Kronborg er flydt bort i en Storm, skal de sørge for, at det Tømmer, der hændelsesvis kunde komme i Land i deres Len¹, henlægges i god Forvaring, indtil det igen kan affordres. Sk. T. 7, 6 b.

27. Jan. (—). Miss. til Rentemestrene³. Nickel Helmer [Koch], Skibskaptajn, er for nogen Tid siden kommet med et engelsk Skib fra Norge med dets indehavende Gods. Det er kendt som Prise og takseret for 2900 Rdlr. Nickel Hellmer skal have en Femtepart deraf udbetalt med det allerførste, der kommer Penge i Rentekammeret. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 13. K. Orig. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Hans Uldrich Gyldenløve. Kirsten, Enke efter afgangne Hans Skoufrider i Hillerød, har klaget over, at Landgilden af Gaarden Kielhold resterer for nogle Aar. Han skal bede sin Ridefoged, at han fælder en Dom, saa enten hun eller Carleboe Sognemænd, som hun klager over, bør udlægge den resterende Landgilde, og sørger for, at de retter sig derefter. Sj. T. 28, 13 b.

— Miss. til Steen Bille. Han har modtaget en Missive om at modtage en Gaard paa Fyn i Kiørsinge, som Henrich Gyldenstjerne til Svanholmb har udlagt til Kronen imod andet Gods, under Rugaards Len. Da Kongen nu vil have lagt samme Gaard under Vinderup, skal han paa Uldrick Christian Gyldenløfues Vegne tilhandle sig saa meget Gods paa Fyn, saa det kan løbe op til fornævnte Gaards Hartkorn, saa Kronen for den af ham i andet Gods kan ske Skel og Fyldest. F. T. 5, 226 b.

¹ Kristoffer Ulfeld havde Helsingborg Len. Henrik Huitfeld Landskrone.

² K. har Steen Bech og Melchior Oldeland. Orig. Jørgen Vind, Steen Bech og Melchior Oldeland.

30. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jørgen Bradhe. Da Kongen har erfaret, at de skadelige gule Urter fluks tiltager imellem Kornet i hans Len¹, paalægger Kongen ham, for at de ikke skal tage helt Overhaand, at tilholde Bønderne, hvor det gøres fornøden, at de i Tide udradker fornævnte skadelige Urter. Det skal deles saaledes imellem dem, at alle, som kan have nogen Skade deraf, hjælpes, saa ingen mere end den anden bliver besværet deraf. F. T. 5, 227.

1. Febr. (Fr.borg). Miss. til Jægermesteren om at lade Otte Kaas faa 2 store Dyr og 2 Raadyr af Coldinghus Vildtbane paa et Sted, hvor det kunde ske Vildtbanen til mindst Skade. Udt. i Sj. T. 28, 14.

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Borgmestre og Raad i Slangstrup har berettet, hvorledes en Del Ryttere af Hoffanen en Tid har været indkvarteret der i Byen og i over et halvt Aars Tid er blevet forsynet med Øl og Mad, Havre, Strøelse og andre Fornødenheder. Ligeledes skal der, da Rytterne rejste fra Byen, være forstrakt ham 600 Rdlr. til Afskikkelse. De beder nu om at faa dette godtgjort. Ventsel Rotkirk skal med det første indsende et Mandtal til Kancelliet over hvor mange Ryttere, der har været indkvarteret i Slangstrup, og meddele, hvor længe de har ligget der, saa der kan beregnes, hvor meget de kan tilkomme for det. Sj. T. 28, 14.

2. Febr. (—). Miss. til Rentemestrene. De fik i Fjor Miss. om at erklære sig om 600 Spec. Dlr., som Borgerskabet i Slangstrup skal have udgivet til en Del Ryttere af Hoffanen, der var indkvarteret hos dem, for at blive fri for dem. Da Kongen af deres Erklæring har erfaret, at Ventsel Rotkirk, Befalingsmand paa Anderskouf, der dengang var Ritmester for Hoffanen, har faaet de 600 Spdlr. og ikke ført dem til Indtægt i hans Afregning, saa vil Kongen, at Borgerskabet i Slangstrup skal have betalt fornævnte Sum, da Borgmestre og Raad i Helsingør paa denne Maade har faaet godtgjort 1700 Rdlr. Sj. T. 28, 14 b. Orig. i Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Rentemestrene. Peder Gregersen, Borger paa Christianshavn, har meddelt, at der skal restere en Del Penge for hans Leverancer af Flæsk og Nødekød til Kongen. Kongen vil,

---

¹ Hagenskov.

at han skal betales, naar der er Penge i Rentekammeret. Sj. T. 28, 14b. Orig. i Indk. Miss. til Rentemestrene.

8. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Johan Bøgvad. Jens Gladses i Tørsløf skal have lidt store Skade ved ulyksalig Ildebrand og beder derfor om nogen Forskaansel. Kongen vil, at han forskaanes for Landgilde, Ægt og Arbejde i et Aar, hvad der igen skal afkortes i Johan Bøgvads Afgift paa Renteriet. Sj. T. 28, 15.

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Margrette Vendtzels, Enke efter Jacob Hanses, forrige Glarmester ved Frederiksborg, har meddelt Kongen, at hendes Husbond døde 30. November 1640, og at hun har fortsat Arbejdet fra samme Dag til 4. April 1641, da en anden blev tilforordnet i hans Sted, men at hun ikke har faaet Betaling for samme Tid. Ventsel Rotkirk skal undersøge, om hun har arbejdet saa længe, og erklære sig derom overfor Kongen. Sj. T. 28, 15.

— Aab. Brev. Arnt von der Kulou, Staldmester og Befalingsmand paa Dalum Kloster, der nu i en rum Tid har været i Kongens Tjeneste, og som for nogen Tid siden har begivet sig i Ægteskab, har nu begæret at maatte blive optaget i den danske Adel sammen med sit ægte Afkom. Han beder om at faa alle de Privilegier og Friheder, som Adelen har i Danmark. Kongen har for hans lange, tro og flittige Tjeneste, og fordi han har indgiftet sig i den danske Adel, bevilget ham og hans rette Ægtebørn alle de Privilegier og Friheder, som Adelen i Danmark har og nyder. Sj. R. 21, 216b.

— Aab. Brev. Anders Pedersen, Borger i København, har andraget, at hans Datter Karen Andersdatter skal have ladet sig beligge af hendes trolovede Fæstemand, og at hun er blevet forløst i en By kaldet Høye Thostrup. Han begærer nu, at Kongen vil bevilge, at hun og hendes Fæstemand maa staa aabenbar Skrifte der, da hun er blevet forløst der i Sognet. Kongen bevilger, at de to maa staa aabenbar Skrifte i Thostrup Kirke. Sj. R. 21, 216b. (Tr. KD. III, 243).

— Løjtmantsbestalling for Daniel Reedtz. Kongen antager Daniel Reedtz som Skibsløjtnant. Sj. R. 21, 217.

— Miss. til Henrich Huitfeldt og Henrich Lindenow. Henrich Ramel til Beckeskouf, Hofmester paa det kgl. Academi i Sorø og Befalingsmand paa Børlum Kloster, har bedt om Magelæg med efterskrevne Kronens Gaarde i Skaane i Froste Herred, nemlig 1 Fæ-

ste i Gummerup i Haarløse Sogn, hvoraf Ldg. gaar til Kirken samme-
steds og Herligheden til Helnekirke, og 2 Gd. i Raffvelsberg. Herimod
tilbyder han at udlægge af hans Gods 1 Hureby, forskr. Herred, som
Kronen bedst kan ske Fyldest ved, ligesaa imod Fæstet i Gummerup et
Fæste i Stærcherup i Fers Herred. De skal med det første begive sig til
de paagældende Steder og undersøge om Godsets Ejendom, Skov, Land-
gilde, Herlighed, Rente og anden Tillæggelse er saaledes, at saavel han
som Kronen kan ske fuldkommen Skel og Fyldest. Kronen skal ende-
lig have ligesaa megen Ejendom og lige saa megen Landgilde igen,
som den giver bort. Med Skoven skal forholdes som sædvanligt. De skal
beskrive det, som de kan være bekendt, og sende Beskrivelsen til Kan-
celliet. Gunde Rosenkrantz til Boserup, Landsdommer i Skaane og Be-
falingsmand over Froste Herred og Helnekirke, skal ogsaa være til-
stede og underskrive sammen med dem. Sk. T. 7, 7.

8. Febr. (Kbhvn.). Miss til Gunde Rosenkrantz. Kongen har befalet
Henrich Huitfeld til Lilløe, Befalingsmand paa Landskrone, og
Henrik Lindenov til Øffids Kloster, at ligne og lægge no-
get Gods imellem Kronen og Henrich Ramel til Beckeskouf, Hof-
mester for Academiet i Sorøe, Befalingsmand paa Børnum Kloster. Naar
denne Besigtigelse skal foretages, og han faar Bud derom, skal han
møde og fremsætte alt, hvad han kan sige paa Kronens Vegne, og si-
den forsegle og underskrive, som han agter at forsvare og være bekendt.
Sk. T. 7, 8.

— Aab. Brev om, at Kongen tillader Gabriel Kruse til Engeltoft a t
sælge Hiuleberg Hovedgaard og dens tilliggende Gods, saa
vidt som hans Børn arveligen deraf er tilfalden. Han maa siden udsætte
Pengene paa Rente hos visse Folk til Børnenes Gavn og Bedste. Sk. R.
5, 394.

— Aab. Brev om, at Hr. Peder Rasmussen, Sognepræst i Syn-
derum og Vabende Sogne i Halmsted Len, har ansøgt om sit
Kalds Forbedring. Kongen har derefter befalet Niels Krabbe til
Skiellinge, Befalingsmand paa Halmsted, og Dr. Peder Vinstrup, Super-
intendent over Skaane Stift, at erklære sig om, ved hvilke Midler
Hr. Peder Rasmussen bedst kunde hjælpes, saa der ikke gik for meget
fra Kronen. Han hører nu af deres Erklæring, at Peder Rasmussen kun-
de hjælpes nogenlunde, hvis han fik Kronens Tiende leveret af Bøn-
derne i Kærven af Sønnderum Sogn som er perpetueret til Halmsted

Hospital og aarlig ydes der i Skæppen, saavel som Tienden af Annexet Vabende, som leveres i Skæppen paa Slottet, og derimod erlægge den sædvanlige Afgift begge Steder i rette Tid. Kongen har derfor bevilget, at Hr. Peder Rasmussen og efterkommende Præster til samme Sogne maa opbjærge Bøndernes Tiender af begge Sogne, men at de skal være forpligtet til at erlægge den sædvanlige Afgift paa forskrevne Steder i rette Tid. Sk. R. 5, 394 b.

8. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Seefeld. Hermed sendes ham Kongens Missiver til Peder Giersdorf til Sedbygaard og til Niels Lycke, bestalter Ritmester, om at de skal følge ham til Silkeborg Slot og der aabne, hvad der findes under Forsegling af afgangne Hr. Thage Thott Andersens Gods og Løvsøre, og derpaa registrere det rigtig. Han skal straks sende dem disse Missiver, begive sig derhen og straks lade aabne alt, hvad der staar under Forsegling, og derhos straks registrere alt, hvad der findes paa Slottet og Ladegaardene, og som tilhører Kongen. Det skal de hensætte i god Forvaring. Hvad der findes af Kvæg og Fæ kan sælges og gøres i Penge, og der skal gøres Arrest paa Pengene, indtil Kongen bliver kontenteret for det, Thage Thott Andersen kan være ham skyldig. Jørgen Seefeld skal ogsaa med Flid erfare, hvad Landgilde Bønderne har leveret paa Kronens Vegne paa Slottene og til hans Regnskaber, og hvor det er hensat. Ligeledes hvad Skat, der er leveret, og hvad der staar tilbage. Iøvrigt skal han have Indsigt med Silkeborg Len ligesom med sit eget indtil Kongen giver nærmere Ordre. J. T. 11, 3 b.

— Miss. til Niels Lycke og Peder Giersdorf. Kongen har erfaret, at de paa Silkeborg Slot har forseglet, hvad der fandtes af afgangne Hr. Thage Thott Andersens Gods. De skal nu sammen med Jørgen Seefeld til Visborg, Befalingsmand paa Hald, straks begive sig til Silkeborg og der aabne, hvad de tidligere har forseglet. De skal registrere det sammen med alt andet Løvsøre, der kan findes under deres Hænder og Signeter, og igen levere det fra sig til Jørgen Seefeld. Hvis en af dem ikke kan komme, skal der sendes en anden god Mand i hans Sted. J. T. 11 4 b.

9. Febr. (—). Miss. til Jørgen Seefeld og Ventsel Rotkirk. Ladegaarden til Sorøe Kloster skal ligge paa et ubelejligt Sted, saa Akademiet ikke have Gavn og Tjeneste af den, og saaledes at det derfor synes til Stedets Bedste i Fremtiden, at Ladegaarden blev

a fbrudt og flyttet til Slagelseboe. De skal derfor med det første belejligt begive sig til Sorøe og Slagelseboe, hvor de sammen med Henrich Ramel til Beckeskouf skal undersøge, om det vil være gavnligt for Stedet, at fornævnte Slagelsesboe ødelægges, og Ladegaarden forflyttes derhen. De skal give Kongen en udførlig Erklæring derom og indsende samme Erklæring til Kancelliet. Sj. T. 28, 15 b.

9. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Seefeld og Niels Trolle. Kronen skal have en Gaard liggende i en By, Nordrup, som Peder Pedersen paabor og svarer af til Roskildeggaard, og Ringsted Kloster har Herligheden af en Kirkegaard i Jydstrup, som Marcus Jensen paabor. Da Jydstrup Bymænd og Bønder, undtagen den ene, alle svarer til Roskildeggaard, og Nordrup Bymænd alle til Ringsted Kloster, undtagen den ene, vil Kongen, at Gaarden i Nordrup lægges under Ringsted Kloster og Herligheden til Gaarden i Jydstrup skal følge Roskildeggaard. De skal forandre dette i Jordebogen og derefter gøre Regnskab for det. Sj. T. 28, 16.

— I lige Maade fik Niels Trolle Brev at tage under Roskildeggaard Herligheden af Gaarden i Jydstrup og lade Gaarden i Nordrup følge Ringsted Kloster. Udt. i Sj. T. 28, 16.

— Aab. Brev. De menige Borgere i Slangerup har ladet anholde om nogen Forskaansel for Bøsseskyttehold af samme By. Kongen bevilger, at Slangerup Borgere, som hidindtil har holdt 13 Bøsseskytter, herefter, indtil anderledes bliver sagt, forskaanes for 4 Skytter, saa de kun skal være pligtige at holde 9 Skytter. Sj. R. 21, 217 b.

— Aab. Brev. Johannes Konradus Saurius har søgt om Bevilling til at nedsætte sig i Christianshavn og bruge sin Kunst paa hvem, der behøver det. Kongen bevilger, at han maa nedsætte sig i Christianshavn og bruge sin Kunst, indtil anderledes tilsigende vorder. Sj. R. 21, 217 b. (Tr. KD. III, 244).

— Aab. Brev om, at Kongen har ladet aftale med Thomas Hansen Stenhugger, at han skal hugge nogle Kampesten til Byggearbejdets Behov ved Københavns og Frederichsborg Slotte. Han skal hugge og gøre godt varligt Arbejde. For hver Alen skal han have 1 Mark Dansk, regnet efter Stenhuggeres Alen. Ligeledes skal han for hver 100 Alen have halvanden Tønde Malt, 9 Skpr. Mel, 1 Otting Smør, fri Husleje hos Bønderne, fri Senge til sig og sine

Folk og Ildebrand til Nødtørft til at brygge, bage og koge med, hvilken Husleje, Fetaille, Senge og Brændeved Lensmændene i de Len, han arbejder i, skal skaffe ham og føre til ham med Vogne. Men Pengene skal betales ham af Rentekammeret. Thomas Hansen skal gøre godt Arbejde og holde gode Svende, saa han kan udføre det Arbejde, der bliver befalet ham. Rentemestrene skal betale ham Pengene, og Lensmændene alt Fetaille, Husleje, Senge og Brændeved. Sj. R. 21, 218.

10. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Ventsel Rotkirk. Jørgen Vind til Gundestrup, Raad, Rentemester og Embedsmand paa Dragsholmb, ønsker efterskrevne Kronens Gods liggende i Solte Len. I Jenstrup 2 Gaarde, den ene bor Niels Jyde paa og den anden Lauritz Pedersen, hvorimod han tilbyder følgende Gods af hans Jordegods: Først 2 Gaarde i Menstrup, som Jørgen Andersen og Hans Andersen paabor, og 1 Mølle, som Christen Møller paabor. I Solte By en Gaard, som Jesper Hansen paabor. Ventsel Rotkirk skal ved første Lejlighed begive sig til nævnte Gods og erfare om dette for Beliggenhed og anden Herligheds Skyld kan mistes af Lenet. Han skal snarest muligt indsende en Erklæring derom til Kancelliet. Sj. T. 28, 16 b.

— Miss. til Lensmændene i Skaane, Halland og Blekinge. Gabriel Kruse til Engeltoft og Gunde Rosenkrantz til Boserup, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand over Frosteherred og Helnekirke, meddeler, at en Part af Adelen er ganske forsømmelig med at erlægge de udlovede Kontributionspenge til de Terminer, som er berammet, og at det falder dem for besværligt at indkræve saa meget. De skal derfor i deres Len indkræve den Kontribution, der er udlovet, og siden levere det til Gabriel Kruse og Gunde Rosenkrantz, saa de siden kunde give fuldkommen Kvittering for dem. Sk. T. 7, 8 b.

— Aab. Brev om Mageskifte mellem Kronen paa Lunde Kapitels Vegne og Niels Trolle af Jordegods i Skaane i Helnekirke og Froste Herred. Sk. R. 5, 395 b. (Se Kr. Sk. 10. Febr. 1643).

— Niels Trolles Genbrev paa ovennævnte Mageskifte. Sk. R. 5, 396.

11. Febr. (—). Miss. til Melchior Oldeland og Otte Krag. De skal med det første registrere stykkevis Breve og alt Løssøre, der findes i afgangne Hr. Tage Tott Andersens Bo her i København, og siden indsætte det altsammen forsejlet paa eet Sted. De skal ogsaa med en rigtig Registrering levere Jomfru Margrette Beck, som en lang Tid har været i hans Hus, hvad der bevisligt tilhø-

rer hende. Siden skal de give de interesserede en Genpart af Registreringen under deres Hænders Underskrift og lægge Originalen under Forsegling. Sj. T. 28, 17.

11. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Rentemestrene. Afgangne Tønne Frisiss Arvinger har meddelt Kongen, at der er gjort Mangel af Rentekammeret i syv Aars Regnskaber fra Stiernholmbs Len paa Afkortning for Ødegaarde og forarmet Gods, selvom det med rigtige Tingsvidner var bevisliggjort, at der aldeles ikke har været noget at faa, og andraget, at de 7 Aars Mangler maa godtgøres dem. Kongen har bevilget, at de 7 Aars Mangler, som udgør 204 Dlr. 28 Sk., maa godtgøres i Stiernholmbs Lens Regnskaber, naar det med rigtige Tingsvidner kan godtgøres, at der intet har været at faa. Sj. T. 28, 17.

— Miss. til Jørgen Krag. Hr. Peder Justesen, Sognepræst til Ljørsluf og Ørdning¹ Sogne har bedt Kongen, om han ville bevilde, at der til Præstegaarden maatte lægges en af Kronens Gaarde i fornævnte Ørdning By, som Christen Christensen bor paa. Da Kongen af hans Erklæring erfarer, at Præstens Begæring kan opfyldes uden Skade for Kronen, er han til Sinds, at fornævnte Gaard i Ørdning Sogn maa perpetueres og forblive til Præsteresident. Dog skal Præsten herefter yde den sædvanlige Skyld og Landgilde i rette Tid og paa tilbørligt Sted. J. T. 11, 5 b.

— Miss. til Gunde Lange. Han har tidligere til Kancelliet indsendt en Fortegnelse over, hvad der er udlagt af den afgangne Johan Brandts, fordem Borgmester i Aalborgs, Gods efter Registreringens og Skifteregistrets Indhold som Betaling for den Gæld, han var skyldig til Hamborg. Nu vil han have at vide, hvorledes han videre skal forholde sig. Kongen vil, at han lader hænde Dom over Godset og siden afhænder det for det meste muligt, til hvem der vil købe det. Pengene skal han siden lade føre Kongen til Regnskab. J. T. 11, 5 b.

— Miss. til Gunde Lange. Ide Lange, afgangne Jens Juels til Vosborg, har ladet andrage, at hun den 4. Marts førstkommende vil afstaa og skifte mellem sine Børn den Part i Sølvsbjerg, som hendes afgangne Husbond har haft, saavel som det Pantegods, hun besidder i Norge. Gunde Lange skal møde paa Skiftet og paatage sig

¹ Ljørslev og Ørdning Sogne, Mors Sdr. Herred.

Værgemaal for Ide Lange og have Indseende med, at der sker hende, hvad Ret er. J. T. 11, 6. Indl. 24/1.

11. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Erich Quidtzow med flere. Fru Ide Lange, afgangne Jens Juels til Vosborg, har ladet andrage, at hun den 4. Marts førstkommende vil afstaa og skifte mellem sine Børn den Part i Sølvsbjerg, som hendes Husbond har haft, saavel som det Pantegods, hun besidder i Norge. Han skal komme tilstede og paatage sig Værgemaalet for Jomfru Susanne Juel og have Indseende med, at der vederfares hende, hvad Ret er. Naar Skiftet er overstaaet, skal han levere under sin Haand og Segl, hvad der er tilfaldet hende, til hendes rette Lavværge. J. T. 11, 6b. Indl. 24/1.

— I lige Maade fik Ofue Bielke Brev om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Maren Juel. Udt. i J. T. 11, 7. Indl. 24/1.

— I lige Maade fik Peder Lange Brev om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Margrette Juel. Udt. i J. T. 11, 7. Indl. 24/1.

12. Febr. (—). Miss. til en Part af Raadet. De har tidligere faaet Ordre til at møde i Odense d. 20. Februar førstkommende, men nu skal de med det allerførste begive sig til København, hvor de videre skal erfare Kongens Villie og Intensioner.

Tilsvarende Breve til Hr. Just Høg, Anders Bilde, Gregers Krabbe, Hr. Mogens Kaas, Hr. Christoffer Urne, Hr. Oluf Parsberg, Knud Ulfeld. Sj. T. 28, 17b.

— Miss. til Jørgen Vind. Da Bønderne i Draxholmb's Len forleden Sommer skal have faaet stor Misvækst paa deres Korn, og de nu beder om at faa bevilget 10 Læster Byg til Sædekorn, paalægger Kongen Jørgen Vind at levere dem 10 Læster Byg, som de dog skal betale igen Tønde for Tønde til førstkommende Martini. Sj. T. 28, 18.

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger Cornelis Jansen fra Hollænderbyen paa Amager, at han maa indlade sig i Ægteskab med en Pige sammesteds ved Navn Agatta Cornelisdatter, som skal have været beslægtet med hans forrige Hustru i tredje Led. Dog skal de tilsammen give 30 Speciedlr., Halvparten deraf til Kongen, Halvparten til Varto Hospital, og i det seneste erlægge dem til førstkommende Paaske. Sj. R. 21, 218b. Indl. 4/2.

12. Febr. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Oluf Daa til Matterup har

givet til Kende, at Præsten i Maglebye af Kong Christian den 3. er blevet givet en Præstegaard i Schelschør. Denne Præstevaaning er saa ringe og øde, at Præsten ikke kan hjælpe sig med den. Oluf Daa har derfor tilbudt at skaffe ham en anden Præstegaard i Borebye Birk, hvis Kongen vil bevilge, at den gamle, øde Præstegaard i Schelschør maa besættes med en Bonde, som igen skulde svare til Borebye Birk. Kongen bevilger, at hvis Oluf Daa forunder Præsten en anden Præstebolig i Borebye Birk, maa han besætte den gamle Præstegaard i Schelschør med en Bonde, som skal svare til Borebye Birk. Dog maa denne Bonde ikke bruge nogen Næring, som kunde gaa Borgerskabet, der sidder for Skat og Tyng, for nær. Desuden maa den Bonde, som nu kommer der, eller hans Efterfølgere ej heller tilholde sig nogen fri Græsgang til sit Fæmon, lidet eller stort, paa Schelschør Borgeres Overdrev, men alene paa Helse Bymark, hvor hans Jord, Ager og Eng til den gamle Præstegaard er beliggende. Han skal ogsaa være forment al borgerlig Brug og Handel, i hvad Maade det nævnes kan. Han skal ogsaa være forpligtet til at afhænde det Korn, han avler til Gaarden til Borgerskabet og igen hos dem købe, hvad han behøver uden noget Underslæb. Ej heller maa Boder til Husfolk opsættes paa det gamle Præstested, hvilke siden med Handverksfolk og andre, Borgerskabet til Skade og Fortrængsel, kunde blive besatte, efterdi fornævnte Sted skal ligge fast midt i Byen. Hvorefter Oluf Daa, Præsten og Schelschør Borgere skal have sig at rette og forholde. S. R. 21, 219. Indl. 8/2.

— Miss. til Jørgen Bradhe og Bispen. Hr. Jens Madtzen, Sognepræst i Kjersteminde i Hageskov Len¹, har for Kongen suppliceret om nogen Hjælp til at holde en Kapellan med, efterdi han nødes til at holde en for den Svaghed, som er paakommet ham i hans Øjne; de kan erfare derom af hans vedlagte Supplikation. De skal med det forderligste erklære sig om, med hvilke Midler Jens Madsen kan hjælpes til at holde samme Kapellan, saa der ikke gaar for meget fra Kronen, og derefter indsende Erklæringen til Kancelliet. F. T. 5, 227.

14. Febr. (—). Aab. Brev om, at Kongen har antaget Jens Gartner til med Flid og Vindskibelighed at tage Vare paa Lundegaardtz Have ved Kronborg. Til aarlig Løn skal han have 18 cou-

¹ Kjersteminde laa ikke i Hagenskov Len.

rante Dlr. og 12 Maaneders Kostpenge, maanedlig 4 courante Dlr., 1 Pund Rug og 1 Fjerding Smør, hvilke Penge, Korn og Smør skal erlægges af Befalingsmanden paa Kronborg, og Betalingen skal regnes fra dette Brevs Dato. Sj. R. 21, 220.

15. Febr. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen antager Nichel Koch Helmer, Skibskaptajn, til at være Generalvisitør over hele Danmark saavel som i Norge. Han skal have Femteparten af det, der bliver konfiskeret, dog Kongens udgivne Bestallinger til andre Visitører uforkrænket. Sj. R. 21, 220.

— Miss. til Malte Juel. Kongen vil, at Frederich Høyeel nogen Tid skal opholde sig ved Kurfyrsten af Beyerns Kapel. Han skal tage ham med til Mønniche¹ og befordre ham til det bedste hos Kapelmesteren for at han ved saadan Befordring kan blive informeret noget bedre. J. T. 11, 7.

16. Febr. (—). Miss. til Niels Trolle og Christen Skeel. Hr. Tage Tott Andersen er død i København, og hans efterladte Arvinger har formedelst stor Vigtighed fragaaet Arv og Gæld. En Del af Kreditorerne, nemlig Staller Kaas til Rosendal, Gunde Rosenkrantz til Bosserup, Landsdommer i Skaane, Befalingsmand i Froste Herrit og Hellene Kirke, Otte Toft til Nes, Befalingsmand paa Syllesborg, Ifuer Krabbe til Vegholmb, Christian Bülow til Ingelsted, Befalingsmand paa Laugholmb, vore Mænd og Tjenere med flere har ønsket af Niels Trolle og Christen Skeel, at der efter Forordningen kan gøres Udlæg til dem og de andre Kreditorer, naar de melder sig hos dem, saavidt Loven og Boet kan taale, seks Uger, efter at Proklama er forkyndt til alle Landsting. Kongen beder Niels Trolle og Christen Skeel, at de søger at gøre Udlæg til Kreditorerne, saavidt Loven og Boet kan taale, naarsomhelst disse melder sig hos dem, saaledes som de agter at ansvare og være bekendt. Sj. T. 28, 18.

— Dette fik den hollandske Resident underseglet. Fortegnelse paa de hollandske Skibe, som har indtaget deres Ladning paa adskillige Steder i Norge, og som ikke har villet fortøve og lade sig visitere af Kongens Visitør Nichel Holmer², men har fraløbet deres Toldsedler. 1) Skipper Broder Jellis har ladet i Fossen³ efter Philippi Nummesøns og Anders Rasmussøns Toldseddel. 2) Al-

¹ München. ² Nichel Helmer Koch. ³ Formentlig Sarpsfos.

bert Jansøn af Harn¹ har ladet sammesteds efter fornævnte Toldofficers Toldsedlers Udvisning. 3) Reniwat Hilches af Staufren² i Frisland har ladet i Trundhiemb efter Anders Jensen Tolder og Thomas Stuve Toldskriver deres Toldseddel. 4) Simen Ulfversen af Hindloopen³ har ladet i Fossen efter Philip Nummesøns og Anders Rasmussens Toldsedler. 5) Sibicke Vibrand af Molquern⁴ har ladet i Trundhiemb efter Anders Jensens og fornævnte Thomas Stuers Toldsedlers Indhold. 6) Sidecke Siekes af Varnis⁵ har ladet sammesteds efter Anders Jensens og Thomas Sturis Toldsedler. 7) Jorck Cornelissen af Coudum⁶ ladet i Fossen efter Philip Nummesens og Anders Rasmussens Toldseddel. 8) Ebbe Penekis af Coudum indladet i Fossen efter fornævnte Toldofficerers Toldseddel. 9) Echte Doves af Molquern ladet i Fossen efter fornævnte Officers Toldseddel. 10) Thidecke Judtze af Warnis i Friisland har ladet i Fossen. 11) Jærekte Sackles af Koudum ladet i Fossen. 12) Otte Hommis af Hindelopen ladet i Trundhiemb efter Anders Jensens og Thomes Stures Toldseddel. 13) Simon Greimsen af Apperdes⁷ ladet sammesteds efter fornævnte Toldofficerers Toldseddel. Efter skrevne befindes fremdeles at have ladet deres Skibe i Fossen efter Philip Nummesøns og Anders Rasmussens Toldsedler. 14) Claes Cornelissen von Horn. 15) Cornelis Jacobsen van Horn. 16) Elche Meiners af Horn. 17) Joppe Dirich af Hindloopen. 18) Sachle Jonches af Koudum. 19) Høytie Tieres af Koudum. 20) Skipper Abbe Benkis af Koudum. End befindes efter Anders Jensen Tolder og Thomas Sture, Toldskriver, deres Toldsedler. 21) Cornelis Jæricks af Koudum. 22) Lydke Hommis af Thindlachere⁸. 23) Tomis Jansøn af Hindloopen. 24) Reinert Jauves af Hindloopen. 25) Dirich Jansøn af Hindelopen. 26) Dowe Bowes af Hindelopen. Sj. R. 21, 220 b.

16. Febr. (Kbhvn.). Aab. Brev. Da Stalder Kaas til Rosendal, og Gunde Rosenkrantz til Bosserup, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand over Froste Herred og Hellene Kirke, Otte Tott til Ness, Befalingsmand paa Syllesborg, Ifver Krabbe til Vegholm, Christian Bylow til Ingelsted, Befalingsmand paa Laugholm med flere af afgangne Hr. Tage Tott Andersens Kreditorer har be-

---

¹ Horn. ² Stavoren. ³ Hindelopen. ⁴ Molkwerum. ⁵ Warns. ⁶ Koudum. ⁷ ? ⁸ ?

rettet for Kongen, hvorledes der efter afgangne Hr. Tage Tott Andersen skal findes adskillig Besværing og Gæld en Part afvidende og en Part uafvidende, hvorfor de har begæret Kongens Proklama, for at Kreditorerne, hvor de end kunde være i Danmark, som kunde have nogen Gæld at fordre, kunde give det til Kende inden 6 Uger. Kongen byder derfor sine kære og tro Undersaatte, som bygge og bo i Danmark, og som har nogen Gæld at fordre hos afgangne Hr. Tage Tott Andersen, at de inden 6 Uger efter, at denne Proklama er læst og forkyndt, giver det til Kende for Kommissarierne Niels Trolle til Trolholmb, Befalingsmand paa Roskildegaard, og Christian Scheel til Valløe, hvor megen Gæld enhver har at fordre og hvad Rigtighed, de har derpaa, saa der siden kan gøres dem Udlæg, saa vidt Boet kan taale. Hvorefter enhver kan vide sig at rette og for Skade sig at tage Vare. Sj. R. 21, 221 b.

16. Febr. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Kongen har antaget Israel Seidelis som Organist. Han skal i denne Bestilling ufortrædelig lade sig bruge i Kongens Cantori og forrette, hvad der tilsiges ham. Han skal i aarlig Betaling have 200 courante Dlr. og en sædvanlig Hofklædning. Betalingen skal beregnes fra Brevets Dato og ydes ham, saa længe han bliver i Bestillingen. Rentemestrene skal yde ham Betalingen og give ham Hofklædningen. Sj. R. 21, 222 b.

— I lige Maade fik Jurgen Laurentz Bestalling til at være Cornetist for 200 courante Dlr. og en Hofklædning aarlig. Udt. i Sj. R. 21, 223.

— Aab. Brev. Karen, afgangne Søfren Rasmussen, den forrige Rentekrivers Efterleverske, Indvaaner i København, har bedt Kongen, at han vil bevilge hende Forskaansel for borgerlig Skat og Tynge, da hun aldeles ikke bruger borgerlig Næring og Haandtering. Da hendes forrige Husbond har tjent Kongen i nogle og tredive Aar, bevilger han, at fornævnte Karen afgangne Søfren Rasmussens maa være fri for Skat og al borgerlig og Bys Tynge og Besværing, saa længe hun ikke bruger borgerlig Næring og Haandtering. S. R. 21, 223. (Tr. KD. III. 244).

— Aab. Brev. Kongen har bevilget Johan Etersen, Indvaaner i København, at han maa indrette en Papirmølle paa Sjælland. Han foraarsages nu at udsende sine Tjenere i Danmark for at samle Lumper og Plyndring til samme Værks Fortsættelse.

Kongen befaler derfor alle Embedsmænd, Borgmestre og Raad, Byfogder og alle andre, som har at befale paa Kongens Vegne, at de ikke alene lader fornævnte Tjenere passere og repassere, men ogsaa forsvare og haandhæver dem i deres Forehavende. Hvis der tilføjes dem noget utilbørligt, skal de, der gør det, tiltales og straffes alvorligt andre til Eksempel. Sj. R. 21, 223 b. Indl. 20/1. (Tr. KD. III. 244).

16. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Mogens Høgh og Peder Giersdorf. Fru Maria Belou, afgangne Christian Holchis til Lyndbygaard, vil skifte med sine to Sønner. Hun har betroet dem, hvis der paa samme Skifte kunde indfalde tvistige Punkter, at de enten forhandler dem til Mindelighed eller adskiller dem ved endelig Dom. Ligeledes at de før Skiftet skal begive sig til Fru Maria Belous Hovedgaarde Hostrup og Lyndbygaard og takserer samme Gaarde og deres Bygninger og sætte dem for det, de bør sættes for i et ret Søgskendeskifte. De skal derfor være til Stede ved Skiftet, forlige alle Tvistigheder i Mindelighed eller adskille dem ved endelig Dom og Sentens, og før Skiftet begive sig til Hostrup og Lyndbygaard og takserer de to Gaarde, som de i et ret Søgskendeskifte bør takseres for. Hvis en af dem skulde være lovlig forhindret, skal han give en anden god Mand Fuldmagt til at møde i sit Sted. Sluttelig skal de give Forretningen beskrevet under deres Hænder og Signeter. J. T. 10, 8. Indl. 31/1.

— Hr. Tagge Tott, Hr. Christoffer Ulfeld, Hr. Henrik Huitfeld. Ebbe Ulfeld, Otte Tott, Christian Bülow, Niels Krabbe, Ifuer Krabbe og Henrick Below fik Befaling til at indsamle, hver i deres Len, de fleste Enebær, der enten paa Skovene eller hos Bønderne var at faa, og med det første sende dem til Provianthuset. Udt. i Sk. T. 7, 9.

17. Febr. (—). Miss. til Niels Trolle og Niels Vind. Magister Morten Clausen, Sognepræst til Gloestrup i Københavns Len, har meddelt, at den nye Kongevej, som senest er lagt mellem København og Roskilde, paa nogle Steder gaar gennem den Ager og Eng, der ligger til Præstegaarden. Han beder om, at der maa bevilges noget til at godtgøre denne Skade. De skal med det første begive sig til Aastederne og undersøge, om nævnte Præst har lidt saa stor Skade, som han angiver, ligeledes hvorledes han og hans Efterkommere bedst kan hjælpes med saa ringe Udgift for Kronen som muligt, og siden indsende en Erklæring om det til Kancelliet. Sj. T. 28, 18 b.

17. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Henrik Ramel. Kongen har bevilget Christian Bastiansen, Borger i Trundhiemb, at hans Stifsøn ved Navn Hans Eylersen maa komme i Sorøe Skole, naar en Plads bliver ledig. Kongen vil, at han optages i Skolen som Discipel, naar der bliver en Plads ledig, og at Henrik Ramel forholder sig mod ham som mod andre Børn paa Skolen. Sj. T. 28, 19.

— Miss. til Jacob Mickelsen. Han har faaet Befaling om at have Inspektion med en Del Kirker i Aars Stift i hans Provsti, som han er forlenet med, han skal føre deres Regnskaber og i andre Maader søge deres Gavn. Han har for Kongen andraget, at to af disse Kirker, nemlig Tulstrup og Forup¹, i høj Grad trænger til Hjælp mod deres Brøstfældighed. Kongen vil, at disse to brøstfældige Kirker saavidt muligt skal hjælpes af de andre Kirker i samme Provsti, og at alle disse Kirker i den Tid maa være forskaanede for at udgive al anden Contribution til fremmede Kirker. J. T. 11, 8 b.

— Aab. Brev om, at da afgangne Ifver Juel til Villestrup, forrige Befalingsmand paa Bøufing, og Henrich Lange til Oldager paa Kongens og Ribe Kapitels Vegne har stedet og bortfæstet til Niels Kragh til Truidtzholmb, Befalingsmand paa Lund i Mors, Kongens og Kronens samt Kirkens Andel af Korntienden i Hee Sogn i Nørrejylland, saa begærer Niels Kragh nu Kongens Konfirmation paa, at han og hans Arvinger og Efterkommere maa nyde og beholde denne Tiende. Da forbeholdte Tiende ligger til Niels Kraghs Sognekirke, Hee Kirke, konfirmerer Kongen Fæstebrevene i alle deres Ord og Clausuler og tillader, at Niels Kragh og hans Arvinger, som efter ham faar Volbjerggaard², maa have Kongens og Kirkens Korntiende af Hee i deres Livstid, saa længe de lever en efter anden. Dog skal hans Arvinger og Efterkommere give en billig Fæste, saa ofte den bør fæstes paa ny, og ligeledes den sædvanlige Afgift, som deraf med Rette bør afgaa aarligt, nemlig til Kronen 15 Ørter Rug, 15 Ørter Byg, hvilket aarligt i det seneste skal leveres inden Fastelavn paa Bøufing Slot eller andetsteds, hvor de derom aarligt bliver tilsagt. Dog skal han ogsaa inden forbemeldte Tid lade levere Kirkens aarlige og sædvanlige Afgift

---

¹ Faarup i Sabro Hd. ² J. R. har Volkjergaard. K. Volbjerggaard.

i godt, haardt og ustraffeligt Korn til Kirkeværgerne, saafremt samme Tiender ikke skal være forbrudt. Sognemændene til Kirken skal tiende retfærdigt efter Recessen, saafremt de ikke vil tiltales og straffes, som ved bør. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. R. 10, 272. K.

18. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Niels Trolle og Christen Skeel. Adelen paa Lolland og Falster har faaet Befaling om at levere den Contribution og Landehjælp, den nu som før har bevilget af dens egne Tjenere, til Niels Trolle og Christen Skeel. Disse skal lade Landehjælpen indlægge i den sjællandske Landekiste. Dog skal de levere den til Københavns Befæstning bevilgede Contribution paa de tilforordnede Steder med det første. Sj. T. 28, 19 b.

— Miss. til Otte Tott. Han har meddelt, at det Hus paa Sylhøjborg, hvori der er Bryggers, Bagere og Dejgstue, ganske staar for Fald. Da der til dets Reparation behøves 6 Tylvter 14 Alens Træer til Bjælker, Fodtræer og Murlejder, otte Tylvter 10 Alens Træer til Sparrer, 4 Tylvter 10 Alens Træer til Løsholter og Bund, 4 Tylvter 12 Alens Træer til Stolper, hvad der altsammen skal kunne faas i Kronens Skove, skal han lade det hugge paa de Steder, hvor det kan være Skovene til mindst Skade. De Penge, der vil gaa til Lægter, Søm, Mursten, Kalk, Arbejdsløn og andet, maa han tage af Lenets Indtægter og føre dem til Regnskab. Han skal sørge for, at alt bliver gjort med den mindst mulige Bekostning. Sk. T. 7, 9 b.

— Aab. Brev om, at Tønne Friises Arvinger fik Kvittansiarum for Stiernholms Len. Arvingerne har nu endelig gjort Rede og Regnskab for Tønne Fries' Rente og Indkomst fra 1627, da han fik Lenet efter Jens Høgh til Vang, og til 1641, da han afgik ved Døden og blev efterfulgt af Erich Krabbe til Strandbierrgaard. De er aldeles intet blevet skyldige efter de Regnskaber og Jordebøger, de har indleveret til Rentekammeret. J. R. 70, 273 b. K. Indl. 18/2.

19. Febr. (—). Miss. til Hans Uldrich [Gyldenløve] Jacobus de la Gardie, Feltherre i Sverige, har bedt om, at 60 Stykker paa 12 Pund, 80 Stykker paa 8 Pund, 180 Stykker paa 6 Pund, 60 Stykker paa 4 Pund, 100 Stykker paa 3 Pund, 120 Stykker paa 2 Pund, 600 Skippund Kugler, 500 Skippund Granater, maa passere gennem Øresund. Naar Jacobus de la Gardies Fuldmægtig ankommer, skal Hans Uldrich Gyldenløve træffe Anordning, saa den nævnte Munitio uden Ophold kan passere. Sj. T. 28, 19 b.

19. Febr. (Kbhvn.). Helsingør Bryggerlavs Privilegier. Borgmestre og Raadmænd i Helsingør har paa Kongens Behov gjort og i Pennen forfattet visse Regler og Artikler, hvorefter alle de, som er i Bryggerlavet, og alle, som kommer her herefter, saavel som andre det vedkommende sig kunde vide at forholde, hvilke lyder Ord fra Ord som efterfølger:

Vi Borgmestre og Raadmænd i Helsingør gør vitterligt, at eftersom Kongen har anset det for godt og raadsomt, at Haandværkerne og Embederne her i Byen maa føres paa Fode, hvorfor hans Mandat er udgaaet om, at Oldermændene i hvert Lav med Borgmestres og Raads Betænkende skulde forfatte nogle visse Regule eller Artikler efter hvert Lavs Vilkaar, hvorefter de skulde rette og forholde dem, saa for at Kongens Villie og Befaling som ligeledes hans og den forrige Slots-herre Jørgen Urnes tilskrevne Missive af 15. Oktober 1623 om at stifte et Bryggerlav, og deslige med Prinsens Konfirmation af 5. Oktober 1626, skulde blive efterkommet til samme Lavs ordentlige Skik, har vi ladet forfatte nogle visse Artikler overensstemmende med Kongens Mandater og efter dette Steds Lejlighed, hvorefter alle, som kommer i Bryggerlavet, saavel som andre, hvem det vedkommer, kan vide at rette sig.

1) Først skal de Bryggere, som er kommet i Lavet, komme sammen i deres Lavshus, og der til en god Begyndelse, endrægtig udvælge 2 forstandige Mænd af alt Lavet, med hvilke de skal komme op paa Raadhuset for Borgmestre og Raad, hvor da en af dem skal tilskikkes at være Oldermænd et helt Aar, og der skal tilordnes ham 2 andre beskedne Lavsbrødre, som skal være hans Hossiddere. Disses Navne skal indtegnes i Raadstuebogen. Samme Mænd skal love og tilsige at betjene det ganske Lav med Tro og Flid, som de vil det ansvare og være bekendt. De skal ogsaa have en Skriver, som kan nedskrive og bogføre Lavets Sager og Bestillinger. Naar en Oldermænd forlofves, skal en af Bisidderne være Oldermænd i hans Sted, og en forstandig Lavsbroder igen sættes til Hossidder. Dog skal ingen være Hossidder længere end to Aar. Men Skrивeren kan fortsætte sin Tjeneste, eftersom det eragtes Lavet gavnligt.

2) Disse fornævnte fire Personer skal i Bryggerlavets Hus om Formiddagen, naar tilsiges, og saa ofte som Behov gøres, forsamles, og da forhøre, hvilke Irringer som mellem Bryggerne og deslige om Svende

og Drengene indbyrdes, saavel som Kgl. M. og Byens Ærinde indfalde kan. Forekommer dem da nogen Tvist, som de ikke forrette kunde, da det for Borgmester og Raad til endelig Afsked at indkomme. *

3) Bryggerne skulle alvorligt være paalagt og befalet deres Bryggerhuse med Kiølne, gode murede Skorstene, foruden Ildsfare, item Kjedel og Kar, som dertil hører, og enhver bedst gavnligt er, ved Magt at holde.

4) I lige Maade skulle Bryggerne hver for sig aarlig forsyne dem med Malt, Humle og Ildebrand, at de til al Nødtørft at brygge god Forraad have kunde¹. Og i Synderlighed om noget til Kongl. M. Skibsflaade eller anden Hs. M. Fornødenhed kunde behøves, at da ikke fattes skulde, paa det al Ulejlighed, som deraf foraarsages kunde, i Tide forekommes kunde. Dersom nogen Forsømmelse herudi der befindes, da derfor at stande til Rette og lide som ved bød.

5) Efter denne Dag maa ingen udi Bryggerlavet indtages, uden han tilforn sit Borgerskab vundet har og har sig nedsat, og det udi saadan lovlig og belejlig Maade, som til Bryggenes Ophold og Lavets Bedste bekvemme kan, og naar han i Lavet indtræde vil, skal han efter Recessen give en ungersk Gylden til Indgang og til de fattige og faderløse i Lavet, eftersom det af Borgmestre og Raad efter Kgl. Majst. Forordning bliver determineret.

6) Og paa det alting udi Lavet des rigtigere tilgaa maa, da skulde Oldermændene og Hossidderne ved Lavsens Skrivere lade holde rigtig Regnskab paa Penges Indtægt og Udgift. Hvilket en Oldermænd efter anden fra Aar til Aar udi Lavsens Kiste skal lade indlægge, at deraf erfares kan, hvad Lavet kan til Bedste have, som skal komme de gamle og skrøbelige Lavsbødre og Søstre i Lavet til Gavn og gode.

7) Item skal ingen Brygger sælge noget Øl i Pottertal uden Huset til nogen, dog ikke hermed forment, saavidt som drikkes i Huset enten med Bønder eller andre, man med handler, jo i Pottertal at tappes og sælges.

8) Naar Humle, Korn eller Malt ved Søfarten kommer her for Byen at sælges, da skal Overkøbmanden sligt tilkendegives, førend nogen det maa købe, og han med tvende Assessoribus skulde derom sætte Købet,

---

¹ I Margen anført: Henrik Bülow's Skrift.

siden dispensere, at den fattige Lavbroder saavelsom den rige sin Portion deraf bekommer, eftersom christeligt og billigt monne være, saa at en alene det til Forprang ikke opkøber. Dersom nogen sig understaar noget af forskrevne Vare at købe, førend Overkøbmanden sliq Købs Beslutning og Dispensation gjort har, skal samme Køb straks afstaa, og desforuden hans tvende 40 Mk. til Kgl. M. og Byen have forbrudt.

9) Deslige eftersom Købmandshandelen her i Byen er ellers ringe, da maa enhver ærlig Købmand (Kræmmere undtagen), som begærer Bryggeri at bruge, det noksom tillades og bevilges, og skal alle de, som Bryggeri bruge vil, til hvilken Dag af Borgmestre og Raad tilsagt vorder paa Raadhuset, opkomme og dem der lade antegne og taksere, hvad enhver efter sine Vilkaar og Brug til Kgl. M. Behov forskaffe skal og have til Rede, naar paafordres. Item hvem da ej kommer i forskrevne Anskrivning og Taksering skal være forment nogen Bryggeri at bruge videre end til hans Husholdnings Fornødenhed, førend det med synderlig Bevilling paany inden Aar og Dag derefter maa tilstedes. Dersom nogen understaar sig herimod Bryggeri at bruge med nogen Køb eller Handel, skal han have forbrudt Øllet og derover tvende 40 Mk. til Kgl. M. og Byen.

10) Eftersom det meste og største Øltapperi sker udi Gæstgiveres og Herbergers Huse, maa ingen Gæstgiver eller Herbergerer ej heller nogen Kroer eller Kroerske brygge noget Øl at sælge, men skulle købe af Bryggerne, hvis Øl de til Skipperne og andre vil sælge og udtappe. Dersom nogen sig herimod understaar at gøre, skal han have forbrudt Øllet og dertil tvende 40 Mk. til Kgl. M. og Byen.

11) Eftersom hvert Haandværk har efter Kgl. M. Benaadning sin Frihed og Statutter, hvor udi eller imod de ingen Indtræng eller Indpas vil lide, skal derimod alle Haandværksfolk være forment noget Bryggeri videre end til deres Husholdning at bruge, og aldeles intet at maatte brygge og sælge, under samme Øls Fortabelse og dertil tvende 40 Mk. til Kgl. M. og Byen. Saa alle Haandværksmænd skal være forment at komme i Bryggerorden.

12) Hvilken sidst i Lavet indtages, skal tjene Lavet efter Oldermændens Befaling og tilsige Brødrene at møde, om Kongens, Byens og Lavets Ærinde paakommer. Item tilsige at følge, og hvis andet forrettes skal, indtil en anden i hans Sted kommende vorder. Men indtages to eller tre Bryggere paa en Tid, da skal den, som yngst er, førnævnte

Bestilling betjene, og de andre at komme ham til Hjælp efter Oldermændens og Bisiddernes Sigelse. Findes han uvillig eller forsømmelig, naar han tilsige skal, bøde hver Gang, hans Brøst findes. Een Daler M. til de fattige i Lavet.

13) Skal i hvert Aar i Brygger Lavshuset holdes tvende Adelstevne paa fastendes Møde. Den ene næste Dag efter Nytaarsdag og den anden Dag efter St. Hansdag. Paa hvilke tvende Terminer og Tider disse Lavsartikler for menige Bryggere, Lavsrødre offentligt forkyndes og læses skal, paa det enhver sig derefter kunde vide at rette, og skulde alle Lavsrødrene møde til Stævne med nogen af Raadet, som dertil forordnet vorder, overveje Menighedens Gavn og Bedste, at den fattige gemene Almue saavel som Bryggerne maa ske Skel og ved Magt blive. Og hvad som i samme almindelige Møde beraadslaget og samtykt vorder, skal ved Skrивeren udi Bryggerlavets Bog indtegnes og efterkommes indtil Adelstevne igen holdes. Saafremt da nogen Forandring sker, skal det og antegnes, altid til god Efterretning. Og i saadan almindeligt Lavsmøde skal aldeles ingen Drik eller Gæstebudelse ske, ejheller Lavsrødrene sig derfra til noget Samfund forføje maa, under Straf som ved bør.

14) Naar nogen Bryggerlavbroder ved Døden afgaar, og hans efterladte Hustru, efter hans Død vil og kan bruge Lavet, da skal det være hende frit for, medens og al den Stund hun sidder Enke og skikker ærligen saavel som gør Laugilds Ret. Vorder hun i Ægteskab forsynet, da dersom den Mand tilforn Bryggerlavet ikke vundet har, vinde Lavet og gøre Lavsrettighed, som billigt er, dog nyde det for halv Afgift.

15) Item skal ikke heller nogen Borger eller Kroerske købe Øl at udtappe uden af de Bryggere i Lavet er og Embedet opholde. Thi foruden Bryggerlavet maa ingen brygge Øl at udtappe eller sælge enten til Lav, Gilde eller Værtskab inden eller uden Bys, til Skibs eller i andre Maader under samme Øls Fortabelse til de fattige. Men ellers skal det, hver som Rum, Plads og Redskab har, være frit for at brygge her-efter som i gammel Tid, hver i sit eget Hus til deres eget Skibs og Folks Behov uforment i alle Maader.

16) Hvilken Brygger, som vorder tilsagt at møde for Oldermænden og Hossidderne for nogen Sag eller tilbørligt Ærindes Skyld, hvad heller det er Kongen, Lavet, Byen eller nogen Lavbroder paagældende, og han ikke møder til det Klokkeslet, han tilsagt vorder, bøde 4 Sk.,

bliver han en halv Time borte over Tiden, bøde 1 Mk. Men kommer han ikke inden en hel Time eller bliver slet borte, bøder 3 Mk. dobbelt, uden han har lovligt og bevisligt Forfald.

17) Dersom nogen Lavsbroder overløber Oldermændene eller hans Hossidder, naar de er i Lavs Ærinde forsamlede, eller og giver dem eller Skriveren ubekvemme Ord, bøder 3 Mk. i Lavet, Kongen og Byen lige saa meget.

18) Understaar sig nogen Brygger at fæste eller tage sin Lavsbroders Svend i Tjeneste, som med Uminde er skilt fra sin Husbond før end rette Stævnedag, bøde 3 slette Dlr. og miste samme Svend. Og Svendens Straf skal være $2\frac{1}{2}$ Sldr. til de fattige i Lavet.

19) Deslige skulde og Bryggerne holde en skellig og billig Ordning med deres Svende og Tjenere, at en ikke udlover større Løn end anden, dem selv til stor Fordærvelse, saa og enhver at holde sit Folk under en skellig Ave og fra Drukkenkab og Letfærdighed, som ikke lides eller tilstedes bør. Ejheller tilstede dem noget Samfund eller hemmelig Forbindelse imod deres Husbønder, som dem Kost og Løn giver, at anrette eller holde i nogen Maade, under alvorlig Pæn og Straf, som ved bør. Og dersom nogen Svend eller Underknægt sig modvillig anstiller og sin Husbonds Tjeneste, før end de bliver lovlig adskilte, forløber, han maa paagribes og straffes efter Kgl. M. naadigste Mandat eller efter Oldermændens billige Kendelse, som Ret er. Men dersom ellers i andre Maader nogen Tvistighed mellem Bryggerne indbyrdes, eller om deres Tjenere hverandre forurette, indfalde kunde, da skal deres Sager ved Bisidderne af Raadet med Oldermændene og hans tvende Hossidder (saa vist Kongen og Byen ingen Rettighed har) forhøres, som dem om samme deres Tvistighed og skulle adskille.

20) Ingen Brygger enten ved sig selv eller ved sit Folk skulle paa Torvet, Gaden eller paa andre Steder, inden Byens Frihed maa falde hinanden Fremkøb med Korn eller andet under 4 Mks. Brøde til de fattige, for hver Gang, det sker og lovlig bevist vorder, Kongens og Byens Ret uforkrænket.

21) Hvilken Kroerske, som for en Brygger tapper, hun skal pligtig være at betale ham, naar Tønden udtappet er, medmindre hun kan have det i hans Minde. Befindes, at hun begiver sig til nogen anden Brygger at ville for ham tappe eller og sender nogen Drager til ham om Øl at tappe, da skal samme Brygger hende ingenlunde Øl lade bekom-

me, førend hun beviser, at hun den forrige har betalt, og med ham, for hvis Øl hun ham skyldig var, klargjort har, gør nogen Brygger derimod, vinde Lavet paany igen.

22) Skal ingen Lavbroder eller Lavssøster, enten ved dem selv eller deres Tjenere eller andre, under hvad Skin det er eller være kan, dem understande andre deres Øltapperske at fralokke eller forføre. Saa fremt det nogen Lavbroder eller Lavssøster lovlig overbevises herimod at gøre, stande derfor til Rette, som ved bør.

23) Afsiger sig nogen Brygger fra Lavet og det siden igen begærende er, da vinde sig det igen paany. Men naar Kongens og Byens Tyngte paakommer, skal ingen opsige eller træde fra Lavet, førend han har udrettet, hvad ham lovligt paalagt var og bør at gøre.

24) Ingen Brygger skal noget Købmandsskab forbudet være, efterdi det dem altid har været frit.

25) Kunde sig og tildrage, at nogen Lavbroder Skade eller Vanlykke tilslaas, at han Lavet ej opholde kunde, men det en lang Tid afstaa maatte, og han siden kunde for sig komme og sig tiltrøste med Bryggeri igen at underholde, da skal han sig for Borgmestre og Raad angive, og de ham hos Bryggerne til Lavet igen at forhjælpe.

26) Hvilken Broder eller Lavssøster, som Gud af denne Verden kalder, da maa Oldermændene Lavbrødrene ham eller hende til deres Lejested at følge tilsige lade, eftersom deres Lejlighed sig begive kan, medmindre det udi Pesttid sker, da dermed efter den Forordning, som gøres og holdes over al Byen, at forholdes.

27. Og skal Oldermændene og hans Hossiddere ved Lavets Tjenere dem af Lavet, som Liget til Jorden skulle bære, efter ordentlig Omgang tilsige lade, er da nogen, som enten for Alder eller Svaghed ikke bære kunne, da han forbigaas, hvo derimod siger og overhørig sidder, han bøde 10 Mk. til de fattige og Lavet.

28) Findes nogen, være sig, hvor det være kan uden Lavet, enten at brygge imod Lavet eller Øl i Tønder Tal eller Kander Tal at udsælge, og det lovligt bevises kan, da derfor for Borgmester og Raad at lide Tiltale og stande til Rette, som de kunde eragte ret og billigt at være, og hvis Bøder, de i saa Maade tilfindes at udgive, at komme til tre Skifter, som er Kongen, Byen og Lavet, forser sig nogen i saa Maade anden Gang, straffes dobbelt, eller Øllet til de fattige at være forbrudt.

29) Skal ingen Lavsbroder give hans Bryggersvend et halvt Aar mere til Løn end 10 Sletdr. Men dersom Bryggerne holder Heste og Vogn, og hans Øl dermed i Byen lader udføre, deraf skal Bryggersvenden nyde Halvparten med Underknægten.

30) Skal ingen Bryggersvend bevilges udi Lavet at indkomme, medmindre han har tjent 6 Aars Tid i Bryggerlavet og er god for sig at gøre Lavret og holde Kgl. M. og Byens Tynge vedlige.

31) Og paa det enhver Lavsbroder enten paa deres Maltgjøring eller Ølbrygning enten af Mangel for gode Bryggersvende eller og formedelst uforstandige Bryggersvende, hvilke sig vel tør understaa at udgive for det, de ej er gode for, hvorudover mange i Skade geraade kunne, ikke skal lide Skade, da skal ingen Lavsbroder maa annamme nogen Underknægt i Tjeneste for Bryggersvend, medmindre han først har tjent to Aars Tid hos en Lavsbroder for Underknægt og af ham gives et godt Skudsmaal, at han er dygtig at tjene for Bryggersvend i Lavet, hvo ham behøver. Naar det ikke sker, da at tjene en anden Lavsbroder et Aar paa ny igen, til saa længe han kan kendes god for at være en Bryggersvend.

32) Befindes nogen Bryggersvend, meget mindre Underknægten, at forsømme deres Husbonds Arbejde aarle eller silde, item ligger af deres Husbonds Huse i Natte Tider, og det dem lovlig overbevises kan, da Bryggersvenden at bøde for hans Forseelse første Gang 3 Mk., anden Gang 1 Rdl., tredie Gang dobbelt, fjerde Gang at være hans Tjeneste kvit, og derefter ingen af Lavsbrødrene at maa tage ham i Tjeneste og aldrig at maa komme udi Bryggerlavet. Og overalt at stande hans Husbond til Rette, hvis hans Forsømmelse i saa Maade eragtes kan.

33) Befindes nogen Bryggersvend at drikke sig drukken udi Mølle eller paa andre Steder, naar han skal male hans Husbonds Malt eller og har Ild under Køllen, da skal ham derfor udi hans Løn 3 Mk. afkortes.

Dog Borgmester og Raad frit for efter Kgl. M. naadigste Forordninger og Tidens Lejlighed disse forskrevne Artikler at forandre, eftersom vi kunne eragte til denne Steds [og Lavs] Bedste sig at bekvemme. Des til ydermere Vidnesbyrd har vi ladet trykke vores Stads Sekret herunderfor. Helsingør d. 20. Oktober Anno 1642.

Da har Vi naadigst alle forskrevne Regler og Artikler udi sine Ord og Mening konfirmeret og stadfæstet, saa og hermed konfirmerer og stadfæster, dog saa, at vi ville os forbeholdt have der udi Byen til Gavn,

og eftersom vi til Sinds kan vorde, at forandre og tillægge. Givet Hafnia d. 19. Febr. 1643. Sj. R. 10, 225.

19. Febr. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at da afgangne Christian Holck til Hestorf, forrige Befalingsmand paa Silkeborg Slot har stedt og fæstet Hans Worm i Lerup og hans Hustru et lille Stykke Eng kaldet Mulquier og deslige en lille Have kaldet Studhave, eftersom hans Fæstebrev formelder, at han til Hans Varumb i Lerup og hans Hustru har fæstet et lille Stykke Eng, liggende ved Gieren, kaldet Valdkier¹, og en lille Have kaldet Studshauffe, hvilke smaa Engstykker de i deres Livstid skal have, nyde, bruge og beholde og aarligt give deraf, hvad der er givet før, et halvt Lispd. Smør, givet Silkeborg 21. Marts 1636. Hans Worm har nu andraget om, at Kongen vil konfirmere samme Fæstebrev i alle dets Ord og Punkter, hvilken Konfirmation Kongen herved giver. Efter Junkers Befaling. J. R. 10, 274. K.

— Miss. til Jost Friderich v. Papenhemb og Erich Rosenkrans. Kongen vil, at Niels Trolle til Trolholmb, Befalingsmand paa Roskildegaard, og Christen Skeel til Valløe som Commissarier i Sjælland skal modtage den nu saavel som tilforn af Adelen paa Lolland og Falster bevilgede Contribution og Landehjælp af deres egne Tjenere. En Del af den skal indlægges i den sjællandske Landekiste. Resten, som er forordnet til Københavns Befæstning, skal leveres paa de tilordnede Steder, fordi Rusttjeneste af Adelen paa Lolland og Falster er under den sjællandske Fane. De skal forkynde Adelen i deres Len denne Kongens Hensigt, saa Contributionen og Landehjælpen af deres egne Tjenere kan blive leveret med det første. Sm. T. 6, 510.

21. Febr. (—). Aab. Brev om, at Kongen tillader, at Hans Joesten, Borger og Indvaaner i Aars, herefter sammesteds maa holde tvende Vinkældere, en med Rhinskvind og en med fransk Vin. Dog skal disse Kældere ligge noget vidt fra, hvor andre er beliggende, paa det at dermed ikke skal ske Underslæb eller Bemængling. Han skal være forpligtet til altid at holde samme Vinkældre velforsynet med god Vin, saa at fremmede og andre, som gæster der i Byen, kunne for et skelligt Værd bekomme god Vin til Købs i forbemeldte Vinkældere, saa

---

¹ K. har Mølkier.

derpaa ingen Brøst eller Fejl findes. Det skal dog ikke være andre, som bevilget er¹, forment at holde god Vinkælder sammesteds, at de jo som han maa kolde den Vin til Købs efter Bevillingen, de har paa det. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. R. 10, 276. K.

21. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Niels Krag. Karen Jørgensdatter, afgangne Doktor Johan Borchersens, har begæret at der maa forundes hende en Kirketiende i hans Provsti for billig og sædvanlig Fæste og Afgift, da hun sidder med 8 faderløse Børn. Kongen vil, at hun skal have den første Kirketiende i hans Provsti, der bliver ledig, og som hun kan være tjent med, for Fæste og sædvanlig Afgift. J. T. 9. Indl. 6/2.

— Henrik Lange fik i lige Maade Brev om at forunde Karen Jørgensdatter, afgangne Doktor Johan Borchersens, den første Kirketiende, der bliver ledig i hans Provsti. Udt. i J. T. 11, 9 b. Indl. 6/2.

— Miss. til Gregers Krabbe. Karen Jørgensdatter, afgangne Doktor Johan Borchersens, begærer, at der maa forundes hende en Anpart af Kronens Tiende for billig og sædvanlig Fæste og Afgift, eftersom hun sidder med 8 faderløse Børn. Han skal give hende den første Anpart af Kronens Tiender, der bliver ledig, og som hun kan være tjent med, for Fæste og sædvanlig Afgift. J. T. 11, 9 b. Indl. 6/2.

22. Febr. (—). Miss. til Niels Vind. Han skal alvorligt tilholde dem, som bliver forordnet til at bo i Husene ved de nye Veje i Københavns Len, at skyde alle deres Heste ihjel, som uden Forlov kører paa fornævnte Veje. For at de skal holde des bedre Tilsyn, skal de for hver Hest, de skyder ihjel, af Rentekammeret have udbetalt 20 Rdl. Sj. T. 28, 20.

— Miss. til Stehn Bilde. Han har for nogen Tid siden faaet Kongens Befaling om at hjælpe en ved Navn Peder Nielsen til Rette, og Kongen har nu af hans Erklæring erfaret, at fornævnte Peder Nielsen skal være berygtet for Tyveri, og at han er en Løsgænger, og desforuden forholder sig utilbørligt med Trusler om at ville skyde Folk ihjel og sætte Ild paa deres Gaarde og Huse. Han skal derfor gøre sit

¹ Brevbogen har ved Fejlskrift »billigt er«. K. bevilget.

Bedste for at opsøge og bemægtige sig ham og siden, eftersom hans Forseelse befindes, hænde Dom over ham og hensikkelig ham vel forvaret hid til Bremmersholmb. J. T. 11, 10.

23. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Admiralitetsdommerne: Steen Beck, Melchior Oldeland, Niels Vind, Fredrich Gynter, Jacob Michelsen, Hans Nichelsen og Johan Braem. Der er Tvist og Trætte mellem Nickel Helmer [Kock], Skibshøvedsmand og Generalvisitør i Norge, og nogle svenske fra Gottenborg, om nogle Deger Bukkeskind, som han først har anholdt i Baahus Len i Norge, da han mente, at det ikke var gaaet rigtigt til med dem, og siden erhvervet en Skrivers og Lovrettesmændenes Dom for, at de burde være Prise. Da denne Dom siden er paakendt af Laugmanden og funden at være som udømt og Sagen indstævnet for Admiralitetet, skal de med det allerførste tage de stridende Parter for sig og paany undersøge Sagen og kende og dømme efter de Dokumenter, der forelægges dem i Retten, som de, hvis det skader nogen af Parterne, kan forsvare og være bekendt. Sj. T. 28, 20 b. Orig.: Diverse orig. kgl. Miss. til Admiralitetet.

— Miss. til Jørgen Wind. Kronens Bønder i Draxholms Len har ansøgt om aarligt at maatte faa Ildebrand, Bygnings- og Hjultømmer. Af hans Erklæring ses, at Kronens Skove der i Lenet ikke kan taale, at der udvises Bønderne, hvad de ønsker. Kongen bevilger, at hver Fuldgaard aarligt faar et Læs Brændeved for Havre, og det af Vindfælder og fornede Træer, saa vidt det ske kan. Desuden skal de, der trænger til Bygningstømmer, og som er forarmede, eller de, som kommer til Ødegaarde, have frit Bygningstømmer, indtil andet tilsigendes vorder. De andre bør købe Fyrretømmer. Hvad Hjultømmer angaar, maa hver Bonde paa en Helgaard aarlig udvises Hjultømmer til en halv Vogn uden Betaling. Dog skal Bønderne i Birket henvises til Holmstrup Skove, og de andre til de Skove i Herredet, hvor det kan ske til mindst Skade for Skoven. Sj. T. 28, 20 b. Indl. 19/2.

— Aab. Brev om, at Kongen har bevilget Maurids Hansen, Birkefoged ved Draksholm Birketing, at han herefter fra Philippi Jacobi sidstleden at regne maa have, bruge og nyde og beholde for hans Bestilling den Gaard, han bor i, fri for halv Skyld og Landgilde som andre Herreds- og Birkefogder. Sj. R. 21, 229. Indl. 22/2.

24. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Ventsel Rotkirk. Daniel Weinholt i Slagelse, som har faaet Privilegium paa alene at holde Vin og Speceri i fornævnte Slagelse, har beklaget sig over, at andre af Borgerskabet, Købmænd, Kræmmere og dem, som bruger Haandværk, gør ham Indpas, og holder de nævnte Varer til Købs. Ventsel Rotkirk skal alvorligt vaage over de Privilegier, Daniel Weinholt har faaet, og ligeledes have Indseende med, at Daniel Weinholt retter sig efter dem. Dog skal det ikke være forment nogen at holde Urtebod og leve af den Handel. Sj. T. 28, 21. Incl. 24/2.

— Miss. til Tolderne i Øresund. Kongen vil, at Nickel Helmer [Kock], Skibskaptajn og Generalvisitør, eller hans Fuldmægtig i hans Fraværelse, faar alle de Certificater, Passer- og Toldsedler og al anden Underretning, som findes ved det Gods, der kommer i Øresund og angives for at være svensk Gods eller at skulle til eller fra Sverige. Han eller hans Fuldmægtig skal levere Sagerne tilbage, naar de har set nok paa dem. Deslige skal de ogsaa vise Nickel Helmer alle de Maanedssedler og Toldsedler, som kommer fra Østersøen, og de maa ikke vise nogen Forsømmelse heri. Sj. T. 28, 21 b.

25. Febr. (—). Miss. til Nickel Helmer [Kock]. Han har faaet Befaling med det første at begive sig til Vestersøen og under Norge at have Opsyn med de Skibe, som kommer i Havnene, saa der ikke sker Afkort paa Kongens Rettighed. Desuden skal han sørge for, at Forordningen om Lodbjælker, Pæle og Maal saavelsom andet bliver overholdt, som Forordningen i sig selv viser, og at den ikke anderledes bliver udtydet. Da han har givet tilkende, at Fredrich Bøyesen og Johan Grant, Visitører i Aggershus og Bergenshus Len, højligen har forset sig i deres Bestilling, og desuden, at nævnte Fredrich Bøyesen og Morten paa Sand har udgivet falske Toldsedler, skal han lade deres Lensmand, Hanibal Seested til Nørager, Raad, Statholder i Norge og Embedsmand paa Aggershus, og Hendrich Tott til Boltinggaard, Befalingsmand paa Bergenshus, det vide og sende dem de Dokumenter, han har derom, saa at de kan blive tiltalt og straffet efter den Befaling, der er udgaaet derom. Da han har meddelt Kongen, at der i Norge udgives Domme, som gaar Kongen imod, og som han mener ikke er i Overensstemmelse med Retten, skal han, naar han mener, der sker Kongen Uret, lade saadanne Domme indstævne for deres tilbørlige Dommer. Sj. T. 28, 22.

25. Febr. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen antager **Friderich Frederrichsen** som **Bygningsskriver** til den nye **Studenterkirke**. Han skal forholde sig tro og flittig i Tjenesten. Han skal i aarlig Pension og Maanedspenge for sig og en Dreng have 120 Courantdlr., saalænge han har sin Kost i Studiegaarden, indtil anderledes tilsiges. Den, der forestaar Kirkebygningen, skal give **Friderich Friderichsen** denne Pension, saalænge han er i Tjenesten. Sj. R. 21, 229. (Tr. KD. III, 245).

— Miss. til **Gunde Lange**. Kongen har af det Syn, han har ladet tage over **Bispens Hus** i **Aalborg**, erfaret, at der findes stor **Brøstfældighed** paa det, saa det vil koste 530 Rdlr. at reparere det. Kongen vil, at han lader det reparere og koster de 530 Rdlr. paa det, hvilket han skal føre til Regnskab. J. T. 11, 10b.

— Miss. til **Jørgen Seefeld**. Han skal modtage og opbjerge den aarlige Indkomst af **Officergaarde** i **Nørrejylland**, som er forordnet til **Officerernes Underholdning sammesteds**. Han skal aarlig betale Officererne deraf. Ligeledes vil Kongen, at han indtil videre Ordre lader fordre og opbjerge **Kommissarietolden** i **Nørrejylland** og betaler Officererne deraf, og siden skal han for **Commissarierne** i **Skaane** gøre aarligt Regnskab for, hvorledes samme **Smaatold** bliver udgivet og anvendt. J. T. 11, 10b.

— Miss. til **Gunde Lange**. Kongen har bevilget **Hans Jessen**, som har begivet sig i **Ægteskab** med **Kirsten Suedtsdatter**, med hvis forrige Mand **Hans Jessen** er beslægtet i tredie og andet Led, at han med sin **Hustru** maa bo i **Aalborg**. Dog skal han til Kongen give 100 Spdlr., der skal erlægges til førstkommende **Mikkelsdag**. **Gunde Lange** skal tilholde **Hans Jessen**, at denne erlægger disse Penge til ham til fornævnte Tid, og dermed skal han lade ham og hans **Hustru** i alle Maader umolesteret. J. T. 11, 11.

— Aab. Brev. **Jens Bang**, **Borger** i **Aalborg**, har begæret **Arrest** over en **Skipper**, **Anders Nielsen**, hvem han i 1639 betroede et af sine Skibe med dets fulde Ladning og med hosføjede **Kommission**, at han sig dermed straks skulde begive til **Spanien** og afhænde det indehavende **Gods**. **Anders Nielsen** skal ej have efterkommet denne **Kommission**, men imod **Jens Bangs Vidende** og **Minde** begivet sig til andre Steder med Skibet og søgt sin egen Profit med det, og tilsidst afhændet Skibet for en ringe Pris. Da **Skipper Anders**

Nielsen tilforn er dømt i Arrest af Borgmestre og Raad i Aalborg, indtil han har gjort rigtigt Regnskab med Jens Bang for samme Skib og Gods, og han dog er undvigt af samme Arrest og ikke har villet bekvemme sig til at gøre Rigtighed, har Kongen bevilget Jens Bang, at han maa arrestere Anders Nielsen, hvor han kan træffe ham i Kongens Riger og Lande, og det indtil han gør rigtig Rede og Regnskab, og han for al anvendte Skade contenterer. J. R. 10, 277. Indl. 19/2.

26. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Ventsel Rotkirk. Kongen har befalet Fredrich Redtz til Tygestrup, Ridder, Embedsmand paa Vordingborg, og Rønnow Bilde til Sandbyegaard, at ligne og lægge noget Gods mellem Kongen og Niels Trolle til Trolholmb, Befalingsmand paa Roskildegaard. Ventsel Rotkirk skal, naar han tilsiges, møde og fremføre, hvad han kan have at sige paa Kongens Vegne, og siden skal han sammen med de nævnte forsegle og underskrive for nævnte Gods' Lignelse og Læggelse. Sj. T. 28, 22 b.

— Lignende Miss. til Sigvordt Urne og Hans Lauridtsen. Sj. T. 28, 22. b

— Brev til Jægermesteren om at skaffe Peder Jensen Fyring 2 store Dyr og 4 Raadyr for Betaling. De skal skydes i Vildtbanen, hvor det kan være til mindst Skade. Udt. i Sj. T. 28, 23.

— Brev til Fiskemesteren, at han lader ham [Peder Jensen] være følgagtig Gedder og Brasen eller Aborre af hver Slags til 20 Fader mod Betaling. Udt. i Sj. T. 28, 23.

— Brev til Hendrich Ramel. Han faar Befaling om, naar Plads bliver ledig, da at indtage to af Christoffer Jacobsens, Borger i Odense, Sønner ved Navn Jacob Christoffersen og Hans Christoffersen i Skolen. Udt. i Sj. T. 28, 23.

— Miss. til Frederich Reedtz og Rønnow Bilde. Niels Trolle til Trolholmb, Befalingsmand paa Roskildegaard har begæret Magelæg og tilbyder en af hans Gaarde i Gimblinge By og Sogn i Flackebiergshered i Anderskouf Lens Vildtbane, som Hans Andersen paabor, og desuden en Gaard i Gryderup i Tornborg Sogn i Korsør Len, som Jep Rasmussen paabor, hvorimod han til Vederlag har ønsket en af Kronens Gaarde i Anderskoufs Len i Bøgelunde By, som Niels Jensen paabor. Kongen beder dem og giver dem Fuldmagt til med det første at begive sig til de Gaarde og Gods, som Niels Trolle begærer, og til det, han tilbyder i Stedet for, for at udlægge, granske og erfare samme

Gaardes Ejendom, Landgilde, Herlighed, Skove, Rente og anden Tilæggelse og siden ligne det ene Gods med det andet, saaledes at Kronen af Niels Trolle, især for Ejendom og Landgilde, kan ske fuldkommen Skel og Fyldest, for at Kronen endelig kan faa lige saa megen Landgilde igen, som den bortskifter, og lige saa megen Ejendom. Hvad Skoven angaar, skal dermed forholdes, som hidtil er sket, saaledes at der paa begge Sider kan ske fuldkommen Udlæg af Landgilde og Ejendom. Hvad de paa denne Maade erfarer, det ene Gods lignet og lagt, skal de klart under deres Hænder og Signeter give beskrevet, som de vil anse og være bekendt, og siden sende samme Beskrivelse til Kancelliet, at Kongen al Lejlighed noksom deraf kan erfare. Saafremt Kronen i samme Skifte enten paa Landgilde, Ejendom eller i andre Maader sker Forkort, skal de ellers staa til Rette derfor. Kongen har befalet Ventsel Rotkirk til Kogsgaard, Embedsmand paa Anderskouf, at være til Stede, naar denne Lignelse foretages, saa at han paa Kronens Vegne kan foregive, hvad han derudi kan have at sige. Han skal forsegle og underskrive sammen med dem, hvorfor de ogsaa skal advare ham derom. Sj. T. 28, 23.

26. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Frederik Reedz og Rønnow Bilde. Niels Trolle til Troldholmb, Befalingsmand paa Roskildeggaard begærer til Magelæg efterskrevne Kongens og Kronens Gaarde og jus patronatus i Roskilde Len. Nemlig i Voldborg Herred jus patronatus til Rye Kirke, hvoraf Kronens Anpart af Tienden er erlagt til Dubrøder i Roskilde, en Gaard i Uglestrup, som Hans Hansen paabor, [1 Gaard] i Ejbye, som Jep Laursen paabor, en Bolig i Kyndelløse, som Peder Jacobsen besidder, [en Gaard] i Giefninge, som Hans Pedersen besidder og [1 Gaard] i Vinderup som Lauritz Pedersen paabor, hvorimod han til Gengæld tilbyder at udlægge til Kronen saa og til fornævnte Dubrøder at ville udlægge følgende Gaarde og Gods af hans Jordegods, nemlig i Liungbye Sogn og By 2 Gaarde, som Hans Jensen og Iver Laursen paabor, i Veilebye 1 Gaard, Peder Christensen paabor, i Ølseagle [1 Gaard], som Albret Andersen paabor. Hvis Kronen ikke med disse hans Gaarde kan ske Fyldest, tilbyder han yderligere Udlæg i 1 Gaard i Lille Callebye i Liungbye, som Jens Hansen paabor, eller ogsaa at afstaa disse fornævnte sidste, saavidt hans Gods ikke kan strække til. De faar Befaling om og Fuldmagt til med det første at begive sig til det nævnte Gods, saavel Niels Trolles som

Kronens, og granske og erfare samme Gods Landgilde etc. Kongen har befalet Sigvert Urne til Rorup, Befalingsmand paa Tryggevælde, og hæderlig og højlerde Mand Hans Laursen, Forstander paa Dubrøder, at bese Godset paa Kronens og Dubrødernes Vegne. Sj. T. 28, 24.

26. Febr. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger Kirsten Samuelsdatter, Efterleverske efter forrige Renteskriver afgangne Lauritz Jørgensen, 20 Speciedlr. aarlig af Blokken ved Slotskirken paa Københavns Slot og deraf 10 Sletdlr. til Paaske, 10 til Pinsedag og 10 til Jul førstkommende, og det saalænge hun skikker sig ærlig og vel og sidder i hendes Enkesæde. Sj. R. 21, 229 b. (Tr. KD. III, 245).

—¹ Aab. Brev om, at Kongen for nogen Tid siden har bevilget Verner Parsberg til Sødal, at hans Kanniketjenere i Løfvel og Perstrup og andre til det Kannikedømme, han er forlenet med og bekommende vorder, maa gøre Ægt og Arbejde til hans Hovedgaard Vraa lige med andre hans egne Bønder og Tjenere. Da Verner Parsberg har ladet anholde om, at Kongen vilde bevilge hans Kanniketjenere i Løfvel og Perstrup og de, som han til samme hans Kannikedømme af Viborg Kapitel bekommende vorder, og som hidindtil har gjort Ægt og Arbejde til Vraa Hovedgaard, herefter maa gøre ligedan Ægt og Arbejde med Pløjning, Møgagning, Tørveskær, Lyngslet, Højbjerring og anden Høstgering til Sødalgaard, som ham nu nylig arvelig skal være tilfalden, eftersom samme Sødalgaard skal være liggende i den samme Egn og ikke ret langt fra Vraa. Kongen bevilger, at disse Kanniketjenere maa gøre Ægt og Arbejde, som til Sødal falde kan, lige med hans egne Bønder og Tjenere. Dog at Verner Parsberg skal være tiltænkt at forholde sig med Bønderne, naar de har gjort deres Arbejde, ligesom andre forholde sig mod deres Tjenere. Bønderne befales at gøre samme Ægt og Arbejde i alle Maader, som forskrevet staar til Sødal, saafremt de ikke vil tiltales og straffes som ved bør. (Efter Ifver Vinds Ordre). J. R. 10, 276 b. K.

— Aab. Brev om, at Morten Nielsen Hiuler boende i Hiulehus i Nørrejylland har givet til Kende, at han af Niels Kragh til Trutzholmb og Erick Juel til Hundsbeck, Landsdommere i Nørre-

---

¹ Indført før det følgende Brev, der er dateret 25. Februar.

jylland, skal være dømt for sin Forseelse paa sine tre Fingre at straffes og hans Boeslod til hans Herskab at være forfalden, og at han mener, der er sket ham Uret deri. Han har faaet Forladelse af sit Herskab, Oluf Parsberg, og begærer derfor Kongens Oprensning i samme Sag. Da han har stillet sit Herskab tilfreds, saa han har faaet samme Sag efterladt, har Kongen rejst og fornyet samme Sag, saa han igen maa begynde og foretage den og lade den i alle Maader forfølge efter Loven, ligesom om den nylig var sket. J. R. 10, 278.

26. Febr. (Kbhvn.). Aab. Brev. Kongen har for nogen Tid siden bevilget Jens Bang, Borger og Handelsmand i Aalborg, at maatte bebygge en Plads der i Byen kaldet Hofvedet. Han lader nu anholde, om han maatte bevilges nogle Aars Frist til at samle Materialer dertil, idet han foregiver, at han i de forrige Aaringer har lidt stor Skade til Søs, og at han ogsaa har lidt saaledes i sin Øxenhandel, saa han ikke uden mærkelig Skade kan begynde paa at bebygge nævnte Plads. Kongen bevilger, at Jens Bang, for at han igen maa komme paa Fode, maa faa to Aars Respit beregnet fra førstkomende Paaske til at opsætte samme Bygning. Dog skal han i den Tid samle Materialer og siden begynde dermed. J. R. 10, 279. K. Indl. 15/2.

27. Febr. (—). Miss. til Hr. Mogens Kaas. Hr. Christen Tommesen til Stougaard, Ridder, Raad, Kansler og Befalingsmand i St. Knuds Kloster, har til Mageskifte begæret Kronens Gaard i Nyborg Len i Freslef, som Peder Pedersen paabor, hvorimod han tilbyder en Gaard paa Fyn i Gudme Herred i Rynkebye, som Jens Nielsen paabor. Mogens Kaas skal med det forderligste begive sig til begge Gaarde og granske og grangivelig forfare, om det for Belejlighed og anden Herligheds Skyld kan mistes fra Lenet. Han skal snarest afgive Erklæring derom og indsende den til Kancelliet. F. T. 5, 227.

— Miss. til Christoffer Huas. Kongen har meddelt Jacob Grubbe til Cappel sin Befaling angaaende noget frit Jordegods, som han ønsker til Købs af nogle Borgere i Lembvig. Christoffer Hvas skal i Lensmandens Malte Juels Fraværelse straks sætte og takserere, hvor meget Jacob Grubbe skal give for hver Td. Korn og det efter deres Skøders og Adkomstens Indhold, som de har derpaa af Adelen, eftersom dette er imod Recessen og de derom udgaaede Forordninger. J. T. 11, 11 b.

— Miss. til Otte Skeel og Mogens Arenfeld. Hartvig Bilde til

Møllerup har til Magelæg begæret 3 af Kronens Gaarde i Calløe Len i Kielstrup By. Den første bor Rasmus Kielsen, den anden Jens Jacobsen og Rasmus Søfrensen og den tredie Søfren Pedersen paa Herimod tilbyder han at udlægge af sit Jordegods i Synder Herred i Calløe Len 1 Gd. i Hoerstedbye¹, Lauritz Petersen paaboer, deslige Tholsterupgaard, Lauritz Pedersen besidder. I Molsherrid i Egegensebye² en Bolig, som Jørgen Søfrensen paabor. De skal med det forderligste begive sig til fornævnte Gaarde og Gods, granske og grangivelig forfare samme Gaardes og Gods' Ejendom, Landgilde, Herlighed, Skove, Rente og rette Tilliggende og siden ligne og lægge det ene Gods imod det andet, saaledes at Kronen saavel som Hartvig Bilde baade for Ejendom og Landgilde kan ske fuldkommen Skel og Fyldest. Kronen skal endelig have ligesaa megen Landgilde og ligesaa megen Ejendom igen, som den bortskifter. Hvad Skovene angaar, skal der forholdes, som hidtil er sket. Hvad de gransker og forfarer, skal de give klarligen fra sig beskrevet, som de vil ansvare og være bekendt, og siden sende Beskrivelsen til Kancelliet, saa Kongen kan erfare, om der vil ske Kronen nogen Forkort. Kongen har befalet Jost Høgh til Gjørsløf, Ridder, Raad, Rigens Kansler og Befalingsmand paa Calløe Slot, at være tilstede, naar Besigtelsen foretages, saa han paa Kronens Vegne kan foregive, hvad han deri kan have at sige, han skal underskrive og forsegle Besigtelsen sammen med dem. J. T. 11, 12.

27. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Jost Høgh. Kongen har befalet Otte Skeel til Katholm og Mogens Arnfeld til Rugaard, Befalingsmand paa Mariager Kloster, at ligne og lægge noget Gods mellem Kongen og Hartvig Bilde til Møllerup. Han skal møde, naar han advares om det, og foregive, hvad han deri kan have at sige paa Kongens Vegne, og siden skal han sammen med ovennævnte forsegle og underskrive fornævnte Lignelse og Læggelse. J. T. 11, 13 b.

— Aab. Brev. Kongen har for nogen Tid siden paa Grund af Hamburgernes Modvillighed og utilbørlige Forhold ladet udgaa alvorligt Forbud om, at ingen Undersaatter maatte udbetale dem nogen i Kongens Riger tilstaaet Gæld. I Aalborg er der nu efter Joha n Brandts dødelige Afgang blevet krævet en Andel Penge, som han

¹ Horstved. ² Egens.

var nogle Hamburgere skyldig. Hans efterladte Børn har nu nogle Gange søgt om Kongens Bevilling til at betale samme deres Gæld og saa fremdeles fortsætte deres Handel, hvad han dog ikke har villet bevilge dem, da Hamburgerne endnu uophørligt forfarer i deres paa-begyndte Ulydighed og Halstarrighed. De har nu andraget om at faa Kongens aabne Brev, saa enhver af det kunde se og erfare, at de var villige til at betale deres afgangne Faders Gæld, dersom det for Kongens forbemeldte Forbud foraarsaget af Hamburgernes Modvillighed havde været dem tilladt at gøre det. Kongen har meddelt dem det i samme Mening og Intention til enhver Efterretning og deres Undskyldning efter deres Anmodning. J. R. 10, 279 b. K.

27. Febr. (Kbhvn.). Aab. Brev. Nogle Borgere i Lemvig ved Navn Simon Christensen, Sven Christensen og Jep Olufsen skal for nogen Tid forleden have tilhandlet sig noget frit Adelsgoods. Jacob Grubbe har villet tilforhandle sig det af dem, men han har ikke kunnet forenes med dem derom og komme til nogen Endelighed dermed. Da saadant er aldeles imod Recessen, og Kongens udgivne Forordning er, at ingen ufri Mand maa sig noget frit Jordegods tilforhandle, saa vil Kongen med dette aabne Brev alvorligt byde og befale, at fornævnte Simon Christensen, Sven Christensen og Jep Olufsen, deres Arvinger, eller hvem der er interesseret derudi, det være sig gejstlige eller verdslige, at de straks og uden noget Ophold, efter at dette vort aabne Brev for dem bliver læst og forkyndt, sælger forskrevne Gods, som de har tilforhandlet sig af Christopher Friis til Aastrup og Mogens Sehstet¹ til Holmegaard, Befalingsmand paa Skifhus. De skal afhænde det efter deres Købs Indhold og det efter den Takst, som Christopher Hvas til Hemmegaard², Befalingsmand paa Ørum, i Lensmandens Malte Juels Fraværelse efter Kongens til ham givne Befaling fastsætter og gør. J. R. 10, 280 b. K.

28. Febr. (—). Miss. til Gregers Krabbe³. Han har tilforn faaet Kongens Befaling om at tinge med dem, som har forset sig med Egelast, og da Kongen har erfaret, at de har afsonet deres Forseelse for ham, er han nu tilfreds, at enhver af dem, som i saa Maade har forset sig og afsonet hos ham, skal have en Seddel hos ham, hvorefter

---

¹ K. har Seested. ² Hennegaard. ³ Anlangende nogle Skippere i Ribe.

de sikre og fri maa sejle paa Kongens Strømme og søge deres Næring. De, som har forset sig paa samme Maade og forpligtet sig til at afsonde deres Forseelse hos ham, skal han ogsaa give Seddel ligesom de andre, naar de har afsonet deres Forseelse. J. T. 11, 14.

28. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Gabriel Kruse med flere. Gabriel Kruse til Engeltoft, Niels Krabbe til Skiellinge, Embedsmand paa Halmstad, Jakob Grubbe til Rygle og Ifver Krabbe til Vegholm hilses. Der er Irring og Trætte mellem Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Befalingsmand paa Borringholm, og Frederick Randzow til Asdal samt andre interesserede Lodsejere angaaende to Oldinggangs Tov, som de har gjort om to Markskel. Det første mellem Gostrisgaard tilliggende Skov, Mark og Ejendom paa den ene og Ydtzbye, Brøddager og Widekilde paa den anden Side, det andet mellem Gostrisgaards Mark, Skov og Ejendom paa den ene og Hømerøds-gaarden paa den anden Side, til hvilke Byers Mark, Skov og Ejendom forbemeldte Holger Rosenkrantz er Lodsejer til Gostrid og fornævnte Frederick Randtzow, Eyer Holck til Giessingholm, Steen Bech til Vibyegaard, Rentemester, Befalingsmand paa Herrisvad Kloster og Fru Elisabeth Bille, afgangne Sigvort Bekis til Førsløf, er Lodsejere til en Del af de tvistige Bønder i Ydtsbye og Hiørnered. Holger Rosenkrantz mener, Oldingene har forrettet de to Markskel uretfærdigt og gjort dem til stor Skade og Nachdel paa hans Ejendom, og at han derfor er foraarsaget at erhverve Kongens Befaling til Ridemænd, som kunne gøre et retfærdigt Markskel imellem fornævnte tvistige Byer. Samtlige Parter har betroet de forannævnte at kende og dømme mellem dem. De skal med det første begive sig til de omtvistede Steder og forhandle med Parterne om de to omtvistede Markskel i Mindelighed eller skille dem ved Dom og Sentens og give det beskrevet, som de vil være det bekendt. Hvis nogen af dem bliver forhindret i at komme til Stede, har de andre Fuldmagt til at tage andre gode Mænd i deres Sted, saa Kongens Befaling kan blive efterkommet. Sk. T. 7, 10. Orig.: Orig. aabne Breve og Kgl. Miss. til Kommissarier 1572—1660.

2. Marts (Kbhvn.). Miss. til Mogens Paxis Arvinger. Da afgangne Mogens Pax til Torup har haft en Sag med en Præst ved Navn Jens Pedersen, og da der ingen Dom er fældet, skal de straks paany tiltale fornævnte Jens Pedersen og tage Dom paa første Provstemode paa Sjælland. Sj. T. 28, 25 b.

2. Marts (Kbhvn.). Miss. til Erick Ottensen. Han faar hermed tilsendt forrige Portner paa Frederiksborg Slot Jens Bentzens Forpligt, som derefter skal have Lov at komme ud af Holmen. Han skal sørge for, at Jens Bentzen overholder denne Forpligt. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 25 b. K.

— Miss. til Sigvert Urne og Vincent Bille. Edel Rosenkrantz, Enke efter afgangne Gabriel Laxmand til Frøsløffgaard, har meddelt, at hun er til Sinds at overgive Værgemaalet for afgangne Jørgen Hundorfs Børn, som hendes Husbond en Tid lang har haft, til Jacob Grubbe til Kobbøl, som har faaet Kongens Befaling om at paatage det. De faar hermed Befaling og Fuldmagt til at være tilstede, naar Fru Edel Rosenkrantz leverer samme Værgemaal fra sig, og at se til, at hun faar nøjagtigt Afkald og Kvittering, som det sig bør. Hvis der indfalder nogen Irring og Tvistighed Parterne imellem, skal de søge at bilægge det i Mindelighed eller ogsaa afgøre det ved klar Dom og Sentens og give det beskrevet fra sig under deres Hænder og Signeter. Sj. T. 28, 25 b.

— Miss. til Jacob Grubbe Lauritzen. Fru Edele Rosenkrantz, afgangne Gabriel Laxmands til Frøsløffgaard, har givet til Kende, at hendes afgangne Husbond har forestaaet Værgemaalet for afgangne Jørgen Hundorfs Børn, nemlig: Albret, Stehn, Jomfru Margrette, Marte, Zidtzell og Anne Hundorfer, hvilket Værgemaal hun agter at levere fra sig med det første. Da Kongen erfarer, at de ikke har nogen nærmere til at antage deres Værgemaal efter Loven end Jacob Grubbe Lauritzen, befaler Kongen og giver ham Fuldmagt til at paatage sig alle forskrevne Børns Værgemaal og forestaa det, som han agter at være bekendt og forsvare. J. T. 11, 14 b.

3. Marts (—). Miss. til Henrik Rammel. Han skal optage afgangne Oberst Bernt Geistis Søn ved Navn Bernt paa Akademiet, naar han ankommer, og lade ham lære Exercitia lige med andre. Hvad Uldrich Geist angaar, som i nogen Tid har opholdt sig der paa Stedet, saa skal han dimitteres derfra, naar han ønsker det. Sj. T. 28, 26.

— Jørgen Seefeld skal skaffe 140 Par Høns, 2 kalkunske Høns og 60 Gimmerlam til 14. Marts. Udt. i Sj. T. 28, 26 b. K.

3. Marts (Kbhvn.). I lige Maade fik Sigvert Urne Befaling at levere 100 Par Høns paa Københavns Slot til 31. Marts. Udt. i Sj. T. 28, 26 b. K.

— I lige Maade fik Mogens Paxis Arvinger Brev om at sende 60 Par Høns til 16. April fra Holbæk Len. Udt. i Sj. T. 28, 26 b. K.

— Miss. til Tagge Tott Otteson. Kongen har for nogen Tid siden forpagtet to Ladegaarde til ham, nemlig Lindholm og Haugeløff, der ligger under Malmøhus. Forpagtningen udløber til Philippi Jacobi 1643. Han har bedt om at maatte beholde de to Ladegaarde endnu 2 aar fra Philippi Jacobi 1643 til Philippi Jacobi 1645. Kongen vil, at han beholder de 2 Ladegaarde i endnu 2 Aar efter forrige Forpagtning. Sk. T. 7, 11.

— Miss. til Henning Walkendorff og Bispen. Provsten over Assens Provsti i Fyn, Alexander von Kuchelsom, har begæret, at Kongen vilde bevilge ham Vissenbere eller Thuroppe Kirkelade for Betaling, da han vilde bruge dem til Bygning. Han tilbyder at contentere Kirken derfor efter uvildige Dannemænds Afsigt og Tykke. Henning Walkendorff og Bispen skal undersøge om fornævnte Kirkelader kan tages fra Kirken, og hvis de kan det, vil Kongen, at han skal have den for Vederlag og Betaling, som derefter skal anvendes til Kirkens Gavn og Bedste. F. T. 5, 227 b.

— Aab. Brev. Alexander von Kuchelsom har andraget, at han for kort Tid siden har købt en Kronens Gaard paa Fyn under Hagenskov Len i Stubberup By. Denne skal være ganske brøstfældig, saa den ikke kan repareres uden stor Bekostning. Han frygter nu, at naar han har forfærdiget den, vil nogen af Adelen, som den kunne ligge belejligt for, erhverve den ved Mageskifte, og begærer derfor, at nævnte Gaard altid maatte blive ved Kronen og ikke ved noget Mageskifte i nogen Maade bevilges at komme derfra. Kongen har derfor bevilget, at Alexander von Kuchelsom, hans Hustru og Børn altid maa nyde og bruge og beholde fornævnte Gaard i Stubberup, og at den paa ingen Maade maa bortskiftes fra dem i Mageskifte. F. R. 4, 304.

— Miss. til Otte Marsvin. Han skal med det allerførste fremskikke til Køkkenskriveren paa Københavns Slot 150 Spegelaks og 4 Tdr. saltede Laks, som skal bruges til Hofholdningen. Ingen Forsømmelse maa ske hermed. J. T. 11, 15 b.

3. Marts (Kbhvn.). Aab. Brev. Jørgen Stælsøn, forrige Skriver paa Koldinghus, har givet til Kende, at han paa Kongens Vegne har adskillige Restancer at indkræve i Koldinghus Len. Kongen byder herved Embedsmænd, Fogder og Herredsfogder i Koldinghus Len, som han og hans Tjener besøger, at de forskaffer ham nødtørftig Fordringsskab [Befordring] med Heste og een Vogn, og ligeledes, at de skal være ham beforderlig, saa han uden vidtløftig eller lang Proces kan faa de Restancer, som han der i Lenet paa Kongens Vegne lovligt kan indkræve. J. R. 10, 281 b.

4. Marts (—). Miss. til Henrich Rammel. Hæderlig og vellærde Hr. Jacob Jensen, Guds Ords Tjener i Mariboe, har i nogle Aar maattet leje Huse at bo i, fordi den Residens, som ligger til Capellaniet, er ganske brøstfældig, saa han ikke kunne forblive deri, hvad der videre kan erfares af hans ham tilsendte Supplikation. Han ønsker nu at faa den Plads i Klosteret, som afgangne Fru Anne Wittrop boede i, og at Borgerskabet maatte faa Befaling til at give ham den Husleje igen, som han tidligere har maattet udlægge. Kongen vil lade ham faa den Plads, hvis den ikke i Forvejen er lovet bort til andre, ligesom Borgerskabet skal have Befaling om at godtgøre ham den udlagte Husleje. Sj. T. 28, 26 b. K.

— Henrich Ramel skal modtage Jacob Orres Søn ved Navn Christian Orre i Sorø Skole, naar der bliver en Plads ledig. Udt. i Sj. T. 28, 27.

— Miss. til Skipperen paa Skibet Arken. Han skal straks med Skibet Arken forføje sig til København og der vente videre Ordre¹. Sj. T. 28, 27. K.

— Miss. til Jens Lindenov. Der er adskillige Tvistigheder mellem Kronens Bønder og Tjenere paa Samsøe, fordi den, der har ringe Brug, skrives for lige saa meget i Skat som den, der har meget. For at saadanne Tvistigheder en Gang for alle kan forekommes, skal den Anordning træffes, at naar herefter

---

¹ Saavel Brev som Koncept indledes med Instruktion, hvorefter vor Skipper paa vort Skib Arken sig haver at rette og forholde. I Koncepten følger derefter Befaling om at indtage Planker og Deller og sejle til Glückstadt, men det er overstreget og erstattet af ovenstaaende.

Skatter udskrives, skal den rige give, eftersom han har Brug, og den fattige efter sit Brug. Sj. T. 28, 27. K.

4. Marts (Kbhvn.). Miss. til Ebbe Ulfeld. Afgangne David Callasis efterladte Enke tiltales af afgangne Michel Berntsøns Arvinger for 45 Daler Mønt, som hendes afgangne Husbond skal have optaget af sin Besolding mere, end han tilkom. Af synderlig Naade har Kongen eftergivet bemeldte Enke de 45 Daler, og Ebbe Ulfeld skal betale dem til Michel Bernsøns Arvinger af Skriverstuen. Sk. T. 7, 11 b.

— Mageskifte mellem Kronen paa Odense Hospitals Vegne og Christian Tommesen [Sehested], Ridder, Raad, Kansler og Befalingsmand i St. Knuds Kloster i Odense. F. R. 4, 304 b. (Se Kr. Sk. I, 534).

— Hr. Christian Tommesens Genbrev paa foregaaende Mageskifte. F. R. 4, 305 b.

5. Marts (—). Aab. Brev. Kongen har bevilget, at Claus Christensen, Indvaaner i Viborg, herefter, og saa længe han lever, maa være fri for al Skat og Indkvartering og for Kongens og Byens Paalæg og Tyng, ved hvad Navn det nævnes kan. Dog skal han derimod være forpligtet til at holde ustraffelig aabent Herberg for Adel og Uadel, som der til Byen forrejser og begærer Herberg af ham. J. R. 10, 282.

6. Marts (—). Aab. Brev, hvorved Hr. Johan Domianssen er antaget at være Slotsprædikant paa Københavns Slot. Han skal aarlig nyde samme Pension som sin Formand. Han skal være forpligtet til at forholde sig i hans Kald, som det en sand Guds Ords Tjener og ret christen Sjaelesørger inden Kirken og uden egner, bør og vel anstaar. Sj. R. 21, 229 b. (Tr. K. D. III, 245).

— Miss. til Niels Krogh Henrichsen. Torkel Krabbe og Jomfru Ide Krabbe har meddelt, at deres Forældre er døde, og at de med det første vil skifte efter dem. Han skal rette sin Lejlighed efter at være tilstede paa Skiftet og paatage sig Torkel Krabbes og Jomfru Ide Krabbis Værgemaal og sørge for, at der paa Skiftet vederfares, hvad Ret er, som han agter at forsvare. Hvad enhver af dem bekommer som sin Part, skal han give rigtigt beskreven og overlevere det til deres rette Værge. J. T. 11, 15 b. (Incl. 24/2 Brev fra Hendrich Krabbe, Torkel Krabbe og Ide Krabbe).

7. Marts (Kbhvn.). Ventsel Rotkirk skal være til Stede, sammen med Hr. Axel Arenfeld og Rønnow Bilde, naar de mage-skifter Gods mellem Kongen og Jørgen Wind. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Udt. i Sj. T. 28, 27 b.

— Miss. til Axel Arenfeld og Rønnow Bilde. Jørgen Wind til Gundestrup, Raad, Rentemester og Befalingsmand paa Draxholm, har i Magelæg begæret følgende Gods i Salte Len: i Jonstrup 2 Gaarde, som Niels Jyde og Lauridtz Pedersen paabor, hvorimod han vil udlægge efterskrevne Gods: 2 Gaarde i Monstrup, som Jørgen Andersen og Hans Andersen paabor, 1 Mølle, Christen Møller paabor, i Salte By 1 Gaard, som Jesper Hansen paabor, og 1 Hus sammesteds, som Hans Jensen paabor. De skal med det forderligste bese dette Gods og granske dets Ejendom, Skov, Landgilde, Herlighed, Rente og anden Tilliggelse og ligne det ene mod det andet, saa der kan ske fuldkommen Skel og Fyldest. Kronen skal have lige saa megen Landgilde igen, som den giver. De skal give Besigtelsen beskrevet og indsende den til Kancelliet. Sj. T. 28, 27 b. K.

— Miss. til Erich Grubbe. Kongen vil, at han giver afgangne Søren Frostis Bo og efterladte Formue til hans Arvinger, eftersom Kongen har efterladt den Sag, han havde mod ham. J. T. 11, 16.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Nærværende 2 Mænd, nemlig Peder Hansen og Anders Nielsen i Faarvang og Nisted i Silkeborg Len har meddelt, hvorledes deres Gaarde er afbrændt af en ulykkelig Ildebrand, som kan bevises med Tingsvidne. Da Kongen af hans Erklæring ser, at deres Angivelse er sandfærdig, vil han, at de maa forskaanes for et Aars Landgilde, hvad han skal lade afkorte i Jordebogen. Ligeledes skal han af Kronens Skove i Silkeborg Len lade dem faa saa meget Bygningstømmer, som de nødtørftigt behøver, saa de igen kan opbygge deres Gaarde, og det skal tages fra de Steder, hvor det kan være Skoven til mindst Skade. J. T. 11, 16 b.

— Miss. til Christen Krag og Jost Friis. Afgangne Oluf Krabbe og Frue Berette Krags efterladte Børn har begæret Kongens Befaling til dem om, at de skulde være tilstede, naar de med det forderligste agter at holde Skifte efter deres afgangne Forældre. De skal skifte og jævne om alt Løsøre, Jordegods, rørende og urørende, af hvad Navn det være kan, som arveligt kan tilfalde dem efter deres afgangne

Forældre. Deslige skal de takser og sætte Bygningen paa deres Gaard, *D a m s g a a r d*, hvad den kan være værd. Hvis der bliver Irringer, skal de forhandle dem i Mindelighed Arvingerne imellem eller adskille dem ved endelig Dom og Sentens. De skal give det beskrevet under deres Hænder og Signeter, som de vil forsvare det og være bekendt. Skulde en af dem blive lovlig forhindret, maa den anden tage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 11, 17. (Incl. 24/2).

7. Marts (Kbhvn.). Aab. Brev. Afgangne Søfren Frostes Arvinger har ansøgt Kongen, om han vilde lade den Sag og Tiltale, han havde mod Søfren Frost, falde. Kongen har ladet den falde, saa Arvingerne herefter skal være og blive utiltalt i alle Maader. J. R. 10, 282 b.

— Aab. Brev. Knud Ulfeldt Christophersen til Svenstrup, Generalrigskommissarius og Befalingsmand over Tønsberg Len har begæret Kongens Konfirmation paa et af Kannikerne i Viborg til ham udgivet Fæstebrev paa Kongens Part af Tienden i Østed og Durup. Fæstebrevet lyder som følger: Hans Wandal, Superintendent over Viborg Stift, gør vitterligt, at han med Verner Parsbergs til Vraa og Mester Hans Hansens, begge Kanniker ved Viborg Domkirke, deres Villie og Samtykke haver stedt til Knud Ulfeldt til Svenstrup Kongens Anpart af Rug- og Bygtiende i Østed Sogn, som er tillagt til nogle Skolepersoners Underholdning. Han skal aarligt deraf yde til de to Kanniker, som da Degnene holder, 12 Sallingbo Ørter Rug og 12 Ørter Byg, det er efter Viborg Maal 10 Tønder Rug og 12 Tønder Byg, og det som godt og ustraffeligt er inden Snapsting. Og da den gode Mand af et fromt og gudfrygtigt Hjerter nu har foræret til fattige Skolepersoner her udi Skolen til deres Studier at fremsætte 500 enkende Rigsdaler, efter hans Fundatses Lydelse, som altid skal blive staaende paa Rente, saa Renten deraf aarlig til fornævnte Skolepersoner skal udbyttes, saa har vi derimod paa Kongens Behag bevilget, at Kongetienden af Østed Sogn altid herefter maa forblive ved den velbemeldte gode Mands Hovedgaard Østergaard, som ligger i samme Sogn. Saa ogsaa Durup Sogns Kongetiende, naar den bliver ledig, hvoraf aarlig gaar efter Viborg Maal $7\frac{1}{2}$ Tønder Rug og 1 Fjerdingkar og Byg 9 Tønder, som ligeledes er henlagt til fornævnte Skolepersoners Underholdning for det tilbørlige Stedsmaal og sædvanlige aarlige Afgift. Naar den gode Mand afaaar ved Døden,

skal den, som bekommer samme Gaard, paany stede samme Tiender og udrede den bemeldte aarlige Afgift, som forskrevet staar. Og skal dette herefter stedse og altid holdes af alle Efterkommere, som bliver Ejere af samme Gaard. Og hvis alt dette, som forskrevet staar, ikke bliver holdt, da skal samme Tiender være forbrudt, og Superintendenten, som da er, skal sammen med de to fornemste og ældste Kanniker have Magt til at bortfæste samme Tiender til andre, som det synes dem at være forbemeldte Skolepersoner tjenligst. Til Vidnesbyrd har vi derefter Stedsmaalsbrevet underskrevet med egne Hænder og forseglet med vanlige Signeter Viborg d. 15. April 1640. Verner Parsberg, Hans Vandal, Hans Hansen. Kongen vil efter Knud Ulfeldts Begæring confirmere og stadfæste forbemeldte Kannikers Fæstebrev paa forbemeldte Tiende. J. R. 10, 283. K.

8. Marts (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Sundet. Eftersom de engelske, som i Østersøen søger deres Handel og Næring, hidindtil har været forskaanet for at give Told, indtil de kommer tilbage igen, saa skal Tolderne, indtil videre Anordning kommer, opkræve Told af dem, ligesom af andre, straks naar de kommer til Sundet, og før de løber igennem, fordi Kongen ikke vil have forskaanet dem for det, indtil de kommer tilbage fra de østerske Steder, som det hidtil er sket. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 28 b. K.

— Kvittansiarum for Niels Trolle paa Københavns Len. Han blev aldeles intet skyldig. Sj. R. 21, 229 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Henning Walkendorff til Glorup, Befalingsmand paa Kongens Gaard i Ottense, har til Magelæg udlagt til Kronen følgende Gods paa Fyn i Vinding Herred, i Skierbeckhauge en Gaard, Anders Lauritzøn paabor, skylder aarligen 4 Ørte Byg, 1 Fodernød, 1 Lam, og der er Skov til samme Gaard til 12 Svins Olden; og med det Gadehus sammesteds, som Hans Jørgensen har bygget paa bemeldte Gaards Ejendom, skylder aarlig 1 Tønde Torsk. Endnu i Skielderup Sogn i Gandrup By 1 Gaard, Hans Jespersen paabor, skylder aarligen 2 Pd. Byg, 1 Otting Smør, 1 Foderokse, 1 Lam, 2 Gæs, 4 Høns, 18 Sk. Landgildepeng, og der er Skov til samme Gaard til 2 Svins Olden. I Skoufby Herred i Serslef Sogn, Manderup 1 Gaard, Hans Jensen bor paa, skylder aarlig 1 Ørte Byg, 1 Otting Smør, 12 Sk. Landgildepeng. I Hindtzholm i Mesing Sogn, Misse-skouf, Mads Fredericksen paabor, skylder aarligen 1 Tønde Sild. Han

skal modtage fornævnte Gaarde og Gods under Nyborg Len, indføre det i Jordebogen og siden gøre Rede og Regnskab for deres aarlige Rente og Indkomst. F. T. 5, 228.

8. Marts (Kbhvn.). Miss. til Corfitz Ulfeldt. Margrethe Thott har ladet anholde, at hendes afgangne Broder Hr. Thage Thott Andersen, i hvis Hus hun en lang Tid har været, imidlertid havde taget hendes Arvegods til sig. Hans Kreditorer søger nu Boet, efter at hans Arvinger har fragaaet Arv og Gæld. Hun beder derfor, at Kongen vilde bevilge, at Corfitz Ulfeldt maatte være hendes Værge og paa hendes Vegne forhandle med Kommissærerne, som bliver tilforordnet at være tilstede, naar der skal foretages Vurdering efter bemeldte Hr. Thage Thott, og tage til sig, hvad hun kan tilfindes til Ophold og Nødtørftighed, og siden give det til hendes rette Lavværge. Kongen vil derfor, at han skal være tilstede, naar denne Likvidation foretages, være hendes Værge og være hende behjælpelig, saavidt det kan ske med rette. Hvis hun bliver tilfundet noget, skal han tage det til sig og siden tilstille det til hendes rette Værge. J. T. 11, 18. (Incl. 24/2 Brev fra Margrethe Thott).

— Mageskifte mellem Kronen og Henning Valkendorf. F. R. 4, 306. (Se Kr. Sk. I, 304).

— Henning Valkendorfs Genbrev paa foregaaende Mageskifte. F. R. 4, 307.

— Mageskifte mellem Fru Birgete Rosensparre, afgangne Corfildtz Rud til Sandholt og Odense Hospital. F. R. 4, 308.

— Bergete Rosensparres Genbrev paa foregaaende Mageskifte. F. R. 4, 308 b.

11. Marts (—). Miss. til Hans Uldrich Gyldenløfve. Hæderlig og vellærde Mand Hr. Frederich Arnoldsen, Præst i Hundslund, beretter, at der skal være tilfaldet ham en Arv efter hans Søskendebarn, hvad der videre fremgaar af hans Supplication. Da Borgmestre og Raad begærer nøjagtig Bevis for, at hans Søskendebarn er afgaaet ved Døden, saavel som Forsikring for samme Arv, skal der tilsendes Hans Uldrich Gyldenløfve, hvad Roland Kroppées derom er bevist. Han skal hjælpe den nævnte Præst til Rette, saa han uden Vidtløftighed kan bekomme den ham tilfaldne Arv. Sj. T. 28, 28 b.

— Miss. til Corfitz Ulfeld og Jørgen Vind. De skal med det første

tage Tage Todt Ottesens til Eriksholm, Christoffer Ulfelds til Svenstrup, Embedsmænd paa Malmøhus og Helsingborg, og Hendrick Huitfelds til Lilløe, Embedsmand paa Landskrone, samtlige Generalkommissarier, i Skaane indleverede Regnskaber og gennemse dem. Sj. T. 28, 29.

12. Marts (Kbhvn.). Miss. til Ventzel Rotkirk. Han har bedt om, at Kongen vilde bevilge, at en Del Bønder i Anderskouf, Kaarsøer og Sæbygaards Len maatte faa noget Sædekorn til Laans, da en stor Del af dem skal have avlet ringe Korn forganget Aar. De maa i dette Aar faa 16 Læster Sædekorn. Der skal dog føres godt Tilsyn med, at de, naar de igen har indhøstet, til rette Tid leverer godt ustraffeligt Korn, Tønde for Tønde, igen paa Slottet. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 29 b. (Incl. 6/3 Brev fra Ventsel Rotkirk).

13. Marts (—). Jesper Brockmand skal ordinere Erick Monradt, Sognepræst til H. Geistes Kirke, til at være Superintendent over Riber Stift. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Udt. i Sj. T. 28, 29 b. K.

— Miss. til Ifver Krabbe. Claus Mormand til Østerød har meddelt, at han for nogen Tid siden fik Bevilling til at maatte ødelægge en jordegen Bondegaard ved Navn Ottersøe og lægge dens Avl under sin Hovedgaard Østerød, dog paa de Vilkaar, at han skulde contentere Bonden for sin Bondeejendom, at han ikke med Billighed kunde beklage sig derover. Ifver Krabbe skal afgøre det saaledes mellem dem, saa Bonden uden Vidtløftighed kan faa Ejendommens Værd af Claus Mormand, hvorefter denne maa bruge Ejendommen efter sin egen Nøje. Sk. T. 7, 11 b.

— Miss. til Christian Bylow. Kongen har hørt, at Broen ved Laugholm, som han havde befalet at skulle forflyttes, vil koste saa meget at opbygge, at Bønderne deromkring ikke lettelig kan afstedkomme det. Kongen er derfor tilfreds med, at Broen bliver opbygget paa samme Sted, hvor den før har ligget. Christian Bylow skal lave et Overslag over, hvad det vil koste at bygge Broen der, og siden lade den bygge saa godt som muligt for det, Bønderne skal contribuere til den. Han skal med det første erklære sig derom. Sk. T. 7, 12.

13. Marts (Kbhvn.). Aab. Brev. Hæderlig og højlerde Hr. Erich Monradus, Sognepræst til Hellig Geistes Kirke her i København, er nu udvalgt og kaldet til Superintendent i Riber Stift efter afgangne Doktor Johan Borkvidsen¹. Forbemeldte Erich Monradus har nu gjort Kongen sin Ed paa at skulle forrette sit Embede og Kald af sin yderste Formue, christeligen, troligen, gudfrygteligen og ustraffeligen. Kongen bevilger og stadfæster derfor med dette aabne Brev, at Hr. Erich skal være Superintendent i Riber Stift og til samme Kald at skulle have, nyde og beholde, al hvis Rente og Rettighed en Superintendent der sammesteds er tillagt. Han skal derimod være forpligtet til at forestaa sit Embede troligen og redeligen, som en christelig Superintendent bør at gøre. Han skal have flittigt Indseende med, at Guds Ord prækes og læres purt og rent alle Vegne i Stiftet. Deslige at Skolerne bliver forsynet med gode, skikkelige Personer til Skolemestre, som kan opdrage Ungdommen rettelig i Gudsfrygt og boglige Kunster. Han skal sørge for, at alting med Religionen kan gaa skikkelig og ordentligt til efter Ordinansen, og han skal være flittig og uforsømmelig med Visitatser og andre Bestillinger, som hans Kald og Embede udviser. Kongen byder alle Provster, Sognepræster, Sognedegne og alle andre gejstlige i Ribe Stift, at de holder og kender Hr. Erich Monradus for deres Superintendent, og at de er ham paa hans Embeds Vegne i alle tilbørlige Sager hørige og lydige. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. R. 10, 285 K.

14. Marts (—). Miss til Tolderne i Sundet². De skal med det første forskrive adskillige Specerie fra Holland efter hosføjede Fortegnelse, de skal betale del af Toldkisten og siden overlevere det til Kongens Hofapoteker. Sj. T. 28, 30. K.

— Instrux for Hans Lydersøn med Øxenskibene. Først skal Hans Lydersøn med 2 Skibe Rossen Galley og St. Peders Galley, for hvilke Skibe han skal være Admiral, begive sig paa Søen paa de Koster og Steder under Jylland, hvor han bedst kan møde Riber og Varder Øxenflaader, saa at samme Flaade ikke skulle foraarsages at løbe ind i Lister Dyb, men at de straks kunde gaa deres Kurs med Orlogs-

¹ Skrivefejl for Borkvardsen. ² K. har til Jonas Heinemark og Mads Mortensen.

skibene derfra lige til Holland. Han skal se til, at han kommer til fornævnte Koster, saa tidlig som Øenskiibene plejer at afløbe, og siden konvojere dem i deres fri Behold til den yderste Tønne for Flie¹, og dem ligeledes defendere paa Rejsen mod Fribyttene og alle andre, som kan gøre dem nogen Skade. Naar den Riber Øxenflaade løber ud, skal han straks følge dem med fornævnte Skibe og ikke bie efter den tønderske Flaade, hvis den muligt ikke er færdig. Ellers skal han forblive i samme Farvand, indtil Øxenfarten er overstaaet. Naar Øxenfarten er overstaaet, skal han med begge sine Skibe forføje sig til København og der forvente videre Ordre. Sj. R. 21, 230 b.

14. Marts (Kbhvn.). Tvende Pas for Øenskiibene. Kongen har afsendt Skibskaptajn Hans Lydersen med et Orlogsskib Rosen Galley for at konvojere Øenskiibene paa Rejsen mellem hans Riger og Holland, og siden efter Lejligheden at begive sig tilbage igen til København. Thi bede Kongen venligen sine kære Venner, Naboer og Forvandter, saa og strengelig befale sine egne Undersaatter, som ham paa samme Rejse med Skib og indehavende Folk og Gods hænder at paa komme, at de lader ham uhindret passere og repassere og ikke gør ham nogen Forhindring. Dersom han af Storm og Uvejr indtrænges i nogen af Eders Havne, skal de for en billig Betaling undsætte ham med Folk, Feraille, Ankre, Tov og hvad andet, han behøver, og hvad der tilsiges dem. Det skal for Venner, Naboer og Forvandter i slig eller anden Lejlighed blive forskyldt, og bekende og af Kongens egne Undersaatter det saa alvorligen haft have.² Sj. R. 21, 231.

— Lige saadan Post fik Jacob Andersen paa St. Peters Galley. Udt. i Sj. R. 21, 231.

— Miss. til Steen Bille. Han har tilforn faaet Befaling om paa Uldrich Christian Gyldenløfues Vegne at tilhandle sig saa meget Gods paa Fyn, som kan svare i Landgilde til den Gaard i Kiør-singe, som Hendrick Gyldenstiern til Svaneholm har udlagt til Kronen. Han skal snarest lægge samme Gaard under Skind erup. Hvad der skal svares deraf til Kronen, skal han med det første faa Underretning om. F. T. 5, 228 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas og Henning Valkendorff. Da Kongen

¹ Sandsynligvis Vlieland. ² Der synes at mangle nogle Ord i Slutningen.

har fundet for godt, at en Gaard i Kiørsinge, som Hendrich Gyldenstiern til Suanholm har udlagt til Kronen skal underlægges Skienderup, og Steen Bille til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, har ladet andrage, at han har noget Gods under Rugaard, hvoraf han til Uldrick Christian Gyldenløfue vil afhænde saa meget, saa det kan opløbe til bemeldte Gaards Landgilde, saa dermed Kronen af fornævnte Uldrick Christian Gyldenløfue kan ske fuldkommen Skel og Fyldest. De skal snarest begive sig til det Sted, som Steen Bilde tilbyder at ville afhænde, granske samme Gods' Landgilde og Ejendom, deslige om det er godt for sit Landgilde, saa at Kronen dermed kan ske Ret og Fyldest, akkordere med Steen Bille, hvor meget Uldrick Christian bør give ham for hver Td. Hartkorn og siden give det beskrevet under deres Hænder og Signeter og indsende det til Kancelliet. F. T. 5, 229.

14. Marts (Kbhvn.). Miss. til Jost Fridrick v. Papenheim. Kongen har hørt, at Fru Lissebet Liuge afgangne Hr. Palle Rosenkrandzes endnu skylder ham 218 Rdl. 16 Sk. af Pengene, der er oppebaaret til Naskous Fortification. Han skal faa disse Penge samt Regnskaberne fra Fru Lissebet Liunge og beholde dem hos sig indtil nærmere Ordre og siden kvittere hende for Mandtallet saavelsom for Pengene. Sm. T. VI s. 511.

—¹ Aab. Brev. Kongen har antaget denne Brevviser Peder Søfrensens i sin Tjeneste som Urtegaardsmand paa Koldinghus Slot. Han har lovet og tilsagt at forholde sig ærligen, troligen og flittigen. Kongen har derfor bevilget at ville give ham for hans Tjeneste aarligt, saalænge han vil bruge ham, den Pension, som hans Formand har haft før ham. Samme Besolding skal regnes fra dette Brevs Dato og ende Aarsdagen efter og siden følge aarligt. Kongen byder Lensmanden, som er der nu, og som kommer herefter, at han paa Kongens Vegne giver Peder Søfrensens bemeldte Besolding. J. R. 10, 286. K. Orig. Orig. aabne Breve sagligt ordnede 1572—1660.

15. Marts (—). Miss. til Fredrick Parsberg og Ventsel Rotkirch. Fru Lene Rud, afgangne Jørgen Grubbes Enke til Tostrup, har bedt om, at de maatte komme til Nøragergaard og der vurdere og tak-

¹ Brevbogen har 14. Maj ved en Skrivefejl. Originalen er dateret 14. Marts.

sere Bygningen og alt andet. De skal tage dertil og med Flid vurdere og taksere Bygningen og det altsammen, hvorvidt det i Søskendskifte kan gaa og skatteres for. De skal give det beskrevet til Lene Rud under deres Hænder og Signeter. Sj. T. 28, 30. K.

15. Marts (Kbhvn.). Miss. til Christian Thomesen, Hr. Corfitz Ulfeld og Jørgen Vind. De skal med det første gennemse Hofmesterskriverens Hans Boysens sidste Omslagsregnskaber, og hvis de finder dem rigtige, skal de kvittere for dem. Sj. T. 28, 30 b. K.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas, Steen Bille til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, har paa Uldrich Christian Gyldenløfues Vegne til Magelæg begæret efterskrevne Kronens Gods i Fyn, Nyborg Len, Bjerge Herred, Kjølstrop Sogn i Lundbye, som Knud Christensen, Jens Rasmussen, Knud Rasmussen, Peder Jensen, Rasmus Christensen, Christen Andersen og Rasmus Jensen paabor. Nok i Kjølstrop efterskrevne Gaarde, som Niels Olufsen, Peder Knudsen paabor, nok i Aggedrup Sogn i Kierbye en Gaard, Lauritz Pedersen paabor, hvorimod han paa Uldrich Christian Gyldenløfues Vegne til Fyldest og Vederlag til Kronen igen vil udlægge hans Jordegods i Fyn i Lunde Herred i Skilbye Sogn i Ølund 1 Gaard, Hans Jensen ibor, i Østrup Sogn i Daugstrup 1 Gaard, Rasmus Lauritzen paabor, i Vinding Herred i Rolsted Sogn i Freritstoft 1 Gaard, Niels Pedersen paabor, i Bjerge Herred i Dristrup Sogn i Kjerbye 1 Gaard, Niels Pedersen paabor, 1 Gaard, Lauritz Olufsen paabor, 1 Gaard, Niels Pedersen paabor, 1 Gaard, Lauritz Olufsen paabor, i Viebye 1 Gaard, Anders Nielsen paabor, i Bregnerød 1 Gaard, Peder Nielsen paabor, hvilke forskrevne Gaarde og Gods han mener at opløbe til samme som Kronens Gaarde og Gods paa Landgilde og Ejendom. Mogens Kaas skal med det første erklære sig om, hvorvidt forskrevne Gods og Ejendom for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan mistes der fra Lenet, imod det Steen Bille paa Uldrich Christian Gyldenløfues Vegne derimod vil udlægge, ligeledes om fornævnte Gods er godt for sit Landgilde. Hans Erklæring desangaaende skal snarest indsendes. F. T. 5, 229.

— Miss. til Gregers Krabbe og Bispen i Ribe. De menige Sognemænd i Rem¹ Sogn i Riberhus Len har foregivet, at deres Sogne-

¹ Rimeligvis Rind, Hammerum Hd.

kirke skal være meget brøstfældig, hvad der videre kan erfares af den hosføjede Besigtelse. De beder derfor om, at Kongen vil bevilge, at de andre Kirker i Ribe Stift maatte kontribuere noget til dens Reparation, eftersom de har Formue til. De skal derfor tilholde Kirkerne i Ribe Stift at komme fornævnte Kirke til Hjælp med 2 eller 3 Rdl., eftersom de er formuende til, hvilke Penge siden skal anvendes til fornævnte Rem Kirkes Reparation. J. T. 11, 19.

16. Marts (Kbhvn.). Miss. til Henrick Ramel. Jørgen von Oldenburg har bedt om, at hans Søn, Jørgen Christoff, maatte blive optaget paa Sorøe Akademi for der at fortsætte sine Studier og Exerцитier, og at nyde fri Underholdning et Aars Tid eller to. Kongen bevilger ham Optagelsen og et eller to Aars fri Underholdning, hvis ellers Stedet nogenlunde kan taale det. Sj. T. 28, 30 b.

— Miss. til Rentemestrene. Jørgen Seefeld til Ulfborg, Befalingsmand paa Hald Slot, har meddelt, at han gøres til Mangel i hans Regnskaber for noget øde¹ og for armet Gods, ligeledes for noget Gods, som i nogle Aar har faaet bevilget Frihed. Der sendes et særligt Regnskab for dette Gods, og han beder om, at det maa godtgøres i hans Regnskab. Kongen vil, at han godtgøres i sit Regnskab for nævnte øde Gods. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 31. K².

Efterskrevne Gods føres til Afkortning i hans Slotsregnskaber for at være øde og for det, der i nogle Aar har været bevilget Skattefrihed, og det er af det Gods, som Kongen skal have særligt Regnskab for, og det er kun beregnet i den Jordebog, som Lensmanden har paa Afgift. Fra 1637 til 1638: Penge 3½ Dl. 2½ Ort. Rug 2½³ Td., Smør 1 Pd., Faar 1, Svin 1, Gaas ½, Høns 1. Fra 1638 til 1639: Penge 4½ Dl. ½ Ort, Rug 3½ Td. 2½ Sk., Byg 3 Td. 4½ Sk., Mel 10 Td., Smør 3 Pd., Svin 7½. Fra 1639 til 1640: Penge 4 Dl. 1½ Mk., Rug 3½ Td. 2½ Sk., Byg 1 Ørt, Mel 21½ Td., Smør 1 Pd., Svin 7½, Faar 1, Gaas ½, Høns 1. Fra 1640 til 1641: Penge 4 Dl. ½ Ort, Rug 2 Ørter 8 Boskæpper, Byg 2 Ørter, Mel 12 Td., Smør 6 Pd., Svin 2. Fra 1641 til 1642: Penge 3 Dl. ½ Ort, Rug 2 Ørter 4 Boskæpper, Byg 2 Ørter, Smør 5 Pd., Svin 3.

¹ øde mangler i Sj. T., men findes i K. ² Ved K. findes nedenstaaende Regnskab over de paagældende Indtægter. ³ K. har 2½.

16. Marts (Kbhvn.). Miss. til Clemend Sørensen¹. Christoffer Friis, Astrup, har begæret Kongens Konfirmation paa et Stykke Eng kaldet Gaardkraag, som Clemend Sørensen har stedt og fæstet til hans Datter, Jomfru Sidtzel Friis. Han begærer, at det altid maa ligge til hans Gaard Julingsholm og det for Fæste og sædvanlig Afgift. Han skal med det forderligste erklære sig, om samme Stykke Eng efter bemeldte Jomfrus Død ikke af nogen billigen kan prætenderes, og indsende samme Erklæring til Kancelliet. J. T. 11, 19 b.

— Aab. Brev. Alle kære tro Undersaatter, menige Adel og Ridderkab, Fogder og Lensmænd som bygge og bo over al Riber Stift hilses kærligen. Da hæderlig og højlerde Hr. Erich Monradus, Sognepræst til Hellig Geistes Kirke i København, nu retteligen er udvalgt og kaldet og tilforordnet at være Superintendent i Ribe Stift efter Doctor Johan Borchardsens dødelige Afgang, og da han nu har gjort sin Ed til Kongen om at forestaa sit Embede troligen og retteligen af hans yderste Magt og Formue, da, hvis Hr. Erich Monradus skulde have Behov for nogens Hjælp og Bistand i Sager, der angaar hans Embede, skal de være ham paa Kongens Vegne bistandige, og dertil beskærme ham for Overvold og Uret. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. R. 10, 286 b. K.

17. Marts (—) Miss. til Niels Trolle. Han har meddelt, at han resterer 329 Rdl. og 3½ Ort af Unionsskatten af Københavns Len, som han selv har udlagt, mere end han siden af Bønderne igen har kunnet faa. Kongen bevilger, at han maa faa nævnte Sum udlagt af Unionsskatterne af Roskilde Len, hvad der siden skal godtgøres ham paa Rentekammeret. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 31 b. K.

— Miss. til Axel Urup. Han har ladet anholde, om at Kongen vilde forlove ham en 3 eller 4 Ugers Tid der fra Stedet, saa han kunde begive sig herind i Riget for at udrette sine Ærinder. Kongen tillader ham at komme ind i Riget i 3—4 Uger. Han skal dog træffe Anordninger, saa alt kan gaa rigtig til paa Fæstningen² i hans Fraværelse. J. T. 11, 20.

---

¹ Clemend Sørensen fik Brev Jost Friis anlangende. ² Axel Urup var Kommandant paa Fæstningen Christianspris ved Kielerfjord.

18. Marts (Kbhvn.). Falck Lycke fik Brev at lade Kaptajn Stephen bekomme 300 Soldater af de bedste, der fandtes under det Blegindske, Gyngherdiske, Helsingborgiske og Giersherdiske Kompagnier, hvilke Hans Majestæt vilde have til et Livskompagni. Sk. T. 7, 12.

— Miss. til Ebbe Ulfeld. Kongen har hørt, at der til Bygningen af den lange Bro ved Christiansstad ikke skal findes andre Midler end de 600 Rdlr., som Borgerskabet vil give til det. Ebbe Ulfeld skal derfor af det Tømmer, som er i Beredskab, bruge saa meget, som de 600 Rdlr. kan strække til, indtil der i Fremtiden findes andre Midler, hvormed Resten kan fuldfærdiges. Sk. T. 7, 12 b.

— Miss. til Gregers Krabbe. For nogle Aar siden har Kongen bevilget Peder Søfrensens, Borgmester i Ribe, Fæste, Landgilde, Ægt og Arbejde af en af Kronens halve Gaarde i Riberhus Len Farup Sogn og By at maatte nyde sin Livstid, hvorimod han har givet Kronen en jordeggen Bondegaard i Aalborghus Len, Bryndom Sogn og By. Da Kongen har forundt Niels Friis til Krastrup denne Peder Søfrensens Gaard i Aalborghus Len til Mageskifte, begærer han nu, at han for sig og sine Arvinger maatte til Ejendom nyde og beholde Kronens halve Gaard i Riberhus Len i Farup By, som han tilforn er bevilget af Kongen for sin Livstid. Gregers Krabbe skal med Flid forfare, om fornævnte Gaard for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan mistes der fra Lenet, ligeledes om den bortskiftede Gaard i Aalborghus Len kan beløbe sig saa højt i Landgilde og Ejendom som Kronens halve Gaard, som Peder Søfrensens begærer til evindeligt Ejendom for sig og sine Arvinger. Han skal med det forderligste erklære sig derom i Kancelliet. J. T. 11, 20.

20. Marts (—). Miss. til de højlærde i København. Da Kongen har mærket, at Sejerværket i Vor Frue Kirke her i Byen ikke gaar, som det bør, skal de højlærde have flittigt Indseende med, at for nævnte Sejerværk bliver stillet og rettet efter Sejerværket paa Københavns Slot, og hvis det ikke kan ske, skal de selv rette paa det, som de agtes at forsvare. Sj. T. 28, 32. K.

— Miss. til Corfitz Ulfeld. Da Kongen har erfaret, at Sejerværkerne i København gaar ganske urigtigt, saa ingen følges ad, skal han alvorligt tilholde Borgmestre og Raad, at de skal have tilbørligt Indseende med, at de bliver stillet og rettet efter Klokkerne paa

Københavns Slot,, og hvis det ikke kan ske, skal de stille dem, som de bedst selv ved at forsvare. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 32 b. (Tr. K. D. VI, 261).

20. Marts (Kbhvn.). Miss. til Corfitz Ulfeld. Casparus Lillekron¹ har ligget i Proces her i København med en Mand ved Navn Jørgen Schweitzer, og han mener, der er sket ham Uret, da Borgmestre og Raad endnu ikke har dømt, og da hans Fuldmægtig heller ikke har forfulgt Sagen, som det sig burde, hvorved der er sket Ophold i fornævnte Proces. Corfitz Ulfeld skal tilholde Borgmestre og Raad, at de hjælper fornævnte Caspar Lillekrone, at han bliver færdig dermed snarest muligt. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 32. K.

— Bestalling for Nickel Helmer Kock som Generalvisitør i Norge. Skibskaptajn Nickel Helmer Kock skal herefter og indtil anderledes tilsiges være Generalvisitør over Norge. Han skal have flittig Indseende med andre Visitører, at de er tro og flittige i deres Bestilling. Forholder nogen af dem sig ikke vedbørligt, skal han det straks med de Beviser, der kan tilvejebringes, give til Kende for Kongens [Lensmænd]², som skulde tiltale dem derfor, som de selv agter at forsvare. Deslige skal han troligt og flittigt med sine Tjenere ransage og visitere alle haandterende Købmandsskibe og Gods, om de saa rigtigt, som de bør, har udgivet deres Told til Kongen og Kronen. Hvis det er anderledes, saa skulde han saadant ufortoldet Gods efter derpaa hændet Dom konfiskere til Kongen og Kronen. Han saavel som Tjenerne maa visitere de Skibe, der har fortoldet. Besynderlig skal han i Nedernæs, Mandal og Lister Len ransage og have flittig Indseende med alt købende Gods, som sammesteds ind- og udføres, at der ikke sker Kronen nogen Forkort paa dens Rettighed. Han maa ikke se igennem Fingre med noget enten for Gunst eller Gave, ikke heller opholde nogen utilbørligt eller lade bie efter nogen sliq Lejlighed. Han skal mod alle forholde sig med saadan Beskedenhed, at ingen med Billighed kan besværge sig derover. Han maa heller ikke tilføje Folkene nogen Gevalt med Ord eller Gerninger, saafremt de ikke sig vægrer imod det, som dem billigt og tilbørligt anbydes. Ikke heller skal han selv

---

¹ K. har Lilienkroe. ² Her mangler et Ord i Teksten, men det maa sandsynligvis være Lensmændene, der menes.

• eller tilstede nogen af hans Folk at tage mod Skænk og Gave, lidet eller meget, af hvad Navn det være kan, ikke heller lade sig finde i Overflødighed i Mad og Drik, eller tilstede hans Folk at gøre det, paa de Skibe, han kommer paa for at besigte, under den højeste Straf. Nickel Helmer Kock skal selv lønne og underholde sine Folk og Tjenere. For at undgaa al Tvivl skal Visitørerne forholde sig efter de Sedler, som udgives af Kongens Toldbod i Norge, og anholde, hvad der ikke findes indført, og derpaa lide Dom, om det ikke bør være forfaldet til Kongen, uanset om samme Gods siden af andre derefter udgivne Toldsedler kunde synes at være fortoldet. De, som mener at lide Skade paa det, som de mener at have fortoldet engang, skal søge deres Skade oprettet hos Kronens Tjenere ved Toldboden, og de skal selv kendes at være Aarsag til saadan Forseelse, da de ikke har haft den Agt derpaa som ved bør. Hvorefter vore Visitører, Toldere og Toldskrivere haver at forholde og tage Vare for Skade. Dersom han fornemmer, at de hollandske Konvojer sniger sig til at tage Egetømmer, Hjultømmer eller overflødig Ildebrand ind eller tilhandler sig noget, som det er forbudt at udføre, eller indtager noget ufortoldet, skal han gøre sit Bedste for at bemægtige sig dem og hænde Dom over dem. Er han ikke saa stærk, at han kan blive dem mægtig, skal han antegne Kaptajns Navn, og hvad han indlader, opsøge ham og lade ham vide, at hvor han træffes, skal han for saadan ulovlig Handel staa tilbørligt til Rette, efterdi deres Bestilling er at konvojere Flaaden og ikke at gøre mod Kongens Forordning. For denne Tjeneste skal Nickel Helmer Kock foruden hans Kaptajnsbesolding beholde Femteparten af det, der forbyrdes, som ikke af Kongens Udlægger eller andre, som har Befaling paa Kongens Vegne, er befundet og antastet. Han skal have en Pinke og Folk til den, som Kongens selv vil holde. Nickel Helmer Kock er bevilget Kostpenge, saa længe han er paa Søen. Denne Bevilling begynder fra dette Brevs Dato og gaar saaledes Aar efter Aar, saa længe Kongen vil have ham i denne Tjeneste. Tolderne skal give ham Erklæring for, hvad han anfordrer, hvis de ikke vil staa til Rette derfor. Paa samme Maade skal Fogeder, Embedsmænd og Udliggere gøre, at de ved deres Visitation forholder sig efter hans Anvisning, og eftersom de kan mærke, at det er til Kongens Gavn og Fordel. De skal give ham, hans Folk og Tjenere, som har Befaling af ham, al Befordring ved Nat og Dag, saa han kan forrette sin Bestilling, som det sig bør. Sj. R. 21, 231.

20. Marts (Kbhvn.). Miss. til Gunde Rosenkrantz. Da Henrik Ramel til Beckeskouf, Hovmester paa Sorøe Akademi, Befalingsmand paa Børslum Kloster, i Magelæg har udlagt efterskrevne Gaarde i Gunde Rosenkrantz' Len i Froste Herred i Hur¹ Sogn og By 4 Gaarde, den første, Niels Andersen paabor, skylder aarlig Landgilde 3 Tdr. Havre, 1 Foderfole, Teye 1, Gæsteri 4 Mk. 5 Sk. i Album. Den anden, Adser Gudmundsøn paabor, skylder aarlig Landgilde 3 Tønder Havre, Landgildepeng 3 Mk., 1 Foderfole, 1 Teye, Gæsteri 2 Mark 5 Sk. 1 Album. Den tredie, Lasse Lassøn paabor, skylder aarlig Landgilde 3 Tdr. Havre, 1 Foderfole, 1 Teye, Gæsteri 4 Mk. 5 Sk. 1 Album. Den fjerde, Anders Andersøn paabor, skylder aarlig Landgildepeng 1½ Mark, 1½ Tdr. Havre, Gæsteri 1 Mk. 3½ Sk., Teye ½. I Staarup 1 Gaard, Haagen Olsen paabor, skylder aarlig Landgildepeng 2 Mk. 9 Sk. og skal følge Harløse Kirke, og der er Oldenskov til deres egne Svin. Han skal modtage nævnte Gods under Lenet, indskrive det i Jordebogen og aarlig gøre Rede og Regnskab for dets visse og uvisse Indtægter. Sk. T. 7, 13.

— Miss. til Christoffer Ulfeld. Han skal befale Falck Lycke til Giernis, bestalter Obrister i Skaane og Befalingsmand i St. Peders Kloster i Lund, at samle sit Regiment med det første i Skaane paa belejlige Steder, som det kan komme Soldaterne bedst til pas og lade Kaptajn Stephan af Cronborg af de ældste Soldater saavel som Underofficerer tage saa mange, som han lyster. Disse Underofficerer og Soldater skal forblive ved Regimentet, indtil han kræver dem. Kaptajn Stephan skal dog have en rigtig Rulle paa deres Navne, som saaledes bliver valgt. Christoffer Ulfeld og Falck Lycke skal være tilstede, naar Udvælgelsen sker. Sk. T. 7, 13 b.

— Aab. Brev hvorved Christian Sinclar til Sinclarsholm forelænes med Kronens Len Hørie i Giøngherred i Skaane med dets tilliggende Bønder og Tjenere. Han skal have det, indtil anderledes tilsigendes vorder, kvit og frit med vist og uvist fra 1642 til Philipp Jacobi 1643. Naar denne Tid er gaaet, skal han aarligt af Lenets visse Indkomst og Rente give 210 Rdl. og levere dem i Rentekammeret til Rentemestrene. Hvad den uvisse Indkomst, nemlig Sagefald,

---

¹ Hurfva i Froste Hd.

Gaardfæstning, Husbondhold, Førlov, Drift og Rømningsgods angaar, skal han aarlig gøre god Rede og Regnskab, hvorfor han for sin Umage maa nyde Tiendepenge. Han maa ikke tilskrive Kongen nogen Omkostning paa samme Afgift og Regnskab for at fremføre det. Regnskabet skal begynde fra Philippi Jacobi 1643 og gaa til Aarsdagen 1644, og siden samme Tid fra Aar til Aar. Christian Sinclar skal holde godt Tilsyn med Kronens Jord og Ejendom, at den ikke frahævdes eller fraendes. Hvis nogen Jord eller Ejendom, lidet eller meget, er kommet fra Kronen med Urette, skal han tale det ind igen med Lov og Ret, saafremt han ikke vil staa til Rette derfor. Han skal ogsaa frede Skoven der ligger i Lenet og til Godset, og aldeles intet lade hugge deri til Upligt og Skovskade, og han skal holde Bønderne ved Lov, Ret og Skel, og intet forurette dem imod Loven og Jordebogen eller besvære dem med nogen nye Paalæg. Sk. R. 5, 397.

21. Marts (Kbhvn.). Miss. til Knud Ulfeld, Krigskommissarius. Kongen har befalet, at de Lensmænd, hvor Rytteriet er indkvarteret, skal gøre en rigtig Afregning med Borgerskabet under Officerernes Hænder, over hvad nævnte Ryttere billigt kan blive dem skyldige indtil den førstkommende 10. April. Han skal til bemeldte Tid levere Rytterne en Maanedes Sold, saa de straks efter 10. April kan være færdige til at marchere. (Efter Hr. Kanslers Ordre). Sj. T. 28, 32b.

— Miss. til Gregers Krabbe, Erich Krabbe, Erich Grubbe og Ernst Normand. De skal gøre en rigtig Afregning med Borgerskabet i de Købstæder i deres Len, som har haft Ryttere til Indkvartering, under Officerernes Hænder. De skal afgøre, hvad Rytteriet billigt kan blive dem skyldige indtil 10. April førstkommende. En rigtig Kopi af denne Afregning skal sendes til Knud Ulfeld til Suenstrup, Generalkrigskommissarius og Befalingsmand over Thønsberg Len, og han skal siden efterhaanden betale Borgerskabet. J. T. 11, 21.

22. Marts (—) Miss. til Gregers Krabbe. Hvad Tøger Madtzen i Haderslev Len har ladet andrage, kan han videre erfare af hans hosfølgende Supplication. Kongen vil, at han og andre, der bor i Haderslev Len, skal befordres og hjælpes til Rette, saavidt som det med Lov og Ret ske kan. J. T. 11, 21b.

— Miss. til Hr. Jost Høgh. Kongen har af Supplikationen fra Bøn-

derne i Egsmarck som af hans Erklæring derom erfaret, at de har lidt stor Skade af Sand, og at deres Marker er saa sandige, saa de ikke kan blive ved Magt, medmindre de faar noget Afslag i deres aarlige Landgilde og Restancer. Jost Høgh skal erklære sig om, hvor meget der kan og bør afslaas, saa de nogenledes kan blive ved Magt, saa vil Kongen senere resolve angaaende deres Begæring. J. T. 11, 22.

22. Marts (Kbhvn.). Aab. Brev. Niels Kragh til Trudtzholmb, Befalingsmand paa Lund paa Mors og Jens Høeg til Vang vil med det forderligste fortskikke deres Sønner Mogens Kragh og Ebbe Høegh. De foregiver, at deres Sønner ikke endnu skal være ved de Aar, den udgangne Forordning fastsætter, hvorfor de begærer, at Kongen vil bevilge deres Sønner, at de straks maatte forløves af Landet at forrejsse. Kongen tillader, at de maa sende Sønnerne af Sted, naar de lyster. J. R. 10, 287 b.

23. Marts (—). Miss. til Hans Uldrich [Gyldenløve]. Han har for nogen Tid siden¹ faaet Missive om en Arv, som Frederik Arnoldsøn, Præst i Hundslund i Nørrejylland skal være tilfaldet efter hans Søkendebarn, som skal være død i Ostindien. Han skal tilholde Borgmester og Raad i Helsingør, at de lader ham faa nævnte Arv, efter at han først nøjagtig har obligeret og skriftlig forbundet sig til at levere samme Arv tilbage, hvis det skulde vise sig, at hans Søkendebarn var i Live, eller hvis nogen beviste at være bedre berettiget til den. Sj. T. 28, 33.

— Miss. til Henrick Ramel. Kongen sender ham hermed Williekii Westhonii Epigrammata, som Uldrich Christian Gyldenløve flittigt skal læse i. Han skal tilholde hans Præceptor, at han forelæser og forklarer nævnte Epigrammata, saa at Kongen senere kan erfare, at Uldrich Christian har læst og forstaaet den godt. (Efter Hans Majestæts egen Befaling). Sj. T. 28, 33 b. K.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Han har for Kongen ladet andrage, at 2 af Kronens Tjenere begge boende i Hampen² i Silkeborg Len, nemlig Lauridtz Madtsen og Jens Lassen, ved en skadelig Ildebrand har faaet afbrændt deres Hus og Gaard, de begge ibor, hvorfor de begærer, at Kongen vil forskaane dem for Landgilde, Ægt

¹ 11. Marts 1643. ² Hammerum.

og Arbejde i et Aarstid. Da Kongen af hans Erklæring ser, det er rigtigt, maa de være forskaanede for Landgilde, Ægt og Arbejde i et Aarstid. J. T. 11, 22 b.

24. Marts (Kbhvn.). Miss. til Nickel Kock. Nogle hollandske Skibe er forgangen Aar i Norge bortløbne fra deres Toldsedler, og de har ikke villet lade sig visitere af ham. Hvis han træffer nogle af de nævnte Skibe efter førstkommende Pinsedag, og hvis de ikke har Kongens særlige Tilladelse til at sejle paa hans Riger, skal de arresteres, gøres til Prise og sendes til Danmark. (Efter Hans Majestæts Befaling). Sj. T. 28, 33 b. K.

26. Marts (—) Miss. til Nickel Kock. Han har faaet Miss. angaaende de hollandske Skibe, som er løbet fra deres Toldsedler, og som skal anholdes og sendes til Danmark, hvis de ikke forud har afsonet deres Forseelse. Hvis han træffer nogle Skibe, som ikke forud har faaet Kongens Bevilling til at besejle hans Riger og bemægtiger sig dem, maa han frigive og ubehindret lade passere alle dem, der ønsker at afsonde deres Forseelse hos ham. For deres Forseelse skal de straks til ham give 500 Rdl., som han siden skal gøre Regnskab for til Kongen. (Efter Hans Majestæts naadige Befaling). Sj. T. 28, 34. K.

1. April (Kbhvn.). Miss. til Henning Valkendorff og Henning Povich. Hr. Christen Thommesen til Staugaard, Raad, Kansler og Befalingsmand over St. Knuds Kloster i Odense, har til Magelæg og evig Ejendom begæret følgende af Kronens Gaarde og Gods i Fyn, i Nyborg Len i Ferritsløf By [1 Gaard], som Peder Pedersen paabor, hvorimod Hr. Christen Thommesen igen vil udlægge efterskrevne Gaard og Gods i Fyn i Gudmeherred i Rynkebye, som Jens Nielsen paabor. De skal snarest begive sig til fornævnte Gaarde og ligne og lægge det ene Gods mod det andet, saa at Kronen og Christen Thommesen i alle Maader kan ske fuld Ret og Fyldest. Hvad Skoven anbelanger, skal der forholdes som sædvanligt. De skal beskrive det under deres Hænder og Signeter. Hvis Kronen i nogen Maade sker forkert, skal de staa til Rette for det. Kongen har befalet Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Raad og Befalingsmand paa Nyborg, at være tilstede ved samme Besigtelsesforretning og paa Kongens Vegne foregive, hvad han deri har at sige. Han skal forsegle og underskrive sammen med dem. F. T. 5, 229 b.

1. April (Kbhvn.). Mogens Kaas fik Brev om at være til Stede ved Christen Thommesens Mageskifte. F. T. 5, 230.

3. April¹ (—). Miss. til Medtries Sitzevits. Da Ifver Krabbe til Jordbiery, Embedsmand paa Varbierig, har faaet Lov at rejse til Sjælland for nogen Tid, skal Medtries Sitzevis straks efter sin Lejlighed indtræde i Slotsloven [i Varberg] og blive der, indtil Ifver Krabbe kommer igen. Han skal have flittigt Indseende med, at alting i Fæstningen og i Land gaar rigtigt til. Sj. T. 28, 39. K.

— Miss. til Knud Ulfeld. Lensmændene i de Len, hvor nogle af de gevorbne Fodfolk er indkvarteret, har faaet Befaling at gøre Afregning med dem, hvis de er blevet noget skyldige i deres Kvarterer til 1. Maj, da de til denne Tid skal være færdige til at rykke op. Han skal til 1. Maj til de nævnte gevorbne Fodfolk udbetale 1 Maanedes Sold til at marchere med og siden have i Agt, at de i Tide faar den Besoldning, de kan tilkomme. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 39 b. K.

4. April (—). Miss. til nogle af Lensmændene. De skal gøre en rigtig Afregning med Borgerskabet i de Købstæder, der ligger i deres Len, og som har haft nogle af det gevorbne Fodfolk i Indkvartering, under Officerernes Hænder, hvorvidt de samme Fodfolk med Billighed kan blive skyldige indtil 1. Maj. Denne Afregning skal de i en rigtig Kopi sende til Knud Ulfeld til Svenstrup, Generalkommissarius og Befalingsmand over Tønsbiery Len, som siden efterhaanden skal lade Borgerskabet afbetale. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Jørgen Vind. Mogens Seestedt. Hr. Corfitz Ulfeld. Hr. Frederik Reedtz. Gunde Lange. Hr. Just Høeg. Hr. Jørgen Brahe. Stehen Brahe paa Segelstrup. Hr. Mogens Kaas. Fru Lisbeth Sophie Rantzaw. Jørgen Orning. Hr. Christoffer Urne. Fru Birgete Mund. Niels Vind. Hr. Tage Tott. Malte Juel. Hans Uldrich. Hr. Christoffer Ulfeld. Otte Marsvin. Henning Walkendorf. Gregers Krabbe. Lauritz Ebbesen. Wendzel Rotkirch. Hans Lindenow. Christoffer Huus. Niels Trolle. Hr. Hendrich Huitfeld. Jørgen Seefeld paa Hald. Mogens Arenfeld. Sj. T. 28, 39 b. K.

---

¹ De sjællandske Missiver for April er i Brevbogen indført efter Maj. Som Forklaring herpaa er vedføjet: Denne Maaned skulde have været indført før, dersom den ikke havde været forlagt.

6. April¹ (Kbhvn.). Aab. Brev om Mageskifte mellem Niels Frijs til Farschouf og Aarhus Kapitel. J. R. 288. K. (Se Kr. Sk. I 535).

—² Aab. Brev. Genbrev paa Niels Frijs til Fauschouf. Mageskifte med Aarhus Kapitel. J. R. 10, 289 b. K. (Se Kr. Sk. I, 535).

7. April (Fr.borg). Miss. til Hendrich Ramel. Han skal straks give Uldrich Christian Gyldenløfue Lov til at rejse derfra, saa han kan komme til København til den forestaaende Herredag. (Efter Kongens Befaling). Sj. T. 28, 40. K.

— Miss. til Marcus Huidt. Nogle Købmænd i Tønder har beklaget sig over, at han har ladet oppebære Told af deres Okser, som de har indkøbt her i Danmark, nemlig 5 Rigsort af hver Okse, selvom de havde bevist og endnu med vor Tolders Toldseddel kan bevise, at de har betalt den sædvanlige Told i vore Købstæder, nemlig 5 Rigsort af hver Okse i Ribe, Kolding eller Assens. Han skal med det allerførste udførligt erklære sig derom til Kongen, saa denne kan erfare om denne Sags Lejlighed, og om han af de Øksne, de har købt i Danmark og fortoldet der, har oppebaaret ny Told. Erklæringen skal med det allerførste indsendes til Kancelliet. Sj. T. 28, 40. K.

— Ifver Krabbe fik Brev, at han maatte forloves fra Varberg og rejse til København i en 14 Dages Tid. Han skulde dog straks forføje sig til Lenet igen. I hans Fraværelse skulde Mathis Sitzvis ligge i Slotsloven. Udt. i Sk. T. 7, 14.

8. April (—). Miss. til Frederick Willemsen. Kongen har til Albrecht Beltzer Berns, Kongens Faktor i Hamborg, afstaaet en Andel Salt af det, som af Kongen i Spanien efter den oprettede Capitulation er forundt Kongen. Kongen har desuden hørt, hvorledes de Skippere, som skulde hente fornævnte Salt, naar de kommer til Spanien, bliver besværet med adskillige usædvanlige og fastulidelige Paalæg, der er imod den oprettede Capitulation. Derfor beder Kongen ham, at han hos Kongen af Spanien, saavel som hos hans Officerer faar udvirket, at de Skippere og Skibe, som skulde afhente fornævnte Salt, ikke tilføjes mere Forhindring og Besværing, som det i Tiden, efter at fornævnte Capitulation blev oprettet, er sket, og ligeledes, at Skipperne selv frit maatte leje Folk, som kunde handle med

---

¹ Brevet i udateret i J. R., men K. er dateret 6. April. ² Brevet er udateret, men Koncepten dateret 6. April.

Saltet og bringe det om Bord eller ogsaa lade det forrette med deres egne Folk, og at de bemeldte Skippere og Skibe kunne faa den Forsikring, saa at de herefter som før straks og uden Ophold kunde blive expederet, da sligt i sig selv er billigt og i Overensstemmelse med den af os oprettede Capitulation. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 40 b. K.

8. April (Fr.borg). Miss. til Christian Bülow. Kongen erfarer af hans Erklæring, at Broen ved Laugholm, som skulde flyttes, ikke kan opbygges for mindre end 8000 Dlr. Omkostning, hvis den skal lægges paa det planlagte Sted. Kongen vil derfor, at den skal blive liggende paa det Sted, hvor den nu ligger, og han skal straks tilholde Bønderne deromkring, som plejer at vedligeholde den, at de straks opbygger og forfærdiger den, idet Kongen regner med, at naar Butenværkerne bliver forfærdiget, som det er befaleet, vil Broen sikkert nok kunne forvares, hvilket Kongen vil skal ske straks. Sk. T. 7, 14.

— Miss. til Steen Beck. Han skal straks paa Kobbermøllen lade forfærdige saa mange Messingplader, som medfølgende Papir udviser, af samme Størrelse, som Papiret har, og saa mange af hver Slags, som paa hvert Stykke Papir findes paaskrevet, og af den Tykkelse, som hosfølgende Fyrbret har. Naar de er forfærdigede, skal de ufortøvet fremskikkes til København til Albret Skobberten. Sk. T. 7, 14 b.

9. April (—). Admiralens Pas med 5 Skibe til Spanien. Os elskelige..... vor Skibshøvidsmand med Orlogsskibe, kaldet..... over hvilke han er forordnet til Admiral, er nu affærdiget herfra og til Spanien og siden efter Lejligheden her tilbage igen, for at forrette sit Hverv efter Kongens Befaling, at konvojere nogle Skibe frem og tilbage, som sendes derned for at hente Salt. Kongen beder sine Naboer og Forvandter og byder sine Fogder, Embedsmænd og alle andre Undersaatter, samt Admiraler, Skibskaptajner og Udliggere i Søen, som han træffer paa samme Rejse, at de lader ham passere og repassere og ikke gør ham nogen Forhindring. Dersom han af Storm og Vejr indtrænges i nogle Havne, skal de for billig Betaling undsætte ham med Folk, Fetaille, Anker, Tov, og hvad andet han behøver og tilsiger dem. Det skal blive Naboer og Venner forskyldt i slige eller større Maader, og Kongens egne Undersaatter det saa alvorligen haft have¹. Sj. R. 21, 236.

¹ Slutningen af Brevet mangler.

9. April (Fr.borg). Fire Søpas til Spanien. At vor Skipper ..... nu er affærdiget med nærværende vort Skib ..... herfra og til Spanien. (Iøvrigt som ovenstaaende). Sj. R. 21, 236 b.

10. April (—). Miss. til Rentemestrene. De skal betale Margrethe Vendtzelsdatter, afgangne Jacob Hansen Glarmesters Efterleverske, de Penge, Kongen er hende skyldig for det Arbejde, hun i et Fjerdingaarstid efter hendes Husbonds Død har ladet gøre og vedligeholde paa Cronborg og Frederiksborgs Vinduer. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 41. K. Indl. 31/3.

— Miss. til Tolderne i Sundet. Da hæderlige og højlerde Doktor Hans Reismer, Professor Theologiæ paa Universitetet i Kiøbenhavn, agter med det første at lade den danske Bibel trykke og oplægge, hvortil han nu har forskrevet en Del Papir fra Holland, og har begæret at faa samme Papir toldfrit gennem Sundet, saa befaler Kongen at lade fornævnte Dr. Hans Reismers Fuldmægtig passere toldfrit gennem Sundet, naar han kommer med Papiret. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 41 b.

— Holger Rosenkrantz paa Borringholm fik Lov til at begive sig til Kjøbenhavn til Herredagen, dog skulde han sørge for, at intet blev forsømt i hans Fraværelse. Udt. i Sk. T. 7, 15.

— Miss. til Kapitlet i Lund. Ove Giedde til Tummerup, Befalingsmand til Bradsbiørg Len, har til Mageskifte begæret efterskræve af Lunde Kapitels Gaarde og Gods, nemlig 1 Gd. i Torholt, 1 Gd. i Taagerup, 1 Halvgd. i Heeberg, 1 Halvgd. i Giødebye, 1 Halvgd. i Hierrebere, og desuden af Helliggeistes Gods i Lund 1 Halvgd. i Vandsted By og 1 Halvgd. i Vandsted Torp, hvorimod han tilbyder at ville udlægge til Kapitlet efterskræve hans Gaarde og Gods af hans Jordegods, nemlig i Carlebye, Leerbecksholt, Ingelstrup, Frillested og ellers omkring Lund og Landskrone, hvad der kan fattes, saa Kapitlet i alle Maader kan ske Skel og Fyldest. Kapitlet skal med det første erklære sig, om samme Gods for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan mistes fra Kapitlet mod det, som erbydes til Gengæld. De skal med det første indsende Erklæring om det til Kancelliet. Sk. T. 7, 15.

11. April (Kbhvn.). Miss. til Anders Bilde. Han skal snarest muligt befale Adelen i Nørrejyland, Fyen, Sjælland, Lolland, Falster og Lange- land, at den midt i Maj førstkommende skal møde med dens Ros-

tjeneste i Kolding, hvor de skal faa at vide, hvem af dem der i egen Person skal følge med Kongen. J. T. 11, 23.

12. April (Fr.borg). Miss. til Hans Uldrich Gyldenløfve. Kongen vil, at nærværende Pofuell Skonsvilt modtages paa Cronborg og aarlig faar en Adelsburs Pension og Besolding, indtil anderledes tilsigende vorder. (Efter H. M. egen Befaling). Sj. T. 28, 41 b.

— Miss til Hans Uldrich Gyldenløfve. Han skal i Kronborgs Kældere med det første lade indrette en Del Stillinger, hvorpaa den Vin, der bliver indkøbt i Sundet, og som behøves til Hofholdningens Fornødenhed og ellers, kan nedlægges. (Efter Kongens egen Befaling). Sj. T. 28, 42. K.

— Miss. til Christoffer Ulfeld. Morten Rasmussen, Herredsskriver i Nørre- og Søndre Asbo Herreder, har meddelt, at der ikke er tillagt ham noget for hans Bestilling til Underholdning for ham og hans. Han beder om i hvert af forskrevne Herreder at maatte nyde en Gaard kvit og frit og nyde dens Landgilde, al den Stund han bliver betroet samme Bestilling. Naar en Gaard bliver ledig i et af de nævnte Herreder, hvormed Morten Rasmussen kan være behjulpen, skal han nyde og beholde den kvit og frit, al den Stund, han troligen forvalter sin Stilling. Sk. T. 7, 15 b.

14. April (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Sundet. De skal, indtil anden Anordning gøres, lade alle Bremer Skibe passere igennem Øresund, naarsomhelst de giver den Told, som gives af de hollandske og lybske Skibe. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 42. K.

— Miss. til Mogens Paxes Arvinger. De har tidligere faaet Befaling til at tiltale Hr. Jens Pedersen i Holbæk Len, som selv har opsagt sit Kald og nu har bedt Kongen om at lade ham slippe for samme Sag. Kongen har nu besluttet, at Hr. Jens Pedersen maa forskaanes for denne Tiltale, hvorefter de sig har at rette og forholde. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 42. K.

— Miss. til Dr. Morten Madsen. Nærværende studiosus Hans Jensen Aarhus har ladet andrage, hvorledes han lovligt af Sognemændene er kaldet til Sognepræst i Giern og Skanderup Sogne i Silkeborg Len, og at Morten Madsen er noget betænkelig ved at eksaminere og ordinere ham og tilstede ham til Kaldet, fordi han ikke er sine fulde 25 Aar. Da Kongen af Morten Madsens Erklæring erfarer, at der ikke i andre Maader er noget at beskyldte ham for,

og han lovligt er kaldet til samme Sogne, vil Kongen, at han straks skal eksamineres og ordineres til Sognepræst i samme Sogne. J. T. 11, 23 b. Indl. 30/3.

14. April (Kbhvn.). Miss. til Hertvig Saxe. Han skal snarest muligt begive sig til København, hvor han videre skal erfare Kongens Villie. J. T. 11, 24.

— Miss. til Otte Marsvin. Eftersom Kirsten Pedersdatter, som tilforn har boet paa en hans Gaard og Gods tilliggende Gaard, Elkiergaard kaldet, nu trende Gange har andraget, hvorledes han ved sin Fuldmægtig Søfren Jensen i Randers skal have, det hun formener uden Aarsag, udstødt hende og hendes afgangne Husbonde af deres Gaard og voldelig frataget dem den største Del af deres Formue, som hun med Tingsvidne agter bevisligt at gøre. Da, eftersom han for en rum Tid siden har faaet Kongens tvende Befalinger om at erklære sig udførligt derom til Kongen, og da han saadant ikke endnu har efterkommet, byder Kongen ham, at han med det forderligste derpaa udførligt erklærer, medmindre Kongen skal være foraarsaget at finde andre Midler dertil, dersom han sidder denne Befaling overhørig. J. T. 11, 24. Indl. 13/3.

— Miss. til Malthe Jull. Han har tilforn bekommet Kongens Befaling om at tilholde en Del Borgere i Købstaden Lemvig, at de til Jacob Grubbe til Kobel¹ skal afhænde noget frit Jordegods, som de i langsommelig Tid imod Recessen og Kongens Forordning har besiddet, og Kongen erfarer nu, at en Del af dem har haft noget af fornævnte Gods i 13 og noget i 26 Aar efter hans Tilladelse. Kongen vil derfor, at han skal tilkendegive Jacob Grubbe, at dersom han begærer Godset, maa han lade Dom kende paa det, og dersom det bliver fradømt Lemvigs Borgere, skal han erstatte dem, hvad de selv bevisligt har udgivet for det. J. T. 11, 25.

— Aab. Brev. Da et Præbende kaldet Hørning ved Aarhus Domkirke er ledigt efter afgangne Dr. Johan Borckardsen, har Kongen bevilget, at Dr. Peder Vinstrup, Superintendent over Skaane Stift, maa faa samme Præbende og det med Jorderne og Tjenerne aldeles intet undtaget at bruge og nyde, indtil anderledes tilsigende vorder. Dog skal han gøre slig Tynge og Tjeneste ved Kirken og videre

---

¹ Kappel.

som andre residerende Vicarier sammesteds og være den gejstlige Ordonnans, som er udgaaet om Religionen og Kapitlets Statuter, aldeles undergIVEN. Han skal ogsaa bygge og forbedre den Residens, han faar dertil, og holde den ved god Hævd og Magt, og holde Bønderne, som ligger dertil, ved god Hævd og Ret og ikke forurette nogen af dem imod Loven eller besvære nogen af dem med ny Indfæstning eller andet usædvanligt Paalæg, ejheller forhugge eller lade forhugge nogen af de Skove, som ligger dertil, til Upligt i nogen Maade. (Efter Hr. Kanslers Befaling). J. R. 10, 291. K.

15. April (Kbhvn.). Aab. Brev. Nærværende Studiosus Michel Pedersøn har for nogen Tid siden opholdt sig hos nogle Munke i Italien og var da ikke lidet inclineret til den katolske Religion. Men efterdi han siden har undflyet deres Omgængelse og begivet sig hertil for fremdeles at excolere sine Studier i Kongens Riger, og da han sin forrige Forseelse publice her paa Universitetet i København for Professorerne har depreceret, har Kongen bevilget, at Michel Pedersøn herefter i Kongens Riger, naar han til nogen Kirke eller Skole lovligt kaldes kan, dertil maa admitteres. Det forbydes alle og enhver ham herimod for hans Forseelses Skyld at hindre eller i nogen Maade Forfang at gøre. Sj. R. 21, 233 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Hr. Christen Thommesen til Stougaard, Ridder, Raad, Kansler, Befalingsmand paa St. Knuds Kloster i Odense, har til Magelæg til Kronen udlagt hans Gaard og Gods paa Fyn i Gudme Herred i Ringsager i Rynkebye, som Jens Nielsen paabor, skylder aarligen Byg 5 Ørter, Havre 1 Ørte, 1 Bolgalt, 1 Fjerding Smør, 1 Foderokse, 1 Lam, 2 Gæs, Gaasehavre 2 Skpr., 4 Høns og Skov til 14 Svins Olden. Han skal modtage samme Gaard og Gods under Nyborg Len, indføre det i Jordebogen og siden for den visse og uvisse Rente og Indkomst aarlig gøre Rede og Regnskab. F. T. 5, 230 b.

—¹ Mageskiftebrev mellem Kronen og Christian Thommesen [Sehedst]. F. R. 4, 316 b. (Se Kr. Sk. I, 535).

— Miss. til Stehn Bille og Bispen i Aalborg. Markus Kaas til Tidmandsholm har lader anholde om Kongens Bevilling til at lade bygge et Pulpitur i sin Sognekirke, Thors Kirke, efter-

¹ Brevet er indført mellem 26. Maj og 1. Juni 1643.

som der sammesteds skal være ringe Plads til hans Folk og Tjenere. Kongen vil, at Markus Kaas udviser et bekvemt Sted i hans Sognekirke, hvor han paa hans egen Bekostning maa opbygge Pulpituret. Det skal dog ske uden Skade for Kirken og hverken Præsten eller nogen anden til Præjudits eller Forhindring. J. T. 11, 25 b. Indl. 9/4.

17. April (Kbhvn.). Aab. Brev. Eftersom Grev Voldemar Christian, Greve til Slesvig og Holsten, Kongens kære Søn, har begæret, at Kongen vilde tillade ham at afhænde noget af sit Jordegods her i Riget, forpante det eller derpaa Penge til sin Nytte og Fremtarv at opbjerge, skønt han endnu ikke er 25 Aar, som den udgangne Forordning kræver, saa tillader Kongen det, saa den nævnte Forordning ikke hindrer det, og de Breve, han udgiver, skal holdes og agtes saa fuldkomment og nøjagtigt, som om han havde givet dem efter at have naaet den lovlige Alder. Sj. R. 21, 234.

— Aab. Brev. Da Kongen erfarer, at afgangne Hans Bang, forrige Borgmester i Medelfar, og hans Hustru Karen Bang har haft nogle Tiender i Fæste, for at Kongens Heste kunde faa nødtørftig Fodring, naar de rejser derigennem, saa bevilger han nu, at Borgmester Claus Madsen i Medelfar maa beholde de Tiender i hans Livstid, som Hans Bang har haft før ham, og han maa betale Afgiften med Penge efter den Pris, de har betalt for dem. F. R. 4, 309 b.

— Miss. til Lauge Bille. Han har forgangen Aar erhvervet Kongens Befaling til Rubeg Pors til Øllingsøe om, at denne i hans Fraværelse, men han havde Forlov at rejse til Fyn og forrette sine Ærinde, skulle forestaa Landstingene i Lolland og Falster. Rubech Pors meddeler, at han har forestaaet Landstingene i 21 Uger til stor Besværing og Bekostning for ham. Da Lauge Bille nu igen har udvirket Kongens Befaling om, at Rubech Pors skal forestaa Landstingene, frygter denne, at det ogsaa nu skal vare lang Tid. Han har derfor bedt om, at der maa tillægges ham noget for hans Besværing og Umage. Lauge Bille skal derfor give Rubech Pors noget af det, som han faar for sin Bestilling, for dennes Besværing, Bekostning og Forsømmelse, hvis han igen skal bestride Landstinget. Dog skal der intet gives for en Uges Tid eller to. Sm. T. 6, 512.

— Miss. til Erich Krabbe og Hospitalsforstanderen i Horsens. Eftersom nærværende Brevskriverske Mette Christensdatter, som af Kon-

gen er bevilget Ophold for hendes Livstid i Hospitalet i Horsens, fordi hendes Helbred er betaget hende, saa hun gaar paa Krykker, har ladet foredrage, hvorledes Skarpretteren i Odense har lovet hende, at han næst Herrens Hjælp vil forhjælpe hende til hendes Helbred. Han begærer dog 60 Rdlr. for det. Hun beder nu, at Kongen vil bevilge hende nogen Hjælp dertil af fornævnte Hospitals Indkomst. Kongen har bevilget hendes Begæring, og de skal derfor komme hende til Hjælp med noget af Hospitalets Indkomst, eftersom det kan taale. J. T. 11, 26. Indl. 13/4.

17. April (Kbhvn.). Miss. til Erich Krabbe med flere. Kongen har forlenet Hr. Axel Arnfeldt til Basnæs, Ridder, med Stiernholm Len, som Erich Krabbe hidintil har haft i Forlening. Han skal derfor førstkommende Philippi Jacobi Dag levere Lenet fra sig til ham. J. T. 11, 26b.

— I lige Maade fik Ernst Normand Brev om at levere Koldinghus Len fra sig til Mogens Bilde til Thirsbech. Udt. i J. T. 11, 26b.

— Deslige fik Axel Arnfeldt Brev at levere Gedske Len i Norge til Knud Ulfeld, Hofmarskalk. Udt. i J. T. 11, 26b.

— Deslige fik afgangne Hr. Thage Thott Andersens Arvinger Brev om at levere Silkeborg Len til Jochum Beck. Udt. i J. T. 11, 26b.

— Deslige fik afgangne Hr. Hans Lindenovs Arvinger Brev at levere Hindsgaffels Len til Claus Sested. Udt. i J. T. 11, 27.

— I lige Maade afgangne Mogens Pazis Arvinger at levere Holbæk Len fra sig til Flemming Ulfeldz. Udt. i J. T. 11, 27.

— Miss. til Hr. Axel Arnfeldt med flere. Kongen har forlenet Axel Arnfeldt med Stiernholm Len, som han skal annamme førstkommende Philippi Jacobi.

I lige Maade fik Jochum Beck Brev at annamme Silkeborg Len til Philippi Jacobi. Deslige Claus Seested Hindsgafl. Flemming Ulfeld Holbech. Mogens Bilde Koldinghus. Knud Ulfeld Gedske Len i Norge. Udt. i J. R. 11, 27.

— Aab. Brev. Eftersom nærværende Brevviser Peder Møller i Bundsbech Mølle i Lundenes Len giver til Kende, hvorledes han sig i sit Ægteskab skal have forset og lokket et Kvindfolk, hvorfor han skal have aftinget til sin Husbond, og siden efter hans

Hustrus Død trolovet sig med samme Kvindfolk, som han havde lokket. Denne Troloveelse er af Kapitlet i Ribe kasseret og dømt magtesløs, og det har tilmed funden, at dersom han vilde indlade sig i Ægteskab med nogen anden, saa skulde han dertil have Øvrighedens Bevilling. Han søger derfor om Kongens Bevilling til at indlade sig i Ægteskab igen. Kongen bevilger hermed, at Peder Møller igen maa indlade sig i Ægteskab med hvilket Kvindfolk, Gud vil ham tilføje, dog ikke med det Kvindfolk, som han har lokket udi sit Ægteskab. J. R. 10, 292. K. Indl. 3/4.

17. April (Kbhvn). Aab. Brev. Lauritz Skenkel til Gierrskouf har ladet andrage, at han med det forderligste agter at nedsætte sig i Jylland og der holde Dug og Disk. Han begærer derfor saavel at maatte nyde bonis communibus og andet i Ribe Kapitel, som andre af Adel i Jylland boende, som er forlenet med Kannikedømme i Ribe Kapitel, er bevilget, efter de Statutter, der er gjort i Kapitlet 1615 og konfirmeret af Kongen 1617. Efter forberørte Lejlighed og for den Tjeneste, han har gjort Kongen, har denne bevilget, at Lauritz Schenkel herefter maa være delagtig in divisione bonorum communium og audet lige som andre Kanniker sammesteds. Dog skal han lige som andre Kanniker søge Kapitlet, naar Tamperdage holdes, og sustinere alle onera, der følger af Kapitlet, og ellers forholde sig efter forbemeldte statutum. J. R. 10, 292 b. K.

— Aab. Brev. Denne Brevviser, Christen Ibsen i Storløfgaard¹, har i langsommelig Tid været Tingskriver ved Nørre Herreds Ting i Lundenæs Len og anholder nu, at Kongen vilde bevilge ham og hans Kvinde, at de for Livstid maatte nyde fornævnte Streløfgaard i Nørre Herred for det sædvanlige Landgilde og Rettighed, som deraf gives, og ikke deraf blive forsæt. Kongen har derfor bevilget, at Christen Ibsen i Storløfgaard saavel som hans Hustru, som han nu har, efter hans Død maatte nyde og beholde den sædvanlige Landgilde og Rettighed, som deraf hidtil er givet. Hvis det sker, at han for Alderens Skyld ikke længere kan forestaa Tingskriveriet til Nørre Herreds Ting, saa skal han og hans Hustru alligevel beholde Storløfgaard deres Livstid. (Efter Ifver Vinds Befaling). J. R. 10. 293. K. Indl. 30/3.

¹ K. har Streløfgaard.

18. April (Kbhvn.). Miss. til Ritmestrene paa Sjælland, Fyn og Jylland. Jørgen Seefeld i Jylland skal den førstkommende 15. Maj møde med sit hele Kompagni og den fulde Rostjeneste i Kolding. Han skal ogsaa lade Niels Passberg til Eskier vide, at han skal tjene som Løjtnant. Stehen Bilde, Befalingsmand paa Segelstrup, som Cornet. Jens Seefeld til Ougaard, Hendrich Sandberg til Bøgested, Axel Juel Ifuersen til Volstrup som Korporaler. Ligeledes skal han lade Jens Bildt til Hestvadgaard, Erik Kaas Mogensen til Gudumlund, Erik Høeg til Biørnholm, Peder Seefeld til Hafnø, Knud Seefeld til Oxholmb, Folmer Urne til N., Henrich Lindenov til Ørslev Kloster, Steen Rodsteen til Lerbeck, Knud Rodsteen til Lungsholmb, Hans Wolf von Ungers til N. og Jørgen Kruse til Jermitsløfgaard, vore Mænd og Tjenere, vide, at de til samme Tid og Sted skal møde og i egen Person følge hans Kompagni med deres Heste og Folk, hvor det bliver befalet dem, saavelsom ogsaa Manderup Due til Halkier, vor Mand og Tjener, skal tilsiges Kongens egen Person at opvarte. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 42 b. K.

I lige Maade fik Mogens Arenfeld, Ritmester i Jylland, Brev at møde til samme Tid og Sted med sit Kompagni og lade Malte Seestedt til Boller vide, at han skal være Løjtnant, Jørgen Marsuin til Aunsbjerg Kornet, Ove Juel til Brusgaard, Christoffer Pax til Rask og Jørgen Juel til Agersbøl Korporaler, Erik Grubbe til Tiele, Frantz Lycke til Ourgaard og Jørgen Arnfeld til Vaargaard skal i egen Person følge Kompagniet, og Hendrick Rantzow til Mogelkier og Otte Skeel til Kadtholmb skal opvarte Kongens egen Person. Udtog i Sj. T. 28, 43. K.

I lige Maade fik Christoffer Huas, Ritmester i Jylland, Brev om at møde til samme Tid og Sted med sit Kompagni. Jørgen Krag til Endrup, Befalingsmand paa Dueholm Kloster, skal være Løjtnant, Jørgen Høeg til Toedbøl Kornet, Christen Lange til Skromsagger, Valdemar Lycke til Grindesløfkloster og Erick Pors til Nørsgaard Korporaler. Ligeledes skal Caspar von Gierstorff til Bustrup, Voldemar Skram til Sølleskoufgaard, Dedtlef von Buchvolt til Tvis, Jacob Grubbe til Kobbøl og Mogens Juel til Vosborg i egen Person følge Kompagniet saavelsom og Malte Juel til Giessingholm, Befalingsmand paa Bøfling. Jens Høeg til Vang, Peder Lange til Kiergaard og Hans Bilde til Jungegaard skal opvarte Kongens egen Person. Udtog i Sj. T. 28, 43. K.

I lige Maade fik Stehn Bilde, Ritmester paa Fyn, Brev om at møde

til samme Tid og Sted med sit Kompagni. Eiler Høeg til Dalum skal være Løjtnant, Erick Kaas til Lindskov Kornet, Jørgen Kaas til Østergaard, Lauridtz Skinkel til Gielskouf og Erich Quitzow til Elved Korporaler. Tønne Bilde til Billeskouf, Anders Askesleber til Jestrup og Henrick Lange Rygaard skal følge Kompagniet i egen Person og Jørgen Brahe til Huedholmb, Ridder, Henning Valkendrup til Glorup, Befalingsmand til Hagenskouf og Odensegaard, Jørgen Skuldt til Finstrup, Hendrich Podebusk til Kiørup, Ebbe Ulfeld til Eggeskouf, Lauridtz Ulfeld til Harrested, Falck Gøye Hendrichsen til Huidkield, og Frandtz Povich til Rafnholt skal opvarte Kongens egen Person. Udt. i Sj. T. 28, 43 b. K.

I lige Maade fik Sigvert Urne, Ritmester paa Sjælland, Brev om at møde paa samme Tid og Sted med sit Kompagni. Vincentz Bille, Valbyegaard, skal være Løjtnant, Rubech Pors til Ølingsøe Kornet, Fredrich Pasberg til Vonserup, Rønnow Bilde til Sanbygaard, Knud Paslich til Rønbechsholmb Korporaler, Erick Steensen til Steensgaard, Peder Grubbe til Lystrup og Stie Pors til Skoufgaard skal i egen Person følge under Kompagniet. Niels Trolle til Trolholmb, Befalingsmand paa Roskildgaard, Hr. Hendrich Redz til Tygestrup, Ridder, Niels Vind til Grundet, Befalingsmand paa Vordingborg og København Slotte, Christen Scheel til Valløe, Hr. Axel Arnfeld til Basnæs, Ridder, Befalingsmand over Giedske Len, Oluf Daa til Holmegaard og Flemming Ulfeld til Gundeslefholmb skal opvarte Kongens egen Person. Udt. i Sj. T. 28, 43 b. K.

18. April (Kbhvn.). Niels Krabbe fik Forlov fra Halmsted Befæstning paa to eller tre Uger. Udt. i Sk. T. 7, 16.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas og flere. Mogens Kaas til Støffringgaard, Ridder, Raad, Embedsmand paa Nyborg, Hr. Jørgen Brahe til Hvedholm, Ridder, Embedsmand paa Hagenskouf, Henning Valkendorff til Glorup, Befalingsmand i Odense, Steen Bille til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, hilses. Afgangne Hr. Hans Lindenovs efterladte Hustru og Arvinger har meddelt, at der har været Skifte og Deling efter fornævnte deres afgangne Fader. De er dog ikke kommet til Rede dermed, fordi Jørgen Arnfeld imod Forhaabning er bortrejst, hvorfor de har begæret Kongens Befaling til ovennævnte. Kongen befaler derfor disse og giver dem Fuldmagt til at indstævne Hans Lindenovs Arvinger til Odense, og hvis der kan indfalde nogen Tvistighed imellem dem, skal

de forhandle den i Mindelighed mellem dem eller adskille dem ved endelig Sentens og give det til Parterne bekrævet under deres Hænder og Signeter, som de vil ansvare det og være bekendt. Skulde nogen være forhindret i at komme, faar de andre Fuldmagt til at tage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 5, 231.

19. April (Kbhvn.). Miss. til Henrich Ramel. Naar Henrich Lange til Deiberglund til Sorø fremsender en af Bendix Norbyes Sønner, skal han antages der og forordnes under tilbørlig Disciplin. Sj. T. 28, 44. Inkl. 4/3.

— Aab. Brev, hvorved Chresten Bøcker, Skibskaptajn, ansættes som Visitør i Øresund. Han skal forvalte Bestillingen sammen med Hans Pipper og Herman Hunemor. Han maa faa den femte Part af det, han angiver sammen med de ovennævnte, hvis det bliver dømt til Prise. Sj. R. 21, 234.

— Miss. til Arnt v. Kula. Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Ridder, Raad, Embedsmand paa Nyborg Slot, har begæret Magelæg af følgende Kronens Gaarde i Dallumb Klosters Len i Bierre Herred i Marsløf Sogn og By, nemlig dem, som Madtz Smid, Madtz Karre, Anders Tyggesen, Madtz Lauritzen og Nels Karre paabor, og et Kirkeboe, som giver sin Landgilde til Marsløf Kirke og til Provstegaarden i Odense, og Herligheden deraf ligger til Odensegaard, hvorimod han tilbyder igen at ville udlægge efterskrevne Gaarde paa Fyn i Odensegaards Len i Odense Herred i Brylle, som Jens Poulsen paabor, Trastrup: Jens Ibsen, Hauffe: Jens Christensen, Lunde Herred og By, Peder Hansen, Broubye, Hans Andersen, Tappedrup, Anders Hansen, Hørup, Niels Hansen, Niels Ibsen, Onsbjerg, Anders Nielsen og Hendrich Hansen paabor. Han skal snarest begive sig til fornævnte Gods for at granske og grangivelig forfare, om det for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan mistes der fra Lenet, erklære sig derom og snarest indsende Erklæringen til Kancelliet. F. T. 5, 231 b.

— Miss. til Henrich Lange. Kongen har hørt, at Bendix Norbye, som var en af Niels Arnfeldts Lovsmænd, ikke, førend han undveg af vore Riger og Lande, har sat nogen Værg for sine umyndige Børn, som i hans Fraværelse kunde have tilbørligt Opsyn med dem samt med deres Gods. Kongen vil derfor, at Henrich Lange som deres afgangne Moders nærmeste Slægtning paatager sig Bendix Noorbyes to umyndige Børns Værgemaal og har Op-

syn med dem og deres Gods, søm han agter at forsvare. Da det foregives, at den ældste Søn, som skal være omtrent 14 Aar gammel, befindes i adskillige Uskikkeligheder, skal han enten med det gode eller onde sende ham til Sorø Akademi, hvor han skal blive modtaget og forordnet under Disciplin. J. T. 11, 27 b. Indl. 4/3.

19. April (Kbhvn.). Miss. til Hans Krabbe og Christen Krag. Henrich Lange til Deiberiglund har ladet andrage, at Bendix Norbye, som var en af Niels Arnfeldts Lovmænd, af Kongen og Danmarks Riges Raad er tilfundet i de næste 20 Aar at entholde sig fra Kongens Riger og Lande, og at han sammen med hans Hustru, som var fornævnte Henrich Langes Broderdatter, der døde, før end han geraadede i denne Ulejlighed, for nogen Tid siden efter hendes afgangne Fader arvede baade Gaard og Gods og anden Løsøre. Bendix Norbye har tre umyndige Børn levende, som han ikke, før han forlod Landet, saaledes har forsynet og sat til nogen Optugtelse, som han burde, ej heller har han gjort nogen Rigtighed for sine umyndige Børns Gods og Løsøre. De skal derfor med det forderligste begive sig til Bendix Norbyes Gaard og rigtigt registrere det Løsøre og andet, som er tilfaldet de tre Børn efter deres afgangne Moders Fader, ligeledes skal de forfatte en rigtig Jordebog over deres arveligt tilfaldne Jordegods. Registreringen og Jordebogen skal de levere under deres Hænder og Signeter til Henrich Lange og ingenlunde efterlade det. J. T. 11, 28. Indl. 4/3.

— Aab. Brev. Kongen bevilger, at Jomfru Helvig Lun herefter maa være sin egen Værge og selv opbjerge Indkomsten af hendes Gods og gøre det saa nyttigt, som hun bedst synes og kan. Dog skal hendes næste Værge have Indseende, at hun ikke forkommer eller forspilder hendes Gods til Unytte, og han skal forsvare Godset paa hendes Bekostning med Lov og Ret. J. R. 10, 294.

20. April (—). Befaling til Hendrick Bilde og Johan Brochenhus at levere Hr. Axel Arnfeld Stiernholm. Hendrick Bilde til Thiersbeck og Johan Brockenhus til Leerbeck skal, da Kongen har forlenet Hr. Axel Arnfeld med Stiernholm, naar Erich Krabbe til Strandbergsgaard leverer Lenet fra sig, være til Stede og overlevere til Axel Arnfeld, hvad der findes af Inventarium, Breve, Registre, Jordebøger og alt andet, som findes paa Slottet og Lenet. Deslige skal de besigtige Slottets Bygning og Ladegaarden og se, om de er holdt ved Magt, og ligeledes se om Skovene er fredet og holdt ved Magt. De skal

give Besigtelsen beskrevet under deres Hænder og Segl og siden overgive det til Axel Arnfeld. Sj. R. 21, 234 b.

20. April (Kbhvn.). I lige Maade fik Johan Brochenhus og Manderup Abildgaard Befaling at overlevere Mogens Bilde Koldinghus, ligeledes Jørgen Seefeld og Peder Gestrup¹ Befaling at levere Jochum Bech Silcheborg. Item Fredrich Pasberg og Niels Trolle at levere Flemming Ulfeld Holbeck. I lige Maade Henning Walchendorf og Steen Bilde at levere Claus Sehested Hindsgaffvel. Sj. R. 21, 234 b.

— Følgebrev paa nogle Len. Bønder og Tjenere, som ligge til Silcheborg Slot, som afgangne Hr. Tagge Tott Andersen tilforn har haft i Værge, befales strengelig efter denne Dag at svare Jochum Bech til Gladsax, give og gøre ham paa vores Vegne deres aarlige Landgilde, Gæsteri, Sagefald, Ægt og Arbejde og al anden Rente og Rettighed, som de plejer og er pligtige at gøre, og give Kongen og som de af Arilds Tid har gjort og givet til Kongen og Kronen, indtil anderledes tilsiges. Han skal holde alle ved Lov, Skel og Ret, og ikke tilstedes, at nogen forurettes mod Loven i nogen Maade.

I lige Maade fik Hr. Axel Arenfeld Følgebrev til Bønderne i Stiernholm Len. Mogens Bilde til Bønderne i Koldinghus Len. Claus Sehested til Bønderne i Hindsgafvel Len. Flemming Ulfeld til Bønderne i Holbeck Len. Sj. R. 21, 235.

— Miss. til Niels Krag. Han har ladet andrage hvorledes nogle Kirker i hans Provsti findes flux forfaldne, og ikke vil kunne komme paa Fode uden Hjælp af andre. Kongen vil, at de Kirker i hans Provsti, som har nogen Forraad og Formue, maa komme de forfaldne til Hjælp, saa de igen maa komme paa Fode og ikke blive ganske brøstfældige. J. T. 11, 29.

— Miss. til Gregers Krabbe. Kongen har bevilget, at Karen Lauritzdatter, afgangne Peder Nielsens i Riberhus Len i Thang, maa faa en Person i Thang ved Navn Jens Hansen til Ægte, som er beslægtet i tredje Led med hendes forrige Husbonde. De skulde dog derfor give til Kronen efter deres Formue. Han skal lade dem give til Kronen for denne Bevilling det næste, de kunne taale, og saa vidt deres Formue kan tilstrække, og siden føre det til Regnskab. J. T. 11, 29.

¹ Gersdorf.

21. April (Kbhvn.). Miss. til Oluf Brockenhus. Da Kongen har erfaret, at han ikke har faaet Befaling om at begive sig ud paa det forestaaende Tog, befales ham hermed at møde i Kolding d. 15. Maj og siden følge med de andre af Adelen, der skal opvarte Kongen. Sj. T. 28, 44 b. K.

— Aab. Brev. Der er andraget, hvorledes en Del indenlandske saavel som udenlandske understaar sig at løbe i Søen og fange Hval over de 67 Grader, under Kongens Land Christianborg eller Grønland eller Spitzbergh kaldet, det privilegerede Spitzbergiske Kompagni til mærkelig Skade og Afbræk. Hermed bydes alle Indløbere og Søfiskere, som ikke er mellem de privilegerede Undersaatter og det octroyerede eller bevilgede gammel engelske Kompagni og de Unigte Provinciers Kompagni, at de sig ikke understaar eller fordrister at komme Christianborg paa 10 Mile nær paa Fangstederne dem Hvalfisken at forirre og forjage, langt mindre nogen Steder at lande under Kongens Land Christianborg, ej heller der deres Hytter at bygge og syde Tran, det være sig ved de Bayer Christianshafven, eller Mauritius eller Hollandske Bay, Forhaven, Københavns Bay eller Ribe Bay, Magdalene Bay, Ulfelds Bay og alle de Bayer eller Havne, ingen undtaget, hvad Navn de og have kan, fra Norden af og indtil Forlandet, hvor somhelst Kongens Vaaben er opsat og fornævnte vores Underdaner og octroyeres bruger. Saafremt nogen fordriver sig imod dette, saa skal de ikke alene efter lovlig Medfart og Proces have forbrudt Skib og Gods, men en dansk skal straffes som den, der ikke har villet efterkomme Kongens Befaling og Mandat. Sj. R. 21, 235.

— Instruktion til Spidtzberg. Instruktion hvorefter os elskelig . . . . . sig nu paa denne hans kommende Rejse ad Spidtzberg sig har at forholde. Fornævnte . . . . . skal være Kaptajn paa samme Rejse, som skal konvoyere Johan Brams, Borger og Indvaaner i København, Skib til Spidtzberg. Han skal i alle Maader have Kongens Højhed i Agt paa sine tilbørlige Steder, ej heller lade Johan Bram tilføjes nogen Forhindring paa samme Steder mod hans Privilegium, men afværge al fjendtlig Aamoding det være sig af franske eller hollandske. Det skal gøres med god Formaning, som først skal ske, med bedste Mening og Erindring om, hvilke Ulemper der kan følge i Fremtiden af deres egen Dumdristighed. Hjælper det ikke, saa skal der bruges de Midler, som er forordnet at bruge mod al Fjendtlighed mod Kronen.

Naar Johan Brams Skibe har været der en Maanedstid, skal han igen begive sig paa Hjemreisen, hvorefter han sig har at rette. Sj. R. 21, 235 b.

21. April (Kbhvn.). Aab. Brev. Da Kongen har erfaret, at Prestøe Kald med dets Annex, som kaldes Skifvinge, er ganske ringe, saa at en Guds Ords Tjener, som skal betjene samme Kald, kun kan underholdes kummerligt deraf, og da Borsøe og Belringe skal være to gode Sogne, saa et af dem kunde underholde en Guds Ords Tjener, har Kongen besluttet, Belringe skal annexeres Præstøe i Stedet for Skifvinge, og Skifvinge annexeres Borsøe. Sj. R. 21, 236.

— Aab. Brev. Da Kongen har erfaret, at Peder Brede, der havde været Kaptejnsløjtnant i Fæstningen Christianstad, skal være død, har han nu i hans Sted antaget Jens Munck til at betjene og forestaa hans Bestilling. Han skal i Besolding have lige saa meget som Formanden, og han skal modtage det paa samme Sted, som Formanden har gjort det. Sj. R. 5, 397 b.

22. April (—). Miss. til Marcus Huidt. Da Kongen har erfaret, at han i List har fordret Told af dem, som vil udskibe deres Øksne til Holland, udover den, som de tidligere har erlagt til Kronen, paabydes han, at han skal lade alle dem passere uhindret, som kan bevise, at de har betalt den tilbørlige Told og Rettighed enten i Colding, Ribe eller andre tilbørlige Toldsteder. Da Kongen desuden har hørt, at han fordrer Told af Bønderne, som forføjer sig til Ribe for at erlægge deres Landgilde, befales han at lade dem være fri for slig en Anmodning. (Efter J. Vinds Befaling). Sj. T. 28, 44 b. K.

— Aab. Brev hvorved Kongen bevilger Hans Pofvelsen Nested, Skolemester i Helsingøer, at han maa lade sig høre til det første Præstekald, som vaccerer og bliver ledigt i Danmarks Rige. Dog skal alting dermed gaa efter Ordinansen og andre kgl. Forordninger, der er udgaaet om Præstekald. Sj. R. 21, 237.

— Aab. Brev. Nærværende Hans Søfrensen Malmøe har for nogen Tid siden erhvervet Kongens Bevilling til ved Retten at lade sig indføre i den Gælden Hamburger ved Navn Jacob Hambroch har her i Danmark og indkræve, hvad der kan beløbe sig til 600 Sp. Dlr. formedelst en Gæld, Hans Søfrensen har at fordrø hos Hambroch. Han foregiver nu, at han ikke kan opspørge noget, som tilhører fornævnte Hambroch. Han ansøger nu om at maatte lade sig ind-

føre i andre Hamborgeres Gæld for 600 Sp. Dlr. Kongen giver ham Tilladelse til det, dog skal han, naar han kommer til Ende med Hambroch give Kongen de 600 Sp. Dlr. Sj. R. 21, 237. Indl. 19/4.

22. April (Kbhvn.). Miss. til Ifver Vind. Jens Christensen i Sand i Øre¹ Sogn og Peder Nielsen i Bient² i Sal Sogn i Lundenæs Len har andraget, at deres Gaarde er saa højt forskyldede, saa de ikke kan udrede det. De beder om at faa noget Afslag deri. Da Kongen af hans Erklæring saavel som af Tingsvidner ser, at deres Angivelse er sandfærdig, skal Ifver Vind til Tinge lade opkræve uvildige Mænd, som kan sætte deres Gaarde for en billig Landgilde, saa de kan blive ved Gaardene, dog saaledes, at Kronen ikke for meget afgaar. J. T. 9, 29 b. Indl. 3/4.

— Aab. Brev. Kongen har for godt anset, at der i Horsens ikke maa opholde sig eller bo uden tvende Mester Bardbeskærer for sammesteds at bruge deres Kunst. Af disse tvende skal Christopher Wegener, som sammesteds en Tid har ladet sig bruge, være den ene. Lensmændene paa Stiernholm, samt Borgmestre og Raadmænd i Horsens, de, som nu er, og som herefter kommer, skal have i Agt, at de, som herefter antages til Bartskærere der sammesteds, er dygtige og bekvemme, som det sig bør, til at forrette samme Kunst. Deslige skal de have Indseende med, at ingen anden herefter tilstedes at bruge samme Kunst der i Byen end forskrevne tvende Bartskærere, som dertil bliver forordnede. Hvis nogen gør det imod Kongens Befaling, skal de tiltales og straffes som ved bør. (Efter Junkers Befaling). J. R. 10, 294. K. Indl. 3/4.

23. April (—). Miss. til Hans Boysen. Da Kongen har fundet det for godt, at saa mange af Herremændene i Kancelliet, som selv vil, maa følge med paa dette Tog, befales det ham, at han skal give dem, som indstiller sig med Heste, for deres Heste den maanedlige Besolding som Hofjunkerne faar, og det for det Antal Heste, de angiver til Hofmarskalken Knud Ulfeld til Huering, ligeledes skal de have de Penge, de maanedlig kan tilkomme for deres Tjeneste i Kancelliet. (Efter Ifver Vinds Ordre). Sj. T. 28. 45. K.

— Miss. til Niels Krabbe. Kronens Tjenere i Liunge og Hafrøe i

¹ Ørre Sg. Hammerum Hd. ² Bjært, Nr. Sal Sg.

Halmsted Len har ladet andrage, at deres Gaardes tilliggende Ejendom skal være ganske meget fordærvet af Sand, saa de ikke kan besidde dem og holde dem ved Magt, medmindre der maa bevilges dem noget Afslag i deres Skatter og Landgilde. Da Kongen af hans Erklæring saavel som af Tingsvidner erfarer, at deres Angivelse er sandfærdig, vil han, at Niels Trolle herefter kun lader opkræve Halvparten af det, de før har udgivet i Skat og Landgilde. Da det kan befrygtes, at samme Gaarde skal blive helt øde og fordærvede, skal Niels Krabbe med det første erklære sig om, med hvilke Midler samme Sandfog bedst kan forekommes. Han skal have i Agt, at alle Lodsejere hjælper dermed, og indsende Erklæring derom til Kancelliet. Sk. T. 7, 16. Indl. 29/3.

23. April (Kbhvn.). Miss. til Peder Vindstrup. Hans Bentsen, Sognepræst i Grimmetau i Nørholland, har meddelt, at hans Præstegaard for nogen Tid siden er afbrændt. Han begærer derfor, at Kongen vil bevilge ham, at hver Kirke i Skaane Stift maa contribuere noget til Hjælp til dens Genopbyggelse. Bispens skal derfor af enhver Kirke i Stiftet lade opkræve en vis Hjælp, som han selv bedst synes, og eftersom enhver Kirke har Formue til, til at genopbygge formeldte Kirke, saa Præsten kan faa samme Hjælp med det forderligste. Kongen vil desuden, at han foreholder enhver Præst i Stiftet at give nogen Hjælp, eftersom det er christeligt, at den ene undsætter den anden i saadanne Tilfælde. Sk. T. 7, 17.

— Aab. Brev. Johanne Jeppesdatter i Klindstrup har andraget, at hun i en kort Tid har været i Ægteskab med Peder Nielsøn i Rørum i Froste Herred i Skaane, og kort Tid efter, at de var kommet tilsammen, er det befundet, at han i hans Enkesæde skal have beliggende hans forrige Kvindes Søstersøns Datter. Han er dømt for det og straks derpaa borttrømt, og han maa aldrig komme til Landet igen. Hun begærer derfor, at Kongen vil tillade hende at indlade sig i Ægteskab igen med hvilken Mandsperson, Gud vil tilføje hende, da Kapitlet i Lund ikke har kunnet tilstede hende saadant, før de 7 Aar er gaaet. Da fornævnte Peder Nielsøn ikke maa komme her i Landet igen, har Kongen af synderlig Gunst og Naade tilladt, at Johanne Jeppesdatter maa begive og indlade sig i Ægteskab med hvilken Mandsperson, Gud og Lykken hende vil tilføje. Sk. R. 5, 398. Indl. 20/4.

23. April (Kbhvn.). Miss. til Steen Bille. Da han har meddelt, at der ved den sidst forgangne Storm er sket stor Skade paa Skinderup og Trællerup Gaarde paa Tegltaget og Stentaget, ligeledes Skiellingen¹ at være løsnat og afslaaet paa mange Steder, da Stedet ligger udenfor Skoven imod Østenvind, og da han vil vide, hvorledes han skal forholde sig, vil Kongen, at han nu i Foraaret vil lade det reparere, saavidt fornødent gøres. Deslige skal han lade Laderne og Høhusene forfærdige, førend Kornet og Høet skal indavles. Det skal ske med de mindst mulige Omkostninger og dernæst føres til Regnskab. F. T. 231 b. Indl. 23/3.

— Miss. til Hendrick Rantzow, Jacob Lindenov og Hendrich Lindenov. De skal møde i Odense den 6. Maj og der uden al Forhaling tilendegøre, hvad de i Skiftet efter deres afgangne Fader Hr. Hans Lindenov er interesserede i. F. T. 5, 232.

— Miss. til Torben Gabrielsen. Steen Bille til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, har for nogen Tid siden faaet i Kommission at være Kommissarie over Skifte og Deling efter afgangne Hr. Hans Lindenov, og da han med de andre gode Mænd og tilforordnede Kommissarier ikke for andre Bestillingers Skyld kan komme til Stede, skal Torben Gabrielsen møde i hans Sted og være til Stede ved samme Skiftes Foretagelse og sammen med de andre fuldføre Kongens Befaling. F. T. 5, 232.

— Miss. til Arent v. Kula. Han har givet til Kende, at der i Dallums Len skal være 2 Broer, den ene kaldet Stampemøllebro, og den anden ligger mellem Dallum Kloster og Odensegaard, som skal være meget brøstfældige, saa man ikke uden stor Fare og Besværlighed kan komme derover. Kongen vil derfor, at han straks lader Stampemøllebro forfærdige, deslige gør saa meget ved den anden, som ham tilkommer. Han skal lade det Tømmer, der skal bruges, hugge i Klosterets Skove, dog med den mindst mulige Omkostning. F. T. 5, 232 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe og Henning Valkendorf. De har for nogen Tid siden faaet Kongens Befaling om at være til Stede ved Skiftet efter afgangne Hr. Hans Lindenov og siden faaet Befaling om at møde i Kolding d. 15. Maj. De maa forblive paa Fyen, indtil de har efterkommet Kongens Befaling. F. T. 5, 232 b.

¹ Det øverste Lag af Tækningen.

23. April (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Arnfeld. Han skal møde den 6. Maj i Odense og der uden al Forhaling gøre Ende paa Skiftet efter hans Hustrus afgangne Fader Hr. Hans Lindenov. J. T. 11, 30.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Else Jensdatter, Jens Jensens i Sigersløf, Sitzel Lauridtzdatter, Christen Lauridtzens Hesselberg, Karen Andersdatter, Michel Thommesens og Maren Pedersdatter, Christen Pofvelsens ibid. Efterleversker har ladet andrage, hvorledes bemeldte deres Husbønder, som fornævnte Kronens Gaarde paa Mors i hans Len paa-boede, noget før Jul forleden vilde forføje sig til Hald Slot med en Skude med et Aars fulde Landgilde for samme der at yde. Paa denne Rejse omkom og druknede bemeldte deres Husbønder med Gods og Skude paa Grund af en stor paakommende Storm. Da Kongen af hans Erklæring erfarer, at Enkernes Angivelse er sandfærdig, vil han, at de forskaanes for samme Aars Landgilde, hvilket skal godtgøres ham i hans Regnskab. J. T. 9, 30b. Indl. 10/3.

—¹ Mageskiftebrev mellem Valdemar Lycke til Grindesløf Kloster og Aalborg Hospital. J. R. 10, 295. K. (Se Kr. Sk. I, 535). Indl. 23/4 Besigtelser og andre Indlæg til Skøder og Mageskifter.

—² Valdemar Lyckes Genbrev paa ovenstaaende Mageskifte. J. R. 10, 296b. K.

24. April (—). Miss. til Henrich Ramel. Kongen har befaleet Jørgen Seefeld til Refs, Raad og Befalingsmand paa Ringsted Kloster, og Vendtzell Rotkirk til Krogsgaard, Raad, Befalingsmand paa Antvorskouf, at erklære sig udførligt, om det kunde være gavnligt for Sorøe Akademi, at Ladegaarden, som ligger dertil, blev nedbrudt og flyttet til Slagelse, eftersom Stedet dog skal have saa ringe Gavn af denne Ladegaard. Da Erklæringen nu viser, at Jorden til Slagelse Ladegaard, baade hvad Saaland og Engbund angaar, er bedre og Akademiet tjenligere end den anden Ladegaards Mark, og da Engen tilmed i Fremtiden ved Rydning kan formeres, skal han med det første lade fornævnte Slagelseboe ødelægge og lade den bruge som Ladegaard der til Stedet. Bønderne, som bor der, skal dog have de Fæste[penge] tilbage, som de har givet for deres Gaarde, og de skal igen forsynes med andre Gaarde. Ladegaardens Jorder, som hidindtil har været til

¹ R. er ikke dateret. K. har 25. April. ² R. u. Dat. K. har 23. April.

Stedet, skal uddeles til dem, som agter sig der at nedsætte og bygge. Hvad Ladegaardens Bygninger angaar, kan de blive nedbrudt eller blive staaende, eftersom det vil være Akademiet til mest Gavn og Bønderne til mindst Besværing og Forhindring. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 45. K.

24. April (Kbhvn.). Miss. til Lauridtz Ebbesen. Jørgen Vind til Gundestrup, Raad, Rigens Admiral og Befalingsmand paa Draxholm, har i Magelæg udlagt til Kronen efterskrevne Gods i Saltøe Len. I Menstrup en Gaard, Hans Andersen paabor, skylder aarlig 2 Pund Byg, Havre 2 Tdr., 1½ Mk. Erridspenge, den anden, Jørgen Andersen paabor, skylder aarlig Byg 2 Pd., Havre 2 Td., Penge 1½ Mk. Nok af et Vejrmøllested, som staar paa hans Gaards Grund, gives til Grundskyld, endog Møllen er Møllerens egen, Penge 9 Mk. for Arbejde og Landgilde. Nok i Solte By Jesper Hansen, skylder aarlig Rug ½ Pd., Byg ½ Pd. yder herfor tilhobe aarlig 1 Pd. Byg. Nok 1 Hus hører Halvparten til den Gaard, [Hans Nielsen¹] ibor, giver aarlig 1 Rdlr. Lauridtz Ebbesen skal tage nævnte Gods under Lenet, indskrive det i Jordebogen og aarlig aflægge Regnskab for det. Sj. T. 28, 46. K.

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Jørgen Wind til Gundestrup, Raad, Rigens Admiral og Befalingsmand paa Draxholm, har i Magelæg udlagt følgende Gods i Antvorskouf Len til Kronen. I Slagelse Herred, Frølund By, 2 Gaarde, den første, Niels Jensen tilforn iboede og Lauridtz Hansen nu iboer, skylder aarlig Byg 2 Pd., Gaardpenge 2 Mk. 2 Sk. 2 Alb. 1 Hus, Søren Hansen ibor, skylder aarlig 1 Sldr. Nok i Ordrup 1 Gaard, Morten Davidsen iboer, skylder aarlig Rug 1 Pd., Byg 1 Pd., Smør 1 Fjerding, giver aarlig 1 Pd. Byg for denne Fjerding Smør. Ventsel Rotkirk skal modtage nævnte Gaarde under Lenet, lade dem indskrive i Jordebogen og aflægge aarligt Regnskab for dem. Sj. T. 28, 46 b. K.

— Mageskifte mellem Kronen og Jørgen Vind til Gundestrup. Sj. R. 21, 237 b. (Se Kr. Sk. I, 536).

— Jørgen Vinds Genbrev paa foregaaende Mageskifte. S. R. 21, 239.

— Aab. Brev om, at Lut Waltersøn skal være Skovrider i Københavns Len. (Ligelydende med Bestallingen af samme Dato for Laurs Nielsen i Skanderborg Len). Sj. R. 21, 240 b.

¹ Mangler i Brevbogen, findes i K.

24. April (Kbhvn.). Miss. til Ifver Krabbe. Palle Rosenkrantz til Veslesgaard, Befalingsmand over Augdesiden og Fru Dorrete Juel, afgangne Ifver Krabbes, har til den nærværende Herredag med flere i Rette stævnet Jomfru Ingeborg Friis til Markegaard. Anders Friis, som er hendes Værge, har begæret, at Kongen vilde befale Ifver Krabbe, at han maatte svare for hende i denne Sag, da han er højljgt interesseret i samme Sag paa egne Vegne. Han skal derfor indrette sig saaledes, at han kan gaa i Retten paa hendes Vegne i samme Sag. Sk. T. 7, 17.

— Miss. til Hospitalsforstanderen i Horsens. Naar der bliver Plads ledig i Hospitalet, skal han indtage Peder Simmensens af Vering i Skanderborg Len i Hospitalet og forholde sig imod ham ligesom mod andre Hospitalslemmer. J. T. 11, 31.

— Miss til Ifver Vind. Kongen har bevilget Hr. Christen Pedersen Nørkier, Sognepræst i Soed¹ i Lundenæs Len at maatte bruge en Gaards Ejendom i Sael Sogn i Aale, som har staaet øde nogen Tid, fordi den har været forskyldt, under Saels Præstegaard kvit og fri for Ægt og Arbejde. Dog skal han deraf udgive saa meget i Landgilde, som den af uvildige Mænd er sat og takseret for, nemlig 1½ Ørte Rug, 1½ Ørte Byg, ½ Pund Smør, ½ Skovvogn og ½ Rdlr., deslige Skat og anden Herligheds [Skyld]². Han skal forandre det saaledes i Jordebogen og derefter lade gøre Regnskab for det. J. T. 11, 31 b.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Lauridtz Nielsen Teum har ladet foredrage, at hans Hustru skal være berettiget i en Arv, som faldt i Aalborg 1638 efter hendes Faders Søster afgangne Anne Nielsdotter, afgangne Jens Vogensøns. Borgmestre og Raad skal straks efter hendes Død have begivet sig til hendes Bo og Gods for at vurdere og registrere det. I denne Registrering har de udeladt Jens Vogensens Regnskab over tilstaaet Gæld og navnlig ikke beregnet, hvorvidt samme Regnskabsbog sig kunde andrage, enten visse eller visse Penge og Gods. Bogen skal heller ikke findes tilstede, saa han deraf kan vide at søge hans Hustrus lovlige Arv, selvom Borgmestre og Raad paa Registreringen har haft fornævnte Bog for dem og leveret den til Jens Bloch i Ornit, for at han skulde indfordre, hvad der fandtes deri. Han har nu bedt om, at Kongen skulde befale Jørgen Seefeld, at denne

¹ Fejlskrift for Sael (Ginding Herred). ² Ordet mangler i Brevbogen.

skulde hjælpe ham til Rette. Kongen vil derfor, at Jørgen Seefeld hjælper fornævnte Lauridtz Nielsen Teum til Rette, saa der kun vederfares ham, hvad Ret er. J. T. 11, 32. Indl. 11/4.

24. April (Kbhvn.). Miss. til Ifver Vind. Han har givet til Kende, at der i Lundenes Len skal være to Boliger, den ene i Astrup, den anden i Øster-Ølbye, som Godske Nielsen og Niels Erichsen sidst paaboede; de skal være saa forskyldede efter Tingsvidners Udsagn, at de kun kan udgive Halvparten af den sædvanlige Landgilde; de har derfor i nogen Tid staaet øde, og ingen har villet besidde dem, fordi de har været saa højt forskyldet. Kongen vil, at han bortfæster de nævnte to Boliger til, hvem der ønsker dem, og han skal kun opkræve Halvparten af den Landgilde, de før har givet. Det skal forandres i Jordebogen, og derefter skal der gøres Regnskab for det. J. T. 11, 32 b.

— Miss. til Gunde Lange. Pofuel Christensen i Nøfling har paa sin afgangne Svogers Christen Lauridtsen Brøns og dennes Hustru Else Pedersdatters, som var fornævnte Pofuel Christensens Datter, og som forud boede i Aalborg i en Mølle kaldet Gammel mølle, tvende efterladte umyndige Børns Vegne, hvis Værge han er, ladet foredrage, at der for nævnte Mølle resterer en Part Landgilde for Aarene 1635 til 1638. Det beløber sig til 18 Tdr. 1 Sk. Mel, 6½ Læster og 7 Tdr. Malt, og det skyldes Sommerens Tørke og Vinterens Haardhed, idet der ikke kunde males med Møllen eller fortjenes den Afgift, som fra gammel Tid er ydt deraf. Da Pofuel Christensen har bevist det med Tingsvidne, og Gunde Langes Erklæring bekræfter, at Christen Lauridtsen Brøns og hans Hustru ikke har efterladt sig synderlig Formue, hvoraf deres efterladte Børn kan betale den resterende Landgilde, bevilges, at de maa være fri for at svare Tredieparten af den nævnte Landgilde. J. T. 11, 33 b. Indl. 27/3.

— Miss. til Palle Roedstehn og Manderup Abildgaard. Johan Brochenhus til Leerbech har meddelt, at hans Broder Just Brochenhus for nogen Tid siden er død paa fornævnte Leerbech. Han har intet efterladt der uden et Skrin med nogle Breve udi og hans Klæder, som han udi gik. Johan Brochenhus har straks efter hans Død ved tvende gode Mænd og Herredsfogden i Thorridtz¹ Her-

¹ Tørrild Herred.

red ladet det forsegle. Da Arv og Gæld efter ham er fragaaet, og hans efterladte Klæder ved Indførsel er taget af en af hans Kreditorer, og da Brevene endnu findes under tvende gode Mænds og Herredsfogdens Forsegling paa Leerbech, begærer han, at tvende gode Mænd maa optage Brevene, registrere dem, forsegle dem igen og siden lade dem hensætte i Sognekirken. Palle Roedstehn og Manderup Abildgaard skal derfor med det forderligste begive sig til Leerbech, optage og registrere de Breve, der er efterladt af Just Brochenhus, og siden igen lade dem vel tilforsegle og hensætte i Sognekirken. Og hvis der iblandt dem findes nogle, som Just Brochenhus har faaet af sine Forældre, og som vedkommer Johan Brochenhus, skal de levere ham en nøjagtig Revers af dem. Er en af dem forhindret, maa den anden tage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 11, 34. Indl. 22/4.

24. April¹ (Kbhvn.). Aab. Brev. Christen Pedersen Nørkiær, Sognepræst i Sael i Lundenæs Len, har ladet anholde, om Kongen for hans Præstegaards Ringheds Skyld vilde bevilge ham en Ødegaards Eje i fornævnte Sogn, som i nogen Tid skal have staaet øde, formedelst den har været forskyldet og nu af uvildige Mænd er sat for Landgilde 1½ Ørte Rug, 1½ Ørte Byg, 1 Pund Smør, 1 Skovvogn og ½ Sletdlr. Gæsteri. Han tilbyder at give fornævnte Landgilde deraf. Kongen bevilger, at Hr. Christen Pedersen Nørgaard² maa nyde fornævnte Ødegaards Eje under Sael Præstegaard i hans Livstid med al dens Tilliggende, kvit og frit for Ægt og Arbejde. Han skal aarlig udgive Landgilde deraf med Skat og anden Herlighed. (Efter Junkers Befaling). J. R. 10, 298 b. K.

— Aab. Brev. Kongen har for nogen Tid siden bevilget Johan Brochenhus til Lerbech og hans Arvinger at maatte nyde Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Malling Sogn for billig Fæste og sædvanlig Afgift under hans Gaard Østergaard. Han lader nu andrage, at han har afhændet Østergaard, og begærer nu at maatte nyde forbemeldte Tiende under en anden af hans Gaarde kaldet Mosgaard, idet han foregiver, at den ligger nærmere ved forbemeldte Sogn end Østergaard. Kongen bevilger, at Johan Brochenhus med Arvinger og Efterkommere, der kommer i Besiddelse af Mosgaard,

¹ Brevet er i R. dat. Hafn. 24. April 1644, øjensynligt ved en Skrivefejl. Det staaer indført i 1643, og K. er dateret 1643. ² Skrivefejl for Nørkiær.

maa for en billig Fæste og sædvanlig Afgift nyde Kronens og Kirkens Korntiende af Malling Sogn. (Efter Junkers Befaling). J. R. 10, 299 b. K.

24. April (Kbhvn.). Aab. Brev. Kongen har beskikket denne Brevviser Laurus Nielsen, til at han med største Flid og Vindskibelighed skal være paa Kronens Skove i Schanderborg Len. Der maa aldeles intet Dyr, lidet eller stort, skydes eller ødelægges. Hvis han træffer eller kommer over nogen, som understaar sig at skyde eller ødelægge noget Dyr i Kronens Skove, eller befinder nogen, der gaar med lange Rør udenfor Alfarvej, i forbemeldte Skove, skal han gøre sig den yderste Flid, for at han kan blive dem mægtig og føre dem til Schanderborg Slot. Dersom han ikke kan blive deres Overmand, skal han følge efter dem og med Flid udspørge, hvem de tjener eller tilhører, og siden tilkendegive det for Lensmanden sammesteds. Han maa aldeles ikke se gennem Fingre med nogen. Findes nogle Krybskytter af Almuens Folk, som vil fordriste sig til at ødelægge Kongens Dyr eller gaa i Kronens Skove med lange Rør uden for Vejen, og hvis han ikke kan blive dem mægtige, og hvis de heller ikke vil følges med ham og give Besked om, hvem de tilhører, da skal han have Fuldmagt at skyde et Lod i dem, og han skal ikke kunne tiltales eller lide Skade for det. Det er ogsaa under højeste Straf være ham selv forment at skyde noget Dyr, lidet eller stort. Han skal ogsaa holde Tilsyn med, at der ikke holdes Geder, som kan løbe ind i Kronens Skove og der gøre Skade paa Underskoven. Dersom han skulde finde nogen Geder paa Skovene, efter at de er aflyste og forbudte, maa han skyde dem ihjel, hvem de end tilhører. Han skal have flittig og grangivelig Indseende med, at der aldeles intet hugges i Kronens Skove der i Lenet uden Lensmandens Bevilling. Han skal give Agt paa, at ingen af Skovfogderne hugger nogen Træer, medmindre de tilforn er blevet mærket og udvist. Han skal forholde sig ærligt og skikkeligt i sin Tjeneste og være Lensmanden paa Schanderborg hørig og lydlig. For sin Bestilling skal han aarlig have 16 gamle Daler, en sædvanlig Hofklædning og 4 Daler i Kostpenge om Maaneden, Foder og Maal paa en Hest, indtil anderledes herom tilsigende vorder. Besoldingen skal begynde fra dette Brevs Dato, og siden gives hvert Aar, saa længe Kongen vil have ham i sin Tjeneste. J. R. 10, 299 b. K.

— Aab. Brev. Nærværende Jørgen Andersen har for nogen

Tid siden haft nogen Trætte med afgangne Søfren Jensen Frost og skal af ham være blevet fordelt for Dom Varsels Paaskud, hvilken Dele er blevet konfirmeret af Kongen og Danmarks Riges Raad, saa han nu er funden til hans ulovlige 3 Mark. Jørgen Andersen har nu begæret Oprejsning, og da Kongen har erfaret, at hans Forseelse er blevet forladt af Søfren Jensen før hans dødelige Afgang, har han bevilget ham denne Oprejsning, saa Jørgen Andersen efter denne Dag maa gaa i Lov og Tov, søge Lav og Gildeshus med gilde Mænd og gæve og ej være Mand des mindre for samme Sag i nogen Maade. J. R. 10, 301. Indl. 4/4.

24. April (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Kongen har beskikket Ebbe Ulfeldt til Egeskouf til Øverste Løjtnant over det jyske Regiment, som Achim v. Breda til Agersvold er tilforordnet at være Øverste for. Han skal forpligte sig til at være Kongen og hans Riger og Lande huld og tro. Han skal søge deres Gavn og Bedste og forekomme og afværge Fjenders Skade og Fordærv af sin yderste Forstand, Magt og Formue. Han skal lade sig bruge ufortrødent og flittigt til Lands eller Vands, hvor Kongen lader ham tilsige. Han skal efter Øverstens Anordning have god Indseende med Kaptajner og andre Officerer, at de flittigt mønstrer og eksercerer Knægtene under Regimentet og Kompagnierne og instruerer dem om at omgaas rigtigt med deres Gevehr, at kunne holde god Tugt og Slagordning, hver Person paa sin Mand, Kæde, Led og Red, og at kunne rette sig efter Trommerne og ikke med Drillen vænne dem til at løbe, men alene søge deres Fjende i deres Slagordning. Han skal ogsaa holde god Justits over alle, som er under hans Kommando, at de i alle Maader forholder sig efter deres Ed og Krigsartiklerne, og iøvrigt i alle Maader forholde sig, som en Øverste Løjtnant bør. For hans Tjeneste skal han have 600 Speciedaler og tillige det Traktement, som Kaptajnen havde for det Kompagni, han selv fører. Alle Officerer og Knægte ved fornævnte Regiment skal holde Ebbe Ulfeldt for deres Øversteløjtnant og udrette alt, hvad han paa Kongens Vegne sætter dem til. (Efter Hr. Kanslers Befaling. L. Below). J. R. 10, 302. K.

25. April (—). Miss. til Henrich Ramel. Kongen har bevilget, at Marcus Christensen, Sognepræst i Karlebye i Falster, maa faa sin Søn Christen Marcussen og sin Søstersøn Madtz Jørgensen optaget i Sorøe Skole. Han skal modtage dem, naar

der bliver Plads, og forholde sig mod dem som mod andre Skolebørn sammesteds. Sj. T. 28, 47. Indl. 20/4.

25. April (Kbhvn.). Miss. til Hans Ulrich [Gyldenløve]. Kongens Drabant Rasmus Hansen har berettet, at han paa sin Hustrus Margrethe Anthonisdatters Vegne har 200 Sldr. med 7 Aars Rente at fordre hos Rubert Lemand, Borger i Helsingør, som har været hans Hustrus Formynder. Fornævnte Rubert har solgt sit Hus og Gaard til Thomas Trelborger sammesteds og derfor endnu ikke faaet fuld Betaling. Da Pengene skal gives Drabanten førstkommende Pinsedag, og da denne er befalet at følge Kongen, saa han ikke selv kan gøre Fordring paa Pengene, skal Hans Uldrich paalægge Byfogden, at han gør Arrest for Pengene hos Thomas Træll, som har købt Ruberts Gaard, saa Drabanten ved sin Hjemkomst efter rigtig Afregning og Breve, der er dem imellem, kan faa sin Betaling af Rubert Lemand. Sj. T. 28, 47.

— Forleningsbrev for Hr. Axel Arenfeldt paa Stiernholm. Kongen har af synderlig Gunst og Naade og for den Troskab og villige Tjeneste, som Hr. Axel Arenfeldt til Basnæs, Ridder, har bevist Kongen og Riget, og som han herefter troligen skal og maa, undt og forlenet ham Kongens og Kronens Slot og Len Stiernholm med alle dets tilliggende Bønder og Tjenere, visse og uvisse [Indtægter], aldeles intet undtaget i nogen Maade at skulle have, nyde, bruge og beholde, indtil anderledes tilsiges. Af Slottet bevilges ham efterskrevne Genant til at underholde sig og sine Svende, Gaardens og Ladegaardens daglige Folk med: Penge 100 Daler, Rug 8 Læster, Byg 12 Læster, Havre 600 Tdr., Smør 1 Læst, Brændsvin 100, Faar og Lam 205, Gæs 302, Høns 400. Og for den Indkomst af samme Len efter denne Genant kan andrage efter Gaardens Jordebogs Lydelse skal Axel Arenfeldt aarlig aflægge et godt og klart Regnskab. Ligeledes maa han sig selv til Bedste bruge al Avlingen, og hvilke andre Fordele der kan flyde af den underliggende Ladegaard. Derimod maa han aldeles ikke tilskrive Kongen nogen Omkostning paa denne Ladegaards Avl. Han skal være forpligtet til, naar Kongens Rejse falder derhen, at underholde Hestene med Hø og Rugfoder i een, to eller tre Nætter, eftersom Lejligheden begiver sig. Hvad den uvisse Indkomst angaar af Stedsmaal, Sagefald, Husbondhold, Drift, Forlov og Vindfælder, har Kongen bevilget ham $\frac{1}{4}$ af samme uvisse Rente, saavel som al Told, Sise og

Vrag, om der falder noget deraf, og for al Oldengæld. Kongen vil have godt Regnskab for det, som indbjerges af rodhuggen Skov. Naar Olden kommer, maa han aarligt i Kronens Skove faa Olden til sine hjemmefødte Svin. Svinene skal aarlig indskrives i Oldenregistret, saa mange de er. Hvad Oldengæld angaar, skal han i Regnskabet antegne hver Mands Navn, som har Svin paa Kronens Skove, hvor mange Svin enhver har, og hvor mange Svins Olden der bliver bevilget af Lensmanden. Skriveren skal i Regnskabet antegne, hvor mange gamle og hvor mange unge Svin der er, og endelig skal han have Indseende med, at Kronen sker fuld Ret og Skel paa denne Maade. Han skal straks meddele, naar der bliver Olden paa Skovene, og hvor mange Svin der bliver indbrændte paa Lenets Skove, og indsende rigtig Fortegnelse derover til Rentekammeret. Ligeledes over, hvor stor Oldengæld de samme Svin kan indbringe. Ligeledes skal Axel Arenfeldt forordne og holde i Agt, at af Sagefald og Gaardfæste, som modtages i Lenet, skal $\frac{2}{3}$ betales i Penge, $\frac{1}{3}$ i Øksne, eftersom Stedsmaalet og Sagefaldet kan beløbe sig højt eller lavt. Axel Arenfeldt skal selv klæde, lønne og besolde Fogden, Skriveren og andre af Slottets, Ladegaardens og hans egne Folk og ikke tilskrive Kronen noget deraf i nogen Maade. Han maa heller ikke tillade dem at have nogen Genant der i Lenet, undtagen Fogden sine Trediepenge og Skriveren sin Skriverskæppe. Han skal ej heller tilskrive Kongen nogen Fortæring paa hans Folk og Tjenere, hvorhen han end i Riget sender dem paa Kongens Vegne. Han skal ogsaa være forpligtet til at befordre Kongens Brevdragere og andre, som har Kongens Fripas, gennem Lenet med god Færdelse og forsørge dem med nødtørfdig Underholdning af Øl, Mad og Husly for en Nat. Han maa ikke henvise dem til Borgerne i Købstæderne om Fordringskab i nogen Maade. Axel Arenfeldt skal ogsaa være forpligtet til at holde godt Tilsyn med Kronens Gods og Ejendomme, lidet eller meget. Hvis noget er kommet fra Kronen med Urette, skal han tale det ind igen med Lov, Dom og Ret, hvis han ikke selv vil staa til Rette derfor. Han skal tjene Riget med 6 gerustne Heste, inden Riget paa sin egen og uden Riget paa Kronens Regning. Han maa ikke i Regnskabet tilskrive Kronen noget Flikkeri med Tag, Døre, Laase, Vinduer eller andet sligt at holde i Orden paa Slottet. Han maa aldeles ingen Bygning foretage paa Slottet og Ladegaarden uden Kongens Bevilling og Befaling. Han skal ogsaa have den gejstlige Jurisdiktion og Præsterne

der i Lenet i Befaling og Forsvar. Hvad den gejstlige Rente og Stiftets Indkomst der af Lenet angaar, skal Axel Arenfeldt gøre god Rede og Regnskab derfor, saaledes for Stedsmaal af Tienderne, Sagefald af Præster og Degne og ellers af andre visse og uvisse Indkomster, aldeles intet undtaget. Han skal ogsaa have Indseende med Kirkernes Rente og Indkomst, og at det til Kirkens Bedste, Nytte og Fremtarv bliver nyttigt og gavnligt erlagt og anvendt. Ligeledes at Kirkernes Korn aarlig sælges af Kirkeværgerne ved hver Kirke til formuende Borgere i Købstæderne og til ingen andre. Han skal ogsaa frede Skovene i Lenet og deri aldeles intet hugge til Upligt eller Skovskade i nogen Maade. Han skal deslige have godt Opsyn med Kronens Vildtbane og aldeles intet jage eller lade jage eller skyde og lade skyde der, ejheller hvor han paa Kronens Vegne har Lod og Del og er fælles med Adelen. Han skal holde Bønderne i Lenet ved Lov, Skel og Ret og ikke forurette dem imod Loven og Jordebogen eller besvære dem med nye Paalæg i nogen Maade. Ligeledes skal Axel Arenfeldt have Borgmestre, Raad og Menigheden i Horsens By med Byen i Befaling og haandhæve og forsvare dem til al Ret. Han skal ogsaa aarligen af Lenets Indkomst lade levere til Københavns Slot inden Vinteren 1 Læst, 1 Tønde Smør, 200 Tønder Havre. Af Lenets øvrige Indkomst skal han sælge, som han sælger sit eget, saafremt han ikke modtager særlig Befaling derom inden Philippi Jacobi Dag. Han skal være forpligtet til at fremsende det ovennævnte af Lenets Indkomst, eller hvad der i anden Maade bestilles, til rette Tid, saafremt Kongen ikke skulle foraarsages at befale dem, som sligt er tilforordnet, at annamme det straks for rede Penge, og købe det for det, det her [i København] gælder. Axel Arenfeldt skal saa selv betale det og ikke Bønderne i Lenet, da han paa Kongens Vegne har at byde og befale over Bønderne i det, de er pligtige til at gøre, yde og levere til Kongens Behov. Hvorefter han har at rette sig og for Skade at tage Vare. Denne Del af Lenets Indkomst, eller hvad deraf mere eller mindre aarligt efter Kongens Befaling skal fremsendes eller paa anden Maade forskrives, skal godtgøres i Axel Arenfeldts Regnskab, og Forretningen skal angaa fra Philippi Jacobi Dag 1643 og endes Aarsdagen næst efter 1644, og saa fremdeles Aar efter Aar al den Stund, Kongen vil forlene ham med fornævnte Len. Kongen har ogsaa anset det for godt, at der herefter med Udgifterne i Regnskaberne skal forholdes saaledes, at Skriveren skal tage nøjagtige Kvit-

tanser paa alle Udgifterne af dem, som samme Udgift paabyder, hvilke Kvittanser Axel Arenfeldt til ydermere Bevis skal undertegne med egen Haand, at samme Udgift og Køb er ham vitterligt og samtykt af ham paa Kongens Vegne, saafremt samme Udgift i Regnskabet paa Kronens Vegne ellers skal passere og blive godtgjort. Thi forbyder Kongen sine Fogeder, Embedsmænd og alle andre at hindre Axel Arenfeldt herimod, som forskrevet staar, eller paa nogen Maade Forfang at gøre under Straf som ved bør. J. R. 10, 303 b.

25. April (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Flemming Ulfeldt til Gundeslevholm forlenes med Holbech samt Ilsøe Len. Han skal af Lenet give til Kongen og Kronen af Slottet og Lenet og dets visse aarlige Rente og Stiftens Indkomst 245 gode enkende Rdlr. Hvad Jordebogen der af Lenet yderligere kan inddrage, skal han selv nyde, bruge og beholde samt Slottets Avl og Affødningen, med hvad anden Fordel der kan flyde deraf, og derimod ikke tilskrive Kongen nogen Omkostning i nogen Maade. Af Stedsmaal, Sagefald, Husbondhold, Drift, Forløf og Rømningsgods bevilges ham en Fjerdedel; alt andet som Told, Sise, Vrag samt Oldengæld og Indkomst af rodhuggen Skov forbeholder Kongen sig efter klart Regnskab. Han skal tjene inden og uden Riget med 2 gerustne Heste. Til Proviantskriven paa Københavns Slot skal han for Vinteren levere 9 Pund Rug, 9 Pund Byg og 42 Tdr. Havre. I Lenet skal han indkøbe 50 Ol Æg og levere dem paa Frederiksborg. (Iøvrigt som Axel Arenfeldts Forleningsbrev for Stjernholm Len). Sj. R. 21, 243 b.

— Forleningsbrev for Jørgen Vind til Gundestrup, Raad og Rigens Admiral paa Dragsholm Len. Kongen har bevilget ham i Stedet for den visse Rente og Indkomst af Tranekjær Slot, som han ellers skulde have været forlenet med for sin Admirals Bestilling, i Penge 392 Rdlr. 12½ Sk., Byg 33 Læster 2 Pund 1 Td. 5½ Skp. (36 Tdr. i Læsten beregnet), Rug 4½ Læster 4½ Pund 3½ Skpr. (30 Tdr. i Læsten beregnet), Hvede 10½ Pd. Derfor i Stedet 21 Pund Rug, 368 Td. Havre, Smør 8 Td. 1½ Fjerding, Brendsvin 81. I Stedet derfor 30¼ Boelgalte. Nok Brendsvin 6¾, Køer 16½. Nok 7½ Køer. Derfor i Stedet 7½ Stude. Faar 23½, Lam 105, Gæs 114, Høns 339, Øxen at stalde 2, derfor i Stedet 3 Rdlr. Fodernød 119, derfor i Stedet for hver 1 Ort. Ved 2450 Læs, for hvert Læs 8 Sk. Nok 10½. 1 Fjerding Torsk og 1680 Slettinger, som tilforn har været givet i Landgilde af et Fiskerleje,

som nu næsten skal være øde, og derfor i Stedet giver $4\frac{1}{2}$ Td. Torsk. Deslige har Kongen venligst bevilget ham paa 4 gerust Heste aarligen at maatte bekomme der af Slottet, Penge 100 Rldr. i Specie, Rug 5 Læster regnet 30 Tdr. Læsten, Byg 2 Læster 8 Tdr. i Stedet for 10000 tørre Hvillinger og 10000 tørre Flynder, regnet 36 Td. Byg i Læsten. Smør 10 Td., Brændsvin 30 eller i Stedet for Stykket 1 Rldr. Og hvad den visse aarlige Rente og Indkomst af fornævnte Len videre kan andrage, skal den komme Kronen med klart og godt Regnskab til Bedste. Dog har Kongen bevilget ham $\frac{1}{6}$ af Oldengælden, og han maa paa Kronens Skove faa fri Olden til hans Genant og hjemfødte Svin paa Slottets Ladegaard, og samme Svin skal indskrives i Oldenregistret saa mange, som de er. (Iøvrigt som Axel Arenfeldts Lensbrev). Sj. R. 21, 243 b.

25. April (Kbhvn.). Miss. til Claus Sehested. Steen Bille til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, har ønsket i Magelæg at faa Kronens Gaarde og Gods liggende til Hindsgafl ved hans Gaard Kiersgaard, tvende store Mile fra Slottet i Hyllested i Brendrup Sogn, hvorimod han tilbyder at udlægge 1 Gaard i Voldbye, Jørgen Pedersen ibor, og i Ryleby 1 Gaard, Anders Andersen paabor, og i Svenstrup 1 Gaard, Godske Jensen paabor, hvilke skal ligge 1 Fjerdingvej der fra Slottet, med 3 andre Gaarde en halv Mil derfra; den første i Voldbye, Pofvel Nielsen paabor, den anden i Vibye, Jørgen Olufsen paaboer, den tredie, Hans Rasmussen ibidem. Og hvis disse hans Gaarde og Gods ikke kan opløbe til Kronens i Landgilde og Ejendom, vil han i Vibye udlægge Peder Mortensens og Jens Lauritzens Gaarde. Han skal snarest erklære, om fornævnte Gaarde og Gods for Belejligheids og anden Herligheds Skyld kan mistes derfra imod det, han tilbyder at udlægge. Erklæringen skal indsendes til Kancelliet. F. T. 5, 233.

— Claus Sehesteds Forleningsbrev paa Hindsgafuel. Kongen har forlenet Claus Sehested til Tiim med Kronens Len Hindsgafuel. Han skal i Afgift give 350 enkende Dl. uden nogen Afkortning. Hvad Jordebogen derudover kan indbringe, maa han bruge sig selv til Bedste. Han maa selv bruge Avlen, Affødningen og hvad andre Fordele, der kan falde af Slottets Ladegaard. Han skal holde Kongens Heste med Rugfoder en to-tre Dages Tid. Af den uvisse Rente skal han aarlig have en Trediepart af Stedsmaal, Sagefald, Husbondhold,, Drift, Førlof, Rømningsgods og Vindfælder, for den øvrige Part, for Told, Sise, Vrag, Oldengæld, og hvad der opbærges af rodhuggen

Skov, skal han aflægge Regnskab. Naar Olden er, maa han faa fri Olden paa Kronens Skove for Ladegaardens hjemmefødte Svin... Deslige skal han tjene Kongen med 2 gerustne Heste.¹ F. R. 4, 309 b. (Iøvrigt som Axel Arenfeldts Forleningsbrev).

25. April (Kbhvn.). Miss. til Anders Bilde. Da der tilforn er kasseret 50 Soldater af Kaptajn Georg Steelings Kompagni, skal Anders Bilde tilholde Kaptajnen, at han med det forderligste kompletterer sit Kompagni, saa det bliver lige med andre. Pengene til at betale med skal affordres af Krigskommissærerne. J. T. 11, 35b.

— Aab. Brev om, at Hr. Hans Lauritzen, Sognepræst i Odder i Aakier Len, har ladet andrage, at en Bonde i Skanderborg Len ved Navn Jørgen Pedersen skal fra Præstegaarden, han boede paa, have faaet noget Eng i Fæste, der ligger ved Tuenstøb.² Da det før har været brugt til Præstegaarden, beder han om, at det som tilforn maa følge ham og hans Efterkommere i Præstegaarden for sædvanlig Afgift. Kongen bevilger, at Hr. Hans Lauritzen og hans Efterkommere for Fæste og sædvanlig Afgift maa nyde nævnte Eng, naar forbemeldte Jørgen Pedersen dør eller kan udnødes. J. R. 10, 303. Indl. 9/4.

— Forleningsbrev for Jochum Bech paa Silkeborg Slot. (Indhold som Axel Arenfeldts med enkelte Undtagelser): Genanten er, Penge 412 Daler, hver Daler beregnet til 80 Skilling. Rug 9 Læster. Byg 2 Læster. Havre 8½ Læster 4 Tønder. Smør 14 Tønder. Nøddekroppe 24, Faarekroppe 100, Gæs 100, Høns 370, Aal 3 Tdr., Brændsvin 200, Gryn 8 Tønder, Honning 3 Tønder. Fedekøer 3. Alt hvad der bliver af Indkomsten udover Genanten skal leveres i Provianthuset for Københavns Slot, og ellers skal han rette sig efter Kongens forrige udgaaede Missive Odense 6. April 1632. J. R. 10, 308 b.

— Mogens Bildes Forleningsbrev paa Koldinghus. (Væsentligt som Axel Arenfeldts). Afgivelser: Han maa af Lenets Indtægter bekomme 2497½ Curantdaler til at lønne og underholde sig selv og sine Svende med, samt en Hofklædning selvsjette. Denne aarlige Pension skal underholde Lensmanden, hans Hustru og andre af deres egne Folk, samt efterskrevne af Slottets daglige Folk og Tjenere,

¹ I Margen: [Hens]ik Kroghs [Skri]ft d. 13. Maj. ² I Indlægget Tuenstrup.

Slotsfogden og Slotsskriveren selvtredie, en Ridesvend, som ogsaa skal være Deigsvend og Kornmaaler, en Ridefoged, en Skovridder, Bageren selvanden, som ogsaa skal brygge, en Fisker, Hofsmeden selvanden, 2 Vognsvende, en Humlemand, en Urtegaardsmand, en Portner, en Vægter, Fadeburskvinde selvtredie... Og efter at Coldinghus' underliggende Ladegaarde er blevet afskaffede, skal han bortleje Avlingen til visse og formuende Bønder eller andre, som vil give mest for en billig aarlig Afgift, og derimod forenes med Bønderne om en vis Sum Arbejdspenge for at være forskaanet for alle Slags Arbejde undtagen at age Ved og føre Jord til Salpeterladen. Han skal afskaffe Folkene paa fornævnte Ladegaarde... I Stedet for Tiendeparten af den visse og uvisse Indtægt har Kongen bevilget ham 180 Kurantdaler for hans Umage og Besværing. Det øvrige samt al Oldengæld, Told, Cise, Vrag, Penge for rodhuggen Skov, der opbjerger, vil Kongen alene have forbeholdt til sit Bedste... Han skal aarlig om Foraaret af Lenets Indkomst levere Proviantskriveren paa Københavns Slot 60 Læster Brød, 6 Læster Smør, 1500 Tønder Havre, hvoraf Halvparten inden Vinteren og Resten Foraaret efter. Han skal aarligt købe 60 gode Slagteøksne i Lenet og sammen med 27 Landgildekøer d. 8. August sende dem til Skanderborg Slot, hvor de skal slagtes. Han skal aarlig fra Kronens Skove sende 1000 Læs Bulved. Det første halve straks om Foraaret og det andet halve 14 Dage efter St. Mikaeli. Der skal være 10 gode Kløverter paa hvert Læs og desuden de Træer, som ikke er kløvede, men runde. J. R. 10, 312 b.

26. April (Kbhvn.). Toldrulle, hvorefter Tolden skal oppebæres i Danmark og Norge undtagen i Øresund. (Trykt CCD. V, 335). Sj. T. 28, 47. K.¹

—² Miss. til Lensmændene i begge Riger. Hermed tilsendes en Toldrulle, hvorefter Tolden herefter skal oppebæres. Den skal læses og forkyndes paa tilbørlige Steder. Den tidligere Toldrulle skal afleveres af Tolderne og kasseres. (Efter Junkers Befaling). Sj. T. 28, 49. K.

— Miss. til Henrich Ramel. Han har før faaet Befaling om at sæl-

---

¹ K. er dateret 20. April 1643. ² Brevbogen har ingen Datering. K. har ovenstaaende.

ge Professorernes Residenser ved Sorøe Akademi. Nu erfares det, at D. Henrich Ernst, D. Johannes Laurenbergius og D. Georg Krugh, Professorer dersteds, vil købe de Residenser og Huse, de bor i, og at de begærer Afslag paa det, som nævnte Huse er vurderede for. Han maa lade Henrich Ernst faa den Gaard, han bor i, for 200 Rdlr., Johannes Laurenbergio sin for 150 Rdlr. og D. Krugio sin for 200 Rdlr., hvad han skal føre til Regnskab. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 49 b.

26. April (Kbhvn.). Miss. til Niels Trolle. Fru Lissebet Lunge, afgangne Palle Rosenkrantz til Krenkerups Efterleverske, har i Magelæg til Kronen udlagt 1 Gd. i Tersløvs By, Jørgen Svenske paabor, og som aarlig skylder 1 Pd. Byg, 2 Tdr. Havre, 1 Fj. Smør, 1 Fodernød. Han skal indtage Godset under sit Len [Roskilde], indskrive det i Jordebogen og aflægge aarligt Regnskab af det. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 50. K.

— Aab. Brev. Kongen har for godt anset, at Mester Martin Christensen, nu Sognepræst i Karlebye paa Falster, skal være Sognepræst til den nye Kirke, som bygges uden for København, og naar Kirken bliver færdig, skal videre anordnes, hvad der skal gives ham til Besolding. Sj. R. 21, 246. (Tr.: KD. III, 246).

— Kongen har skødet og givet Sebastian Hausler, Rigens Gevaldiger, og hans Arvinger Kronens Plads, Jord, Grund og Ejendom, liggende paa Christianshafn, som strækker sig i Længden langs op med Hovedgaden imod Porten fra Nør og Sønder 32 Alen fra Gaden imod Volden, som er Vesten og Østen. Samme Plads er i Bredden 49½ Alen. Hvilken Plads i Bredden og Længden, som forskrevet staar, Sebastian Hausler og hans Arvinger maa have, nyde, bruge og beholde, sælge og afhænde for fri evindeligt Ejendom. Kongen forpligter sig og tilkommende Konger at frit hjemle og fuldkommen tilstaa Sebastian Hausler og hans Arvinger denne Ejendom, dog skal de være forpligtet til paa denne Grund at lade bygge god Købstadsbygning og siden holde den vedlige. Sj. R. 21, 246 b. (Tr.: KD. III, 246).

— Miss. til Christoffer Ulfeld. Kongen har befalet, at der i Herredzvad Klosters Skove skal hugges en Del stort Egetømmer, som skal bruges til Archelies Fornødenhed paa Kronborg. Da Bønderne, som ligger til Herredzvad Kloster, beklager sig høj-

ligt, at de ikke alene kan afstedkomme at føre Tømmeret til Helsingborg Bro, skal han befale Bønderne under Helsingborg, som ligger deromkring, at de sammen med Herredzvad Klosters Bønder fører samme Tømmer til Helsingborg Bro, som det tilforn har været sædvanligt i lignende Tilfælde. Sk. T. 7, 17. Indl. 25/4.

26. April (Kbhvn.). Miss. til Holger Rosenkrantz. Det foregives, at en Person i Visbye paa Gulland ved Navn Hans Bohrs Hustru, Elise Munck, skal have født et Barn 31 Uger efter deres Bryllup, og at hun ikke har staaet aabenbar Skrifte som andre der paa Landet, der ikke har fejlet saa mange Uger og dog har maattet staa aabenbar Skrifte og udgivet deres Bøder. De er kun blevet forskaanet, fordi de med deres Ed har benægtet, at de havde holdt sig til hinanden, førend de burde, men Kongen hører, at en saadan Ed ikke er blevet aflagt for Holger Rosenkrantz. Kongen vil derfor, at han i nogle Godtfolks Nærværelse lader dem aflægge Eden med oprakte Fingre. Han skal stile den Ed, som det synes ham at være billigt, og i Synderlighed have i Agt, om hun vil sværge sig fri for andre. Naar det er sket, skal han videre lade anholde om Kongens Villie heri. Sk. T. 7, 17 b.

— Miss. til Commissarierne i Skaane. De skal med det første lade komplettere det Regimente, som Falck Lycke til Girsnes, Befalingsmand i St. Peders Kloster i Lund er Obrister for, med 300 gode, dygtige, unge Karle, som dertil skal udskrives, i Stedet for det samme Antal, som derfra er udskrevet til Kongens Garde. Sk. T. 7, 18.

— Efterskrevne Lensmænd (Tagge Tott, Christoffer Ulfeld, Henrich Huitfeld, Otte Tott, Ebbe Ulfeld, Henrich Below, Gunde Rosenkrantz, Niels Krabbe, Ifver Krabbe, Christian Bylow) i Skaane, Halland og Blekinge fik Befaling til i deres Len at lade udskrive 300 gode, dygtige, unge Karle i Stedet for lige saa mange, som var taget til Kongens Garde. Udt. i Sk. T. 7, 18 b.

—¹ Aab. Brev. Niels Svendsøn af Særsløf i Skaane, som har forset sig tvende Gange med Lejermaal i sit Ægteskab og derfor var dømt til at rømme Landet og have sin Boeslod

¹ Meget utydelig, overklattet, maaske 28. April.

forbrudt, fik Kongens Tilladelse til at blive her i Landet, dog at hans Boeslod bliver forbrudt til Kongen. Udt. i Sk. R. 5, 398 b.

26. April (Kbhvn.). Mageskifte mellem Kronen og Fru Lisabeth Lunge, afgangne Hr. Palle Rosenkrantzis til Krenkerup¹. Sm. R. 5, 224 b. (Se Kr. Sk. I, 536).

— Fru Lisabeth Lunges Genbrev paa foregaaende Mageskifte. Sm. R. 5, 228 b.

—² Miss. til Jost Frederick v. Papenhemb. Fru Lissabet Lunge, afgangne Hr. Palle Rosenkrantzis Efterleverske, har til Mageskifte og evig Ejendom udlagt efterskrevne Gaarde og Jordegods til Kronen i Laland, Musse Herred, Thurebye Sogn og By: Rasmus Jørgensen skylder aarlig 3 Tønder Byg, 14 Sk. Penge og har Fællesskov til 12½ Svins Olden, Anders Hansen skylder aarligt 1 Pund Byg, 16 Skpr. Havre, 3 Mk. 12 Sk. Penge og har Fællesskov til 26 Svins Olden, Rasmus Jørgensen ibid. skylder af en øde Jord 2 Mk. og har Fællesskov til 3 Svins Olden. I Lundbye Hans Snedicher skylder aarligt 1 Td. Byg, 15 Sk. Penge og har Markeskov til 2 Svins Olden, Rasmus Rasmussen skylder aarligt 12 Sk. og har Markeskov til 2 Svins Olden, item Rasmus Lidlsen ibidem skylder aarligt 1 Rigsdaler og har Markeskov til 8 Svins Olden. Nok i Naufilsti 1 Gaard, Rasmus Lauritsen paabor, skylder aarlig 1 Pd. Byg, 6½ Sk. Havre, 9 Sk. Penge, og er der Markeskov til 17½ Svins Olden. Nok udi Reersøe Hans Hansen skylder aarlig 2 Pund Byg, 5 Skp. Havre, 9 Sk. Penge, og er der Markeskov til 13 Svins Olden, Fællesskov til 15 Svins Olden. Knud Kjøbmand ibid. skylder aarlig 2 Pd. Byg, 10 Skp. Havre, 9 Sk. Landgilde og Markeskov til 5 Svins Olden, Fællesskov til 5 Svins Olden. Hans Hansen skylder aarlig 2 Pd. Byg, 15 Skp. Havre og har Markeskov til 15 Svins Olden, Fællesskov til 15 Svins Olden, af Øgemose Toft, naarden er ude de 2 Aar, hver Aar 4 Skp. Byg, 1 Dl. Penge, er at regne aarlig 10½ Skp. ½ Fjerding ⅓ Otting ⅔ Mark, Fællesskov til 2 Svins Olden. Nok i Lille Musse 1 Gaard, Rasmus Mortensen paabor, skylder aarlig 3 Pd. Byg, 4 Td. Havre, 1½ Mk. 4 Sk., og er Markeskov til 12 Svins Olden, Fællesskov til 19½ Svins Olden. I Grenge 1 Gaard, Jep

¹ Ved Brevet staar i Marginen Oluf Rosenkrantzis Skrift, senere kommer ny Skrift, og her staar Ifuer Krabbe Jacobsens Skrift. ² Er sandsynligvis ved en Fejlskrift dateret 25. April 1646.

Jensen paabor, skylder aarlig 2 Pund Byg, $1\frac{1}{2}$ Sk. Penge, 1 Fodernød, og er Fællesskov til $27\frac{1}{2}$ Svins Olden, i den Have næst Byen 6 Svins Olden. Nok i Hjelm 1 Gaard, Peder Lauritsen paabor, skylder aarlig 1 Pund 1 Td. Byg, 1 Otting Smør, 18 Sk. Penge, 5 Td. Havre, 1 Fodernød, og er Markeskov til 5 Svins Olden, Fællesskov til 2 Svins Olden. Nok i Fugelse Herred Torpegaard, Baltzar Gardning skylder til Kronen aarlig 18 Skæpper Havre, 2 Mk. 4 Sk. Landgildepeng, skal herforuden give til efterskrevne Kirker som følger dem og ikke regnes, til Skjøringe Kirke 1 Pd. Byg, 12 Sk. Penge, til Nebbelunde Kirke 1 Pd. Byg, $1\frac{1}{2}$ Mk. Penge, hvilke 8 Td. Byg, 2 Mk. 4 Sk. Penge er udlagt for 4 Td. Byg, 12 Sk. Penge, Rasmus Christoffersen i Skøringe gav til Skøringe Kirke og for 4 Td. Byg, $1\frac{1}{2}$ Mk. Penge, Hans Durich i Buchehauge aarlig gav til Nebbelunde Kirke, og er Skov til 3 Svins Olden. Nok i Falster Vester Kippinge 1 Gaard, Jep Rasmussen paabor, skylder aarlig 3 Pund Byg, 12 Sk. Havre, 1 Sk. Grot. Item i Grimmestrup 1 Gaard, Claus Rasmussen paabor, skylder aarlig 2 Pd. Byg, 1 Rigsdlr. 2 Sk. Landgilde. Af et Møllehus 12 Sk. Jost Frederich v. Papeheim skal tage dette Gods under sit Len, lade det indskrive i Jordebogen og for dets visse og uvisse Rente og aarlige Indkomst gøre god Rede og Regnskab. Sm. T. VI, 513.

26. April (Kbhvn.). Aab. Brev. Borgmester og Raad i Rudkiøbing paa Lafvind har andraget, at Rudkiøbing By er geraadet i stor Gæld og Besværing, som Almuen der ikke er mægtig at aflægge og betale. De begærer derfor at maatte sælge nogle Haver, som ligger uden for Byen, men som er indhegnede af Byens Frihed, til en billig Penge for at kunne aflægge Byens Gæld. De skulde siden følge dem, som køber til Gaarden for Ejendom. Kongen bevilger Rudkiøbings Borgere at maatte købe de Haver, som ligger til hans Gaard, og som han selv har indhegnet af Byens Frihed. Dog skal hver Have altid blive til den Gaard, som den nu ligger under. Pengene for disse Haver maa ikke anvendes til andet end til at aflægge Byens Gæld. F. R. 4, 312. Indl. 16/4.

— Miss. til Niels Krag og Gunde Lange. Kirsten Michelsdatter, Enke efter afgangne Pofuel Schrifver i Randers, har ladet foredrage, at hendes afgangne Bonde, førend saavel som i den Tid Fjenderne havde bemægtiget sig Jylland, var Forstander ved Randers Hospital, og at hun ikke siden den Tid har kunnet faa

nøjagtige Kvittanser for hans Regnskaber, uanset Kongens Befaling om, at Regnskaberne skulde igennemlæses, og derefter efter deres Tilstand skulde udstedes Kvittanse for dem. Det er fordi nogle Mangler er hende slagen, som formentlig er passeret i Fjendernes Tid, da man ikke var sit eget mægtig, og selvom hun har svaret til dem, har hun dog ikke kunnet faa endelig Kvittering. Niels Krag og Gunde Lange skal derfor begive sig til Viborg eller et andet bekvemt Sted og dertil indstævne de Mænd, som efter Kongens forrige Befaling har gennemset Regnskaberne og slaet Manglerne, saavelsom Enken og kende og dømmende dem imellem, hvilke Mangler der skal agtes og anses, og hvilke ikke. Og de skal tilholde Mændene, naar Enken betaler de Mangler, som billige eragtes, at kvittere hende nøjagtig for dem. J. T. 11, 35 b. Indl. 24/4.

26. April (Kbhvn.). Miss. til Gregers Krabbe. Kronens Tjener Thomas Nielsen i Veglef¹ i Riberhus Len har ladet andrage, at han saavel som andre i Byen forganget Aar 1642 led stor Skade af Havfloden paa hans Hø og Korn, og at han ikke lige med de andre, som led Skade, har faaet noget Afslag paa hans Landgilde, fordi han ikke giver Kornlandgilde. Han begærer, at han maa faa nogen Forlindring paa hans Honninglandgilde. Da Kongen af Gregers Krabbes Erklæring ser, at hans Angivelse er sandfærdig, bevilges der ham et Afslag paa Halvdelen af hans Honninglandgilde, som er en halv Fjerding. Der skal altsaa ikke oppebæres mere end en halv Fjerding Honning af ham i indeværende Aar, hvilket skal føres til Regnskab. J. T. 11, 36 b. Indl. 1/4.

— Miss. til Niels Friis m. fl. Niels Friis til Forskouf og Peder Gierstrup til Søboegaard hilses kærligen. Voldemar Skram til Selløfskoufgaard og hans to Søstre Jomfru Ellene [og] Ide Margerette Skram har ladet andrage, hvorledes deres Arvegods og Ejendom, som er tilfaldet dem efter deres afgangne Forældre, endnu er uskiftet. De vil derfor gerne have gode Mænd til at overvære Skiftet. Niels Friis og Peder Gierstrup skal møde ved Skiftet, og hvis der indfalder tvistige Punkter, skal de forhandle dem i Mindelighed eller adskille dem ved endelig Dom og Sentens. De skal med det forderligste indstævne Parterne til Sellufskovgaard og skifte

¹ Vilslev, Gjørding Hd.

dem deres Arv og Gods imellem og give enhver sin Part i rigtige Lodder og give Skiftebreve fra sig.¹ De skal forlige tvistige Punkter. De skal desuden besigtige og takserer Bygningen paa Hovedgaarden paa Søløfskoufgaard saavel som Skovene til forskrevne Gaard og dens tiliggende Gods. De skal give det beskrevet til Parterne, som de agter at forsvare. Er en af dem forhindret, maa den anden tage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 11, 37. Indl. 7/4.

26. April (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Høg og Voldemar Lycke. Da der med det første skal foretages Skifte mellem Voldemar Skram til Sellofskofgard og hans tvende Søstre Jomfru Ellene Skram og Jomfru Ide Margrette Skram, skal de være til Stede, naar samme Skifte foretages. Jørgen Høg skal paataage sig Ellen Skrams Værgemaal og sørge for, at hun vederfares, hvad Ret er, og naar Skiftet er overstaaet, skal han overgive Værgemaadet til hendes rette Værg, fornævnte Voldemar Skram. J. T. 11, 38 b. Indl. 7/4.

— I lige Maade fik Voldemar Lycke Brev at være Jomfru Ide Margrette Skrams Værg. Udt. i J. T. 11, 38. Indl. 7/4.

— Miss. til Philip Vormand. Hr. Fredrich Reds til Thygestrup, Ridder, Embedsmand paa Vordingborg Slot, har tilkendegivet, at en ved Navn Christen Andersøn, boende i Vendsyssel i Kiær Herred i en Gaard Fougdegaard i Aalborghus Len, baade ved Herredsting og Landsting skal være dømt til en Løgger. Denne Dom er indstævnet til Herredagen. Denne Christen Andersøn skal have fæstet en Kirketiende Vadum kaldet, som ligger udenfor Fredrich Redsis Hustru Soffia Høgs Gaard Elkier. Fredrich Reds begærer nu, at dersom de Domme, som er ganget over ham, bliver stadfæstet af Kongen og Danmarks Riges Raad, om Kongen da vilde bevilge hans Hustru Sophia Høg denne Tiende i Fæste under hendes Gaard. Hvis disse Domme bliver stadfæstet, og hvis han ikke for samme Tilfælde kan beholde Tienden, eller naar Tienden bliver ledig, skal den gives i Fæste til Sophia Høg. J. T. 11, 38 b. Indl. 27/4.

— Aab. Brev om, at Achim von Breida til Agersvold, Jægermester, er blevet Øverste over det jyske Regiment. Han skal være Kongen huld og tro, befordre Rigets og Landets Gavn og

¹ Ny Haand. Mogens Frises Skrift.

Bedste, afværge Skade og Fordærv af hans yderste Forstand, Magt og Formue, og han skal med sit Regimente lade sig bruge ufortrødent, flittigt og villigt til Lands og Vands, hvor Kongen behøver ham. Han skal have god Indseende med Kaptajner og Officerer, at de flittigt mønstrer og exererer Knægtene under Regimentet og instruerer dem om retteligt at kunne omgaas med deres Gevær. Han skal holde god Justits, saa alle under hans Kommando retter sig efter deres Ed og Krigsartiklerne, som er givet ham, eller som gives ham af Kongen eller af Krigskommissarierne i Jylland, saaledes at de ikke plager eller beskadiger deres undergivne Knægte utilbørligt eller tager den ringeste Gave af dem, hverken for Pasbord, naar nogen har udtjent, eller for Udskrivelse, naar andre i Stedet skal udskrives. For hans Tjeneste er aarlig bevilget ham 1200 Speciedaler at regne fra dette Brevs Dato, og siden saalænge han bliver i samme Tjeneste. (Efter Hr. Kanslers Ordre). J. R. 10, 317. K.

26. April (Kbhvn.). Aab. Brev. Da Morten Lausen Kierd¹, Herredsfoged i Kier Herred i Aalborghus Len, har ladet andrage, at hans Formænd altid har været bevilget et Stykke Eng, som for nogen Tid siden ved Mageskifte er kommet til Hr. Hans Lindenou, mens der til Gengæld er bevilget Herredsfogden saa meget aarligt, som Afgiften af fornævnte Eng kunde beløbe sig til, nemlig 16 Tønder Byg, og at det maatte bekommes af en Gaard i Hvitboherred. Han begærer nu, at Kongen vil bevilge ham samme Frihed, som hans Formænd har haft. Kongen bevilger derfor Morten Lausen Kjærulf, at han, saalænge han betjener samme Herredsfogedbestilling, som det sig bør, maa nyde de 16 Tønder Byg af forbemeldte Gaard i Hvitboherred, ligesom hans Formænd har haft det. J. R. 10, 318 b. K. Indl. 20/3.

27. April (—). Miss. til Hans Ulrich [Gyldenløve]. Nærværende Christoffer Pedersen skal antages som Teglblænder ved Frederiksborg Slot og have samme Løn, Pension og Rettighed, som hans Formænd har haft. (Efter Kongens egen Befaling). Sj. T. 28, 50 b.

— Miss. til Ventzel Rotkirch. Kongen har bevilget, at Hans Pedersen Kaarsøer og hans Hustru maa indtages paa Hospi-

¹ Kjærulf.

talet i Slagelse. Han skal sørge for, at det sker, naar der bliver ledig Plads, og iøvrigt forholde sig efter Hospitalslovene sammesteds. Sj. T. 28, 50 b.

27. April (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Sundet. Kongen har bevilget Fru Anne, Hertuginde til Stetin, Pommern etc., 12 Foder Rhinskvin gennem Sundet. De skal derfor lade hendes Fuldmægtig passere toldfrit med fornævnte Vin. (Efter Ifver Vinds Befaling). Sj. T. 28, 51. K.

— Miss. til Erich Juel. Fru Lene Rud, afgangne Jørgen Krabbes til Taastrup, agter at holde Skifte mellem sig, hendes Søster Anne Rud og samtlige hendes Børn efter deres afgangne Forældre. Han skal paatage sig Lene Ruds Værgemaal. Han skal sørge for, at hun faar sin rette Lod ved Skiftet. Naar Skiftet er overstaaet, skal han overlevere Værgemaaliet færdigt til fornævnte Fru Lene Rud. Kan han ikke selv komme, maa han give en anden god Mand Fuldmagt til at møde i hans Sted. Sj. T. 28, 51.

— I lige Maade skal Hendrich Gyldenstern være Jomfru Anne Ruds Værge, Hr. Christoffer Urne være Christian Alexander, Eyler og Sigvert Grubbes Værge og Christian Bülow være J. Margrethe, J. Else Amali og J. Hilleborg Grubbes Værge. Otte Bech Stensen og Jacob Grubbe fik Befaling at være tilstede ved Skiftet og Arvingerne i Mindelighed eller ved Sentens og Dom at adskille. Udt. i Sj. T. 28, 51.

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger Jacob Ørn, at han aarlig herefter foruden den forrige Løn og Hofklædning maa faa 100 Rdlr. Det skal begynde fra dette Brevs Dato. Rentemesteren skal udbetale dem til ham. Sj. R. 21, 246 b.

— Miss. til Kommissarierne i Skaane. Christian Bylow til Ingelsted, Befalingsmand paa Laugholm, har meddelt, at en Archelimester, som for nogen Tid siden har været paa Fæstningen Laugholm, har forfalsket en Del Krudt, som nu fordres af fornævnte Christian Bylow. Kongen vil, at Christian Bylow maa være forskaanet for bemeldte Krudts Restituering. Sk. T. 7, 18.

—¹ Mageskiftebrev mellem Jørgen Juel til Agersbølle

---

¹ I R. er Brevet udateret, men det er indført mellem 26. og 28. April, og K. er dat. 27. April.

og Kongen paa Horsens Hospitals Vegne. J. R. 10, 319. K. (Se Kr. Sk. I, 537). Indl. 29/4 i Besigtelser og andre Indlæg til Skøder og Mageskifter.

27. April¹ (Kbhvn.). Jørgen Juels Genbrev paa ovenstaaende Mageskifte. J. R. 10, 320 b. K.

28. April (—). Miss. til Fredrich Parsberg. Frederich Redtz til Tygestrup, Ridder, Embedsmand paa Vordingborg, har tilkendegivet, at afgangne Peder Basse og Fru Sophie Pasbjerg er paa Jungshofvets Inventarium blevet halvniende Pund og ½ Skæppe Rug skyldige. Da han er en af deres Arvinger, skal han klarere fornævnte Inventarium hos nævnte Frederich Redtz, og han skal selv siden fordrø de øvrige Arvinger. (Efter Ifver Vinds Befaling). Sj. T. 28, 52. K. Indl. 26/4.

— Jægermesteren Achim v. Breda fik Befaling at forskaffe Niels Friis til Forskouf 4 Raadyr og et stort Dyr. Udtog i Sj. T. 28, 52.

— Gunde Rosenkrantz fik Befaling til at gaa i Rette og svare i de Sager, som Fru Anne Brahe var interesseret i og havde indstævnet til nærværende Herredag. Udt. i Sk. T. 7, 18 b.

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Mads Rasmussen, Borgmester i Vardberg ligesom hans efterkommende Borgmestre sammesteds for deres Bestillings Skyld maa have og nyde en Gaard og dens Herlighed og Landgilde ved Vardberg, som tilforn har været Præstegaard i Træsløf Sogn, eftersom der i dens Sted allerede er deputeret Sognepræsten en anden Præstegaard. Sk. R. 5, 399.

— Mageskifte mellem Kronen og Steen Bille. F. R. 4, 312. (Se Kr. Sk. I, 537). Indlæg 28/4 i Besigtelser og andre Indlæg til Skøder og Mageskifter.

— Steen Billes Genbrev paa foregaaende Mageskifte. F. R. 4, 314.

— Miss. til Arent von der Kuhla. Steen Bille til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, har i Magelæg til Kronen udlagt efterskrevne Gaarde paa Fyn i Dalum Birk. I Brendkil 1 Gaard, som Hans Lauritzen paabor, skylder aarligen 1 Pd. Byg, 1 Fjerding Smør, 24 Sk. Erridspenge, 18 Sk. Gæsteri, 1 Halvgaard, som Hans Olufsen

---

¹ Genbrevet er i R. dateret 25. August (Kr. Sk. har fejlagtigt 23. August), men K. 27. April, og Brevet er indført mellem 26. og 28. April.

paabor, skylder aarlig 3 Pd. Byg, 1 Fjerding Smør, 32 Sk. Havre, 1 Øxen at stalde, 1 Lam, 2 Gæs, 4 Høns og Skov til 190 Svins Olden. I Farstrup 2 Gaarde, den første, som Rasmus Nielsen paabor, skylder aarlig 3 Ørte Byg, 24 Skæpper Havre, 1 Skovsvin, 1 Lam, 2 Gæs, 4 Høns, 1½ Otting Smør, 1½ Ort Erridtspenge, den anden, som Rasmus Jensen paabor, skylder aarlig 1 Pund Byg, nok 1 Gaard Skydebirg, som Peder Jespersen bor paa, skylder aarlig 1 Pund Byg, 1 Otting Smør, nok Hemmerslyf, som Niels Jespersen paabor, skylder aarlig 3 Ørte, 1 Lam, 1 Gaas, 2 Høns. Han skal modtage samme Gaarde og Gods under Rugaard Len, indføre det i Jordebogen og siden aarlig for det visse og uvisse Indkomst gøre god Rede og Regnskab. F. T. 5, 233.

28. April (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Seefeld. Kronens saavel som Adelens Bønder paa Mors har foregivet, at de aarlig udgiver noget Korn til Sallingsunds Færges Vedligeholdelse. Det bliver leveret paa Hald. De foregiver nu, at disse Færger ikke bliver vedligeholdt, som de bør, saa den rejsende Mand, som vil derover, bliver opholdt i nogle Dage og ikke kan komme derover, da der mangler Folk. Jørgen Seefeld skal derfor antage en vederhæftig Person til at holde Færge, Baade og Folk, som straks ved Nat og Dag kan overføre den rejsende. Han skal aarlig have 24 Td. Byg af det Korn, Bønderne giver til Færgens Vedligeholdelse, saalænge han holder Færger, Baade og Folk, som det sig bør. Jørgen Seefeld skal have Tilsyn med denne Person, at han betjener Stillingen tilbørligt, og han skal lade ham straffe og forordne en anden i hans Sted, hvis det ikke sker. Broerne paa begge Sider skal forfærdiges som ved bør og siden holdes vedlige. J. T. 11, 39.

— Miss. til Gunde Lange. Morten Kierulf i Aalborghus Len har meddelt, at det Bol eller halve Gaard, han bor i, skal være indskrevet for en hel Gaard i Skattemandtallet, uanset at der fra gammel Tid kun er givet halv Skat af den; han beder om at maatte nøjes med halv Skat, som der før er svaret af den. Da Kongen af Gunde Langes Erklæring ser, at Mandens Angivelse er rigtig, skal han antegne hans Gaard for en halv Gaard i Skattemandtallet og føre det til Regnskab. J. T. 11, 39 b. (Incl. 4/4).

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at nærværende Hans Koster maa udskære Heste og Svin i Ribe Stift, og ingen

anden maa gøre det. Gør nogen anden det, skal han lide den Straf som ved bør. J. R. 10, 322. (Incl. 2/4).

28. April (Kbhvn.). Aab. Brev om, at nærværende Lasse Andersen Sillerup, som boede i Velsløf ved Ribe, for Kongen har andraget, at hans Datters Mand Peder Hansen, som boede i Vilslef ved Ribe, fik bortskyllet alt, hvad han havde, i den store Havflod 1634 uden en ringe Ting og et Hus, hvorpaa hans Hustru med 5 smaa, umyndige Børn bjergede Livet. Af disse Børn er de to ældste siden døde, og de tre seneste, som lever hos ham, har haft deres Ophold af andre Godtfolk, indtil deres Moder igen er gift paa Stavnen. Han mener nu ikke, han kan sørge for Børnenes Underholdning og Oplæring, og da der heller ikke er andre Midler dertil udover det, den afgangne Fader kan være berettiget til i Arv i en Bondegård i forbemeldte Vilslef, hvori de er født. Da de nu for Tiden er i stor Gæld, og da der ikke findes noget Løssøre at betale den med, og da Kreditorerne ikke vil lade sig opholde længere, idet de foregiver, at dersom sligt længere skulde blive fortsat, at de alt inden kort Tid skulde fortære. Tilmed skal de have en sær Stedsøster, som ogsaa tilkommer en Del derudi efter hendes Fader. Deslige hvad hun kan være berettiget til efter de to døde Søsken og Stedmoderen, hvilket altsammen er indviklet med hinanden. De beretter ogsaa, at den ældste og Stedsøsteren skulde ville afhænde de andre Godset, for at Kreditorerne paa den Maade kunde blive betalt. De begærer, at Kongen vil bevilge, at da de ikke uden hans Villie er i Stand til at afhænde Godset, at han maa afhænde deres Andel i samme Bondegods og Ejendom. Kongen har derefter bevilget, at fornævnte Lass Andersen Sillerup maa afhænde de tre umyndige Børns tilfaldne Arv i fornævnte Bondeejendom til det bedste Salg kan ske og tilfredsstillende Kreditorerne, saavidt muligt er. Og bliver der noget tilovers, skal han forvare det til deres Bedste. J. R. 10, 322.

29. April (—). Miss. til Tolderne i Sundet. Af adskillige Supplikationer af Rigets Undersaatter erfares, at de højlig beklager sig over at skulle betale som senest blev befaleet at skulle opkræves, derfor skal der indtil videre ikke opkræves mere Told, for hvad de fører gennem Øresund, end der er blevet opkrævet af fremmede Anno 1627, hvorfra de end kommer. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 52. K.

29. April (Kbhvn.). Miss. til Vendtzel Rotkirch. Han skal lade v a n Lewen, Kurfyrsten af Brandenburgs Page, undervise af Kongens Berider og have flittigt Indseende med, at han uden Forsømmelse i sin Rideekkersits eksereres og øves. Han skal skaffe ham hans nødtørftige Underhold. (Efter Kongens egen Befaling). Sj. T. 28, 52 b. K.

— Mageskifte mellem Kronen og Niels Throlle. Sj. R. 21, 252. (Se Kr. Sk. I, 538). Indl. 29/4. I Besigtelser og andre Indlæg til Skøder og Mageskiftebreve.

— Niels Trolles Genbrev paa foregaaende Mageskifte. Sj. R. 21, 254.

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Niels Trolle til Trolholm, Befalingsmand paa Roskildegaard, har i Magelæg udlagt følgende Gods til Kronen i Antvorskouf Len. Flackebierg Herred Glimminge Sogn og By 1 Gaard, som Oluf Hansen paabor, giver aarlig 2½ Pund Byg, Gryderup 1 Gaard, som Hans Jørgensen paabor, giver aarlig 1 Pund Byg. Ventsel Rotkirk skal indtage dette Gods under Lenet, indskrive det i Jordebogen og aflægge aarligt Regnskab for dem. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 52 b. K.

— Miss. til Niels Trolle. Da han i Magelæg har udlagt følgende Gods til Kronen i Roskilde Len, i Lyngbye Sogn og By 1 Gaard, Hans Jensen paabor, giver aarlig 1 Pund Rug, 2 Pund Byg, 6 Tdr. Havre, 1 Fodernød, 1 Gaas, 2 Høns, 1 Gaard, Anders Nielsen paabor, giver aarlig 1 Pund Rug, 1 Pund Byg, 4 Tdr. Havre, 1 Gaas, 2 Høns, 1 Fodernød, Husmænd Hans Snedicker 1 Td. Havre, Niels Lauridtzen 1 Td. Havre, Niels Mogensen 1 Td. Havre; Horns Herred Vejlebye 1 Gaard, Peder Christensen paabor, giver aarlig 1½ Pund Rug, 1½ Pund Byg, 5 Tdr. Havre, Penge 6 Sk., ½ Boelgalt, ½ Faar, 1 Lam, 1 Gaas, 4 Høns, 20 Æg, 1 Fodernød; Rambsøe Herred Øsemagle 1 Gaard, Albret Andersen paabor, giver 3 Pund Byg, 3 Mk. Penge; Voldborg Herred Kallebolille 1 Gaard, Peder Kruse paabor, giver 5 Skpr. Byg, 4 Skpr. Rug, det andet Landgilde giver han til Lindholm, skal han indtage dette Gods under Roskildegaaards Len, indføre det i Jordebogen og gøre Rede og Regnskab for det. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 53. K.

— Mageskifte mellem Kronen og Hr. Fridrich Reedtz. Sj. R. 21, 250. (Se Kr. Sk. I, 538). Indl. 29/4 i Besigtelser og andre Indlæg til Skøder og Mageskiftebreve.

— Fridrich Reedtz' Genbrev paa foregaaende Mageskifte. Sj. R. 21, 251.

29. April (Kbhvn.). Mageskifte mellem Kongen paa Vartov Hospitals Vegne og Hr. Friderich Reetz. Sj. R. 21, 247. (Kr. Sk. I, 538). (Tr.: KD. III, 246).

— Hr. Fridrich Reetz' Genbrev paa foregaaende Mageskifte. Sj. R. 21, 248 b.

— Miss. til Fredrich Redtz. Da han i Magelæg til Kronen har udlagt følgende Gods i Faxeherred i Kongsted Sogn, Rønne 1 Gaard, Niels Pedersen paabor, giver 1 Fjerding Smør, 1 Lam, 1 Gaas, 2 Skpr. Havre, 2 Høns, 2 Td. Gæsterihavre; i Eskildstrup 1 Gaard, Oluf Nielsen paabor, giver 1 Fjerding Smør, 1 Fodernød. Nok i Mierløsse Herred i Søsterup Sogn og By 1 Gaard, Lauritz Nielsen paabor, giver ½ Pd. Rug, 1 Td. Havre, 1 Lam, 1 Gaas, 2 Høns, herforuden skylder han til Københavns Slot 1 Pund Byg, nok til Tersløsse Kirke i Mierløsse Herred 22 Sk. 1 Album, hvilket herudi ikke beregnes, skal han annamme det under Lenet, indføre det i Jordebogen og gøre Rede og Regnskab for det. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 53 b. K.

— Miss. til Rentemestrene¹ Anders Friis meddeler, at hans Foged, Jens Nielsen, som tjente ham, da han var forlenet med Thune, Vemme og Ubygde² Skibsreder, uden lovlige Beviser skal have udeladt 2 Gaarde, nemlig Vester Siørum og Singeløv af Skattemandtallene og dermed fravendt Kongen Skatterne. Da Anders Friis var betroet Lenet, maa han og ingen anden svare dertil og betale det udeladte med Renter i Rentekammeret. De Beviser og Vidnesbyrd angaaende de to Gaarde, som Fogeden har leveret Rentekammeret sammen med Skattemandtallene, skal gives Anders Friis, saa han kan søge nævnte Jens Nielsen. Sj. T. 28, 54. K.

— Miss. til Hans Uldrich [Gyldenløve]. Han skal lade Hendrich Skydtz, Kongens øverste Kapelmester, faa den Residens paa Frederichsborg, som Jacob Ørn, Vicekapelmester, en Tidlang har nydt. (Efter Ifver Vinds Befaling). Sj. T. 28, 54 b. K.

— Miss. til Henning Valkendorf og Borgmestre og Raad i Odense. Fru Sidtzel Høj, afgangne Ebbe Muncks Efterleverske, har ladet andrage, hvorledes hun paa hendes Gaard i Odense med det

---

¹ K. har Sten Bech og Melchior Oldeland. ² Tunø Fogderi, Smaalenes Amt, Norge, Veme sandsynligvis Vembe Skibrede, Smaalenes Amt.

forderligste maa reparere og forandre noget, med Begæring, at Bytinget, som saa nær paa hendes Gaard er lagt og bygt, at den ej lidet Gaarden skal være til Skade, maatte henflyttes til et andet Sted. Kongen vil, at de skal lade Odense Byting flytte og anbringe det paa et andet bekvemt Sted der i Byen. F. T. 5, 233 b. Orig.: Landsarkivet, Odense.

29. April (Kbhvn.). Miss. til Hr. Mogens Kaas. Kongen har bevilget Hr. Christen Thommesen til Stougaard, Ridder, Raad, Kansler og Befalingsmand paa St. Knuds Kloster i Odense, at han i Sommer tvende Gange maa bekomme hver Gang 90 Vogne af Mogens Kaas' Len til at føre noget Tømmer fra Nyborg til hans Gaard Lyckesholm paa Fyn. Han skal lade samme Vogne være Christen Thommesen følgagtige, dog skal det være paa de Tider, hvor det kan være Bønderne mindst til Forhindring. F. T. 5, 234.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Kongen har for nogen Tid siden for godt anset, at Ryslinge og Herrested Sogne paa Fyn skulle annekseres, og Niels Trolle til Trolldholm, Befalingsmand paa Kronens Gaard i Roskilde, samt Erick Kaas til Lindskouf har begæret, at Ryslinge, som er deres Sognekirke, maatte betjenes af deres egen Præst, for at de selv kunde kalde en Præst, naar Kaldet bliver ledig. Kongen erfarer af Mogens Kaas' og Bispens Erklæring, at Ryslinge Sogn kan blive betjent af sin egen Præst, naar den gamle Præst, som er i Herrested, afgaar ved Døden, hvis Niels Trolle og Erick Kaas, som begærer denne Separation, selv vil forbedre Sognepræstens Løn noget, og hvis det kunde bevilges, at Præsterne af Herrested og Ryslinge maatte være sammen om at udlægge een Skat, saa ofte den paabydes. Kongen vil, at begge forskrevne Sogne efter den gamle Præst i Herresteds Død maa betjenes af hver sin Præst, saa at begge Præster, naar Skat paabydes, maa være sammen om een Skat at udlægge, fordi der nu af begge Sogne kun gives een Skat, dog at der af Niels Trolle og Erich Kaas eller deres Arvinger bliver tillagt noget til Præsten i Ryslinge, saa han kan underholde sig nødtørfteligen. F. T. 5, 234. Orig.: Landsarkivet, Odense.

— Miss. til Jost Frederich v. Papenheimb. Fru Lissabet Lunge, afgangne Hr. Palle Rosenkransis til Krenkerup, har mageskiftet med Kronen en af hendes Gaarde paa Sjælland i Ringsted

Herred i Thersløvs By, som Jørgen Svenske paabor; den skylder aarligt 1 Pd. Byg, 2 Td. Havre, 1 Fjerding Smør, 1 Fodernød. Derimod er udlagt paa Falster i Nykøbing Len 1 Halvgaard i Onslouf, som Niels Andersen paabor, skylder aarlig Penge 10 Sk., Byg 22 Skpr. En hel Fæstegaard i Thaaderup By, som Peder Brun paabor, skylder aarlig Penge 1½ Ort, Byg 4 Pd. Han skal annamme nævnte Gods under Lenet og for dets visse og uvisse Rente og aarlig Indkomst lade gøre den højbaarne Fyrste og Herre Christian, Prins til Danmark og Norge, god Rede og Regnskab. Sm. T. VI, 516.

29. April (Kbhvn.). Miss. til Kapitlet i Aarhus. Kapitlet i Aarhus beder om Tilladelse til at sætte et Dække paa Taarnet paa Aarhus Domkirke, indtil Taarnet i Fremtiden kunne blive opsat. De maa sætte et saadant Dæksel paa, da Kongen erfarer, at Domkirken ikke er saa formuende, saa den straks kan lade et nyt Spir opsætte. J. T. 11, 40. Orig.: Landsarkivet, Viborg.

— Miss. til Erich Juul og Mogens Høgh. Kongen har hørt, at Borgmestre og Raad i Aarhus har ladet forstaa, at de har nogle gamle Breve og Privilegier, hvorefter de mener at have samme Ret til Dømmes Indstævnelse som København, Malmø og Ribe, nemlig at deres Domme ej for andre end Kongen og Raadet skulde kunne indstævnes og paakendes. Da de ikke har paataalt saadan Frihed tidligere i Kongens Regeringstid, skal Erich Juul og Mogens Høgh som før dømme i alle de Sager, der fra Aarhus kommer for dem paa Viborg Landsting, ligesaavel som fra andre Købstæder, og ikke tage Hensyn til saadanne Særfriheder, som Aarhus Borgere paaberaaber sig. J. T. 11, 40. (Tr.: J. R. Hübertz: Aktstykker vedkommende Staden og Stiftet Aarhus 2, 104).

— Miss. til Jørgen Seefeld og Kapitlet i Viborg. Kongen har hørt, at der ved det store Hospital i Viborg skal være nogle øde og ledige Pladser og Huse, som ikke behøves til de fattiges Værelser, og som med en mulig Bekostning kunde repareres til et Børnehus og aflukkes bekvemt fra de fattiges Værelser uden Skade for dem. Da Kongen gerne saa, at dette Børnehus kunde iværkstilles det forderligst mulige, skal de med det forderligste erklære, om samme Hospitals øde Huse og Pladser uden de fattiges alt for store Skade kunde tages derfra om ombygges til et Børnehus. J. T. 11, 40 b. Incl. 18/4. Orig.: Landsarkivet, Viborg.

29. April (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jost Høgh. Kongen har bevilget, at Feldballe Birk, som hidtil har ligget til Aarhusgaards Len, herefter maa svare til Calløe Len, og han har af Erich Grubbe til Tiele, Befalingsmand paa Aarhusgaard, faaet Erklæring om, at Birket kan mistes fra Lenet. Jost Høgh skal derfor tage Feldballe Birk under Calløe Len, indskrive det i Jordebogen og siden aflægge Regnskab for dets visse og uvisse Indtægter. Dog skal de Svin, som efter Jordebogen skal indbrændes paa Aarhusgaards Len, stadig indbrændes i Feldballe Birks Skove, da der ellers er meget ringe Skov til Aarhusgaards Len. Ligeledes plejer der hvert Aar at tages til Ildebrand og Kul at brænde fra Feldballe Birks Skove til Aarhusgaards Nødtørfthighed, og det maa vedblivende tages derfra. J. T. 11, 40 b. Indl. 15/4.

— Kongens Bekræftelse paa nogle lollandske Bønders gamle Breve. Kronens jordegne Bønder og Tjenere, Ejere af Langøe og Eskemose i Tirsted Sogn i Lolland, har meddelt, at deres Formænd og Forfædre har faaet nogle Privilegier bekræftet af Kongens Fader i 1560¹. De begærer nu, at Kongen skal stadfæste disse Privilegier, i hvilke det hedder, at Frederik II gør vitterligt, at hans Undersaatter menige Sognebønders Bud har været hos ham med to aabne beseglede Pergamentsbreve, der er udgivet af Christian III², og som siger, at Tiersted Sognebønders Bud har været hos ham med to Pergamentsbreve, det ene af Fuglse Herredsting og det andet af Lollandsfar Landsting. Det første drejer sig om Tiersted Sognebønders Skove og deres fri Oldengæld for deres Svin og om, at de kan fri dem ud af ethvert Tilfælde, de kunde komme i med dem, som de har Skove fælles med. Kongen stadfæster Brevet i alle dets Ord og Punkter og forbyder alle og enhver og især sine Fogder og Embedsmænd at gøre Tiersted Sognebønder Hinder og Forfang i deres Skov og Oldengæld, indtil nogen kommer til ham med bedre Beviser. Kongen har udstedt Brevet paa Københavns Slot 2. Pinsedag [6. Juni] 1541. Det andet er et Dombrev, som Kong Frederik [I] har udstedt, og som siger, at Hr. Jens Juel, fordum Abbed i Halsted Kloster, har været i Rette med Kronens Tjenere i Rødbye og talt dem for en Ø kaldet Lang, og som ligger paa Lolland. Rødby

¹ Se K. B. 21/8 1560. ² Se D. K. Reg. 1535—50, S. 249.

Mænd har for nogen Tid siden haft den fra Halsted Kloster og fra andre Medejere og Lodsejere. Der blev da fremlagt Breve og Beviser, som fandtes paa begge Sider. Der blev da dømt imellem dem, at det Brev, som Rødbye Mænd havde faaet af Kong Christiern [II], intet kunde gøre mod de Lovhævd Breve, som Abbeden og hans Medejere og Lodsejere havde paa samme Langø, hvorfor de bør nyde og beholde den Ager, Skov og Eng paa Øen, som de har Lovhævd paa efter Brevenes Lydelse. Rødbye Mænd maa paa samme Maade nyde den Ager, Egn og Skov, som de har Lovhævd paa, førend de fik Kong Christierns Brev, og ikke mere. Ligeledes skulde Rødbye Mænd være i Abbedens og hans Medejeres Villie og Minde for det Træ og den Skovskade, de har gjort paa Øen, som Dommen i alle Maader udviser. Christian III stadfæster Frederik I's Dom og forbyder alle især Fogder og Embedsmænd at gøre Forfang mod Halsted Kloster og dets Medejere og Lodsejere. Stadfæstelsen er sket paa Københavns Slot Sancte Katarinas Virginias Dag [25. November] 1542. Disse to Breve har Frederik II stadfæstet og samtykket paa Halsted Kloster den 21. August 1560. Og Christian IV har nu konfirmeret og stadfæstet ovenstaaende Privilegier i alle deres Ord og Punkter. Sm. R. 5, 233.

30. April (Kbhvn.). Miss. til Henrich Ramel. Kongen har bevilget, at Toldskriveren i Nakskov Hans Jacobsens to Sønner maa faa Plads paa Sorøe Skole. Han skal indtage dem, naar der bliver Pladser ledige, forordne dem under tilbørlig Disciplin og forholde sig mod dem, som mod andre Skolebørn. Sj. T. 28, 54 b.

— Miss. til Frederich Redtz. Mogens Rahr i Næstved har meddelt Kongen, at han har faaet forordnet, da der ikke i Næstved findes andre Huse, som var bekvemme dertil, at have Herberg og Staldrum for Kongen, eller hvem som kunde komme dertil. Han beder om, at han for denne Umage og Besværing maa faa bevilget noget, og Kongen har besluttet, at han maa faa en af Kronens Tiendeparter, naar nogen bliver ledig, for sædvanlig aarlig Afgift og Fæste. Dog skal denne Tiende ikke ligge for langt fra Næstved, saa at Bønderne ikke skal blive fortrængt ved at yde og levere den. Desuden maa Mogens Rahr for Betaling aarlig af Kronens Skov Knudsbye af gamle fornede Træer og Vindfælder faa 30 Læs Ved. Frederich Redtz skal lade ham faa den første af Kronens Tiender, som bliver ledig der ved Byen, for Fæste og aarlig Afgift og desuden 30 Læs Ved aarlig af fornede

Træer og Vindfælder for Betaling, naar han vil have det. Det hele skal føres til Regnskab. (Efter Junkers Befaling). Sj. T. 28, 55. K.

30. April (Kbhvn.). Miss. til Niels Trolle. Jens Pofuelsen har ladet andrage, at han i 1638 blev tildømt at besidde en af Kronens Ødegaard, Slottegaard kaldet, i Ringsted Herred under Raskilde Bispegaard. Han har antaget denne Gaard og ladet pløje og saa til den, men han maatte dog straks paa Grund af sin Ungdom og Uforfarenhed til at bruge Avl afstaa den. Han har saa købt en anden at besidde. Et Aar efter blev han igen tiltalt af Sander Hansen, som da var Ridefoged i Lenet, for at skulle antage og besidde en anden Ødegaard i Roskildegaaards Len, kaldet Kornerup, som var ganske forfalden, eller maatte under sin Hals' Fortabelse forpligte sig til at skaffe en anden dygtig Person dertil. Han havde ogsaa skaffet en Person, som Sander Hansen skal have været fornøjet med paa sin Husbonds Vegne. Ligeledes skal han endnu forleden Aar af Niels Trolle være blevet tiltalt til at antage en ond og øde Gaard i Roskilde Legaards Len, kaldet Dorup, og da han efter Dannemænds Formelding ikke vilde antage den, skal Niels Trolle have søgt Opretning i det, han havde i Roskilde Mark, og der faaet Jord for 303 Sletdr., saa at hele hans Formue derved er forsvundet. Han beder nu om, at han maa faa enten alle Pengene eller Halvparten igen, og at han herefter maa forskaanes for at drives til Stavn eller nødes til nogen Gaard. Da Niels Trolles Erklæring viser, at hans Angivelser er sandfærdige, befaler Kongen, at Jens Pofuelsen maa faa Halvparten af de udlagte Penge igen, som er 151½ Sletdr., ligeledes at han ikke mere maa drives til Stavns eller nødes til at antage nogen Gaard imod sin Villie, men herefter være ganske fri for sligt, da han for Skrøbelighed ikke kan udstaa saadant. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 55 b. K. Indl. 31/3.

— Aab. Brev, hvorved Jochum Gardeling, Kongens bestaldede Skomager, fritages for, saalænge han er i samme Bestilling, Kæmmeri, Vagt, Formynderi og Rodemesteri, samt alle andre borgerlige og Byens Bestillinger, og det fordi han er fremmed og ikke forstaar sig paa vort Lands Lov. Dog skal han udgive Skat, naar den paabydes. Sj. R. 21, 256.

— Aab. Brev. Da den Tvist og Uenighed, der har været mellem Sophia Brun og hendes Venner og Anders Madsen, den forrige Skriver paa Kalløe, angaaende Giftermaal, nu skal

være forligt mellem dem, har Kongen ladet sin Tiltale mod dem falde¹, saa det skal være dem paa begge Sider eftergivet i alle Maader. Sj. R. 21, 256.

30. April (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved der bevilges Christian Alchenbrecht, at han paa egen Bekostning maa opsætte en Slibe- og Poleremølle ved det Vandløb, som kommer fra Kongens Krudtmølle og løber forbi Stubmøllen. Dog skal det ske enhver uden Skade. Hvis nogen klager over at have faaet Skade derved, skal han billigt erstatte dem det. Sj. R. 21, 256 b.

— Miss. til Otte Tott. Kongen har for nogen Tid siden befalet Jacob Grubbe til Kabbel at være afgangne Jørgen Hundorfs umyndige Børns Værge og at annamme Værgemaalet af Edel Rosenkrantz, afgangne Gabriel Laxmands til Førsløf. Da fornævnte Jacob Grubbe bor i Nørre Jylland, og Godset er beliggende i Skaane, beder Kongen Otte Tott overtage samme Jørgen Hundorfs Børns Værgemaal med Gods og *Løspøre* fra bemeldte Edel Rosenkrantz, kvittere hende derfor og siden forestaa samme Værgemaal, indtil deres Broder Albret Hundorf kan blive sine Søskenes Værge. Sk. T. 7, 18 b.

— Miss. til Christian Bylow og Gunde Rosenkrantz. Henrich Lindenov til Øfvidzkloster begærer til Mageskifte efterskrevne tvende Gaarde og Gods i Skaane, i Froste Herred i Bolrøed, den ene til Domkirken i Lund og den anden til Hospitalet, hvorimod han tilbyder til fornævnte Domkirke, samt Hospital, at ville udlægge tvende af hans Gaarde og Gods, den ene i Lille Langerød i Froste Herred og den anden i Eggelstrup i Fers Herred. Kongen befaler dem og giver dem derfor Fuldmagt til at begive sig til bemeldte Gods og granske og grangivelig forfare samme Gods' Ejendom, Skov, Landgilde, Herlighed, Rente og anden Tillæggelse og ligne det ene Gods imod det andet, saa at begge Parter baade for Ejendom og Landgilde kan ske fuldkommen Skel og Fyldest. Kongen vil paa Domkirkens og Hospitalets Vegne endelig have ligesaa megen Landgilde og Ejendom igen, som de bortskifter. Hvad Skovene angaar, skal der forholdes som sædvanligt, at derfor paa begge Sider kan ske Udlæg baade i Landgilde og Ejendom. Hvad de saaledes har gransket, skal de give fra sig beskrevet, som de vil være bekendt, og indsende Be-

¹ Se 31. December 1642.

sigtelsen til Kancelliet, saa Kongen kan erfare al Lejligheden, og saa baade Domkirken og Hospitalet saavel som ham i fornævnte Skifte kan ske Ret og Fyldest. Saafremt Domkirken og Hospitalet sker Forkort, skal de stande til Rette derfor¹. Kongen har ogsaa befalet Kapitlet samt Hospitalets Forstander i Lund, at de skulde lade deres Fuldmægtige være til Stede. De skal advare dem om, naar samme Besigtelse skal foretages af dem, saa disse kan forsegle og underskrive sammen med dem. Sk. T. 7, 19.

30. April (Kbhvn.). Lunde Kapitel og Hospitals Forstander fik Brev om at lade deres Fuldmægtige møde, naar samme Besigtelse skulde foretages, fremføre, hvad de derudi kunde have at sige, og siden tillige med fornævnte gode Mænd forsegle og underskrive. Udt. i Sk. T. 7, 20.

— Miss. til Ifver Krabbe. Kronens Bønder og Tjenere i hans Len, nemlig Aamund Oelsen i Rolstrup Bye, Svend Torbernsen *ibid.*, Anders Bentsen i Rafnerup, Giøder Erichsen i Semb, Anders Svendsen i Rolstrup, Niels Andersen i Uglerup, Børge Børgesen i Nøslige, Niels Gundersen *ibid.* og Anders Andersen i Dalegjerde, har ladet andrage, at deres Gaarde skal være meget forskyldede, saa de ikke kan besidde dem og holde dem ved Magt, som det sig bør, medmindre de faar nogen Afslag paa deres Landgilde saavel som Madskatter og Pengeskatter, som herefter paabydes. Da Kongen af hans Erklæring ser, og da det med Synsvidne er gjort bevisligt, at deres Angivelser er sandfærdige, har han bevilget, at forskrevne Mænd herefter aarlig maa være forskaanet for efterfølgende Landgilde. Nemlig Aamund Olsensøn² for sit halve Landgilde, Svend Torbensen *ibid.* og Anders Bentsen i Rafnerup hver for 1 Pund Smør og det andet halvt, Giøder Erichsen, Semb, for det halve Landgilde, Anders Svendsen, Roelstrup, for Kvægskat, som hvert tredie Aar forandres, og halvt Gæsteri, Niels Andersen, Uglerup, 2 Pund Smør og halvt Gæsteri, Byrge Byrgesen i Nøsling 1 Pund Smør, 1 Rdl. Arbejdspenge, halv Gæsteri og Fodernød, Niels Gundesen *ibid.* for Gæsteri 3 Mark 10 Sk.

---

¹ Rimeligvis forskrevet: Saafremt forn. Domkirke og Hospital der udi sker Forkort I da ikke vil stande os til Rette derfor. ² Vel Fejlskrift for Olsøn.

2 Alb., Anders Andersen i Dalegjerde for halvt af hans Rug- og Byglandgilde og halv Gæsteri og Fodernød. Deslige maa de være forskaaet, naar Madskatter og andre Skatter paabydes og ikke udgive mere end Halvparten. Han skal lade det saaledes forandre i Jordebogen, Mandtallene og Skatteregistrene og derefter gøre Regnskab. Sk. T. 7, 20. Indl. 26/4.

30. April (Kbhvn.). Jørgen Vind til Gundestrup, Raad, Rigens Admiral og Embedsmand paa Dragsholm, har nu endelig gjort god Rede og Regnskab for Kronens Len Herredsvad Kloster, som han har været forlenet med fra Philippi Jacobi Dag 1634, da han fik Lenet efter afgangne Anders Bille til Rosendal, til Philippi Jacobi 1641, da han er blevet det kvit med et klart Inventarium til Steen Beck til Vandaas, Rentemester. Han har tillige afbetalt den Brøstfældighed, som efter otte Mænds Besigtelse er befundet ved Riseberg, Fieringstofte og Svaløv Kirker, da han havde ladet deres Indkomst aarlig opbjerge. Ligeledes har han indleveret to Forleningsbreve, som han havde faaet paa fornævnte Len, og gjort Rede for alt, hvad han havde faaet til Inventarium og igen leveret fra sig. Han er aldeles intet blevet skyldig efter de Regnskaber, Inventarier, Kvittanser og Beviser, som han nu har leveret til fornævnte Steen Beck og Melchior Oldeland til Uggersløfgaard, Rentemestre. Jørgen Vind og hans Arvinger skal hermed være aldeles kvit og krævesløs for al yderligere Krav, Tiltale og Eftermaning for fornævnte Herredsvad Klosters Len i alle Maader. Sk. R. 5, 399.

— Miss. til Henning Valkendorf. Falck Giøe til Hvidkild har til Magelæg og evig Ejendom udlagt til Kronen 1 Gaard paa Thosing i Biernemarke, som Pofvel Andersen paabor, skylder aarlig 1 Pd. Byg, og en Skov til 24 Svins Olden. Han skal modtage fornævnte Gods under Lenet, indføre det i Jordebogen og aarlig gøre Rede og Regnskab for dets visse og uvisse Rente og Indkomst. F. T. 5, 234 b.

— Miss. til Ifver Vind. Claus Andersen boende i Tharm¹ Mølle har bedt om at faa bevilget, at han herefter maa forskaanes for at gøre Ægt og Arbejde til Lønborig Bisgaard, som

---

¹ I Indlægget Tharum Mølle; Tarm Mølle.

Hertvig Sas til Svanek har i Forpagtning, idet han foregiver, at han ikke kan besidde Møllen og holde den ved Magt, som det sig bør, medmindre han forskaanes derfor. Da Hertvig Sas erklærer, at Lønborggaards Bønder nok kan drive Avlingen uden Møllerens Hjælp, skal Ifver Vind ordne det saaledes, at Claus Andersen herefter forskaanes for at gøre Ægt og Arbejde til Lønborig Bisgaard. Dog skal han derimod selv forfærdige og vedligeholde Dæmningen, og hvad andet der skal forfærdiges paa samme Mølle. J. T. 11, 41 b.

30. April (Kbhvn.). Miss. til Gunde Lange. Borgmester, Raad og Kirkens Formynder i Aalborg har ladet andrage, at der for nogen Tid siden der i Byen er død en fremmed Person ved Navn Thomas Hansøn, som dem vitterligt ikke har efterladt sig Arvinger her i Landet, hvorfor denne Persons Gods, som er o. 400 Sl. Dlr. Værdi, er tildømt Kongen og Byen. Denne Person skal, før han døde, have foræret St. Bodils Kirke der i Byen 100 Sl. Dlr., hvilke Penge Gunde Lange ikke har villet lade den faa, før Kongens Bevilling derpaa kunde opnaas. Der bedes nu om, at Kongen vil bevilge de 100 Sl. Dlr. til fornævnte Kirkes Reparation. Gunde Lange skal give de 100 Sl. Dl. til Kirken og lade dem føre til Regnskab. J. T. 11, 41 b. Indl. 4/4.

— Miss. til Mogens Bilde. Kongen har bevilget, at Ifver Vind til Nørholmb, øverste Sekretær og Befalingsmand paa Lundenæs Slot, maa faa 100 Vogne, som hver skal age ham et Læs Tømmer 4 Mil. Dog skal haves i Agt, at det ikke sker, saa Bønderne holdes fra deres Avl og Bjæring eller paa anden ubejlig Tid. J. T. 11, 42.

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at der herefter indtil videre Ordre ikke i Nakskov maa være eller bo flere end ti Bagere, som sammesteds bruger deres Haandværk. Nemlig Knud Jensen, Anders Madsen, Madtz Michelsen, Hans Aaggesen, Christen Byngesen, Rasmus Rasmussen, Tønni Gødrichsen, Hans Jacobsen, Hans Rasmussen og Hans Gøttrichsen. Naar nogen af dem afgaar ved Døden eller paa anden Maade kommer derfra, saa maa andre igen i deres Sted antages, saa det fornævnte Tal kan blive fuldt, og ikke derudover. Herimod skal de være forpligtet til at holde godt ustraffeligt Brød for inden- og udenbys Folk, som sædvanligt har været og det for en lidelig og billig Pris, saafremt de ikke vil have denne Kongens Benaadning forbrudt. Sm. R. 5, 235.

1. Maj¹ (Fr.borg). Aab. Brev. Hr. Corfidtz Ulfeldt til Eggekouf, Raad, Rigens Hofmester og Befalingsmand paa Møen, har efter Kongens Befaling akkorderet med Anders Hansen, Byfoged i Helsingør, og i Akkorden lovet ham Kongens forbeholdne Told, som kan falde i og for Helsingør af fremmede med Øl, Danstøl og Malttold, som han maa opbjærge efter Toldordinantsen i tre Aar fra Philippi Jacobi Dag 1643 og til Philippi Jacobi 1646 for 1550 Rdlr. i Specie aarlig. Han skal aarlig indbetale de 1550 Rdlr. til Philippi Jacobi Dag i Rentekammeret. Han skal afkortes derpaa for det Rostockerøl, som Adelen og andre privilegerede Stænder har zinsefri, og hvis det sker, at Rostock enten formedelst Krig eller ved anden mærkelig Lejlighed bliver beladen², hvorved Søfarten og Rostocker Øls Tilførsel bliver forhindret, skal det ligeledes komme til Afkortning i den udlovede Sum, som ret og billigt kan være. Corfidtz Ulfeldt bekræfter denne Akkord under Haand og Signet i København den 1. Maj 1643. Da Anders Hansen kræver Kongens Konfirmation paa Akkorden, stadfæstes den med dette aabne Brev i alle dens Ord og Punkter. Sj. R. 21, 233.

7. Maj (Glyksborg)³. Aab. Br.⁴ til Lensmændene i Danmark og Norge. Da Kongen har erfaret, at mange med falske Certificater tilføjer Kronens Toldrettigheder stor Skade, vil han, for saadant at forhindre, forordne, at de, som herefter findes med falske Certificater, skal dermed have forbrudt baade Skib og Gods. Hvorefter alle og enhver sig herefter skal have at rette og forholde. Sj. T. 28, 346. K.

— (Gl.borg). Aab. Brev til alle Lensmændene i Danmark og Norge. I lige Maade fik de Befaling for nævnte aabne Breve at publicere og forkynde. (Efter Hans M. egen Befaling). Udt. i Sj. T. 28, 34b. K.

13. Maj (Kbhvn.)⁵ Miss. til Henrik Ramel. Kongen har befalet

---

¹ Brevet er dateret Frederiksborg, 1643, det er indført mellem Breve af 20. Marts og 15. April, men da Akkorden er sluttet 1. Maj 1643, kan det tidligst dateres til denne Dato. ² belejret. ³ Ved en Fejl er Maj Maaned Breve indført før Aprils. ⁴ Enkelte aabne Breve er fra Maj Maaned indført mellem Tegnelserne. ⁵ Brevet er oprindelig dateret København 13. Marts. Marts er senere rettet til Maj. København maa være en Fejlskrift, da Kongen paa det Tidspunkt var i Glyckstadt, og Koncepten er da ogsaa paaskrevet 13. Maj, Glyckstadt.

hæderlige og høj lærde Dr. Jesper Rasmussen Brockmand og Dr. Hans Michelsen, Superintendenter over Sjællands og Fyns Stifter, at enhver af dem aarlig skal opkræve 1 Rdlr. af hver af Kirkerne i deres Stifter og levere Pengene til Henrik Ramel til Sct. Hansdag. Henrik Ramel skal til bemeldte Tid modtage Pengene, kvittere for dem og siden bruge dem til Sorøe Kirke og Akademiets Bedste. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 34 b, K.

13. Maj (Kbhvn.).¹ Miss. til Dr. Jesper [Brochmand]. Kongen har ladet aabent Brev udgaa, at alle Kirkerne i hans Stift aarligt til St. Hansdag skal udgive 1 Rdlr. til Sorøe Kirkes og Akademiets Bedste. De, som fører Kirkernes Regnskab, skal tilstille disse Penge til deres Provster, som siden skal overlevere dem. Han skal affordre samme Penge af Provsterne i Stiftet, og siden, naar han har faaet dem, levere dem, mod nøjagtig Kvittering, til Henrik Ramel til Beckeskouf, Hovmester paa det kgl. adelige Akademi i Sorø og Befalingsmand paa Børglum Kloster, der skal anvende dem til Stedets Bedste. Sj. T. 28, 35. K.

—² Bispnen i Fyns Stift fik et tilsvarende Brev om at indkræve Pengene i sit Stift og levere dem til Henrich Ramel. Udt. i Sj. T. 28, 356, K. Orig. i Landsarkivet, Odense.

— (Gl.stadt). Aab. Brev³ om, at der af Kirkerne i Sjællands og Fyns Stifter aarlig til St. Hans Dag skal udgives 1 Rdlr. til Sorøe Kirkes og Akademis bedste. Kirkeværgerne ved hver Kirke, som er betroet at føre Regnskaberne, skal hver til sin Provst til forskrevne Tid levere fornævnte Penge, som igen skal tilstilles Superintendenten. Sj. R. 21, 256 b.

— (Kbhvn.).⁴ Mageskifte mellem Henrick Ramel til Beckeskov og Kronen paa Lund Domkirkes Vegne. Sk. R. 5, 400. (Se Kr. Sk. 13. Maj 1643). Orig. Besigtelser og andre Indlæg til Skødet og Mageskifter 1642—46.

— (Gl.stadt). Miss. til Bispnen i Viborg. Da Kongen erfarer, at en Del af Gejstlighedens Skatter i Viborg Stift, som skulde have været leveret i de to forrige afdøde Biskoppers Tid, endnu ikke er fremkommet, skal Bispnen forfare, hvorledes det er beskaffent dermed,

¹ Skulde være Gl.stadt. ² Skulde være Gl.stadt. ³ Som Overskrift staar: Herefter udgik tvende aabne Breve om Sorøe Kirke. ⁴ Skulde være Gl.stadt.

og han skal gøre sig Flid for at faa afleveret det, som endnu reterer deraf, til Gregers Krabbe til Thostenlund¹, Befalingsmand paa Riberhus. J. T. 11, 42 b.

13. Maj (Gl.stadt). Miss. til Niels Frijs til Farskov og Mogens Sested til Holmgaard, Befalingsmand paa Skyfhus²) Jørgen Sefeld til Refs, Landsdommer paa Sjælland og Befalingsmand paa Ringsted Kloster, har paa sine egne og paa hans Broder Viffert Sefelds til Refs Vegne, begæret Kongens Befaling til, at Mogens Sested og Niels Friis med det første skulde begive sig til Viffertsholm, hvor deres afgangne Broder Envold Sefelds Bo endnu findes forseglet og uregistreret. De skal aabne det og registrere det, forfatte rigtige Jordebøger, og syne Skovene og Gaardens Bygninger, hvorledes de nu befindes og er vedligeholdt. For at Tiden ikke skal spildes for samtlige Arvinger, skal de snarest muligt advare Fru Anne Urne, Envold Sefelds Efterleverske om, at hun skal komme til Registreringen og tage en eller to gode Mænd med, som paa hendes Vegne kan overvære den. De skal saa enten selv alene, eller i hendes Fuldmægtiges, saavel som i alle andre Arvingers eller deres Fuldmægtiges og Lavværgers Nærværelse, aabne og registrere Boet, syne og taksere Skove og Bygninger, saavidt det er fornødent, og give det beskrevet under deres Hænder og Signeter. J. T. 11, 42 b.

— Miss. til Niels Kraag til Trudsholm, Befalingsmand paa Lund paa Mors, Gunde Lange til Bredinge³, Befalingsmand paa Aalborghus, Erich Juel til Hundsbeck, og Mogens Høeg til Kiergaardsholm, Landsdommer i Nørrejylland og Befalingsmand paa Gudum og Asmildkloster. De skal være til Stede ved Skiftet efter afgangne Envold Sefeld, for at det desbedre kan tilgaa, og hvis der paa Skiftet mellem Fru Anne Urne og Envold Sefelds Brødre og rette Arvinger skulde indfalde nogen Irring og Tvistighed, skal de enten forhandle det i Mindelighed mellem Arvingerne eller afgøre det ved endelig Dom og Sentens, og give det beskrevet til Parterne. Har nogen af dem Forfald, skal de andre tage andre gode Mænd i de udeblevnes Sted. J. T. 11, 43 b.

— Miss. til Niels Friis. Da der med det første skal foretages Skifte efter Envold Seefeld, skal han ved samme Skifte være

¹ Torstedlund. ² Skivehus. ³ Brejnirge.

Jomfruerne Anne og Maren Sefelds Formynd. Han skal sørge for, at der paa Skiftet vederfares dem, hvad Ret er, og naar Skiftet er overstaaet, skal han overgive Værgemaaliet til Viffert Sefelt til Refs, som deres rette Lavværg. J. T. 11, 44.

16. Maj (Glycksborg)¹. Henrich Ramel fik Miss. om at indtage Henrich Randtzovs til Smaal's Søn og lade ham lære hans Ecercitia lige med andre Academici for Betaling. Udt. i Sj. T. 28, 35 b.

18. Maj (Gl.borg). Miss. til Gunde Lange og Mester Anders Andersen, Bisp i Aalborg. Fru Margrete Marsvin, afgangne Hr. Jørgen Urnes Efterleverske, har til Magelæg begæret Afgiften af Blenstrup Kirketiende, og tilbyder til Gengæld at udlægge hendes Gaard og Gods i Hornum Hrd. Ellidz Høeg som Las Jacobsen og Peder Jensen paabor, skylder aarligt 5 Ørte Byg, 1 Pund Smør, 1 Gaas, 1 Skovsvin, 1 Fodernød, 2 Høns, 2 Daler Gæsteri. Hersomb 3 Tdr. Rug, 1 Td. Havre, 2 Pund Smør, 1 Skovsvin, 1 Dlr. Gæsteri. Hvis Kronen ikke kan ske Fyldest dermed, tilbyder hun at udlægge en Gaard i Hornumb Herred, Svenstrup, som Christen Hellesen og Knud Pedersen paabor, skylder aarligen 1 Ørte Rug, 2 Ørte Byg, 1 Ørte Havre, 2 Pund Smør, 1 Skovsvin, 1 Fodernød, 1 Gaas, 1 Dalers Gæsteri. De skal snarest erklære sig om, hvorvidt det, som af Fru Margrete Marsvin begæres, for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan mistes imod det Gods, hun tilbyder Kronen. De skal snarest indsende deres Erklæring til Cancelliet. J. T. 11, 44 b.

22. Maj (—). Miss. til Fredrich Reedtz. Bønderne i Vordingborg Len behøver 8 Læster Byg til Sædekorn. Kongen bevilger dem de 8 Læster, som Fredrich Reedtz maa laane dem af forrige Aars Indkomst, og han skal siden igen føre dem til Indtægt paa dette Aars Regnskab. Sj. T. 28, 35 b. K.

— Miss. til Anders Bille. Eftersom Hamburgerne nu akkommoderer sig, saa at Kongen ikke denne Gang behøver det danske Rytteri, kan Anders Bille igen demittere Adelen og tillade den at drage hjem efter at have takket den paa Kongens Vegne for dens villige Parition. J. T. 11, 45.

¹ Et oprindeligt Hafnia er overskrevet.

22. Maj (Gl.borg). Miss. til Laurids Ebbesen. Da Kongen har hørt, at Slotspræsten paa Skanderborg Slot mangler et Studerekammer og en Brønd, og da Kongen af Laurids Ebbesens Erklæring erfarer, at der i hans Gaard findes et forfaldent Hus, hvor han bekvemt kunde faa et Studerekammer, skal Laurids Ebbesen lade Huset reparere, saa han kan faa et Kammer deri. Ligeledes skal Laurids Ebbesen lade en anden Brønd kaste i Præstens Gaard og sætte den op med Sten. Det skal altsammen ske med den ringest mulige Bekostning. J. T. 11, 45.

24. Maj (—). Miss. til Rentemestrene. De skal straks forhøre Henning Walkendrup til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, om hans Regnskab for Taasing og kvittere ham tilbørlig for det. Sj. T. 28, 35 b. K. Orig.: Indk. Miss. til Rentemestrene.

— (Kbhvn.)¹. Miss. til Oluf Daae til Holme, Mouridtz Stygge, Falk Oelsen, Borgmester i Slangstrup, og Hans Terkelsen, Indvaaner i København. De har tilforn faaet Kongens Befaling angaaende Tvist og Uenighed mellem Fredrich og Sander Willumsen paa den ene Side og Hans Hybertsen, alle Borgere i Helsingør, paa den anden Side. Da Kongen har erfaret, at denne Befaling endnu ikke er efterkommet, befaler han dem, at de straks og uden Forsømmelse tager Parterne til sig og enten faar afgjort deres Tvistighed i Mindelighed eller ogsaa fælder en endelig Dom mellem dem og giver den beskrevet under deres Hænder og Signeter. Hvis nogen af dem er forhindret i at komme til Stede, skal de give Fuldmagt til en anden at møde i hans Sted. Sj. T. 28, 36.

— (Gl.borg). Aab. Br. Oluf Lauritsen, Stenhugger, boende paa Buswich paa Gulland, har ansøgt om at maatte bryde nogle Bloksten der paa Gulland og udføre dem. Kongen bevilger derfor, at Oluf Lauritsen maa bryde saa mange Bloksten paa Gulland, som han lyster og kan overkomme. Han skal dog være forpligtet til at give den tilbørlige Told og Rettighed til Kronen af de Sten, han udfører eller lader udføre, og som deraf med Rette bør udgives. Sk. R. 5, 407.

— (Kbhvn.)². Miss. til Hr. Mogens Kaas. Da nærværende Lu-

¹ Dateringen er fejlagtig, skal være Gl.borg. ² Skal være Gl.borg.

vig Plattenslaar, Indvaaner i vor Købstad Hamborg, giver til Kende, hvorledes Tolderen i Nyborg skal have gjort Arrest paa adskillige Kyrejtsler og anden Gerustning(?)¹, som han tilforn af Kongen havde faaet Lov at forhandle i hans Riger og Lande, hvor det lystede ham. Mogens Kaas skal derfor tilholde Tolderen i Nyborg, at han uden Ophold giver Plattenslageren de Varer, som sammesteds har været i Anholdelse. F. T. 5, 235.

25. Maj (Gl.borg). Miss. til Rigens Hofmester. Han kan af medfølgende Skrivelse med tilhørende Bilag erfare, hvad Borgmester og Raad i Lübeck paa deres Medborgeres Vegne har at klage over Nickel Helmer [Kock]. Han skal med Flid erfare om Nickel Kocks Ulemper og hjælpe dem til Rette, saa de igen uden Ophold kan faa deres Skib og Gods igen, hvis de er berettiget dertil. (Efter Hans Majestæts egen Befaling). Sj. T. 28, 36 b. K.

26. Maj (—). Konfirmats for Borgmester Hans Nielsen paa en Have ved Odense kaldet Sveltekraag. Hans Nielsen, Borgmester i Odense, har ved Magelæg af Borgmestre og Raads og samtlige Kæmmeres Middel tilskødet og forhandlet sig en Have kaldet Sveltekraag, i hvilket Skøde der siges, at Borgmestres og Raads Middel i Odense, samt Byens Kæmmere gør vitterligt, at ærlige, velvise og fornemme Mand Hans Nielsen, Borgmester sammesteds, for nogen Tid siden har tilhandlet sig fem Marks aarlig Jordskyld af noget af den Grund, som Skomagerlavet her i Byen paastaar at have tilhandlet sig. Da der paa Byens Vegne tilforn er pantsat ham en Have, kaldet Sveltekraag, som ligger ved Vesterport, og da han, efter at samme Pant blev indløst, har haft den i Leje for 4 Mark aarlig, saa har de nu paa Byens Vegne gjort et venligt, evigt og uryggeligt Mageskifte med ham, saaledes at han til dem paa Byens Vegne ved nøjagtigt Tingsvidne fraskøder fem Marks Jordskyld fra sig og sine Arvinger til evindelig Arv og Ejendom, og de nu derimod paa Byens Vegne til ham, hans Hustru og Arvinger tilskøder forskrevne Have i dens Længde og Bredde efter de forrige til ham derom givne Pante- og Lejebrevs Indhold, at have, nyde og bruge til evindelig Ejendom. Borgmestre, Raad og Kæmnerne kender, at Odense By ikke har nogen ydermere Lod, Del eller Rettig-

---

¹ Ordet er skrevet meget utydeligt.

hed til forskrevne Have i nogen Maade, men at de ved Magelægget har faaet fuldt Vederlag derfor i alle Maader, og de hjemler ham fri for hver Mands Tiltale derpaa i alle Maader. Og hvis det skete, hvad der ikke haabes, at fornævnte Have blev fravundet Hans Nielsen, hans Hustru eller deres Arvinger ved Rettergang i nogen Maade, formedelst Borgmestres og Raads eller deres Efterkommeres Brøst og Vanhjemmels Skyld, da forpligter de dem paa Odense Bys Vegne at vederlægge Borgmester Hans Nielsen, hans Hustru eller deres Arvinger med en lige saa god og velbejligen Have her for Byen inden seks samfælde Uger derefter, saa det skal være Hans Nielsen, hans Hustru og deres Arvinger af Borgmestre, Raad og Kæmmere paa Odense Bys Vegne skadesløs i alle Maader. Til Vidnesbyrd har de ladet trykke deres Stads Sekret under dette Skødebrev Odense den ... Januar 1643. Hvilket Skødebrev forbemeldte Borgmester Hans Nielsen har bedt Kongen om at konfirmere, og han har af sin synderlige Gunst og Naade stadfæstet det i alle dets Ord og Punkter, som forskrevet staar. F. R. 4, 315 b.

26. Maj (Gl.borg). Miss. til Jost Frederich v. Pappenheimb. Han skal lade alle de Skuder og Færger, som er til at faa paa paa Loldand og Falster, anholde og befale, at de straks med den allerførste gode Vind skal sejle til Helliughaffen¹, hvor de skal vente Kongens videre Befaling. Sm. T. 6, 517.

27. Maj (—). Miss. til Hans Uldrich [Gyldenløve]. Naar de i Skaane nylig udtagne Soldater til Kongens Livkompagni kommer til Øresund, skal han tage de Vaaben (Gewehr), de har faaet udleveret, og sende dem til Tøjhuset i København. Han skal tage rigtigt Bevis paa, hvor meget der bliver leveret. (Efter Hs. Maj. egen Befaling). Sj. T. 28, 37. K.

— Miss. til Hr. Tagge Tott og Hr. Christoffer Ulfeld. Da Kongen nu ikke behøver de Soldater, der er udskrevet i Skaane, til hans Livkompagni, vil han igen forlove og hjemskikke dem. De skal derfor gøre den Anordning, at de som tilforn, førend de blev udtagne, enten har betjent Gefriders, Corporals eller Sergeantens Bestilling i Kompagnierne i Skaane, igen maa faa samme Charge og Bestilling. Sk. T. 7, 22.

---

¹ Heiligenhafen.

28. Maj (Gl.borg). Forordning om, at Hamburgerne igen maa trafikere i Danmark og Norge. Sj. 28, 37. Orig. Orig. aabne Brev sagligt ordnede VI. Tr.: CCD. V, 384.

— Lensmændene i Danmark og Norge fik Brev om at forkynde fornævnte aabne Brev om Hamburgerne. Udt. i Sj. T. 28, 38. K.

29. Maj¹ (—). Instruktion for Skipper Niels Arendtsen om at sejle til Norge. Han skal straks begive sig herfra til Norge og der indtage Fyrrepæle 22 sjællandske Alen lange og 2½ Kvarter brede i Drammen eller Langesund, hvor de bedst eller snarest er at bekomme. Han skal tage saa mange, som Skibet kan føre, og siden ufortøvet forføje sig hertil igen. Sj. R. 21, 247.

31. Maj (Kbhvn.)². Miss. til Hr. Corfitz Ulfeld. Skarnvognene i København har hidindtil været meget udigte³ og aabne, saa de har gjort Gaderne helt urene, hvor de har kørt igennem. Borgmestre og Raad skal tilholdes, at de fornævnte Vogne skal gøres paa en saadan Maade og saa digte, at de herefter ikke kan forarsage Urenlighed paa Gaderne, hvor de kører igennem. Sj. T. 28, 38 b. K. Tr. KD. V, 262.

—⁴ Miss. til Hr. Corfitz Ulfeld. Da der hidtil har været stor Uskikkelighed i København, med at Gaderne der ikke har været vel lagt og ej heller holdes rene og vel vedlige, som det sig burde, skal han tilholde Borgmestre og Raad sammesteds, at de lader samme Gader vel lægge overalt, hvor det gøres fornødent, og at de siden holder dem vedlige og rene, som det sig bør, og som de agter at svare til. Sj. T. 28, 38 b. K. Tr. KD. V, 262.

— (Gl.borg). Miss. til Knud Ulfeld. Da Kongen har hørt, at det ikke udførligt staar i Obersttløjtnant Rouhanbs Ordre, hvilken Vej han skal tage, naar han med sine Kompagnier kommer til Helligen Hafven⁴, vil Kongen, at han fra Helligenhavn lader Mandskabet overføre med Skibs til Laaland eller Falster, hvor han først og bedst kan komme i Land. Naar de er kommet i Land, skal han marchere med Folket gennem Laaland, Falster og Sjælland, indtil enhver af dem kommer til det Kvarter, hvori de sidst har ligget. J. T. 11, 45 b.

¹ Brevet er indført mellem 27. og 29. April. ² Skal være Gl.borg. ³ utætte.
⁴ Skal være Gl.borg. ⁵ Heiligenhafn.

31. Maj (Gl.borg). Miss. til Lauridts Ebbesen. Da Jens Terkelsen og Hans Jensen i Nøbbele i Skanderborg Len i nogle Aar har lidt stor Skade paa deres Fæmon, Heste og Hopper, saa de ikke vel kan blive ved Magt, uden de faar nogen Forskaansel paa deres Landgilde, maa de forskaanes for dette Aars Landgilde, for at de bedre kan komme paa Fode. J. T. 11, 45 b.

— Fæstebrev for Hr. Christen Matsøn. Da hæderlig og vellærde Hr. Christen Matsøn, Guds Ords Tjener til Aadsted og Schierom¹ Sogne, andrager, at to af Kronens smaa Boliger under Seigelstrup Len i lang Tid har ligget under Aadsted Præstegaards Avl, og begærer, at de for den sædvanlige Skyld og Afgift maa perpetueres til Aadsted Præstegaard og Kald. Kongen bevilger, at disse Bol maa tillægges og perpetueres Præstegaarden. Den nuværende og de kommende Præster skal dog i rette Tid svare Kronen den sædvanlige aarlige Landgilde. J. R. 10, 323 b. K.

Maj² (—). Miss. til Hr. Tagge Tott m. fl. Hr. Tagge Tott Ottesen til Eriksholm, Ridder, Raad og Befalingsmand paa Malmøhus, Gabriel Kruse til Engelstoft, Ifver Krabbe til Jorberg, Befalingsmand paa Varberg, og Jacob Grubbe til Rygle hilses. De har tilforn faaet Kongens Befaling om enten i Mindelighed imellem at forhandle eller ved endelig Sentens dømme i den Irring og Trætte, der er mellem Hr. Christoffer Ulfeld til Svenstrup, Ridder og Raad, og Axel Urup til Beltebjerg, Befalingsmand paa Helsingborg og Christian Pris, og Christian Sinclar til Sinclarsholm paa den anden Side angaaende et Markskel, som 12 Oldinge for nogen Tid siden har ganget og gjort imellem Agerup Gaarde og Røsholt, med hvilke Skel de formener sig at være forurettede paa deres Skov og Ejendom, som ligger til Agerup. Der berettes, at de 12 Oldinge, som af ovennævnte er henvist til med Sten og Stabels Sættelse at gøre et rigtigt og forsvarligt Markskel imellem forskrevne Agerup og Røsholt, udi samme deres Tov og Afsigt de 6 fra de 6 andre at være adskilt, hvorfor Sagen af Landsdommeren er henvist til en endelig Uddrag til Ridemænd igen at komme, som skal paakende, hvilken af Oldingenes Afsigter der skal blive ved Magt. Da Parterne har betroet ovennævnte denne Riden, for at dømme eller forhandle dem imellem

¹ Skærrum. ² Ingen Datoangivelse.

om samme Markskels Trætte, saa befaler Kongen dem og giver dem Fuldmagt til, med det første, at begive sig til Aastederne, indstævne Parterne for sig og forhandle dem i Mindelighed eller ved endelig Sentens adskille dem i al Irring og Trætte, der er eller kan indfalde imellem dem, om noget af den nævnte Oldingegang og Markskel, som er gjort, findes saa retfærdigt, at det bør staa ved Magt eller ej. Og dersom der ikke findes at være gjort ret Skel, saa skal de ride, gøre og udvise et christeligt og retfærdigt Skel imellem forskrevne Aasteder, sætte Sten og Stabel, som det sig bør, paa det, at samme Trætte i saa Maader engang for alle kan blive dæmpet og bilagt. Og hvad de derudi granskendes, forfarendes, kendendes og dømmendes vorder, skal de klarligt under deres Hænder og Signeter give Parterne rigtigt beskrevet, som de vil ansvare og være bekendt. Skulde nogen af dem være lovligt forhindret i at komme til Stede, skal de, der kommer, have Fuldmagt at tage andre gode Mænd i deres Sted og fuldføre Kongens Befaling uden videre Forhaling. Sk. T. 7, 20 b.

1. Juni (Gl.borg). Miss. til Bisperne i Danmark og Norge¹. De skal sørge for, at der et Fjerdingaar efter, at de har faaet denne Befaling sker Taksigelse til Vorherre hver Prædikedag, efter at Prædikenen er afholdt, efter at Hamburgerne nu har indstillet sig som Kongens Undersaatte. (Efter Hans Majestæts egen Befaling). Sj. T. 28, 56 b. K. Orig.: Landsarkiverne Viborg, Odense.

— Aab. Brev. Lauritz Lorentz Bardskær i Odense har andraget, at han har paataget sig at være Organist ved Vor Frue Kirke sammesteds. Han beder om, at han uanset det, maa vedblive at bruge sit Bardskærhaandværk, og at han, ligesom de andre to Organister der i Byen, maatte være forskaanet for Skatter og anden Byens Tyng. Kongen tilsteder, at Lauritz Lorentzen maa være fri for Skatter og anden Byens Tyng, saalænge han betjener Organistbestillingen ved Vor Frue Kirke, og han maa ligeledes bruge sit Bardskær Haandværk. F. R. 4, 319.

¹ K. har: Dr. Jesper Brockmænd, Seland, Dr. Peder Vinstrup, Skaane, Dr. Hans Michelsen, Fyn. M.: Oluf Boosen, Oslo. M.: Erik Bredal, Trundhiemb, Frands Rosenberg, Viborg, Hr. Erik Monrad, Ribe. M.: Anders Knudsen, Aalborg, Dr. Morten Madsen, Aars. M.: Oluf Fork, Gulland. M.: Tomas Hortsen, Stavanger. M.: Lodvig Munte, Bergen.

2. Juni (Gl.borg). Miss. til Stendtz el von Jasmundt. Han skal sende 100 Mand af Aarstjernerne i Land med en Skipper og 2 Kvartermestre; de skal blive i Land en Tidlang indtil videre Ordre. De 100 Mand skal udtages af hele Flaaden, saa det ene Skib ikke skal svækkes mere for Folk end det andet. Sj. T. 28, 56b. K.

— Miss. til Knud Ulfeld. Han skal give Generalmajor Bavr og hans Stab en Maanedes Sold 300 Rdlr. Fredrich von Buchwalt skal førstkomme Torsdag med sit Regimente begive sig paa March ind i Danmark og der lade enhver af hans Kompagnier tage deres forrige Kvarter. Dog saaledes, at det Kompagni, som før laa i Ribe, herefter skal ligge i Randers. Halvdelen af Lyder Wals Kompagni til Fods skal indlægges i Ribe, for at hans Kompagni ikke skal være for vidt adspredt. Derimod skal Stædings halve Kompagni igen henlægges til Helsingør, fordi det nu er stærkere end tilforn. J. T. 11, 46.

—¹ Miss. til Gregers Krabbe angaaende Jacob Buchs Arvinger. Der er berettet Kongen, at Jacob Buchs, Skipper i Eydersted, i sidste forleden Fejdes Tid i nogle Maaneder var i Kongens Tjeneste med at afvende fjendtlige Indfald fra Sildt og Vøer, og hvis det er, som den hosføjede Supplication og Copien af begge Landes Indvaaneres Obligation formelder, at det er sket efter deres egen Begæring, og at de selv har gjort Fortingning med ham om Fragten og siden har tilladt sig at beholde den selv, saa skal Gregers Krabbe sørge for, at Arvingerne faar den Betaling af vore Undersaatter, som disse er pligtige at erlægge. J. T. 11, 50.

3. Juni (—). Aab. Brev om Forhøjelse af Hestetolden. Sj. T. 28, 57. Orig.: Orig. aabne Breve sagligt ordnede 1572—1660 V. Tr.: CCD. V, 386, samtidigt Tryk paa et Blad; desuden trykt i J. P. Morsings »Forordninger 1643—55« B i i i j og i Gødes »Forordninger 1643—64« sign. C i i i.

— Miss. til Lensmændene i Danmark. De tilsendes nogle aabne Breve, som de paa tilbørlige Steder skal lade forkynde og siden derover holde, som ved bør. Sj. T. 28, 57. K.

— Miss. til Jørgen Vind og Christoffer Ulfeld. Paa den

---

¹ Brevet er indført mellem 1. og 6. Juli, men der er tilføjet: Dette Brev skulde være indført Pag. 46.

sidste Herredag i København er der faldet Dom mellem Borgmestre og Raad i Helsingør paa den ene Side og Ifver Pedersen, forrige Raadmand i Helsingør, paa den anden, og Dommen formelder i sin Slutning, at Jørgen Vind til Gundestrup, Rigens Admiral og Befalingsmand paa Dragsholmb, og Christoffer Ulfeld til Svenstrup, Raad, Ridder og Befalingsmand paa Helsingborg, skulde dømmes imellem dem om de tvistige Punkter, der videre kunde være dem imellem, udover det, Retten havde dømt om. De skal derfor med det første stævne Parterne for sig og enten forhandle i Mindelighed om deres Tvist og Irring eller ogsaa adskille dem ved en endelig Dom og Sentens, som de skal give beskrevet under deres Hænder og Signeter. Hvis en af dem ikke kan møde, skal den anden tage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 28, 57 b. K. Indl. 19/5.

3. Juni (Gl.borg). Miss. til Henning Valkendorff. Da det forlyder, at en stor Del Heste fra Fyn, Lolland og Falster udføres til Tyskland, Als og andre Steder, har Kongen besluttet, at ingen Heste derfra af nogen Havn maa udskibes uden fra Assens, Foborg, Gessør og Rødbye. Dog skal de, som udskiber Heste, først udlægge og betale den ordinære Told, som er paabudt i tidligere derom udgaaede og publicerede Mandater. F. T. 5, 235. Orig.: Orig. aabne Breve sagligt ordnede V. Told og Accise.

— Miss. til Henning Valkendorff og Bispen. Lisbet, afgangne Hr. Hans'es, forrige Sognepræst til Næruf og Højrup Sogne i Fyn, Efterleverske, har andraget Kongen, hvorledes Sognepræsten i Eyselbye¹ og Medelbye² Sogne i Rugaards Len for Ægteskabsforseelses Skyld er dømt fra sit Kald, hvilket Kald Hr. Jørgen Nielsen, nu Sognepræst til fornævnte Nærup og Højerup Sogne, begærer at maatte bekomme i Stedet for sit, saa at fornævnte Lisbet Hr. Hans'es kunde forblive udi Nærup Sogn. Da Kongen af Henning Valkendorffs Erklæring eragter, at det kan være saadan, saa vil han, at Hr. Jørgen Nielsen maa lade sig høre for Eyselbye og Medelbye Sogne, dersom han kan blive kaldet lovlig dertil efter Ordinansen, dog paa den Betingelse, at ingen allerede lovlig er voceret til fornævnte Kald. F. T. 5, 235 b.

¹ Ejlby. ² Melby.

4. Juni (Gl.borg). Miss. til Hans Uldrich [Gyldenløve]. Han skal lade Huset ved Fulleherden¹ i Dyrehaven ved Frederiksborg Slot fly og reparere, Fodstykkerne, som er forgangne og raadne, skal udtages og andre sættes i deres Sted. Ligeledes skal inden i samme Hus straks flys og repareres, ligesom det har været før. Sj. T. 28, 58. K.

5. Juni (—). Miss. til Just Fridrich v. Pappenhemb. Hvad nogle fattige Undersaatter i Segeberg Amt har andraget Kongen om, kan han erfare af deres Supplication. Han skal med det forderligste hjælpe dem saa vidt muligt og saa langt, som Lov og Ret tillader, saa Kongen kan blive forskaanet for deres Overløb. Sm. T. 6, 518.

6. Juni (Gl.stadt). Aab. Br. til Axel Ugerup. Kongen bevilger, at Axel Ugerup til Beltebjerg, Guvernør i Fæstningen Christian Priis og bestalter Oberst, hvor han lyster i Danmark maa tilhandle sig 100 Øksne og føre dem ud, naar han erlægger den Told og Rettighed, der skal gives af dem. J. R. 10, 324.

7. Juni (—). Miss. til Lauritz Uldfeld. Afgangne Jesper Frisis forseglede og registrerede Bo skal med det første aabnes, og samtidig skal der aabnes nogle Breve, der angaar Tønne Friises Børns Værgemaal, som Lauritz Uldfeld nogen Tid har forestaaet. Brevene er under Forsegling leveret til Hendrich Podebusk til Rorup, der er Børnenes næste Værge. Da Knud Uldfeld til Hverring, Hofmarskal, som er Jesper Friises Børns rette og første Værge efter Loven, er forhindret af andre nødvendige Geskæfter og af Kongens daglige Opvartning i at komme til Stede og lade det registrere, naar de fornævnte Breve skal aabnes, vil Kongen, at Lauritz Uldfeld skal møde, lade Brevene registrere og levere dem til Hendrich Podebusk. Hvad ellers Værgemalet angaar, skal han forrette det, som han ved at forsvare det, indtil Knud Uldfeld selv kan overtage det. F. T. 5, 236.

8. Juni (Gl.borg). Miss. til Christen Thomasen, Just Høeg, Anders Bille og Gregers Krabbe. Da der til 10. Juli førstkommende er berammet et Møde mellem Kongen og Hertugen

---

¹ K. har Foleherden.

af Holsten i Kolding, skal de møde til nævnte Tid og der paa Kongens Vegne med Hertugens Deputerede handle og traktere om Prolongation af Unionfordraget mellem Riget og Hertugdømmet. Sj. T. 28, 58b. K.

11. Juni (Gl.borg). Instruktion for Willum Mechelenbergs som Consul i Dynkerken. Han skal for alting have Kongens og hans Rigers, Landes og Undersaatters Gavn, Bedste og Fordel i billig Consideration og saavidt muligt af yderste Flid fortsætte, og hindre og afværge deres Skade og Fordærv. Han skal iværksætte, hvad den formodede Resident i Bryssel befaler ham. Han skal sørge for, at den nylig med Spanien oprettede Capitulation om Sejladsens Sikkerhed, hvoraf der skal tilstilles ham en Kopi, efterkommes af Kongens Resident, saavidt de nederlandske Provinser angaar. Hvis noget imod Forhaabning skulle foretages derimod, skal han straks meddele det til Residenten, for at denne kan andrage det paa tilbørlige Steder og hos Regeringen i Bryssel. Da Kongens Undersaatter ogsaa har en Del rethængige Sager, Præentioner og Klager imod dem om Uret og Arrest paa Skibe og Gods, en Del paa Kongens egne Strømme, en Del andetsteds tilføjjet af Dynkirkerne, skal han gøre sit Bedste, om deres Krav ellers er billige og kunne bevises, for at de faar Satisfaction, Vederlag og Erstatning for den Skade, som er sket dem. Ellers skal han forekomme, at der tilføjes Undersaatterne Uret der eller andre Steder paa Kongens Strømme, og ellers i alt søge Kongens og Undersaatternes Bedste, som han agter at forsvare og vil være bekendt. Sj. R. 21, 257 b.

— Miss. til Ifver Vind. Kongen tillader, at Kronens Bønder i Lundens Len efter Ifver Vinds Begæring hver maa age to Læs Tømmer for ham en 4—5 Mils Vej. Det skal dog ske paa Tider, hvor Bonden ikke forsømmer sin Avl. J. T. 11, 46.

15. Juni (—). Aab. Brev. Borgmestre og Raad i Odense har meddelt, at de med Kongens Bevilling har opbygget en Skibsbro med Hus ved til Bedste for de fremmede Søfarende; men de har ingen Midler til at vedligeholde den med, medmindre der maatte bevilges dem noget til Bropenge af hver Læst, som føres dertil og udskibes af fremmede, hvad ogsaa de fremmede, som kommer der, tilbyder at gøre. Kongen bevilger, at der til Broens og Husets Vedligeholdelse af fremmede, som kommer der for at udskibe, maa kræves 4 Sk. Danske af hver Læst. Dog skal de dermed være tilsagt at holde Bro og Hus saaledes

vedlige, at fremmede Sjøfolk kunde have deres fornødne Tilhold samme-
steds, mens de forhandler deres Varer, og bekomme Seng og Mad for
en billig Betaling. F. R. 4, 319 b.

15. Juni (Gl.borg). Miss. til Christoffer Skade og Erich Grubbe. Christoffer Skade til Katterup og Erich Grubbe til Thiele hilses. Eftersom Jørgen Munch til Harridskier for Kongen og Rigets Raad er frafunden den Indførsel, han havde forhvervet i Vosnitzgaard, som han har besiddet nogen Tid derefter, saa, for at alt retteligen kan forfares om denne Gaards Bygning og Løspøre, har Laxmand Gyldenstjerne til Birsgaard ladet anholde om denne Kongens Befaling til dem. De skal derfor med det første begive sig til Vosnisgaard, og der i de interesseredes Nærværelse, som de forinden skal give lovligt Varsel, skal de se, hvorledes Gaarden saavelsom Skovene er ved Magt og medhandlet siden forleden Mikkelsdag, da Jørgen Munch antog Vosnisgaard, og de skal registrere det Gods, som findes paa den. Hvad de saaledes ser og registrerer, skal de give beskrevet til de interesserede. Hvis en af dem faar lovligt Forfald, skal en anden god Mand møde i hans Sted. J. T. 11, 46.

19. Juni (—). Jægermesteren Achim von Breda skal lade Ofue Giedde til sin Datters Bryllup faa 4 store Dyr, 8 Raadyr og 24 Harer fra Vildtbanen i Malmøhus Len, hvor den bedst kan taale det. Udt. i Sj. T. 28, 58 b.

— Miss. til Ventzel Rotkirk. Da Smakke- og Færgemændene i Korsør skal være meget modvillige til at overføre Kongens Folk og Postbude, og da navnlig en ved Navn Michel Bøsseskøtte nylig har været meget fortrædelig og sen til at overføre Hans Vilfang, som var afsendt fra Kongen med magtpaaliggende Breve, skal der gøres Anordning, saa Kongens Folk og Bud ikke opholdes herefter, og saaledes, at Michel Bøsseskøtte straffes alvorligt andre til Eksempel. Sj. T. 28, 58 b.

20. Juni (—). Miss. til Hendrich Podebusk. Niels Friis til Heselager har for Kongen ladet andrage, at hans afgangne Farbroder Jesper Friis, som var hans tre Søstres rette Værge, skal have erhvervet Kongens Missive om, at han maatte afhænde Søstrenes Strøgods og sætte Pengene paa Rente eller ogsaa erhverve samlet Gods til dem til deres Bedste. Da de nu har arvet en Del Gods i Niels Friis

Birk¹, som ligger ved hans Gaard, og da denne ikke har Midler til for Penge at købe det af Hendrich Podebusk, som nu er deres Værge, saa har han, for at fremmede ikke i Fremtiden skal blive interesserede i hans Birk, bedt om Kongens Missive til Hendrich Podebusk om, at Niels Friis maatte udlægge Gods andetsteds paa Fyn til Søstrene i Stedet for Godset i hans Birk. Han tilbyder at udlægge saa meget for hver Tønde Korn efter gode Mænds Afsigt, som billigt kan eragtes, at deres Jord findes bedre end hans. Kongen vil, at Hendrich Podebusk saa vidt muligt, og saa snart det kan ske, er ham behjælpelig, saa han kan faa Søstrenes Gods i hans Birk mod et billigt Vederlag. Dog skal Hendrich Podebusk som Søstrenes Værge have deres Bedste og Fordel i god Agt, som han til sin Tid agter at forsvare. F. T. 5, 236.

21. Juni (Gl.borg). Miss. til Falck Giøe. Da der med det første skal foretages Skifte og Deling efter afgangne Holger Rosenkrantz, skal han, naar Skiftet holdes, være Jomfru Sophie Rosenkrantz Værge og siden levere hendes Værgemaal fra sig til hendes rette Værge. Han skal have i Agt, at der vederfares hende, hvad Ret er, saaledes som han agter at forsvare. F. T. 5, 236b.

22. Juni (—). Miss. til Gunde Lange. Kongen har for nogen Tid siden laant det spanske Saltkompagni i Aalborg 30 Jernstykker til dets Skibe og ladet dem levere til Jens Bang, der da var Kompagniets Direktør. De menige Participanter i Kompagniet, der frygter, at Jens Bang ikke i Længden kan svare for dem, har nu til Forsikring for dem selv udbedt sig Kongens Befaling til Gunde Lange desangaaende. Kongen beder derfor Gunde Lange om, at han med det første tilholder Jens Bang, at han enten indleverer de laante Stykker i Tøjhuset eller betaler for dem, som er blevet borte, eftersom han af Kommissarierne skal være tilfundet at efterbetale hele Kompagniets Gæld, og derimod indkræve alle dets Restancer, og da han derforuden ved Registreringen efter hans afgangne Hustru skal have vedgaaet at være skyldig at svare til de samme Stykkers hele Værdi. J. T. 11, 47.

— Miss. til Jens Høeg. Fru Maren Below, afgangne Christen Holches til Hasdorf, vil holde Skifte efter hendes Husbond med hendes Sønner. Jens Høeg skal være hendes Værge paa dette

---

¹ Hesselager.

Skifte og tage Vare paa, at der ved Skiftet vederfares hende, hvad Ret er. J. T. 11, 47b.

23. Juni (Gl.borg). Aab. Brev. Fru Elsebe Uldfeld, afgangne Jesper Friises, har ved hendes Lavværge Knud Ulfeld til Huering¹, Hofmarskal, ladet anholde om, at der maatte ske hende nogen Forskaansel i hendes Enkesæde paa hendes Rosttjeneste, indtil hendes Sager var bragt noget bedre i Orden. Kongen bevilger, at hun i 1 Aar fra dette Brevs Dato maa være fri for al Mønstring, som i denne Tid kan ske og paabydes. Dog dersom Riget noget fjendtligt paakommer, skal hun være forpligtet til lige med andre Adelspersoner at have sine Folk og Heste i Beredskab til Landets Defension og til at sende dem derhen, hvor det bliver befalet. F. R. 4, 320.

— Miss. til Knud Ulfeld. Kongen har nylig gennem Knud Ulfeld [til Svenstrup] givet Ordre til Rytteriet, at det skulde begive sig til dets gamle Kvarterer. Det andrager nu, at det har ringe eller ingen Midler til at underholde sig med, eftersom de fortærede, hvad de havde, paa deres sidste March. De beder om, at de maatter udbetales, hvad der endnu rester i deres Besoldning. Knud Ulfeld skal derfor med det første gøre Afregning med Oberstløjtnant til Hest Fridrich v. Buchwalt, saa der kan ses, hvor meget der resterer, naar det er afregnet, som han er blevet Borgerskabet skyldig i de Kvarterer, hvor de før har ligget. Denne Rest skal med det første betales Regimentet. J. T. 11, 47b.

26. Juni (—). Miss. til Sigvort Urne m. fl. Sigvort Urne til Raarup, Befalingsmand paa Tryggevælde, Niels Trolle til Troldholmb, Befalingsmand paa Roskilde Biskopsgaard, Christen Skeel til Fyssinge² og Vincents (Bille) til Valbygaard) skal dømme i en Tvistighed mellem paa den ene Side Otte Brahe Steensen til Torbenfeld, Knud Parslich til Rønnebeksholmb og Fru Magdlene, afgangne Fredrich Parslichis, og paa den anden Pros Mund til Grefvensvenge, Befalingsmand over Island, der har ladet opkræve tretten Oldinge mellem Rønnebeksholmb, Rønnebeks og Grefvensvengis Marker, Hr. Fredrich Reedz til Tygestrup, som svarer for Kirkens, Præstens og Degnets Brug og Ejendom, saa og Oluf Daae til Holme,

---

¹ Hverringe. ² Fussingø.

som har Tjenere i Rønnebek. Tvistigheden angaar Laurids Knudsen i Grumløse og hans tretten Oldinges Tov og Afsigt efter Dokumenterne den 24. April sidstleden, om dette er saa rigtig, at det bør bestaa for fulde eller ej. De skal derfor begive sig til Aastedet og der med Flid erfare, om Laurids Knudsens og de tretten Oldinges Tov er saa retfærdigt, at det bør staa for fulde eller ej. Derefter skal de rejse eller fælde Dom, som det synes rigtigst, og de skal give det beskrevet under deres Hænder og Signeter. Skulde nogen af dem faa Forfald, skal en anden god Mand tages i hans Sted. Sj. T. 28, 59.

26. Juni (Gl.borg). Missive til Fru Christentze Lindenov. Da hendes Broder Hans Lindenov til Gaufnøe, Embedsmand paa Kallundborg, har faaet Befaling om at paatage sig Værgemaalet for hendes Datter, Jomfru Øllegaard Gyldenstiern, og da Kongen har hørt, at Boet ikke er registreret, efter at dennes Fader er afgaaet ved Døden, og der ikke er gjort Rigtighed for det, befaler han hende hermed, at hun til sin Broder overleverer en rigtig Registrering, paa alt Løssøre, Gods og Penge, som fandtes i Boet efter Jomfruens afgangne Fader, under hendes Haand og Segl. F. T. 5, 236 b. Indl. 26/6.

— Miss. til Peder Lange, Mandrup Due m. fl. Afgangne Verner Parsberg til Lynderupgaards Arvinger har meddelt, at de med det første vil holde Skifte efter deres Fader, og de har bedt om, at Peder Lange til Kiergaard, Mandrup Due til Haldkjer, Jacob Grubbe til Cappel og Axel Juel til Vulstrup maatte komme tilstede og forlige tvistige Punkter paa Skiftet ved mindelig Forhandling eller endelig Dom. De skal derfor møde til Skiftet, naar de advares derom, og forlige de Tvistigheder, der kan indfalde, og give Afgørelserne beskrevet under deres Hænder og Signeter. Er nogen af dem forhindret, kan de tage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 11, 48.

— Miss. til Ifver Vind. Ifver Vind, der er Væрге for sin afgangne Broder Hendrich Vinds Datter har meddelt, at hun har noget Strøgods i Kappel saavel som i hans Len¹, som han kan afhænde for dets Værd, og beder nu om at maatte gøre det. Hvis han dermed kan tjene sin Broderdatters Bedste, tillader Kongen, at han sælger det. Pengene, som han faar for det, skal han enten sætte paa

---

¹ Lundenæs.

Rente, eller ogsaa købe samlet Gods for dem, som han eragter, hun vil være bedst tjent med. J. T. 11, 48 b.

26. Juni (Gl.borg). Miss. til Jørgen Sefeld. Afgangne Verner Parsbergs til Lynderups Børn vil med det første holde Skifte efter ham. Kongen beder Jørgen Sefeld paa Hald om at være tilstede paa dette Skifte og paatage sig Jomfru Ingeborg Pasbiørgs Værgemaal og sørge for, at der paa Skiftet vederfares hende, hvad Ret er. Naar Skiftet er overstaaet, skal han overgive Værgemaal til hendes rette Lavværge. J. T. 11, 49.

Juni¹ (—). Miss. til Niels Trolle m. fl. Niels Trolle til Trolholmb, Henrich Ramel til Beckeskouf, Hovmester paa Akademiet i Sorøe, Christen Skeel til Vallø og Flemming Ulfeld til Vibyegaard, Befalingsmand paa Holbæk, skal, da der er Irring og Trætte mellem Otte Brahe Steensen til Næsbyholmb og Fru Lisbet Daae til Bavelse angaaende Glombsøe Rebning og den deraf rejste Tvistighed saavel som om nogle Ege, som er indpælede i Viig, og da begge Parter har betroet ovennævnte til at dømme mellem dem, med det første tage Parterne for sig og forlige deres Tvistighed i Mindelighed eller skille dem ved en endelig Dom, som de skal give Parterne beskrevet. Hvis en af dem er forhindret i at komme, kan de andre tage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 28, 60.

29. Juni (—). Miss. til Henrich Ramel. Han skal, naar der bliver en ledig Plads, indtage Borgmester Claus Madtzens i Middelfarts Søn, Niels Clausen [i Sorøe Skole]. Udt. i Sj. T. 28, 60 b.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Da han har faaet Lov at rejse til Nørrejylland for at skifte efter sin afdøde Broder, har Kongen befalet Sigvardt Urne til Raarup, Befalingsmand paa Tryggvælde, til i hans Sted at sidde paa Landstinget og dømme i de Sager, der kan indkomme, for at intet i den Tid skal forsømmes. Sj. T. 28, 60 b, K.

— Miss. til Sigvardt Urne. Da Jørgen Seefeld til Refs, Landsdommer i Sjælland og Befalingsmand paa Ringsted Kloster, har faaet Lov at rejse til Jylland for at skifte efter sin Broder, Peder Enevold Seefeld, skal Sigvardt Urne, i hans Fraværelse, indtil han igen kommer tilbage, besidde Landstinget paa Sjælland, og dømme i de Sager, der indkommer, saa der intet forsømmes. Sj. T. 28, 61.

¹ Ingen Dato, indført mellem 26. og 29. Juni.

29. Juni (Gl.borg). Aab. Brev. Jacob Grubbe til Rygle, Axel Urup til Beltebjerg, bestalter Obrister og Guvernør i Befæstningen Christianspris og Ifver Krabbe til Vegholm, har begæret, at der maa udstedes Proclama til alle Landsting¹ i Danmark om, at alle og enhver, som med Rette kunde have noget at kræve hos afgangne Knud Grubbes Arvinger, eller hvis han for nogen eller nogen for ham kunde befindes at være i Løfte, eller der i andre Maader med Breve og Segl kunde være handlet dem noget imellem, som med Rette enhver til sig bør indløse, at de da inden Aar og Dag vilde indfinde sig dermed og selv eller ved deres Fuldmægtige angive, saa alting kunde komme til en rigtig Ende, og saafremt deres Fordringer og Krav ikke skal være fortabte. Kongen beder og byder derfor alle Under-saatter, som bygge og bo i Danmark, og som med Rette kunde have noget at kræve hos afgangne Knud Grubbes Arvinger, eller som har været i Løfte for ham, eller som i andre Maader har handlet med ham med Breve og Segl, som med Rette bør hver til sig at indløses, være sig adel eller uædel, at de retter dem efter enten ved dem selv eller deres Fuldmægtige inden Aar og Dag efter dette aabne Brevs Dato at indstille sig til Landstingene i Danmark, angive og Brevene der sammesteds lovligt at lade forkynde, og endelig at vise Landsdommerne i de Lande, de ibor, som siden fornævnte Jacob Grubbe, Axel Urup og Ifver Krabbe skriftligt derom skal lade forstendige, eller ogsaa at de selv skriftligt eller mundtligt lader fornævnte derom forstendige, saafremt de ikke vil have deres Krav og Fordring fortabt. Hvorefter alle og enhver, som noget dér kan have at fordre, sig kan vide at rette og for Skade at tage Vare. Sk. R. 5, 408. Orig.: Div. orig. kgl. Bestallinger, Bevillinger og Benaadninger samt Pas 1572—1660 (3 Eks.).

— Aab. Brev. Didrich Olufsen paa Borringholm har andraget for Kongen, hvorledes han i Nexøe paa Borringholm i Nødværge er kommet i Ulykke og har saargjort en ved Navn Jørgen Nielsen, boende sammesteds, og at denne er død 10 Uger efter af samme Skade. For samme Nødværge og Drab har Didrich Olufsen op-

---

¹ Den ene Original er paategnet at være læst paa Viborg Landsting 16. August, paa Ribe Raadhus 24. August, paa Ribe Gæsteting 24. August. Den anden læst paa Lollands Landsting 16. August. Den tredie læst paa Hallands Landsting 9. August.

rettet en Kontrakt, førend den saargjorte er bortdød, med hans egen saavel som Sognepræstens og Borgmesteren i Nexøes Underskrift og ham efter sin Nøje for samme Skade contenteret og tilfredsstillet. Denne Kontrakt har de 15 opkrævede Mænd ganske forbigaaet og alene kendt ham for Banemand, hvorfor han naadigst begærer, at Kongen vil give ham hans Fred igen. Da har Kongen af synderlig Gunst og Naade saa og af Øvrigheds Magt undt og givet fornævnte Didrich Olufsen sin Fred igen for samme Sag, saa han herefter som tilforn maa bygge og bo i Riget og være og blive fri, sikker og fellag for den Sag i alle Maader. Sk. R. 5, 408.

29. Juni (Gl.borg). Miss. til Holger Rosenkrantz. Peder Jørgensen, Madz Ibsen, Hans Jensen, Jens Dufve, Jens Nielsen og Lauritz Pellesen i Pofuelsker Sogn paa Borringholm meddeler, at Prinsen, da han for nogen Tid siden forestod Regeringen, har forlindret dem 22 dlr.¹ i deres aarlige Landgilde i Jordebogen. Denne Forlindring skal være gjort til Mangel i Renteriet, og Holger Rosenkrantz kræver nu Pengene af dem. De har nu bedt Kongen, om at blive forskaanet for at betale de 22 Dlr., baade de, der skyldes, og for Fremtiden. Da Kongen har erfaret, at de ikke kan afstedkomme eller tilvejebringe samme Penge, vil han, at Bønderne maa være fri for at betale dem nu saavel som i Fremtiden. Holger Rosenkrantz skal lade det afkorte i Jordebogen. Sk. T. 7, 22 b.

— Miss. til Gregers Krabbe. Han kan af hosføjede Supplikation erfare, hvad Claus Botker, Borger og Indvaaner i Rostock, har ladet forebringe Kongen paa Johan Zutermands, Borgmester i Rostock, og hans Medkonsorters Vegne. Han skal derefter med det forderligste erklære sig om det til Kongen og indsende Erklæringen til Kancelliet. J. T. 11, 49 b.

Juni² (—). Miss. til Christen Erichsen og Christian Sinclar. Christian Erichsen til Fligende og Christian Sinclar til Sinclarsholm hilses. Falch Lykke til Giersnes, Befalingsmand i St. Peders Kloster i Lund, har berettet, at der er Irring og Trætte mellem ham paa den ene og Corfitz Gabriel til Ullerup paa den anden Side angaaende et Mageskifte og Køb, som fornævnte Corfitz Gabriel har gjort med hans

¹ Har staaet Rdlr., men R'et er overstreget. ² Ingen Dato anført udover Juni, indført mellem 27. Maj og 29. Juni.

Gaard og Gods Muserød i Giøngeherred imod en bemeldte Corfitz Gabriels Gaard Uglerup og dens tilliggende Gods, hvis Lejlighed de selv videre ved at berette. Da begge Parter har betroet dem at dømme i fornævnte Tvistighed, faar de hermed Befaling og Fuldmagt til at indstævne begge Parter paa belejlig Tid og Sted og forhandle deres Tvistighed i Mindelighed imellem dem eller afgøre den ved en endelig Dom og Sentens. De skal give Afgørelsen beskrevet under deres Hænder og Signeter, som de vil være bekendt. Om nogen af dem har Forfald, skal der tages en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 7, 22.

1. Juli (Gl.borg). Miss. til Københavns Højlerde. Kongen beder dem om deres Betænkende og Mening i denne Casu og Kvæstion, som de af den vedlagte Indtægt videre kan erfare, og at de med det første sender det til ham. Sj. T. 28, 122 b¹.

— Miss. til Vincentz Steensen og Sti Pors. Vincentz Steensen til Steensgaard, Landsdommer paa Lavind, og Sti Pors til Skoufgaard hilses. Da der med det første skal være Skifte efter afgangne Hendrick Jespersen, og da hans efterladte Hustru har ladet anholde om denne Befaling til dem, giver Kongen dem hermed Befaling om og Fuldmagt til, at de, naar Skiftet bliver berammet, skal være Kommissarier. Hvis der skulde opkomme nogen Tvistighed mellem Hendrich Jespersens efterladte Hustru, Børn og Kreditorer, skal de enten tingede mellem dem i Mindelighed eller adskille dem ved en endelig Dom og Sentens, som de agter at forsvare og være bekendt. De skal give det til Parterne beskrevet under deres Hænder og Signeter. Skulde en af dem blive forhindret, kan den anden tage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 5, 237.

— Miss. til Gregers Krabbe. Afgangne Dr. Johan Borchersens Enke har ladet andrage hos Kongen, at hun endnu resterer 145 Dl. 1 Mark 4 Sk. paa den Reperation, der efter Kongens Tilladelse er foretaget paa Bispens Residens i Ribe. Gregers Krabbe skal betale hende de resterende Penge. J. T. 11, 49 b.

2. Juli (—). Jægermesteren Achim v. Breda fik Brev om at skaffe Hans Mickelsen i København for Betaling 4 Raadyr fra Vildtbanen, hvor det kan være mindst til Skade. Udt. i Sj. T. 28, 61 b.

---

¹ Brevet er indført efter 30. Dec. 1943, under det er bemærket: Dette Brev fandtes siden efter.

2. Juli (Gl.borg). Fiskemesteren fik Befaling om mod Betaling at skaffe Karper og Brasen til 16 Retter. Udt. i Sj. T. 28, 61 b.

— (Gl.stadt). Aab. Brev, hvorved Jørgen Skaph i Hildersløf¹, Janderup Sogn i Riberhus Len, har meddelt, at han er tilforordnet Herreds- og Birkeskriverembedet i Vester Herred og Kiærgaards Birk, hvorfor han skal have hel ringe Løn. Han beder, om der maa blive bevilget ham en ringe Gaards aarlige Skyld og Landgilde, da hans Formand i samme Bestilling har haft en Gaards Landgilde. Kongen bevilger, at han, saa længe han betjener samme Skriveri, maa faa Landgilden af den Gaard i Billeden, som Hans Matsen paabor, nemlig 3 Ørte Rug, 1 Ørte Byg og 1 Skovsvin. J. R. 10, 324 b. K.

5. Juli (Haderslef). Miss. til Rigsraaderne. De skal til den 10. Juli, eller det snarest mulig ske kan, møde Kongen i Kolding, hvor de videre skal erfare hans Villie. Sj. T. 28, 61 b.

6. Juli (—). Miss. til Niels Trolle. Uldrich Christian Gyldenløfes Foged paa Vinderup i Fyn ved Navn Niels Ibsen, som er født ved Roskilde i Svorsløf By, meddeler, at Fredrich Pasbjerg til Vognsrup vil drive ham til Stavns, fordi denne mener, at han er født og baaren paa hans Stavn og bør sammesteds forblive. Niels Trolle skal tilholde sin Foged at fuldføre denne Sag saa vidt muligt efter Lov og Ret. Sj. T. 28, 62.

— Miss. til Gunde Rosenkrantz. Han maa efter sin Begæring for en kort Tid begive sig til Nørre Jylland til Skiftet efter hans afgangne Fader. Christen Erichsen til Fligende skal i hans Sted sidde paa Landstinget og dømme i de Sager, der indstævnes for ham. Sk. T. 7, 23.

— Christen Erichsøn fik Befaling at sidde Landsting i Gunde Rosenkrantz Fraværelse og dømme i de Sager, som indstævnes for ham. Udt. i Sk. T. 7, 23 b.

— (Haderslefhus). Miss. til Mogens Arnfeld. Gabriel Mouridsen, Borger og Indvaaner i Mariager, har for Kongen ladet andrage, at hans Hustru skal være afganget uden Livsarvinger, og det skal være ham vitterligt, hvor alle hendes Arvinger er at finde. Da hans Bo nu en lang Tid har været forseglet, har han derfor begæret Kon-

¹ Hyllerslev.

gens Missive til Mogens Arnfeld om, at denne skal tilholde Borgmestre og Raad, at de skal aabne hans forseglede Bo og skifte mellem ham og hans Hustrus Arvinger, for at Klæderne og andet, som findes deri, ikke helt skulle fordærves, og tillige at de Breve, som tilhører Joest Høeg til Biørnholmb, og som findes deriblandt, eftersom Gabriel Mouritzen har haft hans Sager og Regnskaber under Hænder, maatte udtages. Han skal derfor tilholde Borgmestre og Raad i Mariager, at de aabner det forseglede og registrerede Bo, vurderer hans og hans afgangne Hustrus Løsøre og tilskifter ham den Andel, han med Rette kan tilkomme, og igen hensætter det andet under Forsegling og Registrering, indtil enten Arvingerne kommer, eller Aar og Dag er forløbet. Hvad de paa den Maade forretter, skal de give beskrevet under deres Hænder og Signeter. J. T. 11, 50b.

8. Juli (Ballum). Miss. til Axel Arnfeld og Gunde Lange. Berendt de Behr i Tønderen har ladet andrage, at der paa hans Datters afgangne Mands Frands von Laurs Vegne er tilfaldet ham nogen Gæld hos en Mand ved Navn Kasten Buch i Kongens Købstad Hamburg. Denne Gæld har fornævnte Karsten Buch ham for en Del for nogle Aar siden betalt med Penge til en Mand Tehrchel Ipsen i Horsens. Men han har hidindtil ikke kunnet faa nogen Betaling hos denne. De skal tilholde Terchel Ipsen, at han uden videre Ophold betaler Berret de Behr, hvis hans Krav ellers befindes rigtige. J. T. 11, 51.

11. Juli¹ (Hadersleffhuus). Miss. til Eyler Holck og Jochum Gesdorf. Der er Irring og Trætte mellem Palle Urne til Gylleboe og Claus Urne til Tulisboe om Jordegods, som Palle Urne havde købt af Claus Urne, og anden Tvistighed er mellem dem, hvorfor samme Sag 8. August 1638 af Landsdommeren i Skaane er henvist til gode Mænd, som endelig kunde afgøre, hvad den ene Broder kan blive den anden skyldig, saa der siden kunde gaas og ske, hvad Ret var. Derfor faar de Befaling og Fuldmagt til at indstrævne de tvistige Parter med det første og enten handle i Mindelighed mellem dem eller skille dem ved endelig Dom og Sentens. Afgørelsen skal gives Parterne beskreven. Hvis en af dem faar Forfald, skal der tages en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 7, 24b.

¹ Indført efter 16. Juli.

12. Juli (Hadersleffhus). Aab. Brev, hvorved Francois Francœur antages som Dansemester paa Sorøe Academie. Han skal undervise trolig og pligtig i Dansen de adelige, som opholder sig der paa Stedet. Desuden skal han opvarte i Kongens Kapel, naar han advares derom. Han skal i aarlig Løn for Dansen og hans Opvartning i Kapellet have 100 Rdlr. at regne fra Brevets Dato og aarlig regnes derefter. Sj. R. 21, 257.

13. Juli (—). Miss. til Hans Uldrich Gyldenløfue. Han skal alvorligt befale Visitørerne i Øresund, at de fører alle de Passer til Bogs, som leveres dem paa Toldboden. Enhver af dem skal holde sin Bog over de Pas, som er leveret ham. Skibene maa dog ikke opholdes til Skade for Kongen. Han skal strengelig forbyde Visitørerne, at den ene lader den anden se sin Bog, og endnu mindre maa andre Personer se den under den største Straf. Visitørerne skal være pligtige til at annamme Passene paa Toldboden og lige fra Broen ved Toldboden at gaa til Baads Skibene at visitere og der sammesteds igen komme i Land med Baadene. Han skal have flittigt Indseende med, at det gaar til paa denne Maade. Sj. T. 28, 62.

— Simon Jensen fik Bestalling som Visitør i Øresund. Han skal være Visitør i Hans Pipers Sted, som for Alderdoms Skyld ikke længere kan forrette Bestillingen. Han maa faa samme Løn, som Hans Piper har faaet, og med de andre Visitører skal han have Femteparten af det, som er konfiskeret og taget af dem. Da Nichel Helmer, Generalvisitøren, anholder om, at Simon Jessen i hans Fraværelse maa være hans Fuldmægtig i Øresund og modtage og uddele Passerne, har Kongen bevilget, at Nickel Helmer maa forordne ham til sin Fuldmægtig, naar han ikke selv kan være til Stede. Han skal saa modtage og uddele Passene paa Toldboden, naar Nichel Helmer ikke selv er nærværende, men naar Nichel Helmer er der, skal denne selv gøre det. Sj. R. 21, 257 b. K.

— (Hadersleff). Miss. til Hr. Mogens Kaas. Kongen har erfaret, hvorledes en Færgemand ved Navn Michel Bøsseskøtter i Nyborg har anstillet sig meget modvillig, idet han ikke har villet overføre Kongens Kancellibud ved Navn Hans Vildfang, som skulde fremføre Kongens Anliggende. Kongen befaler, at han lader Michel Bøsseskøtter straffe alvorligt andre til Eksempel. F. T. 237 b.

— Miss. til Malte Juel. Han har meddelt, at der paa Bøvling Slot

som Inventarium findes adskilligt gammelt og mest ubrugeligt Tøj, som smuler og raadner bort, da ingen bruger det. Desuden findes der til Inventarium 1 Tyr, 6 Køer og nogle faa Faar og Svin. Kongen tillader, at han sælger det gamle ubrugelige Tøj og Kvæget efter uvildige Dannemænds Vurdering, saa vidt det er muligt at faa Penge for det. J. T. 11, 51 b.

14. Juli (Hadersleffhuus). Bevilling for Jørgen Wind til Gundstrup, Raad, Rigens Admiral og Befalingsmand paa Dragsholm, om, at efterskrevne hans Bønder og Tjenere, som han har tilhandlet sig og lagt under sin Gaard, Harrestedgaard, nemlig: Niels Pedersen og Oluf Erichsen i Hyllinge Sogn og By, Niels Lauridtz, Lauridtz Nielsen, Hans Pedersen, Johan Nielsen, Peder Pedersen og Jens Søfrensen i Jenstrup, Niels Andersen i Ollerup og Oluf Frantzen i Spellerup, maa ligge og svare til Harrested Birketing som de andre Tjenere, der ligger til Harrestedgaard. Sj. R. 21, 258.

— (Haderslef). Miss. til Hr. Jørgen Brahe og Henning Valkendorf. De skal, saa tidt og ofte som de tilsiges af Anders Bille, kende og dømme paa, hvad han kan have at beskyldte de gevorbne Kompagnier, som er paa Fyn, for. F. T. 5, 237 b.

— Miss. til Axel Arentfeld og Jørgen Arentfeld, at de skal dømme ved de gevorbne Kompagnier i Jylland. Udt. i F. T. 5, 237 b.

— Miss. til Niels Trolle og Sivart Urne om, at de skal dømme ved de gevorbne Kompagnier paa Sjælland. Udt. i F. T. 5, 237 b.

— Miss. til Henning Valkendorf og Bispen i Odense. Mester Jørgen Berthelsen, Professor eloquentiæ i Odense, har ladet andrage, hvorledes han ikke vel kan ernære sig med den Besolding, der er ham tillagt, og derfor er kommet i Besværing, som han frygter i Længden vil tage Overhaand. Da Kongen erfarer, at Lundby¹ Sogn skal ligge omtrent en halv Mil fra Odense, skal de snarest erklære sig, om dette Sogn bekvemt kan lægges til fornævnte Professor og dertil perpetueres og betjenes af ham, naar han paa Stedet holder en Kapellan, som altid kan være til Stede. Der skal dog ikke ske Forandring, saa længe den Sognepræst, som nu er der, lever og kan forestaa Sognet. De skal indsende Erklæring derom til Kancelliet. F. T. 5, 238.

—² (Haderslev). Aab. Brev. Hr. Hans Rasmussen, den forrige

¹ Lumby. ² Indført mellem 1. og 15. Juni.

Præst i Elby og Melby Sogne paa Fyn, har andraget, at han er dømt fra sit Kald, fordi han har forset sig i Lejermaal med sin Hustru, som gjorde Barsel 12 Uger efter deres Bryllup. Han beder nu om Tilladelse til at faa Kald igen, naar han lovligt maatte blive kaldet til det igen. Kongen bevilger, at han maa faa Kald igen, naar han kan blive kaldet dertil efter Ordinansen og andre derom udgaaede kgl. Forordninger. F. R. 4, 319. Orig. Landsarkivet i Odense.

14. Juli (Hadersleffhus). Miss. til Knud Ulfeld. Kjøbstæderne og Klostrene i Fyrstendømmerne beklager sig, først Idtzehoe Kloster over, at da der blev holdt Afregning med Ritmester Hendrich Rantsou for hans Mønstringsplads, blev de ikke betalt for det, han havde faaet af Rugfoder og Havre, hvad der beløber sig til 406 Rdl. 3 Ort. Deslige beklager Klosteret Predtz sig over, at det heller ikke er betalt, for hvad der tilkom dem for Rugfoder og Havre ved Oberstløjtnant Fredrich von Buchvalt Mønstringsplads. Og Obersten har heller ikke villet underskrive Regnskabet. Vilster By beklager sig over, at de skal have forstrakt enhver af Major Petersens Soldater 1 Mark lybsk, da de drog fra Byen, og at disse Penge endnu ikke er givet dem igen. Ligeledes klager de over, at der er sket Afregning med dem i dansk Mønt. Endvidere beklager Idtzehoe By sig over, at Gregers Krabbe til Tøstenlund¹, Raad og Befalingsmand paa Riberhus, der da var Generalkrigskommissarius, har holdt Afregning med dem, men de er endnu ikke betalt for den. Da Knud Ulfeld angiver, at han endnu ikke har faaet den rette originale Ordinans fra Kancelliet, skal Kongen sørge for, at han med det første faar den under Kongens Haand og Segl, og han skal siden rette sig efter den. Han skal afkorte i Besoldningen, hvad Officererne har faaet i deres Kvarterer, udover det Ordinansen angiver, og give det tilbage til Byerne og Klostrene. Da Borgerne i Kjøbstaden Idtzehoe endnu ikke har givet ham Afregningen med Gregers Krabbe, skal han betale dem, naar de tilstiller ham den under Gregers Krabbes Haand. Da Hr. Fredrich von Buchvalt endnu ikke har underskrevet Kloster Predtz Regnskab, skal han selv svare til det. Hvad den danske Mønt angaar, skal det bero med det, eftersom han har Kongens Befaling derom. J. T. 11, 51 b.

¹ Torstedlund.

— (Hadersleffhus). Miss. til Gregers Krabbe. Han har for nogen Tid siden faaet Kongens Befaling angaaende Lauridtz Thomesen i Døstrup i Løhn¹ Herred i Riberhus Len, at denne skulde være forskaanet for Tiltale fra Fru Anne Randtzou til Troyborg for et Lejermaal, som han havde begaaet med et Kvindfolk, han var beslægtet med i tredie Led, fordi han for denne Forseelse havde givet 200 Spdl. til Ribe Hospital. Fru Anne Randtzou har nu givet til Kende, at Lavridtz Thomesens Fader har afdømt samme Sag med hende, som hans Husbond paa hans Vegne, ved at love hende 154 Rdl. foruden det, han skulde give til Kronen og Hospitalet. Han har givet hende et fuldkomment Tingsvidne derpaa dateret Løu Herreds Ting 18. April 1640. For disse Penge har han pantsat et hans Hus og Gaard og boende Grund. Hun begærer nu, at hun maa føre denne Sag mod hendes Tjener efter Lov og Ret og ikke forhindres deri. Da Sagerne forholder sig saaledes, og da fornævnte Lavridtz Thomesen efter hans vrang Beretning har faaet Kongens Befaling, vil Kongen, at Gregers Krabbe ikke hindrer Fru Anne Randtzou i at kræve af hendes Tjener, hvad hun med Rette har at fordrø. J. T. 11, 52 b.

14. Juli (Hadersleffhus). Miss. til Malte Juel. Han spørger om, hvorledes han skal forholde sig med Thomas Clemidsen, som er dømt til Bremerholm og i Kongens Naade og Unaade, og andre, som i lige Maade er overgaaet Dom efter Sjørettens 13. Artikel, fordi de er omgaaedes utroligt med Vrag, om de skal straffes derfor, som for andet uhjemlet. Kongen vil, at han skal lade Thomas Clemidsen og de andre, som har forset sig heri, andre til Eksempel og Afsky, aftrage efter deres Formue og det højeste muligt. J. T. 11, 53.

— Miss. til Peder Lange. Fru Ide Lange, afgangne Jens Juels, har ladet andrage, at hun ikke selv længere kan forestaa hendes tvende Døtters Jomfru Susanne og Margrete Juels Gods, og hun ønsker, at Peder Lange skal overtage Værgemaalet. Kongen beder ham derfor overtage de tvende Jomfruers, hans Søsterdøtters Værgemaal og forvalte det saaledes, som han kan forsvare og være bekendt. J. T. 11, 53 b.

— Miss. til Anders Bilde. Kongen har befalet Hr. Jørgen Brahe til Huedholm, Ridder, Befalingsmand paa Hagenskov Slot, Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Sct. Hans Kloster i

¹ Lø Herred, Tønder Amt.

Odense, Hr. Axel Arenfeld til Basnis, Ridder, Embedsmand paa Stiernholm, Jørgen Sefeld til Visborriggaard, Embedsmand paa Haldt Slot, Niels Trolle til Trolholm, Befalingsmand i Roskilde Bisgaard, og Sigvert Urne til Raarup, Befalingsmand paa Tryggeveld, at være til Stede om det, Anders Bilde kan skyldte de gevorbne Kompagnier i Jylland, Fyen og Sjælland, og der saa ofte, som han advarer dem derom. J. T. 11, 54.

14. Juli (Haderslebbhus). Miss. til Otthe Marsvind. Da der foregives, at Sønderbroerne ved Randers er meget brøstfældige, og da der aarlig gives Kongen Brokorn til at holde dem vedlige for, vil Kongen, at Otthe Marsvin for samme Brokorn lader dem forfærdige saaledes, at den vejfarende Mand uden Fare kan komme over dem. J. T. 11, 54b.

— Miss. til Mogens Bilde. Kongen har bevilget Færgemændene ved Assens Færge, at de maa faa to Ege fra Skovene ved Hadersleffhus til at forfærdige Færgen med. Mogens Bilde skal befale Jens Skibsbygger i Kolding, at han begiver sig der til Lenet, hvor samme Træer skal udvises, og der udser to Ege, som kan være tjenlige til at forfærdige fornævnte Færge. J. T. 11, 54b.

— Aab. Brev. Samtlige Raadmænd i Kolding har begæret, at de herefter maa være fri for Rytteres og Soldaters Indkvartering, hvorimod de tilbyder at holde et godt og ustraffeligt Herberge for adel og uædel, naar disse begærer det. Kongen bevilger, at forbemeldte Raadmænd herefter maa være fri for Rytteres og Soldaters Indkvartering, hvorimod de skal være forpligtet til at holde et ustraffeligt Herberge for adel og uadel, som forrejer der til Byen og begærer Herberg af dem. J. R. 10, 325 b. K. Orig.: Landsarkivet Viborg.

— (Haderslef). Aab. Brev om at Jørgen Sehfeldt til Refs, Raad, Landsdommer paa Sjælland og Befalingsmand over Ringsted Kloster har begæret Kongens Proclama til alle Landstingene i Riget, om at alle og enhver, som med Rette kan have noget at fordre efter hans afgangne Broder Endvoldt Sehfeldt til Viffertsholmb, skal inden Aar og Dag ved dem selv eller deres fuldmægtige lade det vide og vise hans afgangne Broders Haandsegl derpaa, saafremt de ikke vil have forbrudt deres Ret til at fordre det. Kongen byder derfor alle, der kan have noget Gæld at fordre efter afgangne

Endvold Sehfeld, det være sig adel eller uædel, at de inden Aar og Dag fra dette Mandats Datum, enten selv eller ved deres fuldmægtige, meddeler det til Jørgen Sehfeld og viser ham derpaa hans afgangne Broders Indsegl, saafremt de ikke vil have fortabt deres Ret til saadant at fordre. J. R. 10, 326 b.

14. Juli (Hadersløf). Aab. Brev. Da et Kannikedømme er ledigt ved Ribe Domkirke efter afgangne Dr. Johan Borchardt, har Kongen tilladt, at hæderlig og højlærde Dr. Jacob Timmerman, Medicus i Ribe Købstad, maa faa samme Kannikedømme med dets Bønder, Tjenere og alt dets Rente og rette Tilliggelse, intet undtagen i nogen Maade kvit og frit, indtil Kongen anderledes tilsigende vorder. Han skal bo ved Ribe Domkirke og gøre Tjeneste inden og uden for Kirken som andre residerende Kanniker sammesteds og være den gejstlige Ordonnants, som er udgaet om Religionen, og Kapitlets Statutter aldeles undergivet. Han skal bygge og forbedre den Gaard, som han faar, og holde den ved god Hævd og Magt. Han skal holde Bønderne paa Godset ved Hævd, Lov og Skel og ikke uforrette dem i nogen Maade imod Loven med ny Indfæstning eller andet usædvanligt Paalæg. Han maa ikke lade Skovene, som ligger dertil, forhugge til Upligt. J. R. 10, 326. K.

15. Juli (Haderslefhus). Miss. til Bewindheberne for det Ostindiske Kompagni. Jens Bang, Købmand i Aalborg, har meddelt, at en Person ved Navn Jens Tøgersen, som i nogen Tid har tjent paa det danske Kontor i Ostindien, formenes at være død. Da nævnte Jens Bang er en af hans Arvinger, beder han, eftersom Jens Tøgersen har efterladt sig en temmelig Formue i Aalborg, om at faa Besked om hans Død. De skal meddele Jens Bang, hvad de ved om Jens Tøgersens Død. Sj. T. 28, 62 b.

— Miss. til Hans Uldrich Gyldenløfue. Han skal straks lade Visittør Hammerum fængslig anholde paa Cronborg og siden lade ham tiltale efter det, Jørgen Vind sender ham til Stedet. Han skal med Flid erfare om hans Levned og Bedrifter og tiltale ham, hvis man finder nogen Forseelse hos ham. Sj. T. 28, 63.

— Ifver Krabbe fik Besked at lade Soldaterne al Tid herfter om Natten logere i Varbergs Befæstning. Udt. i Sk. T. 7, 23 b.

— (**Haderslef**). Christian Bylow fik Befaling, at Soldaterne skulle logere i Laugsholm Fæstning. Udt. i Sk. T. 7, 23 b.

15. Juli (**Haderslefhus**). Kommissarierne i Skaane fik Brev, at contentere Officererne i de fire nyoprettede Kompagnier under det sjællandske Regiment lige med de andre, og at deres Besoldning skulle regnes fra denne Dato. Sk. T. 7, 23 b.

—¹ Miss. til Kommissarierne i Skaane. Kongen har bevilget Jørgen Skrøder aarlig, indtil anderledes tilsiges, 200 Speciedlr. i Vartgelt at regne fra dette Brevs Dato. De skal aarlig udbetale ham fornævnte 200 Rigsdlr. Sk. T. 38. Orig.: Orig. aabne Breve og kgl. Miss. til Kommissarier 1572—1660.

— Miss. til Laxmand Gyldenstiern. Han skal lade Fru Sophiæ Friis afgangne Frederick Munkis til Harredzkier faa en rigtig Genpart af den Registrering, som Niels Friis til Farskouf og Jørgen Kruse til Hiermeslefgaard gjorde paa Vosnesgaard, den Gang han fik hendes afgangne Søsters Værgemaal. Sk. T. 7, 23 b. Indl.

— Niels Krabbe fik Lov at rejse en Maanedstid fra Halmstads Befæstning for at forrette sine Hverv. Dog skulde han gøre saadan Anordning, at intet i Fæstningen eller Lenet bliver forsømt i hans Fraværelse. Udt. i Sk. T. 7, 24.

— Miss. til Gunde Lange. Jens Bang, Borger i Aalborg, har ladet andrage, at hans forrige Skipper, Anders Nielsen har tilføjet ham en ubodelig Skade, idet han ikke alene i langsommelig Tid har sejlet med hans Skib og solgt hans Skibs Ladning imod Kommissionen og Jens Bangs Vidskab, men endog forjaget Styrmandene fra Skibet og udgivet sig selv for Styrmand og derved forsæt Skib og Gods. Jens Bang har erhvervet Kongens Bevilling til at maatte arrestere samme Skipper², hvor han kunde træffe ham i Kongens Riger og Lande. Denne Skipper er nu kommet til Aalborg, og Jens Bang har af Borgmestre og Raad begæret, at han maatte blive anholdt og borge for sig selv, hvis han ikke kunde sætte nøjagtig Borgen efter hans egen Forpligt, saaledes som han har gjort for Borgmestre og Raad i København. Jens Bang har dog kun hos Borgmestre og Raad opnaaet et almindeligt Forbud for Anders Nielsen

¹ Brevet er indført under 1644, før 3. Januar. I Margin er tilføjet: N. B. Dette Brev skulde have været indført pag. 24. ² 1641 ²⁹/7.

mod at drage fra Byen, og det mener han ikke at kunne agtes som Befordring til at faa Oprejsning, eftersom han og Skipperen har haft dem forsamlet, som skulde dømme dem imellem, og da Skipperen mærkede, at Sagen vilde gaa ham imod, er han undvigt, og han vilde paa den Tid ingen Endelighed gøre paa Sagen. Jens Bang frygter nu, at hvis han igen inddrager sig i Proces med Skipperen, og hvis denne mærker, at Sagen igen vil gaa ham under Øjne, saa vil han gøre som tilforn. Jens Bang begærer nu, at Borgmestre og Raad i Aalborg maa tilholdes at anholde samme Skipper for forbemeldte Aarsags Skyld, hvis han ikke kan sætte nøjagtig Borgen for Jens Bang og blive til stede og contentere Jens Bang for, hvad han kan blive ham skyldig. Kongen befaler Borgmestre og Raad i Aalborg, at de lader fornævnte Skipper anholde, saafremt han ikke kan stille nøjagtig Borgen for Jens Bang, blive til stede og contentere Jens Bang for, hvad han kan blive ham skyldig. J. T. 11, 55.

15. Juli (Hadersleffhus). Befaling om Registrering af Helvig Brahes Bo. Axel Urne til Kjellerup, Christoffer Bilde til Restrup, Erich Kaas til Aggersborggaard og Knud Sefeld til Oxholm hilses. Fru Helvig Brahe, afgangne Falch Gøes, har bedt om Kongens Befaling til gode Mænd, som kunde aabne hendes Bo, der findes under Forsegling, og levere det til hende, saa hun kunde contentere hendes afgangne Husbonds Kreditorer, og desuden at samme gode Mænd maatte registrere det andet Gods og levere det til hende sammen med det, der er forseglet og registreret. De skal derfor med det første aabne hendes Bo, som staar under Forsegling og er registreret, og ligeledes det, der staar under Forsegling, men som ikke er registreret, og specificere dette. De skal levere det til hende og give det beskrevet under deres Haand og Segl. J. T. 11, 56.

— Miss. til Gregers Krabbe. Clavs Boedker af Rostoch skal være blevet enige med Borgerne i Varde om det rostocher Skib, som forgangen Aar strandede ved Lønne i Riberhus Len, og som Borgerne tilhandlede sig. Borgerne vil nu afstaa Skibet igen paa de Konditioner, at fornævnte Rostocher skal give dem 500 Rdl. over det første Køb, samt den Bekostning, der anvendes paa at bringe Skibet til Lister Havn, samt hvad der efter Regnskabets Lydelse er anvendt til Udredning af Skibsbekostning. Fornævnte Rostocher frygte nu, at Borgerne skal skrive og gøre Bekostningen for

høj. Kongen beder derfor Gregers Krabbe at have Indseende med, at denne Omkostning ikke opskrives for højt. J. T. 11, 56b.

15. Juli (Hadersleffhus). Miss. til Rigens Marsk. (Anders Bille). Kongen har erfaret, at hans bestaltede Oberstløjtnanter selv indsætter Underofficerer, naar der bliver Pladser ledige i deres Regimente, hvorfor de Personer, Kongen har rekommanderet til Marsken, ikke kan blive forfremmet. Han skal lade Oberstløjtnanterne forstaa, at det er Kongens Vilje, at naar der herefter bliver Pladser ledige i Regimenterne, skal de meddele det til Marsken, saaledes at de Personer, der af Kongen er forskrevet til Marsken, kan blive forfremmet. J. T. 11, 57.

— Gunde Lange til Bredinge¹, Befalingsmand paa Aalborghus, og Hr. Jørgen Brahe til Huedholm, Ridder og Embedsmand paa Haugenskov hilses. Der begiver sig nogen Tvistighed mellem Laxmand Gyldenstiern til Kiersgaard og Fru Sophii Friis angaaende Arv efter deres afgangne Søster, Jomfru Lisbet Friis. Da Kongen og Raadet ved sidste Herredag har tilfundet Laxmand Gyldenstiern adskillige Mangler, som afgangne Jomfru Lisbet Friis har ladet gøre over afgangne Fredrich Munchis Regnskaber for hendes Værgemaal, førend samme Skifte blev foretaget, og da, skønt Laxmand Gyldenstiern efter Dommens Indhold har tilbudt Fru Sophia Friis og hendes Arvinger, at de skulle samtykke i Kongens Befaling om, efter Raadets Dom, at lade gode Mænd dømme imellem dem om samme Mangler og stridige Poster, saa har hun ikke villet samtykke deri. Hvorfor fornævnte Laxmand Gyldenstiern alene denne Kongens Befaling har taget². Kongen befaler dem derfor at være til stede, naar disse Mangler fremlægges, og forhandle de stridige Punkter, der kan være angaaende disse Mangler og Skiftet efter afgangne Jomfru Elisabeth Friis, mellem dem i Mindelighed eller adskille dem ved en endelig Dom. De skal give det beskrevet under deres Hænder og Signeter. Hvis en af dem er forhindret, skal den anden tage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 11, 57.

— Rigens Marsk (Anders Bille) fik Befaling om at forordne Erich Grubbe til Tielle at være Kornet i Jørgen Marsvinds Sted, da denne efter en Begæring er fritaget for at være det. Udt. i J. T. 11, 58.

¹ Brejninggaard. ² Her synes at mangle nogle Ord.

15. Juli (Hadersleffhus). I lige Maade fik Christoffer Pax Brev om at skulle være Kornet i Rubech Porsis Sted. Udt. i J. T. 11, 58.

— Miss. til Mogens Bilde. Ifver Vind til Nørholm, øverste Sekretær, Embedsmand paa Lundenis har begæret, at Kongen vilde bevilge ham, at han af de selvejende Bønder i Egtoe Soeng¹ og ellers andetsteds i Mogens Bildes Len (Koldinghus) maa tilforhandle sig to eller tre Bøgepæle af hver Bonde. Kongen vil, at han ved Skovfogderne lader enhver selvejende Bonde udvise 2 eller 3 Pæle, efter som de selv godvilligt vil, og det paa de Steder, hvor det kan ske Skoven til mindst Skade. J. T. 11, 58.

— Miss. til Gregers Krabbe. Ifver Vind til Nørholm har meddelt, at han med det første vil opkræve Dannemænd, som skal gøre Markeskel mellem Nørholm og Thistrup By. I Thistrup By har Kronen en Bondegaard, der er Annexgaard til Sognepræsten sammesteds. Da Ifver Vind selv er Lensmand der paa Stedet, og da Markeskellet angaar ham selv, skal Gregers Krabbe eller hans Fuldmægtige efter givet Varsel møde paa Aastederne, naar samme Markeskel skal foretages, og han skal have Indseende med, at Sognepræsten i Thistrup ikke paa nogen Maade lider Forkort paa sin Annexgaard ved samme Markeskel. J. T. 11, 58 b.

— Miss. til Rigens Marsk (Anders Bille). Hvor der findes Ulighed med Rytteres og Soldaters Indkvartering, skal han træffe de Anordninger, som han agter for lideligst. J. T. 11, 59.

— Miss. til Knud Ulfeld. Da Kongen har erfaret, at det gevorbne Fodfolk resterer meget mere i deres Besoldning end Rytteriet, skal Knud Ulfeld først betale Fodfolket, saavidt som de rester mere end Rytteriet, saa baade Rytteriet og Fodfolket kan have lige stor Rest. Hvis der er flere Penge i Forraad, skal han betale saavel Rytteriet som Fodfolket, saa vidt Pengene kan række. J. T. 11, 59.

— Miss. til Mogens Seested og Bispen i Viborg. Hans Bilde til Jungergaard har til Magelæg begæret Præstegaarden, der ligger ved hans Gaard Jungergaard. Til Vederlag for Præsten vil han udlægge en anden Gaard enten i Giøtterup eller Gammel Jungergaardt

¹ Egtved Sogn?

i samme Sogn. De skal med Flid undersøge saavel Præstegaarden som hans Gaards tilliggende Ejendom og udførligt erklære sig, om Præsten faar fuldkomment Vederlag i Ager, Eng og anden Herlighed, og om han er tilfreds med samme Mageskifte. Erklæringen skal med det forderligste indsendes til Kancelliet. J. T. 11, 59b.

15. Juli (Hadersløf). Aab. Brev, hvorved Kongen tillader Niels Lauritsen, Bager i Schanderup ved Schanderborg, at han alene og ingen anden, maa bo der i Byen og bruge Bagerhaandværk. Kongen forbyder alle og enhver at nedsætte sig samme-steds og bruge Bagerhaandværk med sigtet Rugmel og Hvedemel. Deslige forbydes alle og enhver, enten de er Indvaanere i Byen eller fremmede, at sælge Brød, der er bagt paa andre Steder, men sligt skal alene være Niels Lauritsen tilladt. Derimod skal han altid være forpligtet til at holde godt og ustraffeligt Brød, for hvem, der begærer det, for billigt Værd og Betaling, saafremt han ikke vil have denne Bevilling forbrudt. J. R. 10, 327b. Indl.

16. Juli (—). Mattis Sitzwitz fik Befaling at ligge i Slotsloven i Halmstad i Niels Krabbes Fraværelse, og have flittig Indseende med, at alting, baade i Fæstningen og Lenet, gaar rigtigt til. Sk. T. 7, 24.

— (Hadersleffhus). Miss. til Hr. Christoffer Ulfeld. Axel Urup til Beltebjerg, bestalter Obrister og Gouverneur i Christianspriis, ønsker i Magelæg af Hr. Elias Pofuelsen, Sognepræst i Otterup i hans Len, et Stykke Jord, kaldet Steensagger, og et Stykke Jord, kaldet Store Veier Lod, og nok et Stykke Jord, kaldet Lille Veier Lod, og Degne Lychen, deslige et Stykke Eng paa 10 Læs Hø og nok et Stykke Eng paa halvandet Læs Hø. Hvorimod fornævnte Axel Urup byder lige saa godt og meget af sit Jordegods efter uvildige Danne-mænds Sigelse. Christoffer Ulfeld skal med det første erklære sig om fornævnte Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan afgives, og om det Gods, som skal gives i Stedet, er lige saa godt, som det, der forlanges. Erklæringen skal indsendes til Kancelliet. Sk. T. 7, 24b.

— (Harslef). Miss. til Hr. Mogens Kaas m. fl. Mogens Kaas til Støfringgaard, Hr. Jørgen Bradhe til Huedholm, Henning Valkendorf til Glorup, Frants Paavisch til Rafnholt hilses. Der har begivet sig Trætte og Irring mellem Claus Brokendhuus til Nor-

skouf paa den ene Side og afgangne Claus von Buchwaldz Arvinger paa den anden, angaaende en Hovedgaard paa Langeland, Nedergaard, og dens underliggende Bønder og Tjenere, som Claus Brockenhuus for en rum Tid siden skal have afstaaet til Claus von Buchwald og opdraget til Forsikring for en Sum Penge, som Claus Brockenhuus havde faaet forstrakt af Claus von Buchwald. Denne Sag var ved sidste Herredag indstævnet for Kongen og Danmarks Riges Raad, og der blev da dømt og kendt, at da Claus Brockenhuus Kontrakt ham endog personlig Indlæggen tilholder til Likvidering, og saadant efter Stævningen ej befindes at være sket, saa tilkendtes Claus Brockenhuus inden førstkommende Michaeli, efter gode Mænds Tilsigelse, pligtig at være med Claus von Buchwald at likvidere eller Maning efter Kontrakten at holde. Kongen giver da ovennævnte Befaling, da begge Parter har ønsket det, at de inden førstkommende Mikaeli indstævner begge Parter og enten forhandler i Mindelighed mellem dem eller likviderer dem imellem efter Rigens Raads Dom. De skal give Afgørelsen til begge Parter beskrevet under deres Hænder og Signeter, som de vil forsvare det. Dersom nogen af dem hindres i at komme til Stede, skal de andre tage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 5, 238.

16. Juli (Haderslev). Miss. til Claus Seested. Fru Lisbet Sophia Rantzow, afgangne Hr. Hans Lindenows til Hundslund, har ønsket Magelæg med Kronens Gaarde og Gods i Vends Herred, Haarsbye Sogn, Sønder Aabye, 2 Gaarde, som Peder Jensen og Chresten Jørgensen paabor, og en Bolig i samme By, som Lauritz Pedersen bor paa. Herimod tilbyder Lisbet Sophia Rantzow at udlægge lige saa godt og lige saa meget af sit Jordegods i Vends Herred, Asperup Sogn i Borring to Gaarde, Hans Nielsen og Niels Svendsen bor paa og nok een i Vejbye¹ Sogn Avelby, en Gaard, Hans Ibsen bor paa. Han skal med det første erklære sig om, hvorvidt det Gods, hun ønsker for Bejligheds og anden Herligheds Skyld, kan mistes fra Lenet, og om det Gods, der tilbydes, er saa godt som det, der begæres. Han skal indsende Erklæringen til Kancelliet. F. T. 5, 239.

— Bispen i Ribe fik Brev om at tilstille det theologiske Fakultet

---

¹ Vejby.

ret ved Københavns Universitet Copi af den Dom, som er gaet over Hr. Jørgen Lavridsen Fris. Udt. i J. T. 11, 59b.

16. Juli (Harslef). Miss. til Gregers Krabbe. Anders Mogensen paa Esberig, bestalter Kaptajn, har andraget, at fornævnte Gaard, som er bevilget ham af Kongen, er saa ganske ringe, at han ikke kan opholde sig vel der for adskillige Aarsagers Skyld. Han beder om at maatte faa en anden Gaard der i Lenet. Da Kongen af Gregers Krabbes Erklæring ser, at en Gaard, kaldet Bolquier, der i Lenet (Riberhus), bekvemmeligt kunde gives ham i stedet for den anden, skal han ordne det saaledes, at Anders Mogensen faar Bolquier til Residens, og at den Gaard, han paabor, bliver annammet i Jordebogen og ført til Regnskab. J. T. 11, 60.

17. Juli (—). Miss. til Knud Ulfeld. Han skal befale to Hofjunkere at holde sig færdige inden 14 Dage for at opvarte de Gesandter, som skulle til Assenbrygge¹. Han skal desuden befale to af Kancelliet, som skal opvarte paa samme Rejse. Frantz Pawesk har faaet Befaling til at være Marskalk paa samme Rejse. Med den velbaarne Grev Valdemar Christian, Greve til Slesvig og Holsten, Kongens elselige kære Søn, skulde 11 Herremænd med foruden Lauridtz Ulfeld, som Kongen paa den Rejse har forordnet til at være Marskal. Sj. T. 28, 63.

— (Haderslefshus). Miss. til Jørgen Seefeld og Niels Trolle. Da Fru Christentze Lindenow, afgangne Axel Gyldensterns til Tim, med det første agter at overgive hendes Datters Værgemaal til Hans Lindenow til Ifvernis, Befalingsmand paa Callingborg, sammen med Skiftebreve, Registreringer og andre Documenter, som er oprettet paa Skiftet efter hendes afgangne Fader, har hun bedt Kongen om, at de maa kende og dømmе i de Tvistigheder, der kan forekomme, naar Værgemalet overleveres. De skal derfor være til Stede ved Overleveringen og forhandle alle Irringer og Tvistigheder i Mindelighed, eller afgøre dem ved endelig Dom og Sentents, som de vil forsvare og være bekendt. Sj. T. 28, 63 b.

— Miss. til Københavns højlærde. Da Hr. Jørgen Laurissen Friis, Sognepræst til Søvel, er dømt fra sit Kald, som af Dømmen videre erfares, hvoraf Bispen i Ribe skal tilstille dem en Kopi,

¹ Osnabrück.

skal de mødes med Bisperne i Danmark, den i Ribe undtagen, og overveje fornævnte Dom vel igennem, og siden erklære sig til Kongen, om hans Forseelse ikke er saa stor, at han aldrig kan tilstedes at betjene noget andet Kald. Kongen vil ogsaa skrive til Universiteterne i Tyskland og erfare deres Mening der om. Sj. T. 28, 64.

17. Juli (Haderslefshus). Miss. til Marcus Huidt. Han skal herefter til bedre Underretning specificere stykkevis, hvor meget enhver giver til Told, og hvorfor de giver det, i de Passer, de udgiver. Sj. T. 28, 64b.

— (Haderslef). Miss. til Frantz Paavisk. Kongen vil, at han den 30. Juli møder i Fæstningen Glyckstad uden nogen Forhindring eller Undskyldning, for der at modtage, hvad der skal medgives Gesandterne til den osnebrødske¹ Ambasse, da Kongen har anset for godt, at han paa denne Rejse skal være deres Marskalk. F. T. 5, 239.

— Miss. til Hr. Christopher Urne. Han faar hermed tilsendt Rigets Segl, som han i Hr. Jost Høgs Sted skal forestaa, saalænge denne er ude af Riget. F. T. 5, 239b.

— Miss. til Hr. Axel Arnfeld. Han skal herefter opbjerge Unionsskatten i Nørrejylland, saavel det, der resterer af den, som var paabudt til St. Johannis sidst forleden, som den, der herefter paabedes. J. T. 11, 60.

— Aab. Brev om Holstebros Marked. Undersaatterne i Holstebro har ladet andrage, at Kongen har forundt dem et aarligt Marked, som skal holdes til St. Olufs Dag. Da nogle udenlandske Købmand fra Lant Brunshvig, Lyneburg og Frijsland i disse Aaringer nu kommer vel 14 Dage tilforn for at købe Heste og Føl, af den Aarsag, at de skal kunne rejse lige derfra med forbeholdte Heste til Kellinghusen, hvor nogle Dage før St. Olufs Dag ogsaa holdes Marked, saa begærer Borgerne, at Kongen vilde bevilge, at de maatte tage Told af forbeholdte Heste til Margarete Dag, som indfalder den 13. Juli, nemlig 14 Dage førend deres eget almindelige aarlige Marked. Det vil være til Gavn baade for dem, de udenlandske Købmænd og andre, som afhænder Heste og Foler. Kongen bevilger derfor indtil anderledes tilsiges, at den ordinære Kronens Told

¹ Osnabrüchiske.

maa opkræves af de Heste, der købes af Købmændene fra Braunschweig, Lüneburg og Frisland til St. Margrete Dag i Holstebro. Dog skal det haves i Agt, at der ikke sker Kronen Forkort paa dens Toldrettigheder. Hvorefter Kronens Toldere sammesteds skal have at rette og forholde sig. J. R. 10, 328 b. K.

21. Juli (Kbhvn.). Miss. til de Lensmænd i Danmark, som har Købstæder under sig. De skal forskrive de to bedste Huse i hver deres underhavende Købstæder til Logemente for Rigens Raad, til Gengæld skal de forskaanes for al Indkvartering. Register over Lensmændene, som fik Breve og har Købstæder under sig.

Sjælland: Niels Vind: København, Niels Trolle: Roskilde, Hans Uldrick: Cronborg, Flemming Ulfeld: Holbeck, Jørgen Vind: Draxholm, Hans Lindenow: Callingborg, Jørgen Seefeld: Ringsted, Vendtzel Rotkirk: Antvorskouf, Hr. Frerich Redtz: Voringborg, Sigvort Urne: Tryggevælde, Hr. Corfitz Ulfeld: Møen. — Lolland og Falster: Jost Fredrich v. Papenheim: Nykøbing och Aalholm, Erich Rosenkrantz: Halsted Closter. — Fyen: Hr. Mogens Kaas: Nyborg, Hemming Walkendrop: Ottensgrd., Hr. Jørgen Brahe: Hagenskouf, Hr. Christoffer Urne: Lafuid, Claus Sested: Medelfar. — Jylland: Mogens Bille: Koldinghus, Hr. Axel Arnfeld: Stiernholm, Lavritz Ebbesen. Schanderborg, Erick Grubbe: Aarhusgrd., Hr. Just Høgh: Kalløe, Otte Marsvin: Dronningborg, Mogens Arnfeld: Mariager, Gunde Lange: Aalborghus, Christoffer Hvas: Ørum, Steen Bille: Segelstrup, Jørgen Orning: Aastrup, Jørgen Seefeld: Hald, Mogens Seested: Skifhus, Malte Juel: Bølling, Gregers Krabbe: Skivehus. — Skaane: Hr. Tage Todt: Malmøehus, Ebbe Ulfeld: Christianstad, Otte Todt: Sølvisborg, Henrich Below: Christianopel, Hr. Henrich Huitfeld: Landtzkrone, Hr. Christoffer Ulfeld: Helsingborg. Christian Bylov: Laugholm. Niels Krabbe: Halmsted, Ifver Krabbe: Varberg. Sj. T. 28, 64 b. Orig. i Landsarkivet, Odense. (Se CCD V, 386).

— (Hadersleffhus). Miss. til Gunde Lange. Jochim og Herman Stampel, Borgere i Kongens Købstad Hamburg, har givet til Kende, hvorledes afgangne Johandt Brandt, forrige Indvaaner i Aalborg har faaet adskillige Varer af dem, hvorved han er blevet dem en anseelig Sum Penge skyldig, efter hans derpaa udgivne Obligations Formelding. De foregiver nu, at Gunde Lange efter fornævnte Johandt Brandts Afgang har arresteret denne deres For-

dring og siden derpaa, efter Kongens Befaling, at skulle hænde Dom. Fornævnte Stampeller beretter nu, at de har fordret deres tilstaaede Gæld, og at Gunde Lange ikke har villet lade dem faa den, hvad Gunde Lange videre kan se af deres Supplication, som sendes til ham. Det er Kongens Vilje i denne Sag, at hvis der ikke er fældet Dom over dem, førend det sidste Mandat over Hamburgerne udgik, maa de faa det, som de lovlig kan bevise tilhører dem. J. T. 11, 60b.

21. Juli (Kbhvn.). Miss. til Hendrich Lange. Lavridtz Povish til Skrumsager har til Mageskifte begæret en af Riber Kapitels Gaarde, der ligger i Henrich Langes Provsti i Nørherred i Sønderbuoch¹ Sogn, som Las Michelsen paabor, hvorimod han vil udlægge en Gaard i Lundenæs Len i Nørherrit i Thorum By, som Thomas Olufsen paabor. Hendrich Lange skal erklære sig, om det Gods, Lavridtz Povish begærer, kan gives fra Provstiet, og om det Gods, han vil give, er lige saa godt. Erklæringen skal indsendes til Kancelliet. J. T. 11, 60b.

— Miss. til Gunde Lange. Erich Høeg Justsen til H. har begæret følgende af Kronens Gods til Mageskifte i Vensyssel, Horsens Sogn, Tranholmb 2 Gaarde, som Peder Rasmussen og Lavridtz Olufsen paabor. Som Vederlag tilbyder han 1 Gaard i Skeif² Sogn kaldet Kersgaardt, og hvis den ikke er tilstrækkelig en Gaard i Kierherred i Huorup Sogn, Utrup By, som Morten Lavridsen paabor. Gunde Lange skal erklære sig, om de Gaarde, der kræves, kan mistes fra Lenet, og om det, der tilbydes, er lige saa godt som det krævede. Erklæringen skal indsendes til Kancelliet. J. T. 11, 61.

22. Juli (—). Miss. til Rentemestrene. De skal straks udbetale Borgmester og Raadmand i Callingborg 400 Lod Sølv med tilbørlig Rente, som de har forstrakt Kongen med til sidst paabudne Sølvskat. Sj. T. 28, 65b. Orig.: Indk. Miss. til Rentemestrene.

24. Juli (—). Jægermesteren Achim v. Breda skal lade Borgmester Peder Biring, Viborg, faa tre Raadyr til hans Datters Bryllup fra Halds Vildtbane. Udt. i Sj. T. 28, 66.

— Miss. til Niels Trolle. Da Jørgen Seefeld til Refs, Raad, Landsdommer i Sjælland og Befalingsmand paa Ringsted Closter, rejser til Jylland til Skiftet efter hans afdøde Broder Enevold See-

¹ Sønderbork. ² Skæve.

sted¹ skal Niels Trolle i hans Fraværelse besidde og dømme ved Landstinget i Sjælland. Sj. T. 28, 66. Indl. 22/7.

24. Juli (Kbhvn.). Instruktion for Erik Otsen til Vatnøe, Tilsynsmand paa Bremerholm og Befalingsmand over Helnøe Kloster og Heragger Len. Han skal med Skibet Delmenhorst, som han skal være Admiral paa, og med de andre Skibe, der tildeles ham, straks sejle til Vestersøen og der eftersætte og undersøge de Fribyttere, som skal krydse under Norge paa Kongens Strømme. Undersaatterne og de trafikerende til største Skade og Afbræk. Han skal med største Flid søge at bemærte sig dem og sende dem til København. Sj. R. 21, 258 b.

—² Jørgen Møller, Oberstløjtnant, fik Bevilling paa 200 Rdl. aarlig i Ventepenge. Udt. i Sj. R. 21, 258 b.

— Miss. til Lavridtz Ebbesen. En Kvinde, Anna Pedersratter, giver tilkende, at Lavridtz Ebbesen har ladet hendes Søn Jens Søfrensen paagribe for fire Aar siden og faaet Dom over ham som en Løsgænger og Herrens Nadvers Foragter og siden sendt ham til Bremerholm, som Kongen af hans Erklæring erfarer. Nu hører Kongen, at en Præst ved Navn Lavridtz Pedersen, Sognepræst til Ulstrup og Gundested, har givet denne Jens Søfrensen hans Kundskabs Seddel, at han har skicket sig trolig og vel og brugt de højværdige Sakramenter, hvilken Seddel hermed fremsendes. Lavridtz Ebbesen skal undersøge, om denne Kundskabsseddel, som Præsten har givet forbemeldte Person, er sandfærdig eller ikke. Hvis Præsten har Uret, skal han straffes, som ved bør. Lavridtz Ebbesen skal med det forderligste erklære sig derom til Kancelliet. J. T. 11, 61 b. Indl. 23/6.

27. Juli (—). Miss. til Christoffer Urne og Christian Bylow. Fru Lene Rud, afgangne Jørgen Grubbes til Vedbyegaard, agter med det første at foretage Skifte mellem sig og sine Børn efter deres afgangne Fader. De skal være til Stede ved denne Skifteforretning og paatage sig Værgemaalet for Christian, Alexander, Eyler og Sigvert Grubbe og have Indsigt, at de faar den Del, Ret er. Naar Skiftet er overstaaet, skal de overlevere Værgemaalet til den rette Lavværg. Kan de ikke selv komme, maa de sende andre gode Mænd i deres Sted. Sj. T. 28, 66 b.

¹ Fejlskrivning for Seefeld. ² Indført mellem 24. og 29. Juli.

27. Juli (Kbhvn.). I lige Maade fik Christian Bylow Befaling at være Jomfru Ide, Jomfru Margrete, Jomfru Else Ameli, og Jomfru Hilleborg Grubbes Værge¹. Udt. i Sj. T. 28, 67.

28. Juli (—). Miss. til Borgmester, Raad og Byfoged i København. Fru Mette Rosenkrantz, afgangne Otte Brahe Perssens Efterlever-ske, har berettet om nogen Tvistighed mellem hende og Peder Han-sen Holst, Renteskriver, angaaende en Bygning, som Peder Hansen har bygget og forandret paa hendes Gaard og Grund i St. Køb-magergade til hendes Skade. Hun har indstævnet Sagen for Borg-mestre og Raad, men de har ikke villet tilstede hende at føre Vidner eller at opkræve Synsmænd, som kunde have besigtet begge Grunde, af den Aarsag, at Kongen har tilskødet bemeldte Peder Hansen den Gaard og Ejendom, han bor i. Da bemeldte Mette Rosenkrantz har begæret, at dette maatte tilstedes hende, og at der skal opkræves 8 uvildige Syns-mænd, og at hendes Vidnesbyrd maatte forhøres, befaler Kongen, at de ikke hindrer hende eller hendes Fuldmægtige, men tager Sagen for sig i lovlig Proces, som forsvarligt kan være. Sj. T. 28, 67. Indl. 25/7. (Tr.: KD. V, 262 f).

— Miss. til Henrik Huitfeld og Stalder Kaas. Der er Irring og Træt-te mellem Rasmus Pedersen, Indvaaner i Helsingør og Peder Nielsen, Indvaaner og Brygger sammesteds, om en Brønd og et Jord-maal. Sagen har været indstævnet for Borgmester og Raad i Helsingør, hvor de har tildømt Peder Pedersen Brønden. Siden er samme Sag ind-stævnet for Jørgen Seefeld til Reffs, Landsdommer paa Sjælland, Befalingsmand paa Ringsted Kloster, og han har henvist Sagen til gode Mænd at paakende og Parterne at adskille. Da de har betroet Henrik Huitfeld og Stalder Kaas samme Tvistighed at adskille, befaler Kongen, at de med det første begiver sig til Helsingør, stævner Parterne for sig og besigtiger samme Brønd og Jordsmaal og enten forliger Parterne i Mindelighed eller skiller dem ved endelig Dom og Sentens og giver den beskrevet under Hænder og Signeter. Sj. T. 28, 67 b. Indl. 5/7.

— Miss. til Marcus Huidt. Kongen sender ham hermed 2 Skibe, Den Dynkircken Bøwert og Gunde Langis Jagt. De skal henlægges paa de to Steder, hvor de Skibe løber igennem, som ikke fortolder hos ham. De to Skibe skal opkræve Told af dem, som sejler paa de Ste-

¹ Staar formentlig p. Gr. a. Fejlskrift: Vegne.

der, hvor de ligger, og det paa samme Manèr, som Kongen har befalet at tage paa Lister. Sj. T. 28, 68.

28. Juli (Kbhvn.). Miss. til Knud Ulfeld. Michel Bloch, Borgmester i Kallingborg, har berettet, at Kornet Levin Bylow, da denne var indkvarteret der i Byen, er blevet ham 82 Rdl. skyldig efter hans Haandskrifts Vidnesbyrd. Michel Bloch har tit og ofte krævet forbemeldte Penge, men har aldrig faaet dem, hvorfor han har bedt om, at Knud Ulfeld, naar Bylow forlanger sin Besolding, afkræver ham de 82 Rdlr. og leverer dem til Michel Bloch. Kongen vil, at Knud Ulfeld afkræver Kornet Bylow de 82 Rdlr. og leverer dem til Michel Bloch. Sj. T. 68 b. Indl. 27/7.

— Miss. til Søfren Munch. Eftersom Niels Munch blev forvist af Landet for den Lov, han gjorde med Niels Arnfeld, og da Kongen har erfaret, at Søfren Munch er den nærmeste paa fædrene Side, som efter Loven bør forestaa hans Børns Værgemaal, skal han paatage sig Værgemalet for Niels Munchs Børn, saa længe denne er dømt til at holde sig fra Landet. Han skal sørge for, at der vederfares Børnene, hvad Ret er. J. T. 11, 62.

— Miss. til Peder Lange m. fl. Peder Lange til Kiergaard, Christen Krag til Lydumgaard, Lavridtz Paavisk til Skrumsager og Christen Lange til Hisselmed hilses. Der er nogen Irring og Trætte mellem Hendrich Lange til Deiberlund paa Bendix Norbyes Vegne, hvis tilforordnede Værge han er, paa den ene Side og Ifver Vind til Nørholmb, øverste Sekretær og Befalingsmand paa Lundenis, paa den anden Side om tvende Enge, der hører til Thostrup Kirke, og som ligger ved Lynderupgaard. Disse Enge har Niels Krag til Trudtzholm, Befalingsmand paa Lund i Mors, bortfæstet til Ifver Vind. Da denne Tvistighed af Landsdommerne i Jylland er henvist til at granskes af gode Mænd, og Parterne har betroet ovennævnte dertil, skal disse med det første begive sig til Aastederne, indstævne Parterne for sig og forfare om Lejligheden og derpaa dømme dem imellem og udvise Kirkeengene. De skal give Dommen til de stridende Parter beskrevet under deres Haand og Segl. Er nogen af dem forhindret i at møde, maa de tage andre gode Mænd i deres Sted. J. T. 11, 62 b. Indl.

— Bevilling til Niels Pedersen om at maatte indkræve en Gæld. Niels Pedersen, forrige Skriver paa Kalløe, har tilkendegivet,

at han har adskillige Restancer, som han skal svare til i Rente-kammeret, at indkræve i Kalløe Len hos Bønderne. Han mener nu, at han kan faa Restancerne hos Bønderne uden større Vidtløftighed. Kongen byder derfor Lensmanden i Kalløe Len samt Kongens Fogeder, Herredsfogder og Delefogder, som bor i Lenet, at de er ham behjælpelige heri, saa han uden Vidtløftighed kan faa de Restancer, han lovligt har at indkræve. J. R. 10, 229 b. Indl. 23/7.

29. Juli (Kbhvn.). Miss. til Bisperne i Skaane, Fyn og Jylland. Jørgen Lauridzen Friis, Sognepræst i Søvel i Lundenis Len, er for nogen Tid siden dømt fra hans Kald, hvad de videre kan erfare af Dommen, som er befalet at skulle tilskikkes dem. Kongen har befalet Theologos i Universitetet i København, at de med det første kan forsamles paa et vist Sted og gennemse fornævnte Dom og siden erklære sig, om Hr. Jørgens Forseelse ikke er saa stor, at han med Rette aldrig bør tillades noget andet Kald at betjene. De skal møde 18. September førstkommende i København og fuldkomme Kongens Befaling. Sj. T. 68 b. Orig. Landsarkivet i Odense.

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeld, Hr. Chr. Urne og Hans Lindelow. De skal med det første begive sig til København, hvor de siden skal erfare Kongens Vilje. Sj. T. 28, 69.

— Aab. Brev. Hr. Albret Lauridtzsen har for Kongen ladet andrage, hvorledes han for nogen Tid siden skal være dømt fra sit Kald paa Grund af en Forseelse, han havde begaaet, og han begærer nu, at Kongen vil give ham det første Kald, hvortil han igen lovligt efter Recessen kunde blive voceret. Kongen bevilger, at han maa faa det første Kald, han lovligt bliver kaldet til. Sj. R. 21, 259.

— Bestalling for Christen Bodecker til at være Visitør i Sundet. Kongen har antaget Skibskaptejn Chresten Bøcker til at være Visitør i Øresund sammen med Simon Jensen. Han skal aarlig have 250 Rdl. i Specie samt Femteparten af, hvad han og de andre Visitører angiver i Sundet, og som dømmes til Prise. Besoldingen skal løbe fra 19. April d. Aa. Sj. R. 21, 259.

— Aab. Brev. Kongen har naadigst fritaget Hans Pippet, forrige Visitør i Øresund, fra hans Bestilling for Alderdoms Skyld. Han har bevilget, at han herefter i sin Livstid maa være fri for kongelig Skat, Vagt, Indkvartering samt al anden borgerlig og Byens Tyng. Sj. R. 21, 259 b.

29. Juli (Kbhvn.). Aab. Brev. Eftersom Hr. Lauritz Andersen, Sognepræst til Vamblingboe og Syndre paa Gulland, har ladet andrage, hvorledes hans Kalds Indkomst gennem lang Tid er meget forringet, fordi Bønderne der i Sognet skal være kommet i Armod formedelst Misvækst paa Kornet og i andre Maader, saa han derfor ikke kan faa sit Ophold af bemeldte Sogne nu som tilforn, har han begæret af Kongen, at denne vilde bevilge ham, at han maatte lade bryde Bloksten der paa Gulland, nemlig i den gamle Kule, der ligger i Vamblingboe, og forhandle dem til inden- og udenlandske. Kongen bevilger, at Hr. Lauritz Andersen maa lade saa mange Bloksten opbryde i den gamle Kule i Vamblingboe, som han kan bekomme, og forhandle dem til ind- og udlændiske, naar han, som det bør, erlægger den Told og Rettighed, der skal gives af dem. Sk. R. 5, 409.

— Miss. til Ifver Vind. Bønderne i Egvad Sogn i Nørreherridt i Ifver Vinds Len [Lundenæs] har beklaget sig over, at de dagligt har Arbejde og Umage med Tharum Kærs Reparation, og de beder, fordi de er saa faa, om ikke Kongen vilde bevilge, at Kronens Bønder i Løufboer Birk, der bor i samme Herred og er nærmere ved fornævnte Kær end en Part af dem, maatte være dem behjælpelige, baade naar Tharum Kær findes brøstfældigt og med at gøre Rejser, naar Danmarks Riges Raad eller Kongens Bud kommer der forbi. Ifver Vind skal befale Lønborre Birks Mænd, at de sammen med andre Nørreherridtz Mænd og Egvads Sognemænd skal fly paa Tharumkierd, naar det findes brøstfældigt, og de skal ligeledes gøre Ægter, naar det gøres fornødent. Er nogen modvillige herimod, skal de tiltales og straffes for det. J. T. 11, 63.

30. Juli (—). Miss. til Ostindiske Bevindthebbere. Afgangne Oluf Pedersens [Efterleverske] har i København giver til Kende, at hun skal have en Sum Penge at fordre i Kompagniet paa hendes afgangne Husbonds Vegne for en Kaptajnsplads, han har haft i Kompagniet efter Roland Crappes Regnskabers videre Indhold. De skal betale fornævnte Kvinde, hvad hun har til Gode paa sin Husbonds Vegne. Sj. T. 28, 69b.

— Miss. til Jost Friderich v. Papenhemb. Han har meddelt, at der er kommet en Sørtønde til Naxskouf, som er fundet i Søen, og at han har ladet Smedene deromkring takserer den til et Skippund Jern. Han

skal sælge dette Jern for dets Værdi og føre Pengene til Regnskab. Sm. T. 6, 518.

31. Juli (Kronborg). Miss. til Tolderne i Øresund. Kongen har besluttet, at der skal gøres en Bro ved Helsingør, ved hvilken Skibene, som kommer hertil, kan salvere sig udi stor Nød, ligesom ogsaa deres Baade, som hidindtil med stor Besværighed har ligget ved Toldboden, naar Folkene er i Land, kunde accomoderes. De skal derfor herefter tage Bropenge af hver Læst, Skibene er drægtige, 4 Skilling lybsk. Til denne Told skal der være en særlig Kiste, hvori den skal gemmes. Til denne skal Hr. Corfitz Ulfeld til Urup, Ridder, Raad, Rigens Hovmester og Befalingsmand paa Møen, have Nøglen. Sj. T. 28, 70. (Se CCD. V, 386).

1. Aug. (—). Aab. Br. Mester Hans Pauch har for nogen Tid siden beligget sin Fæstemø, som han straks tog til Ægte. Han bad uden nogen Proces om Kongen ville forlade ham Forseelsen, og 22. April 1642 fik han bevilget, at han, 3 Aar fra Brevets Dato, maatte faa hvilket Kald eller hvilken Skoletjeneste, han lovligt kunne blive kaldet til. Hans Pauch foregiver nu, at han kun har ringe Midler til at underholde sig saalænge, og han beder derfor om at maatte faa Kald eller Tjeneste nu. Da Kongen hører, at Hans Pauch ellers har forholdt sig skikkeligt og vel, bevilger Kongen, at han maa faa et Kald eller en Tjeneste, hvis han kaldes lovligt til det. Sj. R. 21, 259b. (Tr.: Dsk. KL. III, 312).

— Miss. til Ifver Vind og Jochim Bech. Det foregives, at der over Karup Aa, som grænser til deres Len, tidligere har været en Bro, der nu er aldeles ødelagt. De rejsende kommer derved i stor Fare, naar der er stort Vandløb, og kan undertiden ikke komme derover. De skal undersøge, hvorledes det forholder sig dermed og siden erklære sig til Kongen, hvorledes der bedst igen kan lægges Bro over Aaen, og hvorledes den kan holdes ved Magt. J. T. 11, 63b.

— Aab. Brev. Niels Christensen Holbeck har andraget, at han har arvet nogle Lodder og Parter¹ i en jordegen Bondegaard i Skodborgherred, Helligum Sogn, Bøfling Len, saa han nu selv ejer hele Gaarden. Han begærer nu, da han har anvendt store

¹ K. har og købt og tilforhandlet sig nogle Lodder og Parter.

Bekostninger paa samme Gaard, at Kongen ville bevilge, at denne Gaard, Nørwinkel, altid maa blive under Kronen og ikke fraskiftes. Kongen bevilger, at Nørwinkel altid maa forblive under Kronen, dog at der altid udredes den Rettighed, som bør gaa deraf. J. R. 10, 330b. K.

1. Aug. (Kronborg). Aab. Brev. Eftersom Peder Christensen, der bor paa en Kannikegaard i Bellum¹ Sogn i Vester Herred, som kaldes Bellumgaard, og som ligger til Ribe Kapitel, har begæret, at Kongen vilde bevilge at samme Bellumgaard altid maa forblive under Kronen og Riber Kapitel og ej skiftes derfra, saa har Kongen bevilget, at samme Gaard altid maa blive under Kronen, dog at der aarlig af Gaarden skal udredes den Rettighed, som Kronen og Riber Kapitel tilkommer. J. R. 10, 331. K.

2. Aug. (—). Aab. Brev. Johan Litwitz forrige Kaptajn over det blegingske Kompagni har givet tilkende, hvorledes han for nogen Tid siden er kommet i Ulejlighed og blevet afskediget fra sit Kompagni og tiltales, fordi han tog Borgen af en Korporal i hans Kompagni, som havde stukket en Gefrider, og derefter er rømt uden at have faaet Straf, da Gefrideren døde, idet han foregav, at han ikke havde formodet, at Gefrideren skulle være død af Skaden. Johan Litwitz har siden flittigt søgt efter samme Korporal paa fremmede Steder, men ikke kunnet faa fat i ham, hvad han har gjort bevisligt for Kongen. Han begærer nu, at han maa være fri for videre Tiltale i denne Sag. Kongen har, efter forberørte Lejlighed, naadigst bevilget, at Johan Litwitz herefter maa være fri for al videre Tiltale i denne Sag. Sk. R. 5, 409b.

— Miss. til Anders Bilde. Johan Lidvitz, der tidligere var Kaptajn ved det blegingske Kompagni, har ansøgt Kongen om at blive forfremmet til en eller anden Bestilling. Anders Bilde skal give ham en Stilling, som han mener, han er dygtig til, naar der byder sig en Lejlighed til det. J. T. 11, 64.

3. Aug.² (Kbhvn.). Hans Vilhelmsen af Odense fik tvende Proklamaer. Hans Vilhelmsen, Indvaaner i Odense, har for Kongen berettet, at hans Broder, Lucas Vilhelmsen, for nogen Tid siden er død, og for kort Tid siden er hans Moder, Barbara Thronds-

¹ Billum. ² Indført mellem 21. og 29. April.

datter ligeledes død. Hans Vilhelmsen og hans afgangne Broder paa hendes Vegne saa vel som hun selv har inden og uden for Riget udsat deres Hænder og Segl i en ringe Kompagnihandel, som de paa nogle Aars Tid har haft, og i lige Maade har de udgivet adskillige Gældsbreve, som dog nu Mestendelen skulde være indfrie. Hans Vilhelmsens andre Søskende har efter hans Moders og hans Broders dødelige Afgang afstaaet deres efterladte Formue til ham paa de Vilkaar, at han alene skulde aflægge og betale deres bortskyldige Gæld. Og for at han ikke skulle befrygte, at der endnu skulde findes nogle Kreditorer paa den ene eller den anden Side, som skulde have Gæld at fordre efter den afdøde, og som ikke har givet det til Kende inden for den Tid, Loven tilholder, og da han gerne vil være befriet for den Frygt i Fremtiden, har han begæret Kongens Proklama om, at Kreditorerne, det være sig indenlandske eller udenlandske, som har enten Tilkrav eller Forløftes Forsikring hos bemeldte hans afgangne Broder eller Moder enten i Særdeleshed eller i Kompagniet, inden et Aar og seks Uger efter at det er blevet forkyndt paa Landstingene her i Danmark, skulde angive deres Rest hos Hans Vilhelmsen. Kongen byder og befaler derfor alle ind- og udlændiske, som har nogen Gæld enten i Kompagniet eller i andre Maader hos hans afgangne Moder eller Broder, de lovligt kan have at fordre, at de i Retten giver deres Krav til Kende enten selv eller ved deres Fuldmægtige inden et Aar og seks Uger, efter at dette Proklama er læst og forkyndt. De skal for Landsdommerne fremvise den Rigtighed, de har derpaa og siden give Hans Vilhelmsen skriftlig Tilkendegivelse om disse Breves Formelding, saafremt de ikke vil have deres Tilkrav og Fordring fortabt. Hvorefter alle og enhver, som kan have noget at fordre, sig haver at rette og for Skade at tage Vare. F. R. 4, 320 b.

4. Aug. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen ansætter Augustino Pisone som Discantist. Han skal ufortrødent lade sig bruge i denne Bestilling og ellers i Kongens Cantarium forrette, hvad der bliver ham paalagt. Han skal i aarlig Løn have 400 Speciedlr., at regne fra 1. Maj dette Aar. Rentemestrene skal aarligt udbetale ham denne Pension. Sj. R. 21, 260.

6. Aug. (—). Miss. til Niels Trolle m. fl. Niels Trolle til Trolholm, Sigvert Urne til Raarup, Befalingsmand paa vore Gaarde Roskilde og Tryggevælde, Christen Skeel til Valløe og Vendtzell

Rotkirch til Krogsnæs, Befalingsmand paa Antvorskouf, skal, da der er nogen Irring og Tvistighed mellem Hr. Fredrich Reedz til Tygestrup, Ridder, Embedsmand paa Vordingborg, og hans forrige Skriver Lauridtz Jensen, boende i Helsingør, anlangende nogle Antegnelser, bemeldte Fredrich Reedtz har gjort i Skriversens Regnskaber, med det første indfordre Parterne for dem og gennemse de omtvistede Regnskaber og siden forhandle dem til Rette i Mindelighed eller adskille dem ved en endelig Dom og Sentens. De skal give Afgørelsen beskrevet. Hvis nogen faar Forfald, kan de andre tage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 28, 70b. Indl. 24/9.

8. Aug. (Fr.borg). Miss. til Ebbe Ulfeld. Kronens Ugedagstjenere til Hammers Ladegaard beretter, at de ikke som Kronens andre Ugedagstjenere er forskaanede for halv Kongeskat. Desuden besværes de med mange Rejser til Fæstningen Christianstad. Da Kongen af hans Erklæring ser, at deres Angivelse er rigtig, vil han, at samme Ugedagstjenere herefter maa være forskaanet for halv Skat. Sk. T. 7, 25.

— Miss. til Axel Urup. Kongen har befaleet et Skib at forføje sig til Fæstningen Christianspris. Det skal ligge tværs over for Befæstningen ved det andet Land, og det skal forhindre, at nogen Skibe, Skuder eller andet Gods, som udskibes fra Kiel, løber forbi, før de har fortoldet efter den Toldrulle, som hermed fremskikkes til Axel Urup. J. T. 11, 64.

— Miss. til Erich Krabbe. Oluf Hansen, Borgmester i Horsens, har ladet andrage, at Regnskaberne for Hospitalet i Horsens, som han er Forstander for, ikke er kommet til Forhør, fordi Erich Krabbes Formand, Tønne Friis, døde nogen Tid før Voldborg, og Erich Krabbe heller ikke [har taget sig af dem], fordi andre Ting var i Vejen. Erich Krabbe skal med det første gennemse Regnskaberne fra hans egen Tid, saavel som dem fra Tønne Friis's Tid, som endnu resterer uforhørde. J. T. 11, 64b. Indl. 31/7.

— Miss. til Christoffer Hvas. Kongen har erfaret, at Christoffer Hvas efter hans Befaling har opkrævet uvildige Synsmænd til at besigtige Broe Mølle, som ligger i hans Len [Ørum], og som Bøje Nilsen besidder, og sætte den for aarlig Landgilde. Af hans Erklæring fremgaar det, at Synsmændene har sat Møllen for 2½ Læster Byg i aarlig Landgilde, og Læsten beregnet til 24 Tønder. Kon-

gen vil derfor, at Bøje Møller for Fremtiden forskaanes for den ene Læst i Landgilde, som han hidtil aarlig har udgivet mere end Synsmændenes Taksering lød paa, saafremt han herefter udgiver de 2½ Læster i rette Tid. J. T. 11, 64b.

9. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Mogens Kaas. Povel Skinkel, forrige Borgmester i Kiertemind, der for nogen Tid siden er død, har optaget af Byens Skatter fra 1626 til 1636 uden at gøre Clarering og Rigtighed for det. Mogens Kaas skal tilholde hans efterladte Hustru, Karen Ottesdatter, og hans andre Arvinger, at de med det allerførste clarerer de resterende Skatter, som det sig bør. Hvis de ikke gør det, skal han lade dem tiltale ved Retten. F. T. 5, 239b.

10. Aug. (—). Miss. til Henrich Rommel. Kongen har anset det for godt at forsyne det kongelig adelige Akademi ved Sorø med privilegies Academicis, som andre lovlige Akademier her og andetsteds har, der sendes ham hermed efterfølgende Leges, Statuta og Privilegia, som forn. Akademi herefter skulde nyde og holde. Kongen vil, at han ved den første Bekvemmelighed, der dertil gives kan, lader dem manqurere fornævnte Sorø Akademi og siden holder flittigt Tilsyn, at samme Leges, Statuta og Privilegia i alle deres Ord og Meninger tilbørlig holdes og efterkommes, som forsvarligt kan være. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 71. K. (Tr.: CCD. V, 387. E. G. Tauber: Aktstykker vedkommende Sorø Academies Forfatning 1623—1655. XXX).

— Mageskiftebrev mellem Sorø Akademi, paa hvis Vegne Kongen handler, og Hendrich Mund til Serridsløfgaard. S. R. 21, 260. Indl. Besigtelser og andre Indlæg til Kronens Skøder og Mageskiftebreve. (Se Kr. Sk. I, 539).

— Aab. Brev om, at Kongen har ladet akkordere med Jacob Preetz Dreyer, Borger i København, om 2000 Musketter med Forquet-Stok og Bandelerer at levere paa Tøjhuset aarligt indtil videre Anordning. Han skal hvert Fjerdingaar være forpligtet til at levere 500 Musketter med Tilbehør. For hver Musket med Forquet-Stok og Bandelerer har Kongen tilsagt at ville give elleve Rigsort, hvilke Penge skal blive erlagt ham, naar forbemeldte Musketter med deres Tilbehør er leveret paa Tøjhuset. Rentemestrene skal betale ham Pengene. Sj. R. 21, 262b. (Tr. KD. V, 248).

10. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Tagge Tott. Kongen har for nogen Tid siden bevilget Hans Søfrensen, Malmøe, at han ved Retten maatte lade sig indføre i Hamburgernes Gods, hvor han kunde opsørge det, saa vidt som det kunde beløbe sig til 600 Speciedaler, for nogen Gæld, som var ham tilkendt af en Hamburger ved Navn Jacob Hambroch. Fornævnte Hans Søfrensen meddeler nu, at han har opsøgt nogen Ejendom i Ydsted, som skulle tilhøre de Hamburger, og som, da han er kommet dertil, er tilkendt Kongen som Hamburgergods, hvorfor samme 600 Sp. Daler forholdes ham. Hans Søfrensen har nu meddelt Kongen, at Kongens ham meddelte Brev var ældre end Dommen, hvori Ejendommen var tilkendt Kongen. Da Hans Søfrensens meste Velfærd paagælder, sin Ret færdig dermed at fulddrive, har Kongen bevilget, at de 600 Sp. Dlr. maa gives ham i samme Ejendom. Tagge Tott skal overgive ham samme Ejendom efter Indførselens Indhold, og hvad det derudover er takseret for, skal føres Kongen til Regnskab. Sk. T. 7, 25.

11.¹ Aug. (—). Miss. til Jørgen Seefeld. Frantz Lycke til Ofuegaard har til Magelæg udlagt følgende Gaarde og Gods til Kronen paa Sjælland: I Ringsted Herred i Høm 1 Gaard, Jørgen Hansen paabor, som aarlig skylder 2 Pd. Rug, 4 Tdr. Havre, 30 Sk. Gaardspenge, 1 Lam, 1 Gaas, 2 Høns, 1 Fodernød, 5 Mk., med et Gadehus samme-steds. Frantz Lycke har afstaaet den vordnede Rettighed til Christoffer og hans Broder, som er født i Høm. I Løfvetoft 2 Gaarde, den første, Peder Andersen, paabor, skylder aarlig 2½ Pd. Byg, 4 Tdr. Havre, 2½ Mk. Fødenødspenge, 3 Mk. Gaardspenge, den anden, Niels Andersen paabor, skylder aarlig 1½ Pd. Byg, 1 Td. Havre, 2½ Mk. Fodernødspenge, 14 (?) Gaardspenge. Jørgen Seefeld skal indtage fornævnte Gaarde under Lenet, indskrive dem i Jordebogen og gøre aarlig Rede for deres Rente og Indkomst. Sj. T. 28, 72 b. K.

— Hæderlig og vellærde Mand, Mester Oluf Bendtzsen, forrige Sognepræst i Kiøge, har begæret, at Kongen skulle bevilge ham første ledige Præstekald i Danmark, enten i Købstæderne eller i Landsbyerne. Kongen bevilger, at han maa faa det Kald, hvor han lovligt efter Ordinansen og de udgangne Forordninger kan blive voceret og kaldet. Sj. R. 21, 262 b. (Tr. Dsk. KL. III, 312).

¹ Indført mellem 12. og 15. Aug.

10. Aug. (Kbhvn.).¹ Aab. Brev. Hans Søfrensen, Tolder i Aalborg, har begæret at faa til Ejendom mod Betaling et Stykke Jord, der ligger uden for Aalborg i Byens Frihed, og som strækker sig i den østre Ende fra Sønner til Nør imellem Grøften 140 Favne og i vestre Ende fra Sønner til Nør 235 Favne, og midt igennem imellem samme Kaas fra den vestre Grøft og til den østre Grøft er 532 Favne og $\frac{1}{2}$ Alen med sjællandske Alen. Hans Søfrensen har for dette Stykke Jord efter uvildige Mænds Sigende tilfredsstillet Gunde Lange paa Borgmestres og Raads samt Borgerskabets Vegne. Han begærer derfor Kongens Skøde og Forvaring derpaa. Da Gunde Lange har erklæret, at dette Stykke Jord ikke er Byen tjenlig, og at den har faaet Fyldest og Betaling for den, skøder Kongen forbemeldte Stykke Jord til Hans Søfrensen og hans Arvinger. J. R. 10, 332. K.

11. Aug. (—). Mageskiftebrev mellem Kronen og Frantz Lycke til Overgaard. Sj. R. 21, 263. Indl. i Besigtelser og andre Indlæg til Skøder og Mageskiftebreve. (Se Kr. Sk. I, 540).

— Frantz Lyckes Genbrev paa foregaaende Mageskifte. Sj. R. 21, 263 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Kongen har til Magelæg bevilget Falck Giøe til Hvidkiold al den Herlighed, Rettighed og Ejendom, som Kronen havde i de fire Gaarde i Mogens Kaas' Len [Nyborg] i Sørup Sogn og By, hvoraf de 3 ligger til Præsten i St. Jørgensgaard og den fjerde til Kirken sammesteds. De 3 Gaardes Skyld og Landgilde, Ægt og Arbejde, Stedsmaal, Sagefald og Olden skal nu som tilforn følge fornævnte Præst, og Landgilde af den fjerde følger Kirken, saa at Herligheden alene skal følge Falck Giøe og hans Arvinger, ligesom den hidindtil har fulgt Kronen. Han og hans Efterkommere skal have god Opsyn med, at bemeldte Præst og Kirken ikke vederfares nogen Uret, men at de herefter uden nogen Forhindring kommer, hvad der dem aarlig med Rette kan tilkomme. F. T. 5, 240. Indl.: Besigtelser og andre Indlæg til Skøder og Mageskiftebreve.

12. Aug. (—). Fredrich Gønter og Hans Nickelsen. Da der er nogen Irring mellem Hendrich Jeckning² og Borgmester og Raad i Rostock angaaende Bekostnings Moderation, skal de tage Sagen

¹ Indført efter 15. August. ² K. har Jehnigk.

for sig og likvidere og moderere samme Bekostning, saa vidt som Ret er. Sj. T. 28, 71 b. K.

12. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Hans Uldrich [Gyldenløfve]. Kronens Tjenere paa Halsnæs i Mielbye Sogn i hans Len andrager, hvorledes deres Ager, Eng og Fægang Aar efter Aar meget ilde fordærves af Flyvesand, saa at de af den Grund ikke kan blive ved Magt, medmindre de maatte meddeles nogen Forlindring i deres Hoftynge. Da Hans Uldrich har forklaret, at det er sandt, maa Mielbye Sognemænd være forskaanet for al Hoftynge og Rejser, undtagen lodskifte Arbejde, som de leverer, naar de lige med andre tilsiges, hvorimod de skal holde Sandjorden vedlige, saa den ikke længere tager Overhaand eller breder sig, hvortil han kan udvise saa mange Ellers, som er fornødne dertil. Sj. T. 28, 71 b. Indl. 28/7.

— Miss. til Niels Trolle. Niels Olsen, der er barnefødt i Suogerslev Præstegaard, har meddelt, hvorledes han for 3 Aar¹ siden har løskøbt sig fra sit Fødested af Sognepræsten sammesteds. Siden skal han have boet paa Kannikegodset i fornævnte Svogerslev. Nu er han dømt til at besidde en Kronens Gaard i Hersløf. Han beder nu om at maatte forskaanes for det og skaffe en anden dygtig Person i sit Sted til Gaarden. Da forskrevne Niels Olsen er en bedaget Mand, vil Kongen, at han ikke deles til Stavns fremdeles, dog skal han skaffe en anden dygtig Person til den Gaard i Hersløf. (Efter Ifuer Vinds Ordre). Sj. T. 28, 72. K. Indl. 24/7.

— Miss. til Hr. Henrich Huitfeldt og Christian Bylow. Afgangne Hr. Tagge Tott Andersens Arvinger har fragaaet Arv og Gæld efter ham, og en Del af Kreditorerne har derfor forhvervet Kongens Befaling til Niels Trolle til Troldholmb, Befalingsmand i Roskilde, og Christian Skeel til Valøe, at de efter Forordningen skulde gøre Udlæg til alle Kreditorer, naar de meldte sig hos dem, saavidt Loven og Boet kunde taale, seks Uger efter, at Kongens Proklama til alle Landstingene var forkyndt. Da Kongen nu af forskellige Aarsager har forskaanet Niels Trolle og Christen Skeel for samme Befaling, faar Henrich Huitfeldt og Christian Bylow hermed Befaling til at gøre Udlæg til Kreditorerne, saavidt Loven og Boet kan

¹ I Indlægget: 38 Aar.

taale, naar de melder sig hos dem, saaledes som de agter at ville forsvare og være bekendt. Sk. T. 7, 25 b.

12. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Christian Bylow. Fru Lehne Ruud, afgangne Jørgen Grubbis til Tostrup, agter med det første at holde Skifte og Deling mellem sig og hendes Børn efter deres afgangne Fader. Han faar derfor Befaling og Fuldmagt til at være til Stede ved samme Skifte og paatage sig Værgemaal for Christian, Alexander, Eyler og Sigvort Grubbe, saa de paa Skiftet vederfares den Del, Ret er. Han skal fremdeles forestaa fornævnte Værgemaal, som han agter at forsvare. Sk. T. 7, 26.

— Beskærmelsesbrev for Niels Poffuelsen. Nærværende Niels Poffuelsen Holst har for Kongen ladet andrage, at han for nogen Tid siden er kommet i Ulykke og, som han foregiver, i Nødværgemaal har dræbt Mathis Mathison i Sølvisborg. 15 Mænd har kendt ham fra hans Fred, og han mener, at de 15 Mænd har gjort ham stor Uret, og vil stævne dem, saafremt han maatte meddeles et Beskærmelsesbrev. Kongen har bevilget, at Niels Poffuelsen maa have fri og sikker Lejde til Retten, dog skal han selv i egen Person møde for Retten. Sk. R. 5, 410. Incl. 16/7, udat.

— Miss. til Jost Friderich v. Papenheim. Han skal meddele Mester Markous Christensen Hombletig, Sognepræst i Karleby paa Falster, at denne straks skal forføje sig til Glyckstad, hvor Kongens videre Ordre skal meddeles ham, at han skal begive sig til Osenebrygge¹ for der at betjene de udsendte Gesandter som Præst. Hvad han udgiver paa Rejsen til sine Fornødenheder, skal ham igen godtgøres. Ligeledes skal han paalægge den nærmeste Sognepræst at varetage Magister Marcus Christensens Kald under dennes Fraværelse. Sm. T. 6, 519.

— Miss. til Mogens Kaas. Kongen har for nogen Tid siden givet ham Befaling til, at han skulde erklære sig om noget af Kronens Gods i hans Len i Bierre Herred, som Steen Bille til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, paa Uldrick Christian Gyldenløfve til Skinderups Vegne har begæret til Mageskifte imod andet af Uldrick Christian Gyldenløfves Gods, som han igen vil ud-

---

¹ Osnabrüch.

lægge til Kronen. Da han i sin Erklæring har foregivet, at den Del af Uldrick Christian Gyldenløfves Gods ikke er saa godt og saa belejligt for Slottet som det, der begæres af Kronen, vil Kongen, at han specificerer, hvilket af Uldrick Christian Gyldenløfves Gods, som denne tilbyder Kronen, der er saa godt og Slottet saa belejligt, at det kan beløbe sig til og gaa i Skifte mod Kronens. Erklæringen skal indsendes til Kancelliet. F. T. 5, 240.

12. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Jost Høeg. Hartvig Bille til Møllerup har til Kronen udlagt efterskrevne af hans Jordegods i Nørrejylland i Calløe Len, i Synder Herred, Høestved By, 1 Gaard, Lauritz Pedersen paabor, skylder aarligen Rug 2 Orte, Byg 2 Tdr., Smør 1 Otting, Gaas 1, Gaasehavre 2 Skpr., Fødenød 1, Svin 1, Faar 1, Høns 2. I Tolstrup 1 Gaard, Lauritz Pedersen paabor, skylder aarlig Rug 10 Orte, Byg 10 Orte, Havre 1 Orte, Smør 1 Stob, Boelgalt 1, Fodernød 2, Faar 1, Lam 2, Gaas 1, Høns 4, Nødskat 11 Sk. 1 Bolig i Mols Herred, Egens By, Jørgen Søfrensens paabor, skylder aarlig Byg 2 Orte. Jost Høeg skal indtage forskrevne Gods under Lenet, indskrive det i Jordebogen og aarligt gøre god Rede og Regnskab for dets visse og uvisse Rente. J. T. 11, 65.

— Miss. til Anders Bilde. Søfren Aasersen har ladet anholde, om han maatte bevilges den første Officie, der bliver ledig der i Landet. Da han en Tid lang har forsøgt sig i Krigen efter hans rigtige Passers videre Formelding, og da han er indfødt her i Riget, skal Anders Bilde forfremme ham til den første Bestilling, som bliver ledig her i Riget, og som han kendes dygtig til at forestaa. Er der ingen Bestilling ledig, skal der gives ham Vartgelder (Ventepenge), indtil der bliver en Plads ledig. J. T. 11, 65 b.

— Miss. til Jørgen Sefeld. Anne Hansdatter, afgangne Sal. Ebbe Bliefilst, fordem Skolemester i Viborrig, har ladet andrage, hvorledes Borgmestre og Raad i fornævnte Købstad forholder hende og hendes faderløse Børn en Ejendom der i Byen og har tilegnet sig samme Ejendom paa Byens Vegne. Jørgen Sefeld skal saavidt muligt hjælpe hende til Rette, saa der uden nogen vidtløftig Proces vederfares hende, hvad Ret er. J. T. 11, 65 b.

— Miss. til Kapitlet i Aars. Ofve Juel har til Magelæg begæret efterskrevne Aarhus Kapitels Gods i Galten Herred i Vissing Sogn og By, som Jens Snog paaboede, hvorimod han til Vederlag til-

byder Kapitlet 1 Gaard i Hald Herred i Lem¹ Sogn, i Limmer By, som Rasmus Povelsen paabor. Kapitlet skal erklære sig om, hvorvidt det Gods, han begærer, kan mageskiftes med det, han igen tilbyder, for Belejligheds og anden Herligheds Skyld. Erklæringen skal indsendes til Kancelliet. J. T. 11, 66.

12. Aug. (Kbhvn.). Mageskifte mellem Kronen og Hertvig Bille til Møllerup. J. R. 10, 332 b. Indl.: Besigtelser og andre Indlæg til Skøder og Mageskiftebreve. (Se Kr. Sk. I, 540).

— Hartvig Billes Genbrev paa foregaaende Mageskifte. J. R. 10, 334.

13. Aug. (—). Miss. til Tagge Tott Ottesen. Jochum Beck til Gladsax, Embedsmand paa Silkeborg, har til Magelæg udlagt til Kronen efterskrevne tvende Gaarde i Malmøhus Len, i Oxie Herred, Sogn og By. Den første, som Joen Jensen paabor, skylder aarlig 2 Mk. ? Sk. Landgilde, 1 Dlr. Gæsteri, 4 Tdr. Havre, 1 Teje², 20 Æg, 1 Fodernød, 1 Oldensvin. Den anden, Peder Oelsen paabor, skylder aarlig 33 Sk. Landgilde, 1 Dlr. Gæsteri, 4 Tdr. Havre, 1 Fodernød, 1 Oldensvin. Han skal indtage disse 2 Gaarde i Lenet, indskrive dem i Jordebogen og lade gøre Rede og Regnskab for dem. Sk. T. 7, 26 b. Indl. Besigtelser og andre Indlæg til Skøder og Mageskiftebreve. (Se Kr. Sk. I, 540).

— I lige Maade fik Falck Lycke Brev anlangende en Gaard, som Jochum Bech havde udlagt i Skaane i Høgserød Sogn og By, som Morten Nielsen paabor, og som aarlig skylder 4 Pund Smør, 1 Td. Havre og 2 Rdl. Erridspenge. Falck Lycke skal indtage samme Gaard under St. Peders Kloster, indskrive den i Jordebogen og aarlig gøre Rede og Regnskab for dens visse og uvisse Rente og Indkomst. Udt. i Sk. T. 7, 26 b.

— Miss. til Lunde Kapitel. Henrich Ramel til Beckeskouf, Hofmester for det kongelige adelige Akademie Sorøe, Befalingsmand paa Børglum Kloster, ønsker til Magelæg 3 Gaarde af Lunde Kapitels Gaarde i Roelsbjerg, som Asmund Asmundsen, Anders Andersen og Niels Nielsen paabor, med et Gadehus, Peder Haagensen besidder, hvorimod han tilbyder at udlægge i Heignis 1 Gaard, Niels Pedersen paabor, i Forderød 1 Gaard, Troels Nielsen paabor, i Vreblinge An-

---

¹ Lime. ² Egl. Smaaredsel.

ders Pedersen og Peder Jørgensen. Kapitlet skal med det første erklære, om samme Kapitels Gaarde og Gods for Belejlighed og anden Herligheds Skyld kan mistes imod det, Henrich Ramel derimod vil udlægge, og indsende Erklæringen til Kancelliet. Sk. T. 7, 27.

13. Aug. (Kbhvn.). Mageskifte mellem Kongen og Jochum Beck. Sk. R. 5, 410. (Se Kr. Sk. I, 540).

— Miss. til Jost Fridrich v. Papenheim. Olluf Knudsen, Malmø, og hans Medsøskende har ladet andrage for Kongen, at der er tilfaldet dem en Arv i Nachskouf efter deres Broder, afgangne Jens Knudsen. De kan ikke faa denne Arv uden stor Vidtløftighed, fordi Byfogden sammesteds skal være interesseret i deres Broders Bo. Han har i sit Sted forordnet en Dommer, som hverken kan læse eller skrive og heller ikke er dreven i Loven, hvorfor han ikke kan komme til nogen Endelighed dermed, hvad Jost Fridrich v. Papenheim videre kan erfare af den medfølgende Supplikation. Han skal forordne afgangne Jens Knudsens Arvinger en dygtig Dommer, som kan kende og dømmе i samme Sag og skaffe Arvingerne Lov og Ret uden videre Ophold. Sm. T. 6, 520.

— Miss. til Hendrick Podbusk. Fru Regina Rindtskat har givet til Kende, at hun med det første agter at holde Skifte med sin Søns, afgangne Erik Lyckes efterladte Hustru, og har derfor begæret Kongens Kommission om, at der maatte forordnes hende en Væрге paa samme Skifte. Kongen vil, at han paatager sig Fru Reginas Værgemaal paa Skiftet og har Indseende med, at der paa Skiftet vederfares hende, hvad Ret er. F. T. 5, 240b. Indl. 2/3.

— Miss. til Erik Kaas og Henning Povisk. Fru Regina Rindtskat har meddelt, at hun med det første agter at holde Skifte efter sin Søn Erich Lycke med hans efterladte Hustru og Børn, og har derfor begæret Kongens Kommission om, at nogen kunde overvære samme Skifte og have Indseende med, at alting kunde gaa rigtigt til, og at forhandle mulige Tvistigheder i Mindelighed mellem dem eller skille dem ved endelig Dom. Kongen vil derfor, at de møder til samme Skifte, forhandler Parterne imellem eller fælder en endelig Dom og giver den Parterne beskrevet under Hænder og Segl. Faar en af dem Forfald, kan den anden tage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 5, 241.

15. Aug. (—). Jægermesteren Achim v. Breda skal lade Henrich Podebusck for Betaling i Koldinghus Len faa 3 store Dyr, 4 Daadyr og

6 Raadyr fra Vildtbanen, hvor det kan gøre mindst Skade. Udt. i Sj. T. 28, 73.

15. Aug. (Odense). Miss. til Anders Bilde. Soldatesket under Major Peitersens Kompagni, der ligger i Odense, har givet til Kende, at deres Lønning og Maanedssold forholdes dem, hvad han videre kan erfare af deres Supplikation. Han skal befale Oberstløjtnanten og nogle andre Officerer, at de straks begiver sig til Odense og holder Krigsret over fornævnte Klage i de Herremænds Nærværelse, som er ordinerede til at bisidde Krigsretten paa Fyen. J. T. 11, 66 b.

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Otte Blume til Nienhes¹ maa tilhandle sig 60 Øksne her i Riget og lade dem føre gennem Fyrstendømmerne Slesvig og Holsten, naar han erlægger den Told og Rettighed af dem, som det sig bør. J. R. 10, 331 b.

16. Aug. (Haderslef). Miss. til Hr. Jørgen Brahe. Nogle af Kroens Bønder i Aarup i hans Len [Hagenskov], nemlig Peder Hansen(?), Jep Jespersen og Lauritz Olsen, saavel som Lauritz Andersen, Tjener til Landsdommeriet i Fyn, har meddelt, at de den 3. August sidst forleden har faaet stor Skade af Hagl, som ganske har nedslaaet deres Korn, hvorfor de beder om nogen Forlindring i deres Skat og Landgilde. Da Kongen af hans Erklæring ser, at det er rigtigt, vil han, at de tre Bønder i Jørgen Brahes Len fritages for et Aars Skat og Landgilde, mens Bonden under Landsdommeriet forskaanes for et Aars Skat. F. T. 5, 241 b.

17. Aug. (—). Miss. til Kiøn Jochum Graboe. Nærværende Person, Henning Kallund, er for sin Forseelse dømt i Kongens Naade og Unaade, som medfølgende Dom melder. Han skal slaas i Jern og i to Aar gaa der paa Bremerholm ved København. Sj. T. 28, 73.

21. Aug. (Gl.borg). Miss. til Rentemestrene. Niels Vind til Grundet, Embedsmand paa København, har meddelt, at de har gjort Afkortning i hans Landgilde fra 1641 til 1642 i hans Regnskaber, saa han ikke kan faa sin Kvittansiarum derfor. Nemlig: Penge 9 Rdlr. 26½ Sk., Rug 1 Læst, 1 Pund, 4 Skpr., Byg 1½ Læst, 4½ Pund 1 Skp., Havre 34 Tdr., Smør 3 Fjerdinger, Lam 11, Gæs 10, Høns

---

¹ Deutsch. Nienhof, Holsten.

20 Par, Svin $1\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, Faar $\frac{1}{2}$. Endnu fra 1642 til 1643 Penge $5\frac{1}{2}$ Rdlr., Rug 8 Pund, 9 Skpr., 1 Fdkar., Byg 9 Pund, 2 Skpr., Havre 17 Tdr., Smør 1 Fjerding, Lam $4\frac{1}{2}$, Gæs $4\frac{1}{2}$, Høns $7\frac{1}{2}$ Par, Svin $1\frac{1}{2}$. Da Kongen har hørt, at forskrevne Landgilde ikke kunde tilvejebringes af forskrevne Bønder, hvad der ogsaa er bevist med Tingsvidne, er Kongen tilfreds med, at fornævnte Restance godtgøres i Regnskabet, og Niels Vind faar Kvittering for den. Sj. T. 28, 73 b. Orig. Indk. Miss. til Rente-mestrene.

22. Aug. (Gl.borg). Miss. til Niels Vind. Da han har meddelt, at nogle af Kronens Gaarde i hans Len i nogen Tid har været øde, og da han nu har indsat andre i disse Gaarde, der kunde bygge og forbedre dem og holde dem ved Magt, maa disse nyde den Frihed, som han har tilsagt dem paa Kongens Vegne, og det eftersom Pladserne behøver det. Sj. T. 28, 74. K.

— Miss. til Henning Valkendorf. Da han har ønsket, at Kronens Bønder under St. Hanskloster maatte age 400 Læs Tømmer fra Ellepose Aa til hans Gaard Klingstrop, bevilger Kongen det. Det skal dog ske paa belejlig Tid, udenfor Bøndernes Høst og Avling. F. T. 5, 241 b.

— Miss. til Falck Giøe og Henning Powish. Kongen har bestemt, at Hr. Corfitz Uldfeldt til Urup, Ridder, Raad, Rigens Hofmester, Befalingsmand paa Møen, herefter skal have Valdemar Slot med dets tilliggende Bønder og dets Tilliggelse under sit Forsvar, som Henning Valkendorf til Glorup har haft Tilsyn med. De skal derfor med det første begive sig til Valdemar Slot og besigtige den Bygning sammesteds, som Henning Valkendorf efter Kongens Befaling har ladet opsætte, og give beskrevet, hvorledes den befindes. F. T. 5, 242.

— (Gl.stadt). Miss. til Gunde Lange. Han skal straks lade indkøbe 100 Høns, der skal sættes i Kister og fra Aalborg sendes til Fæstningen Glychstadt til Vands. J. T. 11, 66 b.

23. Aug. (—). Miss. til nogle Herremænd i Fyen og Jylland. De skal den førstkommende 16. September møde i Fæstningen Glychstad for der videre at erfare Kongens Villie. J. T. 11, 67.

Efterskrevne Herremænd fik samme Brev: Jørgen Kaas, Erich Kaas, Falch Gøje, Eiler Høeg, Sti Pors, Hendrich von Podebush, Lavridtz

Skinchel, Mogens Bilde, Jørgen Sefeld, Erich Grubbe, Voldemar Lyche, Claus Sested, Erich Qvitzov, Sten Bilde Holgersen, Christopher Hvas, Erich Høeg, Mogens Arnfeld, Peder Sefelt, Jacob Sefeldt, Peder Gestrup, Jørgen Marsvin, Hendrich Randtzov til Møgelker.

23. Aug.¹ (Gl.stadt). Aab. Brev. Meldau, Kongens Mand og Tjener, har begæret at maatte indkøbe 10 Øksne paa Fyn og føre dem ud af Landet. Kongen bevilger, at Meldau maa tilhandle sig de 10 Øksne og straks lade dem udføre, naar han betaler al Told og Rettighed af dem, som ved bør. J. R. 10, 330.

24. Aug.² (Gl.borg). Fru Lene Barneko fik Konfirmats paa en Tiende i Fyn. Hans Nielsen, Borgmester i Odense, og Hans Dyre, Borgersammesteds, som begge er Forstandere for det almindelige Hospital i Odense, har paa Kongens Vegne og naadigste Behag stedt og fæstet til Fru Lene Barnekov, afgangne Tønne Frises til Hesselager, Kronens Anpart af Korntienden i Ottestrup Sogn i Lunde Herred, funderet til Odense Skoles [Skolepersoners] Underholdning³, og lyder samme Stedbrev Ord fra Ord som efterfølger: Hans Nielsen, Borgmester i Odense, og Hans Diur, Borgmester ibid., Forstandere for det Almindelige Hospital sammesteds, kender at have stedt og fæstet til Fru Lene Barnekov, afgangne Tønne Frisis til Hesselagergaard, Kongens Anpart i Korntienden af Ottestrup Sogn i Lunde Herred til Odense Skolepersoners Underholdning; hun maa nyde og beholde den sin Livstid for en aarlig Afgift paa 4 Pund Rug, 6 Pund Byg og 30 Skpr. Havre i godt, ret og ustraffeligt Korn at yde inden S. Mortens Dag i Hospitalet, eller hvorhen hun af Hospitalets Forstandere her i Landet forevisende vorder. Dersom forskrevne Afgift ikke udkommer til forskrevne Tid, skal dette Brev være aldeles forbudet, og Tienden kommer tilbage til Skolens Personer igen. Den gode Frue skal ingen Magt have til at lade Tienden eller dette Brev til nogen anden at vide eller lade, uden det sker med Hospitalets Forstanderes Vegne og Samtykke. Naar Fruen er afgaaet ved Døden, skal Tienden straks komme tilbage til Skolens Personer igen uden nogen Modsigelse. Til

---

¹ Indført mellem 28. Juli og 1. August. K. er dateret 17. Juli. ² Indført mellem Brevene af 22. September og 10. November. ³ Her er sket en Forskrivelse, idet der staar Persse Herred.

Vidnesbyrd har vi trykt vore Signeter nedenfor og med egne Hænder underskrevet. Odense den 25. Maj 1643. Hans Nielsen, Hans Diur. Hvilket forskrevne Fæstebrev Fru Lene Barnekov har begæret, at Kongen ville konfirmere og stadfæste. Saa har Kongen konfirmeret og stadfæstet det, ligesom han med dette aabne Brev konfirmerer og stadfæster det i alle Maader. F. T. 4, 324 b. Indl. 17/8.

25. Aug. (Gl.borg). Miss. til Niels Vind. Eftersom Jacob Dreyer, Borger i København, har begæret, at en Plads der paa Lenet maatte udvises ham til en Bore- og Slibemølle, vil Kongen, at Niels Vind udviser ham en Plads der i Lenet til en Bore- og Slibemølle, dog saaledes at samme Plads ikke kommer nogen anden til Skade og Forhindring. Sj. T. 28, 74. K. (Tr. KD. V, 263).

28. Aug. (Gl.stadt). Miss. til Gunde Lange. Borgmestre og Raad i Kongens Købstad Hamborg har paa nogle Medborgeres Vegne ved Navn Johan Thorkippen, afgangne Hans Landtgrafvis Arving, Jacob Eilers, Jørgen Studbech paa Hans Jürgens Arvingers Vegne, Salomon Gerbers, Erich von Haltze og Johan Mølleman, samtlige Kreditorer efter afgangne Jørgen Brant, forrige Indvaaner i Aalborg, ladet andrage, at de har forstrakt Jørgen Brant med forskellige Varer og nu forsøgt at faa Betaling for dem, men intet faaet. Det Gods, der fandtes i hans Bo efter hans Død, er af Gunde Lange taget i Arrest paa Kongens Vegne, og han vil ikke udlevere det til dem uden Kongens Befaling. Hvis fornævnte Gods ikke er tildømt Kongen, førend hans sidste Mandat om Hamborgerne udgik, skal han lade Godset være dem følgagtig, fordi fornævnte Brants Arvinger ikke vil kontentere fornævnte Kreditorer, for hvad de billigt og med Rette kan have at fordre. J. T. 11, 67.

29. Aug. (Gl.borg). Miss. til Tolderne i Øresund. Naar Hertug Fridrich, Landgreve af Hessens Fuldmægtige med nogen Munition, nemlig to halve Kartover, 2 Metalstykker hver paa 12 Pund og 4 hver paa 6 Pund saa og 2000 Musketter med tilhørende Bandolerer og Gafler ankommer i Sundet, skal de lade ham passere toldfrit. Sj. T. 28, 74 b. K.

— (Gl.stadt). Miss. til Rigens Hovmester Corfitz Ulfeld og Kansler [Christen Thomesen]. Da Kronens Tjenere, som ligger under Kronens Befæstning Christianpriis, rester en anselig Sum Penge, hvilket dem selv er bevist, som de udi Landgilde skulde er-

lægge, og da de ikke kan afstedkomme at erlægge dem, skal de gøre den Anordning, at de Penge, som de rester med, ud af Riget denne Gang for dem at udgives, hvorimod de skulle være forpligtet dem her-
 efter selv at udgive. Sj. T. 28, 74 b. K.

29. Aug. (Gl.borg). Miss. til Jørgen Seefeld. De nærværende Hans og Peter Brun har meddelt, hvorledes en Skipper ved Navn Henrik Jeger von Capell for nogen Tid siden er sejlet fra København og til Vordingborg, hvor han og en ved Navn Jens Gregersen, som tilforn har boet i Lejbille i Bistrup Sogn, alene er gaaet paa Vejen til Vordingborg, paa hvilken Vej fornævnte Jens Gregersen Skipperen jammerlig skal have formyrdet og siden kastet Skipperens Dreng i Vandet og ladet ham fordrukne, hvilken Morder siden paa Langeland er angrebet og parteret. Da fornævnte Morder fængslingen var anholdt, skal han have udlagt 2 Personer ved Navn Hans Brun af Suestrup og Johan Johansen af Prenstorf, som skal have været med, da fornævnte Skipper blev myrdet, hvilket han offentlig, da han skulde miste Livet, igen skal have fornægtet, hvad de foregiver og agter med sandfærdige Vidnesbyrd at bevise. Da de er fremmede og ikke med Landslov er bekendt, har de bedt om, at Kongen skulde befale ham, at han skulde hjælpe dem i samme Sag, saavidt Lov og Ret er. Kongen vil derfor, at han i denne Sag sørger for, at de vederfares, hvad Ret er. Sj. T. 28, 75. K.

29. Aug.¹ (Kbhvn.). Mageskiftebrev mellem Kronen og Falck Giøe til Huidkiold. F. R. 4, 321 b. (Se Kronens Skøder I, 540).

—² Falck Giøes Genbrev paa foregaaende Mageskifte. F. R. 4, 323.

— (Gl.borg). Miss. til Gregers Krabbe. Han skal til den 20. September, eller saa snart det er muligt, til Vands fremsende til Fæstningen Glychstad 40 Tdr. ferske Østers, store overskaarne Skuller 2000 og Rokel, 40 Vaarder, hvilket skal leveres til Køkkenskriveren sammesteds. J. T. 11, 67 b.

— Miss. til Axel Urup. Da han vil vide, om han straks skal be-

---

¹ Brevet er dateret 29. April, hvad der dog sikkert skal være 29. Aug., da det er indført mellem Breve fra August, og da Datoen i Falck Giøes Genbrev, der ogsaa var dateret 29. April, er rettet til 29. Aug. Se iøvrigt Kr. Sk. ² Datoen rettet fra 29. April til 29. Aug.

gynde at opkræve Tolden ved Christianspris, før Skibet, der skal ligge der, ankommer, meddeler Kongen, at han straks skal opkræve Tolden efter den Toldrulle, som er sendt ham. J. T. 11, 68.

30. Aug. (Gl.stadt). Aab. Brev til Bønderne i Danmark om dobbelt Skat. Kongen hilser alle sine kære tro Undersaatte, Bønder og menige Almue, i hvo som helst de tjene eller tilhøre, som bygge og bo i al N. Len evindeligt med Gud og vor Naade. Eftersom Kongen end ydermere til Unionens Ihukommelse, Grænsernes Forsikring og Rigets Krigsfolks derpaa liggende Underholdning i denne besørgelige og vis Ufreds Krigstid en anselig Summa Penge behøver næst Guds den allerhøjeste Beskærmelse, eftersom det Folk, som behøves til Rigets Defension, og hvorved vi hidindtil har haft Fred og Rolighed, ikke paa anden Maade kan blive underholdt, har Kongen med Raadets Raad og Betænkning anset for godt at paabyde Eder saavel som andre vore kære Undersaatte i begge Riger en almindelig Landeskate. Den skal udgives paa følgende Maade: at hver 10 jordegne Bøndergaarde, enten de besiddes af den Bonde, Ejendommen selv tilhører, eller de er fæstede til andre, skal lægges i Læg sammen og give 40 Rdlr. in Specie eller deres Værd, Daleren beregnet til 6 slette Mk., den rige hjælper den fattige. Ligeledes skal hver 10 Bønder, som ikke har frit Jordegods, men har fæstet deres Gaarde og bruger Avl, ogsaa lægges i Læg sammen og give Kongen 20 Rdlr. eller deres Værd; den rige hjælper den fattige. Desligeste skal hver Smed, hver Skræder, hver Skomager, hver Murmester og hver Møller, som bor paa Landsbyerne og bruger Avl, give 1 Rdlr. og de, som ikke bruger Avl, en halv Rdlr. Skal og enhver Pebersvend give 2 enkende Daler og enhver Tjenestedreng, som tjener for fuld Løn, hvad enten han har Køer, Sæd eller ikke, give 1 enkende Dlr., og de, som ikke tjener for fuld Løn, giver ½ Dlr. Hvor flere Bønder bor paa samme Gaard, hvad enten det er jordegens Gods eller Fæstegods, saafremt de ellers bruger Avl, da skal Hovedmanden, den bedste, der bor i Gaarden, skrives for hel og de andre for Inderster og halv Skat. I lige Maade skal hver Ugedagsmand, som bor paa Kronens Slotte, Klostre eller Gaarde, hver give 1 enkende Dlr. Aldeles ingen skal være fri for samme Skat og Hjælp, hverken Fogder, Skrivere eller andre, uden alene Adelens egne Ugedagsbønder, som bor ved deres Sædegaarde, som de holder Avl paa og ligger i samme Sogn som Sædegaarden og har været fri for Skat fra Arilds Tid.

Lensmændene skal have grangivelig Indseende med, at ingen regnes for Ugedagsmænd andre end dem, der bør være fri, medmindre de vil staa i Rette for Kongen derfor. Adelen maa selv lægge deres egne Tjenere i Skat, men hvis de forsømmer det eller forbigaar det, da skal Lensmændene have det i Agt, eftersom det er billigt og forsvarligt. Skatten skal udgives St. Martini førstkommende i Rdl. i Specie eller anden god gangbar Mønt, hver Rdl. beregnet til 6 Mark danske. Kongen har befalet N. N. til N., Befalingsmand paa N., i egen Person og ikke ved nogen anden at lade skrive samme Skat over fornævnte Len og lægge Eder i Læg sammen, saa den rige hjælper den fattige, og han skal have Indseende med, at alt gaar ligeligt og ret til. Han skal siden fremsende Skatten til de Steder, Kongen har befalet ham. Skriveren skal ikke have Penge for at skrive samme Skat. Det paabydes alle strengeligt at møde paa de Steder, hvor de bliver tilsagt, at lade sig skrive og lægge for Skatten og siden udgive den betids til N. N. eller hans Fuldmægtige, saa han kan overlevere den inden formeldte Tid, som skrevet staaer. Kongen vil til Gengæld være alle en naadig Herre og Konge og vide at ramme deres Gavn og Bedste paa alle Maader, som han er sine kære og tro Undersaatter pligtig. NB. Laugholmb, Halmstad, Varbiery og Christianopel forskaanes for halv Skat. Sj. T. 28, 75. (Se CCD. V, 387).

30. Aug. (Gl.stadt). Miss. til Lensmændene i Danmark. Kongen foraarsages, til Unionens Efterkommelse, Grænsernes Forsikring og Rigets Krigsfolks der paaliggende Underholdning i denne besørgelige og vidtløftige Krigstid, at paalægge sine kære og tro Undersaatter en almindelig Skat og Landgilde, som han uforgængeligen behøver at lade besøge, da det Folk, som til Rigets Defension behøves, og hvorved vi hidindtil Fred og Rolighed haft haver, ikke anderledes kan være underholdt. Kongen vil, at han straks uden Forsømmelse samme aabne Brev lader læse og forkynde for den menige Almue, og at han straks i egen Person og ikke ved Skriver, Foged eller anden Tjener lader lægge og skrive dem for samme Skat. Han skal have flittigt Indseende med, at det gaar ligeligt til, saa den rige hjælper den fattige. Saafremt udi noget Læg nogen forarmet befindes, da skal de derfor forskaanes og deres Anpart ikke nogen anden paalægges at udgive, medmindre i samme Læg de findes, som er saa formuende, at de uden deres Trang og store Afbræk kan lægge ud for andre, hvilket skal bero paa nøj-

agtige Tingsvidner, som han selv skal paaskrive med egen Haand og aflevere hos M. M., Embedsmand paa Kongens Slot M., godtgøres. Ingen maa blive for samme Skat forskaanet, hverken Fogeder, Herredsfogeder, Delefogeder, Skrivere eller nogen anden, som bør udgive samme Skat, dog har Kongen bevilget Adelen selv at maatte lægge deres egne Tjenere, men dersom de forsømmer det eller forbigaar det, da skal han have det i Agt, eftersom tilforn og som billigt og forsvarligt kan være. I Synderlighed skal haves flittigt Indseende med, hvor der findes unge Karle og de, som bruger store Køb, Forprang og Handel med Korn, Øxne eller i andre Maader, at de i denne Skat lægges og giver efter deres Formue. Samtidig tilsendes ham nogle aabne Breve til Købstæderne i hans Len. Han skal tilstille Borgmestre og Raadmænd i hver Købstad i Lenet fornævnte aabne Brev, der til dem er udgangne, saa de saavelsom menige Borgerskab, Købsvende og Tjenestedrenge kan rette og forholde sig derefter. Han skal have Indseende med, at Skatten udskrives retfærdigt, og aldeles ingen Tjenestedrenge bliver forskaanet, i hvem de end tilhøre. Han skal fordre samme Skatteligning for sig og med Borgmestres og Raads Betænkning lempe det, som han agter at forsvare. Han skal have flittigt Indseende med, at Købsvendene giver Skat efter deres Formue. Han skal indfordre samme Skat og i det seneste indlevere den til Martini førstkommende. Han skal gøre sig Flid for at indbringe Skatten i Rdlr. Specie, saavidt muligt er. Dog er Kongen tilfreds med, at de, som ikke har hele Dlr., i Stedet for maa give 6 slette Mark for hver Dlr. Han skal sørge for, at fornævnte Skatter og Landehjælp fremkommer inden den fastsatte Tid og intet udebliver, saafremt han ikke vil staa til Rette for det. Lensmændene i Jylland skal levere Skatten til Hr. Axel Arenfeld, paa Sjælland og Lolland og Falster til Niels Trolle, paa Fyn og Lauffind til Henning Walkendorff, i Skaane, Halland, Bleking, Gulland og Boringholm til Henrich Huitfeld. Sj. T. 28, 77 b. Orig. Skattebrev til Steen Bille, Rugaard Len. Orig. aabne Breve sagligt ordnede.

30. Aug. (Gl.borg). Aab. Brev til Købstæderne i Danmark og Norge om dobbelt Skat. (Med Begrundelse som foregaaende). Takst paa Købstæderne om dobbelt Skat. Sielland: København 3000, Helsingør 800, Kiøge 600, Nestved 400, Skielskøer 250, Slagelse 400, Roskilde 200, Callingborg 400, Slangerup 150, Holbeck 340, Kaarsør 100, Ringsted 60, Nykiøbing i Aadsherrit 60, Præstøe 60, Vordingborg

100, Stege 100, Store Hedinge 60. Laaland og Falster: Nagskouf 600, Maribo 150, Nykiøbing 250, Stubekiøbing 150, Nysted 80, Saxkiøbing 60. Skaane: Malmø 1500, Landtzkrone 400, Helsingborg 300, Ydsted 600, Lund 200, Falsterboe 10, Simmershafn 60, Christianstad 208, Varberg 104, Kongsback 42, Sjøllisborg 60, Rønnebye 120, Skanør 40, Falkenberg 82. Jylland: Aalborg 1600, Ribe 1040, Aarhus 902, Randers 768, Viborg 522, Horsens 624, Kolding 604, Vedel 380, Varde 312, Skaffen 20, Lemvig 208, Holstebro 108, Grinør 82, Ebeltoft 100, Hiøring 84, Hoebro 42, Skiffue 64, Mariagge 156, Ringkiøbing 222, Thisted 240, Nyekiøbing i Mors 42, Sæbye 136. Fyn: Ottense 1144, Assens 354, Svenborg 562, Kierteminde 270, Nyborg 562, Medelfar 228, Faaborg 136, Boense 208, Rudkiøbing 100. Norge: Marstrand 800, Odevald 50, Kongelf 100, Christiania 800, Tønsberg 150, Stavanger 200, Fredrichstad 200, Skien 200, Trundhiemb 600. Sj. T. 28, 88. Orig. til Aarhus, Landsarkivet, Viborg, til Holbæk, Landsarkivet for Sjælland. (Se CCD. V, 388).

30. Aug. (Gl.stadt). Aab. Brev til Præsterne om den dobbelt Skat. Sj. T. 28, 91 b. (Tr. CCD. V, 388, gengivet i Udd. i Dsk. KL 3, 313).

— Aab. Brev til Kapitlerne i begge Riger i Anledning af dobbelt Skat. Sj. T. 28, 90 b. Orig. til Ribe Domkapitel. Landsarkivet i Viborg. (Se CCD. V, 388).

— Miss. til Bisperne i begge Rigerne. Eftersom (som i Miss. til Adelen), har Kongen fundet det for godt at besøge alle Provster og Sognepræster saavel i Købstæderne som paa Landsbyerne i begge Rigerne om en almindelig Skat og Landehjælp. De skal tilstille hver Provst i deres Stift en rigtig Copi af det aabne Brev under deres Haand og Segl, som de, naar Calent holdes eller paa anden bejlig Tid, skal lade læse for menige Præster i Herredet (Provstiet) og befale ham at ligne og lægge samme Skat Præsterne imellem, saa den rige hjælper den fattige og alting gaar skikkeligt og vel til. Siden skal de indkræve samme Skat og med klart Register og Mandtal fremsende den til N. N.¹, saa den kan fremkomme inden den bestemte Tid, som

---

¹ Bagefter Fortegnelse over, hvem Bisperne skal levere Skatten til. Sjælland: Niels Trolle, Fyn: Henning Walkendorf, Jylland: Axel Arenfeldt, Skaane: Henrik Huitfeldt, Gulland: Holger Rosenkrantz, Norge: Hannibal Sested.

Brevet melder. Der skal gives dem øjensynligt Bevis paa Skattens Aflevering. Sj. T. 28, 92 b. Orig. til Ribe Stift i Landsarkivet, Viborg.

30. Aug. (Gl.stadt). Miss. til Kommissarierne. Kongen har ladet udgaa aabne Breve til Lensmændene i Jylland, at de skal levere de paa-budne Skatter til ham. Han skal modtage Skatten af dem og kvittere tilbørlig derfor. Naar Skatten er ham tilstillet, skal han med det forderligste levere den til Knud Ulfeld til Suenstrup, Generalkrigskommissarius og Befalingsmand paa Tønsberg Len, og derpaa af ham faa tilbørlig Kvittans. (Lignende Missiver til Henning Walkendorf om Skatten af Fyn, Henrik Huitfeldt om Skatten af Skaane, Halland, Bleging, Boringholmb og Gulland, Niels Trolle om Skatten af Sjælland, Laaland og Falster, om at levere Skatten til Knud Ulfeld). Sj. T. 28, 93 b.

— Miss. til Hanibal Seestedt. Skatten fra hele Norge skal sendes til ham baade fra Lensmændene, Gejstligheden og Købstæderne, og naar han har annammet den, skal han straks fremsende Unionsskatten til Knud Ulfeld til Suenstrup, Generalkrigskommissarius og Befalingsmand paa Tønsberg Len, som skal give ham nøjagtigt Bevis paa den. Sj. T. 28, 94.

— Miss. til Borgmestre og Raad i København. Da Kongen med Raadets Raad, Bevilling og Samtykke har ladet en dobbelt Skat paa byde, som skal udgives senest til St. Martini førstkommende, saa skal de forholde sig efter Kongens forrige Brev, der er givet til dem angaaende Drengeskatten i København, og for samme Drengeskat skal levere 600 Rdlr. in Specie inden den Tid, forskrevet staar, til Niels Trolle til Trolholmb, Befalingsmand paa Roskildegard. Sj. T. 28, 94 b. (Tr. KD. V, 263).

Uden Sted- og Datoangivelse 1643 indført efter de øvrige Skattebreve:

Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gulland. Da Kongen med Raadets Raad, Bevilling og Samtykke har eragtet fornødent at lade Præsterne og den gejstlige Stand saavel som alle andre Undersaatter i Kongens Riger og de underliggende Øer og Lande besøge om en almindelig Skat og Hjælp, hvad han af det hosføjede aabne Brev til Præsterne paa Gulland ydermere vil erfare, skal han straks lade det aabne Brev levere til Superintendenten paa samme Land eller hvem, som ellers er til Stede i hans Sted, og sende Pengene sammen med andre Penge og

Skatter der af Lenet til Henrik Huitfeld til Lilløe, Befalingsmand paa Landtzkrone. Sj. T. 28, 95.

30. Aug. (Gl.stadt). Miss. til Niels Trolle. Da Kongen til Magelæg har forundt ham Kronens Anpart af Rye Sognetiende, som hidtil har ligget til Dugbrødre i Roskilde, vil Kongen, at han i de tilskiftede Gaarde giver Dugbroder for fornævnte Tiende fuldkommen Udlæg baade for Stedsmaal og Landgilde. Hvad Ægt og Arbejde anlanger, vil Kongen, at de herefter som hidindtil skal følge Kronen. (Efter Hr. Kanslers Ordre). Sj. T. 28, 95 b. K.

— Jægermesteren fik Ordre at skaffe Mette, afgangne Peder Pedersens i København, 3 Stykker Vildt og det paa de Steder i Vildtbanen, hvor det kan være til mindst Skade. Udt. i Sj. T. 28, 95 b.

— (Gl.borg). Miss. til Holger Rosenkrantz. Kongen har faaet forebragt, at Borgmestre og Raad i Visbye skal vægre og besværges sig ved at erlægge Skolemestre og Hørere sammesteds deres aarlige Løn i rette Tid, som de dog tilforn paa deres og det menige Borgerskabs Vegne har bevilget. Holger Rosenkrantz skal derfor tilholde fornævnte Borgmestre og Raad, og selv have god Indseende med, at fornævnte Skolemestre og Hørere faar den Del, som med Rette kan tilkomme dem baade af Byen, Præsten og Kirken, og det, de hidindtil har bekommet. Sk. T. 7, 27. Indl. 22/8.

— Miss. til Gunde Rosenkrantz. Fru Sophia Rantzow, afgangne Mogens Gyldenstierns til Fuletofte, har ved Magelæg til Kronen udlagt efterskrevne Gaarde i Skaane i Froste Herred i Hegned Sogn og By. 1 Gaard, Oluf Pedersen paabor, skylder aarlig 1 Td. Rug, 1 Td. Byg, 1 Td. Havre, 24 Sk. Landgildepengge, 1 Fodernød, 1 Lam, 5 Læs Ved, 1 Dlr. Gæsteri. Nok 1 Gaard i Hurfve Sogn og By, Store Oluf Tostensen paabor, skylder aarligen 1½ Pd. Byg, 1 Fodernød, 1 Teje, 1 Dlr. Gæsteri, 1½ Mk. Dagværkspenge. Han skal indtage nævnte Gaarde og Gods under sit Len, lade det indskrive i Jordebogen og gøre Rede og Regnskab for dets visse og uvisse Indtægt. Sk. T. 7, 27 b.

— Mageskifte mellem Kongen og Fru Sophia Rantzow. Sk. R. 5, 5, 412. Indl. Besigtelser og andre Indlæg til Skøder og Mageskiftebreve. (Se Kr. Sk. I, 543).

— Mageskifte mellem Henrich Lindenow og Kronen paa Lunde Domkirkes Vegne. Sk. R. 5, 414. Indl.: Besigtelser og andre Indlæg til Skøder og Mageskiftebreve. (Se Kr. Sk. I, 540).

30. Aug. (Glburg). Mageskifte mellem Henrich Lindenow og Kronen paa Lunde Hospitals Vegne. Sk. R. 5, 416. (Se Kr. S. I, 541).

— (Glstad). Miss. til Henning Valkendorf. Erick Kaas til Lidskouf har til Mageskifte ønsket efterskrevne Kongens og Odense Hospitals tilhørende Gaarde paa Fyn i Øster Skerninge og Ulbølle Sogne. I Øster Skerninge 1 Gaard, Anders Hansen paabor, i Ulbølle 1 Gaard, Hans Madtzen ibor, 1 Gaard, Hans Jensen paabor, og 1 øde Gaard sammesteds, som Jens Hansen boede i, og som forskrevne rvende Mænd har fæstet. Herimod tilbyder han at udlægge af sit Gods, paa Fyn, Porup [og] Nerraae Sogn, Tarup By i Porup Sogn, Rasmus Hansen, Villestofte By i Porup Sogn Jens Rasmussen, i Nerraae Sogn Lauritz Søfrensen, Anders Lauritzen ibidem, Rasmus Pedersen ibidem. Desuden ønsker han til Mageskifte en Kronens Gaard paa Fyn under St. Hans Kloster, i Øster Skerninge Morten Michelsen, og tilbyder at give til Vederlag 1 Gaard i Villestofte i Porup Sogn, som Jørgen Pofvelsen paabor. Henning Valkendorf skal med det forderligste erklære sig om samme Gods, saavel om det, han begærer, som om det, han igen tilbyder at ville udlægge, om det for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan mistes fra Hospitalet som fra St. Hans Kloster, og om det er saa godt og belejligt som det, han igen vil udlægge, og indsende Erklæring derom til Kancelliet. F. T. 5, 242.

— Miss. til Rigens Marsk [Anders Bilde]. Der har hidtil ligget et Kompagni af det gamle danske Regiment i Garnison i Glychstad, men Kongen vil nu have andre i deres Sted. Marsken skal i Danmark skaffe Kvarter til Kompagniet, 300 Mand, som hidtil har ligget i Glychstad, og meddele, hvor dette Kvarter er anordnet. J. T. 11, 68 b.

— (Glborg). Miss. til Gregers Krabbe. Kongen har befalet Major Gynter at forføje sig ind i Danmark med sit Kompagni. Gregers Krabbe skal straks skaffe Kompagniet Kvarter i Ribe, hvor det skal forblive indtil videre Ordre. J. T. 11, 68 b.

— (Kbhvn.). Kvittansiarum for Christian Thomesen for Kalløe. Christian Thomesen til Stoufgaard, Ridder, Kansler, Raad og Befalingsmand paa Skt. Knuds Kloster i Odense, har nu endelig gjort Rede og Regnskab for al den visse Indkomst til Calløe Slots Henliggende efter Jordebogens Lydelse¹. J. R. 10, 335. K.

¹ K. har fra 1629 til 1640.

31. Aug. (Gl.borg). Miss. til Rentemesteren. Eftersom en Skipper ved Navn Edvardt Lochmand, i Itrehoe vonhaftig, beretter, hvorledes han paa et Ladested i Rensdal Len i Norge kom ind med sit Skib for at indtage sin Last, som han ogsaa sammesteds fortoldede, og hans Rheder formener sig at være sket Forkort af Tolderen, idet denne skal have fordret mere Told af fornævnte Skipper, end Toldrullen derom foreholder. Rentemesteren kan erfare videre derom af denne Skipperens ham tilskikkede Toldseddel. Kongen vil, at Rentemesteren ser Toldrullen igennem og over for Kongen med det forderligste erklærer, om der er taget højere Told af fornævnte Skipper, end den udgivne Toldrulle anmelder. Sj. T. 28, 96.

— Miss. til Gregers Krabbe. Johan Burmester, Indvaaner i Hamborg, har givet til Kende, at Fogden i Ballum, Anders Thomasen, skylder ham en Sum Penge for noget Hamburger Øl, han har købt af ham. Johan Burmester har flere Gange baade skriftligt og mundtligt gjort Fordring paa disse Penge, men kan ikke faa dem. Gregers Krabbe skal alvorligt tilholde Anders Thomasen, at han straks og uden Ophold betaler Johan Burmester, hvad han kan have at fordre. J. T. 11, 68b.

1. Sept. (Gl.borg). Miss. til Otte Brahe Steensen m. fl. Otte Brahe Steensen til Næsbyholmb, Hr. Friderich [Reedz] til Tygestrup, Embedsmand paa Vordingborg, Vincentz Bilde til Valdbygaard og Sigvort Urne til Rarup, Befalingsmand paa Tryggeveld, hilses. Da der begiver sig nogen Irring og Trætte mellem Lauge Bilde til Hafverlyckegaard, Landsdommer paa Laaland, og Oluf Daae til Holmegaard angaaende nogen Jord og Eng af Alfang kaldet Rismarken til Toggerup By er tillagt og indteppet, saa og en Forte Uddriftsvej og Færdsel, de Thaagerup [Mænd] sig har tilholdt og nogle Aars Ved bjerget og over Olstrup Møllemark og Mølledam; desligeste hvad Forandring, som er sket med samme Møllemarks paagrænsende Græsbed, med hvad deraf til Holmegaard, Kalkerup og Thaagerup By er indgærdet og Olstrupmark fralukt. Saa og om de 8 Mands Taksering paa Græsgang udi Porsmoses Holmegaard tilfaldende imod Olstrup Fang. Dernæst hvilken Taksering de har gjort paa Olstrupgaards Græsning i samme Møllemark paa nogen faa Høvders Antal. Desligeste hans Bønders i Olstrup By og Thaagerup By Græsnings Taksering for deres Nyrup paagrænsende Fang

foruden nogen visse Høveders Besetning. Dernæst de 8 Mænds Stedelse, Besigtning og Afsigt af fornævnte Oluf Daae forhvervet paa en Vej og trende Indlykker. Saa og nogle andre nye Grøfter, og hvis som bemeldte Lauge Bilde havde ladet grave og sætte mellem Nyrup og Olstrup Møllemark. Disse Tvistigheder er af Jørgen Seefeld til Refs, Raad, Landsdommer i vort Land Sjælland og Befalingsmand paa Ringsted Kloster, henvist til gode Mænd at kende og dømme. Kongen befaler dem og giver dem Fuldmagt til med det forderligste at indstævne alle de interesserede for sig paa en vis Tid og et vist Sted og siden begive sig til fornævnte Aasteder og enten forlige Parterne angaaende den Irring og Tvistighed, der er dem imellem, i Mindelighed eller ogsaa adskille dem ved en endelig Dom og Sentents, og hvad de paa denne Maade kender, dømmer eller for Retten afsiger, give Parterne klarligen beskrevet under deres Hænder og Signeter, som de vil anse og være bekendt. Sj. T. 28, 96 b. Inld. 22/8.

1. Sept. (Gl.stadt). Miss. til Christoffer Hvass. Sognepræsten i Thisted skal for kort Tid siden være død, og en Person ved Navn Anders Nielsen skal efter hans Død have ladet sig høre til Thisted Sogn saavel som til Annexsognet. Han er af den ældste Borgmester i Thisted samt af nogle af Raadmændene sammesteds som af Sognemændene i samme Annexsogn kaldet lovligt efter Ordinansen, og hans Kaldsbrev skal være underskrevet af Præsten sammesteds. Da Kongen af alle disse Omstændigheder saavel som af Christoffer Hvass' Erklæring ser, at Anders Nielsen lovligt er voceret til bemeldte Kald, skal Christoffer Hvass anordne det saaledes, at Anders Nielsen straks og uden Modsigelse maa faa forbemeldte to Sogne, og han skal straks meddele ham Kollats paa dem, saa han uden Ophold kan blive ordineret til Kaldene. J. T. 11, 69 b. Inld. 26/8.

4. Sept. (Gl.borg). Miss. til Tolderne i Øresund. Efterskrevne Indvaanere i Lübeck, nemlig Moridtz Carstens, Gertz Breetens og Asmus Blumeks, lader andrage, at Tolderne har taget højere Told, end de billigt burde, af deres indehavende Gods. De skal med det forderligste erklære sig herom og sende Erklæringen til Kongen. Sj. T. 28, 97 b.

— (Gl.stadt). Miss. til Fredrich von Buchvaldt. Johannes Bøitche, Fuldmægtig for Pretz Kloster, har meddelt, at Fredrich von Buchvaldt paa sit Kompagnis Vegne er blevet Klosteret

noget skyldig, og at han ikke har underskrevet Regnskaberne for den Havre, Kompagniet har faaet af Klostret, hvad han videre kan se af den vedføjede Supplikation. Han skal med det første erklære sig herom til Kongen. J. T. 11, 69 b.

7. Sept. (Gl.stadt). Miss. til Gregers Krabbe. Kongen har for kort Tid siden skrevet til Gregers Krabbe om at sende 40 Tdr. Østers til Glychstad, men da han har hørt, at en ved Navn Povel Stefski har forpagtet Østersfangsten ved Listerdyb, har han akkorderet med ham om, at han skal skaffe de 40 Tdr.

— Miss. til Gunde Lange. Han har for kort Tid siden faaet Kongens Befaling om at sende 500 Høns til Vands til Glychstad, men da han erklærer, at Fragten vilde blive højere end Hønsenes Værd, skal han lade det bero dermed. J. T. 11, 70.

8. Sept. (Gl.borg). Miss. til Rigens Hofmester [Corfitz Ulfeld] og flere. Fire Borgere fra Stockholm, nemlig Jochim Grette Johans, Melchior Junge, Anthoni Bruun og Abraham Weerden, har andraget, hvorledes deres Skib for kort Tid siden af Admiralitetet i Kiøbenhavn er tildømt Kongen, hvori de mener, der er sket dem Forkort fra Admiralitetet, hvad de ogsaa agter at bevise, og derfor igen agter at stævne deres Domme. De har bedt, at Kongen vilde bevilge Commissarier, som igen kunde tage Sagen for sig og endelig kende og dømme, om fornævnte Admiralitet har gjort dem nogen Uret formedelst deres udstedte Dom. Corfitz Ulfeldt skal tage Parterne for sig og kende og dømme, om Admiralitetet har gjort de svenske Kjøbmænd nogen Uret formedelst deres udstedte Dom. Sj. T. 28, 98.

— (U. St.). Miss. til Admiralitetet i Kiøbenhavn. Nærværende Kjøbmænd fra Stockholm ved Navn Jochim Gredt Johans, Melchior Junge, Anthoni Brun og Abraham Weerden har ladet andrage, hvorledes Admiralitetet har tildømt Kongen deres Skib og Gods for kort Tid siden, hvilken Sag de nu agter at indstævne for Kongens udi denne Sag tilforordnede Commissarier. De skal møde for fornævnte Commissarier, naar de advares derom, og forsvare deres udstedte Dom, som det sig bør. Sj. T. 28, 98 b.

— (Gl.borg). Miss. til Rigens Hofmester m. fl. Da der andrages af trende Borgere i Stockholm ved Navn Jochim Gredt Johans, Melchior Jungen og Anthoni Brun, hvorledes deres Skib og Gods kort

Tid forleden af Admiralitetet i København er tildømt Kongen etc. (som Miss. 28, 98).

9. Sept. (Gl.borg¹). Miss. til Christian Thomesen. D. Simon Pauli, Professor og Anatomicus udi Universitetet i København, har ladet andrage, at hans aarlige Besolding for samme Professorat er ganske ringe, saa han ikke kan holde sig dermed, med Begæring om, at Kongen vilde lade samme Gage forbedre. Han skal have ham i Hukommelsen, naar noget i Fremtiden kan indtræffe, hvorved hans Indkomme kan forbedres. Sj. T. 28, 99. K.

— Miss. til Niels Trolle. Hans Riber i Slagelse har andraget om, at Kongen vilde bevilge ham hans Gaard til fri Ejendom. Han giver aarlig af den i Jordskyld til Bispegaarden i Roskilde 20 Skilling rix. Han tilbyder, at han, hvis han kan vinde bemeldte Gaard til fri Ejendom, vil give for hver Rigsskilling en halv Rigsdaler. Da Kongen af Niels Trolles Erklæring erfarer, at han og Kronen uden Skade kan afhænde nævnte Jordskyld, skal Niels Trolle lade Hans Riber faa hans Gaard til fri Ejendom og derfor af ham paa Kronens Vegne opkræve en halv Rigsdaler for hver Rigsskilling, som han skal gøre Regnskab for sammen med Lenets øvrige Indkomst. Sj. T. 28, 99 b. K.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Nærværende Jocum von Leiden af Amsterdam har for Kongen berettet, hvorledes han er blevet inddraget i Proces og Rettergang med Thomas Brodersen, Indvaaner i Odense. Da Sagen er begyndt i Mogens Kaas' Jurisdiktion, og da Jocum von Leiden er fremmed og ubefaren i den danske Lov, vil Kongen, at han skal være ham behjælpelig, saa han derimod uden Vidtløftighed eller lang Proces kan komme til Ende og vederfares, hvad Ret er. F. T. 5, 242.

11. Sept. (—). Miss. til Sigverdt Urne. Han skal holde sig færdig til straks at følge Grev Valdemar Christian, vor kære Søn, som Marskalk paa Rejse til Moskauf. Han skal daglig vente hans Ankomst til København. Sj. T. 28, 100. K.

— (Gl.stadt). Miss. til Ritmester Hendrich Rantzov. Kongen har erfaret, at han har en Trompeter ved Navn N. N. Han beder ham, at han vil overlade ham til Grev Voldemar Christian, Greve

---

¹ K. har Gl.stad.

til Slesvig og Holstein, Kongens kære Søn, derved vil han gøre Kongen en synderlig Velgefal. J. T. 11, 70b.

14. Sept. (Gl.borg). Miss. til Steen Bille. Da han har meddelt, at Vinduer, Loftter og Taget paa Rugaard skal være noget brøstfældig og synderlig paa de Værelser, som er bygget til Kongen, og da han ikke uden Kongens Tilladelse tør [lade reparere, saa vil Kongen]¹, at han lader forfærdige fornævnte Vinduer, Loftter og Taget, saa vidt fornødent gøres. Omkostningerne derved skal godtgøres i Rentet. F. T. 5, 243.

16. Sept. (Gl.stadt). Miss. til Niels Lyche. Han skal straks med sit Kompagni begive sig herind [til Holsten] og tage Kvarter i Krymper og Vilstermarch, hvor han skal faa Kongens videre Ordre. J. T. 11, 70b.

17. Sept. (Gl.borg). Peter Marselii Adelsbrev. Eftersom Kongen af den kongelig Eminentz og Højhed, med hvilken han er forenet af Gud den allerhøjeste, har Magt og Myndighed til at give vel kvalificerede Personer til større Ære og Dignitet, saavel som ogsaa til at evidere og amplicere deres Navn og Stamme, og i Synderlighed dem, som har gjort Kongens Hus og hans Riger og Lande tro og bestandige Tjenester, saa har Kongen ogsaa saadant anset og for den Skikkelighed og de gode Kvaliteter, med hvilke Peter Marselius pro tempore, den stormægtigske og højbaarne Fyrstes, Kongens besynderlig gode Ven, Broder og Nabo, Hr. Michaelis Federowitzis Zahrs og Stoer Fyrstes, alle Ryssers selv Erholders og til Walodiner, Moskau, Noggard, hans afgesandte, af Gud og Naturen er medbegavet og i Synderlighed for den Tjeneste, han har gjort Kongen og Kongens Hus og herefter troligen vil gøre og bevise, kan, maa og skal, har bevist ham denne Frihed og tildelt ham denne synderlige Gunst og Naade, og tilige ophøjet og nobiliteret alle hans ægte Livsarvinger, som han nu har, eller som han herefter fange kunne, saa og samme Arvingers Arvinger, Mands og Kvinde Personer, til evig Tid, til den Adelsstand og Værdighed, som i Kongens Riger, Fyrstendømmer og Lande føres, og som ret fødte riddermæssige Adelsmænd har nydt og ført. De er indført, introduceret og adjungeret i Adels Personers Tal, Kompagni og Samkvem og ligegjort med dem i alle Maader, ligesom den de allerede havde

¹ Sandsynligvis er en Linie i Koncepten faldet ud.

deres fire Ansæer baade paa fædrene og mødrene Side, og de skal være turneringsdelagtige og riddermandsmæssige Herremænd. Til ydermere Vidnesbyrd, Ihukommelse og Tegn paa denne Ophøjelse har Kongen givet fornævnte Petro Marsilio, hans Arvinger og Arvingers Arvinger efterfølgende Vaaben og Klenodie at føre og bruge til evig Tid, hvilket er en staaende Elefant, et hvidt Sølvfelt mellem tre Asketræer, to bag og for, mens det tredie staar midt imellem, og Elefanten har et Slot paa Ryggen, oven paa hvilket der staar en Jomfru baade i Skjolden og paa Hjelmen. Farverne i dette Vaaben skal være grønne og hvide, saaledes som efterfølgende adelige Vaaben og Klenodie viser. Peter Marselius og Arvinger skal herefter anses for rette Adelspersoner i alle gejstlige og verdslige Samkvem og derfor kendes, æres, kaldes og skrives. De skal nyde al Naade, Ære, Værdighed, Ret og Rettighed i al ærlig og redelig Geschæft og Negoties, inden saavel som uden for Riget. De maa bruge deres Vaaben i al ridderlig Dont, til Skæmt og Alvor, i Signeter, Klenodier, Begravelser, Malerier og ellers paa alle Steder efter Nødtørfthighed og egen Villie. Kongen beder, at alle fremmede Konger, Herrer og Fyrster venligen vil bifalde denne hans Naade, ligesom de vil have deres holden hos vores, og han byder alle sine Undersaatter, af hvad Stand de kunde være, at de agter Petrum Marsilium og hans Arvinger som en af Landets indfødte Adel. De fremmede, som gør herimod, skal det samme igen bevises, men Undersaatterne skal forvente Kongens Straf og Unaade. Sj. R. 21, 264.

18. Sept. (Gl.borg). Miss. til Hans Ulrich. Kongen har naadigst bevilget Louis de Gier af Sverig at føre 200 Skippund Lunter gennem Øresund. Hans Ulrich eller hans Fuldmægtige skal lade Lunterne passere for denne ene Gang, naar de kommer til Øresund. Sj. T. 28, 100.

— Miss. til Corfidtz Ulfeld, Christian Thomesen og Jørgen Vind. De har for kort Tid siden (8/9) faaet Befaling om at dømme deres Domme i Admiralitetet i København over fire Borgere i Stockholm og deres Skib og Gods. Da to hollandske Skippere, nemlig Cornelius Jacobsen Helfskage von Hoes, Skipper paa et Skib Den røde Løve kaldet, og Claus Nielsen von Memlich, Skipper paa et Skib kaldet Kistemagter, i lige Maade besværges sig over Admiralitetet, skal de efter lovlig Stævning kende og dømme i deres Sag tillige med de andre forskrevne. Sj. T. 28, 100b.

18. Sept. (Gl.borg¹). Miss. til Christen Krag og Hans Krabbe. De har for nogen Tid siden faaet Kongens Befaling om at registrere Bendix Norbye til Urups Børns Gods og Løsøre og at forfatte en rigtig Jordebog over deres mødrene Gods, som de skulde give til Hendrich Lange til Deyberiglund. Da Kongen nu har bevilget, at Bendix Norbye igen maa forblive i sit Fæderneland, saa skal de igen borttage de Forseglinger, de har gjort paa hans Gods, da han igen maa være sit og sine Børns Gods raadig. J. T. 11, 71. Indl. 26/8.

— (Gl.stadt). Miss. til Hendrich Lange. Han har for nogen Tid siden faaet Befaling om at være Værge for Bendix Nordbye til Urups Børn, mens denne var tildømt at entholde sig fra Kongens Riger og Lande. Kongen har nu bevilget Bendix Norbye, at han atter maa begive sig til sit Fædreland og opholde sig der. Hendrich Lange skal derfor overgive Børnenes Værgemaal saavel som den Registrering, der er sket paa hans Gaard, til ham, og han skal derefter selv forestaa dem. J. T. 11, 71. Indl. 26/8.

— (Gl.borg). Aab. Brev om Jomfru Ellen Skrams Værgemaal. Jomfru Ellen Skram har begæret, at Kongen vilde bevilge hende, at hun selv maatte opbjerger Landgilden af hendes Bønder og hvad andet, der arveligen er faldet paa hendes Lod. Deslige at hun maa sælge sit Strøgods, til hvem hun vil, og igen tilforhandle sig et samlet Stykke Gods. Da Kongen af hendes Broders, Volde-
mar Schram til Selfvebsskovgaards² Erklæring erfarer, at det forebmedte er hans søster nytteligt og gavnligt, saa bevilger Kongen, at Jomfru Ellen Skram selv maa opkræve Landgilde og andet af hendes Bønder, og at hun maa afhænde sit Strøgods til hvem, hun lyster. Dog skal hendes rette Lavværge have Indseende med, at intet deraf bliver anvendt til Unytte. J. R. 10, 335 b.

— (Tychopoli, Gl.stad³). Aab. Brev. Benedix Norbye til Urup med flere af Kongen og Danmarks Riges Raad er tildømt at entholde sig fra Kongens Riger og Lande i 20 Aar for den Lov, de har givet med Niels Arenfeldt. Da, eftersom Benedix Norbye

---

¹ Her er aabenbart Fejl i Dateringen, nogle Breve fra 18. Sept. er dateret Gl.borg, nogle Gl.stadt. ² Sjelleskovgaard. ³ K. er underskrevet Glyckstad den 18. Sept., udenpaa K. er skrevet Glychsborg 18. Sept., i Brevbogen er skrevet Hafn., der er overstreget, og i Stedet er skrevet Tychopoli.

har tilbudt 2000 Rdl. til et Børnehus, som skal stiftes i Viborg, og at ville udlægge dem til Børnehusets Forstander efter den til samme derpaa udgivne Obligation og Forsikring, har Kongen bevilget ham, at han igen maa komme ind i sit Fædreland og forblive der. Han maa der bygge og bo, hvor ham lyster, og nyde al den Frihed, han tilforn har haft. Dog skal han derimod være tiltænkt forskrevne 2000 Rdl. in Specie til forbemeldte Børnehus i Viborgs Forstander at erlægge og fornøje i rette Tid, saafremt han ellers agter at nyde denne Kongens Benaadning. J. R. 10, 336 b. K. Indl. 26/8.

19. Feb.¹ (Gl.stadt). Miss. til Borgmestre og Raad paa Christianshafn. Michel Langemack, Borger og Indvaaner i Christianshafn, har givet til Kende, at han vil begive sig til Stockholm med en Del Kramverk², hvilke han sammesteds agter at forhandle, og hvorpaa han skal have Certificat. Naar fornævnte Langemack gives en rigtig Specification paa de Varer, han agter at forhandle i Suerig, skal de uden Ophold meddele ham Certification. Sj. T. 28, 101. (Tr. KD. V, 261).

20. Sept. (—). Miss. til Erich Grubbe. Kongen har erfaret, at der for nogen Tid siden er fundet et ombragt Foster paa Domkirkegaarden i Aarhus, hvorpaa der er krævet Sandemænd til at erfare og navngive, hvem der har gjort saadan skammelig Gerning. Da Kongen af Erich Grubbes Erklæring ser, at Sandemændene har for kort Tid til at forfare om Sagen, skal Erich Grubbe forunde dem atten eller flere Uggersdage fra dette Brevs Datum, for at de bedre kan forfare, hvem der har været det døde Barns Banemand. Han skal med største Flid og Iver drive paa denne Sag, saa Kongen kan erfare, hvem der har gjort denne Gerning. J. T. 11, 71 b. Indl. 22/9³. (Tr.: Severin Kjær: Erik Grubbe til Tjele og hans Døtre, S. 45 f).

---

¹ Indført mellem 18. og 26. September. Da Kongen d. 19. Februar var i København, er Februar rimeligvis en Fejlskrift for September. ² K. har Kramværk. ³ Erich Grubbes Brev med Fremstilling af Sagen og Anmodning om, at Sandemændene maa faa 18 Uger til at granske Sagen, er dateret Glychstadt d. 22. September, mens Svaret er dateret d. 20. September og indført mellem Breve af 18. og 23. September. Muligvis er dette en Fejlskrift for 22. el. 23. September. Der foreligger ogsaa den Mulighed, at Erich Grubbe har faaet udfærdiget Miss. paa Grundlag af en mundtlig Fremstilling af Sagen og først derefter har udformet sin skriftlige Fremstilling, der indeholder andre Angreb paa Christen Nielsen og Bispem.

22. Sept. (Gl.borg). Miss. til Steen Bille. Nogle af Kronens Tjenerne i Magtenbøl og Skalbjerg i Vissenbirig Sogn i hans Len, nemlig i Matenbøl Oluf Nielsen, Gregers Madtsen, Niels Rasmussen, Gregers Ifversen, Knud Pedersen, Christen Ifversen, Madtz Jørgensen, Rasmus Andersen og Niels Lauritzen, i Skalbjerg Hans Hansen, Jørgen Søfrensen, Anders Ifversen, Morten Madtzen, Hans Andersen, Jep Mouritzen, Anders Jensen, Hans Nielsen, Knud Jørgensen, Mads Nielsen, Rasmus Hansen, Niels Pedersen, Lauritz Hansen, Oluf Mortensen, Peder Hemmingsen og Jens Andersen, har ladet andrage, hvorledes deres Korn for kort Tid forleden, da det stod i sin bedste Grøde, af stor Hagl og usædvanlig Vejrlig ganske at være nedslaget og fordærvet, saa intet deraf kan komme til Nytte, hvorfor de har begæret at maatte være forskaanet for dette Aars Landgilde. Da det er bevist ved Tingsvidne og af hans Erklæring, vil Kongen, at Bønderne maa være forskaanet for dette Aars Landgilde, hvad han maa afkorte i sine Regnskaber. F. T. 5, 243.

— (Gl.stadt). Forleningsbrev for Henning Paaviske paa Assens Provsti. Da Provstiet i Assens nu er ledigt efter afgangne Alexander von Krykelsom¹, har Kongen bevilget, at Henning Paavisk til Hollegaard maa bekomme samme Provsti med Bønder, Tjenerne og dets Rente og rette Tilliggelse og Herlighed, ligesom Alexander von Kykelsom har haft det. Han maa have, nyde og bruge det frit ad gratiam. Dog skal han holde Bønderne ved Lov, Ret og Skel og ingen af dem uforrette mod Loven eller besværgede dem med ny Indfæstning eller anden usædvanlig Paalæg. Han maa ikke forhugge Skovene til Upligt. F. R. 4, 324. Indl. 9/9, 16/9.

— (Tychopoli). Aab. Brev, hvorved det bevilges Henrich Rantzou til Smoel, holsteinsk Raad, at han fra sin Gaard Hobygaard² i Laaland og til forbemeldte Smoel her i Fyrstendømmet toldfrit maa udføre efterskrevne Heste og Kvæg, nemlig 1 hvid Hest, 2 smaa Foler i andet Aar, 7 Køer, 6 Kalve af dette Aar og 30 Svin. J. R. 10, 337.

23. Sept. (Gl.stadt). Miss. til Jørgen Sefeld paa Hald. Bispens Residens i Viborg skal være meget brøstfældig, saa det skal

¹ Kykelsom. ² Højbygaard.

være storligt fornødent at reparere den. Da Kongen af de hosføjede Synsvidner ser, at det er rigtigt, skal Jørgen Sefeld med det første lade den reparere, saavidt det nødtørftigt gøres fornødent. Bekostningen skal udgives af Lenets Indkomster, det skal føres til Regnskab og godtgøres i Renteriet. J. T. 11, 72.

25. Sept. (Gl.stadt). Miss. til Mogens Bilde og Bispen i Ribe. Maaren Belou, afgangne Christian Holchis til Hosdorph, har ladet andrage, at hun for nogen Tid siden havde faaet udvirket en Kongens Missive til Ernst Normand til Sielsøe og afgangne Dr. Johan Borgversen, forrige Superintendent i Ribe, angaaende nogen Usikkelighed med Stolestaderne i hendes Sognekirke i Thygod med en Del af hendes Bønder og Tjenere i samme Sogn. Da samme Missive paa Grund af Dr. Johan Borgwardsens Død ikke er efterkommet, skal de anordne det saaledes med Stolestaderne i Tyergod Kirke, at hver af Fru Marie Belovs Bønder faar sin tilbørlige Stolestand, saa ingen i nogen Maade med Rette kan beklage sig derover. J. T. 11, 72 b.

26. Sept. (Gl.borg). Miss. til Frederich Pasberg. Arvingerne efter afgangne Werner Pasberg til Lynderupgaard vil overlevere Christian Sparre til Egede hans Værgemaal, som deres Fader en Tid har forvaltet, da Christian Sparre nu efter Lov og Ret kan forestaa sit Værgemaal. Friderich Pasberg skal være til Stede, naar samme Værgemaal overleveres, han skal indføre Christian Sparre til det bedste og udi alt søge hans Gavn, saa vidt billigt og muligt synes. Sj. T. 28, 101.

— Miss. til Niels Krag m. fl. Niels Krag til Trutzholm, Befalingsmand paa Lund i Mors, Mogens Høg til Kiergaardsholmb, Landsdommer i Nørrejylland og Befalingsmand paa Asmildkloster, faar, da samtlige Børn efter afgangne Verner Pasberg til Lynderupgaard nu med det forderligste agter at levere Christian Sparre til Egede og hans Søster deres Værgemaal og deres Regnskaber, som forskrevne deres afgangne Fader en Tid lang har forestaaet, hermed Befaling og Fuldmagt til at være til Stede, naar samme Værgemaal og Regnskab afleveres. Hvis der skulde opstaa nogen Irring Parterne imellem, skal de forhandle den i Mindelighed mellem dem eller adskille dem ved endelig Dom og Sentens og give det Parterne beskrevet. Hvis nogen af de to er forhindret i at komme til Stede, kan han sende en anden god Mand i sit Sted. Sj. T. 28, 101 b.

— Miss. til Gunde Lange. En Kronens Tjener, Jens Mortensen

i Miellerup By, Løgested Sogn i hans Len (Aalborghus), har ladet andrage, at en stor Del af hans Gaard og Formue for nogen Tid siden skal være forkommen ved en ulykkelig Ildebrand, og beder derfor om nogen Forskaansel. Da Kongen af Gunde Langes Erklæring saavel som af Tingsvidner erfarer, at hans Angivelser er rigtige, maa han være forskaanet for et Aars Landgilde, Skat, Ægt og Arbejde, hvilket siden skal godtgøres Gunde Lange i Regnskabet. J. T. 11, 73.

27. Sept. (Gl.borg). Miss. til Lensmændene i Danmark. Der sendes dem hermed en Toldrulle, som de skal lade forkynde paa tilbørlige Steder i deres Len, de skal holde derover som ved bør, og som de agter at svare til. Sj. T. 28b. K. Se CCD. V, 389.

— Miss. til Rigens Hovmester. Der sendes ham hermed en Toldrulle, som han paa tilbørlige Steder i sit Len saavel som i København skal lade forkynde, og holde derover som ved bør. Sj. T. 28, 102b. K.

28. Sept. (Gl.stadt). Miss. til Niels Krag m. fl. Niels Krag til Trudsholm, Befalingsmand paa Lund i Mors, Erich Juel til Hundsbech, Mogens Høeg til Kiergaardtzholm, Landsdommer i Nørrejylland, og Jacob Grubbe til Cobbelhilses. Der er nogen Irring og Tvistighed mellem Vestervig Klosters Len og Ørum Len angaaende Grænsernes Urigtighed, hvorfor Anders Bilde til Damsboe, Raad, Rigens Marsk og Befalingsmand paa Vestervig Kloster, har begæret denne Befaling til dem, om at de skulde begive sig til Aastederne og dømme derom. De skal derfor begive sig derhen og lade Aastederne forevises af Parterne og efter Sagens Beskaffenhed gøre en rigtig Grænse mellem Vestervig Kloster og Ørum Len og forhandle Parterne til Mindelighed eller adskille dem ved en endelig Dom. Hvis der ikke findes et retfærdigt Skel, skal de gøre et ret og christeligt Skel mellem fornævnte Aasteder og sætte Sten og Stabel, som det sig bør. De skal give det beskrevet under deres Haand og Segl. Hvis nogen er forhindret, maa de tage andre gode Mænd i deres Sted. J. T. 11, 73.

— I lige Maade fik Erich Juel, Mogens Høeg, Mogens Sested og Jacob Grubbe Befaling at gøre rigtig Grænse mellem Vestervig Kloster og Bøuling Len. Udt. i J. T. 11, 74.

29. Sept. (Gl.borg). Miss. til en Del Lensmænd i Danmark. Da der tilforn er udgaaet Befaling om, at der til Kancelliet skal fremsendes en Fortegnelse paa de Penge, som af disse Len er blevet leveret til D.

Niels Poffuelsen til den nye Kirkes Bygning i København, og da dette ikke endnu skal være efterkommet, befales det dem, at de med det forderligste fremsender en rigtig Fortegnelse paa de Penge, som allerede er leveret, og desforuden fremsender Halvparten af de Forraad, Kirkerne i Lenene kan have til fornævnte Kirkes Bygning, til Niels Pofuelsen. (Til Lensmændene: Niels Vind, H. Fredrich Redtz, Hans Lindenow, Vendtzel Rotkirch, Niels Trolle, Just Fredrich v. Papenheim, Erich Rosenkrantz, Jørgen Vind, Fleming Ulfeld, Steen Bilde Erichsen, Niels Krabbe, Gunde Rosenkrantz, Axel Arenfeld, Otte Marsvin). Sj. T. 28, 102 b. K.¹ (Tr. KD. V, 263).

29. Sept. (Gl.borg). Roskilde Kapitel og Hendrich Lange fik ogsaa Brev om samme Kirkebygning. Udt. i Sj. T. 28, 103. K.

— Miss. til Hr. Tage Tott, Hr. Christoffer Ulfeld, Otte Tott, Hr. Hendrich Huitfeld, Hr. Just Høeg af Odense, Provst, og Hans Uldrich Gyldenløfve. Da der endnu behøves Penge til den nye Kirkebygning i København, befales dem, at de skal sende Halvparten af Kirkernes Beholdning i deres Len til Dr. Niels Pofuelsen i København. Sj. T. 28, 103. K.

— Miss. til Jørgen Brahe m. fl. Hr. Jørgen Brahe til Hvedholm, Embedsmand paa Hagenskov, og Axel Arenfeld til Vosnis, Ridder, Embedsmand paa Stiernholm, Peder Lange til Kiersgaard og Falck Gjøe til Hvidkield hilses. Der er Irring og Tvistighed mellem Hendrich Tot til Boltinggaard, Embedsmand paa Bergenshus, paa den ene og Mogens Bille til Thirsbech, Embedsmand paa Coldinghus, paa Kronens Vegne paa den anden Side angaaende et Markskel igennem en Mose, liggende mellem Faarup og Jelling, hvorpaa Sandemænd har været opkrævet, hvilke skal have gaaet Henrick Thot et Stykke Ejendom fra, hvorved han formener sig at være sket Uret. Han og Mogens Bille har derfor bedt om Kongens Befaling til dem om, at de skulde kende og dømme fornævnte Tvistighed imellem dem. De skal derfor begive sig til det omtrættede Aasted, naar Mosen er saa fri for Vand, at de ret kan kende og bese, kalde Parterne for sig og granske og grangivelig forfare al Lejlighed og siden endelig forhandle Parterne til Mindelighed eller adskille dem ved endelig Dom

¹ Paa K.: Disse tvende Breve skal være en anden Stil.

og Sentens, om samme Markskel findes saa retfærdigt, at det bør blive ved Magt eller ikke. Hvis der ikke findes ret Skel gjort, skal de gøre og udvise et christeligt og retteligt Skel imellem fornævnte Aasteder og sætte Sten og Stabel, som det sig bør. Og hvad de heri granskendes, dømmendes for et ret Skel sigendes, gørendes og udsendes vorder, skal de give beskrevet under deres Hænder og Signeter. Kan en eller anden ikke komme, kan de andre tage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 5, 243 b.

1. Okt. (Gl.stadt). Miss. til Gunde Lange. Hendrich Pompe, Indvaaner i Kongens Kjøbstad Hamborg, har ladet andrage, at afgangne Johan Brandt, forrige Indvaaner i Aalborg, er blevet ham en Sum Penge skyldig for Kramvarer, som han har købt af ham, efter hans derpaa udgivne Haandskrift Formelding. Hendrich Pompe har nu søgt at faa Betalingen, men intet faaet, fordi det Gods, der blev fundet i Johan Brandts Bo, er taget i Arrest af Gunde Lange paa Kongens Vegne, og han vil intet betale til Hendrich Pompe uden Kongens Befaling. Hvis det nævnte Gods ikke er tildømt Kongen, før det sidste Mandat om Hamborgerne udgik, skal Gunde Lange lade ham faa Godset, fordi Johan Brandts Arvinger ikke vil give ham, hvad han billigt og med Rette kan have at fordre. J. T. 11, 74.

4. Okt.¹ (Tychopoli). Aab. Brev. Mogens Seestedt til Holmegaard, Befalingsmand paa Schifhuus, har efter Kongens Befaling overværet og efter Kongens Ratification tilendegjort et Mageskifte mellem Voldemar Lycke til Grindesløfkloster og Breum Præstegaard, hvorom forskrevne Mogens Sesteds Gjerning og Slutning lyder: Jeg, Mogens Sested til Holmegaard, Befalingsmand paa Schifhus, kendes, at jeg har bekommet Kongens Missive, dateret Københavns Slot den 18. Dec. 1642, indeholdende, at eftersom Voldemar Lycke til Grindesløfkloster til Magelæg har begæret nogle Agre og et Stykke Eng, der ligger til Breum Præstegaard, hvorimod han tilbyder igen at udlægge lige saa meget og bedre belejlig Jord til samme Præstegaard, og da Kongen af Hr. Jens Tygesens², Sognepræst sammesteds Erklæring erfarer, at de Jorder, som Voldemar Lycke vil udlægge, er bedre og belejligere for Præsten end de, han begærer til Magelæg, byder Kon-

---

¹ Indført efter 24. Okt. ² K. har Tøggersen.

gen, at dersom det befindes, at de Jorder, som Valdemar Lycke begærer fra Præstegaarden til Magelæg, for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan mistes imod dem, han igen vil udlægge, og dersom Præsten er fornøjet dermed, saa skal Mogens Seested slutte dette Mageskifte. Saadan Kongens Befaling at efterkomme, har jeg om samme Jorders Ejendom og Herlighed flittigt og grangiveligt forfaret og ved uvildige Dannemænd samme ladet overslaa. Først det, som Voldemar Lycke begærer, som er fire Stykker Engeskifter og Hiedeshalder i Grinderslef Klostermark liggende til Præstegaarden, og dernæst det, som han derimod tilbyder at ville udlægge til Præstegaarden, hvilket er seks Agre i Borums Mark næst op til Jep Nielsens Eng, og der er sat tre Skelstene imellem Jens Nielsens Eng og det, som skal udlægges til Præstegaarden, og samme Eng støder med den nørre Ende paa Eschersgraab med den østre Side op til de tre Skelsten imellem Mogenstrup Mark og Borum Mark. Den søndre Eng støder paa Borum Forte og Fæled, som Skellet gaar, med en gammel Dige Remp. Da efterdi det befindes, at de Jorder, som Voldemar Lycke begærer til Magelæg fra fornævnte Præstegaard, kan mistes fra Præstegaarden, og at det, han vil udlægge, findes bedre og mere belejlig for den, og da Præsten ogsaa dermed sker fuld Skel og Fyldest, saa har Mogens Sehested paa Kongens Vegne i forbemeldte Voldemar Lyckes og Hr. Jens Tyge Tygesens Nærværelse afgjort det saaledes, at Voldemar Lycke skal nyde, bruge og beholde de fire Stykker Engeskifter og Hiedeshalder, som ligger i hans Gaard Grinderslefklosters Mark, og Præsten derimod igen have et Stykke Eng og seks Agre i Brerum Mark, som forskrevet staar. At jeg saaledes har efterkommet Kongens Befaling, bekender jeg med mit Signet trykt heneden for og med egen Haand underskrevet Skifvehus den 10. Juli 1643, Mogens Sestet, egen Haand. Kongen konfirmerer og bekræfter fornævnte Mageskifte i alle dets Ord og Punkter, saa Voldemar Lycke og hans Arvinger til evindelig Ejendom maa nyde og beholde de fire Engeskifter og Hiedeskielder, som ligger i hans Gaard Grinderslefklosters Mark, og Borum Præstegaard skal derimod følge det Stykke Eng og de seks Agre i Borum Mark efter Voldemar Lyckes udgivne Skødes videre Formelding med al deres tilliggende Ejendom, Herlighed, Rente og rette Tilligelse, fri for hver Mands Tiltale, som derpaa kan tale med Rette i nogen Maade. J. R. 10, 338 b. K. Indl. Besigtelser og andre Indlæg til Skøder og Mageskiftbreve. (Se Kr. Sk. I, 541).

8. Okt. (Gl.borg). Niels Krabbe fik Lov at maatte rejse fra Halmsteds Befæstning i 5 Ugers Tid, dog at ordne alting, saa intet i Fæstningen eller Lenet blev forsømt. Udt. i Sk. T. 7, 28.

10. Okt. (—). Miss. til Tolderne i Øresund. Herefter skal de af de Skibe, der er hjemmehørende i Oldenburg, og som kommer til Øresund, tage samme Told som af de lybske og bremerke. De skal have Borgmestres og Raads Certification paa, at de har hjemme i Oldenburg. Sj. T. 28, 103 b.

11. Okt. (Hadersleffhus). Aab. Brev. Hans Hagentorn, Enspænder hos Hertug Frederik, udvalgt Erkebiskop til Bremen, Coadjutor til Halberstad, Arving til Norge, Hertug til Slesvig, Holstein, Stormarn og Dyttersken, Greve til Oldenburg og Delmenhorst, har ladet andrage, hvorledes han for nogen Tid siden skal være svoret fredløs, fordi han skal have været med i et Drab, som Simon Ofvesen har gjort i Malmøe paa en Mand ved Navn Søren Tersker, for hvilket Drab Simon Ofvesen har tilbudt den dødes Eftermaalsmand Bod. Da Kongens kære Søn paa Hans Hagedorns Vegne har bedt Kongen om Fred, saa har Kongen givet ham den igen, saa han herefter som tilforn maa blive og bo i Kongens Riger og Lande, hvor det lyster ham, som andre Undersaatter og herefter for fornævnte Sag være fri, fellig og sikker og ikke i nogen Maade være Mand des værre. Sj. R. 21, 265 b.

— (Gl.stadt). Miss. til Erich Grubbe. Han skal paa Kongens Vegne afgøre, hvad Organisten i Aarhus skal have i Løn og Kostpenge den tilkommende Vinter for at undervise Jomfru Elisbet Gyldenløve paa Symphonie. Han skal selv skaffe Instrument til det. Hvad hans Logemente angaar, har Kongen befalet Lavridtz Ebbesen at skaffe ham det i Skanderborg By. J. T. 11, 74 b.

— Miss. til Lavridtz Ebbesen. Organisten i Aarhus skal i den kommende Vinter lære Jomfru Elisbet Gyldenløve at lege paa Instrument, hvorfor Lavridtz Ebbesen skal skaffe ham Logement der i Byen [Skanderborg]. J. T. 11, 75.

12. Okt. (Hadersleffhus). Miss. til Dr. Jesper [Brockmand]. Nærværende Studiosus Michel Jensen har ladet berette, at han paa et Aars Tid har opholdt sig paa Universitetet i København, og at hans Midler nu er saa ringe, at han ikke længere kan forblive der, hvad nærmere kan erfares af hans tilskikkede Supplikation. Han har begæ-

ret, at Kongen ville bevilge ham nogle af de Penge, som er deputerede til Studenter, der agter at forsøge sig udenlands. Kongen vil, at om Tallet paa dem, som faar fornævnte Penge, ikke er fuldkomment, maa Michel Jensen forundes nogle Penge, hvormed han kan fortsætte sine Studier. Dersom Tallet er fuldkomment, skal Dr. Jesper befordre ham, naar nogen Plads bliver ledig, og han findes tjenlig til den. Sj. T. 28, 104.

18. Okt. (Haderslef). Miss. til Vincentz Steensen. Fru Dorthe Oldeland, afgangne Hendrich Jespersens Efterleverske, agter med det første at skifte og dele med sine Børn efter deres Fader, og Kongen har efter hendes Begæring forordnet Emmicke Christensen til at være hendes Døtres, Jomfru Karens, Jomfru Annes og Jomfru Ingeborgs Værge. Kongen vil nu, at Vincentz Steensen retter sin Lejlighed efter, naar Skiftet er overstaaet, at overtage Værgemaalet efter Emmicke Christensen og siden forestaa det. F. T. 5, 244.

— Miss. til Emmicke Christensen. Da Fru Dorthe Oldeland, afgangne Hendrich Jespersens til Holmegaard, med det første agter at holde Skifte og Deling imellem sig og sine Børn efter deres afgangne Fader, skal han ved samme Skifte paatage sig Værgemaalet for Jomfru Karen, Jomfru Anne og Jomfru Ingeborg Hendricksdatter og have Indseende med, at der vederfares dem, hvad Ret er. Naar Skiftet er overstaaet, skal han levere Værgemaalet til Vincentz Steensen, Landsdommer paa Lavind. F. T. 5, 244 b.

— Miss. til Niels Harboe. Da Fru Dorte Oldeland, afgangne Hendrich Jespersens til Holmegaard, vil holde Skifte og Deling mellem sig og sine Børn, vil Kongen, at han ved Skiftet overtager Værgemaalet for Peder Hendricksen og har Indseende med, at der sker ham, hvad Ret er. Han skal ogsaa siden forestaa hans Værgemaal. F. T. 5, 245.

— (Haderslefhus). Miss. til Mogens Bilde. Han skal tilholde Bønderne i sit Len [Koldinghus], at de plukker saa mange Slaa[en?], som de kan faa i Skovene. De skal senere sendes til Husfogden paa Haderslefhus. J. T. 11, 75.

— (Haderslef). Miss. til Niels Krag m. fl. Niels Krag til Trudsholm, Embedsmand paa Lund i Mors, og Mogens Sestedt til Holmgaardt, Embedsmand paa Skifhus, hilses. Arvingerne efter afgangne Verner Pasbjerg til Lynderupgaardt vil med det første have Vær-

gemaaleet og Regnskabet for hans Søster, Jomfru Anne Pasbjerg, som Verner Pasbjerg har haft, overleveret til Fredrich Pasbjerg til Vonsstrup. Da Fredrich Pasbjerg efter Loven bør være hendes Lavværg, skal de med det første indstævne Parterne til et belejligt Sted, hvor de skal være til Stede, naar Verner Pasbjergs Arvinger overgiver Værgemaal og Regnskaber til Fredrich Pasbjerg. De skal have Indseende med, at der ved Overleveringen sker Jomfru Anne Pasbjerg, hvad Ret er. Hvis der bliver Irring eller Tvistighed mellem Parterne, skal de forhandle den mellem dem i Mindelighed eller afgøre den ved endelig Dom, som de skal give beskrevet under deres Signeter. Bliver en af dem forhindret, skal den anden tage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 11, 75 b.

21. Okt. (Odense). Miss. til Jørgen Sefeld. Jens Bang i Aalborg har ladet andrage, at han for nogen Tid siden har taget en Procurator ved Navn Hans Kall fra Viborg, som en lang Tid har tjent Jens Bang i hans Sager. Denne Procurator har for kort Tid siden brudt ind i Jens Bangs Kammer i hans Fraværelse og borttaget de bedste Breve, som hører til de Sager, han har at forrette. Han er bortrømt med dem og menes at opholde sig i Viborg. Kongen vil, at Jørgen Sefeld, naar Jens Bang besøger ham desangaaende, skal være ham behjælpelig, og hvis Hans Kool befinder sig i Viborg eller i Jørgen Sefelds Len [Hald], maa Jens Bang anholde ham og sætte ham i Arrest, indtil han fremskaffer fornævnte Breve til Jens Bang, som det sig bør. J. T. 11, 76.

23. okt. (—). Miss. til Rigens Hovmester. Han skal straks sende en Ingeniør op til Marstrand, som skal tage en Plan af Havnen og Byen, ligeledes af Gaderne sammesteds, saavel som Almindinger, om muligt ske kan. Dersom samme Ingeniør ved samme Havn kan finde en belejligere Plads end der, hvor Byen hidtil har ligget, da skal han afstikke dens Gader og Almindinger og levere Kongen en Plan over det. Sj. T. 28, 104.

— (Odensegaard). Miss. til Ebbe Ulfeld. Kongen erfarer, at Christianstads Kald er ledigt. Han har lovet Kaldet til Mester Lauritz N.¹, forrige Sognepræst til Høer og Munckerups Sogne, hvorfor Ebbe Ulfeld skal meddele ham Collats. Sk. T. 7, 28.

23. Okt. (Odense). Gunde Rosenkrantz fik Brev paa nogen

¹Laurits Hansen Conim.

Tid at maatte rejse til Jylland og der forrette sine Ærinder.
Udt. i Sk. T. 7, 28.

— Christen Erichsen fik Befaling at sidde Landsting i Gunde Rosenkrantz Fraværelse og dømme i de Sager, som bliver indstævnet for ham.
Udt. i Sk. T. 7, 28.

— Miss. til Jost Friedrich v. Papenhemb. Han skal straks til høj-
lærde Dr. Niels Poulsen, Professor ved Universitetet i København,
fremsende de Penge, som Kirkerne i hans Len har tilovers, og som ikke
gøres fornøden til deres egen Brøstfældighed, til den nye Kirkes
Bygning. Sm. T. 6, 521.

24. Okt. (—). Miss. til Niels Vind. Naar Ifver Vind til Nør-
holmb, øverste Sekretær og Befalingsmand paa Lundenis, sender for-
rige Søfuei Præst, skal denne hensættes velforvaret paa Bla-
taarn til videre Ordre. Sj. T. 28, 104 b.

— Hendrick Rammel fik Befaling til at indtage Anders Knud-
sen Krag og Johan Knudsen Krag paa Sorø Skole, naar der
bliver ledig Plads. Udt. i Sj. T. 28, 104 b.

— Miss. til Rentemestrene. De skal aarligen lade Fridrich v. Pap-
penheim til Libenov, Befalingsmand paa Aalholm, faa lige saa man-
ge Penge af Renteriet, som hans Formand har haft før ham, for In-
spektion over Købstæderne paa Laaland og Falster. Sj. T. 28,
105. Orig. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— (Odensegaard). Miss. til Eyler Holk og Henrich Lindenov.
Tagge Thott Andersens Arvinger har fragaaet Arv og Gæld
efter ham, og en Del af Kreditorerne har derfor faaet Meddelelse
om Kongens Befaling til Hr. Henrich Huitfeldt til Lilløe, Bef-
alingsmand paa Landskrone, og afgangne Christian Bylow, at de
efter Forordningen skulde gøre Udlæg til alle Kreditorerne, naar de
meldte sig hos dem, saavidt Loven og Boet kunde taale, seks Uger efter,
at Kongens Proclama var forkyndt til alle Landstingene. Da Christian
Bylow siden den Tid er død, og da Hr. Henrich Huitfeldt medde-
ler, at han selv i samme Bo paa hans afgangne Svogers, Erich Rosen-
krantzis Vegne har nogen Gæld at fordre, skal de rette deres
Lejlighed efter at gøre Udlæg til Kreditorerne, saavidt Boet og Loven
kan taale, naar de melder sig hos dem, saaledes som de agter at for-
svare og være bekendt. Sk. T. 7, 28.

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeld og Laxmand Gyldenstiern. He-

rich Huitfeld til Lilløe, Befalingsmand paa Landskrone, har begæret, at Kongen for Betaling vil bevilge ham en øde Plads under Torvet¹ i Landskrone Kirke, hvor han agter at indrette en Begravelse. Han skal derfor med det forderligste begive sig til Landskrone og besigte og vurdere den Plads, som Henrich Huitfeld begærer, og give beskrevet, hvad der billigt bør gives til Kirken for den. Sk. T. 7, 28 b.

24. Okt. (Odense). Miss. til Henning Valkendorf og Henning Povish. Steen Bille til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, har til Magelæg begæret Kronens Gaarde og Gods paa Fyn, i Brenderup Sogn i Hyllested, som Jørgen Ibsen, Jørgen Michelsen og Jørgen Hansen, Morten Steffensen og Rasmus Nielsen paabor. Herimod tilbyder han at udlægge paa Fyn i Knudslund² Sogn i Voldbye 1 Gaard, Povel Nielsen paabor, i Veilbye Sogn, Veilbye Torup³, 1 Gaard, Peder Andersen paabor, Gisløf Sogn Mosegaard, Peder Madtzen paabor, Geldsted Sogn, Geldsted Torup, 1 Gaard, Jesper Andersen paabor. De skal med det første begive sig til nævnte Gods og undersøge, om det Gods, Jens Bille vil udlægge, er saa godt med Landgilde og Ejendom som det, han begærer, da Kronen endelig skal have lige saa megen Landgilde og Ejendom, som der bortskiftes. Naar denne Ligning skal foretages, skal Claus Seested til N., Befalingsmand paa Hindsgaul, advares derom, saa han møder paa samme Tid og fremfører, hvad han kan have at sige paa Kronens Vegne, og han skal sammen med dem forsegle og underskrive, hvad der besluttes. F. T. 5, 245 b.

— Miss. til Claus Seested. Da Steen Bille til Kiersgaard har begæret Mageskifte med Kronen af noget Gods paa Fyn, skal han sammen med Henning Valkendorf og Henning Povish møde op taksere Godset og give det forseglet og beskrevet. (Iøvrigt som foregaaende). F. T. 5, 246.

— Miss. til Henning Valkendorf og Dr. Hans Michelsen. Hr. Anders Brand⁴, Sognepræst til Tontoft Kirke paa Alsø, har ladet andrage, hvorledes hans Hus og hans Gaard samt en stor Del af hans Formue er opbrændt for kort Tid siden af en ulykkelig Ildebrand, og han beder om, at der maatte bevilges ham noget at reparere sin opbrændte Præstegaard med. Kongen vil derfor, at de lader ham faa noget af Kirkerne i Fyns Stift, og de skal tilholde Præsterne sammesteds,

¹ Maa være Skrivefejl for Taarnet. ² Kavslunde. ³ Taarup. ⁴ Anders Christensen Brand, Sognepræst paa Nordborg (Tontoft).

at enhver efter Sædvane udgiver noget, hvormed Anders Brand igen kan opbygge sin Gaard til Nødtørft og hjælpes i nogen Maade, da det i sig selv er christeligt, at den ene i slige Tilfælde hjælper den anden. F. T. 5, 246 b. Indl. 12/10.

24. Okt. (Odense). Miss. til Falch Giøe og Henning Paavisk. Erich Kaas til Lindskouf har til Magelæg ønsket noget af Odense Hospitals Gaarde og Gods paa Fyn. I Øster Skerninge 1 Gaard, Anders Hansen paabor, i Ullebølle 1 Gaard, Hans Madsen paabor, sammesteds 1 Gaard, Hans Jensen paabor, ligeledes den øde Gaard, Jens Hansen iboede, som fornævnte tvende Mænd skal have fæstet. Desuden ønsker Erich Kaas til Magelæg en af Kronens Gaarde, der ligger til Odensegaard i Øster Skerninge, som Morten Michelsen paabor. Herimod tilbyder han at udlægge til Kronen og Hospitalet i Paarup og Neraae Sogne, i Tarup By i Paarup Sogn, Rasmus Hansen, Villestofte i fornævnte Paarup Sogn Hans Rasmussen, i Neraae Sogn Lauritz Søfrensen, Anders Lauritzen, item Rasmus Pedersen, deslige tilbyder han til Kronen at udlægge 1 Gaard i Villestofte i Paarup Sogn, som Jørgen Poffelsen paabor. De skal med det første begive sig til fornævnte Gods og granske, ligne og lægge det Gods, Erich Kaas tilbyder mod Kronens og Hospitalets, om det er saa godt som Kronens og Hospitalets, saaledes at Kronen ikke paa nogen Maade skal ske Uret. Naar samme Ligning foretages, skal Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, møde til Stede og udtale sig paa Kronens Vegne, da Kronen endelig skal have lige saa megen Ejendom og Landgilde igen, som den bortskifter. Han skal sammen med den forsegle og underskrive, hvad der saaledes lignedes og lægges. F. T. 5, 246 b. Indl. 12/10.

— (Odensegaard). Miss. til Henning Valkendorf. Han skal møde sammen med Falch Giøe og Henning Paavisk og ligne og lægge det Gods, Erik Kaas har tilbudt til Mageskifte imod Odense Klosters og Kronens Gods. F. T. 5, 247 b.

— (Odense). Miss. til Henning Valkendorf. Da han har angivet, at Husene paa Kongens Gaard i Odense, saavel Kongens egne Værelser som de, han selv bor i, skal være noget brøstfældige paa Tækning og Vindueskarmer, saa det er højligt fornødent, at de igen forfærdiges, skal han igen med det første lade saavel Tækningen som andet, der fejle kan, forfærdige, saa vidt fornøden gøres. Det skal be-

kostes af Lenets Indkomster og føres til Regnskab og siden godtgøres ham i Renteriet. F. T. 5, 248.

24. Okt. (Odense). Miss. til Henning Valkendorf. Kronens Bønder i hans Len, nemlig i Søndersøe i Skovby Herred Oluf Rasmussen, Christen Hansen, Niels Lauritzen, Lauritz Pedersen, Madtz Lauritzen og Niels Pedersen, i Skambye Jørgen Lauritzen, Peder Rasmussen og Lauritz Thommesen, i Bred Michel Ibsen og i Glamdrup¹ Ib Nielsen, har ladet andrage, hvorledes deres Korn sidste St. Knuds Dag, da det stod i sin bedste Grøde, er blevet nedslaaet af stor Hagl og Isslag. Derved er deres Indavl ganske fordærvet, hvorfor de har begæret nogen Skaansel paa dette Aars Landgilde. Da Kongen af hans Erklæring saavel som af hosføjede Tingsvidne erfarer, at deres Angivelse er sandfærdig, vil han, at Bønderne maa være forskaanet for dette Aars Landgilde. F. T. 5, 248.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe m. fl. Hr. Jørgen Brahe til Hvedholm, Ridder, Embedsmand paa vort Slot Hagenskouf, Gunde Lange til Bredninge², Embedsmand paa Aalborg Slot, Palle Rodsteen til N. Jørgen Seefeld til Visborggaard, Embedsmand paa Hald, Hendrich Podebusk til Kiørup og Lauritz Ulfeld til Herretzløfgaard hilses. Da der er nogen Irring og Tvistighed mellem Laxmand Gyldenstiern til Birrisgaard³ og Fru Sophia Friis, afgangne Fredrich Munckis til Herritzkier⁴, angaaende Arv efter deres afgangne Søster Jomfru Lisbet Friis, og da Kongen med Danmarks Riges Raad nu til forleden Herredag har tilfundet Laxmand Gyldenstiern adskillige Mangler, som Jomfru Lisbeth Friis har ladet gøre over afgangne Fredrich Munckis Regnskaber for hendes Værgemaal, førend samme Skifte af samtlige, og eftersom fornævnte Laxmand Gyldenstiern efter Kongens Doms Indhold har tilbudt Fru Sophia Friis og hendes Medarvinger, at de skulde samtykke i en Kongens Befaling, efter Kongens og Rigets Raads Dom, til gode Mænd, der kunde kende og dømme dem imellem om samme Mangler og synderlige Poster. Parterne har samtykket heri og begæret Kongens Befaling til ovenstaaende. Kongen befaler dem derfor, at de retter deres Lejlighed efter at være til Stede, naar samme Mangler fremlægges. De skal enten for-

---

¹ Glavendrup. ² Brejninge. ³ Berritsgaard. ⁴ Haraldskjær.

handle Parterne til Mindelighed om alle de stridige Poster, der kan være om nævnte Mangler og om Skiftet efter afgangne Jomfru Lisbet Friis, eller adskille dem ved en endelig Dom og Sentens, under deres Hænder og Signeter beskrevet. F. T. 5, 248. Indl. 10/7.

24. Okt. (Odensegaard). Aab. Brev. Anthoni Johansen, Indvaaner i Odense, har begæret, at Kongen ville bevilge ham, at han herefter maatte blive fri for Skat, Indkvartering og al anden borgerlig og Bys Tynge, hvorimod han vil holde et godt og ustraffeligt Herberge for alle. Kongen bevilger, at Anthoni Johansen herefter maa være forskaanet for al Skat, Indkvartering og borgerlig og Bys Tynge, hvorimod han skal være forpligtet til at holde et godt og ustraffeligt Herberge herefter som tilforn for adel og uadel, der forrejses der til Byen, og han skal herberge dem, som begærer det. F. R. 4, 326.

— Jørgen Bertelsen faar Bevilling paa Liungby Sogn. Mester Jørgen Bertelsen, Professor Eloquentiæ i Odense, foregiver, at han ikke kan underholde sig af den Besolding, som er tillagt hans Bestilling, men Aar for Aar geraader i Gæld og Besværing. Kongen bevilger derfor, at Liungby Sogn, der ligger ungefær en halv Mil fra Odense, naar Hr. Oluf Andersen, nu Sognepræst sammesteds, ved Døden afgaar, skal lægges til Jørgen Bertelsens Bestilling og perpetueres til samme Profession. Og da der i samme Sogn forekommer adskillige Byer, som skal ligge noget vidt adspredte, saa vil Kongen, at fornævnte Professor Eloquentiæ og hans Efterkommere skal holde en Kapellan, der skal residere in loco og gøre Sognefolkene den tilbørlige Tjeneste. Fornævnte Professor skal dog lade sig ordinere som en ret Sognepræst dertil, saa han, saa tidt det er ham muligt, kan gøre Tjeneste dertil, ligesom Lector Treologiæ der i Odense ogsaa gør i Aasom Sogn, saa samme Sogn i lang Tid har været lagt til hans Løn. Da Sognepræsten i Liungbye Sogn for nogle Aar siden har faaet Bevilling paa Kronens Andel af Tienden i Liungbye Sogn, som var lagt til Degnenes Underholdning i Odense Skole, til at følge ham og hans Efterkommere for aarlig Afgift, vil Kongen, at fornævnte Professor Eloquentiæ og hans Efterkommere ogsaa maa nyde denne Tiende for den sædvanlige Afgift og Stedsmaal, saa ofte den bliver ledig. Da der forebringes, at en Degnebolig i Liungbye skal bruges af Præsten sammesteds imod Skolens Frihed, saa vil Kongen, at samme Bolig skal følge Skolen her-

efter og besiddes af en Substitut, der skal og kan instituere Ungdommen. Kongen erindrer vel, at han for nogen Tid siden har bevilget Sognepræsten i Liungbye, Hr. Oluf Andersen, at den Kapellan, som han kalder, maa nyde Sognet efter hans Død, dersom han forholder sig gudeligt og flittigt i sit Kald og holder en Skole for at undervise Børnene i Sognet, og siden kan han blive lovlig kaldet efter Ordonnansen. Da for at Guds Ære med dette Middel desbedre kan blive forfremmet, og Liungbye Sogn ligesaavel som tilforn kan blive forsynet og betjent med Gudstjeneste, har Kongen hermed revoceret og igenkaldt sin Bevilling til Hr. Oluf Andersen, og denne Foundation skal holdes uryggeligt, i Synderlighed fordi Kongen forfarer, at den nævnte Skole ikke er blevet holdt, saaledes som hans Bevilling foreskrev. F. R. 4, 326b. Orig. i Landsarkivet, Odense.

24. Okt. (Odense). Bestalling for Matthis Bolt som Visitør i Bæltet. Kongen har antaget Mathis Bolt til herefter at være Visitør i Bæltet. Han skal flittigt visitere alle Skibe og Skuder, som sejler paa Købstæderne Nyborre, Svenborg, Assens, Faaborg, Kiertteminde og Meddelfar Sund og paa alle de Aaer og Øer omkring Fyen, saavel som de, som sejler paa Kallumborg, Korssør, Skelskør, Nestved og Samsø. Han maa for denne Bestilling nyde Halvparten af det Gods og de Varer, som han fra dette Brevs Dato kan antræffe, som enten ikke paa de tilbørlige Steder har udgivet Told efter Ordinancerne, eller som ganske forties. F. R. 4, 328.

— Miss. til Ifver Vind. Han skal straks, naar der er gaaet Dom over Hr. Jørgen Lavridtzen, forrige Sognepræst i Søfvel, paa hans Embede, sende ham forvaret til Københavns Slot og levere ham til Niels Vind til Grunned, Befalingsmand paa Københavns Slot. J. T. 11, 76b.

—¹ Niels Vind fik Brev samme Tid om at modtage ham (Jørgen Lavridtzen) og sætte ham i det blaa Taarn, hvilken Kopi Kongen sendte Hr. Hofmester fra Haderslevhus den 23. Nov. Udt. i J. F. 11, 77.

— Miss. til Ifver Vind og Hr. Erich Monradt. De skal med det første indstævne den forrige Søfvel Præst, Hr. Jørgen Lavritzen,

---

¹ Brevet mangler Dato og Stedangivelse, men i »samme Tid« maa rimeligvis ligge, at Brevet blev ekspederet samme Dag som det foregaaende.

for dem og sententiere og dømme ham paa hans Embede. J. T. 11, 77.

24. Okt. (Odense). Miss. til Mogens Arenfeld og Jørgen Sefeld. Fru Margrete Marsvind, afgangne Jørgen Urnis Efterleverske, begærer Afgiften af Blenstrup Kirketiende til Magelæg, hvorimod hun tilbyder at ville udlægge efterskrevne Gods til Kronen: 1 Gaard i Hornumb Herred, Ellitzhøj, som Las Jacobsen og Peder Jensen paabor, skylder aarlig 5 Orte Byg, 1 Pund Smør, 1 Skovsvin, 1 Fodernød, 1 Gaas, 2 Høns, 1 Dlr. Gæsteri. [1 Gaard] i Hersomb 3 Tdr. Byg, 1 Td. Havre, 1 Pund Smør, 1 Skovsvin, 1 Dlr. Gæsteri. Dersom Kronen ikke kan ske Fyldest med dette, vil hun videre udlægge 1 Gaard i Hornumb Herred, i Svenstrup, som Christen Hellesen og Knud Pedersen paabor, og som aarlig skylder 1 Orte Rug, 1 Orte Byg, 1 Orte Havre, 1 Pund Smør, 1 Skovsvin, 1 Fodernød, 1 Gaas, 1 Dl. Gæsteri. De skal med det første begive sig til det fornævnte Gods, syne det og ligne og lægge det mod Blenstrup Kirketiende og sørge for, at Kronen ikke paa nogen Maade sker Forkort. De skal bede Gunde Lange til Breninge, Befalingsmand i Aalborg, om at komme til Stede og foregive, hvad han kan have at sige paa Kronens Vegne. Han skal sammen med dem forsegle og underskrive, hvad de tilsammen ligner og lægger. J. T. 11, 77.

— Miss. til Gunde Lange. Han fik Brev om at være til Stede, naar ovennævnte Gaarde skulde lignes og lægges (med Undtagelse af Adressaten enslydende med foregaaende Brev). J. T. 11, 78.

— Miss. til Knud Ulfeld. Han har for nogen Tid siden faaet Kongens Miss. om at forhøje Oberste Vagtmester Hans Pedersens og Oberste Løjtnant Povel Sesteds Besolding mere, end Kongens nylig derom i Holsten udgaaede Kapitulation tilholder ham. Da, for at Krigsofficererne skal holdes ens, saa den ene ikke skal beklage sig over at besoldes ringere end den anden, har Kongen ment det at være bedst, at Knud Ulfeld retter sig efter Kapitulationen i Holsten, saa der ikke gives nogen Oberstvagtmester eller Oberstløjtnant mere, end samme Kapitulation formelder. J. T. 11, 78 b.

— Peder Lange til Kiergaard, Christen Krag til Lydumgaard, Lavridtz Povisk til Skrumsagger og Christen Lange til Heselmed fik Befaling at ligne og lige den Irring og Tvistighed om Thostrup Kirkeenge imellem Iver Vind til Nørholm og Bendix Norbye til Urup og derefter udvise Kirkeengene. Hvilket findes re-

gistreret fol. 62¹ og lyder Ord fra Ord efter hinanden, alene Bendix Norbye selv og ikke Hendrich Lange i dette er indført². Udt. i J. T. 11, 79.

24. Okt. (Odense²⁸). Miss. til Gunde Lange. Jens Bang, Indvaaner i Olborg, har suppliceret, at han af Borgmestre og Raad i Olborg bliver besværet med Skat og Paalæg langt over sin Formue. Gunde Lange skal have Indseende med, at han ikke bliver det. Desuden har Jens Bang givet til Kende, at han alene tiltales for nogle Jernstykker, som Kongen havde laant det spanske Saltkompagni i Aalborg, skønt Hans Søfrensen, Tolder sammesteds, skal have forpligtet sig til at svare til samme Stykker sammen med Jens Bang. Kongen vil, at Hans Søfrensen skal betale for sin Kvota, saa Jens Bang alene skal svare for Halvparten. J. T. 11, 79.

— Aab. Brev. Jens Bang i Aalborg har ladet andrage, at han har været Jørgen Arenfeldt til Vorgaard nogle Tusinde Rdl. skyldig efter hans udgivne Brevs Indhold. Han har betalt dem paa nær ungefær 2000 Rdl., som han ikke har kunnet erlægge til rette Tid og Termin. Jørgen Arenfeldt har derfor ladet ham tiltale paa hans Ære og forhvervet Dom over ham, saa forbemeldte Jens Bang af den Aarsag ikke kan søge sin Ret til Tinge, hvor det er ham magtpaaliggende, men afvises fra Retten. Han begærer nu Kongens Tilladelse til ved Retten at udføre sine Sager, mod hvem han har nogen at forrette, forbemeldte Jørgen Arenfeldt hans Sag forbeholden og uforkrænket, ligesaavel som han maa indfordre, hvad Gæld han har udestaaende, for at han desbedre kan betale Jørgen Arenfeldt og andre Godtfolk, som han er skyldig at betale. Kongen bevilger, at Jens Bang selv eller ved Fuldmægtig ved Retten maa udføre, hvilke Sager han har at forrette, og ikke skal afvises for denne Doms Skyld, dog Jørgen Arenfeldts Sag uforkrænket. Ligeledes maa han indfordre sin udestaaende Gæld fra sine Kreditorer, for at han des snarere kunde komme til deres Betaling. J. R. 337 b.

---

¹ 28. Juli 1643. ² Bendix Norbye var i Mellemtiden blevet benaadet fra sin Landflygtighed, hvorfor han nu selv kunde varetage sine Interesser. ³ Angivelse for Brevets udstedelsessted mangler. Det er sandsynligvis som de øvrige Breve af 24. Okt. udstedt i Odense.

25. Okt. (Odense). Miss. til nogle af Rigens Raad. Da Adelen for nogen Tid siden har bevilget at holde nogle Soldater af deres Gods til disse Landes og Rigers Defension i denne farlige Krigstilstand, og samme indtil St. Mortensdag førstkommende at skulle have rede, og da Kongen endnu betragter den farlige Tilstand i Tyskland, og Krigen endnu fremdeles kontinueres, vil Kongen, at de til en vis Tid skriver til hans kære, tro Undersaatter, menige Ridderskab i Jylland og foreholder dem, at de i endnu nogle Aars Tid, og saa længe Krigen i Tyskland continuerer, vil holde fornævnte Soldater af deres Gods. De forlanges ikke til nogen anden Intension end til vort kære Fædrelands Defension og Velstand at erholde udi denne farlige Tids Tilstand i Tyskland. Sj. T. 28, 105.

— Miss. til Lensmændene i Danmark og Norge. Efter Undersaatternes Supplication og Begæring har Kongen bevilget, at der af alle Slags Korn: Hvede, Rug, Byg, Boghvede, Havre, Malt og Mel ikke skal tages mere Told end tilforn, førend den i indeværende Aar udgangne Toldrulle udgik. De skal befale Tolderne i deres Len at rette sig derefter, indtil anderledes bliver befaleet. Sj. T. 28, 105 b. (Se CCD. V, 393).

— Jægermesteren fik Befaling at forskaffe Falck Giøe for Betaling 3 store Dyr i Haderslefshus Vildtbane, og det paa de Steder, hvor det kan være Vildtbanen til mindst Skade. Udt. i Sj. T. 28, 106.

— (Odensegaard). Miss. til Ebbe Ulfeld. Da det foregives, at de Tørv, som skæres til Værkerne i Christianstad, ikke skal være tjenlige dertil, skal han lade skære Tørv paa andre Steder, hvor der findes god og dygtig Tørv, som er Fæstningen bedst tjenlig. Sk. T. 7, 29.

— Bevilling til Fru Johanne Kaas. Fru Johanne Kaas har ladet andrage, at hendes Børn, Johanne og Tale Urne, har arvet noget Gods efter deres Faster, afgangne Sidzel Urne. Da det ligger i Skaane, og da det er Børnene ubelejligt, ansøger hun om Bevilling til at afhænde nævnte Gods og bruge Pengene til Børnenes Bedste ved at indkøbe Gods paa belejlige Steder. Da Claus Urne til Tullisboe, der er bemeldte Børns Lavværge, har underskrevet hendes Begæring, har Kongen bevilget, at hun maa afhænde hendes Børns Gods til hvem, der vil give mest for det, og anvende Pengene til Børnenes Nytte. Sk. R, 5, 417 b.

25. Okt. (Odense). Aab. Brev. Bruno Jacobi, Broksnider og Wundartz har ladet andrage, at han agter at nedsætte sig i Odense for at bruge sin Kunst der saavel som paa andre Steder paa Fyn, der behøver ham. Han begærer, at Kongen vil bevilge ham, at han alene maa bruge sin Kunst paa Fyen, og at ingen andre tilstedes at gøre ham Forfang deri, han beder tillige om at blive forskaanet for Skat og anden borgerlig og Byens Tyngte. Kongen bevilger, at Bruno Jacobi alene maa bruge sin Kunst paa Fyen, og at ingen anden, det være sig hvem det vil, kan tilstedes at bruge samme Kunst her i Landet. Dog skal det være ham forbudt at befatte sig med Arm- eller Benbrud, ferske hugne eller stungne Saar, Klippen eller Ragen, Badskærhaandværket til Afbræk. Derimod maa han efter egen og Patienternes Lejlighed bruge Aareladen og anden Medicin saa meget, som fornøden gøres. F. T. 4, 328 b. Indl. udat.

— Miss. til Mogens Bilde. Clemend Søfrensen, forrige Laugmand i Thønsberg Len, har ladet andrage, at han for nogen Tid siden efter Anmodning af Borgmester og Raad i Vedel har forundt bestalter Oberstløjtnant [Buchvalt] Kvarter hos sig for en Maanedstid eller to, og nu kan han ikke blive ham kvit igen. Han beder om, at han maa blive befriet for ham og siden herefter forskaanes for al Indkvartering. Kongen vil, at fornævnte Oberstløjtnant straks faar et andet Kvarter der i Byen, og at Clemend Søfrensen herefter forskaanes for al Indkvartering, eftersom han ikke kan udstaa det for sin Alderdom og Skrøbeligheds Skyld. J. T. 11, 79 b. Indl. 21/10.

— Miss. til Mons Høeg og Peder Gestrup. Fredrich Randzov til Krapperup har andraget, at han med det forderligste agter at levere sin Brodersøns Frantz Rantsovs Værgemaal fra sig, og han begærer, at de maa være til Stede og se til, at der omgaas rigtig dermed. J. T. 11, 80.

— Miss. til Mogens Arendfeld og Otte Skiel. Kongen har for nogen Tid siden givet Befaling til Christopher Skade til Kierbygaard og Erich Grubbe til Tielle, Befalingsmand paa Hafre[balle]gaard, om at registrere, hvad der findes paa Vosnisgaard. Nu har Jørgen Munch til Haridtzkier begæret, at tvende gode Mænd maa forordnes paa hans Side, og betroet dem dertil. De skal derfor sammen med de andre tvende gode Mænd udføre Kongens Befaling derom, naar det begæres af dem. J. T. 11, 80 b.

25. Okt. (Odense). Miss. til Rigens Marsk [Anders Bilde]. Han skal lade bygge en Hestemølle paa Befæstningen Vardbiørg og nedtage Stalden sammesteds og sætte den op et andet Sted, i den ene Ende skal være Corpus de Guarde, og et Buttenverck skal lægges for Porten, som paa er vist. J. T. 11, 80b.

— Miss. til Jørgen Sefeld. Verner Parsbiørg til Sødal har for nogen Tid siden faaet Kongens Befaling om, at de Bønder og Tjenere, som ligger til Løfvæl Præbende, som han er forlenet med, skulde være Verner Parsbiørgs Tjenere, der ligger til hans Gaard Sødal, behjælpelige med det Arbejde, som det der er fornødent at forrette. Da Kongen erfarer, at Løfvæls Præbendetjenere anstiller sig meget modvillige mod Verner Parsbiørg og ikke vil udføre det paalagte Arbejde til Sødal, medmindre han for dette Arbejde vil give dem Spise og Fodring til deres Kvæg, paalægger han Jørgen Sefeld, at han strengeligt og alvorligt tilholder fornævnte Løfvæl Præbendetjenere, at de retter sig efter Kongens Brev om; at de skal gøre Arbejde til Verner Parsbiørgs Gaard Sødal. Og hvis de herefter stadig er modvillige, skal han tiltale dem for det, faa Dom over dem og sende dem til Bremerholm. J. T. 11, 81. Incl. 20/8.

— Miss. til Rigens Marsk [Anders Bilde]. Han skal anordne det saaledes, at Oberstløjtnant Rudolf Rochoufft med det forderligste logeres med sine fire Kompagnier paa Fæstningerne og i Købstæderne i Skaane, Halland og Bleching. J. T. 11, 81 b.

— Miss. til Rigens Marsk [Anders Bilde] og Hr. Mogens Kaas. Hr. Jørgen Brahe til Huedholmb, Ridder, Befalingsmand paa Hagenskov, har ladet andrage, hvorledes en Bonde ved Navn David Hansen, Skydeberrig, har indgivet en Supplikans til Kongen og blandt andet angivet, at han over for Kongen selv vilde aabenbare, hvorledes det gaar til i Lenet. Jørgen Brahe har derfor udbedt sig Kongens Befaling til dem om, at de skulde indstævne fornævnte David Hansen for sig og tilholde ham at forklare for dem, hvad han har at foregive. De skal derfor med det forderligste indstævne ham og forhøre om Forholdene, og de skal give beskrevet, hvad han siger, for at Jørgen Brahe tilbørligt kan erklære sig derpaa. J. T. 11, 81 b.

28. Okt. (Haderslef). Miss. til Hr. Mogens Kaas. Kongen har befalet Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Oden-

segaard, og Henning Paavisk til Hollegaard at besigte noget af Kronens Gods, der ligger i hans Len, som Steen Bille til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, paa Uldrich Christian Gyldenløves til Skinderops Vegne har begæret til Magelæg, imod det Gods, han paa Uldrich Christian Gyldenløves Vegne vil give igen. Han har ogsaa givet Erklæring om det. Naar nævnte Besigtelse skal foretages, skal han møde paa Stedet og fremføre, hvad han kan have at angive paa Kronens Vegne. F. T. 5, 249 b.

28. Okt. (Hadersløf). Miss. til Henning Valkendorf og Henning Paavisk. Sten Bille til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, har paa Uldrich Christian Gyldenløve til Skinderops Vegne ønsket at faa følgende Kronens Gaarde og Gods til Magelæg paa Fyn i Nyborg Len i Bjerre Herred, i Kiølstrop Sogn, i Londbye, som Knud Christensen, Hans Rasmussen, Frands Rasmussen, Peder Jensen, Rasmus Christoffersen, Christen Andersen og Rasmus Jensen paabor, og i Kiølstrop efterskrevne Gaarde, som Niels Olufsen, Peder Knudsen paabor, i Aggedrop Sogn i Kiøbye en Gaard, Lauritz Andersen paabor. Herimod tilbyder han paa Uldrich Christians Vegne til fyldeste Vederlag at ville udlægge følgende Jordegods paa Fyn, i Lunde Herred, i Skielbye¹ Sogn i Ølved² 1 Gaard, Hans Jensen paabor, i Ølstrop³ Sogn i Dastrup⁴ 1 Gaard, Rasmus Lauritzen paabor, i Vinding Herred, Rolfsted Sogn i Ferritzløf, 1 Gaard, Niels Rasmussen paabor, 1 Gaard, Madtz Klemmingsen paabor, i Bierre Herred i Dristrop Sogn i Kierbye 1 Gaard, Christen Pedersen paabor, 1 Gaard, Niels Pedersen paabor, 1 Gaard, Lauritz Olufsen paabor, i Vibye 1 Gaard, Anders Nielsen paabor, i Bregenhøer 1 Gaard, Peder Nielsen paabor, i Dristrop 1 Gaard, Peder Rasmussen paabor. De skal med det første begive sig til begge Parter Gods og grangivelig forfare samme Gods Ejendom, Skove, Landgilde, Herlighed, Rente og andet Tilliggende og siden tegne og lægge det ene Gods mod det andet, saa at begge Parter sker Ret og Fyldest. De skal give Besigtelsen beskrevet og indsende den til Kancelliet, saa Kongen noksom kan erfare Lejligheden. De skal advare Hr. Mogens Kaas om, naar samme Besigtelse skal foretages, saa han kan være til Stede og anføre, hvad han kan have at sige paa Kongens Vegne. F. T. 5, 249 b.

¹ Skeby. ² Sandsynligvis Ølund. ³ Østrup. ⁴ Dagstrup.

28. Okt. (Hadersleffhus)¹. Miss. til Mogens Bilde. En af Kronens Bønder og Tjenere, boende i Hadersleffhus Len i Vonsield, ved Navn Christen Pedersen har meddelt, at han er kommet i Trætte med en Borger i Kolding ved Navn Mogens Erichsen angaaende tvende Tyre, hvorpaa fornævnte Mogens Erichsen har faaet Dom af Byfogden i Kolding, hvad han videre kan erfare af den medsendte Supplikation. Da fornævnte Hadersleffhus' Tjener intet har at svare til overfor Kolding Byting, vil Kongen, at samtlige Domme, som er fældet i samme Sag, skulle kasseres og være som udtømte, og fornævnte Mogens Erichsen maa siden tiltale ham ved hans Værneting, hvis han har noget at tiltale ham for. J. T. 11, 82 b.

— (Odense)². Miss. til Gunde Lange. Johan Mullmand, Indvaaner i Kongens Købstad Hamborg, har meddelt, at han har forstrakt og krediteret afgangne Johan Brandt i Aalborg adskillige Varer. Han har søgt at faa Betaling for dem, men intet faaet, da det Gods, der efter hans Død fandtes i hans Bo, er taget i Arrest af Gunde Lange paa Kongens Vegne, og han vil ikke udlevere det uden Kongens udtrykkelige Befaling derom. Da Godset ikke er tildømt Kongen, førend hans sidste Mandat om Hamborgerne udgik, skal Gunde Lange lade Johan Mullmand faa Godset, da Johan Brandts Arvinger ikke vil contentere ham for det, han billigt og med Rette kan have at fordr. J. T. 11, 82 b.

29. Okt. (Haderslev). Miss. til Erik Kaas. Fru Dorthe Oldeland, afgangne Hendrich Jespersens til Holmgaard, agter med det første at holde Skifte og Deling imellem sig og sine Børn efter deres afgangne Fader, Hendrich Jespersen. Kongen befaler ham at rette sin Lejlighed efter, naar samme Skifte skal foretages, at paatage sig Fru Dorthe Oldelands Værgemaal og have Indseende med, at der paa samme Skifte vederfares hende, hvad Ret er. Naar Skiftet er overstaaet, skal han overlevere hendes Værgemaal til hendes rette Lavværge efter Loven. F. T. 5, 249.

30. Okt. (Vilstrup). Miss. til Rigens Hofmester³. Der sendes ham

---

¹ Der er først skrevet Od. Dette er overskrevet med Haderslevhus. ² Skal vel, ifølge foregaaende, være Haderslevhus. ³ »Daniel Bildt anlangende«. I Brevet omtales Daniel Bildt imidlertid ikke.

hermed et Brev til Steen Villemssen til Tonset, Embedsmand over N. Len, hvilket han ved første Lejlighed skal lade fremsende. Sj. T. 28, 106.

1. Nov. (Hadersleffhus). Bestallingsbrev for Grev Donald. Kongen har antaget og beskikket den ædle og velbaarne Donald, Greve af Reuy, som Oberst. Han skal hverve et Regiment Skotter, naar det tilsiges ham. I aarlige Vartpenge vil Kongen give ham 500 Rdlr. Tolderne i Øresund skal aarligt, fra dette Brevs Dato, udbetale ham de 500 Rdlr. Sj. R. 21, 266.

— (Haderslev). Miss. til Ebbe Ulfeld og Dr. Peder Vinstrup. Kongen har bevilget nærværende hæderlig og højlærde Mand, Hans Hanssen Aalborg, at maatte bekomme Høer og Munckerup Sogne, som Lauritz N. tilforn har betjent. De skal lade fornævnte Mester Hans Aalborg bekomme bemeldte Kald, give ham Kollats og ordinere ham. Sk. T. 7, 29.

— Miss. til Claus Seedsted. Kongen har befaleet Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, og Henning Paavisk til Hollegaard at besigte noget af Kronens Gods, som ligger i hans Len [Hindsgavl], som Elisabeth Sophia Rantzow, afgangne Hans Lindenows til Hundslunds, har ønsket til Magelæg imod det Gods, hun vil udgive, hvorpaa han sig ogsaa underdanigt har erklæret. Han skal være nærværende ved denne Besigtelse og fremføre, hvad han kan have at sige paa Kronens Vegne. F. T. 5, 250b.

— Miss. til Henning Valkendorf og Henning Paavisk. Elisabeth Sophia Rantzov, afgangne Hr. Hans Lindenows til Hundslund, har til Magelæg begæret efterskrevne Kronens Gaarde og Gods paa Fyn i Hindzgafls Len i Sønder Aabye 3 Gaarde, den første, Jørgen Andersen paabor, skylder aarlig 24 Sk. 3 Pending Erritspenge, 2 Sk. Grot, 3 Ørte 2 Skpr. Byg, 1 Ørte Havre, 1 Læs Hø med 1 Trave Havre, 1 Faar, 1 Lam, 1 Otting Smør, 2 Gæs med 2 Skpr. Havre, 2 Høns, 2 Rdlr. Gæsteri. Den anden, Peder Hansen paabor, skylder aarlig 10 Sk. 3 Pending Erritspenge, 2 Sk. Grot, 1 Pd. 9 Skpr. Byg, 1 Orte Havre, ½ Otting Smør, 1 Faar, 1 Lam, 1 Læs Hø med 1 Trave Havre, 2 Gæs med 2 Skpr. Havre, 2 Høns, 2 Rdlr. Gæsteri. Den tredje, Lauritz Pedersen paabor, skylder aarligen 1 Pund Havre, ½ Otting Smør, 1 Rdlr. Gæsteri. Hvorimod fornævnte Elisabeth Sophia Rantzov tilbyder til Fyldest og Vederlag at ville udlægge efterskrevne hendes Gaarde og Gods paa

Fyn i Borring¹ 2 Gaarde. Den første, Niels Simonsen paabor, skylder aarlig 4 Ørte Byg, 1 Rdlr. Erritspenge, 1 Fodernød, 1 Skpr. Boghvedegryn. Den anden, Hans Nielsen paabor, skylder aarlig 4 Ørte Byg, 30 Skpr. Havre, 1 Otting Smør, 1 Foderokse. I Aulbye 1 Gaard, Hans Jensen paabor, skylder aarligen 3 Ørte Byg, 3 Mark Landgildepenge. Kongen befaler og giver dem Fuldmagt til med det første at besigtige det nævnte Gods og forfare om samme Gods' Ejendom, Skove, Landgilde, Herlighed, Rente og anden Tilliggelse og siden ligne og lægge det ene mod det andet, saa at begge Parter i alle Maader kan ske Skel og Fyldest. De skal give det beskrevet under deres Hænder og Signeter og indsende samme Beskrivelse til Kancelliet. Claus Seested til Ørslevkloster, Embedsmand paa vort Slot Hindzgafl, skal være til Stede ved Besigtelsen og anføre, hvad han kan have at sige paa Kronens Vegne. F. T. 5, 251.

2. Nov. (Hadersleffhus). Henrich Rammel fik Besked om at indtage i Sorø Skole afgangne Mester Lodvigs Søn ved Navn Jacob Lodvigsen, saa snart der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 28, 106.

— (Haderslef). Miss. til Dr. Fabritius og Dr. Skult i Odense. Da Kongen har hørt, at Apoteket i Odense ikke bliver saaledes bestilt og holdt ved Magt, som det sig burde, saa skal han sammen med Dr. Skult, der bor i Odense, og som besidder Apoteket, med Flid forfare, om det holdes saaledes ved Magt, og fuldkommen er, som et Apotek bør at være, hvad han siden har at meddele Kongen. F. T. 5, 252.

— (Odense²). Miss. til Erich Grubbe. Han skal hver Uge, saa længe han fyrstelige Naade Prinsen, Kongens kære Søn, bliver paa Skanderborg, til Jomfru Elisbett Sovie Gyldenløfves Fornødenhed fremsende 8 Par Høns. J. T. 11, 83.

— (Hadersleffhus). Miss. til Bisen i Viborg [Frants Rosenberg]. Da Kongen erfarer, at Kirken ved Biørnsholmb, som nyligen er opbygget, endnu ikke er funderet, skal han med det forderligste begive sig dertil, indvie Kirken og tilholde Menigheden at søge den som deres rette Sognekirke i Stedet for den, der er faldet ned. J. T. 11, 83. Indl. udat.

— Miss. til Gunde Lange. Kongen har erfaret, at Hr. Niels Ifver-

¹ Baaring. ² De øvrige Breve fra denne Dag er dateret Haderslevhus.

sens, Sognepræst til Skriudstrups¹ Indkomster af Skriudstrups Sogner saa ringe, at han ikke kan ernære sig deraf, medmindre han faar bevilget nogen Hjælp. Kongen vil, at Gunde Lange af sit Provsti, nemlig Kalslund og Fros Herred, nu til førstkommende Pinsedag lader Niels Ifversen give 20 Rdl. af de mest formuende Kirker, hvad Kongen har bevilget ham for hans store Armod og Trang. J. T. 11, 83 b.

2. Nov. (Haderslefhus). Lige saadan et Brev fik Mester Anders Rondrup om at give af de formuende Kirker i Thøring Len 80 Rdl. til førstkommende Pinsedag. Udt. i J. T. 11, 83 b.

— Miss. til Kansler Refventlouf. Kongen har bevilget Bunde Jacobsen, Borgmester og Tolder i Assens, hvor Kongen har sit eget Logement, at han aarligt maa faa for Betaling fra Kronens Skove i Haderslefhus Len 50 Læs Brændeved. Refventlouf skal aarligt lade ham faa det, indtil anderledes tilsiges. J. T. 11, 84.

4. Nov. (Haderslev). Bispem i Ribe [Erik Monrad] skal begive sig til Haderslefhus og der siden erfare Kongens Villie. Udt. i J. T. 11, 84. Orig. i Landsarkivet, Viborg.

6. Nov. (—). Miss. til Arent von der Kula. Da Kongen erfarer, at det Stengærde, som var befalet at skulle opsættes mellem Trellerup og Østrupgaards Mark, ikke endnu skal være forfærdiget, befales det ham, at han straks lader forfærdige det, saavel som andre Stengærder, der findes ufuldfærdige, saa Markerne til Skinderup og Trellerup kan blive helt indelukkede. Dersom Bønderne til bemeldte Gaarde ikke alene kan forfærdige dem, skal Bønderne i hans Len [Dalum Kloster] hjælpe med derved, saa samme Gærder uden nogen Forsømmelse eller Ophold kunne blive forfærdigede. F. T. 5, 252.

— Miss. til Arent von der Kula. Steen Bille til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, har hidtil forestaaet Skinderup og Trellerups Gods og Ejendom med deres tilliggende Bønder, Tjenere og Avl. Men nu er han af Kongen befalet at følge den ædle og højbaarne Grev Voldemar Christian, Greve til Slesvig og Holsten, til Muskouf og kan derfor ikke længere forestaa fornævnte Gods og Ejendom. Kongen befaler nu Arent von der Kula, at han skal forestaa Skinderup og Trellerups Gods og Ejendom og have flittig

¹ Skrydstrup, Frøs Herred.

Indseende, at intet i nogen Maade bliver forsømt, og det indtil Steen Bille igen kommer fra Muskouf. F. T. 5, 252 b.

8. Nov. (Hadersleffhus). Miss. til Mogens Bilde. Jochim Jørgens, Kongens Kammertjener, har givet til Kende, at Lyder Splet, Morten Nielsen Panch og Mogens Erichsen, samtlige Borgere i Kolding, samt Anders Hansen, nu Bydefoged i Helsingør, skal være ham 1226½ Rdl. 32 Sk. skyldige for 866 Tdr. Byg, de har faaet efter en til Marco Calendrini, den forrige engelske Købmand i Hamborg, udgivet Haandskrift. Denne Haandskrift har Jochim Jørgen nu overtaget fra Marco Calendrini og derefter contenteret Marco Calendrini efter sin Nøje. Han har gjort Fordring paa Pengene hos fornævnte Koldingborgere, men kan ikke faa dem. Han har derfor udbedt sig Kongens Befaling om, at Mogens Bilde skulde hjælpe ham til at faa de nævnte Penge straks og uden Vidtløftighed. Kongen vil, at Mogens Bilde strengelig tilholder Koldingborgerne at betale Jochim Jørgen, hvad de skylder ham, eftersom de selv erkender, at de skylder ham Pengene, og at fornævnte Haandskrift er rigtigt. J. T. 11, 84.

9. Nov. (—). Miss. til Mogens Bilde. Kongen erfarer, at Fiskeriet, som Jacob Fromb i Kolding har at forestaa, ikke holdes saaledes ved Magt, som det burde. Mogens Bilde skal med det forderligste meddele Kongen, om Fiskeriet holdes tilbørligt ved Magt, og hvis den bemeldte Fiskemester hidtil har gjort sig skyldig i Mangler og Forsømmelser, skal Mogens Bilde erfare, om han kan staa til Rette derfor, hvad han med det første skal lade Kongen vide. J. T. 11, 85.

— Miss. til Mogens Bilde. Paa Hadersleffhus er anholdt en Mand ved Navn Peder Skorstensfeger, fordi han, som det formenes, for tre Aar siden, da Kongen sidst havde Vinterkvarter paa Koldinghus, skulde have ihjelslaaet Mestermanden sammesteds. Mogens Bilde skal informere sig hos Borgmestre og Raad i Kolding, om de ved noget derom, og dersom det befindes saaledes, efter at de har sendt en til at bese samme Knægt, som er anholdt, at det er den samme, der slog Mestermanden ihjel, skal de affordre ham og straks lade ske Eksekution. J. T. 11, 85 b.

10. Nov.¹ (Haderslev). Bev. for Jens Pedersen, Assens. Jens Pedersen i Assens har begæret, at Kongen vilde bevilge ham, at han

¹ Brevet indført før Brevene af 24. Oktober.

herefter maatte være forskaonet for Indkvartering og borgerlig og Byens Besværing, hvorimod han tilbyder at ville holde et frit og aabent Herberg herefter som tilforn for adel og uadel, som forrejser der til Byen. Kongen bevilger, at Jens Pedersen herefter maa være fri for Indkvartering samt alle borgerlige og Byens Bestillinger. Dog skal han udgive de Skatter, der herefter som tilforn bliver ham paalagt. F. R. 4, 325 b.

10. Nov. (Hadersleffhus). Miss. til Gregers Krabbe. Borgmestre og Raad i Ribe har paa Borgerskabets Vegne ladet andrage, at de resterer med noget af Byens aarlige Skat saavel som med Penge for Baadsmænds Udskrivning, hvorfor de har bedt om nogen Dilation, saa de i den Tid kunde indfordre denne Skat hos Almuen. Gregers Krabbe skal fastsætte en vis Tid, inden for hvilken de skal have disse Skatter indkrævede og indleveret til Rentekammeret, hvad de skal forsikre under deres Hænder og Signeter, saafremt de ikke vil staa til Rette for det. J. T. 11, 85 b. Indl. 10/11.

— (Haderslef). Aab. Brev. Hans von Alefeldt til Gravenstein har ladet andrage, hvorledes en Del af hans Bønder og Tjenere med Hustru og Børn er borttrømte fra hans Gods uden hans Vidende og Villie og nu skal opholde sig paa adskillige Steder i Danmark. Han har begæret Kongens Tilladelse til, at han, hvor og naar han traf sine Tjenere i Danmark, straks maatte bortføre dem til de Steder, de er vejet fra. Kongen bevilger, at Hans Alefeldt maa føre de Tjenere, som han kan bevise at være hans med Rette, til de Steder, de er afvegede. Kongen byder Lensmændene, Fogder, Borgmestre og Raadmænd at være Hans Alefeldt eller hans Fuldmægtige det mest muligt behjælpelige deri. J. R. 10, 341.

17. Nov. (Bierte Præstegaard). Miss. til Erich Grubbe. Kongen har befaleet hæderlig og højlerde Mand Frantz Rosenberg, Superintendent over Viborg Stift, at han skal forbyde den Sognepræst i Aarhus, som har den afgangne Biskops, Morten Madsens Datter, Prædikestolen. Naar det er sket, skal Erich Grubbe straks tage Loven og Vissen af ham, at han skal blive til Stede og svare for det, man har at tiltale ham for, indtil Sagen er færdig. Kan han ikke gøre det nøjagtigt, skal han borge for sig selv i det blaa Taarn. J. T. 11, 86. (Se Severin Kjær: Erik Grubbe til Tjele og hans Døtre, S. 47. J. R. Hübertz: Aktstykker vedkommende Staden og Stiftet Aarhus, II, 106).

17. Nov. (Bierte Præstegaard). Miss. til Mester Frantz Rosenberg. Han skal straks begive sig til Aarhus og forbyde Prædikestolen for den Sognepræst der, som har den afgangne Bisp, Dr. Morten Madsens Datter. Og da det siges, at den afgangne Bisps efterladte Enke nylig har været saa syg, at hun har ladet hente en Præst til sig, der har meddelt hende Sakramentet, skal han erkyndige sig, om det forholder sig saaledes, og hvis det er sandt, avthoritaē mea, erfare af Præsten, hvad hun har haft for Ord med ham i Skriftemaaliet om det onde Rygte, hun var kommet i hos hver Mand, som uden Tvivl har ligget hende paa Hjertet, og om hun har vidst¹ sig at være fri for det. Hvad han paa denne Maade kan expiscere, skal han lade Kongen og ingen anden vide under hans Haand og den Ed, han har svoret. J. T. 11, 86b. (Se Severin Kjær: Erik Grubbe til Tjele og hans Døtre, S. 47 f. J. R. Hübertz: Aktstykker vedkommende Staden og Stiftet Aarhus II, 106).

18. Nov. (Hadersleffhus). Miss. til Mogens Bilde. Joen Christensen, Balisgaard i hans Len [Koldinghus], har andraget, at han for kort Tid siden har lidt stor Skade af Ildebrand, og beder derfor om Forskaansel for Landgilde, Ægt og Arbejde og om nogen Hjælp med Bygningstømmer til at opbygge Gaarden med. Da Kongen af Mogens Bildes Erklæring ser, at det er sandt, skal han lade Joen Christensen være forskaanet for dette Aars Landgilde, Ægt og Arbejde og lade ham faa nogen Hjælp med Bygningstømmer, saa han igen kan opbygge sin Gaard. J. T. 11, 87b.

— Miss. til Gregers Krabbe. Kirstin, afgangne Madtz Ladsens Efterleverske og Borgerske i Ribe, har ladet andrage, at hendes afgangne Husbond, mens han var Tolder i Ribe, skal have savnet 400 Spdlr. i Toldkisten, hvilke 400 Spdlr. Troldkvinder, der er blevet henrettet ved Ribe², har vedgaaet at have udtaget af Toldkisten. Hun beder nu om, at de 400 Rdlr. maa kvitteres hende i hendes Regnskaber. Selv om Kongen ingenlunde tror, at Troldfolk³ kan have den Magt, har han dog af Naade og Medynk eftergivet Kristin

---

¹ I Brevet staar: om hund sig derfor haffver vist fri att vere. Dette vist maa utvivlsomt opfattes som vidst. ² Maren Splids og Anne Thomasdatter. Jvnfr. K. B. 1641 12/10. ³ Har staaet Troldkvinde, det er overstreget og rettet til Troldfolk.

Madtz Lassens de 400 Rdlr., som maa kvitteres hende i hendes Regnskaber. Da hendes Gods og Formue er blevet fradømt og frataget for det, hendes Husbond ydermere er blevet Kongen skyldig efter hans Regnskaber, bevilger Kongen, at hun og de Mænd, som har lovet og sagt god for hendes Husbond, maa have et Aars Respit paa at erlægge de resterende Penge, beregnet fra dette Brevs Dato, for at hendes Gaard og Gods, som er udlagt for deres Løfte, bedre kan gøres i Penge. De skal saa derefter uden videre Dilation betale de resterende Penge til Kongen, dog uden Rente. J. T. 11, 87 b.

18. Nov. (Hadersleffhus). Miss. til Mogens Bilde. Han har for kort Tid siden¹ faaet Kongens Befaling angaaende Clemend Søfrensen, forrige Lavmand i Tønsberg, nu bosat i Vejle, hvor Oberstløjtnant Fridrich von Buchvalt til Nederskouf er indkvarteret. Da der nu foregives Kongen, at der i Clemend Søfrensens Gaard skal være adskillige Gemakker og Kamre, saa Clemend kan have sin egen særlige Stue med de nødvendige Kamre, og Fredrich von Buchvalt alligevel kan blive der vel accommoderet, saa skal Mogens Bilde ordne det saaledes, at Fredrich von Buchvalt beholder sit Kvarter hos Clemend Søfrensen, og at der straks til ham udvises og ryddelig-gøres nogle bestemte Kamre. Clemend skal dog beholde sin egen Stue med saa mange Kammerser, som der gøres fornødent. Borgerskabet skal kontentere Clemend Søfrensen for samme Indkvartering. J. T. 11, 88 b. Indl. 13/11.

20. Nov. (—). Miss. til Hr. Corfitz Ulfeld. Kongen har befaleet Hanibal Seested, Raad, Statholder i Norge og Befalingsmand paa Aggershus, at han i sit Len skal lade købe 12 000 Fyrrepæle, hver 12 Alen lang, og 6000 Deler og lade samme Tømmer føre til en bekvem Stad og Havn, hvor det kan indtages i vore Skibe og føres til de Steder, der befales. Denne Havn skal tilkendegives ham. Naar Corfitz Ulfeld faar Besked om denne Havn, skal han lade Skibe sende derop, de skal medtage Tømmeret og føre det til Ballum ved Ribe. Sj. T. 28, 106.

— (Haderslef). Miss. til Ifver Vind. Anders Christensen i Arenborg Sogn i Hammerumb Herred, Lundenis Len, har andraget, at

¹ 1643 25/10.

hans Hus samt alt, hvad han ejede, er afbrændt af en hastig paakommende Ildebrand, og han beder nu om nogen Forlindring for hans Landgilde, Ægt og Arbejde. Da Ifver Vinds Erklæring viser, at hans Angivelser er sandfærdige, skal han forskaane Bonden for Landgilde, Ægt og Arbejde, og saaledes føre det til Regnskab. J. T. 11, 88b.

20. Nov. (Haderslef). Miss. til Lavridtz Ebbesen. Kronens Tjenere i Haarbye i Skanderborg Len har ladet andrage, at de nu i 2 Aar har haft stor Misvækst formedelst deres Kornmarks Ondhed, saa de ikke uden deres Fordærv kan udgive deres Landgilde for begge Aarene. De beder om, at de maa blive forskaanede for et Aars Landgilde. Da Lavridtz Ebbesens Erklæring viser, at de ikke kan besidde Gaardene og udrede af dem, hvad de bør, medmindre de forskaanes for et Aars Kornlandgilde, bevilger Kongen, at de maa forskaanes for det. Lavridtz Ebbesen skal lade det føre til Regnskab. J. T. 11, 89. Indl. 21/9.

21. Nov. (Haderslefhus). Henrich Rammel fik Befaling om i Sorø Skole at indtage 2 af Dr. Helvig Diderichsens Sønner, naar der bliver ledig Plads. Udt. i Sj. T. 28, 106.

— (Haderslef). Miss. til Ifver Vind. Jacob Mortensen i Biørstrup, Herredsfoged i Hammerum Herred i Lundenis Len, har ladet foredrage, at han i Gielderup Sogn og By i Lundenis Len har en jordegen Gaard, som er sat saa ganske højt i Landgilde til Kronen, at den ikke kan besiddes og holdes ved Magt, men den ene efter den anden har for Armod maattet flytte derfra, saa den nu staar ganske øde, hvad der efter Ifver Vinds Erklæring ses at være rigtigt. Han begærer nu, at Gaarden maa sættes og takseres for en billig Landgilde, som den, der bor paa den, kan afstedkomme og udgive. Det bevises med Tingsvidne af Hammerums Herredsting, at Gaarden af villige¹ Mænd er sat og takseret til aarligt til Kronen at kunne udgive ½ Td. Rug, ½ Td. Byg, 1 Ort Skofvogn, 12 Skæpper Havre, ½ Rdl. Gæsteri, 2 Sk. Leding og ikke mere, desuden, at den ikke kan afstedkomme Ægt og Arbejde og Kronens Tyngde for mere end ½ Gaard. Kongen har bevilget, at der ikke skal gives mere Ægt, Arbejde og Landgilde af Gaar-

¹ Vel Skrivefejl for uvildige.

den end det foranførte. Ifver Vind skal lade det indføre i Jordebogen og derefter aarlig gøre Regnskab for det. J. T. 11, 89b.

21. Nov. (Hadersleffhus). Aab. Brev. Hr. Søfren Søfrensen, Sognepræst i Ølbye og Fusinge¹ Sogne, har ladet andrage, hvorledes han har to smaa Sogne dertil med Præstegaarden, der er ganske ringe baade paa Kornsæd og Høavlingen, hvilket han har gjort bevisligt, saa han ikke vel deraf kan have sin Underholdning. Han beder derfor for sig og sine Efterkommere som Præster sammesteds at faa bevilget en Kronens Gaard i Ølbye Sogn, som Lauritz Matsen paabor, og som skylder 1 Td. Rug, 3 Tdr. Havre, 1 Fjerding Smør. Gaarden ligge saa nær Præstegaarden, at den kan bruges dertil baade med Ager, Eng og Fædrift. Han tilbyder aarlig at give al den Rettighed, der plejer at gives deraf. Kongen bevilger, at Hr. Søfren Søfrensen og efterkommende Præster i Ølbye og Fusinge Sogne maa faa den Gaard, som Lauritz Matsen ibor, naar denne afgaar ved Døden, eller han kan udminde ham deraf, og nyde og bruge den med al dens Tiliggelse. Han skal aarlig give den Landgilde, der plejer at gives deraf, samt Skat og al anden Rettighed, saa der intet gaar fra Kronen, Ægt og Arbejde alene undtaget, som Kongen har bevilget ham og hans Efterkommere at være fri for. J. R. 10, 342. K. (Se Kr. Sk. I, 541).

—² (Hadersløf). Aab. Brev. Verner Parsbierg til Sødahl, Kannerik i Viborg, har for nogen Tid siden faaet Kongens Bevilling til, at hans Kanniketjenere i Løfuel skulde gøre Ægt og Arbejde til hans Gaard Sødahl ligesom hans andre Tjenere. Nu foregives en Del af samme Løfuel Tjenere at være modvillige og overhørige til at efterkomme Kongens Bevilling. Kongen befaler derfor de af Løfuels Tjenere, som tilhører Verner Pasberg paa Viborg Kapitels Vegne, at de efterkommer den Bevilling, Kongen har tildelt ham. Skulde de findes modvillige og genstridige fremdeles, skal de tiltales og straffes med Jern paa Bremmerholm. J. T. 10, 343 b. K. Indl. 25/8.

22. Nov. (Haderslevhus). Miss. til Ventzel Rotkirch. Postbudet, som sidst kom fra København, har meddelt, at en Jørgen Hansen, der førte ham over Bælt i en lille Smakke, hverken havde Kompas eller Lys, da Aftenen kom paa. Kongen befaler Ventzel Rot-

¹ K. har Fousing. ² Indført efter 23. Nov.

kirch, at han lader fornævnte Jørgen straffe vedbørligt, saa han en anden Gang kan have med sig, hvad der er fornødent, for at Folk ikke af den Grund skal komme i Ulykke. Sj. T. 28, 106 b.

22. Nov. (Haderslevhus). Miss. til Hans Ulrich Gyldenløfve. Han skal straks afskaffe den Kvinde, som tager Vare paa den Ovn, hvori Kyllingerne udlægges, saa hun ikke er til Stede, naar Kongen kommer der. Sj. T. 28, 107.

— (Haderslef). Miss. til Mogens Bilde. Michel Jensen, Kirkevæрге til Vif¹ Kirke, har berettet, at nævnte Kirke er meget brøstfældig, og at den desuden er i Gæld, saa den ikke kan repareres af sin egen Indkomst, han beder om, at den maatte hjælpes af de andre Kirkers Indkomst. Mogens Bilde skal undersøge Kirkens Lejlighed, og af hvad Aarsag den er saa brøstfældig, og hvis nogen er Skyld i det, skal han lade dem tiltale for det og lade dem staa til Rette for det over for Kirken. Hvis ingen findes skyldige deri, skal de andre Kirker i Lenet, der har Formue og Beholdning, komme Vif Kirke til Hjælp, eftersom enhver kan taale. Mogens Bilde skal modtage disse Penge og tilstille Vif Kirkevæрге dem, og han skal sørge for, at disse Penge bliver rettelig anvendt til Kirkens Reparation. J. T. 11, 90. Incl. 4/11.

23. Nov. (Haderslevhus). Miss. til Rigens Marsk [Anders Bilde]. Niels Skade paa Agerkrog, som var en af dem, som svor med Niels Arenfeld og derfor blev dømt til at rømme Kongens Riger og Lande, har nu andraget om, at Kongen naadigst vilde bevilge ham, at han maatte forblive her i Landet. Kongen erfarer deraf, at han endnu er her i Landet og ikke har efterkommet Kongens og Rigets Raads Dom, der er ganget over ham. Anders Bilde skal straks gøre Anordninger, saa Niels Skade kommer til Københavns Slot, hvor han skal blive modtaget og sat i Forvaring. Kongen sender Anders Bilde et Pas, saa de, der skal føre ham derover, desbedre kan fortkomme. J. T. 11, 90 b.

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Anders Christensen i Jelling By i Koldinghus Len, Delefoged i Tørrilds Herred og Jelling Birk, saa længe han betjener sit Delefogderi, som det sig bør, maa nyde den halve Kronens Gaard, han bor paa, kvit og

---

¹ Viuf, Brusk Herred.

fri for al Skyld og Landgilde, Ægt og Arbejde. (Efter Junkers Befaling). J. R. 10, 343. K. Indl. 16/11.

24. Nov. (Haderslef). Miss. til Hr. Jørgen Brahe. Jocum Wichmand, Raadsherre i Hamborg, har for Kongen ladet andrage, hvorledes han har nogen Gæld at fordre hos Jens Bang, Borger i Assens, og begærer, at han maa hjælpes dertil uden Vidtløftighed. Jørgen Brahe skal tilholde Borgmester og Raad i Assens, at de uden Ophold hjælper fornævnte Jocum Wichmand eller hans Fuldmægtig til, hvad han med Billighed har at fordre hos Jens Bang. F. T. 5, 252 b.

— (Haderslefhus). Miss. til Kapitlet i Aars. Da det formenes, at Sognepræsten ved Domkirken i Aarhus skal komme fra sit Kald, og hvis saa sker, saa Kongen gerne, at ærlig og vellærde Mester Jens Dolmer, Uldrich Christian Gyldenløvis Præceptor, kunde forfremmes dertil. Kongen ønsker derfor, at Mester Jens Dolmer maa tilledes at lade sig høre, og om Gaverne befales, at han da dertil fremfor nogen anden maatte forfremmes. J. T. 11, 91. Orig. Landsarkivet, Viborg.

— Miss. til Gregers Krabbe. Kongen har bevilget Borgmestre og Raad i Ribe paa det menige Borgerskabs Vegne, at de maa have Respit indtil Philippi Jacobi med at levere deres resterende aarlige Byskatter og Pengene for Baadsmænds Udskrivning i Rentekammeret. Men til den Tid skal det endelig være klargjort, saafremt de ikke vil staa til Rette for det og selv udgive det. J. T. 11, 91. Indl. 15/11.

— Miss. til Gregers Krabbe. Han har for nogen Tid siden faaet Kongens Befaling om, at han skulde forordne 2 Logementer i Ribe til Kongen og Danmarks Riges Raad, disse skulde forskaaes for al anden Indkvartering. Da Peder Søfrensen, Borgmester sammesteds, tilbyder alene at ville logere 2 eller 3 af Rigen Raad uden nogen Frihed, naar de did kommer, dersom den Forordning om samme tvende Logementer maa forblive, saa de kunde forhjælpe den gemene Mand med at udstaa Indkvartering og al borgerlig Pligt, saa skal Gregers Krabbe indtil videre Ordre lade det bero med denne Forordning. J. T. 11, 91.

— Konfirmation paa Privilegiet for Johan Pouck, Apoteker i Ribe. Kongen har for nogen Tid siden bevilget Johan Pouck, Raadmand og Apoteker i Ribe, at han alene og ingen anden maatte

holde Specerie i Ribe efter Kongens Benaadningsbrevs yderlige Formelding, der lyder: Christian IV gør alle vitterligt, at denne Brevviser Johan Puck, Apoteker i Ribe, har faaet et aabent forsegleet Papirsbrev om, hvorledes der skal forholdes med Apoteket sammesteds, som Albret Scheel, Befalingsmand paa Riberhus, og Borgmestre og Raad i Ribe har udgivet, lydende som efterskrevet: Albret Scheel Christensen til Fusinge, Høvedsmand paa Riberhus, Kield Jørgensen, Peder Lambertsen, Borgmestre i Ribe, Ebbe Mogensen, Niels Geisbeck, Oluf Raad, Bertel Stouch, Hans Hegelund, Lydich Andersen, Mogens Grefue og Morten Erno, Raadmænd der sammesteds, gør vitterligt, at eftersom ærlig og forstandig Karl Johan Puck, forrige Tjener hos ærlige og velagtede Mand Cornelius von der Hamsfurt, Apoteker i Odense, den 26. September 1611 nu sidst forleden af os paa Ribe Raadhus er bevilget at maatte komme hid til Ribe By og bosætte sig og holde Apoteket ved Magt, og da han nu efter vor Bevilling og Samtykke har bosat sig og anfanger med samme Apotek at holde, da har vi lovet ham, at ingen af vore Borgere eller nogen anden efter denne Dag, som er den 28. November 1642¹, skal sælge eller holde efterskrevne Arter af Speceri til Købs i Ribe Købstad, nemlig Sukker, Konfect eller anden Slags Sukker, Cannel, Ingefær, Nellikere, Kardemomme, Muskater, Muskatblommer, Mandler, Saffran, Figen, Rosiner, Svedsker, Ris, Spisekommen, Annis, Peber, Vitriol, Gellas, Bomolie, Linolie, Boraz, Salpeter, Kappers, Oliven, Limoner, Agurker, Terpentin og alle Slags Olie med alt, hvis andet bør holdes til Købs paa et frit Apotek som alle Slags indsyttet og Destillation. Dog skal ikke nogen hermed forment være at købe udenlands til sit eget Hus' Behov, hvad der gøres fornødent for ham til at udspise. Men fornævnte Johan Puck skal holde dette alene uhindret og uden al Modstand eller Gensigelse, og ingen skal i nogen Maader efter forebeldte Dag maa gøre ham Indpas, Forkøb eller Forhindring. Saafrømt nogen gør herimod, skal de tiltales for det med Lov og Ret og lide Straf, som det sig bør, hvilket vi i alle Maader lover ham at holde, haandhæve og efterkomme. Han har derimod lovet og forpligtet sig oprigtigt at holde det ved Magt over for Borgmestre og Raad. Han skal holde det for et billigt Køb, saa intet i de Maader for hans Skyld

---

¹ K. har 1612.

skal fattes eller blive forsømt. Eftersom han begærer at sidde fri for Kongens og Byens Skat, saa kan de ikke bevilge det, medmindre han faar Kongens Brev og Bevilling. Til Vidnesbyrd herom har vi samtligen undertrykt vore Signeter. Riberhus den 28. November 1612. — Hvilket deres udgivne Brev har Kongen fuldbyrdet, samtykt og stadfæstet i alle Ord, Punkter og Artikler, eftersom det indeholder og udviser. Dog vil Kongen have sig forbeholdt at forandre deri, eftersom han bliver til Sinds og tilfaldende Lejlighed saa vel som Undersaatternes Gavn og Bedste kan fordre og udkræve. Givet Coldinghus den 15. Februar 1614. Johan Puck har nu ladet andrage for Kongen, at der sker ham Indpas i forskrevne Privilegium, og han begærer, at Kongen vil konfirmere og stadfæste det. Kongen stadfæster det derfor i alle dets Ord og Punkter, som forskrevet staar, og han befaler Lensmændene paa Riberhus, som nu er og herefter kommende vorder, at de har alvorligt Indseende med, at der ikke gøres ham Indpas herudi paa nogen Maade. (Efter Junkers Befaling). J. R. 10, 344. K.

25. Nov. (Hadersleffhus). Miss. til Borgmestre og Raad i Ribe. Kongen vil, at de herefter lader Margrette, afgangne Hr. Jacobs Efterleverske, som bor i Ribe, til Husleje bekomme 16 Rdl. Desuden skal hun betaales, hvad der tilkommer hende med Rette af de forrige Arvingers Husleje, som endnu ikke er blevet leveret hende, eftersom Ordinansen tilholder, at der skal gives Præsteenker i Købstæderne Husleje. Saafremt hun videre besværger Kongen hermed, skal andre Midler optænkes. J. T. 11, 92. Indl. 21/11.

— (Hadersleff). Miss. til Mogens Bilde. Kronens Tjener Jens Pedersen i Smedstrup i Koldinghus Len har andraget, at han i nogle Aar har lidt stor Skade paa hans Heste og andet Kvæg formedelst smitsom Sygdom. Mogens Bildes Erklæring og Tingsvidne viser, at det er rigtigt. Han beder om, at Kongen vil bevilge ham nogen Forlindring i hans Landgilde. Han maa forskaanes for et Aars Landgilde, hvilket Mogens Bilde skal føre til Regnskab. J. T. 11, 92.

— (Hadersleffhus). Miss. til Mogens Bilde. Else, Søfren Hansens Efterleverske i Hørstrup i Koldinghus Len, har tilkendegivet, at Ernst Normand til Sielsø, dengang han var forlenet med Koldinghus, har fæstet et Stykke Hampeland, Humlegaard og Kaalgaard til en Karl ved Navn Las Hansen. Dette havde ligget til

den Gaard, hun paabor, i hendes afgangne Mands Tid saavelsom i hans afgangne Faders Tid, der ogsaa havde samme Gaard i Fæste, hvad hun har bevist med Tingsvidne af Brusk Herredsting. Mogens Bilde skal hænde Dom over fornævnte Hampeland, Humlegaard og Kaalgaard, om det bør ligge til fornævnte Gaard igen, og hvis det bør ligge til den med Rette, skal hun straks have det igen. Dommen i Sagen skal, saa snart den bliver afsagt, sendes til Kongen. J. T. 11, 92 b.

25. Nov. (Haderslef). Miss. til Mogens Bilde. Fire Mænd, nemlig Gregers Nielsen, Las Christensen, Søfren Marqvaren og Niels Ifversen i Hiørup, har ladet foredrage, at de skal blive undsagt af Knud Borck og Hans Smed i Hiørup¹, formedelst de har taget en Dreng ved Navn Ifver Knudsen Borck med noget Dyrekød samt andet og ført ham til Koldinghus. Da Kongen hører, at Knud Borch og Jens Smed opholder sig hemmeligt der i Lenet, skal Mogens Bilde tilholde Skovrideren og skaffe dem anden Hjælp, at de gør deres Flid med at blive de to mægtige og føre dem til Koldinghus og siden hænde Dom over dem, efter hvad de bliver overbevist om. Den Dreng, der er fanget, og som sidder paa Koldinghus, skal Mogens Bilde flittig overhøre og tage hans Bekendelse beskrevet og lade hænde Dom over ham og sende ham sammen med dem til Bremerholm. J. T. 11, 93. Indl. 21/11.

— Miss. til Fredrich Buchvalt. Kongen sender ham hermed Johan Boytins, Fuldmægtig paa Preis Klosters Replik paa hans Erklæring om det, han mener, Fredrich Buchvalt er Pres Kloster skyldig. Han skal erklære sig udførligt derom, saa der kan komme en Ende derpaa, og Kongen kan blive forskaanet for videre Overløb. J.T. 11, 93 b.

— Aab. Brev. Kongen har for kort Tid siden bevilget Hans Kloster, Indvaaner i Ribe, at han alene og ingen anden maa lade sig bruge til at udskære Heste og Svin i Ribe Stift, og Kongen har nu efter hans Anmodning tillige bevilget, at han maa lade sig bruge til samme Haandværk i Aarhus Stift saavelsom i Riber Stift, og at ingen anden maa gøre ham Forfang heri i nogen Maade. Dog skal han derimod være forpligtet til at lade sig nøje med en billig Betaling, ligesom hans Formand Peder Oelsen har gjort. Dersom det befindes, at han ubilligt begærer eller tager, imod denne Kon-

¹ Hjarup.

gens Benaadning, da skal Lensmændene, i hvis Len det sker; lade ham straffe for det paa Stedet. J. R. 10, 347.

25. Nov. (Haderslefhus). Hans Hansen i Kost, Herredsfoged i Nørre Rangstrup Herred, fik Bevilling til at udføre 12 Hopper fra Sjælland. Udt. i J. R. 10, 347 b.

— (Haderslef). Jep Jensen i Søst¹, som havde ihjelslaget en ved Navn Otte Jensen, fik sin Fred og sikker Lejde igen. Udt. i J. R. 10, 347 b. Indl. 20/11.

26. Nov. (—). Miss. til Dr. Hans Michelsen. Der er Irring og Trætte mellem Henning Paavish til Hollegaard paa den ene og afgangne Alexander von Kuchelsons Børns Formynderskab paa den anden Side angaaende Naadsensaaret af Assens Provsti, som Henning Paavish er blevet forlenet med efter Alexanders Død, som Formynderen mener skal tilhøre Børnene. Han skal samle Provsterne i Stiftet og stævne Parterne for sig og siden kende og dømme, om fornævnte Alexanders Børns Naadsensaar kan og bør tilkomme dem eller ikke. F. T. 5, 253. Orig. i Landsarkivet, Odense.

— Miss. til Claus Seested. Nærværende Brevviser Niels Ovesen i Brenderup Sogn i Hindsgavl Len har tilkendegivet, at der er paa-kommet ham en uforvarende Ildebrand St. Mikkelsdag tidligt om Morgen, saa hans Salshus med alt, hvad han havde deri, og hans Lade med det Korn og Hø, som var deri, er blevet opbrændt. Han beder derfor om Forskaansel paa hans Landgilde, Ægt og Arbejde og om Hjælp til Bygningstømmer til at opbygge Gaarden med. Kongen vil, at Niels Ovesen skal være forskaanet for dette Aars Landgilde, Ægt og Arbejde, og at han maa faa nogen Hjælp af Kronens Skove til Bygningstømmer, hvad Claus Seested skal lade føre til Regnskab. F. T. 5, 253.

27. Nov. (Odense). Miss. til Hr. Mogens Kaas, Henning Valchendorf og Arent v. d. Kula. Kongen har befalet, at der skal sættes Stengærder mellem Trellerup, Skinderup og Østergaard. De skal være omtrent 1500 Favne lange. De skal lade Kronens Tjenere under Nyborg komme Tjernerne til Trellerup og Skinderup til Hjælp med at opsætte samme Stengærder, saa mange af dem, som to Mil derom er bosiddende, og det eftersom til enhver bliver

---

¹ Seest.

meddelt. Det skal dog ske paa de Tider, hvor Bonden ikke lider nogen Forsømmelse i hans Sæd og Høst. F. T. 5, 253 b.

27. Nov. (Odense). Miss. til Arent von der Kula. Han skal til Tinge gøre hver Mand vitterligt, at Uldrick Christian Gyldenløfves Gaard Skinderop herefter skal kaldes Uldricksholm. F. T. 5, 254.

28. Nov. (—). Miss. til Christian Randtzou. Kongen har erfaret, at der er hugget en Del Træer i den Skov ved Bredenburg, som kaldes Vrellen, siden Kongen igen har taget samme Skov til sig. Christian Randtzou skal paa Kongens Vegne med Flid erfare om samme Sags Beskaffenhed og, saa snart det kan ske, gøre Relation om, hvor mange Træer der er hugget, og af hvem sligt at gøre forlovet er. J. F. 11, 93 b.

— Miss. til Frantz Lyche. Kongen har forfaret, at han skal have en Ejendom tilhørende hans Gaard Dreibygaard, som Knud Uldfeld til Hvering, Hofmarskal og Befalingsmand i Giedske Len, ellers er forlenet med. Denne Ejendom ligger i Threllerup Mark, som ejes af Uldrich Christian Gyldenløve til Skinderup. Kongen beder ham, om han vil afstaa fornævnte Ejendom til Uldrich Christian Gyldenløve imod lige saa god Ejendom paa Muncheboe Mark, der ligger Dribergaard lige saa belejligt. Knud Uldfeld har allerede givet hans Bevilling dertil, og Kongen beder Frantz Lyche, at han vil tilkendegive, hvem han vil betro til med samme Mageskifte at tilendegøre. J. T. 11, 94.

2. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene i Sjælland, Laaland, Falster og Fyn. Kongen har tilforn bevilget 1 Rdlr. af hver Kirke i deres Len aarlig til St. Hansdag til Sorø Kirkes og Academiets Bedste. Denne Befaling er endnu ikke fuldstændigt efterkommet. De skal derfor befale Kirkeværgerne og alle andre, som er betroet at føre Kirkernes Regnskaber, at de fremtidig aarlig inden bemeldte St. Hansdag overleverer Provsterne samme Penge, og Provsterne skal tilholdes, at de sender samme Penge til Dr. Jesper Brochmand, Superintendent over Sjællands Stift, som har Kongens Ordre om, hvad der videre skal gøres. N.B. I de fynske Breve skal skrives, at Lensmændene tilholder Provsterne at levere Bispen over Fyn fornævnte Penge. Sj. T. 28, 107 b. K.¹

¹ Koncepten har en Liste over Lensmændene.

2. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Erich Grubbe. Mester Christen Nielsen, Sognepræst i Aarhus, har givet til Kende, hvorledes han den 21. November sidstleden er blevet Prædikestolen forbuden, og at Erich Grubbe straks derefter har ladet ham anholde og sende til København, uanset at han vilde sætte Borgen efter Kongens Bevilling for saavel gejstlige som verdslige, hvad han videre kan erfare af den vedføjede Supplikation. Erich Grubbe skal straks erklære sig om, hvorfor han ikke har villet tage samme Borgen, og sende Erklæringen til Kancelliet. J. F. 11, 94 b. (Se Severin Kjær: Erik Grubbe og hans Døtre, S. 48 f. J. R. Hübertz: Aktstykker vedkommende Staden og Stiftet Aarhus II, 106).

4. Dec. (—). Miss. til Niels Trolle og Bispen i Sjælland. En Præst, Hr. Pofuel Nielsen, Sognepræst til Volderslef og Gjørsløf Sogne i Tryggevælde Len, har ikke forholdt sig saaledes i sit Embede, som Kongen mener, han bør, idet han er entvoget fra sine Sogne [formedelst en Røst, han underdanigst foregiver at have hørt om Natten]. Kongen mener ikke, det er ret gjort af ham efter Ordinansen, De skal indstævne fornævnte H. Pofuel for sig og afgøre, hvad han bør lide for saadan en Forseelse. Sj. T. 28, 108.

— Aab. Brev. Frederich Lauritzen har for nogen Tid siden meddelt, at han for en rum Tid siden er dømt i Kongens Naade og Unaade for nogle Skældsord, som han uforvarende skal have sagt til Hans Stub. Kongen har efterladt ham hans Forseelse, som skal være sket i Hastmodighed, og har nu givet ham hans Mandhæld igen, saa han herefter som tilforn maa gaa og staa i Lov og Tov og søge Lav og Gildeshus med gilde Mænd og gæve og være og blive fri, fællig og sikker og søge sin Næring og Bjæring, hvor han dette bedst kan, og ej at være Mand des værre i nogen Maader for denne Sag. Sj. R. 21, 266.

— Miss. til Ifver Krabbe. En stor Del af Kronens Bønder i Fiere Herred i hans Len [Varberg] har ladet andrage, at de i Aar har haft stor Skade og Misvækst paa deres Kornsæd, fordi der er gaaet Vandflod og Støfninge derover, saa Sæden er fordruknet og blevet ganske borte. I den højtrængende Nød har de begæret at maatte forskaanes for noget af deres Landgilde. Da Kongen af hans Erklæring saavel som af Tingsvidner erfarer, at deres Angivelse er rigtig, maa han for denne Gang give dem Afslag, eftersom de har lidt Skade. Han skal lade det føre til Regnskab. Sk. T. 7, 29.

4. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Christoffer Mormand. Da der snart skal foretages Skifte og Deling efter afgangne Jomfru Sitzel Urne, skal han, naar samme Skifte skal foretages, være til Stede og paatage sig afgangne Johan Sparres Børns Værgemaal og have Indseende med, at der paa dette Skifte vederfares dem, hvad Ret er. Sk. T. 7, 29.

— Miss. til Falck Lyche og Christian Sinclar. Palle Urne til Gylleboe, Johan Urne til N. paa sine egne og sin Broders Folmer Urnis Vegne og Pros Mund til Grefvensvænge, Befalingsmand paa Island, paa Fru Johanne Kaasis og Jomfru Inger Urnis Vegne har meddelt Kongen, at de med det første agter at holde Skifte efter deres afgangne Søster Sidzel Urne, og bedt om Kongens Kommission til dem, at de skal være til Stede ved Skiftet og forhandle i Mindelighed om de tvistige Punkter, der kan indfalde paa ved samme Skifte, eller adskille dem ved endelig Dom og Sentens, ligesom de ogsaa skal udlægge al vitterlig Gæld af Fællesboet. Kongen giver dem Befaling og Fuldmagt til at udføre dette og give det Parterne paaskrevet under deres Hænder og Signeter, som de vil ansvare og være bekendt. Skulde nogen af dem være lovlig forhindret, skal der tages en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 7, 29b. Indl. 13/10.

— Miss. til Claus Gagge. Jomfru Beate, Clare og Bente Giere har bedt Kongen, at han vilde forordne en Værge for deres Jordegods og Løsøre, indtil deres Broder, der er rejst ud af Landet, kommer hjem, og ellers saa længe det kan være fornødent, og tage mod Godset med rigtig Registrering. Kongen giver ham hermed Befaling og Fuldmagt til at paatage sig Værgemalet for de tre Jomfruer og modtage deres Hovedgaard Bjørnstrup med dens tilliggende Gods saavel som det Løsøre, de kunde have, ved en rigtig Registrering, saavel som tilstaaende og bortskyldig Gæld med hvad andet, der er tilfaldet dem og deres Broder efter deres afgangne Moder. Han skal aarlig gøre Rede og Regnskab og søge deres Gavn og Bedste, som han agter at forsvare i Fremtiden. Sk. T. 7, 30.

— Aab. Brev om, at Corfidtz Gabriel Acheleye paa sin Søsterdatters, Jomfru Margrete Parsløches Vegne, i hvis Værge han er, saavel som hun selv, har begæret af Kongen, at han vil bevilge, at hun maa afhænde sit Strøgods, som er tilfaldet hende efter hendes afgangne Fader og Broder, og igen tilhandle sig et samlet

Stykke Gods. Da hendes Værge har samtykket med hende deri, har Kongen bevilget, at hun maa afhænde sit Strøgods, til hvem hun lyster, og anvende Pengene til at købe andet Gods eller til sin Nytte i anden Maade, dog med hendes Værges Raad og Samtykke. Sk. R. 5, 418.

4. Dec. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Gundel Pedersdatter af Christianstads Len for Kongen har ladet andrage, at hendes Mand, Peder Olufsen, for 9 Aar siden skal være frasagt sin Fred af 15 Mænd, fordi han skal være befundet i Lejermaal med sit Halvsøskendebarn ved Navn Arrine Olufsdatter. Hun begærer nu, at Kongen vil forunde ham hans Fred igen, da hun er en fattig Enke, som ikke kan forsørge sine smaa Børn. Da en Erklæring af Ebbe Ulfeld til Suenstrup, Befalingsmand over Christianstads Len, viser, at Peder Olufsen i bemeldte 9 Aar, han har været fredløs, har forholdt sig christeligt og vel og ikke omgaaedes med andre fredløse, bevilger Kongen, at han igen maa nyde sin Fred, og at fornævnte 15 Mænds Tov ikke maa komme hans Fred til Forhindring i nogen Maade. Sk. R. 5, 418.

— Aab. Brev, hvorved Jost Fridrich von Papenhemb fik Kvittansiarum for Halsted Kloster og Raufnsborig Len for Tiden fra Philippi Jacobi Dag 1632 og til Philippi Jacobi Dag 1642. Han blev aldeles intet skyldig. Sm. R. 5, 235 b.

— Aab. Brev om, at Fru Ellen Giøe, afgangne Mauritz Askenslebers, har ladet give til Kende, at hun skal have forsømt at indlevere en Dom i en Sag mellem hende og Hr. Lauritz Jørgenslef i lovlig Tid efter Kongens Forordning. Hun beder nu om Kongens Tilladelse til paany at stævne samme Dom. Kongen bevilger, at hun paany maa indstævne samme Dom for sin tilbørlige Dommer. F. R. 4, 329.

— Miss. til Erich Grubbe. Kongen har befalet Erich Juel og Mogens Høeg til Kiergaardsholm, Landsdommere i Nørrejylland, at de straks skulde begive sig til Kronens Gaard Harballegaard og der sammen med Erich Grubbe forhøre alle, der kan have Vidnesbyrd om Mester Christen Nielsen, Præsten i Aarhus, angaaende Sagen med hans Hustrus Moder med videre, hvad Kongens Befaling til dem melder om. J. T. 11, 94 b. (Tr.: J. R. Hübertz: Aktstykker vedkommende Staden og Stiftet Aarhus II, 107).

— Miss. til Erich Grubbe. Kongen har befalet, at Mester Christen Nielsen skal sendes tilbage til ham igen. Erich Grubbe skal

lade ham sætte nøjagtig Borgen for, at han vil blive til Stede og svare til de Beskyldninger, man har mod ham. Hvis han ikke kan sætte den Borgen, Erich Grubbe vil nøjes med, skal han borge for sig selv. Erich Grubbe skal lade ham tiltale ved Retten, lade hænde Dom over ham og rette sig derefter. Ligeledes skal han tiltale Kirstine, afgangne Dr Morten Madsens, og have flittig Opsigt med, at hun sig ikke omkommer eller bortkommer. J. T. 11, 95. (Se Severin Kjær: Erik Grubbe og hans Døtre, S. 49 f. J. R. Hübertz: Aktstykker vedkommende Staden og Stiftet Aarhus II, 107).

4. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Bisperne i Aalborg og Viborg. Kongen har befaleet, at Mester Christen Nielsen i Aarhus skal tiltales for adskillige hans Bedrifter, og da der ikke er nogen Biskop i Aarhus Stift, skal de sammen med Lensmanden dømme i de Sager, som bliver indstævnet for dem angaaende samme Mester Christen Nielsens Bedrifter, og som det tilkommer dem at dømme i, og det saaledes som de agter at svare til. J. F. 11, 95 b. (Se J. R. Hübertz: Aktstykker vedkommende Staden og Stiftet Aarhus II, 107).

— Miss. til Erich Juel og Mogens Høeg. Mester Christen Nielsen, Sognepræst i Aarhus, er kommet i et almindeligt Landrygte om et skammeligt og fast tilforn uhørligt Levned med sin Hustrus [Moder] at skulle have ført, da for at Sandheden desbedre kan komme for Lyset i en saadan mørk og vanskelig Sag, skal de straks begive sig til Harballegaard og der sammen med Lensmanden sammesteds kalde og fremfordre alle, hvis Vidnesbyrd og Dokumenter i den Sag udspørgeres og haves, og flittigt overhøre dem og igennemse dem og siden sende deres skriftlige Erklæring til Kancelliet, for at Kongen desbedre kan informeres om denne Sag. J. T. 11, 95 b. (Se Severin Kjær: Erik Grubbe til Tjele og hans Døtre, S. 50 f. J. R. Hübertz: Aktstykker vedkommende Staden og Stiftet Aarhus II, 107).

— Miss. til Peder Munch. Søren Munch til N. har for nogen Tid siden faaet Kongens Befaling om at være Værge for Niels Munchs Børn, indtil denne igen kommer ind i Landet. Da Kongen nu erfarer, at Peder Munch er Børnenes Søskendebarn og paa denne Maade er dem nærmere beslægtet end bemeldte Søfren Munch paa deres Faders Side, og da Søfren Munch for sin Alderdoms og for den lange Rejses Skyld begærer at maatte forskaanes for samme Værgemaal, saa skal Peder Munch for den Tid, Niels Munch er dømt til

at entholde sig fra Kongens Riger og Lande, paatage sig Børnenes Værgemaal og have Indseende med, at der vederfares dem, hvad Ret er. J. T. 11, 96. Indl. udat.

4. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Jochim Bech. Hr. Anders Andersen i Vegerslef har givet til Kende, hvorledes hans Annexgaard formedelst den Herlighed, Oluf Pasbjerg har dertil, er blevet saa øde, at han ikke kan bekomme sin Rettighed af den og ejheller i to Aar har bekommet den. Jochim Bech skal være Hr. Anders behjælpelig, saa der vederfares ham, hvad Ret er, og han ikke mister sin tilbørlige Rettighed saa ganske, som det er sket i nogle Aar. J. T. 11, 96 b.

— Miss. til Jørgen Kruse. Fru Anne Bech, afgangne Christian Bylovs til Ingelsted, har ladet andrage, at hun med det første agter at lade Boet efter sin afgangne Husbonde registrere. Da Jørgen Kruse er den nærmeste, befaler Kongen ham, at han, naar Registreringen skal finde Sted, og han advares derom, kommer der til Stede og har Indseende med, at alting gaar ligelig og ret til, saaledes som han agter at forsvare. J. T. 11, 97.

— Miss. til Erich Grubbe. Kongen har erfaret, at Hans Hansen Skaaning i Aarhus understaar sig at lade trykke adskillige Bøger og Pasquiller, som ikke efter Kongens Befaling er reviderede af de højlerde. Erich Grubbe skal lade ham tiltale for det og lade hænde Dom over ham. J. T. 11, 97 b. (Se J. R. Hübertz: Aktstykker vedkommende Staden og Stiftet Aarhus II, 106).

— Jomfru Allheit Paal fik Bevilling til selv at maatte nyde sit Gods, som var hjemfaldet til Kronen, fordi ingen vilde befatte sig med det efter hendes Moders dødelige Afgang. Udt. i J. R. 10, 348. (Se Kr. Sk. I, 541).

5.¹ Dec. (Kbhvn.). Aab. Brev. Kongen har hørt, at en Del af dem, som er bosiddende ved Sorøe, og som agter at søge deres Næring til Søs, skal af Borgmestre og Raad, naar de ankommer til Havnen, blive forment at oplægge deres Varer paa Skibsbrøggerne og i Husene, indtil det er dem belejligt at bortføre dem med Vogne eller afhænde dem til Borgerne. For at Sorøe des bedre kan tiltage, har Kongen bevilget, at de, som allerede bor paa Stedet, eller som

¹ Indført efter 6. Dec.

herefter vil nedsætte sig der, og som agter at begynde Handel med Skibe, maa gøre det friligen og ubehindret og afhænde deres Varer, til hvem de lyster, naar de ellers udgiver Kongens og Kronens Told og Rettighed af Varerne og med nøjagtig Underskrift af Hovmesteren, som nu er paa Sorøe, eller som herefter kommer der, kan fremlægge Bevis for, at samme Handel er deres egen og ingen fremmedes. Hvorfor Borgmester og Raad og alle andre ved Søsiden, som bor her i vore Riger og Lande, aldeles ingen Forhindringer maa gøre samme Sorøe Indvaanere, men de skal give dem Husrum til deres Varer, naar de vil oplægge dem, og ellers være dem beforderlige paa andre Maader til deres Handels Fortsættelse. Sj. R. 21, 267. Indl. 10/10. (Tr. CCD. V, 394).

5. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Mogens Kaas. Mads Hviid i Sundsherred i Guldved i hans Len har andraget, at han hidintil har svaret hel Skat af den halve Gaard, han paabor, og han besværer sig over, at han ikke kan tilvejebringe denne Skat, fordi hans Gaard er meget ringe baade paa Eng og Sædeland. Han har derfor begæret herefter at være fritaget for den halve Skat. Da Kongen saavel af Mogens Kaas' Erklæring som af et Tingsvidne ser, at hans Angivelse er sandfærdig, maa han herefter være forskaanet for den halve Skat. F. T. 5, 254.

— Miss. til Henning Valkendorf. Kongen har hørt, at tvende Pigebørn, den ene kaldet Anne Plaugs, den anden Anne Clemensdatter, af en Troldkvinde i Fraude for Vang boendes ved Navn Mette Andersens efter begge Pigebørnenes egen Bekendelse skal være forførte til Trolddomssynd. Kongen vil, at han skal modtage begge Pigebørn i Odense Hospital, og der skal forholdes med dem som med andre i samme Hospital, hvor de skal forblive, indtil de selv kan tjene deres Brød. Kongen har befalet Dr. Hans Michelsen, Superintendent over Fyns Stift, at han, saa længe de to Pigebørn bliver i Hospitalet, skal forordne nogle af Præsterne nær ved Haanden, der kunde skiftes til en Gang eller to om Ugen at gaa til samme Piger og informere dem i Guds sande Kundskab. F. T. 5, 254 b. Indl. 21/10.

— Miss. til Dr. Hans Michelsen. Da Kongen har hørt, at to Pigebørn, Anne Plaugs og Anne Clemensdatter, af en Troldkvinde, Mette Andersen, boende i Fraude for Vang, efter begge

Pigebørnenes egen Bekendelse skal have lært Trolddoms Synd, har han befalet Henning Valkendorf til Glorup at modtage de to Pigebørn i Odense Hospital og lade dem blive der, til de selv kan fortjene deres Brød. Kongen vil, at Hans Michelsen forordner nogle Præster, der er nær ved Haanden, til at besøge de to Pigebørn en, to eller tre Gange om Ugen og informere dem om Guds Ord, saa de kan skønne, hvilke Vildfarelser de har været i. F. T. 5, 254b. Indl. 21/10. Orig. i Landsarkivet, Odense.

5. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Arent von der Kula. Han skal hos Fogden paa Uldriksholm erfare, hvem denne har solgt Gaardens Avl og Landgildekornet til, og hvor Pengene er, deslige hvorvidt han er kvitteret af Steen Bille til Kiersgaard for de forrige Aars Indtægter. Han skal med det første erklære sig derom til Kongen. F. T. 5, 255.

— Aab. Brev. Anders Nielsen Bierig, Byfoged i Medelfar, har for Kongen ladet andrage, at han har stor Besværing i samme Bestilling, og at han slet intet har for det. Kongen har derfor bevilget, at Anders Nielsen maa faa 20 Rdl. in Specie af den smaa Told, som falder mellem Mielfar og Snoghøy. F. R. 4, 329b. Indl. 8/9.

— Miss. til Gunde Lange. Kongen har befalet Mogens Arnfeld til Rugaard, Befalingsmand i Mariacher Kloster, og Sten Bilde til N., Befalingsmand paa Segelstrup, at være med til at besigte noget Gods ved et Mageskifte mellem Kronen og Erich Høeg til Langholt. Gunde Lange skal møde, naar han advares om det, og foregive, hvad han har at sige derom, og sammen med de andre forsegle og underskrive det. J. T. 11, 97b.

— Miss. til Aars Kapitel. Kongen har befalet Mogens Arnfeld til Rugaard, Befalingsmand i Mariacher Kloster, og Jørgen Rosenkrantz til Kielgaard at være til Stede og besigtige noget Gods til Mageskifte mellem Kronen paa Aarhus Kapitels Vegne og Ofve Juel til Brusgaard. Naar denne Lignelse skal foretages, og de advares derom, skal de møde til Stede eller sende deres Fuldmægtige for at foregive, hvad de har at sige derom, og underskrive og besegele det sammen med de ovennævnte. J. T. 11, 98.

— Miss. til Mogens Sested. Hans Bilde til Jungergaard har for nogen Tid siden begæret Junget Præstegaard til Mageskifte for fuldkomment Vederlag af hans Jordegods. Mogens Sested skal

lade opkræve fire uvildige Mænd, som kan gøre Præsten fuldkomment Vederlag af Hans Bilde's Gods imod Præstegaarden, og de skal fastsætte, hvor mange Penge Hans Bilde skal give for Præstegaardens Bygninger. Mogens Sested skal tilholde Præsten, at han skal anvende de Penge, han faar til Vederlag for disse Bygninger, paa den Gaard, han faar igen. Naar dette er sket, skal Hans Bilde tilendegøre Mageskiftet paa Kongens Ratification. J. T. 11, 98 b.

5. Dec. (Kbhvn.). Miss til Mogens Arenfeld og Sten Bilde. Erich Høeg til Langholt har til Magelæg begæret to af Kronens Gaarde i Vendtzysse i Horsens Sogn, som kaldes Tranholm. Den ene bor Peder Rasmussen og Lavridtz Olufsen paa, den anden Jens Rasmussen, hvorimod Erich Høeg igen tilbyder at udlægge følgende af hans Gods i Kier Herred i Gasser, som Peder Simensen, Jens Søfrensen, Niels Hansen, Thue Ibsen og Hans Jensen paabor. De skal med det første begive sig til fornævnte Gaarde og Gods og forfare dets Ejendom, Skov, Landgilde, Herlighed, Rente og anden Tilliggelse og ligne og lægge det ene Gods mod det andet, saa at Kronen og Erich Høeg sker Ret og Fyldest. Hvad sig Skoven belanger, skal der forholdes med den som sædvanligt. De skal derefter give det beskrevet. Kongen har befalet Gunde Lange til Brening, Befalingsmand paa Aalborghus, at være til Stede og fremføre, hvad han kan have at sige paa Kronens Vegne. Han skal forsegle og underskrive tillige med de andre. J. T. 11, 99.

— Miss. til Mogens Arenfeld og Jørgen Rosenkrantz. Ofve Juel til Brusgaard har af Kronen paa Aarhus Kapitels Vegne begæret følgende af Aarhus Kapitels Gods til Mageskifte. Nemlig i Galten Herred, Vissing Sogn og By, en Gaard, fordum beboet af Jens Snog. Derimod tilbyder Ofve Juel at udlægge 1 Gaard i Hald Herred i Lum Sogn og By, som beboes af Rasmus Povelsen. De skal begive sig til fornævnte Gaarde, forfare dets Ejendom og ligne og lægge det ene Gods imod det andet, saa Kronen paa Aarhus Kapitels Vegne saavel som Ofve Juel sker Ret og Skel ved Mageskiftet. Med Skoven skal forholdes, som forsvarligt er. De skal give det beskrevet under deres Hænder. Hvis Kronen paa Aarhus Kapitels Vegne sker Forkort, skal de staa til Rette for det. Kongen har befalet Aarhus Kapitel at være til Stede og paa dets egne Vegne foregive, hvad det kan have at sige. J. T. 11, 100.

— Miss. til Gunde Lange. Hr. Ifver Ifversen, Sognepræst i Jul-

strup, har til Kronen udlagt den Herlighed, der gaar af Borup Præstegaard, som hans Kapellan paabor. Den er $\frac{1}{2}$ Pund Smør, $\frac{1}{2}$ Kande Honning, $4\frac{1}{2}$ Sk. Galtepenge, $10\frac{1}{2}$ Sk. for Tredieparten af et Faar, 5 Sk. 1 Alb. for Tredieparten af et Lam, 8 Alb. for Høns og Gaas, 2 Sk. Leding, $2\frac{1}{2}$ [Sk.] Gæsteri i Stedet for Herligheden af en anden af hans Præstegaarde i Grafle Sogn og By, som han til en Kapellan har begæret. Gunde Lange skal modtage Herligheden af Burup Præstegaard under sit Len, indskrive den i Jordebogen og aflægge aarligt Regnskab for den og lade Præstegaarden med sin Herlighed igen udlægge til Kapellanen. J. T. 11, 101.

5. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Kruse. Han har tidligere faaet Kongens Befaling om, at da der af Forseelse skulde være indført en Gaard i Vols paa Thyge Krusis til Stinalts Lod, der tilforn er udlagt til Vederlag for noget Gods, som Jørgen Kruses afgangne Moder havde udlagt i Magelæg til Kronen, og om, at han skulde erklære sig om samme Gaard, hvorvidt den uden Skade kunde tages fra Thyge Krusis Gaard Stinalt, hvis samtlige hans afgangne Moders Arvinger betalte den, saa meget som den kunde være værd at gælde. Da han nu har erklæret sig om, at den uden Skade kan mistes for Betaling, saa skal han til Thyge Kruses Bedste tage Betaling af Arvingerne, saa Gaarden kan blive hos Kronen, som den er udlagt til. J. T. 11, 101 b.

— Gunde Rosenkrantz og Ofue Juel fik Bevilling til at gøre Mageskifte med hvis gejstlige Beneficus, de er forlenet med af Kongen, nemlig saaledes, at Gunde Rosenkrantz skal afstaa det Kannikedømme i Aarhus Kapitel samt den Residens, der tilligger, hvorimod Ofue Juel igen skal afstaa og oplade til Gunde Rosenkrantz det Prælatur i Lund, med hvilket han er forlenet etc. *Stilo solito et Clausulis in Reius concessionibus adhiberi solitis.* (Efter Hr. Kanslers Befaling). Udt. i J. R. 10, 348. K. Incl. 24/8.

6. Dec. (—). Henrik Rammel fik Befaling til at indtage [i Sorø Skole] Jørgen Madsen Gromb, Søn af Mads Jørgensen Gromb, Borger i Landscrone, naar der bliver en Plads ledig. Udtog i Sj. T. 28, 110 b.

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Else, afgangne Søfren Mogensens forrige Fyrbøders Efterleverske, som bor i København, maa være fri for al borgerlig Skat og Bys Tyng, saa længe hun ingen borgerlig Næring bruger. Saafremt hun vil bruge

borgerlig Næring, da er denne Bevilling forbrudt. Sj. R. 21, 266 b. (Tr. KD. V, 248).

6. Dec. (Kbhvn.). I lige Maade fik Giertrud, afgangne Niels Madtsens, forrige Kancellibud, Bevilling at være fri for al borgerlig Skat og Bys Tyng. Sj. R. 21, 266 b. (Tr. KD. V, 248).

— Miss. til Niels Krabbe. Kronens Bønder i Halmsted Herred og Aarsted Herred i hans Len [Halmstad] har beklaget sig over, at de besværes over deres Formue med at give Penge for Arbejdet til Ladegaarden, som ligger til Slottet, fordi de ligger saa langt derfra, saa de ikke selv uden deres største Fordærvelse kan forrette det. De Bønder, der bor nær Ladegaarden, forlanger af de langt fra boende 8 slette Daler aarlig af hver Gaard for samme Arbejde at drive, hvad de i Længden ikke kan udstaa at udgive, men nødes til at kvittere deres Gaarde. Han skal derfor ordne det saaledes mellem de Bønder, der bor langt fra Ladegaarden, og dem, som ligger i Negden¹, saa de, der bor nærmest, tager noget lideligt af de andre, som de kan taale at udgive, saa samme Gaarde kan blive ved Magt, og Kongen blive forskaaet for videre Overløb. Sk. T. 7, 30 b.

— Miss. til Holger Rosenkrantz. Palle Rosenkrantz til Veslesgaard, Befalingsmand paa Augdesiden, har den 4. Juni 1640 bortskødet og afhændet nogle af Kronens Gaarde i Nedenæs Len til Christoffer Giøe for hans Part i efterskrevne Jordegods paa Bornholm, i Østerlaverske Sogn Lauridz Rasmussen 1 Fjerding Smør, 1 Td. Hafre, 1 Lam, 1 Gaas, 2 Høns, Lauritz Hansen 4 Pund Smør. Biørn Andersen ved Gidnum af et Hus 3 slette Daler for 1 Tønne Torsk, Niels Munk 1 Pund Smør XI Mk. Østermarch² Hans Lauritzen 3 Pund Smør, Hans Hansen Penge 1 Dlr. Nok to Huse. Jørgen Suart af et Hus 5½ Mk., Rix 1 Sk. Han skal modtage fornævnte Parter i fornævnte Gaarde, indskrive dem i Jordebogen og gøre Regnskab for den visse og uvisse Indkomst fra den Tid, da Mageskiftet skete, og herefter aarligen. Sk. T. 7, 31.

— Miss. til Bispen i Skaane. Kongen har for nogen Tid siden meddelt Mester Hans Aalborg Brev paa Hør og Muncherup, men han har nu erfaret, at en anden Person ved Navn Elias Rask lovligen skal være kaldet til samme Kald. Kongen vil, at fornævnte

¹ Negden = Bygden, Omegnen, jvnfr. Svensk Nejen. ² Østermarie.

Rask, som først er blevet lovligt kaldet, ordineres af Bispen, naar der bliver givet ham Kollats af Lensmanden. Sk. T. 7, 31 b.

6. Dec. (Kbhvn.). Aab. Brev om Skomagernes, Skræddernes og Snedkernes Lav i Nakskov. Skrædderne i Nakskov har ladet andrage, at i nogle Aarstid har adskillige unge Skræddere, som nylig er kommet af Lære og passelig i deres Haandværk, begivet sig til Byen og nedsat sig der, Skræddernes Lav og Næring til stor Undertryk og Forhindring. De beder derfor om, at der maa fastsættes et vist Antal for, hvor mange Skræddere som skal være der i Byen, saa Byen kan være forsynet. Da for at saadan Disordre kunde blive forekommet, og for at Skrædderne desbedre kunde have deres Næring og Brug til at udgive paabudne Skatter og anden Tyng, saa har Kongen anset det for godt at gøre den Anordning, at der i Nakskov ikke maa være flere end 10 Skræddere. Dog skal de, som allerede er i Embede og bosatte i Byen, forblive der, indtil de afgaar ved Døden, eller de kan framinde dem. Fornævnte 10 Skræddere skal være forpligtet til at gøre godt og ustraffeligt Arbejde for et billigt og lideligt Køb, saa ingen kan besværge sig over dem. Ej heller skal de bruge noget andet Købmandsskab, end de kan have fornøden til deres egen Husholdning. Sm. R. 5, 236 b. Indl. 27/9. (Tr. CCD. V, 394 f).

— I lige Maade et andet Brev om, at der i Nakskov ikke maa være mere end 10 Skomagere. Sm. R. 5, 237. Indl. 27/9. (Se CCD. V, 395).

— Item et andet Brev om, at der i Nakskov ikke maa være mere end 8 Snedkere. Sm. T. 5, 237. Indl. 27/9). (Se CCD. V, 395).

— Miss. til Erich Krabbe m. fl. Erich Krabbe til Stranbjerg, Mogens Sested til Holmegaard, Befalingsmand paa Skifhus, Jørgen Sefeld til Visborrig, Befalingsmand paa Hall, og Jacob Grubbe til Cabel hilles. Der er nogen Trætte mellem Holger Rosenkrantz til Glimminge, Befalingsmand paa Boringholm, paa den ene og Caspar Gierstrup til Bustrup paa den anden Side angaaende en Fædrift, som Caspar Gersttorf vil tilholde sig i Harsyssel inden for ret Herredsskel og Sysselskel, som Sandemænd for rum Tid siden har adskilt og omsvoret, saavel som imod gamle Lovhævder og Stadfæstelser derpaa, samt rigtige ukasserede Adkomstbreve. Da Caspar Gierstorf ikke har villet indgaa paa denne Befaling, har Holger Rosenkrantz været forarsaget den alene efter Recessen at tage, og han har

betroet de ovennævnte til enten at forhandle dem til Mindelighed om Markeskellet eller adskille dem ved endelig Dom og Sentens. De skal derfor ved første Lejlighed begive sig til Aastederne, der omtrættes, og som Holger Rosenkrantz eller hans Fuldmægtig vil forevise dem, og indstævne begge Parter og tillige Sandemændene, der før har gaet og svoret, for sig. De skal granske og forfare al Lejlighed og gøre et retfærdigt Markskel, nemlig fra Trøfveltand til Skiørsøe, og siden om alle Irringer, der kan forefalde derved, forhandle Parterne til Mindelighed eller adskille dem ved Dom og Sentens, saa de kunde komme til en endelig Ende og blive adskilt. Findes den fornævnte Sandemandsgang ikke saa kristeligt og retfærdigt at være ganget og gjort, at den bør blive ved Magt, da skal de ride, gøre og udvise et kristeligt og retfærdigt Skel imellem fornævnte Aasteder og sætte Stene og Stabler, som det sig bør og derudi granskende, forfarende, forhandlende, kendende og dømmende, saa det for et ret Skel ridende, gørende og udvisende vorder, og saa de klarligt kan give det under deres Hænder beskrevet. Er en af dem forhindret, maa de tage en anden god Mand i hans Sted. De skal bede Sandemændene, der gjorde Markeskellet, møde ved Aastedet, og ligeledes begge Parter, der skal medtage de Breve og Beviser, de har imod hinanden, og siden at lide og undgælde, hvis derom Lov og Ret er. J. T. 11, 102. Indl. 24/11.

7. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Ifver Krabbe. Kongen har for nogen Tid siden befalet sin Ingeniør, Hans Jacobsen, at skulle afstikke Gaderne i Købstaden Marstrand, men erfarer nu, at Borgerne ikke vil bygge efter samme Afstikning. Ifver Krabbe skal derfor straks begive sig til Marstrand og lade de Huse, som ikke er opsat efter Ingeniørens Afstikning, afbryde, hvem de end tilhører. Desuden skal han alvorligt tilholde, at Borgerne lader bygge efter den Afstikning, som er udført, og som hermed tilsendes ham. Sk. T. 7, 31 b.

11. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Henrich Lindenow og Jacob Grubbe. Henrich Gyldenstiern til Suanholm har til Magelæg og evig Ejendom begæret Kronens jus patronatus til Østersløf Kirke i Skaane i Christianstads Len i Villands Herred og tilbyder til Vederlag at ville udlægge efterskrevne Jordegods i Christianstads Len: 1 Gaard i Hasløf, som Tygge Jacobsen paabor, 1 Fæste sammesteds, som Peder Nielsen paabor, 1 Gaard i Viersløf, Niels Tuesen paabor, 1 Gaard i Lymbye, Jørgen Christoffersen paabor, i Heislinge 1 Gaard, Svend

Clemendson paabor, nok i Øster Aalinge Niels Mathisen, nok i Øster Helinge Lauritz Andersen. De skal med det forderligste begive sig til forn. jus patronatus, som Henrich Gyldenstiern begærer, saavel som til de Gaarde, han erbyder at udlægge, og forfare samme Gods, Ejendom, Skov, Landgilde, Herlighed, Rente og anden Tilliggelse og ligne og lægge Godset mod fornævnte jus patronatus, saa Kronen og Henrich Gyldenstiern sker Ret og Fyldest i alle Maader. Med Skoven skal dog forholdes, som sædvanligt er. De skal give det hele beskrevet under deres Hænder og Signeter. Saafremt Kronen i nogen Maade for deres Forsømmelses Skyld sker Forkort, skal de staa til Rette for det. Kongen har befaleet Ebbe Ulfeld til Suenstrup, Befalingsmand over Christianstads Len, at være til Stede, naar samme Besigtelse foretages, og paa Kongens Vegne foregive, hvad han har at sige, og derefter forsegle og underskrive det tillige med dem. Sk. T. 7, 32 b.

11. Dec. (Kbhvn.). Ebbe Ulfeld fik Brev at være til Stede ved samme Besigtelse og foregive, hvad han kunde have at sige derudi, og siden forsegle og underskrive det tillige med fornævnte gode Mænd. Sk. T. 7, 32 b.

12. Dec. (Fr.borg). Niels Trolle fik Bevilling til at beholde 3 Læster Korn af Landgilden til at forstrække Bønderne paa Ødegaarde i Roskilde Len. Samme Korn skal igen betales til førstkommende Martini. Udt. i Sj. T. 28, 110 b.

14.¹ Dec. (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene i Danmark. Der er til Skibsflaadens Bemanding bevilget en Kornskat af Bønderne over hele Riget, hvad de af hosføjede aabne Brev til Bønderne i Lenet yderligere vil erfare. De skal straks uden Forsømmelse lade det aabne Brev læse og forkynde overalt i Lenet og med det allerførste lade Bønderne lægge og skrive for samme Kornskat, saa alting kan gaa ligeligt og vel til, saa den rige hjælper den fattige, og siden indfordre Hjælpen af dem. Kornet skal sendes til Provianthuset i København med det allerførste, da der ligger stor Magt paa det for Kongen og Riget. Saafremt nogen i Lenet er saa forarmet og betrængt, saa han ikke kan udgive Skatten, skal de forskaanes for den, hvis det godtgøres for Rentekammeret med

---

¹ Brevet har ingen selvstændig Dato, men det er udateret sammen med det følgende Skattebrev af 14. Dec. 1643. ² Efter Brevet følger Fortegnelse over Adressaterne: Lensmændene og Bisperne.

nøjagtige Tingsvidner. Lensmændene skal underskrive med egen Haand. Sj. T. 28, 108.

— Aab. Brev til Bønderne i hele Danmark om Kornskat. Sj. T. 28, 109 b. (Se CCD. V, 395 f).

15. Dec. (Kbhvn.). Hr. Claus Daa's Arvinger fik Kvittansiarum for Claus Daa's Regnskaber for Dragholm Len, som han havde 1624—1641. De blev aldeles intet skyldige. Sj. R. 21, 267.

16. Dec. (Kbhvn.). Jørgen Seefeld fik Lov at rejse til Jylland, dog skal han snarest muligt komme tilbage. (Efter Prinsens Befaling). Udt. i Sj. T. 28, 111. K.¹ Incl. udat.

— Udi Jørgen Seefeldts Sted fik Ficendtz² Bille Befaling at sidde Landsting og dømme udi de Sager, der passerer, saavel som udi dem, som Jørgen Seefeld selv angaar. Udt. i Sj. T. 28, 111. K.

— Aab. Brev. Kongen og Rigets Raad har forordnet, at der i det kommende Aar 1644 skal holdes almindelige Herredage i Danmark. Alle Undersaatter, som har nogen Sager at udrette, maa komme dermed til Rettens Udfordring og Sæde. Den almindelige Herredag skal holdes i Kongens egen Nærværelse i København d. 6. Maj, hvor Kongen med Rigens Raad vil sidde Retterting og forhjælpe hver til Lov og Ret i de Sager, som allerede er indstævned, eller som bliver lovligt indstævned. Alle, som til den Tid har Sager at sætte i Rette, og som ikke allerede har taget Stævning, maa med det første komme til Kancelliet, hvor deres Stævninger skal meddeles. Dog skal ingen Sager indstævnes for Herredagen, medmindre de før har været for Herredsting og Landsting, og der er gaaet Dom i Sagen, som det sig bør, eller det er af de Sager, som af Rigens Raad endelig bør afgøres. Sj. T. 28, 111. K.

— Miss. til Rigsraadet³. Da der skal holdes Herredag i København d. 6. Maj førstkommende, skal de indfinde sig der og sidde Retterting og hjælpe alle Undersaatter, som indkommer med nogen Sag, saa

¹ I K. er tilføjet: Vi har befalet, at vor Mand i Eders Fraværelse skal sidde og dømme i de Sager, som for samme indstævnes. ² Skrevet Ficendtz ogsaa i K., rimeligvis Vincents Bille til Valbygaard. ³ K. har: Raadet om Herredage: Anders Bille, Ofue Gedde, Hr. Mogens Kaas, Hr. Tagge Tott Ottesøn, Hr. Christoffuer Ulfeld, Hr. Just Høeg, Hr. Corfitz Ulfeld, Jørgen Seefeld, Hr. Oluf Pasberg, Hannibal Sehested, Gregers Krabbe, Hans Lindenow, Knud Ulfeld, Ifuer Vind, Hr. Jørgen Brahe, Hr. Fred. Reetz, Niels Throlle.

meget muligt som Lov og Ret er. Der er udgaaet aabne Breve derom, saa hver kan forholde sig derefter. De skal begive sig til Stede for med Kongen at raadslaa om Rigens Bestillinger og Anliggender, der er magtpaaliggende. Sj. T. 28, 111 b. K.

16. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Stiftlensmændene¹. Kongen og Raadet har besluttet at holde Herredag 1644 i København 6. Maj førstkommende og der selv sammen med Rigsraadet sidde Retterting og hjælpe de Undersaatter, der indstævner Sager for det. Der er udgaaet aabne Breve om det til menige Undersaatter i hele Riget, som det fremgaar af medfølgende. Dette aabne Brev skal Stiftlensmændene lade læse og forkynde paa Herredstingene saavel som i Købstæderne, saa Undersaatterne kan vide, hvad de har at rette sig efter, og i Tide sende Stævninger i de Sager, nogen af dem har til samme Tid. Sj. T. 28, 112. K.

— Miss. til Landsdommerne². Hermed sendes det aabne Brev om Herredagen, som Kongen har ladet udgaa, til dem. De skal lade det læse og forkynde ved Landstingene og siden lade det bevare der. Sj. T. 112 b. K.

— Corfitz Ulfeld og Christian Thomesen fik Brev om at forhøre Rigets Regnskaber fra Philippi Jacobi Dag 1642 og til Philippi 1643. Udt. i Sj. T. 28, 112 b. K.

— Miss. til Christopher Ulfeld. Kongen har befalet Jacob Grubbe til Røgle og Stalder Kaas til Rosendal at besigtige noget Gods imellem Kronen paa Præstebolets Vegne i Ultorps Sogn i hans Len [Helsingborg] og Axel Urup til Beltebjerg, Guvernør i Befæstningen Christianpris. De skal møde, naar de advares derom, eftersende deres Fuldmægtige, foregive, hvad de har at sige, og have Indseende med, at Præstebolet sker Ret og Fyldest, og da tillige med dem at forsegle og underskrive det. Sk. T. 7, 33.

— Miss. til Eyler Holck og Jacob Grubbe. Ofue Giedde til Tommerup, Befalingsmand over Bradzbierg Len, har begæret til Mages-

---

¹ K. har Fortegnelse over Stiftlensmændene: Jørgen Seefeld, Viborg, Gunde Lange, Aalborg, Gregers Krabbe, Ribe, Erich Grube, Aarhus, Niels Throlle, Sjælland, Henning Walkendorf, Fyn, H. Thage Thott Ottesen, Skaane. ² K. har: Erich Juel, Mogens Høeg, Jylland. Claus Brochenhus, Fyen. Jørgen Seefeld, Sjælland. Gunde Rosenkrantz, Skaane. Lav. Bille, Lolland og Falster. Vincendtz Steensen, Lavind. Willom Thomesen, Blechind. Peder Terchelsen, Møen. Madtz Koefoed, Borringholm.

læg og evig Ejendom af Kronen paa Lunde Domkirkes Kapitels og Hospitals Vegne efterskrevne Lunde Domkirkes og Hospitals Gaarde og Gods: 1 Gaard i Tramerup By i Skaane og 2 Gaarde i Nørre Halland, hvorimod han tilbyder efterskrevne Jordegods i Leerbechsholt, Arebye og Killebye, og af Godset i Løfstad By og Berretoft, der ligger til primum Professorem Philosophiæ in Gymnasio Lundensi, derimod af sit Gods i Torsø at udlægge. Kapitlet har erklæret, at nævnte Gods vel kan mistes, om han vil modtage efterskrevne Gods, der ligger til samme Profes., for fyldest[gørende] Udlæg. Næmlig i Querrested 1 Gaard Anders Jeppesen, i Hagentorp Peder Olufssen, i Skieberup Peder Mortensen, i Stadstrup Peder Boesen, endnu 1 Gaard i Tagerup. Herimod tilbyder han Gaarden i Ingelstrup. Ligeledes de 2 Gaarde i Vandsted By og Torp, som Hospitalet vedkommer, hvorimod han tilbyder at udlægge Gaarden i Frillestad. Kongen giver dem Befaling og Fuldmagt til, at de med det forderligste begiver sig til fornævnte Gaarde og Gods og gransker og forfarer deres Ejendom, Skov, Landgilde, Rente, Herlighed og anden Tilliggelse, ligner og lægger det ene Gods mod det andet, saa begge Parter i alle Maader sker Ret og Fyldest; hvad Skovene angaar, skal dermed dog forholdes som sædvanligt. De skal give det hele beskrevet under deres Hænder og Signeter, som de vil ansvare og være bekendt. Kongen har befalet det hæderlige Kapitel i Lunds Domkirke, at de skal møde, naar samme Besigtelse foretages, og de advares derom, foregive, hvad de har at sige, og forsegle og underskrive det tillige med dem. Sk. T. 7, 33.

16. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Kapitlet i Lund. Kongen har befalet Eyler Holck til Gierdzholm og Jacob Grubbe til Røgle at besigtige noget Gods imellem Kronen paa Lunde Kapitels Vegne og Ofue Giedde til Tommerup, Befalingsmand over Bradzbiorg Len. De skal møde, naar samme Lignelse skal foretages, og de advares derom, foregive, hvad de har at sige, og have Indseende med, at Kapitlet sker Skel og Fyldest. Da Kapitlet har erklæret, at Godset i Løfsted, Rye og Berretoft vel kan mistes, hvis Ofue Giedde tillige for fyldestgørende Udlæg vil modtage efterskrevne Gaarde og Fæster, i Auersted 1 Gd. Anders Jeppesen, i Hagentorp Peder Olufsen, i Skieberup Peder Mortensen, i Stadstrup Peder Boesen paabor. De skal have Indseende med, at der ikke sker noget, som kan være Kapitlet til Skade. De skal forsegle og underskrive tillige med de andre. Sk. T. 7, 34.

16. Dec. (Kbhvn.). Aab. Brev. Kongen har bevilget, at Hans Christensen, Ridefoged paa Odensegaard, maa være fri for Indkvartering og al anden Besværlighed og Byens Tynge, saa længe han er i Kongens Tjeneste og ikke bruger nogen borgerlig Næring og Haandtering. F. R. 4, 329 b. Indl. 28/11. Orig. Originale aabne Breve sagligt ordnede.

— Jørgen Brahes Konfirmats paa nogen Agerjord. Henning Walkendorf til Glorup og Sten Bille til Kiersgaard, Befalingsmænd paa Odensegaard og Rugaard, har efter Kongens derom udgaaede Befaling ladet udmelde uvildige Dannemænd, der har rebet og maalt nogle Jorder, som Hr. Jørgen Brahe til Huedholm, Ridder, Befalingsmand paa Hagenskov, havde faaet bevilget til Magelæg mod anden Jord. Disse uvildige Dannemænds Rebning og Gerning lyder efter Tingsvidnets Indhold som følger: Isak Mauritzen paa Helnis, Herredsfoged i Bog Herred, Jens Rasmussen i Volber og Madtz Gau i Sackemygør vitterligt, at Mandagen den 10. Oktober paa Bog Herredsting var skicket Berttel Jensen, Ridefoged i Hagenskov Len, paa sin Herre og Husbonds, Hr. Jørgen Brahe til Huedholm, Ridder og Befalingsmand paa Hagenskov Slots Vegne, som begærede og fik et Tingsvidne underskrevet af 8 Dannemænd, som var David Hansen i Skydbiere, Claus Andersen i Gamtofte, Jørgen Hansen i Hesholm, Niels Madsen i Skydbiere, Anders Hansen i Helendishaule, Madtz Jensen i Saltofte, Jep Andersen i Ørsbjerg og Lauritz Nielsen i Synderbye, hvilke alle endrægtige vunde, at de paa fornævnte Ting og Dag sandelig saa og hørte dette: Lauritz Knudsen og Lauritz Jensen i Aaboe, Madtz Hansen i Norby, Jens Rasmussen i Valdbierig, Jørgen Jacobsen i Meyelbye og Jep Madsen i Lundager. Desligeste Lauritz Lauritzen og Anders Danielsen i Assens, de fremstod her i Dag inden Tinge og berettede, at eftersom Henning Walkendorf til Glorup og Steen Bilde til Kiersgaard har ladet dem udmelde til Tinge at rebe og maale nogen Jord i Lundagermark, som Jørgen Brahe begærer til Magelæg af Kronen, da har de forgangne Tirsdag og Onsdag begivet sig dertil og forfaret dets Lejlighed som efterfølger: Først maalte og rebede de en Agerjord i Lundagger Mark, der er Kongens Jord, som Jørgen Brahe begærer til Magelæg, hvilken Agerjord Jørgen Mand, Byfoged i Assens er bevilget at bruge. Denne Agerjord løber Øster og Vester for Peder Pedersens Jord i Grimstrup med den søndre Side og Anders Bangs med den nordre

Side, den er i Længden 4 Reb 41 Alen og Bredden i den vestre Ende 22 Alen og i den østre Ende 24½ Alen. Derimod maalte de den Jord, som Jørgen Brahe til Vederlag derfor igen vil udlægge, som er 2 Ager i Dalled imellem Meyelbyesbiuge, løber Sønden og Nør derudaf fra den nørre Ende og til midt paa for et Sandhul Østen for og en Sten i Banken Vester for. Den er i Længden 4½ Reb 20 Alen, Bredden i nordre Ende 34 Alen og i den søndre Ende 20 Alen. Dernæst maalte de noget Provsti Jord i Lundagermark, som Jørgen Nielsen i Lundager har i Fæste, og som Jørgen Brahe ogsaa begærer til Magelæg. Først paa Skaarendals Skifte en Ager løber Sønden og Nør, Peder Pedersens Jord i Grimstrup Østen, Peder Skals Jord i Assens Vesten. Bredden i den søndre Ende var 20 Alen, Længden 7 Reb 23 Alen, Bredden i den nørre Ende 19 Alen. En Ager i samme Skifte, Anders Lauritzens Østen og Peder Møllers Vesten, Bredden i nørre Ende 15 Alen 1 Kvarter, Længden 1 Reb, Bredden i den søndre Ende 17 Alen 1 Kvarter. Paa Strandskifte en Ager, løber Østen og Vesten, Jørgen Jeppesens Jord Norden og Anders Baags Vesten, Bredden i østre Ende 15 Alen, Længden 3 Reb 35 Alen, Bredden i den vestre Ende 13 Alen. Derimod vil Jørgen Brahe igen udlægge i Capelsmark i Korsvangen en Ager, løber Øster og Vester Jens Giersens Jord Norden og Peder Jensens i Meyelbye Sønden, Bredden i den vestre Ende 16½ Alen, Længden 10 Reb ringere 10 Alen, i den østre Ende 15 Alen 1 Kvarter; nok en Ager paa samme Skifte, Margrete Bangs Jord Norden, Bredden i den østre Ende 12 Alen 3 Kvarter, Længden 10 Reb, Bredden i vestre Ende 10 Alen 3 Kvarter. Endnu en Ager paa samme Skifte, Per Gregersens Jord Norden og Peder Jensens Sønden. Bredden i den vestre Ende 13 Alen, Længden 8 Reb 31 Alen, Bredden i den vestre Ende 17 Alen 1 Kvarter. Og er Rebet, som samme Jord er maalt med, 70 Alen langt. Og fornævnte Mænd beretter, at den Jord, Hr. Jørgen Brahe vil udlægge imod den, han begærer, gør fuldkomment Skel og Fyldest. At saa er gangen, vidne vi for[nævnte] [under] vores Signeter, Datum ut supra, Christopher Andersen egen Haand. Saa have vi fornævnte Mænd, udnævnte af Henning Walkendorf og Steen Bilde, fuldbyrdet og stadfæstet den Rebning, de har gjort efter, som den var forskrevet, som vi med dette aabne Brev fuldbyrder og stadfæster i alle dens Ord og Meninger. F. R. 4, 330.

16. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Jacob Grubbe og Stalder Kaas. Axel

Urup til Beltebirig, Guvernør paa Befæstningen Christianspris, har til Magelæg begæret af Præsteboets Jord i Edtorp Sogn i Helsingborg Len et Stykke Jord kaldet Store Ager, saavel som et Stykke Jord kaldet Store Veiger Lod og et Stykke Jord kaldet Lille Veiger Lod af Degneboen; deslige et Stykke Eng paa 10 Læs Hø og et Stykke Eng paa halvandet Læs Hø. Herimod tilbyder Axel Urup at ville udlægge lige saa godt og meget af sit Jordegods, hvorom Sognepræsten til fornævnte Otorp Sogn har erklæret sig, at dette Gods godt kan tages fra Præstegaarden, hvis der igen kan udlægges efterskrevne Gods til den, nemlig et Stykke Jord kaldet Kirchertoften, der ligger til den Gaard, som Bent Hillersen i Ostrup paaboede, deslige de to Tofter, som ligger til Jens Nymands Gaard ud igennem de to Agre, som kaldes Lille og Store Refnenache, til samme Gaard, saa og to Stykker Eng, som er Kose Engen til fornævnte Bent Hillersens Gaard og Kose Engen til Nymandts Gaard, og dersom det ikke er nok og fyldest Vederlag, er han tilfreds, hvor Axel Urup videre vil udlægge af sit Gods. Jacob Grubbe og Stalder Kaas skal med det forderligste begive sig til fornævnte Ejendom og Gods, saavel til det, som Axel Urup begærer, som til det, han til Gengæld selv vil udlægge. De skal granske Godsets Ejendom, Skov, Landgilde, Rente, Herlighed og anden Tilliggelse og ligne og lægge det ene Ejendoms Gods imod det andet, saa at Præstebolet saavel som Axel Urup sker Ret og Fyldest. Hvad Skovene angaar, skal forholdes dermed som sædvanligt. De skal give det beskrevet under deres Hænder. Hvis Præstebolet sker Forkort, skal de staa til Rette for det. Kongen har befalet Christopher Ulfeld til Svendstrup, Ridder, Raad, Embedsmand paa Helsingborg, at være til Stede ved samme Besigtelse og foregive, hvad der er at sige paa Kongens og Præstebolets Vegne, og siden forsegle og underskrive det sammen med de andre. J. T. 11, 103 b.

16. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Niels Krag, Erich Juel, Mogens Høeg og Jørgen Seefeld. De har for nogen Tid siden faaet Kongens Befaling om at være Kommissarier ved Skiftet efter afgangne Envold Sefeld imellem hans efterladte Hustru og Arvinger, men Kongen erfarer nu, at dette Skifte formedelst adskillige Tilfælde endnu ikke er kommet til Endelighed. De skal derfor med det allerførste indstævne Parterne for sig, forhøre dem og mellem dem til Ende gøre om alt, som ikke tilforn er kommet til Endelighed, som da enten blev op-

sat til nu tilstundende Snapsting, da Gælden kunde betales og Brevene indfries. Iøvrigt skal de i andre Maader følge Kongens tidligere Befaling. Dersom der endnu kan være nogen Irring og Tvist imellem Parterne, skal de forhandle det mellem dem i Mindelighed eller adskille dem ved en endelig Dom og Sentens, saa det engang for alle kan komme til endelig Ende. De skal give det beskrevet under deres Hænder og Signeter, som de agter at forsvare. Hvis en af dem skulde blive forhindret, maa de andre tage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 11, 105. Indl. udat.

16. Dec. (Kbhvn.). Tyge Kruse fik Bevilling til at maatte rejse ud af Landet, selv om han ikke har naaet den Alder, som Kongens Forordning derom formelder. Udt. i J. R. 10, 348.

17. Dec. (—). Miss. til Jørgen Seefeld. Da han har spurgt, om de 9 øde Jorder og Husrum i Ringsted, der ligger til Klosteret sammesteds, maa sælges, da de kun efter Jordebogen skal give ganske ringe Landskyld, nemlig 1 Sildegarn af hver aarlig, i hvis Sted de giver 1 Rigsort; og naar nogen af vedkommende Jorder skal bortfæstes, svarer der til Kendelse 2 Rdlr. Da han desuden oplyser, at Kongen vilde kunne faa større Profit af, at samme Jorder var bortsolgt, vil Kongen, at de øde Jorder og Husrum sælges for, hvad der er billigt, hvis der findes nogen, som vil købe dem. Pengene, der faas for dem, skal føres til Regnskab. Sj. T. 112 b. K.

— (Fr.borg). Miss. til Niels Krabbe. Eyler Holch til Giedsholm har begæret en Biskopstiene i Aasted Sogn i hans Len [Halmstad], som nu er ledig, og som ligger i Præstegældet ved hans Sognekirke. Kongen vil, at han lader Eyler Holch faa nævnte Biskopstiene paa Kongens Vegne for sædvanlig Fæste og Afgift. Sk. T. 7, 34 b.

—¹ (Kbhvn.). Miss. til Axel Arenfeld og Erich Grubbe. Hr. Jost Høeg til Giorslef, Ridder, Raad, Rigens Kansler og Embedsmand paa Calløe, har til Magelæg begæret Kronens Gods i Calløe Len, Hassens Birk i Roubye Sogn, nemlig i Holmb 11 Gaarde, den første Søfren Rasmussen, den anden Hans Jørgensen, den tredje Søfren Jørgensen, den fjerde Rasmus Christensen, 5. Anders Jensen Stubii og Michel Jørgensen, 6. Søfren Nielsen Møller, 7. Lauritz Michelsen,

¹ Indført efter 18. Dec.

8. Søfren Hansen, 9. Christen Rasmussen Bunde, 10. Nok Christen Rasmussen Bunde og 11. Søfren Søfrensen Tofte. Nok sammesteds et Selvejebol, som Hr. Niels Pedersen i Efvertoft giver Landgilde af. Søfren Jørgensen, Søfren Hansen, Anders Jensen Stubij, Rasmus Christensen, Lauritz Michelsen, Hans Jørgensen, Søfren Rasmussen, Søfren Nielsen og to Mænd i Droubyi giver tilsammen halvanden Tønde Smør deraf. Hvorimod Hr. Jost Høeg tilbyder igen at ville udlægge til Kronen efterskrevne Gaarde i Calløe Len i Østerlisberrig Herred, Hornslet Sogn, nemlig Ofvergaard, Esherød, en Gaard, Anders Søfrensen paabor, Thorsager Sogn i Rostvid to Gaarde, den første Morten Michelsen, den anden Søfren Jørgensen paabor, Feldballe Sogn, Essig, en Gaard, Rasmus Lavridsen paabor, Agri Sogn og By en Gaard, Jens Pedersen paabor, i Hoed Sogn i Driredts 2 Gaarde, den første Lavritz Jensen, den anden Søfren Lavritzen paabor, Thillerup en Gaard, Simen Lavritzen paabor, Hassens Birk, Droubye Sogn, Limbech, en Gaard, Peder Søfrensen paabor, og i Nøer Herred i Voldbye Sogn og By en Gaard, Peder Madtsen paabor. De skal med det første begive sig til fornævnte Gods og granske og forfare samme Gods' Ejendom, Skove, Landgilde, Herlighed og rette Tilliggelse og ligne og lægge det ene mod det andet, saa begge Parter sker Ret og Fyldest. De skal give det beskrevet under deres Hænder og Signeter. De skal indsende Beskrivelsen til Kancelliet. Hvis Kronen sker nogen Forkort ved deres Forsømmelse, skal de staa til Rette for det. J. T. 11, 106.

18. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Niels Trolle og Henning Walkendorff¹. De skal straks til de gevorbne Folk, som ligger i Sjælland, give en Maanedes Sold af Contributionspengene, som de har i Forraad, eftersom Kongen har befalet dem straks at marchere. Ligeledes skal de ogsaa gøre Afregning med dem, som ligger i Roskilde, for hvor meget de Borgerskabet sammesteds er skyldige. (Efter Hr. Kanslers Ordre). Sj. T. 28, 113.

Lige saadan et Brev fik Henning Walkendorf i Fyen.

— Miss. til Lensmændene² i Sjælland, Fyn og Jylland. Da det gevorbne Krigsfolk, som er indkvarteret i deres Len, skal mar-

¹ I K. er Brevet kun stilet til Niels Trolle. ² K. har Liste over Lensmændene.

chere, skal de ufortøvet gøre Afregning med dem, hvor meget de er blevet Borgerskabet skyldige, saa Borgerskabet derefter kan blive betalt. Sj. T. 28, 113. K. Orig. Landsarkivet i Viborg. (Se J. R. Hübertz: Aktstykker vedkommende Staden og Stiftet Aarhus II, 108).

18. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Christoffer Ulfeld, Hr. Henrik Huitfeld og Niels Trolle. De skal straks til Henning Walkendorf til Glorup fremsende de Unionspenge, som de har faaet fra Norge og endnu har i Beholdning, og derfor faa hans nøjagtige Kvittans, medmindre Knud Ulfeld til Svenstrup allerede har affordret dem Pengene. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 113 b. K.

Lignende Breve til Henning Huitfeld og Niels Trolle.

— Miss. til Niels Trolle og Bispen. Da Hr. Daniel Knop, Sognepræst i Reersløf i Andtvorskouf Len, har meddelt, at han for nogen Tid siden har lidt stor Skade ved Ildebrand, saa hans Gaard og næsten al hans Formue skal være opbrændt, beder han om, at noget maatte forundes ham af Kirkerne her i Stiftet for at reparere sin afbrændte Præstegaard. Han maa af hver Kirke i Sjælland, som har Formue, faa 1 Rdlr. til sin Præstegaards Opbygning. Sj. T. 28, 114.

— Miss. til Vicentz Bille og Eyer Høgh. Han skal straks træffe Anordning, at Rytteriet i hans Kompagni straks skal være færdigt til at marchere, naar det befales dem. Eiler Høgh i Fyn fik lignende Befaling om sit Kompagni. Sj. T. 28, 114. K.

— Aab. Brev. Kongen har bevilget, at Mauridtz Christoffersen, forrige Kancellibud, for sin lange Tjeneste herefter aarlig for sin Livstid maa faa 20 Rdlr. i Specie af Blokken paa Københavns Slot. Pengene skal gives ham to Gange om Aaret, nemlig Halvparten til St. Hansdag og Halvparten til Martins Dag, og denne Benaadning skal gaa fra førstkommande Nytaarsdag og siden kontinuere, saa længe han lever. Sj. R. 21, 268.

— Miss. til Grænselensmændene Ifuer Krabbe, Niels Krabbe, Henrich Below, Ebbe Ulfeld. De maa ingen Steder begive sig fra Fæstningerne, men holde god Vagt og have flittig Indseende med alting, saa der ikke sker Forsømmelser paa Fæstningerne; desuden skal de recognoscere paa Grænserne, hvad de svenske foretager sig, og med det forderligste advisere Kongen derom. Sk. T. 7, 34 b.

18. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Biørn Ulfeld. Han skal ligge udi Slotsloven paa Laugholm indtil anden Ordre og imidlertid have flittigt Indseende med Fæstningen og holde Vagt, saa der ingen Forsømmelse sker, som han agter at lade forsvare. Desuden skal han lade recognoscere paa Grænserne om, hvad de svenske foretager sig, og advisere Kongen derom med det forderligste. Sk. T. 7, 35.

— Miss. til Henning Valkendorf. Kongen har befalet Kommissærerne i Skaane og Sjælland at levere, hvad de har i Behold af Unions-skatterne af Norge, Skaane og Sjælland, til Henning Valkendorf. Han skal nøjagtig kvittere Kommissærerne for disse Skatter. Han skal derefter levere alle de Skatter, han modtager, sammen med dem, han har i Behold fra Fyn, til Knud Ulfeld til Svenstrup og faa en tilbørlig Kvittering af ham for dem. F. T. 5, 255.

— Miss. til Erich Grubbe. Mester Christen Nielsen, Sognepræst i Aars, har for Kongen klageligt ladet andrage, at han, siden han kom hjem, holdes saa strengt, at det skal være ham forment at tale med nogen. Erich Grubbe skal herefter ikke hindre ham i at tale, med hvem han begærer, om sin Nødtørft og Verb, dog at det sker i nogens Paahør og Nærværelse, som Erich Grubbe selv forordner til det. I lige Maade, da den afgangne Bisps Efterleverske beklager sig over, at hun ikke kan faa nogen der i Byen, som vil paatale hendes Sag, naar det gøres behov, saa vil Kongen i lige Maade, at Erich Grubbe ikke gør hende Forhindring i, at hun til sit Forsvar og til at udføre sin Sag bruger, hvem hun begærer, og som hun kan formaa til det. J. T. 11, 105 b. (Se Severin Kjær: Erik Grubbe til Tjele og hans Døtre, S. 52. J. R. Hübertz: Aktskykker vedkommende Staden og Stiftet Aarhus II, 107 f).

— Befaling til Rigens Marsk [Anders Bille] om straks at samle alt det gevorbne Rytteri og Fodfolk og ligeledes Rost-tjenesten i Jylland med det jyske Regiment, saa meget som der er i Jylland, og lade det altsammen indkvartere i Snoghøj og deromkring, det mest mulige er, og dermed næst Guds naadige Bistand afværgе, om noget fjendtligt Indfald skulle ske i Jylland, saa vidt muligt er, og dersom der forekommer ham noget, som han mener at kunne bestaa, skal han gøre sit Bedste, i hvad Slags det end er. J. T. 11, 107 b.

— Miss. til Knud Ulfeld. Han skal straks ved sit Bud lade affordre Henning Valchendorp de Kontributionspenge, som han har i Forraad, og siden straks lade erlægge en Maanedes Besoldning til

Halvparten af det gevorbne Folk i Jylland, fordi Kongen har befalet, at de straks skal marchere. Han skal have i Agt, at der gøres Regnskab med deres Værter, hvor de er indkvarteret, for hvad de bliver skyldige. Kongen har befalet Hr. Axel Arenfeld at betale den anden Halvpart. J. T. 11, 108.

18. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Axel Arenfeld. Han skal straks af de Kontributionspenge, han har i Forraad, lade erlægge en Maanedes Besoldning til Halvparten af det gevorbne Folk der i Jylland, da Kongen har befalet, at de skal marchere. De skal gøre Afregning med enhver Vært i hans Len, hvor de er indkvarteret, for hvad de er dem skyldige. Kongen har befalet Knud Ulfeld til Svendstrup at betale den anden halve Part. J. T. 11, 108.

— Henrich Møller, Tolder i København, blev forlenet med det Kannikedømme i Aarhus Domkirke, som Dr. Morten Matsen døde fra. Udt. i J. R. 10, 348 b. K.

19. Dec. (—). Miss. til Jørgen Vind. De 33 Landbønder paa Sierørøe¹ i hans Len [Dragsholm] har meddelt, at de har haft Misvækst paa deres Korn, saa de ikke kan udgive deres fulde Landgilde, og beder derfor om, at der maatte blive dem noget eftergivet. Da Kongen af Jørgen Vinds Erklæring ser, at deres Angivelse er rigtig, har han for i Aar bevilget et Afdrag paa $\frac{1}{2}$ Tønde. Da 4 Mand i en By kaldet Mastrup begærer, at de i deres Landgilde maa give Byg i Stedet for Rug, fordi deres Mark ikke er tjenlig til Rugsæd, og da det af Jørgen Vinds Erklæring fremgaar, at det er sandt, har Kongen bevilget, at de for Fremtiden maa give 1 Pund Byg for 1 Pund Rug. Dette skal indføres i Jordebogen og herefter kræves af dem. (Efter Ifver Vinds Ordre). Sj. T. 28, 115. K. Indl. 29/11.

— Miss. til Jørgen Vind. Bønderne i hans Len [Dragsholm] har bedt om, at de aarlig for Betaling maatte faa 4 Læs Ved, idet de foregiver, at de ellers ikke kan blive ved Magt. Han skal derfor lade hver Helgaard aarlig for Betaling faa 4 Læs Ved af sur Skov, som skal hugges i rette Tid, saa det kan vokse op igen. Hver Halvgaard maa faa to Læs. Sj. T. 28, 115 b. K.

— Miss. til Jørgen Vind. Bønderne i hans Len [Dragsholm] maa

---

¹ Sejrø.

faa 12 Læster Korn til Saasæd, som de skal betale tilkommende Aar, naar de har indhøstet. Sj. T. 28, 116. K.

19. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Vind. Da Kronens Bønder i hans Len, boende i Lomsaas i Aadsherret, nemlig Rasmus Hansen, Mogens Pedersen, Madtz Andersen, Madtz Nielsen, Niels Madtzen, Jens Jyde, Peder Pedersen, Madtz Jensen og Oluf Michelsen, har andraget, at de har saare ringe Brug og Avling imod den Landgilde, de staa indskrevet for i Jordebogen. Andre af deres Medtjenere i samme By har dobbelt saa store Brug og giver dog ikke mere Landgilde, end de gør. De beder derfor om, at der maa ske nogen Forandring med deres Landgilde. Da Kongen af Jørgen Vinds Erklæring erfarer, at det er sandt, skal han lægge noget af forskrevne Bønders Landgilde over paa dem, som har større Brug, som han det selv billigt og Bønderne paa begge Sider kan eragte lideligt. Det skal derefter ændres i Jordebogen og aarligt føres til Regnskab. (Efter Ifver Vinds Ordre). Sj. T. 28, 116. K. Indl. 20/11.

— Miss. til Jørgen Vind. Han har meddelt, at der i Høv¹ i hans Len skal være en stor Gaard, som er meget højt skyldende og giver 5 Pund Korn aarlig foruden anden smaa Middel. Denne Gaard maa Aar efter andet tilskrives en af de vordende Sønner, og naar han har besiddet Gaarden et Aar, bliver han forarmet og kan ikke udstaa dens Tyngde, han kan ikke betale Foldet og det laante Korn, men har tilsat den Fattigdom, han havde. En anden maa saa opsøges til Gaarden. Jørgen Vind beder nu om, at Bonden, der skal til Gaarden, maa faa et Afslag paa 1 Pund Korn aarlig, idet han formoder, at der saa kan holdes en Mand boende paa Gaarden. Kongen bevilger, at der maa gives et Afslag paa 1 Pund Korn aarlig, og dette skal saaledes forandres i Jordebogen. Sj. T. 28, 116b. K.

— Miss. til Jørgen Vind. Hr. Michel Kraft, Sognepræst til Odboe Kirke i hans Len, har givet til Kende, at Præstegaarden i hans Formands Tid skal være afbrændt, og at denne straks derefter er afgaaet ved Døden, saa han ikke havde opbygget hele Gaarden. Han beder nu om, at han maatte faa nogen Hjælp af Kirkerne i Drazholm, hvorved samme Præstegaard kunne opbygges. Kongen har be-

---

¹ Høve.

vilget, at han af Drachsholms Kirker, som har Formue, maa faa et halvt Hundrede Rdlr. til Præstegaardens Opbygning. Jørgen Vind skal sørge for, at bemeldte Michel Kraft faar foreskrevne 50 Rdlr. af de Kirker i Lenet, som har Formue, og han skal have Indseende med, at Pengene bliver brugt til Præstegaardens Opbygning. Sj. T. 28, 117. Indl. 29/11.

19. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Raadet.¹ De skal med det første begive sig til København, hvor de videre skal erfare Kongens Villie. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 117. K.

— Miss. til Henrich Rammel. Han skal lade de fire unge Herrer, som er paa Sorøe Academie, komme til Frederichsborg, saa de kan være der til Juleaften. (Efter Junkers Befaling). Sj. T. 28, 117 b. K.

— Miss. til Vincenz Bille. Da han har faaet Befaling om at holde Rytteriet paa Sjælland færdigt til at marchere, naar han bliver tilsagt derom, skal han forsamle Rytterne med det første og begive sig til Odense og der forvente videre Ordre. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 117 b. K.

— Aab. Brev. Kongen har for nogen Tid siden bevilget Daniel Weinholt i Slagelse, at han alene og ingen anden maatte holde Speceri sammesteds. Han foregiver nu, at han igen vil afgive samme Privilegium, for at Borgerskabet, som før har brugt Handel med Speceri, ikke skal beklage sig over ham, og for at han fremdeles bedre kan leve med dem i god Samdrægtighed. Han beder derimod alene om, at Kongens Privilegium paa Vinhandelen maatte konfirmeres og haandhæves, og at han maatte tillades lige med andre Borgere der i Byen at holde alle andre Varer, hvormed han bedst mest kan søge. Kongen har derfor bevilget, at Daniel Weinholt maa alene i Slagelse holde fransk Vin, riinsk og fransk Brændevin, og at ellers ingen der i Byen tillades at gøre ham Indpas deri, enten at sælge af forskrevne Vin i Oksehoveder, Ammer eller Potter, men samme Handel alene være tilladt for ham. Derimod skal han være forpligtet til at holde godt, ustraffeligt Vin og Brændevin, for hvem det begærer. Deslige til Kongens Hofholdnings Fornødenhed, naar han

---

¹ Paa K. er skrevet: Hr. Mogens Kaas, Hr. Tage Tott, Hr. Christoffer Ulfeld, Hr. Christoffer [Resten overstreget], Jørgen Seefeld, Hans Lindenov.

holder Hofleje paa Andtvordskouf, og det for en billig Pris, saa ingen derover kan klage. Derefter har Kongen bevilget, at Daniel Weinholdt maa bruge al borgerlig Næring lige med andre i Byen, hvormed han sin Fordel søge kan. Sj. R. 21, 268 b.

19. Dec. (Kbhvn.). Aab. Brev. Jacob Dreyer, Borger og Indvaaner i København, har begæret, at Kongen vilde bevilge ham en Slibe- og Poleremølle til de Musketter, som han lader gøre, at maatte bygge imellem Kongens Krudtmølle og Stockmølle i Sockelunds Herred. Da Kongen af otte Mands Besigtigelse erfarer, at Bønderne i de hosliggende Byer, Luentofte og Søllerød, lider Skade paa deres Jord og Enge, nemlig Peder Nielsen og Lauritz Nielsen paa deres Eng, hver Skade til et Læs Hø, Niels Søfrensen og Jens Olufsen begge Skade til et halvt Læs Hø, Hans Nielsen og Hans Knudtsen begge Skade til et Læs Hø, hvoraf Hans Knudsens er den tredie Part, Søfren Jensen Skade til halvandet Læs Hø, Oluf Søfrensen og Peder Ibsen begge Skade til et halvt Læs Hø. Belangende Vejen, som løber fra Krudtmøllen, skal fornævnte Jacob Dreyer bruge til Maglebierre Peder Nielsens Ager, kaldet Maglebiers Ager, der skal Vejen ligge langs ad den, ved den østre Side 3 Favne bred, og skal derfor aarlig have 1 Sletdlr. Lauritz Nielsen i Søllerød, paa hvis Eng Vandet vil holdes, bekommer Skade til tre Læs Hø. Bemeldte Jacob Dreyer er med fornævnte Bønder efter deres egen Begæring saaledes overens, at han, saa længe bemeldte Mølle bliver staaende, skal give dem aarlig efter Afsigtens Formelding for hvert Læs Hø og Eng, de tager Skade af, 9 Mk. Penge, som til hver Skt. Hansdag skal erlægges uden videre Paatale eller Maning. Deslige at han skal give Jens Oelsen i Luentofte for en Eng, som ej i Afsigten er anført, for et halvt Læs Hø, han bekommer Skade paa, halvfemte Mark, og den Vej, der ligger over deres Ager, skal han ikke gøre videre eller større, end den nu er, eller hidtil har været, og ikke at holde dem sit Kvæg til Skade eller Fortræd. Han maa ej heller gøre deres Pløjejord eller Eng Skade eller Fortræd i nogen Maade. Da de fornævnte Bønder er tilfreds med denne Kontrakt, saa bevilger Kongen Jacob Dreyer og hans Arvinger at maatte bygge og beholde samme Mølle. Dog hvis han ikke holder, hvad han i denne Kontrakt har forpligtet sig til, og ikke giver Bønderne, hvad han har lovet dem, fordi de giver deres, saa skal han have samme Mølle forbrudt. Sj. R. 21, 269. Indl. 7/12.

19. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Ebbe Ulfeld og Peder Vinstrup. Hr. Mogens Hansen, Sognepræst til Aasum og Skibersløf Sogne i Christianstad Len, har meddelt, at der imellem fornævnte hans Sogne, synderlig om Vinteren, naar der er meget Vand, Sne eller Isbrud, skal være en saa besværlig Vej, saa man maa rejse derimellem med stor Fare. Han beder derfor om, at Væ Sogn, som skal ligge ham fluks nærmere end hans Annex, Skibersløf, maatte annekteres Aasum Sogn og Skibersløf Sogn derimod igen annekteres med Arresløf Sogn. De skal derfor med det forderligste begive sig til alle fornævnte Sogne og med Flid forfare, om samme Sognes Permutation imellem bemeldte Mogens Hansen og Sognepræsten i vor Købstad Christianstad, som nu ved sin Kapellan betjener Væ og Arresløf Sogne, kan være dem paa alle Maader tjenligt, ligeledes om det er med begges Samtykke. De skal derefter erklære sig udførligt derom til Kongen. Sk. T. 7, 35. Indl. 16/10.

— Miss. til Jacob Grubbe, Niels Krabbe til Skiellinge, Embedsmand paa Halmsted, Ifver Krabbe til Vegholm og Biørn Ulfeld til Møllerød. Gabriel Kruse til Engeltoft har for nogen Tid siden erhvervet Kongens Befaling, at hans Børn, Envold og Erich Kruse, maa sælge og afhænde det Gods, der er tilfaldet dem efter deres afgangne Moder. De faar derfor Befaling og Fuldmagt til at være til Stede, naar samme Gods bliver solgt, skødet og afhændet. Ligeledes skal de have flittigt Indseende med alt, hvad Gabriel Kruse paa alle hans samtlige Børns Vegne har modtaget og igen givet. De skal ligne og likvidere det mod hinanden og afgøre, hvilken af Parterne der bliver den anden noget skyldig, saa at der paa begge Sider vederfares, hvad Ret er. De skal kvittere Gabriel Kruse for samtlige Børns Værgemaal, saavidt som han til denne Dag har haft det i Hænde. De skal give det beskrevet under deres Hænder og Signeter, som de vil ansvare og være bekendt. Dersom nogen af dem skulde være forhindret, kan de andre tage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 7, 35 b.

— Aab. Brev om, at da der nu er et Kannikedømme ledigt ved Lunde Domkirke efter afgangne Christopher Pral, tillader Kongen, at højlerde Mester Johannes Soega maa faa samme Kannikedømme med Bønder, Tjenere og al dets Rente og rette Tilliggelse, at skulle beholde indtil anderledes tilsigende vorder. Han skal bo og

residere ved Lunde Domkirke og gøre slig Tynge og Tjeneste inden og uden Kirken, som andre residerende Canonici sammesteds og være den gejstlige Ordinance, som om Religionen er udgangen, og Kapitlets Statutter aldeles undergiven. Han skal bygge og forbedre den Gaard og Residens, som han faar, og holde den ved god Hævd og Magt. Han skal holde Bønderne, som bor paa Godset, ved Lov, Skel og Ret og ingen af dem uforrette imod Loven eller besvære dem med ny Indfæstning eller andet usædvanligt Paalæg. Han skal ejheller forhugge eller lade forhugge til Upligt nogen af de Skove, der ligger til Godset i nogen Maade. Sk. R. 5, 418 b.

19. Dec. (Kbhvn.). Forleningsbrev paa et Vicarie til Lauritz Christensen. Da et Vicarie ved Lunde Domkirke er ledigt efter afgangne Christoffer Pral, har Kongen bevilget, at nærværende Studiosus Lauritz Christensen maa faa det med Bønder, Tjenere og alt dets rette Tilliggende for dermed at fortsætte og kontinuere sine Studier, indtil anderledes tilsigende vorder. (Iøvrigt som foregaaende). Sk. R. 5, 419 b.

— Miss. til Henning Valkendorf. Kongen har for godt anset, at det sjællandske Compagni skal indkvarteres i Odense. Han skal indkvartere dem, naar de ankommer, indtil Kongen bliver anderledes til Sinds. F. T. 5, 255 b.

— Miss. til Claus Seested. Kongen har beordret en Del Krigsfolk at ligge paa Fyn. Naar disse Krigsfolk ankommer, skal han indkvartere dem i Middelfart og deromkring, indtil Kongen bliver anderledes til Sinds. F. T. 5, 255 b.

— Miss. til Niels Krag og Erich Juel. Da Kongen ganske uformodentlig erfarer et fjendtligt Indfald i Holsten af strejfende Partier, som maaske, dersom ingen Modstand i Tide fandtes i Beredskab, videre turde understaa sig at grassere og fortfare, saa, endog Kongen ikke tvivler om, at enhver ærlig Mand i et saadant mod al Formodning paakommende Tilfælde vil betænke sit kære Fædreneland saavel som sin egen Ære og Velstand, og saa vidt det er dem muligt ved Adelen Folk der i Landet at bringe paa Fode, og af hvis Forraad, som til saadant yderste Nøds Behov er indsamlet, forsørger dem, saa har Kongen dog eragret det fornødent at paaminde dem derom, idet han ikke tvivler om, at de forholder sig heri, som de mener, det i Fremtiden kan være mest forsvarligt. J. T. 11, 108 b.

19. Dec. (Kbhvn.). I lige Maade fik Falch Giøe og Lavritz Ulfeld Brev Landfolket i Fyen anlangende. Udt. i J. T. 11, 109.

— Miss. til Lavritz Ebbesen. Mester Jesper Hansen, Sognepræst i Skanderborg, har givet til Kende, at hans Studerekammer skal være forfaldent, saa han ikke kan sidde tør derinde og studere, deslige at Brønden i Gaarden er ganske nederfalden. Lavritz Ebbesen skal lade Studerekammeret reparere og opbygge Brønden i Gaarden, dog med den ringeste Bekostning det ske kan. J. T. 11, 109.

20. Dec. (—). Miss. til Ebbe Ulfeld. Han skal straks samle de Folk, som hører under det Regiment, han er Oberstløjtnant over, og møde med dem ved Middelfart. Sj. T. 114 b. K.

— Miss. til Vindcentz Bille. Rytteriet under hans Kompagni skal alene have Bag- og Forstykke med Potte. Sj. T. 28, 114 b.

Eiler Høeg fik et Brev i lige Mening under samme Dato. Sj. T. 28, 114 b.

— Miss. til Flemming Ulfeld. Kongen har bevilget Fru Mette Rosenkrantz, afgangne Otte Brahe Pedersens Efterleverske, at hun paa sin egen Bekostning maa lade gøre bemeldte sin afgangne Husbonds Begravelse i hendes Sognekirke Skamstrup. Han skal have Indseende med, at saadant ikke sker Kirken til Skade i nogen Maade. Sj. T. 28, 114 b.

— Aab. Brev. Kongen har bevilget, at Christian Daa og Jørgen Daa, der endnu ikke har naaet den Alder, som Kongens Forordning derom fastsætter, dog maa rejse ud af Landet, naar de vil, og begive sig til fremmede Steder. Sj. R. 21, 269 b.

— Aab. Brev. Kongen har for nogen Tid siden bevilget, at afgangne Otte Brahe Pedersen til Torpenfeld maatte begraves paa Siden af hans Sognekirke Skamstrup, men hans Efterleverske, Fru Mette Rosenkrantz, vil lade Begravelsen gøre inde i Kirken. Kongen har nu bevilget, at Fru Mette Rosenkrantz maa lade sin afgangne Husbond begrave inde i Kirken, naar hun mager det saa, at det sker Kirken uden Skade. Sj. R. 21, 270.

— Miss. til Ifver Vind. Niels Skade til Agerkrog er ført hid til Københavns Slot, hvor han skal fængslig holdes paa det Blaa Taarn, fordi han ikke har efterkommet Kongens og Danmarks Riges Raads Dom og rømt Kongens Riger og Lande formedelst den Lov, han havde gjort med Niels Arenfeld. Da han nu igen har begæret nogen

Delation, har Kongen bevilget ham, at han maa blive endnu en Maanedes Tid i Landet, regnet fra Datoen paa hans Revers den 19. December til Maanedsdagen dernæst efter. Hvis han bliver i Ifver Vinds Len efter den bestemte Tid, skal han sørge for, at han uden Forhaling fængslet igen føres til København. J. T. 11, 109 b.

21. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Oluf Brockenhus. Elisabeth Daa til Bafvelse, afgangne Jacob Ulfeldtz Efterleverske, har givet til Kende, at der er nogen Irring og Tvistighed imellem Otte Brahe Stensen til Nesbyholm og hende. Jørgen Seefeld til Refs, Raad, Landsdommer paa Sjælland og Befalingsmand over Ringsted Kloster, er interesseret deri og har derfor bedt om, at en anden skulle dømme i hans Sted. Oluf Brockenhus skal derfor tage denne Sag for sig, forhøre, hvilke Domme og Tingsvidner Herredsfogden ved Tyberg Herredsting tidligere har udstedt i samme Sag, saavel som andre Dokumenter, der angaar samme Sag, og saa kende og dømme, som han agter forsvaret at være. Sj. T. 28, 115.

— Instruks for Os elskelige.... Skibskaptajn paa Kongens Pierke.... Han skal straks begive sig herfra til Synderborg og Arrøe og der under Landene afværge alt fjendtligt Indfald, saavidt det er ham muligt. Sj. R. 21, 270.

— Pas for to af Kongens Skibe.... Kongens Skibskaptejn er nu sendt fra København til Sønderburg og Arrøe med en af Kongens Pierke kaldet...., og han skal siden efter Lejlighed komme tilbage igen. Kongen beder sine Venner, Naboer og Forvandre og befaler sine egne Admiraler, Kaptejner og Udliggere i Søen, samt Fogder, Embedsmænd og alle andre Undersaatter, som maatte træffe ham paa hans Rejse, at de lader ham passere og repassere og ikke gøre ham nogen Forhindring deri. Skulde han paa nogen Maade lide Skade ved Storm og Uvejr, skal de for billig Betaling undsætte ham med Folk, Fetallie, Ankre, Tov og hvad andet, han behøver og beder om. Det skal gengældes Venner, Naboer og Forvandre, naar Lejlighed gives, og strengelig overholdes af Undersaatterne. Sj. R. 21, 270 b.

—¹ Miss. til Tagge Tott. Da det efter denne Tids Tilstand ligger

---

¹ Brevet er dateret 21. Oktober, men det maa utvivlsomt være Fejlskrift for 21. Dec, da det er indført mellem 19. og 21. Dec. og udstedt paa Grund af den Situation, der er opstaaet ved Krigens Udbrud.

stor Magt paa, at der haves god Indseende med alting i Skaane, skal han paatage sig den øverste Direktion og Kommando der i Landet. Han skal disponere saaledes i alting og forberede alt til Defension, som han mener er gavnligt og forsvarligt for Kongens og Fædrelandets Bedste. Sk. T. 7, 36.

21. Dec. (Kbhvn.). Falch Lyche fik Brev med det forderligste at samle det Folk, som er under hans Kompagni, og dermed sig iligen at begive til Malmøe. Udt. i Sk. T. 7, 36.

— Miss. til Henrich Below. Kongen agter for godt, at der ikke for Fremtiden skal holdes offentligt Marked i Befæstningen Christianopol. Han skal snarest erklære sig om, hvor samme Marked belejligst der i Negden¹ kan henlægges. Sk. T. 7, 36.

— Miss. til Ebbe Ulfeld. Det Marked, som plejer at holdes i Christianstad, skal herefter holdes i Væ; der sendes ham et aabent Brev, som paa tilbørlige Steder skal læses og forkyndes. Sk. T. 7, 36b.

— Aab. Brev. Kongen har besluttet, at det Marked, som plejer at holdes i Befæstningen Christianstad, herefter skal holdes i Væ. Hvorefter alle Vedkommende har sig at rette. Sk. R. 5, 420.

— Miss. til Jost Fredrich v. Papenhemb og Erich Rosenkrans. Han skal sørge for, at der holdes god Vagt alle Vegne ved Søkanten i hans Len [Aalholm og Halsted Kloster], og desuden holde Almuen i Beredskab, saa den, dersom noget uformodentligt paakommer, kan gøre det Værn, muligt er. Sm. T. 6, 521.

— Miss. til Rigens Marsk [Anders Bilde]. Eftersom Kongen endnu ikke om det fjendtlige Indfald i Holsten har erfaret, hvor vidt det er gaaet, og hvor meget af den svenske Armè, der er med dernede, saa vil Kongen, at Anders Bilde lader sammenkalde alt det gevorbne Mandskab og Landfolket til Hest og til Fods, der kan forsamles, paa de Steder, hvor han efter det Kendskab, han har til Forholdene, maa mene, at det kan ske med mindst Fare, og hvor det kan være Landet mest gavnligt til Defension mod det fjendtlige Indfald. Den Muntion og de Feltstykker, der er fornødne, har Kongen forordnet at skulle hensendes til Medelfart til Clavs Sested, hvor Anders Bilde

---

¹ Omegnen.

kan fordre det, saavidt Behov gøres. Hvad der videre kan opbringes af Folk, skal efter Kongens Befaling samles paa Fyn, saa der af det mest mulige kan formeres et samlet Korps. J. T. 11, 110.

21. Dec. (Kbhvn.). Aab. Brev. Christen Andersen, der tilforn boede i Visted i Hald Len, har ladet andrage, hvorledes en Mand ved Navn Knud Christensen, der bor i Nørsgaard, har været ham en Del Penge skyldig. Da han begærede sine Penge efter Brevets Indhold, har Knud Christensen undslaaet sig for Gælden og formeret et falskt og urigtigt Brev og endelig frigjort sig med en Lov, saa at Christen Andersen, efter at han var forfulgt med videre Proces, er borttrømt. Da forbemeldte Christen Andersen med Tingsvidne beviser, at han altid har forholdt sig rolig og vel, og at Sagvolderen Knud Christensen har efterladt ham samme Sag, saavidt han har ham at tiltale, saa har Kongen bevilget Christen Andersen hans Fred igen, saa han herefter som tilforn maa gaa og staa i Lov og Tov og søge Lav og Gildehus med gilde Mænd og gæve og være og blive fri, fællig og sikker og søge sin Næring og Bjæring, hvor han bedst kan, og ej være Mand des mindre. J. R. 10, 348 b.

23. Dec. (Fr.borg). Miss. til Iver Vind.¹ Han skal straks begive sig til Frederiksborg sammen med Kancelli-Herremændene og Philip Bornemann for at erfare Kongens videre Villie. Sj. T. 28, 117 b.

— Miss. til Hans Uldrich. Han skal sende to fornuftige Mænd til den svenske Resident, som er i Helsingør. De skal i Kongens Navn spørge ham, om han har Regeringens Befaling til at begive sig derfra. Hvis han har Regeringens Befaling dertil, er Kongen tilfreds dermed, og der skal intet utilbørligt vederfares ham i nogen Maade. Men hvis han da beklager sig over at være sket nogen Forhindring af nogle particulære, da skal han svares, at han ikke bør forundre sig over, om, hvis han skulde være nogen noget skyldig, at de da ikke vil tilstede ham at rejse bort, førend han stiller dem tilfreds. Men for Kongens Skyld skal der ikke ske ham nogen Hindring. (Efter Hr. Kanslers Ordre). Sj. T. 28, 118. K.

¹ [at forskrive Hermendene til at opvarte udi Juledage paa Fredrichsborg].

23. Dec. (Fr.borg). Miss. til Hieronomus Vognmester. Han har faaet Befaling om at overføre nogle af Kongens Vogne og Heste til Sjælland, men han skal nu forblive paa Fyn, indtil han faar nærmere Ordre. Sj. T. 28, 118.

— Kongen hører, at adskillige svenske Skibe skal ligge i Sundet. Hans Uldrich skal straks lade dem anholde, saa de ikke kan komme nogen Steder, før det gives videre Ordre. Sj. T. 28, 118 b. K.

24. Dec. (—). Miss. til Flemming Ulfeld. Da Sigvort Urne til Raarup, Befalingsmand paa Tryggevælde, efter Kongens Befaling er forhindret med andre Hverv, skal Flemming Ulfeld i hans Sted indtil videre Ordre kommandere det sjællandske Kompagni. Han skal have i Agt, at alting gaar skikkeligt og vel til. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 118 b. K.

— Aab. Brev. Kongen har antaget.... til at tjene ham som Ritmester. Han skal være Kongen og hans Riger og Lande huld og tro, fordre og søge deres Gavn og Bedste og efter yderste Evne og Formue hindre deres Skade og Fortræd. Deslige skal han nu straks begynde at hverve et Kompagni paa 120 Ryttere, hvor han bedst kan faa dem. Han skal selv senere føre dem, hvor Kongen befaler det. Han skal for samme Kompagni betales af Kommissarierne i Skaane efter den Kapitulation, der træffes om det. Sj. R. 21, 270 b.

— Et lignende Brev om at hverve 120 Ryttere. Udt. i Sj. R. 21, 271.

— Aab. Brev, hvorved Kongen antager ..... til at tjene som Kaptejn til Lands og Vands. Han skal tjene Kongen tro (etc. som foregaaende) og straks begynde at hverve et Kompagni paa 300 gode Knægte og Soldater, som han siden selv skal føre. Han skal have Betaling af Kommissarierne i Skaane. Sj. R. 21, 271.

— Et lignende Bestallingsbrev som Kaptejn paa at hverve 300 Soldater fik ..... Udt. i Sj. R. 21, 271.

— Miss. til Tagge Tott og Christopher Ulfeld. Kongen vil, at de skal overtage den største og fornemste Kommando i Skaane med de tilhørende Provinser. De skal communicere med de næste og bedste af Adelen, naar de agter, at Behov gøres, og ellers ordne alt til Landets Defension, som de agter bedst og gavnligest at være. Sk. T. 7, 36 b.

— Miss. til Lensmændene over Skaane, Halland, Blegind, Borring-

holm og Gulland. Han skal det snarest muligt mønstre Bønderne i Lenet og takserer dem for deres eget Gevær i hvert Herred for sig^F. Ellers skal de i alle Maader rette sig efter Tagge Tott til Eriksholms og Christoffer Ulfeld til Svenstrups, Befalingsmænd paa Malmøehus og Helsingborg, Befalinger. N.B. Ved dette Tegn F blev i Tagge Tottis og Christopher Ulfelds Breve saaledes indført: Og ellers i alle Maader laver og lemper det saaledes, som I selv bedst og tjenligst dermed kan eragte. Sk. T. 7, 36b.

24. Dec. (Fr.borg). Miss. til Lensmændene¹ i Fæstningerne. De skal straks lade indkøbe en Andel Korn og Proviant, som de for en Tidlang til Fæstningens Fornødenhed kan eragte fornøden. Naar de kommer overens med dem, som den Slags har at afhænde, kan de paa Kongens Vegne forsikre dem, at de skal faa deres Betaling. Sk. T. 7, 37.

— Miss. til Henrik Huitfeld. Han skal beholde de Unionspenge, som han har i Forraad, og fordele dem til Soldatesket efter Ordre fra Tagge Tott til Erichsholm og Christoffer Ulfeld til Svenstrup, Raader og Befalingsmænd paa Malmøehus og Helsingborg. Sk. T. 7, 37b.

— Miss. til Gabriel Kruse og Gunde Rosenkrantz. Det fjendtlige Indfald i Kongens Fyrstendømmer og Lande er nu mere enhver bekendt, og det er let at indse, hvilke Farer andre Steder kan komme i derved. Kongen mener det derfor højest nødvendigt at lade hverve mere Folk til Landets Defension og har derfor ladet Kommissarierne Tagge Tott og Christoffer Ulfeld faa tildelt Patenter. De skal derfor assistere dem med de Forraad, som er indsamlet til saadan Nødhjælp, og befordre Værket, saa Folket uden Forsømmelse kunde opbringe, eftersom det i Fremtiden vilde være uforsvarligt, om der herudi skulde komme nogen Hindring eller Ophold. Sk. T. 7, 37b.

— Miss. til Claus Seested. Kongen har afsendt nærværende Bertel Trompeter til Gottorp med nogle Breve til Fyrsten sammesteds. Claus Seested skal skaffe ham en Kleppert, som han kan ride

---

¹ Hr. Tagge Tott, Malmøehus. Ebbe Ulfeld, Christianstad. Henrich Below, Christianopol. Ifver Krabbe, Warberg. Niels Krabbe, Halmsted. Biørn Ulfeld, Laugholm.

dertil paa, paa det han des tidligere ved Dag og Nat kan komme afsted. F. T. 5, 255 b.

25. Dec. (Fr.borg). Miss. til Niels Trolle og Christen Skeel. Eftersom det nu mere er enhver bevidst det fjendtlige Indfald, som de svenske har gjort i vore Fyrstendømmer og Lande, og der ikke kan vides, paa hvilke Steder videre Fare kan være at formode. Saa selv om Kongen ikke tvivler paa, at enhver ærlig Mand i en saadan Tilstand saavel betragter sit Fædrelands som sin egen Ære og Velstand og intet efterlader, hvorved Landets Bedste kan beforders, saa har Kongen dog agtet det nødvendigt og paaminder dem hermed om, at de gør den Anordning, at Adelens udskrevne Soldater kan være i Beredskab og bliver forsørget af det Forraad, der er indsamlet til saadan Nødhjælp, eftersom de agter i Fremtiden vil være bedst og forsvarligt. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 118 b. K.

— Miss. til Niels Trolle og Christen Skeel. Eftersom nu enhver er bevidst det fjendtlige Indfald, som de svenske har foretaget i Kongens Fyrstendømmer og Lande, og da der ikke vides, paa hvilke Steder videre Fare kan være at formode, saa er Kongen derfor nødt til at begynde Hvervning paa adskillige Steder inden og udenlands til Landets Defension, og de skal derfor give Erich Quidtzow og Steffen Captajn 900 Rdl. af de Forraad, der er indsamlet til Nødhjælp, til Hvervningsspenge, paa det at de ufortøvet maatte bringe Folket paa Fode. De skal tage deres Bevis og Forsikring paa det. (Efter Hr. Kanslers Befaling conciperet). Sj. T. 28, 119. K.

— Miss. til Hans Lindenow, Flemming Ulfeld, Hr. Fredrich Reedtz og Sigvordt Urne. Det gevorbne Folk, som ligger paa deres Len, skal befales straks at marchere over til Medelfar og forblive der indtil videre Ordre. Sj. T. 28, 119 b. K.

— Miss. til Hr. Jost Høg og Gregers Krabbe. Da de uden Tvivl har hørt om det fjendtlige Indfald, som den svenske Armé har gjort i Kongens Fyrstendømmer og Lande uden nogen billig Aarsag eller foregaaende Varsel i nogen Maader, saa skal de det til de kejserlige Gesandter med al Flid føre til Gemyt, at eftersom Kongen nu i mange Aar ikke har sparet nogen Omkostning eller Umage at tranquillere det romerske Rige ved en almindelig Fred, og efter Keiserens og Dronningen af Sveriges Behag paataget sig en saadan Interposition, og da vi nu dog i den Stund, da vi lægger den største Vægt paa det, ikke er for-

sikrede i vore egne Lande, men der af de svenske er overfaldet. Kongen kan ikke vide andet, end at de svenske ikke kunde begynde paa noget saadant, medmindre de var forsikrede om, at de i Mellemtiden ikke havde noget af de kejslerlige at frygte. Kongen har for Alverden den højeste Aarsag, hvor ugerne han end gør det, ikke i den Stund, da han saaledes fjendtlig trakteres, at indlade og anstrenge sig med saadan Interposition. Han er derfor højlig forarsaget at hjemkalde sine Gesandter derfra, indtil han herimod opnaar den Satisfaction, som han for sin store Interesse og Reputation kunde være fornøjet med. Imidlertid hvis dog nogen Fred enten ved particulære eller universelle Traktater skulde behandles, stoler Kongen paa, at hans Fyrstendømme Holsten som et Membrum impii ikke bliver negligeret og forglemt, ligesaa paa, at han paa alle billige Maader bliver begunstiget i dette saa ganske uformodentlige Overfald, saa Kongen kan være forsikret om, hvad han kan vente sig fra Kejseren. Dersom nogen af de svenske Gesandter eller andre publique ministri findes der, saa skal de ogsaa paa samme Maade, saavidt enhver vedkommer, tage Afsked med dem. Dog har Kongen besluttet at lade Dr. Langerman blive der med en ringe Comitatus, som skal varetage Kongens Interesser i alle Accassioner. De skal imidlertid ikke befatte sig med Interpositionen, saa længe de svenske vedbliver med saadan fjendtlig Attention imod Danmark. Derefter skal de begive sig paa Hjemvejen, det snarreste ske kan. Sj. T. 28, 120 b. K.

25. Dec. (Fr.borg). Aab. Brev, hvorved Steffen Thimme faar Bestalling som Kaptajn til at hverve 300 Fodknægte, som han siden selv skal kommandere. Han skal for denne Bestalling nyde samme Traktement for sig og sine Underofficerer, som andre Kaptajner over de gevorbne Folk nyder. Sj. R. 21, 271 b.

— Aab. Brev, hvorved Kongen antager Erick Quitzow til Sandager til Kaptajn. Han skal straks begynde at hverve 300 Knægte, hvor han bedst kan faa dem, og siden selv føre dem. Han skal have samme Traktement og Pension for sig og Underofficererne, som andre Kaptajner faar. Sj. R. 21, 271 b.

— Aab. Brev, hvorved Kongen befaler Kaptajn til Fods Stephen Timme at hverve 300 Mand. Ingen maa hindre ham, men skal være ham beforderlig deri. Sj. R. 21, 272.

— Miss. til Christoffer Steensen. Han skal straks begive sig

til Sjælland og der mønstre de Soldater, han har i sit Regiment. Han skal selv blive hos dem og have dem i Beredskab. Sm. T. 6, S. 522.

25. Dec. (Fr.borg). Et lignende Brev fik N. Rensberg, Oberstløjtnant, om at mønstre Folkene i hans Regiment i Lolland og forblive hos dem. Udt. i Sm. T. 6, 522.

26. Dec. (—). Miss. til H. Tage Todt. Efter denne Dag maa ingen fremmed passere over Færgstederne i hans Len, medmindre de har Kongens eller Rigens Hofmesters Pas, indtil anderledes bliver befaleet. (Efter Hr. Kanslers Befaling, Gabriel Akeleje). Sj. T. 28, 120b. K.

— Lige saadan et Brev fik Hr. Christoffer Ulfeld, Hr. Hendrich Huitfeld, Hans Uldrich. Udt. i Sj. T. 28, 120b. K.

— Miss. til Niels Trolle. Da Kongen vil anvende ham som Proviantskommisær, skal han det snarest muligt være færdig til at rejse med Kongen og siden høre Kongens videre Ordre. Sj. T. 28, 120b. K.

— Miss. til Lensmændene i Sjælland, Fyn, Laaland, Falster, Møen, Skaane, Halland, Blegind, Boringholm og Gulland. De skal paa forskellige Steder i deres Len opsætte Baal og tilholde Bønderne at holde Vagt ved Strandsiden, og dersom noget fjendtligt af nogen opdages, skal Baalene antændes, og der skal gøres den mest mulige Modstand med Folkene. (Efter Hr. Kanslers Befaling). Sj. T. 28, 121. K.

— Miss. til Rentemesteren. Niels Vind til Grundet, Embedsmand paa Københavns Slot, har meddelt, at en Del af Kongens og Kronens Gaarde der i Lenet har været ganske øde og forarmede, saa at han i de forgangne Aaringer ikke har kunnet faa Landgilden. Fra Philippi Jacobi 1641 og til 1642 skal det beløbe sig til 9 Rdlr. 26½ Sk. Rug 1 Læst 1 Pund 4 Skæpper, Byg 1½ Læst 4½ Pund 1 Skæppe, Havre 34 Tønder, Smør 3 Fjerdinger, Lam 11, Gæs 10, Høns 20 Par, Svin 1½ ¼, Faar ½. Fra Philippi Jacobi Dag 1642 og til 1643 Penge 5½ Rdl., Rug 8 Pund 9 Skæpper 1 Fjerdinger, Byg 9 Pund 2 Skæpper, Havre 17 Tønder, Smør 1 Fjerding, Lam 4½, Gæs 4½, Høns 7½ Par, Svin 1½ ¼. Da Niels Trolle har erhvervet Dom over dem, som ikke var gode for at besidde deres Gaarde, og igen sat andre paa dem, som kan bygge og forbedre dem og holde dem ved Magt, og derimod efter Kongens Befaling tilsagt dem 1 eller 2 Aars Frihed, ligesom Stederne behøvede det, for at Kongen

i Fremtiden kunde faa Landgilde, Ægt og Arbejde, og hvad de ellers er pligtige at yde af dem, saa er han tilfreds med, at ovennævnte Beløb føres til Afkortning i Regnskaberne. Sj. T. 28, 121. K. Orig. Indkomne Miss. til Rentemestrene.

28. Dec. (Nyborg). Miss. til Vendtzell Rodtkirch. Kongen sender ham hermed med nærværende Stalddreng 2 Heste og 2 Hopper, som tilhører Hertug Frederich, Erkebiskop i Bremen. De skal hensættes paa Slottet sammen med Kongens egne Heste indtil videre Ordre. Stalddrengen skal blive sammen med Kongens øvrige Staldfolk sammesteds indtil videre Ordre. (Efter Hs. Majestæts egen Befaling). Sj. T. 28, 122. K.

— Miss. til Lensmændene i Danmark. De skal træffe den Anordning i deres Len, at intet Korn eller nogen Fedevarer bliver udført efter dette Brevs Dato, indtil anderledes bliver sagt. (Efter Hr. Kanslers Ordre). Sj. T. 28, 122. K. (Udt. i CCD. V, 396).

— Miss. til Rigens Marsk [Anders Bilde]. Han skal rette sin Lejlighed efter at møde Kongen den 29. December i Assens, hvor han videre skal erfare Kongens Villie. J. T. 11, 110b.

29. Dec. Miss. til Hr. Jørgen Brahe, Hr. Axel Arenfeld, Mogens Bille og Claus Seested. De skal lade indkøbe en Del Rug, Mel, Malt og Havre, hvor de kan faa det, og holde det i Forvaring hos dem, indtil det bliver affordret dem. Hvad de skal udgive for det, skal de akkordere om med dem, som afhænder det, at de med den første belejlige Okkasion skal faa deres Betaling. F. T. 5, 256.

30. Dec. (Assens). Miss. til Bisperne i Danmark. Da den blodige Krig, som nu allerede saa længe har været optændt hos vore Naboer i Tyskland, nu ogsaa synes at ville naa til os, og for at den gode Gud kunde bevæges til at afvende eller naadeligen formilde Straffen, som hænger over disse vore Lande og Riger, og som allerede er begyndt, saa befaler Kongen, at de tilholder, at Præsterne over hele Fyns Stift fra Prædikestolene alvorlig formaner deres Menigheder, at de inderligt omvender sig til Gud og afbeder den overhængende og velfortjente Straf, paa det, at det blodige Sværd, som allerede vidt er ud-

---

¹ I K. er først stilet til Henning Skalkendrup [Valkendorf?] og Hans Michelsen. Disse er overstreget og erstattet med Bisperne over al Danmark. Det er derfor, Brevet kun taler om Præsterne i Fyns Stift.

draget, til os ej aldeles skulle henstrækkes. Præsterne skulle ikke gøre saadan en Formaning een Gang, men ofte baade i Kirken og hjemme, og de skal selv foregaa deres Tilhørere med flittig Bøn og gudelige Øvelser, som de agter at forsvare for Gud og Kongen. (Efter Hans Majestæts egen Befaling). Sj. T. 28, 122. K. Orig. til Bispen paa Fyn Landsarkivet, Odense, til Bispen i Ribe Landsarkivet, Viborg. (Tr.: Dsk. KL. III, 313 f.).

30. Dec. (Assens). Aab. Brev, hvori Kongen befaler Hendrich Blumme til ....., Oberste, Skænk og Løjtnant over Kongens Livkompagni, at hverve en Andel Ryttere paa Sjælland. Ingen maa hindre ham deri, men skal yde ham bedst mulig Bistand. Sj. R. 21, 272.

— Miss. til Niels Krag m. fl. Da de svenske saa ganske uformodentlig er faldet ind i Kongens Fyrstendømmer Holstein og Slesvig paa fjendtlig Vis, saa for at der i Nørrejylland, om de fremdeles derimod noget vilde attentere, kan holdes bedre Orden og Justits, har Kongen for godt anset at bruge dem der som Kommissarier og har til den Ende sendt dem sine aabne Patenter, som de skal lade forkynde for de menige Stænder der i Landet og iøvrigt forholde sig, som de for Fremtiden agter at forsvare det for Gud i Himlen og deres Fædreland. Hvad de optager af Munitio, Proviant og andet til Landets Forsvar hos nogen, skal de forsikre dem om, at naar Gud igen giver Kongens Riger en fredelig Tilstand, saa skal de faa nøjagtig og billig Erstatning for det af Riget. J. T. 11, 110b.

Lige saadan et Brev fik Hr. Mogens Kaas, Hr. Christoffer Urne, Hr. Jørgen Brahe og Henning Valkendrup om at være Kommissarier. Dat. 1. Januar 1644.

— Aab. Brev til Niels Krag og flere. Da den blodige Krig ej alene nu en Tidlang har omsvøbet hos vore Naboer, men endog hos os allerede synes, ud af det uformodentlige Indfald i Fyrstendømmerne Holstein og Schlesvig sket er, at skulle antændes. Da for at Nørrejylland, om noget fjendtligt derimod af nogen blev attentet i nogen Maade kunde næst Guds Bistand forsikres og al god Orden og Justice i Landet holdes, har Kongen forordnet Niels Krag til Truudtsholmb, Befalingsmand paa Lund i Mors, Erich Juel til Hundsbech, Mogens Høgh til Kiergaardsholmb, Landsdommer i Jylland og Befalingsmand i Gudum og Asmildkloster, og Mogens Sehsted til

Holmgaard, Befalingsmand paa Schiffhus, til at være Kommissærer. Han giver dem Fuldmagt til at have den højeste Inspektion med alting i Landet, og det meste dem muligt er at dirigere til Landets bedste og tjenligste Defension. Hvis nogen mod Forhaabning skulde stille sig modvillige mod Kommissæerne og vil forholde sig mod de tjenlige Raad og Ordre, de udgiver, skal Kommissæerne have Ordre til at lade dem straffe tilbørligt, eftersom Forseelsen er stor til Kongen byder alle Indvaanere og Undersaatter at rette sig efter Kommissæerne, og hvad de paa Kongens Vegne til Landets Bedste anordner og befaler. (Efter Hans Majesæts egen Befaling). J. R. 10, 349 b. K.

31. Dec. (Assens). Miss. til Vincentz Steensen og Sti Pors. Efter som de svenske saa ganske uforventelig i Fyrstendømmerne Holsten og Slesvig paa fjendtlig Vis er indfaldet, da, for at der i de andre Provinser og Lande, om de derimod fremdeles noget ville attendere, des bedre Orden og Agt kunde holdes, vil Kongen, at de skal være Kommissærer paa Lafvind og have den højeste Inspektion sammesteds. De skal flittig søge Landets Bedste og i alle Maader forholde sig, som de i Fremtiden agter at forsvare for Gud i Himlen og deres kære Fædreland. Og angaaende den Munitio, Proviant eller andet til Landets Defension og Bedste, som de optager hos nogen, skal de desangaaende forsikre dem om, at naar Gud igen giver fredelig Tilstand i Rigerne, skal de faa nøjagtig og billig Betaling for det. F. T. 5, 256.

Rettelser og Tilføjelser.

1642—43.

- S. 69 Note: Fars H., læs: Färs H.
- S. 75 L. 9: Kronborg Kirke, læs: Kronborg Len.
- S. 162 L. 11 fr. n.: Babel, Fejlskrift for Bubel(gaard).
- S. 174 L. 1 fr. n.: læs Aggershus.
- S. 181 L. 15 fr. n.: Bryste, læs: Bryske.
- S. 181 L. 9 fr. n.: Beate, læs: Birte.
- S. 181 L. 8 fr. n.: Malti, læs: Malte.
- S. 183 Note 4: Forslev, læs: Førslev.
- S. 219 L. 15 fr. n.: Hennick, læs: Henrick.
- S. 226 L. 6 fr. o.: Kvartz, læs: Kratz.
- S. 299 L. 5 fr. o.: Vodemar, læs: Valdemar.
- S. 343 L. 2 fr. n.: Orming, læs Orning.
- S. 373 L. 5 fr. n.: Krabbe, læs: Kaas.
- S. 398 L. 4 fr. n.: Vinderup, læs: Skinderup.
- S. 408 L. 16 fr. n.: Otte Toft, læs: Otte Tott.
- S. 435 L. 5 fr. n.: Jens Lindenov, skal være Hans Lindenov.
- S. 445 L. 6: Hofmesterskriver, læs: Hofmønsterskriver.
- S. 455 L. 2 fr. n.: Christopher Huus, læs: Christopher Huas.
- S. 455 L. 7 fr. n.: Stehen Brahe skal være: Sten Bilde.
- S. 465 L. 13: Lungsholmb, læs: Lengsholm.
- S. 465 L. 8 fr. o.: Hestvadgaard skal være Hestrupgaard.
- S. 473 L. 6: Niels Trolle, læs: Niels Krabbe.
- S. 477 L. 5: Markegaard, skal være Margaard.
- S. 496 L. 9: Jørgen Krabbe, skal være Jørgen Grubbe.
- S. 506 L. 16: Roskilde Legaard, læs: Roskilde Bispegaard.
- S. 533 L. 17: Vinderup, læs: Skinderup.
- S. 549 L. 13 fr. n.: Skivehus, læs: Riberhus.
- S. 580 L. 2: Itrehoe, læs Itzehoe.
- S. 585 L. 3 fr. n.: Sik, læs: Skib.
- S. 598 L. 18: Jens Bille, læs: Sten Bille.
- S. 650 L. 15 fr. n.: vordende, læs: vordnede.